T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

Gelibolulu Sürūrī Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā Bin Şa'bān: "Tefsīrü'l- Ḳur'āni'l- 'Aẓīme" (51a-120b vr.) (İnceleme - Metin - Dizin - Tıpkıbasım)

(Cilt I)

Yüksek Lisans Tezi

Habibe BOZKAYA İNCE

Ankara-2021

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK DİLİ ANABİLİM DALI

Gelibolulu Sürūrī Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā Bin Şa'bān: "Tefsīrü'l- Ḳur'āni'l- 'Aẓīme" (51a-120b vr.) (İnceleme - Metin - Dizin - Tıpkıbasım)

(Cilt I)

Yüksek Lisans Tezi

Habibe BOZKAYA İNCE

Tez Danışmanı Prof. Dr. Jale DEMİRCİ

Ankara-2021

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
ESKİ TÜRK DİLİ ANABİLİM DALI

Habibe BOZKAYA İNCE

Gelibolulu Sürūrī Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā Bin Şaʿbān: "Tefsīrü'l- Ḳur'āni'l- ʿAẓīme" (51a-120b vr.) (İnceleme - Metin - Dizin - Tıpkıbasım)

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Jale DEMİRCİ

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı:	İmzası:
Prof. Dr. Jale Demirci	……..
Prof. Dr. Aysu Ata	……..
Prof. Dr. Yakup Karasoy	……..

Tez Sınavı Tarihi: ……

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (...../...../2021)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

Habibe Bozkaya İnce

İmzası

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ II

ALFABE VE TRANSLİTERASYON HARFLERİ IV

İŞARETLER V

KISALTMALAR V

GİRİŞ 1-11

İNCELEME 12-19

METİN 20-247

DİZİN 248-943

SONUÇ 944

KAYNAKÇA 945-947

ÖZET 948

ABSTRACT 949

TIPKIBASIM 950

ÖN SÖZ

Dil, bir milletin varlığını ve devamını sağlayan en temel değerdir. Milli kimliğin ifadesi ve kültürün taşıyıcısıdır. Kültürü aktaran edebî eserlerdir. Edebî eserler ise dil ile meydana gelir ve dilin yaşamına hizmet ederler. Türk dili ile meydana getirilmiş sayısız edebî eser mevcuttur. Tarihî Türk dilinin güneybatı kolunu oluşturan Eski Anadolu Türkçesi de bu sayısız edebî eseri içinde barındırır.

Bu çalışmamız Eski Anadolu Türkçesi dönemi özelliklerini taşıyan Sürūrī'nin "Tefsīrü'l- Ḳur'āni'l- ʿAẓīme" adlı eserinin 51a-120b arası varaklarının çeviriyazısı, gramatikal dizini ve dil incelemesini içermektedir. Bu bölümlere geçmeden önce eser, eserin müellifi ve nüshası hakkında genel bilgiler verilmiştir. Eser, H. 977 / M. 1570 yılında Mısır'da Aḥmed bini'l-merḥūmu'ş-Şeyḫ Muḥyi'd-dīni'r-Rūmī tarafından istinsah edilmiştir. Umur Paşa'ya ithafen yazılmış Türkçe bir tefsir kitabıdır. "Tefsīrü'l-Ḳur'āni'l-ʿAẓīme"nin tek nüshası, İstanbul Nuruosmaniye Kütüphanesi 226/317, mikrofilm arşivi 4173'te kayıtlı bulunmaktadır. Kitabın cildi, tezhibi, kâğıdı çok iyi muhafaza edilmiştir. Ayetleri kırmızı mürekkeple yazılmış, sayfalardaki yazılar koyu altın sarısı renkle çevrelenmiştir. Sürūrī eserine manzum bir girişle başlayıp tevhid, naʿt, naʿt-ı ashab-ı kiram, sebeb-i telif bölümlerinden sonra asıl metne geçmiştir.

İncelemiş olduğumuz metin Bakara, Müʾminūn, Enʿām, Māʾide, Müʾmin, Nisāʾ, Taḥrīm, Āl-i İmrān Sūrelerinin Arap harfleriyle tefsiri ve bu surelerin transliterasyonunu içermektedir. Tefsirde geçen ayetlerin anlamları dipnotlarla gösterilmiştir. Metinde geçen bütün kelimelerin anlamları dizin kısmında verilmiş, ayrıca Türkçe olmayan kelimelerin hangi dilde oldukları belirtilmiştir. İnceleme kısmında eserin dil özellikleri üzerinde durulmuştur. Çalışmamızı oluşturan asıl metin ise okuyucuya tıpkıbasımla sunulmuştur.

Bu süreçte yardımlarını benden esirgemeyen, kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleriyle daima yol gösteren, insaniyetinden çok şey öğrendiğim değerli hocam, saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. Önal KAYA'ya şükranlarımı sunarım. Ders döneminde

bizleri teşvik edip cesaretlendiren, ufkumuzu genişleten, derin bilgisi, çalışma azmi ve bilimsel yaklaşımına her zaman gıpta ettiğim sevgili hocam Prof. Dr. Aysu ATA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Yine ilk danışmanım Prof. Dr. Önal KAYA'nın emekli olmasının ardından danışmanlığımı üstlenen kıymetli hocam Prof. Dr. Jale Demirci'ye bilgisini, desteğini, hoşgörüsünü bizlerden esirgemediği için teşekkür ederim. Bu stresli süreçte ve her zaman yanımda olup maddi, manevi hiçbir desteğini esirgemeyen, üzerimdeki emeklerini asla ödeyemeyeceğim canım aileme ve bana katlanıp sonsuz sabır gösteren en büyük yardımcım, yol arkadaşım, eşim Ahmet İNCE'ye teşekkürü borç bilirim.

ALFABE VE TRANSLİTERASYON HARFLERİ

ء	: ʾ	ض	: ż
ا,آ	: a, ā, e	ط	: ṭ
ب	: b, p	ظ	: ẓ
پ	: p	ع	: ʿ
ت	: t	غ	: ġ
ث	: s̱	ف	: f
ج	: c, ç	ق	: ḳ
چ	: ç	ك	: g, k
ح	: ḥ	ل	: l
خ	: ḫ	م	: m
د	: d	ن	: n
ذ	: ẕ	ك	: ñ
ر	: r	و	: o, ö, u, ū,ü, v
ز	: z	ه	: h, a, e
ژ	: j	ى	: ı, i, ī, y
س	: s		
ش	: ş		
ص	: ṣ		

İŞARETLER

- : (gramer tahlilinde) fiil kökü, fiil köküne gelen ek.

\+ : isim kökü, isim köküne gelen ek.

[ ] : metne eklenmiştir.

[ ] : metindeki sayfa numaraları gösterilmiştir.

> : bu şekle girer.

< : bu şekilden gelir, bir dilden başka bir dile geçiş.

KISALTMALAR

Ar. : Arapça

a.g.e. : adı geçen eser

a.g.m. : adı geçen makale

bkz. : Bakınız.

(C.C.) : Celle Celalühü

ç. : Çoğul.

Far. : Farsça.

krş. : Karşılaştırınız.

ö.i. : Özel isim.

(R.A.) : Rażıyallahu ʿanhu

(S.A.V.) : Sallallahu ʿaleyhi ve sellem

s. : Sayfa

S. : Sayı.

TDAY : Türk Dilleri Araştırmaları Yıllığı Belleten.

TDK : Türk Dil Kurumu.

tsz : Tarihsiz.

Yay. : Yayını

y.y. : Yüzyıl

y.a. : Yer adı

GİRİŞ

Türk dili tarihini öğrenme, Türk dilinin olgunlaşma ve gelişme sürecini takip etme ve inceleme için eski Kur'an tercümelerinin önemi büyüktür. Bilhassa İslam'dan sonra Türk dilinin gelişmesinde aldığı yeni istikameti, İslam diniyle gelen yeni kavramları ifade etmek ve İslam'dan önceki Türk kültürü devrinin dil hazinesinden nasıl faydalanıldığını öğrenmek için bu Kur'an tercümeleri oldukça değerli bilgiler vermektedir. Şunu da belirtelim ki biz Kur'an tercümesinden Kur'an'ın kelimesi kelimesine (interlineare) yapılan tercümeleri anlıyoruz. Kur'an tefsiri çevirileri de Türk filolojisi bakımından başka türlü değerleri ihtiva eder.[1] Kendisi üzerinde derinden düşünüp taşınmayı emreden Kur'an-ı Kerim'in içinde barındırdığı ilimler, derin manalar ve edebi sanatlar göz önünde bulundurulduğunda onun tefsire olan ihtiyacı kendiliğinden doğmuştur diyebiliriz. Kur'an'ın başka dillere tercümesinin henüz Hz. Peygamber zamanında başladığı, hatta Selmān-ı Fārisī'nin besmele ile birlikte Fatiha suresini Farsçaya tercüme ettiği bilinmektedir. İslam'ın ilk yıllarında başlayan Kur'an'ı başka dillere tercüme etme hareketi, gittikçe hız kazanmıştır. Bugün, Kur'an'ı Kerim'in 139 dile tercümesinin yapıldığı bilinmektedir. Yine eldeki bilgilere göre Kur'an-ı Kerim, önce Farsçaya tercüme edilmiş, Samanoğulları hükümdarlarından Manṣūr bin Nūḥ, aralarında Türk asıllı bilginlerin de bulunduğu Horasan ve Maveraünnehir âlimlerini toplayarak oluşturduğu heyetle Kur'an-ı Kerim'i, İbn-i Cerīr et-Ṭaberī'nin 40 ciltlik "Cāmiʿuʾl-Beyān" adlı tefsirini kısaltarak Farsçaya çevirmiştir. Bu ilk Farsça Kur'an tercümesi, ilk Türkçe Kur'an tercümesi için de bir örnek teşkil etmiştir.[2] Hatta Zeki Velidi Togan'a göre Kur'an'ın Türkçeye tercümesi de Farsça tercümesi ile aynı zamanda, belki de aynı

[1] Abdülkadir İNAN, *Makaleler ve İncelemeler cilt II,* Ankara, Türk Tarih Kurumu Yay., 1991, s. 141.

[2] Mustafa ÖZKAN, "Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Ortaya Konan Kuran Tercümeleri Üzerine - I", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 2012, S. 39, s. 115-159.

komisyonun Türk üyeleri tarafından yapılmıştır.[3] Fuad Köprülü'nün bilgilerine dayanan Abdülkadir İnan'a göre, Kur'an'ın Türkçeye tercümesi, Farsçaya tercümesinden yaklaşık bir asır sonra yapılmış olmalıdır.[4]

Türkler, Kur'an tercümeleri başta olmak üzere dinsel metinleri, o dine girişlerinin hemen ardından kendi kelimeleriyle seslendirmeyi yeğlemişlerdir.[5] İşte bu seslendirmeler, Türkçenin hem Doğu hem de Batı Türk yazı dilinde karşımıza çıkmaktadır. İlk örnekleri Doğu Türkçesiyle yapılan bu Kur'an tercümelerine, XIV. yüzyıldan itibaren Eski Anadolu Türkçesiyle yazılan Kur'an tercümeleri, satırarası tercümeler, tefsirler, sure tefsirleri de eklenmiştir. Bu tercüme eserlerden biri de Sürūrī'ye ait "Tefsīrü'l- Ḳur'āni'l-ʿAẓīme"dir. Bu eser, 701 varaktan müteşekkildir. Asıl adı kaynaklarda Muslihü'd-dīn Mustafā b. Şa'bān el-Gelibovī er-Rūmī olarak geçen Sürūrī, eserini iki sebepten yazdığını belirtmiştir. Bu sebeplerden ilki, eserinin amel defterini kabartması, okuyanın ona hayır duası etmesidir. Bir diğer neden ise Umur Paşa'nın isteğidir. Metinde anlatımı güçlendirmek ve inandırıcılığı artırmak için sadece ayetler verilip geçilmemiş, ayetlerde ele alınan konular, peygamberlerin hayat hikâyeleriyle de genişletilmiştir. Bununla beraber ayetler, dönemin sahabeleri, müfessirleri ve bilginlerinin görüşleriyle de desteklenmiştir. Bazen bir surenin başka bir sureyle desteklendiği de müşahede edilmektedir. Yazıldığı dönemden ayrı düşünemeyeceğimiz bu metin, içerdiği bilgi ve yorumlarla, döneminin sosyokültürel yapısını yansıtması bakımından ayrıca önem arz etmektedir.

---

[3] Z. V. TOGAN, "Londra ve Tahran'daki İslami Yazmalardan Bazılarına Dair", *İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi,* 1960, C. 3, s. 135.

[4] A. İNAN, *Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Tercümeleri Üzerine Bir İnceleme*, 1.baskı, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., 1961, s. 135.

[5] Aysu ATA, "Rylands Nüshası Satırarası Türkçe Kur'an Tercümesi'nde Hapax", *Türkoloji Dergisi*, 2012, S. 19, s. 1-12.

Araştırmanın Konusu

Araştırmanın konusu, Gelibolulu Sürūrī Muslihü'd-dīn Mustafā b. Şaʿbān'ın "Tefsīrü'l- Ḳur'āni'l- ʿAẓīme" adlı eserinin 51a-120b arası varaklarının inceleme, çeviriyazısı, gramatikal dizini ve tıpkıbasımını içermektedir. Bunun yanı sıra incelediğimiz eser hakkında bilgiler verilmiş ve Sürūrī'nin hayatı, edebi kişiliği ve eserlerine değinilmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmamızdaki amaç, bir yazma eser olan bu metni, yaptığımız metin incelemesi ve sözlük çalışması ile Türkoloji camiasına kazandırmaktır. Bunun yanında eser, Eski Anadolu Türkçesi ve Kıpçak sahası dil özelliklerini yansıtması bakımından da önem taşımaktadır. Bu itibarla döneminin meşhur âlimlerinden biri olarak Sürūrī, yaptığı tercümeyle o dönemin Türkçesine katkıda bulunmuştur. Biz de bu katkıyı ilim dünyasına akademik yöntemlerle sunmayı amaçladık.

Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Bu inceleme, İstanbul Nuruosmaniye Kütüphanesi 226/317, mikrofilm arşivi 4173'te kayıtlı, "Tefsīrü'l- Ḳur'āni'l-ʿAẓīme" adlı eserin 51a-120b arası varaklarını kapsamaktadır.

Araştırmada Takip Edilen Yöntem

Gelibolulu Sürūrī Muslihü'd-dīn Mustafā b. Şaʿbān'ın "Tefsīrü'l-Ḳur'āni'l-ʿAẓīme" isimli eserin inceleme, metin, dizin çalışmasını yaparken izlediğimiz yöntemleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Arap harfli metin, Latin harflerine transliterasyon işaretleriyle aktarılmıştır.

2. Eserde geçen ayetler, Arapça ibareler ve bazı sure isimleri koyu renkte kalın puntoyla yazılmıştır. Bunların anlamları dipnot olarak verilmiştir.

3. Metindeki varak numaraları, köşeli parantezle "[]" belirtilmiştir.

4. Satır numaraları parantez içinde "()" verilmiştir.

5. Müellifin yanlış yazdığı bazı sözcüklere yönelik öneriler dipnotlara eklenmiştir.

6. Metinde geçen yer adları ve özel isimler dizinde belirtilmiştir.

7. Dizinde geçen sözcüklerin hangi dillere ait oldukları köşeli parantezle "[]" açıklanmıştır.

Gelibolulu Sürūrī Muslihü'd-dīn Mustafā b. Şaʿbān'ın Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri

"Tefsīrü'l- Ḳur'āni'l-ʿAẓīme", Gelibolulu Sürūrī Muslihü'd-dīn Mustafā b. Şaʿbān tarafından Aydınoğulları Beyliği'nin kurucusu Mehmet Bey'in oğlu Umur Bey'e sunulmak üzere kaleme alınmıştır. Sürūrī, 897/1491 yılında Gelibolu'da doğmuştur. Adı Mustafa, lakabı Muslihü'd-dīn, nisbeti el-Gelibovī ve Rūmī, mahlası da Sürūrī'dir. Mahlası sevinç, ferahlık anlamına gelmektedir. İsmail Güleç, bu mahlasın Sürūrī'ye verilmesi hakkında şöyle söylemiştir:

"Zengin bir babanın çocuğu olarak müreffeh bir şekilde tahsilini tamamlamasından dolayı bu mahlas kendisine verilmiş olabileceği gibi tezkirecilik ve şehzade hocalığından sonra makûs giden talihini çevirmesi için de almış olabilir. Anadolu'da doğmuş ve yetişmiş olması ona birçok âlim ve şair gibi Rûmî mahlasının da verilmesini sağlamıştır."[6]

Sürūrī, 16. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Kanuni Sultan Süleyman zamanında yaşamış, döneminin tanınmış büyük âlimlerdendir. Tefsir, hadis, belagat başta olmak üzere pek çok konuda eser kaleme almıştır. Hoca Şaʿban adında varlıklı bir babaya sahip Sürūrī'yi babası eğitimi konusunda teşvik etmiştir. Onun ihtimam ve teşvikleriyle Bursa'da

[6] İ. GÜLEÇ, "Gelibolulu Musluhiddin Sürûrî, Hayatı, Kişiliği, Eserleri ve Bahrü'l-Maârif İsimli Eseri", *Osmanlı Araştırmaları: The Journal of Ottoman Studies*, C. XXI, 2001, s. 211-236.

Kasımpaşa müderrisi Kara Davut Efendi'den, İstanbul'da müderris Nihālî Cafer Çelebi'den, Kadri Efendi'den, Taşköprülüzāde Mustafa Efendi'den ve Abdülvāsi Efendi'den tahsil görerek Fenārî-zāde Muhiddin Efendi'nin yardımcısı olmuştur.

H. 933'te Pirî Paşa zaviyesi medreseye çevrildiğinde, 25 akçe ile buranın ilk müderrisi olmuştur. H. 955 (1548) senesinde Kanuni Sultan Süleyman'ın Van Seferi çıkışı sırasında Amasya valisi olan Şehzade Sultan Mustafa'nın hocalığına davet olunmuştur. Âşık Çelebi gibi dostlarının ikazlarına rağmen bu vazifeyi kabul ederek Amasya'ya, Şehzade'nin yanına gitmiştir. Sürūrî, etrafına önemli fikir adamlarını toplayan edebiyat ve ilme büyük ilgi gösteren Şehzade için birçok eser kaleme almıştır. "Bahrü'l Maʿārif" adlı eseri bunlardan biridir. O, kısa zamanda Şehzade'nin en nüfuzlu adamlarından biri haline gelmiştir. H. 960 (1553) yılında Şehzade Mustafa'nın babası Kanuni tarafından öldürtülmesinin ardından derin bir üzüntü duyan âlim, dokuz yıl inziva hayatı yaşamış, bu olaydan sonra hiçbir vazifeyi kabul etmemiş, bu durum Kanuni tarafından hoş karşılanmadığı için de resmi gelirden mahrum bırakılmış ve uzun yıllar maddi sıkıntılar içinde yaşamıştır. Sürūrî ölümüne kadar tersane ve bahriye mensuplarının yardımlarıyla kimseye baş eğmeden kurduğu mescidin bütün hizmetlerini devam ettirmiş ve tedrisiyle ilgilenmiştir. Şehzade için tercümeye başlayıp onun ölümüyle yarıda bıraktığı "Kitabü'l-ʿacāʾib ve'l-garāʾib" adlı eserinde kendisine olan sevgi ve bağlılığı ifade etmiştir. Hemşehrisi tarihçi Gelibolulu Ali, bu dönemde H. 965 (1557-58) onun talebesi olmuştur.[7] Gelibolulu Sürūrî, 7 Cemāziyelevvel (13 Ocak 1562) tarihinde 72 yaşındayken kolera hastalığına yakalanmış ve vefat etmiştir. İstanbul'un Beyoğlu ilçesinin Kasımpaşa semtinde inşa ettirdiği mescidin haziresindeki mihrabın önüne defnedilmiştir. Fakat daha sonra bu mescit yıkılmış, mezarı da ortadan kalkmıştır. Yüzyıla yakın metruk haldeki

[7] M.ORTAÇ OĞUZ, *Süruri'nin Şerh-i Divân-ı Hafız'ı*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 1998, s. 8-11.

mescit, 1956 yılında bir dernek tarafından yeniden inşa edilmiş, 1962'de ibadete açılmıştır. Sürūrī'nin mezarı başında kendi söylediği şu beyit yazılıdır:

Her kim kabrümden dua ide geçe

Cennete imân ü Kur'an ile göçe[8]

Edebi Kişiliği

Arapça, Farsça ve Rumcayı çok iyi bilen Sürūrī, tefsir, hadis, fıkıh, mantık, gökbilimi, tıp ve edebiyat gibi çeşitli sahalarda vücuda getirdiği eserleriyle devrinin âlimleri içinde oldukça üretken bir şahsiyet olarak karşımıza çıkar. Eserlerinin bir kısmını Arapça ve Farsça kaleme alan Sürūrī'nin telifleri daha çok şerh ve haşiye şeklindedir. Kendisi aynı zamanda müderrislik yapar, talebe yetiştirirken Arapça ve Farsçaya olan hâkimiyeti ile Doğu'nun ilmî ve edebî klasik eserlerini daha kolay anlaşılır hale getirmeye çalışır. Âşık Çelebi, Sürūrī için şu ifadeleri kullanmıştır:

"*Gāh muammaların müşkilleri anın halliyle gūşāyiş bulurdı*

Gāh şairlerin nihāl-i hayālleri reşehāt-ı sehāb-ı ıslah u tashīhi ile nümāyiş bulurdı..."[9]

Âşık Çelebi bu ifadeleri ile Sürūrī'nin muamma çözmede de başarısına vurgu yapmıştır.

16. yüzyılın tezkirecilerinden Sehî de Sürūrī'yi tedbirli, marifetli, iyi hasletli, gönlü şen bir kişi olarak tanıtmıştır. "Sicill-i Osmani"de hayatıyla ilgili bilgi verildikten sonra edebî kişiliğine çok kısa değinilmiştir: *"Fâzıldı. Üç dilde şairdir."* Şerh konusunda yazdığı eseri "Şerh-i Mesnevî", ona "Şârih-i Mesnevî" unvanını kazandırmıştır. Gençlik

[8] ALİ BAĞCI, *Muslihiddin Mustafa B. Şaban Sürûrî'nin Şerhu Merâhi'l-Ervâh Adlı Eserinin Edisyon Kritiği,* Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arap Dili ve Belagatı, Yüksek Lisans Tezi, 2015, s. 9.
[9] M.ORTAÇ OĞUZ, a.g.e., s. 12.

yıllarında yazdığı 500 civarında gazeli "Divan"ında bulunmaktadır. Arapça, Farsça ve Türkçe yazdığı şiirlerindeki şairliği orta derecededir.[10]

Eserleri

Sürūrī'nin eserlerinin sayısına dair çeşitli görüşler vardır. Kaynaklar 30 küsur eseri olduğunu bildirirken, Evliya Çelebi'de bu sayı 150'dir. Evliya Çelebi'nin bu sayısı mübalağa yapmasının yanında, belki de Sürūrī'nin mescide bitişik evinde bulunan kitapları Sürūrī'nin yazdığını zannetmesi olabilir. Bazı kaynaklarda ise onun eserlerinin sayısının yaşının yarısına eşit olduğu, yani 36 olduğu kayıtlıdır. Onun şöhret bulmasını sağlayan iki eseri vardır. Bunlardan biri "Bahrü'l-Maʿārif", diğeri ise "Şerh-i Mesnevī"dir. Ayrıca mürettep bir divan sahibidir ve Türkçe iki divanı daha bulunmaktadır. Edebî çevresi için Farsça, talebeleri için Arapça, dostları için ise Türkçe eserler kaleme almıştır.[11]

Arapça Şerh ve Haşiyeleri

- Şerḥ-i Buhārī
- Şerḥü'l-Merāḥi'l-Ervāḥ
- Şerḥ-i Tefsīr-i Ḳadī Beyżāvī
- Hāşiye-yi Telvīḥ
- Şerḥ-i Hidāye
- Şerḥ-i Misbāh
- Hāşiye-yi Şerḥ-i Mevāḳıf
- Şerḥ-i Merāḥ
- Şerḥ-i İsagoci

[10] BİLAL ELBİR, *Sururi'nin Şerh-i Şebistan-ı Hayal'i-Metin-İnceleme,* Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı, Doktora Tezi, İzmir 2003, s. 12-14.
[11] İ. GÜLEÇ, a.g.m., s. 217-218.

- Şerḥ-i Hüsām-ı Kātî
- Şerḥ-i Mūciz
- Tefsîr-i Sūre-yi Yusuf
- Şerḥ-i Binā
- Teḥāfūt
- İzzî Şerḥi
- Şerḥü'l Emsile
- Hāşiye-yi İnāye

Farsça Eserleri

- Şerḥ-i Gülistān
- Şerḥ-i Bostān
- Şerḥ-i Divān-ı Ḥāfız
- Şerḥ-i Şebistān-ı Ḫayāl
- Şerḥ-i Mesnevî
- Şerḥ-i Muʿammā-yı Cāmî
- Şerḥ-i Muʿammā-yı ʿAli

Türkçe Eserleri

- Bahrü'l- Maʿārif
- Ravżü'r-Reyāḥîn fî Ḥikāyeti'ṣ-ṣāliḥîn
- Dîvān-ı Evvel
- Dîvān-ı Ṯānî
- Dîvān-ı Ṯāliṯ
- Şerḥ-i Muʿammāyāt-ı Mîr Hüseyin
- Risāle-yi Muʿammā

- Kitāb-ı Nücūm
- Tefsīrü'l- Ḳur'āni'l-ʿAẓīme
- Terceme-yi ʿAcāʿibü'l- Maḥlūḳāt
- Terceme-yi Zaḫīretü'l-Mülūk
- Terceme-yi Kitābü'l-ʿAcāʿib ve'l-Garāʿib

Eserlerin nüshaları ve bulunduğu kütüphaneler hakkında detaylı bilgiyi İsmail GÜLEÇ ilgili makalesinde yayımlamıştır.[12]

Eserin Nüshası ve Eser Hakkında Bilgiler

"Tefsīrü'l-Ḳur'āni'l-ʿAẓīme"nin tek nüshası, İstanbul Nuruosmaniye Kütüphanesi 226/317, mikrofilm arşivi 4173'te kayıtlı bulunmaktadır. Kitabın cildi, tezhibi, kâğıdı çok iyi muhafaza edilmiştir. Ayet başlıkları, lacivert renkli köşe süslemelerinin arasındaki altın sarısı levhanın üzerine işlenmiştir. Ayetler ve harekeleri kırmızı, tefsirler ve harekeleri ise siyah mürekkeple yazılmış, sayfalardaki yazılar ise koyu altın sarısı renkle çevrelenmiştir. Eserin sırt kısmında Vāḳıʿa suresinin 77-80. ayetleri yazılıdır. 701 varaktan oluşan eser, yaklaşık 7 sayfalık bir girişle başlar. 2-5. varakları manzumdur. Manzum kısımların bulunduğu sayfalarda 31 beyit yer alır. Bu manzum kısımlar, tevhid, naʿt, naʿt-ı ashab-ı kiram, sebeb-i telif bölümlerini içerir. Sebeb-i telif bölümünde Sürūrī, eserini iki nedenden yazdığını belirtir. Birincisi okuyanlardan hayır duası almak ve amel defterini kabartıp kurtuluşa vesile olması, ikincisi ise Aydınoğulları Beyliği'nin kurucusu Mehmet Bey'in oğlu, Umur Paşa'nın isteğidir. Eserine bu şekilde manzum bir girişle başlayan Sürūrī, daha sonra asıl metne geçmiştir. 6-701. varaklar, ayetler ve bu ayetlerin tefsirini içeren nesir bölümünden oluşmaktadır. Her sayfada 31 satır bulunmaktadır.

[12] İ. GÜLEÇ, a.g.m., s. 217-225.

Bizim çalışmamız ise 51a-120b varakları arasındaki ayetler ve bu ayetlerin tefsirini içermektedir. Bu ayetleri içeren sureler ise şunlardır: Bakara, Müʾminūn, Enʿām, Māʾide, Müʾmin, Nisāʾ, Taḥrīm, Āl-i İmrān, Teġābün.

Eser Üzerine Yapılan Çalışmalar

Meral ORTAÇ OĞUZ, 1998 yılında hazırladığı "Sürûrî'nin Şerh-i Divân-ı Hâfız"ı adlı yüksek lisans tez çalışmasında Sürūrī'nin eserleri hakkında bilgi verirken, Türkçe eserleri adı altında "Umur Paşa Adına Yazılan Türkçe Bir Tefsīr" başlığıyla değinmiştir.

İsmail GÜLEÇ, 2001 yılında "The Journal of Ottoman Studies" (Osmanlı Araştırmaları) dergisinde yayımladığı *"Gelibolulu Musluhiddin Sürûri, Hayatı, Kişiliği, Eserleri ve Bahrü'l-Maârif İsimli Eseri"* makalesinde Sürūrī ve eserleri hakkında detaylı bilgiler verirken eseri "Tefsîrü'l-Kurʿani'l-Aziz" başlığı altında ele almıştır.

Bilal ELBİR, "Sururi'nin Şerh-i Şebistan-ı Hayal'i-Metin-İnceleme" adlı 2003 tarihli doktora tezinde Sürūrī'nin eserleri hakkında bilgi verirken, Türkçe eserleri için "Umur Paşa Adına Yazılan Türkçe Bir Tefsīr" başlığı altında, kaynaklarda belirtilmesine rağmen, "Herhangi bir yerde kaydına rastlanılmamıştır." şeklinde bilgi vermiştir.

Hüseyin OKUR, 2011 yılında hazırladığı "Muslihiddin Mustafa B. Şaban Sürûrî'nin Şerhu'l-Misbah Adlı Eserinin Edisyon Kritiği" adlı yüksek lisans tezinde, Sürūrī'nin eserlerini değerlendirirken telifler bölümünde eser hakkında bilgiler vermiştir.

Ali BAĞCI, 2015 yılında hazırladığı "Muslihiddin Mustafa B. Şaban Sürûrî'nin Şerhu Merâhi'l-Ervâh Adlı Eserinin Edisyon Kritiği" adlı yüksek lisans tezinde Sürūrī'nin eserlerinden bahsederken, telif eserleri bölümünde "Tefsîru'l-Kurʾâni'l-Azîz" başlığıyla değinmiştir.

Rıdvan KABAK, 2017 yılında hazırladığı "Gelibolulu Muslihuddîn Mustafa B. Şaban Sürûrî'nin Ravzu'r-Reyyâhîn Fî-Hikâyâti's-Sâlihîn Tercümesi Adlı Eseri (İnceleme-

Metin)" yüksek lisans tez çalışmasında Sürūrī'nin eserleri hakkında bilgi verirken değinmiştir.

Mohammed Salahaldeen Hasan HASAN'ın 2020 yılında hazırladığı "Gelibolulu Surūrī Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā Bin Şaʿbān'ın 'Tefsīrü'l-Ḳurʾāni'l-ʿAẓīme' Adlı Eseri (1B-50B Varakları Arası) (İnceleme-Metin-Dizin-Tıbkıbasım)" adlı yüksek lisans tez çalışması bulunmaktadır.

İNCELEME

ŞEKİL BİLGİSİ

İSİM ÇEKİMİ

Çoğul Eki (*+lAr*): kitāb+lar 51a/16, 53b/9, 54a/11, 55b/8, 59b/24, 64b/19, 65a/21, 96b/14, 97b/16, 98a/26, söz+ler 53a/28, 53b/15, 54a/13, 55a/17, 57a/28, 57b/6, 63b/14.

İyelik Ekleri

1.tekil şahıs (*+m / +Im / +Um*): baġçe+m 84a/6, ayruḳluġ+ım 67b/10, zürriyet+im 56a/6, and+um 78a/1, oġl+um 84a/8, ḥācet+üm 76a/11, raġbet+üm 82b/3.

2.tekil şahıs (*+ñ / +Uñ*): rıżā+ñ 77a/13, arzū+ñ 59a/31, ḳul+uñ 89b/22, māl+uñ 93b/26, el+üñ 94b/31.

3.tekil şahıs (*+I / +U / +sI):* taḫt+ı 51a/4, ʿömr+i 51a/9, ʿilm+i 51a/13, taḳdīrāt+ı 51b/18, mikdār+ı 120a/1, melālet+i 120b/4, gażab+u 112a/17, dīn+ü 57b/5, ʿizz+ü 76b/5, tevbe+si 112b/2, fāyide+si 113b/6, baʿżı+sı 114b/27, ata+sı 119b/8.

1.çoğul şahıs (*+miz / +mUz / +ImUz / +UmUz*): üzeri+miz 84b/19, 96b/6; ata+muz 56a/22, ʿulemā+muz 70b/20, rıżā+muz 92a/7, baʿżı+muz 109a/11, üzerü+müz 58a/28, kıble+müz 58b/18, ḫaste+müz 63a/29, şefāʿatçü+müz 87b/17, tevbe+müz 94b/10; iʿtiḳād+ımuz 57b/23, māl+ımuz 74b/18, sıbṭ+ımuz 84b/20, saff+ımuz 97a/21, Rabb+imüz 56b/24, peyġāmber+imüz 57b/11, yir+imüz 61a/21; rızḳ+umuz 61a/20, put+umuz 63a/30, aṣḥāb+umuz 64a/27, göz+ümüz 53a/15, dīn+ümüz 53a/26, Rabb+ümüz 56b/15, ḥācet+ümüz 63a/30.

2.çoğul şahıs (*+ñız / +ñUz / +IñUz / +UñUz / +iñiz*): ḳanḳı+ñız 108a/17; baʿżı+ñuz 68b/6, ata+ñuz+ı 71b/20, biri+ñüz 82b/31, üzerü+ñüz 94b/24, vaʿde+nüz+de 95b/8; iç+iñüz 51a/31, el+iñüz 53b/7, hāl+iñüz 58b/11, māl+ıñuz 92a/11, ḳañ+ıñuz 94a/31, ḳat+ıñuz 106a/28; haḳḳ+uñuz 92a/10, ṣevāb+uñuz 93a/22, zamān+uñuz 107a/3, Rabb+üñüz 85a/7,

niyyet+üñüz 91b/8, fiʿl+üñüz 92b/22; dīn+iñiz 101b/12, iş+iñiz 110b/10, ʿayāl+iñiz 79b/10.

3.çoğul şahıs (*+lArI*): oġlan+ları 108b/15, cezā+ları+n 109a/4, dostlıḳ+ları+n 109a/18, dīn+leri 115b/23, 58b/2, 102a/14, 109a/26.

İsim Hâl Ekleri

İlgi hâli eki (*+üm / +Uñ / +nUñ*): ben+üm 56a/7, 72b/13, 85b/5, 98a/10, 104a/19, 107a/29, 120a/27, biz+üm 51a/28, 52a/1, 53a/15, 53a/26, 118b/8, 119a/10, 119b/22, 119b/28, 120a/9; Süleymān+uñ 51a/1, 51a/4, 51a/5, 51a/10, 51a/15, Allāh+uñ 116a/4, 116a/6, 116a/20, siz+üñ 53a/10, 53b/11, 54b/18, 54b/20, 115b/29, 116b/14, 117a/5, 119b/10, 120b/4, kavm+üñ 116a/12, 116b/4; bu+nuñ 51b/16, 52a/11, 52a/30, 53a/20, 53a/22, 54b/26, 56a/30, 56a/31, 60b/3, kimse+nüñ 52b/22, biri+nüñ 51b/19, 61b/7, 65b/11, 65b/26, 72a/21, 79b/31

Yükleme hâli eki (*+n / +I / +nI*): kimi+n 54b/10, biri+n 85a/5, 88b/14, 88b/15, 98a/7, gözyaşı+n 120b/1; sen+i 80a/25, güc+i 80b/13, āyet+i 81b/12, ṭalāḳ+ı 80b/5, karavaş+ı 81b/21; kız+nı 86b/14, ṭanuḳlıḳ+nı 95b/2, kendü+ni 80a/15, 115a/23.

Yönelme hâli eki (*+A / +ñA*): īmān+a 106a/17, 109a/3, 109b/19, kitāb+a 87a/14, 92b/4, 107a/22, 107b/15, 115a/31; bu+ña 51b/5, 61b/28, 62b/23, 74b/27, 80a/3, 82a/30, 82a/31, ḳıble+ñe 59b/11, kendü+ñe 89b/26, üzerü+ñe 93a/14, 108a/27, 115b/5.

Bulunma hâli eki (*+dA*): dünyā+da 72a/1, 72a/4, 72a/12, 72a/19, 79b/11, 87b/18, 91b/18, āyet+de 91b/26, 91b/30, 93a/14, 95b/23, 96a/18, āḫiret+de 92a/17, 94a/21, 94b/15, 97b/20.

Ayrılma hâli eki (*+dAn*): Allāh+dan 95b/16, 95b/27, 103a/31, 105b/10, 107a/27, 109a/1, siz+den 96a/9, 104b/7, 109b/21, 111a/28, 111a/29, 114b/20;

(+dIn) ekine de rastlanır fakat bu dönem için karakteristik olmayıp çok seyrek görülür. Kaʿbe+din 60a/14, kendü+din 89b/31, öñ+din 107a/22, yol+dın 97a/12, düşman+dın 120b/5.

Eşitlik hâli eki (*+ce / +çe / +cIlAyIn*)*:* taḳdīr+ce 114a/20; rivāyet+çe 83a/21; şu+n+cılayın 68a/31, bu+n+cılayın 80a/11, 91a/25, biz+cileyin 99b/10, siz+cileyin 58a/5, 68b/8, sen+cileyin 59a/27.

Vasıta hâli eki (*+lA / +IlA*): ʿilāc+la 106b/14, īmān+la 53b/30, görklülik+le 65b/25, iplik+le 68a/19, keñezlik+le 74b/6; zencir+ile 62a/30, yel+ile 62b/3, düşman+ıla 62b/26.

birle instrumental edatının da bu eklerin görevini karşıladığı örnekler vardır: raḥmet birle 96a/12, faẓl+ı birle 102b/26.

FİİL ÇEKİMİ

Belirli Geçmiş Zaman

1. t. şahıs *-dUm* (Olumsuzu *–mAdUm*)

2. t. şahıs *- dUñ* (Olumsuzu *–mAdUñ*)

3. t. şahıs *-dI / -du* (Olumsuzu *–mAdI*)

1. ç. şahıs *-dUK* (Olumsuzu *–medük*)

2. ç. şahıs *-dIñUz /-dUñUz* (Olumsuzu *–mAdUñUz*)

3. ç. şahıs *-dIlAr* (Olumsuzu *–mAdIlAr*)

bul-dum 84a/23, 120b/7, al-dum 68a/20, 111a/28, 111a/29, gör-düm 58b/24, 76a/15, 79a/1, 102a/30, 119b/17, 119b/18, 120a/13, ḳo-madum 100a/3, irişdür-medüm 117b/17; var-duñ 73a/11, di-düñ 52b/3, 55b/16, 80a/24; yaz-maduñ 94b/30, düşür-medüñ 117b/16; buyur-dı 99b/24, 99b/28, 100a/3, 100a/24, 100a/30, 100b/6, 100b/17, 100b/30, di-di 101a/4, 101a/5, buyur-du 52b/20, 53a/20, 57b/20, 58b/13, 59a/8, di-dü 62a/24, añ-madı

64a/14, uyan-madı 68a/9, gir-medi 84a/11, vir-medi 87a/4, 87a/5, 104b/18; buyur-duḳ 59a/11, bul-duḳ 99a/30, 110a/2, gör-medük 118a/28, indür-medük 73b/25; maḥrūm ḳıl-dıñuz 110b/10, dön-düñüz 52b/26, işit-medüñüz 112b/23, ḳo-dılar 113a/29, ḳorḳ-dılar 114a/11, ṭut-madılar 116b/6, ḳo-madılar 62b/27, di-mediler 87b/19, bil-mediler 94a/1, 98a/31.

Belirsiz Geçmiş Zaman

1. t. şahıs _____

2. t. şahıs *-mışsın*

3. t. şahıs *-mIş / -updur*

1. ç. şahıs *-mIşUz*

2. ç. şahıs *-mışsız*

3. ç. şahıs *-mIşlAr*

ḳoy-mışsın 89a/31; öl-miş 82a/28, 102b/26, 106b/19, 106b/29, var ḳıl-updur 55a/1; ḳo-mışuz 85a/18, sehv it-mişüz 110b/12; bāṭıl üzre ol-mışsız 52b/27; ṭur-mışlar 86a/5, di-mişler 104b/13, 105b/8, 106a/9, 106b/3.

Geniş Zaman

1. t. şahıs *-r-em / -Ar-Am / -Ur-Am / -ArIn / -UrIn* (Olumsuzu *–mAz-Am*)

2. t. şahıs *-r-sin / -Ar-sIn / -UrsIn* (Olumsuzu *–mAz-sIn*)

3. t. şahıs *-r / -Ar / -Ur* (Olumsuzu *–mAz*)

1. ç. şahıs *-r-üz / -Ar-Uz / -Ur-Uz* (Olumsuzu *–mAz-Uz*)

2. ç. şahıs *-r-sIz / -Ar-sIz / -Ur-sIz* (Olumsuzu *–mez-siz*)

3. ç. şahıs *-rlAr /-ArlAr / -UrlAr* (Olumsuzu *–mAz-lAr)*

dile-rem 89b/22, 112b/18, um-aram 82b/3, icābet id-erem 67b/11, um-arın 82a/30, giriftār ḳıl-urın 56b/7, ḥużūr bul-mazam 98a/4; di-rsin 108b/13, at-arsın 86a/27, al-ursın 102b/8, namāz ḳıl-mazsın 59b/11; beñze-r 63b/20, aḳ-ar 64a/13, dön-er 65b/17, bul-ur 66a/9, eyd-ür 66a/23, günāh ol-maz 72b/3, sev-mez 72b/25; işle-rüz 96a/11, ṭut-aruz 107b/14, ṣığın-uruz 108b/23, ṭut-mazuz 111b/9; dile-rsiz 113b/20, ṭap-arsız 57a/30, ḳal-ursız 70a/11, bil-mezsiz 75a/9; oḳu-rlar 79a/18, ḳaç-arlar 85b/8, ṣan-urlar 93a/31, var-mazlar 100b/12.

Şimdiki Zaman: -

Gelecek Zaman

1. t. şahıs *-ısar-am*

2. t. şahıs *-IsAr-sIn*

3.t. şahıs *-IsAr* / -ecek (Olumsuzu *–me-(y)ecek / -mAyIsAr*)

1. ç. şahıs _____

2. ç. şahıs *-IsAr-sIz*

3. ç. şahıs *-IsAr-lAr*

ol-ısar-am 98a/15; ḳıl-ısar-sın 104a/17; öl-iser 108a/11, yit-ecek 118a/14, söyle-meyecek 87a/24, ẓulm olun-mayısar 94b/19; al-ısar-sız 53b/8, dön-iser-siz 94b/18; gel-iser-ler 97a/26, ḳurtar-ısar-lar 97a/26.

Dilek Kipleri

Şart Kipi

1. t. şahıs *-sA-m* (Olumsuzu *–mA-sAm*) ṣadaḳa ḳıl-sa-m 84a/7, gönder-se-m 60a/26, bul-ma-sam 97a/20, and iç-me-sem 77b/31.

2. t. şahıs *-sA-ñ* çıḳ-sa-ñ 117a/19, dile-se-ñ 55a/6.

3.t. şahıs *-sA* (Olumsuzu *–mA-sA*) añ-sa 60b/1, 60b/2, işle-se 60b/2, ol-ma-sa 82b/20, girçekle-me-se 55b/11.

1. ç. şahıs *-sA-vUz* ölesi ol-ur-sa-vuz (61a/20), dile-r-se-vüz (77b/15), git-se-vüz (119b/31).

2. ç. şahıs *-sA-ñUz* (Olumsuzu *–mAsAñUz*) ḳurtul-sa-ñuz 70b/14, dile-se-ñüz 77b/23, bul-masañuz 95b/22, bil-meseñüz 95b/22.

3. ç. şahıs *-sA-lAr* (Olumsuzu *–mAsAlAr*) ḳorḳ-sa-lar 97b/12, dile-se-ler 117a/22, ṭur-masalar 119a/5, rücūʿ it-meseler 119a/6.

Emir-İstek Kipi

1. t. şahıs *-Am / -AyIn* (Olumsuzu *–mA-yAm*)

yaz-am 83a/6, yaz-ayın 98a/10, vir-eyin 80b/19, ṣı-mayam 78a/1.

2. t. şahıs *-GIl* (Olumsuzu *–mA-GIl*)

kes-gil 89b/26, daʿvet ḳıl-ġıl 89b/28, yüklet-me-gil 89b/29.

3. t. şahıs *-sIn / -sUn* (Olumsuzu –mA-sUn)

baḳ-sın 54b/29, göster-sin 53a/17, ṭut-sun 67a/13, bil-sün 81a/29, olun-ma-sun 82b/16, gizle-me-sün 95b/29.

1. ç. şahıs *-AlUm* (Olumsuzu *–ma-yalum*) bıraġ-alum 104b/10, gör-elüm 106a/31, var-mayalum 77a/31.

2. ç. şahıs *-ñ / -Uñ* (Olumsuzu *–mAñ*) birle-ñ 107a/30, var-uñ 120b/5, öl-üñ 120b/5, it-meñ 114a/26, ġuṣṣalan-mañ 119a/26.

3. ç. şahıs *-sUnlAr* (Olumsuzu *–mA-sUnlAr*) di-sünler 11b/23, ayrıl-sunlar 98a/14, var-masunlar 82a/16, beze-mesünler 82a/16.

Eserde Batı Türkçesi özelliklerinin yanı sıra Doğu Türkçesi özellikleri de tespit edilmiştir. Bu özellikleri sıralayacak olursak:

- */bol-/* ifadesi 14 kez kullanılmıştır.

  ḫalāṣ b.- alar 51b/26, feraḥ b.- dı 73a/29, şeh̄īd b.- dı 120b/6, vefāt b.- dı 58a/24, ḫalāṣ b.- dılar 74a/18, b.- duġısa 63b/14, b.- dur 52b/11, ḫalāṣ b.- maḳdan 54a/20, b.- maya 53a/10, zevāde b.- mayup 70a/10, b.- maz 61b/26, b.- sam 56a/16, felāḥ b.- up 69a/16, rüşd b.- up 67b/12.

- */bar-/* ifadesi 1 kez kullanılmıştır.

  bunuñ terbiyetine sizden *baracaḳlurağın* ki ḫālāta benüm ḳatumdadur. 104b/7.

- Eski Anadolu Türkçesi döneminde -(y)An şeklinde gelişen */-gAn/* sıfat-fiil ekine rastlanır.

  vücuda gelme-gen-i 68a/7, beze-gen-i kimse görmeye 79a/20.

- Doğu Türkçesinde isimden isim yapım eki *(+egü)*, Eski Anadolu Türkçesinde tek örnekte geçer ve belirsizlik zamiri yapar (Feraiz. 575).

  Bu eserde ise 3 kez geçmektedir. 89a/7, 100a/9, 112b/23.

- güvey "güveği, damat" sözcüğü *güyegü* şeklinde geçer. Bu sözcük, Anadolu ağızlarında "güve, göveği, güva, güyo" şeklinde geçerken Çağatay Türkçesinde "küyegü" şeklinde kullanılır.

Ayrıca Eski Anadolu Türkçesi ve Kıpçak Türkçesi dönem özelliğini yansıtan ek fiilin olumsuz çekiminin isimlerden sonra "degül" edatıyla yapılması fiillere uyarlanmış, fiillerden sonra da olumsuzluk "degül" edatıyla yapılmıştır.

dost bulacaḳ degül 55b/3, yardımcı olacaḳ degül 55b/4, menfaʿat olısar degül 63a/8, āḫiretde daḫı olacaḳ degül 87a/23, ḳıyāmet ḳopısar degül 88b/27.

METİN

[51a] (1) vardı olara Süleymān'uñ ḥālinden ṣordı olar didiler kim eger işbu Süleymān'ısa va'llāhi siz helāk olduñuz (2) zīrā bir daḫı girürüz ki hīç ḥareketi ve ḥükmi Süleymān'a beñzemez bunuñ tamām-ı ḳażiyyesini Ṣād sūresinde beyān itmişüz (3) aña naẓar idüñ bunda girü tekrār ḥācet degül fi'l-cümle çün ol şeyṭān bildigi ḫalḳı kendü bildiler ki (4) Süleymān degüldür vardı ne ḳadar siḥür varısa yazdı bir dīvān eyleyüp Süleymān'uñ taḫtı altında defn (5) eyledi Süleymān'uñ yüzügin deñize bıraġup kendü ḳaçtı Süleymān deñiz kenārında kendü ḳaçdı ḫiẓmete (6) yanaşmışdı günde iki balıḳ virürlerdi birin ṣatup etmege virürdi birisini bişürüp yirüdi çün ol (7) günde balıḳ avlayup girü aña ḥaḳḳın virdiler birni ṣatdı ve birin getürdi ki ḳarnın yarıp arıda bişüre (8) çün bismi'llāh didi ḳarnın yardı ol balıḳ içinden yüzügi çıḳa geldi Allāhu Teʿālāya ḥamd idüp (9) aldı barmaġına geçürdi ol memleket ḥükūmeti girü yirine geldi ḥükm eyledi tā aña degin ki ʿömri āḫire irdi (10) vefāt ḳıldı ol şeyṭān Ādem ṣūretinde gelüp ol ḫalḳa didi kim eger dilerseñüz kim Süleymān'uñ ʿilmini (11) bilesiz ki neyile ḥükm iderdi işbu senüñ altını ḳazup görüñ vardılar ol kürsinüñ altını ḳazdılar çoḳ (12) defterler çıḳardılar gördiler ki mecmūʿ siḥr ü küfrānlar ki ʿālimlerdi ve ehl-i ʿaḳl idi didiler kim ḥāşā ki bu Süleymān'uñ (13) ʿilmi ola ve ol bunı yazmış ola degüldür bu illā şeyṭān fiʿlidür ammā anlar ki sefīhler cāhillerdi didiler (14) kim bu Süleymān ʿilmidür vardılar oña mütābaʿat ḳıldılar pes bu āyet Ḥaḳ Teʿālā'ya ol ḥabīb Muḥammed'e ʿaleyhi's-selām indürdi (15) Süleymān'uñ ʿöẕrin bildürmegiçün ki aña yavuz ẓan itmeyeler buyurdı ki **ve't-tebiʿū mā tetlü'ş-şeyāṭīnü ʿalā mülki** (16) **Süleymāna**[13] yaʿnī bu Yehūdiler kitābları ḥükmini yabana atup vardılar ne bıraġup Süleymān ʿaṣrında ol (17) şeyāṭīnler yazduḳları siḥr defterlerine mütābaʿat ḳıldılar Süleymān kāfir olmadı līkin ol şeyāṭīnler (18) kāfir oldılar ki ḫalḳa siḥr ögretdiler bes bu āyet delālet ḳılur kim sāḥirler kāfir olur zīrā Ḥaḳ Teʿālā (19) siḥre küfr diyü ẕikr eyledi ve hem buyurdı ki Süleymān kāfir olmadı şeyāṭīnler kāfir oldı eger küfr (20)

[13]Bakara Sūresi (2), 102. ayet: "Süleyman'ın hükümranlığı hakkında şeytanların uydurdukları yalanların ardına düştüler."

degülmisse diyeydi ki sāḥir olmadı çün siḥr küfr ile taʿbīr ḳıldı beyān olundı ki siḥr küfürdür ṣāḥibi (21) kāfirdür delīl aña kim ʿÖmer razıya'llāhu ʿanhü Cerīrü'bni Muʿāviye'ye ki emīridi beti yazup gönderdi ki ḳanda (22) bulsañuz sāḥirleri öldürüñ gerek er olsun gerek ʿavret eger kāfir olmasa ʿÖmer razıya'llāhu ʿanhü (23) anuñ ḳatline ḥükm itmişidi ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı **vemā ünzile ʿale'l-melekeyni bibābile Hārūt'e** (24) **ve Mārūt'e**[14] yaʿnī bular daḫı mütābaʿat ḳıldılar ol iki ferişteye ilhām olunup göñüllerine düşülen nesneye (25) Bābil vilāyetindeki biri Hārūt ve biri Mārūt'dur İbni ʿAbbās razıya'llāhu ʿanhü bularuñ ḳażiyyeleri eyle rivāyet (26) olundı ki Ādem peyġāmberden ṣoñra bu ḫalāyıḳ Allāhu Teʿālā'ya şirk idüp küfre düşdiler Ḥaḳ Teʿālā'yı ḳoyup (27) putlara ṭapdılar ferişteler anı görüp ṣabr idemediler anlara yüz duʿālar ḳıldılar ġayrete gelüp Ḥaḳ Teʿālā'ya (28) didiler kim ey bizüm Rabbümüz sen bu ḳullaruñı görklü ṣūret üzre yaradup bulara görklü niʿmetler rızḳ (29) eyledüñ bular saña ʿāṣī olup seni ḳodılar ayruġa ṭapdılar buları nite helāk itmezsin Ḥaḳ Teʿālā olara didi kim (30) biz bir ḳavmi ʿaẕābıla helāk itmezüz tā evvel anlara bir Resūl göndermeyince ki vara anları ol işden yıġadıñ (31) imdi siz içiñüzden ikiñüzi iḫtiyār idüp çıḳaruñ tā ki anları yire indürem varup ol ḳullarumı ḫayra

[51b] (1) delālet idüp şerlerden yıġalar ol ferişteler içlerinden Hārūt'ıla Mārūt'ı çıḳardılar Ḥaḳ Teʿālā emr itdi anlara yire indiler (2) ol ḫalḳa emr-i maʿrūf idüp nehy-i münker ḳıldılar zinādan ve adam öldürmekden ve ḫamr içmekden menʿ itdiler bu iş (3) üzre yiryüzinde bir zamān ṭurup eglendiler ve ol ʿaṣrda bir ʿavret varıdı ki cemīʿ ʿavretlerden ḥüsnile (4) ziyāde idi ol Hārūt Mārūt anı işidüp ṭurdılar aña vardılar aña luṭf-ı ḫulḳ idüp geleci ḳıldılar ve (5) ṭaleb itdiler ki anuñla ṣoḥbet ideler ve cemʿ olalar ol ʿavret didi kim ben buña rıżā virmezem tā iki gün daḫı (6) işbu puta ʿibādet ḳılmayınca bular didiler kim bu olacaḳ nesne degül bu ġāyet ulu işdür ki biz Allāhu Teʿālā'ya (7) kāfir olavuz ḳodılar gitdiler bir zamān girü bunuñ üzre geçdi ṭurup girü geldiler luṭfile

[14]Bakara Sūresi (2), 102. ayet: "Babil'deki Hārût ve Mārût adlı iki meleğe ilham edilen…"

girü aña geleci ḳılup kendülere (8) daʿvet ḳıldılar ol didi ki elbetde şol puta ṭapmayınca[15] ben size muṭīʿ olmazam yā aña ṭapasız yāḫud işbu Ādem'i (9) öldüresiz yāḫud işbu ḫamrdan içesiz işbu üçden birini işlemeyince ben size ṣoḥbete rıżā virmezem bular (10) anı işidüp didiler kim bu üç işde bu ḫamr içmek āsānıraḳdur istiġfārun idevüz çün anı içdiler (11) ʿaḳl anlardan rücūʿ ḳıldı ol Ādemi daḫı öldürdiler ki anlaruñ ol ḥāline muṭṭaliʿ oldı tā ki kimseye ḫaber (12) virmeye ve ol ʿavretile daḫı zinā ḳıldılar ve ol puta daḫı ṭapdılar Ḥaḳ Teʿālā ol Hārūt'ıla Mārūt ve ferişteler (13) arasındaġı ḥicāb götürdi ferişteler olaruñ ḥāline muṭṭaliʿ oldılar taʿaccübe ḳalup bu kez ol yir ehlinüñ (14) ḥālini maʿẕūr ṭutdılar anlaruñçun istiġfāra meşġūl oldılar ammā ḫaberde gelmiş kim ol ʿavret (15) anlardan ism-i aʿẓamı ögrendi anuñla göge aġdı Ḥaḳ Teʿālā anı yılduza döndürdi baʿżılar dirler kim (16) ol Zühre yılduz oldur ʿAlī'den ve İbni ʿÖmer'den bunuñ üzre rivāyet daḫı ḳılurlar ammā ṣaḥīḥ ḳavl oldur ki (17) ol Zühre ol yedi yılduzdan birisidür ki eflāk yaradulduġı vaḳt ol daḫı bile yaradıldı bunca (18) nesnelerüñ taḳdīrātı ve vücūda gelmeginüñ esbābları ol yılduzlaruñ devrinde ḳonılmışdur her (19) birinüñ bir nesne üzre ḥükm ve salṭanatı var Zühre'nüñ salṭanatı ruṭūbet üzredür ammā ol ʿavreti (20) Ḥaḳ Teʿālā yılduz miṣāline döndürdi emr itdi ki ṭamuya iletüp anda ʿaẕāb iderler nitekim ol ṣūretleri (21) dönen ḳavmden kimse bāḳī ḳalmadı girü helāk oldı ve bu ḥāl kim Hārūt'a ve Mārūt'a vāḳıʿ oldı İdrīs (22) peyġāmber ʿaṣrıdı varup anı şefīʿ ṭutundılar tā kim anlaruñ ṣuçların Ḥaḳ Teʿālā'dan dileyüvire çün (23) İdrīs Ḥaḳ Teʿālā'dan diledi Ḥaḳ Teʿālā anları dünyā ʿaẕābıyıla āḫiret ʿaẕāb arasında müteḥayyir ḳıldı (24) olar didiler ki āḫiret ʿaẕābınuñ nihāyeti yoḳ ve elemi daḫı ḳatıdur biz aña ṭāḳat getürmezüz ammā dünyā (25) ʿaẕābı münḳaṭiʿ olup āḫire irer dünyā müddeti tamām olmaġıla bes dünyā ʿaẕābın iḫtiyār ḳıldılar ki āḫiret (26) ʿaẕābından ḫalāṣ bolalar iletüp anları Bābil ḳuyusında başları aşaġa aṣa ḳoyup ʿaẕābıla mübtelā (27) ḳıldılar tā ḳıyāmete degin iblīs-i laʿīn ol siḥr defterlerin iletüp anlaruñ ayaḳları ḳatında ḳodı Yehūdiler varup (28) ol defterlerden siḥr

[15] Metinde "tatmayınca" şeklinde yazılmıştır.

ögrendi nitekim Ḥaḳ Teʿālā ḫaber virdi **vemā yu'allimāni min ehadin hattā yekūlā innemā nahnu fitnetun** (29) **felā tekfur feyete'allemūne minhumā mā yuferrikūne bihi beyne'l meri vezevcihi vemā hum bidārīne bihi min ehadin illā** (30) **bi izni'llāhi veyete'allemūne mā yedurruhum velā yenfe'uhum velekad ʿalimū lemeni'ş terāhu mā lehu fi'l āhirati min** (31) **ḫalāḳin**[16] yaʿnī ol Hārūt ve Mārūt hīçbir kimseye ol siḥri bildürmezlerdi tā dimeyince ki biz fitneyüz

[52a] (1) yaʿnī ibtilāyıçun ve imtiḥānıçun ḳonulmışuz ki ibtilā şimdi küfrile īmānda ḳonuldı Ḥaḳ bizümle bu ḫalḳuñ (2) müʾminin kāfirin temyīz idüp ẓuhūra getürür her kimse kim bu siḥri ögrenmegi ḳabūl idüp kitāb ḥükmi (3) terk itse kāfir olur ve her kim siḥr ögrenmegi terk idüp kitāb ḥükmile ʿamel ḳılsa ol müʾmin olur (4) bu sözi gelene dirlerdi baʿżı anı terk idüp müʾmin olurdı ve baʿżı anı terk itmeyüp ögrenmege ḥarīṣ (5) olup kāfir olurdı anlar ne ḳadar ki dirlerdi kāfir olmayup ögrenmegi terk it anlar ʿinād iderdi (6) zīrā olar ferişţehlerdi revā görmezlerdi ki kimseye küfr ögreteler ammā ol siḥrüñ keyfiyyetin olara beyān (7) ḳılurlardı daḫı ögrenmekden menʿ iderlerdi şuncılayın kim bir kişi gelüp bir kişiye didi kim zinā nedür (8) ve uġırlıḳ nedür baña bildür ol daḫı aña vaṣf idüp bildürdi daḫı didi kim bu işler ḥarāmdur zinhār buları (9) işlemege yeltenme ol ki terk ider müʾmin olur ve ol ki terk itmez işler kāfir olur bes ol Yehūdiler varup (10) olardan ögrenürlerdi şol nesneyi ki iki ḥelāl arasında ayrılmaġa sebeb olur ve eri baġlarlardı ki ḥelāl (11) ḳatına varımazdı daḫı bunuñ gibi siḥrler ki var bu fitnelere sebeb olur ammā sāḥirler siḥr ile hīçbir kimseye (12) żarar irişdürmezler Ḥaḳ Teʿālā irādeti olmayınca illā meger ki ol aña muḳadder ola ol siḥrüñ aña eṯeri ola bular (13) ögrenürler şol nesneyi ki dünyāda anlara żararı var ve āḫiretde daḫı olara menfaʿat idiser degül dünyāda (14) żararı bu ki dīnden çıḳarlar āḫiretde daḫı ebedī ʿaẕāba mübtelā olurlar be-

[16]Bakara Sūresi (2), 102. ayet: "Hālbuki o iki melek, "Biz ancak imtihan için gönderilmiş birer meleğiz. (Sihri caiz görüp de) sakın küfre girme" demedikçe, kimseye (sihir) öğretmiyorlardı. Böylece onlardan kişi ile karısını birbirinden ayıracakları sihri öğreniyorlardı. Hālbuki onlar, Allah'ın izni olmadıkça o sihirle hiç kimseye zarar veremezlerdi. Kendilerine zarar veren, fayda getirmeyen şeyleri öğreniyorlardı. Andolsun, onu satın alanın ahirette bir nasibi olmadığını biliyorlardı."

dürüstī ḥaḳīḳat bildiler Tevrāt'ı (15) içinde şol kimseler ki siḥri iḫtiyār ḳıldılar Allāh kitābı üzre anlaruñ naṣīb yoḳdur āḫiretde bundan (16) ötürü buyurdı Ḥaḳ Teʿālā ki **velebise mā şerav bihi enfusehum lev kānū yaʿlemūne**[17] yaʿnī ne yavuz nesne iḫtiyār (17) ḳıldılar kendü nesnelerine ki ol siḥrdür Allāhu Teʿālā kitābını ḳodılar ve enbiyāları sünnetlerini terk itdiler eger (18) bilelerdi ki ne ziyāna uġradılar ol ḥālden dönelerdi līkin ḥāllerinden ḫaberdār degüllerdür eger suʾāl iderler- (19) -se ki evvel geçen āyetde ḥaḳīḳat bildiler deyü ẕikr eyledi bunda eger bilseler deyü ẕikr eyledi yaʿnī bilmezler dimek (20) olur bes bu bilmek ve bilmemek ikisi bile nitesi cemʿ ola cevāb budur kim bilürler līkin bildüklerinüñ menfaʿati (21) yoḳ zīrā herʿālim ki bildügileʿamel itmeye ol ḥaḳīḳatʿālim olmaz zīrā buʿilm ögrenmek menfaʿatiçündür ḳaçan ki (22) olʿilm muḳteżāsınca ʿamel ḳılmaya keennehu bilmemiş gibi olur şuña beñzer ki bir kişi ṣanʿat ögrene işleyüp (23) kesb itmegiçün ki aña sebeb maʿīşetine bir fāyide ola deyü ögrendi ammā işlemez muʿaṭṭal yürür keennehu hīç ögrenmemiş (24) gibi olur bular daḫı bildükleri ancılayındur eger ḥaḳīḳat bilseler Allāhu Teʿālā kitābın ḳoyup ol siḥri iḫtiyār (25) ḳılmayalardı ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki **velev ennehum āmenū ve'ttekav lemesūbetun min ʿindi'llāhi hayrun lev kānū** (26) **yaʿlemūne**[18] yaʿnī eger bu Yehūdiler īmān getürüp Allāhu Teʿālā'ya taṣdīḳ itseler ol siḥre iʿtiḳād ḳılmaḳdan (27) ṣaḳınsalar Allāhu Teʿālā ḳatında olara ṣevāb ḫayrluyıdı eger bilseler velīkin bilmezler ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim (28) **yā eyyuhe'llezīne āmenū lā tekūlū rā'inā vekūlū'n zurnā vesme'ū velilkāfirīne ʿazābun elīm**[19] yaʿnī anlar kim (29) Allāhu Teʿālā'yı birlediler Resūl'i girçeklediler zinhār raʿinā dimek yaʿnī Müslümānlar Resūl'e ʿaleyhi's-selām gelürler (30) idi dirlerdi ki yā Resūla'llāh raʿinā bunuñ maʿnāsı ʿArab dilince işitmeklük ki bundan yaña ṭut sözümni (31) fikr eyle

[17]Bakara Sūresi (2), 102. ayet: "Kendilerini karşılığında sattıkları şey ne kötüdür! Keşke bilselerdi!"

[18]Bakara Suresi (2), 103. ayet: "Eğer onlar iman edip Allah'ın emirlerine karşı gelmekten sakınmış olsalardı, Allah katında kazanacakları sevap kendileri için daha hayırlı olacaktı. Keşke bilselerdi."

[19]Bakara Suresi (2), 104. ayet: "Ey iman edenler! "Rāinā" (bizi gözet) demeyin, "unzurnā" (bize bak) deyin ve dinleyin. Kafirler için acıklı bir azap vardır."

ḥālümi añla dimek olur ammā Yehūdiler dilince anuñ maʿnāsı sögmek olur çün Yehūdiler Müslümānlardan

[52b] (1) bu kelimeyi işidürlerdi anlara ḫoş gelüp dirlerdi biz Muḥammed'e hemīşe gizlü yirde sögerdük şimdi āşikāre sögerüz (2) zīrā Resūl ḳatına gelicek ʿaleyhi's-selām anlar daḫı Müslümānlar gibi rāʿinā yā Resūla'llāh dirlerdi Müslümānlaruñ (3) murādı ayruġıdı nitekim didüñ ammā bularuñ maḳṣūdı sögmekidi bundan ötrü didi Ḥaḳ Teʿālā ki iy (4) müʾminler Resūl ḳatında gelüp rāʿinā dimek eydün ki bize naẓar eyle yā Resūla'llāh size buyurılan nesneye (5) muṭīʿ oluñ ki ḥāṣılıñuz cennet ola kāfirlere ḫoẕ ʿaẕāb-ı elīm var ve daḫı buyurdı kim **mā yeveddu'llezīne keferū** (6) **min ehli'l kitābi vele'l muşrikīne en yunezzele ʿaleykum min hayrin min rabbikum va'llāhu yahtessu bi rahmetihi men yeşāu** (7) **va'llāhu zu'l fadli'l ʿazīm**[20] yaʿnī sevmezler şol kimseler kim Medīne Yehūdilerdür daḫı ehl-i Necrān Naṣrānlardur (8) daḫı ʿArab'uñ müşrikleridür ki Resūliñüz üzerine vaḥy indürile daḫı şerāyiʿü'l-İslām beyān olına zīrā bular (9) kāfirlerdür anı severler ki ḫalāyıḳ küllī kāfir olalar siz daḫı anlara berāber olasız Ḥaḳ Teʿālā ḫaber virdi kim iş (10) anlaruñ murādınca olmaz Allāhu Teʿālā maḫṣūṣ ḳılur nübüvveti ve risāleti kime dilerse aña virür aña ehl (11) olanı ol bilür ve dīn-i İslām ile aña ikrām ḳılur ki Allāhu Teʿālā ulu faẓl ıssıdur ʿaṭāsı boldur (12) ve daḫı buyurdı kim **mā nensah min āyetin ev nunsihā neti bihayrin minhā ev mislihā elem taʿlem enna'llāhe ʿalā** (13) **külli şeyʾin kadīrun**[21] yaʿnī Ḥaḳ Teʿālā eydür biz bir āyet nesḫ idüp ḥükmin ibṭāl ḳılmazuz yā bir āyet kendü lafẓını (14) ṣābit ḳılup anuñıla ʿamel ḳılmaġı terk itmezüz illā andan yigrek ya anuñ berāberi yaʿnī menfaʿatde yerine bir (15) daḫı getürürüz andan anı terk idüp nesḫ iderüz baʿżılar didiler kim bir āyet nesḫ olup bi'l-külliyye getürülmek (16) devā degüldür indükden ṣoñra līkin ʿilm ehlinüñ ekṣeri dimişler kim devādur şunda kim emr nehy ola daḫı vaʿd (17)

[20]Bakara Sūresi (2), 105. ayet: "Ey inananlar! Peygamber'e, "Bizi de dinle" (raina; kötü anlama gelebilecek söz) demeyin, "Bizi gözet" (unzurna) deyin ve dinleyin, inkar edenlere elem verici azab vardır."

[21]Bakara Sūresi (2), 106. ayet: "Biz herhangi bir âyetin hükmünü yürürlükten kaldırır veya onu unutturur (ya da ertelersek), yerine daha hayırlısını veya mislini getiririz. Allah'ın gücünün her şeye hakkıyla yettiğini bilmez misin?"

vaʿīd ola līkin ḳaṣaṣda ve aḫbārda nesḫ olmaḳ cāiz degüldür zīrā evvel bir dürlü ḫayr virüp ṣoñra (18) bir dürlü daḫı viricek ol evvelkisi yalan olmaḳ lāzım gelür Ḥaḳ Teʿālā kelāmınla ḫod yalan olmaḳ (19) revā degüldür bilmez misin kim yā Muḥammed Ḥaḳ Teʿālā neye dilerse ḳādirdür ḳudreti yiter kimin dilerse nāsiḫ ḳıla (20) ve kimin dilerse mensūḫ ḳıla bundan ṣoñra girü buyurdu ki **elem ta'lem enna'llāhe lehu mulku's semāvāti ve'l ardi** (21) **vemā lekum min dūni'llāhi min veliyyin velā nesīrin**[22] yaʿnī sen bilmez misin ki yā Muḥammed be-dürüstī yirler gökler Ḥaḳ Teʿālā'nuñ (22) ḫāṣ ü mülkidür kimsenüñ anda şirketi yoḳdur yirde gökde nice dirlerse işler ḥükm anuñdur gāh bir dürlü ḥükm ider (23) gāh bir dürlü daḫı emr ider bu ḳullara ne nesne muṣliḥdür ve nesne müfsiddür yigrekin ol bilür (24) kimin ṯābit ḳılur kimin nesḫ idüp terk ider ammā ol Yehūdiler Tañrı düşmanları bu āyet nesḫ olup ḥükm-i (25) bāṭıl olduġına inkār iderler ol vaḳt ki ḳıble-i Ḳudüs ṭarafından Kaʿbe cihetine dönderildi ol (26) Yehūdiler dirler ki eger evvel ol ḳılı ṭurṭuñuz ḳıble Ḥaḳḳıdısa niçün andan döndüñüz eger Ḥaḳ bu şimdi döndi- (27) -güñüzise şimdiyedek ḫoẕ bāṭıl üzre olmışsız bu nesneleri olara bu şerīʿatlerde ṣavāb görmezlerdi (28) ki bir āyet-i ḥükmile ʿamel ide ṭururken anuñ ḥükm-i bāṭıl ola bir āyet daḫı gele bu kez anuñla ʿamel ideler zīrā (29) dirler ki evvel ġalaṭatımış rāst ḥükm itmemiş ṣoñra ol ḥükm girü dönderür bu ḫod Allāhu Teʿālā ḥaḳḳında (30) revā degül biz olara cevāb eydürüz kim Allāhu Teʿālā işinde müdebbirdür nice dilerse işler nitekim bu ḫalḳ yoġiken (31) var ḳıldı girü yoḳ eyler öldürür andan ṣoñra girü dirgürür her bir işinde bunca ḥikmetler var bes bu

[53a] (1) emrinde daḫı vardur kim bir dürlü daḫı ḥükm nāzil ide nitekim Tevrāt nāzil olmadın ki Mūsā şerīʿatidür ʿaleyhi's- (2) -selām gelüp andan ilerüki şerīʿati nesḫ eyledi andan ṣoñra İncīl inüp Mūsā şerīʿatin nesḫ (3) eyledi andan ṣoñra Muḥammed ʿaleyhi's-selām Ḳurʾān gelüp kendüden ilerüki şerīʿatleri Allāhu Teʿālā diledügini (4) anda ṯābit

22Bakara Sūresi (2), 107. ayet: "Göklerin ve yerin hükümdarlığının Allah'a aid olduğunu bilmez misin? Allah'tan başka dost ve yardımcınız yoktur."

ḳıldı ḥükm tevḥīd ve aḫbārı ḳaṣaṣ gibi ve baʿżını bu ümmete teysīr olmaġıçun emrinde (5) nehyinde tebdīl ü taġyīr ḳıldı zīrā her ʿaṣrda ṣalāḥ neyle olursa ol vaḳtde ol ʿaṣra muvāfiḳ (6) ḥükm nāzil ider kim ḫalḳ anuñla ṣalāḥ bulalar ḥakīm muṭlaḳdur her işüñ ṣavābın ṣalāḥın ol bilür (7) ne işlerse ḥikmetine muvāfiḳ işler bundan ötrü buyurdı ki sen bilmez misin yā Muḥammed ki yirler gökler (8) Allāhu Teʿālā'nuñ ḫāṣ ü melikidür bu ḫalḳuñ ḥāllerin ol yigrek bilür kim her vaḳtde bularuñ ṣalāḥı neyledür (9) bes ol nāsiḫe mensūḫa īmān olmayanlar vaʿīd ḳılup buyurdı ki diñ siz inkār idüñ ki yarın (10) ḳıyāmet güninde sizüñ bir yaḳın dostuñuz bolmaya kim size menfaʿati doḳuna ya bir yardımcı bulunmaya (11) Allāhu Teʿālā'dan ġayrı ki sizden Ḥaḳ Teʿālā'nuñ ʿaẕābların menʿ ide ve daḫı buyurdı kim **em turīdūne en tes'elū** (12) **rasūlekum kemā su'ile mūsā min kablu vemen yetebeddeli'l kufra bi'l īmāni fekad dalle sevāe's sebīl**[23] (13) bu āyetüñ sebeb-i nüzūli buyıdı kim Ḳureyş kāfirleridir bilüp geldiler Ebū Cehl laʿīn daḫı bilelerinde (14) didiler ki yā Muḥammed gerçek Resūliseñ bu Ṣafa'yı bize altun eyle daḫı bu Mekke'nüñ yirini bize giñledi- (15) -vir ve biz daḫı didiler kim bizüm gözümüzden perdeyi gider tā ki Allāhu Teʿālā'yı āşikāre görürüz Ḥaḳ Teʿālā (16) bu āyeti indürüp buyurdı ki yaʿnī diler misiz ki siz daḫı Resūlüñüze dileyesiz şol Mūsā ḳavmi Mūsā'dan (17) diledüklerinleyin sizden ilerüki aña daḫı didiler ki dilerüz bize Allāhu Teʿālā āşikāre göstersin her kimse kim (18) īmān küfre degüşürse īmān üzre küfri iḫtiyār ḳılsa be-dürüstī ol hidāyet yolınuñ ortasın (19) azıtmış olur bunı didügi andan ötrüdür ki Resūl ʿaleyhi's-selām bunca muʿcizeler gösterüp risāletin (20) iṯbāt ḳılduḳdan ṣoñra girü bunuñ gibi suʾāller ḳılmaḳ küfrdür ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdu ki **vedde kesīrun** (21) **min ehli'l kitābi lev yeruddūnekum min baʿdi īmānikum kuffāran haseden min ʿindi enfusihim min baʿdi mā tebeyyene** (22) **lehumu'l hakku faʿfū vesfehū hattā yetiya'llāhu bi emrihi inna'llāhe**

[23]Bakara Sūresi (2), 108. ayet: "Yoksa daha önce Mûsâ'nın sorguya çekildiği gibi, siz de peygamberinizi sorguya çekmek mi istiyorsunuz? Her kim imanı küfre değişirse, o artık doğru yoldan sapmış olur."

ʿalā külli şey'in kadīrun[24] bunuñ daḫı sebeb-i nüzūli (23) buyıdı kim Uḥud ġazāsında Müslümānlara intiẓām vāḳıʿ oldı Resūlüñ mübārek dişi uvanup zaḫm- (24) -dār oldı aṣḥābdan ḫayli kişi şehīd oldılar anı görüp ol Yehūdiler Müslümānlara didiler kim gördü gözüm (25) ol Muḥammed'e uyduġuñuz çün size ne irişdi eger siz Ḥaḳ üzre olsañuz böyle mi olurduñuz gelüñ (26) bizüm dīnümüze dönüñ kim size ḫayırludur bes Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki bu ehl-i kitābdan (27) çoḳları arzū idüp anı dirler ki keşke siz īmāna geldügüñüzden ṣoñra girü küfre dönderelerdi (28) ki ol sözleri size ḫayr ṣunup söylemezler belki göñüllerinde ḫıyānet idüp kendü ḥasedlerinden (29) söylerler Ḥaḳ añlara ẓāhir olduḳdan ṣoñra zīrā Tevrāt içinde Muḥammed ḳulında ṣādıḳ idüġi ve anuñ (30) dīni Ḥaḳduġı anlara beyān olundıydı hele siz anlaruñ ol yavuz ḫulḳlarına baḳmañ ol sözlerinden iʿrāż (31) idüñ tā aña degin ki Allāhu Teʿālā'dan size emrüñle anlaruñla ḳıtāl idesiz kendüleri öldürüp mālların

[53b] (1) alasız oġlanların ḳızların esīr idüp kendüñüze ḫiẓmetkār idinesiz Allāhu Teʿālā neye dilerse ḳādirdür Müslümānlara (2) nuṣret idüp kāfiri anlaruñ alında helāk ḳıla bes bu ḳażiyye daḫı henüz ḳıtāl āyeti inmezden öñdindi anuñçün (3) ḳūñ terk idüñ diyü emr eyledi bundan ṣoñra buyurdı ki **veekīmū assalāte veātū'z zekāte vemā tukaddimū li enfusikum** (4) **min hayrin tecidūhu ʿinda'llāhi inna'llāhe bimā taʿmelūne basīrun**[25] yaʿnī namāzuñ farżiyyetine iḳrār idüñ ve anı vaḳtiyle (5) edā idüp rükūʿların ve secdelerin ve ḳıyāmların ḫuşūʿıla ve ḫużūrıla gökçek riʿāyet ḳılup yirlü yerine (6) getürüñ ve üzerüñüze daḫı mālıñuzdan her cinsden olursa müsteḥaḳḳına çıḳarup virüñ ve buluñ kim kendü (7) eliñüzle ol ṣadaḳalar gözden ve göñüllü ʿamellerden nige ḳılup sizden ilerü āḫirete gönderesiz cemīʿni Allāhu (8) Teʿālā ḳatında saḳlanmış ḥāżır bilür siz ve anuñ ʿivażların alısarsız ki ẕerre ḳadar andan żāyiʿ olısar (9) degül nitekim gökden inen kitāblaruñ

[24]Bakara Sūresi (2), 109. ayet: "Kitap ehlinin çoğu, hak kendilerine apaçık belli olduktan sonra, içlerindeki çekememezlikten ötürü, sizi, inandıktan sonra küfre döndürmeyi isterler. Allah'ın emri gelene kadar onları affedin, geçin. Allah muhakkak her şeye Kadir'dir.
[25]Bakara Sūresi (2), 108. ayet: "Namazı kılın, zekatı verin, kendiniz için önden gönderdiğiniz her hayrı Allah katında bulacaksınız. Allah yaptıklarınızı şüphesiz görür."

baʿzısında yazılmışdur ki yā ādem oġlanı gencü ki ḫazīne ki benüm ḳutumda (10) eyle ki uġır eli irişmez od gelüp göyündürmez ve ṭurduġı yirde fesāda varmaz eksüksüz ḥāżır bulısarsız (11) şol vaḳt ki aña ḳatı iḥtiyācuñuz ola Allāhu Teʿālā sizüñ ʿamellerüñüze muṭṭaliʿdür ne ḳılduġuñuzı bilür aña (12) mücāzāt ḳılur eger ḫayırsa ḫayr ve ger şerrise şer ve bundan ṣoñra girü ol Yehūdilerüñ muḥālsüzlerinden (13) ḫaber virüp buyurdı **ve kālū len yedhule'l cennete illā men kāne hūden ev nesārā tilke emāniyyuhum kul hātū** (14) **burhānekum in kuntum sādikīne**[26] yaʿnī bu Yehūdiler daḫı bu Naṣārālar dirler ki cennete girmezler illā şu kimseler girür (15) ki anlar Yehūdi olalar ve Naṣārālar dirler ki Naṣrānī olanlar girürler Ḥaḳ Teʿālā anlaruñ sözlerin redd idüben (16) buyurur ki eyit yā Muḥammed ol Naṣārā ile Yehūdilere kim eger bu sözde gerçekse kūn getürüñ ḥüccetüñüzi (17) Tevrāt'dan İncīl'den ki size indürüldi görelüm ḥüccetsüz daʿvī maḳbūl olmaz bularuñ ḥüccetleri (18) yoḳ ammā bir bāṭıl ḳuru umularıdur ki umarlar bu ḫod olmaġı muḥāldür bu āyetde daḫı vaʿīd taḥẕīrdür (19) şol kimselere kim ṭamu ʿamelin işleyüp uçmaḳ umalar ẓālimler aʿvānlar gibi daḫı vezīrler begler gibi ki (20) Tañrı ḳullarına esirgemeyüp ḥayf u ẓulm ideler daḫı müfsidler fāsıḳlar ve oḳuduġın ṭutmaz ʿālimler gibi (21) ve rişvet alup meyl ile ḥükm iden ḳāżılar gibi daḫı bulara beñzer var şol riyā ve zerḳ ile ʿamel iden ṣūfīler (22) gibi kim içi ṭaşına muḫālif ola daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim **belā men esleme vechehu lillāhi vehuve muhsinun** (23) **felehu ecruhu ʿinde rabbihi velā havfun ʿaleyhim velā hum yahzenūne**[27] yaʿnī Ḥaḳ Teʿālā eydür cennete ne Yehūdi (24) girür ne Naṣrānī girür belki uçmaġa şol kimseler girür ki anlar dīnlerin Allāhu Teʿālā rıżāsı çün (25) ḫāliṣ ḳıldılar Allāhu Teʿālā ḳatında maḳbūl olan dīn ṭutdılar ki dīn-i İslāmdur ve Muḥammed ʿaleyhi's-selām (26) īmān getürüp anuñ ḥükmine yidildiler daḫı ʿamellerni görklü ḳılıcı oldılar ecr u ṣevāb Rabbileri ḳatında anlara (27)

[26]Bakara Sūresi (2), 111. ayet: "Yahudi veya Hıristiyan olmayan kimse elbette cennete girmeyecek" dediler; bu onların kuruntularıdır. De ki: "Sözünüz doğru ise delillerinizi getirin."

[27]Bakara Sūresi (2), 112. ayet: "Hayır, öyle değil; iyilik yaparak kendini Allah'a veren kimsenin ecri Rabbi'nin katındadır. Onlara korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir."

ḥāṣıldur cennet içinde daḫı anlara ʿaẕāb ḳorḳusı olacaḳ degül şol vaḳt ki kāfirler ʿaẕāb ḳorḳusında (28) olanlar ve daḫı ḥüzn ġuṣṣa olmaya ne öñlerindeki ʿaḳabeleri çün ne soñlarında ḳalan ẕürriyetleri çün (29) dükelinden imān içinde olanlar ve daḫı dimişler kim ḳorḳu yarın üç dürlüdür biri ṭamuda ebedī (30) ḳalmaḳ ḳorkusı var īmānla giden müʾminler küllī ol ebed ḳorḳusından emīndür ve bir daḫı ʿaẕāb (31) ḳorḳusıdur ki ʿāṣīler günāhları miḳdārı çekeler daḫı ṣoñı ol ʿaẕāb münḳaṭiʿ olup girü cennete

[54a] (1) gireler bu ḳorḳudan daḫı iḫlāṣ ile ölmezden öñ tevbe ḳılanlar emīn olalar ve bir ḳorḳı daḫı iḫlāṣıla (2) ölmezden öñ tevbe ḳılanlar emīn olalar ve bir ḳorḳı daḫı maḥşerde ṭurġurup ḥisāb ḳılmaḳ ḳorḳısıdur (3) dünyada muḥsin olanlar ve daḫı ol ḳorḳudan emīn olalar muḥsinler daḫı ölerdür kim her vaḳtde ve her (4) ḥālde Allāhu Teʿālā ḥāżır görüp anuñ rıżāsı olmaduġı işlerden ıraḳ olalar ve ṭāʿatlerin ve (5) ʿibādetlerin anı göre durur gibi işleyeler ve daḫı bundan ṣoñra ol Yehūdile Naṣārā'nuñ iḫtilāfları (6) beyān idüp buyurdı ki **vekāleti'l yehūdu leyseti'n nesārā ʿalā şeyʾin vekāleti'n nesārā leyseti'l yehūdu** (7) **ʿalā şeyʾin vehum yetlūne'l kitābi kezālikekāle'llezīne lā yaʿlemūne misle kavlihim fe'llāhu yahkumu beynehum** (8) **yevme'l kiyāmeti fīmā kānū fīhi yahtelifūne**[28] yaʿnī Necrān Naṣrānīlerinüñ elçileri gelüp Medīne'nüñ (9) Yehūdilerle münāzaʿa ḳıldılar her biri daḫı birbirini küfre nisbet idüp kendüye ḥaḳ iṣbāt idüp (10) Yehūdiler cemāʿati didiler ki bu ḳavm-i Naṣārā dīnlerinde hīçbir iʿtibār idicek nesne degül Ḥaḳ dīn (11) ḫod bizümdür ḥāl budur kim bu iki ṭāyifenüñ daḫı kitābları var oḳurlar eger aña naẕar ḳılsalar olara Ḥaḳ (12) ḳanḳıdur ẓāhir olurdı iḫtilāf ḥācet olmazdı bes kitāblaruñ ḳoyup bu iḫtilāf idişdükleri kendü- (13) -lerüñ żalāletlerine delīldür İbn ʿAbbās eydür rażıya'llāhu ʿanhü eger ol iki ṭāyife ol sözleri üzre and (14) içseler ki birbirinüñ dīnini bāṭıldur diyü ḥükm eylediler ikisi daḫı sözinde gerçekdi hīçbiri andı (15) üzre ḥaṣīṣ olmazdı zīrā ikisi daḫı bāṭıl dīn-i Ḥaḳḳ'a muḫālifdi ve daḫı anlar kim müşriklerdür (16) geçen ümmetden ve bu

[28]Bakara Sūresi (2), 113. ayet: "Yahudiler "Hıristiyanlar bir temel üzerinde değil" dediler, Hıristiyanlar da "Yahudiler bir temel üzerinde değil" dediler; oysa onlar Kitaplarını da okuyorlar. Bilgisizler de tıpkı onların söylediklerini söylemiştir. Allah, kıyamet günü, anlaşmazlığa düştükleri şeylerde onların arasında hüküm verecektir."

ümmetden anlaruñ kitābı yoḳdur olar daḫı bular didüklerin dirler ki cennete girmez illā (17) şol kimseler girürler ki anlar bizüm dīnümüz üzerinedür ayruḳları küllī bāṭıldur bes Ḥaḳ Teʿālā yarın ḳıyāmet (18) güninde bu dīnde iḫtilāf ḳılanlaruñ arasında ḥükm eyleye bulara göstere ʿayān kim uçmaġa girmege ḳanḳı (19) dīn ehli müsteḥaḳdur ve ḥaḳīḳat bileler ki dīn-i İslāmdan ġayr dīn-i Ḥaḳ ve marżī yoġmış Allāhu Teʿālā (20) ḳatında küllīsinüñ ümīẕleri dīnler ile ḫalāṣ bolmaḳdan münḳaṭiʿ ola helāklikleri ẓāhir ola ve (21) daḫı buyurdı kim **vemen azlemu mimmen meneʿa mesācida'llāhi en yuzkera fīhā'smuhu veseʿā fī harābihā ulāike mā kāne** (22) **lehum en yedhulūhā illā hāifīne lehum fī'd dunyā hizyun velehum fi'l āhirati ʿazābun ʿazīmun**[29] bu āyet ol (23) Ṭaṭovis İbn İsfisyanos rūmı ḥaḳḳında nāzil oldı ki Beytü'l-Maḳdis çıḳup ḫarāb eyledi ne ḳadar (24) murdār cīfeler var ise getürüp Mescid-i Aḳṣā içine bıraḳdı şöyle ḫarāb yetdi tā aña degin ki ʿÖmer (25) ḫalīfe oldı emr itdi Müslümānlara kim anı girü ʿimāret ḳıldılar bes Ḥaḳ Teʿālā andan ötrü buyurdı ki kim (26) ola küfr içinde andan eşiderek kim Ḥaḳ Teʿālā'nuñ mescidlerni yıḳa ḫarāb ḳıla Tañrı ḳulların anuñ (27) içinde Allāhu Teʿālā adların ẕikr idüp aña ʿibādet ḳılmaḳdan menʿ ide hīç andan ḳatı ẓālim ve kāfir olmaya (28) ve ol mescidi ʿimāret oldukdan ṣoñra yoḳdur ol Rūmīlere ki aña gireler illā uġurlayın ḳorḳuyla ki eger (29) ṭuyucaḳ olurlarsa öldüreler ve daḫı vardur ol Rūmīlere dünyāda rüsvālıḳ ve fażāḥat ol üç (30) ulu şehrleri feṯḥ olup kendüler helāk olmaġıla biri Ḳosṭanṭaniyye biri ʿAmuriyye ve biri Ermeniyye (31) ve āḫiretde daḫı anlara ʿaẕāb ü ʿaẕīm var cehennem içinde ammā ekṣer ʿulemā dimişler kim bu āyet ʿāmiddür cemīʿ küffārlar

[54b] (1) ḥaḳḳında ki küfr üzre olmış ola ya depelenmiş ola zīrā cemīʿ kāfirler Müslümānlarıla muḳātele idüp oları (2) namāzlarından menʿ iderler zīrā yiryüzi hep Müslümānlara mescid ḳılınmışdur bes maʿnī böyle olur kim şundan (3) ẓālimler kim ola kim millet-i İslāma muḫālefet ḳıla anları nerede olursa Allāh'ı ẕikr idüp ʿibādet (4)

[29]Bakara Sūresi (2), 114. ayet: "Allah'ın mescidlerinde O'nun isminin anılmasını yasak eden ve oraların yıkılmasına çalışan kimseden daha zalim kim vardır? Onların oralara korkmadan girememeleri gerekir. Dünyada rezillik onlaradır, ahirette büyük azab da onlaradır."

ḳılmaḳdan menʿ eyleye bes bu ḥükm-i ʿumūm içinde bile dāḫildür şol ẓālimler ki Müslümānuz diyü daʿvī (5) ḳılurlar gerek ʿālim olsun gerek cāhil kendüler daḫı Allāhu Teʿālā'yı ẕikr itmezler iden Müslümānları daḫı menʿ (6) idüp ḳomazlar ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdu ki **velillāhi'l meşriku ve'l magribu feeynemā tuvellū fesemme vechu'llāhi inna'llāhe** (7) **vāsi'un ʿalīmun**[30] bu āyetüñ daḫı sebeb-i nüzūlinde iḫtilāf ḳıldılar İbn ʿAbbās'dan rażıya'llāhu ʿanhumā eyle (8) rivāyet ḳılındı kim Resūlüñi aṣḥābından ʿaleyhi's-selām bir cemāʿat sefere çıḳmışlardı anlara duman (9) gibi bulut vāḳıʿolup ḳarañulıḳ ḳapladı ḳıble bilmediler her biri taḥarrī idüp ṭuşlu ṭuşına ḳaldı (10) kimin maşrıḳa kimi maġrıba ḳıldı çün güneş doġdı ol ẓulmet götürüldi olara ẓāhir oldı ki ḳıbleyi (11) sehv itmişler çünki Resūl ḳatına geldiler ol ḥālden suʾāl ḳıldılar Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki (12) maġrıb maşrıḳ cemīʿ Allāhu Teʿālā'nuñdur her ne cihet ki yönelüp namāz ḳılasız Allāhu Teʿālā rıżāsı andadur ve teveccüh (13) ol yañadur bir yaña maḫṣūṣ degül baʿżılar dimişler kim bu āyet ḥükmi nesḫ olunmışdur **fevelli vecheke** āyetiyle (14) ki geliserdür ammā baʿżılar didiler kim bu mensūḫ degül ḥükmi ṣābitdür zīrā teṭavvuʿāt ḥaḳḳında nāzil olmışdur (15) İbni ʿÖmer'den rivāyetdür kim Resūl Mekke'den gelürken devesi üzerinde herḳanḳı yaña yönelse teṭavvuʿ ḳılurdı (16) İbni ʿÖmer'e ṣordılar ol anda bu āyeti oḳıdı daḫı didi kim bu āyet bu namāz ḥaḳḳında indürilmişdür ve āyet (17) āḫirinde buyurdı kim Allāhu Teʿālā vāsiʿdür ʿalīmdür yaʿnī cūdı boldur az nesneyi ḳabūl idüp çoḳ (18) ʿaṭālar virür daḫı sizüñ namāzlarıñuz niçe ḳılduġuñuzı bilür sizüñ niyyetüñüzde ṣıdḳuñuza iḫlāṣıñuza (19) göre ḳabūl idüp ṣevāb virür ammā bu ilerü geçen ḥükme münāsıb bunda maʿnā budur kim Allāh vāsiʿ ʿalīmdür (20) sizüñ bu emrüñüzde ṭarlıġanduġuñuzı bilür vāsiʿdür ki size şerīʿat emrlerin kiy ḳılıvirür tā nice (21) dilerseñüz aña ṭāḳatiñüz yitdükçe ʿibādet idesiz teklīf olmaya daḫı buyurdı kim **ve kālū'tehaza'llāhu veleden** (22) **subhānehu bel lehu mā fī's semāvāti ve'l**

[30] Bakara Sūresi (2), 115. ayet: "Doğu da batı da Allah'ındır, nereye dönerseniz Allah'ın yönü orasıdır. Doğrusu Allah her yeri kaplar ve her şeyi bilir."

ardi kullun lehu kānitūne[31] yaʿnī ol Yehūdiler didiler kim ʿÜzeyir İbnu'llāhdur (23) ve Naṣrānīler didiler kim ʿĪsā İbnu'llāhdur ve müşrikler didiler kim ferişteler Tañrınuñ ḳızlarıdur Ḥaḳ Teʿālā münezzehdür (24) ve yücedür bu nesneden ki olar dirler belki yirler ehli ve gökler ehli küllī anuñ ḳullarıdur ki hep aña muṭīʿ olup (25) ʿubūdiyyete iḳrār iderler egerçi bu lafẓ-ı ʿāmdur bundan ḫāṣdur zīrā ṭāʿate icābet ḳılup ḳulluġa (26) iḳrār idenler müʾminlerdür ancaḳ ve baʿżılar didiler bunuñ maʿnisi dimek olur kim Allāhu Teʿālā'nuñ ṣunʿī eṣerleri (27) ve birliginüñ ṭanuḳları ve rubūbiyetünüñ delīlleri gökler yirler içinde ẓāhirdür ve küll-i ḫalḳ aña maʿnā yöninden (28) muṭīʿdür güçleri yitmez ki kendü ḫilḳatlerin tebdīl ü taġyīr ḳılalar yaʿnī bir er dilese ki kendüni ʿavret ide (29) yā ʿavret kendüni er ide yā yigit kendüni ḳoca ide yā ḳoca kendüni yigit ide baḳsın bundan ḳıyās (30) eyle ki hīçbirinüñ bu işe ṭāḳati temyīz çār nā-çār kendü ḫālinde aña teslīmdür ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki (31) **bedīʿu a'ssemāvāti ve'l ardi ve izā kadā emran feinnemā yekūlu lehu kun feyekūn**[32] yaʿnī Allāhu Teʿālā yirleri gökleri hīç

[55a] (1) yoġiken var ḳılupdur kim anuñ miṣli hīç yaradılmamışdı ki aña beñzer yaradaydı ve kimse ṭanışıġıla daḫı (2) yaratmadı şol bedīiʿyyāt ehline daḫı mübtedīʿ didükleri bundan ötrüdür kim bir nesne dürtdiler kim anlardan öñ (3) hīç ṣaḥābeden ve tābiʿīnden bir kimse olar işledügin işlemedi ki anlar daḫı aña göre işleyeler ve daḫı Ḥaḳ (4) Teʿālā ḳaçan dilese kim bir nesneyi yarada aña ol dir ol daḫı olur bu ol dimek daḫı ziyādedür zīrā bu (5) kef nun ki kün dimekdür bundan daḫı Ḥaḳ Teʿālā münezzehdür belki ḳaçan bir nesneyi yaratmaḳ dilese hemān diledügünleyin (6) olur nitekim sen ṭutmaḳ ve yürümek dileseñ elüñe ṭut dimedin ve ayaġuña yüri dimedin yürürsin ṭutarsın (7) Ḥaḳ Teʿālā'nuñ yaratmaḳlıġın daḫı andan ḳıyās eylegil ammā ol ol diyecek olur didügi saña söz añlatmaġ- (8) -çündür ki bilesin añlayasın anuñ tizcek yaratmaġınuñ ḥaddi miḳdārı ne ḳadardur baʿżılar didiler bu āyet (9) Necrān elçisinüñ ḥaḳḳında nāzil oldı ki seyyid ve

[31]Bakara Sūresi (2), 116. ayet: "Allah oğul edindi" dediler; haşa, oysa, göklerde ve yerde olanlar O'nundur. Hepsi O'na boyun eğmişlerdir."

[32]Bakara Sūresi (2), 117. ayet: "Gökleri ve yeri yoktan var eden Allah'tır. O, bir işin olmasını dilerse, ona ancak "ol" der ve olur."

ʿāḳıbdur daḫı bularuñ ġayrı gelüp Resūl'e ʿaleyhi'- (10) -s selām didiler kim hīçbir maḫlūḳ var mı kim atasuz vücūda gele ol vaḳt bu āyet indürildi ki Ḥaḳ Teʿālā (11) ḳaçan yaratmaḳ dilese ol dir hemān olur nitekim Meryem oġlı ʿĪsā'yı yaratdı ʿaleyhi's-selām atasuz ve daḫı (12) Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim **vekāle'llezīne lā yaʿlemūne levlā yukellimuna'llāhu ev tetīnā āyetun kezālike kāle'llezīne min kablihim** (13) **misle kavlihim teşābehet kulūbuhum kad beyyenne'l āyāti likavmin yūkinūne**[33] yaʿnī şular kim cāhillerdür Ḥaḳ Teʿālānuñ (14) birliginden ḫaberleri yoḳ dirler ki niçün Ḥaḳ Teʿālā bize söylemez ki ḫaber vire sen anuñ Ḥaḳ Resūlisin (15) yāḫud bir ʿalāmet niçün indürmez ki senüñ nübüvvetüñ bize ẓāhir ola Allāhu Teʿālā eydür bulardan ilerüki Yehūdiler (16) daḫı Mūsā'yı ʿaleyhi's-selām bunlarcılayın dirlerdi ki Allāhu Teʿālā'yı bize āşikār göster bularuñ göñülleri daḫı (17) ḳatılıḳda ve küfürde anlaruñ göñline beñzedi ve sözleri daḫı anlara müşābih oldı nitekim göñülleri müşābih (18) oldı be-dürüstī biz Tevrāt içinde senüñ naʿtuñı ve ṣıfātuñı beyān ḳılduḳ kim sen Ḥaḳ mürselsin ve cemīʿ (19) peyġāmberlere ne ḳadar muʿcize virdükise hep saña virdük daḫı ziyāde virdük ki ḳamunuñ üzerine faẓīletüñ (20) ẓāhir ola bunı añlamaz illā ol ḳavm kim anlaruñ ʿaḳl ü temyīzi var ki Tevrāt ehlinüñ müʾminleridür Allāhu Teʿālā'ya (21) yaḳınları var ve daḫı buyurdı ki **innā erselnāke bi'l hakki beşīran venezīrān velā tuselu ʿan ashābi'l cehīmi**[34] yaʿnī (22) yā Muḥammed be-dürüstī biz seni gönderdük Ḳurʾānıla tā ki sen Ḥaḳḳ'ı beyān idesin ve Ḥaḳ'dan yaña daʿvet ḳılasın (23) müʾminlere beşīr olup cennet ile beşāret ḳılasın ve kāfirlere neẕīr olup ʿaẕābile ḳorḳudasın ḳaçan sin (24) bu işi yerine getürüp vaḥyi bulara degüresin bundan ṣoñra anlar ne ki işleyeler ol caḥīm ehlinden ötürü sen (25) suʾāl oluncaḳ degülsin ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı **ve len terdā ʿanke'l yehūdu velā'n nesārā hattā tettebiʿa** (26) **milletehum kul inne huda'llāhi huve'l hudā veleini't tebaʿte**

[33]Bakara Sūresi (2), 118. ayet: "Bilmeyenler: "Allah bizimle konuşmalı veya bize bir ayet gelmeli değil miydi?" dediler. Onlardan öncekiler de onların söylediklerinin tıpkısını söylemişlerdi. Kalbleri birbirine benzedi. Kesinlikle inanan kimseler için ayetleri açıklamışızdır.

[34]Bakara Sūresi (2), 119. ayet: "Doğrusu Biz, seni hak ile, müjdeci ve uyarıcı olarak göndermişizdir. Sen, cehennemliklerden sorumlu tutulmayacaksın."

ehvāehum baʿde'llezī cāeke mine'l ʿilm mā leke mina'llāhi (27) **min veliyyin velā nasīrin**[35] yaʿnī Medīne'nüñ Yehūdileri ve Necrān'üñ Naṣrānīleri senden rāżı olup ḫoşnūd (28) olmazlar tā ki sen anlaruñ ḳıblesine namāz ḳılup anlaruñ dīnine girmeyince sebeb-i ḳażiyye buyıdı kim (29) kāfirler gelüp Resūl'e ʿaleyhi's-selām ṣulḥ itmek dilerlerdi Resūl ʿaleyhi's-selām şöyle ẓan iderdi ki (30) Müslümān ola anlaruñ sözlerine diledigi raġbet ideydi Ḥaḳ Teʿālā ḫaber virdi ki anlar senden rāżı (31) olmazlar tā sen anlaruñ dīnlerine mütābaʿat ḳılmayınca sen anlaruñ sözlerine iʿtibār ḳılup daʿvetlerine

[55b] (1) raġbet ḳılmaġıl degil ki Allāhu Teʿālā'ya ʿibādet ḳılıcaḳ ḳıble Kaʿbedür ve anuñ ḳatında ḳabūl olacaḳ dīn İslām (2) dīnidür ve bilgil ki eger saña bu Ḥaḳ ẓāhir olduḳdan ṣoñra ki dīn-i Ḥaḳ dīn-i İslāmdur ve Ḥaḳ ḳıble Kaʿbedür (3) anlara mütābaʿat ḳılası olursañ saña bir ḳarīb dost bulacaḳ degül kim seni Allāhu Teʿālā ʿaẕābından saḳlaya (4) saña menfaʿati ṭoḳına ve daḫı saña bir yardımcı olacaḳ degül ki ʿaẕābı senden menʿeyleye egerçi bu ḫuṭāb (5) Resūl ḥaḳḳındadur ʿaleyhi's-selām velīkin murād bundan ümmetidür ki ḥaẕer idüp fāsıḳlar sözine uymayalar (6) ve daḫı buyurdı ki **ellezīne āteynāhumu'l kitābe yetlūnehu hakka tilāvetihi ulā'ike yuʾminūne bihi vemen yekfur** (7) **bihi feulāʾike humu'l hāsirūne**[36] yaʿnī şol kimseler ki biz anlara kitāb virdük anlar aña īmān getürdiler şöyle kim (8) gerekdi inandılar şöyle kim mütābaʿat ḳılmaḳ gerekdi itdiler ve kitābları vaṣf itdükleri gibi żurenā ṣıfatuñı (9) beyān ḳıldılar gizlemediler ḥelālini ḥelāl ve Ḥaḳ Teʿālā indürdüginleyin oḳudılar ḥükmini tebdīl ü taġyīr ḳılmadılar ḥelālini (10) ḥelāl bilüp anı ṭalep itdiler ve ḥarāmını ḥarām bilüp andan imtināʿ ḳıldılar anlardur kim Muḥammed'e īmān getürüp (11) taṣdīḳlediler saʿādet felāḥ buldılar her kimse kim Muḥammed'e inkār ḳılsa ve anı girçeklemese ḥaḳīḳat (12) ziyānkār anlardur Kaʿbü'bni Eşref gibi aṣḥābıla ammā bu āyet ol ehl-i kitābuñ müʾminleri ḥaḳḳında nāzil (13) oldı ki

[35]Bakara Sūresi (2), 120. ayet: "Kendi dinlerine uymadıkça, Yahudi ve Hıristiyanlar senden asla hoşnud olmayacaklardır. De ki: "Doğru yol, ancak Allah'ın yoludur". Sana gelen ilimden sonra onların heveslerine uyarsan, and olsun ki, Allah'tan sana ne bir dost ve ne de bir yardımcı olur."

[36]Bakara Sūresi (2), 121. ayet: "Kendilerine verdiğimiz Kitabı gereğince okuyanlar var ya, işte ona ancak onlar inanırlar. Onu inkar edenler ise kaybedenlerdir."

otuz iki kişidür Caʿferi'bni Ebū Ṭālibile Ḥabeş'den geldiler Ḳurʾān'a daḫı mütābaʿat ḳıldılar şöyle ki (14) mütābaʿat ḳılmaḳ gerekidi ve daḫı buyurdı kim **yā benī isrāʾīle'zkurū niʿmetiye'llетī enʿamtu ʿaleykum veennī faddaltukum** (15) **ʿale'l ʿālemīne**[37] **ve'ttekū yevmen lā teczī nefsun ʿan nefsin şeyʾen velā yukbelu minhā ʿadlun velā tenfeʿuhā** (16) **şefāʿatun velā hum yunsarūne**[38] bu āyet maʿnīsi yuḳaru bir geçdi didüñ kim Ḥaḳ Teʿālā Benī İsrāʾīl ḳavmine buyurdı kim (17) yā Benī İsrāʾīl ol niʿmetlerü mi eksük kim size inʿām idüp tipede menn ü selvā yaġdurdum ve ol ʿālemde (18) zamānuñuz ḳavmi üzre sizi

[56a] (1) eylemek ve daḫı ud yirin yülimek ve ḥācet vaḳtinde istincā ḳılmaḳ ve ḳoltuġın arıtmaḳ ve daḫı dırnaḳların (2) kesmek İbrāhīm ʿaleyhi's-selām bu küllisine vefā ḳılup tamām yerine getürdi Ḥaḳ Teʿālā aña didi ki yā İbrāhīm (3) ben seni bu ḫalḳa imām muḳtedā ḳılam ki cemīʿ saña iḳtidā ḳılalar bundan ötürüdür ki hīçbir millet yoḳdur ki (4) ol İbrāhīm sevmeye ve bu sözde delīl var ki kişi ululuḳ mertebesine irişmez illā zaḥmetile ve nefsi ḳahr (5) itmekile çün Ḥaḳ Teʿālā İbrāhīm imām ḳılup muḳtedā ḳıldı ol aña ġāyet ḫoş gelüp arzū ḳıldı ki (6) ẕürriyetinden daḫı imām ola duʿā ḳılup didi ki İlāhī benüm ẕürriyetimden daḫı imāmlar ḳılıvir kim anlara daḫı (7) bu ḫalḳ iḳtidā ḳılalar Ḥaḳ Teʿālā aña ḫaber virdi kim benüm raḥmetüm ve ʿahdum ẓālimlere ve kāfirlere irişmez yaʿnī (8) senüñ ẕürriyyetüñden baʿżısı kāfir olısarlar kāfir olanlar ḫod imām olmaġa lāyıḳ olmaz ammā baʿżı (9) ẕürriyyetüñ ḥaḳḳında duʿā maḳbūldür ki ol ḥāṣıl ola ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim **ve iz ceʿalne'l beyte** (10) **mesābeten li'n nāsi ve emnen vettehizū min mekāmi İbrāhīme musallā**[39] yaʿnī Kaʿbe'yi biz bu ḫalāyaḳa dönüp (11) varacaḳ yir ḳılduḳ ki her yıl her ṭarafdan aña arzū idüp varalar ammā hīç anda ḥācetleri ve arzūları (12) tamām olup gitmeyeler belki ne ḳadar varurlarsa hīç daḫı şevḳleri eden kesilmeye daḫı ol

[37]Bakara Sūresi (2), 122. ayet: "Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimeti ve sizi bir zamanlar alemlere üstün tuttuğumu hatırlayın."

[38]Bakara Sūresi (2), 123. ayet: "Kimsenin kimse namına bir şey ödemeyeceği, hiç kimseden fidye alınmayacağı, kimseye şefaatin yarar sağlamayacağı ve onların yardım görmeyeceği günden korunun."

[39] Bakara Sūresi (2), 125. ayet: "Kabeyi, insanlar için toplanma ve güven yeri kılmıştık. İbrahim'in makamını namaz yeri edinin…"

Kaʿbe'yi biz (13) mekān-ı emn ḳılduḳ her kim varup aña ilticā ide dükeli ḳorḳduġından emīn ola egerçi ādem öldürüp (14) daḫı girürse bundan ötürü didiler ki eger bir kimseye ḳışāṣ vācip olsa varup ḥarāma girse (15) ol ḥarām içinde ḳısāṣ olunmaya buncılayın İbni ʿÖmer'den daḫı rivāyetdür ki buyurdı eger atam ʿÖmer öldüren (16) ḥarām içinde bolsam hīç anı oturduġı yirden daḫı yuḳaru ṭurġurmayadum bes anuñ gibi ḳışāṣ vācib (17) olmış kişi anda girse ḥükm budur kim aña yiyecekden içecekden ve hīçbir ḥācetinden nesne virmeyeler tā ki (18) żarūret vāḳıʿ olup gele ḥarāmdan çıḳa eden ṭutup ḳışāṣ ediler ve daḫı bir av ḳaça gelüp ḥarāma girse anı (19) daḫı olmaḳ ḥarām olur mādemki ḥarām içindedür zīrā öldeci aña girmekile emīn olur ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki (20) İbrāhīm maḳāmını muṣallā idinüñ kim anda namāz ḳılasız bu emr daḫı şol vaḳtdi ki Resūl ʿaleyhi's-selām Mekke'yi (21) feṭḥ idüp Kaʿbe'yi ṭavāf ḳıldı ki ṭavāfdan fāriġ olup İbrāhīm maḳāmına geldi didi ki işbu bizüm (22) atamuz İbrāhīm maḳāmıdur ʿÖmer rażıya'llāhu ʿanhü didi ki yā Resūla'llāh bizüm bu maḳām muṣallā idinmeyelüm Ḥaḳ Teʿālā (23) bu āyeti indürüp buyurdı ki siz İbrāhīm maḳāmın muṣallā idinüñ ve daḫı buyurdı kim **ve ʿahidnā ilā İbrāhīme** (24) **ve İsmāʿīle en tahhirā beytiye littāifīne ve'l ʿākifīne ve'r rukkeʿi's sucūdi**[40] yaʿnī biz İbrāhīm ve İsmāʿīl ʿaleyhi's- (25) -selām vaṣiyyet ḳılup buyurdı ki benüm evümi putlar necāsetinden ve daḫı ġayrından pāk idüp ol (26) ıraḳdan gelüp ṭavāf idici ḳullarumçun ve daḫı Mekke ehlinden anda maḳām ṭutınup ṭuran ḳullarumçun (27) arıdıvire daḫı anlaruñçun ki anda namāz ḳılup ʿibādet iderler ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā İbrāhīm niyāzından (28) ḫaber virüp buyurdı **ve iz kāle İbrāhīmu rabbi acʿal hāzā beleden āminen verzuk ehlehu mine's semerāti men āmene minhum** (29) **bi'llāhi ve'l yevmi'l āhiri kāle vemen kefera feumettiʿuhu kalīlen summe edtarruhu ilā ʿazābi annāri vebi'se'l masīru**[41] yaʿnī (30) çün İbrāhīm duʿā ḳılup didi ki yā Rabbi işbu ḥarām sen meskeni emn ḳılıvir ki

[40] Bakara Sūresi (2), 125. ayet: "İbrahim ve İsmail'e şöyle emretmiştik: 'Tavaf edenler, kendini ibadete verenler, rükû ve secde edenler için evimi (Kâbe'yi) tertemiz tutun.'"

[41] Bakara Sūresi (2), 126. ayet: "Hani İbrahim, 'Rabbim! Bu şehri güvenli bir şehir kıl. Halkından Allah'a ve ahiret gününe iman edenleri her türlü ürünle rızıklandır" demişti. Allah da, "İnkâr edeni bile az bir süre, (bu geçici kısa hayatta) rızıklandırır; sonra onu cehennem azabına girmek zorunda bırakırım. Ne kötü varılacak yerdir orası!' demişti."

bunuñ ḳuşı ve ḥayvānı (31) avlanmaya ve otı aġacı kesilmeye ve bunuñ ehli bunuñ içinde depelenmeye daḫı bunuñ ehline envāʿ-i yemişlerden

[56b] (1) rızḳ eyleyevir şol kimseler kim bulardan Allāhu Teʿālā'ya ve āḫirete īmān getürmiş olalar İbrāhīm ʿaleyhi's-selām (2) bu rızḳ dilemekde īmān ehlini şarṭ eyledi kāfiri bile ʿām ḳılmadı ol evvel ẕürriyetine imāmet diledüginde (3) ʿām ḳıldı Ḥaḳ Teʿālā menʿ eyledi didi ki benüm ʿahdüm ki ol nübüvvetdür ol ẓālimlere ve kāfirlere irişmez (4) bu rızḳ daḫı ancılayın şanup ḳorḳdı bunı īmān ehline ḫāṣ ḳıldı Ḥaḳ Teʿālā rızuḳda luṭf-ʿāmūd.iken (5) ve rızḳ imāmet gibi deñüldügin bildürüp İbrāhīm ḫaber virdi ki yā İbrāhīm her kimse kim kāfir ola aña daḫı dünyāda (6) ʿömri muḳadder olduġı ḳadar rızḳın virürin çün müddeti ʿömr tamām ola āḫirete intiḳāl ide elbetde ben (7) anı çāresiz od ʿaẕābına giriftār ḳılurın ki ol ʿaẕāb varacaḳ yirlerüñ key yavuzdur bundan şoñra (8) daḫı Ḥaḳ Teʿālā Kaʿbe'nüñ bünyādından ḫaber virüp buyurdı ki **ve iz yerfeʿu İbrāhīmu'l kavāʿide mine'l beyti** (9) **ve İsmāʿīl rabbenā tekabbel minnā inneke ente's semīʿu'l ʿalīmu**[42] yaʿnī çün İbrāhīm ʿaleyhi's-selām Kaʿbe'nüñ bünyādın (10) yüceldüp tamām eyledi ve İsmaʿīl daḫı aña bile yardım indi ve ferişteler ṭaş ṭaşıyup getürürlerdi (11) İsmaʿīl şunarlardı İsmāʿīl daḫı anasına şunardı ol ṭaşları biş ṭaġdan ṭaşırlardı bir (12) Ṭūr-ı Sīnā'dan ve biri Ṭūr-ı Zeytā'dan ve bir Cūdī'den ve biri daḫı Lübnān'dan ve biri daḫı Ḥirā ṭaġından ehl-i ḥikmet (13) dimişler kim her kim beş vaḳt namāzı cemāʿatile ḳılsa Ḥaḳ Teʿālā aña ol biş ṭaġ ağırunca ṣavāb yazar çün (14) İsmāʿīlile İbrāhīm ʿaleyhi's-selām Kaʿbe bünyādından fāriġ oldılar ikisi bile duʿā ḳılup didiler kim iy (15) bizüm Rabbümüz bizden bu ʿameli ḳabūl idüp bunı bize sebeb-i ḳurbet ḳılıvirgil ki sen duʿālar işidüp (16) ḳabūl idicisin ve göñüllerdeki niyyetleri bilicisin bu āyet aña delālet ḳılur kim ḳaçan bir kişi ḫayr ʿamel (17) ḳılsa gerekdür kim Allāhu Teʿālā duʿā ḳılup anuñ ḳabūllıġın dilese zīrā kişinüñ ḳorḳusı ol ʿamel ḳabūl- (18) -lıġında fāriġ olduḳdan şoñra daḫı artuḳ gerek şol ʿameli

[42] Bakara Sūresi (2), 127. ayet: "İbrahim ve İsmail, Kabenin temellerini yükseltiyordu: 'Rabbimiz! Yaptığımızı kabul buyur. Şüphesiz ki, Sen hem işitir hem bilirsin'diyorlardı."

işlerken ḳorḳduġından zīrā Ḥaḳ Teʿālā (19) ʿameli ḳabūl itmez illā Tañrı'dan ḳorḳup günāhlardan ṣaḳınanlardan ḳabūl ider ḫaberde eyle rivāyet ḳılındı ki (20) İbrāhīmile İsmāʿīl ʿaleyhi's-selām çün binādan fāriġ oldılar dizleri üzre çöküp tażarruʿıla anuñ (21) ḳabūllıġın dilediler Cebrāʾīl ʿaleyhi's-selām gelüp didi ki yā İbrāhīm ʿaleyhi's-selām bu dilegüñ ḳabūl olundı (22) bir nesne daḫı dile bes İbrāhīm ʿaleyhi's-selām bir dilege daḫı meşġūl oldı nitekim Ḥaḳ Teʿālā buyurdı **rabbenā** (23) **vecʿalnā muslimeyni leke vemin zurriyyetinā ummeten muslimeten leke veerinā menāsikenā vetub ʿaleynā inneke** (24) **ente't tevvābu'r raḥīmu**[43] yaʿnī bizüm Rabbimüz bizi saña iḫlāṣıla muṭīʿ münḳād olanlardan ve İslām üzre ṣābit (25) ḳadem olanlardan ḳılıvirgil ve daḫı ẕürriyyetümüzüñ baʿżısın saña muṭīʿ olup İslām üzre ṣābit (26) olanlardan ḳılıvirgil daḫı bizüm ʿibādetümüz emrini bize sen bildürivirgil ve bizüm zilletümüzi sen ʿafv (27) eylegil kim ḳulları esirgeyüp günāhların ʿafv idici sensin bundan ṣoñra dönüp bir duʿā daḫı ḳıldı (28) nitekim Ḥaḳ Teʿālā ḫaber virüp buyurdı **rabbenā vebʿas fīhim rasūlen minhum yetlū ʿaleyhim āyātike ve yuʿallimuhumu'-** (29) **-l kitābe ve'l hikmete veyuzekkīhim inneke ente'l ʿazīzu'l hakīmu**[44] yaʿnī İbrāhīm bildi ki ẕürriyyetinden baʿżısı (30) kāfir olısarlar Ḥaḳ Teʿālā'dan dileyüp didi ki iy bizüm Rabbümüzçün baʿżı ẕürriyyetümüz kāfir olısarlar dilerin ki (31) girü anlaruñ içinden girü anlara Resūl gönderesin senüñ kelāmuñı anlaruñ üzerine oḳıya anlara vaʿẓ u

[57a] (1) naṣīḥat idüp ḫelāli ḥarāmı bildüre ṭarīḳ-ı Ḥaḳḳ'a daʿvet ḳıla ve oları şirkden küfürden pāk idüp arıda (2) ve zekāta emr idüp mālların daḫı arı ḳıla ki sen ʿazīz ü ġālibsin hīçbir kimse saña ġālib olmaz kimden dilerseñ (3) intiḳām idersin saña ʿāṣī olanlardan ki senüñ miṣlüñ yoḳdur daḫı ḥakīmsin emrüñde ne işlerseñ (4) ʿilmüñe muvāfıḳ işlersin ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki **vemen yergabu ʿan milleti İbrāhīme illā men sefihe nefsehu**

[43]Bakara Sūresi (2), 128. ayet: "Rabbimiz! Bizi sana teslim olmuş kimseler kıl. Soyumuzdan da sana teslim olmuş bir ümmet kıl. Bize ibadet yerlerini ve ilkelerini göster. Tövbemizi kabul et. Çünkü sen, tövbeleri çok kabul edensin, çok merhametli olansın."

[44]Bakara Sūresi (2), 129. ayet: "Rabbimiz! İçlerinden onlara bir peygamber gönder; onlara âyetlerini okusun, kitabı ve hikmeti öğretsin ve onları her kötülükten arındırsın. Şüphesiz, sen mutlak güç sahibisin, hüküm ve hikmet sahibisin."

(5) **velekadi’s tafeynāhu fī’d dunyā ve innehu fi’l āhirati lemine’s sālihīne**[45] yaʿnī iʿrāż idüp yüz çevürmez İbrāhīm’üñ (6) dīninden ki dīn-i İslāmdur illā şol kimse iʿrāż ider ki kendü nefsinüñ emrinde cāhildür hīç fikr eylemez (7) ki belā ol nefsi Allāhu Teʿālā’ya ḫiẕmetçün yaradıldı anuñ ʿibādet aña elbetde vācibdür her kim bunı (8) fikr itmeyüp dīn-i İslām’dan yüz çevürse ol sāʾniyedür iki cihānda daḫı ziyānkārdur be-dürüstī ol İbrāhīm (9) biz dünyāda orunduladuk nübüvveti risāletiçün daḫı dost ṭutmaġıçun daḫı taḥḳīḳ ol İbrāhīm āḫiretde cennet (10) içinde ṣāliḥlerile biledür ki Muḥammed’den ġayr küllī ṣāliḥlerden ol efżaldur ve daḫı buyurdı kim **iz kāle lehu rabbuhu** (11) **eslim kāle eslemtu lirabbi’l ʿālemīne**[46] yaʿnī İbrāhīm bu dost ṭutulmaġa ve orundulanup nübüvvet ü risālet (12) virilmege lāyıḳ olduġı andan ötürüyidi kim çün Rabb’i aña didi kim dīnüñi lillāhiçün ḫāliṣ eyle ṭoġru dur (13) anuñ üzere ne kim dīn-i İslāmdur işüñi Allāhu Teʿālā’ya ışmarla çün Ḥaḳ Teʿālā aña böyle emr eyledi didi ki (14) ben dīnüm ḫāliṣ ḳıldum Allāh çün ve işüm aña ışmarladum ki Rabbü’l-ʿālemīndür ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā İbrāhīm’üñ (15) ʿaleyhi’s-selām vaṣiyyetinden ḫaber virüp buyurdı ki **vevassā bihā İbrāhīmu benīhi ve Yaʿḳūbu yā beniyye inna’llāhe’-** (16) **-stafā lekumu’d dīne felā temūtunne illā veentum muslimūne**[47] yaʿnī İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām dört oġlunı ḳatına (17) cemʿ eyledi āḫir ölüm vaḳtinde ki biri İsmaʿīl ve biri İsḥāḳdur ve ikisi daḫı Medyen ve Medāindür ḳorḳdı ki (18) kendüden ṣoñra iblīs-i laʿīn anlara keyd idüp dīn-i İslām’dan rücūʿ itdüre didi ki iy benüm oġlanlarum (19) Ḥaḳ Teʿālā iḫtiyār ḳıldı sizüñçün dīn-i İslām ki milleti ḥanīfiyyedür zinhār ol İslām üzre ṣābit (20) oluñ şol ḥāl üzre dirlik kim ḳaçan size ölüm gelse ol İslām üzre bulunasız ve anuñ üzerine (21) gidesiz bundan ṣoñra Yaʿḳūb daḫı on iki oġlın ḳatına dizüp vaṣiyyet ḳıldı şol vaḳt ki varup (22) Mışır’a girdi gördi ki ol Mışır ḳavmi küllī puta ṭaparlar ḳorḳdı ki şeyṭān-ı laʿīn mekr idüp oları daḫı (23) fitneye bıraġa

[45]Bakara Sūresi (2), 130. ayet: “Kendini bilmezden başkası İbrahim'in dininden yüz çevirmez. And olsun ki, dünyada onu seçtik, şüphesiz o, ahirette de iyilerdendir.”

[46]Bakara Sūresi (2), 131. ayet: “Rabbi ona: "Teslim ol" buyurduğunda, "Alemlerin Rabbine teslim oldum" demişti.”

[47]Bakara Sūresi (2), 132. ayet: “ İbrahim bunu oğullarına vasiyet etti. Yakub da: "Oğullarım! Allah dini size seçti, siz de ancak O'na teslim olmuş olarak can verin" dedi.”

ol daḫı dedesi İbrāhīm vaṣiyyet ḳılduġınlayın vaṣiyyet ḳıldı ki İslām üzerine olunca (24) ṣābit olup anuñ üzre olalar ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim **em kuntum şuhedāe iz hadara Yaʿḳūbe'l mevtu iz** (25) **kāle libenīhi mā taʿbudūne min baʿdī kālū naʿbudu ilāheke ve ilāhe ābāike İbrāhīme ve İsmāʿīle ve İshāka ilāhen** (26) **vāhiden venahnu lehu muslimūne**[48] bu āyetüñ sebeb-i nüzūli buyıdı kim Yehūdiler Resūl ʿaleyhi's-selām didi kim yā Muḥammed (27) sen bilmez misin kim Yaʿḳūb öldügi vaḳt oġlanlarına vaṣiyyet ḳıldı kim Yehūdiyye dīni üzre olalar (28) Ḥaḳ Teʿālā olaruñ sözlerin redd idüp buyurdı kim Yaʿḳūb'a ölüm irişdügi vaḳt siz ḳatında ḥāżır- (29) -mıdıñuz ki ki bu daʿveti idersiz siz ḫod bilmezdin bāṭıl daʿvā idersiz ammā Ḥaḳ Teʿālā ḫaber virüp beyān (30) ḳıldı ki ol Yaʿḳūb oġlanlarına didi ki benden ṣoñra neye ṭaparsız oġlanları didiler ki senüñ maʿbūduña (31) ve atalaruñ maʿbūdıña kim İbrāhīm İsmāʿīl ve İsḥāḳdur anlaruñ Rabbine ṭaparuz ki İlāh vāḥiddür anuñ şerīki

[57b] (1) yoḳdur biz ol ile muṭīʿ münḳād olmışuz egerçi İsmaʿīl Yaʿḳūb'uñ ʿaleyhi's-selām ʿammusıyıdı ʿamm u ata menzīlinde (2) olmaġın anı daḫı ata deyü ẕikr eylediler ve daḫı buyurdı ki **tilke ummetun kad halet lehā mā kesebet velekum mā kesebtum** (3) **velā tuselūne ʿammā kānu yaʿmelūne**[49] yaʿnī ol İbrāhīm oġlanları ile ve Yaʿḳūb oġlanlarıla ʿaleyhi's-selām bir cemāʿat idi (4) sizden ilerü geçdiler sizüñ anlara gücüñüz yitmez ki getüresiz anlar sizüñçün ṭanuḳlıḳ vireler ki siz daḫı anlaruñ (5) dīnü üzresiz yaʿnī Yehūdiler daʿvī ḳılurlardı ki biz daḫı İbrāhīm Yaʿḳūb dīni üzre siz Ḥaḳ Teʿālā (6) bu kelām ki anlaruñ ol sözlerin redd iderdir ki geçen cemāʿat ne işledilerse olara kendü fiʿllerinüñ (7) cezāsı var siz daḫı ne işledüñüzse size daḫı ne işledüñüzse ol fiʿliñüz cezāsı olısar bugün (8) naẓar sizüñ ʿamelüñüzedür anlaruñ ʿamelinden size menfaʿat yoḳ yāḫud olaruñ ʿamelinden size suʾāl (9) olunacaḳ degül siz ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurur ki **ve kālū**

[48]Bakara Sūresi (2), 133. ayet: "Yoksa Yakub can verirken sizler yanında mı idiniz? O, oğullarına: "Benden sonra kime kulluk edeceksiniz?" diye sormuştu; Onlar da: "Senin Tanrına ve ataların İbrahim, İsmail, İshak'ın Tanrısı olan tek Tanrıya kulluk edeceğiz, bizler O'na teslim olmuşuzdur" demişlerdi."

[49]Bakara Sūresi (2), 134. ayet: "Onlar geçmiş birer ümmettir. Kazandıkları kendilerine, sizin kazandıklarınız da sizedir. Onların yapmış olduklarından sorumlu değilsiniz."

kūnū hūden ev nasārā tehtedū kul bel millete (10) **İbrāhīm'e hanīfen vemā kāne mine'l muşrikīne**[50] yaʿnī Medīne Yehūdileri ile ehl-i Necrān Naṣrānīleri birbirile muḫāṣamet (11) ḳılup didiler ki bizüm dīnümüz ve bizüm peyġāmberimüz efżaldur bizüm dīnümüzde dönüñ Yehūdiler kendü (12) dīnlerin tercīḥ idüp Naṣārā'yı kendü dīnlerine daʿvet ḳılurlardı Naṣārā daḫı ancılayın Yehūdileri (13) daʿvet iderdi her biri dirdi ki bizüm dīnümüze dönüñ ki hidāyet bulasız dirilüp Resūl'e geldiler (14) ʿaleyhi's-selām ṣordılar ki yā Muḥammed ḳankımuzuñ dīni efżaldur Resūl ʿaleyhi's-selām buyurdı ki sizüñ (15) küllüñüz bāṭıl üzerinedür bunı işidüp Resūl'den ʿaleyhi's-selām iʿrāż itdiler Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti (16) indirüp buyurdı ki yā Muḥammed bu Yehūdiler dirler ki Yehūdi oluñ ve Naṣrānīler dirler ki Naṣrānī oluñ (17) tā ki żalāletden ḳorḳılup hidāyet bulasız āyet anlara kim hidāyet sizüñ dīnüñüzde degül belki (18) milleti İbrāhīm'e mütābaʿat ḳılmaḳdadur ḥanīf oluban yaʿnī muḫliṣ toġru oluban İbrāhīm'e ḥanīf didükleri (19) andan ötürüdür kim dükeli dīnden iʿrāż idüp yönüni dīn-i İslām'a meyil ḳıldı anuñ üzre toġru (20) ṭurup muḥkem oldı müşriklerden olmadı ve daḫı buyurdu kim **kūlū āmennā bi'llāhi vemā unzile ileynā vemā unzile** (21) **ilā İbrāhīme ve İsmāʿīl'e ve İshāk'a ve Yaʿkūb'e vel Esbāti vemā ūtiye Mūsā ve ʿĪsā vemā ūtiye'**- (22) **-n nebiyyūne min rabbihim lā nuferriku beyne ehadin minhum venahnu lehu muslimūne**[51] yaʿnī Resūl'üñ aṣḥābı ʿaleyhi's- (23) -selām didiler kim yā Resūla'llāh biz nice iʿtiḳād ḳılavuz bu cemīʿ enbiyāya iʿtiḳādımuz ṣaḥīḥ (24) ola tā ki bizden bularuñ birine kiẕb olunmaya Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti anlara taʿlīmçün indürüp buyurdı ki (25) eydük biz Allāhu Teʿālā'yı gerçekledük ki birdür şerīki yoḳdur daḫı bize indürilen aḥkām ki Ḳurʾān'dur (26) anı daḫı girçekledük ve İbrāhīm'e inen ṣuḥufı daḫı girçekledük ve daḫı İsmaʿīl ve İsḥāḳ'a ve (27) Yaʿḳūb'a ve Esbāṭ'a indürilen ki bular Yaʿḳūb'uñ on iki oġlınuñ ẕürriyyetleridür ki her birinden (28) bir sıbṭ oldı yaʿnī bir ḳabīle

[50]Bakara Sūresi (2), 135. ayet: "Yahudi veya Hıristiyan olun ki doğru yolu bulasınız" dediler. "Doğruya yönelmiş olan ve Allah'a eş koşanlardan olmayan İbrahim'in dinine uyarız" de."

[51]Bakara Sūresi (2), 136. ayet: "Allah'a, bize gönderilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına gönderilene, Musa ve İsa'ya verilene, Rableri tarafından peygamberlere verilene, onları birbirinden ayırt etmeyerek inandık, biz O'na teslim olanlarız" deyin."

oldı maḳṣūd ol Esbāṭ'dan dükeli degül belki anlardan peyġāmber ʿaleyhi'- (29) -s-selām olanlardur ki anlara ṣaḥāʾif indi ḳalanı anuñıla ʿamel ḳıldılar ve daḫı biz taṣdīḳledük şol (30) kitābile Mūsā'ya indi ve daḫı ol kitābı ki ʿĪsā'ya indi ʿaleyhi's-selām daḫı bulardan ġayr ne ki (31) enbiyāya indürildi ʿaleyhi's-selām küllisin girçekledük ki ḥaḳdur hīç bulardan birini daḫı birinden

[58a] (1) biz farḳ itmezüz ki cemīʿ Ḥaḳ peyġāmberdür nitekim Yehūdiler ve Naṣrānīler farḳ eylediler Mūsā ile ʿĪsā'dan ġayr ne iʿtiḳād (2) ḳılmadılar biz ol Allāh ḥükmine muṭīʿ münḳāduz cemīʿ ne īmāna getürürüz bundan ṣoñra buyurdı kim **fein āmenū** (3) **bimisli mā āmentum bihi fekadi'h tedev vein tevellev fe innemā hum fī şikākin feseyekfīkehumu'llāhu vehuve'ssemīʿu'l ʿalīmu**[52] (4) yaʿnī Ḥaḳ Teʿālā müʾminlere buyurdı ki eger ol Yehūdiler ve Naṣārālar īmān getüresi olurlarsa nitekim siz īmān (5) getürdüñüz anlar daḫı sizcileyin hidāyet bulurlar ve eger olar Muḥammed ve cemīʿ enbiyāya ʿaleyhi's-selām īmān (6) getürmeyüp iʿrāż iderlerse ki şol żalāletleri üzre ḳalalar be-dürüstī olar muḫālefet ʿadāvet içindedir (7) tiz ola ki Ḥaḳ Teʿālā olaruñ zaḥmetlerin ve meʾūnetlerin sizden defʿ eyleye ki ol semīʿdür anlaruñ (8) müʾminlere Yehūdī oluñ yā Naṣrānī oluñ didüklerini işidür ve daḫı ʿalīmdür anlara nice ʿuḳūbet (9) ḳılacaġın bilür bu āyetde Ḥaḳ Teʿālā aña işāret ḳıldı kim Resūline ʿaleyhi's-selām müʾminler ki żamīndār (10) oldı kim dīn-i İslām dükeli dīnler üzre ġālib ḳıla ehl-i İslām'a nuṣret ḳıla ʿāḳıbet ol vaʿdesin (11) yirine getürdi ki Benī Ḳureyża ḳavmin ḳırdılar ẕürriyyetlerin esīr idüp mālların aldılar ve Benī Naẓīr (12) ḳabīlesin yirinden yurdından çıḳarup ḳodılar ve benī Necrān Naṣārālarına ẕillet ü ḥaḳāret ile cizye yazup (13) ẕimmī ḳıldılar bundan ṣoñra Ḥaḳ Teʿālā dīn-i Muḥammed'i ʿaleyhi's-selām girü ḳalan dīn üzre taġżīl idüp (14) buyurdı kim **sibgata'llāhi vemen ahsenu mina'llāhi sibgaten venahnu lehu ʿābidūne**[53] yaʿnī ol ḳavm-i Naṣārā'dan (15) bir

[52]Bakara Sūresi (2), 137. ayet: "Sizin inandığınız gibi inanmış olsalar, doğru yolu bulmuş olurlar. Yüz çevirirlerse, şüphesiz onlar çıkmazdadırlar. Onlara karşı sana Allah yetecektir. O, işitir ve bilir."

[53]Bakara Sūresi (2), 138. ayet: "Allah'ın verdiği renge uyun; rengi Allah'ınkinden daha güzel olan kim vardır? "Biz O'na kulluk edenleriz" deyin."

cins vardı kim anlara ʿAmūdiyye dirlerdi ḳaçan birisinüñ bir oġlancuġı dünyāya gelse ʿādetleri (16) buyıdı kim yedi gün olacaḳ olaruñ bir şuları vardı iletüp ol oġlanı aña ṭaldururlardı anı sünnet (17) itmek yerine ṭutarlardı dirlerdi ki bu şuya ṭalmaḳ aña ṭahāretdür anı kendülere dīn idinmişlerdi (18) Ḥaḳ Teʿālā müʾminleri ol fiʿlden redd idüp buyurdı ki Allāhu Teʿālā dīnine mütābaʿat ḳılun ve aña lāzım (19) oluñ kendüñüzi ve oġlancuḳlaruñuzı dīn-i İslām aḥkāmlarına ṭalduruñ ki ṭahāret bulup pāk (20) olasız ol kimseden aḥsen kim ola kim Allāhu Teʿālā dīninüñ aḥkāmlarına ṭala ve Resūlinüñ sünnetlerin (21) yerine getüre oġlancuġın anası İbrāhīm sünnetin saḳlayup sünnet eyleye anuñla pāk ide diye ki (22) biz Allāhu Teʿālā'ya ṭayyibilerüz ve anı birleyüp aña mūṭīʿ olıcılaruz Ebū Hureyre'den razıya'llāhu ʿanhü rivāyetdür (23) ki İbrāhīm ʿaleyhi's-selām kendü sünnet eyledi yüz yigirmi yaşındayıdı bir köyde Şām köylerinden ki anuñ (24) adı Ḳadūmıdı andan şoñra seksen yıl daḫı diri oldı iki yüz yaşında tamām vefāt boldı ve daḫı buyurdı (25) kim **kul etuhāccūnenā fi'llāhi vehuve rabbunā verabbukum velenā aʿmālunā velekum aʿmālukum venahnu lehu muhlisūne**[54] yaʿnī yā Muḥammed eyit (26) ol Medīne Yehūdilerine ve ol Necrān Naṣrānīlerine yaʿnī bizümile Allāhu Teʿālā dīninde muḫāṣama mı ḳılursız (27) siz eydürsiz ki nitekim Allāhu Teʿālā'yı siz birlersiz biz daḫı anı birlerin dirsiz bes niçün Allāhu Teʿālā birlemeyenlere (28) yardım idüp bizüm üzerümüze żarar ḳılmaġa ḳaṣd idersiz ḥāl budur kim bizüm dīnümüz daḫı sizüñ Rabbüñüzdür (29) bizüm ʿamellerümüzüñ ṣevābı ecri bize ve sizüñ ʿamellerüñüzüñ ecri ve ṣevābı size biz anuñ vaḥdāniyyetine iḳrār (30) idüp aña ʿibādet ḳılmaḳda muḫlişlerüz ve daḫı buyurdı kim **em tekūlūne inne İbrāhīm'e ve İsmāʿīl ve İshāk ve Yaʿkūb** (31) **vel Esbāt'a kānū hūden ev nasārā kul eentum aʿlemu emi'llāhu vemen azlemu mimmen keteme şehādeten ʿindehu mina**

[54]Bakara Sūresi (2), 139. ayet: "De ki: "Bizim ve sizin Rabbiniz olan Allah hakkında bize karşı hüccet mi gösteriyorsunuz? Bizim yaptıklarımız kendimize, sizin yaptıklarınız de kendinize aittir. Biz O'na karşı samimiyiz"."

[58b] (1) **Allāhi vema'llāhu bigāfilin ʿammā taʿmelūne**[55] yaʿnī āyet bu Yehūdilere ve Naṣārā'ya eger siz ol peyġāmberler dīnin ṭutunduñuzsa (2) biz daḫı anlaruñ dīnleri üzere yüz eger eydürseñüz kim ol İbrāhīm İsmāʿīl ve İsḥāḳ ve Yaʿḳūb ve ol Esbāṭ'dan (3) gelen peyġāmberler Yehūdiye dīn üzereydi yāḫud Naṣārā dīn üzereydi eydüñ baña kim olar ne dīn üzere (4) idügin Allāhu Teʿālā mı yigrek bilür yoḳsa siz mi yigrek bilürsiz Allāhu Teʿālā ḫaber virüp beyān ḳıldı sizüñ (5) kitābuñuzda kim küllī enbiyālar dīn-i İslām üzereyidi andan ẓālimlaraḳ daḫı kim ola kim kendünüñ ḳatındaġı bildüġi (6) ṭanuḳluġı Allāhu Teʿālā ʿaẕābından ḳorḳmadın gizleye ḥāl budur kim Allāhu Teʿālā bulardan ʿahd ü mīṣāḳ almışdur kim (7) bular anı gizlemeyüp beyān ḳılalar bularuñ ʿamelleri Ḥaḳ Teʿālā'ya ḫafī degül her ne kim işlerler anuñ mücāzātın ve mükāfātın (8) bulısarlar bu kelām ẓālimlere vaʿīd ʿāmdur maẓlūmlara tesellīdür kim ṣabr idüp ḥaḳḳuñuzı ẓālimlerden ḳomayup (9) alıvireserin ve daḫı girü buyurdı ki **tilke ummetun kad halet lehā mā kesebet velekum mā kesebtum velā tuselūne ʿammā** (10) **kānū yaʿmelūne**[56] yaʿnī girü ol Yehūda Naṣārā'ya tevbīḫ ü taḳrīʿdür ki buyurur ol enbiyālar ki siz anlaruñ dīn üzereyüz (11) deyü daʿvī ḳılur siz anlar bir cemāʿatidi geçdiler kendü ʿamellerile kendüler cezālanısarlar siz daḫı şimdiki ḥāliñüzde (12) kendü ʿamellerüñüzile cezālanısarsız olar işledüginden siz ṣoracaḳ degülsiz yā sizüñ ʿameliñüzden anlar suʾāl olacaḳ (13) degüller daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdu kim **seyekūlu's sufehāu mine'n nāsi mā vellāhum ʿan kibletihimu'llettī kānū ʿaleyhā** (14) **kul lillāhi'l meşriku velmagribu yehdī men yeşāu ilā sirātin mustekīmin**[57] bu āyetüñ daḫı sebeb-i nüzūli buyıdı kim (15) Medīne ehli henüz Resūl ʿaleyhi's-selām anlaruñ içine gelmezden öñ iki yıl namāzlarını Beytü'l-Maḳdis'e (16) ḳılurlardı çünki Resūl ʿaleyhi's-selām Medīne'ye geldi anuñ ol daḫı on sekiz ayı

[55]Bakara Sūresi (2), 140. ayet: "Yoksa İbrahim, İsmail, İshak, Yakub ve torunlarının Yahudi veya Hıristiyan olduklarını mı söylüyorsunuz? Peki, siz mi yoksa Allah mı daha iyi bilir? de. Allah tarafından kendisine bildirilen bir gerçeği gizleyenden daha zalim kim vardır? Allah yaptıklarınızdan gafil değildir."

[56]Bakara Sūresi (2), 141. ayet: "Onlar geçmiş birer ümmettir. Kazandıkları kendilerine, sizin kazandıklarınız da sizedir. Onların yapmış olduklarından sorumlu değilsiniz."

[57]Bakara Sūresi (2), 142. ayet: "İnsanların beyinsizleri, "Yöneldikleri kıbleden onları çeviren nedir?" diyecekler; de ki: "Doğu ve batı Allah'ındır. O, dilediğini doğru yola eriştirir"."

ḳudse ḳıldı andan (17) ṣoñra Ḥaḳ Teʿālā ḳıblelerin Kaʿbe'ye döndürdi Mekke ehlinüñ kāfirleri anı işidüp didiler kim ḳıble Kaʿbe'den (18) yaña döndi Muḥammed daḫı yönini bizüm ḳıblemüze dönderdi tiz ola ki varu varu dīnümüze daḫı döne bes Ḥaḳ Teʿālā (19) bu āyet indürdi ki yā Muḥammed tez ola ki bu ḫalḳuñ cāhilleri ve sefīhleri diyeler kim ne nesne dönderdi (20) bularuñ ḳıblesiñe anı ḳodılar bir yaña daḫı ḳıldılar sen eyit kim maşrıḳ maġrıb küllī Allāhu Teʿālā'nuñ mülkidür (21) yaʿnī namāz Allāhu Teʿālā içündür gerek maşrıḳa ḳılınsun gerek maġrıba çünki Allāhu Teʿālā emriyle ola ki (22) dilerse Kaʿbe'den yaña dönderür ve kimi dilerse delālet ḳılur ol dīne kim anuñ aña rıżāsı vardur (23) zīrā küllī enbiyānuñ ḳıbleleri Kaʿbe'den yañayıdı nitekim anı el-ʿĀli'ye eydür ben Ṣāliḥ peyġāmberüñ mescidini (24) gördüm miḥr anı Kaʿbe'den yañaydı ve Mūsā peyġāmberler mescidin daḫı Kaʿbe'den yaña ṣaḫreye ḳılurdı ve (25) daḫı buyurdı kim **vekezālike ceʿalnākum ummeten vesetan litekūnū şuhedāe ʿalā'n nāsi veyekūne'r rasūlu** (26) **ʿaleykum şehīden**[58] yaʿnī yā müʾminler nitekim size hidāyet virüp İslām'a getürdüm ve ḳıbleñüzi Kaʿbe'ye (27) dönderdüm girü sizi ancılayın iḫtiyār idüp ümmeti ʿadl ḳıldum tā ki yarın ḳıyāmet güninde peyġāmberler (28) çün kāfirler üzerine siz ṭanuḳlıḳ viresiz ve Resūl'üm Muḥammed daḫı sizüñ üzerüñüze ṭanuḳlıḳ virüp (29) ḥüccetüñüzi ḳavī ḳıla ḳażiyye budur kim yarın Ḥaḳ Teʿālā maḥşer yerinde çün ḫalāyıḳı cemʿ ide enbiyālara ṣora (30) kim benüm ḫaberümi bu ümmetlerüñüze degürdüñüz mi enbiyā küllī diyeler kim belī yā Rabb degürdük ümmetleri inkār (31) ideler degürmediler deyü enbiyālar diyeler kim ümmeti Muḥammed ʿaleyhi's-selām küllī bizüm ṭanuḳlarumuzdur kim biz bulara

[59a] (1) ḫaber irişdürdük bes ümmet-i Muḥammed olaruñçün ṭanuḳlıḳ vireler kim bu senüñ Resūllerüñ küllī hep anlara ḫaber (2) degürdiler ammā bular ʿināḍlarından inkār iderler ol ümmetler diyeler kim bu ṭanuḳlıḳ yā görmekile yā işitmekile (3) olur siz ḫod bizden āḫir geldüñüz bizi görmedüñüz ve bularuñ bizi daʿvet ḳılduġın işitmedüñüz (4)

[58]Bakara Sūresi (2), 143. ayet: " Böylece sizi insanlara şahid ve örnek olmanız için tam ortada bulunan bir ümmet kıldık."

nite ṭanuḳlıḳ viresiz bu ümmet-i Muḥammed ʿaleyhi’s-selām diyeler ki biz Allāhu Teʿālā ṭanuḳlıġıla ṭanuḳlıḳ virürüz (5) ki kendü kelāmında sizüñ ḳażiyyelerüñüzi peyġāmberlerüñüzile nitüdüñüz hep ḫaber virüp bize bildürdi (6) anuñla ṭanuḳlıḳ virürüz ki Ḥaḳ Teʿālā aṣdāḳu’l ḳāʾileyndür ve Resūl daḫı ʿaleyhi’s-selām anları tezkiye (7) ḳılup diye kim ne kim benüm ümmetdür ḥaḳdur bular yalandur bes ol kāfirler mülzem olup küllīnüñ nuṭḳı ṭutıla (8) söylemege mecālleri ḳalmaya ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdu kim **vemā ceʿalne’l kiblete’lletī kunte ʿaleyhā illā lina’leme** (9) **men yettebiʿu’r rasūle mimmen yenkalibu ʿalā ʿakibeyhi ve in kānet lekebīraten illā ʿale’llezīne heda’llāhu**[59] yaʿnī Ḥaḳ (10) Teʿālā eydür yā Muḥammed biz saña ol evvelki ḳıbleye ḳılmaġı buyurmaduḳ illā ibtilā ḳılup ẓuhūra getürmekçün (11) buyurduḳ ki ol ḳıble dönmekde ṭarlıġınmadın Resūlümüze kim muṭīʿ olur maʿlūm ola ve kim girü rücūʿ idüp (12) ḳıçına döner kāfir olur ol ḳıble döndükden ṣoñra be-dürüstī ol ḳıble döndükden ṣoñra be-dürüstī (13) ol ḳıble dönmeklik ġāyet ṣaḳīl gelür illā olara ṣaḳīl gelmez kim Allāhu Teʿālā olaruñ göñlin īmān (14) üzre ṣaḳlamışdur Resūline ʿaleyhi’s-selām mütābaʿat ḳılmaġıla anlara ikrām itmişdür ol ḳıble (15) dönmekde ki hīç ṭarılmazlar çünki ḳıble Kaʿbe’ye döndi aṣḥāb didiler ki yā Resūla’llāh ol bizüm ḳardaş- (16) -larumuzuñ namāzları nite olısar ki ol ḳıbleye ḳılurken āḫirete gitdiler Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki (17) **vemā kāna’llāhu liyudīʿa īmānekum inna’llāhe bi’n nāsi leraūfun rahīmun**[60] yaʿnī Ḥaḳ Teʿālā żāyiʿ ḳılmaz sizüñ ol namāz- (18) -laruñuz ki ḳudse ḳılduñuz daḫı anlaruñ namāzların ki āḫirete gitdiler Allāhu Teʿālā raʾūfdur esirger ḳullarnı namāz- (19) -ların ḳabūl ider żāyiʿ eylemez ve baʿżılar dirler sebeb-i nüzūl bu āyete oldı kim Yehūdiler dirler kim ol sizden (20) āḫirete gidenlerüñ īmānları bāṭıl oldı żalālet üzre gitdiler çün ḳıbleleri bir yaña daḫı döndi (21) Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki Allāhu Teʿālā ḳıble döndermekile sizüñ īmānuñuzı ve taṣdīḳüñüzi żāyiʿ (22) eylemez ki be-dürüstī Allāhu Teʿālā raʾūf

[59]Bakara Sūresi (2), 143. ayet: “Peygamber de size şahid ve örnektir. Senin yöneldiğin yönü, Peygambere uyanları, cayacaklardan ayırdetmek için kıble yaptık. Doğrusu Allah'ın yola koyduğu kimselerden başkasına bu ağır bir şeydir.”

[60]Bakara Sūresi (2), 143. ayet: “Allah ibadetlerinizi boşa çıkaracak değildir. Doğrusu Allah insanlara şefkat gösterir, merhamet eder.”

raḥīmdür ve daḫı buyurdı ki **kad nerā tekallube vechike fī'ssemāi felenuvelliyenneke** (23) **kibleten terdāhā fevelli vecheke şetra'l mescidi'l harāmi vehaysu mā kuntum fevellū vucūhekum şetrah ve-inne'-** (24) **-llezīne ūtu'l kitābe leyaʿlemūne enne hu'lhakku min rabbihim vema'llāhu bigāfilin ʿammā yaʿmelūne**[61] bu āyetüñ daḫı sebeb-i (25) nüzūli buyıdı kim Resūl ʿaleyhi's-selām Cebrāʾīl didi kim yā Cebrāʾīl severin ki Ḥaḳ benüm yönümi Yehūdiler ḳıblesinden (26) bir ġayrye döndere yaʿnī Kaʿbe'ye döndere yaʿnī İbrāhīm ḳıblesi ve daḫı girü ḳılan enbiyānuñ ḳıblesi oldı daḫı ʿArab (27) İslām'a daʿvet ḳılmaġa ol eserlürekidi Cebrāʾīl ʿaleyhi's-selām didi ki yā Resūla'llāh ben daḫı sencileyin (28) bir ḳulum hīç nesneye mālik degülem Rabbü'ñe sen dilegil anı işidüp Resūl ʿaleyhi's-selām gözlerin gökden (29) yaña götürdi ol dilek murādına Ḥaḳ Teʿālā ḫod ʿallāmu'l-ġuyūbdur bilürdi bu āyet indürüp buyurdı ki (30) be-dürüstī biz görürüz yā Muḥammed senüñ gözlerüñ götürüp gökden yaña naẓar ḳılduġuñ ʿizzetüm ḥaḳḳıçun dönderem (31) senüñ yöniñi bir ḳıbleye ki senüñ arzūñ andan yañadur ki ol Kaʿbedür bes Allāhu Teʿālā emr idüp

[59b] (1) buyurdı ki yönüñi döndergil Mescid-i Ḥarām'dan yaña her ne yirde kim olasız aṣḥābuñıla yönüñüzi namāzda (2) andan yaña dönderüñ be-dürüstī şol kimselerde kim kitāb virildi anlar bilürler kim ol Kaʿbe'den yaña ḳıble (3) ḥaḳdur ol Rabbilernüñ emri belki ol İbrāhīm ḳıblesidür Allāhu Teʿālā ġāfil degüldür şol kimselerüñ (4) ʿamelinden ki ḳıble Kaʿbe'den yaña döndügine inkār ider bes ol Yehūdiler ve Naṣārālar Resūl'e ʿaleyhi's-selām (5) gelüp didiler ki yā Muḥammed bize bir ʿalāmet getür anuñıla senüñ sözüñüñ gerçekligi bize ẓāhir ola (6) Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürdi ki **vele'in eteyte'llezīne ūtu'l kitābe bikülli āyetin mā tebiʿū kibleteke vemā** (7) **ente bitābiʿin kibletehum vemā baʿduhum bitābiʿin kiblete baʿdin vele'ini itteba'te ehvāehum min baʿdi mā cāeke** (8)

[61]Bakara Sūresi (2), 144. ayet: "Yüzünü göğe çevirip durduğunu görüyoruz. Hoşnud olacağın kıbleye seni elbette çevireceğiz. Artık yüzünü Mescid-i Haram semtine çevir; bulunduğunuz yerde yüzlerinizi o yöne çevirin. Doğrusu Kitap verilenler, bunun Rab'lerinden bir gerçek olduğunu bilirler. Allah onların yaptıklarından gafil değildir."

mine'l ʿilmi inneke izen lemine'z zālimīne[62] yaʿnī yā Muḥammed eger bu Yehūdilere ve Naṣrānīlere ki kitāb ehlidür küllī ʿalāmeti (9) getürüp gösteresi olursañ anlar senüñ ḳıblene namāz ḳılası degüller sen daḫı anlaruñ muṣallāsına (10) ḳılası degülsin yā Muḥammed anlar bir ḳavmdür ki baʿżısı girü baʿżısına mütābaʿat ḳılmaz ikisi daḫı (11) kitāb ehli birbirinüñ ḳıblesine namāz ḳılmazsın nite umarsın ki anlar senüñ ḳıbleñe yönelüp saña (12) mütābaʿat ḳılalar eger sen anlaruñ hevāsına mütābaʿat ḳılası olursañ anlaruñ ḳıblesine namāz (13) ḳılası olursañ dīn-i İslām ḥaḳduġı ve Kaʿbe ḳıble idiġi saña beyān olunduḳdan ṣoñra be-dürüstī (14) sen kendü nefsine ẓulm idüp żarar idenlerden olursın bu ḫiṭāb egerçi Resūldür ʿaleyhi's-selām (15) murād bundan ümmetidür ve daḫı buyurdı kim **ellezīne āteynāhumu'l kitābe yaʿrifūnehu kemā yaʿrifūne ebnāehum** (16) **ve inne ferīkan minhum leyektumūne'l hakka vehum yaʿlemūne**[63] **elhakku min rabbike felā tekūnenne mine'l mumterīne**[64] (17) yaʿnī şunlar kim ehl-i kitābuñ müʾminlerüdür ki biz anlara kitāb virdük anlar ol Muḥammed'i naʿt ṣıfatıla şöyle (18) bilür kim ḥaḳdur hīç şekleri yoḳdur nitekim ayruḳ oġlanlar arasında kendü oġlanların bilür gümān söz (19) ʿAbdu'llāh bin Selām razıya'llāhu ʿanhü bunı işidüp didi ki va'llāh ben Tañrı Resūlini oġlanumdan yigrek (20) bilürdüm ʿÖmer razıya'llāhu ʿanhü didi ki nite bilürdük yā bin Selām didi ki anuñçün nige ben ṭanuḳlıḳ virürem ol (21) Tañrınuñ Resūlidür Ḥaḳ yaḳın kim şüphem yoḳdur ammā benüm oġlanuma ṭanuḳlıḳ virmezem ki şeksüz (22) benüm oġlum ola zīrā bilmezem ki ʿavret benden ṣoñra ne iş eyler ʿÖmer razıya'llāhu ʿanhü işidüp (23) didi ki Allāhu Teʿālā senüñ gözlerüñi şāẕ ḳılsun yā ʿAbdu'llāh ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā eydür be-dürüstī bu Yehūd- (24) -lerden bir ṭāyife var kim ḥaḳḳı gizlerler yaʿnī Resūlüñ ṣıfatın bilüp örte ḳorlar kitābları içinde āşikāre (25) ḳılmazlar ḥāl budur kim

[62]Bakara Sūresi (2), 145. ayet: "Sen, Kitap verilenlere her türlü delili getirsen, yine de kıblene uymazlar; sen de onların kıblesine uyacak değilsin. Onlar birbirlerinin kıblesine de uymazlar. And olsun ki, eğer sana gelen ilimden sonra onların heveslerine uyarsan, şüphesiz o zaman zulmedenlerden olursun."

[63]Bakara Sūresi (2), 146. ayet: " Kendilerine Kitap verdiklerimiz, onu (peygamberi) oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Onlardan bir takımı, doğrusu bile bile hakkı gizlerler."

[64]Bakara Sūresi (2), 147. ayet: "Gerçek Rabb'indendir, sakın şüphelenenlerden olma."

bilürler ol Muḥammed Ḥaḳ Resūldür Muḳātil eydür be-dürüstī Yehūdiler Resūl ʿaleyhi's-selām (26) didiler ki niçün ṭavāf idersiz şol bir eve kim ṭaşdan yapılmış ola Resūl ʿaleyhi's-selām anlara (27) didi kim be-dürüstī siz daḫı bilürsiz kim ol eve ṭavāf ḳılmaḳ ḥaḳdur ve ol ḥaḳ ḳıbledür Tevrātile yazılmışdur (28) olar aña inkār ḳıldılar Ḥaḳ Teʿālā anda bu āyeti indürüp didi ki ol Tevrāt ehli bilürler kim ol ev Ḥaḳ (29) ḳıbledür şol oğlancuḳların bildügi gibi ammā bulardan bir ṭāyife var kim ol ḳıble çıḳduġın gizlerler ḥāl (30) budur kim olar daḫı bilürler ki ḥaḳdur yā Muḥammed İbrāhīm ḳıblesini ayduġına şek iderler ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı (31) kim **veliküllin vichetun huve muvellīhā festebiku'l hayrāti eynemā tekūnū yeti bikumu'llāhu cemīʿān inna'llāhe ʿalā**

[60a] (1) **külli şey'in kadīrun**[65] yaʿnī her bir dīn ehlinüñ bir ḳıblesi var kim olar aña istiḳbāl itmişlerdür murādları andan küllinüñ (2) Allāhu Teʿālādur bes bu şerāyiʿ ehline Ḥaḳ Teʿālā buyurdu kim ḫayrelere ügürdeşeler ṣāliḥ ʿamel içinde yaʿnī bu ümmete (3) buyurdı kim ḫayrelere ügürdüşüñ ilerü geçen ümmetlerden siz ügürdüñ ṣāliḥ ʿameller işlemekile ki her ḳanda (4) olursañuz Allāhu Teʿālā sizi cemʿ ider rūḥuñuzı ḳabż ider gerek ḳuruda oluñ gerek deñizde ve ḳıyāmetde (5) daḫı girü cemʿ idüp ʿamellerüñüze mücāzāt ḳılur ki be-dürüstī Allāhu Teʿālā küllī nesneye ḳādirdür sizi ḳıyāmetde (6) cemʿ itmege daḫı ḳādirdür ve daḫı buyurdı ki **ve min haysu haracte fevelli vecheke şetra'l mescidi'l harāmi** (7) **ve innehu lelhakku min rabbike vema'llāhu bigāfilin ʿammā taʿmelūne**[66] yaʿnī her ne yirde ki namāz ḳılasın yönüñi namāzda (8) ol Mescid-i Ḥarām'dan yaña dönder ve daḫı her ne yirde ki olasız yönüñüzi andan yaña dönderüp namāz (9) ḳıluñ ki ol Kaʿbe'den yaña teveccüh idüp namāz ḳılmaḳ emr-i ḥaḳdur senüñ Rabbüñden Allāhu Teʿālā sizüñ (10) ʿamelüñüzden ġāfil degül ʿamelüñüze göre mücāzāt ḳılur girü bu ḥükmi teʾkīd ḳılmaġıçun Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti (11) tekrār buyurdı ki **ve min**

[65]Bakara Sūresi (2), 148. ayet: "Herkesin yöneldiği bir yön vardır. Hayırlı işlerde birbirinizle yarışın. Nerede olursanız olun Allah sizi bir araya toplar, Allah şüphesiz her şeye Kadir'dir."

[66]Bakara Sūresi (2), 149. ayet: "Her nereden yola çıkarsan, yüzünü Mescid-i Haram semtine çevir, şüphesiz bu Rabbinden bir haktır. Allah, yaptıklarınızdan gafil değildir."

haysu haracte fevelli vecheke şetra'l mescidi'l harāmi vehaysu mā kuntum fevellū vucūhekum (12) **şetrahu liellā yekūne li'n nāsi ʿaleykum huccetun ille'llezīne zalemū minhum felā tahşevhum vahşevnī veli utimme niʿmetī** (13) **ʿaleykum veleʿallekum tehtedūne**[67] yaʿnī her ḳanda namāz ḳılsañuz yönüñüzi Kaʿbedin yaña yöneldüñ tā ki bu Yehūdilerüñ (14) sizüñ ömürüñüze ḥüccetleri ḳalmaya zīrā anlar daḫı bilürler kim evvelden ḳıble Kaʿbedin yañadur yaʿnī Yehūdiler (15) dirler ki Muḥammed ḳıblesi ḳanḳı yaña yıduġın bilmedi tā biz aña delālet ḳılmayınca ve daḫı dirler kim Muḥammed eger- (16) -çi dīnümüze muḫālefet ḳılur ammā bizüm ḳıblemüze namāz ḳılur işbu nesnelerile ḥüccet ḳılup cāhiller üzre (17) telbīs iderlerdi çün ḳıble Kaʿbe'ye dönderildi anlaruñ ol ḥüccetleri külli bāṭıl oldı illā şular kim ġāyet (18) ẓālimlerdendür ol Yehūdilerden şol ẓāhir rūşen nesne daḫı ḥüccetlerin ḳaṭʿ itmediler zīrā olar (19) müşriklerdi didiler ki Muḥammed'den bir yigrek bilürmişüz bu dīn ṭarīḳını kim işde ol daḫı bizüm ḳıbleye (20) döndi Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki yā Muḥammed ḳıbleden döndügüñüzden ötrü bu müşrikler birbirine muʿāvenet ḳılup sizüñle (21) ḥüccet muḥārebe ḳılduḳlarından ḳorḳmañ benden ḳorḳuñ ṣaḳınuñ kim ol ḳıbleyi terk itmeyesiz ben (22) size teḥvīl ḳıble ḳılduġum andan ötürüdür kim sizüñ üzerüñüze İslām niʿmetin tamām idivirem ve daḫı (23) size Resūl gönderdüm tā ki aña mütābaʿat ḳılup ola ki hidāyet bulasız ve daḫı buyurdı kim **kemā erselnā** (24) **fīkum rasūlen minkum yetlū ʿaleykum āyātinā veyuzekkīkum ve yu'allimukumu'l kitābe ve'l hikmete ve yuʿallimukum mā lem** (25) **tekūnū taʿlemūn**[68] yaʿnī nitekim ben size girü içüñüzden sizüñ miṣlüñüz Resūl gönderdüm eger ferişteden (26) göndersem siz aña ülfet ṭutmayadıñuz ve daḫı aña naẓar ḳılmaġa ṭāḳatıñuz yitmeyedi girü cinsüñüz ādemden (27) gönderdüm ki benüm kelāmumı sizüñ üzeriñüze oḳıya şirkden küfrden nefsüñüz pāk ide ve zekāta (28) buyura mālıñuzı zekātıla arıda size

[67]Bakara Sūresi (2), 150. ayet: "Her nereden çıkarsan, yüzünü Mescid-i Haram semtine çevir. İnsanların zulmedenlerinden başkalarının size karşı gösterecekleri bir hüccet olmaması için, her nerede olursanız, yüzlerinizi oranın semtine çevirin, bu hususta onlardan korkmayın. Benden korkun da size olan nimetimi tamamlayayım. Böylece doğru yolu bulursunuz."

[68]Bakara Sūresi (2), 151. ayet: "Nitekim kendi aranızdan, size âyetlerimizi okuyan, sizi her kötülükten arındıran, size kitap ve hikmeti öğreten, ayrıca bilmediklerinizi de öğreten bir peygamber gönderdik."

benüm kitābumuñ aḥkāmların bildüre ḥelāl ḥarām nedür añladı- (29) -vire ve ol bilmedükleriñüzi size bildüre bundan ṣoñra buyurdı kim **fezkurūnī ezkurkum veşkurū lī velā** (30) **tekfurūni**[69] yaʿnī nitekim ben size Resūl gönderüp bu inʿāmları ḳıldum siz daḫı ol niʿmetüñ ḳadrin bilüñ (31) beni birlemegile ẕikr idüñ yaʿnī baña ṭāʿat ḳılmaġıla beni ẕikr idüñ tā ki ben daḫı sizi maġfiretle ẕikr idem

[60b] (1) bes Allāhu Teʿālā kendi yer vācib ḳıldı kim anı aña ni kendü daḫı aña kim ki anı ṭāʿat içinde añsa Allāhu Teʿālā daḫı (2) anı ḫayrıla añar kim ki ol Allāh'ı maʿṣiyet içinde añsa Allāhu Teʿālā'dan ḳorḳmayup anı işlese Ḥaḳ Teʿālā (3) daḫı anı laʿnetile ve cehennem ʿaẕābıyıla añar ve daḫı bunuñ maʿnisi dimek olur kim siz beni anuñ bollıḳ ve (4) ṣıḥḥat ḥālinde ben daḫı sizi añam ṭarlıḳ ve zaḥmet vaḳtında tā ben sizi ẕikr idem ol belādan ḳurtarmaġıla (5) daḫı siz beni ḫalvetde ẕikr idüñ ben sizi cemāʿatler içinde ẕikr idem ben sizi ferişteler cemāʿati içinde ẕikr (6) idem nitekim ʿAmrü'bni'l ʿĀṣ'dan rivāyetdür eydür hīçbir ḳavm olmaya kim dirilüp Allāh ẕikr eyleler illa'llāhu Teʿālā (7) anları daḫı ẕikr ider bir cemāʿat içinde kim olardan daḫı ʿazīzraḳ daḫı mükerremrekdür ve daḫı bir ḳavm olmaya (8) kim bir yere cemʿ olalar Allāhu Teʿālā'yı ẕikr itmedin girü ṭaġıllar gerek kim ol miclisleri olara ḳıyāmet güninde (9) ḥasret ola ve daḫı maʿnī budur kim benüm niʿmetlerüme şükretmekile beni ẕikr idüñ tā ben ol niʿmeti ziyāde (10) ḳılmaġıla sizi ẕikr idem ve daḫı siz beni duʿālar ḳılup yalvarmaġıla ẕikr idüñ tā ben daḫı ol duʿālaruñuzı (11) ḳabūl ḳılmaġıla sizi ẕikr idem ve daḫı siz beni dünyāda iḫlāṣıla ẕikr idüñ tā kim āḫiretde ben sizi ḳorḳ- (12) -duġuñuzdan ḫalāṣıla ẕikr idem ve dāyim ol benüm niʿmetlerüme şükr idüñ kim size Resūl gönderdüm benüm (13) āyetlerümi sizüñ üzerüñüze oḳıyup bilmedügüñüz bildürdi benüm niʿmetüme kāfir olmañ kim ḳatı ʿaẕāba (14) uġramayasız ehl-i ḥaḳīḳat dimişler kim ḥaḳīḳatde niʿmet didükleri ʿilmdür andan artuġı bir rāḥatdan (15) daḫı bir rāḥata dönmekdür niʿmet degüldür görmez misin kim ḳaçan bir kişi açıḳsa ṭaʿām yimege meşġul (16) olur tā ol açlıḳ zaḥmeti gide rāḥat ola ve

[69]Bakara Sūresi (2), 152. ayet: "Öyleyse yalnız beni anın ki ben de sizi anayım. Bana şükredin, sakın nankörlük etmeyin."

yidükden ṣoñra girü içinden teḳażā ḳopar daḫı artuḳ (17) zaḥmete uġrar bir ḫalvet yir ister ki bu kez ol yidügi ṭaʿām içinden çıḳarup rāḥat ola ṣuṣayup (18) ṣu içmegi daḫı bundan ḳıyās ḳıl vaḳt ola kim gökçek ṭonlar giyüp rāḥat olasın ammā hevā ıssı (19) olup anuñla ṭarlıġanasın bu kez anı egnüñden çıḳarup bıraḳmaġıla rāḥat olasın bāḳīsin bulardan (20) añla ammā ʿilm bir niʿmetdür kim hīç kimse andan melūl olmaz ne ḳadar çoḳ olursa daḫı ziyādesin (21) ṭalep ider ayruḳ niʿmetlerüñ bir vechile zevāl var ʿilmüñ zevāli yoḳ bundan ötürü Ḥaḳ Teʿālā bu ʿilm (22) niʿmetile minnet ḳılup şükretmege buyurdı ve daḫı bundan ṣoñra buyurdı ki **yā eyyuhe'llezīne āmenū'-** (23) **-ste'īnū bi's sabri ve's salāti inna'llāhe meʿa's sābirīne**[70] yaʿnī ey anlar kim Allāhu Teʿālā'nuñ birligin (24) taṣdīḳ itdiler anuñ nidāsına gözgülü ḳulaḳ ṭutuñ görüñ size ḳullıḳ buyurursa tizcek anı (25) yerine getürmek ardınca oluñ ve ger bir nesneden işlemek deyü yıġarsa tizcek andan yıġlınmaḳ üzre (26) oluñ bes nidādan ṣoñra buyurdı ki Allāhu Teʿālā'dan muʿāvenet ṭalep idüñ ferāyiżleri edā ḳılmaġıla (27) ṣabrıla daḫı namāzıla ve daḫı ol dīnüñüz aḥkāmları zaḥmetine ṣabr itmekile muʿāvenet ṭalep idüñ (28) eger nefsüñüze mālıñuza ol ṣabr itmekile bir żarar daḫı iresi olursa ki be-dürüstī Allāhu Teʿālā'nuñ (29) faż̧l u ʿināyeti ṣabr idenleriledür Ḥaḳ Teʿālā bu āyetde āşikāre ṭāʿatin daḫı gizlü ṭāʿatin bile ẕikr eyledi (30) ṣabrıla ṣalavātıla emr eyledi zīrā bu āşikāre ṭāʿatlerde beden üzre namāzdan ḳatıraḳ ṭāʿat yoḳdur (31) zīrā namāz bir ṭāʿatdür ki anuñ içinde daḫı bunca ṭāʿatler cemʿ olmışdur ḫużūʿ ḫużūr gibi daḫı **[61a]** (1) Allāhu Teʿālā'ya yönelüp sükūn itmek gibi daḫı tesbīḥ ü ḳırāʿat gibi tekbīr ü taḥmīd gibi ḳaçan kişi bu resme namāz (2) ḳılmaḳ müyesser olsa andan artuḳ ṭāʿatler daḫı hep müyesser olur ve daḫı bāṭın ṭāʿatlerde beden (3) üzre hīç ṣabrdan ḳatıraḳ yoḳdur bundan ötrü ṣabrıla ṣalavātıla emr eyledi muʿāvenet ṭalep etmekde (4) zīrā her biri bularuñ Allāhu Teʿālā ḳatında key olur ve görklü ṭāʿatdür ve daḫı bundan ṣoñra şehīdlerüñ (5) faẓīletin beyān idüp buyurdı ki **velā tekūlū limen yuktelu fī sebīli'llāhi**

[70]Bakara Sūresi (2), 153. ayet: "Ey iman edenler! Sabrederek ve namaz kılarak Allah'tan yardım dileyin. Şüphe yok ki, Allah sabredenlerle beraberdir."

emvātun bel ahyāun velākin lā (6) **teşʿurūne**[71] yaʿnī ol Bedr ġazāsındaki Müslümānlardan on dört kişi şehīd oldı ḫalḳ dirlerdi ki (7) fülān oldı ve fülān oldı Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki siz oldı dimek şol kimseler (8) ḥaḳḳında ki olar Allāhu Teʿālā yolında depelendiler belki olar ḥükmde şol dirler gibidür ki tā ḳıyāmete degin (9) anlara ecr ṣevāb yazılur daḫı ol cennet içinde nirde dirlerse ṭaʿāmlanup seyr iderlerliken olardan (10) ḫaberiñüz yoḳ ve daḫı buyurdı kim **velenebluvennekum bişeyʾin mineʾl havfi velcūʿi venaksin mineʾl emvāli veʾl enfusi** (11) **veʾssemerāti vebeşşiriʾs sābirīne**[72] **ellezīne izā esābethum musībetun kālū innā liʾllāhi ve innā ileyhi rāciʿūne**[73] (12) yaʿnī be-dürüstī biz sizi ibtilā ḳıluruz birḳaç nesne ile bir düşman ḳorḳusıyla nitekim vāḳıʿ oldı müʾminlere (13) ḫandaḳ güninde tā ki ġāyet ṭarlıġa vāḳıʿ oldılar ve daḫı açlıġıla ibtilā ḳıluruz bu daḫı bir ḳaḥṭı ki (14) vāḳıʿ oldı günler geçerdi ki olardan birisi ṭaʿām bulmazdı ki ifṭār ide ve daḫı mālıñuz eksimekile ibtilā (15) ḳıluruz kim baʿżısın öldürürüz ve daḫı nefislerüñüz öldürmekile depelemekile ve envāʿ-i ḫastalıḳlarla (16) ve zaḥmetlerile ibtilā ḳıluruz daḫı yemişlerüñüzi eksimekile ve bitürmemekile yā bitdükden ṣoñra āfet irişmek- (17)- ile baʿżılar dimişler kim semerātdan murād oġul ḳızdur göñül yemişidür çün Ḥaḳ Teʿālā bu muṣībetleri (18) ẕikr eyledi andan Resūl'e ʿaleyhiʾs-selām buyurdı ki yā Muḥammed beşāret ḳıl muştıla şol ṣabr idicilere (19) kim ḳaçan bu muṣībetlerden olara irişse cezāʿ fezāʿ ḳılmayup dirler ki biz daḫı Allāhu Teʿālāʾnuñ mülki (20) içinde ḳullarıyuz mādem ki diri olavuz rızḳumuza ol żamīndārdur ve ger ölesi olursavuz dönüp varacaḳ (21) yirimüz oldur ḥākim muṭlaḳ oldur biz anuñ ḥükmine rıżā virmişüz her nice ḥükm iderse imdi (22) böyle muṭīʿ olup rıżā virenlerüñ ḥāṣılı nedür anı ẕikr idüp buyurdı ki **ulāike ʿaleyhim salevātun** (23) **min rabbihim verahmetun veulāike humuʾl muhtedūne**[74] yaʿnī

[71]Bakara Sūresi (2), 154. ayet: "Allah yolunda öldürülenlere "Ölüler" demeyin, zira onlar diridirler, fakat siz farkında değilsiniz."

[72]Bakara Sūresi (2), 155. ayet: "Muhakkak sizi biraz korku, biraz açlık ve mallardan, canlardan, ürünlerden biraz eksiltmekle deneriz, sabredenleri müjdele."

[73]Bakara Sūresi (2), 156. ayet: "Onlara bir musibet geldiğinde: "Biz Allah'ınız ve elbette O'na döneceğiz" derler."

[74]Bakara Sūresi (2), 157. ayet: "Rablerinin mağfiret ve rahmeti onlaradır. O'nun yolunda olanlar da onlardır."

işbu ṣıfatlu olan kimselere ol Rabblerinden ṣalavāt (24) ve raḥmet var ve hidāyet tevfīḳ bulanlar daḫı anlardur imdi bu ṣalavāt Allāhu Teʿālā'dan üç nesnedür (25) biri ṭāʿate tevfīḳ virmek biri maʿṣiyetlerden ṣaḳlamaḳ biri daḫı günāhları yarlıġanmaḳ bu didigümüz (26) üç nesne bir ṣalavātdan olur Ḥaḳ Teʿālā ḫod çoḳ ṣalavātlar vaʿde ḳılmışdur ḳıyās eyle kim anuñ (27) fāyideleri ne miḳdār ola anı ancaḳ Allāhu Teʿālā bilür bundan ötürü buyurdı Resūl ʿaleyhi's-selām her (28) kimse kim biz geçmiş muṣībetin aña yā anuñ ḳatında añup söyleseler daḫı ol girü istircāʿ itse (29) Ḥaḳ Teʿālā anuñ ṣevābın girü yigleri şol muṣībet irişdügi gün gibi ve daḫı Resūl ʿaleyhi's-selām (30) buyurdı ki her kimseye kim muṣībet irişse benüm dünyādan āḫirete gitdügümi ẕikr itsün ki müʾminlere (31) vāḳıʿ oldı anuñla ṣabr eylesün zīrā muṣībetlerüñ key ulusı oldı ve daḫı ʿÖmer bin El-Ḫaṭṭāb rażıya'llāhu ʿanh

[61b] (1) eydür ne görklü iki denkdür bu iki üstinde bir görklü serberī daḫı var didiler kim nite yā Emīrü'l-Müʾminīn (2) eydür ṣalavātıla raḥmet iki denkdür hidāyet üzerlerinde serberīdür bundan ṣoñra bu kez ḥac şeʿāir- (3) -lerinden ve nişānlarından ḫaber virüp buyurdı ki **inne's safā ve'l mervete min şeʿāiri'llāhi femen hacce'l beyte (4) evi ʿutemera felā cunāha ʿaleyhi en yettavvefe bihimā vemen tetavveʿa hayran feinna'llāhe şākirun ʿalīmun**[75] yaʿnī ol (5) Ṣafā'ya Merve'ye ṭavāf ḳılmaḳ ḥaccuñ menāsiklerindendir her kimse kim ḥac itmege yā ʿumre ḳılmaġa ḳaṣd (6) eylese anuñ üzerine günāh yoḳdur ki Ṣafāyıla Merve'yi ṭavāf ḳıla ḳażiyye budur kim cāhiliyyetde (7) müşriklerün iki putları varıdı birinüñ adı İsāf ve birinüñ adı Nāile idi biri Ṣafā üzerinde (8) ve biri Merve üzerindeyidi bu Ṣafā vü Merve iki yüce yirdür Mekke içinde müşriklerüñ ʿādetleri (9) buyıdı kim Ṣafā ile Merve arasında saʿy idüp ṭavāf ḳılurdı ḳarşu ol putlarına ellerin mesḥ (10) idüp öperlerdi çün Resūl ʿaleyhi's-selām Mekke'ye ʿumresin ḳażā itmege geldi ol Medīne (11) ḳavmi kim Enṣārlardur Ṣafāyıla Merve arasında saʿy itmediler didiler kim

[75]Bakara Sūresi (2), 158. ayet: "Şüphesiz Safa ile Merve Allah'ın nişanelerindendir. Kim Kabe'yi hacceder veya umre yaparsa, bu ikisini de tavaf etmesinde bir beis yoktur. Kim gönülden iyilik yaparsa, karşılığını görür. Doğrusu Allah şükrün karşılığını verendir ve bilendir."

bu ikinüñ arasında saʿy (12) itmek müşrikler ʿādetindendür ol vaḳt bu āyet indürildi buyurdı ki eger ol ikinüñ arasında (13) daḫı saʿy idüp ṭavāf idesiz andan size günāh olmaz ve daḫı her kim ol farż u vācib olunandan (14) ziyāde ṭavāf ḳılsa be-dürüstī Allāhu Teʿālā şākirdür ḳullarından az ṭāʿati ḳabūl idüp çün şevāblar (15) viricidür ʿalīmdür göñüllerinde niyyetlerin daḫı bilicidür ve daḫı buyurdı kim **inne'llezīne yektumūne mā enzelnā** (16) **mine'l beyyināti ve'l hudā min baʿdi mā beyyennāhu li'n nāsi fi'l kitābi ulāike yelʿanuhumu'llāhu ve yelʿanuhumu'llā'inūne**[76] (17) bu āyet ol Yehūdiler reʾīsleri ḥaḳḳında indi ki Kaʿbi'bni Eşrefdür ve Māliki'bni Żayfdur ve İbni Ṣūriya- (18) -dur yaʿnī olar biz Tevrāt'da indürdügümüz beyyinātları ki ḥelāl ve ḥarām ve daḫı recm āyetini ẕikr ider (19) gizlediler ve daḫı ol Muḥammed'üñ ṣıfatların ki sebebi Hüdā'dur ketm itdiler biz ol Yehūdilere Tevrāt içinde (20) beyān ḳılduġumuzdan ṣoñra olardur anlar kim Ḥaḳ Teʿālā laʿnet ḳılup maḫẕūl ḳılmışdur ve küllī laʿnet ḳılıcılar (21) daḫı anlara laʿnet ḳılur İbn ʿAbbās eydür razıya'llāhu ʿanhu yaʿnī ḳaçan bir kāfir olsa ḳabrine ḳosalar (22) aña ṣorarlar kim sen kimsin dīnüñ ne dīndür ol eydür kim bilmez dirler aña kim bilmeyesin dünyāda (23) daḫı senüñ ḥālün buyıdı bir kez anı şöyle uralar kim cinnile insden ayruġı anuñ çaġırduġın (24) küllī işidür ve her nesne kim anuñ āvāzın işidür hep aña laʿnet ḳılur İbn Mesʿūd eydür ḳaçan iki (25) kişi birbirine laʿnet idişse ol ikiden ol laʿnet ḳanḳısına lāyıḳısa aña döner vāḳıʿ olur (26) eger ikisinden birisi müstaḥiḳ olmasa ol laʿnet yuḳaru göge götüreler anda ṭuracaḳ mekān bolmaz (27) girü ol laʿnet idene döner gelür eger ol kāfirse eger laʿnet iden kāfir olmasa döner ol laʿnet (28) kāfirlere vāḳıʿ olur bu āyet maʿnīsi buña işāret ḳılur meger ki küfrden tevbe ḳılup īmāna gele nitekim (29) Ḥaḳ Teʿālā buyurdı **ille'llezīne tābū veaslehū vebeyyenū feulāike etūbu ʿaleyhim ve enā't tevvābu'r rahīmu**[77] yaʿnī (30) laʿnet olmaḳdan hīçbir kāfir ḳurtulmaz meger ki ol küfürden tevbe

[76]Bakara Sūresi (2), 159. ayet: "İndirdiğimiz apaçık delilleri ve hidayeti Kitap'ta açıklamamızdan sonra onları gizleyenler var ya, işte onlara hem Allah lânet eder, hem de bütün lânet etme konumunda olanlar lânet eder."

[77]Bakara Sūresi (2), 160. ayet: "Ancak tövbe edip durumlarını düzeltenler ve gerçeği açıkça ortaya koyanlar (lânetlenmekten) kurtulmuşlardır. Çünkü ben onların tövbelerini kabul ederim. Zira ben tövbeleri çok kabul edenim, çok merhamet edenim."

ḳıla Allāhu Teʿālāyıla muʿāmelesini görklü (31) ḳıla ve fesāda virüp azdurduḳları ḳavmi daḫı Resūl'üñ ṣınāʿatlerin anlara beyān idüp ışlāḥa

[62a] (1) getüreler eyle olacaḳ ben anlaruñ günāhların ʿafv iderin ki ben tevbe ḳılup dönenlerüñ günāhların (2) esirgeyüp bağışlayıcın ve daḫı buyurdı kim **inne'llezīne keferū vemātū vehum kuffārun ulāike ʿaleyhim laʿnetu'-** (3) **-llāhi ve'l melāiketi ve'n nāsi ecmeʿīne[78] hālidīne fīhā lā yuhaffefu ʿanhümu'l ʿazābu ve lā hum yunzarūne[79]** yaʿnī (4) şular kim kāfir oldılar daḫı ol küfürleri üzre ṣābit oldılar tā ki girü ol küfür üzerine oldılar olar ol (5) ḳavmdür kim Allāh'uñ laʿneti ve ferişteherüñ laʿneti daḫı cemīʿ ḫalḳuñ laʿneti müʾminlerden ve daḫı kāfirler- (6) -den ki anuñ dīni milleti ayruḳ ola küllīsi anuñ üzerine olur ki kāfir olup küfr üzerine ola bu ḥāletde (7) ki ol laʿneti küfr vācib ḳılduġı ʿaẕāb içinde muḫalled ola hīçbir göz açup yumınca ol ʿaẕāb olardan (8) yiynilmeye yā bir sāʿat rāḥat olmaġıçun anlara mühlet virilmeye ve daḫı bundan ṣoñra kendünüñ (9) vaḥdāniyyetine delīl olan ʿalāmetleri ẕikr idüp buyurdı ki **ve ilāhukum ilāhun vāhidun lā ilāhe illā huve'r rahmānu-** (10) **-r rahīmu[80] inne fī halki's semāvāti ve'l ardi vahtilāfi'l leyli ve'n nehāri ve'l fulki'lletī tecrī fi'l bahri** (11) **bimā yenfeʿu'n nāse vemā enzela'llāhu mine's semāi min māin feahyā bihi'l arda baʿde mevtihā vebesse fīhā** (12) **min külli dābbetin vetasrīfi'r riyāhi ve's sehābi'l musehhari beyne's semāi ve'l ardi leāyātin likavmin yaʿkilūne[81]** (13) bu āyetüñ daḫı sebeb-i nüzūli bu idi kim müşrikler kendülere üç yüz altmış put düzmişlerdi (14) Allāhu Teʿālā'yı ḳoyup anlara ṭaparlardı Ḥaḳ Teʿālā diledi kim anlara ol maʿbūdlarınuñ bāṭıllıġın iṣbāt (15) idüp kendünüñ vaḥdāniyyetin taḥḳīḳ ide bu āyeti indürüp buyurdı kim iy putları maʿbūd idinip (16) ṭapanlar bilüñ kim ol ṭapduḳlarıñuz küllī bāṭıldur anlar ile degüldür sizüñ İlāhuñuz ile vāḥiddür (17) ki anuñ şerīki yoḳdur baʿżılar didiler kim bu āyet Mecūslardan bir cinsüñ ḥaḳḳında nāzil oldı ki

[78]Bakara Sūresi (2), 161. ayet: "İnkar edip de o halde ölenler var ya, işte, Allah'ın, meleklerin, insanların hepsinin laneti onlaradır."

[79]Bakara Sūresi (2), 162. ayet: "Lanette temellidirler, onlardan azab hafifletilmez ve onların azabı geciktirilmez."

[80]Bakara Sūresi (2), 163. ayet: "Tanrınız bir tek Tanrıdır. O, merhamet eden, merhametli olandan başka Tanrı yoktur."

[81]Bakara Sūresi (2), 164. ayet: "Göklerin ve yerin yaratılmasında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelmesinde, insanlara yararlı şeylerle denizde süzülen gemilerde, Allah'ın gökten indirip yeri ölümünden sonra dirilttiği suda, her türlü canlıyı orada yaymasında, rüzgarları ve yerle gök arasında emre amade duran bulutları döndürmesinde, düşünen kimseler için deliller vardır."

(18) anlara Maniyye dirler ve reʾīsleri adı Mānidi bir gün ol Mān ol ḳavmine didi kim bu yaradılmış (19) nesneler küllī çift girürin ammā girü birbirine żıdd girürin gice ile gündüz gibi nūrıla ẓulmet (20) gibi issile ṣovuḳ gibi ḫayrıla şer gibi ġuṣṣayla ṣāẕlıḳ gibi bir nesne ki bir nesneye yaraya ol (21) anuñ żıddıña yaramasa gerek ol kimse kim nūr ve ḫayr yaradıcı ola ol şerr ü ẓulmet yaratmaġa ṣāliḥ (22) olmaz zīrā nūrıla ḳarañulıḳ ve ḫayrla şer ikisi bile cemʿ olmaz pes ḫāliḳ maʿlūmdur ki ikidür biri (23) ḫayr yaradur biri şer biri nūr yaradur biri ẓulmet pes Ḥaḳ Teʿālā anuñ sözin redd idüp buyurdı kim (24) sizüñ İlāhuñuz ile vāḥiddür cemīʿ mevcūdenüñ ḫāliḳi oldur pes lā ilāhe illā hū didü ki iki kelimedür biri (25) ol Allāhdan ġayr maʿbūdları nefy ider anlar hīçbiri ol Allāh'dan ġayr maʿbūdları nefy ider (26) anlar hīçbiri ulūhiyyete müstaḥiḳ degüldür ve biri ulūhiyyeti Allāhu Teʿālā'ya iṯbāt ider kim ulūhiyyet (27) ve rubūbiyyet aña lāyıḳdur çün bu āyet indi Allāhu Teʿālā'nuñ vaḥdāniyyeti bildürdi müşrikler aña inkār (28) idüp vaḥdāniyyete delīl istediler Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki **inne fī halki's semāvāti ve'l ardi** (29) **ileyh**[82] yaʿnī bu yirleri gökleri yaratmaḳda Ḥaḳ Teʿālā'nuñ birligine delīl vardur ki göñülleri yaratdı (30) görürsin altında bir diregi yoḳ üstinde zencirile aṣılmış degül ve anı düpdüz çıraḳlarıla bezedi (31) münevver ḳıldı ve yirleri daḫı döşeyüp ṭaġları aña mıḫ eyledi anuñ içinde ırmaḳlar aḳıdup

[62b] (1) deñizler eyledi ve daḫı bu gice ile gündüz iḫtilāf ḳılmaġı biri gelse biri gider ve biri daḫı gelse (2) biri gider ve gice eksilse gündüz artar ve gündüz eksilse gice artar daḫı bular levnden muḫtelif (3) olduġı ile biri rūşenliḳ ve biri ḳarañulıḳ ve daḫı bu gemiler ki yelile deñiz yüzinde gāh ilerü gider (4) gāh girü gider ḫalḳa menfaʿat olacaḳ yirlerde seyr ider anuñıla kesb ticāret iderler ve daḫı dürlü (5) meṣāliḥlerin ḳayururlar ve daḫı ol ṣu kim Allāhu Teʿālā gökden indürür bu ölmiş yirleri öldükden ṣoñra (6) girü dirgürür yaʿnī ḳurumışiken girü yeşerdür tāzelendürür ve daḫı bu deprenür dābbeleri yiryüzüne ṣaçdı (7) ve daḫı bu yilleri dört ṭarafdan esdürdü ki cenūbdan şimāle ve şimālden cenūba gāh

[82]Bakara Sūresi (2), 164. ayet: "Göklerin ve yerin yaratılmasında…"

şarḳdan ṣabā (8) yilin gāh ġarbdan debūr yilin ḥareket itdürdügi ve ol bulutlar havada yirle gök arasında muṭīʿ münḳād (9) olup seyr itdügi bu küllī delīl nişāndur Ḥaḳ Teʿālā'nuñ vaḥdāniyyeti üzre ʿaḳlı olup temyīz olanlara (10) zīrā eger bu emirler küllī iki maʿbūd tedbīrile olsa ortada iḫtilāf vāḳıʿ olaydı bu işlere (11) żabṭ olunmayup fesāda varaydı **vemine'n nāsi men yettehizu min dūni'llāhi endāden yuhibbūnehum kehubbi'llāhi** (12) **vellezīne āmenū eşeddu hubben li'llāhi velev yera'llezīne zalemū iz yeravne'l ʿazābe enne'l kuvvete li'llāhi cemīʿan ve enna'llāhe** (13) **şedīdu'l ʿazābi**[83] yaʿnī bu ḫalāyıḳdan bir nihāblar var kim ol Tañrı'dan ġayrı ṭapduḳları putı Allāhu Teʿālā'ya (14) berāber ṭutup anı severler şol müʾminler Allāhu Teʿālā'yı sevdükleri gibi ammā anlar ki müʾminlerdür anlaruñ (15) Allāhu Teʿālā'ya sevgüleri ḳatıdur ol kāfirler putların sevdüginden zīrā anlar ḥālleri ḫoş olup bolluḳda (16) olıcaḳ ol putlarına ṭaparlar ḳaçan kim bir zaḥmete ve bir ṭarlıġa uġrasalar aña ṭapmaġı terk iderler ammā (17) müʾminler her ne ḥāl olursa aña ṭapmaġı terk itmezler gerek rāḥat vaḳti olsun gerek belā ve şiddet (18) vaḳti olsun belki ol belā ve zaḥmet vaḳtinde aña ʿibādet ḳılup tażarruʿıla duʿā ḳılmaḳları daḫı ziyāde (19) olur zīrā bilürler ki ol belāları girü Allāhu Teʿālā'dan yigrek defʿ idici yoḳ aña yalvarurlar eger suʾāl (20) idüp dirlerse ki çün müʾminlerüñ muḥabbeti Allāhu Teʿālā'ya kāfirler putlarına maḥabbet ḳılduġından ḳatı (21) ve ziyādedür bu āyetde berāber nite ẕikr idüp didi ki kāfirler putların sevdügünleyin müʾminler daḫı Allāhu (22) Teʿālā'yı severler cevāb budur kim müʾminler Allāh'ı sevmekde merātib üzredür baʿżısınuñ ḫuyyı şol (23) ḳadardur kim aña tevḥīd itmişdür birle ikilikden anı tenzīh ider ol iḳrārından dönmez buña muḥabbet-i (24) tevḥīd dirler ki göñülde taṣdīḳ dilde iḳrārdur ammā baʿżılar bu müʾminlerden bu muḥabbete iktifā (25) ḳılmadılar belki tenlerin ve cānların ve mālların daḫı Allāhu Teʿālā yolına fidā ḳıldılar cemīʿ aʿżālarıyla (26) aña ʿibādet ḳılup dükeli aʿżānuñ günāhından ṣaḳındılar anuñ yolında düşmanıla muḳātele ḳılup (27) cānların daḫı

[83]Bakara Sūresi (2), 165. ayet: "İnsanlar arasında, Allah'ı bırakıp, O'na koştukları eşleri tanrı olarak benimseyenler ve onları, Allah'ı severcesine sevenler vardır. Müminlerin Allah'ı sevmesi ise hepsinden kuvvetlidir. Zalimler azabı gördükleri zaman, bütün kuvvetin Allah'a aid bulunacağını ve Allah'ın azabının şiddetli olduğunu keşke bilselerdi!"

fidā ḳıldılar ve mālларından daḫı Allāhu Teʿālā farż ḳılduġı zekātı ve ʿöşri virüp ḳomadılar (28) belki kendülerden ziyādesin cemīʿ Allāhu Teʿālā yolına ḳoyup anuñ rıżāsı olduġı yire ḫarc itdiler bes (29) bularuñ maḥabbeti artuġıraḳdur şol müʾmin maḥabbetinden ki mücerred anı birledi ancaḳ girü ḳılan emrine muṭīʿ olmadı (30) ve maʿāṣīden ictināb ḳılmadı pes ḳanḳı müʾmin ki emrinde nehyinde Allāhu Teʿālā'ya ki muṭīʿraḳ ola anuñ (31) maḥabbeti aña ḳatıraḳ olmış olur pes bu āyetüñ evvelinde Allāhu Teʿālā ol müʾminleri ẕikr eyledi ki anlaruñ

[63a] (1) sevgüleri Ḥaḳ Teʿālā'ya şol kāfirler putların sevdükleri ḳadardur ki anı ḳoyup ayruġa ṭapmazlar ammā bu āyetüñ (2) āḫirinde ol maḥabbetleri çoġıraḳ müʾminleri ẕikr eyledi nitekim İbnü'l Mübārek buyurur raḥmetu'llāh ʿaleyhi şiʿr (3) teʿasili'llāhe ve ente tuẕhir ḥubbah haẕe maḥāl fi'l-ḳıyās bediʿ levken ḥubbuk ṣādiḳan laṭeʿtehu inne'l muḥibb limen (4) yuḥibb muṭīʿ maʿni budur kim sen İlāhuña ʿāṣī olursın ḥāl budur anı severin deyü daʿvī ḳılursın (5) bu ḥāl senüñ fiʿlüñden va'llāh key bedīʿdür zīrā eger sen gerçek anı sever miseñ aña muṭīʿ olayduñ ʿādet budur kim (6) ʿāşıḳ maʿşūḳa muṭīʿ olsa gerek bes Allāhu Teʿālā'yı severin diyenler daḫı gerek kim anuñ ḥükmine muṭīʿ olalar (7) bes Ḥaḳ Teʿālā ol bütlerin ile idinüp sevenler ḥaḳḳında bu āyetde gerü buyurdı ki eger bugün ol putlara ṭapanlar görey- (8) -di ki yarın ḳıyāmet güninde göriserler ol putlarından anlar hīç menfaʿat olısar degül bilelerdi ki cemīʿ ḳuvvet (9) ḳudret Allāhu Teʿālā'nuñdur ol putlar bir ʿāciz maḫlūḳdur ve daḫı bilelerdi ki Allāhu Teʿālā ḳatı ʿaẕāb idicidür (10) ol putlara ṭapanlaruñ ölüsine daḫı gecisine külli andan iʿrāż idelerdi nitekim Ḥaḳ Teʿālā ḫaber (11) virüp buyurdı **iz teberrae'llezīne't tubi'ū mine'llezīne't tebe'ū veraevu'l 'azābe vetekattaʿat bihimu'l esbābu**[84] (12) **ve kāle'llezīne't tebe'ū lev enne lenā kerraten feneteberrae minhum kemā teberraū minnā kezālike yurīhimu'llāhu aʿmālehum haserātin**

[84]Bakara Sūresi (2), 166. ayet: "Nitekim, kendilerine uyulanlar, azabı görünce uyanlardan uzaklaşacaklar ve aralarındaki bağlar kopacaktır."

(13) **ʿaleyhim vemā hum bihāricīne mine'n nār**[85] yaʿnī ḳaçan ḳıyāmet güni olsa ol kāfirlerüñ reʾīsleri ululaın ki (14) bu girü ḳalan gecileri ḥaḳīri ki anlara mütābaʿat ḳılurlardı dīnlerinde ve dünyālarında ḳaçan ki ol ʿaẕāb- (15) -ları gözleriyle göreler ol dünyādaki ʿahdleri ve andları bulup ol dostlıḳları ve ulaşıḳlıḳları kesilüp (16) ol kendülere uyanlara diyeler ki biz sizden bī-zāruz biz sizi ḳaçan hidāyetden żalālete daʿvet ḳılduḳ (17) siz kendüñüzi żalālete bıraḳduñuz ol anlara uyanlar daḫı anlara diyeler kim eger bize girü dönüp dünyāya varmaḳlıḳ (18) olsayıdı biz daḫı sizden bize er olayduḳ nite ki siz bizden bize er olayduñuz ayruḳ size mütābaʿat ḳılmayduḳ (19) Ḥaḳ Teʿālā anları birbirinden bize er ḳıldurup ol dünyāda putlara ʿibādet ḳılduḳları üzre anlara ḥasretler (20) yidüre zīrā göreler kim ol Allāhu Teʿālā ḳatında ḳurbet ve necāt bulavuz deyü ḳılduḳları ʿameller küllī sebebi ʿaẕāb (21) ve miḥnet oldı andan ötürü ḥasretler yeyiserler ol ḥasretile ʿaẕāba mübtelā olısarlar ki ne tābiʿ ḳurtılısar (22) ne ṭapduḳları hīçbiri ṭamudan ḳorḳılup ḫalāṣ bulacaḳ degüller ve bundan ṣoñra daḫı buyurdı kim (23) **yā eyyuhā'n nāsu kulū mimmā fi'l ardi halālen tayyiben ve lā tettebiʿū hutuvāti'ş şeytāni innehu lekum ʿaduvvun mubīnun**[86] (24) bu āyetüñ sebeb-i nüzūli daḫı buyıdı kim ʿArab'dan bir ḳavm Benī ʿĀmir ve Benī Müdlic ve Ḫuzāʿa ḳabīlesi gibi kendü (25) kendülere birḳaç nesneyi ḥarām ḳıldılar şol nesnelerden ki Allāhu Teʿālā ḥelāl ḳılmışdur ekinden ve ḳoyundan (26) ṣıġırdan daḫı mehīrden sāībeden ve vaṣīleden baḥīre oldur kim ḳaçan bir dişi deve beş köşek dünyāya (27) getürse beş yıl içinde anuñ ḳulaġını yarup ṣalıvirirlerdi dirlerdi kim şimdiden girü buña (28) binmek yā yük urmaḳ yā boġazlamaḳ ḥarāmdur ḳorlardı kendü ölüp gidince ve sāībe daḫı oldur kim ḳaçan (29) bir ḫasteleri ölse yā bir mühimm ḥācetleri olsa dirlerdi ki eger bu ḫastemüz ṣaġ olası olursa (30) yā bu ḥācetümüz yerine gelesi olursa bir deve putumuza neẕr olsun ḳaçan ol ḥācet yerine gelse

[85]Bakara Sūresi (2), 167. ayet: "Uyanlar: "Keşke bizim için dünyaya bir dönüş olsa da, bizden uzaklaştıkları gibi biz de onlardan uzaklaşsak" derler. Böylece Allah onlara, hasretini çekecekleri işlerini gösterir. Onlar cehennemden çıkmayacaklardır."

[86]Bakara Sūresi (2), 168. ayet: "Ey İnsanlar! Yeryüzündeki temiz ve helal şeylerden yiyin, şeytana ayak uydurmayın, zira o sizin için apaçık bir düşmandır."

yā ol (31) ḫaste ṣaġ olsa bir deveyi neẕriçün ṣalma ḳoyuvirürlerdi aña yük urmaḳ binmek ve boġazlamaḳ

[63b] (1) ḥarāmdur dirlerdi bularuñ tamām-ı ḳażiyyesi Māʾide sūresinde ẕikr oluna inşāʾa'llāh Teʿālā pes Ḥaḳ Teʿālā (2) buları bu işlerinden menʿ idüp buyurdı ki iy ḳavmiñ şol nesnelerden ki yiryüzinde Ḥaḳ Teʿālā (3) size ḥelāl ḳıldı ekinden ḥayvāndan ṭarīḳ-i Ḥaḳḳ'a mütābaʿat ḳıluñ şol yola yürümek kim şeyṭān (4) sizi aña daʿvet ḳıldı Allāhu Teʿālā ḥelāl ḳılduġın size ḥarām ḳıldurdı ol ḫod size āşikāre (5) düşmandur nitekim Ḥaḳ Teʿālā size ḫaber virüp buyurdı **innemā yeʾmurukum bissūi ve'l fahşāi ve en tekūlū** (6) **ʿala'llāhi mā lā taʿlemūne**[87] yaʿnī taḥḳīḳ ol şeyṭān size şol işleri buyurur kim anuñla yarın size ḥabs (7) ḥisāb olısar dünyāda daḫı anı işlemekile ḥadd taġyīr vācip olur ammā faḥşā oldur kim anı işlemekile (8) ṭamu ʿaẕābı vācip ola şeyṭān size bu işleri telḳīn ider ve daḫı aña buyurur kim Allāhu Teʿālā üzerine (9) iftirā ḳılup yalanlar düzesiz diye siz kim işbu nesneleri Ḥaḳ Teʿālā ḥarām ḳıldı ḥāl budur kim Allāhu Teʿālā (10) anı ḥelāl ḳılmışdur ve daḫı buyurdı kim **ve izā kīle lehumu't tebiʿū mā enzela'llāhu kālū bel nettebiʿu mā elfeynā** (11) **ʿaleyhi ābāenā eve lev kāne ābāuhum lā yaʿkilūne şeyʿen ve lā yehtedūne**[88] yaʿnī ḳaçan ol kendülere bu nesne- (12) -leri ḥarām ḳılanlara dinilse kim gelüñ şol Allāhu Teʿālā kitabında indürdü ki nesne ile ʿamel idüñ ol ḥelāl (13) ḳılduġın ḥelāl görüñ ve ḥarām ḳılduġın ḥarām görüñ bular dirler kim biz anuñıla ʿamel ḳılmazuz belki şol atalar- (14)- muzı ne ṭarīḳ üzerine boldugısa anlaruñ izince giderüz Ḥaḳ Teʿālā tevbīḫ idüp anlaruñ ol sözlerin (15) redd idüp buyurdı ki anlar yaʿnī ol ataları cāhiliken ṭarīḳ-i Ḥaḳḳ'ı taʿaḳḳul itmezken daḫı delīl söz ḥüccet söz (16) aña mütābaʿat mı ḳılurlar bu kelāmıla Ḥaḳ Teʿālā aña işāret ḳıldı kim kimüñ gerekse sözne uyup anuñıla (17) ʿamel ḳılmayalar tā ki Ḳurʾān'dan ḥadīṯden ehl-i sünneti cemāʿat meẕhebine muvāfıḳ delīl ü ḥüccet olmayınca bundan (18) şoñra ol kāfirlere meṯel ḳuruban buyurdı ki **ve meselu'llezīne**

[87]Bakara Sūresi (2), 169. ayet: "Muhakkak size, kötülüğü, hayasızlığı, Allah'a karşı da bilmediğiniz şeyi söylemenizi emreder."

[88]Bakara Sūresi (2), 170. ayet: "Onlara: "Allah'ın indirdiğine uyun" denilince, "Hayır, atalarımızı yapar bulduğumuz şeye uyarız" derler; ya ataları bir şey akledemeyen ve doğru olmayan kimseler idiyseler?"

keferū kemeseli'llezī yenʿiku bimā lā yesmeʿu illā duʿāen ve (19) **nidāen summun bukmun ʿumyun fehum lā yaʿkilūne**[89] yaʿnī yā Muḥammed senüñ meṯelüñ bu kāfirlere vaʿẓ idüp Ḥaḳ yola daʿvet (20) ḳılmaḳda şol çobana beñzer kim ḳoyunına ṣıġırna çaġırur bir yire dirşürmekçün ki ṭaġılup ḳurd alına (21) giriftār olmayalar ol ḳoyun ṣıġır nitekim ol çobanuñ çaġırduġın işitmekden ziyāde kelāmından nesne fehm (22) itmezler bu kāfirler daḫı ol behāim ḥayvān gibi hemān senüñ āvāzuñ işidürler ṣaġırlardur ki Ḥaḳ kelāmı (23) işitmezler ve dilsüzlerdür ki Ḥaḳ kelāmı söylemezler ve gözsüzlerdür ki ṭarīḳ-i hidāyeti görmezler ve ʿaḳılları (24) yoḳ ki fikr idüp żalāletden hidāyeti idrāk ideler bu āyet aña işāret ḳılur kim her kimse kim (25) vaʿẓ ü naṣāyiḥ diñlese anuñ göñline andan teʾṯīr olmasa ol daḫı ol kāfirler ṣıfatıla muttaṣıf (26) olup kendüyi ol ḥayvāna temṯīl itmiş olurġavuẓ bi'llāhi min ẕālik ve bundan ṣoñra Ḥaḳ Teʿālā (27) kendü niʿmetlerinüñ şükri vācibduġına işāret buyurdı ki **yā eyyuhe'llezīne āmenū kulū min tayyibāti** (28) **mā razeknākum veşkurū li'llāhi in kuntum iyyāhu taʿbudūne**[90] yaʿnī baʿżılar Ḥaḳ Teʿālā ḥelāl ḳılduġın (29) nesnelerden kendü nefislerine ḥarām ḳılup yimezlerdi nefse zecr idüp anuñıla Allāh rıżāsın (30) dilerlerdi Ḥaḳ Teʿālā anları ol işden menʿ idüp buyurdı ki ey anlar ki īmān getürdüñüz yiñ şol (31) nesnelerden ki size ḥelālden rızḳ eyledükde anlardan ve ḥayvān cinsinden daḫı Allāhu Teʿālā'nuñ

[64a] (1) şükrine meşġūl oluñ eger murāduñuz ol yimekden Allāhu Teʿālā rıżāsı ḥāṣıl olmaġısa Allāhu Teʿālā ḥelāl (2) ḳılduġından yiñ bilüñ ki Allāhu Teʿālā'nuñ rıżāsı ḥelāli ḥelāl bilüp anı ṭalep itmekdedür ve ḥarāmı ḥarām (3) bilüp andan yıġlınmaḳdadur bu āyetde Ḥaḳ Teʿālā bu ümmet-i Muḥammed'üñ faż̄īletin beyān ḳıldı zīrā bu ümmete Resūl- (4) -lerine ʿaleyhi's-selām ḫiṭāp ḳılduġınlayın ḫiṭāp ḳıldı Resūllerine buyurdı ki ʿaleyhi's-selām **yā eyyuhe'**- (5) **-r rusulu kulu mine't tayyibati**[91] yaʿnī yā Resūllerüm yiñ

[89]Bakara Sūresi (2), 171. ayet: "İnkar edenlerin durumu, çağırma ve bağırmadan başkasını duymayarak haykıran gibidir. Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler, bu yüzden akledemezler."

[90]Bakara Sūresi (2), 172. ayet: "Ey İnananlar! Sizi rızıklandırdığımızın temizlerinden yiyin; yalnız Allah'a kulluk ediyorsanız, O'na şükredin."

[91]Mü'minūn Sūresi (23), 51. ayet: "Ey Peygamberler! Temiz şeylerden yiyin…"

şol nesnelerden ki ḥelāldür ve daḫı bu ümmete (6) buyurdı kim yiñ size şol rızḳ itdügümüz ḥelāllerden pes bu ḥelālden yimek Resūllerile bu ümmet (7) emrde berāber olundı bu ḥükmde berāber olmaḳ bu ümmetüñ faẓīletine delālet ider çün Ḥaḳ Teʿālā olara (8) kendü nefslerine ḥarām ḳılduġın girü yimek buyurdı dirilüp didiler ki yā Resūla'llāh çün bu nesneler ḥarām (9) degüldür bes ḥarām olan ne nesnelerdür Ḥaḳ Teʿālā olara ḥarām olunan nesneleri beyān ḳılup buyurdı (10) **innemā harrame ʿaleykumu'l meytete ve'ddeme velahme'l hinzīri vemā uhille bihi ligayri'llāhi femeni'd turra gayra bāgin velā ʿādin** (11) **felā isme ʿaleyhi inna'llāhe gafūrun raḥīmun**[92] yaʿnī size ḥarām olınan be-dürüstī şol anı yılan ḥayvāndur ki boġazlanmadı (12) ola balıġıla çekirgeden artuḳ ol ikinüñ ölüsi boġazlanmadın ḥelāldür biri daḫı ol ḳandur ki ṭavar boġazlan- (13) -duġı vaḳtin aḳar şol ḳan degül kim ṭalātıla yaġırdur bu ikisi egerçi ḳandur yimek ḥelāldür ve daḫı ol (14) ḥarām olunandan birisi ṭoñuz etidür egerçi atın ẕikr eyledi ayruġın añmadı ammā murād anuñ küllisidür ki (15) cemīʿ aḫzāsı ḥarāmdur Müslümānlar imāmları ve ʿālimleri cemīʿ anuñ ḥarāmlıġına ittifāḳ itmişlerdür ki (16) hīçbir meẕhebde ḫalef yoḳdur ve daḫı ol ḥarām olunandan birisi yinilür ḥayvāndan ḳaṣdıla Tañrı adın (17) eyitmedin boġazlayalar yāḫud Yehūdi Naṣārā putları adın ẕikr idüp boġazlayalar bu daḫı ittifāḳ ḥarāmdur ammā (18) Müslümānlar Tañrı adın unıdup boġazlasalar bunda ḫilāf vardur baʿżılar didiler kim yimek ḥelāldür baʿżılar (19) didiler kim ḥelāl degüldür ammā dīninde iḥtiyāṭ ḳılan kişiye anı daḫı yimemek yigrekdür żarūret olmayıcaḳ pes (20) Ḥaḳ Teʿālā bilürdi ki baʿżı ḳulları nā-çār olup meyte yimege muḥtāc olusardı aña ruḫṣat virüp buyurdı (21) ki her kimse kim muẓṭarr olup bu ḥarām olunan nesnelerden yise şol ḳadar ki açlıġı defʿ olunup (22) helāk olmaḳdan ḳurtula aña günāh yoḳdur ḳaçan ki bāġī ve ʿādī olmasa yaʿnī cemāʿat-i İslām'dan (23) ayrılup Müslümānlar üzre ḳılıç ṣalmaya ammā her kim çıḳsa yol kesüp ḥarāmlıḳ itse ya begine ʿāṣī (24) olup aña ḳılıç çekse anlara bu ruḫṣat yoḳdur İmām Şāfī

[92]Bakara Sūresi (2), 173. ayet: " Şüphesiz size ölü hayvan etini, kanı, domuz etini, Allah'tan başkası için kesilen hayvanı haram kılmıştır; fakat, darda kalana, başkasının payına el uzatmamak ve zaruret miktarını aşmamak üzere günah sayılmaz. Çünkü Allah bağışlayandır, merhamet edendir."

raḥmetu'llāh buyurur her kimse kim bir maʿṣiyet (25) üzre çıḳsa aña ruḫṣat yoḳdur ḳul efendiden ḳaçmaḳ gibi yā oġul ḳız ataya anaya ʿāḳ olup gitse (26) yā kişi evin oġlancuḳların bıraḳsa gidse nafaḳalarından üşenüp daḫı ne ki bulara beñzer var bu ruḫṣat (27) bulara revā degüldür ammā bizüm aṣḥābumuz ki İmām Ebū Ḥanīfe'dür ve Ebū Yusuf Muḥammed'dür dimişlerdür kim (28) her kimse meyte yimege mużṭar olsa bu ruḫṣat küllī berāberdür gerek ʿāṣī olsun gerek muṭīʿ ammā (29) baʿżı ehl-i tefsīr dimişler kim **ġayra bāġin velā ʿādin**[93] maʿnisi budur kim ol meyteyi ṭalep idici olmaya ve anı yimek (30) rāżı olmaya illā nā-çārlıġıla ola daḫı ol açlıġı defʿ olacaḳ ḳadar yidükden ṣoñra dönüp daḫı ziyāde yimeye (31) eyle olacaḳ anuñ üzerine günāh olmaz ammā ol ıżṭırār ki meyte yimek aña mübāḥ ola anda iḫtilāf

[64b] (1) ḳalmışlardur baʿżılar didiler kim mużṭarr oldur kim eger ol meyteden yimeyicek olursa ḳorḳar ki helāk (2) ola bu İmām Şāfī ḳavlidür ammā İbnü Mübārek eydür mużṭar oldur ki eger bazāra girse gözi etmekden artuḳ (3) nesneye naẓar itmeye ve baʿżılar didiler kim mużṭar oldur kim ḥāli ile żaʿīf ola ki ferāyiż örü ṭururken (4) edā ḳılmaya ve daḫı yemeginde iḫtilāf ḳıldılar kim ol yimek ḥelāl olur mı yoḫsa olmaz mı baʿżılar didiler kim (5) yimekligi ḥarāmdur ammā ol mużṭar olup yimekile günahkār olmaz zīrā āyet-i āḫirinde Allāhu Teʿālā ġafūr raḥīmdür (6) diyü ẕikr itdügi aña delālet ḳılur kim ol mużṭar olup ḥarām yidügüni Ḥaḳ Teʿālā ġafūrdur yarlıġar ve anı (7) esirgeyüp aña raḥmet ider ve baʿżılar daḫı didiler kim ol aña mużṭar olmaḳlıġıla ḥelāl olur aña mużṭar (8) olmaḳlıġıla ḥelāl olur aña anı terk idüp yimemege ruḫṣat yoḳdur zīrā Mesrūḳ'dan rivāyetdür ki (9) her kimse kim mużṭar olup meyte yimege muḥtāc olsa daḫı terk idüp yimese aç olsa Ḥaḳ Teʿālā (10) anı ṭamuya ḳoyar ve daḫı Enʿām sūresinde bir āyetde Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim **vekad fassale lekum mā harrame ʿaleykum** (11) **illā mā'd turirtum ileyhi**[94] yaʿnī Ḥaḳ Teʿālā size ḥarām olınan nesneler beyān ḳıldı tafṣīlile illā şol (12)

[93]Bakara Sūresi (2), 173. ayet: "… başkasının hakkına el uzatmamak ve zaruret miktarını da aşmamak üzere…"

[94]En'âm Suresi (6), 119. ayet: "…ve muhakkak mecbur kaldığınız şeyler dışında size haram kıldığı şeyleri açıklamıştır…"

nesneyi ḥarām ḳılmadı ki sizüñ aña ḥālet-i ıżṭırārda iḥtiyācuñuz vardur pes bu ḥarām ẕikr idüp (13) şoñında istiṯnā ḳılduġı delālet ider kim mużṭar ola ne ḥarām mübāḥ olurmış ammā mużṭar olmaya ne (14) yimek ḥarāmdur yirise bāġī ve ʿādī olur ve daḫı bundan şoñra Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim **inne'llezīne yektumūne** (15) **mā enzela'llāhu mine'l kitābi ve yeşterūne bihi semenen kalīlen ulā'ike mā yekulūne fī butūnihim illā'n nār ve lā** (16) **yukellimuhumu'llāhu yevme'l kiyāmeti velā yuzekkīhim velehum ʿazābun elīmun**[95] bu āyet ol Yehūdilerüñ ʿālimleri ve ululaı ḥaḳḳında (17) nāzil oldı zīrā anlar umarlardı ki peyġāmber kendülerden ola çün gördiler kim İsmaʿīl oġlanlarından oldı (18) ḳorḳdılar kim ol ḳavmlerinüñ ʿavāmı ḳatında bularuñ ḳadri ḥürmeti olmayup olardan menfaʿat bulmayalar var- (19) -dılar Resūl'üñ ṣıfatların ki Ḥaḳ Teʿālā kitāblarında anlara beyān ḳılmışdı anı ol ʿavāmdan gizleyüp ayruḳsı (20) teʾvīl ḳıldılar tā ki anlar anı işidüp Muḥammed'e ʿaleyhi's-selām īmān getürmeyeler ol ʿavāmdan ḫāṣları daḫı (21) ol ʿālimlerine dünyā metāʿın virüp ol ṣıfatları tebdīl itdürürlerdi bundan ötürü Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti (22) gönderüp buyurdı ki şol kimseler kim Allāhu Teʿālā gönderdügi Resūl'üñ ṣıfatlarından Tevrāt içinde (23) gizleyeler anuñ ḥükmini tebdīl idüp anuñ üzere ṣemīn ḳalīl iḫtiyār ḳılalar ki dünyādur ol bāḳī ḳoyalar (24) kim āḫiretdür anlar olardur ki yiyüp ḳoymazlar ḳarınlarına illā od ḳoyarlar egerçi yidükleri ḥarām loḳmalardı ẓāhirde (25) od degüldi ammā Ḥaḳ Teʿālā ḥarām od deyü ẕikr eyledi zīrā çün ol ḥarām ʿāḳıbet nār vācip ḳılıcıydı ki (26) vuḳūʿına şübe yoġıdı anı muḥaḳḳaḳ ṭutup şol vāḳıʿ olmış gibi ẕikr eyledi ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā olara kelāmı ḫayrıla (27) söylemeye belki kelām ʿaẕābıla ve ʿiḳābıla söyleye ve daḫı oları ʿafv idüp ol ḫabīṯ ʿamellerinden pāk ḳılmaya (28) ol ḥālile ʿaẕāb-ı elīme mübtelā ḳıla bu āyet aña işāret ḳılur kim her kimseye Allāhu Teʿālā ʿilm virse ḫalḳuñ ol (29) ʿilme iḫtiyācı olsa ol ʿālim ol ʿilmi gizleyüp ḫalḳa beyān ḳılmasa yāḫud anı beyān ḳılmaġa ḫalḳdan (30) ücret ṭalep itse ve dünyā cemʿ itmek dilese ol daḫı bu

[95]Bakara Sūresi (2), 174. ayet: "Gerçekten, Allah'ın indirdiği Kitap'tan bir şeyi gizlemede bulunup onu az bir değere değişenler var ya, onların karınlarına tıkındıkları ancak ateştir. Allah kıyamet günü onlarla konuşmaz ve onları günahlardan arıtmaz. Onlara elem verici azab vardır."

āyetde ẕikr olınan ḳavmile bile ḥaşr olup (31) muʿaẕẕeb olur nitekim Ebū Hureyre Resūl'den rivāyet ḳıldı ʿaleyhi's-selām ki Resūl buyurdı her kimse kim

[65a] (1) Allāhu Teʿālā ʿilm virdi ol gizleyüp Tañrı ḳullarına neşr itmedi ḳıyāmet güninde gerek kim anuñ aġzına oddan (2) uyan urıla tā faẓl ḫuṣūmet olınca ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki **ulāʾike'llezīne'ş teravū'd dalālete** (3) **bi'l hudā ve'l ʿazābe bi'l maġfirat femā asberahum ʿalā'n nār**[96] **zālike bi enna'llāhe nezzele'l kitābe bi'l hakki ve inne'llezīna'-** (4) **-h telefū fi'l kitābi lefī şikākin baʿīdin**[97] yaʿnī ol Yehūdiler reʾīsleri anlardur kim küfrile żalālet iḫtiyār (5) ḳıldılar ol īmān üzre kim hidāyetdür daḫı ṭamuyı iḫtiyār ḳıldılar kim maḥall-i ʿaẕābdur ol cennet üzre kim (6) maḥall-i raḥmeti maġfiretdür ne nesne buları cürʾet itdürüp dāyimraḳ ḳıldı şol ʿameller üzre kim ol ʿameller (7) oları ṭamuya yaḳıcaḳ ḳılur ol aʿmāli ʿaẕāba bular ictirā ḳılup dāyim olduḳları andan ötürüdür kim (8) be-dürüstī Ḥaḳ Teʿālā Resūline Ḳurʾān indürdi ṭarīḳ-ı ḥaḳḳı ve ol minhāc ʿadli beyān ḳılıcı olur aña mütābaʿat (9) ḳılmaġı terk itdiler muḫālefet yolın ṭutdılar ol sebebile kendülere ol ʿaẕābı vācip ḳıldılar be-dürüstī şular kim (10) Ḳurʾān'a muḫālefet ḳılup ṭarīḳ iḫtilāfı ṭutdılar anlar āşikāre żalālet içindedür ve Ḥaḳ'dan ıraḳ düşmüş- (11) -lerdür ve daḫı bundan ṣoñra Ḥaḳ Teʿālā birr ü iḥsān nedür anı beyān idüp buyurdı ki **leyse'l birra en tuvellū vucūhekum** (12) **kibele'l meşriki ve'l maġribi velākinne'l birra men āmene billāhi ve'l yevmi'l āhiri ve'l melāiketi ve'l kitābi ve'n nebiyyīne ve** (13) **āte'l māle ʿalā hubbihi zevi'l kurbā ve'l yetāmā ve'lmesākīne vebne's sebīli ve'ssā'ilīne vefī'r rikābi ve ekāme'-** (14) **-s salāte veātā ezzekāte ve'l mūfūne bi ʿahdihim izā ʿāhedū ve's sābirīne fi'l beʾsāiʾ ve'd darrāi vehīne'l basi** (15) **ulāike'llezīne sadekū ve ulāike humu'l muttekūne**[98] yaʿnī birr ü iḥsān ol degül kim namāzda yönüñüzi gāh maşrıḳa (16) gāh maġrıba dönderesiz andan ġayrı ʿameli terk

[96]Bakara Sūresi (2), 175. ayet: "Onlar doğruluk yerine sapıklığı, mağfiret yerine azabı alanlardır."

[97]Bakara Sūresi (2), 176. ayet: "Bu da, Allah'ın Kitab'ı doğru olarak indirmesinden ileri geliyor. Kitap hakkında ayrılığa düşenler doğrusu derin bir çıkmazdadırlar."

[98]Bakara Sūresi (2), 177. ayet: "Yüzlerinizi doğudan yana ve batıdan yana çevirmeniz iyi olmak demek değildir; Lakin iyi olan, Allah'a, ahiret gününe, meleklere, Kitap'a, peygamberlere inanan, O'nun sevgisiyle, yakınlarına, yetimlere, düşkünlere, yolculara, yoksullara ve köleler uğrunda mal veren, namaz kılan, zekat veren ve ahidleştiklerinde ahidlerine vefa gösterenler, zorda, darda ve savaş alanında sabredenlerdir. İşte onlar doğru olanlardır ve sakınanlar ancak onlardır."

idesiz līkin ḥaḳīḳat bir oldur kim Allāhu Teʿālā'yı taṣdīḳ (17) eylesiz ki vāḥiddür anuñ şerīki yoḳdur bu āyetde Ḥaḳ Teʿālā īmāndan beş nesne ẕikr eyledi her kim ol (18) bişden birine taṣdīḳ idüp iḳrār itmese be-dürüstī ol kāfirdür biri Allāh'ı birlemekdür ki anuñ şerīki yoḳdur (19) daḫı āḫirete inanmaḳdur ve biri daḫı girü ḳonmaḳlıġa iḳrār itmekdür ki elbetde olacaḳdur her kişi itdügi ʿamellerüñ (20) cezāsın bulısardur ṭāʿat ehli ṣevābıla cennete iriserdür ve maʿṣiyet ehl-i ʿiḳābla nāra vāṣıl olısardur (21) ve biri daḫı kitāblara taṣdīḳ ide kim Ḳurʾān daḫı Tevrāt İncīl ve Zebūr küllisi gökden indürilmişdür ḥaḳdur (22) ve biri daḫı ferişteblere iḳrār ide kim anlar külli Ḥaḳ Teʿālā'nuñ ḳullarıdur ve daḫı iḳrār ide kim peyġāmberler küllī ḥaḳdur (23) ammā kimi mürseldür kimi nebīdür bu beş küllisi īmāndandur her kimse kim bulardan birine inkār itse ol ḥaḳīḳat (24) kāfirdür bundan ṣoñra ol birrüñ bāḳīsin ki efżali iḥsāndur anı ẕikr eyledi buyurdı ki ol birrden daḫı (25) birri oldur kim eldeki māldan ve paralar kendülerüñ aña maḥabbeti ve arzūsı ve iḫtiyāçları variken ṣaġiken ḥarīṣken (26) dervīş olam deyü ḳorḳarken ve kendüyi uzaḳ ʿÖmer taṣavvur iderken göñül ḫoşluġıla vire ve buḫlden ve imsākden (27) virmekligi ve cömerdligi seve kendünüñ ḳarābetine vire ve daḫı yetīmlere ve miskīnlere ve gelüp ḳonan müsāfirlere (28) vire daḫı yüriyüp ḫalḳdan dileyenlere vire ve urulup elden mālı gidenlere vire ne ḳadar vaṭanında mālı çoġısa (29) daḫı pahaya kesilmiş ḳullara ve esīrlere ḳurtarmaġıçun vire ki bular küllī birr ü iḥsāndur bundan ṣoñra (30) farīżeleri ẕikr idüp buyurdı ki ol birr ü iḥsāndandur ki farż olunmış namāzları ḳılalar ve farż olunmış (31) zekātları vireler daḫı ḳaçan kendülere Allāhu Teʿālā arasında yā Allāhu Teʿālā'nuñ ḳulları arasında ʿahd

[65b] (1) itseler ol ʿahde vefā ḳılalar daḫı dervīşlikde ve zaḥmetlerde ve ḫastalıḳlarda daḫı kāfirlerle muḳātele (2) ḳılmaḳda ṣabr idici olalar bu birr ü iḥsān külli yerine getürenler anlardur ki īmānlarında ṣādıḳlardur ʿamellerinde (3) niyyetleri daḫı ṣādıḳdur ve göñülleri toġrudur daḫı Allāhu Teʿālā'dan ḳorḳucılar ve aña muṭīʿ olup ʿahdlerin (4) ṣaḳlayıcılar olardur pes bu āyet daḫı aña işāret ḳılur kim birr ü iḥsān yalıñuz aña dimezler kim farż

olınan (5) ṭāʿatleri yerine getüreler belki cemīʿ ʿameller ki kişi Allāhu Teʿālā ḥażretine yaḳıncaḳ ider ve ṭamu ʿaẕābларından (6) ıraḳ ider küllī olara saʿy idüp ḥāṣıl ḳılmaḳ birrüñ efżalidür ki anuñıla ziyāde mertebe ḥāṣıl olur (7) ve daḫı buyurdı kim **yā eyyuhe'llezīne āmenū kutibe ʿaleykumu'l kisāsu fi'l katli'l hurru bi'l hurri ve'l ʿabdu bi'l ʿabdi ve'l unsā** (8) **bi'l unsā femen ʿufiye lehu min ehīhi şeyʾun fettibāʿun bi'l maʿrūfi ve edāun ileyhi bi ihsānin zālike tahfīfun min rabbikum** (9) **ve rahmetun femeni ʿutedā baʿde zālike felehu ʿazābun elīmun**[99] İbn ʿAbbās razıya'llāhu ʿanhü eydür bu āyet ʿArab (10) ḳabīlelerinden iki ḳabīle ḥaḳḳında indi ki olar ḥālet-i cāhiliyyetde birbiriyle muḳātele ḳıldılar aralarında ḫayli (11) kişi depelendiler ve baʿżılar daḫı mecrūḥ oldılar ol iki ḳabīleden birisi daḫı birinüñ üzerine ġālibraġdı (12) ol ġālip olan ol żaʿīfine didi ki va'llāhi bizden bir olan ḳul yerine sizden bir ḥürri depeleyüz ve bizden (13) olan bir ʿavret yerine sizden bir er depeleyüz ve bizden bir kişi yerine sizden iki kişi depeleyüz çünki ḥükm-i (14) İslām ẓāhir oldı ol ḳabīle birbirinden ol didükleri üzre ḳıṣāṣ ṭaleb itdiler Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti (15) indürdi buyurdu ki iy anlar kim īmān getürdüñüz size ḳıṣāṣ olunmaḳ farż olundı ol ölenler ḥaḳḳında ḳaçan kim (16) ol ḳatl ḳaṣdıla ola ve āleti ḳatl ola ammā ḥürr yirine ḥürr ola ḳul yirine ḳul ola ve ʿavret yirine ʿavret (17) ola baʿż ehl-i tefsīr didiler kim bu ḥükm ibtidā-yı İslām'dayıdı kim ḥürr yirine ḥür depelerlerdi ḳul yirine ḳul (18) depelerlerdi ʿavret yirine ʿavret depelerlerdi ve ḥür yirine ḳul depelerlerdi ve ḳul yirine ḥür daḫı ʿavret yirine (19) er depelerlerdi bu ḥükm ṣoñra mensūḫ olundı **enne'n-nefse bi-nnefsi**[100] āyetile ammā baʿżılar didiler kim bu ḥükm daḫı (20) mensūḫ degüldür zīrā bu āyetde anı beyān ḳıldı kim ḥürre ḥür ola ḳula ḳul ola ve ʿavrete ʿavret ola bu ḥükm (21) ẕikr eylemedi ki eger ḳul ḥür depelese ḥükm nite ola bes bu bir āyetde daḫı ol ḥükm beyān ḳıldı ki nefs yirine (22) girü nefs ḳıṣāṣ olına gerek ḥür olsun gerek ʿabd olsun gerek ʿavret olsun ve

[99]Bakara Sūresi (2), 178. ayet: "Ey İnananlar! Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı: Hür ile hür insan, köle ile köle ve kadın ile kadın. Öldüren, ölenin kardeşi tarafından bağışlanmışsa, kendisine örfe uymak ve bağışlayana güzellikle diyet ödemek gerekir. Bu, Rabbiniz'den bir hafifletme ve rahmettir. Bundan sonra tecavüzde bulunana elem verici azab vardır."

[100]Māide Sūresi (5), 45. ayet: "…cana can…"

daḫı buyurdı kim (23) her velī kim ol öldüreni ʿafv idüp anı öldürmese andan diyet ṭalep itse vardur ol velīye kim ol (24) ṭalebi daḫı ol ḳātilden ṭalep cemīl ide ʿunfile ve irlikile ṭutmaya ve ol ḳātile daḫı vardur ki aña ol (25) diyeti naḳṣ itmedin vire ve mühlete bıraġup bugün yarın dimedin görklülikle teslīm ide ve ger ol ölenüñ (26) velīsi iki olsa birisi ol öldürenden ḳıṣāṣ ʿafv idüp baġışlasa birinüñ daḫı naṣīp māla (27) döner bes gerekdür ol naṣībin ol ḳātilden luṭfile ide ve ol ḳātil daḫı gerekdür ki ol velīye naṣībi (28) görklülükile edā ḳılup aña zaḫmet virmeye bu ḥükm işbu ümmete Ḥaḳ Teʿālā'dan taḫfīfdür zīrā (29) Tevrāt ehline hemān ḥükm yirine öldürmekidi māl almaḳ yā ʿafv itmek yoġıdı ve İncīl ehline (30) ʿafv itmek gerekidi māl almaḳ ve ḳıṣāṣ itmek yoġıdı ammā bu ümmete ḥükm āsān olundı dilerse (31) ḳıṣāṣ ide dilerse diyet ala dilerse ʿafv ide ammā İmām Şāfī dimiş kim vardur ol velīye ki

[66a] (1) dilerse depeleye dilerse diyet ola ol ḳātil gerek rāżı olsun gerek olmasun ammā bizüm imāmlarumuz (2) dimişler kim velīye diyet almaḳ yoḳdur meger ki ol ḳātil diyete rāżı ola ve anuñ üzerine ṣulḥ ideler ve ger (3) ol diyet alduḳdan ṣoñra dönüp girü depelese ol velīye ʿaẕāb-ı elīm vardur ve daḫı buyurdı kim **velekum fi'-** (4) **-l kisāsi hayātun yā uli'l elbābi leʿallekum tettekūne**[101] yaʿnī bu ḳıṣāṣ ḥükm olunmaḳda size ḥayāt-ı beḳā var- (5) -dur ey ʿaḳl ıssıları ola ki siz anuñıla ḳan dökmekden ṣaḳınasız zīrā bu ḳıṣāṣ sebepdür iki (6) kişinüñ ḥayātına bir ol öldürmek ḳaṣd itdüklerinüñ ve bir daḫı ol öldüreyin deyü ḳaṣd (7) iden kişinüñ ḥayātına sebepdür zīrā ol öldürmege ḳaṣd iden bilür kim anı öldürcek olursa (8) kendüyi daḫı anuñ yirine öldürürler ikisi bile fevt olur bes ol ḳıṣāṣ ḳorḳusından anı öldürmegi (9) terk ider hem kendü ḥayāt bulur hem ol öldürmege ḳaṣd itdügi ḥayāt bulur anuñçün buyurdı kim (10) size bu ḳıṣāṣda ḥayāt var ammā bu daḫı ehl-i ʿaḳıl olanadur ki bunuñ mālını fikr idüp andan ictināb (11) ide ve illā ol kim ehl-i ʿaḳl olmaya esīr şehvet ola hevā-yı nefs ʿaḳl üzre ġālip ḳılmış ola (12) daḫı āḫiret ʿaẕābından ḳorḳmaya ol ne dilerse işler kendüni daḫı helāklige bıraġur ve ayruġa (13) daḫı ziyān

[101] Bakara Sūresi (2), 179. ayet: "Ey akıl sahibleri! Kısasta sizin için hayat vardır. Artık, Allah'a karşı gelmekten sakınırsınız."

ṭoḳunur ve daḫı bundan ṣoñra buyurdı kim **kutibe ʿaleykum izā hadara ehadekumu'l mevtu in terake** (14) **hayran elvasiyyetu lilvālideyni ve'l akrabīne bi'l maʿrūfi hakkan ʿale'l muttekīne**[102] yaʿnī farż u vācip olundı (15) sizüñ üzerüñüze vaṣiyyet ḳılmaḳ ḳaçan ki sizden birüñüze ölüm ʿalāmetleri ẓāhir ola eger (16) ṣoñında mālı ḳalursa gerekdür atası anasıçün ve yaḳın ḳarābetçün vaṣiyyet eyleye sebeb-i nüzūli (17) āyet buyıdı kim ḳaçan bir kimse maraż mevte vāḳıʿ olsa kendü ve ḳarābetleri ḳoyup ecnebīlere vaṣiyyet (18) ḳılurlar Ḥaḳ Teʿālā anı menʿ idüp buyurdı ki ataya anaya ve kendü ḳarābetine vaṣiyyet ḳıla Ḥaḳ ḳarābet (19) riʿāyet ḳılmaġıçun ammā āyet erişile bu ataya anaya vaṣiyyet ḳılmaḳ mensūḫ olundı zīrā anlar vereṣe- (20) -lerdür naṣṣ-ı Ḳurʾān'ıla ḥaḳları ṣābit olmışdur ve daḫı şol ḳarābet ḥaḳḳında daḫı mensūḫdur ki ol (21) daḫı vereṣe ola meger girü ḳalan vereṣe anı cāiz ṭutalar ve daḫı baʿżılar didiler kim vaṣiyyet vācip (22) olmaḳlıḳ daḫı mensūḫ olundı ammā müsteḥab oldı kim dilerse ide kim dilerse itmeye İbrāhīm ḫamī (23) eydür Resūla'llāh ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem vefāt ḳıldı vaṣiyyet ḳılmadı ammā Ebūbekir vaṣiyyet eyledi bes (24) vaṣiyyet etmeklik görklü ola itmese daḫı üzerine günāh olmaya ve baʿżılar didiler kim vaṣiyyetüñ vācipliġi (25) mensūḫ degüldür baʿżı ömürde vaṣiyyet vācipdür ve baʿżı maḥalde müsteḥabdur ammā ol ki vācip ola (26) oldur ki üzerinde ḥac zekāt ve ṣavm ṣalavāt ve keffāret ve nüẕūr var ola anı adaḳlımaġçun vaṣiyyet itmek (27) vācipdür eger bulardan nesne olmasa kendü muḫayyerdür dirlerse ide dirlerse itmeye ṣaḥīḥ ḳavl daḫı budur (28) ammā İmām Şāfī raḥmetu'llāh buyurur kim vaṣiyyet vācipdür ol İbn ʿÖmer ḥadīṯile ki Resūl'den rivāyet ḳıldı (29) ʿaleyhi's-selām ki buyurdı hīçbir Müslümān ki gice yata ve anuñ vaṣiyyet idecek mālı ola illā gerekdür ki (30) anuñ vaṣiyyet ḳatında yazılmış ola biz eydürüz ki bundan maḳṣūd ol vācibātdan üzerinde nesne olacaḳdur (31) ki ẕikr eyledük ve illā girü istiḥbāb üzre ola ve daḫı buyurdı kim ol vaṣiyyeti maʿrūfıla ola yaʿnī ṣülüṯ

[102]Bakara Sūresi (2), 180. ayet: "Birinize ölüm geldiği zaman, eğer mal bırakıyorsa, ana babaya, yakınlara, uygun bir tarzda vasiyet etmesi Allah'a karşı gelmekten sakınanlara bir borç olarak size farz kılındı."

[66b] (1) miḳdārından ziyāde olmaya ki vereşeye taḳṣīrlıḳ ola bu vaṣiyyet Ḥaḳ oldı ol Tañrı'dan ḳorḳup şerīkden ṣaḳınalar (2) bundan ṣoñra ol vaṣiyyeti işidüp tebdīl ü taġyīr ḳılanlara vaʿīd ḳılup buyurdı ki **femen beddelehu baʿde mā semiʿahu** (3) **fe innemā ismuhu ʿale'llezīne yubeddilūnehu inna'llāhe semīʿun ʿalīmun**[103] yaʿnī her kimse kim ol vaṣiyyet işitdükden ṣoñra tebdīl ü (4) taġyīr idüp yerine getürmese anuñ günāhı ol tebdīl idüp yerine getürmeyen üzerinedür ol vaṣiyyet ḳılan (5) üzerine degül zīrā ol üzerine vācip olanı yerine getürdi taḳṣīrlıḳ ol vaṣīden oldı ki terk eyledi (6) Ḥaḳ Teʿālā vaṣiyyet idenlerüñ vaṣiyyetin işidicidür ve aña ṣevāb ne virmek gerek daḫı ʿalīmdür ve ol vaṣiyyeti (7) tebdīl idenüñ cezāsın daḫı bilür ve daḫı buyurdı ki **femen hāfe min mūsin cenefen ev ismen feasleha beynehum** (8) **felā isme ʿaleyhi inna'llāhe gafūrun rahīmun**[104] yaʿnī her kimse kim ḳorḳsa ol vaṣiyyet idenden ki Ḥaḳ'dan meyl (9) ide yaʿnī ṣülüṣden ziyāde vaṣiyyet ḳıla yā küllī mālın vaṣiyyet ḳıla ḫaṭā yöninden yāḫud ḳaṣdıla ol (10) vaḳt vaṣiyyet tebdīl idüp Ḥaḳ üzre icrā itmekde anuñ üzerine günāh olmaz zīrā ol tebdīl ü taġyīr (11) ḳılduġı vereşe arasında ıṣlāḥ itmek içün olur ẓulm ḫayf içün olmaz zīrā İbn ʿAbbās'dan (12) rivāyetdür kim vaṣiyyetde żarar ḳılmaḳ daḫı kebāyir günāhlarındandur müʾmin olan gerekdür kim bu kebāyirden kendüni (13) ṣaḳlayup vaṣiyyetde żarar ḳılmaya Ḥaḳ üzre icrā ide ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā bu farżuñ beyānında daḫı (14) buyurdı ki **yā eyyuhe'llezīne āmenū kutibe ʿaleykumu's siyāmu kemā kutibe ʿale'llezīne min kablikum leʿallekum tettekūne**[105] (15) **eyyāmen maʿdūdātin**[106] yaʿnī iy anlar kim īmān getürdüñüz farż olundı sizüñ üzerüñüze Ramażān ayınuñ (16) o rūḥı nitekim sizden ilerüki milletlere farż olundı ʿadedile ki maʿlūm bir eydür ola ki Allāhu Teʿālā'dan (17) ḳorḳup ol maʿlūm günlerde yimekden içmekden ve cimāʿdan ṣaḳına siz ol ṣavm vācip

[103]Bakara Sūresi (2), 181. ayet: "Vasiyeti işittikten sonra değiştiren olursa, bunun günahı değiştirenin üzerinedir. Allah şüphesiz işitir ve bilir."

[104]Bakara Sūresi (2), 182. ayet: "Vasiyet edenin yanılacağından veya günaha gireceğinden endişe duyan kimse, ilgililerin arasını düzeltirse ona günah yoktur. Allah şüphesiz bağışlar ve merhamet eder."

[105]Bakara Sūresi (2), 183. ayet: "Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı."

[106]Bakara Sūresi (2), 184. ayet: "Sayılı günlerdir…"

olduġı vaḳt (18) yaʿnī irte toġduġından ṭolununcaya dek gün ṭolunduġından tā irteye degin ol ucı bu ümmete ḥelāl (19) olundı ammā ehl-i Tevrāt bu yimek içmek ve cimāʿ ḳılmaḳ gün ṭolunduġından tā yatsu vaḳtına degindi (20) andan ṣoñra girü ḥarām olurdı tā girü gün ṭolunınca ve daḫı buyurdı kim **fe men kāne minkum merīdan ev ʻalā seferin** (21) **fe'iddetun min eyyāmin uhar veʿale'llezīne yutīkūnehu fidyetun taʿāmu miskīnin femen tetavve'a hayran fehuve hayrun lehu** (22) **ve en tesūmū hayrun lekum in kuntum taʿlemūn**[107] yaʿnī her kimse kim sizden ḫasta olsa oruc ṭutmaġa (23) ṭāḳati yitmese yise yāḫud seferde olsa yise vardur ol bin kişiye kim ay geçdükden ṣoñra (24) ḫaste ṣaġ olursa müsāfir muḳīm olursa ol yidükleri gün ṣaġışınca girü ḳażā ideler (25) daḫı lāzım olur şol yirlere ve şol ḳarıcuḳlara kim żaʿīf olmışlardur oturup ṭurmazlar oruç ṭutmaġa (26) ṭāḳatleri yitmez anlar kendüler yiyeler ammā günde bir miskīne buçuḳ ṣaġ buġday yāḫud buġday unından yā bir (27) ṣaġ arpa yā arpa unı fidye vireler kendüler yiyeler İmām Şāfī eydür raḥmetu'llāh çün bu āyet indi (28) yaylar kendüler yiyüp miskīnleri ṭaʿāmlandurdılar hīç oruc ṭutmadılar oruc ṭutmaḳ fuḳarā üzerine (29) düşti Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürdi ki **fe men şehide min kumu'ş şehra felyesumhu**[108] bu āyetile ol evvelki āyet ḥükm (30) mensūḫ oldı pāylara daḫı fidye virmek menʿ olundı vācip oldı ki fuḳarā ile baylar daḫı bile oruc (31) ṭutalar ammā ol ḥükm bāḳī ḳaldı żaʿīf pīrler ve żaʿīfe ḳarıcuḳlar ḥaḳḳında ki oruc ṭutmaġa ṭāḳatleri

[67a] (1) yitmeye nitekim ẕikr eyledük ve daḫı buyurdı kim **şehru ramadāne'llezī unzile fīhi'l Kur'ānu huden li'nnāsi vebeyyinātin** (2) **mine'l hudā ve'l furkāni**[109] yaʿnī farż olundı sizüñ üzeriñüze şol Ramażān ayını oruc ṭutmaḳ ki anuñ (3) içinde levḥ-i maḥfūẓdan dünyā güñine Ḳurʾān indürildi cümle yöninden andan ṣoñra Cibrāʾil ʿaleyhi's-selām (4) āyet āyet muḫtelif vaḳtler içinde Resūl'e indürdi ʿaleyhi's-selām yegirmi bir yıl içinde ammā

[107]Bakara Sūresi (2), 184. ayet: "Sizden kim hasta, ya da yolculukta olursa, tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutar. Oruca gücü yetmeyenler ise bir yoksul doyumu fidye verir. Bununla birlikte, gönülden kim bir iyilik yaparsa o kendisi için daha hayırlıdır. Eğer bilirseniz oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır."

[108]Bakara Sūresi (2), 185. ayet: "Sizden bu ayı idrak eden, onda oruç tutsun."

[109]Bakara Sūresi (2), 185. ayet: "Ramazan ayı, ki onda Kuran, insanlara yol gösterici ve doğruyu yanlıştan ayırıcı belgeler olarak indirildi."

İbn ʿAbbās (5) eydür raẕıya'llāhu ʿanh Ḳurʾān cümle Ramażān içinde ḳadr gicesinde Cebrāʾīl indürildi İbn Cüreyc eydür her (6) Ramażān içinde ḳadr gicesinde bir yıllıḳ aḥkām ki olısardı levḥden dünyā güñine Ḥaḳ Teʿālā indürdi (7) ol kişilere kim yazıcılardur anda maḥfūẓ olup ṭururdı ḳaçan ki bir ḳażiyye olaydı Ḥaḳ Teʿālā Cebrāʾīl'e (8) emr iderdi āyet āyet anı Resūl'e indürdi ʿaleyhi's-selām tā ol tamām olınca ve daḫı bu Ḳurʾān indirildi (9) ḫalḳa hidāyet yolını ẓāhir ḳılmaġıçun tā ki anuñıla żalāletden hidāyet temyīz ideler daḫı ḥelāli ḥarām (10) beyān ḳılıcıdur şüphelü nesnelerden buları çıḳarup sebeb-i necātile sebeb-i helāki farḳ idicidür bundan ṣoñra Ḥaḳ (11) Teʿālā girü buyurdı ki **fe men şehide min kumu'ş şehra felyesumhu ve men kāne merīdan ev ʿalā seferin feʿiddetun min eyyāmin uhara**[110] yaʿnī her (12) kimse kim sizden şehrinde ve evinde ḥāżır olsa müsāfir olmasa ve ṣaġ olsa ḫaste olmasa ol Ramażān (13) ayınuñ orucını ṭutsun eger bay eger yoḳsul eger er eger ʿavret eger ḳul eger āzād ḳaçan ki Müslümān ola ammā (14) eger ḫaste olsa yāḫud seferde olsa ḥisāb ideler yidükleri gün ḳadar girü ḳażā ideler ol ay (15) çıḳduḳdan ṣoñra bu ḫasteyile müsāfir ḥükmini Ḥaḳ Teʿālā evvel āyetde bir beyān ḳılmışiken bundan tekrār girü ẕikr (16) itdügi andan ötrüyidi kim evvel āyetde ḫasta ve müsāfir ve muḳīm bile ẕikr olunmışıdı ve bu āyetde ol muḳīm (17) muḫayyer olduġı ḥükmi çıḳardı ki fidye virüp kendü yimek revā degüldür ammā müsāfir ḫaste ḥükmi yerinde bāḳīdür (18) ki yiyeler girü ḳażā ideler ammā ol pīrler ḳarıcuḳlar kim fidye virüp oruc ṭutmaḳ anlara cāiz oldı anlara (19) daḫı ḫayırlu oldur kim bir güniçün iki miskīn ṭaʿāmlanduralar eger ḥamiyyet idüp kendüler ṭutarsa daḫı (20) ḫayırluraḳdur ammā bu Ramażānuñ ḳażāsında daḫı iḫtilāf ḳıldılar ki müteferriḳ mi ḳażā olına yoḫsa (21) muttaṣıl mı ʿAbdu'llāh bin ʿÖmer'den ve ʿAlī'den raẕıya'llāhu ʿanhü eyle rivāyet ḳılındı ki müteferriḳ ṭutmaḳ ki bir gün yite (22) bir gün ṭuta yā bir iki gün yite bir iki gün ṭuta bu mekrūhdur ammā Muʿāẕ bin Cebel ve anı ʿUbeyde ve daḫı aṣḥābdan (23) bir cemāʿat

[110]Bakara Sūresi (2), 185. ayet: "Sizden bu ayı idrak eden, onda oruç tutsun; hasta veya yolculukta olan, tutamadığı günlerin sayısınca diğer günlerde tutsun."

dimişler kim ḳaç gün yidügin ḥisāb itsün andan ṣoñra nice dilerse ṭutsun gerek müteferriḳ (24) gerek muttaṣıl ki andan aña żarar yoḳ ve daḫı şol ṣayru kim aña yimege ruḫṣat vardur şoldur ki ḳorḳar (25) eger ṭutacaḳ olursa nefsi helāk olur yāḫud gören kişiler anuñ ḫastalığına ḥükm ideler bu ṣaġdur (26) dimeyeler yāḫud ḳorḳa ki eger oruc ṭutarsa ḫastalığı daḫı ziyāde olur ruḫṣat vardur ki yiye (27) ve daḫı yüklü ʿavret ve oġlın emzüren ʿavret ḳorḳsalar ki kendülere yāḫud oġlana oruc ṭutarsa (28) żarar olur anlara daḫı ruḫṣat var kim yiyeler ṣoñra ḳażā ideler ve ʿöẕr gören ʿavret ve oġlan (29) toġuran ʿavret daḫı ḥālet-i ḥayżında ve ḥālet-i nifāsında bu ruḫṣat üzredür yidükleri güni (30) ṣayalar ol miḳdār girü ḳażā ideler ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim **yurīdu'llāhu bi kumu'l yusra velā yurīdu bi kumu'l ʾusra** (31) **velitukmilu'l ʿiddete velitukebbirū'llāhe ʿalā mā hedākum veleʿallekum teşkurūne**[111] yaʿnī Ḥaḳ Teʿālā'nuñ murādı

[67b] (1) budur kim size ḥükmini yüsr eyleye ḥālet-i marażda ve seferde yimege ruḫṣat virmekile anı dilemez kim size ḥükmini ʿusr (2) idüp ṭarlıġa bıraġa ḥükm ide kim her ne ḥālde olsañuz ṭutuñ diye ve ol teysīrindendür ki ol (3) yidügüñüz günleri ʿadd idüp ḫastalıḳda yā seferde girü tamām ṣağışınca ḳażā idesiz ḳaçan ki bayram (4) gicesi olup hilāl şevvāl göresiz Allāhu Teʿālā'yı ululayup taʿẓīm birle tekbīr idesiz şol nesne (5) üzere kim size hidāyet virdi şerāyiʿ-i İslām üzre ve emr-i dīn üzre tā ki bu ruḫṣat niʿmet (6) ve hidāyet rüşd niʿmetlerin ẕikr idüp anuñ şükrin yirine getüresiz ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim **ve izā seeleke ʿibādī ʿannī fe innī karībun ucību daʿvete'd dāʿi izā deʿāni felyestecībū lī vel yuʾminū** (7) **bī leʿallehum yerşudūn**[112] bu āyetüñ sebeb-i nüzūli buyıdı kim aṣḥābdan baʿżısı gelüp Resūl ʿaleyhi'- (8) -s-selām ṣordılar kim yā Resūla'llāh bizüm Rabbümüz bize yaḳın mıdur ki añul añul yalvaravuz yāḫud ırak mıdur (9) ki ḳatı ḳatı çağıravuz Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti gönderüp buyurdı ki yā Muḥammed ḳaçan ki benüm

[111]Bakara Sūresi (2), 185. ayet: "Allah size kolaylık ister, zorluk istemez. Bu kolaylıkları, sayıyı tamamlamanız ve size yol gösterdiğine karşılık O'nu ululamanız için meşru kılmıştır; ola ki şükredersiniz."

[112]Bakara Sūresi (2), 186. ayet: "Kullarım sana Beni sorarlarsa, bilsinler ki Ben, şüphesiz onlara yakınım. Benden isteyenin, dua ettiğinde duasını kabul ederim. Artık onlar da davetimi kabul edip Bana inansınlar ki doğru yolda yürüyenlerden olsunlar."

ḳullarum saña benüm yaḳın- (10) -lıġumdan ayruḳluġımdan ṣorṣalar ḫaber vire anlara kim ben anlara ʿilmümile yaḳınam ki göñüllerinden geçeni ve geçe- (11) -cegini bilürem baña yalvarup dilekler dilegini icābet iderem baña īmān getürsünler ola ki hidāyet yolına (12) rüşd bolup kendileri żalāletden ḳurtaralar İbn ʿAbbās razıya'llāhu ʿanhü eydür isticābet oldur kim her namāz ḳılduḳdan (13) ṣoñra idesin lebbeyk Allāhumme lebbeyke lā şerīke leke lebbeyk inne'l hamde ve'n niʿmete ve'l mülk leke lā şerīke (14) leke ve baña īmān getürsünler didügi oldur kim idesin āmentü billāhi

[68a] (1) ki anları ṭamudan ṣaḳlayasız sizüñ göñüllüñüz anlaruñıla ārām ṭuta ve anlaruñ göñli sizüñile ārām ṭuta (2) Ḥaḳ Teʿālā bilürdi ki ol gicede cimāʿ itmemeklik emānetin ṣaḳlamayup nefsüñüze ẓulmile ḫıyānet idersiz (3) anuñ emrin ṣıyup maʿṣiyetile muḫālefet ḳılursız bes faẓl idüp öñ teklīf sizden getürdi ki (4) yatsudan ṣoñra cimāʿ itmemekdür ruḫṣat virüp anı size ḥelāl ḳıldı tā ṭulūʿ fecr olınca (5) sizden tecāvüz idüp ʿafv eyledi öñ ruḫṣatdan ilerü ḳılduġuñuzdan ötürü size ʿiḳāb daḫı itmez (6) şimdiden girü ruḫṣatdur ki cimāʿ idesiz anuñıla ṭaleb idesiz şol veledi ṣāliḥ kim Ḥaḳ Teʿālā size taḳdīr ḳıldı (7) vücūda gelmegeni siz ḥelālüñüzile cemʿ olmaḳ sebebinden ve daḫı ṣaḥābeden bir kişi ki aña Ṣermet bin Ḳays (8) dirlerdi kendüzin baġcesinde ḫurma aġaçları içinde işlerdi yorulmışdı çün gice evine geldi (9) orucın açmazdan ve ṭaʿām yimezden ilerü gözine uyḳu ġālip olup uyudı ṭaʿām vaḳtinde uyanmadı ki (10) ifṭār ideydi zīrā ol vaḳtde ṭaʿām yimek yatsu vaḳtine dek mübāḥıdı ancaḳ ilerüki şerīʿat üzerine bes ol (11) kişi gecirek uyandı ṭaʿām vaḳti geçmişdi nesne yimedi ṣabāḥ girü oruç oldı açlıḳ aña yavlaḳ zaḥmet (12) virdi aḫşam vaḳtına yaḳın Resūl anı gördü ki ḳatı żaʿīf olup müteġayyir olmış didi ki yā İbn (13) Ḳays saña ne oldı ki böyle müteġayyir olduñ didi ki yā Resūla'llāh dünki gün ṭañdan aḫşama (14) degin baġçede işleyüp yorulup eve geldüm ehlüm diledi ki baña ışıcaḳ ṭaʿām irişdüre anı irişdürince (15) gecikdi baña uyḳu ġālip oldı uyudum ṭaʿām vaḳtı geçicek uyandum açlıġıla ṣabāḥladum bugün açlıḳ baña yavlaḳ (16) zaḥmet virdi çün Resūl ʿaleyhi's-selām anı işitdi aña yavlaḳ teraḥḥum ḳılup esirgedi Ḥaḳ Teʿālā girü (17)

faẕl birle ruḫṣat virüp bu āyeti gönderüp buyurdı ki size mübāḥ olundı ki yiyesiz içesiz tā (18) gündüz aydaki gice ḳarañusından seçilüp size ẓāhir olunca baʿżılar bu āyetüñ ẓāhirin ṭutup bir ṣap (19) ḳara iplikle bir ṣap aḳ ipligi yanlarına ḳoyup aña naẓar ederler ki tā ol aḳ iplik ḳaradan seçilince yiyeler (20) nitekim ʿAdiyy ibn Ḥātim didi iki ṣap iplik aldum biri aḳ biri ḳara naẓar eyledüm ki ne vaḳt aḳı ḳaradan (21) seçile tamām key erte olmayınca seçilmedi ṭuru geldüm Resūl ḳatına varup ḫaber virdüm Resūl (22) ʿaleyhi's-selām anı işidüp gülümsindi didi ki yā ʿAdiyy key eyle bu nesin murād andan ol iplik degüldür (23) belki gice ḳarañusıla gündüz aḳlığıdur bunuñıla ol āyet maʿnī ḥaḳīḳat olup şübe götürüldi bes Ḥaḳ Teʿālā (24) ḥelāl ḳıldı ki tā ṭulūʿ fecr olunca yiyeler andan imsāk idüp gün ṭolunınca yimeyeler çün Ḥaḳ Teʿālā (25) gicede ruḫṣat virdi ki cimāʿ ideler ṣaḥābeden baʿżısı mescidde iʿtikāfe oturmışken gicede (26) çıḳup ḥelālile cemʿ olup ġusl eyledi dönüp girü mescide gelüp iʿtikāfe oturdı Ḥaḳ Teʿālā (27) anı daḫı bu āyetde menʿ idüp buyurdı ki siz ḥelāliñüzile mübāşeret itmek ki ne gicede ne gündüzde (28) şol ḥālde kim mescidde muʿtekif olasız işbu ẕikr olınan nesneler mecmūʿ Allāhu Teʿālā'nuñ ḥudūdlarıdur (29) yaʿnī menʿ itmekdür kim emre muḫālefet ḳılup ruḫṣatlardan ziyāde nesneye şürūʿ itmeyesiz bilesiz ki (30) iʿtikāfde mübāşeret ḳalmaḳ maʿṣiyetdür bes size lāzımdur ki ol ḥudūdı ṣaḳlayup muḫālefete yaḳın varmayasız (31) Ḥaḳ Teʿālā cemīʿ aḥkāmını şuncılayın beyān ḳılup tafṣīl ider ola ki siz anuñ nevāhīlerinden ḳorḳup

[68b] (1) yıġılanasız ve emrlerin gücüñüz yitdükçe yerine getüresiz ve daḫı buyurdı ki **ve lā tekulū emvālekum beynekum bi'l bātili** (2) **ve tudlū bihā ile'l hukkāmi litekulū ferīkan min emvāli'n nāsi bi'l ismi ve entum taʿlemūn**[113] bu āyetüñ daḫı sebeb-i (3) nüzūli oldı kim Ḳays ibn ʿĀbisile ʿAbdān ibn Eşraʿ ikisi bir nesne üzerine ḫuṣūmet ḳılup çekişür (4) Resūl'e ʿaleyhi's-selām geldiler daʿvīlerin söyleşdiler birisine yemīn lāzım oldı kim and içe (5) ḥaḳḳın ala ilerü geldi ki yalan yire and içe Resūl ʿaleyhi's-selām buyurdı ki be-

[113]Bakara Sūresi (2), 188. ayet: "Aranızda mallarınızı haksızlıkla yemeyin; bildiğiniz halde günaha girerek insanların mallarından bir kısmını yemek için onu hakimlere aktarmayın."

dürüstī ḫuṣūmet (6) idüp baña gelürsüz ola ki sizüñ baʿżıñuz ṭarīḳ ḥüccetde zīrek ola baʿżuñuz bön ola ol (7) zīreklikile ḥüccetin ilerü iltüp bāṭıl daʿvīsin Ḥaḳḳ'a geçüre ve biriñüz bönlükile ḥüccet idemeyüp (8) Ḥaḳ daʿvīsi bāṭıla döne ben daḫı sizcileyin ādem oġlanın bāṭına muṭṭaliʿ degülin Allāhu Teʿālā (9) muṭṭaliʿdür ḳaçan ki ben biriñüzüñ ḥüccetine naẓar idüp anı Ḥaḳ ṣanup biriñüzden biriñüze Ḥaḳ buyuram eyle (10) ṣanmasun ki ben buyurduġumla ol aña ḥelāl olur be-dürüstī ol buyurduġum aña ṭamudan bir pāre oddur (11) çünki ol nesne ḥaḳīḳat anuñ ḥaḳḳı olmaya bes bu āyet ol iki kişinüñ ḥaḳḳında nāzil oldı ammā (12) ḥükmi cemīʿ ḫalḳ üzerine ʿām oldı bes bu āyet maʿnisi budur kim Ḥaḳ Teʿālā buyurdı baʿżıñuz baʿżıñuzuñ (13) mālını birbiriñüz arasında ẓulmile ve yalan andla alup yimesün tā ki anuñıla ḥākimlere ilticā idesiz (14) daḫı ol ẓāhir ḥükmile ʿamel idesiz ḥāl budur ki bāṭında bilürsiz ki Ḥaḳ ḳanġıñuzuñdur daḫı anı terk (15) idersiz dilersiz ki baʿżı ḳardaşıñuzuñ mālını yalan andla ve cevr ü ḥayfıla yiyesiz ḥāl budur kim ol (16) yedügüñüz size ḥarāmıduġın ve daʿvīñüz bāṭıl idügin ve işiñüz daḫı ẓulm ḥayf idüġin bilürsiz bu āyet aña (17) işāret ḳılur kim yalan and içmek ve kimsenüñ ḥaḳḳına ṭamaʿ ḳılmaḳ ḥarāmdur ve ol ḥarāmı ḳabūl idüp (18) yimek anı ṭamu ʿaẕābına müstaḥiḳ ider neʾuẕübi'llāh eger ḥelāldür deyü yirse kāfir olur ebedī cehennemde ḳalur (19) nitekim Saʿīd bin Müseyyeb rażıya'llāhu ʿanhü Resūl'den rivāyet ḳıldı ki buyurdı ḳaçan bir kimse yalan ṭanıḳlıḳ (20) virse henüz ol ṭurduġı yirden ayrılmadın anuñ üzerine Ḥaḳ Teʿālā'dan laʿnet ider bu āyet ḥükm-i (21) ʿāmdur cemīʿ bāṭıl işleri sebep ṭutınup Müslümānlaruñ mālın yiyenlere gerek yalan andile gerek ẓulmile (22) gerek uġurlıġıla gerek nerd ḳumār oynamaġıla gerek ḥākim olanlar rüşvet alup ḥaḳsuz yire ḥükm itmekile (23) olsun daḫı nige bulara beñzer var ḳıyās eylegil ve daḫı bundan ṣoñra Ḥaḳ Teʿālā bir ḥükm daḫı beyān idüp (24) buyurdı **yesʾelūneke ʿani'l ehilleti kul hiye mevākīītu linnāsi ve'l hacci veleyse'l birru bien tetu'l buyūte min** (25) **zuhūrihā velākinne'l birra meni't tekā**

ve tu’l buyūte min ebvābihā ve’ttekūllāhe leʿallekum tuflihūn[114] İbn (26) Abbās raẕıya’llāhu ʿanhü eydür bu āyetüñ daḫı sebeb-i nüzūli buyıdı kim Muʿāẕ bin Cebel Ṣaʿlebe Enṣārile (27) Resūl’e gelüp ṣordılar didiler ki yā Resūla’llāh noldı bu aya kim ince iplik gibi evvel ṭulūʿ ider ṣoñra (28) ḳarşu ziyāde olur büyür tā ki degirmilenüp tamām olur andan ṣoñra ḳarşu girü eksilür incelüp gider (29) evvelkileyin olur Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki yā Muḥammed gelüp senden ṣoranlar ki bu (30) ayuñ artup eksildüginden ḥikmet nedür sen anlara ḫaber vir eyit kim bu aylar incelüp artduġından maḳṣūd (31) bu ḫalḳuñ vaḳtleri maʿlūm olmaġıçundur ki borçlularuñ ne vaḳt borcın ödemek lāzım olur ve ücrete

[69a] (1) ṭutulmışlaruñ vaʿdesi ne vaḳt tamām olur ve ḥāmile ʿavretlerüñ müddeti ne vaḳt tamām olur ki ḥamli vücūda (2) gele ve ʿiddet çeken ʿavretlerüñ ʿiddetleri ne vaḳt tamām ne irer kim daḫı bir er anı almaḳ ḥelāl ola ve ol oruç (3) ṭutduḳları ay ve bayram ḳılduḳları ay ne vaḳtdur maʿlūm ola daḫı ḥacce varacaḳ vaḳt ne vaḳtdur beyān (4) olunup şübe olunmaya İbn ʿAbbās eydür raẕıya’llāhu ʿanhü bu ḫalḳ ḥālet-i cāhiliyetde ve ibtidā-yi İslām’da (5) ʿādet eyle ḳılmışlardı ki ḳaçan olardan bir ḥac ayları gelmezden öñ iḥrām bağlansa eger kerbüçden ev (6) ehli olsa evini ardından delerdi ol iḥrāmdan çıḳınca evine ḳapusından girmezdi ol delükden girürdi (7) çıḳardı yāḫud nerdübān ḳoyup evinüñ üzerine çıḳardı saḳfından delüp andan aşaġa inerdi eger alacaḳ (8) ehli ve ḫayme ehli olsa alacuġınuñ ardından girürdi ve ḳapudan girmegi kendülere ḥarām görürlerdi (9) iḥrām giymişiken ḥāl budur ki anı Ḥaḳ Teʿālā ḥarām ḳılmamışdı ve anı menʿ itmekiçün buyurdı ki birr ü iḥsān degüldür (10) ol ki evüñüz ḳapusından girmegi terk idesiz ardından yā üstinden giresiz ḳaçan ki iḥrām bağlanasız līkin birr ü (11) taḳvā anuñladur ki Allāh muṭīʿ ola şirkden ve maʿāṣīden kendüni yıġa anuñ emrin yerine getürmege saʿy (12) ide bes ben size emr idüp ḥelāl ḳıldum ki evlerüñüz ḳapusından girüñ gerek ḥirimli oluñ gerek

[114]Bakara Sūresi (2), 189. ayet: “Sana hilal halindeki ayları sorarlar. De ki: "Onlar, insanların ve hac vakitlerinin ölçüsüdür". Evlere arkalarından girmeniz iyilik değildir; iyi kimse kötülükten sakınan kimsedir. Evlere kapılarından girin; Allah'tan sakının ki muradınıza erersiniz.”

ḥirimsüz (13) oluñ ḳorḳuñ Allāhu Teʿālā'dan aña ʿāṣī olmañ ol ḥelāl ḳılduġın siz kendü nefsüñüze ḥarām ḳılmañ (14) ve ḥarām ḳılduġın ḥelāl ḳılmañ dīn emrni ol size keñez ḳıldı siz kendüñüze düşvār ḳılmañ ki dīn (15) sizüñ üzerüñüze ġālip gelür ʿāciz ḳalursız ṣoñra muʿāḳıb muʿaẕẕeb olursız bes emru'llāh münḳād (16) oluñ ola ki siz felāḥ bolup ʿuḳūbetden ḳurtılasız bundan ṣoñra girü buyurdı ki **vekātilū fī sebīli'-** (17) **-llāhi'llezīne yukātilūnekum ve lā taʿtedū inna'llāhe lā yuhibbu'l muʿtedīn**[115] bu āyet daḫı sebeb-i nüzūli oldur kim (18) Resūl ʿaleyhi's-selām aṣḥābıla ʿumre ḳılmaġıçun Mekke'ye gitdi varup Mekke'ye yaḳın yirde bir ḳuyu (19) varıdı ki aña Ḥudeybiye dirlerdi anda ḳondı Mekke'nüñ müşrikleri Resūl ʿaleyhi's-selām ol yıl (20) menʿ idüp Mekke'ye girmege ḳomadılar bir ay tamām ol Ḥudeybiyye'de ṭurdılar müşrikler Resūlile ʿaleyhi's-selām (21) ṣulḥ itdiler anuñ üzre kim şimdi nice geldise girü eyle döner gide ammā gelesi yıl gele üç gün aña Mekke'yi (22) şöyle ḫālī ḳalup taʿarruż itmeyeler ʿumresin ḳıla ve daḫı on yıla degin anlaruñ arasında eşhür-i ḥarāmda (23) yā ḥaram içinde muḳātele olunmaya pes Resūl ʿaleyhi's-selām ol muʿāhede üzerine dönüp girü Medīne'ye (24) geldi çün ikinci yıl geldi Resūl ʿaleyhi's-selām yaraḳ idüp aṣḥābıla girü Mekke seferine çıḳdı tā ki (25) ol evvelki yıluñ ʿumresini ḳażā eyleye kim kāfirler itmege ḳomadılardı Resūl ʿaleyhi's-selām sefer ḳaṣdın (26) idicek aṣḥāb ḳorḳdılar ki müşrikler anlaruñla muḳātele ḳılalar zīrā müʾminler ḥarām ayları içinde (27) muḳātele itmegi ḫoş görmezlerdi taʿẓīmden ötürü Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki iy müʾminler (28) siz Allāhu Teʿālā'ya muṭīʿ oluban anuñ rıżāsı yolında muḳātele eyleñ şularuñıla kim anlar sizüñile muḳātele (29) itseler gerek eşhürü'l-ḥurumda olsun gerek ḥaram içinde olsun ammā siz cehd idüñ kim ʿahduñuzı (30) ṣıyup evvel muḳātele ḳılmaġa ḳaṣd sizden olmaya ol ḥurum aylarında ya ḥaram içinde be-dürüstī Allāhu (31) Teʿālā ḥadden tecāvüz ḳılup ʿahdlerin ṣıyanları sevmez bu āyet daḫı aña işāret ḳılur kim kişi

[115]Bakara Sūresi (2), 190. ayet: "Sizinle savaşanlarla Allah yolunda savaşın, aşırı gitmeyin; doğrusu Allah aşırı gidenleri sevmez."

[69b] (1) ʿahdin ṣaḳlamaḳ vācipdür eger ʿahdi kāfirile daḫı ḳılursa tā ol kāfirden evvel naḳż-ı ʿahd olmayınca (2) meger ki ol ʿahdi ṣaḳlamaḳdan girü bozmaḳ ḫayrlu ola müʾminler ḥaḳḳında ve daḫı buyurdı kim **vaktulūhum haysu** (3) **sekiftumūhum ve ahricūhum min haysu ahracūkum ve'l fitnetu eşeddu mine'l katli ve lā tukātilūhum ʿinde'-** (4) **-l mescidi'l harāmi hattā yukātilūkum fīhi fe in kātelūkum fektulūhum kezālike cezāu'l kāfirīne**[116] **fe ini'n tehev** (5) **fe inna'llāhe ġafūrun rahīmun**[117] yaʿnī Ḥaḳ Teʿālā kāfirlere muḳātele ḳılmaġa emr idüp buyurdı ki iy müʾminler depeleñ (6) ol kāfirleri her ne yirde ki bulasız ruḫṣat bulup ṭutasız ḳaçan ki ʿahdleri üzre ṭurmayup (7) girü bozalar daḫı çıḳaruñ anları Mekke'den nitekim anlar sizi çıḳardılar anlar ḥaramdan bize şirk getürürler ḥaramda (8) şirk getürmek Allāh ḳatında daḫı ulu günāhdur ol ḥaramda ḳatl itmekden yāḫud ḥurum aylarında muḳātele (9) itmekden Mescid-i Ḥarām ḳatında siz anlaruñıla muḳātele itmek tā anlar evvel sizüñile muḳātele itmeyince (10) ḳaçan ki ʿahd ṣıyup anlar sizüñile muḳātele itseler siz daḫı anları depeleñ kim kāfirlerüñ cezāsı budur (11) eger sizüñile muḳātele itmekden yıġlanup İslām'a gelürlerse Allāhu Teʿālā ġafūrdur geçen ṣuçlarını (12) yarlıġar ve raḥīmdür anı esirger ḳaçan ki anı birleyüp taṣdīḳ itse ve daḫı buyurdı kim **vekātilūhum hattā lā** (13) **tekūne fitnetun ve yekūne'd dīnu lilllāhi feini'n tehev felā ʿudvāne illā ʿalā'z zālimīne**[118] yaʿnī iy müʾminler bu (14) Mekke kāfirlerini depeleñ tā ki ḥaramda Allāhu Teʿālā'yı şirk itmek götürüle ve Allāhu Teʿālā dīni ki dīn-i İslāmdur (15) ol bāḳī ola eger sizüñ birle muḳātele ḳılmaġı terk itseler anlara ḳatl yaġma itmek yoḳdur illā olara kim kendü- (16) -lere ẓulm idüp küfürlerni terk itmeyeler ol ẓulmleri cezāsı anları düşman ṭutup ḥelāl ideler ve māl- (17) -larını yaġma ḳılalar bes çünki Resūl ʿaleyhi's-selām ḳurbānlarını sürüp aṣḥābıla ol ikinci yılda Mekke'ye (18) vardılar girüp Beytu'llāh'ı ṭavāf ḳıldılar hedylerini anda naḥr itdiler üç gün Mekke'de

[116]Bakara Sūresi (2), 191. ayet: "Onları bulduğunuz yerde öldürün. Sizi çıkardıkları yerden siz de onları çıkarın. Fitne çıkarmak, adam öldürmekten daha kötüdür. Mescid-i Haram'ın yanında, onlar savaşmadıkça siz de onlarla savaşmayın. Sizinle savaşırlarsa onları öldürün. İnkar edenlerin cezası böyledir."

[117]Bakara Sūresi (2), 192. ayet: "Vazgeçerlerse onları bağışlayın; şüphesiz Allah bağışlar ve merhamet eder."

[118]Bakara Sūresi (2), 193. ayet: "Fitne kalmayıp, yalnız Allah'ın dini ortada kalana kadar onlarla savaşın. Eğer vazgeçerlerse sataşmayın. Zulmedenlerden başkasına düşmanlık yoktur."

ṭurdılar dönüp (19) girü Medīne'ye geldiler Ḥaḳ Teʿālā anda bu āyeti indürdü ki **eşşehru'l harāmu bi'ş şehri'l harāmi ve'l hurumātu kısāsun** (20) **femeni uʿtedā ʿaleykum faʿtedū ʿaleyhi bimisli māʿtedā ʿaleykum ve't tekūllāhe vaʿlemū enna'llāhe meʿa'l muttekīn**[119] (21) yaʿnī müşrikler Müslümānlara ṣordılar ḳanḳı ayda size ḳıtāl itmek ḥarām olundı ṣorduḳlarından murād (22) oldı kim anı bilelerdi daḫı ol ayda müʾminlere ḳıtāl itmek ḥarāmdur anlar ol ayda ḳıtāl idelerdi Ḥaḳ (23) Teʿālā buyurdı kim ḳaçan ol kāfirler eşhürü'l-ḥurumda ḥuruma ḥürmet ḳılmaġı terk idüp sizüñile muḳātele (24) ideler siz daḫı anlaruñ fiʿli muḳābelesinde ol ayuñ ḥürmetini ḳoyup anlaruñıla muḳātele idüñ ki ol (25) ḥürmeti terk itmek size ḳışāṣ yönindendür ki evvel anlar terk itdiler sizüñ terk itdügüñüz anlara (26) ḳışāṣ çündür pes her kimse kim sizüñ üzerüñüze ẓulm itse ḥarām ayları içinde sizüñile muḳātele (27) ḳılsa siz daḫı cezāsın idüñ ṣol ḳadar kim size ḳıldılar ḳorḳuñ Allāhu Teʿālā'dan siz ʿahdi ṣıyup (28) iʿtidā ḳılmañ evvel anlardan olmayınca bilüñ ki Allāhu Teʿālā'nuñ naṣrı ve muʿāveneti anlaruñıladur ki (29) ẓulmden ṣaḳınalar ḥayf cevr itmeyeler egerçi bu āyetüñ nüzūl-i sebebi ḫāṣıdı ammā cemīʿ cināyetlerde (30) ḥükm ʿām oldı her kimse kim bir kimseye nefsinde yā mālında cināyet ḳılsa bu āyetüñ ẓāhirle (31) vardur ki aña kim ol daḫı aña anuñ muḳābelesinde cezāsın ide ziyāde itmeye yaʿnī elin kesdise

[70a] (1) elin keseler ayaġın kesdise ayaġın keseler gözin çıḳarsa gözin çıḳaralar ve dişin çıḳardısa dişin (2) çıḳaralar öldür dise öldüreler yā ṣulḥ idüp mālın alalar bu ḥükm nefsde olacaḳdur ammā mxlda ne ḳadar (3) mālın telef itse girü ol ḳadar mālın alalar ziyāde ḥayf itmeyeler ve daḫı bundan ṣoñra buyurdı kim **ve enfiḳū** (4) **fī sebīlillāhi ve lā tulḳū bi eydīkum ilā't tehluketi ve ahsinū inna'llāhe yuhibbu'l muhsinīne**[120] bu āyetüñ (5) daḫı sebeb-i nüzūli buyıdı kim Resūl ʿaleyhi's-selām aṣḥāba buyurdı kim ġazāya çıḳalar

[119]Bakara Sūresi (2), 194. ayet: "Hürmetli ay, hürmetli aya mukabildir, hürmetler karşılıklıdır; o halde, size tecavüz edene (saldırana), size saldırdıkları gibi saldırın. Allah'tan sakının ve Allah'ın sakınanlarla beraber olduğunu bilin."

[120]Bakara Sūresi (2), 195. ayet: "Allah yolunda sarf edin, kendinizi kendi elinizle tehlikeye atmayın, işlerinizi iyi yapın. Şüphesiz Allah iyi iş yapanları sever."

Medīne ḳavminüñ (6) ḥāżırlarından bir cemāʿat gelüp didiler ki yā Resūla'llāh biz neyle sefer yaraġın idelüm va'llāh bizde zevāde (7) yoḳ daḫı hīçbir kimse bize yardım idüp zevāde virmez Ḥaḳ Teʿālā ol vaḳt bu āyeti indürüp buyurdı kim (8) ey anlar kim yüsr üzre siz eliñüzde bol niʿmetlerüñüz var Allāhu Teʿālā'nuñ rıżāsı yolında ṣadaḳa idüñ (9) elinde zevādesi olmayanlara kendüñüzi mümsiklik idüp helāklige bıraḳmañ zīrā ḳaçan ki siz ol żaʿīf- (10) -lere zevādeyile yardım itmeyesiz anlar zevāde bolmayup sizüñile gidmeyeler evlerinde ḳalalar eyle olıcaḳ siz (11) anlarsız az ḳalursız vaḳt ola ki düşman ġālip olup sizi helāk eyleye ol ṣadaḳadan el (12) çeküp virmedügüñüz sizüñ helākligüñüze sebep ola ve bir maʿnī daḫı budur kim taṣadduḳ idüñ mümsik (13) olmañ ki yarın siz olasız ol mālıñuzı bir ġayrı kimse mīrāṯ yiyesiz helāk olasız ol (14) mālıñuzuñ menfaʿatinden maḥrūm olmaġıla ve kendüñüzi elüñüzile helāklige bıraḳmak didüginde bir maʿnī (15) daḫı budur kim yaʿnī ḥarām māldan ṣadaḳa itmek ki girü yüzüñüze virülüp ḳabūl olunmaya anuñla helāk (16) olasız fetāvīde getürmiş kim bir kişi ḥarāmdan ṣadaḳa itse andan ṣevāp umsa kāfir olur ḳaçan (17) kāfir olsa ebedī helāk olur Berāʾ ibni ʿĀzibe rażıya'llāhu ʿanhü bir kişi ṣordı ki kendüni eliyle (18) helāklige bıraḳmaḳ ol mıdur ki ṣaff-ı İslāmile ṣaff-ı kāfir birbirine ḳarşu olıcaḳ kāfire ḥamle ḳıla daḫı (19) anda depeleyeler Berāʾ ibni ʿĀzibe didi ki ol degül belki ol oldur ki kişi günāh işleyüp Allāh'a ʿāṣī (20) ola ve anuñ raḥmetinden ümīẕ kesüp tevbeyi terk eyleye bu āyet āḫirinde buyurdı ki iḥsān idüñ (21) ki Ḥaḳ Teʿālā muḥsinleri sever bunda iḥsān maʿnīsi budur kim itdügüñüz nafaḳada niyyetüñüz iḫlāṣ (22) idüñ iʿtiḳāduñuzı Allāhu Teʿālā'ya görklü idüñ şunda kim itdügüñüz nafaḳanuñ ḫalefini Allāhu Teʿālā yerine (23) ḳor ve āḫiretde ṣevāp daḫı virür zīrā Allāhu Teʿālā iḥsān idenleri sever bundan ṣoñra buyurdı kim (24) **ve etimmu'l hacce ve'l ʿumrate lillāhi**[121] yaʿnī ḥaccuñuzı ve ʿumreñüzi ḫāliṣ Allāh içün mevāḳītden cemīʿ menāsiklerile (25) ve ḥudūdlarıla ve şarṭlarıyla ve sünnetleriyle ve erkānlarıyla tamām idüñ telbiyeñüzde kāfirler gibi Allāhu (26) Teʿālā'ya kimseyi ḳatmañ

[121] Bakara Sūresi (2), 196. ayet: "Başladığınız hac ve umreyi Allah için tamamlayın."

Allāhu Teʿālā'nuñ rıżāsı olmaduġı işleri ne ḥaccuñuzda ne ʿumreñüzde işlemeñ (27) **fe in uhsirtum femā's teysera mine'l hedyi**[122] yaʿnī ol Kaʿbe'ye giderken iḥrām baġlanduġuñuzdan ṣoñra ḥabes (28) olunsañuz yaʿnī Beytu'llāh'a varmaḳdan menʿ olunsañuz yā düşman menʿ itmekile yā bir ḫastalıḳ vāḳıʿ olmaġıla (29) hedyden ne müyesser olursa gönderesiz ki iltüp ḥaremde anı boġazlayalar ammā ol boġazlanacaḳ güni (30) taʿyīn idesiz ki ol anda boġazlanıcaḳ siz bunda iḥrāmuñuzdan ḥelāl olasız dönüp andan girü ehliñüze (31) ve menziliñüze gidesiz gelesi yılda girü gelüp ol ḥaccuñuzı yā ʿumreñüzi girü ḳażā idesiz ve daḫı buyurdı ki

[70b] (1) **velā tahlikū ru'ūsekum hattā yebluga'l hedyu mehillehu**[123] yaʿnī olar kim muḥżır olup Mekke'ye hedylerin gönderdiler cāiz (2) degüldür anlara başların yoldırup iḥrāmlarından çıḳmaḳ tā ol gün olmayınca kim vaʿde ḳılmışlardur anda (3) hedylerin boġazlanmaġıçun çün ol gün ola bileler kim hedyleri boġazlandı bular daḫı bunda ṣaçların yoldırup (4) ḥarimlerinden çıḳalar pes bu mesʾele aṣl oldı cemīʿ ḥācılara gerek muʿtemir olsun gerek ḳārın gerek (5) mütemettiʿ olsun revā degül hīçbirine kim ḳurbān boġazlanmadın ṣaçların yoldılar eger muḥżır daḫı olmazsa ve daḫı (6) buyurdı kim **femen kāne minkum merīdan ev bihi ezen min rasihi fefidyetun min siyāmin ev sadekatin ev nusukin**[124] bunuñ (7) daḫı sebeb-i nüzūli buyıdı kim Kaʿb bin ʿUcre eydür Beytu'llāh'a giderken ṣaçuma bit düşdi şöyle ki yüzümden (8) aḳardı Resūl ʿaleyhi's-selām gelüp baña uġradı bu ḥālümi gördi didi ki yā Kaʿb başuñdaġı ḥayvān- (9) -cuḳlar seni incidürler mi didüm belī yā Resūla'llāh Resūl ʿaleyhi's-selām buyurdı ki yā Kaʿb var başuñı yolut (10) ammā altı miskīn ṭaʿāmlandur her birine nüçoḳ ṣaġ buġday vir yāḫud üç gün oruç ṭut yā- (11) -ḫud bir ḳoyun ḳurbān vir çün Resūl ʿaleyhi's-selām bu ḥükmi buyurdı Ḥaḳ Teʿālā'nuñ ḥükmin taṣdīḳ (12) itmekiçün bu āyeti indürüp buyurdı ki her kimse kim

[122]Bakara Sūresi (2), 196. ayet: "Alıkonursanız, kolayınıza gelen bir kurban gönderin."

[123]Bakara Sūresi (2), 196. ayet: "Kurban, yerine ulaşıncaya kadar, başlarınızı tıraş etmeyin."

[124]Bakara Sūresi (2), 196. ayet: "İçinizde hasta olan veya başından rahatsız bulunan varsa fidye olarak ya oruç tutması,ya sadaka vermesi ya da kurban kesmesi gerekir."

sizden ṣayru olsa yāḫud başında zaḥmeti olsa (13) aña vardur kim ṣıçan yolıdup miskīnlere fidye vire yā oruç ṭuta yā ḳurbān ide nitekim beyānı (14) geçdi ve daḫı buyurdı kim **fe izā emintum** yaʿnī ḳaçan ol düşmandan emīn olup ḥaṣrdan ḳurtulsañuz ya (15) ḫastalıḳdan ṣıḥḥat bulsañuz girü ḥac idüñ yā ʿumre idüñ ol size vācip olanı ḳażā idüñ (16) ve daḫı buyurdı kim **femen temette'a bi'l ʿumrati ile'l hacci femā's teysera mine'l hedyi**[125] yaʿnī her kim temettuʿ itse eşhür-i ḥac (17) içinde Mekke'ye varsa ʿumresinden fāriġ olup Mekke'de ṭursa ḥac vaḳti gelicek ḥac çün (18) girü iḥrām bağlansa lāzımdur aña kim hedyden ḳanḳısı müyesser olursa boġazlaya hedy daḫı üç cinsdür (19) biri aʿlā ve biri evsaṭ ve biri ednādur aʿlā oldur kim deveden ola evsaṭ oldur kim ṣıġırdan ola (20) ednā oldur kim ḳoyundan ola bizüm ʿulemāmuz ḳavli daḫı budur ammā şol kimse kim yalıñuz ʿumre ide (21) ḥac itmeye yalıñuz ḥac ide ʿumre idemeye anlara hedy lāzım degül ammā ol ki mütemettiʿ yā ḳārın ola yaʿnī ḥaccile (22) ʿumreyiçün bile iḥrām bağlanup telbiye ide bulara lāzımdur ki hedy vireler ol üç cinsden ḳanḳı- (23) -sından müyesser olursa ve daḫı buyurdı kim **femen lem yecid fesiyāmu selāseti eyyāmin fi'l hacci vesebʿatin izā racaʿtum** (24) **tilke ʿaşeratun kāmiletun zālike limen lem yekun ehluhu hādiri'l mescidi'l harāmi vettekū'llāhe vaʿlemū enna'llāhe şedīdu'-** (25) **-l ʿikābi**[126] yaʿnī her kimsenüñ kim hedyi olmasa ve ṣatun alacaḳ nesnesi olmasa vardur aña kim ḥac günlerinde (26) oruç ṭuta āḫiri ʿarefe güni ola ve ḥacdan fāriġ olup girü ehlinden yaña dönicek yedi gün girü ṭuta (27) ki tamām on gün ola ol hedyden bedel ola imdi işbu fidye virmek ve temettuʿ itmek şol kimseler (28) ḥaḳḳındadur kim ol Mekke ehlinden olmaya ıraḳdan gelmiş ola pes ḳorḳuñ Allāhu Teʿālā'dan emrini yerine (29) getürüñ ve nehy itdüginden yıġlınuñ bülüñ ki Allāhu Teʿālā'nuñ ʿiḳābı ḳatıdur emrine muḫālefet idenlere ve daḫı (30) buyurdı kim **el haccu eşhurun maʿlūmātun femen ferada fīhinne'l hacce felā rafese velā fusūka velā**

[125]Bakara Sūresi (2), 196. ayet: "Hacca kadar umreden faydalanabilen kimseye kolayına gelen bir kurban kessin."

[126]Bakara Sūresi (2), 196. ayet: "Bulamayana, hac esnasında üç gün ve döndüğünüzde yedi gün, ki o tam on gündür oruç tutmak gerekir. Bu, ailesi Mescid-i Haram'da oturmayan kimseler içindir. Allah'tan sakının ve Allah'ın cezasının şiddetli olacağını bilin."

cidāle fi'l hacci vemā (31) **tefʿalū min hayrin yaʿlemhu'llāhu vetezevvedū fe inne hayra'z zādi't takvā vettekūni yā uli'l elbābi**[127] yaʿnī ḥicce

[71a] (1) vaḳtleri maʿlūm aylardur ki şevvāl ayıdur daḫı Ẕi'l-ḳaʿde ayıdur ve daḫı ḥiccenüñ evvel ol günidür her kimse kim bu (2) aylar içinde kendüye ḥac vācip ḳılsa iḥrām baġlanup telbiye itmekile aña yoḳdur kim cimāʿ ide yā diline (3) kelām cimāʿ getürüp söyleye yā kimseye söge ve maʿṣiyet olacaḳ işler işleye yāḫud bir kimseyle mücādele (4) ḳılup yarçu ide ve anı ḳaḳıda ve ol ḥac günleri içinde ve şol ḫayrlardan ki siz işlersiz refeṯi ve füsūḳı (5) ve cidāl terk itmekile ol ḥac edeblerin ṣaḳlamaġıla Ḥaḳ Teʿālā anı bilür size yarın anuñ mücāzātın ḳılur (6) pes siz zevāde idüñ ḥac ʿumre seferiçün şol ḳadar kim sizi dilemege muḥtāc ḳılmaya be-dürüstī zevāde- (7) -lerüñ yigreki oldur kim tevekkeli Allāh ola ṭaʿāmdan ötürü kimseye al ṣunup incitmeye bu āyetüñ daḫı sebeb-i (8) nüzūl buyıdı kim Yemen'den bir ḳavm azuḳsuz çıḳarlardı daḫı dilerdi ki biz tevekkül ehliyüz zevāde getürmek (9) bize ḥācet degül dönerlerdi girü Mekke'de cerrārlik idüp ḫalḳdan dilerlerdi vaḳt olurdı ki ḫalḳdan (10) ẓulm idüp ġaṣbıla alurlardı Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp anlara buyurdı ki ḳaçan sefere çıḳsañuz bile (11) gözde zevāde aluñ şol ḳadar ki anuñıla menzilüñüze irişesiz be-dürüstī zevādenüñ ḫayrlusı (12) oldur kim sizi dilemekden menʿ idüp ẓulm itmekden ṣaḳlaya baʿżılar didiler kim bunuñ maʿnīsi oldur (13) zevāde oluñ dünyā seferiçün ṭaʿāmdan daḫı ol seferden gerek olacaḳ nesnelerden ve āḫiret seferiçün (14) daḫı zevāde oluñ taḳvādan ki be-dürüstī zevādelerüñ yigreki Allāhu Teʿālā'dan ḳorḳup günāhlardan ṣaḳınmaḳ (15) ve buyruḳların yerine getürmekdür pes ḳorḳuñ benden emrüme muḫālefet ḳılmañ yā ʿaḳl-ı ıssılar dilersiz (16) kim necāt bulasız bundan ṣoñra buyurdı kim **leyse ʿaleykum cunāhun en tebtegū fadlen min rabbikum**[128] bu āyetüñ daḫı (17) sebeb-i nüzūli oldur kim gelüp Resūl'e

[127]Bakara Sūresi (2), 197. ayet: "Hac bilinen aylardadır. O aylarda hacca girişen kimse bilmelidir ki, hacda kadına yaklaşmak, sövüşmek, dövüşmek yoktur. Ne iyilik yaparsanız Allah onu bilir. Kendinize azık edinin, şüphe yok ki azığın en iyisi Allah korkusudur. Ey akıl sahibleri! Benden korkun."

[128]Bakara Sūresi (2), 198. ayet: "Rabbiniz'den refah istemenizde bir engel yoktur."

ʿaleyhi’s-selām ṣordılar kim yā Resūla’llāh biz vaḳt-i cāhiliyyetde (18) ʿUkāẓa bazārında ve Minā bazārında ve Zī’l-Mecāz bazārında ḥacdan öñdin ve ḥacdan ṣoñra ticāret iderdük (19) bize revā mıdur ki ol ḥaccumuz günlerinde daḫı almaḳ ṣatmaḳ idevüz ol vaḳt ruḫṣatıçun Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti (20) indürüp buyurdı ki size günāh yoḳdur Ḥaḳ Teʿālā’nuñ faẓlından sebeb-i maʿīşetiçün ticāretile rızḳ (21) ṭalep itmekde ol ḥaccuñuz günlerinde çünki anuñ şerāiṭlerin ve erkānların taḳṣīr itmeyüp yirlü (22) yirince ṣaḳlayasız bundan ṣoñra buyurdı ki **fe izā efadtum min ʿarafātin fezkurū’llāhe ʿinde’l meşʿari’**- (23) **-l harāmi vezkurūhu kemā hedāykum ve in kuntum min kablihi lemine’d dāllīne**[129] yaʿnī ḳaçan gün ṭolunduḳdan ṣoñra (24) ʿArafāt’dan döñsenüz meşʿarü’l-ḥarāmda daḫı yaʿnī Müzdelife’de Allāhu Teʿālā’yı ẕikr idüñ telbiye itmekile (25) ve duʿā ḳılmaġıla daḫı ẕikr idüñ ol Allāhuñuzı anuñ muḳābelesinde size dīn-i İslām’a hidāyet (26) virdi ki ol hidāyet virmezden öñ ol gümrāhlardan idüñüz kim hidāyet nedür ḫaberüñüz yoġıdı (27) ʿAṭā eydür ʿArafāt’a ʿArafāt deyü ad virdiler andan ötürü ki Cebrāʾīl ʿaleyhi’s-selām İbrāhīm peyġāmbere (28) ʿaleyhi’s-selām ḥaccuñ menāsiklerin anda ögretdi daḫı didi ki hel ʿarafta yā İbrāhīm İbrāhīm didi ki (29) belī ʿaraftu yaʿnī bildük mi yā İbrāhīm ol didi ki bildüm bundan ötürü ʿArafāt dinildi ve İbn ʿAbbās eydür (30) Minā’ya daḫı Minā andan ötürü didiler Cebrāʾīl ʿaleyhi’s-selām Ādem peyġāmbere ʿaleyhi’s-selām anda didi ki (31) temennī yā Ādem yaʿnī arzū it dile Ādem didi ki temennī ale’llāhi cennete yaʿnī arzū idüp Allāhu Teʿālā’dan

[71b] (1) cennet dilerin bundan ötürü aña daḫı Minā dinildi ve Minā’ya ve Müzdelife’ye cemʿ daḫı didiler Havvā ile Ādem ʿaleyhi’s-selām (2) ikisi anda buluşup cemʿ olduḳlarından ötürü bundan ṣoñra daḫı buyurdı ki **summe efīdū min haysu efāda’**- (3) **-n nāsu vestagfiru’llāhe inna’llāhe gafūrun raḥīmun**[130] bu āyetüñ daḫı sebeb-i nüzūli buyıdı

[129]Bakara Sūresi (2), 198. ayet: “Arafat'tan indiğinizde, Allah'ı Meşari Haram'da anın; O'nu, size gösterdiği şekilde zikredin. Nitekim siz önceleri hiç şüphesiz sapıklardandınız.”

[130]Bakara Sūresi (2), 199. ayet: “Sonra, insanların toplu olarak akın ettiği yerden, siz de akın edin. Allah'tan mağfiret dileyin. Allah bağışlar ve merhamet eder.”

kim Ḳureyş ḳavmi (4) ḥarāmdan çıḳup vaḳfeye ṭurmaġa ʿArafāt'a gitmezlerdi ve ḳavmüñ baʿżısı daḫı ḥaremüñ ṭaşrasında (5) vaḳfeye ṭururlardı ammā Yemen ehli ve daḫı anlardan ġayrı ʿArafāt'da vaḳfeye ṭururlardı ve dönicek (6) daḫı andan dönerlerdi Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp Ḳureyş ḳavmine daḫı buyurdı kim yā ḳavm-i Ḳureyş girü ḳalan (7) ḫalḳ nirede vaḳfeye ṭururlarsa siz daḫı anda ṭuruñ daḫı anlar nirden dönerlerse daḫı andan (8) dönüñ ḳaçan vaḳfeye ṭursañuz Allāhu Teʿālā maġfiret ṭalep idüñ ol geçmiş günāhlaruñuzdan ötrü ki (9) ol günāhları yarlıġayıcı ve ḳulları esirgeyici pādişāhdur çü bu āyet geldi Resūl ʿaleyhi's-selām Ebū- (10) -bekir Ṣıddıḳ'a rażıya'llāhu ʿanhü buyurdı ki ḫalḳı alup ʿArafāt'a vardı anda vaḳfeye ṭurdı rivāyet (11) olundı Resūl'den ʿaleyhi's-selām buyurdı be-dürüstī Allāhu Teʿālā feriştehlerine mübāhāt ḳılur (12) ol ʿArafāt ehliyle ki vaḳfeye ṭururlar buyurur kim yā feriştehlerüm naẓar idüñ bu ḳullaruma kim (13) ıraḳ yirlerden geldiler benüm emrümi yerine getürmek içün yüzleri ve tozlu ṣaçları ṭaġuḳ siz ṭanuḳ (14) oluñ ki ben oları yarlıġadum ve daḫı buyurdı kim **fe izā kadaytum menāsikekum fezkurū'llāhe kezikrikum** (15) **ābāekum ev eşedde zikran**[131] bu āyetüñ daḫı sebeb-i nüzūli buyıdı kim ʿArab'uñ ʿādeti buyıdı kim ḳaçan ḥaccuñ efʿāl- (16) -lerinden fāriġ olsalar Minā'da Mescid-i Ḫayf'le ṭaġ arasında ṭurup her birisi atalarınuñ eyü işlerin (17) ve ḫayr ʿamellerin ol arada bir yir ẕikr idüp andan dönüp ṭaġılurlardı Ḥaḳ Teʿālā anlara tenbīh idüp (18) buyurdı ki ḳaçan ḥaccuñuz erkānlarından fāriġ olsañuz diliñüzle ol Allāhuñuzı ẕikr idüñ envāʿ-i (19) ḫayrlarıla kim size ḳıldı nitekim atalaruñuzı ẕikr idersiz ḥāl budur ki ol ḫayrlar daḫı bendendür baʿżılar (20) didiler kim yaʿnī Allāhu Teʿālā'yı ẕikr idün şol atalarıñuz Ādem atañuzı ẕikr itdüklerinleyin zīrā anuñ atası (21) ve anası yoḳdur ben anı atasuz ve anasuz yaratdum sizi atalaruñuz ṣulbından ve analaruñuz raḥminden (22) yaratdum belki Allāhuñuzı atalaruñuzdan daḫı ziyāde ẕikr idüñ kim size cemīʿ irişen ʿaṭālar Allāhu Teʿālā'dandur (23) bes size daḫı vācipdür kim

[131]Bakara Sūresi (2), 200. ayet: "Hac ibadetlerinizi bitirince, babalarınızı andığınız gibi, hatta ondan daha kuvvetli bir şekilde Allah'ı anın."

cemīʿ vaḳtlerde ol Allāhuñuzı ẕikr idesiz ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim (24) **femine'n nāsi men yekūlu rabbenā ātinā fī'd dunyā vemā lehu fi'l āhirati min halākin**[132] yaʿnī ol ḥaremüñ müşrikleri (25) ḳaçan vaḳfeye ṭursalar dirler ki iy bizüm maʿbūdumuz bize çoḳ develer ve ṣıġırlar ve ḳoyunlar ve ḳullar (26) ḫalāyıḳlar ve her cinsden māllar rızḳ idivir deyü dilerlerdi hīç kendüler çün āḫiret (27) ḥaḍḍından nesne dilemezlerdi zīrā anlaruñ āḫiretde naṣībleri yoḳdur ammā olar ki müʾminlerden (28) hem dünyā ḥaḍḍın hem āḫiret ḥaḍḍın daḫı bile dilerlerdi nitekim Ḥaḳ Teʿālā ḫaber virdi **ve minhum** (29) **men yekūlu rabbenā ātinā fī'd dunyā haseneten ve fi'l āhirati haseneten vekinā ʿazābe'n nār ulāike lehum nasībun** (30) **mimmā kesebū vallāhu serīʿu'l hisābi**[133] yaʿnī bu ḫalḳdan kimseler vardur ki olar müʾminlerdür ḳaçan vaḳfeye (31) ṭurup duʿā ḳılsalar dirler kim iy bizüm Rabbümüz bize dünyāda daḫı ḥasene rūzı ḳıl ve āḫiretde daḫı ḥasene

[72a] (1) rūzı ḳıl ʿaẕāb-ı nārdan bizi sen saḳlaġıl İbn ʿAbbās eydür dünyāda ḥasene maġfiretdür ve tevbedür (2) ve şehādet üzerine ölmekdür ṣāliḥa ʿavretdür ki dīnine muʿāvin ola ve āḫiretde ḥasene uçmaḳdur (3) ve ebedī saʿādete irişüp dīẕār ḥāṣıl olmaḳdur Allāhu Teʿālā cemīʿ müʾminlere erzānı ḳıla yüsrile (4) Ḥasan-ı Baṣrī eydür dünyāda ḥasene ʿilm ʿibādetdür āḫiretde ḥasene uçmaḳdur imdi ol müʾminlere (5) ḫāṣıldur naṣībleri kim duʿā ḳılup dilediler ol ḥacları ṣevābından daḫı andan ġayrı işledükleri (6) ʿamel-i ḫayruñ ṣevāblarından Ḳatāde eydür bize eyle ẕikr olundı ki Resūl ʿaleyhi's-selām zamānında bir kişi (7) duʿā ḳılup dimiş kim İlāhī şol nesneyile ki baña āḫiretde ʿiḳāb idisersin anı dünyada baña teʾcīl ḳılur (8) ki āḫiretde selāmet olam Ḥaḳ Teʿālā aña bir maraż ḥavāle ḳılmış kim teni yavlaḳ arḳalayup incelmiş varup (9) anuñ ḥālini Resūl'e ʿaleyhi's-selām ʿarż itmişler Resūl ʿaleyhi's-selām ṭurup aña gelüp ṣormış ki (10) bu ḥāl saña neden oldı ol duʿā ḳılduġını Resūl'e ʿaleyhi's-selām ḫaber virmiş

[132]Bakara Sūresi (2), 200. ayet: "İnsanlardan öyleleri var ki: Ey Rabbimiz! Bize dünyada ver, derler. Böyle kimselerin ahiretten hiç nasibi yoktur."

[133]Bakara Sūresi (2), 201-202. ayet: "Rabbimiz! Bize dünyada iyiyi, ahirette de iyiyi ver, bizi ateşin azabından koru" diyenler vardır. İşte onlara, kazançlarından ötürü karşılık vardır. Allah hesabı çabuk görür."

Resūl ʿaleyhi’- (11) -s-selām aña dimiş kim yā Ādem oġlı senüñ ol ḳudretüñ yoḳ ki Allāhu Teʿālā ʿuḳūbetine ṭāḳat (12) getürebilesin līkin duʿā ḳılup itgil ey Rabbümüz bize dünyāda daḫı ḥasene ve āḫiretde daḫı ḥasene (13) rūzı ḳıl ʿaẕāb-ı nārı bizden defʿ eylegil Resūl ʿaleyhi’s-selām bu āyeti aña telḳīn idivirmiş ol daḫı (14) duʿā ḳılmış ol maraż girü andan defʿ idüp ʿāfiyet rūzı ḳılmış imdi bu duʿāya duʿā-yı cāmiʿ (15) dirler yaʿnī dükeli dünyā maḳṣūd ve āḫiret maḳṣūdı bu duʿāda ḥāṣıldur bir bir dile getürüp ẕikr (16) itmek ḥācet degüldür bu duʿāyı şarṭile yerine getür ne dünyā āḫiret murādları ḥāṣıl olur (17) aşaġa Müʾmin ḥām mim sūresinde inşāʾa’llāh ol şarṭları daḫı **üdʿunī estecib lekum**[134] āyetinde (18) ẕikr iderüz bes bu āyet-i āḫirinde Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki Allāhu Teʿālā serīʿu’l-ḥisābdur yaʿnī ḥisāb (19) tiz ḳılıcıdur şol kimselerden ki dünyāda anlara ḥasene virdi günāhları ʿafv idüp ḥasenātların (20) ziyāde ḳılmaġıla ammā Żaḥḥāk eydür ḥisābı tiz olduġı oldur kim Ḥaḳ Teʿālā cemīʿ ḫalāyıḳı ḳıyāmet (21) güninde bir defʿa ḥisāba ṭutup şöyle ḥisāb ḳıla kim birni ḥisāb ḳılduġı daḫı birinüñ (22) ḥisābına māniʿ olmaya nitekim yir gök ehli bir defʿada ṭurup aña muḫtelifʿarżlarıla duʿā ḳılsalar (23) dükelinüñ maḳṣūdını işidür bilüp aña ġalaṭ vāḳıʿ olmaz ḥisābda daḫı ancılayındur küllisini dufʿaten (24) vāḥideten şöyle ḥisāb ḳılur kim ol ḥisāb olunanlar her biri eyle ṣabr ḥisāb olınan ancaḳ kendüdür (25) daḫı bir kimse ol ḥisābda anuñıla şerīk degüldür ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā girü buyurdı kim **vezkurū’llāhe fī eyyāmin** (26) **maʿdūdātin femen teʿaccele fī yevmeyni felā isme ʿaleyhi vemen teahhara felā isme ʿaleyhi limeni’t tekā vettekū’llāhe** (27) **vaʿlemū ennekum ileyhi tuḥşerūne**[135] yaʿnī tekbīr idüp Allāhu Teʿālā’yı ẕikr idüñ her namāzdan selām virüp fāriġ (28) olduġuñuzca ol birḳaç günler içinde ki maʿdūddur yaʿnī teşrīḳ günlerinde ki bir bayramdan ṣoñra üç (29) gündür ʿarefe günüñ irtesinden tekbīr ideler bayram güninüñ ikindüsine degin imām Ebū Ḥanīfe (30) ḳatında ammā Ebū Yusufıla Muḥammed ḳatında eyyāmü’t-teşrīḳuñ āḫir güninüñ ikindüsine degin her namāzuñ

[134]Mü’min Sūresi (40) 60. Ayet: “Bana dua ediniz, duanıza cevap vereyim.”

[135]Bakara Sūresi (2), 203. ayet: “Allah'ı sayılı günlerde anın. Günahtan sakınan kimseye, acele edip, Mina'daki ibadeti iki günde bitirirse günah yoktur, geri kalsa da günah yoktur. Allah'tan sakının. O'nun katında toplanacağınızı bilin.”

ʿaḳabince (31) tekbīr itmek gerekdür bu mesʾelede fetvā imāmeyn ḳavl üzredür baʿżılar didiler kim bu tekbīrden murād ol

[72b] (1) tekbīrlerdür kim eyyāmü't-teşrīḳ günlerinde Minā'da ol ṭaşlar atdugı vaḳt her ṭaşı atduḳça tekbīr ide (2) üç güne degin ammā her kimse kim bayramdan ṣoñra iki gün etse dagı üçünci gün etmedin teʾcīl idüp (3) göçse ehlinden yaña gitse anuñ üzerine günāh olmaz şol kimselere kim ḥaccınuñ girü ḳalan aḥkām- (4) -ların żāyiʿ itmekden ṣaḳındı yirlü yerine getürdi işleyeciken işledi ve işlemeyeceginden ṣaḳındı (5) ve dönüp menzīlini geldükden ṣoñra daḫı dükeli maʿāṣīden kendü yıġdı birinciler ḥacdan dönüp (6) çün girü menzillerine gelürlerdi Allāhu Teʿālā'dan ḳorḳmayup cürʾet idüp maʿṣiyetler işlerlerdi Ḥaḳ Teʿālā (7) andan ḥaẕer itdürüp āyet-i āḫirinde buyurdı ki ḳorḳuñ Allāhu Teʿālā'dan bilüñ ki sizüñ ʿāḳıbet dirilüp (8) cemʿ olacaḳ yiriñüz anuñ ḥażretidür ki itdügüñüz ʿamellere ol mücāzāt mükāfāt ḳılur gerek ḫayr olsun (9) gerek şer ve daḫı buyurdı kim **vemine'n nāsi men yuʿcibuke kavluhu fi'l hayāti'd dunyā ve yuşhidu'llāhe ʿalā mā** (10) **fī kalbihi ve huve eleddu'l hisāmi**[136] bu āyetüñ daḫı sebeb-i nüzūli buyıdı kim Aḫnes bin Şerīḳ dirlerdi bir (11) kāfir varıdı ġāyet dilinde sözi ḥalāvetlüyidi ve ṣūret-i ẓāhiresi daḫı görklüyidi (12) ammā bāṭını ḫabīṯidi bir gün Medīne'de giderken Resūl'e ṣataşdı ʿaleyhi's-selām didi ki yā Resūla'- (13) -llāh Allāhu Teʿālā bilür ki benüm daḫı ḳaṣdum oldur ki saña varup īmān getürem anuñ bu sözi (14) Resūl'e yavlaḳ ḫoş geldi girçek ṣanup inandı zīrā Allāh'ı o sözine ṭanuḳ ṭutup didi ki (15) va'llāhi ben saña müʾminin ve muḥibbin seni severin ḥāl budur ki bāṭıl üzre ancılayın ḳatı mücādele (16) idüp ḫuṣūmet idici yoġıdı anuñçün bu āyeti indürüp Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim bu ḫalāyıḳdan kimse (17) var kim yā Muḥammed anuñ sözi kelāmı saña ġāyet ḫoş gelür dünyada yaʿnī bir söz söylemez ki andan (18) aña āḫiretde ṣevāb ola hemān sözi dünyā ḥayātında ḫoşdur āḫiretde degül bu küllisiyile ol göñlündeki (19) yalan ḳaṣdına seni inandurmaġıçun

[136]Bakara Sūresi (2), 204. ayet: "İnsanlardan öylesi de vardır ki, dünya hayatına ilişkin sözleri senin hoşuna gider. Bir de kalbindekine Allah'ı şahit tutar. Hâlbuki o, düşmanlıkta en amansız olandır."

Allāhu Teʿālā'yı daḫı ṭanuḳ ṭutar ḥāl budur ki ol bāṭıl üzre (20) ġāyet ḫuṣūmet ḳılıcıdur ve daḫı buyurdı kim **ve izā tevellā seʿā fi'l ardi liyufside fīhā veyuhlike'l harse** (21) **ve'n nesl vallāhu lā yuhibbu'l fesāde**[137] bu daḫı ol Aḫnes ḥaḳḳındadur ki Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki yā Muḥammed ol (22) Aḫnes bir kimsedür kim ḳaçan senden ayrılsa saʿy-i dāyim yiryüzinde fesād maʿāṣi işlemeñ ve ḳaṣdı (23) budur ki dāyim yiryüzinde fesādde ola Müslümānlaruñ ekinlerine od ḳoyup helāk eyleye ve uġrıduġı (24) ḥayvānlaruñ siñirin ḳırardı neslleri üremesün deyü Allāhu Teʿālā ḫod fesād ehlini ve fesād işleri (25) sevmez hem daḫı ol münāfıḳ ve ẓālim Resūl'e uġrayup çün ol sözi söyledi çün andan (26) ayrıldı uġrıġı ekine od ḳoyuvirüp ṣataşduġı ḥayvānuñ siñirin ḳırdı Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti (27) indürüp anuñ bāṭınındaġı ḫabāṯeti ḫaber virdi tā ki Resūl ʿaleyhi's-selām anuñ sırrını bilüp kelāmına (28) aldanmaya ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim **ve izā kīle lehu'tteki'llāhe ehazetuhu'l ʿizzetu bi'l ismi fehasbuhu cehennemu** (29) **velebise'l mihādu**[138] bu āyet daḫı ol Aḫnes münāfıḳ ḥaḳḳındadur ki ḳaçan aña diseler Tañrı'dan ḳorḳ (30) işbu fesāduñı terk eyle ol tekebbürliginden ġayreti ḥamiyyet idüp daḫı günāh olacaḳ işler işlerdi (31) Ḥaḳ Teʿālā anuñ ʿāḳıbet meʾāli neye irecekdür anı ḫaber virüp buyurdı ki ol Aḫnes'e cehennem

[73a] (1) ʿaẕābı kifāyet ider kim ol cehennem ḳarār ṭutacaḳ yirlerüñ key şerlüsidür egerçi bu āyet inmekligi Aḫnes (2) ḥaḳḳında ḫāṣıdı ammā ḥükmi ʿām oldı cemīʿ ḫalāyıḳ üzerine her kimse kim ancılayın fesādlar üzerine (3) meşġul ola aña vācib olan ʿuḳūbet anı işleye daḫı vācib olur benden ötürü ḥükemā didiler kim (4) şol kimse kim eşek depeleye ve ḫirmen oda yaḳa ḳıyāmet güninde ol bunuñ gibi melāmete ve ʿaẕāba (5) müstaḥiḳ olacaḳ şol kimse kim Müslümānları depelemege saʿy ide ve dāyim anlara ziyān irişdürmege ḳaṣd (6) ide anuñ ḥāli nite ola ẕikr olundı ki bir Yehūdi'nüñ Hārūnü'r-Reşīd ḳatında ḥāceti oldı

[137]Bakara Sūresi (2), 205. ayet: "O, (senin yanından) ayrılınca yeryüzünde bozgunculuk yapmağa, ekin ve nesli yok etmeğe çalışır. Allah ise bozgunculuğu sevmez."

[138]Bakara Sūresi (2), 206. ayet: "Ona: "Allah'tan sakın" denince, gururu kendisine günah işletir, artık ona cehennem yetişir, ne kötü yataktır!.."

(7) bir yıl anuñ ḳapusına mülāzemet idüp vardı geldi ol ḥāceti yerine getürmedi bir gün gelüp (8) ḳapusında ṭurdı çün Hārūn evinden çıḳdı ilerü vardı alında ṭurdı didi ki yā emīrü- (9) -'l- müʾminīn ḳorḳ Allāh'dan Hārūn anı işidüp fī'l-ḥāl atından aşaġa inüp secdeye vardı çün (10) başın secdeden ḳaldurdı emr itdi ki anuñ ḥācetin yerine getürdiler çün dönüp girü evine geldi (11) didiler yā emīrü'l-müʾminīn bir Yehūdi sözile nite oldı kim atuñdan inüp secdeye varduñ ḫalīfe (12) didi kim anuñ sözinden ötürü inmedüm belki Allāhu Teʿālā'nuñ ol ḳavlini ẕikr eyledüm ki buyurdı ḳaçan aña (13) dinilse kim Allāhu Teʿālā'dan ḳorḳ ol ʿār idüp ḥamiyyet ṭutup tekebbürlikile günāh mübtelā ola anuñkinüñ (14) yiri cehennemdür ol ḳorḳudan inüp secdeye vardum bundan ötürü buyurdı Resūl ʿaleyhi's-selām (15) ki ḳaçan Allāhu Teʿālā'dan yaña daʿvet olunsañuz aña icābet idüp muṭīʿ oluñ ve ḳaçan Allāh rıżāsıçun (16) sizden nesne dileseler virüñ müʾminler ḫāṣiyyet böyledür ve ḥaḳīḳat-i īmān bunuñıla ẓāhir (17) olur ve bundan ṣoñra buyurdı kim **ve mine'n nāsi men yeşrī nefsehu'b tiġāe merdāti'llāhi vallāhu** (18) **raʾūfun bi'l ʿibādi**[139] ve bu āyetüñ daḫı sebeb-i inmekligi Ṣuheyb ibn Sinān ḥaḳḳındayıdı ve Resūl'üñ (19) aṣḥābın daḫı bir cemāʿat ḥaḳḳındayıdı ki anlardan birisi Ebū ʿAmmārdı ve biri Sümeyye ki ʿAmmārdı ve daḫı (20) Ḫabbāb idi Araṣṣ oġlı daḫı bulardan ġayrı birḳaç kişi ṣaḥābeden ki müşrikleri oları ṭutup (21) ʿaẕāb eylediler ammā ol Ṣuheyb ġāyet pīrdi ve mālı metāʿı ġāyet çoġıdı ol Mekke ehline didi kim (22) yā ḳavm ben bir yaşı birem gerek sizüñle olayın gerek düşmanuñuzla benden size ziyān yoḳdur gelüñ (23) mālımı metāʿımı küllī size vireyin dīnümi ve nefsümi baña ḳoñ mālumıla anı sizden ṣatun alayın ol (24) kāfirler aña rāżı oldılar pes Ṣuheyb bindi ki ṭavarcıġından artuġın anlara virdi dīniñi nefsini (25) ṣatun aldı anı ḳoyuvirdiler dönüp girü Medīne'ye geldi Medīne'ye girdügi sāʿat Ebūbekir Ṣıddıḳ'a (26) uġradı Ebūbekir bu āyet ki anuñ ḥaḳḳına inmişdi Ḥaḳ Teʿālā anuñ ḥālinden ḫaber virmişdi aña (27) beşāret idüp didi ki yā Ṣuheyb bazāruñ aṣṣılu olsun ki sinüñ

[139]Bakara Sūresi (2), 207. ayet: "İnsanlar arasında, Allah'ın rızasını kazanmak için canını verenler vardır. Allah kullarına karşı şefkatlidir."

beyʿüñ ziyānlu olmaz Ṣuheyb (28) didi ki ol ne bazārdur yā Ebūbekir bes Ebūbekir aña inen āyeti ḫaber virdi Ṣuheyb işidüp ḳatı feraḥ (29) boldı ammā ol Ebū ʿAmmār ve ʿÜmmü ʿAmmār ve Ḫabbāb ʿaẕābıla depelediler bu āyet anda indirilüp Ḥaḳ Teʿālā buyur- (30) -dı ki bu ḫalḳdan kimse var kim mālını virüp kendü nefsini ve dīnini ṣatun alur Ḥaḳ Teʿālā rıżāsın (31) ṭaleb itmek içün Ḥaḳ Teʿālā anuñ gibi ḳulları esirgeyüp murādların yerine getüricidür bes bu āyetüñ

[73b] (1) daḫı ḥükmi ʿām oldı cemīʿ ṣol kimseler ḥaḳḳında kim mālını Ḥaḳ Teʿālā yolına infāḳ idüp anuñıla nefsini (2) ve dīnini ziyāna virmekden ṣaḳlaya ol ḳavmden olmaya ki mālını ṣaḳlaya dīnini ve āḫiretini anuñıla (3) ziyāna virüp hīç ḳayurmaya ve daḫı buyurdı kim **yā eyyuhe'llezīne āmenū'd hulū fī's silmi kāffeten** (4) **ve lā tettebiʿū hutuvāti'ş şeytān innehu lekum ʿaduvvun mubīnun**[140] bu āyet inmekliginüñ daḫı sebebi buyıdı kim (5) ʿAbdu'llāhi'bni Selām kim aṣḥābıla İslām geldi İslām geldükden ṣoñra girü ol cāhiliyetdeġi (6) gibi cumʿa irtesine taʿẓīm idüp ṣaḳındılar deve etin yimegi kendülere ḥarām gördiler Ḥaḳ Teʿālā anları menʿ (7) idüp buyurdı ki ey anlar ki īmān getürdiler cemīʿ ñüz girüñ aḥkām-ı dīn-i İslām ve ṣābit oluñ Muḥammed'üñ (8) cemīʿ şerāyiʿ üzre ol ömür şerʿden ṭaşra ölmeñ ṣol yollara yürümeñ kim sizi aña daʿvet (9) ḳılan şeyṭāndur be-dürüstī ol şeyṭān sizüñ āşikāre düşmanuñuzdur anı ki size Ḥaḳ Teʿālā (10) ḥelāl ḳıldı ḥelāl bilüñ ve anı kim ḥarām ḳıldı ḥarām bilüñ vesāvis-i şeyṭāna uyup anuñ yolına (11) yürimeñ kim helāk olursız ve daḫı buyurdı kim **fe in zeleltum min baʿdi mā cāetkumu'l beyyināti faʿlemū enna'**- (12) - **llāhe ʿazīzun hakīmun**[141] yaʿnī eger şeyṭān sizi ṭarīḳ-ı Ḥaḳ'dan sürçütdürüp şerāyiʿü'l Muḥammed'den ġayrne meyl idesiz (13) Muḥammed gelüp size şerīʿatlerini beyān ḳılduḳdan ṣoñra bilüñ kim Ḥaḳ Teʿālā ʿazīzdür ve ḥükmi ġālibdür intiḳām (14) idüp ʿaẕāb ḳılmaġıla ḥakīmdür nice dilerse ḥükm ider mānīʿ yoḳdur ve daḫı buyurdı kim **hel yenzurūne** (15) **illā en ye'tiyehumu'llāhu fī zulelin mine'l gamāmi**

[140]Bakara Sūresi (2), 208. ayet: "Ey İnananlar! Hep birden barışa girin, şeytana ayak uydurmayın, o sizin apaçık düşmanınızdır."

[141]Bakara Sūresi (2), 209. ayet: "Size belgeler geldikten sonra kayarsanız, biliniz ki Allah güçlüdür, Hakim'dir."

ve'l melāiketi vekudiye'l emru ve ila'llāhi turceʿu'l umūr[142] yaʿnī bu kāfirler (16) ne nesneye muntaẓır olup īmān getürmezler muntaẓır degül anlar illā aña muntaẓır olmışlardur ki ol Ḥaḳ (17) Teʿālā vaʿde ḳılduġı ʿaẕāb anlaruñ üzerine gele bulut gibi ẓulümāt ḳaplayuban ve ol ʿaẕāb ferişteleri (18) bile ki anlara ʿaẕāb ḳıla bulara ol vaʿde olunan nesneler işlene Ḥaḳ Teʿālā faṣl-ı ḳażādan fāriġ (19) olduḳdan ṣoñra yaʿnī cennet ehli cennete ve ṭamu ehli ṭamuya girdükden ṣoñra ki cemīʿ işlerüñ (20) ʿavāḳıb Allāhu Teʿālā'ya rāciʿ dür ṭāʿat ehline ṣevāb virür ehl-i maʿāṣiye ʿiḳāb ʿaẕāb ḳılur (21) ve bundan ṣoñra buyurdı ki **sel benī isrā'īle kem āteynāhum min āyetin beyyinetin ve men yubeddil niʿmeta'llāhi min baʿdi** (22) **mā cāethu fe inna'llāhe şedīdu'l ʿikābi**[143] yaʿnī yā Muḥammed ṣoraḫı ol Benī İsrā'īl kim saña inkār idüp mücādele (23) iderler biz olara ne ḳadar inʿām idüp ḫüccetler ẓāhir eyledük deñiz iki yarup oları ḳurtarup düşmanların (24) helāk idüp anları ḫalāṣ ḳılmaduḳ mı ve tīh içre ḳırḳ yıl maḥbūs olduḳlarında anlara menn ü selvā (25) indürmedük mi ve senüñ ṣıfatuñı ve sīretüñi Tevrāt içinde olara bildürdük mi ki şimdi bizüm bu inʿām- (26) -larımuzuñ şükrini terk idüp inkāre gelüp senüñle mücādele ḳılurlar her kimse kim Allāhu Teʿālā olara inʿām (27) ḳılduḳdan ṣoñra ol Muḥammed'üñ ʿilm ü ṣıfatların bildürdükden ṣoñra tebdīl ü taġyīr idüp bir dürlü daḫı ḳılsalar (28) ol Ḥaḳḳ'ı gizleyüp bāṭıl teʾvīllerile inkār itseler be-dürüstī Allāhu Teʿālā şedīdü'l-ʿiḳābdur ki ol (29) niʿmeti olardan zāyil idüp anlara ḳatı ʿiḳāb ʿaẕāb eyleye bu āyet-i ḥükm daḫı ʿāmdur cemīʿ ol kimselere kim Allāhu (30) Teʿālā virdügi niʿmetlerüñ şükrini yirine getürmeyeler ve daḫı bundan ṣoñra buyurdı kim **zuyyine lillezīne keferu'-** (31) **-l hayātu'd dunyā ve yesharūne mine'llezīne āmenū vellezīne't tekav fevkahum yevme'l kiyāmeti vallāhu yerzuku men yeşāu**

[142]Bakara Sūresi (2), 210. ayet: "Onlar, bulut gölgeleri içinde, Allah'ın azabının ve meleklerin tepelerine inip işin bitmesini mi bekliyorlar? Bütün işler Allah'a dönecektir."

[143]Bakara Sūresi (2), 211. ayet: "İsrailoğullarına sor; onlara apaçık nice ayetler verdik, Allah'ın nimetini, kendisine geldikten sonra kim değiştirirse, bilsin ki, Allah'ın cezası şüphesiz şiddetlidir."

[74a] (1) **bi ġayri hisābin**[144] bu āyeti daḫı Ḳureyş kāfirlerinüñ reʾīsleri ḥaḳḳında nāzil oldı ki Ḥaḳ Teʿālā buyurdı gökçek (2) gösterildi ol Mekke kāfirlerine bu dünyānuñ ol fāni ḥayātı münaġġaṣ leẕẕetleri tā ki anuñıla aldanup ve yayılup (3) ol īmāna gelen faḳīrleri ḫor görüp masḫaraya ṭutarlar ammā olar kim şirkden küfrden ṣaḳınup Allāh'a muṭīʿ (4) oldılar olar ne ḳadar faḳīrlerise daḫı bu müşriklerden dünyada daḫı aʿlādur ḥüccet yöninden ve āḫiretde (5) daḫı aʿlādur maḳām rütbe yöninden olar ḫod ṭamuda esfel-i sāfilīnde muʿaẕẕeb olurlar Allāhu Teʿālā (6) kime dilerse çoḳ rızḳ virür ol anuñ ḥisābını bilmez ve hīçbir kimse daḫı anı ḥisāb eyleyümez ve hīç (7) ummaduġı yirlerden anı rızḳlandurur ve ger anuñ dünyada şükrin yerine getürse āḫiretde andan ḥisāb daḫı (8) almaz ammā iḫtilāf ḳılmışlardur kim bu dünyā ḥayātı dünyā ehlinüñ gözine tezyīn idüp gökçek gösteren (9) kimdür baʿżılar didiler kim şeyṭāndur zīrā Ḥaḳ Teʿālā ḳullarını dünyādan iʿrāż idüp nefret itdürmekçün (10) āyetler indürüp ol dünyānuñ fenāsın ve ġurūrın ve ḫorlıġın beyān ḳıldı līkin şeyṭān oları (11) ol bāḳī saʿādetden ıraḳ idüp maḥrūm ḳılmaġıçun bu fāni dirligi olara gökçek gösterdi ki bu göñül (12) aña baġlanup āḫirete inkār ḳıldılar ve baʿżılar didiler kim gökçek gösteren Ḥaḳ Teʿālā'dur bunuñla kim bu dünyānuñ (13) içinde göze ḫoş görinüp göñül sevecek çoḳ ʿacāyib nesneler yaratdı imtilā ve imtiḥānıçun ammā (14) anlar aña maġrūr olup aldandılar beḳāyı terk idüp dünyāya maḥabbetile muḥkem yapışdılar saʿādet-i ebedīden (15) maḥrūm ḳaldılar ve daḫı buyurdı kim **kāne'n nāsu ummeten vāhideten febeʿasallāhu'n nebiyyīne mubeşşirīne ve munzirīne** (16) **ve enzele meʿahumu'l kitābe bi'l hakki liyahkume beyne'n nāsi fimāhtelefū fihi**[145] yaʿnī bu ḫalāyıḳ küllisi bir dīn (17) ve bir millet üzerine oldılar Nūḥ zamānında şol vaḳt kim Ṭūfān olup kāfirler helāk oldılar Nūḥıla (18) ʿaleyhi's-selām ol īmāna gelen Müslümānlar gemiye girüp ḫalāṣ boldılar anlardan artuḳ ādem oġlanından (19) dünyada

[144]Bakara Sūresi (2), 212. ayet: "İnkar edenlere, dünya hayatı güzel görünür, onlar, inananlarla alay ederler, oysa, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar kıyamet günü onların üstünde olacaklardır. Allah dilediğini hesabsız şekilde rızıklandırır."

[145]Bakara Sūresi (2), 213. ayet: "İnsanlar bir tek ümmetti. Allah peygamberleri müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdi; insanların ayrılığa düşecekleri hususlarda aralarında hüküm vermek için onlarla birlikte hak Kitaplar indirdi."

kimse ḳalmamışdı külli İslām üzre olmışdı andan ṣoñra ẕürriyyet olardan üredi dīn (20) girü müteferriḳ olup millet muḫtelif oldı Ḥaḳ Teʿālā anlara girü Resūller gönderüp ṭarīḳ-ı Ḥaḳḳ'a daʿvet eyledi (21) ve baʿżılar didiler kim ḫalāyıḳ külli bir dīn üzre olduġı oldur ki küllī Nūḥ zamānında kāfir oldılar hīçbir Tañrı'yı (22) birler kimse yoġıdı Ḥaḳ Teʿālā peyġāmberler gönderüp Nūḥ gibi ve İbrāhīm İsmaʿīl ve Lūṭ ve Mūsā gibi ʿaleyhümü's- (23) -selām ve daḫı bulardan ṣoñra gelen Resūller gibi ʿaleyhi's-selām Allāh muṭīʿ olanlar uçmaġıla muştacılardı (24) ve ʿāṣī olanlara ṭamuyıla ḳorḳuducılardı daḫı Ḥaḳ Teʿālā anlara kitāb indürdi aḥkām-ı ḥaḳḳı beyān (25) itmekile tā ki ḫalāyıḳ arasında anuñıla ḥükm ideler ol dīnde iḫtilāf ḳılduḳları nesnelerde **vemāhtelefe** (26) **fīhi ille'llezīne ūtūhu min baʿdi mā cāethumu'l beyyinātu baġyen beynehum feheda'llāhu'llezīne āmenū limāh telefū** (27) **fīhi mine'l hakki bi iznihi va'llāhu yehdī men yeşāu ilā sirātin mustekīmin**[146] yaʿnī iḫtilāf ḳılmadılar bu dīnde illā şol (28) kimseler kim olara kitāb virildi Allāhu Teʿālā'dan dīn-i İslām ḥaḳduġına beyān geldi bunı bildükden ṣoñra (29) kendü ḥasedlerinden iḫtilāf idüp dīnlerin müteferriḳ ḳıldılar bes Allāhu Teʿālā ol dīnde olunan iḫtilāflardan (30) īmān getürenlere hidāyet ḳılup tevfīḳ virdi ki Ḥaḳ'dan bāṭıl gördiler añladılar bāṭılı terk idüp Ḥaḳḳ'ı (31) ilerü ṭutdılar Allāhu Teʿālā'nuñ ʿināyeti ve raḥmeti birle Ḥaḳ Teʿālā hidāyet virüp kimi dilerse ṭarīḳ-i

[74b] (1) İslām'a tevfīḳ virür ḳaçan Ḥaḳḳ'ı ṭalep ḳılmaḳda cehd idüp ictihād ḳılsa ve daḫı buyurdı kim **em hasibtum en** (2) **tedhulu'l cennete velemmā yetikum meselu'llezīne halev min kablikum messethumu'l besāu veddarrāu vezulzilū** (3) **hattā yekūle'r rasūl vellezīne āmenū meʿahu metā nasru'llāhi elā inne nasra'llāhi karībun**[147] bu āyet daḫı nāzil (4) olundı aḫzāb ḳażiyyesinde ki kāfir ġālip oldı İslām leşkeri az oldı Resūl ʿaleyhi's-selām (5) ḫandaḳ ḳazdı aṣḥāba ḳatı ḳorḳ vāḳıʿ oldı göñülleri ṭarıldı dürlü dürlü ẓanlara düşdiler Ḥaḳ

[146]Bakara Sūresi (2), 213. ayet: "Ancak Kitap verilenler, kendilerine belgeler geldikten sonra, aralarındaki ihtiras yüzünden onda ayrılığa düştüler. Allah, inananları, ayrılığa düştükleri gerçeğe kendi izni ile eriştirdi. Allah dilediğini doğru yola eriştirir."

[147]Bakara Sūresi (2), 214. ayet: "Sizden önce gelenlerin durumu sizin başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi zannettiniz? Peygamber ve onunla beraber müminler: "Allah'ın yardımı ne zaman?" diyecek kadar darlığa ve zorluğa uğramışlar ve sarsılmışlardı; iyi bilin ki Allah'ın yardımı şüphesiz yakındır."

Teʿālā (6) buyurdı ki iy müʾminler eyle mi ṣanursız siz ki uçmaġa keñezlikle tā ki sizden ilerükiler mübtelā olduġınlayın (7) siz daḫı mübtelā olmayınca ki anlar dervīş ve muḥtāçlıġıla ve dürlü belālarıla ve ḫastalıḳlarıla ibtilā (8) olundılar ıżṭırāba ve ṭarlıġa düşdiler tā ki Resūl ʿaleyhi's-selām müʾminlerle didiler kim Allāhu Teʿālā'nuñ (9) nuṣreti bize ne vaḳt irişe Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki bilgil yā Muḥammed Allāhu Teʿālā'nuñ nuṣreti size yaḳındur (10) yaʿnī ol Mekke'yi feṭḥ eylemek kāfirlerni ḳırmaḳ pes Allāhu Teʿālā ol kāfirler üzerine yil viriyüp ferişte leşkerin (11) gönderdi ol kāfirleri ṣıyup helāk eyledi müʾminlere nuṣret ḳılup necāt irişdürdi baʿżılar (12) didiler kim bu āyet küllī Resūller ḥaḳḳında ʿāmdur ki ümmetlerine daʿvete gönderilmişlerdür ki her biri (13) kāfir elinden ṭarlıġa düşüp didiler ki bize ne vaḳt nuṣret ola Ḥaḳ Teʿālā olara nuṣret virüp (14) ol kāfirden ḫalāṣ rūzı ḳılurdı ve daḫı buyurdı ki **yes elūneke māzā yunfikūne kul mā enfektum** (15) **min hayrin felil vālideyni vel akrabīne vel yetāmā vel mesākīni vebni's sebīl ve mā tefʿalū min hayrin** (16) **fe inna'llāhe bihi ʿalīmun**[148] bu āyeti daḫı ol vaḳt nāzil oldı ki Resūl ʿaleyhi's-selām ḫalḳı ṣadaḳaya ḳındurdı (17) ʿAmr bin Cemūḥ dirlerdi ṣaḥābeden bir yaşlu pīr varıdı çoḳ māl cemʿ eylemişdi didi ki yā Resūla'llāh (18) mālımuzdan ne nesne ve ne miḳdār virelüm ve kimlere infāḳ idelüm Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki (19) yā Muḥammed saña ṣorarlar ki ve mālımuzdan nesin infāḳ idelüm sen eyit kim sizüñ kifāyetüñüzden ve ḥācetü- (20) -ñüzden ziyādesin infāḳ idüñ ve daḫı ṣorarlar kim kimlere infāḳ idelüm sen eyit kim atalarıñuza (21) ve analarıñuza daḫı size yaḳın ḳavmüñüze ve ḳabīleñüze ve yetīmlere ve miskīnlere ve elinden mālı gitmiş ḳavmü- (22) -ñüze ve ḳabīleñüze ġarīblere ve müsāfirlere ve daḫı ne kim size mālıñuzdan iḥsān ḳılup infāḳ idesiz (23) Allāhu Teʿālā anı bilür yarın ḳıyāmet güninde anuñ size mükāfātın ḳılur baʿżılar didiler kim bu ṣadaḳa (24) āyeti zekāt āyetile mensūḫ oldı daḫı ne ḳadar ki Ḳurʾān'da ṣadaḳaya buyurur āyetler var külli zekāt ḥükmler (25) mensūḫdur

[148]Bakara Sūresi (2), 215. ayet: "Sana, ne sarfedeceklerini sorarlar, de ki: "Sarfedeceğiniz mal, ana baba, yakınlar, yetimler, düşkünler, yolcular içindir. Yaptığınız her iyiliği Allah şüphesiz bilir."

ve baʿżılar didiler kim vücūbı mensūḫ oldı ammā istiḥbāb üzre ḥükmi girü muḥkemdür (26) zīrā bunda ataya anaya ve ḳavme ḳabīleye iḥsān idüp yetīmlere ve miskīnlere ve żaʿīflere ḫayr (27) ulaşdurmaḳ var hem āyet-i āḫir daḫı maʿnā yöninden buña delālet ḳılur bundan ṣoñra Ḥaḳ Teʿālā cihān (28) ḥükmin buyurdı kim **kutibe ʿaleykumu'l kitālu vehuve kurhun lekum veʿasā en tekrahū şeyʾen vehuve hayrun lekum** (29) **veʿasā en tuhibbū şeyʾen vehuve şerrun lekum vallāhu yaʿlemu ve entum lā taʿlemūne**[149] bu āyetüñ daḫı sebeb-i nüzūli (30) buyıdı kim çün Ḥaḳ Teʿālā ġazāya varmaġı farż eyledi bular ol ġazāya varmaġı ve sefer çekmegi (31) zaḥmet sındılar ol farżı kerih gördiler bes Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim sizüñ üzerüñüze cihād ḳılmaḳ

[75a] (1) farż olundı ḥāl budur kim ol size key meşaḳḳat gelür ammā sizüñ ḫaberiñüz yoḳdur ve nesne ola ki (2) siz anı geriye göresiz ḫoş gelmeye ḥāl budur ol size ḫayrlu ola nitekim ġazāya varmaġı ḫoş (3) görmezsin meşaḳḳat gelür ḥāl budur kim anda feṭḥ-i küffār var İslām ẓāhir olmaḳ var ölene şehādet (4) mertebesi var ve didi ölene ġazā ṣevābıla māl ġanīmet ḥāṣıl olmaḳ var ve nesne ola ki ol size (5) ḫoş gele anı sevesiz anda size ḫayr olmaya nitekim ġazāya varmayup evde oturmaḳ size ḫoş gelür (6) ḥāl budur kim ol size şerdür anda ḫayr yoḳdur zīrā ol ġazā itmekile kāfir çoġalur ʿāḳıbet sizüñ (7) üzerüñüze musallaṭ olup zaḥmet ḳılur ve ol didügümüz fāyidelerden daḫı maḥrūm olınur pes Allāhu (8) Teʿālā bilür kim sizüñ ṣalāḥuñuz ve fāyideñüz ol ġazā ḳalmaḳdadur sizüñ andan ḫaberüñüz yoḳdur (9) bilmezsiz bes bilmek gerek kim ḫayr Allāhu Teʿālā dilegindedür bizüm dilegümüzde degül işüñ bize ṣalāḥlusın (10) bizden yigrek ol bilür kim ġayblar bilici oldur her nesneden ki nefs gücene aña ḫoş gelmeye bilgil ki (11) dükeli ḫayrāt andadur ve her nesne ki nefs gücene andan leẕẕet ala ve aña ḫoş gele bilgil ki dükeli (12) şer andadur ve daḫı buyurdı kim **yesʾelūneke ʿani'ş şehri'l harāmi kitālin fīhi kulkitālun fīhi kebīrun ve saddun ʿan** (13) **sebīli'llāhi ve kufrun bihi ve'l mescidi'l harāmi**

[149]Bakara Sūresi (2), 216. ayet: "Savaş, hoşunuza gitmediği halde size farz kılındı. İhtimal ki hoşlanmadığınız şey sizin iyiliğinizedir ve ihtimal ki sevdiğiniz bir şey sizin kötülüğünüzedir. Siz bilmezsiniz, Allah bilir."

ve ihrācu ehlihi minhu ekberu ʿinda'llāh ve'l fitnetu ekberu mine'- (14) **-l katli velā yezālūne yukātilūnekum hattā yeruddūkum ʿan dīnikum ini's tetāʿū vemen yertedid minkum** (15) **ʿan dīnihi feyemut vehuve kāfirun feulāʾike habitat aʿmāluhum fī'd dunyā ve'l ahirati veulāʾike ashābu'-** (16) **-n nāri hum fīhā hālidūne**[150] bu āyetüñ daḫı sebeb-i nüzūli buyıdı kim Resūl ʿaleyhi's-selām ʿAbdu'llāh ibn Caḥş'ı (17) cemāẕiye'l-āḫir ayında iki ay öñdin Bedr ġazāsından ṭoḳuz kişiyle gönderdi ki vara Ḳureyş'üñ kervānın (18) ura çün ʿAbdu'llāh gitdi ayuñ āḫiridür ki ol kervāna ṣataşdılar anları görecek ʿAbdu'llāh aṣḥābın (19) baʿżısına buyurdı ki başların yolıtdılar ol kāfirler anlaruñ başların yoldıkların görecek emīn (20) oldılar ṣandılar ki Recep ayı girdi ol eşhürü'l-ḥurumdandur anlar anda muḳātele ḳılmazlar çün olar ol ġurūrla (21) emīn oldılar henüz daḫı hilāl-i Recep yeñi görünmişdi ʿAbdu'llāh bin Caḥş aṣḥābıla ol kervānı muḳātele (22) idüp urdılar mālların ve metāʿların hep aldılar ol kāfirler Müslümānları taʿyīb idüp serzeniş ḳıldılar (23) ki ḥurum ayında muḳātele ḳıldılar ṭurup Resūl ʿaleyhi's-selām geldiler ṣordılar ki bu ḥurum aylarında muḳātele (24) itmek nicedür Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp ḫaber virdi ki yā Muḥammed bu müşrikleri senden ṣorarlar ki bu ḥurum (25) ayında ḳıtāl itmek nicedür revā mıdur yoḳsa degüldür sen eyitgil kim ol aylar içinde ḳıtāl itmek Allāhu Teʿālā ḳatında (26) ulu günāhdur ammā Tañrı ḳullarını Beytu'llāh ṭavāf ḳılup ʿibādet itmekden menʿ itmek ve ḥaram içinde Allāhu Teʿālā'ya (27) kāfir olmaḳ ol Beytu'llāh ehlini Mekke'den sürüp çıḳarmaḳ ʿuḳūbet-i Allāh ḳatında daḫı uludur andan daḫı ol (28) Allāhu Teʿālā'ya şirk idüp vaḥdāniyyetine inkār ḳılduġuñuz ol ḥurum ayında ḳıtāl itmekden daḫı aʿẓamdur ve bu (29) müşrikler zāʾil olmayup sizüñile muḳātele iderler şol ümīẕe kim eger güçleri yite sizi ol dīn-i İslām'dan (30) girü ol bāṭıl dīnlerine döndereler līkin olaruñ ol nesneye ḳudretleri yitmez ammā siz daḫı key ḥaẕer idüñ (31)

[150]Bakara Sūresi (2), 217. ayet: "Sana hürmet edilen ayı, o aydaki savaşı sorarlar. De ki: "O ayda savaşmak büyük suçtur. Allah yolundan alıkoymak, O'nu inkar etmek, Mescidi Haram'a engel olmak ve halkını oradan çıkarmak Allah katında daha büyük suçtur. Fitne çıkarmak ise öldürmekten daha büyüktür". Güçleri yeterse, dininizden döndürünceye kadar sizinle savaşa devam ederler. İçinizden dininden dönüp kafir olarak ölen olursa, bunların işleri dünya ve ahirette boşa gitmiş olur. İşte cehennemlikler onlardır, onlar orada temellidirler."

ṣaḳınuñ kim anlaruñ dīnine raġbet idüp dīn-i İslām'dan iʿrāż itmeyesiz ve her kimse kim sizden

[75b] (1) girü iʿrāż idüp dīnden dönse daḫı Allāhu Teʿālā'ya kāfir olup ölse olardan anlar kim cemīʿ ḥasene atları (2) dünyada āḫiretde bāṭıl olup hebāen mensūra oldı ki aṣlā menfaʿat olacaḳ degül bes ol ʿAbdu'llāh (3) ibn Caḥş aṣḥābıla gelüp Resūl ʿaleyhi's-selām didiler ki yā Resūla'llāh biz umarduḳ ki ol kāfirlerile muḳātele (4) ḳılmaḳdan bize mücāhidler ecr-i ḥāṣıl olaydı ammā biz anlaruñıla Recep içinde muḳātele ḳılduḳ bize ecr nite (5) ola Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürdi ki **inne'llezīne āmenū ve'llezīne hācerū vecāhedū fī sebīli'llāhi ulāike** (6) **yercūne rahmeta'llāh vallāhu ġafūrun rahīmun**[151] yaʿnī olar kim īmān getürürlerdi ve daḫı olar kim ḳavmin ḳabīlesin (7) ve vaṭanların yurtların terk idüp benüm rıżāmıçun Mekke'den intiḳāl idüp Medīne'ye vardılar Allāhu Teʿālā (8) dīnine nuṣret idüp müşriklerile mücāhede ḳıldılar anlara lāyıḳdur ki Allāhu Teʿālā'dan raḥmet umalar (9) ve cennet-i dīdar arzū ḳılalar Allāhu Teʿālā ġafūrdur ḥurum ayında ḳıtāl ḳılduġuñuzı bağışlar ve raḥīmdür sizi (10) esirger bes bu āyetle Ḥaḳ Teʿālā bildürdi kim anları raḥmet idüp yarlıġadı ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā bu ḥurum aylarında (11) ḳıtāl itmegi mübāḥ ḳıldı bu āyetile kim buyurdı (12) Allāhu Teʿālā bu aylar içinde günāhlar işleyüp nefslerine ẓulm itmekden yıġdı ve kāfirlerile muḳātele itmege (13) destūr virdi icmāʿ āmiyye şimdi anuñ üzerüdür kim muḳātili küffār ki ehl-i ḥarb ola ne vaḳt gerekise (14) cāizdür gerek eşhürü'l-ḥurumda gerek ġayrında olsun ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki **yesʾelūneke ʿani'l hamri** (15) **ve'l meysiri kul fīhimā ismun kebīrun vemenā fiʿuli'n nāsi ve ismuhumā akberu min nefʿihimā**[152] bu āyeti daḫı ʿÖmer raẓıya'llāhu (16) ʿanhü

[76a] (1) itmege raġbetleri ḳopa çün baʿżı ḫalḳ anı bildiler ḥarāmlıġı āyeti gelmezden öñ terk itdiler tā ki Ḥaḳ Teʿālā (2) andan ṣoñra Māʾide sūresinde ol ḥarāmlıġı āyetin indürüp buyurdı ki **yā eyyuhellezīne āmenu inneme'l hamru** (3) **ve'l meysiru ve'l ensābu ve'l**

151Bakara Sūresi (2), 218. ayet: "İnananlar, hicret edenler ve Allah yolunda cihad edenler Allah'ın rahmetini umarlar. Allah bağışlar ve merhamet eder."

[152]Bakara Sūresi (2), 219. ayet: "Sana içki ve kumarı sorarlar, de ki: "İkisinde hem büyük günah ve hem insanlara bazı faydalar vardır. Günahları faydasından daha büyüktür".

ezlamu ricsun min ʿameli'ş şeytani ilāyete[153] bunuñ tefsīrin sūre-yi Māʾide'de (4) tafṣīl idevüz inşāʾa'llāh çün bu āyet indi ḥarām oldı cemīʿ müʾminler üzre içmegi daḫı almaġı ṣatmaġı daḫı (5) rivāyet olundı ki Āʿşai adlu bir kişi ḳaṣd idüp Medīne'ye yöneldi ki varup anda İslām'a gele yolda bir- (6) -ḳaç müşriklere ṣataşdı ṣordılar Āʿşai'ye ki ḳanca gidersin Āʿşai ḫaber virdi kim Medīne'ye varuram (7) ki Muḥammed'e īmān getürem ol kāfirler didiler kim sen ol Muḥammed'e varmaġıl kim varıcaḳ saña namāz buyurur Āʿşai (8) didi ki ḳul olana Mevlā ḫıẕmeti elbetde vācipdür ki ide didiler ki daḫı buyurur saña ki māluñdan fuḳarāya (9) viresin Āʿşā didi ki dervīşlere iḥsān degürmek daḫı vācipdür olar didiler ki seni zinā ḳılmaḳdan (10) daḫı menʿ ider Āʿşai didi ki zinā ḳılmaḳ daḫı bir fuḥş u ḳabīḥ nesnedür ʿaḳl anı revā görmez baña ḫod uş perīlik (11) irişdi benüm ol ḥācetüm degül didiler seni ol ḫamr içmekden daḫı menʿ ider anı işidicek didi ki ammā bu (12) nesneye ben ṣabr idemezin varayın bir yılcuġaz bārī anı içmege meşġul olayın ṣoñra girü gelüp īmāna (13) gelem döndi girü evine giderken deveden düşüp boynın üzüldi öldi evine daḫı irişümedi bes ʿaḳl (14) olan bundan fehm ider kim ḫayr işi teʾḫīr itmek ḫayr olmaz ʿāḳıbet şerre döner Caʿfer Ṭayyār eydür raẕıya'llāhu (15) ʿanhü ḥālet-i cāhiliyetde daḫı ben ḫamr içmedüm zīrā naẕar ḳıldum gördüm ki ʿaḳıl giderür insān didükleri ḫod (16) ʿaḳldur gerekdür kişi dāyim ʿaḳlın ziyāde ḳılmaḳ saʿyinde ola tā ki anuñıla kemāle ire ve illā ʿaḳluñ ḳadrin (17) bilmeyüp naḳṣ idenden ḥayvān mertebesi yegrekdür bārī ʿāṣī olup ʿaẕāba mübtelā olmaz ammā müyessir (18) daḫı oldur kim birḳaç kişi dirilüp boġazlamaġıçun bir deve ṣatun alurlardı daḫı oḳ bıraġurlardı her kimüñ (19) adı ol çıḳsa ol deve etinden naṣībin alur deve bahāsından nesne virmezdi ve her kimüñ (20) adı kim āḫirde çıḳsa devenüñ etinden nesne almazdı bahāsın devenüñ küllī ol virürdi ammā (21) ʿAṭāyıla Mücāhid raḥimehu'llāh didiler kim müyessir ḳumārdur her ne vechile olursa tā şol oġlancıḳlar ḳoz (22) yumurda uyanduḳları ve kemük alduḳları hep ol ḳumārdur ki aña

[153]Māide Sūresi (5), 90. ayet: "Ey İnananlar! İçki, kumar, putlar ve fal okları şüphesiz şeytan işi pisliklerdir, bunlardan kaçının ki saadete eresiniz."

meysir dirler ḡamrıla bile ḥarām olundı (23) ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki **ve yesʾelūneke māzā yunfikūnekuli'l ʿafve kezālike yubeyyinullāhu lekumu'l-āyātu** (24) **leʿallekum tetefekkerūne fī'd dunyā ve'l āhireti**[154] bu āyete daḫı sebeb-i nüzūli oldı kim ʿAmrü'bni Cemūḥ Resūl'e (25) gelüp ʿaleyhi's-selām ṣordı ki bu ṣadaḳayı ne nesneden virmek gerek Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp (26) buyurdı ki yā Muḥammed senden suʾāl iderler kim ne nesneden virmek gerek ne nesneden ṣadaḳa (27) ideler sen eyit kim sizüñ ve ʿiyāliñüzüñ nafaḳasından ziyādesin ṣadaḳa idüñ bes ol ṣoran (28) kişi bu ḥükm bildükden ṣoñra ne ḳadar ki kesb iderdi kendüye ve ehl-i ʿiyāline kifāyet ḳadar alurdı daḫı (29) bāḳīsin ṣadaḳa iderdi tā aña degin ki zekāt āyeti geldi bu ṣadaḳanuñ vücūbı mensūḫ oldı (30) istiḥbāb üzre ḳaldı ki azdan çoḳdan ne dilerlerse vireler ziyāde taḳarrüb ve menzilet ḥāṣıl (31) ḳılmaġıçun ve illā virmezlerse daḫı anuñıla muʿāḳab ve muʿaẕẕeb olmaz ammā zekāt menʿiden muʿāḳab ve muʿaẕẕeb

[76b] (1) olur ve ger farżiyyetine inkār iderse kāfir daḫı olur ebedī şeḳāvet içinde ḳalup ebedī taḫlīd olur (2) bes Ḥaḳ Teʿālā bu ḡamrla meysir ḥarāmlıġın ve ṣadaḳa neden infāḳ itmek gerekdügin beyān ḳılduġınlayın emrini (3) nehyini daḫı size beyān ḳılur tā ola ki siz bu dünyā emrinde fikr idüp bilesiz ki fenādur beḳāsı yoḳdur (4) ve anuñ ḥayātı ve temettuʿ ve ʿizzü menāṣıbı hep luʿb ü lehv bāṭıldur bulut gölgesi gibi tīz geçer zāyildür (5) ve āḫiret emrinde daḫı fikr idüp bilesiz ki bāḳīdür aña fenā ʿārıż olmaz anuñ ʿizzü menāṣıbı dāyimdür (6) nihāyet bulınmaz pes bu ẕilletsüz ʿizzete ve ölümsüz ḥayāta ve ʿazlsiz menāṣıba devlete kişi irişmez illā (7) ʿamel-i ṣāliḥile ve buyurılan işi yerine getürüp nehy olınan nesneden yıġlanmaġıla bes bu fikr idüp añlamaḳ semeresi (8) anda maʿlūm olur kim fenā saʿyin ḳoyup beḳāyıçun dursalar ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim **ve yesʾelūneke** (9) **ʿani'l yetāmā kul islāhun lehum hayrun ve in tuhālitūhum fe ihvānukum vallāhu yaʿlemu'l mufside mine'l muslihi velev** (10) **şāallāhu le aʿnetekum inna'llāhe**

154Bakara Sūresi (2), 219-220. ayet: "Ne sarfedeceklerini sana sorarlar, de ki: "Artanı". Böylece Allah, dünya ve ahiret hususunda düşünesiniz diye size ayetleri açıklar. Dünya ve ahiret hakkında…"

ʿazīzun ḥakīmun[155] bu āyetüñ daḫı sebeb-i nüzūli buyıdı kim çün kim bu āyet indi (11) **inne'llezīne yekulūne emvāle'l yetāmā zulmen alayete**[156] ol ḳavme ġāyet şiddet gelüp ṭarlıġandılar yetīmlere (12) ḳarışmaġı ve mālların mālına ḳarışdurmaġı terk itdiler anuñ kim ḳatında yetīm varıdı aña ayruca mekān düzüp (13) ṭaʿāmın ayırdı hīç ḳarışdurmadı pes ʿAbdu'llāhi'bni Revāḥa geldi didi ki yā Resūla'llāh Ḥaḳ Teʿālā (14) bu eytām ḥaḳḳında ḳatı ḥaẕer idüp iḫtirāz ḳılacaḳ āyet indürdi biz andan ḳorḳup olardan ʿuzlet ḳılduḳ (15) ṭaʿāmların ve meskenlerin ayırduḳ anlara ḳarışmaḳda biz ṣalāḥ var mı yoḫsa yoḳ çün suʾāl ḳıldılar (16) Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp ḫaber ḳılıvirdi ki yā Muḥammed bu ḫalḳ senden ṣorarlar ki bu yetīmlere ḳarışmaḳ (17) nicedür sen eyit kim bulara ḳarışmaġı terk itmekden ḳarışup kendüleri ve māllarnı ıṣlāḥ idivirmek (18) ḫayrludur ki anlardan ecr almıyasız ecrin Allāhu Teʿālā'dan umasız eger anlara ḳarışası olursañuz (19) nafaḳalarında ve ḫiẕmetlerinde ve māllarında ṭavarlarında anlaruñıla şerīk olup işlerni ḳıyāma (20) getürdügüñüzden ötürü ʿivaż yöninden anlaruñ mālından size nesne irişürse olar daḫı sizüñ (21) ḳardaşuñuzdur dīn içinde ḳardaş ḳardaşa gerekdür ki her işinde muʿīn ola ve biribirnüñ mālından (22) naṣībdār ola Ḥaḳ üzre Allāhu Teʿālā ḫod ʿalīmdür bilür ol yetīmüñ mālını kim ıṣlāḥ itmege saʿy (23) ider ve kim ifsād idüp ḫıyānetile saʿy ider eger Ḥaḳ Teʿālā dilese size teklīf idüp emrinde ḳatı (24) taẕyīḳ iderdi līkin anı dilemedi belki faẕl u ʿināyet birle size emrini teshīl idüp āsān (25) ḳıldı ki ol ʿazīz ḥekīmdür her işi yirlü yirünce işler fiʿlinde naḳṣ yoḳdur ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki (26) **ve lā tenkihu'l muşrikāti hattā yuʾminne velāmetun muʾminetun hayrun min muşriketin velev aʿcebetkum ve lā tunkihu'-** (27) **-l muşrikīne hattā yuʾminū veleʿabdun muʾminun hayrun min muşrikin velev aʿcebekum ulāʾike yedʿūne ilā'n nāri** (28) **vallāhu yedʿū ile'l cenneti ve'l maġfirati bi iznihi ve yubeyyinu āyātihi li'n nāsi leʿallehum yetezekkerūne**[157] bu

[155]Bakara Sūresi (2), 220. ayet: "…düşünesiniz, diye böyle yapıyor. Bir de sana yetimleri soruyorlar. De ki: "Onların durumlarını düzeltmek hayırlıdır. Eğer onlara karışıpsanız sakıncası yok. Onlar da sizin kardeşlerinizdir. Allah, bozguncuyu yapıcı olandan ayırır. Allah, dileseydi sizi zora sokardı. Şüphesiz Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.

[156]Nisā Sūresi (4), 10. ayet: " Yetimlerin mallarını haksız yere yiyenler…"

[157]Bakara Sūresi (2), 221. ayet: "Allah'a eş koşan kadınlarla onlar imana gelinceye kadar evlenmeyin. İnanan bir cariye, hoşunuza gitse de ortak koşan bir kadından daha iyidir. İnanmalarına kadar; ortak koşan erkeklerle mümin kadınları evlendirmeyin. İnanan bir

āyetüñ (29) daḫı sebeb-i nüzūli buyıdı kim anı Merṣedi Ġanevī dirlerdi ṣaḥābeden bir kişi varıdı ḳarşu Mekke'ye varurdı (30) andaġı Müslümānlardan Mekke ḳavmi ṭuymadın çıḳarup alup Medīne'ye Resūl ḳatına iltürdi çün girü Mekke'ye (31) vardı anda bir ʿavret anuñıla ḥālet-i cāhiliyetde dost olmışdı adı ʿAnāḳıdı kendü kāfireyidi

[77a] (1) geldi aña didi ki yā Merṣed ḳanı benümile dostlıġuñ ki beni unutduñ Merṣed aña didi ki yā ʿAnāḳ İslām bizümle (2) ol nesne arasında mānīʿ oldı sen bizüm üzerimüze ḥarām olduñ līkin uş Resūla'llāh'a ṣorayın (3) eger revā olursa senüñ daḫı rıżāñ olursa seni çiftlineyin çünki dönüp Resūl'e geldi (4) ol nesneden ṣordı Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp ḫaber virdi ki siz müşrike ʿavretleri nikāḥlanmaḳ (5) tā īmān getürmeyince ki bir müʾmine ḫalāyıḳ çiftlenmek ḫayrludur bir āzād müşrike ʿavret çiftlenmekden (6) eger anı çiftlenmek ḫoş daḫı gelürse ḥüsninden yā mālından ötürü bes bu müşrikāt didügi bu āyetde (7) ʿāmdur küllī kāfir ya kim Resūl'e ʿaleyhi's-selām inkār ḳıldı Allāhu Teʿālā bu āyetile anlaruñ nikāḥın ḥarām (8) ḳıldı ammā Māʾide sūresinde gelen āyetile āzād olan kitābiyete ʿavret kim İncīl ehlinden ve Tevrāt Zebūr (9) ve ṣaḥāʾif ehlinden ola müşrike ve Mecūsiyye olmaya anlaruñ nikāḥın revā görüp istiṣnā ḳıldı anı yirinde (10) beyān ḳılavuz inşāʾa'llāh baʿżılar didiler kim bu āyet ʿAbdu'llāh bin Revāḥa ḥaḳḳında indürildi ki bir müʾmine (11) cāriyesi varıdı āzād ḳıldı diledi ki anı çiftlene ḫalḳ aña ṭaʿn idüp didiler kim bir cāriye nikāḥlanınca (12) fülāna ḥürre müşrikeyi alsa gine Ḥaḳ Teʿālā āyet indürüp buyurdı ki bir müʾmine cāriye nikāḥlanmaḳ ḫayrludur (13) ḥürre müşrike nikāḥlanmaḳdan egerçi size ol ḫoş daḫı olursa bes çün kitābiyye ḥürre ʿavret (14) çiftlenmekden daḫı bir āyetle ḥelāl olundı ammā cāriye ki kitābiyye ola ḥarāmlıġı üzre nikāḥı bāḳī (15) ḳıldı ʿale'l-iḫtilāf zīre Şāfiʿī ḳatında ḥür olan ere kitābiyye cāriye nikāḥlanmaḳ revā degüldür ammā (16) ʿulemā-yı fetvā ḳatındaki bizüm imāmlarımuzdur anıla çiftlenmek revādur eger ḥürre çiftlenmek ḳudreti (17) daḫı yiterse ḫilāf-ı Şāfiʿīnüñ

köle, hoşunuza gitmiş olsa da, ortak koşan bir erkekten daha iyidir. İşte onlar ateşe çağırırlar, Allah ise izniyle cennete ve mağfirete çağırır ve insanlara ibret alsınlar diye ayetlerini açıklar."

ki ḥürreye ḳudreti yiterken ama çiftlenmek revā degül gerek kitābiyye (18) olsun gerek müslime ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā bu āyetde buyurdı ki müʾmine ʿavretleri müşrikelere çiftlendürmeñ (19) tā īmāna gelüp müʾmin olmayınca ki bir müʾmin ḳula çiftlendürmek ḫayrludur andan ne ki bir müşrik (20) ere çiftlendüresiz eger size ol müşrik ḫoş daḫı olursa pes bu ittifāḳdur ki bir müʾmine ʿavret (21) hīçbir ḥālde müşrik ere çiftlendürmeyeler ol müʾmine gerek ḥürre olsun gerek cāriye olsun ve ol (22) kāfir daḫı gerek kitābī olsun gerek müşrik zīrā bu müşrik erile müşrike ʿavret kişiyi dāyim ehl-i nār ʿamelin (23) ḳılmaġa daʿvet ḳılur Allāhu Teʿālā tevḥīde yilter yaʿnī kendü birleyüp şirkden küfrden rücūʿ itmege (24) daʿvet ḳılur ve müʾminlere ḳarışup ʿamel-i ṣāliḥ ḳılmaġa yilter kendü emrile ki bular sebebdür maġfiret (25) bulup cennete girmeklige pes Ḥaḳ Teʿālā bu emrlerin ve menhīlerin ḳullarına beyān idüp ẓāhir (26) ḳılur tā ola ki olar anı işidüp mütteʿiẓ olalar ṭarīḳ-ı Ḥaḳ'da żāl olmayalar ve daḫı buyurdı ki **veyeselūneke** (27) **ʿani'l mehīd kul huve ezen faʿtezilū'n nisāe fi'l mehīd ve lā takrabūhunne hattā yathurne feizā tetahherne** (28) **fe tūhunne min haysu emerakumu'llāh inna'llāhe yuhibbu't tevvābīne ve yuhibbu'l mutetahhirīne**[158] yaʿnī İbn ʿAbbās eydür (29) bu āyetüñ daḫı sebeb-i nüzūli buyıdı kim Ebū'd-Daḥdāḥ rażıya'llāhu ʿanhü gelüp Resūl'e ʿaleyhi's-selām şordı (30) didi ki yā Resūla'llāh bu ʿavretlerimüzile ne ḳılalum ḳaçan ki anlara ʿöẕr vāḳıʿ ola anlara yaḳın varalum mı (31) yoḳsa varmayalum Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp ḫaber virdi didi ki yā Muḥammed senden ṣorarlar ki

[77b] (1) ʿöẕr ḥālinde ol ʿavretlerile mücāmaʿat ḳılmaḳ var mı yoḳ mı sen eyit ki ol gördükleri ḳan ḳadar necisdür (2) siz ayruḳ oluñ ol ḥāletde anlara yaḳın varmaḳdan ve cimāʿ ḳılmaḳdan tā irininçe eger ol müddet-i ḥayżi tamām (3) olup kesildise ve illā tamām olmadın kesilesi olursa ṣabr ide ġusl idince yā bir namāz vaḳti üzerine (4) geçince andan cimāʿ ide bes ḳaçan ki erinseler siz anlara cimāʿ idüñ şol Ḥaḳ Teʿālā size emr idüp (5)

[158]Bakara Sūresi (2), 222. ayet: "Sana, kadınların aybaşı hali hakkında da sorarlar, de ki: "O bir ezadır (rahatsızlıktır)". Aybaşı halinde iken kadınlardan el çekin, temizlenmelerine kadar onlara yaklaşmayın. Temizlendikleri zaman, Allah'ın size buyurduğu yoldan yaklaşın. Allah şüphesiz daima tevbe edenleri sever, temizlenenleri de sever."

ḥelāl ḳılmışdur ḳubellerinden gelüñ lūṭīler gibi düpürlerinden gelmeñ baʿżılar didiler kim çün Ḥaḳ (6) Teʿālā emr eyledi ʿöẕr ḥālinde anlardan ıraḳ olalar bir nice ḳavm ol ḥayżları güninde anları sürüp (7) evden çıḳardılar ʿuzlet ḳıldılar tā ol ʿöẕrlerin arınınca anlardan bir ʿArab cemāʿat ṭurup Resūl'e geldiler (8) didiler ki yā Resūla'llāh ṣovuḳları ḳatı oldı biz ʿavretlermüzden ʿuzlet ḳılup evden çıḳarduḳ bizüm (9) gönlümüz buña ṭāḳat getürmezüz nitmek gerek Resūl ʿaleyhi's-selām olara buyurdı kim size anlaruñla mücāmaʿat (10) ḳılmaḳdan ʿuzlete buyuruldı evden çıḳarmaġa buyurulmadı bu ḫod ʿādet-i Eʿācimdür ʿādet-i ʿArap degül (11) siz anı terk idüñ be-dürüstī Ḥaḳ Teʿālā şirkden ve günāhdan tevbe ḳılanları sever daḫı cenābetden ve ḥadeṣlerden (12) ve ʿöẕr ḥālinde cimāʿ ḳılmaḳdan ve lūṭīler ʿamelin işlemegi terk idüp ṣaḳınanlardan rāżı olup sever (13) ve daḫı buyurdı kim **nisāukum harsun lekum fetū harsekum ennā şi'tum vekaddimū li enfusikum ve'ttekūllāhe vaʿlemū ennekum** (14) **mulākūhu vebeşşiri'l mu'minīne**[159] bu āyetüñ daḫı sebeb-i nüzūli buyıdı kim Müslümānlar dirlerdi kim biz ḥelāllerimüze yaḳınlıḳ (15) iderüz nice dilersevüz gāh öñinden gāh ardından gāh çalḳḳoyın yaturken gāh örü ṭururken dükeli revādur (16) ḳaçan kim Ḥaḳ Teʿālā buyurduġı yirden ola lūṭīler gibi düpürinden ḳılmaya Yehūdiler bu sözi işidüp dirlerdi ki (17) biz Tevrāt'da bulduḳ ki çalḳḳoyın itmekden ġayrısı cāiz degüldür ḳaçan ardından cimāʿ itse toġan oġlın (18) gözleri şaşı olur bes Ḥaḳ Teʿālā ol Yehūdileri yalanlamaḳdan ötürü bu āyeti indürüp ḫaber virdi ki (19) ʿavretleriñüz sizüñ eñinüñüz yirdür yirdür nitekim bu yiryüzü eñinleriñüz yeridür her ḳanḳı ṭarafdan dilerseñüz aña toḫum (20) bıraġursız ve ʿavretleriñüz daḫı oġul ḳız üretecek yirlerñüzdür anlara daḫı ḳanḳı cihetden dilerseñüz (21) gelüñ çünki buyurduġum yirden ola ve daḫı kendü nefsüñüz içün sizden ilerü āḫirete ʿamel-i ṣāliḥ (22) gönderüñ ve ṣāliḥ oġul ḳız gönderüñ ki size anda şefīʿ olup eliñüz ala anuñ sebebile necāt bulup (23) saʿādete ulaşasız ve ḥelāliñüzle ṣoḥbet ḳılmaḳ dileseñüz

[159]Bakara Sūresi (2), 223. ayet: "Kadınlarınız sizin tarlanızdır, tarlanıza istediğiniz gibi gelin. İstikbal için hazırlıklı olun, Allah'tan sakının. O'na, hiç şüphesiz kavuşacağınızı bilin, bunu inananlara müjdele."

bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm deyü başlañ tā ki (24) şeyṭān anda bile şerīk olmaya toġan oġul ḳız ṣāliḥ ṣāliḥa ola ḳorḳuñ Allāhu Teʿālā’dan ʿöẕr (25) ḥālinde ʿavretlerñüzile cimāʿ ḳılmañ ve Allāhu Teʿālā buyurmaduġı yirden irişmeñ ḥaḳīḳat bilüñ kim dönüp (26) varacaḳ yeriñüz yarın ḳıyāmet güninde Allāhu Teʿālā ḥażretidür ne kim işlerseñüz aña göre cezā ḳılıcıdur beşāret (27) ḳıluñ şol müʾminlere bu ḥudūdları ṣaḳladı Allāhu Teʿālā’dan ḳorḳdı ve anuñ vaʿdelerin girçekledi (28) aña göre ʿibādete meşġul oldı ve daḫı bundan ṣoñra buyurdı kim **velā tecʿalū’llāhe ʿurdaten li eymānikum** (29) **en teberrū vetettekū vetuslihū beyne’n nāsi vallāhu semīʿun ʿalīmun**[160] bu āyetüñ daḫı sebeb-i nüzūli buyıdı kim (30) ʿAbdu’llāhi’bnü Revāḥa and içdi ki güyegüsi Beşīr bin Nuʿmān’a söylemeye ve anuñ evine girmeye ve anuñıla (31) kimse ḫaşm olursa anuñ arasına girmeye ḳaçan anı ol işe daʿvet ḳılsalar diridi ki ben and içmesem

[78a] (1) ol işi işlemezem baña ol ḥelāldür ki andum üzere ṭuram andumı ṣımayam Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp anı nehy eyledi (2) buyurdı ki siz Allāhu Teʿālā’ya and içmekligi arḳuru ṭutup ʿillet idinmek ki ḳaṣdıla and içesiz daḫı anı (3) ʿillet idinüp ḳarābetüñüzden kesilesiz ve anlara iḥsān ḳılmaġı terk idesiz ve ḫalḳ içinde ıṣlāḥ itmeyesiz (4) Allāhu Teʿālā’ya maʿṣīyet olacaḳ nesneyile andıñuz ṣaḳlayasız Allāhu Teʿālā ḫod semīʿdür sizüñ andıñuz (5) işidür ve andıñuzdan ḳaṣdıñuz neydügin bilür aña göre mücāzāt ḳılur pes fuḳahā ḳavli budur kim her (6) kimse kim bir maʿṣīyet olacaḳ nesne ile and içse şunuñ gibi atama yā anama söylemeyem deyü yāḫud ṣıla (7) raḥmi ḳılmayam yā namāz ḳılmayam yā namāzı cemāʿatile ḳılmayam yā zekāt u ʿöşr virmeyem yā bir kimseye ḫayr ü iḥsān ḳılmayam (8) yā şol fülānı öldürmeyince yāḫud bir nesnesine ziyān irgürmeyince ḳomayam deyü and içdi daḫı (9) bulara beñzer nesnelerile ki ol maʿṣīyet olur elbetde vācipdür ol kimse kim andını ṣıya terk ide ol (10) itmeyem didügin ide ve idem deyü and içdise itmeye andından ötürü keffāret vire yā bir ḳul āzād ḳıla yā on (11) miskīn

[160]Bakara Sūresi (2), 224. ayet: “İnsanların arasını düzeltmeniz, günahtan sakınmanız ve iyi olmanız için, Allah'a yaptığınız yeminleri engel kılmayın, Allah işitir ve bilir.”

ṭaʿāmlandurup ṭoyura yā on yalıncaḳ dervīşi ṭonada şol ḳadar kim anuñıla namāz ḳılmaḳ revā ol (12) ve ger bir ḳışa ṭon olsa ki diziñüzi örtülmese anuñıla cāiz olmaz ḳaçan bu üçden birine güci (13) yitmeye üç gün mütetābiʿ oruç ṭuta tā ki kefāret yirine gele ʿiḳābdan ḳurtıla ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim (14) **lā yuāhizukumullāhu billagvi fī eymānikum velākin yuāhizukum bimā kesebet kulūbukum vallāhu gafūrun halīmun**[161] yaʿnī Allāhu (15) Teʿālā sizi ʿiḳābıla ṭutmaz şol ʿaynıñuzdan ötürü kim laġv ola İbn ʿAbbās eydür yemīnde laġv oldur kim bir kişi (16) bir nesneye and içe şöyle şana kim ol andında girçekdür ol didigünleyindür şoñra bildi kim eyle degülmiş (17) ol andı laġv olur andan aña günāh olmaz ve baʿżılar didiler kim yemīn laġv oldur kim and içesin bir nesneyi (18) işlemeyem deyü ḥāl budur kim anı işlemek ḫayrludur ve işlemek maʿṣīyetdür nitekim evvelki āyetde ẕikr eyledük (19) çün gördi ḫayr işlemekdedür anı daḫı ṣıyup anı işledi ve andına didügümüzleyin kefāret virdi (20) pes ol andı kefāretile laġv olur zīrā ol kefāret ol anduñ ḥükmini andan sāḳıṭ ider günāhdan ve ġıyābdan (21) ḳurtılur līkin Allāhu Teʿālā şol andıla size ʿiḳāb ider kim bir maʿṣīyet olacaḳ nesne üzerine and içesiz (22) ḳaṣdıla tā bir ḫayr kendüñüzden anuñıla menʿ idesiz and içdüm deyü ʿillet ḳılasız bilürken ki ol andın (23) ṣaḳlamaḳdan ṣıyup anı işlemek ḫayrludur ve daḫı anuñıla ʿiḳāb ider kim andıñı ṣıyasın kefāret (24) virmeye bes Allāhu Teʿālā ġafūrdur şol kimseye kim andan ṣıyup kefāret vire ve daḫı ḥalīmdür (25) size teʾcīl ʿuḳūbet itmeyüp bu nesnede ruḫṣat virdi ve bundan ṣoñra daḫı buyurdı kim **lillezīne (26) yuʾlūne min nisāihim terabbusu erbeʿati eşhurin fe in fāū fe inna'llāhe ġafūrun rahīmun**[162] **ve in ʿazemū't talāka (27) fe inna'llāhe semīʿun ʿalīmun**[163] yaʿnī Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim vardur şol kimselere kim ʿavretlerile īlā ḳıldılar dört (28) ay geçince muntaẓır olalar īlā diyü aña dirler kim bir kişi and içüp ʿavretine diye kim va'llāhi ben dört aya degin (29)

[161]Bakara Sūresi (2), 225. ayet: "Allah sizi rastgele yeminlerinizden dolayı değil, fakat kalblerinizin kasdettiği yeminlerden dolayı sorumlu tutar. Allah bağışlayandır, Halim'dir."

[162]Bakara Sūresi (2), 226. ayet: "Kadınlarına yaklaşmamaya yemin edenler, dört ay bekleyebilirler; eğer yeminlerinden dönerlerse, bilsinler ki Allah bağışlar ve merhamet eder."

[163]Bakara Sūresi (2), 227. ayet: "Şayet boşanmaya kararlı iseler, bilsinler ki Allah şüphesiz işitir ve bilir."

saña yaḳınlıḳ itmeyem yāḫud va'llāh ben yaḳınlıḳ itmeyem didi ancaḳ ol dört ay bile ẕikr itmedi ol kişi mūlī (30) olur yaʿnī ʿavretile īlā itmiş olur eger ol dört ay içinde andından dönüp ʿavretile yaḳınlıḳ (31) ḳılsa ḥanīṯ olur ol īlāsı bozılır ol andıçün kefāret vire ve ger īlā iden kişi ṣayru olsa

[78b] (1) ol müddet içinde cimāʿile rücūʿ idemese yāḫud ʿavret ṣayru olsa cimāʿa ḳādir olmasa yāḫud (2) ırāḳ seferde olsa gelüp cimāʿile rücūʿ idince īlā müddeti ki dört aydur geçer irişmez ol vaḳtlerde (3) dile andumdan rücūʿ itdüm dise cāiz olur īlā andan sāḳıṭ olur müddet geçmekile ṭalāḳ vāḳıʿ (4) olmaz ammā ḳaçan bu ʿöẕrler olmasa cimāʿile rücūʿ itmege ḳādir olsa ol dört ay geçse aña cimāʿ (5) itmese ʿavreti andan bir bāyin ṭalāḳ olur ammā iki ay yā üç ay deyü and içse īlā itmiş olmaz (6) eger bu müddetler içinde gerü cimāʿ itse andına kefāret lāzım olmaz laġv olur Allāhu Teʿālā ġafūrdur yarlıġar (7) ve raḥīmdür esirger şol kimseleri ki īlā idüp girü rücūʿ ide andına kefāret vire ammā eger cimāʿ terk (8) itmekden ḳaṣdları ṭalāḳ olacaḳ olursa ol dört ay geçmekile ol ʿavreti ṭalāḳ olur zīrā (9) ol dört ay geçüp cimāʿ ḳılmamaḳ delālet ḳılur kim ol īlādan maḳṣūd ṭalāḳ vāḳıʿ olmaġımış ammā (10) baʿżılar didiler kim müddet geçmekile ṭalāḳ vāḳıʿ olmaz līkin ol kişiye diyeler kim yā ol ʿavretüñe cimāʿ ḳıl ya- (11) -ḫud ṭalāḳ vir ammā bizüm ʿālimlerimüz ḳatında müddet geçmekile çün cimāʿ olunmaya ṭalāḳ vāḳıʿ olur (12) bu bābda daḫı mesāʾil çoġıdı ammā ol ki aşıldı āyete münāsib anı ẕikr eyledük ol bāḳī ki fürūʿdur (13) kütüb-i fıḳhlarda meẕkūrdur vāḳıʿ olursa andan ṭalep oluna bes Allāhu Teʿālā semīʿdür ol īlā ḳılan- (14) -laruñ kelāmların işidür ve daḫı ʿalīmdür īlādan ḳaṣdları neydügin bilür ve daḫı bundan ṣoñra Ḥaḳ Teʿālā (15) ṭalāḳ beyānında buyurdı **ve'l mutallekātu yeterabbesne bi enfusihinne selāsete kurūin velā yehillu lehunne en yektumne** (16) **mā haleka'llāhu fī erhāmihinne in kunne yu'minne bi'llāhi ve'l yevmi'l āhiri ve buʿūletuhunne ehakku biraddihinne fī zālike** (17) **in erādū islāhan velehunne mislu'llezī**

ʿaleyhinne bi'l maʿrūfi velirricāli ʿaleyhinne deracetun va'llāhu ʿazīzun (18) **hakīmun**[164] yaʿnī şol ʿavretler kim olara ṭalāḳ virilmişdür gerekdür kim elbetde vücūb yöninden üç ḥayż (19) görince ʿiddet çeke baʿżılar üç ṭuhr ḥāṣıl olunca dirler ol ḳurʾūñ maʿnisin ṭuhrıla tefsīr (20) iderler ammā ekṣer ʿulemā ḳatında murād andan ḥayżdur egerçi bu āyet ʿiddet vācib ḳılmaḳda cemīʿ ṭalāḳ (21) virilmiş ʿavretler ḥaḳḳında ʿāmdur līkin murād bundan ḫāṣdur zīrā biş muṭalḳa daḫı var kim bu āyet (22) ḥükminde dāḫil degül biri ol kim cāriye ola bir daḫı ol kim bāliġa olmaduḳ ṣaġīre ola bir daḫı āyise (23) ola kim hīç ʿöẕr vāḳıʿ olmaz ve bir daḫı ol kim ḥāmileyiken ṭalāḳ virile ve bir daḫı ol kim nikāḥ oluna (24) daḫı duḫūl itmedin ṭalāḳ virile zīrā cāriyenüñ ʿiddeti eger ḥayż görürse ki ḥāmile olmaya iki ḥayż (25) geçmekiledür eger ḥayż görmezse ṭalāḳdan ʿiddeti bir nüçoḳ eydür eger ḥāmile olsa gerek ḥürre olsun (26) gerek cāriye gerek āyise olsun gerek ḥāyiże bularuñ ʿiddetleri vaż'ʿ-ı ḥamlıla geçer eger bir günden (27) ṣoñra daḫı bir sāʿatden ṣoñra daḫı toġurursa ṭalāḳdan ṣoñra ve ger ṣaġīre olsa ki ḥayż (28) görmez yāḫud yaşıla bāliġa olmış ola ʿöẕr görmedin aña daḫı āyise dirler ḥāmile olmayıcaḳ ʿiddeti (29) üç ay geçmekile tamām olur ammā ol kim nikāḥdan ṣoñra duḫūl etmedin ṭalāḳ virse aña ʿiddet vācib (30) olmaz anuñ daḫı ḥükmi aşaġa geliser ve daḫı bu ʿavretlere ḥelāl degüldür kim Allāhu Teʿālā olaruñ raḥmlerinde (31) yaratduġı nesnelerdeñiz diyeler yüklü degülin yüklüyin diyeler erüñ ḥaḳḳını żāyiʿ bāṭıl ḳılmaġıçun recʿat

[79a] (1) itmekden eger ṭalāḳ recʿ olursa yā ḥayż gördüm diye ḥāl budur kim görmemiş ola eger girçek bular (2) Allāh'a īmān getürdilerse ve āḫirete inandılarsa bu işi itmeyeler ve girü kendü erenleri ḥaḳluraḳdur ki anlara (3) recʿat ḳılalar ve ol ʿiddeti müddet içinde kim anlar aña muntaẓır olup göz ṭutmışlardur tā ne vaḳt kim (4) geçe girü bir ere daḫı varalar ḳaçan ṭalāḳ recʿ olsa ayruḳdan erenleri ḥaḳludur kim girü varalar (5) eger ortalarında ıṣlāḥ dilerlerse ve bu ʿavretlerüñ daḫı erenleri üzere ḥaḳları var nitekim

[164]Bakara Sūresi (2), 228. ayet: "Boşanan kadınlar, kendi kendilerine üç aybaşı hali beklerler, eğer Allah'a ve ahiret gününe inanmışlarsa, rahimlerinde Allah'ın yarattığını gizlemeleri kendilerine helal değildir. Kocaları bu arada barışmak isterlerse, karılarını geri almakta daha çok hak sahibidirler. Kadınların hakları, örfe uygun bir şekilde vazifelerine denktir. Erkeklerin onlardan bir üstün derecesi vardır. Allah güçlüdür. Hakim'dir."

erenlerüñ (6) anlaruñ üzre ḥaḳḳı var Allāhu Teʿālā buyurduġınlayın evvel er ḥaḳḳı budur kim ʿavret üzerine ki erine muṭīʿ (7) ola ni derse ṭuta muḫālefet ḳılmaya eger buyurduġı maʿṣīyet olacaḳ nesne degülse ammā Allāhu Teʿālā (8) ḳatında maʿṣīyetlü nesne olursa muṭīʿ olmaya ve daḫı eri destūrinsiz evinden çıḳup (9) ḳanca şınaya varmaya eger ḳardaşı ve atası anası evi daḫı olursa ve yanında bular ḳonşu daḫı olursa (10) ḫuṣūṣa ki yād ola ve daḫı erinüñ döşekinden ḳaçmaya ve eri destūrinsiz evinden kimseye nesne (11) virmeye ve eger viresi olursa ṣevāb erinüñ kendü günahkār olur ve daḫı eri destūr virmeyince (12) teṭavvuʿ oruç ṭutmaya eger ṭutası olursa ḳabūl olmaz hemān açlıġı ḳalur ve daḫı eri sevmedügi ve (13) ḫoş görmedügi kimseleri evine ḳoymaya gerek er olsun gerek ʿavret gerek biliş olsun gerek yād ve daḫı (14) erinden ġayr er kimseden fercini ṣaḳlaya ve yüzin daḫı göstermeye ve erinüñ niʿmetlerine kāfir olmaya senden (15) hīç ben bir ḫayra irişmedüm dimeye kendü evinden artuḳ evde ṭonun çıḳarup oturmaya ḳaçan eri anuñıla (16) ṣoḥbet ḳılmaḳ istese kendi ʿöẕrüm var diyü bahāne idüp menʿ itmeye ve ger adı ḫamrda daḫı olursa (17) ve ṭavar arḳasında daḫı olursa ve erinden destūr evinden çıḳsa tā girü gelince ferişteler aña laʿnet (18) oḳurlar ve eger eri destūr virüp çıḳası olursa daḫı gerekdür kim kendüyile gökçek ḳoḳular getürmeye (19) ve bezeklü ṭonlar geymeye ki yād erenlere gözüke ve ḳoḳusı anlaruñ burnına ṭoḳunup andan fitne ḳoya ve kendüye (20) daḫı zinā ḳılmışça günāh ola ve ger ṭon geyürse daḫı üzerine bir çarıla büriye ki bezegeni kimse görmeye (21) ammā ḳoḳu getürmegi terk ide ammā ḳaçan evinde olsa kendüni ṭonada bezeñile ve ḳına yaḳınup gözine sürme (22) ḳoya ve görklü ḳoḳular idine erinüñ kendüye raġbetin arturmaġıçun ve dilile erini incitmeye ki Tañrı ḳatında (23) ʿāṣī ola Ḥaḳ Teʿālā andan rāżı olmaya ve erinüñ yüzine yüzin gözin dürüp baḳmaya ki Ḥaḳ Teʿālā (24) aña ḫışm eyleye erinüñ üzerine çaġırı söylemeye ve ger erinüñ gövdesi küllī ḳanıla arıñı olsa (25) ol anı dilile yalayup aña ḫiẕmet itse daḫı minnet itmeye belki daḫı ḳulluḳda kendüni eksüklü göre (26) ve evi ḳollucaġın güci yitdükçe yirine getüre ṭaʿām bişüre ve çıraḳ yaḳa ve etmek eyleye ayruḳsuġlı ḳalmasa (27) otura

iplicegin egire ki Resūl ʿaleyhi’s-selām buyurmışdur bir sāʿat bir ʿavret erine muṭīʿ olup (28) oturup iplicegin egirdi ki aña bir yıl nāfile ʿibādet ḳılmaḳdan ḫayrludur ve daḫı buyurmışdur ki baḫt u (29) saʿādet ol ʿavretüñ kim eri andan rāżı ola zīrā Ḥaḳ Teʿālā rıżāsı daḫı anuñ içindedür ve helāk- (30) -lik ol ʿavrete kim eri andan ḫoşnūd olmaya zīrā Ḥaḳ Teʿālā ḫışm ve ġażab daḫı anuñ içinde (31) ve eri andan bir gün ḫoşnūd olduġı aña bir yıl nāfile namāz ve nāfile oruç ve nāfile ṣadaḳa itmekden

[79b] (1) ḫayrludur fi’l-cümle daḫı ḥaḳları çoḳ ammā şol ki mühimm idi andan biraz münāsebetile beyān ḳılduḳ bunı ṣaḳlayan (2) bāḳīsin daḫı yerine getürür ammā bu kez ʿavret ḥaḳḳından daḫı ki er üzerinde vardur biraz andan (3) daḫı beyān ḳılalum ki ol āyet işāret ḳılduġı maʿnā yerine gele evvelā bir budur kim kendüne yirse (4) aña daḫı yedire ve ne geyürse aña daḫı geydüre ammā bu küllī ḥelālden ola ḥarāmdan olmaya ve dīn eksügin (5) aña ögrede āb-dest ve namāz ve oruç erkānları ve şarṭları nedür bildüre ve ḥayżı ve nifāsı vaḳtinde (6) nice itmek gerek ögrede ve ger kendü bilmezse varup bir ʿāmilden ki dīndār ola kendü ögrene gele evine (7) daḫı ögrede ve ger böyle itmese vardur ol ʿavret kim eri destūrinsüz ʿilm-i meclisine varup kendü (8) dīnin ögrene eger eri menʿ idüp ḳomayacaḳ olursa Tañrı ḳatında ʿāṣī olur zīrā Ḥaḳ Teʿālā buyurmuşdur (9) kim **ya eyyuhe’llezīne amenu ku enfusekum ve ehlikum naren ilaye**[165] yaʿnī iy anlar kim īmān getürdiler kendü (10) nefsüñüzi daḫı ehl-i ʿayāliñizi daḫı ṣaḳlañ şol esbāblardan ki oda girmege vesīledür ol esbāblaruñ (11) imdi key ölüsi cehldür ki kişi dükeli belāya ve miḥnete uġramaz dünyāda ve āḫiretde illā bilmezlikile ve daḫı (12) evinden ṭaşra bitecek maṣlaḥatın ʿavreti ḳatında bitürecek kimse olmasa anı kendü bitürivire ʿavretin (13) ṭaşra çıḳarmaya ve daḫı nesne ötedüġiçün ve döñdügiçün olur olmaz nesneleri bahāne ḳılup döñmeye (14) ki yarın olaruñ daʿvīcisi Ḥaḳ Teʿālā olısar ve ger döñerse şerʿ buyurduġı yirlerde döñe yaʿnī namāz (15) ḳılmazsa ve cenābetile yüriyüp ġusl itmezse ve destūrsuz evden çıḳarsa ve erini ḳoyup yād (16) erile düzgün iderse ve döşeginden ḳaçup muṭīʿ

[165]Tahrīm Sūresi (66), 6. ayet: “Ey inananlar! Kendinizi ve çoluk çocuğunuzu cehennem ateşinden koruyun.”

olmazsa ve erinüñ mālını yoḳ yirlere kime dilerse virip (17) yā uġrılayın ṣatup itlāf iderse iẕn ü şerʿile döñmek var ammā eyle döñmeye ki bir aʿżāsına (18) ziyān irişdüre ṣaḳına ṣūretine ve başına ve ḳollarına urmaya ki ḫaṭarlu yirlerdür tā ki artuḳ (19) ziyāna daḫı ṣataşmaya ḳarşu ḫayr nesneleri aña bildürivire anuñıla müdārā ḳılup dirile ki olaruñ (20) aṣlı yaradılmaġı egri eyegüdendür toġrılmaḳ mümkin degüldür şol egrilcikile nā-çār dirilmek gerek zīre (21) peyġāmber ʿaleyhi'ṣ-selām buyurmışdur kim ḳanḳı erʿavretinüñ yüz ḫulḳına ṣabr idüp getürse Ḥaḳ (22) Teʿālā aña Eyyüb peyġāmber belāsına ṣabr itdügiçün ne ḳadar ṣevāb virdise aña daḫı ol ḳadar ṣevāb (23) virür baʿżıʿālimler dimişler kim ʿavretüñ cefāsına ṣabr itmekde birḳaç fāyide var bir ol kim oġlancıḳları (24) şabla yimekden ḳurtılur ve çanaġı çömlegi ṣınmaḳdan ḳurtılur ve buzaġusı dögülmekden ḳurtılur (25) ve çetügi dögilüp aç ḳalmaḳdan ḳurtılur ve ṭon yırtılmaḳdan ḳurtılur ve ḳonuġı daḫı evden gitmekden (26) ḳurtılur bāḳīsin daḫı bundan ḳıyās it ve biri daḫı budur kim güci yitdügine göre anı ḫoş ṭuta (27) ammā Tañrı'dan ḳorḳarʿavret olmasa görklü ṭonlar idivirmeye ki geyüp ṭonanup ṣoḳaḳlara (28) düşüp kendüni yād erlere göstermeye şol ṭonları idivire kim anuñıla ṭaşra çıḳmaġa ʿārlana evin (29) bekleyüp otura ve gerʿavreti iki olsa yā daḫı artuḳ olsa her birine ayru ev idivireʿadl idüp (30) yimekde geymekde ve meṣāliḥlerin ḳayurmaḳda hep berāber ṭuta birine eksük idüp ẓulm eylemeye ve bir gice (31) birinüñ ve bir gice daḫı birinüñ evinde yata ammā cimāʿ itmekde muḫayyerdür elbetde şarṭ degüldür kim her yatduḳça

[80a] (1) cimāʿ ide ḳanḳısına dilerse ide bunda teklīf yoḳdur yāḫud birinüñ ḫulḳından ötürü yā ḥüsninden ötürü (2) göñlinde meḥabbeti ayruġından aña ziyāderaḳ olsa anuñıla ʿiḳāb olunmaz zīrā bu iḫtiyārī degüldür ammā (3) bāḳīsindeʿadl idüp ḥaḳların riʿāyet ḳılmaḳ gerek zīrā buña Resūl'denʿaleyhi'ṣ-selām vaʿīd (4) vārid oldı ki buyurur .....(5)..... .....(6).....” yaʿnī her ḳanḳı kişinüñ kim iki ʿavreti ola ve daḫı ortalarında nafaḳa virmekde (7) ʿadl itmeye yā bile yatmaḳda berāber

itmeye yimelerin içmelerin berāber ḳılmaya ol benden degüldür ben andan (8) degülüm ve benüm şefāʿatümden aña naṣīb yoḳdur illā meger kim ol işden tevbe ḳıla ve daḫı ʿavretüñ (9) mālından ötürü döñüp sükūn kendüye baġışladup nesnesin almaya ki ḥelāl degüldür bir pāre (10) oddur ki alur āḫiretde anuñıla ʿaẕāb olunur eger dünyada ḫoş göñülile ḥelālleşmeyiceḳ olursa ve bu (11) ḥālile kābīnin baġışlanmaḳ daḫı buncılayındur ne ḳadar dünyā ʿālimleri ḥelāldür deyü fetvā daḫı virürlerse (12) ol Tañrı ḳatında ḥelāl olmaz çünki rıżāyıla olmaya ve daḫı ol ʿavretile ve ḳathā mübāḥ nesnelerile (13) laṭīfe ve mizāḥ gibi ide muvānesetiçün zīrā kişi ḥelālile oynamaḳ ol oyunlardan degül kim menhī ve ḥarām (14) ola ammā anlaruñ ḳatında kişinüñ sözinden sükūtı çoġıraḳ gerek kim heybetlü ola andan üşeneler (15) ne gerekse söyleyüp kendüni yeyni ḳılmaya ki anlaruñ ḳatında ḥürmeti ḳalmaya fī'l-cümle bunda daḫı kelām (16) çoḳ ammā ʿaḳlı olanlara bu ḳadar işāret kifāyet ḳılur bāḳīsin bundan añlaya ve bu küllisile erenlerüñ (17) daḫı ʿavreti üzere ziyāde mertebesi var birḳaç nesneyile bir nafaḳa virmekile bir mehrin virmekile ve bir (18) daḫı ʿaḳlıla ve bir daḫı mīrāṯ yimekde ki er iki naṣīb ala ʿavret bir ṭalāḳda daḫı ermelikdür ki ol ḳıyu- (19) -virmeyince ḳurtulmaġa çāre yoḳ meger ki ola ve ṭalāḳ daḫı recʿ olacaḳ recʿat itmek daḫı er (20) elindedür ʿavret gerek rāżı olsun olmasun ve daḫı ġazāya gitmekde erenlere farż olunmışdur (21) ʿavretlere degül meger ki nefīr-i ʿāmm ola ve bir daḫı ṭanuḳlıḳ virmekde kim iki ʿavret bir er yerine geçer ve daḫı (22) ḳāżı olmaḳ ve emīr olmaḳ ve ḫalīfe olmaḳ ve müfti olmaḳ ve eẕān oḳumaḳ ve ilerü geçüp namāzda imāmet (23) ḳılmaḳ hīçbirisi bulara revā degül küllī erenler ḥaḳḳına ṣābit olmışdur Allāhu Teʿālā ʿazīz ḥekīmdür ḥükm ider ki (24) recʿ ṭalāḳda er girü ʿavretine ṭalāḳ ʿiddeti içinde recʿat ḳıla nitekim didüñ ve daḫı ṭalāḳı recʿ bunuñıla (25) olur kim er ʿavretine eyde sen boşsın yā boş olınmışsın yā ben seni boşadum diye ṭalāḳ recʿ olur (26) gerek bayına niyyet itsün gerek itmesün çün lafẓında bayın añlamaya ve recʿat ḳılmaḳ daḫı budur kim dilile (27) āşikāre eyde ben ol saña didügüm sözden recʿat idüp döndüm yāḫud ol ʿiddeti çıḳmadın girü aña (28) cimāʿ ide yāḫud şehvetile ol ʿavrete yapışa yā öpe yā şehvetile

fercine naẓar ḳıla hemān girü recʿat (29) olur nikāḥ itmek ḥācet olmaz eger bu didüklerimüz ʿavret erile işlese yaʿnī erini ṭutup şehvetile (30) öpse yā fercine naẓar eylese imām Ebū Ḥanīfeyile Muḥammed ḳatında girü recʿat olur ammā Ebū Yusufʾuñ ḫilāf (31) var nihāyede böyle ẕikr olunmışdur pes Ḥaḳ Teʿālā daḫı ol recʿate mālik olınan ṭalāḳ ḳanḳıdur beyān

[80b] (1) idüp buyurdı ki **ettalāku merratāni fe imsākun bimaʿrūfin ev tesrīhun bi ihsānin velā yahillu lekum en tehuzū** (2) **mimmā āteytumūhunne şeyʾen illā en yehāfā illā en yukīmā hudūdallāhi fe in hiftum ellā yukīmā hudūdallāhi** (3) **fe lā cunāha ʿaleyhimā fīmāʾf tedet bihi tilke hudūdullāhi felā taʿtedūhā ve men yeteʿadde hudūdallāhi** (4) **feulāʾike humuʾz zālimūne**[166] yaʿnī ḥālet-i cāhiliyetde ṭalāḳı ṣaġışıla maḥṣūr degüldi Ḥaḳ Teʿālā (5) bu ṭalāḳı üçe ḥaṣr idüp ṣaġışın beyān ḳıldı bu āyetde evvelā ol iki ṭalāḳı añdı kim anuñıla (6) recʿate mālik olunur bundan ṣoñraġı āyetde ol üç ṭalāḳı ẕikr eyledi ki anuñıla iyānet tefrīḳ (7) ḥāṣıl olur erile ʿavret arasında tā bir zevc āḫere varmayınca girü erine varmaḳ ḥelāl olmaz (8) bes bu āyetde buyurdı kim şol ṭalāḳ ki kişi anuñıla recʿate mālik olur iki kez ṭalāḳ virmekdür (9) yaʿnī evvel bir ṭalāḳ virse vardur ki girü recʿat idüp ala ʿiddet içinde andan ṣoñra bir ṭalāḳ girü (10) virse girü recʿat idüp almaḳ var eger ṭalāḳ recʿ olursa ʿavret gerek rāżı olsun gerek (11) olmasun ve ger bir ṭalāḳ baynı olursa yā iki ṭalāḳ bayın olursa vardur ki ʿavret rıżāsıla (12) girü ala nikāḥ ḳıla gerek ʿiddet içinde gerek ʿiddetden ṭaşra pes ḳaçan recʿat idüp girü alsa vardur (13) ol ere kim anı eylükile ṭuta güci yitdügi ḳadar nafaḳasın vire ve ṭon eyleye ve anuñıla dirligin (14) görklü eyleye anı incitmeye yāḫud üzerinde ne ḥaḳḳı varısa vire eylükile vire ṣalıvire zaḥmet (15) virmeye ve daḫı ḥelāl degüldür ere kim virdügi mehrden girü nesne ala ol ʿavrete ṭalāḳ virmek (16) içün meger kim ḫulʿ ideler nitekim ʿAbdu'llāhi'bni Übeyy ḳızı Cemīle ṭurup Resūl'e geldi ʿaleyhi's-selām (17) eri Ṣābit ibn Ḳays'dan şikāyet ḳılup didi ki yā

[166]Bakara Sūresi (2), 229. ayet: "Boşanma iki defadır. Ya iyilikle tutma ya da iyilik yaparak bırakmadır. İkisi Allah'ın yasalarını koruyamamaktan korkmadıkça kadınlara verdiklerinizden (mehirden) bir şey almanız size helal değildir. Eğer Allah'ın yasalarını ikisi koruyamıyacaklar diye korkarsanız, o zaman kadının fidye vermesinde (mehrinden vazgeçerse) ikisine de günah yoktur. Bunlar Allah'ın yasalarıdır, onları bozmayın. Allah'ın yasalarını bozanlar ancak zalimlerdir."

Resūla'llāh ayruḳ Ṣābit ile bir yire cemʿ olmazın ayrulur (18) Resūl ʿaleyhi's-selām ol Cemīle'ye didi ki ol Ṣābit saña virdügi baġçeyi girü virmege rāżı mısın Cemīle (19) didi ki daḫı ziyāde vireyin dek ḳosun Resūl ʿaleyhi's-selām buyurdı ki ziyāde gerekmez bes Resūl ʿaleyhi's-selām (20) Ṣābit ḳıġırup ol ʿavretile ḫulʿ eyledi ḫulʿ aña dirler kim yā er ʿavretin sevmeye yā ʿavret erinden ḳaça mālından (21) nesne virüp kendü er elinden ḫalāṣ ḳıla ammā er ḳaçıcaḳ ne dilerse vire velīkin ʿavret ḳaçacaḳ olursa (22) er ʿavretden şol mehr virdüginden ziyāde nesne almaya ol ḥelāl degüldür yāḫud ʿavretine dimeye kim (23) gel baña bu ḳadar māluñdan nesne vir saña ṭalāḳ vireyin bu ḥelāl degüldür illā meger ol erile ʿavret (24) ikisi bileler kim Ḥaḳ Teʿālā buyurduġı ḥaḳları birbirine ṣaḳlayu ne er ʿavret ḥaḳḳın yerine getürür ne ʿavret (25) er ḥaḳḳın yerine getürür eyle olıcaḳ ḳaçan ki ḳaçan ʿavret ola er anuñ mālından nesne alup ṭalāḳ virmek (26) revādur nitekim Resūl ʿaleyhi's-selām Ṣābitile Cemīle arasında muṣālaḥa ḳıldı Cemīle ol Ṣābit aña mehr (27) virdügi baġçeyi girü Ṣābit'e virdi Ṣābit daḫı aña ṭalāḳ virdi ammā er ḳaçacaḳ olursa ḥelāl (28) degüldür ki ʿavretden nesne ala eger ḳanṭarıla altun daḫı virdise eger ḳāżı ve ḥākim bilseler kim ol erile (29) ʿavret ikisi bir yerde ṭurmaġıla Ḥaḳ Teʿālā buyurduġı ḥaḳları żāyiʿ idüp dīnlerine żarar ider bes ol (30) vaḳt revādur günāh yoḳdur kim ʿavret nesne virüp kendüni ḳurtara nitekim didük Ḥaḳ Teʿālā'nuñ farż (31) ḳılduġı aḥkāmı bulardur siz bundan öte tecāvüz ḳılmañ zīrā şol kimse kim bu ḥükmden tecāvüz

[81a] (1) ḳılup Ḥaḳ Teʿālā emrin ḳoyup şol ki menhīdür anı işlese olar ẓālimlerden olar kim kendü nefslerine żarar (2) ider bundan ṣoñra Ḥaḳ Teʿālā ol üç ṭalāḳ virmek ḥükm nedür anı beyān idüp buyurdı ki **fe in tallekahā** (3) **fe lā tehillu lehu min baʿdu hattā tenkiha zevcen ġayrah fe in tallekahā felā cunāha ʿaleyhimā en yeterāceʿā in zannā en** (4) **yukīmā hudūdallāh ve tilke hudūdallāhi yubeyyinuhā li kavmin yaʿlemūne**[167] yaʿnī ḳaçan ʿavretine üç ṭalāḳ virse (5) ol ʿavreti girü almaḳ üç ṭalāḳdan ṣoñra aña ḥelāl olmaz tā bir ara daḫı

[167]Bakara Sūresi (2), 230. ayet: "Bundan sonra kadını boşarsa, kadın başka birisiyle evlenmedikçe bir daha kendisine helal olmaz. Eğer ikinci koca da onu boşarsa, Allah'ın yasalarını koruyacaklarını sanırlarsa eski karı kocanın birbirlerine dönmelerine bir engel yoktur. Bunlar, bilenkimseler için Allah'ın açıkladığı yasalardır."

ṣaḥīḥ ḳabīle varmayınca (6) ol alan er aña cimāʿ itmeyince ammā ikinci ere varmaḳ s̱ābit oldı bu āyetile ve cimāʿ ḳılmaġı s̱ābit oldı (7) sünnetile nitekim rivāyetdür İbn ʿAbbās'dan raẓıya'llāhu ʿanhü eydür be-dürüstī Rifāʿa ʿavretine üç ṭalāḳ (8) virdi andan ṣoñra anı ʿAbdu'r-raḥmān bin Zübeyr çiftlendi ṭurup ol ʿavret Resūl'e geldi ʿaleyhi's-selām (9) geldi didi ki yā Resūla'llāh Rifāʿa baña üç bāyin ṭalāḳ virdi andan beni ʿAbdu'r-raḥmān çiftlendi (10) ol daḫı süst andaymış ne buyurursın Resūl ʿaleyhi's-selām buyurdı ki diler misin ki girü Rifāʿa'ya (11) varasın didi belī dilerem Resūl buyurdı ki sen girü varuñ Rifāʿa'ya varmaḳ revā degül tā ʿAbdu'r-raḥmān (12) senüñ bālüñden ve sen anuñ bālinden ṭatmayınca pes ol nikāḥdan ṣoñra cimāʿ daḫı şarṭ lāzım (13) olduġı bu Rifāʿa ḳażiyyesile s̱ābit oldı ki ansuz revā olmaz ḫilāf-ı Şāfiʿīnüñdür ki eydür (14) nikāḥıla cimāʿsuz daḫı girü erine ḥelāl olur bu ẓāhir āyetile temessük ider biz ḥadīs̱-i ʿuseyle birle aña ḥüccet (15) ḳıluruz nitekim beyān eyledük pes ol çiftlinen er ḳaçan girü ol ʿavrete ṭalāḳ virse duḫūl itdükden ṣoñra (16) günāh yoḳdur ol evvel ki er daḫı ol ʿavrete kim girü nikāḥ-ı cedīd birle çiftleneler ḳaçan yaḳın bilseler (17) ki ol Ḥaḳ Teʿālā buyurduġı ḥaḳları birbirine taḳṣīr itmeyüp yerine getürürler imdi bu didüklerimüz (18) küllī Allāhu Teʿālā'nuñ aḥkāmlarıdur ki bunı ṣaḳlamaḳ farż-ı lāzımdur anuñçün didi kim bu Ḥaḳ Teʿālā'nuñ (19) aḥkāmlarıdur beyān ḳılur şol ḳavme kim olar ʿālimlerdür zīrā ʿālim olanlar işidür ṣaḳlar emri yerine getürür (20) ammā ol ki cāhil ola ne nesne ki olara bu aḥkāmlardan beyān oluna hīç aña iʿtibār idüp ṣaḳlamaz (21) ve yerine getürmege ḳaṣd daḫı itmezler bundan ötürü buyurdı Ḥaḳ Teʿālā ki **ve izā tallektumu'n nisāe febelaġne** (22) **ecelehunne fe emsikū hunne bi maʿrūfin ev serrihūhunne bi maʿrūfin velā tumsikūhunne dirāran litaʿtedūri vemen yefʿal** (23) **zālike fe kad zaleme nefsehu velā tettehizū āyātillāhi huzuven vezkurū niʿmetallāhi ʿaleykum vemā enzele ʿaleykum** (24) **mine'l kitābi ve'l hikmeti yaʿizukum bihi ve'ttekūllāhe vaʿlemū enna'llāhe bi külli şey'in ʿalīmun**[168] yaʿnī

[168]Bakara Sūresi (2), 231. ayet: "Kadınları boşadığınızda, müddetleri sona ererken, onları güzellikle tutun, ya da güzellikle bırakın, haklarına tecavüz etmek için onlara zararlı olacak şekilde tutmayın; böyle yapan şüphesiz kendisine yazık etmiş olur. Allah'ın ayetlerini de alaya almayın; Allah'ın üzerinize olan nimetini, öğüt vermek üzere size indirdiği Kitap ve hikmeti anın, Allah'tan sakının, Allah'ın her şeyi bildiğini bilin."

ḳaçan ʿavretüñüze ṭalāḳ (25) virseñüz ʿiddetleri müddeti tamām olmaġa yaḳın olacaḳ aña recʿat idüp eylükile ḫoş ṭutuñ yāḫud (26) ḳūñ recʿat itmek müddetleri tamām olup kendü nefslerine mālik olup kime dilerse ḳūñ varsunlar (27) siz anları żarar yöninden ṭutmañ ki anlara ẓulm idesiz yaʿnī ʿiddetleri çıḳmaġa yaḳın olıcaḳ almaġa çün (28) göñlüñüz olmaya anlara recʿat idüp dönüp girü ṭalāḳ virmek ki ḳaṣduñuz anlara bir ʿiddet daḫı çekdürüp (29) uzaġa bıraġasız anlara żarar ola her kim ki böyle işlese bilsün ki ḥaḳīḳat kendü nefsine ẓulm (30) itmiş olur ʿaẕāba er ḳuru ṭutmaġıla zīrā Allāhu Teʿālā menʿ itdügi nesne iy sebepdür kendüyi ʿaẕāba ḳarşu (31) ṭutmaġa bes siz Allāhu Teʿālā'nuñ kelāmını sehl görüp oyuna ṭutmañ ki ʿavretüñüze ṭalāḳ viresiz

[81b] (1) daḫı anı oyuna ṭutasız bu ṭalāḳ degül diye siz eküñ ol İslām niʿmetin ki Ḥaḳ Teʿālā size virdi ṣaḳlañ (2) anı żāyiʿ itmeñ ve daḫı ṣaḳlañ ol mevāʿiẓleri ve naṣāyiḥler ki Ḥaḳ Teʿālā sizüñ üzerüñüze indürdi ol ʿazīz (3) kitābında ki Ḳurʾān'dur daḫı ol ḥikmet sözleri ki Ḳurʾān içinde vardur anuñıla size naṣīḥat ḳılup żararlu (4) nesnelerden menʿ idersin daḫı anuñıla ögütlenüp Allāhu Teʿālā ʿaẕābından ḳorḳuñ bilüñ ḥaḳīḳat ki Allāhu Teʿālā (5) sizüñ ʿamelüñüzden ḳaṣduñuz neydügin bilür aña göre size mücāzāt ḳılur daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim (6) **veizā tallektumu'n nisāe febelaġne ecelehunne felā taʿdulūhunne en yenkihne ezvācehunne izā terādav beynehum** (7) **bi'l maʿrūfi zālike yūʿazu bihi men kāne yuminu billāhi vel yevmi'l-āhiri zālikum ezkā lekum veather vallāhu** (8) **yaʿlemu ve entum lā taʿlemūne**[169] bu āyetüñ sebeb-i nüzūli buyıdı kim Maʿḳıl bin Yesār'uñ ḳız ḳardaşı anı Ebū'd-Daḥdāḥ'uñ (9) ʿavretidi Ebū'd-Daḥdāḥ'ı aña ṭalāḳ virüp ḳoyuvirdi ʿiddeti daḫı geçüp tamām oldı Ebū'd-Daḥdāḥ ol (10) işine peşīmān olup diledi ki girü çiftlene ʿavreti rāżı oldı ki girü vara ḳardaşı Maʿḳıl anı menʿ (11) idüp varmaġa ḳomadı didi ki eger sen aña girü varacaḳ olursañ benüm yüzüm görmek saña ḥarām olur (12) bes Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki ḳaçan ʿavretüñüze ṭalāḳ virseñüz

[169]Bakara Sūresi (2), 232. ayet: "Kadınları boşadığınızda, müddetleri sona ermişse, kocaları ile birbirleriyle güzellikle anlaşmışlarsa evlenmelerine engel olmayın. İçinizden Allah'a ve ahiret gününe inanan kimse bundan ibret alır. Bu sizin için daha nezih ve daha paktır. Allah bilir, siz bilmezsiniz."

ʿiddetleri müddeti daḫı tamām (13) olsa siz anları girü erenlerine varmaḳdan menʿ itmeñ ḳaçan birbiri arasında eylükile rıżā olunsa işbu (14) nesnedür ki size buyururlar Allāhu Teʿālā ḳıbelinden şol kimsenüñ ki sizden Allāhu Teʿālā'ya īmān var ve āḫiret (15) girçeklemişdür bu ḥükme muṭīʿ olsun ki aña bu ḫayrluraḳdur ve bu aṣlaḥdur zinādan ve kendüni gümāna (16) bıraḳmaḳdan bu pākirekdür Allāhu Teʿālā her birinüñ biribirne maḥabbeti ne ḳadar idüġin bilürsiz anı bilmezsiz ve daḫı (17) Allāhu Teʿālā bilür ki ḫayr u vefā idüp ʿadl itmek içindedür ammā siz bilmezsiz kim ol ikinüñ arasında tefrīḳ (18) idüp ayırmaḳdan sizüñ üzerüñüze ne ḳadar ʿuḳūbet olısar çün bu āyet geldi Resūl ʿaleyhi's-selām (19) Maʿḳıl bin Yesār'ı ḳıġırdı didi ki yā Maʿḳıl eger müʾminiseñ ḳız ḳardaşıñı Ebū'd-Daḥdāḥ'a virmekden menʿ eyleme (20) Ḥaḳ Teʿālā ḥükmin yerine getür Maʿḳıl didi ki yā Resūla'llāh ben īmān getürdüm Allāh'a ve anuñ Resūline ve muṭīʿ (21) oldum anuñ ḥükmine ben ḳul ol ḳaravaşı nice buyurdısa eyle eyit girü anı aña çiftlendür pes Resūl (22) ʿaleyhi's-selām girü Ṣābit'e ol ʿavretini nikāḥ idüp çiftlendürdi bu āyet-i ḥükm aña delālet ḳılur kim ḳaçan bir (23) ʿavretüñ velīsi olsa rāżı olmasa ki ol ʿavreti kimseye çiftlendüre ḥāl budur kim biribirinüñ küfvi (24) ola erile ʿavret cihetinden rıżā daḫı olmış ola vardur ḥākime kim kendüsi anı çiftlendüre rıżāsı (25) olmazsa daḫı ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā bir ḥükm daḫı beyān idüp buyurdı ki **ve'l vālidātu yurdiʿne evlādehunne** (26) **havleyni kāmileyni limen erāde en yutimme'r radāʿate ve ʿale'l mevlūdi lehu rizkuhunne vekisvetuhunne bi'l maʿrūfi lā tukellefu** (27) **nefsun illā vusʿahā lā tudārra vālidetun bi veledihā velā mevlūdun lehu biveledihi ve ʿale'l vārisi mislu zālike fe in erādā** (28) **fisālen ʿan terādin minhumā veteşāvurin felā cunāha ʿaleyhimā ve in eradtum en testerdiʿū evlādekum felā cunāha ʿaleykum** (29) **izā sellemtum mā āteytum bi'l maʿrūfi ve't tekū Allāhe vaʿlemū ennallāhe bimā taʿmelūne basīrun**[170] yaʿnī şol analar ki dilerler (30)

[170]Bakara Sūresi (2), 233. ayet: "Anneler çocuklarını, emzirmeyi tamamlatmak isteyen baba için, tam iki sene emzirirler. Anaların yiyecek ve giyeceğini uygun bir şekilde sağlamak çocuk kendisinin olan babaya borçtur. Herkese ancak gücü nisbetinde teklifte bulunulur. Ana çocuğundan, çocuk kendisinin olan baba da çocuğundan dolayı zarara sokulmasın. Mirasçıya da aynı şeyi yapmak borçtur. Ana baba aralarında danışarak ve anlaşarak sütten kesmek isterlerse, ikisine de sorumluluk yoktur. Çocuklarınızı sütanneye emzirtmek isterseniz, vereceğinizi örfe uygun bir şekilde öderseniz, size sorumluluk yoktur. Allah'tan sakının, yaptıklarınızı gördüğünü bilin."

oğlancuḳların emzüreler iki yıl tamām emzürsünler eger rıżāʿ müddetin tamām itmemek dilerlerse ve ol oğlanuñ (31) emzürmegi ḥaḳḳı ve anasınuñ nafaḳası ol atası üzerinedür ve daḫı geyecek ṭonları ṭāḳat yitdügi ḳadar

[82a] (1) hīçbir ataya żarar degürmeyeler oğlancuġın elinden çıḳup emzürüp terbiyet ḳıla meger ki ol kendü rāżı (2) ola ayruġa vireler ve daḫı ataya żarar olunmaya bunuñıla ki oğlın anası gögsinden artuḳ kimse südin (3) emmeye daḫı anası oğlını emzüre atası emzürmeyüp atası üzerine bıraġa yāḫud oğlan atası günde (4) bir dirhem ister ki oğlını bir dāye bildügi nüçoḳ dirheme emzürür elbetde ataya ḫayr idüp dimeyeler kim günde (5) bir dirhem ve bir anası emzürsün meger ki anası daḫı ol ḳadere rāżı ola ve ger oğlanuñ atası olmasa (6) ammā atasınuñ vereṣeleri olsa ataya ne vācib olursa oğlan ḥaḳḳında nafaḳada ve kisvede ki anasına (7) ve dayısına vireler anlar daḫı ol ḳadar vācibdür ki vireler ve daḫı eger atayıla ana ṭanışup rāżı olsalar (8) kim iki yıl tamām olmadın oğlına südden keseler anlaruñ üzerine günāh olmaz ve daḫı buyurdı ki ger (9) dileseñüz ki ayruḳ dāye ṭutup oğlanı emzürdesiz şol vaḳt anası ayruḳ ere nikāḥlana girü (10) sizüñ üzerüñüze günāh yoḳdur ḳaçan ki ol nafaḳadan kisveden şarṭ ḳılduġuñuz eylükile aña teslīm (11) idesiz ḳorḳuñ Allāh'dan bu ḥükmde birbiriñüze żarar ḳılmañ bilüñ ki Allāhu Teʿālā sizüñ biribiriñüze (12) ne vechile żarar ḳılduġuñuzı bilür āḫiretde aña mücāzāt ḳılur ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim **vellezīne yuteveffevne** (13) **minkum ve yezerūne ezvācen yeterabbasne bi enfusihinne erbeʿate eşhurin ve ʿaşrān feizā belaġne ecelehunne felā** (14) **cunāha ʿaleykum fīmā feʿalne fī enfusihinne bi'l maʿrūfi vallāhu bimā taʿmelūne habīrun**[171] yaʿnī şular kim sizden olalar (15) daḫı ʿavretleri ḳoyalar ol ʿavretleriñüz muntaẓır olup kendüleri çün dört ay on gün otursunlar (16) kimseye varmasunlar evden çıḳmasunlar kendüleri bezemesünler ḳaçan kim ol müddetleri tamām ola olan (17) kendülere zīnet ḳılup evden çıḳduḳlarından size günāh olmaz yoḳdur anuñ velīlerine kim

[171] Bakara Sūresi (2), 234. ayet: "İçinizden ölenlerin bırakmış olduğu eşler kendi kendilerine dört ay on gün beklerler; müddetleri sona erdiğinde, onların kendi haklarında uygun şekilde yaptıklarından dolayı size sorumluluk yoktur. Allah işlediklerinizden haberdardır."

ʿiddetden ṣoñra (18) Ḥaḳ Teʿālā anlara mübāḥ ḳıldugı zīnetden menʿ ideler ḳaçan ki atalaruñ murādları bir kimseyi kendülere raġbet (19) itdürüp çiftlenmekçün ola ve ol daḫı kendünüñ küfv ola aʿlā ve aḥsen olmaya Allāhu Teʿālā olaruñ (20) ne ḳılduḳların bilür ve anları çiftlenmekden menʿ iden daḫı bilür yarın her birine mükāfātın ḳılur bu āyet-i (21) ḥükm daḫı ʿāmdur duḫūl olunmış ʿavrete ve duḫūl olunmaduġa gerek kiçi olsun gerek büyük ki ʿiddeti (22) vefāt vācibdür ve zīneti terk itmek gerekdür tā müddeti tamām olınca meger ki bir meṣāliḥin ḳayurur kimsesi (23) olmaya ol vaḳt çıḳa zīnetsüz meṣāliḥin ḳayurup girü tiz gele ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim **ve lā** (24) **cunāha ʿaleykum fīmā ʿarradtum bihi min hitbeti'n-nisā-i ev eknentum fī enfusikum ʿalima'llāhu ennekum setezkurūnehunne** (25) **velākin lā tuvāʿidūhunne sirran illā en takūlū kavlen maʿrūfen velā taʿzimū ʿukdete'n-nikāhi hattā yebluġa'l-kitābu** (26) **ecelehu vaʿlemū enna'llāhe yaʿlemu mā fī enfusikum fahzerūhu vaʿlemū enna'llāhe ġafūrun halīmun**[172] yaʿnī ʿiddet (27) çeken ʿavretleri ṣarīḥ dilemekden ve ʿaḳd-i nikāḥı ḳılmaḳdan menʿ idüp tāʿrīżile dilemegi mübāḥ ḳılup (28) buyurdı ki sizüñ üzerüñüze günāh yoḳdur kim eri ölmiş ʿavreti varup tāʿrīżile dileyesiz tāʿrīż (29) budur kim varup eyde senüñ ḫulḳuñ ve sīretüñ baña yavlaḳ ḫoş gelür sen binümile olmaḳlıḳ key muvāfıḳıdı (30) umarın ki senüñile benüm aramda bir yire cemʿ olmaḳ taḳdīr oluna daḫı buña beñzer sözler ki var bu sırrıla (31) dilemek mübāḥdur buña tāʿrīż dirler ʿiddet içinde bu vechile dilemek mübāḥdur ammā āşikāre dilemek ve nikāḥ

[82b] (1) memnuʿdur revā degül yāḫud dilemegi gönlüñüzde gizleyesiz taṣrīḥ itmeyesiz ḳorḳuñ Allāh'dan ki Ḥaḳ Teʿālā bilür (2) olaruñ ʿiddeti içinde siz olara ne ẕikr itdüñüz anları çiftlenmekiçün līkin anlaruñıla vaʿdeleşüben yā (3) nikāḥ yā cimāʿ ḳılmañ illā bu ḳadar söyleñ ki sen cemīlesin benüm saña ġāyet raġbetüm var umaram ki baña (4) naṣīb olasın līkin ʿiddet içinde ʿaḳd-i nikāḥ itmege ḳaṣd eylemek tā ʿiddete tamām irmeyince

[172]Bakara Sūresi (2), 235. ayet: "Böyle kadınlara kapalı bir şekilde evlenme teklif etmenizde veya içinizden onlarla evlenmeyi geçirmenizde size sorumluluk yoktur. Allah onları anacağınızı bilir. Sakın meşru sözler dışında onlarla gizlice sözleşmeyin, müddet sona erene kadar nikah akdine kalkışmayın. İçinizde olanı Allah'ın bildiğini bilin de O'ndan çekinin. Allah'ın bağışlayan ve Halim olduğunu bilin."

bilüñ ki (5) Allāhu Teʿālā sizüñ göñlüñüzde ne varın bilür ʿahde vefā ḳılmaḳdan yā ḳılmamaḳdan ḥaẕer ḳıluñ anuñ (6) emrine muḫālefet ḳılmaḳdan ve nehyine mürtekib olmaḳdan bilüñ ki taḥḳīḳ ol Allāh'a ʿafv idüp setr (7) idicidür daḫı ḥalīmdür ki sizüñ üzerüñüze ʿuḳūbetini dünyada teʾcīl ḳılmaz ve daḫı buyurdı ki **lā cunāha** (8) **ʿaleykum in tallektumu'n-nisāe mā lem temessūhunne ev tefridū lehunne ferīdaten vemettiʿūhunne ʿale'l mūsiʿi** (9) **kaderuhu veʿale'l muktiri kaderuhu metāʿen bi'l maʿrūfi hakkan ʿale'l muhsinīne**[173] yaʿnī günāh yoḳdur sizüñ (10) üzeriñüze ḳaçan ki bir ʿavret çiftlene siz daḫı anuñıla bile olmaḳ size ḫoş gelmeye anuñıla cemʿ (11) olmadın girü ṭalāḳ viresiz ve anda daḫı günāh yoḳdur ki bir ʿavret mehrin tesmiye ḳılmadın nikāḥ (12) idesiz daḫı duḫūl etmedin ṭalāḳ viresiz zīrā ol kābini añılmaya ne mehr miṣl olur yaʿnī kendü (13) teʿalluḳında ve nesebinde bir ʿavrete ne mehr itdilerse aña daḫı ol miḳdār ola yāḫud ecnebīden (14) bir aña beñzer ʿavretüñ mālda ve ḥesabda kābini neyse aña daḫı ol miḳdār ola ammā eger cimāʿdan (15) ṣoñra yā ḫalḳa ṣaḥīḥ olduḳdan ṣoñra ṭalāḳ virse tamām mehrin virmek vācib olur gerek (16) mehri tesmiye olunsun gerek olunmasun eger cimāʿ olunmadın ṭalāḳ virse eger mehri tesmiye (17) olmış ise mehrinüñ nışfı lāzım olur ki vire eger ḫalvet ṣaḥīḥ olduḳdan ṣoñra daḫı mehr (18) tesmiye olanuñ ḥükm budur ḫalveti ṣaḥīḥ oldur ki ʿavret ṭarafından yā er ṭarafından bir ʿöẕr olmaya (19) ki ol cimāʿı mānīʿ ola ṣavm-ı Ramażān gibi kendüzde yā müḥrim ola yā ḫastalıḳ ola yā ʿavret ḥāyiż (20) ola yā nifās görmiş ola ḳaçan bulardan biri olmasa ikisi bir yirde ḫalvet olsa er andan cimāʿ ḳılmadıġı (21) ʿöẕr olmaz kāmil mehr lāzım olur ve ger mehr tesmiye olunmaduḳ olsa ḫalvet olmadın ve cimāʿ ḳılmadın (22) ṭalāḳ virse vardur er üzere ki aña güc yitdügi ḳadar müt'a vire yaʿnī bir göñlek ve bir derincek (23) ve bir çadır ki egnine ala bu üç vācibdür ki ḳıla muḥsinler üzre ve daḫı buyurdı ki **ve in tallektumūhunne min kabli** (24) **en temessūhunne vekad feradtum lehunne ferīdaten fenisfu mā feradtum illā en yaʿfūne ev**

[173]Bakara Sūresi (2), 236. ayet: "Kadınlara el sürmeden ve mehirlerini biçmeden onları boşarsanız size sorumluluk yoktur. Onları zengin kendi çapına, fakir kendi çapına uygun bir şekilde faydalandırın. Bu iyi davrananların şanına yakışır bir borçtur."

yaʿfuve'llezī (25) **biyedihi ʿukdetu'n-nikāhi ve en taʿfū akrabu li tekvā velā tensevu'l fadle beynekum inna'llāhe bimā taʿmelūne** (26) **basīrun**[174] yaʿnī eger siz anlara cimāʿ ḳılmazdan öñ ṭalāḳ virseñüz ḥāl budur kim mehrin daḫı taḳdīr (27) itmiş olsañuz anlara ol taḳdīr ḳılduġuñuz mehrüñ size nıṣfın virmek lāzım olur meger ki (28) ʿafv idüp terk ideler nesne almayalar yāḫud ol çiftlenen kendü faẕl idüp kābini tamām vire (29) nesne eksimeye her ḳanḳıñuz kim ʿafv ide taḳvāya ol yaḳınraḳdur Allāhu Teʿālā faẕle ve insāniyete (30) ḳınduru virüp buyurdı ki bir yiriñüz arasında faẕl-ı insāniyyeti unutmañ ki yā mehr tamām viresiz (31) yāḫud ʿafv idüp almayasız ki Allāhu Teʿālā sizüñ ne ḳılduġuñuz görür bilür her biriñüze iḥsānıñuza

[83a] (1) göre mücāzāt ḳılur ve bundan ṣoñra Ḥaḳ Teʿālā buyurdı kim **hāfizū ʿalā's-salevāti ve's salevati'l vustā** (2) **vekūmū lillāhi kānitīne**[175] yaʿnī ṣaḳlayucı oluñ farż olunmış beş vaḳt namāzuñuzı vaḳtlu vaḳtıla (3) tamām āb-dest almaġıla ve rükūʿın sücūdın tamām ḳılmaġıla ve daḫı orta namāzuñuzı key ṣaḳlañ kim andan (4) ġāfil olmayasız baʿżılar didiler ki ol irte namāzıdur baʿżılar didiler kim öyle namāzıdur baʿżılar didiler (5) kim ikindü namāzıdur rivāyet-i meşhūr daḫı budur zīrā anı Yunus kim ʿĀişe'nüñ rażıya'llāhu ʿanhü āzādlusıdur (6) eyle rivāyet ḳıldı ki ʿĀişe baña buyurdı ki anuñçün bir muṣḥaf yazam ve baña ışmarladı ki ḳaçan bu āyete (7) gelseñ baña ḫaber eyle çün bu āyete irişdüm aña ḫaber ḳıldum ol kendü elile alup bu āyeti yazdı (8) ṣalāt-ı vusṭā ṣalātü'l ʿaṣrı deyü yazdı hem Ḥafṣa bint ʿÖmer'den daḫı ki Resūl'üñ ḫātunlarındandır (9) bu vechile rivāyet olunmışdur ve hem emīrü'l-müʾminīne ʿAlī'den rażıya'llāhu ʿanhü rivāyetdür ki buyurdı ben eyle (10) ṣanurdum ki ṣalāt-ı vusṭā irte namāzıdur tā aña dek kim kāfirler Resūl'i meşġūl ḳılup ikindü namāzın (11) ṭar vaḳte ḳodılar işitdüm anda Resūl ʿaleyhi's-selām buyurdı ki Allāhu Teʿālā bularuñ ḳarınların ve sinle- (12) -lerin

[174]Bakara Sūresi (2), 237. ayet: "Eğer onlara mehir biçer de el sürmeden onları boşarsanız, kendileri veya nikah akdi elinde olan erkeğin bağışlaması hali müstesna biçtiğinizin yarısını verin, bağışlamanız Allah'tan sakınmaya daha uygundur. Aranızdaki iyiliği unutmayın. Allah şüphesiz işlediklerinizi görür."

[175]Bakara Sūresi (2), 238. ayet: "Namazlara ve orta namaza devam edin; gönülden boyun eğerek Allah için namaza durun."

odıla ṭoldursun ki biri orta namāzdan ġāfil ḳıldılar andan bildüm ki ṣalāt-ı vusṭā ikindü (13) namāzıdur imdi bu ikindü namāzını ki ṣaḳlamaġa Ḥaḳ Teʿālā taḫṣīṣ idüp buyurduġı andan ötürüdür ki (14) ol vaḳtde gice süfli çoḳ vāḳıʿ olur ḫalḳ aña muḳayyed olup ikindü namāzından ġāfil olup (15) ekṣer fevt iderler bes anı teʾkīd idüp muḥkem ışmarladuġı andan ötürüyidi hem ʿaḳl-ı ṭarīḳince daḫı (16) orta namāz ikindü namāzıdur zīrā öyleyile irte namāzı kendüzden ṣayılur aḫşamıla yatsu giceden (17) ol orta yirde ḳalur ve daḫı buyurdı ki ṭuruñ ol namāzlarda Allāh rıżāsıçün bu ḥāletde (18) ki muṭīʿlerden ve ḳāyimlerden olasız keennehu Ḥaḳ Teʿālā ḳullarına namāzda ḳıyāmlarını çoḳ eylemege buyurdı (19) nitekim Resūl'den ʿaleyhi's-selām ṣordılar namāzuñ efżali ḳanḳıdur cevāb eyle buyurdı kim efżali (20) namāz oldur kim sen anda ḳıyām taṭvīl idesin ammā Zeydü'bni Erḳam eydür biz namāz içinde tekellüm iderdük (21) bu āyet inüp bizi ol kelāmdan menʿ idüp meskūte emr eyledi bes bu rivāyetçe maʿnīsi budur kim ṭuruñ (22) namāzlarda Allāh rıżāsıçün sükūn idici oluban ve daḫı buyurdı ki **fein hiftum fericālen ev rukbānāen (23) feizā emintum feżkurū allāhe kemā ʿallemekum mā lem tekūnū taʿlemūne**[176] yaʿnī eger düşmandan ḳorḳsañuz ayaḳ (24) üzerine ṭururken ḳıluñ eger aña gücüñüz yitmese ṭavar üzerinde īmāyıla ḳıluñ herḳanḳı yaña yönüñüz (25) yönelirse gerek ḳıble olsun gerek olmasun ammā ḳaçan ki düşman ḳorḳusından emīn olasız Allāh'ı (26) ẕikr idüp namāzıñuzı ḳıluñ şöyle kim size bildürdi kimi iki kimi üç kimi dört ve daḫı bildürdi size ol (27) namāzı ki andan ol siz anı bilmezdüñüz ve bundan ṣoñra girü buyurdı ki **vellezīne yuteveffevne minkum ve yezerūne** (28) **ezvācen vasıyyeten li ezvācihim metāan ilel havli gayre ıhrācın fe in harecne fe lā cunāha aleykum fī mā** (29) **feʿalne fī enfusihinne min maʿrūfin vallāhu azīzun hakīm**[177] yaʿnī şol kim sizden vefāt ḳılup kendülerden (30) ṣoñra ʿavretlerin ḳoyalar daḫı ol ʿavretleriçün vaṣiyyet ḳılalar

[176]Bakara Sūresi (2), 239. ayet: "Eğer korkarsanız, yaya yahut binekte iken kılın, güvene erişince, bilmediklerinizi öğrettiği gibi Allah'ı anın."

[177]Bakara Sūresi (2), 240. ayet: "İçinizden ölüp, eşler bırakacak olanlar, evlerinden çıkarılmaksızın, senesine kadar eşlerinin geçimini sağlayacak şeyi vasiyet etsinler; eğer çıkarlarsa kendilerinin meşru olarak yaptıklarından dolayı size sorumluluk yoktur. Allah güçlüdür, Hakim'dir."

nafaḳadan ve kisveden tamām bir yıllıḳ (31) ḳadarı ki ol yıl tamām olınca erinüñ evinden çıḳmaya evvel şerīʿatlerde böyle idi ki ʿiddet tamām

[83b] (1) bir yılıdı hem cāhiliyetde daḫı böyleyidi ṣoñra dört ay on günden ziyādesi mensūḫ oldı geçen (2) āyetile kim beyān itdük ve ʿavretine vaṣiyyet ḳılmaḳ daḫı mensūḫ oldı mīrāṯ āyetlerile ve daḫı (3) Resūl ḳulıla kim buyurdıla vaṣiyyetü'l vāriṯ yaʿnī mīrāṯ-ḫoreye vaṣiyyet ḳılmaḳ yoḳdur ve daḫı (4) buyurdı ki eger ol ʿiddet çikenler ʿiddetden ṣoñra çıḳıcaḳ olursa kendü zīnetlerinden (5) nesne iderlerse size günāh yoḳ ve ger ʿiddet tamām olmadın daḫı ʿöẕr olup çıḳarlarsa daḫı (6) size andan günāh yoḳ Allāhu Teʿālā ġālibdür ḳahrıla ḥekīmdür her işi yirlü yirince düzer naḳṣ yoḳdur (7) ve daḫı buyurdı kim **ve lil mutallakāti metāun bil maʿrūfi hakkan alel muttekīne kezālike yubeyyinullāhu lekum āyātihī** (8) **leallekum taʿkılūne**[178] yaʿnī ṭalāḳ virilmiş ʿavretlere mütʿa vardur ṭāḳat yitdügi ḳadar bu ṭalāḳ (9) virilmiş ʿavretler daḫı dört cinsdür bir oldur ki aña mehr tesmiye olunmış ola ve bir oldur (10) ki aña mehr tesmiye olunmamış ola ve biri oldur kim duḫūl olunduḳdan ṣoñra ṭalāḳ virile (11) ve biri daḫı oldur kim aña duḫūl olunmadın ṭalāḳ virile mütʿa vācib olmaz illā şol ṭalāḳ (12) virilmişe kim aña mehr tesmiye olunmaya duḫūl olmazdan ol ṭalāḳ virile nitekim beyān geçdi (13) baña mütʿa vācibdür bundan ġayrıya mütʿa müsteḥabdur vācib müttaḳīler üzerine Allāh ile (14) kendüler arasında ḫaberile degül işbunuñ üzre size beyān ḳılur ḥükmlerini emri nehy üzere ola ki (15) bir mütenebbih olup Ḥaḳ Teʿālā buyruġını añlayasız ṭarīḳ-i Ḥaḳ üzre ṯābit olasız ve bundan ṣoñra (16) buyurdı kim **Elem tera ilellezīne haracū min diyārihim ve hum ulūfun hazara'l mevti fe kāle lehumullāhu mūtū** (17) **summe ahyāhum innallāhe le zū fadlin alen nāsi ve lākinne ekseren nāsi lā yeşkurūn**[179] (18) bu āyetüñ ḳażiyyesi budur kim bir vilāyete vebā vāḳıʿ oldı anuñ ḳavminden on sekiz biñ bir rivāyetde (19) yetmiş biñ kişi ol vebādan ölevüz

[178]Bakara Sūresi (2), 241-242. ayet: "Boşanan kadınları, haksızlıktan sakınanlara bir borç olmak üzere, uygun bir surette faydalandırma vardır. Allah ayetlerini düşünesiniz diye böylece açıklamaktadır."

[179]Bakara Sūresi (2), 243. ayet: "Binlerce kişinin memleketlerinden ölüm korkusuyla çıktıklarını görmedin mi? Allah onlara "Ölün" dedi. Sonra onları diriltti. Allah insanlara bol nimet verir, fakat insanların çoğu şükretmezler."

deyü ḳorḳup ḳaçdılar delük bir menzile ḳaçdılar Ḥaḳ Teʿālā olaruñ (20) küllisin helāk eyledi peyġāmberlerden birisi ki aña Ḥızḳīl dirlerdi geldi ol ḳavme uġradı gördi ki (21) küllī helāk olup yaturlar anı görüp didi ki elḥamdüli'llāh ol ḳādir pādişāha kim bu ölüp çürümiş (22) nefisler girü dirgürmege ḳādirdür kim ṭurup aña ʿibādet ideler pes ol nebī duʿā ḳıldı Ḥaḳ Teʿālā (23) oları diri ḳıldı Ḥaḳ Teʿālā bu ḳażiyye Resūline ʿaleyhi's-selām ḫaber virür tā ki ol baʿṣe münkir (24) olanlara delīl ḥüccet olup mütenebbih olalar andan ötürü buyurdı ki yā Muḥammed saña ḫaber virilmedi mi şu- (25) -laruñ kim vilāyetlerinden bunca biñ kişi ölümden ḳaçup çıḳdılar Allāhu Teʿālā olara öl didi küllisi (26) öldiler andan ṣoñra oları Ḥızḳīl duʿāsıla Ḥaḳ Teʿālā diri ḳıldı Allāhu Teʿālā bu ḫalḳ üzre faż̇l u (27) ʿaṭā ḳılıcıdur ammā bu ḫalḳuñ çoġı ol niʿmet ıssına küfrān niʿmet olmışlardur ki şükrin (28) yerine getürmezler bu āyet ve daḫı bunuñ gibi āyetler delālet ḳılur kim Muḥammed Ḥaḳ Resūl'dür zīrā kendüden ilerü- (29) -kileri ḫaber virür ḥāl budur ol kitāb oḳumış degüldi ẓāhir oldı Yehūdile Naṣārā'ya bildiler ki (30) ḥaḳīḳat ol Resūl'dür ve daḫı bu āyet bāṭıl ḳılur anlaruñ ḳavlini ki baʿṣe inkār ḳılurlar ve ḳabr ʿaẕābın (31) inkār ider ve daḫı buyurdı kim **ve kātilū fī sebīli'llāhi vaʿlemū enna'llāhe semīʿun ʿalīmun**[180] İbni ʿAbbās eydür

[84a] (1) rażıya'llāhu ʿanhü çün Ḥaḳ Teʿālā oları diri ḳıldı anlara buyurdı ki Allāh yolında muḳātele idüp ġazā (2) ḳıluñ ammā baʿżılar didiler kim bu ümmet-i Muḥammed'e emrdür ki Allāh yolında ġazā ideler bulara buyurdı ki ölümden (3) ḳaçmañ Allāh yolında muḳātele eyleñ bilüñ kim Allāhu Teʿālā semīʿdür sizüñ ne didiñüz işidür daḫı (4) ʿalīmdür ḳaṣduñuz neydügin bilür ve daḫı buyurdı kim **menzellezī yukridullāhe kardan hasenen fe yudāʿifehu** (5) **lehū edʿāfen kesīrah vallāhu yakbidu ve yebsut ve ileyhi turceūn**[181] bu āyetüñ sebeb-i nüzūli buyıdı kim (6) Ebū'd-Daḥdāḥ ṭurdı Resūl ḳatına geldi ʿaleyhi's-selām didi ki yā Resūla'llāh benüm iki baġçem var (7) eger ol ikiden birni Allāh

[180]Bakara Sūresi (2), 244. ayet: "Allah yolunda savaşın; bilin ki Allah işitir ve bilir."

[181]Bakara Sūresi (2), 245. ayet: "Allah'a, kat kat karşılığını arttıracağı güzel bir ödünç takdiminde kim bulunur? Allah hem darlaştırır, hem bollaştırır; O'na döneceksiniz."

yolına ṣadaḳa ḳılsam anuñ ʿivażı baña uçmaḳda ancılayın baḳçe virile mi Resūl (8) ʿaleyhi’s-selām didi ki belī virilür Ebū’d-Daḥdāḥ didi ki yā Resūla’llāh oġlum Daḥdāḥıla anası daḫı (9) anda benümile olurlar mı Resūl ʿaleyhi’s-selām didi ki belī olurlar Ebū’d-Daḥdāḥ didi ki yā Resūla’llāh sen ṭanuḳ (10) ol ki ol baġçemüñ biri Allāh rıżāsı çün ṣadaḳa olsun andan ṭurup baġçesi ḳapusına geldi (11) içerü girmege edeb idüp girmedi çünki lillāhiçün ṣadaḳa ḳıldı ḳapuda ṭurup ʿavretine çaġırdı (12) ki yā Ümmü’l-Daḥdāḥ gel bu baġçeden çıḳ ki ben bunı Allāhıçun ḳodum bes ʿavreti anı işidüp geldi (13) çıḳdı raḫtını ṭaşıyup ol bir baġçesine vardı erine didi ki mübārek olsun saña ki ne (14) görklü iş işledük bes bu āyeti Ḥaḳ Teʿālā indürüp buyurdı ki kimdür ol kim kendü mālından Allāhu (15) Teʿālā’ya gönül ḫoşluġıla ödünç vire tā ki Allāhu Teʿālā aña ol ḳadar vire uçmaḳ içinde yaʿnī (16) iki biñ kez biñ ol ḳadar vire Allāhu Teʿālā ṣadaḳaları ḳabż idüp ḳabūl ider dünyada ve āḫiretde (17) anuñ ḫalefini ve ṣevābını bol ḳılıvirür ve ḳabż idüp virdügi niʿmeti girü alur şol ḳavmden ki (18) şükrin yerine getürmeyeler ve basṭ idüp niʿmetini bol ḳılur olara kim anuñ şükrin yerine getürüp (19) Allāh yolına ḫarc ideler ḫayr ü iḥsān idüp mālıñuzı ḫoş gönülile Allāhu Teʿālā ḳatına gönderüñ (20) ki sizüñ daḫı dönüp varacaḳ yiriñüz andan yañadur Ebū ʿOṣmān Nehdī eydür baña ḫaber eyle irişdi ki (21) Ebū Hureyre razıya’llāhu ʿanhü rivāyet ḳılmış ki Allāhu Teʿālā ḳuluñ bir ḥasinesine biñ kez biñ ṣevāb (22) yazar anı işidüp ol yıl ḥacca vardum tā ki Ebū Hureyre’ye ṣataşup anı ṣoram ki taḥḳīḳ midür (23) çün vardum anı buldum ṣordum baña ol eyle ḫaber virdi ki saña ḫaber viren övket ṣaḳlamamış (24) yañlış ḫaber virmiş ben iki biñ kez biñ didüm biñ kez biñ didüm Allāhu Teʿālā kitābında baña (25) delīl bulmaduñuz mı kim buyurdı **menzellezī yukridullāhe ileyh**[182] Allāhu Teʿālā’nuñ çoḳ didügi biñ (26) kez biñden ve iki biñ kez biñden daḫı çoḳdur anuñ ḥisābını kim bilür ve bundan ṣoñra daḫı buyurdı ki (27) **elem tera ilel melei min benī isrā’īle min baʿdi mūsā izkālū linebiyyin lehumu’baʿs lenā meliken nukātil fī sebīli** (28) **Allāhi kāle hel ʿaseytum in kutibe ʿaleykumu’l-kitālu ellā**

[182]Bakara Sūresi (2), 245. ayet: “Kim Allah’a borç verecek ki…”

tukātilus kālū vemā lenā ellā nukātile fī sebīli Allāhi (29) **vekad uhricnā min diyārina veebnāʾinā felemmā kutibe ʿaleyhimuʾl kitālu tevelllev illā kalīlen minhum vallāhu** (30) **ʿalīmun biʾz-zālimīn**[183] yaʿnī yā Muḥammed saña ḫaber virilmedi mi ol Benī İsrāʾīlʾüñ ulularından ve reʾīslerinden (31) ki Mūsāʾdan ṣoñra Benī İsrāʾīl kāfirleri ġālib olup müʾminlerini ḳahr itdiler kimini öldürüp

[84b] (1) kimini esīr ḳıldılar yirlerinden yurtlarından çıḳardılar anlaruñ melikleri Cālūt idi çün Müslümānlar (2) çāresüz ḳaldılar ṭurup peyġāmberleri İşmirīl bin Heliḳāṣ'a geldiler ʿaleyhiʾs-selām didiler ki duʿā ḳıluñ (3) Allāhu Teʿālā bize daḫı bir melik vire anuñıla varup ol kāfirlere Allāh yolında muḳātele idevüz İşmirīl (4) ʿaleyhiʾs-selām anlara didi ki Allāhu Teʿālā size melik virecek olursa ḳıtālı size farż iderse (5) ola ki siz muḳātele itmeyesiz ḳıtāldan yüz dönderesiz olar didiler ki ne oldı bize ki muḳātele (6) itmeyevüz bu ḥālde ki olar bizi vaṭanlarımuzdan çıḳardılar ve ehl-i ʿiyālimüz esīr ḳıldılar İşmirīl (7) anı işidüp duʿā ḳıldı Ḥaḳ Teʿālā ḳıtāl farż eyledi olar ol ḳıtāldan yüz döndürüp terk itdiler (8) olʿahd üzre ṣābit olmadılar illā olardan er kişi ʿahde vefā ḳıldı ki olar üç yüz on üç (9) kişiyidi Allāhu Teʿālā ʿalīmdür bilür ol ẓālimleri ki ʿahd idüp girü muḫālefet ḳıldılar bundan ṣoñra (10) Ḥaḳ Teʿālā bu ḳażiyye beyān idüp buyurdı ki **ve kāle lehum nebiyyuhum innallāhe kad bease lekum tālūtemelika meliken** (11) **kālū ennā yekūnu lehul mulku aleynā ve nahnu ehakku biʾl mulki minhu ve lem yuʾte seʿaten mineʾl māl kāle** (12) **innaʾllāheʾstafāhu ʿaleykum ve zādehu bestaten fīʾl ʿilmi veʾl cism vallāhu yuʾtī mulkehu men yeşāʾu** (13) **vaʾllāhu vāsiʿun ʿalīm**[184] yaʿnī çün olar melik istediler ki anuñıla varup muḳātele ideler İşmirīl (14) ʿaleyhiʾs-selām duʿā ḳılup Ḥaḳ Teʿālā icābet ḳıldı buyurdı ki Ṭālūt anlaruñ içinde ḥaḳīrüʾş- (15) -şānıdı zīrā nübüvvet Lāvī bin Yaʿḳūb

[183]Bakara Sūresi (2), 246. ayet: "Musa'dan sonra İsrailoğullarının ileri gelenlerini görmedin mi? Peygamberlerinden birine, "Bize bir hükümdar gönder de Allah yolunda savaşalım" demişlerdi. "Ya savaş size farz kılındığında gitmeyecek olursanız?" demişti. "Memleketimizden ve çocuklarımızdan uzaklaştırıldığımıza göre niye Allah yolunda savaşmıyalım?" demişlerdi. Ama savaş onlara farz kılınınca, az bir kısmı müstesna yüz cevirdiler. Allah zalimleri bilir."

[184]Bakara Sūresi (2), 247. ayet: "Peygamberleri onlara "Allah size şüphesiz, Talut'u hükümdar olarak gönderdi" dedi. "Biz hükümdarlığa ondan layık iken ve ona malca da bir bolluk verilmemişken bize hükümdar olmağa o nasıl layık olabilir?" dediler, "Doğrusu Allah size onu seçti, bilgice ve vücutça gücünü artırdı" dedi. Allah mülkü dilediğine verir. Allah her şeyi kaplar ve bilir."

oġlanlarından olurdı ve meliklik Yehūd oġlanlarından (16) olurdı ol Ṭālūt ne Lāvī neslindenidi ne Yehūda neslindenidi belki bir debbāġ kişiyidi (17) eşek alur ṣatardı līkin ʿālimidi ol ʿilm sebebile Ḥaḳ Teʿālā anuñ mertebesin refʿ eyledi (18) çün emr eyle oldı ki Ṭālūt anlara melik ola İşmirīl anlara ḫaber virdi ki Allāhu Teʿālā size (19) Ṭālūt'ı melik ḳıldı olar didiler ki ol bizüm üzerimize ḳanda melik olısar ki melik olmaġa andan (20) biz ḥaḳluraġuz meliklik bizüm sıbṭımuzdan olsa gerek aña māl virilmedi bula kim birimüz üzerimüze (21) ḫarc eyleye zīrā melik ola ne çoḳ māl gerek ki leşker üzre ḫarc idüp meṣāliḥlerin ḳayura (22) İşmirīl ʿaleyhi's-selām olara didi ki taḥḳīḳ Allāhu Teʿālā ol Ṭālūt'ı sizüñ üzerüñüze iḫtiyār (23) ḳıldı ve anı ziyāde ḳıldı faẓīlet yöninden ʿilmile daḫı cismile ki ol mücessem kişidür hem (24) emr-i ḥarbi sizden ol yigrek bilür melik küllī Allāhu Teʿālā'nuñdur kime dilerse aña virür istiḥḳāḳıla (25) olmaz Allāhu Teʿālā'nuñ ʿilmü vāsiʿdür milke kim ṣāliḥdüġin ol yigrek bilür çün bu ḳavm anı işitdiler (26) eyle ẓann itdiler ki İşmirīl ol söze bulara kendüden söyler didiler aña kim eger bu ḥükm bize Allāh- (27) -danısa bir āyet nişān getür ki ḥaḳīḳati ẓāhir ola Ḥaḳ Teʿālā anı daḫı beyān idüp buyurdı ki (28) **ve kāle lehum nebiyyuhum inne āyete mulkihī en ye'tiyekumu't tābūtu fihi sekīnetun min rabbikum ve bakiyyetun mimmā terake** (29) **ālu mūsā ve ālu hārūne tahmiluhu'l melā'ikeh inne fī zālike le āyeten lekum in kuntum mu'minīn**[185] yaʿnī çün (30) anlar āyet nişān istediler olara ol peyġāmberleri ki İşmirīl'dür ʿaleyhi's-selām eyitdi taḥḳīḳ (31) ol Ṭālūt'uñ melikliginüñ ʿalāmeti budur ki size tābūt gele anuñ daḫı ḳażiyyesi bu-

[85a] (1) -yıdı kim kāfirler ol tābūtı Müslümānlar elinden almışlardı ol Müslümānlarladı ḳaçan ġazāya çıḳsalar ol (2) tābūt anlaruñıla bile olsa umarlardı kim ẓafer nuṣret anlaruñ ola kāfirler anı alup iltüp bir süpüründilike (3) ḳumaşlardan Ḥaḳ Teʿālā ol sebebden ol ḳavm bevāsīr rencile mübtelā ḳıldı bevāsīrüñ aṣlı andan ḳılmışdı (4) cüẕāmuñ aṣlı

[185]Bakara Sūresi (2), 248. ayet: "Peygamberleri onlara, "Onun hükümdarlığının alameti, size sandığın gelmesidir, onda Rabbinizden gelen gönül rahatlığı ve Musa ailesinin ve Harun ailesinin bıraktıklarından kalanlar var; onu melekler taşır, eğer inanmışsanız bunda sizin için delil vardır" dedi."

Eyyüb'den berü ḳalmışdur ʿaleyhi's-selām ve et yimeḳ Benī İsrāʾīl'den ḳalmışdur ki tīhde (5) ẕaḫīre ḳıldılardı bularuñ her birin yirlü yirinde ẕikr idevüz inşāʾa'llāh'ul ʿazīz bes Ḥaḳ Teʿālā ol tābūt (6) gelmegi Ṭālūt'uñ melikligine ʿalāmet ḳıldı emr ḳıldı ki ferişteler ki ol tābūtı alup olara getür- (7) -diler anuñ içinde Rabbüñüzden sekīne var deyü İşmirīl ḫaber virdi ol sekīnede iḫtilāf ḳıldılar (8) baʿżılar didiler kim ol düveleklikdür yaʿnī her mekānda ki ol tābūt anlaruñıla bile ola göñüller anda (9) muṭmaʾin olur ki nuṣret anlaruñ ola göñüller anda muṭmaʾin olur ki nuṣret anlaruñ ola Muḳātil (10) eydür ol sekīne bir ḥayvāndur tābūt içinde başı kedi başına beñzer iki ḳanadı var ḳaçan ol (11) tābūt içinden āvāz virse bilürler ki nuṣret olaruñdur ve baʿżılar didiler ki ol sekīne bir (12) yeşil cevherdür andan āvāz işidilür baʿżılar didiler ki ol bir yıldur anuñ içinde eser anuñ āvāzesi (13) vardur ol āvāzdan bilürler ki anlara nuṣret var daḫı ol tābūt içinde Mūsā'dan ve Hārūn'dan (14) ḳalmış baḳiyye vardur ki ol Mūsā'ya inen elvāḥuñ pāreleri ve ol mennden ki tīhde yaġmışdı (15) andan bir ölçek bir altun legence içinde ve Mūsā'nuñ ʿaṣāsı ve Hārūn'uñ ʿimāmesi ol tābūtda- (16) -yıdı ol tābūt daḫı şimşād aġacındanıdı çün Ḥaḳ Teʿālā ol ḳavmi bāsūr rencile mübtelā ḳıldı bildiler (17) ki olara o belā tābūtdan oldı didiler ki ola ki bu belā bize ol Benī İsrāʾīl'üñ İlahlarından olmış (18) ola ki içümüzde köme ḳomışuz yaʿnī anlar ol tābūta Benī İsrāʾīl'üñ İlahlarıdur dirlerdi vardılar (19) iki inek getürdiler bir ḳañlıya ḳoşdılar ol tābūtı çıḳarup ol ḳañlı üzre berkitdiler ol eniklerüñ (20) buzaġuların kendüler şehrinde alıḳodılar sürüp ol ḳañlı Benī İsrāʾīl'den yaña yöneltdiler ḳoyuvirdiler (21) Ḥaḳ Teʿālā emr eyledi ferişteler gelüp ol ṣıġırları iki ṭarafından sürdiler tā ki Benī İsrāʾīl'üñ içine (22) getürdiler ol ṣabāḥ ṭurup ol tābūt içlerinde buldılar İşmirīl ʿaleyhi's-selām olara didi kim (23) taḥḳīḳ işbu tābūt size geldügi ʿalāmetdür ol Ṭālūt'uñ melikligine eger gerçek müʾminseñiz (24) bu melikligi aña dendüġine taṣdīḳ iderseñüz çün ol ḳavm anı gördiler bildiler ki Allāh'dandur aña (25) muṭīʿ oldılar ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā ḫaber virdi ki **fe lemmā fesale tālūtu bil cunūdi kāle inna'llāhe mubtelīkum bi neherin** (26) **fe men şeribe minhu fe leyse minnī ve men lem**

yatʿamhu fe innehu minnī illā minegterafe gurfeten bi yedih fe şeribu (27) **minhu illā kalīlen minhum fe lemmā cāvezehu huve vellezīne āmenū meahu kālū lā tākate lenāl yevme** (28) **bi cālūte ve cunūdih kālellezīne yezunnūne ennehum mulākū'llāhi kem min fietin kāliletin galebet fieten** (29) **kesīraten bi izni'llāh va'llāhu meʿa's sābirīn**[186] yaʿnī çün Ṭālūt melik oldı ġazā yarağın yiyüp leşkerile (30) çıḳdı ki olar yitmiş biñ kişi cemʿ olmışdı seyr idüp gitdiler hevā ḳatı issiyidi olara ḳatı (31) ṣusuzluḳ vāḳıʿ oldı Ṭālūt'a didiler ki bize ṣuya çāre ḳıl ve illā helāk oluruz Ṭālūt

[85b] (1) olara didi ki ṣabr eyleñ ki görelüm İşmirīl nebī ne dir Ṭālūt gelüp aña ḥāli ʿarż eyledi İşmirīl (2) Ḥaḳ Teʿālā'ya niyāz ḳıldı Ḥaḳ Teʿālā aña vaḥy idüp ḫaber virdi ki ḳażiyye ne olısar ol daḫı (3) Ṭālūt'a ḫaber virdi Ṭālūt gelüp ol ḳavme didi ki yā ḳavm Ḥaḳ Teʿālā sizi ibtilā ḳılısar (4) bir ırmaġıla Ürdünile Felestīn arasında buyurur ki her kim ol ırmaḳdan yatup içse ol (5) benden degüldür benüm düşmanum nuṣret bulmaz ve her kim andan içmeye illā ivecile ala içe ancaḳ ol benden- (6) -dür benüm nuṣretüm anlaruñıladur düşmanum üzerine pes bu ibtilādan murād oldur kim ẓāhir ola niyyet- (7) -lerinde ḫāliṣ olanlar kimlerdür ve olmayanlar daḫı kimlerdür zīrā şular kim muḳātele itmeñ dimezler ḳaçan ol (8) ḳıtāl yerine varsalar yüz döndürüp ḳaçarlar ol ḳalanı daḫı oları görüp żaʿīf olurlar pes Ḥaḳ (9) Teʿālā diledi ki oları ḳıtāl yerine varmadın temiz ḳıla çün bular ol maġzādan çıḳdılar ḳatı susızlıḳ (10) üzerine gelüp ol ırmaġa irişdiler küllī andan avucsız ḳana ḳana içdiler illā olardan az ḳavm oldı (11) ki ḥükm yerine getürüp avucıla içdiler olar üç yüz on üç kişiyidi pes Ḥaḳ Teʿālā ol içenlerile (12) içmeyenler arasında yaʿnī ḥükm üzre içenlerile ḥükmsüz içenler arasında ṭudaḳlarında ʿalāmet (13) ḳıldı emr eyledi Ṭālūt'ı ki ol içenleri ol aradan girü döndüre bes Ṭālūt ol ʿalāmetden (14) bilüp muḫliṣ olmayanları seçdi girü dönderdi ol muḫlişleri alıḳodı ki üç yüz on üç (15)

[186]Bakara Sūresi (2), 249. ayet: "Talut orduyla birlikte ayrıldıktan sonra, "Doğrusu Allah sizi bir ırmakla deneyecektir, ondan içen benden değildir, onu tatmayan eliyle sadece bir avuç avuçlayan müstesna şüphesiz bendendir" dedi. Onlardan pek azı hariç, sudan içtiler. Kendisi ve kendisiyle olan inananlar ırmağı geçince, "Bugün Calut ve ordusuna karşı koyacak gücümüz yok" dediler. Kendilerinin Allah'a kavuşacağını bilenler ise: "Nice az topluluk çok topluluğa Allah'ın izniyle üstün gelmiştir, Allah sabredenlerle beraberdir" dediler."

çün Ṭālūt ol ırmaḳdan geçdi ol muḫlişlerile seyr idüp Cālūt leşkerine yaḳın (16) geldiler ki anuñ leşkeri yüz biñ kişiyidi küllisi silāḥ içinde anı görüp bu müʾminler (17) didiler ki bu degül çoḳ leşkere bugün bizüm ne ṭāḳatımuz yite ki ṭurubilevüz ammā olar ki ölüme (18) ve baʿşe iʿtiḳādleri ve yaḳınları muḥkem idi ki olar ʿālimlerdi didiler olara kim ḳorḳmañ iy nice (19) ṣağışda azacuḳ çeri sağışı çoḳ çerinüñ üzerine ġālib gelür Allāhu Teʿālā yardımıla ve (20) ḥükmile ḳaçan ki olaruñ niyyetleri ḫāliṣ ola Allāhu Teʿālā yolında öldükleri ḫoş gelüp ṭar- (21) -lıġanmayalar Allāhu Teʿālā'nuñ ʿavni ve nuṣreti Allāh yolında ṣabr idenlerile olur ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā ḫaber virdi (22) ki **ve lemmā berāzu li cālūte ve cunūdihī kālū rabbenā efrig aleynā sabren ve sebbit ekdāmenā vensurnā** (23) **ʿale'l kavmi'l kāfirīn**[187] yaʿnī çünki bu müʾminler ḳarşu olup Cālūt berāber ve ṣaf ṭutdılar Allāh tażarruʿ (24) birle duʿā ḳılup didiler ki iy bizüm Rabbümüz bizüm üzerimüze ṣabr yolı ḳılıvir ayaḳlarımuz bu (25) ḳıtāl yolında sen dolandurı virgil bu kāfir ḳavmi üzerine bize sen nuṣret ḳılıvir ve daḫı (26) dimişlerdür kim ol Dāvud ʿaleyhi's-selām çobanlıḳ idüp ḳoyun güderdi anuñ yedi ḳardaşı (27) vardı Ṭālūt ḳatında bile olurlardı atalarınuñ adı Īsā idi çün oġlanları eglendi (28) ḫaberlerin bilmedi Dāvud'ı olara gönderdi ki varup anlardan bir ḫaber getüre çün Dāvud atası (29) ḳatından çıḳup sefere ʿazm eyledi giderken bir ṭaşa uġradı ol ṭaş aña Allāhu Teʿālā destūrıla (30) söyleyüp didi ki yā Dāvud beni al bileñe götür ben ol ṭaşam ki İbrāhīm ʿaleyhi's-selām benümile düşmanın (31) helāk eyledi Dāvud ol ṭaşı alup zenbīline bıraḳdı andan biraz bir daḫı gitdi bir ṭaşa daḫı

[86a] (1) uġradı ol daḫı çaġırup didi ki yā Dāvud beni daḫı alġıl ben ol ṭaşam ki Mūsā ʿaleyhi's-selām benümile (2) nice kez düşmanların helāk itmişdür anı daḫı alup zenbīline bıraḳdı andan daḫı biraz gitdi bir ṭaşa (3) daḫı uġradı ol ṭaş daḫı eyitdi ki Cālūt'ı ben öldürürem beni daḫı götürdi Dāvud ol (4) ṭaşı daḫı aldı zenbīline bıraḳdı sürdi geldi gördi ki bular ṣaf ṭutup Cālūt'a ḳarşu (5) ṭurmışlar Cālūt meydāna girüp çaġırur ki kimdür

[187]Bakara Sūresi (2), 250. ayet: "Calut ve ordusuna karşı çıktıklarında, "Rabbimiz! Bize sabır ver, sebatımızı artır, inkar eden millete karşı bize yardım et" dediler."

benümle muḥārebe iden gelsün meydāna girüp (6) hīçbir kimse çıḳup aña ḳarşu gelmez andan ol kāfir çaġırdı ki yā Benī İsrāʾīl eger siz gerçek Ḥaḳ (7) üzeresiñüz biriñüz çıḳup baña gelseñüz ne Dāvud anı işidüp ġayrete geldi ḳardaşlarına (8) didi ki hīç içiñüzde bir kimse yoḳ mı ki bu sünnet söze çıḳup ḳarşu vara bular didiler ki (9) aġzuñ ṭut yā Dāvud bu ne sözdür ki dirsin Dāvud ol ṭarafdan gidüp çerinüñ bir ṭarafına (10) daḫı vardı ki anda ḳardaşlarından kimse yoġıdı gelüp ol ḫalḳı muḥārebeye ḳındurı ṭururdı nā-gāh (11) Ṭālūt aña çıḳa geldi Dāvud gördi ki Ṭālūt geldi aña didi ki yā Ṭālūt nice muʿāmele ḳılursın (12) şol kimseyle ki varup ol sünnet sözi depeleye şerrin yiryüzinden getüre Ṭālūt aña didi ki (13) her kimse kim anı depeleye ben ḳızum aña virem çiftlendürem ve memleketüm yarusın daḫı aña virem Dāvud (14) didi ki ben vireyim anuñıla muḳātele ideyim Ṭālūt anı işidüp sevindi çıḳarup zırıhın ve silāḥın (15) aña virdi Dāvud ol zırhı geydi gördi yirde sürinür zīrā Ṭālūt ġāyet uzun boyluyıdı (16) çıḳardı Dāvud ol zırh girü Ṭālūt'a virdi didi ki ben bunuñıla ḳıtāl itmege ʿādet ṭutmış (17) degülüm şöyle muḥārebe iderem Ṭālūt aña didi ki hīç kendüñi bu işde tecribe ḳılduġuñ var mı Dāvud (18) didi ki belī vaḳt olurdı ki ḳoyunuma ḳurt gelürdi yitüp ḳılıcıla çalup iki pāre ḳılurdum Ṭālūt (19) aña didi ki ḳurt buña ne beñzer ol bir żaʿīf ḥayvāndur bu bir ḳuvvetlü şevketlü kimse hīç andan (20) artuḳ nesneyile daḫı tecribe ḳılduñ mı Dāvud didi kim belī vaḳt olurdı ḳoyunuma arslan gelürdi (21) urup düşürürdüm daḫı iki çeñesine yapışup ḳafasına irince iki pāre ḳılurdum Ṭālūt anı (22) işidüp didi ki hā bu beñzer eyit baña ki aduñ nedür didi ki adum Dāvud'dur Īsā oġlı Ṭālūt (23) bildigi kimdür gördi ki girü ḳalan ḳardaşlarından bu çar atlu didi yüri imdi destūrdur Dāvud ilerü (24) yürüdi ṣabanın eline aldı Cālūt anı görüp ilerü yürüdi didi ki sen mi geldüñ ki beni öldüresin (25) bu ṣabanıla bunuñıla ḫod ite atarlar Dāvud aña didi ki sen de hemān ol kelblerden birisin aña (26) lāyıḳsın ki kelb gibi olasın ol Cālūt'uñ başında bir ışıḳ varıdı ki vezni üç yüz batmanıdı (27) Cālūt aña didi ki evvelā sen mi atarsın yoḳsa ben mi Dāvud aña didi ki gerekdür evvelā ben atam ol ṭaşlardan (28) birin çıḳarup ṣabana ḳodı atdı vurup gögsini deldi arḳasında çıḳdı anuñ ardında ṣaffa (29)

ṭoḳınup çoḳ ādem helāk eyledi baʿżılar didiler sünüp zenbīlden ṭaşı alıcaḳ ol üç ṭaş (30) bir oldı çün anı ṣabana ḳoyup atdı ṣabandan çıḳıcaḳ girü üç pāre oldı biri Cālūt'a ṭoḳunup (31) helāk eyledi ikisi ṣaffa ṭoḳunup kāfirlerden çoḳ kimse helāk itdi ol leşkeri ṣıyup perākende

[86b] (1) ḳıldı nitekim Ḥaḳ Teʿālā ḫaber virdi **fe hezemūhum bi iznillāhi ve katele Dāvudu Cālūte ātāhu'llāhu'l mulke ve'-** (2) **-l hikmete ve ʿallemehu mimmā yeşāu ve lev lā defʿullāhi'n-nāse bāʿdahum bi baʿdin le fesedeti'l ardu ve lākinna'llāhe** (3) **zū fadlin ʿale'l ālemīn**[188] yaʿnī Allāhu Teʿālā ol Cālūt leşkerini Dāvud elinde ṣıyup ṭaġıtdı (4) kendinüñ ʿavni ve nuṣretile Dāvud'a ol Cālūt'ı öldüritdi çün Ṭālūt bunı gördi ḳızını Dāvud'a (5) nikāḥ idüp virdi diledi ki milkinüñ nıṣfın daḫı vire vezīrler menʿ idüp didiler ki eger sen (6) aña milküñ nıṣfın viresin ol senüñle milküñ bāḳīsinde daḫı münāzaʿa ḳılur milküñ (7) hep fesāde varur anı işidüp girü imtināʿ ḳıldı diledi ki Dāvud'ı öldüre ol ḥāl üzre (8) ḳaldı bir zamān çāre bulmadı ki anı öldüre ne ḳadar ḥīle ḳıldısa rast gelmedi Dāvud (9) anuñ üzere ġālib geldi diledi ki öldüreydi żarūrī olup milküñ yarusın aña virdi (10) andan ṣoñra birbire ġazāya varup anda Ṭālūt depelendi milk küllī Dāvud'a ḳaldı hīç Benī (11) İsrāʾīl aña degin bir melik ḳatına cemʿ olmadılar illā Dāvud ḳatına cemʿ oldılar zīrā Ḥaḳ Teʿālā (12) aña on iki sıbṭuñ pādişāhlıġın virdi daḫı Resūllik virüp aña Zebūr indürdi ki (13) dört yüz yigirmi sūreydi daḫı bildürdi ol Dāvud'a ne ki Dāvud diledise demürden zırh dürmek (14) gibi ve ḳuşlarıla söyleşmek gibi ve ṭaġlaruñ tesbīḥin añlamaḳ gibi ve ṭaġlar anuñıla bile tesbīḥ (15) oḳurlardı ne didüklerin ol bilürdi ve daḫı buyurdı ki eger Allāhu Teʿālā'nuñ defʿ itmekligi degülmisse ki (16) ḫalḳuñ baʿżısıla baʿżısınuñ şerlerin defʿ ider cemīʿ yiryüzi kāfirler ġālib olmaġıla hep fesāde (17) verürlerdi nitekim peyġāmber sebebile ʿaleyhi's-selām müʾminlerden belāyı defʿ ider ve müʾminlerile kāfirleri (18) defʿ ider ve daḫı eger muṭīʿler sebebile belāları defʿ itmese küllī ʿāṣīler helāk olalardı

[188]Bakara Sūresi (2), 251. ayet: "Onları Allah'ın izniyle bozguna uğrattılar; Davud Calut'u öldürdü, Allah Davud'a hükümranlık ve hikmet verdi ve ona dilediğinden öğretti. Allah'ın insanları birbiriyle savması olmasaydı yeryüzünün düzeni bozulurdu. Fakat Allah alemlere lütufkardır."

nitekim (19) eṣerde gelmişdür eger Tañrı'dan ḳorḳucu erenler olmayadı ve sūd emr maʿṣūmlar olmayadı ve ot otlar (20) ḥayvāncuḳlar olmayadı döküleydi ʿaẕāb bularuñ üzerine şol yaġmur dökilür gibi ve ger ṣāliḥler (21) olmayadı ṭāliḥler hep helāk olurlardı līkin Allāhu Teʿālā faẓl u ʿaṭā ıssıdur cemīʿ ʿālem ḫalḳına (22) bulardan kendülere żararlu nesneleri defʿ itmekile ve daḫı buyurdı ki **tilke āyātu'llāhi netlūhā** (23) **ʿaleyke bi'l hakkı ve inneke le mine'l murselīn**[189] yaʿnī ol saña ḫaber virdügümüz Ḥaḳ Teʿālā'nuñ vaḥdāniyyetinüñ (24) ve viridigi Resūllerinüñ girçekliginüñ ʿalāmetlerdür ki Cebrāʾīl viridük senüñ üzerüñe (25) oḳudı ṣıdḳıla ki anda ḫilāf yoḳdur ve sen daḫı ol ẕikr itdügümüz mürsellerden birisin ki (26) bulara ẓāhir āyātlar ve muʿcize atlar birle geldüñ ve bundan buyurdı ki **tilke'r rusulu faddalnā baʿdahum alā** (27) **baʿd minhum men kellema'llāhu ve rafeʿa baʿdahum derecāt ve āteynā īsābne meryeme'l beyyināti ve eyyednāhu** (28) **bi rūhı'l kudus ve lev şāʾallāhu maktetele'llezīne min baʿdihim min baʿdi mā cāʾethumu'l beyyinātu** (29) **ve lākinihtelefū fe minhum men āmene ve minhum men kefer ve lev şāʾallāhu maktetelū ve lākinna'llāhe yefʿalu** (30) **mā yurīd**[190] yaʿnī ol Resūlleri saña Ḳurʾān'da anlaruñ ḫaberlerin indürdük anlaruñ baʿżısın dünyada baʿżısı üzerine (31) tefżīl ḳılduḳ üç vech üzre bir nübüvvetine delālet olan nesneleri çoḳ ḳılmaġıla ve bir daḫı ümmetini

[87a] (1) tekṣīr ḳılmaġıla ve bir kendünüñ nefsini tafṣīl itmekile nitekim beyān idüp buyurdı olardan kimesneler (2) var kim Ḥaḳ Teʿālā olaruñıla mükāleme ḳıldı Mūsā'dur ve kimse var kim anuñ derecesin defʿ idüp (3) yüceltidi ki ol İdrīs'dür baʿżı tefsīr ehli didiler ki murād bu küllinden hep Muḥammed'dür ʿaleyhi's-selām (4) zīrā anı cemīʿ ḫalāyıḳa Resūl gönderdi ve hīçbir peyġāmbere muʿcizāt virmedi illā anı Muḥammed'e virdi (5) belki daḫı ziyāde aña virdi ki ayruġına virmedi ki aġaçlar aña söyledi ve bir avuc

[189]Bakara Sūresi (2), 252. ayet: "İşte bunlar Allah'ın ayetleridir. Biz onları sana doğru olarak okuyoruz. Şüphesiz sen peygamberlerden birisin."

[190]Bakara Sūresi (2), 253. ayet: "İşte bu peygamberlerden bir kısmını diğerlerinden üstün kıldık. Onlardan Allah'ın kendilerine hitabettiği, derecelerle yükselttikleri vardır. Meryem oğlu İsa'ya belgeler verdik, onu Ruhul Kudüs'le destekledik. Allah dileseydi, belgeler kendilerine geldikten sonra, peygamberlerin ardından birbirlerini öldürmezlerdi. Fakat ayrılığa düştüler, kimi inandı, kimi inkar etti. Allah dileseydi birbirlerini öldürmezlerdi, lakin Allah istediğini yapar."

ġurmayıla (6) çoḳlıḳ cemāʿati ṭoyırdı ve Ümmü maʿbedüñ ḳoyunın elile ṣıġadı arıḳlayup ḳurumışiken şol (7) ḳadar süd ṣaġdılar evde ḳab ḳacaḳ ḳalmadı hep ṭoldı ve aya işāret ḳılup iki pāre (8) ḳıldı bular küllī refīʿ derecāte işāretdür ve daḫı buyurdı ki biz Meryem oġlı ʿĪsā'ya ʿaleyhi's-selām (9) ẓāhir ʿacāyib delīller virdük ki ölüler dirüldürdi ṣaġırlar dilsüzler ve ebraşları ṣaġ (10) ḳılurdı ve daḫı aña rūḥ-i ḳudsīle yaʿnī Cebrāʾīlile nuṣret ḳılup muʿāvenet ḳılduḳ (11) yuḳaru göge getürdük şol vaḳt ki anı öldürmege ḳaṣd eylediler eger Ḥaḳ Teʿālā dileseydi (12) hīç bulara ḳıtāla emr itmeydi bu ḥüccetler ẓāhir olduḳdan ṣoñra yāḫud dilese buları elbetde (13) muẕṭar ḳılayıdı ki küllī īmāna gelelerdi līkin anı dilemedi bular dīnde iḫtilāf idüp iki bölük (14) oldılar bir bölügi olardan kitāba ve Resūl'e īmān getürdiler ve bir bölügi olara kāfir olup inkār (15) ḳıldılar eger Allāhu Teʿālā dilese hīç bular muḳātele ḳılmayalardı millet-i vāḥide üzre olalardı līkin Allāhu (16) Teʿālā ne dilerse işler kimi dilerse ṣaḳlar ʿişmet içinde ṭutar kimi dilerse maḫẕūl ḳılur (17) anuñ emrini ve ḥükmini kimse tebdīl ḳılmaz mecmūʿ maḫlūḳ efʿāllerinden suʾāl olunur Allāhu Teʿālā (18) fiʿlinden suʾāl olunmaz ve daḫı buyurdı kim **yā eyyühe'llezīne āmenū enfikū mimmā razaknāhum min kabli en yeʾtiye** (19) **yevmün lā beyʿun fīhi lā hulletun ve lā şefāʿah ve'l kāfirūne humu'z-zālimūne**[191] yaʿnī iy anlar ki īmān getürdiler (20) infāḳ idüp virüñ fuḳarāya şol nesnelerden ki size rızḳ eyledük yalıñuz zekvāta iḳtiṣār ḳılmañ (21) virmegi belki nāfile ṣadaḳalar ḳıluñ şol gün gelmezden öñ iki anda fidā ḳılmaġa māl virüp kendüni (22) ḳurtarmaġa çāre olmaya yāḫud bir dostdan aña meded irmeye ve anuñ ḥaḳḳında şefāʿat ḳabūl olunmaya (23) yaʿnī kāfirler nitekim dünyada olmadı āḫiretde daḫı olacaḳ degül zīrā kāfirler ẓālimlerdür ki kendü nefislerine (24) ẓulm eylediler ki söylemeyecek sözleri söylediler dünyāya maġrūr olup fenāsından ġāfil (25) oldılar iki cihān saʿādetinden daḫı maḥrūm oldılar ve bundan ṣoñra daḫu buyurdı ki **Allāhu lā illāhe illā huve'l hayyul** (26) **kayyūm lā tehuzuhu sinetun ve lā nevm lehu mā fi's**

[191]Bakara Sūresi (2), 254. ayet: "Ey inananlar! Alışverişin, dostluğun, şefaatin olmayacağı günün gelmesinden önce sizi rızıklandırdığımızdan hayra sarfedin. İnkar edenler ancak yazık edenlerdir."

semāvāti ve mā fi'l ard menzellezī yeşfeu indehū illā (27) **bi iznih yaʿlemu mā beyne eydīhim ve mā halfehum ve lā yuhītūne bi şeyʾin min ilmihī illā bi mā şāe vesia kursiyyuhu's-** (28) **-semāvāti ve'l ard ve lā yeʾūduhu hıfzuhumā ve huve'l ʿaliyyül azīm**[192] yaʿnī müşrikler eydürler ki bu putlar (29) daḫı gök Tañrısı'nuñ şerīkleridür bular anuñ ḳatında bizüm şefāʿatçilerimüzdür Allāhu Teʿālā kendinüñ (30) vaḥdāniyyetin beyān ḳılmaġıçun ve anlaruñ sözlerin ibṭāl itmekiçün bu āyeti indürüp buyurdı ki Allāh (31) ḥaḳīḳī ve maʿbūd yaḳını yoḳdur illā oldur ki ḥayyü'l-Ḳayyūmdur yaʿnī ol ḥayydur ki anuñ ḥayātı kimseden

[87b] (1) degüldür ve ḥayātınuñ ibtidāsı yoḳdur ḳadīmdür ẕātıla aña mevt ʿārıż olmaz ve daḫı ḳāimdür biʾẕ-ẕāti ve (2) dāyimdür ki aña zevāli fenā müteʿarrıż olmaz ve daḫı ḳāimdür her nefes üzre ne kesb itdüklerin bilür aña göre (3) mükāfāt ḳılur ve daḫı münezzehdür uyḳu ʿārıż olmaḳdan ve emġenmeḳden aña nesne vāḳıʿ olur ne (4) ḥaḳīḳat uyumaḳ sine oldur ki evvel başdan ḳopar gözlere gele ne bellü uyur ola ne bellü uyanuḳ (5) ola nevm oldur ki gözden göñüle ine göñül uyuya ḥiss-i ẓāhire muʿaṭṭal ḳala maḳṣūd bundan ġaflet (6) dimek olur Allāhu Teʿālā bu ḫalḳuñ ömürlerin tedbīr ḳılmaḳda ġāfil degüldür aḫbārda gelmişdür ki Mūsā (7) peyġāmber ʿaleyhi's-selām ḫaṭırına düşdi ki ʿacabā Rabbümüz uyur mı ammā dile gelüp söylemedi Ḥaḳ Teʿālā aña emr (8) eyledi ki yā Mūsā iki ṣırça şīşe iki elüñe al daḫı ṭur ṣaḳla anlar ki düşürmeyesin çün Mūsā (9) ʿaleyhi's-selām emri yirine getürüp ṭurdı Ḥaḳ Teʿālā aña uyḳu ḥavāle ḳıldı kendüni yiñemeyüp uyudı (10) şīşeler elinden düşüp uvandı Mūsā uyanu geldi anı görüp melūl oldı Ḥaḳ Teʿālā aña vaḥy ḳıldı ki (11) yā Mūsā bu yirler gökler benüm ḳudretüm elinde şol şīşeler gibidür eger ben daḫı uyuyadum bular daḫı ol (12) elüñdeki şīşeler gibi küllī helāk olalardı ve daḫı yirlerde göklerde ne ki var külli anuñdur ki anuñ (13) milkinde kimsenüñ ortaḳlıġı yoḳ vāḥiddür bu küllī mevcudātuñ vücūdı anuñ vaḥdāniyyetine

[192]Bakara Sūresi (2), 255. ayet: "Allah, O'ndan başka tanrı olmayan, kendisini uyuklama ve uyku tutmayan, diri, her an yaratıklarını gözetip durandır. Göklerde olan ve yerde olan ancak O'nundur. O'nun izni olmadan katında şefaat edecek kimdir? Onların işlediklerini ve işleyeceklerini bilir, dilediğinden başka ilminden hiçbir şeyi kavrayamazlar. Hükümranlığı gökleri ve yeri kaplamıştır, onların gözetilmesi O'na ağır gelmez. O yücedir, büyüktür."

delīldür (14) anuñ gibi ʿaẓametlü heybetlü pādişāhdur ki hīçbir kimse yarın anuñ ḳatında cürʾet ḳılup (15) bir kimse içün şefāʿat ḳılmaya illā meger ol destūr vire andan şefāʿat ḳılalar bu kelām (16) aña delālet ḳılur kim şefāʿat ḳılmaḳ ḥaḳdur enbiyāya ve evliyāya ve cemīʿ ṣāliḥlere Allāhu Teʿālā'nuñ (17) destūrile ve daḫı delīldür aña kim ol müşrikler putlarımuz yarın anuñ ḳatında şefāʿatçümüzdür (18) didükleri bāṭıldur ve daḫı Allāhu Teʿālā ʿālimdür bilür ki ola ol putlar dünyāda ol kāfirlere biz maʿbūduz (19) bize ṭapulı deyü daʿvī ḳılmadılar yāḫuẕ āḫiretde biz size şefāʿatçüyüz dimediler bular küllī kāfirlerüñ (20) iftirāsıdur hīçbir kimse Allāhu Teʿālā'nuñ ʿilmini iḥāṭa ḳılmaz ol bildügin kimse bilmez bunı (21) anuñçün didi kim ḫalḳuñ baʿżısı feriştehlere ṭaparlar anlaruñ şefāʿatin Allāhu Teʿālā bu kelāmıla ḫaber (22) virdi ki ol feriştehler nesneye mālik degüller daḫı ilerü geçenden ve ṣoñra olacaḳdan ḫaberleri yoḳ (23) bilmezler illā anı bilürler kim Allāhu Teʿālā ḫaber virüp bildürdi bundan ṣoñra kendünüñ ʿaẓametin bildirmek (24) içün kürsīden ḫaber virüp buyurdı ki Allāhu Teʿālā'nuñ kürsīsini ki yaratmışdur yirlerden gök- (25) -lerden giñdür yirler gökler kürsīle ṭob ṭolu olmışdur Ṣāliḥ bin Ebū Rebāḥ'dan rivāyetdür (26) ki yedi ḳat gökler yedi ḳat yirler kürsīnüñ altında şol bir ḥalḳa gibidür ki bir ulu yazıya (27) bıraġılmış ola ʿAbdu'llāh bin Mesʿūd'dan rivāyetdür ki her güñüñ aralıġı beş yüz yıllıḳ yoldur yidinci (28) güñile kürsī arası daḫı beş yüz yıllıḳ yol ḳadardur ve kürsīle ṣu arası daḫı beş yüz yıllıḳ yol (29) miḳdārıdur ʿarş ṣu üzerinedür Allāhu Teʿālā ʿarşdan yuḳarıdur yücelikile ve ḳudretile ʿarş anı (30) götürmez ve ʿarş üzre oturmaz belki ʿarşı ve ʿarşı götüren feriştеler küllī anuñ ḳudretile götürülmiş- (31) -lerdür bu yirleri gökleri ḳudretile ṭutup ṣaḳlamaḳ anı ʿāciz ḳılmaz ki ol ulu ve yüce pādişāhdur

[88a] (1) anuñ şerīke iḫtiyācı yoḳdur ve daḫı dimişlerdür kim kürsī dört ferişte getürür her feriştenüñ (2) dört yüzi vardur bir yüzi ādem yüzi ve bir yüzi ṣıġır yüzi ve bir yüzi arslan yüzi ve biri kerkes yüzi (3) ayaḳları taḫte'ş-şerāda ol ṭaş üzredür kim balıḳ arḳasındadur ol ādem yüzile duʿā ḳılup ādem (4) oġlanlarına Ḥaḳ Teʿālā'dan raḥmet ve maġfiret ve rızḳ bollıġın diler ve ṣıġır yüzile ḥayvānları çün duʿā (5) ḳılup rızḳların diler

ve arslan yüzile vaḥşī ve yırtıcı canavarlar çün duʿā ḳılup anlara rızḳ diler (6) ve kerkes yüzile duʿā ḳılup ḳuşları çün rızḳ diler ve daḫı Muḥammed bin Ḥanefiyye'den rivāyetdür şol vaḳt ki (7) bu āyete'l-kürsī indürildi dünyada ne ḳadar büt varısa hep yüzi üzre aḫtarıldı ve ne ḳadar kāfir (8) begleri varısa yüzi üzre düşüp tacları başlarından atıldı şeyāṭīnler ḳaçup biribirine (9) ṭoḳınurlardı cemīʿ gelüp iblīs-i laʿīn ḳatına cemʿ oldılar ḥāllerinden aña ḫaber virdiler iblīs anlara (10) buyurdı ki seyr idüñ bu dünyāyı ṭolınuñ görüñ kim ne ḥādiṯ oldı çegzinü ṭolanu Medīne'ye geldiler (11) anda bildiler kim āyete'l-kürsī inmiş bu vāḳıʿ olan andan ötürüyimiş bes bu āyet Ḳurʾān içinde ulu (12) āyetdür bunuñ ḫaṣṣası çoḳdur her ṣabāḥda ve her gicede bu āyetile Baḳara sūresinüñ āḫirin (13) kim mülāzım olup oḳısa cemīʿ murādları yerine gelüp ve cemīʿ şerlerden ṣaḳlanmaġa bu kifāyet ider (14) ve bundan ṣoñra Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki **lā ikrāhe fī'd dīni kad tebeyyener ruşdu mine'l gayy fe men yekfur** (15) **bi't tāgūti ve yuʾmin bi'llāhi fe kadistemseke bi'l ʿurveti'l vuskā lānfisāme lehā va'llāhu semīʾun ʿalīm**[193] (16) yaʿnī dīnde ikrāh yoḳdur hīçbir kimseye ikrāh itmek dīne gel deyü taḥḳīḳ-i hidāyet ẓāhir (17) oldı żalālet daḫı ẓāhir oldı ve İslāmıla küfr daḫı ẓāhir oldı her kimse kim İslām'a (18) geldi ḳurtuldı ve illā gelmeyene cizye vaż̇ʿ idesiz İslām üzre ikrāh ḳılmayasız her kimse (19) kim puta ve şeyṭāna kāfir olsa Allāh'a īmān getürse taḥḳīḳ ol bir dīne yapışdı ki muḥkemdür (20) aña zevāl yoḳdur andan ayrılmaz tā ki yıdar anı cennete iltür ve dīẕāre lāyıḳ eyler Allāhu Teʿālā ehl-i (21) İslām'uñ daḫı ve ehl-i küfrüñ daḫı didüklerin işidür ve ne işledüklerin bilür her birine mücāzāt ḳılur (22) ve daḫı buyurdı ki **Allāhu velīyyu'llezīne āmenū yuhricuhum mine'z zulumāti ilān nūr vellezīne keferū evliyāuhumu'- (23) -t tāgutu yuhricūnehum mine'n nūri ilā'z zulumāt ulāʾike ashābun nār hum fīhā hālidūn**[194] yaʿnī (24) Allāhu Teʿālā ṣaḳlayucısı ve yardımcısıdur şularuñ kim īmān getürdiler anları

[193]Bakara Sūresi (2), 256. ayet: "Dinde zorlama yoktur; Artık hak ile batıl iyice ayrılmıştır. Tağutu (saptırıcıları) inkar edip Allah'a inanan kimse, kopmak bilmeyen sağlam bir kulpa sarılmıştır. Allah işitendir, bilendir."

[194]Bakara Sūresi (2), 257. ayet: "Allah inananların dostudur, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. İnkar edenlerin ise dostları tağuttur. Onları aydınlıktan karanlıklara sürüklerler. İşte onlar cehennemliklerdir, onlar orada temelli kalacaklardır."

küfrden çıḳarup (25) īmāna getürür ve dünyā ẓulümātından ve ḳabr ve ṣırāṭ ẓulümātından cennete ve dīẕāre iledür ammā olar kim (26) kāfir oldılar olaruñ muʿīni ve nāṣırı Yehūdise Kaʿb bin Eşref'dür aṣḥābıla ve ger Naṣrānısa şeyṭāndur (27) Atyāʿīl'e buları nūr-ı İslām'dan küfr ẓulümātına daʿvet ider ve dünyā rūşenliġinden ḳabr ve cehennem (28) ẓulümātına iltür bulardur ki küllī ol nār ehlinden olup anda muḫalled dāyim olısar bundan ṣoñra (29) daḫı ḫaber virüp buyurdı ki **elem tera ile'llezī hācce İbrāhīme fī rabbihī en ātāhu'llāhu'l mulk iz kāle** (30) **İbrāhīmu rabbiyellezī yuhyī ve yumītu kāle ene uhyī ve umīt kāle İbrāhīmu fe innallāhe ye'tī bi'ş-şemsi mine'-** (31) **-l- maşrıkı fe'ti bihā mine'l-magribi fe buhite'lllezī kefer va'llāhu lā yehdi'l kavme'z-zālimīn**[195] yaʿnī yā Muḥammed

[88b] (1) ḫaber virilmedi mi saña şol kimsenüñ ḳıṣṣasından ki İbrāhīmle ʿaleyhi's-selām muḫāṣeme ḳılup (2) ḥüccetleşdi Ḥaḳ Teʿālā'nuñ vaḥdāniyyetinde ki Allāhu Teʿālā dünyayı aña küllī milk virdi andan (3) ilerü kimse dünyayı milk idinmemişdi ki ol Nemrūd'dur anuñ ʿādeti buyıdı kim bayramları gün (4) cemʿ oluban dükeli bir yire çıḳarlardı çün ol günleri geldi girü çıḳdılar İbrāhīm ʿaleyhi's-selām (5) anlaruñ bütḫānelerine girüp ḳamu bütlerini utadı çün olar girü döndilerser ni gün yire dökülüp (6) yatur bildiler ki İbrāhīm eyledi İbrāhīm getürdiler didiler kim yā İbrāhīm bu maʿbūdlarumuzı niçün (7) utaduñ İbrāhīm ʿaleyhi's-selām didi kim ṭapar mısız siz şol kimselere kim girü anları siz eliñüzle (8) yutarsız anlar İbrāhīm'e didiler kim sen kime ṭaparsın İbrāhīm ʿaleyhi's-selām didi ki ben ṭaparam ol (9) Rabbüm'e kim hem dirildür hem öldürür baʿżılar didiler kim bu münāzaʿaya sebeb buyıdı kim Nemrūd'uñ ʿādeti (10) buyıdı kim ṭaʿām iḫtikār iderdi ḫalḳa ṣatardı her kim aña ṭaʿām almaġa vereydi alında secde (11) ḳılurdı İbrāhīm secde ḳılmadı Nemrūd aña didi ki sen niçün secde ḳılmaduñ İbrāhīm didi ki ben ol (12) Rabbüm'e secde ḳıluram ki hem dirildür hem öldürür Nemrūd laʿīn aña didi ki ben daḫı öldürürem (13) hem dirgürürem İbrāhīm aña didi ki nice

[195]Bakara Sūresi (2), 258. ayet: "Allah kendisine mülk verdi diye İbrahim ile Rabbi hakkında tartışanı görmedin mi? İbrahim: "Rabbim, dirilten ve öldürendir" demişti. "Ben de diriltir ve öldürürüm" dedi; İbrahim, "Şüphesiz Allah güneşi doğudan getiriyor, sen de batıdan getirsene" dedi. İnkar eden şaşırıp kaldı. Allah zulmeden kimseleri doğru yola eriştirmez."

öldürürsin ve nice dirgirürsen emr eyledi Nemrūd laʿīn (14) zindānından iki kişi getürdiler birin öldürdi ve birin ḳoyu virdi didi ki işde birin öldürdüm (15) ve birin diri ḳıldum İbrāhīm ʿaleyhi’s-selām didi ki sen diri diri ḳılduñ ölmişi diri ḳılmaduñ (16) benüm Rabbüm ölmişi diri ḳılur bunı didükden ṣoñra İbrāhīm ḳorḳdı ki Nemrūd ol ḳavmine (17) kelāmını girü telbīs ide ol ḳavm eyle ṣanalar kim bu didüginleyin ölüyi diri ḳılur anı ḳoyup tizcek (18) bir ayruḳ ḥüccete daḫı vardı didi ki be-dürüstī Allāhu Teʿālā güneşi maşrıḳdan getürür gel imdi (19) sen anı maġrıbdan getür eger dirlerse kim İbrāhīm niçün evvelki ḥüccet üzre ṭurmadı bir ḥüccete intiḳāl (20) ḳıldı bu münāẓarada bir ḥüccetden daḫı bir ḥüccete intiḳāl itmek maḥmūd degüldür cevāb eyle virile ki (21) bu intiḳāl itmek iki dürlüdür biri intiḳāl-i maḥmūddur ḳaçan ki ilzāmdan ṣoñra ola ve bir intiḳāl-i meẕmūrdur (22) ḳaçan ki ilzāmdan öñdin ola İbrāhīm ḫod ilzām idüp ḥüccetin ibṭāl ḳıldı ol sözile ki benüm (23) Rabbüm ölmişi diri ḳılur dirisen ḫod diriyi diri ḳılduñ didi bunuñıla ol mülzem ol didi (24) andan ṣoñra bir ḥüccete daḫı intiḳāl ḳıldı ḥüccetin teʾkīd itmekiçün çün ol kāfir ol ḥücceti işitdi (25) bir ḥüccete daḫı intiḳāl ḳıldı müteḥayyir ḳılup sükūt itdi ne ḳudreti vardı ki güneş seyrinde (26) taṣarruf ḳılaydı Allāhu Teʿālā ẓālimlere ḥüccet ṭarīḳin ve beyān yolın keşf idüp rūşen ḳılmaz (27) ḫaberde eyle gelmişdür ki Allāhu Teʿālā buyurdı ki benüm ʿizzüm celālüm ḥaḳḳıçun ḳıyāmet ḳopısar (28) degül tā ben güneşi maġrıbdan ṭulūʿ itdürmeyince tā bileler ki ben aña daḫı ḳādirin çün Nemrūd ḳavmi (29) içinde mülzem olup ʿāciz ḳıldı ʿārından ġazāya gelüp emr eyledi ki İbrāhīm oda atalar (30) zīrā Cebbārlaruñ ʿādeti budur ḳaçan bir nesnede ḥüccet bulmayup çāresüz ḳalalar ʿuḳūbete (31) meşġul olurlar bunuñ ḳażiyyesin yerinde beyān ḳılavuz inşāʾa’llāhu’l-ʿazīz bundan ṣoñra

[89a] (1) daḫı buyurdı ki **ev kellezī merra alā karyetin ve hiye hāviyetun alā urūşihā kāle ennā yuhyī hāzihillāhu baʿde** (2) **mevtihā fe emātehullāhu miete āmin summe beaseh kāle kem lebist kāle lebistu yevme ev baʿda yevm kāle bel** (3) **lebiste miete āmin fenzur ilā taāmike ve şerābike lem yetesenneh venzur ilā hımārike ve li nec’aleke** (4) **āyeten li’n-nāsi**

venzur ilāl izāmi keyfe nunşizuhā summe neksūhā lahmā fe lemmā tebeyyene lehu kāle a'lemu ennallāhe (5) **alā külli şey'in kadīr**[196] yaʿnī yā Muḥammed ḫaber virilmedi mi saña anlaruñ ḳażiyyesinden ki bunca biñ kişi vebādan (6) ḳaçup yirlerinden çıḳdılar biz anlara neyledük yāḫud ol bir İbrāhīmile ḥüccet ḳılanlar nite öldiler ve daḫı (7) şol kimse kim gelüp biregüye uġradı ol ʿÜzeyr bin Şeriḥyāyıdı Benī İsrāʾīl'üñ ʿālimlerinden (8) idi ve Vasıṭıla Medāin arasında bir deyre uġrayup geçdi bir eşege binmişdi Żaḥḥāk ibnü (9) Müzāḥim eydür ol ʿÜzeyr peyġāmberdi Beytü'l-Maḳdis'e uġradı buḫtü'n-naṣrānı ḫarāb ḳılmışdı (10) yitmiş biñ kişi Benī İsrāʾīl'den helāk idüp yitmiş biñ daḫı esīr eyledi İbn ʿAbbās eydür (11) buḫtü'n-naṣr Benī İsrāʾīl üzerine geldi muḳātele idüp anları ṣıdı çoḳ ḫalḳ olardan esīr (12) ḳıldı aldı gitdi ʿÜzeyr bin Şeriḥyā anlaruñıla bileydi Benī İsrāʾīl'üñ ʿālimlerinden idi anlaruñıla (13) Bābil'e geldi bir gün bir ḥācet vāḳıʿ oldı Hiraḳl'uñ deyrinden yaña çıḳdı eşecügine binüben (14) geldi Dicle kenārında bir aġaç gölgesinde indi ol gölgede eşegin baġlayu ḳodı daḫı ol köyini bir (15) ṭolandı hīç anda bir sākinlenür kimse görmedi mecmūʿ virān olmış evvel diyü evleri yaḳılup (16) andan saḳfları aşaġa çökmiş ammā yimişleri irişmiş yiyici kimse yoḳ el uzadup ol üzümden (17) incirden birḳaç yidi biraz daḫı dirşürdi dönüp girü eşegi ḳatına geldi oturdı biraz ol (18) yimişden daḫı yidi ol üzümden biraz şıḳdı şırasından içdi artan incircigi selesi (19) varıdı aña ḳoydı ol şıradan artanın bir tulumcugı varıdı aña ḳoydı andan dönüp ol (20) köyden yaña naẓar eyleyüp anuñ ol yimişleri çoḳluġın ve ḳavmleri helākligin taʿaccüb idüp (21) didi ki ḳaçan dirildür Ḥaḳ Teʿālā işbuları öldükden ṣoñra bu böyle didügi baʿşe inkār idüp (22) dimezdi Ḥaḳ Teʿālā'nuñ ḳudretine şekk.i yoġıdı velīkin maḳṣūd ve meḥabbeti oldı ki anı (23) gözile görüp yaḳın daḫı ġālib olaydı çün ʿÜzeyr bu kelām ḳıldı gözüne uyḳu gelüp uyudı (24) Allāhu Teʿālā ol uyḳu içinde anı ḳabż eyledi tamām yüz yıl anda yetdi ve

[196]Bakara Sūresi (2), 259. ayet: "Yahut altı üstüne gelmiş bir kasabaya uğrayan kimseyi görmedin mi? "Allah burayı ölümünden sonra acaba nasıl diriltecek?" dedi. Bunun üzerine Allah onu yüz yıl ölü bıraktı, sonra diriltti, "Ne kadar kaldın?" dedi, "Bir gün veya bir günden az kaldım" dedi, "Hayır yüz yıl kaldın, yiyeceğine içeceğine bak, bozulmamış; eşeğine bak ve hem seni insanlar için bir ibret kılacağız, kemiklere bak, onları nasıl birleştirip, sonra onlara et giydiriyoruz" dedi; bu ona apaçık belli olunca, "Artık Allah'ın her şeye Kadir olduğuna inanmış bulunuyorum" dedi."

eşegin daḫı öldürdi (25) ḫalḳ gözinden ve canavarlardan Ḥaḳ Teʿālā anı perdeledi hīçbir kimse görmezdi havada uçan (26) ḳuşlardan daḫı maḥfūẓıdı tā aña degin ki vaḳt tamām oldı Ḥaḳ Teʿālā anı girü dirgürdi (27) ḳulaġına bir āvāz irişdi ki uyḳuñdan ne ḳadar yetdüñ yā ʿÜzeyr ol didi ki bir gün yitmiş olam (28) naẓar ḳıldı gördi ki güneş henüz ṭolunmamış didi ki bir günüñ baʿżısın yitmiş olam girü āvāz (29) geldi ki yoḳ belki yüz yıl uyḳuda vefāt idüp ḳalıduñ uş şimdi girü baʿṣ olınduñ bunı (30) anuñçün ḫaber virdi ki tā kendü ḥālinden ʿibret ala ve daḫı nidā olundı ki ol yemüşke naẓar eyle (31) selleye ḳoymışsın ve ol şarābuña daḫı naẓar ḳıl ki üzümden ṣıḳup tuluma ḳoyduñıdı henüz

[89b] (1) müteġayyir olup ḳoḳmamışdur ṣanasın ki üzerine hīç yıl geçmemişdür andan ʿÜzeyr anları gördi ki (2) bayaġı ḥāl üzerine ḳoduġınlayın ṭurur andan eşegine naẓar ḳıldı gördi ki et deri çürümiş (3) aña daḫı nidā irişdi ki naẓar ḳıl ol ḥimāruña daḫı ki seni ve anı gerek bu ḫalḳa bir āyet-i ʿalāmet (4) ḳılavuz tā ḳıyāmete degin daḫı naẓar ḳıl ol çürümiş etleri ve ṭamarları ol süñük üzere nice (5) cemʿ idüp girü iḥyā iderüz ʿÜzeyr çün anı işitdi ol ḥimārdan yaña naẓar ḳıldı bir āvāz işitdi ki (6) eydürdi ey çürümiş süñükler ben sizi girü iḥyā idüben içiñüze rūḥ nefḫ iderem bir yire (7) cemʿ oluñ ol süñükler aġarup yıldırayup müteferriḳ olup yaturken ol nidā işidüp bir yire (8) cemʿ oldılar ol üzülmiş ṭamarlar ve kesilmiş siñir yirlü yerine gelüp evvelki terkīb üzre aʿżālar (9) girü cemʿ oldılar andan anuñ üzerine et bitüp et üzerine diri ḳablandı içine cān urılup (10) fi'l ḥāl yerinden ṭuru geldi aġırmaġa başladı ʿÜzeyr anı gözile müşāhede ḳılup secdeye vardı (11) didi ki anı evvel ġaybla bilürdüm şeküm yoġıdı şimdi muʿāyene bildüm ki Allāhu Teʿālā neye gerekise (12) ḳādirdür ḳudreti yiter dilerse ölüyi diri ḳılur dilerse diriyi ölü ḳılur ve daḫı buyurdı ki **ve iz** (13) **kāle İbrāhīmu Rabbī erinī keyfe tuhyil mevtā kāle evelem tu'min kāle belā ve lākin li yatmainne kalbī kāle fe huz** (14) **erbeaten minet tayri fe surhunne ileyke summec'al alā külli cebelin minhunne cuz'en summed'uhunne ye'tīneke** (15) **sa'yā va'lem**

ennallāhe azīzun hakīm[197] Muḳātil eydür İbrāhīm ʿaleyhi's-selām geçerken deñiz ḳırañında bir (16) cīfe gördi deñiz ḥayvāncuḳları ve ḳuşlar uşup andan yirlerdi baʿżısı çüriyüp yire siñüp (17) gitmişdi İbrāhīm anı görüp göñline düşdi ki şunuñ ki baʿż eczāsı deñize ṭaġılmış ola ve baʿżısı (18) ḳuşlar ḳurṣaġına düşmiş ola ʿacabā Ḥaḳ Teʿālā anı nite cemʿ idüp girü iḥyā ḳıla diledi ki bunı gözile (19) muʿāyene göreyidi bundan ötürü didi ki iy benüm Rabbüm göster baña ki bu ölüleri nite diri ḳılursın (20) Ḥaḳ Teʿālā aña vaḥy idüp buyurdı ki yā İbrāhīm ben ölüleri diri ḳılduġımız taṣdīḳlemez misin İbrāhīm (21) didi yā Rabb belī taṣdīḳlerem ki sen neye dilerseñ ḳādirsin līkin dost dostuñ sözin (22) işidici ve dilegin ḳabūl idici olur çün sen buyurduñ ki ben ḳuluñı dost dutdum deyüben dilerem ki (23) bu dilegile göñlüm anı taḥḳīḳ idüp sākin ola anuñ nişānı ol ola ki bu dilek yerine gele gözile anı (24) müşāhede ḳılam yaḳınum daḫı ziyāde ola ol kāfir ve müşrik ḳullaruñ iḥyā-i emvātden suʾāl iderlerse (25) ʿale'l-yaḳīn cevāb virem çün İbrāhīm bu kelāmı ḳıldı Ḥaḳ Teʿālā aña buyurdı ki ver dört ḳuş al etleri (26) kendüñe żam idüp başlarını kesgil daḫı anlaruñ yüñlerini ve etlerni ve süñüklerini döküp biribirne ḳarışdurġıl (27) andan anları dört ṭop eyleyüp dört ṭaġ üzre ḳoġıl başlarını elüñe alup anları senden yaña (28) daʿvet ḳılġıl tā ḳudretümüzi gözüñile anda muʿāyene göresin İbrāhīm ʿaleyhi's-selām ol dört (29) ḳuşı aldı ki anuñ birisi ḫurūsıdı ve birisi ṭāvusıdı ve biri ḳarġayıdı ve biri gügercindi (30) ḥükm yerine getürüp oları boġazladı döküp ḳarışdurdı dört ṭop eyledi dört ṭaġ üzre ḳodı (31) başların eline aluban oları kendüdin yaña daʿvet ḳıldı başların hemān-dem Ḥaḳ Teʿālā emrile dört

[90a] (1) ṭarafdan dört yıl esdi ki ḳıyāmet daḫı olaruñıla ḳopusar biri maşrıḳdan maġrıba esdi ve bir maġrıbdan maşrıḳa (2) ve biri cenūbdan şimāle biri şimālden cenūba ol dört ṭopdan ol dört ḳuşuñ ḳarışmuş aʿżāların (3) ḳoparup bir yere cemʿ eylediler şöyle ki bir ẕerre bir yirinüñ etinden ve süñükinden ve yüñinden daḫı birine varmadı (4) durdı daḫı

[197]Bakara Sūresi (2), 260. ayet: "İbrahim: "Rabbim! Ölüleri nasıl dirilttiğini bana göster" dediğinde, "İnanmıyor musun?" deyince de, "Hayır öyle değil, fakat kalbim iyice kansın" demişti. "Öyleyse dört çeşit kuş al, onları kendine alıştır, sonra onları parçalayıp her dağın üzerine bir parça koy, sonra onları çağır; koşarak sana gelirler. O halde Allah'ın güçlü ve Hakim olduğunu bil" demişti."

dirilüp İbrāhīm'den yaña saʿy idüp başsuz geldiler İbrāhīm ʿaleyhi's-selām kendi elile başlu (5) başın yerine ḳodı uçup gitdiler İbrāhīm anı görüp didi ki ben ḥaḳīḳat bilürem ki Allāhu Teʿālā ʿazīzdür (6) milk içinde ḥekīmdür ḥükmile ve ḥikmetile ölüleri diri ḳılmaḳda ḳādirdür muḥaḳḳiḳler dimişler ki İbrāhīm (7) ʿaleyhi's-selām ḳuşlardan bu dört ḳuşı taḫṣīṣ ḳılduġı dört nesneye işāretdür ādem oġlanı (8) ḥālinde bir şehvet-i nefsāniyye ki anuñıla meşġul olup āḫiretin unudur biri daḫı envāʿ-i zīnete (9) maġrūr olup ölüm yaraġın terk ider biri daḫı ehl-i evlād üredür anuñıla faḫr itmekde ḳalur ölümini añmaz (10) biri daḫı ḥelāl ḥarām ve murdār pāk dimez ne dilerse nefse virür hīç ḥisāb gününi añmaz bu dört (11) ḳuşuñ daḫı ṭabīʿati bunuñ üzerine yaḫuldı ḫurūs esīr-i şehvetdür kim dāyim aña meşġuldür ve (12) ṭavus daḫı ʿucb idüp zīnetine maġrūrdur ve ḳarġa murdār u mismil temiz itmeyüp anuñıla temettuʿa meşġuldür (13) gügercin dāyim ehl-i evlād üredmek ardıncadur āḫiret yaraġında olmaz bes ʿāḳil olanlar bundan (14) ʿibret alup mütenebbih olalar ḫurūs gibi esīr-i şehvet olup ṭavus gibi zīnete aldanmayalar ve ḳarġa (15) gibi ḥelāl ḥarām ne bülürse yiyüp gügercinleyin ehl-i evlād üredmek ardınca olmayalar kim (16) bular küllī kişi ġaflete bıraġup āḫiret saʿādetinden yābende ḳoyıcıdur bu aḥvāle naẓar ḳıl ki ehl-i ʿibretden (17) olasın ġāfil zümresinden olmayasın ve bundan ṣoñra Allāh yolında infāḳ idenlerden ḫaber virüp (18) buyurdı ki **meselullezīne yunfikūne emvālehum fī sebīlillāhi ke meseli habbetin enbetet seb'a senābile fī külli (19) sunbuletin mietu habbetin vallāhu yudāifu li men yeşāu vallāhu vāsiun alīm**[198] bu āyet ʿOṯmān'ıla ʿAbdu'r-raḥmān ḥaḳḳında (20) nāzil oldı sebeb-i nüzūli buyıdı kim Resūl ʿaleyhi's-selām Tebük ġazāsına gitmege ḳaṣd eyledi ḫalḳ (21) ṣadaḳaya ḳındurdı ki ġazā ehline yardım ḳılalar ʿAbdu'r-raḥmān vardı dört biñ dirhem getürdi didi ki (22) yā Resūla'llāh sekiz biñ aḳçem varıdı dört biñin nefsümçün ve ehl-i ʿayālumçün alı ḳodum uş (23) dört biñin getürdüm Allāhu Teʿālā'ya ödünç virürem Resūl ʿaleyhi's-selām aña duʿā ḳılup didi ki

[198]Bakara Sūresi (2), 261. ayet: "Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir."

(24) Ḥaḳ Teʿālā senüñ ol getürdügüñi daḫı alı ḳoduġuñı daḫı mübārek ḳılup bereketini çoḳ ḳılsun (25) ʿOṯmān daḫı didi ki yā Resūla'llāh ol kimsenüñ kim ġazāya yaraġı yoḳ anlaruñ yaraġı daḫı benüm üzerime (26) olsun ben rāżıyam Resūl ʿaleyhi's-selām aña daḫı duʿā ḳıldı bu āyet anda inüp Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki (27) ol Allāh yolına ṣadaḳa idenlerüñ meṯeli şol ikinçlere beñzer ki yiryüzine toḫum bıraġur bir dānesinden (28) yidi baş biter her başda yüz dāne olur cümlesi bir dāneden yedi yüz dāne olur bes Ḥaḳ Teʿālā (29) ṣadaḳa idenleri ikincilere teşbīh ḳıldı ve ṣadaḳayı toḫuma teşbīh ḳıldı bunı bildürdi ki ol ṣadaḳa (30) idenlerüñ yerine yedi yüz ṯevāb virürmiş bundan ṣoñra daḫı buyurdı ki Allāhu Teʿālā ol yedi yüz (31) üzerine daḫı ziyāde ḳılur ecrini kimden dilerse Allāhu Teʿālā'nuñ fażlı boldur ziyāde ḳılmaḳda

[90b] (1) her kişinüñ niyyetini ve ṣıdḳını bilür aña göre mükāfāt ḳılur meṯelā nitekim ikinci üstāẕ olsa her işini (2) vaḳtile ṭutsa veḫm ki eger ṣaġ olsa ve yeri gökçek ʿemāret olsa ḥāṣılı daḫı aña göre çoḳ (3) olur ve ger cāhil olsa ekini vaḳtıla ṭutmasa ve ekdügi toḫum daḫı çürük ve ḳöḳ olsa ekdügi bir (4) daḫı çalulu ve otlu olsa ve ḳatı yir olsa ḥāṣılı daḫı aña göre biter belki aṣlā nesne daḫı bitmez (5) maḥrūm olur zīrā yir ḫarāb toḫum çürük andan ḥāṣıl nite biter söz andadur ki yiri ʿemāret olduġı (6) ḥālde daḫı çürük toḫum ṣaçsa girü bitmez ve ger toḫum ṣaġ ve yeñi olursa daḫı ki yir ḫarāb ola girü bitmez (7) imdi bu meṯellerdür tenbīh idelüm ki maḳṣūd nedür añlayasız anı ʿamele getürüp ṣadaḳañ ekinini (8) çoġaldasın meṯelā ekincilikde üstāẕ olmaḳ budur ki ṣadaḳa bābında bile bu dünya fānidür

[91a] (1) yaʿnī her ḳanda olursa itdügi ḫayr aña söyleye anuñıla ṯevābın yuya yāḫud ol ḫayr itdügi kişiye (2) minnet ide ki ben saña şunı virdüm işbunı virdüm sen benümile böyle mi idersin baña bir ḥürmetüñ (3) yoḳ daḫı buña beñzer sözler kim var aña söylemek külli minnetdür ṯevābın fesāde virür ammā eẕāyi ve taʿbīr (4) maʿnisi oldur kim senüñile ol ḫayr itdigüñ dervīş arasında bir ḫuṣūmet vāḳıʿ ola daḫı ḫalḳ (5) içinde aña diyesin ki ben fülān vaḳt saña şöyle itmedüm mi ve fülān vaḳtde daḫı şöyle itmedüm mi aña (6)

bunuñ gibi sözlerile serzeniş idüp yüzine urasın anı ʿayblamaġıla incidesin ol incitmek sebeb (7) olur ṣevāb bāṭıl olmaḳlıġa bundan ötürü buyurdı Ḥaḳ Teʿālā ki **kavlun ma'rūfun ve magfiretun hayrun min sadakatin** (8) **yetbeuhā ezā vallāhu ganiyyun halīm**[199] yaʿnī ḳaçan bir dervīş ḳapuya gelüp nesne dilese ḥāżır olmasa (9) ki aña virile aña bir görklü söz söyleyüp duʿāyıla göndermek ḫayrludur ol ṣadaḳadan ki vire (10) daḫı yanınca bir incitmesi daḫı bile ola ve daḫı kerīm kişilerüñ vaʿde ḳılup eyü diliyle daḫı bir yirde (11) virevüz didügi ḫayrludur leʾīm ḫasīs kişilerüñ ṣadaḳasından ki incitmekile ola ve daḫı yozlıḳ (12) adına eylük idüp aña görklü söylemek yigrekdür şol ṣadaḳadan ki incitmekile ideler ve Allāhu Teʿālā (13) ġanīdür şol nesneden ki sizüñ ḳatuñuzdadur ṣadaḳadan māldan minnetsüz olanı (14) ḳabūl ider ve daḫı ḥalīmdür ṣadaḳasına minnet idenlere teʾcīl ʿuḳūbet itmez ve daḫı beyān idüp (15) buyurdı ki **yā eyyuhellezīne āmenu lā tubtılū sadakātikum bil menni vel ezā kellezī yunfiku mālehu riāen-** (16) **- nāsi ve lā yu'mihu billāhi vel yevmil āhir fe meselehu ke meseli safvānin aleyhi turābun fe esābehu vābilun fe terakehu** (17) **saldā lā yakdirūne alā şeyʾin mimmā kesebū vallāhu lā yehdīl kavmel kāfirīn**[200] yaʿnī Allāhu Teʿālā ḳullarnı (18) reʾfet şefḳat idüp buyurdı ki ṣadaḳalarında minnet itmeyeler tā ki ecrleri bāṭıl ola buyurdu (19) ki iy anlar kim īmān getürdiler ṣadaḳalaruñuzı minnet eẕāyı ḳılmaġıla bāṭıl eylemeñ şol kimseler (20) gibi kim mālını infāḳ ider ḫalḳ riyāsıçün Allāh ve āḫirete īmān yoḳ yaʿnī ol müşrikler ḳaçan ki (21) taṣadduḳ ideler ol şirkleri ṣadaḳaların bāṭıl ḳılur nitekim minnetile eẕāyı müʾminüñ ṣadaḳasın (22) bāṭıl ḳılur bu ikisine daḫı temṣīl idüp buyurdı ki bunuñ gibi ṣadaḳa idenlerüñ ṣadaḳası meṣel (23) şol ḳatı ṭaşa beñzer ki üzerinde nesne bitmez ammā üzerinde ṭoprāḳ gelür aña bir ḳat yaġmur (24) irişür ol ṭoprāḳ üzerinden şu yer alur anı şöyle yalıncaḳ ṣāfī ṭaş ḳor ṭayancaḳ riyāyıla (25) ve şirkle ṣadaḳa idenlerüñ daḫı meṣeli

[199]Bakara Sūresi (2), 263. ayet: "Güzel bir söz ve bağışlama, peşinden eza gelen bir sadakadan daha iyidir. Allah müstağnidir, Halim'dir."

[200]Bakara Sūresi (2), 264. ayet: "Ey İnananlar! Allah'a ve ahiret gününe inanmayıp, insanlara gösteriş için malını sarfeden kimse gibi, sadakalarınızı başa kakma ve eza etmekle boşa çıkarmayın. Onun durumu, üzerinde toprak bulunan kayanın durumu gibidir, üzerine bol yağmur yağdığındaonu cascavlak bırakır. Kazandıklarından hiçbir şey elde edemezler. Allah inkar eden kimseleri doğru yola eriştirmez."

buncılayındur ki ol riyāsı ve şirki anuñ ṣevābını şöyle şu yer (26) alur anı ṣevāb söz ḳor şöyle ki yarın āḫiretde ol kesb itdükleri ḫayrdan hīçbir nesneye elleri (27) irmeye maḥrūm ḳalalar Allāhu Teʿālā kāfirleri ṭarīḳ-i İslām'a irşād ḳılmaz ve riyā ehlini iḫlāṣ yolına (28) tevfīḳ virmez mādem ki kāfir küfr üzerine ola ve riyā ehli riyāsı üzre ola belki oları maḫẕūl (29) ḥaḳīr ḳılur küfrlerinden ve riyālarından ötürü ve ol fiʿllerine mücāzāt olmaġçün bundan ṣoñra ol minnet (30) söz iḫlāṣıla ṣadaḳa idenlerüñ meṣelin beyān idüp buyurdı ki **ve meselullezīne yunfikūne emvālehumu'**- (31) **-btigāe mardāti'llāhi ve tesbīten min enfusihim ke meseli cennetin bi rabvetin esābehā vābilun fe ātet ukulehā**

[91b] (1) **dı'feyn fe in lem yusıbhā vābilun fe tall vallāhu bimā taʿmelūne basīr**[201] yaʿnī meṣeli şularuñ kim māllarını Allāh yolına (2) taṣadduḳ iderler Allāhu Teʿālā'nuñ rıżāsın ṭaleb idüp ve göñüllerinde taṣdīḳ idüben ki Allāhu Teʿālā olara (3) dünyada ḫalf daḫı virür ve āḫiretde ṣevāblar virür bularuñ meṣeli şol yüce yirde bir düpdüz bostān (4) gibidür ki aña bir görklü ḳatı yaġmur irişe daḫı yimişini iki ḳat vire ve ger ḳatı yaġmur irmezse daḫı (5) uvaḳ yumşaḳ yaġmur irişe bir ḳat ol bostān yimiş virmişiken yapraġı tāzelene girü ḳuvvet ṭuta ikinci bir ḳat (6) yemiş daḫı vire Allāh rıżāsı çün ṣadaḳa ḳılanlar daḫı buncılayındur ki ṣevābları ḳat ḳat olur birne on (7) ve yidi yüz daḫı ḥisābsız Allāhu Teʿālā sizüñ ol ṣadaḳalaruñuz iḫlāṣıla virdügüñüz daḫı bilür ve (8) riyāyıla virdügüñüz daḫı niyyetüñüze göre cezāsın virür bundan ṣoñra kāfirler ve münāfiḳlar ʿameller çün daḫı (9) meṣel ḳurup buyurdı ki **e yeveddu ehadukum en tekūne lehu cennetun min nahīlin ve aʿnābin tecrī min tahtihel enhāru** (10) **lehū fīhā min küllis semarāti ve esābehul kiberu ve lehu zurriyyetun duafāu fe esābehā ı'sārun fīhi nārun fahterakat** (11) **kezālike yubeyyinullāhu lekumu'l āyāti leallekum tetefekkerūn**[202] yaʿnī sever mi sizden biriñüz ki anuñ bir bostānı ola (12) daḫı anuñ içinde ḫurma aġaçları ve üzüm aġaçları ola ol aġaçlar

[201]Bakara Sūresi (2), 265. ayet: "Allah'ın rızasını kazanmak ve kalblerini sağlamlaştırmak için mallarını sarfedenlerin durumu, yüksekçe bir tepede bulunan, bol yağmur aldığında yemişlerini iki kat veren, bol yağmur yağmasa bile çisentisi düşen bir bahçenin durumu gibidir. Allah işlediklerinizi görür."

[202]Bakara Sūresi (2), 266. ayet: "Hangi biriniz, kendisi ihtiyarlamış ve çocukları da güçsüzken, altlarından ırmaklar akan, hurma, üzüm ve her çeşit meyveleri bulunan bahçesinin, ateşli bir kasırganın kopmasıyla yanmasını ister? Düşünesiniz diye Allah size ayetlerini böylece açıklar."

altında ırmaḳlar aḳa ve daḫı envāʿ-i (13) yemişler anuñ içinde kendüye daḫı pīrlik irişmiş ola ve ocaḳ żaʿīf oġlancuḳları daḫı (14) ola kendülere bir sebeb maʿīşet ṭutmaġa çāreleri olmaya küllisinüñ maʿīşetine sebeb ol (15) bostān ola nā-gāh añsuzın ol bostāna bir yıl irişe ki bād-ı semūm ola anı urup ḳapḳara (16) göyündüre ḳudreti daḫı yitmeye kim anuñ gibi bir bostān daḫı dike ve ḳuvvetlü ẕürriyyeti daḫı olmaya ki (17) aña yardım idi vireler bu ḥālde şöyle ḳala ʿāciz olup nidecegin bilmeye kāfirle münāfiḳ meṡeli daḫı (18) buncılayındur ki dünyāda ḫayr u iḥsān ḳılup umar ki kendüye bir menfaʿat ola yarın Ḥaḳ Teʿālā ḥażretine (19) varıcaḳ ki ġāyet iḥtiyāç vaḳtıdur kendüni ḫalāṣ ḳılmaġa ol şirk ü nifāḳ odı anuñ ḫayrların göyündürmiş (20) ola hīçbir ḫayr bulmaya ki anuñıla menfaʿatlene ve bir şerrini kendüden defʿ itmege daḫı çāresi olmaya ve aña bir (21) yardımcı daḫı bulunmaya ki anı ḳurtara ve dünyāya girü gelmegi arzū ide ol daḫı ala girmeye nitekim ol pīr (22) yigitlik arzū ḳıla kim ol bostānı girü dike aña çāre olmaya bes Ḥaḳ Teʿālā şunuñ gibi meṡellerile āyātlar (23) beyān ḳılur tā ola ki bir tedebbür idüp bu maʿnileri ekleye żalālet yolından çıḳup hidāyet yolına giresiz (24) ʿaḳlı olan müʾmin bu sözlerden ʿibret alup kendü ḥāline naẓar ḳıla ʿamelini riyādan ḫāliṣ ḳıla Ḥaḳ (25) Teʿālā virdügi niʿmetlere kāfir olmaya anuñ şükrin yerine getürüp Allāh yolında saʿy ide anuñ rıżāsı (26) ḥāṣıl ḳıla dilerse ki ebedī saʿādet bula nitekim buña işāret idüp bu āyetde daḫı buyurdı **yā eyyuhe'l-** (27) **-lezīne āmenū enfiku min tayyibāti mā kesebtum ve mimmā ahracnā lekum minel ard ve lā teyemmemūl habīse minhu** (28) **tunfikūne ve lestum bi āhızīhı illā en tugmidū fīh vaʿlemū enna'llāhe ganiyyun hamīd**[203] yaʿnī iy anlar kim īmān (29) getürdiler nifāḳ idüp ḫayrlar ve ṣadaḳalar idüñ şol kesb idüp cemʿ itdügüñüz māluñ ḥelāllerinden (30) ve görklülerinden bes Ḥaḳ Teʿālā bu āyetde ḥelālden ṣadaḳaya buyurdı bu aña delālet ḳılur kim ḥarāmdan (31) ṣadaḳa ḳabūl olunmaz zīrā Allāhu Teʿālā ṭayyibdür ḳabūl itmez illā girü ṭayyib ḳabūl ider bundan ötürü müctehidler

[203]Bakara Sūresi (2), 267. ayet: "Ey İnananlar! Kazandıklarınızın temizlerinden ve size yerden çıkardıklarımızdan sarfedin; iğrenmeden alamıyacağınız pis şeyleri vermeye kalkmayın. Allah'ın müstağni ve övülmeye layık olduğunu bilin."

[92a] (1) ʿulemāyı selefden fetvāda ẕikr itmişler kim her kimse kim ḥarāmdan bilürken ṣadaḳa eylese ve andan ṣevāb umsa (2) kāfir olur ol ṣadaḳa alan daḫı anuñ ḥarāmduġın bilüp alsa aña duʿā ḳılsa ol daḫı kāfir olur zīrā (3) Allāhu Teʿālā ḥaḳīr meẕmūm ḳılduġın anlar taʿẓīm itmiş olur ve ol murdār ve ḥaḳīr Allāh yolına virmege revā görüp (4) Allāh taḫfīf itmiş olur aña vācib oldı ki buyuruḳ riʿāyet idüp ḥelālden vireydi ḥükm maḥallinde (5) ṣarf ideydi çün bir ʿaks ḳıldı Allāh iṭāʿat ḳılmadı bes terk iṭāʿat ḳaṣdıla küfr ṣarīḥdür (6) bundan ḳatı ḥaẕer ḳılmaḳ gerek yaluñuz bu māldan ṣadaḳaya emr idüp ḳomadı belki buyurdı şol (7) sizüñçün yirden buyurdugumuz ḥāṣıllardan daḫı ittifāḳ idüñ yaʿnī ʿöşrini bizüm rıżāmuz çün virüñ (8) tā ki biz daḫı size ziyādeler virevüz ammā ol virdügüñüz māldan yā ḥubūbātdan yā ṣemerātdan bize ḳaṣd (9) itmeñ ki yaramazından ve çepelinden viresiz şöyle ki eger anı size virseler siz anı alur degülsiz (10) illā meger nā-çār olup göz yumup gire sinmekile alasız ḳorḳasız kim eger anı almazsañız ḥaḳḳuñuz küllī fevt (11) ola ʿāciz ḳalasız ol żarūretile alasız Allāhu Teʿālā ḫod ġanīdür müstaġnīdür sizüñ mālıñuzdan (12) daḫı ṣadaḳalaruñuzdan aña żarūret yoḳ ki sizüñ ḫabīṣ ve yaramaz ṣadaḳalaruñuzı ḳabūl eyleye (13) anuñ ḳamu fiʿli maḥmūddur azı ḳabūl idüp çoḳ ʿivażlar virür ḳaçan ki ṭayyibātdan ola bu āyetün (14) sebeb-i nüzūli buyıdı ki Resūl ʿaleyhi's-selām ḫalḳa ṣadaḳaya ḳındurdı ḫalḳ varup her biri ṭāḳati (15) yitdükçe ṣadaḳasın mescide cemʿ eylediler bir kişi olardan bir ṣalḳım ḫurma getürdi hep yaramazdı (16) Resūl anı geriye gördi bu āyet anda inüp bu ḥükm beyān eyledi bes ʿaḳlı olan bunı fikr ide ki (17) ol kendüyiçün virdügi āḫiretde bāḳī ẕaḫire ve zevāde ḳılmaḳdur bāḳīsi fenāya ḫarc olup żāyiʿ (18) olmaḳdur bes nice ʿāḳil ola ol ki kendüye zevāde içün yaramazın ṣaḳlaya eyüsin beyāna (19) ṣaçup żāyiʿ ḳıla yāḫud şeyṭān iġvāsına uyup hīç nesne virmeye kendüni maḥrūmlardan (20) ḳıla nitekim buña işāret ḳılup Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti buyurdı **eş'şeytānu yeidukumul fakra ve yeʿmurukum-** (21) **-bil fahşāi vallāhu yeidukum**

magfireten minhuve fadlā vallāhu vāsiun alīm[204] yaʿnī şeyṭān sizi ḳorḳıdur (22) dervīşlikile eydür ki māluñı ḫarc idüp ṣadaḳalar itmekile ola ki pīr olup kesb idemeyesin yā (23) māluñı dükedesin dervīş olasın sen dilemege muḥtāc olasın bunuñıla zekvatdan daḫı menʿ (24) idüp fevāḥişlere buyurur riyā gibi ve zinā gibi ve yalancılıḳ gibi ammā Allāhu Teʿālā size vaʿde ḳılur kendü (25) ḳıbelinden ki sizüñ günāhlaruñuzı yarlıġaya ve ol virdügüñüzüñ dünyāda ziyāde ḫalefin daḫı (26) vire faẕlile ki Allāhu Teʿālā vāsiʿü'l-faẕldur daḫı ʿalīmdür bilür sizüñ ne vechile ṣadaḳa (27) ḳılduġuñuzı ve ṣadaḳaları maḥalline virdügüñüzi girü aña givüre cezāsın ḳılur imdi bilgil bu sözlerde (28) çoḳ ḥikmetler var anı añlamaz illā şol kimseler kim aña ʿilm ü ḥikmetden ḳapular açılmış ola bu maʿnīleri (29) fikr idüp ögütlene ve anı ʿamele getürüp saʿādet bula nitekim Ḥaḳ Teʿālā buyurdı **yu'til hikmete men yeşāu** (30) **ve men yu'tel hikmete fe kad ūtiye hayran kesīrā ve mā yezzekkeru illā ulūl elbāb**[205] yaʿnī Ḥaḳ Teʿālā virür (31) ḥikmeti kime dilerse ḥikmetden murād ʿilm-i dünyada ʿilm-i faḳīh ʿālim olmaḳdur ve ʿilm-i Ḳurʾān'da ḫāẕıḳ **[92b]** (1) olmaḳdur daḫı ne söylerse ṣavāblu olup ve ne işlerse şerʿe muvāfıḳ olmaḳdur daḫı ol şeyṭān-ı (2) laʿinüñ keydlerin ve vesveselerin bilüp aña mütābaʿat ḳılmaḳdan ṣaḳınmaḳdur her kimseye ki bu nesneler (3) vireler bu maʿrifetler aña ḫāṣıl ola aña çoḳ ḫayrlu virilmiş olur zīrā ne söylerse ve ne işlerse (4) kitāba sünnete muvāfıḳ olur dünyā ve āḫiret saʿādeti aña cemʿ olur anuñçün dimişdür baʿż ḥükemā ki (5) her kime ki ʿilm-i ḥikmet ve ʿilm-i Ḳurʾān virile eyle gerek kim kendü nefsinüñ ḳadrini bile dünyā ehline (6) dünyāsıçün tevāżuʿ ḳılmaya zīrā ol nesne ki aña virilmişdür ol dünyā ehline virilenden (7) ol efżaldür ne ḳadar dünyāsı çoḳ olup menṣıbı ulu daḫı olursa delīl buña ki Ḥaḳ Teʿālā (8) cemīʿ dünyāya ḫazāʾini ve menāṣıbıla metāʿ-ı ḳalīl didi ammā ʿilme ḫayr keṣīr didi pes çoḳıla (9) az ḳaçan berāber ola yā az mertebelü çoḳ mertebelü faẕīletde ve şerefde

[204]Bakara Sūresi (2), 268. ayet: "Şeytan sizi fakirlikle korkutarak cimriliği ve hayasızlığı emreder; Allah ise kendisinden mağfiret ve bol nimet vadeder. Allah'ın lütfü boldur, O her şeyi bilir."

[205]Bakara Sūresi (2), 269. ayet: "Hikmeti dilediğine verir. Kime hikmet verilmişse şüphesiz ona çokça hayır verilmiştir. Bundan ancak akıl sahipleri ibret alır."

ḳaçan berāber ola ve daḫı bunuñıla Resūl'den (10) ḫaber vārid olmışdur kim bir kimse dünyā ehline dünyāsıçün tevāżuʿ ḳılsa dīninüñ ṣülüṣānı gider (11) meger ki ẕürriyetiçün ve dīndārları sevüp ehl-i faḳra ve ṣuleḥāya ḫod iḥsān ḳılduġıçun ola ve ol (12) efʿāl-i ḫayra ve aḫlāḳ-ı ḥamīdeye anı ülfet ṭutdurmaġçun ola ammā bu niyyet bulunmaġı şimdi kibrit-i aḥmer gibidür (13) ki ʿazīzü'l-vücūddur niceler bundan maġrūr olup ayaġı ṭayanup żalālet çuḳurına düşüp helāk (14) ḫaberi yoḳ bes bu Ḳurʾān'ıla ögütlenmez illā olar kim ẕevi'l-ʿuḳūldur bunı işidicek añlar ol kim maḳṣūddur (15) anı ṭutar bāḳīsine iʿtibār itmez emr-i infāḳde bahādur olur varını Allāh yolına dirīġ ṭutmaz ol (16) emr-i şeyṭāna iltifāt itmez zīrā yaḳın vardur bilür ki virdügi ne dünyada żāyiʿ olur ne āḫiretde (17) nitekim Ḥaḳ Teʿālā buyurdı **ve mā enfaktum min nafakatin ev nezertum min nezrin fe innallāhe ya'lemuh ve mā li'z-zālimīne** (18) **min ensār**[206] yaʿnī şol nesne kim siz ṣadaḳa idersiz yāḫud Allāh'ıla sizüñ arañuzda neẕr- (19) -lerden bir neẕr idüp aña vefā idüp yerine getürürsiz Allāhu Teʿālā anı bilür żāyiʿ itmez belki ḳabūl (20) idüp defterleriñüzde anuñ ṣevābların yazar biriñüze yüz ve biñ ʿaṭālar ḳılur ammā olar ki ẓālim- (21) -lerdür emre muṭīʿ olmazlar ve zekātı menʿ idüp virmezler yarın Ḥaḳ Teʿālā ʿaẕābından anı ḳurtarmaġa (22) hīçbir yardımcı bulunacaḳ degüldür siz eyle ṣanmañ ki sizüñ fiʿlüñüzi Allāh bilmez ḳıldıġuñuz ḫayr żāyiʿ (23) olur görmez misin ki buyurur **in tubdūs sadakāti fe nimmā hiy ve in tuhfūha ve tu'tūhāl fukarāe** (24) **fe huve hayrun lekum ve yukeffiru ankum min seyyiātikum vallāhu bi mā ta'melūne habīr**[207] sebeb-i nüzūli āyet hem buyıdı kim (25) Resūl ʿaleyhi's-selām çün ṣadaḳa üzre aṣḥābı ḳındurdı ol suʾāl idüp didiler ki yā Resūla'- (26) -llāh bu ṣadaḳanuñ sırrıla virmeklik mi efżaldür yāḫud āşikāre virmekligi Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti (27) indürüp beyān ḳıldı ki eger siz ol ṣadaḳalarñuzı āşikāre ḳılasız ne görklüdür ol āşikāre (28) ṣadaḳa virmek ve ger ol ṣadaḳalarñuzı gizleyüp sırrıla viresi olursañuz ol fuḳaraya size (29) ol ḫayrluraḳdur āşikāre virmekden zīrā riyādan bu

[206]Bakara Sūresi (2), 270. ayet: "Sarfettiğiniz harcı ve adadığınız adağı şüphesiz Allah bilir. Zulmedenlerin hiç yardımcıları yoktur."
[207]Bakara Sūresi (2), 271. ayet: "Sadakaları açıkça verirseniz o ne güzel! Eğer onları yoksullara gizlice verirseniz sizin için daha iyidir. Allah onları kötülüklerinizden bir kısmına karşı tutar. Allah işlediklerinizden haberdardır."

baʿīdraḳdur ammā ʿulemā-yı selef dimişler kim ṣadaḳa (30) sırrıla virmek yigrekdür gerek farż olsun gerek teṭavvuʿ sırruñ ṣevāb artuḳdur ʿalāniye virmekden (31) egerçi āşikāre virmekde daḫı ṣevāb olur ammā müteʾaḫḫirler dimişler kim şimdi zamān zamān töhmetdür

[93a] (1) yigrek budur ki zekātı āşikāre vireler töhmetden beri olmaġıçun ki zekāt virmez deyü ẓan itmeyeler ammā (2) ittifāḳdur ki ṣadaḳayı teṭavvuʿ sırrıla virmek faẓldur riyādan ḫalāṣ olmaġıçun pes Allāhu Teʿālā (3) sırrıla ve āşikāre virdüñüz ṣadaḳaları sizüñ günāhlaruñuza kefāret ḳılıvirür Allāhu Teʿālā sizüñ (4) ṣadaḳa sırrıla ve āşikāre virdügüñüzi daḫı bilür dünyāda ḳabūl idüp kefāret dönüp ider ve āḫiretde (5) daḫı ulu ṣevāblar virür ve bundan ṣoñra buyurdı ki **leyse aleyke hudāhum ve lākinnallāhe yehdī men yeşāu** (6) **ve mā tunfikū min hayrin fe li enfusikum ve mā tunfikūne illebtigāe vechillāh ve mā tunfikū min hayrin yuveffe** (7) **ileykum ve entum lā tuzlemūn**[208] bu āyetüñ daḫı sebeb-i nüzūli buyıdı kim Resūl ʿaleyhi's-selām ol vaḳt kim meniyye (8) ʿumresin ḳażā ḳılmaġa geldi Esmā daḫı bileydi bu Bekr ḳızı çünki çıḳdılar gider Esmā'nuñ anası Ḳuteyle (9) ve dedesi Ebū Ḳuḥāfe bu Bekr atası bile çıḳdılar Esmā'dan ikisi bir dilek dilediler Esmā didi ki ben size ol (10) dilegüñüzden nesne virmezem tā Resūlile ʿaleyhi's-selām müşāveret ḳılmayınca zīrā siz benüm dīnüm (11) üzre degülsiz varup Resūl'e ḫaber virdi bu āyet anda inüp buyurdı ki yā Muḥammed senüñ üzerüñe (12) lāzım degül kim bulara hidāyet viresin līkin Allāhu Teʿālā dīn-i İslām'a tevfīḳ virür kimi dilerse eger (13) suʾāl iderlerse ki bir yirde buyurdı ki be-dürüstī yā Muḥammed sen hidāyet virürsin toġrı yol üzerine (14) bu āyetde buyurdı ki hidāyet senüñ üzerüñe lāzım degül hidāyet kime dilerse Allāh virür bu iki (15) āyet arasında tevfīḳ nite ola cevāb budur kim ol āyetden murād ṭarīḳ-ı hidāyeti bildürüp aña (16) daʿvet ḳılmaḳdur bu āyetden murād hidāyet-i ḫāṣdur ki ol īmāna gelmege tevfīḳ virmekdür bu Allāh'a (17) maḫṣūṣdur bes maḳṣūd bu

[208]Bakara Sūresi (2), 272. ayet: "Onların doğru yola iletilmeleri sana düşmez, fakat Allah dilediğini doğru yola eriştirir. Sarfettiğiniz iyi şey kendinizedir, zaten ancak Allah'ın rızasını kazanmak için sarfedersiniz. Sarfettiğiniz iyi bir şeyin karşılığı haksızlığa uğratılmaksızın size verilir."

oldı ki siz ne ṣadaḳa iderseñüz anuñ ṣevābı kendü nefsüñüzçündür (18) gerek müʾmine ṣadaḳa idüñ gerek kāfire rivāyetdür ki ʿÖmer rażıya'llāhu ʿanhü ẕimmīlerden bir kişi gördi kim (19) yüriyüp Müslümānlar ḳapusından nesne diler anı görüp didi ki bu ẕimmīlerden biz saña ʿadl itmedük mā- (20) -demki yigiddük cizye ve ḫarac alduḳ şimdi pīrlik vaḳtinde seni żāyiʿ ḳılduḳ buyurdı aña beytü'- (21) -l-māldan kifāyet ḳadar nafaḳa yazdılar pes bu daḫı delīldür ki kāfire ṣadaḳa cāizdür bes siz infāḳ (22) itmezsiz illā Ḥaḳ Teʿālā rıżāsı çün idersiz çün maḳṣūd ola kime gerekse idüñ size ṣevābuñuz (23) ḥāṣıl olur şol nesne kim siz māldan infāḳ idesiz size anuñ ṣevābı kāmil olur ṣevābuñuzdan (24) nesne naḳṣ olmaz çün Ḥaḳ Teʿālā bu ṣadaḳa āyetlerin beyān ḳılup ḳullarını ṣadaḳaya ḳondurdı (25) bundan ṣoñra ol ṣadaḳa kimlere virmek gerek anları beyān idüp buyurdı **lil fukarāillezīne uhsirū** (26) **fī sebīlillāhi lā yestatīūne darben fīl ardı yahsebuhumul cāhilu agniyāe minet teaffuf ta'rifuhum bi** (27) **sīmāhum lā yes'elūnen nāse ilhāfā ve mā tunfikū min hayrin fe innallāhe bihī alīm**[209] yaʿnī bu ḫayr (28) ṣadaḳa ki ḳındurduḳ şol faḳirlerçündür ki kendüleri Allāh yolında ḥabs idüp ʿömrlerni anuñ (29) ṭāʿatine ṣarf iderler ki olar aṣḥāb-ı ṣuffedür dört yüz miḳdār kişidür kesb-i ticāreti (30) terk idüp kendüleri ḫāṣ ʿibādetiçün ḳomışlardur sefere ve ticārete çıḳmaġa ḳuvvetleri yitmez (31) anlaruñ ḥāllerin bilmeyenler eyle ṣanurlar ki olar baylardur zīrā ḫalḳdan nesne dilemeyüp kendüleri

[93b] (1) ʿiffetde ṭutduḳlarıçun oları baylar ṣanurlardı sen anlaruñ ḥāllerni yüzlerinüñ ʿalāmetinden bilür- (2) -sin ki dün namāzın ḳılup uyanuḳ olmaḳdan ve kendüzin oruç ṭutmaḳdan beñizleri ṣararmışdı (3) ve boyunları billeri incelmişdi hīçbir vechile ḫalḳdan nesne dilemezlerdi ne ilḥāḥıla ne (4) ilḥāḥsuz ne nesne ki siz māllarıñuzdan infāḳ idesiz anlara Allāhu Teʿālā anı bilür size dünyāda (5) ve āḫiretde girü ʿivażların ḳılur ve bundan ṣoñra girü buyurdı ki **ellezīne yunfikūne emvālehum bi'l-leyli** (6) **ve'n-nehāri sirran ve**

[209]Bakara Sūresi (2), 273. ayet: "Sadakalarınızı, kendilerini Allah yoluna adayıp yeryüzünde dolaşamayanlara, hayalarından dolayı, kendilerini tanımayanların zengin saydıkları yoksullara verin. Onları yüzlerinden tanırsın, insanlardan yüzsüzlük ederek bir şey istemezler. Sarfettiğiniz iyi bir şeyi Allah şüphesiz bilir."

alāniyeten fe lehum ecruhum inde Rabbihim ve lā havfun aleyhim ve lā hum yahzenūn[210] bu āyetüñ (7) inmekligi ʿAlī ḥaḳḳındadur ki ol dört dirheme mālikidi ancaḳ andan ġayr nesneye mālik degüldi (8) ol vaḳt ki ṣadaḳaya taḥrīż olundı bir dirhemin kendüzin ve bir dirhemin sırrıla virdi ve bir dirhemün (9) āşikāre ve bir dirhemin gicede taṣadduḳ eyledi bu āyet anda indirilüp buyurdı ki şular kim māllarını (10) infāḳ idüp taṣadduḳ iderler gicede daḫı kendüzde sırrıla daḫı āşikāre ḥāṣıldur ecrleri ve ṣevāb- (11) -ları olara Rabbileri ḳatında olara ne āḫiretde ḳorḳu var ve ne dünyada ġuṣṣa var iki cihān belāsından (12) emīnlerdür egerçi bu āyet ʿAlī ḥaḳḳında ḫāṣdur ammā ḥükm cemīʿ ṣadaḳa ehline ʿāmdur ki gice (13) gündüz sırrıla ve āşikāre taṣadduḳ idenlere bu mertebe ḥāṣıl olur ḳaçan ki virdügi ḥelālden ol (14) ve gönül ḫoşlıġıla vire ḫāliṣ lillāh.ıçun ve bundan ṣoñra bir ḥükm daḫı iṯbāt idüp buyurdı ki (15) **ellezīne ye'kulūne'r-ribā lā yekūmūne illā kemā yekūmu'llezī yetehabbetuhu'ş-şeytānu mine'l-mess zālike bi ennehum** (16) **kālu innemāl bey'u mislu'r-ribā ve ehallallāhul beyʿa ve harrame'r-ribā fe men cāehu mev'izatun min rabbihī fentehā** (17) **fe lehu mā selef ve emruhū ilāllāh ve men āde fe ulāike ashābu'n-nār hum fīhā hālidūn**[211] yaʿnī şular kim (18) ḥelāl görüp ribā yirler ḳıyāmet güninde sinlelerinden ṭurmayasırlar illā şol kimseler gibi ṭursar- (19) -lar ki şeyṭān ve cinn aña mekr irişdürüp maṣrūʿ ve cünūn ḳılmış ola aġızların göyüñlenüp gözleri (20) ḳızara kendülerden bī-ḫaber ola ve baʿżılar didiler kim ḳıyāmet güninde ḳopalar şol ḥālde kim ḳarınları küp (21) gibi şişmiş ola ḳaçan egilüp ṭurmaḳ isteseler girü düşeler ṭurmayalar maḥşer ḫalḳı ḳamu olaruñ (22) üstinden başup geçeler ribā yiyenlerüñ ʿalāmeti ol ola bu belā anlara vāḳıʿ olduġı andan (23) ötürü ola ki anlar dirlerdi ki beyʿ itmek daḫı ribā gibidür yaʿnī ribāyı ḥelāl görürlerdi beyʿ ḥelāl (24) olduġınlayın ḳaçan bir kişi viresiye nesne ṣatsa müddet tamām olup vaʿdesi yitse varup (25) mālını ṭalep iderdi ol borçlu māl

[210]Bakara Sūresi (2), 274. ayet: "Gece gündüz, açık gizli, mallarını sarfedenlerin mükafatlarını Rab'leri verecektir. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir."

[211]Bakara Sūresi (2), 275. ayet: "Faiz yiyenler mahşerde ancak şeytanın çarptığı kimsenin kalktığı gibi kalkarlar. Bu, onların, "Zaten alışveriş de faiz gibidir" demelerindendir. Oysa Allah alışverişi helal, faizi haram kıldı. Kime Rabb'inden bir öğüt gelir de faizcilikten geri durursa, geçmişi kendisinedir, onun işi Allah'a aittir. Kim faizciliğe dönerse, işte onlar cehennemliktir, onlar orada temelli kalacaklardır."

ıssına dirdi ki müddet-i vaʿdeyi biraz artur birḳaç ay daḫı küyi vir (26) ben daḫı māluñdan bu ḳadar daḫı ziyāde virem deyü muʿāmele ḳılurlardı ḳaçan anlara diseler kim işbu ḳılduġuñuz (27) ribādur anlar dirdi ki evvel beyʿ olunduġı vaḳtı ziyāde aṣṣıya ṣatmaḳ nice ḥelālise vaʿde-yi ecel tamām (28) olduḳdan ṣoñra girü māl üzre ziyāde ḳılmaḳ daḫı ancılayındur ribā degül dirlerdi Allāhu Teʿālā olaruñ (29) ol ḳavlin ibṭāl itmekçün buyurdı ki Allāhu Teʿālā ḥelāl ḳıldı ve ribāyı ḥarām ḳıldı her kim kim Rabbinden vaʿẓ u (30) naṣīḥat gelse Ḳurʾān içinde ribānuñ ḥarāmlıġı beyānında ol anı işidüp muṭīʿ olsa ol ribā (31) yimekden yıġlınsa ol nehy olunmazdan öñdin işledügi günāhdan aña ʿuḳūbet olunmaz zīrā anlaruñ

[94a] (1) üzerine ḥüccet ḳāyim olmadı anuñ ḥarāmlıġını bilmediler ammā şimdiki vaḳtde ki ḥüccet ḳāyim olmışdur ḥarāmlıġı (2) ḳatı bilinmişdür kim ki anı işleyüp girü tevbe ḳılsa lābüddür aña kim elbetde ol aldıġı ziyāde (3) girü vire ve ol işledügi daḫı andan ʿafv olunmaz anuñ işini bundan ṣoñra Allāh ḳılmışdur dilerse (4) Ḥaḳ Teʿālā anı ʿişmet içinde ṭutup ṣaḳlaya dilerse mübtelā ḳıla pes her kim bundan ṣoñra girü (5) dönüp ol ribāyı ḥelāl görüp işlese ol ehl-i nārdandur ki anda muḫalled ḳıla İbn ʿAbbās eydür (6) rażıya'llāhu ʿanhü ribā yayıcı ve aña vekīl olucı yā virmege yā almaġa ve anuñ yazıcısı ve ṭanuḳları melʿūn (7) olunmışlardur Resūl dilinden ʿaleyhi's-selām daḫı buyurmışdur Resūl ʿaleyhi's-selām zamān gele (8) bu ḫalāyıḳuñ üzerine ki hīçbir kimesne ḳalmaya illā ribā yiye ammā ol kimse kim yimeye gerekdür (9) anuñ eṣerinden aña daḫı irişe ve daḫı rivāyetdür Resūl'den ki ʿaleyhi's-selām ol buyurdı (10) bu ribā yitmiş daḫı birḳaç dürlü günāhdur ki ednāsı kişi anasıla zinā ḳılmaḳ gibidür müʾmin olan gerekdür kim (11) bundan ḥaẕer idüp ṣaḳına bu fitneye vāḳıʿ olmaya ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā bu ribā ḥaḳḳında buyurdı ki **yemhakullāhu'-** (12) **-r-ribā ve yurbīs sadakāti vallāhu lā yuhıbbu kulle keffārin esīmin**[212] yaʿnī Ḥaḳ Teʿālā ribānuñ bereketini bāṭıl idüp (13) giderür ammā ṣadaḳaları ḳabūl idüp ṣevābını taż'īf ider ve daḫı dimişlerdür kim ribā yiyenüñ mālı üç (14) vechden

[212]Bakara Sūresi (2), 276. ayet: "Allah faizi eksiltir, sadakaları bereketlendirir. Allah pek nankör olan hiçbir günahkarı sevmez."

birinden ḫālī degül yā budur ki kendü elinden telef olur gider yā oġlı ḳızı elinden telef olur (15) yāḫud bir fesād işe ḫarc ider kim anda ḫayr olmaz Allāhu Teʿālā sevmez şol kimseler kim ribānuñ ḥarāmlıġına (16) inkār ider anı fiʿle getürüp andan yir ve bundan ṣoñra emre muṭīʿ olanlar ḥaḳḳında buyurdı ki **innellezīne** (17) **āmenū ve amilū's-sālihāti ve ekāmū's-salāte ve ātevū'z-zekāte lehum ecruhum inde Rabbihim ve lā havfun** (18) **aleyhim ve lā hum yahzenūn**[213] yaʿnī taḥḳīḳ olar kim Allāh ve anuñ kitābına īmān getürdiler yaḳınların muḥkem (19) ḳılup şeklerin getürdiler görklü ṭāʿatler işlediler vaḳtile beş vaḳt namāzlarını gökçek edā ḳıldılar (20) her cinsden māllarınuñ zekātlarını edā ḳıldılar maḥallü maḥalline irişdürdiler anlara ecrleri ve ṣevābları (21) ḥāṣıl olur Rabbileri ḳatında daḫı olara ne āḫiretde ḳorḳu var ne dünyada ġuṣṣa dükelinden selāmet (22) oldılar bundan ṣoñra girü buyurdı ki **yā eyyuhāllezīne āmenū't-tekūllāhe ve zerū mā bakiye mine'r-ribā in kuntum** (23) **mu'minīn**[214] bu āyetüñ sebeb-i nüzūli buyıdı kim bir cemāʿat benī Ṣaḳīfden daḫı Muġīre oġlanları Ḳureyş'den cāhiliyetde (24) biribirile ribā ḳılurlardı bular dört ḳardaşıdı biri Mesʿūd ve ʿAbdu'l bāil daḫı iki ḳardaşları benī Muġīreyle (25) ribā ḳılurlardı çün Resūl ʿaleyhi's-selām ehl-i Mekke üzre ġālib geldi emr eyledi küllī ribāyı terk (26) itmeklige ehl-i Ṭā'if biribirile muṣālaḥa ḳılmışlardı şunuñ üzre kim bular kimüñile ribā ḳıldılarsa (27) virdüklerin girü alalar bunlaruñ üzerine ribā ḳılanlara bular nesne virmeyeler Resūl ʿaleyhi's-selām bulara (28) kitāb yazup aḥkām-ı İslām'ı beyān ḳılmışdı anuñ altında yazmışdı ki ḥudūddan ḳışāṣdan Müslümān- (29) -lara ne ki lāzım olur size daḫı ol lāzımdur Müslümānlara menfaʿat olacaḳ nesnelerden ki mālları ve (30) diremleri ve ehl-i evlādı żarardan ṣaḳlanmaḳdur ol ḥükm size daḫı ṣābitdür ki kimse māluñuz almaya (31) ve ḳanıñuz dökmeye ehl-i evlādıñuz esīr itmeye çünki ol müddetleri tamām oldı ehl-i Ṣaḳīf gelüp

[213]Bakara Sūresi (2), 277. ayet: "İnanıp yararlı işler işleyenlerin, namaz kılıp, zekat verenlerin Rab'leri katında ecirleri vardır. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir."

[214]Bakara Sūresi (2), 278. ayet: "Ey İnananlar! Allah'tan sakının, inanmışsanız, faizden arta kalmış hesabdan vazgeçin."

[94b] (1) ol ribāların benī Muġīre'den ṭaleb ḳıldılar olar muḫāṣama idüp çekişü Mekke'nüñ emirine geldiler ki ol ʿAttāb (2) ibn Esīd'di bu ḳażiyyeyi yazup Resūl'e gönderdi ol vaḳt bu āyet inüp buyurdı ki iy anlar ki (3) īmān getürdiler ḳorḳuñ Allāh'dan ribāyı ḥelāl görmek ol ribā mālından bāḳī ḳalanı terk idüñ (4) eger ribānuñ ḥarāmlıġına gerçek inanduñuzsa şol ki aṣl mālıñuzdur anı ṭaleb idüñ ol ziyāde ki (5) ribādur birbiriñüz üzerinde deyn ḳalmışdur ol daḫı ḥarāmdur anı terk idüñ dönüp girü olara ʿıyd (6) ḳılup buyurdı ki **fe in lem tef'alū fe'zenū bi harbin mina'llāhi ve resūlih ve in tubtum fe lekum ruūsu emvālikum** (7) **lā tazlimūne ve lā tuzlemūn**[215] yaʿnī eger ribānuñ ḥarāmlıġına iḳrār itmezseñüz ve ol bāḳī ḳalan ṭaleb (8) itmekden yıġlanmazsañuz bilüñ kim kāfirlersiz bu fiʿlüñüz Allāhıla Resūlile muḥārebe ḳılmaḳdur bu işden (9) size helāklik vardur olar bunı işidüp didiler bizüm Allāhıla yā Resūlile ḥarb ḳılmaġa ne ṭāḳatümüz (10) var bes bizüm tevbemüz ne ola Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki eger gerçek ribādan tevbe ḳılduñuzsa vardur size (11) kim ol sermāye ẓulm olunmaya ve artuḳ ṭaleb idüp siz daḫı ẓulm eylemeyesiz gözden ne varısa anı (12) alasız eksük almayasız ve daḫı buyurdı ki **ve in kāne zū usratin fe naziratun ilā meysereh ve en tesaddekū** (13) **hayrun lekum in kuntum taʿlemūn**[216] yaʿnī eger siz aña ol almaluñuz dervīş olsa şiddeti faḳr da olsa virecegi (14) olmasa siz aña teʾḫīr idüp mühlet virüñ tā aña degin ki anlara yüsret olup virmege güçleri (15) yite ve ger ol deyn anlara taṣadduḳ idüp almazsañuz size ol ṣevābludur ki āḫiretde ṣevābı bāḳī ḳılur eger (16) ṣadaḳa ḫayrluyıdığın bilürseñüz ve daḫı buyurdı ki **ve ettekū turceūne fīhī ilā'llāhi summe tuveffā kullu** (17) **nefsin mā kesebet ve hum lā yuzlemūn**[217] yaʿnī ḳorḳuñ şol günüñ ʿaẕābından ki ol gün içinde siz (18) Allāh'dan yaña dönisersiz suʾāl ḥisāb olmaġıçun ki ol ḳıyāmet günidür her nefse ḳılduġı ʿamelüñ (19) anda kāmil cezāsı olısar ḫayrdan şerden ẕerre ḳadar ẓulm olunmayısar Allāhu Teʿālā ʿādildür kimseye (20) ḫayf

[215]Bakara Sūresi (2), 279. ayet: "Böyle yapmazsanız, bunun Allah'a ve Peygamberine karşı açılmış bir savaş olduğunu bilin. Eğer tevbe ederseniz sermayeniz sizindir. Böylece haksızlık etmemiş ve haksızlığa uğramamış olursunuz."

[216]Bakara Sūresi (2), 280. ayet: "Borçlu darda ise, eli genişleyinceye kadar ona mühlet verin. Bilmiş olsanız borcu bağışlamanız sizin için daha hayırlıdır."

[217]Bakara Sūresi (2), 281. ayet: "Allah'a döneceğiniz ve sonra haksızlığa uğramadan herkesin kazancının kendisine eksiksiz verileceği günden korkunuz."

itmez her kişiye fiʿline göre cezā ḳılur yāḫud fażlıla ʿafv idüp raḥmet ḳılur çün Ḥaḳ (21) Teʿālā ribāyı ḥarām ḳıldı anuñ muḳābelesinde selem ḳılmaġı ḥelāl ḳıldı buyurdı ki **yā eyyuhā'llezīne āmenū** (22) **izā tedāyentum bi deynin ilā ecelin musemmen fektubūh vel yektub beynekum kātibun bi'l-adl ve lā ye'be kātibun en** (23) **yektube kemā allemehu'llāhu**[218] yaʿnī iy anlar ki īmān getürdiler ḳaçan biribiriñüzile beyʿ idişseñüz bir vaḳt (24) acele ki tā aña degin üzerüñüzde deyn ola müddet tamām olıcaḳ ḳażā idesiz ol deyn daḫı (25) yazuñ ki miḳdārı nedür ol ecel vaḳtin daḫı yazuñ kim ne vaḳte dekdür maʿlūm ola murād bu kitābete (26) emr itmekden işhāddur yaʿnī ṭanuḳ ṭutmaḳdur zīrā ṭanuḳsuz kitābet itmek ḥüccet olmaz ve hem yazmaġa (27) emr olunduġı fāyide budur ki unıdılmaya zīrā demişlerdür kim ḳaçan bir kişi üzerine deyn itse daḫı (28) yazmasa ol deyn ne miḳdārduġın unutsa yāḫud alımlu alımın ne ḳadardur unutsa daḫı Allāh duʿā (29) ḳılup yalvarsa ki İlāhi anı baña añdurı vir Ḥaḳ Teʿālā aña eydür ki ey ḳulum ben saña yazmaġa emr eyledüm (30) sen baña ʿāṣī olduñ yazmaduñ taḳṣīr sendendür ve daḫı bir kişi ʿavretinüñ şerrinden Allāh'a yalvarsa (31) beni andan ḳurtar deyü duʿā ḳılsa Ḥaḳ Teʿālā eydür ki ben anuñ bāġīni senüñ elüñde ḳıldum baña

[95a] (1) duʿā ḳılınca bāġīni şaşup ḳoyuvir sekene bes bu iki nesnede taḳṣīr ḳuldandur ki kendüye ziyān ider (2) emre muṭīʿ olmaduġıçun ve daḫı buyurdı ki bāyiʿle müşteri arasında ḳażiyye nitedür yazsun bir (3) kātib ki ʿādil ola müşteri üzre ziyāde Ḥaḳ yazmaya bāyiʿ ḥaḳḳında eksük yazmaya ve eceli daḫı (4) artuḳ eksük yazmaya bu yazmaġa emr olunduġı kātibe andan ötürüyidi ki ol vaḳt yazmaḳ vācibidi (5) kātib üzre zīrā yazıcılar azıdı ṣoñra bu ḥükm nesḫ eyledi bu ḳavlile ki buyurdı **ve lā yudārra** (6) **kātibun ve lā şehīd**[219] maʿnisin birinde beyān idevüz ve daḫı buyurdı ki gerekmez ki kātib yazmaḳdan ibāʾ (7) ide yazmazın diye nitekim Ḥaḳ Teʿālā aña ikrām idüp inʿām ḳıldı ol kitābeti aña bildürdi bir ġayrını (8) aña muḥtāc ḳıldı gerek kim anuñ şükrin yerine getüre kimüñ

[218]Bakara Sūresi (2), 282. ayet: "Ey İnananlar! Birbirinize belirli bir süre için borçlandığınız zaman onu yazınız. İçinizden bir katip doğru olarak yazsın; katip onu Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan çekinmesin, yazsın."

[219]Bakara Sūresi (2), 282. ayet: "Katibe de şahide de zarar verilmesin."

maḳṣūdı olursa ḳatında yazmaḳdan (9) imtināʿ itmeye ḥācetin yerine getüre ve ol kimse ki anuñ üzerinde ḥaḳ var borçludur gelsün (10) kātib ḳatında üzerindeki ḥaḳḳa iḳrār ḳılsun tā ki kātib anı yaza ol iḳrār ol borçlu üzerine (11) ḥüccet ola ammā Allāhu Teʿālā vaʿīd ḳılup ol borçluya buyurdı ki **felyektub vel yumlilillezī aleyhi'-** (12) **-l- hakku velyettekı'llāhe rabbehū ve lā yebhas minhu şey'en**[220] yaʿnī kātib yazsun ol üzerinde ḥaḳ olan (13) anuñ ḳatında iḳrār ḳılup yazdursun līkin Allāh'dan ḳorḳsun ol üzerinde key ḥaḳdan (14) naḳṣ idüp eksük yazmasun ve ol kātib daḫı iḳrārdan eksük yazmasun ve daḫı buyurdı ki (15) **fe in kānellezī aleyhi'l hakku sefīhan ev dāifen ev lā yestatīu en yumille huve fel yumlil veliyyuhu bi'l adl** (16) **vesteşhidū şehīdeyni min ricālikum fe in lem yekūnā raculeyni fe raculun vemraetāni mimmen terdavne** (17) **mine'ş şuhedāi en tedılle ıhdāhumā fe tuzekkire ıhdāhumā'l uhrā**[221] yaʿnī eger ol üzerinde borç olan (18) ʿaḳlsız olsa ṭıfl gibi yā aḥmaḳ gibi yā żaʿīf olsa ʿāciz ve ṣabī gibi imlā idemez yāḫud (19) delüdür yā ṣaġırdur hīç işitmez yā dilsüzdür söylemez kātibe iḳrār idüp imlā ḳıldurmaġa güci yitmez (20) bes ol vaḳt imlā ḳıldurmaḳ almıluya lāzım olur ki veliyyi Ḥaḳ oladur yāḫud ol borçlunuñ ve- (21) -līsi yā vaṣīsi olsa ol imlā ḳıldura ʿadlile almılu imlā ḳılur ziyāde itmeye borçlu velīsi ḳılursa (22) naḳṣ itmeye belki Ḥaḳ Teʿālā yazmaḳıla daḫı iktifā ḳılmadı buyurdı ki anuñ üzerine erenlerden iki ṭanuḳ (23) ṭutuñ kim kendü dīnüñüz ehlinden ola hurre ola bāliġ ola eger erden iki bulunmazsa bir er iki ʿavret (24) ṭanuḳ ṭutuñ eger birisi ol ḳażiyye unıdursa biri aña añdurı vire zīrā bular nāḳış ʿaḳllardur degme (25) kez ḥıfẓları muḥkem olmaz ve daḫı ḳaçan birisi ṭanuḳlıḳ virmekden imtināʿ itse ol biri anı ögütleyüp (26) ikisi bile ṭanuḳlıḳ vireler ve daḫı buyurdı ki **ve lā yebe'ş şuhedāu izā mā duū ve lā tesʿemū en tektubūhu** (27) **sagīran ev kebīran ilā ecelih zālikum aksatu indallāhi ve akvemu li'ş şehādeti ve ednā ellā tertābū illā en tekūne** (28) **ticāreten hādıraten tudīrūnehā beynekum**

[220]Bakara Sūresi (2), 282. ayet: "Borçlu olan da yazdırsın, Rabbi olan Allah'tan sakınsın, ondan bir şey eksiltmesin."

[221]Bakara Sūresi (2), 282. ayet: "Eğer borçlu, aptal veya aciz, ya da yazdıramıyacak durumda ise, velisi, doğru olarak yazdırsın. Erkeklerinizden iki şahid tutun; eğer iki erkek bulunmazsa, şahidlerden razı olacağınız bir erkek, biri unuttuğunda diğeri ona hatırlatacak iki kadın olabilir."

fe leyse aleykum cunāhun ellā tektubūhā ve eşhidū izā tebāya'tum (29) **ve lā yudārra kātibun ve lā şehīd ve in tefʿalu fe innehu fusūkun bikum vettekūllāh ve yuallimukumu'llāh vallāhu bi külli** (30) **şey'in alīm**[222] yaʿnī ol deyn üzre ṭanuḳ olanlar ḳaçan ki ḥākim ḳatına ṭanuḳlıḳ virmege ḳıġırlar eyle gerek (31) kim imtināʿ itmeyüp varalar ṭanuḳlıḳ vireler zīrā imtināʿ idüp virmek menhīdür ḥarāmdur ve daḫı dimişler

[95b] (1) kim imtināʿ itmek virmemek üç vech üzredür biri oldur kim varup ṭanuḳlıḳ virmeye ve ikinci oldur ki (2) vara ṭanuḳlıḳ vire ammā bildügin tamām söylemeye taḳṣīr ide tā ki ṭanuḳlıḳnı ḳabūl itmeyeler ol (3) ḥaḳ żāyiʿ ola üçünci oldur ki ṭanuḳ olan kendüni şaḳlamaya fısḳa maʿāṣīye meşġūl ola anuñla (4) şehādetden merdūd ola şerʿ anuñ şehādetin ḳabūl etmeyüp redd ide ol müʾminüñ ḥaḳḳı żāyiʿ ola (5) bāṭıl ḳılmaġıla ve daḫı buyurdı ki melūl ölmeñ ol Ḥaḳ yazmaḳda yazuñ eger azdur eger çoḳ tā eceline (6) degin zīrā ol yazmaḳ vaʿde güdicidür ve mālı ṣaḳlayıcıdur ki żāyiʿ olmaya ol yazmaḳlıḳ ʿadle (7) key yaḳınraḳdur daḫı key ṣavābdur siziñçün Allāhu Teʿālā'nuñ ḥükmin ṣaḳlamaḳda ve daḫı ol lāyıḳ ve muvāfıḳ- (8) -raḳdur kim ḥaḳḳuñuzda ve vaʿdeñüzde size şek gümān vāḳıʿ olmaya illā meger ki ol ticāretüñüz nafaḳada (9) ḥāżır ola ki elüñüzde davar idersiz viresiye teʾḫīr olmaya bizüm bu iḫtiyāṭumuz mālı müʾeccel olduġında (10) çün naḳde ola yazmazsañuz daḫı size anda günāh olmaz ḳaçan ki beyʿ idesiz ol beyʿüñüz üzre ṭanuḳ (11) ṭutuñ gerek naḳd olsun gerek müʾeccel bu efżaldür istiḥbāb yöninden zīrā ṭanuḳ ṭutmasalar daḫı (12) beyʿleri cāiz olur ve daḫı buyurdı ki kātibe yazmaḳ içün ve ṭanuġa żarar olunmaya yaʿnī sizden (13) biriñüz gelüp ol kātibe yā ṭanuġa ṭanuḳ olmaġıçun ilḥāḥ itmeyesiz ḳaçan ki mühimm ḥācetleri (14) ola elbetde anı ḳoñ gelüñ bu maṣlaḥatı bitürüñ dimeyesiz belki ḳoyasız olaruñ ḥāceti bitüp (15) fāriġ olınca yāḫud olardan ġayr kātib ve ṭanuḳ ṭaleb idesiz eger ilḥāḥ idüp anlara lāzım olur- (16) -sañuz ol sizden muṣībet ve edeb terk itmekdür ḳorḳuñ Allāh'dan kimseye żarar irgürüp ʿāṣī (17) olmañ Allāh'a muṭīʿ olup

[222]Bakara Sūresi (2), 282. ayet: "Şahidler çağırıldıklarında çekinmesinler. Borç büyük veya küçük olsun, onu süresiyle beraber yazmaya üşenmeyin; bu, Allah katında en doğru, şahidlik için en sağlam ve şüphelenmenizden en uzak olandır. Ancak aranızdaki alışveriş peşin olursa, onu yazmamanızda size bir sorumluluk yoktur. Alışveriş yaptığınızda şahid tutun. Katibe de şahide de zarar verilmesin; eğer zarar verirseniz, o zaman doğru yoldan çıkmış olursunuz. Allah'tan sakının, Allah size öğretiyor; Allah her şeyi bilir."

ol yazup ṭanuḳ ṭutmaġı terk eylemeñ taḥḳīḳ Allāhu Teʿālā size taʿlīm (18) teʾdīb ider anuñıla edeblenüñ kim Allāhu Teʿālā ʿalīmdür sizüñ ne ḳılduġuñuzı bilür aña göre mükāfāt (19) ḳılur ve daḫı buyurdı ki **ve in kuntum alā seferin ve lem tecidū kātiben fe rihānun makbūdah fe in emine ba'dukum** (20) **ba'dan felyueddillezī tumine emānetehu velyettekı'llāhe rabbeh ve lā tektumū'ş şehādeh ve men tektumhā** (21) **fe innehū āsimun kalbuh vallāhu bi mā taʿmelūne alīm**[223] yaʿnī eger müsāfir olup seferde olsañuz anda beyʿ (22) üzre yazacaḳ kātib bilmeseñüz yāḫud dīvāt ṣaḥīfe bulmasañuz ki yazasız ol ḥaḳḳıçun (23) rehn alup ḳabż eyleñ kim ol māla veṣīḳa ola bu āyetde delīl var ki rehn ṣaḥīḥ olmaz tā ḳabż (24) itmeyince zīrā bundan rehn ḳabżıla ve ṣaf eyledi eger baʿżuñuz baʿżuñuza āmīn olsañuz yaʿnī ol (25) borçlu kişi almılu kişi ḳatında āmīnlerden olsa andan ṭutu ṭaleb itmedin ṭutudusuz andaġı ḥaḳḳa (26) rāżı olsa ol borçlu daḫı ol ḥaḳ kim üzerinde emānetdür ol ṣāḥibine gereklü edā ḳılsun (27) żāyiʿ itmesün ol aña āmīn diyüp inandı ṭutu ṭaleb itmedi ol daḫı Allāh'dan ḳorḳsun anuñ (28) ḥaḳḳını virmekden imtināʿ itmesün ve daḫı her kimse kim bir emre ṭanuḳ ola ṭanuḳlıġı ḥākim ḳatında (29) tamām edā ḳılsun bildügi vech üzre anı gizlemesün her kimse kim ol ṭanuḳluġı bilüp gizleye ḳalbi (30) fācir fāsıḳdur Allāhu Teʿālā ḫod sizüñ ne ḳılduġuñuz bilür gerek gizleñ gerek gizlemeñ aña maʿlūmdur (31) yarın aña göre size cezāsın ḳılur bu resme vaʿīd tehdīd size anuñçün ḳılur kim kimse şehādetin

[96a] (1) gizleyüp bir müʾmin ḥaḳḳın żāyiʿ ḳılmaya ve daḫı buyurdı kim **lillāhi mā fi's-semāvāti ve mā fi'l ardı ve in tubdū** (2) **mā fī enfusikum ev tuhfūhu yuhāsibkum bihi'llāh fe yagfiru limen yeşāu ve yuazzibu men yeşāu vallāhu alā külli şeyʾin** (3) **kadīr**[224] yaʿnī Allāhu Teʿālā'nuñ ḫāṣ milküdür gökler ve gökler içinde ne varısa ve daḫı yirler ve yirler içinde (4) ne varısa küllīsi anuñ ḳullarıdur ve ḳaravaşlarıdur bu küllinüñ ḫāliḳi oldur ve

[223]Bakara Sūresi (2), 283. ayet: "Eğer yolculukta olup katip bulamazsanız alınan rehin yeter. Şayet birbirinize güvenirseniz, güvenilen kimse borcunu ödesin. Rabbi olan Allah'tan sakınsın. Şahidliği gizlemeyin, onu kim gizlerse şüphesiz kalbi günah işlemiş olur. Allah işlediklerinizi bilir."

[224]Bakara Sūresi (2), 284. ayet: "Göklerde ve yerde olanlar Allah'ındır. İçinizdekini açıklasanız da gizleseniz de Allah sizi onunla hesaba çeker ve dilediğini bağışlar, dilediğine azabeder. Allah her şeye Kadir'dir."

rızḳ viricisi oldur (5) cümlesine ḥükmi nāfiẕdür ki menʿ idicisi yoḳdur aña ṭapuñ ki maʿbūd muṭlaḳ oldur andan ġayrı (6) hep bāṭıldur Mesīḥ daḫı ve ferişteleri daḫı ve ol ṣanemleri daḫı ki ṭaparsız küllinüñ ḫāliḳi Allāh'dur (7) bular külli aña ʿābiddür maʿbūd degüldür vāḥid oldur cemīʿ yirde gökde ne ḳadar ki maḫlūḳ-ı maṣnūʿ vardur (8) anuñ rubūbiyyetine ve vaḥdāniyyetine delīl ḥüccetdür siz göñlüñüzde maʿṣiyetlerden ne ki gizlü yā āşikāre (9) ḳılursız Allāhu Teʿālā anı sizden muḥāsebe ḳılup anuñıla mücāzāt ḳılur ol vaḳt ki bu āyet indi (10) Müslümānlara yavlaḳ meşaḳḳat geldi didiler ki yā Resūla'llāh biz göñlümüzde bir maʿṣiyet taṣavvur iderüz (11) andan girü anı terk idüp işlemezüz yāḫud işlerüz ol ikisi berāber midür anlara bu ḳatı meşaḳḳat oldı (12) Allāhu Teʿālā çün bildi ki bu ḥükm anlara şedīd oldı raḥmet birle faẓl idüp ol şiddeti olardan (13) götürüp yüsr üzre ḥükm eyledi **lā yukellifullāhu**[225] āyetin indürdi uş kelāmı beyān idevüz Süfyān Ṣevrī (14) raḥmetu'llāh ʿaleyhi buyurdı ki baña ḫaber eyle irişdi ki her peyġāmber ki ḳavmine gelürdi bu āyetile gelürdi yaʿnī (15) ḥükm anlaruñ içinde böyleyidü ki göñüllerinden geçen nesneden ʿiḳāb olunurdı olar dirdi ki bizüm bu ḥükme (16) ṭāḳatümüz yitmez bizüm nefsümüz buña iḫtimāl ḳılmaz Allāhu Teʿālā ol sözden ötürü olara ʿiḳāb idüp mübtelā ḳılurdı (17) çün bu ümmet geldi bulara ʿarż olundı bular ḳabūl itdiler menʿ itmediler Allāhu Teʿālā bulara faẓl idüp (18) ʿaḳabince āyeti teysīr indürdi pes Ḥaḳ Teʿālā bu āyetde buyurdı ki Allāhu Teʿālā kimden dilerse ulu (19) günāhları yarlıġar ḳaçan ki tevbe ḳıla ve kime dilerse giçici günāhları çün ʿaẕāb ḳılur ḳaçan ki aña muṣirr (20) ola anuñçün didi Resūl ʿaleyhi's-selām istiġfārıla kebīre ḳılmaz ışrārla ṣaġīre olmaz yaʿnī (21) ulu günāhlar tevbe ile maḥv olur ve geçici günāhlar dāyim işlemekile kebīreye döner bes Allāhu Teʿālā niye dilerse (22) ḳudreti yiter dilerse ʿuḳūbet dilerse ʿafv ide ve daḫı buyurdı ki **āmene'r resūlu bimā unzile ileyhi min** (23) **rabbihī vel mu'minūn kullun āmene bi'llāhi ve melāiketihī ve kutubihī ve rusulihī lā nuferriku beyne**

[225]Bakara Sūresi 286. ayet.

ehadin min rusulih ve kālu (24) **semiʾnā ve ataʾnā gufrāneke rabbenā ve ileyke'l masīr**[226] rivāyetdür Ḥasan'dan ve Mücāhid'den ve Żaḥḥāk'dan (25) raḥimehumu'llāh bular didiler ki bu āyeti Miʿrāc gicesi indürildi hem baʿżı rivāyetde ʿAbdu'llāh bin ʿAbbās'dan (26) daḫı böyle naḳl olmışdur ve baʿżılar didiler kim cemīʿ Ḳurʾān'ı Muḥammed'e ʿaleyhi's-selām Cebrāʾīl indürdi (27) illā işbu āyeti Resūl ʿaleyhi's-selām Miʿrāc gicesi kendü işitdi zīrā çün ol vaḳt ki göklerden (28) yuḳaru bir yüce mekāna irişdi Sidretü'l-Müntehā'dan öte geçdi aña dek Cebrāʾīl bileydi ol (29) vaḳt Cebrāʾīl aña didi ki yā Muḥammed ben bu mekāndan öte geçmege destūr yoḳdur ve senden ġayr kimseye (30) daḫı destūr virilmemişdür çün Resūl ʿaleyhi's-selām ol mekāndan geçüp Allāhu Teʿālā diledügi mekāna dek (31) vardı Cebrāʾīl ʿaleyhi's-selām andan aña işāret ḳıldı kim yā Muḥammed Rabbü'ñe selām vir Resūl ʿaleyhi's-selām

[96b] (1) Allāh'ı medḥ idüp selām ḳıldı didi ki **ettehiyyātü lillāhi ve's-salevātü ve't-tayibāt**[227] yaʿnī cemīʿ dilile olan (2) ʿibādetler ve bedenile olan ve mālıla olan ṭāʿatler küllisi Allāhıçundur çün Resūl ʿaleyhi's-selām bu resme (3) selām ḳıldı Ḥaḳ Teʿālā'dan daḫı cevāb aña eyle irişdi ki buyurdı **esselāmu aleyke eyyühe'n-nebiyyü ve** (4) **rahmetu'llāhi ve berakātüh**[228] yaʿnī Allāh'uñ selāmı ve raḥmeti ve bereketi yā peyġāmber senüñ üzerüñe olsun (5) Resūl ʿaleyhi's-selām anı işidüp diledi ki ol selāmdan ümmetine daḫı naṣīb irgüre girü buyurdı ki (6) **esselāmu aleynā ve ālā ibādi'llāhi's-sālihīn**[229] yaʿnī Allāh'uñ selāmı bizüm üzerimize ve Allāh'uñ ṣāliḥ (7) ḳulları üzerine bile olsun çün Allāhıla Resūl arasında bu taḥiyyatlar olundı Cebrāʾīl anı görüp (8) didi ki **eşhedü en lā ilāhe illallāh ve eşhedu enne Muhammeden abdühū ve Resūlühü**[230] bundan ṣoñra Allāhu Teʿālā buyur- (9) -dı ki **āmene'r-Resūlu bimā unzile ileyhi min Rabbihī ileyhe**[231] yaʿnī

[226]Bakara Sūresi (2), 285. ayet: "Peygamber ve inananlar, ona Rabb'inden indirilene inandı. Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine inandı. "Peygamberleri arasından hiçbirini ayırdetmeyiz, işittik, itaat ettik, Rabbimiz! Affını dileriz, dönüş Sanadır" dediler."

[227]Her türlü hürmet, salavât ve bütün iyilikler Allâhu Te'âlâ'ya mahsustur.

[228]Ey Nebî! Allah'ın selâm, rahmet ve bereketi senin üzerine olsun.

[229]Selâm, bizim ve Allah'ın sâlih kullarının üzerine olsun.

[230]Şahitlik ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şahitlik ederim ki, Muhammed, O'nun kulu ve resulüdür."

[231]Bakara Sūresi (2), 285. ayet: "Peygamber ve inananlar, ona Rabb'inden indirilene inandı."

Resūl ʿaleyhi's-selām gerçekledi şol nesne- (10) -ye ki Rabbin'den aña indürildi Resūl ʿaleyhi's-selām diledi ki Ḥaḳ Teʿālā anuñ ümmetini bu kerāmetde ve bu faẓīletde (11) anuñla bile şerīk ḳıla buyurdı ki bu külli müʾminler daḫı īmān getürdiler birdür ḳadīmdür evvelinüñ ibtidāsı (12) yoḳ ve āḫirinüñ intihāsı yoḳ şerīkden ve ehl-i evlādı olmaḳdan münezzehdür daḫı ferişţehlerine daḫı īmān (13) getürdiler ki olar Allāh'uñ maḫlūḳı ve ḳullarıdur hīçbir göz açup yumınca ʿibādetden ḫālī olmazlar ve daḫı (14) kitāblarına īmān getürdiler kim küllisi ḥaḳdur anuñ kelāmıdur ḳadīmdür maḫlūḳ degüldür ve Resūllerine (15) daḫı īmān getürdiler ki küllisi Ḥaḳ peyġāmberdür ve anuñ ḳullarıdur ve daḫı didiler ki ol müʾminler ki biz bu (16) Resūllerüñ küllisine īmān getürürüz Yehūdī Naṣārā gibi baʿżısına īmān getürüp baʿżısını nefy itmezüz (17) bes Ḥaḳ Teʿālā didi ki bu ümmetüñ bu āyet ḥaḳḳında ne dirler kim indürdük **in tubdū mā fī enfusikum ileyhe**[232] Resūl (18) ʿaleyhi's-selām didi ki işitdük muṭīʿ olduḳ bize maġfiret ḳıl yā Rabbümüz ki senden maġfiret dilerüz (19) dönüp vara Ḥaḳ yirümüz senden yañadur bes Ḥaḳ Teʿālā bu āyetüñ şiddetin götürüp ol vaḳtde bu āyeti (20) indürüp buyurdı ki **lā yukellifu'llāhu nefsen illā vus'ahā lehā mā kesebet ve aleyhā mektesebet**[233] yaʿnī Ḥaḳ (21) Teʿālā hīçbir nefse güci yitmedügin teklīf itmez illā şunı kim aña ṭāḳat yite örü ṭurmaġa güci yitmeye ne (22) buyurmaz ki elbetde ṭururken namāz ḳıla ve ṣu bulmaya ne elbetde buyurmaz kim ṣuyıla āb-dest al otururken (23) ḳılmaġa ve ṭopraḳdan teyemmüm almaġa buyurur ḥāṣıldur her nefse ḫayrdan ne işlerse ve yazılur her nefse (24) żarar ne işlerse şerlerden ʿafv itdük anlardan anı kim göñülden geçüreler fiʿle getürmeyeler bes ol (25) vaḳt Cebrāʾīl işāret ḳıldı Resūl'e ki ḥüccet dile virilsün ve Resūl ʿaleyhi's-selām didi ki **rabbenā lā** (26) **tuāḫıznā in nesīna ev ahta'nā**[234] yaʿnī iy bizüm Rabbümüz bizi muʾāḫeze idüp ʿuḳūbet ḳılmaġıl eger (27) nisyānıla yāḫud ḫaṭāyıla bizden günāh ṣādır ola Cebrāʾīl didi ki yā

[232]Bakara Sūresi (2), 284. ayet: "İçinizdekini açıklasanız da …"

[233]Bakara Sūresi (2), 286. ayet: "Allah kişiye ancak gücünün yeteceği kadar yükler; kazandığı iyilik lehine, ettiği kötülük de aleyhinedir."

[234]Bakara Sūresi (2), 286. ayet: "Rabbimiz! Eğer unutacak veya yanılacak olursak bizi sorumlu tutma."

Resūla'llāh ol dilek virildi (28) ümmetüñden ḫaṭā ve nisyān götürüldi daḫı nesne dile Resūl ʿaleyhi's-selām didi ki **rabbenā ve la tahmil** (29) **aleynā ısran kemā hameltehu ale'llezīne min kablinā**[235] iy bizüm Rabbümüz yükletmegil bizüm üzerümüze şol (30) yükler ki bizden ilerükilere yükletdüñ yaʿnī anlara kendü ẓulmlerinden bunca ḥelāl olmışı ḥarām (31) eyledi günāh ḳılsalar tevbesin kendüleri depelemek buyurdı ṭonlarına tenlerine necis degse kesüp

[97a] (1) bıraḳmaḳ buyurdı ve āb-dest-i ġusl elbetde ṣuyıla buyurdı ve günde elli vaḳt namāz buyurdı anı daḫı mescidden (2) ġayr yirde ḳılmaġı revā görmedi ve orucda oruc çıḳınca ʿavretlerine irişmegi ḥarām ḳıldı gice ve gündüzde (3) ve ṭaʿām yimegi daḫı aḫşamıla yatsu arasında ḥelāl ḳıldı ancaḳ ve zekātda māllarınuñ rubʿnı virmek (4) buyurdı ammā bu ümmete faẕl idüp bu küllisinde taḫfīf ḳıldı nitekim bilürsin bundan ṣoñra daḫı (5) ḳılup didi ki **rabbenā ve lā tuhammilnā mā lā tākate lenā bihī va'fu annā vagfir lenā verhamnā ente mevlānā fensurnā** (6) **ʿale'l kavmil kāfirīn**[236] yaʿnī iy Rabbümüz bize şol ʿamelleri teklīf ḳılmaġıl kim bizüm aña ṭāḳatümüz yitmeyüp (7) terk idevüz sen anuñla bize ʿaẕāb idesin bizden ẕelāletlerümüzi ʿafv eylegil bizi esirge raḥmetiñle (8) üzerimüze ṭaş yaġdurma ki bizüm velīmüz ve ṣaḳlayucumuz günāhlarumuzı maġfiretüñle maḥv eylegil ve mesḫ (9) eylegil yaʿnī ṣūretleri dönüp vire geçmegi ṣaḳlayucumuz sensin ve kāfir ḳavm üzre bize nuṣret ḳılıvir (10) anları maġlūb münhezim ḳılıvir ehl-i İslām ʿāli ve ġālib ḳılıvir Ḥaḳ Teʿālā icābet ḳılup duʿāsın ḳabūl (11) eyledi anuñçün didi Resūl ʿaleyhi's-selām ki ben bir aylıḳ yoldan ḳorḳuyıla nuṣret olundum yaʿnī (12) ḳaçan ġāzīler diyārlarından çıḳup ḫāliṣ niyyetile ṭabl urup kāfirdin yaña teveccüh ḳılsalar bir aylıḳ yoldın (13) kāfirlerüñ göñline Ḥaḳ Teʿālā ḳorḳu bıraġurdı anlaruñ çıḳduḳların gerek bilsünler gerek bilmesünler (14) çün Ḥaḳ Teʿālā bu duʿāları Resūl'üñ göñline ilhām idüp bildürdi Resūl ʿaleyhi's-selām bu duʿāyı ḳıldı (15) Miʿrāc'dan dönüp menziline

[235]Bakara Sūresi (2), 286. ayet: "Rabbimiz bizden öncekilere yüklediğin gibi, bize de ağır yük yükleme."

[236]Bakara Sūresi (2), 286. ayet: "Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmeyeceği şeyi taşıtma, bizi affet, bizi bağışla, bize acı. Sen Mevlamızsın, kafirlere karşı bize yardım et."

geldükden ṣoñra bu āyetleri vaḥy idüp gönderdi kendü kelāmından ḳıldı tā ki (16) bu āyetleri ümmetine daḫı taʿlīm ide tā ki Resūl'üñ duʿāsı bulara daḫı duʿā ola andan ṣoñra tā ḳıyāmete degin (17) bunuñıla duʿā ḳılalar icābet ola zīrā icābet olunmış duʿādur gerekdür her müʾmin kim bunı ḥıfẓ idüp (18) dāyim bunuñıla duʿā ḳıla bunuñ fażīleti çoḳdur girü ḳalan duʿālar üzerine bundan ötürü ki Resūl (19) ʿaleyhi's-selām buyurdı ben cemīʿ ḫalḳ üzerine tafżīl olundum üç ḫaṣletile bir ol kim cemīʿ yiryüzi (20) baña mescid olundı ki her ne yirde dilersem namāz ḳılam ve ṣu bulmasam anuñ ṭopraḳıla teyemmüm alup namāz (21) ḳılam ve daḫı namāzda ṣaffımuz ferişteler ṣaffı ḳılındı ve üçünci baña sūre-yi Baḳara'nuñ āḫiri virildi (22) ki ol bir kenzidür ʿarş kenzlerinden benden öñdin ol hīçbir kimseye virilmedi benden ṣoñra daḫı (23) viriliser degül ve Ebū Ümāme rażıya'llāhu ʿanhü rivāyet ḳılur Resūl'den ʿaleyhi's-selām ki ol buyurdı zinhār (24) sūre-yi Baḳarayla sūre-yi ʿĀl-i İmrān'ı ögrenüñ ki ol ikisi ḳıyāmet güninde bulut gibi olup geliser (25) ol ṣāḥibleri üzre gölge olup ḳıyāmet hevlinden anı ḳurtarısarlar ve bir rivāyetde buyurdı (26) ikisi iki ḳuş gibi olup geliserler ol ṣāḥiblerinden ötürü ḥüccetleşüp anı ḳurtarısarlar ögrenüñ Baḳara (27) sūresin ki anı ḥıfẓ idüp oḳumaḳ bereketdür ve terk itmek anı ḳıyāmetde ḥasretdür anı terk itmez (28) illā şol kimse kim ehl-i bāṭındur sāḥirler kāhinler gibi ve daḫı ol Resūlü's-ṣaḳaleyn bu sūre ḥaḳḳında (29) dimişdür kim eger bu sūre-yi Baḳara üç yüz āyete irişeydi şol ḥālete ireydi ki kendü söyleyeydi (30) şundan ötürü ki hīçbir nesne ḳalmamışdur illā bunuñ içinde cemʿ olunmışdur saʿādeti olan (31) bunı ögrene ḥürmetini ṣaḳlayup ʿamele getüre ve Allāhu Teʿālā el-ʿavn ve't-tevfīḳ

[97b] (1) bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (2) **elif lām mim Allāhu lā ilāhe illā huve'l hayyu'l kayyūm**[237] İbn ʿAbbās eydür rażıya'llāhu ʿanhumā elif lām mīm dimek aña işāretdür ki Ḥaḳ (3) Teʿālā buyurur ben ol Allāh'ın ki cemīʿ nesneyi bilürin hīçbir maʿlūmāt yoḳdur ki benüm ʿilmümden ṭaşra (4) ola ne ḳadar daḳīḳ daḫı olursa bes ol Allāh'dur ol kim andan ġayr maʿbūd-ı Ḥaḳ yoḳdur ve maḳṣūd yoḳdur (5) illā oldur diridür ki ebedā aña

[237] Âl-i İmrân Sūresi (3), 1-2. ayet: "Elif, Lam, Mim. Allah, Ondan başka tanrı olmayan, diri, her an yaratıklarını gözetip durandır."

ölüm ʿārıż olmaz ve melik ve salṭanatı zāʾil olmaz ḥayydur ki ḥayātınuñ (6) evveli yoḳ ḳayyūmdur ḳāimdür nefsüñ üzerine umūrların tedbīr idüp rızḳların virmekile ve ecellerin (7) iḥṣaī ḳılmaġıla dükeli ḥayydan ol ḥay oldur ve dükeli ḥayydan ṣoñra bāḳī ḳalan ḥayy daḫı oldur dāyim ni (8) zevāldür efʿālinüñ ʿacāyibleri dükenür degül ve daḫı dimişlerdür hayyu'l kayyūm Allāhu Teʿālā'nuñ ulu adların- (9) -dandur kim ʿiyesi ulvī diri ḳılmaḳ dilese bu adlarıla dirildürdi ve Aṣʿaf bin Beraḫyā daḫı Belḳıs'uñ ʿarşını (10) Süleymān'a göz açup yumınca getürdügi bu adlarılaydı ve daḫı Benī İsrāʾil ḳavm-i Mūsā peyġāmbere ʿaleyhi's-selām (11) ism-i aʿẓamdan suʾāl ḳıldı ol anlara buyurdı ki eyidüñ ehyā şerāhyā yaʿnī yā ḥayyu yā ḳayyūm ki ism-i aʿẓam (12) budur ve daḫı bu deñiz ehlinüñ duʿāsıdur ḳaçan ġarḳ olmaḳdan ḳorḳsalar bu duʿāyı ḳılsalar ḳorḳularından (13) helāk olalar ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki **nezzele aleyke'l kitābe bi'l hakkı musaddikan lima beyne yedeyhi ve enzele'-** (14) **-t tevrāte ve'l incīl min kablu huden li'n nāsi ve enzele'l furkān inne'llezīne keferū bi āyāti'llāhi lehum** (15) **azābun şedīd vallāhu azīzun zuntikām**[238] yaʿnī ol Allāh'dur ki yā Muḥammed indürdi senüñ üzerüñe Cebrāʾīl (16) Ḳurʾān'ıla ki Ḥaḳ beyān idicidür ve ilerü geçen kitāblara muvāfıḳdur Allāh'uñ birligin beyān ḳılmaḳda ve aḥkām-ı (17) şerīʿatüñ baʿżısında ve daḫı bu kitābdan ilerü Tevrāt indürdi Mūsā'ya ve İncīl indürdi ʿĪsā'ya (18) ʿaleyhi's-selām ol Benī İsrāʾīl ṭarīḳ-i hidāyete beyān oluban żalāletden ṣaḳlamaġçun ve daḫı bulardan (19) ṣoñra Muḥammed'e Furḳān'ı indürdi ki ol ḥelāli ḥarāmı farḳ idüp beyān ḳılıcıdur ve şübhelü nesnelerden çıḳarıcudur (20) şol kimseleri ki bu Ḳurʾān'a ve Muḥammed'e ve ol getürdügi risālete inkār ḳıldılar anlara āḫiretde ʿaẕāb-ı şedīd (21) vardur ki Allāhu Teʿālā ġālibdür zü'l-intiḳām ḳılmaġıla ʿāciz degül intiḳām ider olardan ki aña ʿāṣī olup (22) şirk itdiler ve daḫı buyurdı ki **inna'llāhe lā yahfā aleyhi şeyʾun fi'l ardı ve lā fi's semāi huve'llezī yusavvirukum** (23) **fi'l erhāmi keyfe yeşāu lā**

[238] Âl-i İmrân Sūresi (3), 3-4. ayet: "O, sana Kitab'ı hak ve kendisinden öncekileri doğrulayıcı olarak indirdi. O, daha önce Tevrat'ı ve İncil'i insanlar için birer hidayet olarak indirmişti. Furkan'ı da indirdi. Şüphesiz, Allah'ın âyetlerini inkâr edenler için şiddetli bir azap vardır. Allah, mutlak güç sahibidir, intikam sahibidir."

ilāhe illā huve'l ʿazīzul hakīm[239] yaʿnī taḥḳīḳ ol Allāh ile ʿālimdür kim hīçbir nesne (24) aña ḫafī ve ġāīb degüldür yirlerde ve göklerde kāfirlerüñ ne didüklerin ve ne işledüklerin bilür ḳıyāmetde (25) anlara mücāzāt mükāfāt ḳılur bundan ṣoñra kendü ṣunʿından ḫaber virüp buyurdı ki ol Allāh'dur ol kim (26) sizi yaradup muṣavver ḳılur analar raḥminde nite dilerse kimi uzun kimi ḳışa kimi görklü kimi ḳabīḥ kimi erkek (27) kimi dişi kimi saʿīd kimi şaḳī nitekim Resūl buyurdı ʿaleyhi's-selām şaḳī oldur ki anası ḳarnında şaḳī oldı (28) saʿīd oldur ki anası ḳarnında saʿīd oldı ve daḫı ʿAbdu'llāh bin Mesʿūd rażıya'llāhu ʿanhü didi ki işitdüm (29) Resūl'den ki buyurdı oġlan anası ḳarnında ḳırḳ gün nuṭfe olup ṭurur andan ṣoñra ḳırḳ gün daḫı

[98a] (1) uyuşmış ḳana döner ve ḳırḳ gün daḫı bir pāre ete döner yüz yigirmi gün tamām olınca andan cān urılur oġlan (2) ḥarekete gelür ol vaḳtde anı yā saʿīd yazarlar yā şaḳī yazarlar ve daḫı ẕikr olundı İbrāhīm bin Edhem'den (3) raḥimu'llāh ehl-i ʿilmden bir cemāʿat anuñ ḳatına cemʿ oldılar ki andan vaʿẓ u naṣīḥat alalar İbrāhīm olara (4) ʿöẕr idüp didi ki ben şimdi dört nesneye meşġulem size rivāyet ḳılmaġa ferāġat ḥuẓūr bulmazam (5) didiler ki ol ne şuġldur ki sen anuñla meşġul olup ḥuẓūr bulmazsın İbrāhīm didi ki biri (6) oldur ki ben ol mīṣāḳ günini fikr iderem ki Ḥaḳ Teʿālā ādemüñ ẕürriyyetin iki bölük eyledi birini ehl-i (7) yemīn ḳılup didi ki bular ehl-i cennetdür ḳaydum yoḳ birin ehl-i şimāl ḳılup didiler bular ehl-i nārdur ben bilmezem (8) ki ol vaḳt ḳanḳı bölükden oldum ikinci ol şuġle meşġulem ki Ḥaḳ Teʿālā beni ana raḥminde çün (9) yaradup ṣūrete getürdi ol ferişte ki raḥm üzre müvekkeldür didi ki yā Rabbi bunı saʿīd mi (10) yazayın yoḫsa şaḳī mi yazayın bilmezem ki ol vaḳt benüm cevābum nite virildi üçünci şuġlum oldur ki (11) çün benüm ʿömrüm āḫir ola melekü'l-mevt beni ḳabż itmege gele diye ki İlāhi bunuñ rūḥını küfr üzere mi alayın (12) yoḳsa īmān üzre bilmezem ki ol vaḳtde cevābum nite gele dördünci şuġlum andadur ki çün (13) ḫalāyıḳ yarın maḥşerine cemʿ

[239] Âl-i İmrân Sūresi (3), 5-6. ayet: "Şüphesiz gökte ve yerde hiçbir şey Allah'tan gizli kalmaz. Ana rahminde sizi dilediği gibi şekillendiren O'dur. O'ndan başka tanrı yoktur, güçlüdür, Hakim'dir."

ola suʾāl ḥisāb olına andan şoñra nidā olına ki mücrimler muṭīʿ- (14) -lerden ayrılsunlar ʿāṣīler nāra ve muṭīʿler cennete varsunlar ben bilmezem ki ol vaḳt ḳanḳı bölükden (15) olısaram bu eşġāl baña vaʿẓe mecāl ḳomamışdur ki tekellüm ḳılam vāḳıʿda bu sözler ḫod tamām vaʿẓ-ı (16) kāmildür bu aḥvāli unutmayup buña göre istiʿdād ḳılmaḳ eṣer-i saʿādetdür ve bunı unıdup aḥvāl-i nefse (17) meşġul olmaḳ eṣer-i şeḳāvetdür ve daḫı olar kim bu ḥadīṣleri temessük idinüp dirler şaḳī olacaḳ oldı (18) saʿīd olacaḳ oldı ʿamelüñ ne fāyidesi var bu söz daḫı olardan şeḳāvet eṣeridür ki ehl-i sünnet (19) cemāʿat meẕhebinden çıḳup ḫayrlar ṭarīḳine girdiler neʿuẕübi'llāhi ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki muṣavvir (20) ḫāliḳ yoḳdur illā ol vāḥidi oldur ki cemīʿ evḳāt ḳulları üzre muṭlaḳdur ġālibdür intiḳām (21) ḳılmaġıla ehl-i inkār olana ḥekīmdür ḥükm nice dilerse bu insan ḳarañu raḥm içinde taṣvīr ider (22) ve daḫı buyurdı ki **huvellezī enzele aleyke'l kitābe minhu āyātun muhkemātun hunne ummu'l kitābi ve uharu** (23) **muteşābehāt fe emmā'llezīne fī kulūbihim zeygun fe yettebiūne mā teşābehe minhu'b tigāel fitneti ve'-** (24) **-btigāe teʾvīlihi ve mā yaʿlemu teʾvīlehū illāllāh ve'r rāsihūne fī'l ʿilmi yekūlūne āmennā bihī kullun min ʿindi** (25) **rabbinā ve mā yezzekkeru illā ulū'l elbāb**[240] yaʿnī ol Allāh'dur ki saña Cebrāʾīl'le kitāb indürdi ol kitābuñ (26) baʿż āyātları muḥkem ve vāżıḥdur ki ḥelāl ḥarām beyān ḳılıcıdur ve kendüden ilerüki kitābları nesḫ (27) idicidür ebedā kendü mensūḫ olası degül ve bu āyetler ki muḥkemātdur küllī kitāblaruñ aṣlıdur ki ol (28) üç āyetdür sūre-yi Enʿām'dan ki buyurdı **kul teʿālev etlu mā harreme rabbukum ʿaleykum ellā**[241] ve daḫı rivāyetdür (29) İbn ʿAbbās'dan raẓıya'llāhu ʿanhü ki ol işitdi bir kişiden ki eydürdi Fātiḥa Ümmü'l Ḳurʾān'dur İbn ʿAbbās (30) aña didi ki belki Ümmü'l Kitāb ol Enʿām'daki āyetlerdür ve daḫı buyurdı ki ol āyetlerüñ baʿżısı müteşābihātdur

[240] Âl-i İmrân Sūresi (3), 7. ayet: "O, sana Kitab'ı indirendir. Onun bazı âyetleri muhkemdir, onlar kitabın anasıdır. Diğerleri de müteşabihtir. Kalplerinde bir eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve onun olmadık yorumlarını yapmak için müteşabih âyetlerinin ardına düşerler. Oysa onun gerçek manasını ancak Allah bilir. İlimde derinleşmiş olanlar, "Ona inandık, hepsi Rabbimiz katındandır" derler. Ancak akıl sahipleri düşünüp anlar."

[241] En'âm Sūresi (6), 151. ayet: "De ki: "Gelin size Rabbinizin haram kıldığı şeyleri söyleyeyim."

(31) yaʿnī ol āyetlerdür ki Yehūd üzre anlaruñ maʿnisi müştebih oldı bilmediler Kaʿb ibni Eşref gibi

[98b] (1) daḫı anuñ aṣḥābı gibi ol müteşābih olanlar sūreler evvelinde gelen ḥurūflerdür elif lām min elif lām mim re elif lām re gibi baʿżılar (2) didiler kim muḥkem oldur ki anuñ maʿnisi rūşen ola daḫı bir dürlü teʾvīle iḥtimāl olmaya müteşābih (3) oldur ki anuñ lafẓı daḫı birinüñ lafẓına müşābih ola ammā maʿnīde muḫtelif ola ve daḫı dimişler kim (4) muḥkem oldur ki lüġate maʿnīnüñ ḥaḳīḳati ola müteşābih oldur ki lüġate maʿnīden murād (5) ḥaḳīḳati olmaya mecāz ola eger suʾāl ḳılsalar kim çün bu Ḳurʾān beyān içün nāzil oldı niçün (6) küllisinüñ maʿnisi vāżıḥ olmadı baʿżısı müteşābih oldı ki aña cevāb denile ki yigrekin Allāh bilür ammā (7) bunda ḥikmet buyıdı kim ʿulemānuñ fażīletin iẓhār ide zīrā eger küllinüñ maʿnisi rūşen olsa (8) baʿżı ʿālimüñ fażlı baʿżısınuñ üzerine ẓāhir olmaya digürmez misin kim bir kimse bir kitāb taṣnīf (9) ḳılsa anuñ baʿżı yirin vāżıḥ rūşen ḳılur baʿżı yirin müşkil ḳılur anı şöyle ḳor tā ki ṭālibüñ (10) anı bilmege ḥırṣı ve ciddī ziyāde ola zīrā ol nesnenüñ kim ala girmegi āsān ola kim gerekse alıcı ola (11) anuñ miḳdārı sehl oldur ve daḫı buyurdı ki şol kimseler ki anlaruñ göñlinde Ḥaḳ'dan bāṭıla (12) meyl ola Yehūdiler gibi anlardur ki ol müteşābih āyātlara mütābaʿat iderler ki aña maʿnī vireler maḳṣūd- (13) -ları andan fitne ṭaleb itmek ola ki ol şirkdür ve ol şirkler üzre ḳāyim dāyim olmaḳdur ve daḫı (14) aña teʾvīl ṭaleb iderler tā ki anuñla bu ümmetüñ fenāsın bileler ve ḳıyāmet ḳopmaḳlıġınuñ vaḳtin bileler (15) ḥāl budur ki bu ḳıyāmet ḳopmaġınuñ vaḳtin ve bu ümmetüñ fenāsın hīç kimse bilmez illā Allāh bilür (16) yaʿnī ḳażiyye budur ki Yehūdiler'den bir cemāʿat gelüp Resūl üzerine girdiler ki olardan birisi (17) Ḥuyey bin Aḫṭab idi daḫı anuñ aṣḥābı didiler ki yā Muḥammed bize Cebrāʾīl'e irişdi ki saña elif lām mim (18) indürildi eger bu sözüñ gerçekise senüñ ümmetüñüñ beḳāsı dünyada yitmiş bir yıl ola zīrā (19) cümle ḥisābında elif birdür lām otuzdur mim ḳırḳdur bu küllī yitmiş bir olur çün bular böyle teʾvīl (20) ḳıldılar Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürdi ki **ve mā ya'lemu**

teʾvilehu illa'llāh[242] yaʿnī bu ümmetüñ beḳāsı ne ḳadar olur (21) bilmez illa'llāh bilür daḫı olar bilür kim ʿilm içinde rāsiḫ olardur her münzel olunan kitābuñ daḳāyıḳın (22) ve ḥaḳāyıḳın bilmekde mübālaġa itmişlerdür ʿAbdu'llāh bin Selām gibi ve anuñ aṣḥābı gibi ammā (23) baʿżılar dirler kim anuñ teʾvīlin bilmez illa'llāh bilür ancaḳ ol ki ʿilm içinde rāsiḫlerdür her nesnenüñ (24) ḥaḳāyıḳın bilmişlerdür anlar dirler ki biz buña īmān getürürüz kim bu müteşābihüñ ḥaḳīḳat maʿnisi Allāh (25) ḳatındadur anda murād nedür ol bilür zīrā aña murād budur deyü ḳaṭʿ itmezüz bes bu Ḳurʾān'ıla ögütlenmez (26) illā şular ki ʿaḳıl ıssılardur işitdüklerin idrāk iderler muḥkemile ʿamel idüp müteşābihine īmān (27) getürüp murādı Allāh tefvīż iderler çün ʿAbdu'llāh bin Selām aṣḥābıla ol Yehūdiler'üñ kelāmın işitdiler (28) ve anlaruñ bu kelāmı Allāh'ı tekẕīb ḳılduḳların işitdiler didiler ki **rabbenā lā tuziġ kulūbenā ba'de iz hedeytenā** (29) **ve heb lenā min ledunke rahmeten inneke entel vehhāb rabbenā inneke cāmiu'n nāsi li yevmin lā raybe** (30) **fīhi inna'llāhe lā yuhlifu'l mīād**[243] yaʿnī iy bizüm Rabbümüz bizüm göñlümüzi bu hidāyetden girü bāṭıla dönderme- (31) -gil bize hidāyet virüp İslām'ıla mükerrem ḳılduḳdan ṣoñra bize sen hidāyet ʿaṭā ḳılup anuñ

[99a] (1) üzerine göñlümüzi ṯābit ḳılıvir kim ʿaṭā virici ve ṯābit ḳılıcı sensin cemīʿ müʾmin ḳullaruña ve iy bizüm Rabbümüz (2) ölümden ṣoñra bu cemīʿ ḫalāyıḳı dirgürüp cemʿ eyleyici sensin şol günde ki anuñ ḳopmaḳlıġına müʾminler (3) ḳatında hīç şek gümān yoḳdur elbetde olasıdur Allāhu Teʿālā ḳılduġı vaʿdelere ḫilāf olası degül duʿā (4) ḳılanlaruñ duʿāsın daḫı ḳabūl ider faẕlına bundan ṣoñra girü buyurdı ki **innellezīne keferū len tuğniye** (5) **ʿanhüm emvāluhum ve lā evlāduhum mina'llāhi şeyʾen ve ūlāike hum vekūdu'n nār ke de'bi āli firʿavne ve'llezīne** (6) **min kablihim kezzebū bi āyātina fe**

[242] Âl-i İmrân Sūresi (3), 7. ayet: "Oysa onların yorumunu ancak Allah bilir."

[243] Âl-i İmrân Sūresi (3), 8-9. ayet: "Rabbimiz! Bizi doğru yola erdirdikten sonra kalblerimizi eğriltme, katından bize rahmet bağışla; şüphesiz Sen sonsuz bağışta bulunansın. Rabbimiz! Doğrusu geleceği şüphe götürmeyen günde, insanları toplayacak olan Sensin. Şüphesiz ki Allah verdiği sözden caymaz."

ehazehumu'llāhu bi zunūbihim vallāhu şedīdu'l ʿıkābi[244] yaʿnī olar kim kāfir olup (7) Ḥaḳḳ'a inkār ḳıldılar anlaruñ ol mālları ve evlādları çoḳ olmaḳlıḳ anları dünyā belālarından ve fitne- (8) -lerinden dünyada ḳurtarmaġa fāyide ḳılısar degüller ve āḫiretde andan ʿaẕābı menʿ idiser degül çün ol (9) māl Allāh yolına ve anuñ rıżāsı olduġı yirlere ḫarc olunmaya ol aña ḳıyāmet güninde ḥasret (10) olmaḳdan artuḳ menfaʿat ḳılısar degül bu āyetde Ḥaḳ Teʿālā oġul ḳızla māl ẕikr eyledügi andan (11) ötürüdür ki ḫalḳuñ çoġı ṭamuya girüp ʿaẕāba mübtelā olduḳları ol ikinüñ içinden (12) olar ki anlaruñ fitnesine düşüp ġāfil maġrūr olur bes Ḥaḳ Teʿālā ol ikisinden ḫaber virüp (13) bildürdi ki ol māl evlād āḫiretde anlara menfaʿat ḳılısar degül tā ki olar anı bilüp ʿömrlerni ol māl (14) evlād meḥabbetinde ṣarf idüp fenāya virmeyeler ve daḫı bundan kāfirleri ẕikr itdügi andan ötürü- (15) -dür ki müʾminler anı işidüp ʿibret alalar anuñıla ögütleneler bes ol kāfirler olardur ki ṭamu odına (16) tutruḳ olusarlar ve bu Mekke kāfirlerinüñ fiʿli senüñile ve seni tekẕībledükleri ol Firʿavn ḳavmi gibidür (17) kim Mūsāyıla ḳıldılar ve anı yalanladılar ve bular seni incitmege biribirine yardım ve nuṣret ḳılduḳları ol (18) ḳavmi Firʿavn biribirine Mūsā üzerine yardım ḳılduḳları gibidür ve Allāhu Teʿālā daḫı buları dünyada ḳatl (19) idüp helāk itmege buyurduġı ol Firʿavn ḳavmile ġarḳ itdügi gibidür daḫı şular gibidür ki olardan (20) öñdin geldiler Nūḥ ḳavm gibi daḫı ʿĀd ve Ṣemūd ve ḳavm-i Lūṭ gibi ki bizüm indürdügümüz āyetleri ve gösterdügümüz (21) ʿacāyibleri ve Resūllerümüzi yalanladılar nitekim Resūl ʿaleyhi's-selām bu ḳavmüñ seni ve kitābumuzı yalanladılar (22) bes Allāhu Teʿālā oları ol şirkleri sebebile dünyāda ʿuḳūbetile ṭutup helāk eyledi ki Ḥaḳ Teʿālā'nuñ (23) ʿuḳūbeti kāfirlere key ḳatıdur teraḥḥum yoḳdur ve daḫı buyurdı ki **kul lillezīne keferū se tuglebūne ve tuḥşerūne** (24) **ilā cehenneme ve bi'se'l mihād**[245] bu āyetüñ sebeb-i nüzūli buyıdı kim Mekke kāfirleri çün Uḥud ġazāsında müʾminler (25)

[244] Âl-i İmrân Sūresi (3), 10-11. ayet: "İnkar edenlerin malları ve çocukları, Allah'a karşı onlara bir şey sağlamaz. İşte onlar ateşin yakıtlarıdır. Bunların tutumu, Firavun ailesinin ve onlardan öncekilerin tutumu gibi ki, ayetlerimizi yalanladılar da Allah onları günahlarından dolayı yok (helak) etti. Allah'ın cezalandırması şiddetlidir."

[245] Âl-i İmrân Sūresi (3), 12. ayet: "İnkar edenlere: "Yenileceksiniz, toplanıp cehenneme sürüleceksiniz, orası ne kötü döşektir" de."

üzre ẓafer buldılar aña sevinüp feraḥ ḳıldılar Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki eyit yā Muḥammed ol (26) Mekke kāfirlerine ki feraḥ ḳılurlar tiz ola kim bundan ṣoñra sizüñ üzerüñüze ġālib oluna helāk olup (27) cehennemde cemʿ olasız ki ḳarār ṭutmaḳ yirlerüñ key yüzi ol cehennemdür ammā Kelbī eydür bu āyet Benī Ḳurayẓa (28) ḥaḳḳında indürüldi sebebi buyıdı kim Resūl ʿaleyhi's-selām çün Bedr ġazāsında müşrikleri ṣıdı (29) Yehūdiler didiler ki bu Muḥammed ümmī peyġāmberdür ki Mūsā anı bize beşāret ḳılup ḫaber virdi ve hem ṣıfatını yüzinde (30) bulduḳ dilediler kim Resūl girçekleyüp aña mütābaʿat ḳılalar dönüp girü baʿżısı baʿżısına didi ki ivmeñ (31) ṣabr eyleñ varup fi'l-ḥāl ol Muḥammed'e uymañ bir naẓar idelüm görelüm daḫı bir meḥārebe muḳātele vāḳıʿ

[99b] (1) olıcaḳ nite olur bes muntaẓır oldılar tā aña degin ki Uḥud ġazāsı oldı aṣḥāb-ı Muḥammed anda nekbet (2) irişüp münhezim oldılar ol kāfirler anı görüp didiler ki vallāh bu ḥāl olmadı ol Muḥammed'e illā andan (3) ötürü ki anuñ ḥāli ṣıfatı taġyīr olup ḥāl münḳalib oldı bu ḥālden şekke düşüp İslām'a geldiler (4) Resūlile anlaruñ arasında muʿāhede varıdı bir vaḳt maʿlūma degin ol ʿahdi ṣıdılar aña vefā (5) ḳılmadılar Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti anda indürdi ammā ʿİkrime eydür rażıya'llāhu ʿanhü çün Resūl ʿaleyhi's-selām (6) Bedr güninde nuṣret olup Ḳureyş üzre ġālib oldı dönüp girü Mekke'ye geldi Benī Ḳaynuḳāʿ sevḳında (7) Yehūdileri cemʿ eyledi didi ki yā Yehūdiler cemāʿat-i İslām'a gelüñ şundan öñdin ki Ḳureyş'e irişen (8) size daḫı irişe olar didiler ki yā Muḥammed nefsüñ seni aldayup maġrūr ḳılmasun ki sen varup Ḳureyş'den (9) bir ḳavmile muḳātele ḳılduḳ ki olar muḥārebe nedür bilmezler eger sen bizümile muḳātele ḳılayduñ bileydüñ kim ehl-i (10) ḥarb kimdür hīç bizcileyin kimseye ṣataşmamış olasın Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp didi ki yā Muḥammed (11) eyit ol kāfirlere ki siz tiz zamānda ġālib olınup münhezim olasız müʾminlerüñ ḳılıcı altında ḳahr (12) olup helāk olasız andan ṣoñra cehennemde cemʿ olasız yirlerüñ key yüzi ʿaẕāb yöninden oldur ki (13) ve bundan ṣoñra daḫı buyurdı ki **kad kāne lekum āyetun fī fieteyni'l tekatā fietun tukātilu fī sebīli'llāhi** (14) **ve uhrā kāfiratun yeravnehum misleyhim ra'yel ayni va'llāhu yüeyyidu bi**

nasrihī men yeşāu inne fī zālike (15) **le ʿibreten li ulī'l ebsār**[246] yaʿnī taḥḳīḳ size ʿibret vardur ol iki leşker birbirne ḳarşu olduḳda yaʿnī (16) Resūla'llāh cemāʿatile kāfirler cemāʿatini ki biri Allāhu Teʿālā yolında ḳıtāl ider anuñ rıżāsıçün ve bir bölügi (17) kim kāfirlerdür putçün muḥārebe iderler ammā Müslümānlar ol kāfirleri ki kendülerce görürlerdi ṣaġışda (18) gözlerile tā ki olaruñ gönline ḳorḳu vāḳıʿ olmaya zīrā Allāhu Teʿālā olara bildürmişdi kim yüz müʾmin (19) iki yüz kāfire ġālib olur müşrikler ol vaḳt ṭoḳuz yüzidi ammā müʾminler gözine altı yüz görinürdi (20) tā ki olara ḳorḳu olmaya līkin kāfirler görürlerdi ki Müslümānlar üç yüzden azı ġarḳdur ṣoñra bu (21) küllisile ol kāfirlerüñ gönline ḳorḳu bıraġıldı ṣınup ḳaçdılar bu daḫı Ḥaḳ Teʿālā'nuñ ʿalāmetlerinden (22) bir ʿalāmetidi Allāhu Teʿālā ḳuvvet virüp nuṣret virmekile kime dilerse ehl-i Bedr'e ferişteler virip (23) yardım ḳıldı müşrikler anuñıla münhezim ḳıldı taḥḳīḳ bu nesnede ʿibretler var aña ki ehl-i baṣīretdür (24) Ḥaḳ gözile görür andan ʿibret alur bundan ṣoñra daḫı buyurdı ki **zuyyine li'n nāsi hubbu'ş şehevāti** (25) **mine'n nisāi ve'l benīne ve'l kanātīri'l mukantarati mine'z zehebi ve'l fiddati ve'l haylil musevvemeti ve'-**(26) **-l enʿāmi ve'l hars zālike metāu'l hayāti'd dunyā va'llāhu indehu husnu'l meābi**[247] yaʿnī Ḥaḳ Teʿālā (27) bu āyetde meṣāid-i dünyā ḳaçdur ki bu ḫalḳ anuñıla ṭuzaġa ṭutılup āḫireti unutmışdur anı beyān (28) idüp buyurdı ki gökçek gösterildi bu ādem oġlanlarına bu şehevāt arzūları imdi bu gökçek (29) gösteren yā Ḥaḳ Teʿālā'dur yā şeyṭāndur eger bu tezyīn Ḥaḳ Teʿālā dānesine iki vech üzredür müʾmin- (30) -lere imtiḥān çündür ʿişmetile ki ṣaḳlar ve kāfirlere ʿuḳūbetiçündür ḫıẕlanıla ki ḳahr eyleye ammā eger (31) şeyṭāndan ise ol vesvese cihetindendür ġurūr ve vesvesedür aña mütābaʿat ider helāk olur

[100a] (1) ammā bu ḫalḳa ḥub şehevātdan tezyīn olanlardan evvelā ʿavretleri ẕikr eyledi oġuldan ḳızdan öñdin zīrā bu (2) ʿavretlerüñ fitnesini dükeli nesnelerüñ fitnelerinden

[246] Âl-i İmrân Sūresi (3), 13. ayet: "Karşı karşıya gelen iki topluluğun durumlarında sizin için ibret vardır; biri Allah yolunda savaşanlardır, diğeri inkarcılardır ki, bunlar karşı tarafı gözleriyle kendilerinin iki misli görüyorlardı. Allah dilediğini yardımıyla destekler. Bunda görebilenler için ibret vardır."

[247] Âl-i İmrân Sūresi (3), 14. ayet: "Kadınlara, oğullara, kantar kantar altın ve gümüşe, nişanlı atlar ve develere, ekinlere karşı aşırı sevgi beslemek insanlara güzel gösterilmiştir. Bunlar dünya hayatının nimetleridir, oysa gidilecek yerin güzeli Allah katındadır."

ḳatıdur ve artuḳdur nitekim rivāyetdür Resūl'den ʿaleyhi's- (3) -selām ki buyurdı mā terektü li'l ümmeti fitneten eşedden min fitneti'n nisāi yaʿnī ben ḳomadum ümmetüm içinde (4) bir fitne ol ʿavretler fitnesinden ḳatıraḳ ola zīrā bularuñ fitneleri ādem yaradılaldan berü ẓāhirdür tā bu (5) güne degin ve daḫı dimişler kim ʿavretüñ iki vechile fitnesi var oġluñ ḳızuñ bir vechile fitnesi var ʿavretüñ (6) bir fitnesi oldur kim sebeb olur ḳaṭʿ-ı raḥim olmaġa ḳavmden ḳabīleden ve erni kesmege atadan anadan ayırmaġa (7) ikinci fitne oldur ki anı dünyā cemʿ itmege mübtelā ḳılur ḥelāl ḥarām dimez cemʿ ider ṭāʿatden ʿibādetden ḳalup (8) āḫiretde ʿaẕābına müstaḥiḳ olur ammā oġul ḳız fitnesi hemān bir vechiledür ki anlaruñçün dünyā dirmege (9) meşġul olur ki ḳıza cihāz idüp anuñıla biregü evin ʿimāret eyleye kendü evin dinile yıḳup ḫarāb (10) eyleye oġulısa ḳalıñ virüp evere anuñçün daḫı bir maḳām düzivire bunca namāzlar fevt idüp (11) vaḳitler żāyiʿ idüp ʿömrin anuñıla fenāya vire āḫiretde anuñıla muʿāḳab ola daḫı ol dünyā ṭuzaḳlarından (12) birisi ḳanṭarlarıla altun gümişdür ḳınṭar didügi yetmiş biñ altundur Mücāhid ḳatında on iki biñ (13) vāḳıyyedür Ebū Hureyre ḳatında biñ iki yüz vāḳıyyedür Muʿāẕ ḳatında ve baʿżılar didiler ki on bir öküs (14) güni ṭolusı altundur muḳanṭara didügi ṭoḳuz ol ḳadardur ve bir ṭuzaḳ daḫı salma yürür atlar ve yundlar- (15) -dur ki bir nicelerüñ meḥabbetleri aña baġlanmışdur ve bir daḫı deve ṣıġır ve ḳoyundur ki ekṣer ḫalḳ bularuñ meḥabbeti (16) ṭuzaġına giriftār olup āḫireti unutmışdur ve bir daḫı ekin ve bāġ bostān meḥabbeti ṭuzaḳ olup nicelerüñ (17) göñli baġlanup ṭāʿatden ve ʿibādetden fāriġ olup ölümin unutmışdur ki aṣlā bir ölüm yaraġında (18) degül bes Ḥaḳ Teʿālā bu āyetde māldan dört dürlü māl ẕikr eyledi ki meṣāid-i dünyādur aña işāret (19) ḳıldı ki bu ḫalḳ daḫı dört cinsdür her cinsi ol māldan bir nevʿile fitnelenmişdür evvelā māldan altun (20) gümiş ẕikr eyledi ki bunuñıla bezirgānlar ve ḫocalar fitneye düşmişdür ikinci ṣalma atlar ve yundlar (21) bunuñıla bekler ve sipāhlar fitneye düşmişdür üçünci deve ḳoyun ve ṣıġır ẕikr eyledi anuñıla bu ehl-i ṣaḥrā (22) ve ṭaġlar ḳavm-i fitneye düşmişdür ve daḫı dördünci ekin ve bāġ bostān ẕikr eyledi şehr ü bilād ḳavmidür ki bunuñıla (23) fitneye düşmişlerdür

her biri ol maḥbūbını keennehu kendüye maʿbūd ṭutınup Allāh'ı unutmışlardur bes Ḥaḳ Teʿālā (24) bulara bu āyet āḫirinde ol maḥbūbları fāyındugına tenbīh idüp buyurdı ki ol külli maḥbūb idinüp (25) göñül bagladugunuz ḥayātı dünyā menfaʿatidür nitekim dünyā bāḳī olısar degül ol ḥayātı daḫı bāḳī degül ve ol (26) ḥayāt menfaʿat ḳılanlar kim emvāl-i menāṣıbdur olar daḫı fānīdür ki beḳāsı yoḳdur bes nite göñül bagḷarsız (27) aña ki yarın sen daḫı gidisersin ol daḫı elden fevt olısar işüñ hemān ḥasret nedāmet (28) olısar aña ki yarın sen daḫı gidersin ol daḫı ḳalur imdi āḫirete teveccüh eylegil elüñdegile (29) ana dagı varacaḳ maḳāmuñ ʿimāret ḳılgıl ki görklü varacaḳ yir Allāhu Teʿālā ḳatındadur ki bāḳī oldur bundan (30) ṣoñra ol āḫiretde müʾminlere vaʿde ḳılduḳların ẕikr idüp buyurdı ki **kul e unebbikum bi hayrın min zālikum** (31) **lillezīne't tekav inde rabbihim cennātun tecrī min tahtıhe'l enhāru hālidīne fīhā ve ezvācun mutahharatun rıdvānun**

[100b] (1) **mina'llāhi vallāhu basīrun bi'l ıbād**[248] yaʿnī eyit yā Muḥammed size ḫaber vireyin mi şol nesneden ki size ol ḫayrludur (2) ol kāfirlere ve dünyāya maġrūr olanlara gökçek gösterilen mālların ki ol Allāh ḳatında şirkden ve nifāḳdan (3) ve fevāḥişden ve kebāyir-i günāhlardan ṣaḳınan ḳullarıçun yaraḳlanmışdur ve dünyā zīnetine aldanup Allāh (4) ʿibādetinden ġāfil olmayanlarıçun ki ol bāġlar bostānlar aġaçlarınuñ ve köşklerinüñ altından ırmaḳlar (5) aḳar kimi südden kimi baldan bu ḥālde kim aña girenler anda muḫalled olısarlar ki hergiz fenā ve zevāl ʿārıż (6) olacaḳ degül nitekim Ebū Saʿīd rivāyet ḳıldı Resūl'den ʿaleyhi's-selām ki ol buyurdı **le.....(7).....** yaʿnī uçmaḳdan bir (8) ḳarış yir dünyādan daḫı külli dünyā içinde giden yigrekdür bir rivāyetde birḳaç miḳdārı yir didi zīrā ol (9) beḳādur dünyā hep içindekile fenādur şek degül ki beḳā fenādan yigrekdür ne ḳadar az daḫı olursa yalıñuz (10) bular degül belki ḫūriler çiftlenmekiçün yaradup ḥāżır ḳılmışdur pāklar arılardur yaradılmaḳ yolından daḫı (11) ḫulḳ yöninden

[248] Âl-i İmrân Sūresi (3), 15. ayet: "De ki: Bundan daha iyisini size haber vereyim mi? Allah'a karşı gelmekten sakınanlara, Rab'lerinin katında, altlarından ırmaklar akan ve orada temelli kalacakları cennetler, tertemiz eşler ve Allah'ın rızası vardır. Allah kullarını hakkiyle görücüdür."

yaradılmaḳ yöninden arılıḳları budur ki ḥayż ve nifās görmezler ḳażāyı ḥācet ḳılmaġa (12) ḫelāya varmazlar ve tükürmek sümkürmek olarda yoḳdur ve ḫulḳ yöninden arılıḳları budur ki ḥased (13) ve güni ve ġayret yoḳdur ve daḫı erenlerinden ġayrı kimseye naẓarları yoḳdur bu külli niʿmetlerile bulara Allāhu Teʿālā'nuñ (14) rıżāsı daḫı vardur ki ol rıżā degül niʿmetüñ ulusıdur zīrā rıżā külli niʿmetdür cennet daḫı olmazsa (15) çün Allāhu Teʿālā'nuñ rıżāsı ola hemān niʿmeti kāmile ḥāṣıldur bes Allāhu Teʿālā ḳullaruñ ʿamelleri üzre (16) baṣīrdür ne ḳılduḳların bilür aña göre ṣevāb ʿiḳāb ḳılur bundan ṣoñra ol müttaḳī ḳulları kimdügin vaṣf idüp (17) buyurdı ki **ellezīne yekūlune rabbenā innenā āmennā fagfir lenā zunūbenā ve kınā azābe'n nār e's sābirīne ve's sadıkīne** (18) **ve'l kānitīne ve'l munfikīne bi'l eshār**[249] yaʿnī bizüm ḳorḳucı ḳullarumuz olardur ki dünlelerde ḫalvet olup (19) bize tażarruʿıla niyāz ḳılup dirler kim iy bizüm Rabbümüz taḥḳīḳ biz seni girçekledük ki birsin ve Ḥaḳ maʿbūd (20) sensin yarlıġaġıl bizüm ol ḫaṭālarumuzı ki cāhiliyyet ḥālinde İslām içinde bizden ṣadr olmışdur (21) veʿaẕāb-ı nārı daḫı bizden sen defʿ idivir ve anuñ esbāblarından bizi ṣaḳlayuvir ve daḫı biz ol (22) cennet vaʿde ḳılduġumuz ḳullar olardur kim ṭāʿat ʿibādet zaḥmet üzre ṣabr iderler ve maʿṣiyetlerden (23) ve nefs hevāların defʿ idüp muḫālefet ḳılmaḳdan ṣabr iderler daḫı dünyā belālarından ve ḳıtlıḳlarından ve muṣībet- (24) -lerinden ne irişürse ṣabr idüp rāżı olurlar bizden kimseye şikāyet dilin uzatmazlar bu küllisile īmān- (25) -larında ṣādıḳlardur göñüllerinde gerçeklerdür daḫı kendülerile Allāhu Teʿālā arasında ve ḫalḳıla kendüler (26) arasında ḳılduḳları vaʿdeye vefā ḳılmaḳda ṣādıḳlardur ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā'dan ne ḥükm olursa muṭīʿlerdür (27) daḫı Allāhu Teʿālā virdügi māldan Allāh yolına infāḳ idicilerdür anuñ rıżāsıçün ve daḫı dünlelerde (28) ṭurup namāzı ḳılup seḥer vaḳtinde istiġfār idicilerdür bes her kim bu ṣıfatlarıla muttaṣıf ola Allāhu Teʿālā'nuñ (29) ol ḳullarından olur ki cennetile ḥor ḳuṣūr bāḳī niʿmetlerile anuñçün yaraḳlanmışdur ve bundan ṣoñra (30)

[249] Âl-i İmrân Sūresi (3), 16-17. ayet: "Onlar ki, "Rabbimiz! Biz şüphesiz inandık, bunun için günahlarımızı bize bağışla ve bizi ateşin azabından koru" diyen, sabreden, doğru olan, gönülden kulluk eden, hayra sarfeden ve seher vakitlerinde bağışlanma dileyenlerdir."

kendünüñ vaḥdāniyyetin iṯbāt idüp buyurdı ki **şehidallāhu endehū lā ilāhe illā huve ve'l melāiketu ve ulū'l ʿilmi** (31) **kāimen bi'l kıstı lā ilāhe illā huve'l azīzu'l hakīm inne'd dīne indāllāhi'l İslām**[250] yaʿnī be-dürüstī Ḥaḳ Teʿālā

[101a] (1) bu ḫalḳı yaratmazdan öñ kendü ẕātına ṭanuḳlıḳ virdügi taḥḳīḳ maʿbūd-ı Ḥaḳ oldur ki andan ġayr İlah yoḳdur (2) andan çünki ferişteleri yaratdı anlar daḫı eyle ṭanuḳlıḳ virdiler ki bular ulū'l ʿilmdür yaʿnī müʾminler (3) ṭanuḳlıḳ virdiler ki Allāhu Teʿālā ḳāyimdür ʿadlile her nefes üzre kimseye ḥayf u ẓulm itmez bu āyetüñ sebeb-i (4) nüzūli Muḳātil ḳatında budur kim ʿAbdu'llāh bin Selām aṣḥābıla Yehūd'uñ reʾīslerine didiler kim gelüñ Muḥammed (5) dīnine mütābaʿat ḳıluñ kim dīn-i Ḥaḳ budur ol Yehūdiler didiler kim bizüm dīnümüz sizüñ dīnüñüzden efżaldür (6) biz aña nite mütābaʿat ḳılalum Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki Allāhu Teʿālā ṭanuḳlıḳ virür ki andan (7) ġayr maʿbūd yoḳ illā oldur ḳāim bi'ẕ-ẕāti ve ferişteler daḫı eyle ṭanuḳlıḳ virürler ki İlāh Ḥaḳ oldur ʿadlile (8) ḳulları üzre ḳāyimdür ve dīn-i Ḥaḳ Allāh ḳatında dīn-i İslām'dur ammā Kelbī eydür bu āyetüñ nüzūline (9) bir sebeb daḫı var çün Resūl Medīne'de ẓāhir oldı Şām'dan Yehūd ʿālimlerinden iki ʿālim ṭurup (10) Medīne'ye Resūl geldiler çün Medīne'yi gördiler birisi birine didi ki ne yavlaḳ beñzer işbu şehr ol (11) peyġāmberüñ şehrine kim āḫir zamānda ne gelür çün Medīne'ye girdiler Resūl işidüp ḳatına geldiler (12) didiler ki sen Muḥammed misin Resūl didi ki belī Muḥammedem didiler ki Aḥmed misin Resūl didi ki belī ben Aḥmedem hem (13) Muḥammed didiler ki imdi bize ḫaber vir ki Allāhu Teʿālā kitābında aʿẓam-ı şehādet ḳanḳıdur ol vaḳt bu āyet (14) indürdi buyurdı ki Allāhu Teʿālā bildürdi beyān ḳıldı ki andan ġayr maʿbūd yoḳ bes kendünüñ vaḥdāniyyeti (15) üzre cemīʿ yaratduġı nesneleri delīl bürhān ḳıldı beyān eyledi ki hīçbir kimsenüñ ḳudreti yitmez (16) kim Allāh vücūda getürdügi nesneler gibi bir kimse daḫı nesne vücūda getüre ḫāliḳ-i ḥaḳīḳī oldur (17) ve ferişteler daḫı ṭanuḳlıḳ

[250] Âl-i İmrân Sūresi (3), 18-19. ayet: "Allah, melekler ve adaleti yerine getiren ilim sahibleri, O'ndan başka tanrı olmadığına şahidlik etmişlerdir. O'ndan başka tanrı yoktur, O güçlüdür, Hakim'dir. Allah katında din, şüphesiz İslam'dır."

virdiler anuñ ḳudretinden ve ʿaẕametinden şol nesne ki anlara muʿāyene (18) olundı ve ehl-i ʿilm daḫı ṭanuḳlıḳ virdiler şol nesneyile ki bularuñ ḳatında ṣābit oldı bildiler ki (19) bu maṣnūʿāt u maḫlūḳāt anuñ fiʿlidür andan ġayr hīçbir ḫāliḳ daḫı yoḳdur ki anuñ miṣli ola (20) bu āyet ehl-i ʿilmüñ fażīletine delālet ḳılur zīrā evvel kendü şehādetini ẕikr eyledi andan ferişteler (21) şehādetin beyān ḳıldı andan ehl-i ʿilmi ẕikr eyledi bundan ṣoñra şehādetini teʾkīd ḳılmaġıçun bir daḫı (22) tekrār ṭanuḳlıḳ virüp buyurdı ki maʿbūd-ı Ḥaḳ oldur andan ġayr İlāh yoḳdur ḥükm-i cemīʿ maḫlūḳ üzre (23) ġālibdür ve ḥekīmdür ḥükm ider ne işlerse ḥikmetile işler ki hīçbir fiʿlinde ʿabeṣ ve naḳṣ yoḳ (24) şöyle ki gerekdür eyle yaratmışdur ve daḫı dīn-i marżī Allāhu Teʿālā ḳatında dīn-i İslām'dur andan (25) ġayrı maḳbūl degüldür Saʿīd bin Cübeyr eydür Allāhu Teʿālā Kaʿbe'nüñ çevre-yi ḥarem içinde üç yüz altmış (26) put vardı her ḳabīlenüñ ʿArab'dan bir put yāḫud iki putı varıdı ḳaçan ki bu āyet indi cemīʿ (27) ol putlar yüzleri üzre düşdi bu āyetüñ kerāmetinden ve daḫı buyurdı ki **ve māhtelefellezī ūtū'**- (28) **-l kitābe illā min baʿdi mā cāehumu'l ʿilmu bagyen beynehum ve men yekfur bi āyāti'llāhi fe inna'llāhe serīu'l hısāb**[251] (29) yaʿnī iḫtilāf ḳalmadı işbu dünyada Yehūd Naṣārā ki bulara kitāb virildi illā bular Muḥammed'üñ emrinden (30) beyān virilüp ṣıdḳ maʿlūm olduḳdan ṣoñra ḥased yöninden ki aralarında ḳoydı bu ehl-i kitābda daḫı (31) Müslümānlardı olara daḫı ehl-i İslām deyü tesmiye iderlerdi çün ʿĪsā ʿaleyhi's-selām aṣḥābına Müslümān

[101b] (1) deyü tesmiye ḳıldı Yehūdiler olara ḥased ḳıldılar İslām adında bile şerīk olduḳları çün ol adı (2) kendülerden taġyīr idüp Yehūd ad ḳodılar ammā Naṣārā daḫı ki var anlaruñ adını bular taġyīr (3) eyledi Naṣārā deyü tesmiye ḳıldı ortalarında ḥased öcinden her kimse kim Ḳurʾān'a Muḥammed'e kāfir (4) olup inkār ḳılsa Allāhu Teʿālā sīretü'l-mücāzātdur ve ḥisāb ḳılmaġı daḫı tizcekdür cemīʿ ḫalḳ defʿaten (5) vāḥiden ḥisāb ḳılur bir vaḳt içinde ammā her biri bulardan şöyle ṣanurlar kim ḥisāb oluban (6) maḫṣūṣ

[251] Âl-i İmrân Sūresi (3), 19. ayet: "Ancak, Kitap verilenler, kendilerine ilim geldikten sonra, aralarındaki ihtiras yüzünden ayrılığa düştüler. Allah'ın ayetlerini kim inkar ederse bilsin ki, Allah hesabı çabuk görür."

kendüdür ve daḫı buyurdı ki **fe in hāccūke fe kul eslemtu vechiye lillāhi ve meni't tebeani ve kul** (7) **lillezīne ūtū'l kitābe ve'l ummiyyīne eslemtum fe in eslemū fe kadihtedev ve in tevellev fe innemā aleyke'-** (8) **-l belāgu va'llāhu basīrun bi'l ibādi**[252] yaʿnī yā Muḥammed eger bular dünyada senüñle ḫaṣm olup mücādele ḳılurlarsa (9) sen eyit kim ben dīnümi Allāh içün iḫlāṣ eyledüm ḳaṣd ḳıldum ki ʿibādetümi Allāh çün idem ve iḳrār (10) ḳıldum ki benüm İlāhum oldur ve baña mütābaʿat ḳılanlaruñ daḫı İlāhı oldur andan ġayr İlāh yoḳdur (11) ve daḫı eyit şol kimselere kim İncīl Tevrāt virildi daḫı ol ʿArab müşriklerine İslām'a gelüp (12) dīniñizi ḫāliṣ ḳılduñuz mı ve Ḥaḳ Teʿālā'nuñ vaḥdāniyyetin taḥḳīḳ bildüñüz mi yaʿnī İslām'a gelüñ Allāh'ı (13) bir bilüñ dimek olur eger lafẓı istifhāmdur murād bundan emrdür eger İslām'a gelüp Ḥaḳḳ'uñ birligine (14) ve Muḥammed'üñ gerçekligine ve Ḳurʾān'a taṣdīḳ iderlerse taḥḳīḳ olur hidāyet bulup żalāletden ḳurtıldılar (15) ve ger imtināʿ idüp muṭīʿ olmazlarsa sen melūl olmaġıl ki saña vācib olan bizüm ḫayrumuz (16) anlara irişdürmekdür hemān sen emr olanı getürdüñ bāḳī anlaruñ ne ḳılduġın Ḥaḳ Teʿālā bilür (17) her birine yarın mükāfātın ḳılur ve bundan ṣoñra daḫı buyurdı ki **innellezīne yekfurūne bi āyāti'llāhi ve** (18) **yaktulūne'n nebiyyīne bi gayri hakkın ve yaktulūne'llezīne yeʿmurūne bi'l kıstı mine'n nāsi fe beşşirhum bi ʿazābin** (19) **elīm ulāike'llezīne habitat aʿmāluhum fi'd dünyā ve'l āhirah ve mā lehum mi'n nāsırīn**[253] yaʿnī taḥḳīḳ şol (20) kimseler kim Ḳurʾān'a ve Muḥammed'e inkār ṭutdılar ve ḥaḳsuz yire peyġāmberleri öldürenleri ki ataları dedeleridür sevüp (21) dost ṭutdılar ve ol içlerinde emr-i maʿrūf idüp ʿadle buyuranlar ve münker işlerden yıġanları öldürdiler (22) müʾminlerden beşāret ḳılup müştile anlara bir ʿaẕābıla kim ol ʿaẕāb ḳatı mülimme ve incidici ola bes olar (23) anlardur kim dünyada āḫiretde ḥasenātları bāṭıl olup maḥv oldı yarın oları Ḥaḳ Teʿālā ʿaẕābından bir ḳur- (24) -tarıcı ve mānīʿ bulunmaya ve daḫı

[252] Âl-i İmrân Sūresi (3), 20. ayet: "Eğer seninle tartışmaya girişirlerse, "Ben bana uyanlarla birlikte kendimi Allah'a verdim" de. Kendilerine Kitap verilenlere ve kitapsızlara: "Siz de İslam oldunuz mu?" de, şayet İslam olurlarsa doğru yola girmişlerdir, yüz çevirirlerse, sana yalnız tebliğ etmek düşer. Allah kullarını görür."

[253] Âl-i İmrân Sūresi (3), 21-22. ayet: "Allah'ın ayetlerini inkar edenlere, haksız yere peygamberleri öldürenlere, insanlardan adaleti emredenleri öldürenlere elem verici bir azabı müjdele. Onlar, dünya ve ahirette işleri boşa çıkacak olanlardır. Onların hiç yardımcıları da yoktur."

buyurdı kim **e lem tera ilellezīne ūtū nasīben mine'l kitābi yudʿavne ilā kitābillāhi** (25) **li yahkume beynehum summe yetevellā ferīkun minhum ve hum muʿridūne zālike bi ennehum kālū len temessene'n nāru illā eyyāmen** (26) **maʿdūdāt ve garrahum fī dīnihim mā kānū yefterūne**[254] Muḳātil eydür bu āyet Kaʿb bin Eşref ve daḫı anuñ (27) aṣḥābı ḥaḳḳında nāzil oldı ki olar didiler bizden toġru yol ṭutmışlar yoḳdur ve bize Mūsā'dan ṣoñra (28) Ḥaḳ Teʿālā hīç Resūl göndermedi Resūl ʿaleyhi's-selām olara didi ki siz bilürsiz taḥḳīḳ ki ben size (29) ne dirsem ḥaḳdur getürüñ Tevrāt'ı ḳatuma görelüm ki ben didigümleyin ḥaḳ mıdur yoḳsa yoḳ bular imtināʿ (30) idüp Tevrāt'ı getürmediler Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti anda indürdi ammā Kelbī eydür bu āyet iki Yehūdi ḥaḳḳında indürildi (31) Ḫayber'den ki olar zinā ḳıldılar ḥükm anlaruñ kitābına daḫı zinā ḳılanlara muḥṣan olsa recmidi bular

[102a] (1) ḫuṣūmet idüp Resūl'e geldiler ʿaleyhi's-selām Resūl anlara recmile ḥükm eyledi anlar didiler kim Allāh ḥükmi böyle (2) degül kim sen buyurduñ Resūl ʿaleyhi's-selām Tevrāt'ı getürtdi ve daḫı İbni Ṣūriya'yı getürtdi ki anlaruñ (3) ʿālimlerindenidi Fedek ḳalʿasında olurdı aña Resūla'llāh and virdi ki Tevrāt'da bu ḥükm nitedür girilmeyüp (4) toġru ḫaber vire ol daḫı iḳrār idüp ẕikr eyledi ki ḥükm bundan recmidür bes Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyur- (5) -dı ki naẓar ḳılmaz mısın yā Muḥammed şol kimselere kim ʿilm Tevrāt'da olara naṣīb virildi anlar daʿvet olunurlar (6) Allāh kitābından yaña tā ki bularuñ arasında anuñıla ḥükm oluna andan bir ṭāyife olardan yüz döndürüp muṭīʿ (7) olmazlar bu ḥālde ki Allāh ḥükminden olar iʿrāż idicilerdür bularuñ cezāları ḳıyāmetde andan ötürü olısar ki (8) senüñ ḥükmüñden iʿrāż itdiler kendü ḳıyāslarına maġrūr oluban ki didiler biri od ṭutmaz illā birḳaç gün (9) murādları bu birḳaç gün dimekden ol buzaġuya ṭapduḳları günler ṣaġışıdı ki ḳırḳ gündür yaʿnī (10) bizi ṭamu ʿaẕābı şol ḳadar ṭutar ki biz buzaġuya ṭapduḳ baʿżılar didiler kim ol birḳaç gündür ki (11)

[254] Âl-i İmrân Sūresi (3), 23-24. ayet: "Kendilerine Kitapdan bir pay verilenleri, görmedin mi? Onlar aralarında hüküm vermek için Allah'ın Kitabına çağırılmışlar, sonra onlardan bir takımı dönmüşlerdir. Onlar temelli yüz çevirenlerdir. Bu, onların: "Bize ateş sadece sayılı birkaç gün değecektir" demelerindendir. Uydurup durdukları şeyler, onları dinlerinde yanıltmıştır."

murād dünyā günleri ṣaġışıdur ki ol ḳadar ʿaẕāb çekeler daḫı andan ḫalāṣ bulalar baʿżılar daḫı didiler kim (12) olaruñ meẕhebi ehl-i Cehm meẕhebiydi ki dirler ṭamuda hīçbir millete ḫulūd yoḳdur anlar daḫı anuñ (13) içün didiler ki bizi od ṭutmaz illā birḳaç gün bular Allāhu Teʿālā ḥaḳḳında iftirā ḳılup bulardan dünya ʿaẕāb (14) teʾḫīr olunduġı buları dīnleri içinde maġrūr ḳıldı ki bunuñ gibi kelām iderler bes buları ḳorḳıdup buyurdı ki (15) **fe keyfe izā cemaʿnāhum li yevmin lā raybe fīhi ve vuffiyet kullu nefsin mā kesebet ve hum lā yuzlemūne**[255] yaʿnī bular neyleyiserler (16) ve ne çāre ḳılısarlar ḳaçan ki biz buları cemʿ idevüz ol ḳıyāmet güninde kim anuñ ḳoymaġlığına müʾminler (17) ḳatında şek gümān yoḳdur elbetde olasıdur her nefes ḫayrdur şerden ne kesb itdise kāmil (18) cezāsın bulasıdur ki ẕerre ḳadar ṣevāblarından naḳṣ olunmaya ve günāhlarından ziyāde ʿuḳūbet olunmaya (19) zīrā Ḥaḳ Teʿālā ḳatında kimseye ḫayf u ẓulm olunmaz bundan ṣoñra buyurdı ki **kuli'llāhumme mālike'l mulki tūti'-** (20) **-l mulke men teşāu ve tenziu'l mulke mimmen teşāu ve tuizzu men teşāu ve tuzillu men teşāu bi yedike'l hayr** (21) **inneke ʿalā külli şeyʿin kadīrun tūlicu'l leyle fi'n nehāri ve tūlicu'n nehāra fi'l leyl ve tuhricu'l hayya ve mine'l meyyiti ve** (22) **tuhricu'l meyt mine'l hayyi ve terzuku men teşāu bi gayri hısābın**[256] İbn ʿAbbās eydür rażıya'llāhu ʿanhü bu āyet münāfıḳlar (23) şānında nāzil oldı sebeb buyıdı kim çün Resūl ʿaleyhi's-selām Mekke'yi fetḥ eyledi ki ʿAbdu'llāhi'bni (24) Übey ki münāfıḳlaruñ başıdı didi ki be-dürüstī Muḥammed umar ki milk-i Fāris'e ve Rūm'a melik (25) ola bu arzū ḳaçan aña ḥāṣıl olur olacaḳ degül Ḥaḳ Teʿālā anda bu āyeti indürdi ammā Muḳātil eydür (26) Resūl ʿaleyhi's-selām Rabbinden diledi ki Fārisile Rūm milkini ümmetine vire Ḥaḳ Teʿālā aña bu duʿāyı taʿlīm (27) idüp ilhām ḳıldı tā ki bunuñıla duʿā ḳıla ol ḥāceti yerine gele ve daḫı baʿżılar didiler ki şol (28) vaḳt ki Resūl ʿaleyhi's-selām ḫandaḳ ḳazmaġa emr eyledi ol ḫandaḳ içinde bir ṭaş ẓāhir oldı (29) aṣḥāb

[255] Âl-i İmrân Sūresi (3), 25. ayet: "Geleceğinden şüphe olmayan günde, onları topladığımız ve haksızlık yapılmayarak herkese kazandığı eksiksiz verildiği zaman, nasıl olacak?"

[256] Âl-i İmrân Sūresi (3), 26-27. ayet: "De ki: "Mülkün sahibi olan Allah'ım! Mülkü dilediğine verirsin; dilediğinden çekip alırsın; dilediğini aziz kılar, dilediğini alçaltırsın; iyilik elindedir. Doğrusu Sen, her şeye Kadir'sin. Geceyi gündüze, gündüzü geceye geçirirsin; ölüden diri, diriden ölü çıkarırsın; dilediğini hesapsız rızıklandırırsın"."

anı ḳazmaḳda ʿāciz ḳaldılar ḳazmayı Resūl kendü eline aldı bir kez çün urdı ol ṭaşdan (30) bir nūr çıḳdı Selmān anı görüp Resūl ʿaleyhi’s-selām didi ki bir ʿaceb nesne gördüm yā Resūla’llāh (31) Resūl ʿaleyhi’s-selām didi ki anı gördüñ mi Selmān didi ki belī gördüm Resūl didi ki ol nūr içinde

[102b] (1) Şām ehlinüñ ḳaṣrların gördüm andan bir daḫı urdı girü ancılayın bir nūr ẓāhir oldı didi ki Fārs (2) ehlinüñ ḳaṣrların gördüm bu nūr içinde Resūl ʿaleyhi’s-selām didi ki tiz ola ki milk-i Şāmıla milk-i (3) Fāris benüm ümmetüme virile anlar anuñ üzre ġālib olalar münāfıḳlar anı işidüp didiler ki be-dürüstī (4) bu Muḥammed kendü nefsi üzre ḳorḳudan emīn olmaz çāresüz ḳalup dört yanına ḫandaḳ ḳazu ṭurmışdur (5) Fārisle Rūm milkin temennī ḳılur bu ḳanda olısar ḥāl budur kim Rūmıla Fārsi melikleri ḥarir dībāc örer (6) yaturlar bu Muḥammed ḥaṣır üzre yatur eger bu peyġāmbermisse ḥāli böyle mi olayıdı bu āyet anda indürildi (7) Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki eyit yā Muḥammed ey Allāhumme ve pādişāhlar pādişāhı kime dilerseñ mülk virürsin (8) ḥabībüñ Muḥammed gibi ve daḫı aña uyanlar gibi ve kimden dilerseñ çeküp milkin elinden alursın Fārisle (9) Rūm melikleri gibi ve daḫı kimi dilerseñ ʿazīz ḳılursın ehl-i İslām gibi ve kimi dilerseñ ḫur (10) ẕelīl ḳılursın ehl-i şirk ve ehl-i ṭuġyān gibi hidāyet saʿādet virmek senüñ elüñdedür kim (11) sen külli nesne üzerine ḳādirsin dilerseñ saʿādet ve hidāyet viresin dilerseñ şeḳāvet (12) żalālet içinde ḳoyasın İlāhi dilerseñ gice gündüze givirürsin güni uzun ḳılursın ki on beş (13) sāʿate çıḳar gice ḳışa ḳılursın ki ṭoḳuz sāʿate iner ġāyet ḳışalduġı ol olur dilerseñ gündüzi (14) gice givirürsin gice on beş sāʿate çıḳarursın ki ġāyet uzaduġı ol olur ve güni ṭoḳuz (15) sāʿate indürürsin ki ġāyet ḳışaşı oldur ve daḫı giceyi giderüp gündüz getürürsin tā ḳıyāmete (16) degin ve daḫı ölüden diri getürürsin ki yumurdadan yavrı çıḳarursın ve diriden ölüyi çıḳarursın (17) ki ḳuşdan yumurda getürürsin baʿżılar didiler ki diriden ölü adamdan nuṭfe getürmekdür ve daḫı (18) didiler kim ölüden diri nuṭfeden adam getürmekdür ve daḫı didiler kim ölüden diri kāfir bilinden (19) müʾmin getürmekdür diriden ölü müʾmin ṣulbından kāfir getürmekdür yāḫud

ʿālimden cāhil ve cāhilden (20) ʿālim getürmekdür Zührī'den rivāyetdür ki eydür Resūl ʿaleyhi's-selām bir gün ḫātunlarınuñ baʿżısınuñ (21) evine girdi bir görklü ṣıfatlu ʿavret oturur ṣordı ki işbu kimdür didiler kim ḫālelerüñden birisidür (22) girü ṣordı ki buna kimseden didiler ki ḫālededür Esved ḳızı ve Esved ʿabd Yaġuṯ oġlıdur Resūl (23) ʿaleyhi's-selām anı işidüp didi ki sübḥāna'llāh zihī ḳādir ki ölüden diri çıḳarur zīrā ol ʿavret (24) müʾmine ve ṣāliḥayıdı anuñ anası kāfiridi ve daḫı didi ki İlāhi kime dilerseñ ḥisāb söz rızḳ virürsin (25) hīç ṣanmadıġı yirlerden ve her kimse kim bu āyeti gicede ve ṣabāḥda oḳusa Ḥaḳ Teʿālā anı ʿizzete irgürüp ẕilletden (26) ṣaḳlaya ve ölmiş göñlini dirgüre ve rızḳını bol ḳılıvire kendü faẓlı birle ve bundan ṣoñra buyurdı ki (27) **lā yettehizi'l muʾminūne'l kāfirīne evliyāe min dūni'l mu'minīn ve men yefʿal zālike fe leyse mina'llāhi fī** (28) **şeyʾin illā en tettekū minhum tukāta ve yuhazzirukumu'llāhu nefsehu ve ilallāhi'l masīr**[257] İbn ʿAbbās eydür raẓıya'llāhu ʿanhü bu (29) āyet daḫı münāfıḳlar şānında indürildi ki ʿAbdu'llāh bin Übeyy'dür bāḳī aṣḥābıla īmān iẓhār idüp (30) bāṭınlarında küfr gizlerlerdi ʿādetleri buyıdı ki Yehūdiler dost ṭutınup anlardan yardım nuṣret umarlar (31) idi Resūl ḳatında olunan ḫaberlerden gelüp olara degürürlerdi umarlarıdı ki olar Muḥammed üzre ẓafer

[103a] (1) bulalardı aṣḥābıla Allāhu Teʿālā oları menhī idüp buyurdı ki müʾminler kāfirleri dost ṭutunmasunlar (2) müʾminlerden ġayr tā ki olardan ʿavn u nuṣret umarlar her kimse kim müʾmin olup kāfiri dost (3) ṭutunsa Allāhu Teʿālā dīninden hīçbir nesnede degüldür zīrā kāfire dost olan anuñ küfrine (4) rāżı olsa gerek ve her kimse kim küfre rāżı ola ol daḫı ancılayın kāfir olur illā meger kim kendünüñ (5) helākliginden ḳorḳup dilile anı rāżı ḳıla göñli īmān üzre muṭmaʾin ola īmānda tereddüd olmaya (6) bes Allāhu Teʿālā sizi ḳorḳıdur kendü ʿuḳūbetile ki żarūret olmadın ehl-i küfr kendüñüze dost (7) ṭutmayasız ḫaẕer ḳılup ṣaḳınasız kim dönüp varacaḳ yiriñüz āḫiretde Allāh ḫażretidür

[257] Âl-i İmrân Sūresi (3), 28. ayet: "Müminler, müminleri bırakıp kafirleri dost edinmesinler; kim böyle yaparsa Allah katında bir değeri yoktur, ancak, onlardan sakınmanız hali müstesnadır. Allah sizi Kendisiyle korkutur, dönüş Allah'adır."

sizüñ ʿamelüñüze (8) göre cezā ḳılur ve daḫı buyurdı ki **kul in tuhfū mā fī sudūrikum ev tubdūhu yaʿlemhu'llāh ve yaʿlemu mā** (9) **fi's semāvāti ve mā fi'l ard vallāhu alā külli şey'in kadīr**[258] yaʿnī āyet yā Muḥammed eger siz göñlüñüzde ʿahdiñüz ṣıyup (10) kāfirleri dost ṭutduġuñuzı gizlerseñiz yāḫud anı müʾminlere āşikāre daḫı iderseñüz Allāhu (11) Teʿālā anı bilür daḫı gökler ve yirler içinde ne işlenürse ḳavm ol bilür ki hīçbir nesne aña ḫafī (12) degüldür bes Allāhu Teʿālā gizlü āşikāre bilmege ve kime ʿaẕāb kime maġfiret ḳılmaġa ḳadīrdür ḳudreti (13) yiter ʿaczi yoḳ her kişi ne işlerse ḫayrdan ve şerden aña göre cezāsın ḳılur nitekim buyurdı **yevme** (14) **tecidu kullu nefsin mā ʿamilet min hayrin muhdāran ve mā ʿamilet min sū'in teveddu lev enne beynehā ve beynehū emeden baīdā ve yuhazzirukumu'**- (15) **-l lāhu nefsehu vallāhu raūfun bi'l ʿıbād**[259] yaʿnī ḳıyāmet güninde her nefes ḥāżır bulısar dünyada ḫayr ʿamelden (16) ne işledise şöyle ki hīç şevābdan bir ẕerre naḳṣ olunmaya ammā ol şer ve ḫabīṣ ʿameller kim dünyāda (17) işledi anı göricek şöyle temenni ḳıla her nefsi ki iy kāşki bunuñıla ol ʿamel arasında maşrıḳ maġrıb (18) aralığınca ırаḳlıḳ olaydı ol ʿameli ol hergiz işlemeydi bes Allāhu Teʿālā sizi ʿuḳūbetile ḳorḳıdur (19) tā ki ḥaẕer idüp ol yavuz ʿamelleri işlemeyesiz bilesiz ki Allāhu Teʿālā ḳullarını ni esirgeyicidür günāh işlemek (20) ile tizcek teʾcīl ʿuḳūbet ḳılmaz teʾḫīr ider ola ki bir ögütlenüp tevbe ḳılalar ṭarīḳ-i żalāletden (21) dönüp ṭarīḳ-i hidāyete geleler tā ki raḥmet maġfiret bulup saʿādete ireler ve daḫı buyurdı ki **kul in** (22) **kuntum tuhibbūna'llāhe fe't tebiūnī yuhbibkumu'llāhu ve yagfir lekum zunūbekum vallāhu gafūrun rahīm**[260] bu āyetüñ (23) sebeb-i nüzūli buyıdı kim Resūl ʿaleyhi's-selām çün Kaʿb bini'l Eşref aṣḥābıla İslām'a daʿvet (24) ḳıldı anlar didiler ki bizüm Allāh ḳıtında mertebemüz şol ata ḳıtında oġul mertebesi gibidür meḥabbet yöninden biz (25) Allāhu Teʿālā'nuñ muḥibbleriyüz çün bular böyle didiler Allāhu Teʿālā bu āyeti indürüp ḥabībine didi ki

[258] Âl-i İmrân Sūresi (3), 29. ayet: "De ki: "İçinizde olanı gizleseniz de açıklasanız da Allah onu bilir. Göklerde olanları da, yerde olanları da bilir. Allah her şeye Kadir'dir"."

[259] Âl-i İmrân Sūresi (3), 30. ayet: "Her kişinin yaptığı iyiliği ve yaptığı kötülüğü, ki kendisiyle o kötülük arasında uzun bir mesafe olmasını diler, hazır bulacağı günü bir düşünün. Kullarına karşı şefkatli olan Allah size kendinden korkmanızı emreder."

[260] Âl-i İmrân Sūresi (3), 31. ayet: "De ki:"Allah'ı seviyorsanız bana uyun. Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah affeder ve merhamet eder"."

eyit (26) yā Muḥammed olara kim biz Allāhu Teʿālā'nuñ muḥibbleriyüz dirler eger siz Allāh'ı gerçek severseñüz benüm dīnüme mütābaʿat (27) ḳıluñ ki taḥḳīḳ ben Allāhu Teʿālā'nuñ Resūliyem anuñ ḫaberdür kim size irişdürürem eger siz baña mütābaʿat (28) ḳılup anuñ ṭāʿatine ḳaṣd iderseñüz anuñ emrin yerine getürseñüz meḥabbetüñüz gerçek olur Allāhu Teʿālā (29) daḫı sizi sever ve günāhlaruñuzı daḫı yarlıġar ki ol Allāh ġafūrdur maġfiret ḳılur raḥīmdür esirger (30) şuları ki tevbe ḳılup andan yaña meḥabbetile teveccüh ḳılalar zīrā ḳuldan meḥabbet Allāh ve Resūl'e ve anlaruñ (31) emrine muṭīʿ olup ḥükmine rāżı olmaḳdur ve Allāh'dan daḫı meḥabbet ḳuluna andan günāhın ʿafv

[103b] (1) idüp raḥmetile anuñ üzere inʿām ḳılmaḳdur daḫı aña tevfīḳ virüp ʿişmet içinde ṭutunmaḳdur ve ḳuldan (2) meḥabbet aña muṭīʿ olmaḳdur çün bu āyet indürildi ol Yehūdiler didiler ki be-dürüstī Muḥammed diler ki biz anı ḫāṣ (3) dost ṭutınup aña ikrām ʿizzet ḳılavuz nitekim Naṣārā ʿĪsā'yı dost ṭutdılar ve aña muṭīʿ oldılar çün (4) olar bu kelām işitdiler Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürdi **kul etīü'llāhe ve'r resūle fe in tevellev fe inna'llāhe lā yuhibbu'-** (5) **-l kāfirīne**[261] yaʿnī eyit yā Muḥammed Allāhu Teʿālā'ya muṭīʿ oluñ şol ḥükm üzre kim indürdi ve Resūl'e muṭīʿ (6) oluñ şol nesnede kim beyān ḳılup ḫaber virdi emr-i dünyādan ve emr-i āḫiretden eger muṭīʿ olup münḳād (7) olurlarsa saʿādet olaruñ ve ger olmayup iʿrāż iderlerse küfr içinde ḳalalar Allāhu Teʿālā kāfirleri sevmez (8) düşman ṭutar olara raḥmet maġfiret ḳılmaz ebedī ḫiẕlān içinde ṭutar bes bu āyetde naẓar ḳıl gör ki Allāhu (9) Teʿālā kendüye iṭāʿat ḳılmaġı Resūl'üñ iṭāʿatine muḳārin ḳıldı ol kāfirlerüñ raġmine ve daḫı aña (10) işāret ḳıldı ki Resūl ʿaleyhi's-selām girçek iṭāʿat ḳılmayan Allāh daḫı muṭīʿ olmış olmaz nitekim ol (11) geçen āyetde beyān idüp Ḥaḳ Teʿālā kendünüñ meḥabbeti aña mütābaʿat ḳılmaḳda şarṭ ḳodı didi kim eyit yā (12) Muḥammed eger Allāh severseñüz baña uyuñ bes Ḥaḳ müʾmin olanlara eyle gerekdür kim Resūl muṭīʿ olup aña (13) mütābaʿat ḳılup sünnetile ʿamel eyleye dilerse

[261] Âl-i İmrân Sūresi (3), 32. ayet: "De ki: "Allah'a ve Peygambere itaat edin". Yüz çevirirlerse bilsinler ki, Allah inkar edenleri sevmez."

ki Allāhu Teʿālā daḫı anı seve aña raḥmet maġfiret ḳılup (14) ʿişmet içinde ṭuta bundan şoñra Ādem'den ve Nūḥ'dan ʿaleyhi's-selām ḫaber virüp buyurdı ki (15) **inna'llāhe'stafā ādeme ve Nūhan ve āle İbrāhīme ve āle İmrāne ʿale'l ālemīne zurriyyeten baʿduhā min baʿdin** (16) **vallāhu semīun alīm**[262] yaʿnī Allāhu Teʿālā Ādem'i ve Nūḥ yaratdı iḫtiyār ḳıldı evvel ol muḫtārdur niçün ki dīni dīn-i (17) İslām'dur ve anı iḫtiyār ḳılduġı daḫı biş ḫāṣiyyetiledür evvel bu ki anı ḳudret elile görklü ṣūret (18) üzere yaratdı ikinci külli esmāyı aña bildürdi üçünci emr eyledi ki ferişteler aña külli secde ḳıldılar (19) dördünci anı ucmaḳda sākinlendürdi beşinci anı dükeli ādem oġlanınuñ atası ḳıldı ve Nūḥ daḫı (20) ʿaleyhi's-selām iḫtiyār ḳıldı beş nesne ile evvel bu ki anı daḫı bu beşerüñ atasın ḳıldı zīrā Ṭūfān'da (21) külli ḫalḳ ġarḳ olup helāk oldılar anuñ ẕürriyyeti bāḳī ḳalup girü nesl andan üredi ikinci anuñ ʿömrini (22) uzun ḳıldı ki ṭoḳuz yüz elli yıl Ḥaḳ Teʿālā ḳulların Mevlāları ḳapusına daʿvet ḳıldı baḫt u saʿādet (23) anuñ kim ʿömri uzun ola ʿameli görklü ola veyl helāklik anuñ kim ʿömri uzun ola anı şer ʿameller içinde (24) żāyiʿ ḳıla üçünci anuñ duʿāsın kāfirler üzre icābet ḳılup küllisin helāk eyledi ve mü'minler (25) çün daḫı müstecāb ḳılup kāfirler eẕāsından necāt buldılar dördünci anı ẕürriyyetile ve aña mütābaʿat (26) ḳılanlarıla gemi üzere götürüp ġarḳdan ṣaḳladı beşinci evvel şerāyiʿ mensūḫ olmaḳlıḳ anuñ sebebile (27) oldı ki andan öñ kişi ḫālātasın ve ʿammatasın yaʿnī anasınuñ ḳız ḳardaşın ve atasınuñ ḳız ḳardaşın (28) ve kendü ḳız ḳardaşın almaḳ ḥarām degüldi Nūḥ-ı şerīʿat anı mensūḫ idüp ḥarām oldı ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā (29) İbrāhīm iḫtiyār ḳıldı ʿaleyhi's-selām beş nesne ile evvel anı peyġāmberüñ atası ḳıldı zīrā rivāyet ḳılındı kim (30) anuñ ṣulbından biñ peyġāmber vücūda geldi kendü zamānından tā Resūl zamānına dek ʿaleyhi's-selām ikinci (31) Ḥaḳ Teʿālā anı kendüye ḫalīl ṭutdı ve üçünci Nemrūd-ı laʿīn odından anı ṣaḳlayup odı aña selāmet

[262] Âl-i İmrân Sūresi (3), 33-34. ayet: "Allah, Adem'i, Nuh'u, İbrahim ailesini, İmran ailesini birbirinin soyundan olarak alemlere tercih etti. Allah işitendir, bilendir."

[104a] (1) eyledi dördünci anı cemīʿ ḫalḳa imām eyledi beşinci Ḥaḳ Teʿālā anı birḳaç kelimātıla ibtilā ḳıldı aña tevfīḳ (2) virdi ki ol kelimeleri ol tamām eyledi nitekim sūre-yi Baḳara'da beyān eyledük ve daḫı buyurdı ki Āli (3) ʿİmrān daḫı iḫtiyār ḳıldı Muḳātil eydür Murād Āli ʿİmrān'dan Mūsā ile Hārūn atasıdur Kelbī eydür Meryem (4) atası ʿİmrān'dur ki Süleymān oġlanlarındandur ʿaleyhi's-selām eger Murād Hārūn ve Mūsā atası ise (5) ʿālimler üzerine iḫtiyār ḳılduġı bu ola ki anlaruñ ḳavmi üzre menn ü selvā yaġdurdı ol Tīh içinde (6) ḳırḳ yıl kim bunı ʿālem içinde hīçbir peyġāmber ḳalmadı ve ger Murād bundan Meryem atası ʿİmrān ise ʿālimler (7) üzre anı iḫtiyār ḳıldıġı bu ola ki Meryem'den ʿĪsā ʿaleyhi's-selām atasuz vücūda geldi ki hīç ʿālemde (8) bu nesne daḫı kimse vāḳıʿ olmadı ki bular birbirinüñ ẕürriyyetidür ki baʿżısı baʿżısınuñ irince (9) gelmişdür birbirinüñ dīn üzredür küllisinüñ dīni dīn-i İslām'dur Allāhu Teʿālā bularuñ kelāmların işidici (10) ve ḥāllerin bilicidür ki aña ḫafī nesne yoḳdur ve daḫı Allāhu Teʿālā ʿalīmdür işidür bilür ne ki ʿİmrān ʿavreti (11) söyleyüp ḫaber virdi nitekim buyurdı **iz kālet imraetu ımrāne rabbi innī nezertu leke mā fī batnī muharraran** (12) **fe tekabbel minnī inneke ente's semīu'l alīm**[263] yaʿnī çün ol Ḥanne ki Meryem anasıdur ʿİmrān ibn Mātān ʿavreti (13) ḥāmile oldı didi ki eger beni Ḥaḳ Teʿālā bu ḥamlumdan selāmet ḳurtaracaḳ olursa ki āsānlıġıla dünyāya (14) getürem ol Tañrıçun muḥarrer olsun muḥarrer aña dirler ki hergiz dünyā ʿamelin işlemeye ʿavret çiftlenmeye mücerred (15) āḫiret ʿameline meşġul ola miḥrābından çıḳmaya illā ḳażāī ḥācetiçün belki dāyim mülāzım olup Rabbine (16) ʿibādete ḳıla çün ol Ḥanne bu kelāmı ḳıldı ḥelāli ʿİmrān aña didi ki eger bu ḥamlüñ dişi olursa dişi (17) çün ʿavretdür mestūre gerek nice ḳılısarsın ol Ḥanne anı işidüp ġuṣṣaya vardı ol ḥālde didi (18) ki yā Rabbi ben senüñçün bu ḥamlümi neẕr eyledüm tā ki emr-i dünyādan āzād olup senüñ ḳapuña ḫiẕmetkār (19) ola ʿömrini senüñ ʿibādetüñe ṣarf eyleye sen bilürsin ki bu benüm ḳarnum içinde irkek midür (20) yāḫud dişi her neyise

[263] Âl-i İmrân Sūresi (3), 35. ayet: "İmran'ın karısı: "Ya Rabbi! Karnımda olanı, sadece sana hizmet etmek üzere adadım, benden kabul buyur, doğrusu işiten ve bilen ancak Sensin" demişti."

benden bu neẕrüm ḳabūl eylegil kim duʿālar işidici sensin ve benüm ḥamlümi ve (21) niyyetümi bilici sensin ümīẕdür benüm duʿāmı żāyiʿ ḳılmayasın **fe lemmā vadaathā kālet Rabbi innī vadaʿtuhā** (22) **unsā vallāhu aʿlemu bi mā vadaat ve leyse'z zekeru ke'l unsā ve innī semmeytuhā Meryeme ve innī ʿuīzuhā bike ve** (23) **zurriyyetehā mine'ş şeytāni'r racīm**[264] yaʿnī çün Ḥanne'nüñ ḥamli müddeti tamām oldı anı ṣaġ selāmet vücūda (24) getürdi gördi ki ḳız oldı didi yā Rabbi ben ol ḥamlüm dişi vücūda getürdüm Allāhu Teʿālā ḫod anı key (25) bilicidür ki ne toġdı irkek dişi gibi olmaz ḫiẕmet yirine getürmege ben aña Meryem deyü ad virdüm (26) yaʿnī anlaruñ lüġatinde Meryem dimek ḫādim dimek olurdı ve anı yā Rabbi saña ṣıġındurdum dünyā (27) ve āḫiret şerlerinden ve andan gelen ẕürriyyeti daḫı eger taḳdīr ḳılduñsa ki andan ẕürriyet gele şeyṭān-ı (28) recīmüñ ki melʿūn maṭrūddur ve vesāvisinden ve iġvālarından sen ṣaḳlaġıl Ḥaḳ Teʿālā anuñ (29) duʿāsın ḳabūl eyledi şeyṭān-ı recīmden anı daḫı ve ẕürriyyetin daḫı ṣaḳladı nitekim Resūl ʿaleyhi's- (30) -selām ḫaber virdi hīçbir oġlan olmaya ki ol andan vücūda gele illā şol toġduġı vaḳt (31) şeyṭān anı elile dürter ol āvāz virüp aġladuġı andandur illā Meryem'le oġlı ʿĪsā'yı ʿaleyhi's-

[104b] (1) -selām mess itmedi ol melʿūn Ḥanne'nüñ duʿāsından ötürü bes Ḥaḳ Teʿālā anuñ iḫlāṣından ötürü (2) anı ḳabūl eyledi ulu kerāmete irişdürdi nitekim buyurdı **fe tekabbelehā rabbuhā bi kabūlin hasenin ve** (3) **enbetehā nebāten hasenen ve keffelehā zekeriyyā kullemā dehale ʿaleyhā zekeriyya'l mihrābe vecede ʿindehā rızkan** (4) **kāle yā Meryemu ennā leki hāzā kālet huve min ʿindi'llāh inna'llāhe yerzuku men yeşāu bi gayri hısābın**[265] yaʿnī Ḥanne (5) Meryem anası anı bir pāre bize ṣarup ḳundaḳ eyledi iltüp Beytü'l-Maḳdis'de miḥrāb ḳatında ḳodı (6) ne ḳadar ki ʿālim ʿābid varıdı her biri cemʿ olup ṭalep ḳıldı ki anı alup terbiyet ḳıla Zekeriyyā peyġāmber (7) ʿaleyhi's-selām didi ki

[264] Âl-i İmrân Sūresi (3), 36. ayet: "Onu doğurduğunda, Allah onun ne doğurduğunu bilirken "Ya Rabbi! Kız doğurdum. Erkek, kız gibi değildir, ben ona Meryem adını verdim, ben onu da soyunu da, kovulmuş şeytandan Sana sığındırırım" dedi."

[265] Âl-i İmrân Sūresi (3), 37. ayet: "Rabbi onu güzel bir kabulle karşıladı, güzel bir bitki gibi yetiştirdi; onu Zekeriya'nın himayesine bıraktı. Zekeriya mabedde onun yanına her girişinde, yanında bir yiyecek bulurdu. "Ey Meryem! Bu sana nereden geldi?" demiş, o da: Bu, Allah'ın katındandır" cevabını vermişti. Doğrusu Allah dilediğini hesapsız rızıklandırır."

bunuñ terbiyetine sizden baracaḳluraġın ki ḫālāta benüm ḳatumdadur zīrā Zekeriyyā'nuñ (8) ḫātunı Meryem anası Ḥanne'nüñ ḳız ḳardaşıdı ʿĪsāyıla Yaḥyā iki ḳız ḳardaş oġlanlarıdur olʿālimler (9) veʿābidler didiler kim bu muḥarreredür eger bunı terbiyetiçün ḫālātasına teslīm ideler nesebden ötürü girü (10) kendü anası aḥaḳraḳdur ki bunı terbiyet ḳıla ammā gelüñ ḳurʿa bıraġalum kime düşerse ol olup terbiyet (11) ḳılsun bunuñ üzre ittifāḳ idüp çıḳdılar ʿayn-ı selvāna geldiler her biri ḳalemlü ḳalemin ol ırmaġa (12) bıraḳdılar ki ol ḳalemler birincidenidi anlaruñ küllinüñ ḳalemleri ṣuya batup ġāyib oldı Zekeriyyā (13) ḳalemi ṣu yüzinde ḳaldı ve bir rivāyete dimişler kim dükelinüñ ḳalemini ṣu aldı aşaġasına aḳıp gitdi (14) ammā Zekeriyyā ḳalemi ṣuyuñ yuḳarusından yaña aḳup gitdi bes olar külli bildiler kim anı terbiyet ḳılmaġa Zekeriyyā (15) ḫaḳluraḳdur ḳodılar fārigˇ oldılar Zekeriyyā alup kendüye żam eyledi bu āyet maʿnisi buña işāret (16) ḳılur ki Ḥaḳ Teʿālā buyurdı **fe tekabbelehā rabbuhā ileyh**[266] yaʿnī ol Ḥanne'nüñ neẕrini anuñ Rabbi görklü- (17) -likile ḳabūl eyledi anı görklü ġıdālarına ġıdālandurdı ve görklü terbiyetile anı ziyāde ḳılup artırdı anı (18) Zekeriyyā'ya żam eyledi terbiyetçün ki peyġāmberdür ol aña delālet ḳılur ki ġayr ne virmedi Resūlinüñ (19) kefāletinde ḳodı ḫaberde eyle rivāyet ḳılınur kim Zekeriyyāʿaleyhi's-selām anuñçün bir maḳṣūre bünyād ḳıldı (20) anda miḥrāb eyledi ammā ḳapusını dīvār ortasında ḳıldı ki aña kimse çıḳmazdı illā nerdübānıla (21) bes Zekeriyyā anuñçün bir dāye ücrete ṭutdı ki anı emzirüp terbiyet iderdi ol ḳapuyı anuñ üzerine (22) kilidlerdi aña hīçbir kimse çıḳmazdı illā Zekeriyyā çıḳardı tā aña degin ki bāliġa oldı buyıdı ki ol (23) maḳṣūrede yalıñuzʿibādet ḳılurdı ḳaçan ki aña ʿöẕr vāḳıʿ olaydı maḳṣūreden çıḳup (24) ḫālātası ḳatına gelürdi anuñ ḳatında ṭurdı tāʿöẕr defʿ olunca andan ġusl idüp girü maḳṣūreye (25) varurdıʿibādetine meşġul olurdı kendü miḥrābında baʿżılar didiler ki āyiseyidi hīçʿöẕr (26) görmezdi ṭāyim ṭāhireyidi ammā Zekeriyyā ḳaçan ki anuñ miḥrābına ḳışın gireydi yaz yimişlerin bilürdi (27) ve yazın girse ḳış yemişlerin bilürdi tāze tāze ḥikmet bunda buyıdı kim eger vaḳtüñ

[266] Âl-i İmrân Sūresi (3), 37. ayet: "Rabbi onu kabulle karşıladı."

yemişin bulaydı (28) Zekeriyyā'nuñ göñline eyle ḫuṭūr ideydi ki bunuñ ḳatına ādemīden kimse girür çıḳar anda bir gümāna düşeydi bes ol (29) vaḳtsüz yemişler bulduġı aña yaḳın olurdı ki ol nesne aña Ādem cihetinden degül bes andan ötürü ṣorup (30) didi ki yā Meryem bu saña ḳandan ḥāṣıl olur Meryem didi ki ol baña Allāh ḳatındandur ki faẕlıla ʿaṭā (31) ḳılur be-dürüstī Allāhu Teʿālā rızḳlandurur kimi dilerse vaḳtlu vaḳtsiz ṣanmaduġı yirden ve daḫı buyurdı ki

[105a] (1) **hunālike deā zekeriyyā rabbeh kāle rabbi heblī min ledunke zurriyyeten tayyibeten inneke semīu'd duāi**[267] yaʿnī çün (2) Zekeriyyā gördi ki Allāhu Teʿālā aña yazın ḳışın ṭaʿāmın virür ve ḳışın yaz ṭaʿāmın virür kendünüñ daḫı (3) yaşı pirlige irişmedi oġul ḳız ḥāṣıl olmamışdı olmaḳdan ümīẕ daḫı kesmişdi atadan dededen (4) beytü'l māl miftāḥ ve ḥükm-i nübüvvet anuñ elindeyidi ḳorḳardı ki kendü ola ol ehl-i beytinden bir ġayr ne (5) intiḳāl ide anı görüp didi ki ol Allāh ki ḳādirdür ḳışın yaz yimişin vire ve yazın ḳış yimişin vire (6) ḳādirdür aña daḫı kim pīrlikden ṣoñra ʿaḳīm ʿavretden oġlan vire bes ol vaḳt Zekeriyyā Rabbine duʿā (7) ḳılup didi ki yā Rabbi baña bir oġul bağışlaġıl senüñ ḳatuñdan faẕluñıla ki ol ẕürriyeti ṭayyibe (8) ola dükeli yaramaz ṣıfatlardan pāk arı ola yaradılmaġı ve ḫulḳı daḫı görklü ola saña muṭīʿ münḳād (9) ola sen duʿālar ḳabūl idici pādişāhsın bu duʿāmı icābet ḳılıvir bes Ḥaḳ Teʿālā duʿāsın ḳabūl (10) eyledi ferişteler gönderdi ki aña beşāret idüp oġul müştleyeler nitekim buyurdı **fe nādethu'l melāiketu** (11) **ve huve kāimun yusallī fī'l mihrābī enna'llāhe yubeşşiruke bi yahyā musaddikan bi kelimetin mina'llāhi ve seyyiden ve hasūran** (12) **ve nebiyyen mine's sālihīne**[268] yaʿnī Cebrāʾīl ʿaleyhi's-selām gelüp aña beşāret birle nidā ḳıldı ol miḥrābında (13) namāz ḳılurdı didi ki yā Zekeriyyā be-dürüstī Ḥaḳ Teʿālā saña beşāret ḳılup müştler bir oġlanıla (14) ki adı Yaḥyā'dur gerçekleyicüdür ol ʿĪsā'yı ki Allāhu Teʿālā'nuñ

[267] Âl-i İmrân Sūresi (3), 38. ayet: "Orada Zekeriya Rabbine dua etti: Ya Rabbi! Bana kendi katından temiz bir soy bahşet, doğrusu Sen duayı işitirsin."

[268] Âl-i İmrân Sūresi (3), 39. ayet: "Zekeriya mabedde namaz kılarken melekler ona, "Allah sana, kendisinden gelen bir kelimeyi (İsa'yı) doğrulayıcı, efendi, nefsine hâkim ve salihlerden bir peygamber olarak Yahya'yı müjdeler" diye seslendiler."

kelimesidür yaʿnī gör dimeklikile (15) vücūda gelmişdür evvel kimse kim ʿĪsā'yı gerçekledi Yaḥyāyıdı henüz üç yaşındayıdı Yaḥyā (16) üç yaşına girmişdi ki ʿĪsā vücūda geldi anda ṭanuḳlıḳ virdi ki ʿĪsā Allāhu Teʿālā'nuñ kelimesidür (17) daḫı rūḥıdur ḳaçan ol vaḳt ki ṭanuḳlıḳ virdi Benī İsrāʿīl anı ʿaceblediler genclikle nite ṭanuḳlıḳ (18) virdi Zekeriyyā ol ṭanuḳlığı işitdi ki vaḳt ṭurdı ʿĪsā'yı alup kendüye żam eyledi ʿĪsā (19) bir pāre bize ṣarılup ḳundaḳ olmışdı bunuñ ḳażiyyesi aşaġa Meryem sūresinde ẕikr oluna (20) inşāʾa'llāhu Teʿālā ve daḫı Cebrāʾīl ʿaleyhi's-selām Yaḥyā'nuñ vaṣfından ki ẕikr idüp beşāret (21) ḳıldı didi ki ol seyyiddür yaʿnī uludur ḥikmet içinde ve daḫı ḥaṣūrdur ʿavretlere irişmek (22) arzūsı anda yoḳdur anuñçün ki ol nefs şehvetden menʿ idübdür bu degül kim ʿinnīn ola yā ṣulbında (23) nuṭfesi olmaya zīrā bu erenlerde ʿaybdur ḫuṣūṣa ki peyġāmber ola peyġāmber ḫod ʿayblu olmaz (24) belki ḥaṣūr olduġı ol fiʿle ḳudreti yiterken kendü menʿ itdü gider zīrā fażīlet anda toḳdur şundan (25) ki ḳudreti yitmeyüp menʿ ide ve daḫı ol Yaḥyā peyġāmberdür ṣāliḥler zümresinden çün Cebrāʾīl bu beşāret aña (26) degürdi Zekeriyyā anı taʿaccüb idüp Cebrāʾīl girü suʾāl ḳıldı nitekim Ḥaḳ Teʿālā buyurdı **kāle Rabbi ennā yekūnu lī gulāmun** (27) **ve kad beleganiye'l kiberu vemraetī ʿākir kāle kezāliki'llāhu yefʿalu mā yeşāu**[269] yaʿnī Zekeriyyā didi taʿaccüb yöninden degül kim (28) şek yöninden yā seyyidi baña bu veled ḳanda olur kim ben uş pīrlige irişdüm ki ʿömr yüz yigirmi yıla (29) yaḳındur ʿavretüm daḫı ʿāḳıredür oġlan getürmez Cebrāʾīl ʿaleyhi's-selām didi ki eyledür ki dirüsin pīrsin (30) ʿavretüñ ʿāḳır ammā Allāhu Teʿālā ne dilerse işler ḳādirdür dilerse genciligi vaḳtinde vire dilerse (31) pīrligi vaḳtinde bes çün bildi ḥaḳīḳat ki Ḥaḳ Teʿālā dilegin yerine getürdi ve suʾāl ḳıldı nitekim

[105b] (1) buyurdı **kāle rabbicʿal lī āyeten kāle āyetuke ellā tukellime'n nāse selāsete eyyāmin illā remzan vezkur rabbeke** (2) **kesīran ve sebbih bi'l ʿaşiyyi ve'l ibkār**[270] yaʿnī

[269] Âl-i İmrân Sūresi (3), 40. ayet: "Ya Rabbi! Ben artık iyice kocamış, karım da kısırken nasıl oğlum olabilir?" dedi. Allah: "Böyledir, Allah dilediğini yapar" dedi."

[270] Âl-i İmrân Sūresi (3), 41. ayet: "Ya Rabbi! Bana bir alamet ver" dedi, "Alametin, üç gün, işaretle anlaşma dışında insanlarla konuşmamandır; Rabbini çok an, akşam sabah hamd et" dedi."

Zekeriyyā didi ki yā Rabbi baña bir ʿalāmet ḳılġıl kim anuñla ʿavretüm (3) ḥāmile olduġın bilem Ḥaḳ Teʿālā didi ki saña ʿalāmet ol ola ki üç gün bu ḫalḳıla söyleşmege (4) ṭāḳatüñ yitmeye illā işāretile baʿżılar didiler kim Zekeriyyā kelāmdan menʿ olunduġı ʿuḳūbet yönindendi (5) zīrā aña oġlan beşāret ḳıldılar ol Allāh'a ḥamde meşġul olmaġı ḳodı aña ʿalāmet diledi Ḥaḳ Teʿālā anuñ (6) dilini ḫalḳıla kelāmdan üç gün ḥabs eyledi ammā ẕikrden ve namāzdan menʿ ḳılmadı ve baʿżılar didiler kim (7) ol ʿuḳūbet yöninden degül belki aña kerāmet yönindendür kim ʿavreti ḥāmile olduġınuñ ol (8) ʿalāmeti ola ve aña muʿcize ola ve daḫı dimişler kim ol ʿalāmet diledügine sebeb bu oldı ki çün aña Yaḥyāyıla (9) beşāret ḳılup nidā olundı şeyṭān-ı laʿīn gelüp aña didi ki yā Zekeriyyā işbu nidā ki sen işidürsin (10) beşāretile ol şeyṭāndandur eger ol Allāh'dan olsa saña vaḥy olunaydı girü ḳalan nesneler vaḥy (11) olunduġılayın bes bu şübheyi zāʾil ḳılmaġıçun didi ki yā Rabbi baña bir ʿalāmet ḳılġıl tā ki anuñıla bile bu (12) beşāret Allāh'dandur çün Ḥaḳ Teʿālā kelāmdan menʿ eyledi kendü ẕikrinden menʿ itmedi buyurdı ki Rabbüñü (13) ẕikr eylegil çoḳ çoḳ gice gündüz aña namāz ḳılup ʿibādet eylegil ve daḫı buyurdı ki **ve iz kāleti'l melāiketu** (14) **yā Meryemu inna'llāha'stafāki ve tahhareki vestafāki ʿalā nisāi'l ālemīne yā Meryemuknutī li rabbiki ve'-** (15) **-s cudī verkai mea'r rakiīne zālike min enbāi'l gaybi nūhīhi ileyke ve mā kunte ledeyhim iz yulkūne** (16) **eklāmehum eyyuhum yekfulu Meryeme ve mā kunte ledeyhim iz yahtesımūn**[271] yaʿnī Cebrāʾīl ʿaleyhi's-selām nidā ḳılup (17) didi ki yā Meryem Allāhu Teʿālā be-dürüstī seni iḫtiyār ḳıldı dīn-i İslām'ıla ve seni günāhlardan ve fevāḥişden ve erenler (18) saña yapışmaḳdan ve ḥayżdan pāk ḳıldı daḫı senüñ zamānuñ ʿavretler üzre seni iḫtiyār ḳıldı (19) yā Meryem sen daḫı ol Rabbüñe muṭīʿ olġıl ḳıyām ve secde idenlerile sen daḫı bile rükūʿ eylegil yaʿnī Beytü'l- (20) -Ḳudüs ʿābidlerile bile ʿibādet eylegil Mücāhid eydür çün bu ḫiṭāb aña irişdi andan ṣoñra namāzda (21) şol ḳadar ṭururdı ki ḳademleri şişerdi ve cismi daḫı

[271] Âl-i İmrân Sūresi (3), 42-43-44. ayet: "Melekler şöyle demişti: "Ey Meryem! Allah seni seçip temizledi. Dünyaların kadınlarından seni üstün tuttu. Ey Meryem! Rabbine gönülden boyun eğ, secde et, rüku edenlerle birlikte rüku et. Bu Sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Meryem'e hangisi kefil olacak diye kalemlerini atarlarken sen yanlarında değildin, çekişirlerken de orada bulunmadın."

riyāżatdan eriyüp incelmişdi bes Ḥaḳ Teʿālā (22) Resūline ḫaber virdi ki işbu āyetlerde ẕikr olunan Zekeriyyā ve Meryem ḳażiyyeleri ol ġāʾib nübüvvet ḫaberlerdendür ki (23) sen ol vaḳt ḥāżır degüldüñ biz bunı saña vaḥy idüp bildürdük yā Muḥammed ki sen ḳatlarında degüldüñ (24) ol vaḳt ki Meryem ḥaḳḳında ḫuṣūmet idüp söyleşdiler ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā ol Meryem ḳażiyyesinüñ (25) baʿżısından ḫaber virüp buyurdı ki **iz kāleti'l melāiketu yā Meryemu inna'llāhe yubeşşiruki bi kelimetin minhu ismuhu'**- (26) **-l mesīhu īsebnu Meryeme vecīhan fī'd dunyā ve'l āhırati ve mine'l mukarrabīne ve yukellimu'n nāse fī'l mehdi ve kehlen** (27) **ve mine's sālihīn**[272] yaʿnī çün Meryem'e ʿöẕr vāḳıʿ oldı girü arındı gelüp ol ġusl idecek yircügezi ne (28) diledi ki ġusl ide girü ʿibādetine meşġul ola Ḥaḳ Teʿālā Cebrāʾīl viripdi gelüp ol ḥālde ki ġusl- (29) -deyiken aña nidā ḳılup didi ki yā Meryem be-dürüstī Allāhu Teʿālā saña beşāret ider bir oġlanıla ki anasuz (30) senden vücūda getüre kendünüñ kelimesile ki kün diye ol daḫı ola anuñ adı Mesīḥ ʿĪsā ola (31) Meryem oġlı Mesīḥ didükleri yiryüzinde siyāḥat idüp seyr itdügiçün ve daḫı gözi görmezlerüñ

[106a] (1) gözin mesḥ idüp görür olduġıçun didiler ve daḫı ol ʿĪsā dünyada cāh u menzilet ıssı olısar ve āḫiretde (2) Allāh ḳatında muḳarreblerden olısar ʿadn uçmaġı içinde ve daḫı ol bişikde kiçiken anası dizinde ḫalḳ (3) söyleyiser ve daḫı pīrligi vaḳtinde gökden indükden ṣoñra kelām-ı ḥikmet ʿibret söyleyiser ve cennetde (4) ṣāliḥlerile bile olısar çün Meryem bu nidā işitdi taʿaccüb idüp suʾāl eyledi nitekim Ḥaḳ Teʿālā ḫaber (5) virdi **kālet rabbi ennā yekūnu lī veledun ve lem yemsesnī beşerun kāle kezāliki'llāhu yahluku mā yeşāu izā kadā emren** (6) **fe innemā yekūlu lehu kun fe yekūnu**[273] yaʿnī Meryem didi ki baña oġlan nireden ḥāṣıl olur ki hīçbir beşerüñ (7) baña eli degmedi līkin Allāhu Teʿālā ne dilerse yaradur ḳādirdür ḳaçan bir nesne yaratmaḳ dilese ol dir ol (8) daḫı olur bes

[272] Âl-i İmrân Sūresi (3), 45-46. ayet: "Melekler demişti ki: Ey Meryem! Allah sana, Kendinden bir sözü, adı Meryem oğlu İsa olan Mesihi, dünya ve ahirette şerefli ve Allah'a yakın kılınanlardan olarak müjdeler. İnsanlarla, beşikte iken de, yetişkin iken de konuşacaktır ve o, iyilerdendir."

[273] Âl-i İmrân Sūresi (3), 47. ayet: "Meryem: Rabbim! Bana bir insan dokunmamışken nasıl çocuğum olabilir? demişti. Melekler şöyle dediler: Allah dilediğini böylece yaratır. Bir işin olmasını dilerse ona ol der ve olur."

Cebrāʾīl ʿaleyhi's-selām Meryem'den yaña ürdi anuñ ürmekligi raḥmine vāḳıʿ oldı (9) ʿĪsā andan ʿulüvvḳa gelüp Meryem ḥāmile oldı ammā baʿżılar dimişler kim bu Cebrāʾīl ürmeginden (10) ḥāmile olmaḳ cāiz degül zīrā lāzım gelür ki oġlanuñ baʿżısı ferişteden ve baʿżısı ādemden ola (11) ammā bunuñ taḥḳīḳi budur ki ol vaḳt ki Allāhu Teʿālā ādemi yaratdı anuñ ẕürriyetinden ʿahd u mīṣāḳ aldı (12) ol nuṭfelerüñ baʿżısın atalar ṣulbında ḳodı ve baʿżısın analar raḥminde ḳodı ḳaçan erile ʿavret (13) cemʿ olsalar ol ata ṣulbındaġı ṣuyıla ana raḥmindeki ṣu ikisi bile cemʿ olup andan veled vücūda gelür (14) bes Allāhu Teʿālā ol vaḳt atada ḳonacaḳ ṣuyı daḫı Meryem'den ḳomışdı baʿżısın ṣulbında ve baʿżısın (15) raḥminde bes Cebrāʾīl naḳḫ idüp ürdü ki ol şehveti ḥarekete getürmekiçün idi zīrā ʿavretüñ şehveti (16) ḥareket ḳılmayınca ḥāmile olmaz çün Cebrāʾīl ürdi ol şehvet anuñıla Meryemde ḥarekete gelüp ol (17) ṣulbında ḳonılan ṣu inüp raḥmine cemʿ oldı ol raḥmdegi ṣuyıla ikisi biribirne ḳarışup anda ʿulüvvḳa (18) ḥāṣıl olup Meryem ʿĪsā'ya ʿaleyhi's-selām ḥāmile oldı Ḥaḳ Teʿālā ḳādirdür ol didi hemān atasuz oġlan (19) oldı ve daḫı ḫaber virüp buyurdı ki **ve yuʿallimuhu'l kitābe ve'l hikmete ve't tevrāte ve'l incīle ve resūlen** (20) **ilā benī isrāīle ennī kad ciʿtukum bi āyetin min rabbikum ennī ehluku lekum mine't ṭīni ke heyeti't tayri fe enfuhu fīhi** (21) **fe yekūnu tayran bi izni'llāhi ve ubriu'l ekmehe ve'l ebrasa ve uhyī'l mevtā bi izni'llāh ve unebbiukum bi mā** (22) **tekulūne ve mā teddehırūne fī buyūtikum inne fī zālike le āyeten lekum in kuntum muʿminīne**[274] yaʿnī Allāhu Teʿālā bildüre (23) ol ʿĪsā'ya kendüden ilerüki enbiyālaruñ kitāblarnı ve daḫı ḫaṭṭ u kitābet ḳılmaġı aña vaḥy ilhām ḳılmaġıla (24) daḫı ʿilm ve ḥikmet bildürüp faḳīh ḳıla ve Tevrāt'ı İncīl'i daḫı ẓāhirden aña bildürüp ḥıfẓ itdürüp (25) sehl vaḳt içinde baʿżılar didiler kim toġduġı vaḳt ol Tevrāt'ı ḥıfẓ idüp toġdı Ḥaḳ Teʿālā (26) ḳudretinden bu baʿīd degüldür ki olmaya ve daḫı söyleye ḫalāyıḳa Resūl oluban diye ki taḥḳīḳ (27) yā ḳavm ben size risāletile gelüp nübüvvetüme ʿalāmet getürdüm diyeler ki ʿalāmetüñ

[274] Âl-i İmrân Sūresi (3), 48-49. ayet: "Ve Allah ona kitabı, hikmeti, Tevrat ve İncil'i öğretecek. Allah, onu İsrailoğullarına bir Peygamber olarak gönderecek. Şüphesiz ben size Rabbinizden bir mucize getirdim. Ben çamurdan kuş şeklinde bir şey yapar, ona üflerim. O da Allah'ın izniyle hemen kuş oluverir. Körü ve alacalıyı iyileştiririm ve Allah'ın izniyle ölüleri diriltirim. Evlerinizde ne yiyip ne biriktirdiğinizi size haber veririm. Eğer mü'minler iseniz bunda sizin için elbette bir ibret vardır."

nedür ʿĪsā diye ki (28) ʿalāmet oldur kim ben sizüñ ḳatıñuzda balçıḳdan bir ḳuş ṣıfatında nesne düzem andan aña kez (29) ürem ḳuş ola uça Allāhu Teʿālā destūrile baʿżılar didiler kim ʿĪsā büyüyüp gelüp risālet (30) ḫaber viricek ol ḳavm Benī İsrāʾīl ʿinād idüp andan muʿcize istediler didiler aña ki eger gerçek Resūl (31) iseñ bize bir yarasa yarad aña cān vir görelüm vardı ʿĪsā ʿaleyhi’s-selām bir pāre balçıḳ aldı

[106b] (1) andan yarasa düzdi aña bir nefes virüp ürdi uçup yirile gök arasına havaya gitdi Ḥaḳ Teʿālā (2) iẕnile ol balçıḳdan düzüp aña ürmek ʿĪsā’danıdı ammā anı dirildüp uçurmaḳ Allāh’danıdı nitekim (3) Meryem’e ürmek Cebrāʾīl’denidi ʿĪsā’yı raḥm içinde yaratmaḳ Allāh’danıdı ve daḫı dimişler kim ol (4) ḫalḳ andan yarasa düzmek dilediler ayruġın dilemediler zīrā girü ḳalan maḫlūḳdan ʿacebraḳdur ʿacāyibinden (5) birisi oldur kim etdür ḳandur yüki yoḳ uçar daḫı ḥayvān gibi toġurur ḳuş gibi yumurdlamazlar daḫı yelini (6) memesi var süd virür gündüz ışıġında gözi görmez ve gice ḳarañusında daḫı görmez hemān gördügi (7) iki sāʿatdedür bir gün ṭolunduġından ṣoñra bir sāʿat ve bir irte yiri aġarduḳdan ṣoñra bir sāʿat (8) gün çıḳmaġa yaḳın olınca ve bir daḫı budur kim ādem güler gibi güler ve ʿavretler gibi ʿöẕr görür çün ʿĪsā (9) ʿaleyhi’s-selām anı düzdi ve uçdı gördiler ol ḳavm gülüşüp didiler kim zihī siḥrüñ varımış yā ʿĪsā (10) diyüp aña inkār ḳıldılar ʿĪsā ʿaleyhi’s-selām didi ki ben andan gözsiz toġmışlardı görür ḳıluram ve teni (11) ala olanlara ʿilāc iderem ṣaġ olur ol ḳavm didiler kim bizüm ṭabīblerümüz var bu sen ḳılduġuñ anlar (12) daḫı ḳılur ol ʿaṣırda ḥükemādan Calinos vardı ol ḳavm cemʿ olup Calinos ḳatına geldiler ʿĪsā’nuñ (13) ʿaleyhi’s-selām sözüni aña ḫaber virdiler Calinos didi ki ol kimse kim gözsiz toġmış ola ol ʿilācıla (14) görür olmaz ve şol teni ala kim aña igne uralar ḳan çıḳmaya ol daḫı ʿilācla gitmez dönüp ol ḳavm girü ʿĪsā’ya (15) geldiler bir anadan toġmış gözsüzile bir teni ala ṭuta geldiler didiler ki yā ʿĪsā’dı imdi buları niçe ṣaġ (16) idersin görelüm ʿĪsā ʿaleyhi’s-selām duʿā ḳılup anları elile ṣıġadı gözsüz görür oldı abraş daḫı ṣaġ (17) oldı alası gitdi anı görüp ol ḳavmüñ baʿżısı īmāna geldiler baʿżısı kör inkār idüp bu seḥirdür (18) didi bes ʿĪsā ʿaleyhi’s-selām ol ḳavme didi ki ben ölüyi

diri ḳıluram Allāh destūrile ol ḳavm (19) girü Calinos'a vardılar ol ḫaberi daḫı aña degürdiler Calinos anlara didi kim ölmiş kişi aṣlā ʿilācıla (20) diri olmaz eger ol ölüyi dirgürürse bilüñ kim ol peyġāmberdür ṭabīb degül dönüp geldiler didiler kimdi imdi (21) girçekseñ bir ölü dirilt görelüm ʿĪsā ʿaleyhi's-selām dört kişi diriltdi birisi ʿAẕırā'dı kendünüñ (22) yārenlerindenidi aña Cebrāʾīl irişmişdi ki ol vefāt ḳıldı aṣḥābıla ṭurup aña vardı birḳaç gün geçmişdi (23) ki ol defn olunmışdı anuñ ḳabri üzre duʿā ḳıldı ḳabr yarılup örü ṭuru geldi Allāh destūrile şöyle (24) ki yaʿnī aḳa tururdı evlendi oġlancuḳları daḫı oldı ikinci bir ḳarıcuġuñ oġlın diriltdi ki aña (25) uġradı cenāzeyile alup giderlerdi duʿā ḳıldı dirilüp ṭuru geldi Allāh destūrile üzerindeki (26) ṭonın geydi cenāzesin boynına alup sūreyi döndi ehline geldi üçünci ʿöşr diricilerden (27) birinüñ ḳızcuġazı vefāt ḳılmışdı üzerine bir gice geçmişdi duʿā ḳıldı ol daḫı dirildi Allāh (28) destūrile andan ṣoñra ara virdiler oġlancuḳları daḫı oldı dördünci Nūḥ ʿaleyhi's-selām (29) oġlı Sām diriltidi zīrā ol ḳavm aña didiler ki bu sen diriltidigüñ hep yiñi ölmiş ḳavmdur ola (30) ki bular ölmediyidi ola bulara bir sekte ve uġunmaḳ vāḳıʿ olmış ola gel bize Nūḥ oġlı Sām'ı dirilt kim (31) çoḳdan berü vefāt ḳılmışdur ṭopraḳ olmışdur ʿĪsā ʿaleyhi's-selām didi ki anuñ ḳabri ḳandadur

[107a] (1) baña gösterüñ ol ḳavm alup Sām'uñ ḳabrine geldiler duʿā ḳılup fi'l-ḥāl ḳabr yarılup içinden ṭura (2) geldi gördiler başı aġarmış ʿĪsā ʿaleyhi's-selām aña ṣordı bu başuñ neden aġardı sizüñ (3) zamānuñuzda ḫod aġarmaḳ yoġıdı Sām didi ki yā Rūḥu'llāh çün sen baña duʿā ḳılduñ bir āvāz işitdüm (4) ki ṭur Tañrı Resūline icābet ḳıl şöyle ẓan eyledüm ḳıyāmet ḳopdı ol ḳorḳudan başum aġardı (5) ʿĪsā ʿaleyhi's-selām aña ṣordı ki cān nezʿin nite gördüñ Sām didi ki yā Rūḥu'llāh ölüm acısı (6) henüz boġazumdan gitmemişdür ḥāl budur ki ol öleli dört biñ yıldan daḫı geçmişdi Sām ol (7) ḳavme dönüp didi ki yā ḳavm buña taṣdīḳ idüp mütābaʿat idüñ ki bu Ḥaḳ Resūl'dür baʿżı ḳavm girü (8) īmāna gelüp baʿżısı inkār ḳıldılar bu ḳılduġı siḥrdür didiler bes ʿĪsā ʿaleyhi's-selām didi ki ben size (9) ḫaber virürem ki evünüzde ne yirsiz ve ne nesne ẕaḫīre idüp siz gözlersiz

didiler ki di imdi ḫaber vir (10) tā ki ol bize senüñ ṣıdḳuña ʿalāmet ola başladı ʿĪsā ʿaleyhi’s-selām her birine adlu adıla (11) ḫaber virdi ki yā fülān sen evüñde şunı yidüñ ve şunı ẕaḫīre eyledüñ çün bunı işitdiler baʿżısı (12) girü īmāna gelüp baʿżısı inkār eylediler dimişler kim Allāhu Teʿālā her peyġāmberiñe bir ḳavm gönderdi ol (13) ḳavm içinde ġālib ne nesne işlenürse ol peyġāmbere muʿcizeyi ol cinsden ẓāhir ḳılurdı tā (14) bilelerdi ki ol siḥr degüldür Mūsā zamānında siḥr ġālibdi aña ol cinsden ʿaṣā virdi anuñıla (15) ne dilerse işledi ʿĪsā zamānında ṭıbb ġālibidi ṭabībler çoġıdı ʿĪsā’ya ol cinsden (16) muʿcize virdi ki ṭabībler anda ʿāciz ḳaldılar bizüm peyġāmberimüz zamānında feṣāḥat-ı eşʿār çoġıdı (17) aña muʿcize Ḥaḳ Teʿālā Ḳurʾān’ı virdi ki fuṣaḥā ve şuʿarā ʿāciz ḳıldılar aña beñzer bir āyet getürmediler bes ʿĪsā (18) ʿaleyhi’s-selām olara bu muʿcizeleri gösterdi didi ki işbu nesnelerde size ʿalāmet-i nübüvvet var kim kifāyet (19) ider eger muṣaddıḳlardanısañuz bundan ṣoñra Ḥaḳ Teʿālā girü ḫaber virdi ki **ve muddikan limā beyne yedeyye mine’t tevrāti** (20) **ve li uhılle lekum baʿḍallezī hurrime ʿaleykum ve ci’tukum bi āyetin min rabbikum fetteku'llāhe ve etīūn inna’llāhe** (21) **rabbī ve rabbikum faʿbudūh hāzā sırātun mustakīmun**[275] yaʿnī Ḥaḳ Teʿālā ḫaber virür ʿĪsā ol ḳavme didi kim (22) ben bir kitābıla geldüm size kim ol İncīl’dür muvāfıḳdur ol kitāba kim benden öñdin Mūsā’ya indürildi (23) ki ol Tevrāt’dur daḫı geldüm ben size anuñçün kim ruḫṣat virem ḥelālliġine şol sizüñ üzerüñüze (24) ḥarām olanuñ baʿżısından at yaġ ve develer eti gibi daḫı ḳaynaḳ ıssı ḳuşlar eti gibi bunuñ taḥḳīḳ (25) sūre-yi Enʿāmda ẕikr oluna inşāʾa’llāhu Teʿālā ve ammā ol ki meytedür ṭoñuz etidür aşıldan cemīʿ (26) kitābda ḥarāmdur ebedā ben size delīl söz bürhān-ı söz bir nesneyi ḥelāl ḳılmazın ammā size dīn delīl (27) bürhānıla geldüm vācibdür size kim baña mütābaʿat ḳılasız ḳorḳuñ Allāh’dan şol nesne ki size buyurdı (28) anı ṭutuñ ve ol nesnelerden ki nemy eyledi yıġlınuñ ve baña daḫı muṭīʿ oluñ nige size direm anı (29) ṭutuñ ki ben size ḫayr ṣanucıyam be-dürüstī Allāhu

[275] Âl-i İmrân Sūresi (3), 50-51. ayet: “Benden önce gelen Tevrat'ı tasdik etmekle beraber size yasak edilenlerin bir kısmını helal kılmak üzere, Rabbinizden size bir ayet getirdim. Allah'tan sakının ve bana itaat edin; çünkü Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. O'na kulluk edin, bu doğru yoldur.”

Teʿālā benüm ḫāliḳum ve rāzıḳumdur sizüñ daḫı (30) ḫāliḳuñuz ve rāzıḳuñuzdur aña ṭapuñ anı birleñ hīçbir nesne ile aña şirk getürmeñ işbu ṭarīḳ-ı vāḥid (31) kim ben sizi aña daʿvet idem bilüñ kim toġru yoldur sizi ebedī saʿādete ulaşdurur bu āyetde

[107b] (1) Naṣārā'yı yalanlamaḳ vardur ki baʿżılar didiler Mesīḥ Allāh'dur baʿżılar didiler kim Allāh üçüñ üçüncisidür (2) ʿĪsā kendü bunda iḳrār ḳıldı ki Allāhu Teʿālā anuñ ḳavlidür anuñ maḫlūḳıdur ḫāliḳ degül ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā (3) ḫaber virdi ki **fe lemmā ehassa īsā min humu'l kufre kāle men ensārī ilā'llāhi kāle'l havāriyyūne nahnu ensāru'-** (4) **-llāh āmennā bi'llāh veşhed bi ennā muslimūn rabbenā āmennā bi mā enzelte ve'tteba'nā'r resūle fektubnā mea'-** (5) **-ş şāhidīn**[276] yaʿnī çün ʿĪsā ʿaleyhi's-selām ol Benī İsrāʾīl'den kelime-yi küfr işidüp bildi ki anuñ (6) ḳatline ḳaṣd eylediler didi ki baña yardımcı kimdür Allāh'ıla dīnine ol ḥavāriyyūn didiler ki Allāh'uñ (7) dīnine biz muʿāvinlerüz Kelbī eydür ol ḥavārīler on iki kişiydi ʿĪsā'nuñ ḫāliṣ aṣḥābıdı (8) olar kāzurlardı biz aʿzadurlardı ʿĪsā ʿaleyhi's-selām anlara uġradı ne işlerssiz deyü (9) ṣordı didiler kim ṭonlar arıdıcılaruz ʿĪsā olara didi kim ben sizi aʿzādıcılıġa ḳılmayayan mı kim (10) bundan daḫı aşluraḳ ola didiler belī eyit kim ol nedür ʿĪsā ʿaleyhi's-selām didi ki gelüñ günāhlardan nefsümüz (11) arıdalum yüzlerümüzi aġardalum olar anı işidüp muṭīʿ oldılar anuñla ʿahd u biʿat ḳıldılar dīn üzre Resūl- (12) -a'llāh'dan rivāyetdür ki buyurdı Zübeyr ki ʿammetüm oġlıdur benüm ümmetüm ḥavārīsi oldur yaʿnī ḫāliṣ oldur (13) dimek olur bu ḥadīṣ delīldür Kelbī ḳavline ki didi olar ʿĪsā'nuñ ḫāṣ aṣḥābıydı didiler ki biz (14) imān getürdük Allāh ve anuñ birligini girçekledük biz seni yā Rūḥu'llāh ṭanuḳ ṭutaruz ṭanuḳ ol kim biz (15) Müslümānlaruz andan daḫı dönüp didiler kim iy bizüm Rabbümüz biz taṣdīḳ ḳılduḳ şol kitāba kim ʿĪsā'ya (16) indürdük ve ol Resūlüñe dīni üzre mütābaʿat ḳılduḳ bizi daḫı olardan ḳıluñ bizden ilerü İslām'a (17) gelüp senüñ vaḥdāniyyetüñe ṭanuḳlıḳ virdiler bundan ṣoñra Ḥaḳ Teʿālā ol ʿĪsā ḳavminüñ kāfirlerinden (18) ḥikāyet idüp ḫaber virdi **ve**

[276] Âl-i İmrân Sūresi (3), 52-53. ayet: "İsa onların inkarlarını hissedince: Allah uğrunda yardımcılarım kimlerdir? dedi. Havariler şöyle dediler: Biz Allah'ın yardımcılarıyız, Allah'a inandık, O'na teslim olduğumuza şahid ol. Rabbimiz! İndirdiğine inandık, Peygambere uyduk; bizi sahid olanlarla beraber yaz."

mekerū ve mekara'llāhu va'llāhu hayru'l mākirīn[277] yaʿnī ol ʿĪsā ḳavmi (19) dilediler kim bir mekrile ʿĪsā'yı öldüreler Allāhu Teʿālā daḫı olara ol mekrilernüñ cezāsın ḳıldı ki mekre cezā (20) ḳılanlaruñ yigreki cezā ḳılmaḳda Allāh'dur zīrā anlaruñ fiʿli cevr ü ẓulmdur Allāhu Teʿālā fiʿli ʿadldur (21) Kelbī eydür ḳażiyye buyıdı kim Yehūdiler cemʿ olup ʿĪsā'yı ḳatl itmege ḳaṣd itdiler ʿĪsā anlardan ḳaçup (22) bir eve girdi Cebrāʾīl ʿaleyhi's-selām gelüp anı yüceden yuḳaru göge götürdi anlaruñ begleri ni aṣl (23) ve kendü ḫabīṣ kişiye buyurdı ki aña Yehūda dirler gir ol ʿĪsā'yı depele didi ol ḫabīṣ ḳapudan (24) içerü eve girdi ʿĪsā'yı anda bulmadı Allāhu Teʿālā ʿĪsā şeklini aña virdi girü ve ṭaşra çıḳdı gördiler (25) kim çıḳan ʿĪsā'ya beñzer fī'l-ḥāl ṭutup öldürdiler ve aṣa ḳodılar aña naẓar idüp didiler ki bunuñ (26) yüzi ʿĪsā yüzine beñzer ve līkin girü ḳalan endāmı ṣāḥibümüz Yehūda'ya beñzer eger bu ʿĪsāyısa Yehūda (27) ḳanı ve ger bu Yehūdayısa ʿĪsā ḳanı bularuñ ortasında bu sözden mücādele düşdi ol mücādeleden (28) muḳāteleye irişdi ki biribirin muḳātele idüp öldürdiler ol mekrlerinüñ cezāsı olara ol oldı ammā (29) Żaḥḥāk rivāyetinde ḳażiyye budur kim çün Yehūdiler ḳaṣd itdiler ʿĪsā'yı öldüreler ol ḥavāriyyūne ki (30) on iki kişiydi bir maḳṣūre içine cemʿ oldılar ʿĪsā gelüp dereceden anlaruñ üzerine girdi iblīs-ü (31) laʿīn anı girüp olara ḫaber irişdürdi cemʿ olup dört biñ kişi atlandılar gelüp ol maḳṣūreyi

[108a] (1) dört ṭarafdan ortaya aldılar ʿĪsā ʿaleyhi's-selām ol ḥavāriyyūne didi kim ḳanḳıñuzdur kim çıḳa depeleye ol (2) uçmaḳda benümile bile ola olardan birisi didi ki uş ben yā Nebī Allāh ʿĪsā ʿaleyhi's-selām aña bir ʿabā (3) göñlek ve bir daḫı ʿabādan ʿimāma virdi ve bir daḫı ʿaṣā virdi Ḥaḳ Teʿālā ʿĪsā'nuñ şeklin aña virdi (4) çıḳdı ol Yehūdiler'den yaña anı ṭutup depelediler aṣa ḳodılar ve ammā ʿĪsā peyġāmbere ʿaleyhi's-selām Ḥaḳ Teʿālā (5) ḳanadu virdi ve anı nūrıla libāslandurdı yiyecek içecek leẕẕetin andan ḳaṭʿ idüp götürdi uçdı ferişteler (6) içine çıḳdı anlaruñıla ʿibādete meşġul oldı ve bundan ṣoñra buyurdı ki **iz kāle'llāhu yā ʿĪsā innī muteveffīke** (7) **ve rāfiuke ileyye ve**

[277] Âl-i İmrân Sūresi (3), 54. ayet: "Fakat hile yaptılar. Allah da onları cezalandırdı. Allah, hile yapanların cezasını en iyi verendir."

mutahhirike mine'llezīne keferū ve cāilu'llezīne'ttebeūke fevka'llezīne keferū ilā yevmi'l kıyāmeti (8) **summe ileyye merciʿukum fe ahkumu beynekum fīmā kuntum fīhi tahtelifūne**[278] yaʿnī Ḥaḳ Teʿālā didi ki yā ʿĪsā ben seni (9) dünyādan göge getürüciyin ve girü āḫir zamānda Deccāl ʿaṣrında seni yire indürüciyin ve anda seni öldürüp (10) bāḳī ḳardaşlaruña ulaşdurucıyın dimişlerdür kim iniser ġarbdan bir ḳız çiftleniser Deccāl öldürdükden (11) ṣoñra ol daḫı öliser zīrā Ḥaḳ Teʿālā'dan dilemişdür kim anı bu ümmetden ḳıla Allāhu Teʿālā anuñ duʿāsın (12) icābet ḳıldı bes Ḥaḳ daḫı didi yā ʿĪsā ben seni necāt virüp ḳurtarıcıyın şulardan ki kāfirlerdür (13) daḫı senüñ dīnüñe mütābaʿat ḳılanları ġālib ḳılısarın kāfirlerden ḥüccet ü bürhānıla tā ḳıyāmete degin (14) ʿAbdu'llāh bin ʿAbbās eydür olar ki aña mütābaʿat ḳılalar olar ümmet-i Muḥammed'dür ʿaleyhi's-selām zīrā bulardur ki anı (15) taṣdīḳlemişlerdür ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā eydür saña mütābaʿat ḳılanlaruñ daḫı ve ḳılmayan kāfirlerüñ daḫı (16) küllisinüñ dönüp gelecek yeri benden yañadur ben ol kāfirlerile sizüñ arañuza ḥükm eyleyem şol nesnede (17) ki dünyada iḫtilāf ḳılduñuz Ḥaḳ ḳanḳıñız elindedür ẓāhir ola bundan ṣoñra ol iki bölügüñ ḥālinden (18) ḫaber virdi ki āḫiretde n'olısar **fe emme'llezīne keferū fe uʿazzibuhum azāben şedīden fī'd dünyā ve'l āhıreti ve mā lehum** (19) **min nāsirīne ve emme'llezīne āmenū ve ʿamilū's sālihāti fe yuveffīhim ucūrehum vallāhu lā yuhibbu'z zālimīn**[279] yaʿnī (20) şular kim kāfir oldılar ben anlara ʿaẕāb iderem ʿaẕāb-ı şedīdile dünyāda daḫı āḫiretde dünyada muḳātele (21) idüp öldürmekile daḫı cizye ve ḫarāc virmekile āḫiretde odıla ve envāʿ-i şikenceyle ki nihāyeti olmaya (22) ve anlara bir yardımcı daḫı bulunmaya ki ʿaẕābdan oları menʿ ideler ammā olar kim īmān getürdiler görklü ʿameller (23) işlediler ki olar ümmet-i Muḥammed'dür anlaruñ ecrlerni Ḥaḳ Teʿālā her birine kāmil ḳılıvirür ve Allāhu Teʿālā ẓālim- (24) -leri sevmez ve anlaruñ dīnlerinden rāżı olmaz ve daḫı buyurdı kim **zālike**

[278] Âl-i İmrân Sūresi (3), 55. ayet: "Hani Allah şöyle buyurmuştu: Ey İsa! Şüphesiz, senin hayatına ben son vereceğim. Seni kendime yükselteceğim. Seni inkâr edenlerden kurtararak temizleyeceğim ve sana uyanları kıyamete kadar küfre sapanların üstünde tutacağım. Sonra dönüşünüz yalnızca banadır. Ayrılığa düştüğünüz şeyler hakkında aranızda ben hükmedeceğim."

[279] Âl-i İmrân Sūresi (3), 56-57. ayet: "İnkâr edenlere gelince, onlara dünyada da, ahirette de şiddetli bir şekilde azab edeceğim. Onların hiç yardımcıları da olmayacaktır. İnanıp yararlı iş işleyenlerin ecirleri ise tastamam verilecektir. Allah zalimleri sevmez."

netlūhu aleyke mine'l āyāti ve' - (25) **-z zikril hakīm inne mesele İsā inda'llāhi ke meseli ādeme halakahu min turābin summe kāle lehu kun fe yekūn el hakku min rabbike** (26) **fe lā tekun mine'l mumterīne**[280] yaʿnī işbu āyātlara ve bu ḳaṣaṣlar ki Ḳurʾān içinde beyān ḳılduḳ yā Muḥammed Cebrāʾīl (27) indürdük senün üzerüñe ki bu āyetleri oḳuya daḫı bu Ḳurʾān küllisi ol ẕikr ḥekīmdür ki senüñ (28) Rabbüñ ḳatında birdür beyżānuñ içindedür ki ol levḥ-i maḥfūẓdur ve daḫı bilgil kim taḥḳīḳ ʿĪsāʾnuñ (29) meṣel Allāhu Teʿālā ḳatında ādem meṣeli gibidürki anı yaratdı ṭoprakdan ve görklü taṣvīr ḳıldı atasuz anasuz (30) andan aña kün didi ol daḫı ādem oldı atasuz ʿĪsā daḫı ancılayın ādem oldı atasuz bu āyete Necrān (31) incileri ḥaḳḳında nāzil oldı ki seyyid ve ʿāḳıb daḫı üsḳuf daḫı biraz cemāʿat ʿālimlerinden Resūl

[108b] (1) geldiler ʿaleyhi's-selām ʿĪsā emrinde mücādele itdiler Resūl ʿaleyhi's-selām anlara didi ki ol Ḥaḳ Teʿālā'nuñ (2) ḳulıdur ve anuñ Resūlidür bes ol ḳavm didiler kim gel imdi bize bir kimse göster bu maḫlūḳdan ki ol atasuz (3) anadan dünyāya gelmiş ola daḫı ölüyi diri ḳıla bular dirlerdi ki ʿĪsā ibn-i Allāh'dur anlara Resūl (4) ʿaleyhi's-selām buyurdı ki gelüñ Müslümān oluñ bu ḥücceti ḳoñ kim ʿĪsā şeksüz ol Allāh'uñ ḳulıdur (5) olar didiler kim biz senden ilerü Müslümān olmışuz Resūl ʿaleyhi's-selām anlara didi ki yalan söylersiz (6) sizi üç nesne īmāndan menʿ ider bir ṭoñuz etin yimek ikinci puta ṭapmaḳ üçünci Allāh'uñ veledi (7) var dimek bes ol ḳavm didiler ki bize āyeti ʿĪsā'nuñ atası kimdür Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki (8) ʿĪsā'nuñ meṣeli Ādem gibidür atasuz vücūda gelmekde ki Ḥaḳ Teʿālā aña ol didi ol daḫı oldı (9) bilgil yā Muḥammed taḥḳīḳ ol ḫaber ʿĪsā ki saña Ḳurʾān içinde beyān olundı Rabbüñden ol ḥaḳdur size aña gümān (10) idenlerden olmañ ki anuñ meṣeli Ādem meṣeli gibidür bundan ṣoñra daḫı buyurdı ki **fe men hācceke fīhi men** (11) **baʿdi mā cāeke mine'l ʿilmi fe kul teālev nedʿu ebnāenā ve ebnāekum ve nisāenā nisāekum ve enfusenā ve enfusekum** (12) **summe nebtehil**

[280] Âl-i İmrân Sūresi (3), 58-59-60. ayet: "Sana okuduğumuz bunlar, ayetlerden ve hikmet dolu Kuran'dandır. Allah'ın katında İsa'nın durumu kendisini topraktan yaratıp sonra ol demesiyle olmuş olan Adem'in durumu gibidir. Gerçek Rabb'indendir, o halde şüphelenenlerden olma."

fe necʿal laʿnetallāhi ʿalel kāzibīne[281] yaʿnī çün Ḥaḳ Teʿālā ʿĪsā'nuñ meṯelin ḫaber virdi ol (13) Naṣārā anı redd itdiler didiler ki bu eyle degüldür kim sen dirsin bu ḫod meṯel degül çün olar buña inkār (14) ḳıldılar Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki yā Muḥammed her kimse kim ʿĪsā emrinde senüñle ḥüccet idüp muḫāṣama (15) ḳıla anuñ emri beyān olup bilindükden ṣoñra sen anlara digil kim gelüñ biz oġlanlarımuz çıḳaralum (16) siz daḫı oġlanlaruñuzı çıḳaruñ ve biz ʿavretlerümüzi çıḳaralum siz daḫı ʿavretleriñüz çıḳaruñ ve biz kendümüz (17) daḫı çıḳalum siz daḫı kendüñüz çıḳuñ bu küllümüz bir yire cemʿ olalum andan mübālaġayla Allāh tażarruʿ ḳılup (18) iḫlāṣıla duʿā ḳılalum dileyelüm ki Allāhu Teʿālā'nuñ laʿneti yalancılar üzerine ola Resūl ʿaleyhi's-selām (19) bulara bu ḫaber virüp vaʿde ḳıldı ki dirilüp çıḳalar fülān vaḳtde bu laʿneti idişeler ol ḳavm daḫı bu vaʿde (20) üzerine ṭaġıldılar ammā bu işlerine peşīmān oldılar çün ol vaʿdeleri güni oldı Resūl ʿaleyhi'- (21) -s-selām Ḥasan'ıla Ḥüseyn'ün alın aldı Fāṭıma bilesinde ʿAlī'le rażıya'llāhu ʿanhü gelüp ol vaʿde (22) ḳılduḳları yirde ṭurdılar ol ḳavm daḫı külli cemʿ oldılar Resūl ʿaleyhi's-selām bulardan ṭaleb eyledi ki yalan- (23) -cılar üzre laʿnet idişeler olar didiler ki biz bunuñ gibi işden Allāh'a ṣıġınuruz Resūl ʿaleyhi's-selām (24) didi ki yoḳ elbetde üç işden birin ḳılmaḳ gerek siz yā laʿnet idişüñ yāḫud İslām'a gelüñ yā cizye (25) virmege rāżı oluñ olar cizye virmegi ḳabūl itdiler anuñ üzerine muṣālāḥa ḳıldılar kim her yılda iki (26) biñ ḥulle vireler biniñ Muḥarrem'de ve biniñ Recep'de Resūl ʿaleyhi's-selām ʿUbeyde bin el-Cerrāḥ anlaruñ üzerine (27) āmir dikdi ki ol mālı muṣālaḥayı olardan cemʿ ide döndiler gitdiler Resūl ʿaleyhi's-selām buyurdı ki eger (28) olar laʿnet idişlerdi küllisi hep helāk olurdı tā şol dīvār ḳoġıkdaġı serçeden birisi diri ḳalmazdı (29) bundan ṣoñra girü Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki **inne hāzā le huve'l kasasu'l hakku ve mā min ilāhin illā'llāhu ve inne'llāhe le huve'**- (30) **-l azīzu'l hakīmu fe in tevellev fe inna'llāhe**

[281] Âl-i İmrân Sūresi (3), 61. ayet: "Sana ilim geldikten sonra, bu hususta seninle kim tartışacak olursa, de ki: Gelin, oğullarımızı, oğullarınızı, kadınlarımızı, kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım, sonra lanetleşelim de, Allah'ın lanetinin yalancılara olmasını dileyelim."

alīmun bi'l mufsidīne[282] yaʿnī şol nesne kim ʿĪsā'dan ḫaber virildi (31) ḫaberi Ḥaḳ oldur ki ʿĪsā ʿaleyhi's-selām Tañrı'nuñ ḳulıdur ve Resūlidür ve daḫı Ḳurʾān ḥaḳdur ve nige Ḳurʾān

[109a] (1) ḫaber virdi ol ḥaḳdur Allāh'dan ġayr maʿbūd yoḳdur illā oldur milkinde ʿazīzdür ḥükmi ġālibdür ve daḫı emrinde ḥekīmdür (2) kim ʿĪsā'nuñ ʿaleyhi's-selām yaradılmaġına ḥükm eyledi anası raḥminde atasuz vücūda getürdi eger buña kāfirler bu ḥaḳḳı (3) bildüklerinden şoñra īmāna gelmez olurlarsa taḥḳīḳ Allāhu Teʿālā müfsidleri bilür anlaruñ ol fesādına göre (4) cezāların ḳılur ve daḫı buyurdı ki **kul yā ehle'l kitā bi teālev ilā kelimetin sevāin beynenā ve beynekum ellā naʿbude illā'llāhe** (5) **ve lā nuşrike bihī şeyʾen ve lā yettehize baʿdunā baʿden erbāben min dūni'llāhi fe in tevellev fe kūlūşhedū bi ennā** (6) **müslimūn**[283] yaʿnī eyit yā Muḥammed olar kim Tevrāt İncīl virildi yā kitāb ehli gelüñ inkārı ḳoñ taṣdīḳ idüp (7) raġbet ḳıluñ ol kelime-yi tevḥīde ki lā ilāhe illa'llāh Muḥammedu'r-Resūlu'llāh kelimesidür aña iṭāʿat ḳılmaḳ sizüñle (8) bizüm üzerimüzde berāberdür yalıñuz bize maḫṣūṣ degül ol kelimedür kim ḳaçan diyesiz sizüñ ḳanıñuz (9) ve mālıñuz bizüm ḳanumuz ve mālımuz gibi ḥarām olur illā meger ki ḥaḳḳı şerʿile ola gelüñ cemʿ olalum anuñ (10) üzre kim Allāh'dan ġayrı kimseye ṭapmayavuz ve aña hīçbir nesne şirk itmeyevüz ve bir maḫlūḳı aña ortaḳ (11) ḳatmayavuz daḫı baʿżımuz baʿżumuz Allāh'dan ġayr Rabbü Mevlā ṭutunmayavuz zīrā Naṣārā ʿĪsā'yı Rabb ṭutmışlardur (12) didiler ki üçüñ üçünüsidür ve daḫı gelüñ baʿżımuz baʿżımuza maʿṣiyet olan nesnelerde muṭīʿ olmayalum (13) şol ki ḥaḳdur aña mütābaʿat ḳılalum sen bu ḫaberi yā Muḥammed bulara irişdür eger imtināʿ idüp muṭīʿ (14) olmazlarsa siz ki müʾminler cemāʿatisiz eydüñ anlara çün siz Ḥaḳ muṭīʿ olmaduñuz ṭanuḳ oluñ (15) ki taḥḳīḳ biz Müslümānlaruz Allāh ve Resūl'e muṭīʿüz bu āyet aña delālet ḳılur kim ḥaḳīḳat müʾmin

[282] Âl-i İmrân Sūresi (3), 62-63. ayet: "Şüphesiz bu anlatılanlar gerçek olaylardır. Allah'tan başka tanrı yoktur. Doğrusu Allah güçlüdür, Hakim'dir. Eğer yüz çevirirlerse, şüphesiz Allah bozguncuları bilir."

[283] Âl-i İmrân Sūresi (3), 64. ayet: "De ki: "Ey Kitap ehli! Ancak Allah'a kulluk etmek, O'na bir şeyi eş koşmamak, Allah'ı bırakıp birbirimizi rab olarak benimsememek üzere, bizimle sizin aranızda müşterek bir söze gelin". Eğer yüz çevirirlerse: "Bizim müslüman olduğumuza şahid olun" deyin."

olanlar (16) münker ve bidʿat ehline evvelā Ḥaḳḳ'ı ve sünneti luṭfile vaʿẓ idüp bildüreler bāṭıldan Ḥaḳḳ'a daʿvet (17) ḳılalar ve ger muṭīʿ olmayası olurlarsa anları fiʿlile düşman ṭutup anlardan iġtilāṭların ve (18) dostlıḳların keseler eger atası ve anası ve ḳavm ve ḳardaşı ve nesebden oġlı daḫı olursa zīrā īmān bunuñla (19) kāmil olur ve daḫı buyurdı ki **yā ehlel kitābi lime tuhāccūne fī İbrāhīme ve mā unzileti't tevrātu ve'l incīlu** (20) **illā min baʿdih e fe lā taʿkılūne**[284] sebeb-i ḳażiyye-yi āyet buyıdı kim Yehūdi Naṣārā cemʿ oldılar bir evde kim (21) Yehūdilerüñ medresesiydi her biri anda münāzaʿa ḳılup didiler ki İbrāhīm bizdendür ve bizüm dīnümüz (22) üzeredür Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti gönderüp buyurdı ki iy kitāb-ı ehl-i Yehūd Naṣārā n'oldı size kim İbrāhīm (23) ḥaḳḳında mücādele idüp ḥüccetleşürsiz ḥāl budur ki size Tevrāt İncīl inmedi illā İbrāhīm'den ṣoñra (24) indi size bu Yehūdiliḳ ve Naṣrānīliḳ adını andan ṣoñra idindüñüz ol kitāblaruñuzda dīn-i İslām'dan (25) artuḳ anda bir dīn adı daḫı meẕkūr degüldür her kitāb ki indürüldi cemʿinde ẕikr olan ḫoşnūdlu (26) dīn Allāh ḳatında dīn-i İslām'dur siz bu bāṭıl dīnleri ḥasedüñüzden şeyṭāna mütābaʿat ḳılup ṣoñra (27) vażʿ itdüñüz hīç sizde bir ẕihn-i insāniyyet yoḳ mı kim işbu didigüñüz kelām bir fikr idüp añlayasız (28) ʿaḳlıla bir anı idrāk idesiz ve daḫı ḫaber virüp buyurdı ki **hā entum hāulāi hācectum fī mā lekum bihī ʿilmun** (29) **fe lime tuhāccūne fī mā leyse lekum bihī ilmun va'llāhu yaʿlemu ve entum lā taʿlemūne mā kāne İbrāhīmu Yehūdiyyen ve lā nasrāniyyen** (30) **ve lākin kāne hanīfen muslimen ve mā kāne mine'l muşrikīn**[285] yaʿnī siz Yehūdiler ve Naṣrānīler cemāʿati ḫuṣūmet (31) idersiz Muḥammed'üñ ṣıfatlarında ve ḥaḳīḳatinde ḥāl budur kim anı ḥaḳīḳat bilürsiz līkin dönüp ḥasedüñüzden

[109b] (1) aña inkār idersiz nite ḥüccetleşürsiz ol İbrāhīm ḥaḳḳında ki siz kitābuñuzda anuñ emrinden bir beyān (2) bulmaduñuz ki ol Yehūdidür yā Naṣrānīdür Allāhu Teʿālā

[284] Âl-i İmrân Sūresi (3), 65. ayet: "Ey Kitap ehli! İbrahim hakkında niçin tartışıyorsunuz? Tevrat da, İncil de şüphesiz ondan sonra indirilmiştir. Akletmiyor musunuz?"

[285] Âl-i İmrân Sūresi (3), 66-67. ayet: "Siz, hadi bilginiz olan şey üzerinde tartışanlarsınız. Ama bilginiz olmayan şey hakkında niçin tartışırsınız? Oysa Allah bilir, sizler bilmezsiniz. İbrahim, yahudi de, hıristiyan da değildi, ama doğruya yönelen bir müslimdi; ortak koşanlardan değildi."

ʿālimdür bilür ki İbrāhīm ne dīn üzredür sizüñ (3) andan ʿilmüñüz yoḳ ʿilmüñüz olmaduġı nesnede niçün muḫāṣama ḳılasız dönüp beyān ḳıldı ki ol (4) İbrāhīm ne Yehūdi'dür ne Naṣrānī'dür līkin ol İslām ṭarīḳine ḳadem başup muḥkem ṭurmışdur (5) meylini ve raġbetini dīn-i İslām'dan daḫı bir ġayrına döndermemişdür ol müşrikler dīni üzre degüldür (6) ve daḫı buyurdı ki **inne evle'n nāsi bi İbrāhīme lellezīne'ttebeūhu ve hāza'n nebiyyu ve'llezīne āmenū va'llāhu veliyyu'**- (7) **-l muʿminīne**[286] yaʿnī ḫalḳuñ key aḥḳarıġı ve efżalireġi İbrāhīm dīnine lāyıḳ olmaġa olardur ki aña iftidā (8) idüp īmān getürdiler ve bu peyġāmberümüz Muḥammed daḫı ve aña īmān getüren müʾminler daḫı külli ol İbrāhīm dīni (9) üzredür ki Allāhu Teʿālā müʾminlerüñ velīleridür nuṣret muʿāvenet ḳılup düşmanı olara ḳahr idi (10) virmekde ve kelime-yi tevḥīdi iʿlā ḳılup kelime-yi küfri ibṭāl itmekde ve daḫı ḫaber virdi ki **veddet** (11) **tāifetun min ehli'l kitābi lev yudillūnekum ve mā yudıllūne illā enfusehum ve mā yeşʿurūne yā ehle'**- (12) **-l kitābi lime tekfurūne bi āyāti'llāhi ve entum teşhedūne yā ehle'l kitābi lime telbisūne'l hakka** (13) **bil bātılı ve tektumūne'l hakka ve entum taʿlemūne**[287] yaʿnī yā Muḥammed arzū idüp temenni ḳılur bir cemāʿat bu ehl-i (14) kitābdan ki iy keşke bir çāre bulup dīn-i İslām'dan sizi dönderüp żalālete bıraġalardı azdur- (15) -mazlar olar illā olar ki kendülerleyin żāl gümrāh ola ve ol żalālete bıraḳduḳlarınuñ vebāli girü kendülere (16) rāciʿ dür ḫaberleri yoḳ ve daḫı buyurdı ki yā Yehūd u Naṣārā nite inkār idersüz Allāhu Teʿālā'nuñ (17) kelāmına ve anuñ ʿacāyib-i maṣnūʿātına ki anuñ birligine delīldür ḥāl budur siz ol peyġāmber gelmezden (18) öñ anuñ emrinden ḫaber virürdüñüz ki ol Ḥaḳ Resūlüdür iy kitāb-ı ehli niçün Ḥaḳḳ'ı bāṭılıla örte (19) ḳoduñuz küfr īmāna ḳarışdurursız baʿżısına inanup baʿżısına inkār idersiz ol Muḥammed'üñ ṣıfatı (20) ki Ḥaḳ'dur Tevrāt'da size beyān olunmışdur anı bilürsiz bilürken anı gizleyü ḳorsız degüldür bu illā (21) ḥasedüñüzdendür ki peyġāmber

[286] Âl-i İmrân Sūresi (3), 68. ayet: "Doğrusu İbrahim'e en yakın olanlar, ona uyanlar, bu Peygamber ve inananlardır. Allah inananların dostudur."

[287] Âl-i İmrân Sūresi (3), 69-70-71. ayet: "Kitap ehlinden bir takımı sizi sapıtmak isterler; oysa kendilerini saptırırlar da farkına varmazlar. Ey Kitap ehli! Sizler göz göre göre Allah'ın ayetlerini niçin inkar ediyorsunuz? Ey Kitap ehli! Niçin hakkı batıla karıştırıyor ve bile bile hakkı gizliyorsunuz?"

sizden gelmedi Allāhu Teʿālā bu āyetde Resūline delālet ḳılup anlaruñ (22) żalāletini ve azdurmaġa ḳaṣd ḳılduḳlarını maʿlūm ḳıldı tā ki müʾminler andan ʿibret alup īmānları üzre (23) muḥkem ṭura ve daḫı beyān ḳılup buyurdı ki **ve kālet tāifetun min ehli'l kitābi āminū billezī unzile** (24) **ʿale'llezīne āmenū veche'n nehāri vekfurū āhirahu leʿallehum yerciʿūne**[288] sebeb-i nüzūl-i āyet buyıdı kim ol vaḳt (25) ki Resūl ʿaleyhi's-selām Medīne'ye geldi on yidi yā on sekiz ay namāz Beytü'l-Muḳaddes'den yaña ḳıldı (26) Ḥaḳ Teʿālā emr eyledi Resūlüñe namāzın Kaʿbe'den yaña ḳıla ol gün irte namāzın ḳudse ḳılmışdı öyleyile (27) ikindü namāzın Kaʿbe'den yaña ḳıldı ol Yehūdilerüñ ölüleri ki Kaʿb bini'l Eşref ve Mālik bin el-Żayf'dür (28) daḫı birḳaç bularuñ gibi dirildiler ol kendülerden aşaġa cāhillerine didiler ki siz taṣdīḳ idüp girçekledi (29) müʾminlerüñ şol ḳıbleler nige günüñ evvelinde ṣabāḥ namāzın aña ḳıldılar ol Ḥaḳ'dur inkār ḳıluñ şol (30) ḳıbleler ne kim günüñ āḫirinde namāzın aña ḳıldılar ola ki olar daḫı sizüñ ḳıbleñüze döneler ve daḫı dirler (31) indi ölüleri ol aşaġa mertebelü ḳavme kim siz Muḥammed'e ve Ḳurʾān'a mütābaʿat idüñ günüñ evvelinde ve girü inkār idüp

[110a] (1) kāfir oluñ günüñ āḫirinde zīrā bu fiʿl lāyıḳraḳdur ki anuñ aṣḥābların şekk bıraġasız diyesiz kim biz (2) Tevrāt'a naẓar ḳılduḳ bulduḳ ki bu Muḥammed Ḥaḳ üzre degülmiş ola ki olar daḫı sizüñ dīnüñüze döneler bundan (3) ṣoñra daḫı buyurdı ki **ve lā tu'minū illā li men tebia dīnekum kul inne'l hudā huda'llāhi en yu'tā ehadun misle mā** (4) **ūtītum ev yuhāccūkum inde rabbikum kul inne'l fadla bi yedi'llāh yu'tīhi men yeşāu va'llāhu vāsiun alīmun yahtassu** (5) **bi rahmetihī men yeşāu va'llāhu zu'l fadli'l azīm**[289] yaʿnī ol Yehūdi reʾīsleri ol sefele ḳavme didiler kim (6) siz taṣdīḳ idüp mütābaʿat ḳılmañ illā şulara kim anlar size mütābaʿat ḳılup sizüñ ḳıbleñüze namāz (7) ḳılalar sen eyit yā Muḥammed ol müʾminlere kim taḥḳīḳ dīn Allāh ḳatında dīn-i İslām'dur bunuñla ki hīçbir

[288] Âl-i İmrân Sūresi (3), 72. ayet: "Kitap ehlinden bir grup, "Mü'minlere indirilene günün başlangıcında inanın, sonunda da inkâr edin, belki onlar dönerler" dedi."

[289] Âl-i İmrân Sūresi (3), 73-74. ayet: " Sizin dininize uyandan başkasına inanmayın. De ki: Şüphesiz hidayet, Allah'ın hidayetidir. Birine, size verilenin benzerinin verilmesinden veya Rabbinizin huzurunda aleyhinize deliller getireceklerinden ötürü mü ? De ki: Lütuf Allah'ın elindedir. Onu dilediğine verir. Allah, lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir. O, rahmetini dilediğine has kılar. Allah, büyük lütuf sahibidir."

(8) kimseye virilmedi şol ki size virildi dīn-i İslām'dan daḫı ol Ḳurʾān'dan ki ḥelāl ḥarām anuñ (9) içinde beyān olur yā şol ḥüccetler kim Yehūdiler sizüñile Rabbüñüz ḳatında ḫuṣūmet idiserler ḳıyāmet (10) güninde ol daḫı anda beyān olunur eyit yā Muḥammed ki be-dürüstī faẕlu'llāh ḳatındadur kime dilerse kitāb (11) ve nübüvvet ve hidāyet virür tevfīḳile ki Allāh vāsiʿü'l-faẕldur faẕlı boldur ol faẕl kim lāyıḳduġın (12) bilür aña virür kim ulu faẕl ısı oldur ve daḫı buyurdı kim **ve min ehli'l kitābi men in temenhu bi kıntārin** (13) **yueddihī ileyke ve minhum men in temenhu bi dīnārin lā yueddihī ileyke illā mā dumte ʿaleyhi kāimen zālike bi ennehum** (14) **kālū leyse ʿaleynā fi'l ummiyyīne sebīlun ve yekūlūne ʿalā'llāhi'l kezibe ve hum yaʿlemūne belā men evfā bi ahdihī** (15) **ve'ttekā fe inna'llāhe yuhibbu'l muttekīne**[290] yaʿnī ḳaẕiyye budur kim ʿAbdu'llāhi'bni Selām'a biñ iki yüz vāḳıyye altun (16) emānet ḳodılar ol anı ṣāḥibine degürdi nice ḳodısa ve bir kişi daḫı Fenḥāṣ ibn ʿĀzura ki Yehūdiler- (17) -dendür bir altun emānet ḳodı ol aña ḫāyin oldı Ḥaḳ Teʿālā emānetde emīn olanı medḥ idüp ve ḫāyin (18) olanı ẕem idüben ben bu āyeti indürüp ḫaber virdi buyurdı ki bu ehl-i kitābdan kimse var kim sen anı emīn ṭutınup (19) ḳıntarlarıla altun ḳoyası olursañ toġrulıġıla girü saña naḳṣ itmedin edā ider ve bir nice vardur bulardan (20) ki eger bir altun aña emānet ḳoyasın ol aña ḫıyānet ider görklü edā itmez belki anı kendüye ġanīmet (21) görür nitekim şimdi Müslümānlardan daḫı baʿżısı eyle ider mālı emāneti kendü elinde mālı ġanīmet gibi ṣarf (22) ider inkār idüp ḫıyānet ḳılur keñezlikile edā ḳılmaz illā meger anuñ üzerine muḥkem ṭurup lāzım olup (23) ilḥāḥıla teḳażā ḳılasın imdi olar anı eyle ḳılduġı anı ḥelāl görüp yidügi ḳayurmaduġı andan ötürü- (24) -dür ki dirler ʿArab'uñ mālın yimekde bize günāh yoḳdur çünki olar bizüm dīnümüze girmeyeler olaruñ mālı (25) ḥelāldür bize dirler şol ḫarāc gibi kim kendülerüñ meẕhebi üzerine olmayanuñ māl kendülere ḥelāl görürler Allāhu (26) Teʿālā üzerine iftirā ḳılup yalan söylerler dirler ki Tevrāt'da bu ḥelāldür Allāhu Teʿālā ḫaber

[290] Âl-i İmrân Sūresi (3), 75-76. ayet: "Kitap ehli arasında kantarla emanet bıraksan onu sana ödeyen ve bir lira emanet etsen, tepesine dikilmedikçe onu sana ödemeyen vardır. Bu, onların: Kitapsızlara karşı üzerimize bir sorumluluk yoktur demelerindendir. Onlar bile bile Allah'a karşı yalan söylemektedirler. Hayır, öyle değil; ahdini yerine getiren ve günahtan sakınan bilsin ki, Allah sakınanları şüphesiz sever."

virür kim bular (27) yalancılardur ḥāl budur kim bular bilürler Allāhu Teʿālā olara kitāblarında buyurmışdur kim emānete ḫāyin olmayalar (28) bularuñ üzre ʿahd ü mīṯāḳ daḫı olmışdur anuñçün buyurdı ki her kimse kim ḳılduġı ʿahde vefā (29) ḳılsa emānet ṣaḳlamaḳ üzre Allāh'dan ḳorḳsa kimseye ẓulm eylemese ol müttaḳīlerden olur (30) Ḥaḳ Teʿālā müttaḳīleri sever bu āyet daḫı vaʿīddür şularuñ ḥaḳḳında kim bir müʾmin ḳardaşunuñ ḥaḳḳında (31) ḫıyānet ḳılup ẓulm eyleye müʾmin ḥaḳīḳī olan gerek kendüyi Yehūd'a nisbet ḳılmaya īmānını temiz ḳıla

[110b] (1) ʿahde vefā ḳılup emānetde emīn ola ve daḫı buyurdı kim **inne'llezīne yeşterūne bi ahdi'llāhi ve eymānihim semenen** (2) **kalīlen ulāike lā halaka lehum fī'l āhırati ve lā yukellimuhumu'llāhu ve lā yenzuru ileyhim yevme'l kıyāmeti ve lā yuzekkīhim** (3) **ve lehum azābun elīmun**[291] İbn ʿAbbās eydür bu āyet ʿAbdānı Aşvaʿ ve İmruʾü'l Ḳays ḥaḳḳında nāzil oldı ki biri (4) daḫı birinden ḥaḳ daʿvī ḳıldı ol ḥaḳ ṭaleb olunan kişi diledi ki inkār idüp yalan yire and içe ol (5) ḥaḳḳı menʿ itmekiçün bu āyet anda nāzil oldı baʿżılar didiler kim Yehūdiler'üñ ʿālimleri ve reʾīsleri ḥaḳḳında (6) nāzil oldı ki Resūl'üñ ṣıfatlarını gizlediler dīnlerini ʿahdlerni dünyadan az nesneye ṣatdılar ve (7) daḫı didiler kim Yehūd'uñ ʿālimlerinden bir cemāʿat dirilüp Şām'dan Medīne'ye geldiler tā ki İslām'a geleler (8) Kaʿb bin Eşref'e ṣataşdılar ṣordı olara kim neye geldüñüz olar ḫaber virdiler kim geldük Müslümān (9) olavuz Kaʿb olara didi ki ḥaḳīḳat bildüñüz mi kim bu peyġāmberdür olar didiler belī bildük Kaʿb olara didi ki (10) bu işiñizde kendü nefsüñüzi çoḳ ḫayrdan maḥrūm ḳıldıñuz anuñçün ki ben diledüm ki size çoḳ hediyye- (11) -ler gönderem bunuñla menʿ eyledüñüz ol cemāʿat anı işidüp didiler ki ṣabr eyle bir bu işde naẓar ḳılalum (12) biraz naẓar idüp ṭurdılar didiler ki sehv itmişüz ol Tevrāt'da ṣıfatın bulduġumuz bu degülmiş bulardan (13) ol iḳrārları üzerine ḥaẓ itdürüp nişān aldı yemīn ḳıldurdı her birine kim ol kitābda ṣıfatı (14) ẓikr olunan Muḥammed bu degüldür bu

[291] Âl-i İmrân Sūresi (3), 77. ayet: "Allah'ın ahdini ve yeminlerini az bir değere değişenlerin, işte onların, ahirette bir payları yoktur. Allah onlara kıyamet günü hitab etmeyecek, onlara bakmayacak, onları temize çıkarmayacaktır. Elem verici azab onlar içindir."

küllinden ṣoñra olaruñ her birine sekiz arşun biz ve sekizer ṣāʿ arpa (15) virdi bes bu āyet Ḥaḳ Teʿālā anlaruñ ḥaḳḳında indürüp buyurdı ki taḥḳīḳ şular ki ʿahdlerni yemīnlerini (16) dünyadan bir sehl nesneye ṣatdılar anlar olardur ki āḫiretde anlaruñ naṣībi yoḳdur daḫı Allāhu Teʿālā (17) āḫiretde anlara kelāmı beşāret birle söylemeye yāḫud söyledigin dostları işideler anlara işitdirmeye (18) nitekim dünyada Mūsā'ya söyledi ol işitdi ayruġı işitmedi yāḫud murād bundan Ḥaḳ Teʿālā'nuñ (19) ġażabı ola ki kimse bir kimseye ġażab itse aña söylemez ve daḫı olara raḥmetile naẓar ḳılmaya ḳıyāmet (20) güninde daḫı günāhlarından pāk idüp arıtmaya yaʿnī maġfiret ḳılmaya belki olara ʿaẕāb-ı elīm ola ve daḫı (21) buyurdı ki **ve inne minhum le ferīkan yelvūne elsinetehum bi'l kitābi li tahsebūhu mine'l kitābi ve mā huve mine'l kitābi** (22) **ve yekūlūne huve min indi'llāhi ve mā huve min indi'llāh ve yekūlūne ʿalā'llāhi'l kezibe ve hum yaʿlemūne**[292] (23) yaʿnī be-dürüstī bu Yehūdiler'den bir ṭāyife vardur kim taḥrīf taġyīr iderler ol kitāblarında ẕikr olunan Muḥammed'üñ (24) ṣıfatlarnı oḳuduḳları vaḳtin ʿaksince oḳurlar ve teʾvīlni daḫı ʿaksince ḳılurlar tā işidenler eyle (25) ṣanalar ki ol oḳunan kitābdandur ḥāl budur ki ol kitābdan degül ve daḫı dirler kim bu oḳunan Allāhu Teʿālā ḳatındandur (26) ḥāl budur kim ol Allāh ḳatından degül Allāh üzerine iftirā ḳılup yalan söyleyeler ḥāl budur kendüler (27) daḫı bilürler ki ol didükleri yalandur ve daḫı buyurdı ki **mā kāne li beşerin en yutiyehu'llāhu'l kitābe** (28) **ve'l hukme ve'n nübüvvete summe yekūle li'n nāsi kūnū ıbāden lī min dūni'llāhi ve lākin kūnū rabbāniyyīne bi mā kuntum** (29) **tuʿallimūne'l kitābe ve bimā kuntum tedrusūne ve lā yemurekum en tettehizū'l melāikete ve'n nebiyyīne erbāben** (30) **e yemurukum bi'l kufri baʿde iz entum muslimūne**[293] yaʿnī olmadı beşerden hīçbir kimse kim Allāhu Teʿālā aña (31) Tevrāt İncīl vire ve ʿilm içinde fehm idrāk vire ve daḫı peyġāmberliḳ vire kim ol Meryem oġlı

[292] Âl-i İmrân Sūresi (3), 78. ayet: "Onlardan bir takımı, Kitapta olmadığı halde Kitaptan zannedesiniz diye dillerini eğip bükerler. O, Allah katından olmadığı halde: Allah katındandır derler, bile bile Allah'a karşı yalan söylerler."

[293] Âl-i İmrân Sūresi (3), 79-80. ayet: "Allah'ın kendisine Kitap'ı, hükmü, peygamberliği verdiği insanoğluna: "Allah'ı bırakıp bana kulluk edin" demek yaraşmaz, fakat: Kitabı öğrettiğinize, okuduğunuza göre Rabb'e kul olun demek yaraşır. Size melekleri, peygamberleri Rab olarak benimsemenizi emretmesi de yaraşmaz. Siz müslüman olduktan sonra, size inkar etmeyi mi emredecek?"

[111a] (1) ʿĪsā'dur nite cāiz ola kim ol ḫalḳa eyde ol Allāh'a ḳul olmaġı ḳoñ gelüñ baña ḳul oluñ baña ʿibādet idüñ (2) diye ve daḫı dimişler kim Yehūdile Naṣārā ortalarında iḫtilāf vāḳıʿ olup ḫuṣūmet ḳıldılar iki bölügi daḫı (3) Resūl'e geldiler ʿaleyhi's-selām her biri didiler ki İbrāhīm bulardandur biz evlāyuz kim kendümüzi aña nisbet idevüz (4) Resūl anlara didi ki sizüñ külliñüz ḫaṭā üzre siz hīçbiriñüz aña lāyıḳ degülsiz anlar işidüp ġażab (5) itdiler didiler ki ve Allāh'ı sen dilemezsin illā anı dilersin ki biz seni kendümüze ḫāliṣ dost idinevüz (6) Allāhu Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki yoḳdur hīçbir beşere kim Allāhu Teʿālā aña Ḳurʾān vire ve ḥelāli ḳoñ (7) baña ḳul oluñ velīkin olara dir ki ʿālim ve faḳīh oluñ Allāh'a ʿibādet idicilerden oluñ ol kitābdan (8) bildügüñüz nesneyile ʿamel idüñ zīrā ʿālim aña dirler ki bildükile ʿamel eyleye ammā ḳaçan ʿilmile ʿamel (9) ḳılmasa ol ʿālim olmaz çün bir kimse ʿilminden kendüye ʿamel birle menfaʿat ṭutmaya anuñla cāhil (10) kişi berāberdür belki ol cāhil ḫālinden yarın anuñ ḫāli eşed ola ʿaẕāb yöninden bilüp ʿamel ḳılmaġıla (11) mücerred ʿilmile ʿamel söz ve taḳvā söz Allāh ḳatında taḳarrüb olsa hīç şeyṭāndan muḳarreb kimse olmayaydı (12) ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā eydür ol Resūl'e bu ḫalḳa daḫı anı dir kim siz ʿamel idicilerden oluñ şol nesne (13) ile ki oḳursız ve daḫı bilmeyelere ögredürsiz size buyurmaz ol Resūliñe siz varup Allāh'ı ḳoyup ferişteleri (14) ve peyġāmberleri Rabb'ü Mevlā idinesiz ʿĪsā'yıla ʿÜzeyr gibi eger ol size buyura bu nesneyile kendü kāfir (15) olup nübüvvet andan nezʿ oluna yaʿnī ol peyġāmber size küfre mi emr ider ki ferişṭehlere ṭapasız tevḥīde (16) iḫlāṣ ḳılduġuñuzdan belki bu nesne size andan ebedā gelmeyiser ve daḫı buyurdı ki **ve iz ehaza'llāhu mīsāka'**- (17) **-n nebiyyīne lemā āteytukum min kitābin ve hikmetin summe cāekum Resūlun musaddikun limā meakum le tuʿminunne bihī ve le tansurunnehu** (18) **kāle e akrartum ve ehaztum alā zālikum ısrī kālū akrarnā kāle feşhedū ve ene meakum mine'ş şāhidīne**[294] (19) yaʿnī çün Allāhu Teʿālā peyġāmberlerden ʿahd ü mīṯāḳ aldı şol günde kim ādemüñ ẕürriyyetin

[294] Âl-i İmrân Sūresi (3), 81. ayet: "Allah peygamberlerden ahid almıştı: And olsun ki size Kitap, hikmet verdim; sizde olanı tasdik eden bir peygamber gelecek, ona mutlaka inanacaksınız ve ona mutlaka yardım edeceksiniz, ikrar edip bu ahdi kabul ettiniz mi? demişti. İkrar ettik demişlerdi de: Şahid olun, Ben de sizinle beraber şahidlerdenim demişti."

ṣulbından (20) çıḳardı daḫı olardan ʿahd aldı ki evvelkiler ṣoñ gelene anı irişdüreler ṣoñ gelenler daḫı (21) evvelkileri girçekleyeler çün peyġāmberlerden bu iḳrārı aldı şunuñ üzre kim vaḳti kim ben size kitāb (22) indürem her ne kitāb olursa kim ol ḥelāli ḥarāmı beyān idici ola ve daḫı size ol Muḥammed'üñ ṣıfatın ve ḥaḳīḳatin (23) beyān idici ola andan size yā ehl-i kitāb ol Resūl gele ki naʿtı ṣıfatı size beyān olunmışdur (24) Resūl size anı ḫaber virmişdür ki ol Muḥammed girçekleyicidür sizüñ kitābuñuzı ki Tevrāt'dur anı taṣdīḳ- (25) -leyesiz ḳaçan virinilse risāletile aña īmān getüresiz ve anuñ dīn üzre aña nuṣret idesiz (26) bunuñ üzerine küllinden ʿahd aldı peyġāmberlerle ümmetlerinden andan ṣoñra olara didi kim iḳrār ider misiz (27) bu ḳılduġuñuz ʿahd üzre kim anı girçekleyüp aña nuṣret ḳılasız ḳabūl ider misiz işbunuñ üzre ol (28) ʿahdum ki sizden aldum Muḥammed'e īmān getüresiz didiler külli ki iḳrār ḳılduḳ ḳabūl eyledük Ḥaḳ Teʿālā (29) didi ki baʿżuñuz baʿżuñuza ṭanuḳ oluñ bu ʿahd üzre ki ben sizden aldum ben daḫı ol iḳrārñuz (30) üzere sizüñle bile ṭanuġum bes Allāhu Teʿālā'nuñ ṭanuḳlıġı peyġāmberleriçün oldur ki anlaruñ (31) peyġāmberliġin beyān rūşen ḳıla muʿcizātlarıla ve ʿalāmetlerile ki ḫalḳ andan ʿāciz ola ve bundan

[111b] (1) ṣoñra buyurdı kim **fe men tevellā baʿde zālike fe ulāike humu'l fāsikūne e fe gayre dīni'llāhi yebgūne ve lehū esleme men fi's semāvāti** (2) **ve'l ardı tavʿan ve kerhen ve ileyhi yurceūne kul āmennā bi'llāhi ve mā unzile ʿaleynā ve mā unzile alā İbrāhīme ve İsmāīle** (3) **ve İshāka ve Yaʿkūbe ve'l esbātı vemā ūtiye Mūsā ve İsā ve'n nebiyyūne min rabbihim lā nuferriku beyne ehadin minhum ve** (4) **nahnu lehu muslimūne**[295] yaʿnī her kim īmāndan ve ḥaḳḳı beyān ḳılmaḳdan yüz çevürüp iʿrāż itse ol ʿahdu iḳrār (5) ḳılduḳdan ṣoñra anlar fāsıḳlardur ki Ḥaḳ Teʿālā emrini terk idüp ʿahdlerin ṣıdılar yaʿnī bular muḫālefet idüp (6) Allāh dīninden ġayr dīn mi ṭaleb iderler bu āyet ol vaḳt geldi ki Kaʿb bin Eşref aṣḥābıla ḫuṣūmet ḳıldılar (7) dīnde Naṣārāyıla ṭurup Resūl'e geldiler didiler ki

[295] Âl-i İmrân Sūresi (3), 82-83-84. ayet: "Bunun ardından yüz çeviren var ya, işte onlar fasık olanlardır. Allah'ın dininden başka bir din mi arzu ediyorlar? Oysa göklerde ve yerde kim varsa, ister istemez O'na teslim olmuştur, O'na döneceklerdir. Allah'a, bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına indirilene, Rableri tarafından Musa, İsa ve peygamberlere verilene inandık, onları birbirinden ayırt etmeyiz, biz O'na teslim olanlarız de."

bizüm ḳanḳımuz ḥaḳluraḳdur İbrāhīm dīnine Resūl ʿaleyhi’- (8) -s-selām buyurdı ki iki göz daḫı anuñ dīninden beri siz bular didiler ki biz senüñ ḥükmüñe rāżı degülüz (9) senüñ dīnüñi ṭutmazuz Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki bular Allāhu Teʿālā dīninden artuḳ dīn mi ṭaleb (10) iderler ki anı ṭutalar ḥāl budur ki ol Allāh’a muṭīʿ münḳād olup ḫuşūʿ ḫużūʿ iderler yirlerde göklerde (11) kim varısa diler dilemez ammā olar ki gök ehlidür Allāh ḥükmine muṭīʿ olmışlardur ṭavʿile ammā olar kim yir ehlidür (12) her kim İslām içinde toġdı Allāh ol daḫı münḳād oldı ṭavʿile ol ki imtināʿ itdi anı diler dilemez muḳātele (13) ḳılmaġıla İslām’a münḳād oldı ve baʿżıların Allāhu Teʿālā ḳullarına ġanīmet ḳıldı ki sebī idüp zencirle getürdiler (14) diler dilmez İslām’a geldiler bu Kelbī ḳulıdur ammā Mücāhid eydür Müslümānlaruñ gölgeleri Allāh’a secde ḳılurlar (15) ṭavʿile şaḫṣına mütābaʿat ḳılup ammā kāfirlerüñ gölgeleri secde ḳılurlar ol kāfirler dilerse daḫı dilemezse (16) daḫı baʿżılar didiler kim gök ehli ferişteler Allāh münḳād muṭīʿdür irādetile ve daḫı yir ehlinden müʾminler (17) muṭīʿdür irādetile ammā girü ḳalan ne ḳadar dīn ehli varısa żarūrī aña muṭīʿ olup dirler ki ḫāliḳümüz (18) oldur İslām kerhile Allāh bu ḳadardur velī kendüler müşriklerdür ammā şol ḫilḳati cibillīde imtināʿ ḳılmazlar (19) iḳrārı taġyīr idemezler ḫāliḳ-i ḥaḳīḳī oldur ol eṣnāmları anda ʿācizdüġin ẓāhir bilirler nitekim ġayrında (20) ʿācizdür ammā ol ḫilḳatden ġayrında olar kendüler zuʿmınca anlara iḳtidār iṣābet iderler rāyı fāsidile bes Ḥaḳ (21) Teʿālā eydür yaʿnī bular dīn-i İslām’dan ġayr dīn mi ṭaleb iderler bu ḥāletde kim küllinüñ dönüp varacaḳ yiri (22) Allāhu Teʿālā ḥażretidür andan Resūline ʿaleyhi’s-selām ḫiṭāb idüp buyurdı ki yā Muḥammed eyit ol īmān (23) getüren müʾminlere eger ol ehl-i kitāb īmān getürmezlerse olar disünler ki biz Allāh’a īmān getürdük (24) ve daḫı bizüm üzerümüze inen Ḳurʾān’a ve İbrāhīm’e inen ṣaḥāʾife ve daḫı İsmaʿīl ve İsḥāḳ ve Yaʿḳūb ve Esbāṭ’a (25) indürülen ṣaḥāʾife ve Mūsā’ya inen Tevrāt’a ve ʿĪsā’ya inen İncīl’e ve girü ḳılan cemīʿ peyġāmberlere indürilen (26) aḥkāma īmān getürüp taṣdīḳ itdük ki cemīʿ Allāhu Teʿālā kelāmıdur Ḥaḳ’dur hīçbirinüñ risāletini (27) ve nübüvvetini daḫı birinden farḳ itmezüz kim biʿṣetde külli

berāberdür egerçi faż̄ïletde baʿżınuñ baʿżı üzre ziyāde (28) rütbesi vardur nitekim Baḳara'da beyān geçdi ve bundan ṣoñra daḫı buyurdı kim **ve men yebtegi gayra'l İslāmi** (29) **dïnen fe len yukbele minhu ve huve fï'l āhirati mine'l hāsirïne**[296] bu āyet Mürteddïn Ṭaʿm'a ve Maḳïs bin Żubābe ve Ḥāriṣ (30) ibni Süveyd ḥaḳḳında nāzil oldı ki bular on kişidür ammā eṣaḥḥ budur kim bu āyet ʿumūm üzredür zïrā sebeb-i (31) ḫāṣ daḫı ʿumūm-ı ḥükmi mānïʿ degül bes her kimse kim dïn-i İslām'dan ġayr dinile dinlense anı kendüye **[112a]** (1) dïn ṭutunsa ol dïn andan maḳbūl degüldür ol āḫiretde ḫāsirlerden ve maġbūnlardandur ki cennetdeki menzili (2) terk idüp ṭamudaġı menzili iḫtiyār ḳıldı ve daḫı buyurdı ki **keyfe yehdi'llāhu kavmen keferū baʿde īmānihim** (3) **ve şehidū enne'r resūle hakkun ve cāehumu'l beyyinātu vallāhu lā yehdi'l kavme'z zālimïne**[297] yaʿnï Ḥaḳ Teʿālā nitesi (4) hidāyet vire bir ḳavme kim īmānlarından ṣoñra kāfir oldılar ve evvel ṭanuḳlıḳ virdiler kim Resūl Ḥaḳ peyġāmberdür (5) ki geliserdür ḥāl budur kim kitāblarında anlara beyān daḫı geldi anuñ ḥaḳïḳatini bildiler ve aña iḳrār itdiler inandılar (6) bundan ṣoñra dönüp girü inkār idüp kāfir oldılar Ḥaḳ Teʿālā olara nite hidāyet virür belki virmez zïrā (7) olar ẓālimler oldılar Ḥaḳḳ'a inkār idüp ẓulm eylediler Allāhu Teʿālā ẓālimlere hidāyet virmez eger suʾāl ider- (8) -lerse ki bu āyetüñ ẓāhiri aña delālet ḳılur kim İslām'dan ṣoñra kāfir olanlara Ḥaḳ Teʿālā hidāyet virmeye (9) ve ẓālim olanlara hidāyet virmeye ḥāl budur biz çoḳ mürtedler gördük kim girü İslām'a geldiler Ḥaḳ anlara (10) hidāyet virdi ve çoḳ ẓālimler daḫı gördük ki ẓulmden tevbe ḳıldılar hidāyet üzre oldılar bunda (11) tevfïḳ nite ola cevāb budur kim murād bu maʿnïden oldur kim mādem ki kāfir küfr üzre ḳāim ola ve ẓālim (12) ẓulm üzre ḳāim ola ve ol İslām'a ve bu tevbeye iḳbāl itmeyeler hidāyet bulmazlar ammā ḳaçan cehd idüp (13) ol ḥālden dönmege ḳaṣd itseler Allāhu Teʿālā anlara tevfïḳ virüp hidāyete getürür bundan ṣoñra buyurdı ki (14)

[296] Âl-i İmrân Sūresi (3), 85. ayet: "Kim İslam'dan başka bir dine yönelirse, onunki kabul edilmeyecektir. O ahirette de kaybedenlerdendir."

[297] Âl-i İmrân Sūresi (3), 86. ayet: "İnandıktan, peygamberin hak olduğuna şehadet ettikten, kendilerine belgeler geldikten sonra inkar eden bir milleti Allah nasıl doğru yola eriştirir? Allah zalimleri doğru yola eriştirmez."

ulāike cezāuhum enne ʿaleyhim laʿneta'llāhi ve'l melāiketi ve'n nāsi ecmāine hālidīne fīhā lā yuhaffefu ʿanhümu'- (15) **-l azābu ve lā hum yunzarūne ille'llezīne tābū min baʿdi zālike ve aslehū fe inna'llāhe gafūrun rahīmun**[298] yaʿnī olar kim (16) İslām'dan ṣoñra kāfir oldılar İslām'dan ayruḳ dīn ṭaleb itdiler anlaruñ cezāları Allāhu Teʿālā ḳatından (17) laʿnetdür yaʿnī ġażabu saġaṭudur ve raḥmetden ıraḳ olup sürülmekdür ve ferişṭehlerden daḫı cemīʿ ḫalāyıḳdan (18) daḫı naṣībi anuñ laʿnetdür zīrā ḳaçan bir kişi bir kimseye laʿnet ḳılsa ol laʿnet ḳılduġı kişi laʿnete (19) müsteḥaḳ olmasa ol laʿnet döner kāfire varur ve daḫı dünyada şol kimse kim aña dīndaş olmaya ol (20) aña laʿnet ḳılur ammā ol ki dīndaşı ola āḫiretde ol daḫı laʿnet ḳılur bes cemīʿ ḫalḳdan aña laʿnet (21) ḥāṣıl olur bu ḥāletde ki ol laʿnetile vācib olan ʿaẕāb içinde muḫalled ola hergiz ol ʿaẕābları yinilmeye (22) ve biraz vaḳt anlara mühlet daḫı virilmeye ebedī ol ḳatı ʿaẕāb içinde mübtelā olalar illā meger şol kimseler (23) ki ol ḥālden dönüp iḫlāṣıla tevbe ḳılalar ve ʿamellerni fesāddan ṣalāḥa ve ẓulmden ʿadle ve küfrden (24) īmāna ve şerden ḫayra döndereler Allāhu Teʿālā ġafūrdur ol küfr içinde olanı yarlıġar raḥīmdür tevbe ḳılanı esirger (25) ve bundan ṣoñra buyurdı ki **inne'llezīne keferū baʿde īmānihim summezdādū kufran len tukbele tevbetuhum ve ulāike humu'd dāllūn** (26) **inne'llezīne keferū ve mātū ve hum kuffārun fe len yukbele min ehadihim milu'l ardı zeheben ve leviftedā bih ulāike lehum** (27) **azābun elīmun ve mā lehum mi'n nāsırīne**[299] yaʿnī çünki olara ruḫṣat indi tevbe ile ki tevbe iden ḳabūl oluna (28) Ḥāriṯ'üñ ḳardaşı Ḥāriṯ'e biti yazdı gönderdi ki Allāh sizüñ üzerüñüze tevbe ʿarż eyledi bu ḫaber (29) Mekke'de anuñ dostlarına irişdi olar didiler ki be-dürüstī Muḥammed ne iderse itsün kim biz muntaẓır (30) olmışuz zamānuñ vāḳıʿalarına aña bir ölüm irişe hele biz Mekke'de ṭuralum bu küfr üzerine vaḳt kim bizüm (31) göñlümüze dönmeklik düşe dönmek dileyevüz ol vaḳt dönevüz Ḥāriṯ'e inen tevbe bizüm ḥaḳḳumuza

[298] Âl-i İmrân Sūresi (3), 87-88-89. ayet: "İşte bunların cezası, Allah'ın, meleklerin, insanların hepsinin lanetine uğramalarıdır. Orada temellidirler; onlardan azab hafifletilmez; onların azabı geciktirilmez. Ancak bunun ardından tevbe edip düzelenler müstesnadır. Doğrusu Allah bağışlar ve merhamet eder."

[299] Âl-i İmrân Sūresi (3), 90-91. ayet: "İnandıktan sonra inkar edip, inkarda aşırı gidenler var ya, onların tevbeleri kabul edilmeyecektir. İşte sapıklar onlardır. Doğrusu inkar edip, inkarcı olarak ölenlerin hiçbirinden, yeryüzünü dolduracak kadar altını fidye vermiş olsa bile, bu kabul edilmeyecektir. İşte elem verici azab onlaradır, onların hiç yardımcıları da yoktur."

[112b] (1) daḫı ine tevbemüz ḳabūl oluna didiler Allāhu Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki şular kim īmānlarından ṣoñra kāfir (2) oldılar daḫı ol küfr üzre ṣābit oldılar belki daḫı ziyāde ḳıldılar anlaruñ tevbesi ḳabūl olunmaz zīrā ki (3) olar tevbe ḳılacaḳ degüller bes olar kim küfr arturup tevbe ḳılmadılar olar İslām yolından gümrāh olup helāk (4) olmışlardur ve daḫı şular kim kāfir oldılar ol küfr üzre öldiler eger dünyā ṭolusı altun olsa kendüyi (5) ḳurtarmaġıçun virse andan ḳabūl olacaḳ degül ve anuñıla ḳurtalacaḳ degül olara ʿaẕāb-ı elīm olacaḳdur kim hīç- (6) -bir kimse bulunmaya anlara nuṣret idüp ol ʿaẕābdan ḳurtara bes bu āyet delālet ḳılur kim yarın hīç- (7) -bir kimseye İslām ʿamel-i ṣāliḥden artuḳ nesne ḫalāṣ itmezmiş ʿaḳlı olan ayruġın ḳoya İslāmını ve (8) erkān-ı dīnini muḥkem ḳılup iḫlāṣıla görklü ʿamele meşġul ola ölmedin kendüye saʿādet ḳapusın (9) aça ve daḫı buyurdı ki **len tenālū'l birre hattā tunfikū mimmā tuhibbūn ve mā tunfikū min şeyʿin fe inna'llāhe bihī alīmun**[300] (10) yaʿnī siz irişmezsiz ol Allāh ḳatındaġı ṣevāblara cennet içinde tā sevdügüñüz māldan ṣadaḳa itmeyince (11) baʿżılar dimişler kim bu āyet-i ḥükm mensūḫdur zekāt āyetile ammā eṣaḥḥ budur ki mensūḫ olmaya bu ṣadaḳadur (12) daḫı murād zekāt ola yaʿnī bu ola ki siz uçmaġa girüp saʿādete irmezsiz tā ol sevgülü mālıñuzdan zekāt (13) virmeyince ki anuñıla nefsüñüzi buḫldan ve meḥabbeti māldan arıdasız ve daḫı yazar ki zekāt virmekden ṣoñra (14) ṣadaḳa-yı teṭavvuʿ ḥaḳḳında bu āyet-i ḥükm daḫı ṣābit ola bes Allāhu Teʿālā'ya gizlü nesne yoḳ her ne (15) nesne ki siz anuñ yolında infāḳ idesiz Allāhu Teʿālā anı bilür dünyāda daḫı ḫalefin virüp āḫiretde (16) ṣevāblar dereceler ziyāde ḳılur bundan ötürü idi kim ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿazīz yüñlerile şeker alup ṣadaḳa eylerdi (17) dirlerdi aña kim bu şekere virdügüñ aḳçeleri niçün ṣadaḳa ḳılmazsın bu şekeri ṣadaḳa idersin ol (18) didi ki baña bu şeker sevgülüdür dilerem ki sevdügümden ṣadaḳa eyleyem ve daḫı rivāyetdür kim ʿAbdu'llāh bin (19) ʿÖmer rażıya'llāhu ʿanhü bir görklü cāriye ṣatun aldı anı ġāyet severdi birḳaç gün bilesinde

[300] Âl-i İmrân Sūresi (3), 92. ayet: "Sevdiğiniz şeylerden sarfetmedikçe iyiliğe erişemezsiniz. Her ne sarfederseniz, şüphesiz Allah onu bilir."

ṭurduḳdan (20) ṣoñra anı āzād ḳıldı bir kimseye çiftlendürdi ol kişiden bir oġlancuḳ vücūda getürdi ʿÖmer ol (21) oġlancuġı alup gögsine ḳoçardı ve yiylerdi dirdi ki anuñ ḳoḳusını sende bilürem dirlerdi (22) aña kim Allāhu Teʿālā anuñ anasın saña rızḳ itmişdi ḥelālden çün severdük niçün terk idüp (23) biregüye virdüñ ol didi ki siz bu āyeti işitmedüñüz mi ki kişi sevdügin virmeyince sevdügi eline girmez (24) ve daḫı Hārūnü'r-Reşīd'üñ ḫātunı Zübeyde otuz biñ altun ḫarc idüp bir muṣḥaf yazdurdı çün tamām (25) oldı getürdiler eline aldı açdı açduġınlayın bu āyet çıḳdı fī'l-ḥāl girü yumdı virdi didi ki varuñ (26) bunı hediyyesine virüñ daḫı aḳçasını fuḳarāya virüñ ki şimdi baña bu muṣḥafdan sevgülü nesne yoḳdur (27) bes ʿāḳil olardur ki fānī maḥbūnı vireler bāḳī maḥbūnı alalar ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki **kullu't taāmi kāne** (28) **hillen li benī İsrāile illā mā harrame İsrāīlu alā nefsihī min kabli en tunezzele't tevrātu kul fetū bi't tevrāti** (29) **fetlūhā in kuntum sādıkīne**[301] bu āyetüñ sebeb-i nüzūli buyıdı kim Yaʿḳūb peyġāmber ʿaleyhi's-selām çıḳup (30) Beytü'l-Maḳdis'e girdi yolda aña bir ferişte ṣataşdı Yaʿḳūb anı uġrı ṣanup anuñla çekişdi (31) diledi ki menʿ eyleye ol ferişte anuñ ayaġını ṭutup ḳışadı ṣıḳar gibi daḫı ḳoyuvirdi gitdi

[113a] (1) Yaʿḳūb'uñ ayaġında ʿırḳu'n-nisā dirler bir renc var ol belürdi Yaʿḳūb andan ḳatı zaḥmet çekdi neẕr eyledi (2) ki eger ol ʿillet andan gidesi olursa key sevdügi ṭaʿāmı kendüye ḥarām eyleye anı nefsine virmeye çün (3) ol ʿillet andan gidüp ḫoş oldı aña key sevgülü ṭaʿām deve eti ve deve südiydi anları kendü nefsine ḥarām (4) ḳıldı ki yimeye Yehūdiler iftirā ḳılup didiler ki anı Yaʿḳūb ḥarām ḳıldı belki ol Tevrāt içinde Allāh ḫükmile (5) ḥarām olmışdur diyü kendüler daḫı anı ḥarām gördiler bes anları tekẕīb itmekiçün Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp (6) buyurdı ki küllü ṭaʿām Benī İsrāʾīl üzre ḥelāl olmışdı ḳandan ve murdār olmışdan ve ṭoñuz etinden artuġı (7) illā şol nesne kim Benī İsrāʾīl kendü ḥarām ḳıldı Tevrāt inmezden öñ anuñ ḥarāmlıġı Tevrāt içinde (8) yoḳdur

[301] Âl-i İmrân Sūresi (3), 93. ayet: "Tevrat'ın indirilmesinden önce İsrail'in kendisine haram ettiğinden başka bütün yiyecekler İsrailoğullarına helal idi. De ki: Doğru sözlü iseniz Tevrat'ı getirip okuyun."

eyit yā Muḥammed ol Yehūdilere kim dirler ol Tevrāt'da ḥarām olunmışdur getürüñ ol Tevrāt'ı oḳuñ (9) görelüm eger bu Tevrāt'da ḥarām olundı didigüñüzde gerçekseñüz zīrā olar dirler ki bu Nūḥ zamānından (10) ḥarām olmışdur şimdi siz anı ḥelāl görürsiz Zeccāc eydür Muḥammed'üñ risāletine key ulu delālet iden bu (11) āyetdür ki anlaruñ kitāblarında olmayan nesneyi olara ḫaber virdi buyurdı olara ki kitābuñuz getürüñ olar (12) imtināʿ idüp getürmediler bilürlerdi ki ol ḫaber virdigi ve ḥīledür bundan ṣoñra girü buyurdı ki **fe menifterā** (13) **ʿalā'llāhi'l kezibe min baʿdi zālike de ulāike humu'z zālimūne kul sadaka'llāhu fe'ttebiū millete İbrāhīme hanīfen ve mā kāne** (14) **mine'l muşrikīne**[302] yaʿnī her kimse kim kendüden yalan düzüp Allāhu Teʿālā buyurdı deyü ḫaber virse kitāblarında beyān (15) geldükden ṣoñra ve ḥaḳīḳati maʿlūm olduḳdan ṣoñra olar anlardur kendü nefslerine ẓulm itmişlerdür ʿaẕāba (16) mübtelā ḳılmaġıla eyit yā Muḥammed ki Allāhu Teʿālā sözi gerçekdür ki bu didükleri Tevrāt'da ḥarām olmamışdur siz (17) ol İbrāhīm milletine ve anuñ dīnine mütābaʿat ḳıluñ iḫlāsıla ve toġrulıġıla ol deve etinden yiñ ve (18) südinden içüñ nitekim İbrāhīm andan yidi içdi kendü dilegüñüzle bir ḥelāl olmışı kendüñüze ḥarām ḳılmañ (19) ki İbrāhīm müşrikleri dīn üzre degüldür anuñ dīni ve meẕhebi İslām ṭarīḳidür ve daḫı buyurdı ki **inne evvele** (20) **beytin vudia li'n nāsi lellezī bi bekkete mubāreken ve huden lil ʿālemīne fihī āyātun beyyinātun makāmu İbrāhīme ve men** (21) **dahalehu kāne āminen ve lillāhi ʿale'n nāsi hiccu'l beyti menistetāa ileyhi sebīlen ve men kefere fe inna'llāhe ganiyyun ʿani'l ālemīn**[303] (22) yaʿnī evvel mescid ki müʾminler çün vaż olundı ki anda ʿibādet ḳılalar ol bañadur baña didükleri ol (23) Kaʿbe'nüñ yiridür ki anda bünyād olunmışdur Mekke anuñ cevresidür ki ol mevżiʿ mübārekdür bereketi çoḳdur (24) günāhlar yarlıġanıcaḳ yirdür ve andan yaña namāzı ḳılanlara ol ḳıbledür aña ikrām ḥürmet ḳılmaḳ delīldür kişiyi cennete (25) ḳoymaġa bu

[302] Âl-i İmrân Sūresi (3), 94-95. ayet: "Bundan sonra Allah'a karşı kim yalan isnad ederse, işte onlar zalimlerdir. De ki: Allah doğru söyledi, doğruya meyleden İbrahim'in dinine uyun; O, puta tapanlardan değildi."

[303] Âl-i İmrân Sūresi (3), 96-97. ayet: "Doğrusu insanlar için ilk kurulan ev, Mekke'de, dünyalar için mübarek ve doğru yol gösteren Kabe'dir. Orada apaçık deliller vardır, İbrahim'in makamı vardır; kim oraya girerse, güvenlik içinde olur; oraya yol bulabilen insana Allah için Kabe'yi haccetmesi gereklidir. Kim inkar ederse, bilsin ki; doğrusu Allah alemlerden müstağnidir."

kelām andan ötürüdür ki Yehūdiler mü'minlere dirlerdi ki sebeb nedür ki bu ṭaşa ṭurup ṭavāf (26) idersiz andın yaña namāz ḳılursız olar Beytü'l-Maḳdis'e taʿẓīm iderler bes bu āyet anlaruñ ḳavline ḥüccet ve beytu'- (27) -llāha taʿẓīm iṣbāt ḳılmaġıçun indürüldi Kelbī eydür evvel Kaʿbe'yi Ādem ʿaleyhi's-selām binā ḳıldı yiryüzinde anda (28) ʿibādet olundı tā Nūḥ zamānına dek ki Ṭūfān oldı ol Ṭūfān vaḳtinde Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ol Ādem (29) bünyādın yuḳaru altıncı göge götürdiler caḳ Kaʿbe'nüñ berāberinde ḳodılar şimdi aña beytü'l-maʿmūr dirler günde (30) yitmiş biñ ferişte aña ṭavāf ḳılur bir kez ṭavāf ḳılan girü nevbet degmez ki bir daḫı ṭavāf ḳıla tā ḳıyāmete (31) degin bes ol Beytu'llāh'da rūşen ʿalāmetler var ki ol ḥacerü'l-esveddür daḫı ol ḥaṭīmdür ki eski bünyāddan

[113b] (1) ṭaşra ḳalmışdur anuñ ardından anı bile ṭavāf iderler daḫı anuñ ʿalāmetlerinden birisi maḳām-u İbrāhīm'dür ki anda (2) ḳademlerinüñ eṣeri var her kim ki ol ḥarāma girse emīn olur yaʿnī bir cināyet işlese varup anda girse (3) ḳışāṣdan emīn olur ve daḫı farż olunmışdur Allāh rıżāsın ḥāṣıl ḳılmaġıçun ol beyte varup ṭavāf (4) ḳılmaḳ şol kimselere kim anda varup gelince yetecek ḳadar azuġına binide güci yite ve yol daḫı emīn ola (5) her kimse kim güci yitüp ol ḥaccı kendüye farż görmese taḥḳīḳ ol Allāh'a kāfir olur Allāhu Teʿālā ḫod cemīʿ (6) ʿālemden münezzeh ġanīdür gerek ḥac itsünler gerek itmesünler ki anuñ itdüklerinüñ fāyidesi ve göc idüp (7) itmedüklerinüñ ziyānı girü kendüleredür nitekim ʿAlī razıya'llāhu ʿanhü rivāyet ḳılur kim Resūl ʿaleyhi's-selām (8) ḫuṭbesinde didi ki bilüñ iy ḫalāyıḳ Allāhu Teʿālā ḥaccı farż eyledi şol kimselere kim ol yola varmaġa ṭāḳati (9) yite ve ger güci yitüp varmasa ol kişi ḳanḳı ḥāl üzre dilerse olsun gerek Yehūdi gerek Naṣrānī (10) gerek Mecūsi ki anuñ daḫı iʿtiḳādı ve sīreti olaruñ iʿtiḳādine müşābih oldı ki ol Kaʿbe'yi taḫfīf (11) idüp varmadı dünyāyı Allāh üzre iḫtiyār ḳıldı ol ḥükmi terk itmege ḳıydı illā meger ki ḫasta ola (12) varmaġa mecāli olmaya yāḫud sulṭān cihetinden māniʿ ola ki ẓulm idüp varmaġa ḳomaya eger bu ʿöẕrile (13) olmayup varmaġı terk eylese bilüñ ki benüm şefāʿatümden aña naṣīb yoḳdur ve benüm ḥavżumdan yarın (14) ṣuvarılmaḳdan maḥrūmdur bundan girü buyurdı ki **kul yā ehle'l kitābi lime**

tekfurūne bi āyāti'llāhi vallāhu (15) **şehīdun alā mā taʿmelūne kul yā ehle'l kitābi lime tesuddūne an sebīli'llāhi men āmene tebgūnehā ivecen ve entum** (16) **şuhedāu ve mā'llāhu bi gāfilin ammā taʿmelūne**[304] yaʿnī eyit yā Muḥammed ol kitāb ehline ki Yehūdu Naṣārādur nite inkār (17) idersiz Allāhu Teʿālā'nuñ ol āyātlarına ki Ḳurʾān'dur daḫı farż ḥacdur ve Muḥammeddür ki Ḥaḳḳ'ı beyān ide geldi Allāhu (18) Teʿālā ḫod şāhiddür sizüñ ol küfrñüz inkāruñuz bilür aña göre mükāfātın ḳılur ve daḫı eyit yā Muḥammed (19) olara ki yā kitāb ehli n'oldı size ki menʿ idersiz Allāhu Teʿālā dīninden daḫı varup ḥac itmekden şol kimseleri kim (20) İslām'a gelüp ḥaccuñ farżiyyetine īmān getürdiler dilersiz oları Ḥaḳ'dan bāṭıl meyl itdüresiz (21) ḥāl budur kim siz daḫı ṭanuḳsız bunuñ üzre kim bu ḥükm olaruñ ḥaḳīḳati Tevrāt'da ṣābit olmışdur (22) Allāhu Teʿālā ġāfil degül bilür ki siz ol Muḥammed'üñ naʿtın ṣıfatın gizleyüp nice inkār ḳılduñuz anuñ cezāsın (23) yarın size ḳılısardur ve daḫı buyurdı ki **yā eyyuhā'llezīne āmenū in tutīū ferīkan mine'llezīne ūtū'l kitābe** (24) **yeruddūkum baʿde īmānikum kāfirīne ve keyfe tekfūrune ve entum tutlā aleykum āyātu'llāhi ve fīkum Resūluhu** (25) **ve men yaʿtesim bi'llāhi fe kad hudiye ilā sırātın mustakīmin**[305] yaʿnī iy anlar kim īmān getürdiler eger size muṭīʿ olup (26) mütābaʿat ḳılası olursañuz ol ehl-i kitābdan sizi daʿvet ḳılan ṭāyife kim Yehūdilerüñ ulularıdur sizi (27) Muḥammed'e ve Ḳurʾān'a īmān getürdügüñüzden ṣoñra girü küfre dönderüp kāfir ḳılur bunı andan ötürü didi ki baʿżı (28) münāfıḳlar dönüp anlara mütābaʿat ḳıldılar bes Ḥaḳ Teʿālā müʾminleri nehy eyledi ki ol münāfıḳlar gibi anlara (29) mütābaʿat ḳılmayalar bundan ṣoñra taʿaccüb idüp buyurdı ki siz nite inkār idersiz Allāhu Teʿālā'nuñ vaḥdāniyyetine (30) ve Muḥammed risāletine ve Ḳurʾān'uñ ḥaḳīḳatine bu ḥālde kim sizüñ üzerüñüze Ḥaḳ Teʿālā'nuñ kelāmı oḳınur (31) anuñ içinde bunca ʿacāyib delīller var ve ḥüccetler var kim Ḥaḳḳ'uñ birligin iṣbāt ider ve anuñ Resūl'i daḫı

[304] Âl-i İmrân Sūresi (3), 98-99. ayet: "De ki: Ey Kitap ehli! Allah yaptıklarınızı görüp dururken, niçin Allah'ın ayetlerini inkar ediyorsunuz? De ki: Ey Kitap ehli! Siz doğru olduğuna şahidken, niçin inananları Allah'ın yolunu eğri göstermeğe yeltenerek ondan çeviriyorsunuz? Allah işlediklerinizden gafil değildir."

[305] Âl-i İmrân Sūresi (3), 100-101. ayet: "Ey İnananlar! Kitap verilenlerin bir takımına uyarsanız, inanmanızdan sonra sizi kafir olmağa çevirirler. Allah'ın ayetleri size okunur, aranızda da Peygamberi bulunurken nasıl inkar edersiniz? Kim Allah'ın Kitabına sarılırsa şüphesiz doğru yola erişir."

[114a] (1) içiñüzde biledür Zeccāc eydür yarar ki bu ḫiṭāb aṣḥābına ola ki zīrā Resūl içlerindenidi anı her gün (2) müşāhede ḳılurlardı ve daḫı yarar ki cemīʿ ümmete ḫiṭāb ola zīrā anuñ eṣerleri veʿalāmetleri daḫı Ḳurʾān (3) ki aña indürildi bizüm içümüzdedür bes çöyledür kim biz anı göre ṭururuz gerçi muʿāyene degül her kim Ḥaḳ Teʿālā (4) dīnini kendüye ḫışn idinüp aña muḥkem yapışa taḥḳīḳ aña tevfīḳ virilüp ṭarīḳ-i żalāletden ṣırāṭ-ı (5) müstaḳīme irşād olundı ki ol ṭarīḳ-i Ḳurʾān ve ṭarīḳ-i sünnetdür aña yüriyendür ki toġrı cennete vāṣıl (6) olur ve daḫı taḳvāya emr idüp buyurdı ki **yā eyyuhāllezīne āmenū'ttekullāhe hakka ve tukātihī ve lā temūtunne** (7) **illā ve entum muslimūne**[306] yaʿnī iy anlar kim īmān getürdüñüz ḳorḳuñ Allāh'dan aña muṭīʿ oluñ şöyle ki iṭāʿat (8) oldur kim aña muṭīʿ olalar göz açup yumınca aña ʿāṣī olmayalar ve anuñ niʿmetleri şükrine meşġul olalar (9) göz açup yumınca anuñ niʿmetine kāfir olup minnetsüz ölmeyeler ve daḫı dāyim anı ẕikr ideler göz açup (10) yumışca unutmayalar bes bu vechile iṭāʿat itmek Müslümānlara meşaḳḳat geldi zīrā beşer ġafletden (11) ḫālī olmaz ḳorḳdılar kim bu ḥaḳḳı yerine getürmeyeler ʿāṣī olup ʿaẕāba müstaḥiḳ olalar bes Allāhu Teʿālā faẓl (12) idüp ḳullardan taḫfīf ḳıldı bu āyeti gönderdi ki **fe'ttekullāhe me'steta'tum**[307] yaʿnī ṭāḳatüñüz olduġı (13) ḳadar iṭāʿat getürüp Allāh'dan ḳorḳuñ bes ol āyet bu āyetile mensūḫ olundı ammā baʿżılar didiler kim (14) cāiz degül kim bu āyet mensūḫ ola zīrā bu revā degül ki Allāhu Teʿālā ḳullarına bir ḥükm ide kim olaruñ aña (15) ṭāḳati yitmeye līkin bunda cevāb budur kim Allāhu Teʿālā ḥükm itdügi iṭāʿate anlaruñ ṭāḳatileri yiterdi (16) ammā meşaḳḳatile ḳatı zaḥmet çekmekile bes anuñ üzere müdāvemet ḳılmaġa ṭāḳatleri yitmezdi Allāhu Teʿālā (17) ḫod ḳullarına teklīf ḳılmaz illā anı kim ṭāḳatleri yiter bes taḫfīf idüp ol meşaḳḳati götürdi buyurdı ki (18) ṭāḳatüñüz yitüp meşaḳḳat olmayacaḳ ḳadar iṭāʿat idüp benden ḳorḳuñ ṣābit oluñ İslām üzerine (19) şol ḥāl üzre oluñ kim ḳaçan size ölüm gelse siz İslām üzre bulunup īmān üzre olasız (20) bes bu āyetüñ mensūḫ olduġı taḳdīrce

[306] Âl-i İmrân Sūresi (3), 102. ayet: "Ey inananlar! Allah'tan, sakınılması gerektiği gibi sakının, sizler ancak müslüman olarak can verin."

[307] Teğâbun Suresi (64), 16. Ayet: "Allah'a karşı gelmekten gücünüzün yettiği kadar sakının."

küllī mensūḫ degül belki şol Ḥaḳ tuḳātihi kelimesidür evvel-i (21) āḫir girü muḥkem s̱ābitdür ol emr üzre kim buyuruldı tā ki müʾmin olanlar Allāh'dan ḳorḳup muṭīʿ (22) olalar İslām üzerine s̱ābit olup girü anuñ üzerine olalar bundan ṣoñra girü iʿtiṣāma emr idüp (23) buyurdı ki **vaʿtasımū bihabli'llāhi cemīān ve lā teferrakū vezkurū niʿmetallāhi aleykum iz kuntum aʿdāen fe ellefe** (24) **beyne kulūbikum fe ashabtum bi niʿmetihī ihvānen ve kuntum alā şefā hufratin mine'n nāri fe enkazekum minhā kezālike yubeyyinu'**- (25) - **llāhu lekum āyātihī leallekum tehtedūne**[308] yaʿnī muḥkem yapışuñ dīn-i İslām'a ve Ḳurʾān'a ve sünnet-i Resūli elden (26) ḳomañ nuṣreti muʿāveneti Allāh'dan ṭaleb idüñ ḳavm ü ḳabāilden itmeñ Ḳurʾān'dan şol ki maʿnīsi rūşendür (27) anı muḥkem ṭutuñ ol ki müşkil ve müteşebbihdür anı Allāh'a tefvīż idüñ baʿżı ḫükemā dimiş kim bu dünyā keennehu (28) bir ḳuyudur ki içinde yılanlar ʿaḳrebler ve aġusı çoḳ ejderhālar var bu ḫalḳ anuñ içine düşmişlerdür (29) andan çıḳmaḳlıġa imkān yoḳ illā bir muḥkem iple kim aña yapışalar çıḳalar necāt bulalar bes bu dünyā daḫı ancılayın (30) dār-ı miḥnetdür envāʿ-i āfetler ve belālar bunuñ içindedür ḫuṣūṣa ki şimdiki zamānda hīçbir vechile rāḥatlıġı (31) yoḳdur miḥneti belāsı ziyāde olmışdur bes bundan ḳurtılup ḫalāṣ vechile rāḥatlıġı yoḳdur miḥnet ü

[114b] (1) belāsı neden ḫalāṣ bulmaġa hīçbir vesīle ḳalmamışdur andan artuḳ kim Ḳurʾān ipine muḥkem yapışalar dīnde (2) iḫtilāf ḳılmayalar nitekim Yehūd Naṣārā itdiler bundan ötürü didi Ḥaḳ Teʿālā ki müteferriḳ olmañ z̤ikr idüñ (3) Allāhu Teʿālā'nuñ ol niʿmet-i İslāmı kim size ʿaṭā ḳıldı anı görklü ṣaḳlañ żāyiʿ itmeñ şükrin yirine getürüñ (4) size siz ḫālet-i cāhiliyetde biribirñüze düşmanduñuz Allāhu Teʿālā sizi İslām üzre cemʿ idüp göñlüñüzi (5) biribirne ülfet ṭutdurup sevdürdi siz ol İslām niʿmetine ulaşmaḳ sebebile dīn içinde ḳardaşlar (6) olduñuz ve daḫı siz ol cāhiliyetde ṭamunuñ kenārına varup düşüp helāk olmaḳlıġa yaḳın (7) olduñuzdı ol şirküñüz ve ʿadāvetüñüz sebebile Allāhu Teʿālā

[308] Âl-i İmrân Sūresi (3), 103. ayet: "Toptan Allah'ın ipine sarılın, ayrılmayın. Allah'ın size olan nimetini anın: Düşmandınız, kalblerinizin arasını uzlaştırdı da onun nimeti sayesinde kardeş oldunuz. Bir ateş çukurunun kenarında idiniz, sizi oradan kurtardı. Allah, doğru yola erişesiniz diye size böylece ayetlerini açıklar."

sizi andan ḳurtardı bu āyet daḫı Evsile (8) Ḫazrec ḳabīlesi ḥaḳḳında nāzil oldı ki ikisinüñ arasında İslām'dan öñ ḳıtāl vāḳıʿ oldı (9) tamām ḳırḳ yıl tā yaḳın oldılar ki biribirin aṣlı gökile ḳırup fenāya vireler çünki Resūl gönderildi (10) Mekke'de anuñ peyġāmberliġi ẓāhir oldı ol Evsile Ḫazrec ḳabīlesi Medīne'ye degin işitmekile Resūl'e (11) īmān getürdiler henüz Resūl hicret itmezden öñ ol iki ḳabīleden yetmiş kişi dirilüp Mekke'ye Resūl'e (12) geldiler mütābaʿat ḳılalar Resūl ʿaleyhi's-selām ʿammusı ʿAbbāsıla ʿAḳabe'ye dek ol yitmiş kişiye kim enṣār- (13) -lardandur ḳarşu çıḳdı anlar Resūlile ʿaleyhi's-selām ʿahd u biʿat idüp īmānların muḥkem ḳıldılar Medīne'ye (14) girü döndiler andan iki yıl ṣoñra Resūl ʿaleyhi's-selām hicret idüp anlardan yaña vardı ol iki ḳabīlenüñ (15) arasına ülfet vāḳıʿ olup ʿadāvet götürüldi nesebden ḳardaşlar gibi oldılar bes Ḫaḳ Teʿālā anı añdurup (16) olara bu āyeti indürdi didi ki işbuncılayın Ḫaḳ size āyātların beyān ḳılur bildürür ki siz cāhiliyetde (17) biribirñüzile ʿadāvet idüp ḳıtāl iderdüñüz şimdi İslām içinde sizi ülfet ṭutdurup biribiriñüze (18) ḳardaş ḳıldı tā ki siz işbu niʿmeti bilüp żalāletden ṭarīḳ-i hidāyete sülūk idüp necāt bulasız (19) ve bundan ṣoñra girü buyurdı ki **veltekun minkum ummetun yedʿūne ile'l hayri ve yemurūne bi'l maʿrūfi ve yenhevne** (20) **ani'l munkeri ve ulāike humu'l muflihūne**[309] yaʿnī olsun sizden bir cemāʿat ki daʿvet eyleyeler bu ḫalḳı İslām'a (21) ve daḫı andan ġayr ḫayrlara kim vardur ve şerʿ içinde maḳbūl marżī olan işleri ve sözleri işlemege (22) ve söylemege buyuralar ve şol işler kim merdūddur ve ol sözler kim mekrūh ḥarāmdur anları işlemekden (23) ve söylemekden menʿ ideler kim āḫiretde felāḥ bulup saʿādete iren anlardur bes emr-i maʿrūfı ḳılmaḳ vācibdür (24) ve Münker'den daḫı nehy itmek vācibdür ḳaçan bir fiʿl işlese ki olʿulemānuñ iḫtilāfından ṭaşra (25) olsa ol işledügi hīçbirʿulemā-yı selef ḳatında revā olmasa ve daḫı Ḫaḳ Teʿālā bu ḫalḳuñ (26) baʿżısına emr eyledi ki emr-i maʿrūf nehy-i münker ḳıla külline bile vācib ḳılmadı buña işāret ḳıldı ki (27) ḫalḳuñ baʿżısı

[309] Âl-i İmrân Sūresi (3), 104. ayet: "Sizden, iyiye çağıran, doğruluğu emreden ve fenalıktan meneden bir cemaat olsun. İşte başarıya erişenler yalnız onlardır."

maʿrūf nedür münker nedür görklü bilmez kişi ola ki maʿrūfı münker göre ve münkeri maʿrūf (28) göre maʿrūfdan nehy idüp münkere buyura münāfıḳlardan ola bes her kim ol maʿrūf nedür münker nedür (29) aṣl üzre naẓar idüp bile ki ol kitāb sünnetdür aña vācibdür ki emr-i maʿrūfı ve nehy-i münker ḳıla ve (30) daḫı dimişler kim emr-i maʿrūf nehy-i münker üç ḳısmdur biri elile yaʿnī urmaġıla dögmekiledür ol beglere (31) maḫṣūṣdur ve bir daḫı dilile ol ʿālimlerüñdür ve bir daḫı göñülile menʿ itmekdür ki aña inkār ide işleyeni

[115a] (1) düşman ṭuta ol girü ḳalan ʿavām-ı ḫalḳa vācibdür nitekim Resūl buyurdı ʿaleyhi's-selām izā arayi ehadukum münkeren (2) felyunkire biyedih yaʿnī ḳaçan sizden biriñüz bir münker görse ol aña dilile inkār eylesün aña daḫı güci yitmezse (3) inkār idüp elile menʿ eylesün eger oña güci yitmese göñlile inkār idüp düşman ṭutsun ki bu eżʿaf (4) īmāndur ve baʿżı ṣaḥābeden rivāyetdür kim eydür her kimse kim bir münker göre anı defʿ itmege güci yitmeye daḫı göñlinden (5) gire göre üç kez eyitsün allāhume inne hezā münkerün fenā berayun minhu yaʿnī ey çelebüm işbu bir fiʿl münkerdür (6) ki ben bundan bī-zārem ḳaçan bunı eyitse kendü üzerinden vācib olanı sāḳıṭ itmiş olur günāhdan (7) ḳurtılur ve daḫı buyurdı ki **ve lā tekūnū kellezīne teferrakū vahtelefū min baʿdi mā cāehumu'l beyyinātu ve ulāike** (8) **lehum azābun azīmun**[310] yaʿnī iy müʾminler siz zinhār ol Yehūdile Naṣārā gibi olmañ ki dīnde iḫtilāf idüp (9) müteferriḳ oldılar bir bölük Yehūd oldı ve bir bölük Naṣārā oldı şundan ṣoñra ki olara kitāblarında Muḥammed'üñ (10) ṣıfatından beyān geldi ṭarīḳ-i Ḥaḳ anlara maʿlūm oldı olar anlardur ki ḳıyāmetde olara ulu ʿaẕāblar ḥāṣıl (11) olur dāyim ki ebedā hīç olardan ol ʿaẕāb mürtefiʿ olacaḳ degül andan beyān ḳıldı ki ol müteferriḳ olanlaruñ (12) ve olmayanlaruñ mertebeleri yarın n'olısar buyurdı ki **yevme tedyaddu vucūhun ve tesveddu vucūh fe emme'llezīne's veddet** (13) **vucūhum e kefertum baʿde īmānikum fe zūkūl azābe bimā kuntum tekfurūne ve**

[310] Âl-i İmrân Sūresi (3), 105. ayet: "Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanıp ayrılığa düşenler gibi olmayın. İşte onlar için büyük bir azap vardır."

emme'llezīne'b yaddat vucūhuhum (14) **fe fī rahmeti'llāhi hum fīhā hālidūne**[311] yaʿnī ol ḳıyāmet güninde niçe yüzler aḳ olısar ve niçe yüzler ḳara olısar (15) olar ki dīn-i İslām ṭutup muḥkem ṭurdılar yüzleri aḳ olısar ammā bunda iḫtilāf ḳıldılar kim ne vaḳt (16) müʾminler yüzi aḳ olup ne vaḳt kāfirler münāfıḳlar yüzi ḳara olısar baʿżılar didiler kim sinleden (17) ḳoyduḳları vaḳt baʿżılar didiler kim berātilerin oḳuduḳları vaḳtin ki müʾminlerüñ kitāblarında ḫayr ʿameller (18) ve envāʿ-i ḥaseneler yazılmış göreler şāẕ olup yüzleri nūrlana aḳ nūr ola ve ammā kāfirler ve münāfıḳlar (19) bitilerinde şirkler ve nifāḳlar ve envāʿ-i seyyiʾātlar yazılmış göreler ol ḳorḳudan yüzleri ġażabıla ḳarara (20) ve baʿżılar didiler kim ḳaçan terazüde müʾminlerüñ ṣevābları ṭartılup aġır gele beşāretden yüzleri aġara (21) ve kāfirlerüñ münāfıḳlaruñ ṭartılup günāhları aġır gelicek ġuṣṣadan yüzleri ḳarara ve baʿżılar didiler kim (22) yarın ḳıyāmet güninde emr olına her ḳavme kim maʿbūdlu maʿbūdı ḳatına cemʿ olalar çün her biri maʿbūdına (23) ulaşalar göreler ki bir ʿāciz kendüni ḳurtarmaġa çāresi yoḳ bulara ḳaçan menfaʿati irişe anları (24) maʿbūd ṭutduḳlarına peşīmān olup ol ḳadar ḥasret bilir ki yüzleri ḳarara müʾminler ḳılalar münāfıḳlarıla (25) ve daḫı kitāb ehli Allāhu Teʿālā müʾminlere ṣordı kim sizüñ Rabbüñüz kimdür anlar diyeler kim Rabbümüz Allāh'dur Ḥaḳ Teʿālā (26) girü diye ki ḳaçan Rabbüñüzi görseñüz bilmesiz bular diyeler kim iy bizüm muḳaddes pādişāhumuz ḳaçan ki ol bize (27) bildüre biz daḫı bilevüz Ḥaḳ Teʿālā bulara tecellī ḳıla olar anı göreler şol ḳadar ki Allāh'a diler andan müʾminler külli (28) secdeye varup ol secde içinde yüzleri ḳar gibi aḳ ola münāfıḳlarıla ehl-i kitāb secde ḳılmaġa gücleri (29) yitmeye oñurḳalarıla ucaları bir dem boynuz gibi ola egilümeyeler ki secde ideler ol ġuṣṣadan yüzleri ḳarara (30) ammā olaruñ kim yüzleri ḳarardı olara tevbīḫ serzeniş ḳılup diyeler kim yaʿnī ol mīṣāḳ vaḳtında belī (31) diyüp īmān getürdügüñüzden ṣoñra gizlü kāfir mi olduñuz ve ehl-i kitāba dinile ki siz Muḥammed gelmezden öñ

[311] Âl-i İmrân Sūresi (3), 106-107. ayet: "O gün bazı yüzler ağarır, bazı yüzler kararır. Yüzleri kararanlara, "İmanınızdan sonra inkâr ettiniz, öyle mi? Öyle ise inkâr etmenize karşılık azabı tadın" denilir.

[115b] aña iḳrār idüp girçeklerdüñüz ṣoñra gelicek aña inkār idüp kāfir olduñuz diñ imdi ṭaduñ ol ʿaẕābları (2) ol Muḥammed'e Ḳurʾān'a inkār ḳılduġuñuz çün ammā olar kim yüzleri aḳ ola olar cennet içinde Ḥaḳ Teʿālā'nuñ (3) faẕlı raḥmetile kim aña irişdiler muḫalled olup dāyim tenaʿum ḳılalar bundan ṣoñra buyurdı kim **tilke āyātu'**- (4) **-llāhi netlūhā aleyke bi'l hakkı ve māllāhu yurīdu zulmen li'l ālemīn ve lillāhi mā fī's semāvāti ve mā fī'l ardı ve ilāllāhi** (5) **turceu'l umūru**[312] yaʿnī işbu Ḳurʾān ki Cebrāʾīl senüñ üzerüñe indürüp anı oḳudı ṣıdḳıla ve daḫı şol saña (6) ẕikr olunan külli Allāhu Teʿālā'nuñ ḫüccetleri ve ʿalāmetleridür ki anı biz saña bildürdük tā bileler ki biz bir kimseye (7) günāhsuz yireʿ aẕāb ḳılmazuz tā evvel Resūl gönderüp ḫüccet beyān ḳılmayınca zīrā bular Ḥaḳ Teʿālā'nuñ (8) ḳullarıdur Allāhu Teʿālā dilemez kim ʿālemde ḳullarına ẓulm oluna cemīʿ yirlerde ve göklerde yaradılmış ne varısa (9) küllisi Allāhu Teʿālā'nuñ maḫlūḳı ve merzūḳıdur gerekdür ki küllī ḥācetlerin ve murādların andan dileyeler ve aña ʿibādet (10) ḳılalar andan ġayr ne ṭapmayalar ki ʿāḳıbet bu ḳullaruñ dönüp varacaḳ yerleri Allāh ḥażretidür cemīʿ işler (11) āḫiretde aña rāciʿ dür ve daḫı buyurdı ki **kuntum hayra ummetin uhricet li'n nāsi temurūne bi'l maʿrūfi ve tenhevne ʿani'**- (12) **-l munkeri ve tuʿminūne billāhi ve lev āmene ehlu'l kitābi le kāne hayran lehum minhumu'l muʿminūne ve ekseruhumu'**- (13) **-l fāsikūne len yedurrū kum illā ezen**[313] yaʿnī Allāhu Teʿālā ḫaber virür ki Allāh ḳatında ḫayrlu dīn ehl-i İslām (14) dīnidür anuñçün buları vefāyıla vaṣf idüp buyurdı ki siz dīn ehlinüñ ḫayrlusısız zīrā bular (15) bir ḫalḳdur kim kendülere ḳarışana daḫı ḳarışmayana daḫı ẓulm eylemezler andan ötürü Ḥaḳ Teʿālā buları ḫayrü'n- (16) -nās deyü egdi ki ḫālikçün çıḳarıldılar tā ki emr-i maʿrūf ideler kāfirlerile ḳıtāl ideler aña dek ki Müslümān (17) olalar yarar ki bu ḫiṭāb aṣḥāba ola ki siz ümmetüñ ḫayrlusısız deyü nitekim Resūl buyurdı ʿaleyhi'- (18) -s-selām ḳarenlerüñ ḫayrlusı benüm aṣḥābumdur

[312] Âl-i İmrân Sūresi (3), 108-109. ayet: "İşte bunlar, sana doğru olarak okuduğumuz Allah'ın ayetleridir. Allah hiç kimseye zulmetmek istemez. Göklerde olanlar da, yerde olanlar da Allah'ındır. İşler Allah'a varacaktır."

[313] Âl-i İmrân Sūresi (3), 110-111. ayet: "Siz, insanlar için ortaya çıkarılan, doğruluğu emreden, fenalıktan alıkoyan, Allah'a inanan hayırlı bir ümmetsiniz. Kitap ehli inanmış olsalardı, kendileri için daha hayırlı olurdu; içlerinde inananlar olmakla beraber, çoğu yoldan çıkmıştır. Onlar incitmekten başka size bir zarar veremezler."

andan anlaruñ yilesince gelen tābiʿyin zamānesi andan (19) bunlaruñ ḫayrlu olmaḳlıḳların bunuñla vaṣf eyledi ki buyurdı siz emr idersiz Allāh birlemekligile (20) ve İslām'a dönmekile ve şirkden ve küfrden ve nifāḳdan nehy idersiz Allāh'uñ birligini gerçekleyüp (21) anuñ üzerine ṭurmayup mülāzım olursız ve Muḥammed'üñ peyġāmberliġine taṣdīḳ idersiz bes olar kim (22) bu ṣıfatıla mevṣūf olmayalar olar şerr-i ümmet olurlar eger bu kitāb ehli Yehūdu Naṣārā īmāna gelelerdi (23) bulara ol ḫayrluyıdı ol dīnleri üzre ḳāim olmaḳdan bulardan baʿżısı ehl-i kitābuñ müʾminleridür (24) ʿAbdu'llāh bin Selām gibi aṣḥābıla daḫı olar kim Yehūd'dan Naṣārā'dan īmān getürdiler ammā bularuñ çoġı (25) girü fāsıḳlardur Kaʿb bin Eşref gibi aṣḥābıla daḫı olar kim īmāna gelmediler olar size żarar irişdürür (26) degüldür illā hemān dilile suñup fuḥşlar söylemekile artuḳ ḳutları yoḳ ki ḳıtālıla muḥārebe ḳılalar ve daḫı buyur- (27) -dı ki **ve in yukātilūkum yuvellūkumu'l edbāre summe lā yunsarūne**[314] yaʿnī eger olar size ḳıtālda muʿāvenet ḳılalar anlardan (28) size menfaʿat olacaḳ degül zīrā olar tizcek yüz dönderüp ḳaçarlar münhezim olurlar andan ṣoñra nuṣret (29) olusar degül keennehu Ḥaḳ Teʿālā olaruñ ḳıtālda żaʿīflikḳlerinden ḫaber virür ki eger olar sizüñ üzerüñüze (30) gelürse size żarar idemezler ve ger sizüñile bile olurlarsa size aṣṣıları ṭoḳunmaz olaruñ ḥālleri (31) işbudur tā bugüne dek Yehūdilerüñ şevketi yoḳdur daḫı hīçbir mevżiʿde ḳıtāla ḳuvvetleri yoḳdur ve

[116a] (1) ve bundan ṣoñra daḫı buyurdı ki **duribet aleyhimu'z zilletu eyne mā sukıfū illā bi hablin mina'llāhi ve hablin mine'n nāsi ve bāū** (2) **bi gadabin mina'llāhi ve duribet ʿaleyhimu'l meskenetu zālike bi ennehum kānū yekfurūne bi āyāti'llāhi ve yaktulūne'l enbiyāe** (3) **bi gayri hakkın zālike bimā asav ve kānū yaʿtedūne**[315] yaʿnī bularuñ üzerine cizye vażʿ olundı ve daḫı ḳıtāl lāzım (4) her ḳanda ki bulınalar illā meger kim bularda Allāh'uñ ʿahdi ve emānı ola daḫı ḫalḳdan bularuñıla bir ʿahd oluna (5) bular ol ḫalḳa

[314] Âl-i İmrân Sūresi (3), 111. ayet: "Sizinle savaşa koyulurlarsa, geri dönüp kaçarlar. Sonra kendilerine yardım da edilmez."

[315] Âl-i İmrân Sūresi (3), 112. ayet: "Nerede bulunsalar Allah'ın ve inanan insanların himayesinde olanlar müstesna onlara alçaklık damgası vurulmuştur. Allah'tan bir gazaba uğradılar, onlara aşağılık damgası vuruldu. Bu, Allah'ın ayetlerini inkar etmeleri ve haksız yere peygamberleri öldürmelerindendir. Bu, karşı gelmeleri ve taşkınlık yapmalarındandır."

cizyelerin virüp anlaruñ ḥükmleri altında olalar ve ger ʿahdleri olmıyacaḳ olursa (6) depeleneler Allāh'uñ ġażabına ve ʿitābına müsteḥaḳ olalar daḫı olaruñ üzerine dervīş sīreti ḳonıla (7) ḳaçan birni görüp ġanī ṣanasın ṣūra varasın ġāyet faḳīrdür ve baʿżısı kendüyi faḳīr göstere (8) üzerine cizyeyi ziyāde ḳılmayalar ol nesne ki olara irişür andan ötürüdür ki olar Ḥaḳ Teʿālā'nuñ (9) āyātlarına kāfir olurlar ve Ḳurʾān'a ve Muḥammed'e inkār iderler ol ataları dedeleri ki ḥaḳsuz yire peyġāmberler öldürdiler (10) bular aña rāżı olup ḫoş gördiler olaruñıla ol işde bile şerīk oldılar keennehu bile öldürmiş gibi (11) oldılar bes ol ġażaba daḫı müstaḥiḳ olduḳları andandur ki Allāh ʿāṣī oldılar maʿṣiyetlerinde ḥadden (12) geçdiler her yirde kim Allāhu Teʿālā bir ḳavmüñ ʿuḳūbetin beyān ide ol ʿuḳūbetüñ sebebi daḫı nedür anı bile beyān (13) ider tā eyle ẓan itmeyeler ki Ḥaḳ Teʿālā olara günāhsuz ʿaẕāb ider bundan ṣoñra ehl-i kitābdan īmāna (14) gelenüñ fażīletin beyān ḳıldı īmāna gelmeyenler üzerine nitekim buyurdı **leysū sevāen min ehli'l kitābi** (15) **ummetun kāimetun yetlūne āyātu'llāhi ānāe'l leyli ve hum yescudūne yuʿminūne bi'llāhi ve'l yevmi'l āhiri ve yemurūne** (16) **bi'l maʿrūfi ve yenhevne ani'l munkeri ve yusāriūne fī'l hayrāti ve ulāike mine's sālihīne ve mā yefʿalū** (17) **min hayrin fe len yukferūh va'llāhu alīmun bi'l muttekīne**[316] yaʿnī berāber degüller ṣevābda mertebede bu ehl-i kitābdan (18) şular kim müʾmin olalar olaruñla kim fāsıḳlar kāfirler olalar zīrā bu ehl-i kitābdan bir cemāʿat var kim (19) kendüleri pāk ḳılmışlardur Allāh kitābıla ʿamel idicilerdür ṭurup gice sāʿatlerinde namāz ḳılurlar namāz (20) içinde Ḥaḳ Teʿālā'nuñ kelāmın oḳurlar bu ḥāletde kim yüzlerin yire ḳoyup tażarruʿlar iderler Allāh'uñ vaḥdāniyetine (21) iḳrār idüp Muḥammed'i taṣdīḳ iderler ve ḳıyāmet güni girü baʿṣ olmaġa iʿtiḳād iderler ve münkir işler (22) kendüleri daḫı ḫalḳ yıġarlar görklü ṭāʿatlere ve envāʿ-i ḫayrlara ivişürler bular külli ṣāliḥlerden olup (23) cennet içinde Muḥammed'üñ ʿaleyhi's-selām aṣḥābı olısarlar daḫı bular ḫayrlardan ne ki işlerler aña

[316] Âl-i İmrân Sūresi (3), 113-114-115. ayet: "Kitap ehlinin hepsi bir değildir: Onlardan geceleri secdeye kapanarak Allah'ın ayetlerini okuyup duranlar vardır; bunlar Allah'a ve ahiret gününe inanır, kötülükten meneder, iyiliklere koşarlar. İşte onlar iyilerdendir. Ne iyilik yaparlarsa, karşılığını bulacaklardır. Allah sakınanları bilir."

inkār (24) olunmaz ve unıdulmaz belki anuñıla ʿivażlanup āḫiretde olurlar ki Allāhu Teʿālā'dan kendüler ḳorḳup şirkden (25) günāhdan ṣaḳınanları bilür ol kitābuñ müʾminlerinden anlara ʿivażın virür ve anlaruñ gibi olanlar (26) daḫı żāyiʿ itmez bundan ṣoñra kāfirler ṣıfatın beyān ḳılup buyurdı ki **inne'llezīne keferū len tugniye** (27) **ʿanhüm emvāluhum ve lā evlāduhum mina'llāhi şeyʿen ve ulāike ashābu'n nāri hum fīhā hālidūne**[317] yaʿnī şular (28) kim Allāh'a ve anuñ kitābına ve Resūline inkār ḳıldılar māllarıla ve evlādlarıla çoḳlıġıla faḫr idüp dirler kim (29) biz deñlü mālıla ve evlādıla ʿaẕāb mı olınuruz taḥḳīḳ bilsünler ki ol mālları ve evlādları çoḳ olmaḳ (30) oları Allāhu Teʿālā ʿaẕābından ḳurtarmaz aṣlā hīçbir nesnede fāyide ḳılmaz olar küllī aṣḥābı nārdan (31) alup anuñ içinde muḫalled olısarlar ebedā andan ḫalāṣ bulacaḳ degüller bu dünyā olara menfaʿat ḳılısar

[116b] (1) degül bundan ṣoñra ol dünyā ehli meṣelin ẕikr idüp buyurdı ki **meselu mā yunfikūne fī hāzihi'l hayāti'd dunyā** (2) **ke meseli rīhin fīhā sırrun esābet harse kavmin zalemū enfusehum fe ehlekethu ve mā zalemehumu'llāhu ve lākin kanū** (3) **enfusehum yazlımūne**[318] yaʿnī meṣeli şol kimse kimselerüñ kim mālların Allāh yolından ġayrı yirlere hevā-yı nefse ḫarc (4) iderler dünyā ʿimāretine meşġul olurlar şol ġāyet ṣovuḳ yıl gibidür ki bir ḳavmüñ ekinine irişdi ol (5) ḳavm Allāh ḥaḳḳın māllarından menʿ idüp virmemekile kendü nefslerine ẓulm itmişlerdi ol ṣovuḳ yıl anlaruñ (6) ekinlerin köyündürüp helāk eyledi hīç andan bir nesne menfaʿat ṭutmadılar bes ol māllarından daḫı (7) Allāh ṭāʿatinden ġayrı yire ḫarc idiniler buncılayındur ki ol inkārları ve nifāḳları yili esüp ol ṣevāblarını (8) maḥv ider āḫiretde hīçbir vechile andan menfaʿat ṭutısar degüller bes ol ekin ehline Ḥaḳ Teʿālā nitekim (9) ẓulm idüp ekinlerin yilile yaḳdı belki kendüler nefslerine ẓulm eylediler Allāh ḥaḳḳın virmemekile kāfirler münāfiḳlar (10) daḫı

[317] Âl-i İmrân Sūresi (3), 116. ayet: "İnkar eden kimselerin malları ve çocukları, Allah'tan yana, onlara bir fayda vermeyecektir. İşte onlar cehennemliklerdir, onlar orada temellidirler."

[318] Âl-i İmrân Sūresi (3), 117. ayet: "Bu dünya hayatında sarfettiklerinin durumu, kendilerine zulmeden kimselerin ekinlerine isabetle kavurup mahveden soğuk bir rüzgarın durumu gibidir. Allah onlara zulmetmedi, onlar kendilerine yazık ettiler."

anlarcılayındur ki ṣevābların kendüler bāṭıl ḳılurlar Allāh'a şirk getürmekile ve dīnde nifāḳ itmekile (11) ve bir ḥükm daḫı beyān idüp buyurdı ki **yā eyyuhāllezīne āmenū lā tettehızū bitāneten min dūnikum lā yelūnekum** (12) **habālā veddū mā anittum kad bedeti'l bagdāu min efvāhihim ve mā tuhfī sudūruhum ekber kad beyyennā lekumu'**- (13) **-l āyāti in kuntum taʿḳılūne**[319] yaʿnī ey anlar kim īmān getürdiler siz kendüñüze dost ṭutuñ şol kimseler (14) kim sizüñ dīnüñüz ehli degül sebeb bu āyet itmege daḫı buyıdı kim enṣārilerden bir cemāʿat ki cāhiliyetde (15) olaruñıla Yehūdiler arasında dostlıḳ ve muvāṣalat varıdı İslām'a geldükden ṣoñra daḫı Yehūdilerile (16) ol dostlıġı kesmediler Ḥaḳ Teʿālā oları andan nehy idüp bu āyeti indürdi bes gerekdür dīn ehline ki (17) kendü dīnine ve meẕhebine muḫālif olanlarıla dostlıḳ baġlamaya zīrā meṣelde dimişler kim kişinüñ (18) kendü ḥālinden ṣormaġıl anuñ yoldaşına ve ṣāḥibine naẓar ḳılġıl kim yoldaş yoldaşa uyucı (19) olur nitekim Resūl daḫı buyurmışdur el mer'ü ala dīni halilihi fel yenzur ehadüküm men yuhālilü yaʿnī kişi dostınuñ (20) meẕhebi ve ṭarīḳi üzre olur naẓar ḳılsun sizden biriñüz kim dost dosta kimüñle dostlıḳ (21) baġlar ṣāliḥ midür ṭāliḥ midür ʿālim midür cāhil midür ʿāḳil midür sefīh midür tā ki andan aña dīn ve dünya (22) cihetinden żarar irişmeye bes Ḥaḳ Teʿālā ol müʾminleri kāfirlerile dostlıḳ itmekden yıġdıġınuñ (23) sebebin beyān idüp buyurdı ki ol kāfirler size dostlıḳ gösterüp egerçi ẓāhirde sizüñle (24) muḳātele itmezler ammā bāṭında size bir mekr ḫidāʿ ḳılmaḳda cehd itmegi daḫı terk itmezler ve size bir fesād irişdür- (25) -mege saʿy iderler yāḫud saʿy idenlere muʿāvenet ḳılurlar severler ki siz daḫı Rabbüñüze ʿāṣī ola ol (26) sebebden size meşaḳḳat miḥnet vāḳıʿ ola ağızlarında size ʿadāvet baġżā ve tekẕīb iẓhār iderler (27) işidür siz ammā ol āşikāre ḳılduḳlarından göñüllerinde gizledükleri ʿadāvet daḫı uluraḳdur ki Muḥammed'i öldürmege (28) fikr iderler taḥḳīḳ biz size olardan nişānlar ve ʿalāmetler beyān idüp ḫaber virdük eger ʿaḳluñuz varısa (29) fehm idüñ kim añlayasız

[319] Âl-i İmrân Sūresi (3), 118. ayet: "Ey İnananlar! Sizden olmayanı sırdaş edinmeyin, onlar sizi şaşırtmaktan geri durmazlar, sıkıntıya düşmenizi isterler. Onların öfkesi ağızlarından taşmaktadır, kalblerinin gizlediği ise daha büyüktür. Eğer aklediyorsanız, şüphesiz size ayetleri açıkladık."

bundan ṣoñra girü buyurdı ki **hā entum ulāi tuḥıbbūnehum ve lā yuḥıbbūnekum ve tuʿminūne** (30) **bi'l kitābi küllihi ve izā lekūkum kālū āmennā ve izā halev addū aleykumu'l enāmile mine'l gayzi kul mūtū** (31) **bi gayzikum innallāhe alīmun bi zāti's sudūr**[320] yaʿnī siz iy müʾminler cemāʿati oları seversiz ẓāhirde size

[117a] (1) dostlıḳ gösterdükleriçün vāḳıʿda olar sizi sevmezler zīrā olar dīnüñüz ehli degüller bes ol sizi sevmeyenleri (2) nitedür kim siz seversiz daḫı siz dükeli gökden inen kitābları taṣdīḳlersiz ki ḥaḳdur anlar küllisine īmān getürmezler (3) illā kendü kitāblarına inanurlar Allāhu Teʿālā sizi olaruñ üzerine tafżīl ḳıldı bu ḫāṣiyyetile siz niçün olaruñla (4) meḥabbet baġlayasız ḥāl budur ki olar ḳaçan size uġrasalar dirler ki biz Muḥammed'e īmān getürdük ki ol Ḥaḳ Resūlü'dür (5) ḳaçan biribirile ḫalvet olsalar size ol sözi didüklerine ḳaḳıyup barmaḳların ışırurlar sizüñ üzerüñüze (6) kinler ṭutarlar biribirne dirler ki görmez misiz bu Muḥammed ümmetine kim nice ġālib oldılar çoḳaldılar Allāhu Teʿālā Resūline (7) eydür eyit yā Muḥammed olara kim siz oluñ ol ḳaḳımaḳlıġuñuz arasına maḳṣūd bundan olara yavuz duʿā ḳılup (8) ḥażretden sürülmekdür emri icābı degül zīrā oluñ didügi eger icābı çün olaydı hīçbiri ḳalmayup (9) ḳırılaydı ve daḫı baʿżılar didiler kim bu oluñ deyü emr ḳılduġı aḫbār maʿnisidür yaʿnī eyit yā Muḥammed ki siz ʿāḳıbet (10) şol ḳaḳımaḳ üzerine olısarsız Allāhu Teʿālā olaruñ göñlinde ʿadāvet varın bilür anuñla anlara mücāzāt (11) ḳılur bundan ṣoñra müʾminlere buyurdı ki **in temseskum hasenetun tesūhum ve in tusibkum seyyietun yefrahū** (12) **bihā ve in tasbirū ve tettekū lā yadurrukum keyduhum şeyʿen inna'llāhe bi mā yaʿmelūne muḥīt**[321] yaʿnī eger size bir nuṣret ẓafer (13) irişüp ġanīmet ala girürse nitekim Bedr güninde oldı olar ġāyet melūl olup ġuṣṣalara düşerler (14) ve ger size bir hezīmet ve maʿīşetde şiddet vāḳıʿ olası olursa nitekim size Uḥud'da vāḳıʿ oldı olar aña sevinüp (15) şād olurlar eger siz ṣabr idüp

[320] Âl-i İmrân Sūresi (3), 119. ayet: "İşte siz, onlar sizi sevmezken onları seven ve Kitapların bütününe inanan kimselersiniz. Size rastladıkları zaman: "İnandık" derler, yalnız kaldıklarında da, size öfkelerinden parmaklarını ısırırlar. De ki: "Öfkenizden çatlayın". Allah kalblerde olanı bilir."

[321] Âl-i İmrân Sūresi (3), 120. ayet: "Size bir iyilik gelse, onların fenasına gider; başınıza bir kötülük gelse buna sevinirler. Sabreder ve sakınırsanız, onların hilesi size hiçbir zarar vermez. Allah işlediklerinin hepsini ilmiyle kuşatmıştır."

taḥammül iderseñüz ol münāfıḳlaruñ ve Yehūdilerüñ iẕālarına ve Allāhu Teʿālā'nuñ (16) emrini yerine getürmek zaḥmetine ve maʿṣiyetden şirkden ṣaḳınası olursañuz olaruñ ʿadāvet (17) ḳılup keyd itdügünden size żarar yoḳ ki taḥḳīḳ Allāhu Teʿālā olaruñ ne işledüklerin külli ʿilmile ḳaplamışdur (18) bilür aña göre cezā ḳılur ve daḫı buyurdı kim **ve iz gadavte min ehlike tubeviu'l muʿminīne makāide li'l kıtāli va'llāhu** (19) **semīun alīmun**[322] yaʿnī yā Muḥammed ḳaçan sen ṣabāḥ vaḳtinde çıḳsañ müʾminleriçün ḥarb yirin yaraḳlayu virseñ (20) ol Ḫandaḳ güninde Allāhu Teʿālā semīʿdür duʿāñı işidüp ḳabūl ider ʿālimdür kāfirlerüñ ne ḳılduḳların bilür (21) ve daḫı buyurdı kim **iz hemmet tāifetāni minkum en tefşelā va'llāhu veliyyuhumā ve alā'llāhi fel yetevekkeli'l muʿminūne**[323] yaʿnī (22) ḳaçan dileseler Müslümānlardan iki ṭāyife ki enṣārlardandur ve Resūlile ḳıtāl itmekden kāfirlerden ḳorḳalar (23) daḫı girü döneseler ḳorḳmasunlar ki Allāhu Teʿālā olaruñ nāṣırlarıdur ve göñüllerin ṣaḳlayucıdur ḳorḳudan (24) şol vaḳt ki kāfirlerden girü dönmeye bes lāzımdur müʾminlere kim Allāh'a iʿtimād idüp işlerin aña ışmarlayalar (25) bu külli Ḥaḳ Teʿālā'nuñ minnetleridür Resūline ẕikr ider tā ki bilüp anuñ şükrine meşġul olalar kāfirlerüñ zaḥmetlerine (26) ṣabr ideler andan olara Bedr ḳażiyyesin añdurı virüp buyurdı ki **ve lekad nasarakumu'llāhu bi bedrin ve entum ezilletun** (27) **fettekū'llāhe leallekum teşkurūne iz tekūlu lil muʿminīne e len yekfiyekum en yumiddekum rabbukum bi selāseti ālāfin mine'l melāiketi** (28) **munzelīne belā in tasbirū ve tettekū ve yetūkum min fevrihim hāzā yumdidkum rabbukum bi hamseti ālāfin mine'l melāiketi** (29) **musevvimīne**[324] yaʿnī be-dürüstī Allāhu Teʿālā size muʿāvenet ḳıldı Bedr güninde bu ḥāletde ki siz azduñuz ḳorḳuñ (30) Allāh'dan bu niʿmeti bilüñ aña ʿāṣī olmañ ola ki Allāh

[322] Âl-i İmrân Sūresi (3), 121. ayet: "Sen inananları savaş için duracakları yerlere yerleştirmek üzere, erkenden evinden ayrılmıştın. Allah işitir ve bilir."

[323] Âl-i İmrân Sūresi (3), 122. ayet: "Sizden iki takım bozulup geri çekilmek üzere idi; oysa Allah onların dostu idi, inananlar yalnız Allah'a güvensinler."

[324] Âl-i İmrân Sūresi (3), 123-124-125. ayet: "And olsun ki, siz düşkün bir durumda iken, Bedir'de, Allah size yardım etmişti; Allah'tan sakının ki şükredebilesiniz. İnananlara: Rabbinizin size gönderilmiş üç bin melekle yardım etmesi size yetmeyecek mi? diyordun. Evet, eğer sabrederseniz, sakınırsanız ve onlar de hemen üzerinize gelirlerse Rabbiniz size, nişanlı beş bin melekle imdat edecektir."

şükr idici ḳullardan olasız eñ anı ki sen müʾminlere (31) eydürdük size kifāyet ḳılmaz mı ol ki Rabbüñüz size meded irişdürüp ḳuvvet ide üç biñ ferişteyile ki gökden

[117b] (1) indürile Allāhu Teʿālā eydür belī kifāyet ider eger peyġāmberñüzile bile ṭurup ṣabr idesiz yüz döndürüp ḳaçmaḳ maʿṣiyetinden (2) ḳorḳasız ṣınıḳmayasız daḫı düşman size vücūhlarıla gele ol Rabbüñüz size meded irişdüre beş biñ (3) ferişteyile ki nişānlanmış olalar yaʿnī atalarınuñ alnı ḳılı aḳ ola ve ḳuyruḳları daḫı aḳ ola ve kendüler üzerinde (4) daḫı aḳ ṭon ola ve ʿimāmlarınuñ avucların çiginleri arasına bir ḳamış olalar Allāhu Teʿālā olaruñ üzerine (5) Bedr güninde üç biñ ferişte indürdi ve olara vaʿde ḳıldı ki Uḥud'da beş biñ indüre līkin olar (6) çün ʿāṣī olup Resūlu'llāh emrine muḫālefet ḳıldılar ol ferişteler anlara inerlerdi meded idüp yardım ḳılur- (7) -lardı bes Allāhu Teʿālā girü buyurdı **ve mā caelehu'llāhu illā buşrā lekum ve li tatmeinne kulūbukum bih ve me'n nasru** (8) **illā min indi'llāhi'l azīzi'l hakīm li yaktaa tarafen mine'llezīne keferū ev yekbitehum fe yenkalibū hāibīne**[325] yaʿnī Ḥaḳ (9) Teʿālā ol ferişteler gelüp meded ḳalmaġı ol müʾminlere ḳılmadı illā olara beşāret ḳıldı baʿżılar dimişler kim (10) ol ferişteler muḳātele içün gelmediler līkin Ḥaḳ Teʿālā oları beşāretiçün ve müʾminlerüñ göñli ḳorḳudan (11) sākin olmaġıçun gönderdi zīrā melāikeler ḳıtāl idicek müʾminlere faẓīlet olmaz müʾminlere faẓīlet (12) ol vaḳt olur kim ḳıtāl kāfirle kendüler ḳılalar ve kāfirler olaruñ elinde hezīmet bula eger ol ferişteler (13) anlara muʿāvenetiçün gelseler bir ferişte olara yiterdi ki anları helāk ḳılaydı nitekim Lūṭ ḳavmin helāk (14) eyledi ammā baʿżılar didiler kim ferişteler muʿāvenetiçün geldiler anlar daḫı muḳātele iderlerdi ol ferişteler (15) orduġı ol kāfirlerde ẓāhir ʿalāmet olurdı ḥarīrde ki olar kāfir uraydı ol yirden od yalıñı (16) çıḳardı tā ki Ebū Cehil bin Mesʿūd'a rażıya'llāhu ʿanhü didi ki beni sen düşürmedüñ beni ol kimesne düşürüp (17) helāk itdügi ne ḳadar cehd itdüm süñüm ucunı atı ṭoynaġına irişdürmedüm ve daḫı ol ferişteler (18) çoḳ geldü ki fāyide budur

[325] Âl-i İmrân Sūresi (3), 126-127. ayet: "Allah bunu, ancak size müjde olsun ve böylece kalbleriniz yatışsın diye yapmıştır. İnkar edenlerin bir kısmını kesmek veya ümidsiz olarak geri dönecek şekilde bozguna uğratmak için gereken yardım, ancak Güçlü ve Hakim olan Allah katından olur."

kim müʾminlerüñ göñli sākin ve ṣābit ola ve hem bundan ötürü ki Ḥaḳ Teʿālā (19) ol ferişteleri mücāhidlerden ḳıldı ki tā ḳıyāmete degin ḳanḳı müʾmin leşkeri ki ṣabr idici ola ve ṣevābı (20) Allāh'dan umucı ola ol ferişteler gelüp yardım ḳılurlar ve anlaruñla muḳātele iderler ve daḫı olaruñ (21) çoḳlığına bir fāyide daḫı buyıdı kim anlar duʿālar tesbīḥler ḳılurlar ṣevābını ol muḳātele ḳılanlara virürler (22) bunuñ tamām-ı ḳıṣṣasın inşāʾa'llāh Enfāl sūresinde ẕikr idevüz bes degüldür nuṣret illā ol Allāh (23) ḳatındandur ki ʿazīzdür ġālibdür milk içinde ḥekīmdür her işi ḥikmetile işler gāh kāfiri müʾmin üzerine (24) ġālib ḳılur gāh müʾmini kāfir üzre ġālib ḳılur ḥikmet iḳtiżā ḳılduġıla bes bu ferişteler gönderüp (25) müʾminlere nuṣret ḳılduġı andan ötürüdür ki ol kāfir olanlardan bir cemāʿati aṣlıla helāk idüp ḳaṭʿ (26) eyleye yāḫud münhezim ḳılup ḫor eyleye nevmīd olup girü Mekke'ye döneler ẓafer bulup murādlarına irmeyeler (27) öldi kim yitmiş kişileri depelendi ve yitmiş kişileri esīr olundı ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki **leyse leke** (28) **mine'l emri şeyʿun ev yetūbe ʿaleyhim ev yuʿazzibehum fe innehum zālimūne**[326] Cübeyr rażıya'llāhu ʿanhü rivāyet ḳılur ol (29) gün ki Uḥud cengi oldı Resūl'üñ ʿaleyhi's-selām mübārek dişi uvandı incügi zaḫm olundı ḳanadı (30) ṣaḥābeden yitmiş kişi şehīd oldı Resūl ʿaleyhi's-selām ḳaṣd itdi ki ol müşriklere yüz duʿā ḳıla (31) Ḥaḳ Teʿālā bu āyeti indürüp buyurdı ki yā Muḥammed senüñ elüñde ḥükmden nesne ḳılınmadı ḥükm-i irādet

[118a] (1) Allāh elindedür dilerse bulara tevbe virüp ṭarīḳ-i hidāyete İslām'a getüre dilerse oları ol ḥāl üzre öldürüp (2) āḫiretde ʿaẕāb eyleye çün bular ẓālimlerden oldılar çün bu āyet indi Resūl ʿaleyhi's-selām duʿā ḳılmaḳdan (3) yıġlındı çün bildiler ki Allāhu Teʿālā ʿilminde varımış anlardan baʿżısı tevbe ḳılup īmānda geliserler hem çoḳ ḫalḳ (4) olardan ṣoñra īmāna geldiler anlardan biri Ḫālid bin Velīd ve ʿAmrü'bni'l ʿĀṣ ve ʿİkrime bin Ebī Cehl daḫı ġayr (5) bularuñ gibi bundan ṣoñra Ḥaḳ Teʿālā kendünüñ ʿaẓametin ẕikr idüp

[326] Âl-i İmrân Sūresi (3), 128. ayet: "Allah'ın, onların tevbelerini kabul veya onlara azab etmesi işiyle senin bir ilişiğin yoktur; çünkü onlar zalimlerdir."

buyurdı ki **ve lillāhi mā fī's semāvāti ve mā fī'-** (6) **-l ardı yagfiru li men yeşāu ve yuazzibu men yeşāu va'llāhu gafūrun rahīm**[327] yaʿnī cemīʿ yirde gökde ne ki yaradılmış var (7) külli anuñ milkidür ve ḳullarıdur kimden dilerse ulu günāhların daḫı yarlıġar ʿafv ider ve kimden dilerse (8) kiçi günāhları çün daḫı ʿaẕāb ḳılur ḳaçan kim ol ṣaġīre üzre muṣirr olsa terk itmese Allāhu Teʿālā ġafūrdur (9) tevbe ḳılanuñ tevbesin ḳabūl ider ve daḫı raḥīmdür ḳulları esirger ḳaçan günāh ḳılanlar teʾcīl ʿuḳūbet itmez (10) belki mühlet virüp teʾḫīr ider tā ola ki bir inṣāf idüp tevbe ḳılalar ve bundan ṣoñra müʾminleri ribādan (11) nehy idüp buyurdı ki **yā eyyuhā'llezīne āmenū lā tekulu'r ribā adʿāfen mudāʿafeten ve'ttekūllāhe leʿallekum** (12) **tuflihūne ve'ttekū'n nārelletī uʿiddet lil kāfirīne ve atīūllāhe ve'r resūle leʿallekum turhamūne**[328] yaʿnī iy anlar kim (13) īmān getürdiler mālıñuzı ribāya virmekile ḳat ḳat ziyāde eyleyüp yimek ki bir nesneyi ḳıymetinden (14) artuġa ṣatasız ve daḫı eceliñüz ve vaʿdeñüz yitecek girü māl üzerine nesne arturasız bir müddet girü (15) koyu virmekçün ḳorḳuñ Allāh'dan ol ribāyı ḥelāl görmek tā ki ʿaẕābdan necāt bulup ḳurtılasız (16) ve daḫı ḳorḳuñ şol oddan kim yaradılup yaraḳlanmışdur kāfirler çün muʿtezileliler dimişler kim her kimse kim (17) bir ulu günāh işlese tevbe itmedin anuñ üzerine ölse ol ṭamuda muḫalled ḳalur kāfirler gibi zīrā (18) ribā ḳılanlara Ḥaḳ Teʿālā ṭamuyıla vaʿde ḳıldı nitekim kāfirlere vaʿde ḳıldı ammā ekṣer ehl-i ʿilm bunuñ üzre-(19) -dür kim bu vaʿīd olaradur kim ol ribāyı ḥelāl göreler zīrā ol ḥelāl gören kāfir olur kāfir olsa muḫalled (20) ḳalur bes āyet maʿnisi dimek olur kim ḳorḳuñ şol ʿameli işlemekden ki ol sizden īmānı nezʿ ider (21) oda vācib ḳılur zīrā günāhlardan günāh var kim ʿāḳıbet ol īmān gitmege sebeb olur ḳorḳı var kim (22) ataya anaya ʿāṣī olmaḳ daḫı ol günāhdan ola taḥḳīḳ-i eṣerde gelmiş kim bir kişi atasına anasına ʿāṣī (23) oldı aña ʿAlḳame dirlerdi çün eceli yitüp ḥāleti nezʿa geldi aña gelmeyi şehādet telḳīn itdiler (24) ṭāḳati yitmedi ki

[327] Âl-i İmrân Sūresi (3), 129. ayet: "Göklerde olanlar da, yerde olanlar da Allah'ındır. Dilediğini bağışlar, dilediğine azab eder. Allah bağışlayandır, merhamet edendir."

[328] Âl-i İmrân Sūresi (3), 130-131-132. ayet: "Ey İnananlar! Faizi kat kat alarak yemeyin. Allah'tan sakının ki başarıya erişesiniz. İnkar edenler için hazırlanmış ateşten sakının. Size merhamet edilmesi için, Allah'a ve Peygamber'e itaat edin."

deyü bile dili baġlandı tā aña dek ki anası geldi andan rāżı olup suçun ʿafv eyledi andan (25) deyü bildi ve ol īmān gitmege sebeb olan günāhlardandur ḳaṭʿī raḥim itmek ve ribā yimek ve emānetde ḫāyin (26) olmaḳ Ebūbekr-i Verrāḳ raḥimu'llāh imām Ebū Ḥanīfe'den eyle rivāyet ḳıldı ki ol eyitdi ekşer kişiden günāh (27) çoḳluġı ölüm vaḳtinde īmānı nezʿ ider andan Ebūbekr didi ki bir naẓar ḳılduḳ şol günāhlara kim īmān nezʿ (28) ider hīç ẓulm itmekden īmān tizcek giderici günāh görmedük ve daḫı Ḥaḳ Teʿālā buyurdı ki Allāh'a muṭīʿ (29) oluñ ferāyiżleri yerine getürüñ ve Resūl'e muṭīʿ olun sünnetleri yerine getürüñ ve ol farīżelerden (30) cemīʿ Ḳurʾān içinde ve Resūl dilinde ḥarām olınan nesneleri terk itmek gerek fiʿlile olsun gerek (31) ḳavlile zīrā işliyecek farīżelerüñ ki namāz ve zekāt ve oruc ve ḥac ve ġazā ḳılmaḳdur fāyidesi olmaz

[118b] (1) ve ḳurtulmaġa sebeb olmaz bu terk idecek farīżeleri ki ḥarāmlardan yıġlınmaḳdur yerine getürmeyince ve bundan (2) ṣoñra buyurdı ki **ve sāriū ilā magfiretin min rabbikum ve cennetin ʿarduhās semāvātu vel ardu uʿiddet lil muttekīne** (3) **ellezīne yunfikūne fī's serrāi ve'd darrāi vel kāzımīne'l gayza ve'l āfīne ani'n nāsi vallāhu yuhibbu'l muhsinīne**[329] (4) yaʿnī sürʿat idüñ ol ribādan ve daḫı ol cemīʿ īmānı nezʿ idici günāhlardan tevbe ḳılmaġa ve daḫı sürʿat (5) idüñ ol ḳurtarıcı sebebleri yerine getürmege ki ol namāzda evvel ṣaffa geçmekdür ve ḳıtāl ṣaffında muḥkem ṭurmaḳdur (6) ve imāmıla evvel tekbīre irişmekdür ve daḫı ol cennete girmege anuñ giñligiyidi yiri ve yidi ḳat gögi biribirine (7) ulaşdursalar ne miḳdār olursa ol daḫı ol ḳadardur Ḥaḳ Teʿālā inini ẕikr eyledi uzununı ẕikr eylemedi (8) zīrā anı bizüm ʿaḳlumuz idrāk itmez anuñ ḥaddini Allāh bilür Kelbī eydür dimişler kim cennet dörtdür biri ʿadndur (9) ki ol yüce derecedür ve biri cennetü'l-mevādur ve biri cennetü'l-firdevsdür ve birisi cennetü'n-naʿīmdür ve her (10) cennet bu dörtden giñligi yirler gökler giñligincedür ḳaçan kim biribirine ulaşa maḳṣūd bundan budur kim (11) yaradılmış nesnede uçmaḳdan giñ nesne yoḳdur nitekim İsmāʿīl

[329] Âl-i İmrân Sūresi (3), 133-134. ayet: "Rabbinizin mağfiretine ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için hazırlanmış eni gökler ve yer kadar olan cennete koşuşun. Onlar bollukta ve darlıkta sarfederler, öfkelerini yenerler, insanların kusurlarını affederler. Allah iyilik yapanları sever."

Süddī didi eger yirleri gökleri ḫardal (12) dānesi ḳadar toġrasalar anuñ ṣaġışı miḳdār Ḥaḳ Teʿālā'nuñ cennetleri var ki her biri yirler gökler giñligince (13) Sehl bin Saʿd eydür raḥimu'llāh uçmaḳ ehlinüñ ḳaḳ ṣoñra girse Ḥaḳ Teʿālā diyekidi dile temennī ḳıl saña (14) ne ḳadar cennet gerek ol diye ki İlāhi işbu ḳadar cennet vir tā şuña degin ayruḳ nesne bulmıya ki işbu ḳadar (15) deyü bile göñline anuñ telḳīn olınakidi işbu ḳadar daḫı dile anı daḫı dileye andan ṣoñra aña dinile (16) ki var ol ol ḳadar ki diledük senüñ olsun ve bir ol ḳadar daḫı bile olsun ve bir rivāyetde daḫı gelür (17) ol ḳadar on daḫı olsun imdi bu uçmaḳlar bolluġıla ve niʿmetlerile külli yaraḳlanmış müttaḳīleriçün (18) imdi ol müttaḳīler kimdür Ḥaḳ Teʿālā vaṣf idüp buyurdı kim cennete lāyıḳ olan müttaḳīler olardur kim baylıḳda (19) yoḳluḳda ve bollıḳda ṭarlıḳda ve ṣaġlıḳda ṣayrulıḳda daḫı dirliginde māl elinde sevgülüyiken ve ölüm (20) vaḳtinde vaṣiyyet ḳılmaḳda fī'l-cümle her ḥālde gereyü gereyüz yavuz mālından Allāh yolına infāḳ ide ve daḫı olar (21) kim ḳaçan bir kimseye ḳaḳısalar ḳaḳımaġın yudup anı ʿafv eyleye intiḳām itmege ve zecr ḳılmaġa güci yiterken (22) terk ide ve daḫı olar kim ḳaçan bir kimseye ḳaḳısalar ḳaḳımaġın yudup anı ʿafv eyleye intiḳām itmege ve zecr (23) ḳılmaġa güci yiterken terk ide ve daḫı olar kim ḳaçan bir kimseye ḳaḳısalar ḳaḳımaġın yudup anı ʿafv eyleye intiḳām (24) itmege ve zecr ḳılmaġa güci yiterken terk ide ve cemīʿ ḫalḳdan ve ḳulından ḫalāyıḳından bunuñ ḥaḳḳında ne (25) zellet gelürse ʿafv eyleye ki Allāhu Teʿālā iḥsān ḳılanları sever ol iḥsān ḳılduḳları gerek āzādlu (26) olsun gerek ḳul yaʿnī ṣuçludan ʿafv idüp ḳomaya belki aña daḫı ziyāde iḥsān ḳıla tā muḥsinlerden (27) ola ve daḫı Resūl'den ʿaleyhi's-selām rivāyetdür kim buyurdı her kim ḳaḳımaġın yutsa intiḳāma güci yiterken (28) terk idüp ʿafv itse Ḥaḳ Teʿālā aña nirede dilerse bir ḥūr çiftlendürür ve daḫı ʿizzetin ziyāde ider (29) ve bundan ṣoñra girü buyurdı ki **vellezīne izā feālu fāhişeten ev zalemū enfusehum zekerū'llāhe festagferū** (30) **li zunūbihim ve men yagfiru'z zunūbe illā'llāhu ve lem yusırrū alā mā feʿālu ve hum yaʿlemūne ulāike cezāuhum magfiretun** (31) **min rabbihim ve**

cennetun tecrī min tahtihā'l enhāru hālidīne fīhā ve niʿme ecru'l āmilīne[330] bu āyet bir ḫurma

[119a] (1) ṣatıcı kişi ḥaḳḳında nāzil oldı ki bir ʿavret aña geldi ki andan ḫurma ṣatun ala anı dükkānına givirüp öpdi (2) ammā girü ol işine peşīmān oldı bu āyet inüp buyurdı ki şol kimseler kim ḳaçan zinā ḳılalar yā kendü nefislerine (3) ẓulm ideler bir ecnebī ʿavreti ṭutup öpmegile yā bir cinas ḥisāb olacaḳ işler işlemekile andan Allāh aleyhinde (4) ṭuracaḳların añup ḳorḳsalar daḫı ol günāhlarından dilile istiġfār idüp göñülile aña peşīmān olsalar (5) bilseler kim günāhı Allāh'dan ġayrı kimse yarlıġamaz ol işledükleri işe dāyim olup ṭurmasalar ki maʿṣiyetden (6) budur ki bilür ki ol maʿṣiyetdür andan ṣoñra ol işe ayruḳ rücūʿ itmeseler anlaruñ ʿivażları ol (7) tevbelerine ṣevābdur ve Rabbilerinden maġfiretdür daḫı cennet içinde bāġlar vardur kim aġaçlarınuñ altında ırmaḳlar (8) aḳar bu ḥāletde ki anuñ içinde muḫalled olalar ne görklü ṣevāblar ve mertebeler var cennet içinde ol tevbe ḳılanlara (9) ki ṣıdḳıla girçek tevbe ḳılalar zīrā dimişlerdür kim dilile istiġfār göñülde nedāmet olmayıcaḳ ol (10) yalancılar tevbesidür anuñçün didi Ḥasan-ı Baṣrī bizüm istiġfārumuz girü istiġfāre muḥtācdur (11) yaʿnī çün ol istiġfār göñülden nedāmetile olmaya ol girü günāhdur aña bir istiġfār daḫı gerek (12) ve daḫı buyurdı ki **kad halet min kablikum suneun fe sīrū fī'l ardı fenzurū keyfe kāne ākıbetü'l mukezzibīne hāzā** (13) **beyānun li'n nāsi ve huden ve mevʿızatun lil muttekīne**[331] yaʿnī taḥḳīḳ geçdi sizden öñdünkiler her birisi bir sīret bir (14) ṭarīḳ dutuban kimi ḫayr-i sīret ve ḥüsn-i ṭarīḳ üzre geçdiler necāt buldılar ve kimi ṭarīḳ-i fesād ve ḳabīḥ-i (15) sīret üzre geçdiler helāk oldılar her birinüñ yiryüzinde eṣerler ḳalmışdur ki anda ulu ʿibretler var (16) bes seyr idüp ṭavāf ḳıluñ bu yiryüzini naẓar eyleñ görüñ ki ol Ḥaḳḳ'ı yalanlayanlaruñ ʿāḳıbeti neye (17) irdi tā andan siz daḫı ʿibret alasız baʿżılar didiler seyr idüñ yiryüzinde didügi yaʿnī

[330] Âl-i İmrân Sūresi (3), 135-136. ayet: "Onlar fena bir şey yaptıklarında veya kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı anarlar, günahlarının bağışlanmasını dilerler. Günahları Allah'tan başka bağışlayan kim vardır? Onlar, yaptıklarında bile bile direnmezler. Onların hareketlerinin karşılığı Rablerinden bağışlanma ve altlarından ırmaklar akan, içinde temelli kalacakları cennetlerdir. İyi davrananların ne güzel ecri vardır!"

[331] Âl-i İmrân Sūresi (3), 137-138. ayet: "Sizden önce neler gelip geçmiştir. Yeryüzünde gezin de, yalancıların sonunun ne olduğuna bir bakın. Bu Kuran, insanlara bir açıklama, sakınanlara yol gösterme ve bir öğüttür."

Ḳurʾān oḳuñ daḫı (18) maʿnisinde fikr idüp naẓar ḳıluñ tā bilesiz ol mükeẕẕiblerüñ cezāsı n'oldı bes bu maʿni üzre seyrden (19) murād seyr ḳalbi olur zīrā Ḳurʾān oḳuyan egerçi bir yirde oturur ġarbu şarḳı ve yir gök ve cemīʿ maṣnūʿāt (20) ol oturduġı yirden göñülile seyr idüp müşāhede ḳılur zīrā hīçbir nesne yoḳdur raṭb ü yābis (21) ḳalīl ü keṯīr ṣaġīr ü kebīr şerīf ü ḫaḳīr illā Ḳurʾān içinde meẕkūrdur bundan ötürü didi ki işbu Ḳurʾān beyāndur (22) bu ḫalāyıḳa külli żalāletden ve delīldür gözsizlikden küfr ü şirk ġubārıla göñül gözine sebel inüp kör (23) olanlara Ḳurʾān hādīdür ṭarīḳ-i Ḥaḳḳ'a daḫı ögüt naṣīḥat ve kerāmet ḥürmetdür şulara kim Tañrı'dan (24) ḳorḳup günāhlardan ṣaḳınurlar ve daḫı buyurdı ki **ve lā tehinū ve lā tahzenū ve entumu'l ʿalevne in kuntum** (25) **muʿminīne**[332] yaʿnī kendüñüz żaʿīf ḳılup düşmandan ḳorḳup ʿāciz olmañ ol Uḥud güninde size irişen (26) muṣībetlere ġuṣṣalanmañ ki ʿāḳıbet siz ġāliblersiz anlaruñ üzerine toġru bulmaġıla ḳatl yolından (27) daḫı ḥüccet yöninden daḫı eger ḫaḳīḳaten müʾminlerseñüz bu ḥüzni terk idüp Allāh ḥükmine rāżı oluñ bu kelām (28) Ḥaḳ Teʿālā aṣḥāb-ı Resūl üzerine vaʿdeyidi ki ḳıldı tā Uḥud'dan ṣoñra olara nuṣret ola düşman üzre (29) bes andan ṣoñra ne ḳadar ki Resūl ʿaṣrında ġazāya çıḳdılar içlerinde bir ṣaḥābī bile oldı ẓafer anlaruñ (30) oldı ol şehirler ki fetḥ olundı külli Resūl ʿaṣrında fetḥ oldı anlar geçdükden ṣoñra hīçbir şehr (31) fetḥ olunmadı şol vech üzre kim anlar fetḥ itdiler ve daḫı bu āyetde bu ümmetüñ şeref beyānı var zīrā

[119b] (1) Ḥaḳ Teʿālā peyġāmberlerine nice ḫiṭāb ḳıldısa bulara daḫı eyle ḫiṭāb ḳıldı Mūsā'ya ʿaleyhi's-selām inneke (2) ente'l ālā didi bulara entümü'l aʿlevne didi bes bu delālet şerefdür Ḥaḳ Teʿālā'dan bu ümmete baʿżılar (3) didiler kim bu kelām anlara vaʿdeyidi ki ġālib olalardı eger Resūl ḥükmin ṭutup yirlerinde ṯābit olsalar ġālib (4) olurlardı nitekim Bedr'de ġālib oldılar līkin çün Resūl emrin terk idüp muḫālefet ḳıldılar bu kez ġālibliḳ (5) anlaruñ üzerine oldı ḳıṣṣa budur kim çün Resūl ʿaleyhi's-selām aṣḥābıla Bedr güninde müşrikler (6) üzre ġālib oldılar ne ki bulardan anlara irişdi bu

[332] Âl-i İmrân Sūresi (3), 139. ayet: "Gevşemeyin, üzülmeyin, inanmışsanız, mutlaka siz en üstünsünüzdür."

ḳażiyye inşāʾa'llāh Enfāl'de ẕikr idevüz bes ol (7) vaḳt Ebū Süfyān bin Ḥarb döndi kārubanıla Mekke'ye gitdi müşrikleri şındılar Ebū Cehl oġlı ʿİkrime (8) gitdi bir ḳavmile kim anlaruñ Bedr'de kiminüñ oġlı kiminüñ atası kiminüñ ḳardaşı olmışdı ol Ebū Süfyān'a (9) vardılar Mekke'nüñ reʾīsiydi aña ḳażiyye ḫaber virdiler daḫı ol kārubānda her kimsenüñ ki māl varıdı (10) aña geldiler didiler kim be-dürüstī Muḥammed sizüñ ulularıñuzı hep depeledi imdi gelüñ siz bu mālıla muʿāvenet (11) ḳıluñ kim varup ol Muḥammed'le muḥārebe ḳılalar ol intiḳām andan alalar bes Ebū Süfyān yüz deve āletile (12) ve daḫı üzerinde yüz kişi silāḥıla ve azıġıla olara muʿāvenetiçün virdi Ḳureyş ḳavmi cemʿ olup (13) üç biñ kişi oldılar Ebū Süfyān üzerlerine nāẓır ve müdebbir olup anlaruñla bile çıḳdı ol ḳavm içine (14) Ḫālid bin Velīd ve ʿAmrü'bni'l ʿĀṣ ve ʿİkrime bin Ebī Cehl bileydi henüz ol vaḳt olar İslām'a gelmemişlerdi (15) Ḳureyş'den hīçbir kimse ḳalmadı ehl ve evlādıla tā ki oları arḳa idinüp muḳātele ideler çün Resūl (16) ʿaleyhi's-selām olaruñ ḳażiyyelerin işitdi düş daḫı görmişdi aṣḥābı cemʿ eyledi Ḥaḳ Teʿālā (17) medḥ ü ṣenā ḳıldı didi ki yā aṣḥāb bu gice ben düşümde gördüm ki ḳılıcum gedilmiş şöyle teʾvīl ḳıldum ki (18) aṣḥābumdan baʿżısı şehīd olısar ve daḫı gördüm ki elümi bir muḥkem demür göñlege ṣoḳdum şöyle (19) teʾvīl ḳıldum ki ol Medīne'dür ṣavāb bu işde nedür müşāveret ḳılup baña buyuruñ Resūl ʿaleyhi's-selām (20) ḫoş görmedi ki çıḳup olaruñıla muḥārebe ide ʿAbdu'llāh bin Übeyy ki münāfıḳlardanıdı anuñ fikr-i rāy bu (21) oldı ki didi yā Resūlu'llāh çıḳup anlardan yaña varmaġıl zīrā her ḳaçan ki bir çıḳup düşmana ḳarşu (22) varavuz elbetde zīrā bir muṣībet irişür hīçbir düşman gelüp bizüm üzerimüze girmeye illā elbetde biz (23) anlara ġālib gelürüz çün ol bu sözi söyledi Müslümānlardan birisi ki Ḥaḳ Teʿālā aña ikrām idüp (24) aña şehādet ḳısmet ḳılmışdı ve daḫı andan ġayr Müslümānlar ki Bedr anlardan fevt olmışdı didiler (25) ki yā Resūlu'llāh çoḳ düşmandan yaña tā ki ol Tañrı düşmanları bizi ḳorḳudılar diyüp kendülerden żaʿīf (26) ṣanmasunlar ṭurmayup ol ḳadar söylediler ki Resūl ṭurup içerü girdi selāḥın geydi girü çıḳdı (27) ḫalḳ daḫı çıḳdılar birbirne didiler ki Resūl ʿaleyhi's-selām çehresinde biz tamām-ı kerāhet

görürüz şordılar didiler (28) kim yā Resūlu'llāh tamām-ı çehreñüzde kerāhet eşerin görürüz ne oldur ki biz bu ḥāli sende görürüz bizüm bu (29) işde ḥükmümüz yoḳ küllimüz saña muṭīʿüz çıḳmaḳ dilerseñ çıḳalum oturmaḳ dilerseñ oturalum Resūl (30) ʿaleyhi's-selām buyurdı ki eyle gerekmez kim bir peyġāmber ġazāyıçun silāḥ geye daḫı muḳātele ḳılmadın girü (31) çıḳara elbetde gitsevüz gerek bes Resūl ʿaleyhi's-selām seyr itdi aṣḥābıla Uḥud'dan yaña ol münāfiḳ

[120a] (1) ʿAbdu'llāh ki menʿ iderdi maḫẕul olup ḳaldı ḫalḳuñ şülüş miḳdārı anuñıla döndiyidi yüz kişi miḳdār Resūlile (2) ḳaldı Resūl ʿaleyhi's-selām geldi Uḥud ḳatına iki ṭaġ arasında bir uçucaḳ yire ḳondı ki derbend aġzıdı (3) anda birḳaç kişi derbend aġzın şaḳlamaġıçun oḳçılar ḳodılar ʿAbdu'llāh bin Cübeyr razıya'llāhu ʿanhü Resūl anlaruñ (4) üzerine emīr dikdi olar elli kişiyidi ve bir rivāyetde yetmişdi Resūl ʿaleyhi's-selām anlara ışmarladılar ki işbu (5) yirde muḥkem ṭuruñ daḫı bir yire irilüp gitmeñ eger şınavuz ger şıyavuz siz bundan irilmek bes Resūl (6) ʿaleyhi's-selām andan ḳalḳdı bāḳī aṣḥābıla müşriklere yaḳın geldiler arḳaların Uḥud ṭaġına ḳılup muḳāteleye (7) başladılar Ebū Süfyān ʿavreti Hindi muṣāḥibi ʿavretile tamām-ı ḥarb germ olıcaḳ ṭozdı Ḳureyş ardında (8) defler çalup Ḳureyş medḥ idüp dirlerdi ki biz ṭārıḳ ḳızlarıyuz nemārıḳ üzre hem yürürüz eger ġālib dönesiz (9) bizümle muʿānaḳa ḳılasız ve ger yüz dönderüp ḳaçasız bize firāḳ ḳapusın açasız bes ol Ebū Duḥān'a Müslümānlardan (10) bir cemāʿatile ḳatı muḥārebe ḳıldı ve daḫı ʿAlī rażıya'llāhu ʿanhü muḳātele ḳıldı tā aña degin ki ḳılıcı büküldi daḫı Saʿd bin (11) Vaḳḳāṣ oḳ döküp muḳātele iderdi Resūl ʿaleyhi's-selām dirdi ki atġıl yā Saʿd atam anam saña fidā olsun müşriklerden (12) bir cemāʿati ḳatl itdiler Allāhu Teʿālā olara vaʿdesin girçekledi ẓafer rūzī ḳıldı tā kim ol ḳavmüñ inhizāmı (13) yaḳın oldı ol ḥarb itdükleri yirden biraz añaru irdiler Zübeyr eydür gördüm ol Süfyān ʿavreti Hindi (14) ṣāḥibelerile ḳaçarlardı ol derbende ḳutılan ḳavm oları gördiler çeri şındı şanup yaġmaya yöneldiler (15) ʿAbdu'llāh bin Cübeyr razıya'llāhu ʿanhü anlara didi ki işbu mekānuñuzdan irilmek kim Resūl sizüñile ʿahd eyledi (16) muḫālefet ḳılmañ olar

anuñ sözine iltifāt ḳılmadılar eyle ṣundılar ki müşrikler münhezim oldı hemān ol (17) mekānda ʿAbdu’llāh ḳaldı sekiz kişile Ḫālid bin Velīd iki yüz elli kişi bile müşriklerden nā-gāh ol dere (18) aġzından çıḳa geldi ḥamle idüp ol ḳalanları anda şehīd ḳıldılar gelüp ol yirden añsuzın Müslümānlaruñ (19) ardından çıḳdılar Müslümānlar anları görüp müteferriḳ oldılar müşrikler gelüp cümle bir defʿa ḥamle ḳıldılar (20) Müslümānlar anda üç dürlü ḥāle vāḳıʿ oldılar baʿżıları mecrūḥ oldılar ve baʿżılar şehīd oldılar ve baʿżılar (21) münhezim oldılar ammā Muṣʿab bin ʿUmeyr ṭurmışdı Tañrı Resūline kāfirlerden ḳorurdı tā ki anı Resūl elinde (22) şehīd ḳıldılar bu kez Ziyād bin Mesken al ḳılıca urup ṭurdı Resūl’i ḳorurdı ol daḫı anuñ elinde (23) muḳātele ḳıldı tā aña degin ki anı daḫı şehīd ḳıldılar bu kez ḥarb-i muḳātele nevbet yalıñuz Resūl’deñdi nā-gāh (24) bir ṭaşıla atdılar gelüp mübārek ṭudaḳlarına ṭoḳundı ṭuṭaḳları mecrūḥ olup mübārek dişinden birin (25) utadı ve ol ʿazīz incügine daḫı zaḫm irüp ḳanadı Süfyān bin ʿUyeyne eydür otuz miḳdārı kişi varıdı (26) Resūl öñinde çöküp muḥārebe iderlerdi küllisine zaḫm irişüp mecrūḥ olmışlardı her biri Resūl’üñ ʿaleyhi’- (27) -s-selām alına gelüp dirdi ki yā Resūlu’llāh benüm ẕātum senüñ ẕātuña ḳalʿa olsun Allāhu Teʿālā’nuñ selāmı (28) saña olsun deyü vidāʿ idüp dönüp muḳātele idüp şehādet ḥāṣıl iderlerdi ol Miṣʿab bin ʿUmeyr (29) öldüren eyle ẓan eyledi ki öldürdügi Resūl’dür yüriyüp çaġırdı ki Muḥammed’i öldürdüm anı işidüp öte bir daḫı (30) çaġırdı ki aña ulug be-dürüstī Muḥammed depelendi baʿżılar didiler kim ol çaġıran iblīsidi ʿaleyhi’l-laʿne (31) anı işidüp Müslümānlar müteḥayyir olup döndiler ḳaçtılar iblīs gelüp nidā ḳılup çaġırdı Medīne’deki āgāh

[120b] (1) ulug Muḥammed depelendi anı işidüp Medīne ḳavminüñ evlerinde ġazā belürdi mecmūʿ ḫātunları gözyaşın dökmege (2) ve zārīye meşġul oldılar Enes bin Nużeyr iḳbāl idüp ʿÖmer bin Ḫaṭṭāb’a ve Ṭalḥa bin ʿUbeydu’llāh ḳatına geldiler olar (3) enṣārlarıla muhācirlerden bir cemāʿatile otururlardı bulara didi ki sizi bu arada ne nesne ḥabs eyledi olar (4) didiler ki Muḥammed depelendi anuñ melāleti ḥabs eyledi Enes eydür bes Muḥammed’den ṣoñra dirlik sizüñ ne işiñüze (5) gerek siz daḫı varuñ kerāmetile ölüñ

şunuñ üzerine ki ol Resūlüñüz öldi andan ṭurup düşmandın (6) yaña iḳbāl eyledi varup muḳātele idüp ol daḫı şehīd boldı Kaʿb bin Mālik eydür evvel kimse Resūl'i bilen (7) bendüm müʾminlerden iki gözlerinden buldum ışıḳ altındaki çıraḳ gibi yıldırardı ḳatı āvāzıla nidā ḳılup (8) çaġırdum yā Müslümānlar cemāʿati beşāret olsun size ki uş Muḥammed Resūlu'llāh ṣaġ selāmet baña (9) işāret ḳılup didi ki yā Enes sükūt ḳıl Enesi'bni Mālik eydür Resūl'üñ mübārek yüzinde zaḫmı vardı (10) ḳanı aḳardı elile ol ḳanı sildi daḫı eydürdi nite felāḥ bula şol ḳavm kim Resūlu'llāh'uñ yüziñ ḳanıla (11) boyayalar ḥāl budur ki ol anları Mevlāları ḳapusına daʿvet ḳıla çün aṣḥābı dirilüp ḳatına geldiler didiler (12) ki yā Resūlu'llāh n'olaydı senüñile işbu işi idenlere bir yavuz duʿā ḳılayduñ helāk olalardı Resūl ʿaleyhi'- (13) -s-selām didi ki ben ṭaʿān ve lāʿn gönderilmedüm līkin daʿvet idici ʿālemlere raḥmet virildüm iy çelebüm (14) sen hidāyet vir bu ḳavme kim bular bilmezler bilmedin işlerler bes Übey bin Ḫalef Ceḥmi geldi eydür ki yā Muḥammed ben ḳurtılmayayın (15) eger sen ḳurtılasın Müslümānlar aña ḳaṣd eylediler Resūl ʿaleyhi's-selām olara didi ki ḳoñ anı gelsün (16) çün yaḳın geldi ṣundı Resūlu'llāh Ḥāriṯ'üñ ḥarbesin alup anı anuñıla atdı boynına ṭoḳınup (17) yırtdı birazcuḳ degül andan ilerü ol Mekke'de Resūl'e bir kez ṣataşmışdı dimişdi aña benüm ḳatumda bir atum (18) var günde bir ölçek ṭaruyıla yimlerin şundan ötürü ki seni anuñ üzerinde öldürem Resūl ʿaleyhi (19) aña didi ki belki ben seni öldürem inşāʾa'llāh çün Resūl ʿaleyhi's-selām anuñ boynını yırtdı (20) döndi Ḳureyş ḳatına geldi eydürdi ki Muḥammed beni depeledi didiler ki n'oldı saña bir ḥarbe zaḫmından ötürü (21) böyle dirsin ol didi ki Muḥammed baña seni öldürürin didi imdi va'llāhu eger ol benüm üzerüme ol (22) sözden ṣoñra tükürücek daḫı olursa öldürür vardı Mekke'ye giderken yolda öldi bes Resūl (23) ʿaleyhi's-selām Uḥud ḳatında ṭurdı aṣḥābuñ baʿżısı ḳatına cemʿ oldılar Ḳureyş'den bir ḳavm yuḳaru (24) ṭaġuñ yücesine çıḳdılar Resūl ʿaleyhi's-selām didi ki eyle gerekmez kim anlar bizden yuḳaru olalar ʿÖmer muhācir- (25) -lerden biraz ḳavmile iḳbāl idüp vardılar muḳātele ḳıldılar tā ki ṭaġdan aşaġa indürdiler ol Cübeyr bin (26) Muṭʿim

Ḳureyş’dendür bir ḳavli var idi Vaḥşī adlu ol ḳula eyitdi eger sen Muḥammed’i öldüresi olursañ saña (27) bir sürü at virem eger ʿAlī öldürürseñ saña gözi sürmelü yüz deve virem ve ger Ḥamza’yı öldüresi olursañ (28) sen āzād olġıl ol Vaḥşī didi ki ammā Muḥammed’üñ üzerinde Allāh’dan ṣaḳçıları var hīçbir kimse anı yalıñuz (29) bulumaz ammā ʿAlī daḫı bir kimsedür ki gözine görüneni diri ḳomaz ve līkin Ḥamza bir bahādur kişidür ola ki ben (30) anı bir ġāfil bulup öldürem bes ol Hindu Süfyān ʿavreti Vaḥşe’ye uġraduḳça dirdi ki hā key cehd eyle (31) bize bir şifā irişdür saña daḫı şifā olsun ol ẓālim Vaḥşī bir ḳayanuñ ardında gizlendi Ḥamza müşriklerden

DİZİN

A

ʿabā -2- [Ar.] yünden yapılmış kaba kumaş, aba.

ʿa.+ dan 108a/3

ʿa. 108a/2

ʿAbbās -2- [Ar.ö.i] Hz. Peygamber'in amcası.

ʿA.+ ıla 114b/12

ʿA. 83b/31

ʿabd -1- [Ar.] köle.

ʿa. olsun 65b/22

ʿAbdān-ı Aşvaʿ -1- [Ar.ö.i.] ?

ʿA. 110b/3

ʿAbdān ibn Eşraʿ -1- [Ar.ö.i] ?

ʿA. 68b/3

āb-dest -4- [Far.] namaz vesaire için din icâbına göre el, ağız, burun, yüz; dirseklere kadar kolları ve aşıkkemiği üstüne kadar ayakları yıkama, kulaklara, boyuna ve başa meshetme.

ā.- i ġusl 97a/1

ā. al 96b/22

ā. almağıla 83a/3

ā. 79b/5

ʿAbdu'llāh -5- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber devrinde Medine'de yaşayan münafıkların reisi.

ʿA. 120a/1, 120a/17, 59b/23, 75a/18

ʿAbdu'llāhi'bni Revāḥa -1- [Ar.ö.i.] Şair sahabi, Mûte Savaşı'nda şehid düşen üçüncü kumandan.

krş. **ʿAbdu'llāhi'bnü Revāḥa**, **ʿAbdu'llāh bin Revāḥa.**

ʿA. 76b/13

ʿAbdu'llāhi'bni Selām -2- [Ar.ö.i.] Yahudi alimi iken daha sonra müslüman olan meşhur sahabi.

krş. **ʿAbdu'llāh bin Selām.**

ʿA.+ a 110a/15

ʿA. 73b/5

ʿAbdu'llāhi'bni Übeyy -3- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber devrinde Medine'de yaşamış münafıkların reisi. krş. **ʿAbdu'llāh bin Übeyy**

ʿA. 102a/23, 80b/16

ʿA.+ dür 102b/29

ʿAbdu'llāhi'bnü Revāḥa -1- [Ar.ö.i.] Şair

sahabi, Mûte Savaşı'nda şehid düşen üçüncü kumandan.

krş. **ʿAbdu'llāhi'bni Revāḥa**, **ʿAbdu'llāh bin Revāḥa.**

ʿA. 77b/30

ʿAbdu'llāh bin ʿAbbās -2- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in amcasının oğlu, tefsir ve fıkıh ilimlerinde otorite kabul edilen ve çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahabi.

ʿA.+ dan 96a/25

ʿA. 108a/14

ʿAbdu'llāh bin Caḥş -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in halasının oğlu ve ilk seriyye kumandanı. krş. **ʿAbdu'llāh ibn Caḥş.**

ʿA. 75a/21

ʿAbdu'llāh bin Cübeyr -2- [Ar.ö.i.] Uhud Savaşı'nda Ayneyn tepesindeki okçuların kumandanlığını yapan sahabi.

ʿA. rażıya'llāhu ʿanhü 120a/15, 120a/3

ʿAbdu'llāh bin Mesʿūd -2- [Ar.ö.i.] ilk Müslümanlardan ve aşere-i mübeşşereden biri, Kufe tefsir ve fıkıh mekteplerinin kurucusu.

ʿA.+ dan 87b/27

ʿA. rażıya'llāhu ʿanhü 97b/28

ʿAbdu'llāh bin ʿÖmer -2- [Ar.ö.i.] Hz. Ömer'in oğlu.

ʿA.+ den 67a/21

ʿA. rażıya'llāhu ʿanhü 112b/18

ʿAbdu'llāh bin Revāḥa -1- [Ar.ö.i.] Şair sahabi, Mûte Savaşı'nda şehid düşen üçüncü kumandan.

krş. **ʿAbdu'llāhi'bnü Revāḥa, ʿAbdu'llāhi'bni Revāḥa.**

ʿA. 77a/10

ʿAbdu'llāh bin Selām -5- [Ar.ö.i.] Yahudi alimi iken daha sonra müslüman olan meşhur sahabi. krş. **ʿAbdu'llāhi'bni Selām.**

ʿA. rażıya'llāhu ʿanhü 59b/19

ʿA. 101a/4, 115b/24, 98b/22, 98b/27

ʿAbdu'llāh bin Übeyy -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber devrinde Medine'de

yaşamış münafıkların reisi. krş. **ʿAbdu'llāhi'bni Übeyy.**

ʿA. 119b/20

ʿAbdu'llāh ibn Caḥş -2- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in halasının oğlu ve ilk seriyye kumandanı. krş. **ʿAbdu'llāh bin Caḥş.**

ʿA.+ ı 75a/16

ʿA. 75b/2

ʿAbdu'l bāil -1- [Ar.ö.i.] ?

ʿA. 94a/24

ʿAbdu'r-raḥmān -4- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'e ilk iman eden ve cennetle müjdelenen on sahabiden biri.

ʿA. 81a/11, 81a/9, 90a/19, 90a/21

ʿAbdu'r-raḥmān bin Zübeyr -1- [Ar.ö.i.] Emevî hanedanına karşı halifeliğini ilan eden ve abâdileden biri olan sahabi.

ʿA. 81a/8

ʿabeş -1- [Ar.] boş, anlamsız, saçma.

ʿa. 101a/23

ʿābid -4- kulluk eden, tapınan.

ʿā.+ dür 96a/7

ʿā.+ ler 104b/9

ʿā.+ lerile 105b/20

ʿā. 104b/6

abraş -1- [Ar.] alacalı, benekli.

a. 106b/16

ʿacabā -2- [Ar.] şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.

ʿa. 87b/7, 89b/18

ʿacāyib -7- [Ar.] tuhaf, garip, anlaşılmaz.

ʿa.- i maṣnūʿātına 109b/17

ʿa.+ inden 106b/4

ʿa.+ leri 97b/8, 99a/21

ʿa. 113b/31, 74a/13, 87a/9

ʿaceb -1- [Ar.] acaba, hayret.

ʿa. 102a/30

ʿaceble -1- [Ar.+Tr.] hayret etmek, şaşırmak.

ʿa.- diler 105a/17

ʿacebraḳ -1- [Ar.] daha garip, en şaşılası şey.

ʿa.+ dur 106b/4

acele -1- [Ar.] çabuk.

a. 94b/24

acı -1- üzüntü.

a.+ sı 107a/5

ʿāciz -16- [Ar.] güçsüz.

ʿā.+ düġin 111b/19

ʿā.+ dür 111b/20

ʿā. ḳalasız 92a/11

ʿā. ḳalursız 69a/15

ʿā. ḳıldı 88b/29

ʿā. ḳıldılar 107a/17

ʿā. ḳılmaz 87b/31

ʿā. ola 111a/31

ʿā. olmañ 119a/25

ʿā. olup 91b/17

ʿā. 102a/29, 107a/16, 115a/23, 63a/9, 95a/18, 97b/21

ʿacz -1- [Ar.] güçsüzlük.

ʿa.+ i 103a/13

aç - -11- Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.

a.- a 112b/9

a.- asız 120a/9

a.- dı 112b/25

a.- dugınlayın 112b/25

a.- mazdan 68a/9

a.- up 114a/8, 114a/9, 62a/7, 96b/13, 97b/10

aç -2- yemek yememiş olan kimse.

a. ḳalmaḳdan 79b/25

a. olsa 64b/9

açıḳ - -1- açlık duymak, yemek yeme ihtiyacı hissetmek.

a.- sa 60b/15

açıl - -1- Bir şeyin kapalı durumdan açık duruma getirilmesi.

a.- mış 92a/28

açlıġ -5- yemek yememe durumu. krş. **açlıḳ**.

a.+ ı 64a/21, 64a/30, 79a/12

a.+ ıla 61a/13, 68a/15

açlıḳ -3- yemek yememe durumu. krş. **açlıġ**.

a. 60b/16, 68a/11, 68a/15

ad -30- isim.

a.+ ı 101b/1, 105a/14, 105b/30, 109a/25, 58a/24, 61b/7, 62a/18, 76a/19, 76a/20, 76b/31, 79a/16, 85b/27

a.+ ıla 107a/10

a.+ ın 64a/16, 64a/17, 64a/18

a.+ ına 91a/12

a.+ ında 101b/1

a.+ ını 101b/2, 109a/24

a.+ larıla 97b/9

a.+ larılaydı 97b/10

a.+ ların 54a/27

a.+ larındandur 97b/8

a.+ um 86a/22

a.+ uñ 86a/22

a. virdiler 71a/27

a. virdüm 104a/25

a. 101b/2

ʿĀd -1- [Ar.ö.i.] Kur'an-ı Kerim'de adı geçen eski bir Arap kavmi.

ʿĀ. 99a/20

adaḳ -1- adak, adama.

a.+ lımaġçun 66a/26

adam -3- [Ar.] insan, kişi.

a.+ dan 102b/17

a. öldürmekden 51b/2

a. 102b/18

ʿadāvet -8- [Ar.] düşmanlık.

ʿa.+ üñüz 114b/7

ʿa. idüp 114b/17

ʿa. ḳılup 117a/16

ʿa. 114b/15, 116b/26, 116b/27, 117a/10, 58a/6

ʿadd -1- [Ar.] saymak, kabul etmek.

ʿa. idüp 67b/3

ʿaded -1- [Ar.] sayı.

ʿa.+ ile 66b/16

Ādem -19- [Ar.ö.i.] ilk yaratılan insan ve ilk peygamber.

Ā.+ den 103b/14

Ā.+ i 103b/16, 51b/11, 51b/8

Ā. ʿaleyhi's-selām 113a/27, 71b/1

Ā. 104b/29, 108a/29, 108a/30, 108b/10, 108b/8, 113a/28, 51a/10, 51a/26, 71a/30, 71a/31, 71b/20, 72a/11

ādem -19- [Ar.] insan, kişi.

ā.+ den 106a/10, 60a/26

ā.+ i 106a/11

ā.+ üñ 111a/19, 98a/6

ā. 100a/4, 103b/19, 106b/8, 108a/30, 53b/9, 56a/13, 68b/8,

74a/18, 86a/29, 88a/2, 88a/3, 90a/7, 99b/28

ādemī -1- [Ar.+Far.] insanoğlu.

ā.+ den 104b/28

ʿādet -13- [Ar.] herkes tarafından uyulan alışılmış şey, usûl, görenek.

ʿā.- i ʿArap 77b/10

ʿā.- i Eʿācimdür 77b/10

ʿā.+ i 71b/15, 88b/3, 88b/30, 88b/9

ʿā.+ indendür 61b/12

ʿā.+ leri 102b/30, 58a/15, 61b/8

ʿā. ṭutmış 86a/16

ʿā. 63a/5, 69a/5

ʿādī -2- [Ar.] bayağı, aşağı, değersiz.

ʿā. olur 64b/14

ʿā. 64a/22

ʿādil -2- [Ar.] adaletli.

ʿā.+ dür 94b/19

ʿā. ola 95a/3

ʿAdiyy -1- [Ar.ö.i.] Tay kabilesinin reisi olan meşhur sahabi.

ʿA. 68a/22

ʿAdiyy ibn Ḥātim -1- [Ar.ö.i.] Tay kabilesinin reisi olan meşhur sahabi.

ʿA. 68a/20

ʿadl -14- [Ar.] adalet.

ʿa.+ dur 107b/20

ʿa.+ e 101b/21, 112a/23, 95b/6

ʿa.+ i 65a/8

ʿa.+ ile 101a/3, 101a/7, 95a/21

ʿa. idüp 79b/29, 80a/3

ʿa. itmedük 93a/19

ʿa. itmek 81b/17

ʿa. itmeye 80a/7

ʿa. ḳıldum 58b/27

adlu -3- ada sahip, isimli.

a. 107a/10, 120b/26, 76a/5

ʿadn -2- [Ar.] ikametgâh, cennet.

ʿa.+ dur 118b/8

ʿa. 106a/2

āfet -2- [Ar.] büyük felaket, bela.

envāʿ-i ā.+ ler 114a/30

ā. irişmek 61a/16

ʿāfiyet -1- [Ar.] sağlık, sıhhat.

ʿā. 72a/14

ʿafv -29- [Ar.] bağışlama.

ʿa. eyledi 118a/24, 68a/5

ʿa. eylegil 56b/26, 97a/7

ʿa. eyleye 118b/21, 118b/22, 118b/23, 118b/25

ʿa. ide 65b/31, 82b/29, 96a/22

ʿa. ider 118a/7

ʿa. iderin 62a/1

ʿa. idici 56b/27

ʿa. idüp 103a/31, 118b/26, 64b/27, 65b/23, 65b/26, 72a/19, 82b/28, 82b/31, 82b/6, 94b/20

ʿa. itdük 96b/24

ʿa. itmek 65b/29, 65b/30

ʿa. itse 118b/28

ʿa. olunmaz 94a/3

aġ - -1- çıkmak, yükselmek.

a.- dı 51b/15

aġaç -10- ağaç.

a.+ ı 56a/31

a.+ ındanıdı 85a/16

a.+ lar 87a/5, 91b/12

a.+ ları 68a/8, 91b/12

a.+ larınuñ 100b/4, 119a/7

a. 89a/14

āgāh -1- [Far.] haberdar.

ā. 120a/31

aġar - -7- ağarmak, beyazlamak.

a.- a 115a/20

a.- dı 107a/2, 107a/4

a.- duḳdan 106b/7

a.- maḳ 107a/3

a.- mış 107a/2

a.- up 89b/7

aġard - -1- ağartmak, beyazlatmak.

a.- alum 107b/11

aġır -3- ağırlık.

a.+ unca 56b/13

a. 115a/20, 115a/21

aġır - -1- anırmak, haykırmak, kükremek.

a.- maġa 89b/10

aġız -2- ağız. krş. **aġz**.

a.+ ların 93b/19

a.+ larında 116b/26

aġla - -1- ağlamak.

a.- duġı 104a/31

aġu -1- zehir.

a.+ sı 114a/28

aġz -5- ağız. krş. **aġız**

a.+ ıdı 120a/2

a.+ ın 120a/3

a.+ ına 65a/1

a.+ ından 120a/18

a.+ uñ 86a/9

aḥaḳraḳ -1- [Ar.] daha, pek, çok.

a.+ dur 104b/10

aḫbār -4- [Ar.ç. **ḫaber**] haberler.

a.+ da 52b/17, 87b/6

a.+ ı 53a/4

a. 117a/9

ʿahd -42- [Ar.] söz, yemin.

ʿa.+ e 110a/28, 110b/1, 65b/1, 82b/5, 84b/8

ʿa.+ i 116a/4, 69b/1, 69b/2, 69b/27, 99b/4

ʿa.+ in 69b/1

ʿa.+ iñüz 103a/9

ʿa.+ leri 116a/5, 63a/15, 69b/6

ʿa.+ lerin 111b/5, 65b/3, 69a/31

ʿa.+ lerni 110b/15, 110b/6

ʿa.+ u 111b/4

ʿa.+ um 111a/28, 56a/7

ʿa.+ uñuzı 69a/29

ʿa.+ üm 56b/3

ʿa. eyledi 120a/15

ʿa. itseler 65a/31

ʿa. oluna 116a/4

ʿa. 106a/11, 107b/11, 110a/28, 111a/19, 111a/20, 111a/26, 111a/27, 111a/29, 114b/13, 58b/6, 69b/10, 84b/8, 84b/9

naḳż-ı ʿa. 69b/1

āḫer -1- [Ar.] başka, diğer.

ā.+ e varmayınca 80b/7

āḫir -25- [Ar.] son.

ā.+ de 76a/20

ā.+ e irdi 51a/9

ā.+ e irer 51b/25

ā.+ i 70b/26, 97a/21

ā.+ idür 75a/18

ā.+ in 88a/12

ā.+ inde 100a/24, 109b/30, 110a/1, 54b/17, 63a/2, 70a/20

āyet-i ā.+ inde 64b/5, 72a/18, 72b/7

ā.+ inüñ 96b/12

ā. ola 98a/11

ā. 101a/11, 108a/9, 57a/17, 59a/3, 72a/30
āyet-i ā. 74b/27
evvel-i ā. 114a/21

āḫiret -91- [Ar.] ölümden sonraki öteki dünya.
ā.+ de 100a/11, 100a/30, 100a/8, 101b/23, 103a/7, 106a/1, 108a/18, 108a/20, 108a/21, 110b/16, 110b/17, 112a/1, 112a/20, 112b/15, 114b/23, 115b/11, 116a/24, 116b/8, 118a/2, 52a/13, 52a/14, 52a/15, 54a/31, 57a/9, 60b/11, 70a/23, 71b/27, 71b/31, 72a/12, 72a/2, 72a/4, 72a/7, 72a/8, 72b/18, 74a/4, 74a/7, 75b/2, 79b/11, 80a/10, 82a/12, 84a/16, 87a/23, 87b/19, 91a/26, 91b/3, 92a/17, 92b/16, 93a/4, 93b/11, 93b/5, 94a/21, 94b/15, 97b/20, 99a/13, 99a/8
emr-i ā.+ den 103b/6
ā.+ dür 64b/24
ā.+ e 100a/28, 53b/7, 56b/1, 56b/6, 59a/16, 59a/18, 59a/20, 61a/30, 65a/19, 74a/12, 77b/21, 79a/2, 91a/20
ā.+ i 100a/16, 99b/27
ā.+ in 90a/8
ā.+ ini 73b/2
ā. 104a/15, 104a/27, 51b/23, 51b/24, 51b/25, 66a/12, 71a/13, 71b/26, 71b/28, 72a/15, 72a/16, 76b/5, 81b/14, 90a/13, 90a/16, 92b/4

aḥkām -17- [Ar.ç. **ḥükm**] hükümler, emirler.
a.- ı dīn-i İslām 73b/7
a.- ı ḥaḳḳı 74a/24
a.- ı İslāmı 94a/28
a.- ı şerīʿ atüñ 97b/16
a.+ a 111b/26
a.+ ı 80b/31
a.+ ını 68a/31
a.+ lardan 81a/20
a.+ ları 60b/27
a.+ larıdur 81a/18, 81a/19

a.+ ların 60a/28, 72b/3

a.+ larına 58a/19, 58a/20

a. 57b/25, 67a/6

aḥḳar -1- [Ar.] hakir olan.

a.+ ıġı 109b/7

aḫlāḳ -1- [Ar.] insanda bulunan ruhi ve zihni haller.

a.- ı ḥamīdeye 92b/12

aḥmaḳ -1- [Ar.] ahmak, budala.

a. 95a/18

Aḥmed -2- [Ar.ö.i.] methedilmiş olan. Hz. Muhammed'in isimlerinden biri.

A.+ em 101a/12

A. misin 101a/12

aḥmer -1- [Ar.] kırmızı, kızıl.

kibrit-i a. 92b/12

Aḫnes bin Şerīḳ -6- [Ar.ö.i.] Mekke ileri gelenlerinden bir sahabi.

A. 72b/10, 72b/21, 72b/22, 72b/29, 73a/1

A.+ e 72b/31

aḥsen -2- [Ar.] pek güzel.

a. 58a/20, 82a/19

aḫşam -4- akşam.

a.+ a 68a/13

a.+ ıla 83a/16, 97a/3

a. 68a/12

aḫtarıl - -1- aktarılmak, düşürülmek, başkasınca yıkılmak.

a.- dı 88a/7

aḥvāl -3- [Ar.ç. **ḥāl**] durumlar, haller.

a.- i nefse 98a/16

a.+ e 90a/16

a.+ i 98a/16

aḫzā -1- [Ar.] alçak, menfur (adam).

a.+ sı 64a/15

aḫzāb -1- [Ar.ç. **hizb**] kütleler, kıt'alar.

a. 74b/4

ʿĀişe -2- [Ar.ö.i.] Hz. Ebû Bekir'in kızı ve Hz. Peygamber'in hanımı.

ʿĀ.+ nüñ razıya'llāhu ʿanhü 83a/5

ʿĀ. 83a/6

aḳ - -9- akmak.

a.- a tururdı 106b/24

a.- a 91b/12

a.- ar 100b/5, 119a/8, 64a/13

a.- ardı 120b/10, 70b/8

a.- ıp 104b/13

a.- up 104b/14

ʿāḳ -1- [Ar.] dik başlı, asi.

ʿā. olup 64a/25

aḳ -13- ak, beyaz.

a.+ ı 68a/20

a. 115a/14, 115a/15, 115a/16, 115a/18, 115a/28, 115b/2, 117b/3, 117b/4, 68a/19, 68a/20

ʿaḳabe -2- [Ar.] sarp, dar, tehlikeli geçit.

ʿa.+ leri 53b/28

ʿA.+ ye 114b/12

ʿaḳab -2- [Ar.] arka, art.

ʿa. + ince 72a/30, 96a/18

aḳça -1- akçe, para.

a.+ sını 112b/26

aḳçe -2- para.

a.+ leri 112b/17

a.+ m 90a/22

ʿaḳd -2- [Ar.] sözleşme.

ʿa.- i nikāḥ itmege 82b/4

ʿa.- i nikāḥı 82a/27

ʿāḳib -2- [Ar.] bir diğerinin arkasından gelen.

ʿā.+ dur 55a/9

ʿā. 108a/31

ʿāḳıbet -11- [Ar.] son.

ʿā.+ i 119a/16

ʿā. 115b/10, 117a/9, 118a/21, 119a/26, 58a/10, 64b/25, 72b/31, 72b/7, 75a/6, 76a/14

aḳıd - -1- akıtmak.

a.- up 62a/31

ʿaḳıl -3- [Ar.] akıl, us. krş. **ʿaḳl**.

ʿa. 76a/15, 98b/26

ehl-i ʿa. 66a/10

ʿāḳır -1- [Ar.] kısır (kadın).

ʿā. 105a/30

ʿāḳıre -1- [Ar.] kısır (kadın).

ʿā.+ dür 105a/29

ʿāḳil -4- [Ar.] akıllı, uslu.

ʿā. midür 116b/21

ʿā. ola 92a/18

ʿā. olanlar 90a/13

ʿā. 112b/27

ʿaḳīm -1- [Ar.] kısır, neticesiz.

ʿa. 105a/6

ʿaḳl -24- [Ar.] akıl. krş. **ʿaḳıl**.

ʿa.- ı ıssılar 71a/15

ʿa.- ı ṭarīḳince 83a/15

ʿa.+ dur 76a/16

ʿa.+ ı 112b/7, 62b/9, 80a/16, 91b/24, 92a/16

ʿa.+ ıla 109a/28, 80a/18

ʿa.+ ın 76a/16

ʿa.+ lardur 95a/24

ʿa.+ ları 63b/23

ʿa.+ umuz 118b/8

ʿa.+ uñ 76a/16

ʿa.+ uñuz 116b/28

ehl-i ʿa. idi 51a/12

ʿa. 51b/11, 55a/20, 66a/11, 66a/5, 76a/10, 76a/13

ehl-i ʿa. 66a/11

aḳlıġ -1- aklık, beyazlık.

a.+ ıdur 68a/23

ʿaḳlsız -1- [Ar.+Tr.] akıldan yoksun, akılsız.

ʿa. olsa 95a/18

ʿaḳreb -1- [Ar.] akrep.

ʿa.+ ler 114a/28

ʿaks -3- [Ar.] ters, zıt.

ʿa.+ ince 110b/24

ʿa. ḳıldı 92a/5

Akṣā -1- [Ar.y.a] Müslümanların ilk kıblesi, en kutsal sayılan üç mescidden biri.

Mescid-i A. 54a/24

al - -148- almak.

a.- a 117a/13, 65b/31, 68b/5, 75a/11, 77b/22, 80a/18, 80b/12, 80b/15, 80b/28, 80b/9, 82b/23, 85b/5, 91b/21, 98b/10

ʿibret a.- a 89a/30

ṣatun a.- a 119a/1

a.- acaḳ 69a/7

ṣatun a.- acaḳ 70b/25

a.- acuġınuñ 69a/8

a.- ġıl 86a/1

a.- alar 112b/27, 119b/11, 70a/2, 70a/3, 94a/27

ʿibret a.- alar 99a/15

naṣīḥat a.- alar 98a/3

a.- an 81a/6, 92a/2

a.- asız 53b/1, 92a/10, 92a/11, 94b/12

ʿibret a.- asız 119a/17

a.- ayın 98a/11

ṣatun a.- ayın 73a/23

a.- dı 102a/29, 104b/13, 106a/11, 106a/31, 108b/21, 111a/19, 111a/20, 111a/21, 111a/26, 112b/25, 51a/8, 86a/24, 86a/4, 89a/12, 89b/29

nişān a.- dı 110b/13

ṣatun a.- dı 112b/19, 73a/25

a.- dılar 108a/1, 58a/11, 75a/22

a.- duġı 94a/2

a.- duḳ 93a/20

a.- duḳdan 66a/3

a.- duḳları 76a/22

a.- dum 111a/28, 111a/29, 68a/20

a.- ı ḳodı 85b/14

a.- ı ḳodılar 85a/20

a.- ı ḳoduġuñı 90a/24

a.- ı ḳodum 90a/22

a.- ı vireserin 58b/9

a.- ıcaḳ 86a/29

a.- ıcı 98b/10

a.- ısarsız 53b/8

a.- maġa 81a/27, 88b/10, 94a/6

a.- maġı 76a/4

ābdest a.- maġıla 83a/3

teyemmüm a.- maġa 96b/23

a.- maḳ 103b/28, 65b/29, 65b/30, 66a/2, 69a/2, 71a/19, 80b/10, 81a/5

a.- maluñuz 94b/13

a.- maya 80a/9, 80b/22, 94a/30

a.- mayalar 82b/28

a.- mayasız 82b/31, 94b/12

a.- maz 74a/8

a.- mazdı 76a/20

a.- mazsañız 92a/10

a.- mazsañuz 94b/15

mīṣāḳ a.- mışdur 58b/6

a.- mışlardı 85a/1

a.- mıyasız 76b/18

a.- sa 77a/12, 80b/12, 92a/2

a.- uban 89b/31

a.- uñ 71a/11

a.- up 104b/15, 104b/6, 105a/18, 106b/25, 106b/26, 107a/1, 109b/22, 112b/16, 112b/21, 116a/31, 120b/16, 68b/13, 71b/10, 76b/30, 80b/25, 83a/7, 85a/2,

85a/6, 85b/31, 86a/2, 89b/27, 91b/24
ʿibret a.- up 90a/14
rehn a.- up 95b/23
rişvet a.- up 53b/21
rüşvet a.- up 68b/22
teyemmüm a.- up 97a/20
a.- ur 76a/19, 80a/10, 84a/17, 84b/17, 91a/24, 91a/26, 92a/9
ʿibret a.- ur 99b/24
ṣatun a.- ur 73a/30
a.- urdı 76a/28
a.- urlardı 71a/10
ṣatun a.- urlardı 76a/18
a.- ursın 102b/8
a. 85b/30, 87b/8
ābdest a. 96b/22

al -1- hile, düzen.
ā. 71a/7

al : -2- kırmızı renk.
a. 120a/22, 89b/25

aʿlā -5- [Ar.] yüce, en yüksek.
ā.+ dur 74a/4, 74a/5
ā. 70b/19, 82a/19

ala -4- alaca, benekli.
a.+ sı 106b/17
a. 106b/11, 106b/14, 106b/15

ʿalāmet -34- [Ar.] iz, belirti.
ʿa.- i nübüvvet 107a/18
ʿa.+ den 85b/13
ʿa.+ dür 85a/23
ʿa.+ i getürüp 59b/8
ʿa.+ i 105b/8, 84b/31, 93b/22
ʿa.+ idi 99b/22
ʿa.+ inden 93b/1
ʿa.+ ler 113a/31, 116b/28
ʿa.+ lerdür 86b/24
ʿa.+ leri 114a/2, 62a/9, 66a/15
ʿa.+ leridür 115b/6
ʿa.+ lerile 111a/31
ʿa.+ lerinden 113b/1, 99b/21
ʿa.+ üñ 106a/27
ʿa. ḳılġıl 105b/11
āyet-i ʿa. ḳılavuz 89b/3
ʿa. ḳıldı 85a/6, 85b/12
ʿa. ola 107a/10

ʿa. 105b/2, 105b/3, 105b/5, 105b/8, 106a/27, 106a/28, 117b/15, 55a/15, 59b/5

ʿalāniye -1- [Ar.] açık, aşikar, ortada.

ʿa. 92b/30

alda - -1- aldatmak.

a.- yup 99b/8

aldan - -5- aldanmak.

a.- dılar 74a/14

a.- maya 72b/28

a.- mayalar 90a/14

a.- up 100b/3, 74a/2

ʿālem -7- [Ar.] dünya.

ʿā.+ de 104a/7, 115b/8, 55b/17

ʿā.+ den 113b/6

ʿā.+ lere 120b/13

ʿā. 104a/6, 86b/21

ālet -2- [Ar.] araç, aygıt.

ā.+ i 65b/16

ā.+ ile 119b/11

aleyh -1- [Ar.] zıt, karşıt.

a.+ inde 119a/3

ʿaleyhi -1- [Ar.] onun üzerine.

Resūlʿa. 120b/18

ʿaleyhi'l-laʿne -1- [Ar.] "lanet onun üzerine olsun!" manasında şeytandan bahsedilirken kullanılan söz.

ʿa. 120a/30

ʿaleyhi's-selām -287- [Ar.] selam onun üzerine olsun.

ʿa. 102a/1, 103b/20, 103b/29, 103b/30, 104a/4, 108b/1, 111a/3, 115a/1, 115b/17, 51a/14, 52b/2, 53a/1, 53a/19, 53a/3, 53b/25, 54b/8, 55a/11, 55b/5, 57b/14, 57b/22, 57b/3, 57b/30, 57b/31, 58a/5, 59a/6, 64a/4, 64b/31, 66a/29, 67a/4, 67a/8, 72b/12, 74a/23, 76a/25, 80b/16, 81a/8, 84a/6, 84b/2, 85a/4, 86b/17, 94a/7, 94a/9, 97b/27

Ādemʿa. 113a/27, 71b/1

ʿĪsāʿa. 101a/31, 104a/7, 106a/31, 106b/10, 106b/16, 106b/18, 106b/21, 106b/31, 106b/9, 107a/10, 107a/18, 107a/2, 107a/5, 107a/8, 107b/10, 107b/5, 107b/8,

108a/1, 108a/2, 108b/31

ʿĪsānuñ ʿa. 106b/13, 109a/2

ʿĪsāya ʿa. 106a/18, 87a/8, 97b/18

ʿĪsāyı ʿa. 104a/31

Cebrāʾīl ʿa. 105a/12, 105a/20, 105a/29, 105b/16, 106a/8, 107b/22, 56b/21, 59a/27, 71a/27, 71a/30, 96a/31

Cibrāʾil ʿa. 67a/3

Dāvud ʿa. 85b/26

dīn-i Muḥammedi ʿa. 58a/13

İbrāhīm ʿa. 56a/2, 56b/1, 56b/14, 56b/21, 56b/22, 56b/9, 57a/16, 58a/23, 85b/30, 88b/15, 88b/4, 88b/7, 88b/8, 89b/15, 89b/28, 90a/4, 90a/7

İbrāhīmle ʿa. 88b/1

İbrāhīmüñ ʿa. 57a/15

İsmāʿīl ʿa. 56a/24, 56b/20

İşmirīl ʿa. 84b/14, 84b/22, 84b/4, 85a/22

İşmirīldür ʿa. 84b/30

Muḥammed ʿa. 58b/31

Muḥammeddür ʿa. 87a/3

Muḥammede ʿa. 64b/20, 96a/26

Muḥammedüñ ʿa. 116a/23

Mūsā ʿa. 86a/1, 87b/9

Mūsāya ʿa. 119b/1

Mūsāyı ʿa. 55a/16

Nūḥ ʿa. 106b/28

Nūḥdan ʿa. 103b/14

Nūḥıla ʿa. 74a/18

peyġāmber ʿa. 104b/7, 112b/29, 57b/28, 79b/21, 87b/7

peyġāmbere ʿa. 108a/4, 71a/28, 71a/30, 97b/10

Resūl ʿa. 101b/28, 102a/2, 102a/23, 102a/26, 102a/28, 102a/30, 102a/31, 102b/2, 102b/20, 102b/23, 103a/23, 103b/10, 104a/29, 108b/1, 108b/18, 108b/20, 108b/22, 108b/23, 108b/26, 108b/27, 108b/4, 108b/5, 109b/25, 111b/7, 113b/7, 114b/12, 114b/14, 117b/30, 118a/2, 119b/16, 119b/19, 119b/27, 119b/30, 119b/31, 119b/5, 120a/11, 120a/2,

120a/4, 120a/6, 120b/12, 120b/15, 120b/19, 120b/23, 120b/24, 55a/29, 56a/20, 57a/26, 57b/14, 58b/15, 58b/16, 59a/25, 59a/28, 59b/25, 59b/26, 61a/27, 61a/29, 61b/10, 67b/7, 68a/16, 68a/22, 68b/5, 69a/18, 69a/19, 69a/23, 69a/24, 69a/25, 69b/17, 70a/5, 70b/11, 70b/8, 70b/9, 71b/9, 72a/10, 72a/13, 72a/6, 72a/9, 72b/27, 73a/14, 74b/16, 74b/4, 74b/8, 75a/16, 75a/23, 75b/3, 77b/9, 79a/27, 80b/18, 80b/19, 80b/26, 81a/10, 81b/18, 81b/22, 83a/11, 84a/8, 84a/9, 90a/20, 90a/23, 90a/26, 92a/14, 92b/25, 93a/7, 94a/25, 94a/27, 94a/7, 96a/20, 96a/27, 96a/30, 96a/31, 96b/10, 96b/18, 96b/2, 96b/25, 96b/28, 96b/5, 96b/9, 97a/11, 97a/14, 97a/19, 99a/21, 99a/28, 99b/5

Resūlden ʿa. 100a/2, 100b/6, 118b/27, 57b/15, 71b/11, 80a/3, 83a/19, 97a/23

Resūldür ʿa. 59b/14

Resūle ʿa. 52a/29, 55a/29, 55a/9, 59b/4, 61a/18, 68b/4, 71a/17, 72a/10, 72a/9, 77a/29, 77a/7

Resūlile ʿa. 114b/13, 69a/20, 93a/10

Resūline ʿa. 111b/22, 58a/9, 59a/14, 83b/23

Resūllerine ʿa. 64a/4

Resūlüñ ʿa. 117b/29, 120a/26

ümmet-i Muḥammed ʿa. 59a/4

ümmet-i Muḥammeddür ʿa. 108a/14

Yaʿḳūbuñ ʿa. 57b/1

Zekeriyyā ʿa. 104b/19

ʿaleyhümü’s-selām -1- [Ar.] selam onların üzerine olsun.

ʿa. 74a/22

ʿale’l-iḫtilāf -1- [Ar.] ihtilaf, anlaşmazlık üzerine.

ʿa. 77a/15

ʿale’l-yaḳīn -1- [Ar.] kesin olarak.

ʿa. 89b/25

alım -1- alacak, hak.

a.+ ın 94b/28

alımlu -1- alacaklı.

a. 94b/28

alın -5- alın. krş. **aln**.

a.+ a 120a/27

a.+ da 53b/2, 73a/8, 88b/10

a. 108b/21

alın - -1- alınmak, elde edilmek.

a.- a 63b/20

ʿAlī -10- [Ar.ö.i.] ilk Müslümanlardan, Hz. Peygamber’in damadı.

ʿA.+ den raẓıya’llāhu ʿanhü 67a/21, 83a/9

ʿA.+ den 51b/16

ʿA.+ le raẓıya’llāhu ʿanhü 108b/21

ʿA. raẓıya’llāhu ʿanhü 113b/7, 120a/10

ʿA. 120b/27, 120b/29, 93b/12, 93b/7

ʿāli -1- [Ar.] yüksek, yüce.

ʿā. 97a/10

Āl-i ʿİmrān -3- [Ar.] Kur’an-ı Kerim’deki 200 ayetten oluşan üçüncü suredir.

Ā.+ dan 104a/3

sūre-yi Ā.+ ı 97a/24

Ā. 104a/2

ʿālim -41- [Ar.] alim, bilgin.

ʿā.+ den 102b/19

ʿā.+ dür 109b/2, 117a/20, 87b/18, 97b/23

ʿā.+ idi 84b/17

ʿā.+ ler 104a/5, 104a/6, 104b/8, 53b/20, 79b/23

ʿā.+ lerdi 51a/12, 85b/18

ʿā.+ lerdür 81a/19

ʿā.+ leri 110b/5, 64a/15, 64b/16, 80a/11

ʿā.+ lerimüz 78b/11

ʿā.+ lerinden idi 89a/12, 89a/7

ʿā.+ lerinden 101a/9, 108a/31, 110b/7

ʿā.+ lerindenidi 102a/3

ʿā.+ lerine 64b/21

ʿā.+ lerüñdür 114b/31

ʿā.+ üñ 98b/8
ʿā. midür 116b/21
ʿā. olmaḳdur 92a/31
ʿā. olmaz 52a/21
ʿā. olsun 54b/5
ʿā. 101a/9, 102b/20, 104b/6, 111a/7, 111a/8, 111a/9, 52a/21, 64b/29, 81a/19

ʿalīm -12- [Ar.] çok bilen, Allah'ın sıfatlarından biri.
ʿa.+ dür 104a/10, 54b/17, 54b/19, 58a/8, 61b/15, 66b/6, 76b/22, 78b/14, 84a/4, 84b/9, 92a/26, 95b/18

ʿAlḳame -1- [Ar.ö.i.] Cahiliye devri Arap şairlerinden birinin adıdır.
ʿA. 118a/23

Allāh -209- [Ar.] Rab, alemlerin yaradıcısı.
A.+ a 105b/5, 108b/23, 111a/1, 111a/7, 111b/10, 111b/14, 111b/23, 113b/5, 114a/27, 115a/27, 116a/28, 116b/10, 117a/24, 118a/28, 70a/19, 74a/3, 79a/2, 81b/20, 82b/6, 88a/19, 93a/16, 94b/30, 95b/17
A.+ dan 103a/31, 105b/10, 107a/27, 109a/1, 109a/10, 109a/11, 110a/29, 114a/13, 114a/21, 114a/26, 114a/7, 117a/30, 117b/20, 118a/15, 119a/5, 120b/28, 62a/25, 73a/9, 82a/11, 82b/1, 94b/18, 94b/3, 95a/13, 95b/16, 95b/27
A.+ dandur 105b/12, 85a/24
A.+ danıdı 106b/2, 106b/3
A.+ danısa 84b/26
A.+ dur 107b/1, 107b/20, 115a/25, 96a/6, 97b/15, 97b/25, 97b/4, 98a/25
ibn-i A.+ dur 108b/3
A.+ ı 100a/23, 101b/12, 103a/26, 111a/13, 111a/5, 54b/3, 60b/2, 62b/22, 65a/18, 72b/14, 83a/25, 96b/1, 98b/28
A.+ ıçun 84a/12
A.+ ıçundur 96b/2

A.+ ıla 107b/6, 92b/18, 94b/8, 94b/9, 96b/7

A.+ ın 97b/3

A.+ uñ 107b/6, 108b/4, 108b/6, 115b/20, 116a/20, 116a/4, 116a/6, 62a/5, 96b/13, 96b/4, 96b/6, 97b/16

A.+ uñuzı 71a/25, 71b/18, 71b/22, 71b/23

A. 100b/2, 100b/27, 100b/3, 101a/16, 101a/8, 101b/9, 102a/1, 102a/6, 102a/7, 103a/24, 103a/29, 103a/30, 103a/7, 103b/10, 103b/12, 104b/30, 105a/5, 106a/2, 106b/18, 106b/23, 106b/25, 106b/27, 107b/1, 107b/14, 108a/2, 108b/17, 109a/15, 109a/26, 110a/11, 110a/7, 110b/26, 111a/11, 111b/11, 111b/12, 111b/16, 111b/18, 111b/6, 112a/28, 112b/10, 113a/4, 113b/11, 113b/3, 115b/10, 115b/13, 115b/19, 116a/11, 116a/19, 116b/3, 116b/5, 116b/7, 116b/9, 117a/30, 117b/22, 118a/1, 118b/20, 118b/8, 119a/27, 119a/3, 52a/15, 54b/19, 57a/14, 58a/2, 60b/6, 63b/29, 69a/11, 69b/8, 70a/24, 71a/7, 73a/15, 74a/23, 83a/17, 83a/22, 83b/13, 84a/1, 84a/10, 84a/19, 84a/2, 84a/3, 84a/7, 84b/3, 85b/21, 85b/23, 87a/30, 90a/17, 90a/27, 91a/20, 91b/1, 91b/25, 91b/6, 92a/3, 92a/4, 92a/5, 92b/15, 92b/22, 93a/14, 93a/28, 94a/18, 94a/3, 94b/28, 97b/23, 98b/15, 98b/24, 98b/27, 98b/6, 99a/9

ʿuḳūbet-i A. 75a/27

Allāhumme -1- [Ar.] "Ya Allah, Ey Allah'ım" anlamlarına gelen hitap sözü.

A. 102b/7

Allāhu Teʿālā -431- [Ar.] Allah'ı ululamak için söylenen bir söz.

A.+ dan 116a/24, 53a/11, 53a/31, 60b/2, 60b/26, 61a/24, 62b/19, 65b/3, 66b/16, 69a/13, 69b/27,

70b/28, 71a/14, 71a/31, 72b/6, 72b/7, 73a/13, 73a/15, 74a/28, 75b/8, 76b/18, 77b/24, 77b/27

A.+ dandur 71b/22

A.+ dur 60a/2

A.+ nuñ 100b/13, 100b/15, 100b/28, 103a/25, 103a/26, 103a/27, 105a/14, 105a/16, 108b/18, 109b/16, 111a/30, 113b/17, 113b/29, 114b/3, 115b/6, 115b/9, 117a/15, 120a/27, 53a/8, 54b/26, 58b/20, 60b/23, 60b/28, 61a/19, 62a/27, 63b/31, 64a/2, 65a/31, 68a/28, 69b/28, 70a/26, 70a/8, 70b/29, 73a/12, 74a/31, 74b/8, 74b/9, 81a/18, 81a/31, 84a/25, 84b/25, 85b/21, 86b/15, 87b/16, 87b/20, 87b/24, 90a/31, 91b/2, 95b/7, 96a/3, 97b/8

A.+ nuñdur 54b/12, 63a/9, 84b/24

A.+ ya 103b/5, 112b/14, 51a/26, 51a/8, 51b/6, 52a/26, 55a/20, 55b/1, 56b/1, 57a/13, 57a/7, 58a/22, 61a/1, 62a/26, 62b/13, 62b/15, 62b/20, 62b/30, 69a/28, 70a/22, 70a/25, 73b/20, 75a/26, 75a/28, 75b/1, 78a/2, 78a/4, 81b/14, 84a/14, 90a/23

A.+ yı 52a/29, 53a/15, 54b/5, 55a/16, 57b/25, 58a/27, 60b/8, 62a/14, 62b/14, 62b/21, 63a/6, 65a/16, 67b/4, 69b/14, 71a/24, 71b/20, 72a/27, 72b/19

A.+ yıla 61b/30

A. mı 58b/4

A. 100a/29, 100b/15, 100b/25, 100b/27, 101a/13, 101a/14, 101a/24, 101a/25, 101a/3, 101a/6, 101b/4, 102a/13, 103a/1, 103a/10, 103a/12, 103a/18, 103a/19, 103a/25, 103a/28, 103a/3, 103a/6, 103b/13, 103b/16, 103b/7, 103b/8, 104a/10, 104a/24, 104a/9, 104b/31, 105a/2, 105a/30, 105b/17, 105b/29, 106a/11, 106a/14, 106a/22, 106a/29, 106a/7, 107a/12, 107a/29, 107b/19, 107b/2, 107b/20, 107b/24,

108a/11, 108a/23, 108a/29, 109a/3, 109b/2, 109b/21, 109b/9, 110a/25, 110a/26, 110a/27, 110b/16, 110b/25, 110b/30, 111a/19, 111a/6, 111b/13, 111b/22, 111b/26, 111b/9, 112a/13, 112a/16, 112a/24, 112a/7, 112b/1, 112b/15, 112b/22, 113a/14, 113a/16, 113b/17, 113b/19, 113b/22, 113b/5, 113b/8, 114a/11, 114a/14, 114a/15, 114a/16, 114b/4, 114b/7, 115a/25, 115b/13, 115b/8, 116a/12, 116a/30, 117a/10, 117a/17, 117a/20, 117a/23, 117a/29, 117a/3, 117a/6, 117b/1, 117b/4, 117b/7, 118a/3, 118a/8, 118b/25, 120a/12, 52a/17, 52a/24, 52a/27, 52b/10, 52b/11, 52b/29, 52b/30, 53a/17, 53a/3, 53b/1, 53b/11, 53b/24, 53b/25, 53b/7, 54a/19, 54a/27, 54a/4, 54b/12, 54b/17, 54b/31, 55a/15, 55b/3, 56b/17, 58a/18, 58a/20, 58a/26, 58a/27, 58b/21, 58b/4, 58b/6, 59a/13, 59a/18, 59a/21, 59a/22, 59a/31, 59a/4, 59b/23, 59b/3, 60a/4, 60a/5, 60a/9, 60b/1, 61a/27, 61a/4, 61a/8, 61b/14, 62b/25, 62b/27, 62b/28, 62b/31, 62b/5, 63a/20, 63a/25, 63a/9, 63b/12, 63b/4, 63b/8, 63b/9, 64a/1, 64b/22, 64b/28, 64b/5, 65a/1, 65a/31, 65b/5, 68b/8, 69a/30, 69b/11, 69b/14, 70a/22, 70a/23, 71b/11, 71b/8, 72a/11, 72a/18, 72a/3, 72b/13, 72b/24, 73b/26, 73b/28, 73b/29, 74a/29, 74a/5, 74b/10, 74b/23, 75a/25, 75a/7, 75a/9, 75b/12, 75b/7, 75b/9, 76b/22, 77a/23, 77a/7, 77b/25, 77b/26, 78a/14, 78a/21, 78a/24, 78a/4, 78b/13, 78b/30, 78b/6, 79a/6, 79a/7, 80a/23, 81a/30, 81b/14, 81b/16, 81b/17, 81b/4, 82a/11, 82a/19, 82b/29, 82b/31, 82b/5, 83a/11, 83b/25, 83b/26, 83b/6, 84a/15, 84a/16, 84a/19, 84a/21, 84a/24, 84a/3, 84b/18,

84b/22, 84b/3, 84b/4, 84b/9, 85b/19, 85b/20, 85b/29, 86b/21, 86b/3, 87a/15, 87a/17, 87a/29, 87b/18, 87b/21, 87b/23, 87b/29, 87b/6, 88a/20, 88a/24, 88b/18, 88b/2, 88b/26, 88b/27, 89a/24, 89b/11, 90a/30, 90a/5, 91a/12, 91a/17, 91a/27, 91b/2, 91b/31, 91b/7, 92a/11, 92a/24, 92a/26, 92a/3, 92b/19, 93a/12, 93a/2, 93a/3, 93b/28, 93b/29, 93b/4, 94a/15, 94b/19, 95a/11, 95b/17, 95b/18, 95b/30, 96a/12, 96a/16, 96a/17, 96a/18, 96a/21, 96a/30, 96a/9, 96b/8, 97a/31, 97b/21, 99a/18, 99a/22, 99a/3, 99b/16, 99b/18, 99b/22

ʿallāmu'l ġuyūb -1- [Ar.] görünmeyen şeyleri bilen, Allah.

ʿa.+ dur 59a/29

almılu -3- alacaklı.

a.+ ya 95a/20

a. 95a/21, 95b/25

aln -1- alın. krş. **alın**.

a.+ ı 117b/3

alt -12- alt, üstün karşıtı.

a.+ ında 116a/5, 119a/7, 51a/4, 62a/30, 87b/26, 91b/12, 94a/28, 99b/11

a.+ ındaki 120b/7

a.+ ından 100b/4

a.+ ını 51a/11

altı -1- altı (6).

a. 70b/10

altıncı -1- Altı sayısının sıra sıfatı, sırada beşinciden sonra gelen.

a. 113a/29

altı yüz -1- altı yüz (600).

a. 99b/19

altun -13- altın.

a.+ dur 100a/12, 100a/14

a. eyle 53a/14

a. 100a/12, 100a/19, 110a/15, 110a/17, 110a/19, 110a/20, 112b/24, 112b/4, 80b/28, 85a/15

ʿām -15- [Ar.] genel, kamu.

ʿā.+ dur 58b/8, 73b/29, 74b/12, 77a/7, 78b/21, 82a/21, 93b/12

ḥükm-i ʿā.+ dur 68b/21
lafẓ-ı ʿā.+ dur 54b/25
ʿā. ḳıldı 56b/3
ʿā. ḳılmadı 56b/2
ʿā. oldı 68b/12, 69b/30, 73a/2, 73b/1

ama -1- Çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlamaya yarayan bağlaç.
a. 77a/17

aʿmāl -1- [Ar.ç. **ʿamel**] işler.
a.+ i 65a/7

ʿamel -88- [Ar.] iş.
ʿa.- i ḫayruñ 72a/6
ʿa.- i ṣāliḥ 77a/24, 77b/21
ʿa.- i ṣāliḥden 112b/7
ʿa.- i ṣāliḥile 76b/7
ʿa.+ den 103a/15
ʿa.+ e 112b/8, 90b/7, 92a/29, 97a/31
ʿa.+ i 103a/18, 103b/23, 118a/20, 56b/15, 56b/18, 56b/19, 65a/16
ʿa.+ in ḳılmaġa 77a/22
ʿa.+ in 104a/14, 53b/19, 77b/12
ʿa.+ inden 57b/8, 59b/4
ʿa.+ ine 104a/15
ʿa.+ ini 91b/24
ʿa.+ iñüzden 58b/12
ʿa.+ ler 103a/16, 103b/23, 108a/22, 115a/17, 60a/3, 63a/20, 65a/6, 65b/5, 91b/8
ʿa.+ lerden 53b/7
ʿa.+ lere 72b/8
ʿa.+ leri 100b/15, 103a/19, 58b/7, 97a/6
ʿa.+ lerile 58b/11
ʿa.+ lerin 71b/17
ʿa.+ lerinde 65b/2
ʿa.+ lerinden 64b/27
ʿa.+ lerni 112a/23, 53b/26
ʿa.+ lerümüzüñ 58a/29
ʿa.+ lerüñ 65a/19
ʿa.+ lerüñüze 53b/11, 60a/5
ʿa.+ lerüñüzile 58b/12
ʿa.+ lerüñüzüñ 58a/29
ʿa.+ üñ 94b/18, 98a/18
ʿa.+ üñüzden 60a/10, 81b/5
ʿa.+ üñüze 103a/7, 60a/10

ʿa.+ üñüzedür 57b/8

ʿa. eyleye 103b/13, 111a/8

ʿa. ide ṭururken 52b/28

ʿa. ideler 52b/28

ʿa. iden 53b/21

ʿa. idesiz 68b/14

ʿa. idicilerden 111a/12

ʿa. idicilerdür 116a/19

ʿa. idüñ 111a/8, 63b/12

ʿa. idüp 98b/26

ʿa. itmeye 52a/21

ʿa. ḳıldılar 57b/29

ʿa. ḳılmaġıla 111a/10

ʿa. ḳılmaġı 52b/14

ʿa. ḳılmasa 111a/8

ʿa. ḳılmaya 52a/22

ʿa. ḳılmayalar 63b/17

ʿa. ḳılmazuz 63b/13

ʿa. ḳılsa 52a/3, 56b/16

ʿa. 103a/17, 111a/11, 111a/9, 56b/17, 60a/2

ʿāmid -1- [Ar.] başlıca nokta.

ʿā.+ dür 54a/31

ʿāmil -1- [Ar.] sebep, işleyen.

ʿā.+ den 79b/6

āmīn -3- [Ar.] "Yâ Rabbi öyle olsun, kabul eyle." anlamında söylenen söz.

ā.+ lerden 95b/25

ā. olsañuz 95b/24

ā. 95b/27

āmir -1- [Ar.] emreden, buyuran.

ā. 108b/27

āmiyye -1- [Ar.] avama ait, avamca.

ā. 75b/13

ʿamm -3- [Ar.] amca.

ʿa.+ usı 114b/12

ʿa.+ usıydı 57b/1

ʿa. 57b/1

ʿāmm -1- [Ar.] genel, umumi.

nefīr-i ʿā. ola 80a/21

ammā -209- [Ar.] ama, ancak. krş. **ancaḳ**.

a. 100a/1, 100a/8, 101a/8, 101b/2, 101b/30, 101b/5, 102a/25, 103a/16, 104b/10, 104b/14, 104b/20, 104b/26, 105a/30, 105b/6, 106a/11, 106a/9, 106b/2,

107a/25, 107a/26, 107b/28, 108a/22, 108a/4, 108b/20, 111a/8, 111b/11, 111b/14, 111b/15, 111b/17, 111b/18, 111b/20, 111b/30, 112a/12, 112a/20, 112b/11, 114a/13, 114a/16, 115a/15, 115a/18, 115a/30, 115b/2, 115b/24, 116b/24, 116b/27, 117b/14, 118a/18, 119a/2, 120a/21, 120b/28, 120b/29, 51a/13, 51b/14, 51b/16, 51b/19, 51b/24, 52a/11, 52a/23, 52a/31, 52a/6, 52b/24, 52b/3, 53b/18, 54a/31, 54b/14, 54b/19, 55a/7, 55b/12, 56a/11, 56a/8, 57a/29, 59a/2, 59b/21, 59b/29, 60a/16, 60b/18, 60b/20, 62a/19, 62b/14, 62b/16, 62b/24, 63a/1, 63b/7, 64a/14, 64a/17, 64a/19, 64a/23, 64a/27, 64a/28, 64a/31, 64b/13, 64b/2, 64b/25, 64b/5, 65a/23, 65b/16, 65b/19, 65b/30, 65b/31, 66a/1, 66a/10, 66a/19, 66a/22, 66a/23, 66a/25, 66a/28, 66b/19, 66b/26, 66b/31, 67a/13, 67a/17, 67a/18, 67a/20, 67a/22, 67a/4, 68b/11, 69a/21, 69a/29, 69b/29, 70a/2, 70a/29, 70b/10, 70b/20, 70b/21, 71b/27, 71b/5, 72a/20, 72a/30, 72b/12, 72b/2, 73a/2, 73a/21, 73a/29, 74a/13, 74a/3, 74a/8, 74b/25, 75a/1, 75a/26, 75a/30, 75b/4, 76a/11, 76a/17, 76a/20, 76a/31, 77a/14, 77a/15, 77a/8, 78b/11, 78b/12, 78b/20, 78b/29, 78b/4, 78b/5, 78b/7, 78b/9, 79a/21, 79a/7, 79b/1, 79b/17, 79b/2, 79b/27, 79b/31, 79b/4, 80a/14, 80a/16, 80a/2, 80a/30, 80b/21, 80b/27, 81a/20, 81a/6, 81b/17, 82a/31, 82a/6, 82b/14, 83a/20, 83a/25, 83b/27, 84a/2, 85b/17, 87b/7, 88a/25, 89a/16, 91a/23, 91a/3, 92a/24, 92a/8, 92b/12, 92b/20, 92b/29, 92b/31, 92b/8, 93a/1, 93b/12, 94a/1, 94a/13, 94a/8, 95a/11, 95b/2, 97a/4, 98b/22, 98b/3, 98b/6,

99a/27, 99b/17, 99b/19, 99b/30, 99b/5

ʿAmmār -1-[Ar.ö.i.] ilk Müslümanlardan, anne ve babası ilk İslam şehidleri olan meşhur sahabi.

ʿA.+ dı 73a/19

ʿammāt -1- [Ar.ç. **ʿamm**.] amcalar.

ʿa.+ asın 103b/27

ʿammetü -1- [Ar.] ʿammete, hala.

ʿa.+ m 107b/12

ʿAmrü'bni'l ʿĀṣ -3- [Ar.ö.i.] meşhur sahabi, Mısır fatihi ve devlet adamı.

ʿA.+ dan 60b/6

ʿA. 118a/4, 119b/14

ʿAmrü'bni Cemūḥ -1- [Ar.ö.i.] Benî Seleme'nin reisi, sahabi. krş. **ʿAmr bin Cemūḥ**.

ʿA. 76a/24

ʿAmr bin Cemūḥ -1- [Ar.ö.i.] Benî Seleme'nin reisi, sahabi. krş. **ʿAmrü'bni Cemūḥ**.

ʿA. 74b/17

ʿāmūd -1- [Far.] -āmūz; bilen, öğreten.

luṭf-ʿā.+ iken 56b/4

ʿAmūdiyye -1- [Ar.ö.i.] kavm adı.

ʿA. 58a/15

ʿAmuriyye -1- [Ar.y.a.] Bizans'ın Anadolu'daki en büyük kenti Amorium.

ʿA. 54a/30

añ - -11- anmak, hatırlamak. krş. **an-**

a.- am 60b/4

a.- ar 60b/2, 60b/3

a.- dı 80b/5

a.- madı 64a/14

a.- maz 90a/10, 90a/9

a.- sa 60b/1, 60b/2

a.- up 119a/4, 61a/28

an - -1- anmak, hatırlamak. krş. **añ-**

a.- uñ 71a/25

ana -49- anne.

a.+ dan 100a/6, 106b/15, 108b/3

a.+ lar 106a/12, 81b/29, 97b/26

a.+ larıñuza 74b/21

a.+ laruñuz 71b/21

a.+ m 120a/11

a.+ ma 78a/6

a.+ sı 102b/24, 104b/10, 104b/5, 104b/8, 106a/2, 109a/18, 109a/2, 118a/24, 58a/21, 71b/21, 79a/9, 82a/2, 82a/3, 82a/5, 82a/9, 84a/8, 93a/8, 97b/27, 97b/28, 97b/29

a.+ sıçün 66a/16

a.+ sıdur 104a/12

a.+ sıla 94a/10

a.+ sın 112b/22

a.+ sına 118a/22, 56b/11, 82a/6

a.+ sınuñ 103b/27, 81b/31

a.+ suz 71b/21

a.+ ya 118a/22, 64a/25, 66a/18, 66a/19, 74b/26

a. 106a/13, 82a/7, 98a/8

ʿAnāḳ -2- [Ar.ö.i.] Ebû Mersed'in Müslüman olmadan önce Mekke'de yaşarken dost edindiği bir kadın.

ʿA.+ ıdı 76b/31

ʿA. 77a/1

anasuz -2- annesiz.

a. 105b/29, 108a/29

ancaḳ -10- ama, lakin. krş. **ammā**, **ama**.

a. 54b/26, 61a/27, 62b/29, 68a/10, 72a/24, 78a/29, 85b/5, 93b/7, 97a/3, 98b/23

and -44- yemin, söz.

a.+ ı 54a/14, 78a/17, 78a/20

a.+ ıçün 78a/31

a.+ ıla 78a/21

a.+ ın 78a/22

a.+ ına 78a/19, 78b/6, 78b/7

a.+ ında 78a/16

a.+ ından 78a/10, 78a/30

a.+ ını 78a/9

a.+ ıñı 78a/23

a.+ ıñuz 78a/4

a.+ ıñuzdan 78a/5

a.+ ile 68b/21

a.+ la 68b/13, 68b/15

a.+ ları 63a/15

a.+ um 78a/1

a.+ umdan 78b/3

a.+ umı 78a/1

a.+ uñ 78a/20

a. içdi 77b/30, 78a/8

a. içdise 78a/10

a. içdüm 78a/22

a. içe 68b/4, 68b/5, 78a/16

a. içesin 78a/17

a. içesiz 78a/2, 78a/21

a. içmek 68b/17

a. içmekligi 78a/2

a. içmesem 77b/31

a. içse 78a/6, 78b/5

a. içseler 54a/13

a. içüp 78a/28

a. virdi 102a/3

a. 110b/4

añdur - -4- andırmak, hatırlatmak.

a.- ı vir 94b/29

a.- ı vire 95a/24

a.- ı virüp 117a/26

a.- up 114b/15

añıl - -1- hatırlanmak, söz konusu olmak.

a.- maya 82b/12

añla - -15- anlamak, kavramak. krş. **anla-**

a.- dılar 74a/30

a.- maḳ 76b/7, 86b/14

a.- maya 80a/26

a.- maz 55a/20, 92a/28

a.- ya 80a/16, 91b/23

a.- yasın 55a/8

a.- yasız 109a/27, 116b/29, 83b/15, 90b/7

a. 52a/31, 60b/20

anla - -2- anlamak, kavramak. krş. **añla-**

a.- rdur 113a/15

a.- rsız 70a/11

añlad - -1- anlatmak. krş. **añlat-**

a.- ı vire 60a/28

añlat - -1- anlatmak. krş. **añlad-**

a.- maġçündür 55a/7

añsuzın -2- ansızın, birden.

a. 120a/18, 91b/15

añul añul -1- ağır ağır, usul usul.

a. 67b/8

ʿār -2- [Ar.] utanma.

ʿā.+ ından 88b/29

ʿā. idüp 73a/13

ara -57- ara, boşluk.

a.+ da 120b/3, 71b/17

a.+ dan 85b/13

a.+ larında 101a/30, 65b/10

a.+ mda 82a/30

a.+ ñuza 108a/16

a.+ ñuzda 92b/18

a.+ sı 87b/28

a.+ sına 106b/1, 114b/15, 117a/7, 117b/4, 77b/31

a.+ sında 100b/25, 100b/26, 102a/6, 103a/17, 114b/8, 116b/15, 120a/2, 51b/23, 52a/10, 54a/18, 59b/18, 61b/11, 61b/12, 61b/9, 62b/8, 65a/31, 66b/11, 68b/13, 69a/22, 71b/16, 74a/25, 77a/2, 80b/26, 80b/7, 81b/13, 81b/17, 82b/30, 83b/14, 85b/12, 85b/4, 89a/8, 91a/4, 93a/15, 95a/2, 96b/7, 97a/3, 99b/4

a.+ sındağı 51b/13

a. 81a/5

ʿArab -10- [Ar.ö.i.] Arap, millet adı. krş. **ʿArap**.

ʿA.+ dan 101a/26, 63a/24

ʿA.+ uñ 110a/24, 52b/8, 71b/15

ʿA. 101b/11, 52a/30, 59a/26, 65b/9, 77b/7

ʿArafāt -8- [Ar.y.a.] Mekke'nin doğusunda, haccın en önemli aşaması olan vakfenin yapıldığı yer.

ʿA.+ a 71a/27, 71b/10, 71b/4

ʿA.+ da 71b/5

ʿA.+ dan 71a/24

ʿA. 71a/27, 71a/29, 71b/12

aralıġ -2- aralık.

a.+ ı 87b/27

a.+ ınca 103a/18

ārām -2- [Far.] durma, eğlenme, dinlenme.

ā. ṭuta 68a/1

ʿArap -1- [Ar.ö.i.] Arap, millet adı. krş. **ʿArab**.

ʿādet-i ʿA. 77b/10

Araşş -1- [Ar.ö.i.] ?

A. 73a/20

ard -13- art, arka.

a.+ ınca 60b/25, 90a/15

a.+ ıncadur 90a/13

a.+ ında 120a/7, 120b/31, 86a/28

a.+ ından 113b/1, 120a/19, 69a/10, 69a/6, 69a/8, 77b/15, 77b/17

ʿarefe -2- [Ar.] kurban bayramından bir önceki gün.

ʿa. 70b/26, 72a/29

arı -3- saf, temiz.

a.+ lardur 100b/10

a. ḳıla 57a/2

a. ola 105a/8

arıd - -7- arıtmak, temizlemek.

a.- a 51a/7, 57a/1, 60a/28

a.- alum 107b/11

a.- asız 112b/13

a.- ı vire 56a/27

a.- ıcılaruz 107b/9

arıḳla - -1- zayıflamak.

a.- yup 87a/6

arılıḳ -2- saflık, temizlik.

a.+ ları 100b/11, 100b/12

arın - -2- arınmak, temizlenmek. krş. **arıñ-**

a.- dı 105b/27

a.- ınca 77b/7

arıñ - -1- arınmak, temizlenmek. krş. **arın-**

a.- ı olsa 79a/24

arıt - -2- temizlemek, tenzih etmek.

a.- maḳ 56a/1

a.- maya 110b/20

ʿārıż -5- [Ar.] tesadüfi vaka, gelen; yanak.

ʿā. olacaḳ 100b/5

ʿā. olmaz 87b/1, 97b/5

ʿā. 76b/5, 87b/3

arḳa -5- art, arka.

a.+ ların 120a/6

a.+ sında 79a/17, 86a/28

a.+ sındadur 88a/3

a. idinüp 119b/15

arḳala - -1- yardımcı olmak, korumak.

a.- yup 72a/8

arḳuru -1- birbirinin tersine, çaprazlama, aykırı, ters.

a. 78a/2

ʿārlan - -1- [Ar.+Tr.] utanmak.

ʿā.- a 79b/28

arpa -3- arpa.

a. 110b/14, 66b/27

arslan -3- aslan.

a. 86a/20, 88a/2, 88a/5

ʿarş -8- [Ar.] göğün en yüksek katı.

ʿa.+ dan 87b/29

ʿa.+ ı 87b/30

ʿa.+ ını 97b/9

ʿa. 87b/29, 87b/30, 97a/22

arşun -1- 65 santimetreye denk gelen bir uzunluk ölçüsü.

a. 110b/14

art - -6- artmak, çoğalmak.

a.- an 89a/18

a.- anın 89a/19

a.- ar 62b/2

a.- duġından 68b/30

a.- up 68b/30

artır - -1- çoğaltmak. krş. **artur-**

a.- dı 104b/17

artuġ -4- artık, fazla. krş. **artuḳ**.

a.+ a 118a/14

a.+ ı 113a/6, 60b/14

a.+ ın 73a/24

artuġıraḳ -1- daha fazla, çokça.

a.+ dur 62b/29

artuḳ -21- artık, fazla. krş. **artuġ**.

a.+ dur 100a/2, 92b/30

a. 109a/25, 111b/9, 112b/7, 114b/1, 115b/26, 56b/18, 60b/16, 61a/2, 64a/12, 64b/2, 74a/18, 79a/15, 79b/18, 79b/29, 82a/2, 86a/20, 94b/11, 95a/4, 99a/10

artur - -4- artırmak, çoğaltmak. krş. **artır-**

a.- asız 118a/14

a.- maġıçun 79a/22

a.- up 112b/3

a. 93b/25

ʿarż -5- [Ar.] sunma, takdim etme.

ʿa.+ larıla 72a/22

ʿa. eyledi 112a/28, 85b/1

ʿa. itmişler 72a/9

ʿa. olundı 96a/17

arzū -15- [Ar.] istek.

a.+ ları 56a/11, 99b/28

a.+ ñ 59a/31

a.+ sı 105a/22, 65a/25

a. ide 91b/21

a. idüp 109b/13, 53a/27, 56a/11, 71a/31

a. it 71a/31

a. ḳıla 91b/22

a. ḳılalar 75b/9

a. ḳıldı 56a/5

a. 102a/25

aş - -3- [Ar.] asmak.

a.- a ḳodılar 107b/25, 108a/4

a.- a ḳoyup 51b/26

ʿaṣā -3- [Ar.] değnek, baston.

ʿa.+ sı 85a/15

ʿa. 107a/14, 108a/3

Aṣʿaf bin Beraḫyā -1- [Ar.ö.i.] İslami kaynaklarda Hz. Süleyman'ın kâtibi veya veziri olduğu kaydedilen kişi.

A. 97b/9

eṣaḥḥ -2- [Ar.] daha sahih, doğru.

a. 111b/30, 112b/11

āsān -4- [Far.] kolay.

ā.+ ıraḳdur 51b/10

ā. ḳıldı 76b/24

ā. ola 98b/10

ā. olundı 65b/30

āsānlıġ -1- [Far.+Tr.] kolaylık.

ā.+ ıla 104a/13

aṣdāḳu'l-kā'ileyn -1- [Ar.] sözünde doğru olanlar.

a.+ dür 59a/6

aṣḥāb -56- [Ar.ç. **ṣāḥib**] sahipler, bir şeye veya bir kimseye mensup olanlar.

a.- ı Muḥammed 99b/1

a.- ı Resūl 119a/28

a.- ı ṣuffedür 93a/29

a.+ a 115b/17, 70a/5, 74b/5

a.+ dan 53a/24, 67a/22, 67b/7

a.+ ı 101b/27, 116a/23, 116a/30, 119b/16, 120b/11, 57b/22, 92b/25, 98b/1, 98b/17, 98b/22

a.+ ıdı 107b/7

a.+ ıla 101a/4, 102b/29, 103a/1, 103a/23, 106b/22, 111b/6, 115b/24, 115b/25, 119b/31, 119b/5, 120a/6, 55b/12, 69a/18, 69a/24, 69b/17, 73b/5, 75a/21, 75b/3, 88a/26, 98b/27

a.+ ın 73a/19, 75a/18

a.+ ına 101a/31, 114a/1

a.+ ından 54b/8

a.+ ıydı 107b/13

a.+ ların 110a/1

a.+ umdan 119b/18

a.+ umdur 115b/18

a.+ umuz 64a/27

a.+ uñ 120b/23

a.+ uñıla 59b/1

a. 102a/29, 119b/17, 59a/15, 69a/26

aṣıl - -1- asılmak.

a.- mış 62a/30

aṣıl -2- [Ar.] asıl, temel. krş. **aṣl**.

a.+ dan 107a/25

a.+ dı 78b/12

ʿaṣır -1- [Ar.] yüzyıl. krş. **ʿaṣr**

ʿa.+ da 106b/12

ʿāṣī -25- [Ar.] baş kaldıran, isyankâr.

ʿā.+ ler 53b/31, 86b/18, 98a/14

ʿā. ola 70a/19, 79a/23

ʿā. olanlara 74a/24

ʿā. olanlardan 57a/3

ʿā. oldı 118a/22

ʿā. oldılar 116a/11

ʿā. olduñ 94b/30

ʿā. olmaḳ 118a/22

ʿā. olmañ 117a/30, 69a/13, 95b/16

ʿā. olmayalar 114a/8

ʿā. olsun 64a/28

ʿā. olup 114a/11, 117b/6, 51a/29, 64a/23, 76a/17, 97b/21

ʿā. olur 79b/8

ʿā. olursın 63a/4

ʿā. 116b/25

aṣl -10- [Ar.] asıl, temel, öz. krş. **aṣıl**.

a.+ ı 114b/9, 79b/20, 85a/3, 85a/4

a.+ ıdur 98a/27

a.+ ıla 117b/25

a. oldı 70b/4

a. 107b/22, 114b/29, 94b/4

aṣlā -5- [Ar.] katiyyen, hiçbir surette.

a. 100a/17, 106b/19, 116a/30, 75b/2, 90b/4

aṣlaḥ -1- [Ar.] daha salih, iyi.

a.+ dur 81b/15

aṣluraḳ -1- daha asıl, gerçek.

a. 107b/10

ʿaṣr -8- [Ar.] yüzyıl. krş. **ʿaṣır**.

ʿa.+ a 53a/5

ʿa.+ da 51b/3, 53a/5

ʿa.+ ıdı 51b/22

ʿa.+ ında 108a/9, 119a/29, 119a/30, 51a/16

aṣṣı -2- fayda.

a.+ ları 115b/30

a.+ ya 93b/27

aṣṣılu -1- faydalı.

a. olsun 73a/27

Āʿşā -1- [Ar.ö.i.] yirmi kadar Arap şairinin lakabı.

Ā. 76a/9

aşaġa -11- aşağı.

a.+ sına 104b/13

a. 105a/19, 109b/28, 109b/31, 120b/25, 51b/26, 69a/7, 72a/17, 73a/9, 78b/30, 89a/16

Āʿşai -5- [Ar.ö.i.] eski Arap şairlerindendir.

Ā.+ ye 76a/6

Ā. 76a/10, 76a/5, 76a/6, 76a/7

ʿāşıḳ -1- [Ar.] birine, bir şeye tutkun.

ʿā. 63a/6

āşikār -1- [Far.] açık, belli, ortada. krş. **āşikāre**.

ā. 55a/16

āşikāre -26- [Far.] açık, belli, ortada. krş. **āşikār**.

ā. ḳılasız 92b/27

ā. ḳılduḳlarından 116b/27

ā. ḳılmazlar 59b/24

ā. ḳılursız 96a/8

ā. vireler 93a/1

ā. 103a/10, 103a/12, 52b/1, 53a/15, 53a/17, 60b/29, 60b/30, 63b/4, 65a/10, 73b/9, 80a/27, 82a/31, 92b/26, 92b/27, 92b/29, 92b/31, 93a/3, 93a/4, 93b/10, 93b/13, 93b/9

at - -12- atmak, fırlatmak.

a.- ġıl 120a/11

a.- alar 88b/29

a.- am 86a/27

a.- arlar 86a/25

a.- arsın 86a/27

a.- dı 120b/16, 86a/28, 86a/30

a.- dılar 120a/24

a.- duġı 72b/1

a.- duḳça 72b/1

yabana a.- up 51a/16

at -12- at, beygir.

a.+ a 103a/24

a.+ ı 117b/17

a.+ ın 64a/14

a.+ ından 73a/9

a.+ lar 100a/14, 100a/20, 86b/26

a.+ ları 75b/1

a.+ um 120b/17

a.+ uñdan 73a/11

a. 107a/24, 120b/27

ʿaṭā -12- [Ar.] verme, ihsan, bağış.

ʿa.+ lar ḳılur 92b/20

ʿa.+ lar virür 54b/18

ʿa.+ lar 71b/22

ʿa.+ sı 52b/11

ʿA.+ yıla 76a/21

ʿa. ḳıldı 114b/3

ʿa. ḳılıcıdur 83b/27

ʿa. ḳılup 98b/31

ʿa. ḳılur 104b/30

ʿA. 71a/27

ʿa. 86b/21, 99a/1

ata -70- ata, bebe, dede.

a.+ da 106a/14

a.+ dan 100a/6, 105a/3

a.+ lar 106a/12

a.+ ları 101b/20, 116a/9, 63b/15

a.+ larınuñ 117b/3, 71b/16, 85b/27

a.+ larıñuz 71b/20

a.+ larıñuza 74b/20

a.+ larmuzı 63b/13

a.+ laruñ 57a/31, 82a/18

a.+ laruñuz 71b/21

a.+ laruñuzdan 71b/22

a.+ laruñuzı 71b/19

a.+ m 120a/11, 56a/15

a.+ ma 78a/6

a.+ muz 56a/22

a.+ ñuzı 71b/20

a.+ sı ise 104a/4

a.+ sı 103b/19, 103b/29, 104a/4, 104a/6, 108b/7, 109a/18, 119b/8, 66a/16, 71b/20, 79a/9, 81b/31, 82a/3, 82a/5, 85b/28, 93a/9

a.+ sıdur 104a/3

a.+ sın 103b/20

a.+ sına 118a/22

a.+ sınuñ 103b/27, 82a/6

a.+ suz 104a/7, 106a/18, 108a/29, 108a/30, 108b/2, 108b/8, 109a/2, 55a/10, 55a/11, 71b/21

a.+ ya 118a/22, 64a/25, 66a/18, 66a/19, 74b/26, 82a/1, 82a/2, 82a/4, 82a/6

a.+ yıla 82a/7

a. 106a/13, 57b/1, 57b/2

atıl - -1- atılmak.

a.- dı 88a/8

atlan - -1- atlanmak, ata binmek.

a.- dılar 107b/31

atlu -1- adlı.

a. 86a/23

ʿAttāb ibn Esīd -1- [Ar.ö.i.] sahabi, Hz. Peygamber'in Mekke valisi.

ʿA.+ di 94b/1

Atyāʿīl -1- [Ar.ö.i.] ?

A.+ e 88a/27

av -1- av.

a. 56a/18

ʿavāḳıb -1- [Ar.ç. **âkıbet**] neticeler, sonuçlar.

ʿa. 73b/20

ʿavām -4- [Ar.ç. **âmm**] herkes, kaba ve cahil halk.

ʿa.- ı ḫalḳa 115a/1

ʿa.+ dan 64b/19, 64b/20

ʿa.+ ı 64b/18

aʿvān -1- [Ar.ç. **avn**] yardım edenler, yardakçılar.

ʿa.+ lar 53b/19

āvāz -11- [Far.] ses.

ā.+ dan 85a/13

ā.+ ıla 120b/7

ā.+ ın 61b/24

ā.+ uñ 63b/22

ā. virse 85a/11

ā. 104a/31, 107a/3, 85a/12, 89a/27, 89a/28, 89b/5

āvāze -1- [Far.] yüksek ses.

ā.+ si 85a/12

avla - -1- avlamak.

a.- yup 51a/7

avlan - -1 avlanmak.

a.- maya 56a/31

ʿavn -3- [Ar.] yardım.

ʿa.+ i 85b/21, 86b/4

ʿa. 103a/2

ʿavret -160- [Ar.] kadın.

ʿa.+ den 105a/6, 80b/22, 80b/28

ʿa.+ dür 104a/17, 72a/2

ʿa.+ e 65b/20, 79a/30, 80a/28, 80b/15, 81a/15, 81a/16, 82a/21, 82b/13

ʿa.+ i 104a/10, 104a/12, 105b/7, 119a/3, 120a/13, 120a/7, 120b/30, 51b/19, 78b/5, 78b/8, 79b/12, 79b/29, 80a/17, 80a/6, 81a/5, 81b/10, 81b/23, 82a/28, 84a/12

ʿa.+ idi 81b/9

ʿa.+ ile 120a/7, 51b/12, 78a/30, 80a/12, 80b/20

ʿa.+ in 79b/12, 80b/20

ʿa.+ ine 78a/28, 80a/24, 80a/25, 80b/22, 81a/4, 81a/7, 83b/2, 84a/11

ʿa.+ ini 81b/22

ʿa.+ inüñ 79b/21, 94b/30

ʿa.+ ler 100a/4, 105b/18, 106b/8, 78b/18, 78b/21, 83b/9

ʿa.+ lerden 51b/3

ʿa.+ lere 105a/21, 78b/30, 80a/21, 83b/8

ʿa.+ leri 100a/1, 77a/18, 77a/4, 82a/15, 82a/27

ʿa.+ leriçün 83a/30

ʿa.+ lerile 77b/1, 78a/27

ʿa.+ lerimüzile 77a/30

ʿa.+ lerin 83a/30

ʿa.+ lerine 97a/2

ʿa.+ leriñüz 108b/16, 77b/19, 77b/20, 82a/15

ʿa.+ lermüzden 77b/8

ʿa.+ lerñüzile 77b/25

ʿa.+ lerümüzi 108b/16

ʿa.+ lerüñ 100a/2, 69a/1, 69a/2, 79a/5

ʿa.+ üm 105a/29, 105b/2

ʿa.+ üñ 100a/5, 105a/30, 106a/15, 79a/29, 79b/23, 80a/8, 81b/23, 82b/14

ʿa.+ üñe 78b/10

ʿa.+ üñüze 81a/24, 81a/31, 81b/12

ʿa. ide 54b/28

ʿa. ola 65b/16

ʿa. 102b/21, 102b/23, 104a/14, 106a/12, 119a/1, 51a/22, 51b/14, 51b/3, 51b/5, 54b/29, 59b/22, 65b/13, 65b/16, 65b/18, 65b/20, 65b/22, 67a/13, 67a/27, 67a/28, 67a/29, 76b/31, 77a/13, 77a/20, 77a/22, 77a/5, 77a/8, 78b/1, 79a/13, 79a/27, 79a/6, 79b/2, 79b/27, 79b/7, 80a/18, 80a/20, 80a/21, 80a/29, 80b/10, 80b/11, 80b/20, 80b/21, 80b/23, 80b/24, 80b/25, 80b/29, 80b/30, 80b/7, 81a/8, 81b/24, 82b/10, 82b/11, 82b/18, 82b/19, 95a/23

avuc -4- avuç.

a.+ ıla 85b/11

a.+ ların 117b/4

a.+ sız 85b/10

a. 87a/5

ay -54- ay.

a.+ a 68b/27, 78a/28, 87a/7

a.+ da 69b/21, 69b/22

a.+ daki 68a/18

a.+ dur 78b/2

a.+ ı 58b/16, 75a/20

a.+ ıdur 71a/1

a.+ ında 75a/17, 75a/23, 75a/25, 75a/28, 75b/9

a.+ ını 67a/2

a.+ ınuñ 66b/15, 67a/13

a.+ lar 68b/30, 71a/2, 75a/25, 75b/12

a.+ lardur 71a/1

a.+ ları 69a/26, 69a/5, 69b/26

a.+ larında 69a/30, 69b/8, 75a/23, 75b/10

a.+ uñ 68b/30, 69b/24, 75a/18

a. 109b/25, 66b/23, 67a/14, 69a/20, 69a/3, 75a/17, 78a/28, 78a/29, 78a/30, 78b/29, 78b/4, 78b/5, 78b/8, 78b/9, 82a/15, 83b/1, 93b/25

ayaġ -6- ayak. krş. **ayaḳ**.

a.+ ı 92b/13

a.+ ın 70a/1

a.+ ında 113a/1

a.+ ını 112b/31

a.+ uña 55a/6

ayaḳ -4- ayak. krş. **ayaġ**.

a.+ ları 51b/27, 88a/3

a.+ larımuz 85b/24

a. 83a/23

ʿayāl -2- [Ar.] eş, aile fertleri, çoluk çocuk.

ehl-i ʿa.+ iñizi 79b/10

ehl-i ʿa.+ umçün 90a/22

ʿayān -1- [Ar.] belli, açık, meydanda.

ʿa. 54a/18

āyāt -8- [Ar.ç. **āyet**] ayetler.

ā.+ lar 86b/26, 91b/22

ā.+ lara 108a/26, 98b/12

ā.+ ları 98a/26

ā.+ ların 114b/16

ā.+ larına 113b/17, 116a/9

ʿayb -1- [Ar.] ayıp.

ʿa.+ dur 105a/23

ʿaybla - -1- [Ar.+Tr.] ayıplamak.

ʿa.- maġıla 91a/6

ʿayblu -1- [Ar.+Tr.] ayıplı.

ʿa. 105a/23

ayd - -1- söylemek.

a.- duġına 59b/30

āyet -338- [Ar.] ayet.

ā.- i ʿalāmet ḳılavuz 89b/3

ā.- i āḫir 74b/27

ā.- i āḫirinde 64b/5, 72a/18, 72b/7

ā.- i ḥükm 112b/11, 112b/14, 73b/29, 81b/22, 82a/20

ā.- i ḥükmile 52b/28

ā.- i nişān 84b/30

ā.+ de 100a/18, 103b/11, 103b/8, 107a/31, 109b/21, 119a/31, 52a/19, 53b/18, 58a/9, 60b/29, 62b/21, 63a/7, 64a/3, 64b/10, 64b/30, 65a/17, 65b/20, 65b/21, 67a/15, 67a/16, 68a/27, 77a/18, 77a/6, 78a/18, 80b/5, 80b/6, 80b/8, 91b/26, 91b/30, 93a/14, 95b/23, 96a/18, 99a/10, 99b/27

ā.+ den 93a/15, 93a/16

ā.+ dür 113a/11, 88a/12, 98a/28

ā.+ e 108a/30, 59a/19, 76a/24, 78b/12, 83a/6, 83a/7, 97a/29

ā.+ i indirüp 57b/15

ā.+ i indürüp 61a/7, 75a/24, 92b/26

ā.+ i 101a/6, 101b/30, 102a/25, 102a/4, 102b/25, 103a/25, 103b/4, 108b/14, 108b/7, 109a/22, 110a/18, 111a/6, 111b/9, 112b/1, 112b/23, 113a/5, 114a/12, 114b/16, 116b/16, 117b/31, 53a/16, 53a/26, 53b/2, 54b/11, 54b/16, 56a/23, 57b/24, 59a/16, 59a/21, 59b/28, 59b/6, 60a/10, 62a/15, 62a/28, 64b/21, 65b/14, 66b/29, 67b/9, 68a/17, 68b/29, 69a/27, 69b/19, 70a/7, 70b/12, 71a/10, 71a/19, 71b/6, 72a/13 72b/16, 72b/26, 73a/28, 74a/1, 74b/16, 74b/18, 74b/24, 75b/15, 75b/5, 76a/1, 76a/25, 76a/29, 76b/16, 77a/31, 77a/4, 77b/18, 78a/1, 81b/12, 83a/7, 84a/14, 87a/30, 92a/20, 96a/18, 96a/25, 96a/27, 96b/19, 98b/20, 99a/25, 99b/10, 99b/5

ā.+ ile 112b/11, 114a/13, 65b/19, 66b/29, 74b/24, 75b/11, 77a/7, 77a/8, 81a/14, 81a/6, 83b/2, 88a/12, 96a/14

ā.+ in 76a/2, 96a/13

ā.+ inde 72a/17

ā.+ ini 61b/18

ā.+ iyle 54b/13

ā.+ le 75b/10, 77a/14

ā.+ ler indürüp 74a/10

ā.+ ler 74b/24, 83b/28, 98a/27

ā.+ lerde 105b/22

ā.+ lerdür 98a/30, 98a/31

ā.+ leri 108a/27, 97a/15, 97a/16, 99a/20

ā.+ lerile 83b/2

ā.+ lerin 93a/24

ā.+ lerümi 60b/13

ā.+ lerüñ 98a/30

ā.+ üñ 101a/27, 101a/3, 101a/8, 103a/22, 112a/8, 112b/29, 114a/20, 53a/13, 54b/7, 57a/26, 58b/14, 59a/24, 62a/13, 62b/31, 63a/1, 63a/24, 67b/7, 68a/18, 68b/2, 68b/26, 69b/29, 69b/30, 70a/4, 71a/16, 71a/7, 71b/15,

71b/3, 72b/10, 73a/18, 73a/31, 74b/29, 75a/16, 76b/10, 76b/28, 77a/29, 77b/14, 77b/29, 81b/8, 83b/18, 84a/5, 93a/7, 93b/6, 94a/23, 96b/19, 99a/24
ā.+ ün 92a/13
ā. indi 101a/26, 66b/27
ā. indürüp 77a/12
ā. inmekligi 73a/1
ā. inüp 83a/21
ā. 100a/24, 101a/13, 101a/20, 101b/26, 101b/30, 102a/22, 102b/29, 102b/6, 103a/9, 103b/2, 104b/15, 107a/17, 109a/15, 110a/30, 110b/15, 110b/3, 110b/5, 111b/29, 111b/30, 111b/6, 112b/25, 112b/6, 113a/26, 114a/13, 114a/14, 114b/7, 116b/14, 118a/2, 118a/20, 118b/31, 119a/2, 51a/14, 51a/18, 52b/13, 52b/15, 52b/24, 52b/28, 54a/22, 54a/31, 54b/13, 54b/16, 55a/10, 55a/8, 55b/12, 55b/16, 56b/16, 57b/17, 58b/1, 58b/19, 59a/29, 61b/12, 61b/17, 61b/28, 62a/17, 62a/27, 63b/24, 64b/16, 64b/28, 65b/4, 65b/9, 66a/17, 66a/19, 66b/29, 67a/4, 67a/8, 68a/23, 68b/11, 68b/12, 68b/16, 68b/20, 69a/17, 69a/31, 70a/20, 71b/9, 72b/29, 73a/26, 73a/29, 73b/4, 74b/12, 74b/3, 76a/4, 76b/10, 76b/14, 77a/10, 78b/20, 78b/21, 79b/3, 81b/18, 83b/28, 83b/30, 84b/27, 88a/11, 90a/19, 90a/26, 92a/16, 92b/24, 93a/11, 93a/15, 93b/12, 93b/9, 94b/2, 96a/9, 96b/17, 99a/27
sebeb-i ḳażiyye-yi ā. 109a/20
sebeb-i nüzūl-i ā. 109b/24

āyete'l-kürsī -2- [Ar.] sure.
ā. 88a/11, 88a/7

ayır - -4- ayırmak.
a.- dı 76b/13
a.- duḳ 76b/15
a.- maġa 100a/6
a.- maḳdan 81b/18

āyise -4- [Ar.] âdetten kesilme (menopoz) yaşına ulaşan kadın için kullanılan bir terim.

ā.+ yidi 104b/25

ā. 78b/22, 78b/26, 78b/28

aylıḳ -2- aylık.

a. 97a/11, 97a/12

ʿayn -1- [Ar.] göz; aslı, kendisi.

ʿa.- ı selvāna 104b/11

ʿaynı -1- [Ar.] aynı, tıpkı.

ʿa.+ ñuzdan 78a/15

ayrıl - -7- ayrılmak. krş. **ayrul-**

a.- dı 72b/26

a.- madın 68b/20

a.- maġa 52a/10

a.- maz 88a/20

a.- sa 72b/22

a.- sunlar 98a/14

a.- up 64a/23

ayru -1- ayrı.

a. 79b/29

ayruca -1- ayrıca, ayrı olarak.

a. 76b/12

ayruġ -12- başka, diğer. krş. **ayruḳ**.

a.+ a 51a/29, 63a/1, 66a/12, 82a/2

a.+ ı 110b/18, 61b/23

a.+ ıdı 52b/3

a.+ ın 106b/4, 112b/7, 64a/14

a.+ ına 87a/5

a.+ ından 80a/2

ayruḳ -14- başka, diğer. krş. **ayruġ**.

a.+ dan 79a/4

a.+ ları 54a/17

a. ola 62a/6

a. oluñ 77b/2

a. 112a/16, 118b/14, 119a/6, 59b/18, 60b/21, 63a/18, 80b/17, 82a/9, 88b/18

ayruḳluġ -1- ayrılık, başkalık.

a.+ ından 67b/10

ayruḳsı -1- başka, başka türlü. krş. **ayruḳsu**.

a. 64b/19

ayruḳsu -1- başka, başka türlü. krş. **ayruḳsı**.

a.+ ġlı 79a/26

ayrul - -1- ayrılmak. krş. **ayrıl -**

a.- ur 80b/17

az -15- az.

a.+ dan 76a/30

a.+ dur 95b/5

a.+ ı 92a/13, 99b/20

a.+ ıdı 95a/5

a.+ uġına 113b/4

a. oldı 74b/4

a. 100b/9, 110b/6, 54b/17, 61b/14, 70a/11, 85b/10, 92b/9

az - -1- azmak, yoldan çıkmak.

a.- duñuz 117a/29

aʿżā -5- [Ar.] vücudu meydana getiren organlar.

a.+ lar 89b/8

a.+ ların 90a/2

a.+ larıyla 62b/25

a.+ nuñ 62b/26

a.+ sına 79b/17

aʿza -1- ?

a.+ durlardı 107b/8

ʿaẕāb -99- [Ar.] azap, eziyet, işkence.

ʿa.- ı elīm 110b/20, 112b/5, 52b/5, 66a/3

ʿa.- ı elīme 64b/28

ʿa.- ı nārdan 72a/1

ʿa.- ı nārı 100b/21, 72a/13

ʿa.- ı şedīd 97b/20

ʿa.- ı şedīdile 108a/20

ʿa.+ a 113a/15, 114a/11, 52a/14, 60b/13, 63a/21, 65a/7, 73a/4, 76a/17, 81a/30, 99a/11

ʿa.+ dan 108a/22, 112b/6, 118a/15

maḥall-i ʿa.+ dur 65a/5

ʿa.+ ı 102a/10, 51b/25, 55b/4, 63b/8, 65a/9, 73a/1, 99a/8

ʿa.+ ıla 101b/22, 51a/30, 51b/26, 64b/27, 73a/29

ʿa.+ ın 51b/25, 83b/30

ʿa.+ ına 100a/8, 56b/7, 68b/18

ʿa.+ ından 101b/23, 116a/30, 51b/26, 55b/3, 58b/6, 66a/12, 81b/4, 92b/21, 94b/17

ʿa.+ ınuñ 51b/24

ʿa.+ ıyıla 51b/23, 60b/3

ʿa.+ ile 55a/23

ʿa.+ lar 115a/10

ʿa.+ ları 112a/21, 115b/1, 63a/14

ʿa.+ ların 53a/11

ʿa.+ larından 65b/5

ʿa. çekeler 102a/11

ʿa. eylediler 73a/21

ʿa. eyleye 118a/2, 73b/29

ʿa. ider 116a/13

ʿa. iderem 108a/20

ʿa. iderler 51b/20

ʿa. idesin 97a/7

ʿa. idicidür 63a/9

ʿa. ḳıla 73b/18

ʿa. ḳılmaġıla 73b/14

ʿa. ḳılmazuz 115b/7

ʿa. ḳılur 118a/8, 73b/20, 96a/19

ʿa. mı 116a/29

ʿa. olunur 80a/10

ʿa. 101b/22, 102a/13, 103a/12, 111a/10, 112a/21, 112a/22, 115a/11, 51b/23, 53b/27, 53b/30, 53b/31, 54a/31, 56b/7, 62a/7, 63a/20, 73b/17, 86b/20, 99b/12

azacuḳ -1- azıcık.

a. 85b/19

āzād -6- [Far.] bağışlama.

ā. ḳıldı 112b/20, 77a/11

ā. olġıl 120b/28

ā. olan 77a/8

ā. olup 104a/18

ā. 77a/5

aʿzādıcılıġ -1- ?

a.+ a 107b/9

āzādlu -2- [Far.+Tr.] azat edilmiş, bağışlanmış köle.

ā.+ sıdur 83a/5

ā. 118b/25

aʿẓam -5- [Ar.] (daha, en, pek) büyük.

a.- ı şehādet 101a/13

ism-i a.+ dan 97b/11

a.+ dur 75a/28

ism-i a.+ ı 51b/15

ism-i a. 97b/11

ʿaẓamet -3- [Ar.] ululuk, yücelik.

ʿa.+ in 118a/5, 87b/23

ʿa.+ inden 101a/17

ʿaẓametlü -1- [Ar.+Tr.] ulu, yüce.

ʿa. 87b/14

azdur - -3- azdırmak, yoldan çıkarmak.

a.- duḳları 61b/31

a.- maġa 109b/22

a.- mazlar 109b/14

azıġ -1- yiyecek, erzak.

a.+ ıla 119b/12

ʿAẕırā -1- [Ar.ö.i] ?

ʿA.+ dı 106b/21

azıt - -1- azıtmak, yoldan çııkmak.

a.- mış olur 53a/19

ʿaẕīm -1- [Ar.] ulu, yüce.

ʿa. 54a/31

ʿazīz -10- [Ar.] yüce, kıymetli, değerli.

ʿa.+ dür 109a/1, 117b/23, 73b/13, 90a/5

ʿa. ḳılursın 102b/9

ʿa. 120a/25, 57a/2, 76b/25, 80a/23, 81b/2

ʿazīzraḳ -1- [Ar.+Tr.] (daha, en) değerli.

ʿa. 60b/7

ʿazīzü'l-vücūd -1- [Ar.] varlığın azizliği.

ʿa.+ dur 92b/13

ʿazlsiz -1- [Ar.+Tr.] ?

ʿa. 76b/6

ʿazm -1- [Ar.] kasıt, niyet, karar.

ʿa. eyledi 85b/29

azuḳsuz -1- [Ar.+Tr.] yiyeceği olmadan, erzaksız.

a. 71a/8

B

bāb -2- [Ar.] kapı.

b.+ da 78b/12

b.+ ında 90b/8

Bābil -3- [Ar.y.a.] Eski Mezopotamya'nın en büyük ve en ünlü şehri.

B.+ e 89a/13

B. 51a/25, 51b/26

bād -1- [Far.] yel, rüzgar.

b.- ı semūm 91b/15

bāġ -4- bağ.

b.+ lar 100b/4, 119a/7

b. 100a/16, 100a/22

baġce -1- [Far.] bahçe. krş. **baġçe**, **baḳçe**.

b.+ sinde 68a/8

baġçe -8- [Far.] bahçe. krş. **baġce**, **baḳçe**.

b.+ de 68a/14

b.+ den 84a/12

b.+ müñ 84a/10

b.+ m 84a/6

b.+ si 84a/10

b.+ sine 84a/13

b.+ yi 80b/18, 80b/27

bağışla - -4- bağışlamak, affetmek.

b.- ġıl 105a/7

b.- r 75b/9

b.- sa 65b/26

b.- yıcın 62a/2

bağışlad - -1- bağışlatmak, affettirmek.

b.- up 80a/9

bağışlan - -1- bağışlanmak, affedilmek.

b.- maḳ 80a/11

bāġī -4- [Ar.] serkeşlik.

b.+ ni 94b/31, 95a/1

b. 64a/22, 64b/14

bağla - -7- bağlamak.

b.- duġuñuz 100a/25

b.- maya 116b/17

b.- r 116b/21

b.- rlardı 52a/10

göñül b.- rsız 100a/26

b.- yasız 117a/4

b.- yu 89a/14

bağlan - -10- bağlanmak.

iḥrām b.- asız 69a/10

b.- dı 118a/24

iḥrām b.- duġuñuzdan 70a/27

b.- mışdur 100a/15

iḥrām b.- sa 69a/5, 70b/18

b.- up 100a/17, 74a/12

iḥrām b.- up 70b/22, 71a/2

bağżā -1- [Ar.] nefret.

b. 116b/26

bahā -3- [Far.] paha, değer.

b.+ dur 92b/15

b.+ sın 76a/20

b.+ sından 76a/19

bahādur -1- [Far.] yiğit.

b. 120b/29

bahāne -2- [Far.] vesile, sebep.

b. idüp 79a/16

b. ḳılup 79b/13

baḥīre -1- [Ar.] çok koşan cins deve.

b. oldur 63a/26

baḫt -2- [Ar.] talih, kader, kısmet.

b. 103b/22, 79a/28

baʿīd -1- [Ar.] uzak.

b. degüldür 106a/26

baʿīdraḳ -1- [Ar.+Tr.] (daha, en) uzak.

b.+ dur 92b/29

baḳ - -3- bakmak.

b.- mañ 53a/30

b.- maya 79a/23

b.- sın 54b/29

Baḳara -7- [Ar.] Kur'an-ı Kerim'in ikinci ve en uzun sûresi.

B.+ da 111b/28

sūre-yi B.+ da 104a/2

sūre-yi B.+ nuñ 97a/21

sūre-yi B.+ yla 97a/24

B. sūresin 97a/26

B. 88a/12

sūre-yi B. 97a/29

baḳçe -1- [Far.] bahçe. krş. **baġçe**, **bağce**.

b. 84a/7

bāḳī -34- [Ar.] ebedi, sonsuz.

b.+ dür 67a/17, 76b/5

b.+ si 92a/17

b.+ sin 60b/19, 65a/24, 76a/29, 79b/2, 79b/26, 80a/16

b.+ sinde 80a/3, 86b/6

b.+ sine 92b/15

b. degül 100a/25

b. ḳalmadı 51b/21

b. ḳıldı 77a/14

b. ola 69b/15

b. olısar 100a/25

b. 100a/29, 100b/29, 101b/16, 102b/29, 103b/21, 108a/10, 112b/27, 120a/6, 64b/23, 66b/31, 74a/11, 78b/12, 92a/17, 94b/15, 94b/3, 94b/7, 97b/7

baḳiyye -1- [Ar.] geriye kalan.

b. 85a/14

bāl -2- [Ar.] kalp, yürek, gönül.

b.+ inden 81a/12

b.+ üñden 81a/12

bal -1- bal.

b.+ dan 100b/5

balçıḳ -3- çamur.

b.+ dan 106a/28, 106b/2

b. 106a/31

balıġ -1- balık. krş. **balıḳ**.

b.+ ıla 64a/12

balıḳ -4- balık. krş. **balıġ**.

b. 51a/6, 51a/7, 51a/8, 88a/3

bāliġ -1- [Ar.] ergin, olgunluğa ermiş.

krş. **bāliġa**, **ergen**, **bülūġ**.

b. ola 95a/23

bāliġa -3- [Ar.] ergin, olgunluğa ermiş.

krş. **bāliġ**, **ergen**, **bülūġ**.

b. oldı 104b/22

b. olmaduḳ 78b/22

b. olmış 78b/28

bar - -1- varmak.

b.- acaḳluraġın 104b/7

bārī -2- [Far.] hiç olmazsa.

b. 76a/12, 76a/17

barmaġ -1- parmak. krş. **barmaḳ**.

b.+ ına 51a/9

barmaḳ -1- - parmak. krş. **barmaġ**.

b.+ ların 117a/5

baʿṣ -6- [Ar.] gönderme, yeniden dirilme.

b.+ e 83b/23, 83b/30, 85b/18, 89a/21

b. olınduñ 89a/29

b. olmaġa 116a/21

baṣ - -2- basmak.

b.- up 109b/4, 93b/22

baṣīr -1- [Ar.] gören. Allah'ın sıfatlarından biri.

b.+ dür 100b/16

baṣīret -1- [Ar.] önden görüş, seziş.

ehl-i b.+ dür 99b/23

basṭ -1- [Ar.] yayma, açma, uzun uzadıya anlatma.

b. idüp 84a/18

bāsūr -1- [Ar.] mayasıl.

b. 85a/16

baş -25- baş, kafa, önder, başlangıç.

b.+ da 90a/28

b.+ dan 87b/4

b.+ ı 107a/2, 85a/10

b.+ ıdı 102a/24

b.+ ın 73a/10, 90a/5

b.+ ına 79b/18, 85a/10

b.+ ında 70b/12, 86a/26

b.+ ları 51b/26

b.+ ların 70b/2, 75a/19, 89b/31

b.+ larından 88a/8

b.+ larını 89b/26, 89b/27

b.+ um 107a/4

b.+ uñ 107a/2

b.+ uñdağı 70b/8

b.+ uñı 70b/9

b. 90a/28

başla - -4- başlamak.

b.- dı 107a/10, 89b/10

b.- dılar 120a/7

b.- ñ 77b/23

başlu -1- yaralı.

b. 90a/4

başsuz -1- başsız.

b. 90a/4

bat - -1- bir sıvının üstündeyken içine gömülmek.

b.- up 104b/12

bāṭıl -43- [Ar.] doğru olmayan.

b.+ a 68b/8, 98b/11, 98b/30

b.+ dan 109a/16

b.+ dur 54a/14, 54a/17, 62a/16, 76b/4, 87b/18, 96a/6

b.+ ı 74a/30

b.+ ıla 109b/18

b.+ i-dügin 68b/16

b. eylemeñ 91a/19

b. gördiler 74a/30

b. idüp 94a/12

b. ḳılmaġıçun 78b/31

b. ḳılmaġıla 95b/5

b. ḳılur 83b/30, 91a/21, 91a/22

b. ḳılurlar 116b/10

b. ola 91a/18

ḥükm-i b. ola 52b/28

b. oldı 59a/20, 60a/17

ḥükm-i b. olduġına 52b/25

b. olmaḳlıġa 91a/7

b. olup 101b/23, 75b/2

b. üzre olmışsız 52b/27

b. 109a/26, 113b/20, 53b/18, 54a/15, 57a/29, 57b/15, 68b/21, 68b/7, 72b/15, 72b/19, 73b/28, 75a/30

bāṭıllıġ -1- [Ar.+Tr.] batıl olma durumu.

b.+ ın 62a/14

bāṭın -8- [Ar.] karın.

b.+ a 68b/8

b.+ da 116b/24, 68b/14

ehl-i b.+ dur 97a/28

b.+ ı 72b/12

b.+ ındağı 72b/27

b.+ larında 102b/30

b. 61a/2

batman -1- [Ar.] sekiz kg. ağırlık.

b.+ ıdı 86a/26

bay -8- zengin.

b.+ ın 80a/26, 80b/11

b.+ ına 80a/26

b.+ lar 66b/30, 93b/1

b.+ lardur 93a/31

b.+ nı 80b/11

b. 67a/13

bayaġı -1- epey, oldukça.

b. 89b/2

bāyiʿ -2- [Ar.] satan, satıcı.

b.+ le 95a/2

b. 95a/3

bāyin -2- [Ar.] aralayıcı, ayırıcı.

b. 78b/5, 81a/9

baylıḳ -1- zenginlik.

b.+ da 118b/18

bayram -6- özel olarak kutlanan gün.

b.+ dan 72a/28, 72b/2

b.+ ları 88b/3

b. 67b/3, 69a/3, 72a/29

baʿż -4- [Ar.] bazı, birtakım. krş. **baʿżı**, **baʿżu**.

b. 65b/17, 89b/17, 92b/4, 98a/26

bazār -6- [Far.] birçok satıcının bir arada bulunduğu alışveriş yeri.

b.+ a 64b/2

b.+ dur 73a/28

b.+ ında 71a/18

b.+ uñ 73a/27

baʿżı -162- [Ar.] bazı, birtakım. krş. **baʿż**, **baʿżu**.

b.+ lar 100a/13, 102a/10, 102a/11, 102a/27, 102b/17, 104b/25, 105b/4, 105b/6, 106a/25, 106a/29, 106a/9, 107b/1, 110b/5, 111b/16, 112b/11, 114a/13, 115a/16, 115a/17, 115a/20, 115a/21, 117a/9, 117b/14, 117b/9, 119a/17, 119b/2, 120a/20, 120a/30, 51b/15, 52b/15, 54b/13, 54b/14, 54b/26, 55a/8, 59a/19, 61a/17, 62a/17, 62b/24, 63b/28, 64a/18, 64b/1, 64b/3, 64b/4, 64b/7, 65b/11, 65b/19, 66a/21, 66a/24, 68a/18, 71a/12,

71b/19, 72a/31, 74a/12, 74a/21, 74a/9, 74b/11, 74b/23, 74b/25, 77a/10, 77b/5, 78a/17, 78b/10, 78b/19, 83a/4, 84a/2, 85a/11, 85a/12, 85a/8, 86a/29, 88b/9, 93b/20, 96a/26, 98b/1, 98b/23

b.+ ları 120a/20

b.+ ların 111b/13

b.+ muz 109a/11, 109a/12

b.+ muza 109a/12

b.+ nı 53a/4

b.+ nuñ 111b/27

b.+ ñuz 68b/12, 68b/6

b.+ ñuzuñ 68b/12

b.+ sı 104a/8, 106a/10, 106b/17, 107a/11, 107a/12, 107a/8, 110a/21, 114b/27, 115b/23, 116a/7, 118a/3, 119b/18, 120b/23, 56a/8, 56b/29, 59b/10, 67b/7, 68a/25, 71b/4, 86b/30, 87b/21, 89b/16, 89b/17, 98a/30, 98b/6, 99a/30

b.+ sıla 86b/16

b.+ sın 106a/12, 106a/14, 56b/25, 61a/15, 86b/30, 89a/28

b.+ sına 109b/19, 114b/26, 59b/10, 75a/19, 96b/16, 99a/30

b.+ sında 53b/9, 97b/17

b.+ sından 105b/25, 107a/24

b.+ sını 96b/16

b.+ sınuñ 102b/20, 104a/8, 62b/22, 86b/16, 98b/8

b. 107a/7, 111b/27, 113b/27, 114a/27, 115a/4, 52a/4, 56a/8, 56b/30, 64a/20, 64a/29, 66a/25, 68b/15, 76a/1, 79b/23, 87a/3, 96a/25, 98b/8, 98b/9

baʿżu -6- [Ar.] bazı, birtakım. krş. **baʿż**, **baʿżı**.

b.+ muz 109a/11

b.+ ñuz 111a/29, 68b/6, 95b/24

b.+ ñuza 111a/29, 95b/24

bedel -1- [Ar.] karşılık, karşı.

b. ola 70b/27

beden -3- [Ar.] beden, vücut.

b.+ ile 96b/2

b. 60b/30, 61a/2

bedīʿ -1- [Ar.] eşi ve benzeri olmayan bir şeyi icat eden.

b.+ dür 63a/5

bedīiʿyyāt -1-[Ar.] estetik.

b. 55a/2

Bedr -13- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber ile Mekkeli müşrikler arasındaki ilk savaş.

B.+ de 119b/4, 119b/8

ehl-i B.+ e 99b/22

B. 117a/13, 117a/26, 117a/29, 117b/5, 119b/24, 119b/5, 61a/6, 75a/17, 99a/28, 99b/6

be-dürüstī -52- [Far.] doğrusu.

b. 100b/31, 102a/24, 102b/3, 103b/2, 104b/31, 105a/13, 105b/17, 105b/29, 107a/29, 110a/10, 110b/23, 112a/29, 117a/29, 119b/10, 120a/30, 52a/14, 52b/21, 53a/18, 55a/18, 55a/22, 57a/8, 58a/6, 59a/12, 59a/22, 59a/30, 59b/13, 59b/2, 59b/23, 59b/25, 59b/27, 60a/5, 60b/28, 61a/12, 61b/14, 64a/11, 65a/18, 65a/8, 65a/9, 68b/10, 68b/5, 69a/30, 71a/11, 71a/14, 71a/6, 71b/11, 73b/28, 73b/9, 77b/11, 81a/7, 88b/18, 93a/13

beg -5- bey, önder, ileri gelen. krş. **bey**, **big**.

b.+ ine 64a/23

b.+ ler 53b/19

b.+ lere 114b/30

b.+ leri 107b/22, 88a/8

behāim -1- [Ar.] dört ayaklı hayvan.

b. 63b/22

beḳā -9- [Ar.] ebediyet, sonsuzluk.

b.+ dur 100b/9

b.+ sı 100a/26, 76b/3, 98b/18, 98b/20

b.+ yı 74a/14

b.+ yıçun 76b/8

b. 100b/9

ḥayāt-ı b. 66a/4

bekle - -2- beklemek.

b.- r 100a/21

b.- yüp 79b/29

Bekr -2- [Ar.ö.i.] Ebû Bekir. İlk müslümanlardan, Hulefâ-yi Râşidîn'in birincisi.

B. 93a/8, 93a/9

belā -19- [Ar.] bela, musibet.

b.+ dan 60b/4

b.+ lar 114a/30

b.+ ları 62b/19, 86b/18

b.+ larıla 74b/7

b.+ larından 100b/23, 99a/7

b.+ sı 114a/31, 114b/1

b.+ sına 79b/22

b.+ sından 93b/11

b.+ ya 79b/11

b.+ yı 86b/17

b. 57a/7, 62b/17, 62b/18, 85a/17, 93b/22

belī -15- [Ar.] evet.

b. 101a/12, 102a/31, 107b/10, 110b/9, 115a/30, 117b/1, 58b/30, 70b/9, 81a/11, 84a/8, 84a/9, 86a/18, 86a/20, 89b/21

Belḳıs -1- [Ar.ö.i.] Kur'an'da tevhid dinini kabul ettiği bildirilen Sebe melikesi.

B.+ uñ 97b/9

belki -50- [Ar.+Far.] belki, muhtemelen.

b. 100b/10, 104a/15, 105a/24, 105b/7, 110a/20, 110b/20, 111a/10, 111a/16, 112a/6, 112b/2, 113a/4, 114a/20, 116a/24, 116b/9, 118a/10, 118b/26, 120b/19, 53a/28, 53b/24, 54b/24, 55a/5, 56a/12, 57b/17, 57b/28, 59b/3, 61a/8, 62b/18, 62b/25, 62b/28, 63b/13, 64b/27, 65b/5, 68a/23, 70a/19, 71b/22, 73a/12, 76b/24, 79a/25, 84b/16, 87a/21, 87a/5, 87b/30, 89a/29, 90b/4, 91a/28, 92a/6, 92b/19, 95a/22, 95b/14, 98a/30

bellü -2- açık, aşikâr.

b. 87b/4

belür - -2- belirmek, ortaya çıkmak.

b.- di 113a/1, 120b/1

ben -280- ben, 1. Tekil kişi zamiri.

b.+ baña 101b/10, 103a/27, 103b/12, 104b/30, 105a/28, 105a/7, 105b/11, 105b/2, 106a/6, 106a/7, 107a/1, 107a/27, 107a/28, 107a/3, 107b/6, 111a/1, 111a/7,

112b/18, 112b/26, 113a/22, 119b/19, 120b/21, 120b/8, 52a/8, 58b/3, 60a/31, 67b/11, 67b/14, 68a/14, 68a/15, 68b/6, 70b/8, 72a/7, 73a/23, 76a/10, 78a/1, 80b/23, 81a/9, 82a/29, 82b/3, 83a/6, 83a/7, 83b/13, 84a/20, 84a/23, 84a/24, 84a/7, 86a/22, 86a/7, 89b/19, 91a/2, 94b/29, 94b/30, 94b/31, 96a/14, 97a/20, 97a/21, 98a/15

b.+ bañadur 113a/22

b.+ den degüldür 85b/5

b.+ den 104a/20, 107a/22, 108a/16, 114a/18, 57a/30, 59b/22, 60a/21, 71a/15, 73a/22, 73a/3, 80a/7, 97a/22

b.+ dendür 71b/19, 85b/5

b.+ düm 120b/7

b.+ i 104a/13, 117b/16, 120b/20, 60a/31, 60b/10, 60b/11, 60b/3, 60b/5, 60b/9, 77a/1, 81a/9, 85b/30, 86a/1, 86a/24, 86a/3, 94b/31, 98a/11, 98a/8

b.+ üm 101b/10, 102b/3, 103a/26, 104a/19, 104a/20, 104a/21, 104b/7, 107a/29, 107b/12, 113b/13, 115b/18, 120a/27, 120b/17, 120b/21, 53b/9, 56a/25, 56a/6, 56a/7, 56b/3, 57a/18, 58b/30, 59a/25, 59a/7, 59b/21, 59b/22, 60a/27, 60a/28, 60b/12, 60b/13, 60b/9, 61a/30, 67b/9, 71b/13, 72b/13, 75b/7, 76a/11, 80a/8, 81b/11, 82a/30, 82b/3, 84a/6, 85b/5, 85b/6, 87b/11, 88b/16, 88b/22, 88b/27, 89b/19, 90a/25, 93a/10, 97b/3, 98a/10, 98a/11

b.+ ümile 108a/2, 77a/1, 84a/9, 85b/30, 86a/1, 91a/2

b.+ ümle 86a/5

b. mi 86a/27

b. 100a/3, 101a/12, 101b/28, 101b/29, 101b/9, 103a/27, 104a/18, 104a/24, 104a/25, 105a/28, 106a/27, 106a/28, 106b/10, 106b/18, 107a/22,

107a/23, 107a/26, 107a/29, 107a/31, 107a/8, 107b/9, 108a/12, 108a/16, 108a/2, 108a/20, 108a/8, 110a/18, 110b/10, 111a/21, 111a/29, 115a/6, 119b/17, 120b/13, 120b/14, 120b/19, 120b/29, 51b/5, 51b/8, 51b/9, 56a/3, 56b/6, 57a/14, 58b/23, 59a/27, 59b/19, 59b/20, 60a/21, 60a/25, 60a/30, 60a/31, 60b/10, 60b/11, 60b/4, 60b/5, 60b/9, 62a/1, 67b/10, 68b/10, 68b/8, 68b/9, 69a/12, 71b/14, 71b/21, 72b/15, 73a/22, 76a/12, 76a/15, 77b/31, 78a/28, 78a/29, 79a/15, 80a/25, 80a/27, 80a/7, 81b/20, 81b/21, 83a/9, 84a/12, 84a/24, 85b/30, 86a/1, 86a/13, 86a/14, 86a/16, 86a/27, 86a/3, 87b/11, 88b/11, 88b/12, 88b/28, 88b/8, 89b/20, 89b/22, 89b/6, 90a/26, 90a/5, 91a/2, 91a/5, 93a/9, 93b/26, 94b/29, 94b/31, 96a/29, 97a/11, 97a/19, 97b/3, 98a/14, 98a/4, 98a/6, 98a/7

benī -3- [Ar.] oğullar.

b. 94a/24, 94b/1, 99b/6

beñiz -1- renk, yüz.

b.+ leri 93b/2

Benī ʿĀmir -1- [Ar.ö.i.] Kureyş kabilesinin bir kolu.

B. 63a/24

Benī İsrāʾīl -22- [Ar.ö.i.] İsrailoğulları.

krş. **İsrāʾīl**, **Benī İsrāʾil**.

B.+ den 107b/5, 85a/20, 85a/4, 89a/

B.+ üñ 84a/30, 85a/17, 85a/18, 89a/12, 89a/7

b.+ üñ 85a/21

B. 105a/17, 106a/30, 113a/6, 113a/7, 55b/16, 55b/17, 73b/22, 84a/31, 86a/6, 86b/10, 89a/11, 97b/18

Benī İsrāʾil -1- [Ar.ö.i.] İsrailoğulları.

krş. **Benī İsrāʾīl**, **İsrāʾīl**.

B. 97b/10

Benī Ḳurayẓa -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber ile savaşan Medineli yahudi kabilesi. krş. **Benī Ḳureyża**.
B. 99a/27

Benī Ḳureyża -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber ile savaşan Medineli yahudi kabilesi. krş. krş. **Benī Ḳurayẓa**.
B. 58a/11

Benī Müdlic -1- [Ar.ö.i.] Adnanilere mensup bir Arap kabilesi.
B. 63a/24

Benī Naẓīr -1- [Ar.ö.i.] Hicretten sonra Medine'den sürülen ikinci yahudi kabilesi.
B. 58a/11

Benī Ṣaḳīf -1- [Ar.ö.i.] Adnaniler'e mensup bir Arap kabilesi.
B.+ den 94a/23

beñze - -12- benzemek.
b.- di 55a/17
b.- mez 51a/2
b.- r 107b/25, 107b/26, 52a/22, 53b/21, 63b/20, 64a/26, 85a/10, 90a/27, 91a/23

beñzer -10- benzer, eş.
b. 101a/10, 107a/17, 55a/1, 68b/23, 78a/9, 82a/30, 82b/14, 86a/19, 86a/22, 91a/3

berāber -19- [Far.] beraber, birlikte. krş. **bile**, **birle**.
b.+ dür 109a/8, 111a/10, 111b/27, 64a/28
b.+ i 52b/14
b.+ inde 113a/29
b. midür 96a/11
b. olasız 52b/9
b. olmaḳ 64a/7
b. olundı 64a/7
b. ṭuta 79b/30
b. 116a/17, 62b/14, 62b/21, 80a/7, 85b/23, 92b/9

Berāi' ibni ʿĀzibe -2- [Ar.ö.i.] hadis rivayetiyle meşhur sahabi.
B. raẓıya'llāhu ʿanhü 70a/17
B. 70a/19

berāt -1- [Ar.] Bir kimseye herhangi bir imtiyaz verildiğini gösteren belge, müsâade, izin.

b.+ ilerin 115a/17

bereket -5- [Ar.] bolluk.

b.+ dür 97a/27

b.+ i 113a/23, 96b/4

b.+ ini 90a/24, 94a/12

beri -2- bu yana, buraya. krş. **berü**.

b. 111b/8, 93a/1

berkit - -1- sağlamlaştırmak.

b.- diler 85a/19

berü -3- bu yana, buraya. krş. **beri**.

b. 100a/4, 106b/31, 85a/4

bes -178- [Far.] yeter, tamam; çok.

b. 100a/18, 100a/23, 100a/26, 100b/15, 100b/28, 101a/14, 101b/22, 102a/14, 102a/4, 103a/12, 103a/18, 103a/6, 103b/12, 103b/8, 104b/1, 104b/14, 104b/21, 104b/28, 104b/29, 105a/31, 105a/6, 105a/9, 105b/11, 105b/21, 106a/14, 106a/15, 106a/8, 106b/18, 107a/17, 107a/8, 108a/12, 108b/2, 108b/7, 110b/15, 111a/30, 111b/20, 111b/31, 112a/20, 112b/14, 112b/27, 112b/3, 112b/6, 113a/26, 113a/31, 113a/5, 113b/28, 114a/10, 114a/11, 114a/13, 114a/16, 114a/17, 114a/20, 114a/29, 114a/3, 114a/31, 114b/15, 114b/23, 114b/28, 115b/21, 116a/11, 116b/16, 116b/22, 116b/6, 116b/8, 117a/1, 117a/24, 117b/22, 117b/24, 117b/7, 118a/20, 119a/16, 119a/18, 119a/29, 119b/11, 119b/2, 119b/31, 119b/6, 120a/5, 120a/9, 120b/14, 120b/22, 120b/30, 120b/4, 51a/18, 51b/25, 52a/20, 52a/9, 52b/31, 53a/26, 53a/9, 53b/2, 54a/12, 54a/17, 54a/25, 54b/2, 54b/4, 56a/16, 56b/22, 58a/27, 58b/18, 59a/1, 59a/31, 59a/7, 59b/4, 60a/2, 60b/1, 60b/26, 62b/28, 63a/6, 63a/7, 64a/9, 65b/21, 65b/27, 66a/23, 66a/8, 68a/10, 68a/23, 68a/3, 68a/30, 68b/11, 68b/12, 69a/12, 69a/15, 69b/17, 71b/23, 72a/18,

73a/28, 73a/31, 74a/29, 74b/31, 75a/9, 75b/10, 75b/2, 76a/13, 76a/27, 76b/2, 76b/7, 77a/13, 77a/6, 77b/18, 77b/4, 78a/24, 78b/13, 80b/19, 80b/29, 80b/8, 81a/31, 81b/12, 83a/15, 83a/21, 84a/12, 84a/14, 85a/5, 85b/13, 88a/11, 90a/13, 90a/28, 91b/22, 91b/30, 92a/16, 92a/18, 92a/5, 92b/14, 93a/17, 93a/21, 94b/10, 95a/1, 95a/20, 96a/21, 96b/17, 96b/19, 96b/24, 97b/4, 98b/25, 99a/12, 99a/15, 99a/22, 99b/1

beş -9- beş (5). krş. **biş**.

b. 103b/20, 103b/29, 56b/13, 63a/26, 63a/27, 65a/17, 65a/23, 83a/2, 94a/19

beşāret -21- [Ar.] müjde, sevindirici haber.

b.+ den 115a/20

b.+ içün 117b/10

b.+ ile 105b/10

b. ider 105b/29

b. idüp 105a/10, 73a/27

b. ḳıl 61a/18

b. ḳılasın 55a/23

b. ḳıldı 105a/20, 117b/9

b. ḳıldılar 105b/5

b. ḳılu ñ 77b/26

b. ḳılup 101b/22, 105a/13, 105b/9, 99a/29

b. olsun 120b/8

b. 105a/12, 105a/25, 105b/12, 110b/17

beşer -5- [Ar.] insan, insanoğlu.

b.+ den 110b/30

b.+ e 111a/6

b.+ üñ 103b/20, 106a/6

b. 114a/10

beşinci -3- beşinci (5.).

b. 103b/19, 103b/26, 104a/1

beşīr -1- [Ar.] müjde getiren, müjdeci.

b. olup 55a/23

Beşīr bin Nuʿmān -1- [Ar.ö.i.] Ensar arasında hicretten sonra doğan ilk çocuk, sahabi.

B.+ a 77b/30

beş biñ -2- beş bin. (5000).

b. 117b/2, 117b/5

beş yüz -3- beş yüz. (500).

b. 87b/27, 87b/28

beti -1- yazı, mektup. krş. **biti**.

b. 51a/21

bevāsīr -2- [Ar.ç.**bâsur**] basurlar, mayasıllar.

b.+ üñ 85a/3

b. 85a/3

beyʿ -9- [Ar.] satma, satış.

b.+ leri 95b/12

b.+ üñ 73a/27

b.+ üñüz 95b/10

b. idesiz 95b/10

b. idişseñiz 94b/23

b. itmek 93b/23

b. 93b/23, 93b/27, 95b/21

beyān -117- [Ar.] açıklama.

b.+ a 92a/18

b.+ dur 119a/21

b.+ ı 119a/31, 70b/13

b.+ ında 66b/13, 78b/15, 93b/30

b. eyledi 101a/15, 92a/16

b. eyledük 104a/2, 81a/15

b. geldi 74a/28

b. ide 113b/17, 116a/12

b. ider 116a/12

b. idesin 55a/22

b. idevüz 95a/6, 96a/13

b. idici 111a/22, 111a/23

b. idicidür 97b/16

b. idüp 103b/11, 116b/11, 116b/23, 116b/28, 54a/6, 61a/5, 61b/31, 65a/11, 68b/23, 77a/25, 80a/31, 81a/2, 81b/25, 84b/10, 84b/27, 87a/1, 91a/14, 91a/30, 93a/25, 99b/27

b. itdük 83b/2

b. itmekile 74a/24

b. itmişüz 51a/2

b. ḳılalar 58b/7

b. ḳılalum 79b/3

b. ḳılavuz 77a/10, 88b/31

b. ḳıldı 101a/14, 101a/21, 109b/3, 115a/11, 116a/14, 57a/29, 58b/4, 64a/3, 64b/11, 65b/20, 65b/21, 74a/10, 80b/5, 92b/27

b. ḳıldılar 55b/9

b. ḳılduġınlayın 76b/2
b. ḳılduġumuzdan 61b/20
b. ḳılduḳ 108a/26, 55a/18, 79b/1
b. ḳılduḳdan 73b/13
b. ḳılıcı 65a/8
b. ḳılıcıdur 67a/10, 97b/19, 98a/26
b. ḳılmaġa 64b/29
b. ḳılmağıçun 87a/30
b. ḳılmaḳda 97b/16
b. ḳılmaḳdan 111b/4
b. ḳılmasa 64b/29
b. ḳılmayınca 115b/7
b. ḳılmışdı 64b/19, 94a/28
b. ḳılmışiken 67a/15
b. ḳılup 103b/6, 109b/23, 116a/26, 64a/9, 68a/31, 93a/24
b. ḳılur 114b/16, 76b/3, 81a/19, 83b/14, 91b/23
b. ḳılurlardı 52a/6
b. olına 52b/8
b. oluban 97b/18
b. oluna 81a/20
b. olundı 108b/9, 51a/20
b. olundıydı 53a/30
b. olunduḳdan 59b/13
b. olunmışdur 109b/20, 111a/23
b. olunup 69a/3
b. olunur 110a/10
b. olup 108b/15
b. olur 110a/9
b. virilüp 101a/30
b. 109b/1, 111a/31, 111b/28, 112a/5, 113a/14, 115a/10, 83b/12, 88b/26, 98b/5

beyt -2- [Ar.] ev.
b.+ e 113b/3
ehl-i b.+ inden 105a/4

Beytu'llāh -7- [Ar.y.a.] İslam inanışına göre yeryüzünde yapılan ilk mabed, Müslümanların kıblesi.
B.+ a 113a/26, 70a/28, 70b/7
B.+ da 113a/31
B.+ ı 69b/18
B. 75a/26, 75a/27

Beytü'l-Muḳaddes -1- [Ar.y.a.] "Mukaddes Ev". Kudüs, Kudüs camii. krş. **Beytü'l-Maḳdis**
b.+ den yaña 109b/25

Beytü'l-Ḳudüs -1- [Ar.y.a.] Kudüs,
Kudüs camii.
b. 105b/19

Beytü'l-Maḳdis -6- [Ar.y.a.] "Mukaddes Ev". Kudüs, Kudüs camii. krş. **Beytü'l-Muḳaddes**.
B.+ a 89a/9
B.+ de 104b/5
B.+ e ḳılurlardı 58b/15
B.+ e 112b/30, 113a/26
B. 54a/23

beytü'l-māl -2- [Ar.] maliye hazinesi.
b.+ dan 93a/20
b. 105a/4

beytü'l-maʿmūr -1- [Ar.] semada, içinde meleklerin ibadette bulunduğu rivayet edilen mâbed.
b. 113a/29

beyyināt -1- [Ar.ç.**beyyine**] deliller, şahitler.
b.+ ları 61b/18

beyżā -1- [Ar.] beyaz.
b.+ nuñ 108a/28

beze - -3- süslemek.
b.- di 62a/30
b.- geni 79a/20
b.- mesünler 82a/16

bezeklü -1- süslü, ziynetli.
b. 79a/19

bezeñil - -1- tezyin edilmek.
b.- e 79a/21

bezirgān -1- [Far.] tüccar.
b.+ lar 100a/20

bıraġ - -16- bırakmak. krş. **bıraḳ-**.
b.- a 57a/23, 67b/2, 82a/3
b.- alardı 109b/14
b.- alum 104b/10
b.- asız 110a/1, 81a/29
b.- up 51a/16, 51a/5, 65b/25, 90a/16
b.- ur 66a/12, 90a/27
b.- urdı 97a/13
b.- urlardı 76a/18
b.- ursız 77b/20

bıraġıl - -2- bırakılmak.
b.- dı 99b/21
b.- mış 87b/27

bıraḳ - -14- bırakmak. krş. **bıraġ-**.

b.- dı 54a/24, 85b/31, 86a/2, 86a/4

b.- dılar 104b/12

b.- duḳlarınuñ 109b/15

b.- duñuz 63a/17

b.- maġıla 60b/19

b.- mak 70a/14

b.- maḳ 70a/18, 97a/1

b.- maḳdan 81b/16

b.- mañ 70a/9

b.- sa 64a/26

biʿat -2- [Ar.] kabul ve tasdik muamelesi.

b. idüp 114b/13

b. ḳıldılar 107b/11

bidʿat -1-[Ar.] sonradan türeyen şey, yeni adet.

b. 109a/16

bī-ḫaber -1- [Far.] habersiz, bilgisiz.

b. ola 93b/20

bīzār -2-[Far.] rahatsız, bıkmış, usanmış.

b.+ em 115a/6

b.+ uz 63a/16

bil - -302- bilmek. krş. **bül-**

b.- di 105a/31, 107b/5, 118a/25, 56b/29, 78a/16, 96a/12

b.- digi 51a/3, 86a/23

b.- diler 101a/18, 104b/14, 112a/5, 118a/3, 51a/3, 52a/14, 52a/19, 76a/1, 83b/29, 85a/16, 85a/24, 88a/11, 88b/6

b.- düġi 58b/5

b.- dügi 59b/29, 82a/4, 95b/29

b.- dügile 52a/21

b.- dügin 87b/20, 95b/2

b.- dügüñüz 111a/8

b.- dük mi 71a/29

b.- dük 110b/9

b.- dükden 74a/28, 76a/28

b.- dükile 111a/8

b.- dükleri 52a/24

b.- düklerinden 109a/3

b.- düklerinüñ 52a/20

b.- düm 71a/29, 83a/12, 89b/11

b.- düñüz mi 101b/12, 110b/9

b.- dürdi 90a/29

b.- e 114b/29, 73b/18

b.- eler 115b/6, 54a/19, 70b/3, 80b/24, 88b/28, 98b/14

b.- elerdi 107a/14, 52a/18, 63a/8, 63a/9, 69b/22

b.- em 105b/3

b.- en 120b/6

b.- eñe 85b/30

b.- esin 55a/8

b.- esiz 103a/19, 119a/18, 51a/11, 68a/29, 76b/3, 76b/5

b.- evüz 115a/27

ṭuru b.- evüz 85b/17

b.- eydi 119b/14, 89a/12, 93a/8, 96a/28

b.- eydüñ 99b/9

b.- gil 108a/28, 108b/9, 55b/2, 74b/9, 75a/10, 75a/11, 92a/27

b.- ici 104a/21, 75a/10

b.- icidür 104a/10, 104a/25, 61b/15

b.- icisin 56b/16

b.- ir 115a/24

b.- medi 60a/15, 85b/28

b.- mediler 54b/9, 94a/1, 98a/31

b.- medin 120b/14

b.- medügüñüz 60b/13

b.- medükleriñüzi 60a/29

b.- mege 103a/12, 98b/10

b.- mek 52a/20, 75a/9

b.- mekde 98b/22

b.- memek 52a/20

b.- memiş olur 52a/22

b.- meseñüz 95b/22

b.- mesiz 115a/26

b.- mesünler 97a/13

b.- meye 91b/17

b.- meyelere 111a/13

b.- meyenler 93a/31

b.- meyesin 61b/22

b.- meyüp 76a/17

b.- mez misin 52b/19, 52b/21, 53a/7, 57a/27

b.- mez 114b/27, 61b/22, 74a/6, 87b/20, 92b/22, 98b/15, 98b/21, 98b/23

b.- mezdin 57a/29

b.- mezdüñüz 83a/27

b.- mezem 59b/22, 98a/10, 98a/12, 98a/14, 98a/7

b.- mezler 120b/14, 52a/19, 52a/27, 87b/23, 99b/9
b.- mezlikile 79b/11
b.- mezse 79b/6
b.- mezsiz 75a/9, 81b/16, 81b/17
b.- mişlerdür 98b/24
b.- seler 119a/5, 52a/19, 52a/24, 52a/27, 80b/28, 81a/16
b.- sün 81a/29
b.- sünler 116a/29, 97a/13
b.- üñ 101b/13, 106b/20, 107a/31, 113b/13, 113b/8, 117a/30, 60a/30, 62a/16, 64a/2, 69b/28, 72b/7, 73b/13, 81b/4, 82a/11, 82b/4, 82b/6, 84a/3, 94b/8
ḥaḳīḳat b.- üñ 77b/25
ḥarām b.- üñ 73b/10
ḥelāl b.- üñ 73b/10
b.- üp 111a/10, 114b/18, 117a/25, 53a/13, 55b/10, 59b/24, 64a/2, 72a/23, 72b/27, 85b/14, 92a/2, 92b/2, 95b/29, 99a/13
ḥarām b.- üp 64a/3
ḥelāl b.- üp 55b/10
b.- ür 100b/16, 101b/16, 103a/11, 104a/10, 109a/3, 109b/2, 110a/12, 112b/15, 113b/18, 113b/22, 116a/25, 117a/10, 117a/18, 117a/20, 118b/8, 119a/6, 52b/11, 52b/23, 53a/6, 53a/8, 53b/11, 54b/18, 54b/20, 58a/9, 58b/4, 59b/18, 61a/27, 66a/7, 66b/7, 71a/5, 72b/13, 74b/23, 75a/10, 75a/8, 76b/22, 78a/5, 78b/14, 81b/17, 81b/5, 82a/12, 82a/20, 82b/1, 82b/31, 82b/5, 84a/26, 84a/4, 84b/24, 84b/25, 84b/9, 87b/18, 87b/2, 88a/21, 90b/1, 91b/7, 92a/26, 92b/16, 92b/19, 93a/4, 93b/4, 95b/18, 95b/30, 97b/24, 98b/15, 98b/21, 98b/23, 98b/25, 98b/6
b.- ürdi 104b/26, 104b/27, 59a/29, 64a/20, 68a/2, 86b/15
b.- ürdük 59b/20
b.- ürdüm 89b/11
yigrek b.- ürdüm 59b/20
b.- ürem 112b/21, 67b/11, 90a/5

b.- ürin 97b/3

b.- ürken 109b/20, 78a/22, 92a/1

b.- ürler 110a/27, 110b/27, 111b/19, 52a/20, 59b/2, 59b/25, 59b/28, 59b/30, 60a/14, 62b/19, 85a/11, 85a/13, 87b/23

b.- ürlerdi 113a/12

b.- ürmişüz 60a/19

b.- ürseñüz 94b/16

b.- ürsin 104a/19, 93b/1, 97a/4

b.- ürsiz 101b/28, 109a/31, 109b/20, 58b/4, 59b/27, 68b/14, 68b/16, 81b/16

ḫāżır b.- ürsiz 53b/8

bil -2- bel.

b.+ inden 102b/18

b.+ leri 93b/3

bilād -1- [Ar.i.ç.**belde**] memleketler, şehirler.

b. 100a/22

bildir - -1- bildirmek. krş. **bildür-**.

b.- mek 87b/23

bildür - -36- bildirmek. krş. **bildir-**.

b.- di 101a/14, 103b/18, 52a/8, 59a/5, 60b/13, 62a/27, 75b/10, 83a/26, 86b/13, 87b/23, 95a/7, 97a/14, 99a/13

b.- dük mi 73b/25

b.- dük 105b/23, 115b/6

b.- dükden 73b/27

b.- e 106a/22, 115a/27, 57a/1, 60a/28, 60a/29, 79b/5

b.- eler 109a/16

b.- i vire 79b/19

b.- i virgil 56b/26

b.- megiçün 51a/15

b.- mezlerdi 51b/31

b.- mişdi 99b/18

b.- üp 106a/24, 56b/5, 93a/15

b.- ür 114b/16

b. 52a/8

bile -57- birlikte, beraber, ile. krş. **berāber**, **birle**.

b.+ dür 114a/1, 57a/10

b.+ lerinde 53a/13

b.+ sinde 108b/21, 112b/19

b. 101b/1, 105b/11, 105b/19, 105b/20, 106a/13, 106a/4, 108a/2, 111a/30, 113b/1, 114b/26, 115b/30, 116a/10, 116a/12, 117b/1, 118a/24, 118b/15, 118b/16, 119a/29, 119b/13, 120a/17, 51b/17, 52a/20, 54b/4, 56b/10, 56b/14, 56b/2, 60b/29, 62a/22, 64b/30, 66a/8, 66b/30, 67a/16, 70b/22, 71a/10, 71b/28, 76a/22, 77b/24, 78a/29, 80a/7, 82b/10, 85a/2, 85a/8, 85b/27, 86b/14, 90b/8, 91a/10, 92b/5, 93a/9, 95a/26, 96b/11, 96b/7

bilin - -2- bilinmek.

b.- dükden 108b/15

b.- mişdür 94a/2

biliş -1- bildik, tanıdık.

b. 79a/13

bin - -6- binmek.

b.- di 73a/24

b.- ide 113b/4

b.- mek 63a/28, 63a/31

b.- mişdi 89a/8

b.- üben 89a/13

bin -3- bin (1000). krş. **biñ**.

b.+ iñ 108b/26

b. 66b/23

bin -1- ben, 1.tekil şahıs zamiri.

b.+ ümile 82a/29

biñ -14- bin (1000). krş. **bin**.

b.+ den 84a/26

b. 103b/30, 83b/18, 83b/25, 84a/16, 84a/21, 84a/24, 84a/25, 89a/5, 92b/20

binā -2- [Ar.] bina, inşa, yapı.

b.+ dan 56b/20

b. ḳıldı 113a/27

biñ iki yüz -2- bin iki yüz (1200).

b. 100a/13, 110a/15

bir -622- bir (1).

b.+ dür 108a/28, 57b/25, 96b/11, 98b/19

b.+ em 73a/22

b.+ i 114b/30, 88a/2

b.+ in 108b/24, 116a/7, 51a/6, 51a/7, 86a/28

b.+ inden 57b/27, 57b/31, 94a/14

b.+ ine 65a/23

b.+ ini 57b/31

b.+ le 62b/23, 86b/26

b.+ ne 91b/6

b.+ ni 51a/7, 72a/21, 84a/7

b.+ sin 100b/19

b. 100a/10, 100a/13, 100a/14, 100a/15, 100a/16, 100a/17, 100a/19, 100a/4, 100a/5, 100a/6, 100a/8, 100b/7, 100b/8, 101a/16, 101a/21, 101a/26, 101a/9, 101b/13, 101b/22, 101b/23, 101b/5, 102a/28, 102a/29, 102a/30, 102a/6, 102b/1, 102b/20, 102b/21, 103a/16, 103a/20, 104b/13, 104b/19, 104b/21, 104b/28, 104b/5, 105a/13, 105a/19, 105a/4, 105a/7, 105b/11, 105b/2, 105b/29, 106a/28, 106a/31, 106a/7, 106b/1, 106b/15, 106b/21, 106b/24, 106b/27, 106b/30, 106b/7, 106b/8, 107a/12, 107a/17, 107a/22, 107a/26, 107a/3, 107b/19, 107b/22, 107b/30, 108a/10, 108a/2, 108a/22, 108a/3, 108b/17, 108b/2, 108b/6, 109a/10, 109a/20, 109a/25, 109a/27, 109a/28, 109b/1, 109b/13, 109b/14, 109b/5, 110a/16, 110a/17, 110a/19, 110a/20, 110a/30, 110b/11, 110b/16, 110b/19, 110b/23, 110b/7, 111a/9, 112a/18, 112a/30, 112a/4, 112b/19, 112b/20, 112b/24, 112b/30, 113a/1, 113a/18, 113a/30, 113b/2, 114a/14, 114a/28, 114a/29, 114b/20, 114b/24, 114b/31, 115a/2, 115a/23, 115a/29, 115a/4, 115a/5, 115a/9, 115b/15, 115b/6, 116a/12, 116a/18, 116a/4, 116b/11, 116b/14, 116b/24, 116b/4, 116b/6, 117a/12, 117a/14, 117b/13, 117b/21, 117b/25, 117b/4, 118a/10, 118a/13, 118a/14, 118a/17, 118a/22, 118a/27, 118b/16, 118b/21, 118b/22, 118b/23, 118b/28, 118b/31,

119a/1, 119a/11, 119a/13, 119a/19, 119a/29, 119a/3, 119b/18, 119b/21, 119b/22, 119b/30, 119b/8, 120a/10, 120a/12, 120a/19, 120a/2, 120a/24, 120a/29, 120a/4, 120a/5, 120b/12, 120b/17, 120b/18, 120b/20, 120b/23, 120b/26, 120b/27, 120b/29, 120b/3, 120b/30, 120b/31, 51a/2, 51a/30, 51a/4, 51b/19, 51b/3, 51b/7, 52a/22, 52a/23, 52a/7, 52b/13, 52b/14, 52b/15, 52b/17, 52b/18, 52b/22, 52b/23, 52b/28, 52b/31, 53a/1, 53a/10, 53b/18, 53b/30, 54a/1, 54a/2, 54b/13, 54b/28, 54b/8, 55a/15, 55a/2, 55a/3, 55a/4, 55a/5, 55b/16, 55b/3, 55b/4, 56a/14, 56a/18, 56b/11, 56b/12, 56b/16, 56b/22, 56b/27, 57b/28, 57b/3, 58a/15, 58a/16, 58a/23, 58b/11, 58b/20, 59a/20, 59a/26, 59a/28, 59a/31, 59b/10, 59b/24, 59b/26, 59b/29, 59b/5, 60a/1, 60a/19, 60b/14, 60b/15, 60b/17, 60b/20, 60b/21, 60b/25, 60b/28, 60b/31, 60b/7, 60b/8, 61a/12, 61a/13, 61a/26, 61b/1, 61b/21, 61b/23, 62a/17, 62a/18, 62a/20, 62a/30, 62a/8, 62b/13, 62b/16, 63a/24, 63a/26, 63a/29, 63a/30, 63a/31, 63a/9, 63b/20, 64a/24, 64b/10, 65a/16, 65b/12, 65b/13, 65b/21, 66a/17, 66a/6, 66b/16, 66b/26, 67a/15, 67a/19, 67a/21, 67a/22, 67a/23, 67a/6, 67a/7, 68a/18, 68a/19, 68a/7, 68b/10, 68b/19, 68b/23, 68b/3, 69a/18, 69a/2, 69a/20, 69a/5, 69b/30, 70a/12, 70a/13, 70a/14, 70a/16, 70a/17, 70a/28, 70a/6, 70b/11, 71a/3, 71a/8, 71b/17, 72a/15, 72a/21, 72a/22, 72a/25, 72a/28, 72a/6, 72a/8, 72b/10, 72b/12, 72b/17, 72b/22, 73a/11, 73a/19, 73a/22, 73a/6, 73a/7, 73b/27, 74a/16, 74a/17, 74a/21, 74b/17, 76a/10, 76a/12, 76a/18, 76a/5, 76b/29, 76b/31, 77a/10,

77a/11, 77a/12, 77a/14, 77a/19, 77a/20, 77a/5, 77b/3, 77b/6, 77b/7, 78a/10, 78a/12, 78a/15, 78a/16, 78a/17, 78a/21, 78a/22, 78a/28, 78a/6, 78a/7, 78a/8, 78b/22, 78b/23, 78b/25, 78b/26, 78b/27, 78b/5, 79a/15, 79a/20, 79a/27, 79a/28, 79a/31, 79a/4, 79b/17, 79b/23, 79b/3, 79b/30, 79b/31, 79b/6, 80a/17, 80a/18, 80a/21, 80a/9, 80b/11, 80b/17, 80b/29, 80b/7, 80b/9, 81a/28, 81a/5, 81b/22, 81b/25, 82a/18, 82a/22, 82a/30, 82a/4, 82a/5, 82b/10, 82b/11, 82b/13, 82b/14, 82b/18, 82b/20, 82b/22, 82b/23, 82b/30, 83a/30, 83a/6, 83b/1, 83b/15, 83b/18, 83b/19, 83b/9, 84a/13, 84a/21, 84b/16, 84b/27, 84b/3, 85a/10, 85a/11, 85a/12, 85a/15, 85a/19, 85a/2, 85b/28, 85b/29, 85b/31, 85b/4, 86a/19, 86a/2, 86a/26, 86a/30, 86a/8, 86a/9, 86b/11, 86b/31, 86b/8, 87a/1, 87a/14, 87a/22, 87a/5, 87b/15, 87b/26, 88a/19, 88a/2, 88b/18, 88b/19, 88b/20, 88b/21, 88b/24, 88b/25, 88b/30, 88b/4, 89a/13, 89a/14, 89a/15, 89a/19, 89a/27, 89a/28, 89a/6, 89a/8, 89b/15, 89b/3, 89b/5, 89b/6, 89b/7, 90a/1, 90a/27, 90a/28, 90a/3, 90a/8, 90b/3, 91a/10, 91a/2, 91a/23, 91a/4, 91a/8, 91a/9, 91b/11, 91b/14, 91b/15, 91b/16, 91b/18, 91b/20, 91b/23, 91b/3, 91b/4, 91b/5, 92a/15, 92a/5, 92b/10, 92b/19, 93a/13, 93a/18, 93a/9, 93b/14, 93b/24, 93b/8, 93b/9, 94a/15, 94a/23, 94b/23, 94b/27, 94b/30, 95a/2, 95a/23, 95a/7, 95b/28, 96a/1, 96a/10, 96a/28, 97a/11, 97a/12, 97a/19, 97a/22, 97a/25, 98a/1, 98a/29, 98a/3, 98b/16, 98b/2, 98b/8, 99a/31, 99b/16, 99b/22, 99b/4, 99b/9

biraz -14- bir parça, azıcık.

b.+ cuḳ 120b/17

b. 108a/31, 110b/12, 112a/22, 120a/13, 120b/25, 79b/1, 79b/2, 85b/31, 86a/2, 89a/17, 89a/18, 93b/25

birbir -3- birlikte, karşılıklı olarak. krş. **birbiri**, **biribir**, **biribiri.**

b.+ e 86b/10

b.+ ne 119b/27, 99b/15

birbiri -19- birlikte, karşılıklı olarak. krş. **birbir**, **biribir**, **biribiri.**

b.+ le 57b/10

b.+ nden 63a/19, 65b/14

b.+ ne 60a/20, 61b/25, 62a/19, 70a/18, 80b/24, 81a/17

b.+ ni 54a/9

b.+ nüñ 104a/8, 104a/9, 54a/14, 59b/11

b.+ ñüz 68b/13, 94b/5

b.+ ñüze 82a/11

b.+ yle 65b/10

b. 81b/13

biregü -3- bir kimse, başkası.

b.+ ye 112b/23, 89a/7

b. 100a/9

biri -167- herhangi bir kişi veya nesne. krş. **birü**.

b.+ müz 84b/20

b.+ n 120a/24, 85a/5, 88b/14, 88b/15, 98a/7

b.+ nde 95a/6

b.+ nden 110b/4, 111b/27

b.+ ne 101a/10, 101b/17, 107a/10, 108a/23, 110b/13, 110b/14, 57b/24, 65a/18, 70b/10, 78a/12, 79b/29, 79b/30, 82a/20, 88a/21, 90a/3

b.+ ni 51b/9, 98a/6

b.+ nüñ 106b/27, 119a/15, 51b/19, 61b/7, 65b/11, 65b/26, 72a/21, 79b/31, 80a/1, 81b/16, 98b/3

b.+ ñüz 115a/2, 116b/20, 68b/7, 86a/7, 91b/11, 95b/13

b.+ ñüzden 68b/9

b.+ ñüze 68b/9, 82b/31, 92b/20

b.+ ñüzüñ 68b/9

b.+ si 100a/12, 101a/10, 106b/21, 106b/5, 108a/2, 108b/28, 113b/1, 118b/9, 119a/13, 119b/23, 61a/14,

61b/26, 64a/14, 64a/16, 65b/11, 65b/26, 71b/16, 73a/19, 83b/20, 89b/29, 95a/24, 95a/25, 98b/16

b.+ sidür 102b/21, 51b/17

b.+ sin 86a/25, 86b/25

b.+ sine 68b/4

b.+ sini 51a/6

b.+ sinüñ 58a/15

b. 100a/23, 101b/5, 102a/8, 104b/11, 104b/6, 109a/21, 110b/3, 111a/3, 115a/22, 118a/4, 118b/12, 118b/8, 118b/9, 120a/26, 51a/25, 53b/29, 54a/30, 54a/9, 54b/9, 56b/12, 57a/17, 57b/13, 61a/25, 61a/4, 61b/7, 61b/8, 62a/22, 62a/23, 62a/24, 62a/26, 62b/1, 62b/2, 62b/3, 64a/12, 65a/18, 65a/19, 65a/21, 65a/22, 68a/20, 70b/19, 72a/24, 73a/19, 74b/12, 78b/22, 79b/26, 82b/20, 83a/12, 83b/10, 83b/11, 84a/10, 86a/30, 88b/21, 89b/29, 90a/1, 90a/10, 90a/2, 90a/8, 90a/9, 92a/14, 94a/24, 95a/24, 95a/25, 95b/1, 98a/5, 99b/16

biribir -8- birlikte, karşılıklı olarak. krş. **birbir**, **birbiri, biribiri.**

b.+ ne 106a/17, 114b/5, 117a/6, 81b/16, 89b/26

b.+ nüñ 76b/21

b.+ ñüze 114b/4

b.+ ñüzile 114b/17

biribiri -14- birlikte, karşılıklı olarak. krş. **birbir**, **birbiri, biribir**.

b.+ le 117a/5, 94a/24, 94a/26

b.+ n 107b/28, 114b/9

b.+ ne 118b/10, 118b/6, 88a/8, 99a/17, 99a/18

b.+ nüñ 81b/23

b.+ ñüze 114b/17, 82a/11

b.+ ñüzile 94b/23

birinci -2- birinci (1.).

b.+ denidi 104b/12

b.+ ler 72b/5

birḳaç -21- biraz, az miktarda.

b. 100b/8, 102a/10, 102a/13, 102a/8, 102a/9, 104a/1, 106b/22,

109b/28, 112b/19, 120a/3, 61a/12, 63a/25, 72a/28, 73a/20, 76a/18, 76a/5, 79b/23, 80a/17, 89a/17, 93b/25, 94a/10

birle - -13- Allah'ın birliğini kabul etmek, şirk koşmamak; tevhid

b.- di 62b/29

b.- diler 52a/29

b.- mekdür 65a/18

b.- megile 60a/31

b.- megligile 115b/19

b.- meyenlere 58a/27

b.- ñ 107a/30

b.- r 74a/22

b.- rin 58a/27

b.- rsiz 58a/27

b.- yüp 58a/22, 69b/12, 77a/23

birle -13- ile, birlikte, beraber. krş. **berāber**, **bile**.

b. 102b/26, 105a/12, 110b/17, 111a/9, 67b/4, 68a/17, 69b/15, 74a/31, 76b/24, 81a/14, 81a/16, 85b/24, 96a/12

birlig -10- bir olma hali, vahdaniyet.

b.+ in 113b/31, 60b/23, 97b/16

b.+ inden 55a/14

b.+ ine 101b/13, 109b/17, 62a/29

b.+ ini 107b/14, 115b/20

b.+ inüñ 54b/27

birr -12- [Ar.] iyilik, hayır, güzellik.

b.+ den 65a/24

b.+ i 65a/25

b.+ üñ 65a/24, 65b/6

b. 65a/11, 65a/15, 65a/29, 65a/30, 65b/2, 65b/4, 69a/10, 69a/9

birü -1- herhangi bir kişi veya nesne. krş. **biri.**

b.+ ñüze 66a/15

bi'ṣet -1- [Ar.] gönderme.

b.+ de 111b/27

bismi'llāh -1- [Ar.] besmele. Allah'ın adıyla.

b. 51a/8

biş -5- beş (5). krş. **beş**.

b.+ den 65a/18

b. 103b/17, 56b/11, 56b/13, 78b/21

bişik -1- beşik.

b.+ de 106a/2

bişür - -3- pişirmek.

b.- e 51a/7, 79a/26

b.- üp 51a/6

bit - -5- tükenmek, sona ermek.

b.- dükden 61a/16

b.- ecek 79b/12

b.- er 90a/28

b.- üp 89b/9, 95b/14

bit -1- insan ve memeli hayvanların vücudunda asalak olarak yaşayan böcek, kehle.

b. 70b/7

bit - -6- ortaya çıkmak, filizlenmek.

b.- er 90b/4, 90b/5

b.- mez 90b/4, 90b/6, 91a/23

biti -2- yazı, mektup. krş. **beti**.

b.+ lerinde 115a/19

b. 112a/28

bitür - -4- bitirmek, sonlandırmak.

b.- ecek 79b/12

b.- i vire 79b/12

b.- memekile 61a/16

b.- üñ 95b/14

biz -291- 1. çoğul kişi zamiri.

b.+ cileyin 99b/10

b.+ de 70a/6

b.+ den 100b/20, 100b/21, 100b/24, 101b/27, 107b/16, 120b/24, 56b/15, 57b/24, 59a/3, 63a/18, 65b/12, 65b/13, 72a/13, 75a/10, 96b/27, 96b/30, 97a/7

b.+ dendür 109a/21

b.+ e 100b/19, 101a/13, 101b/27, 104b/5, 105a/19, 106a/31, 106b/30, 107a/10, 108b/2, 108b/7, 109a/8, 110a/24, 110a/25, 115a/26, 120a/9, 120b/31, 52b/4, 53a/14, 53a/17, 55a/14, 55a/15, 55a/16, 56b/15, 56b/26, 57b/25, 58a/29, 59a/5, 59b/5, 63a/17, 63a/18, 63a/19, 67b/8, 69b/7, 70a/7, 71a/19, 71a/9, 71b/25, 71b/31, 72a/12, 72a/6, 74b/13, 74b/9, 75a/9, 75b/4, 84b/26, 84b/3, 84b/5, 85a/17, 85a/31, 85b/25, 87b/19, 92a/8, 96b/18, 97a/6,

97a/7, 97a/9, 98b/17, 98b/31, 99a/29

b.+ i 100b/21, 102a/10, 102a/13, 107b/16, 119b/25, 56b/24, 59a/3, 72a/1, 83a/21, 84b/6, 96b/26, 97a/7

b.+ üm 100b/18, 100b/19, 100b/20, 101a/5, 101b/15, 103a/24, 106b/11, 107a/16, 107b/15, 109a/21, 109a/8, 109a/9, 110a/24, 111b/24, 111b/7, 112a/30, 112a/31, 114a/3, 115a/26, 118b/8, 119a/10, 119b/22, 119b/28, 51a/28, 53a/15, 53a/26, 54a/17, 56a/21, 56a/22, 56b/15, 56b/24, 56b/26, 56b/30, 57b/11, 57b/13, 58a/28, 58a/29, 58b/18, 58b/31, 59a/15, 60a/16, 60a/19, 64a/27, 66a/1, 67b/8, 70b/20, 71b/25, 71b/31, 73b/25, 75a/9, 77a/16, 77a/2, 77b/8, 78b/11, 84b/19, 84b/20, 85b/17, 85b/24, 87a/29, 92a/7, 94b/10, 94b/9, 95b/9, 96a/15, 96a/16, 96b/26, 96b/29, 96b/6, 97a/6, 97a/8, 98b/30, 99a/1, 99a/20

b.+ ümdür 54a/11

b.+ ümile 58a/26, 99b/9

b.+ ümle 120a/9, 52a/1, 77a/1

b. 100b/19, 100b/21, 101a/6, 102a/10, 102a/16, 103a/24, 103a/26, 103b/2, 105b/23, 107b/13, 107b/14, 107b/15, 107b/7, 107b/8, 108b/15, 108b/16, 108b/23, 108b/5, 109a/15, 110a/1, 110b/14, 111a/3, 111a/5, 111b/23, 111b/8, 112a/29, 112a/30, 112a/9, 114a/3, 115a/27, 115b/6, 116a/29, 116b/28, 117a/4, 119b/22, 119b/27, 119b/28, 120a/8, 51a/30, 51b/24, 51b/31, 51b/6, 52b/1, 52b/13, 52b/30, 53a/15, 55a/18, 55a/22, 55b/7, 56a/10, 56a/12, 56a/24, 57a/9, 57b/1, 57b/23, 57b/25, 57b/29, 57b/5, 58a/1, 58a/2, 58a/22, 58a/27, 58a/29, 58b/2, 58b/31, 59a/10, 59a/30, 59a/4, 59b/17, 60a/15, 61a/12,

61a/19, 61a/21, 61a/28, 61b/18, 61b/19, 63a/16, 63a/18, 63b/13, 66a/30, 70a/6, 71a/17, 71a/8, 73b/23, 75b/3, 75b/4, 76b/14, 76b/15, 77b/14, 77b/17, 77b/8, 81a/14, 83a/20, 84b/20, 87a/8, 87b/18, 87b/19, 89a/6, 92a/8, 93a/19, 96a/10, 96b/15, 98b/24

bi'l-külliyye -1- [Ar.] bütünüyle, tamamen.

b. 52b/15

bi'llāhi -1- [Ar.] Allah'a ant içme anlamında kullanılan söz.

b. 63b/26

bi'ẕ-ẕāti -2- [Ar.] kendi, kendisi.

b. 101a/7, 87b/1

boġaz -1- boğaz.

b.+ umdan 107a/6

boġazla - -10- boğazlamak.

b.- dı 89b/30

b.- maġıçun 76a/18

b.- maḳ 63a/28, 63a/31

b.- nacaḳ 70a/29

b.- salar 64a/18

b.- ya 70b/18

b.- yalar 64a/17, 70a/29

boġazlan - -7- boğazlanmak.

b.- dı 70b/3

b.- duġı 64a/12

b.- ıcaḳ 70a/30

b.- maġıçun 70b/3

b.- madı 64a/11

b.- madın 64a/12, 70b/5

bol - -14- olmak.

ḫalāṣ b.- alar 51b/26

feraḥ b.- dı 73a/29

şehīd b.- dı 120b/6

vefāt b.- dı 58a/24

ḫalāṣ b.- dılar 74a/18

b.- duġısa 63b/14

b.- dur 52b/11

ḫalāṣ b.- maḳdan 54a/20

b.- maya 53a/10

zevāde b.- mayup 70a/10

b.- maz 61b/26

b.- sam 56a/16

felāḥ b.- up 69a/16

rüşd b.- up 67b/12

bol -7- bol, fazla.

b.+ dur 110a/11, 54b/17, 90a/31

b. ḳılı virür 84a/17

b. ḳılur 84a/18

b. 102b/26, 70a/8

bollıġ -1- bolluk, fazlalık. krş. **bollıḳ**, **bolluġ**, **bolluḳ**.

b.+ ın 88a/4

bollıḳ -2- bolluk, fazlalık. krş. **bollıġ**, **bolluġ**, **bolluḳ**.

b.+ da 118b/19

b. 60b/3

bolluġ -1- bolluk, fazlalık. krş. **bollıġ**, **bollıḳ**, **bolluḳ**.

b.+ ıla 118b/17

bolluḳ -1- bolluk, fazlalık. krş. **bollıġ**, **bollıḳ**, **bolluġ**.

b.+ da olıcaḳ 62b/15

borc -1- [Soğd.] borç. krş. **borç**.

b.+ ın 68b/31

borç -1- [Soğd.] borç. krş. **borc**.

b. 95a/17

borçlu -9- [Soğd.+Tr.] borçlu.

b.+ dur 95a/9

b.+ laruñ 68b/31

b.+ nuñ 95a/20

b.+ ya 95a/11

b. 93b/25, 95a/10, 95a/21, 95b/25, 95b/26

bostān -10- [Far.] bağ, bahçe.

b.+ a 91b/15

b.+ ı 91b/11, 91b/22

b.+ lar 100b/4

b. 100a/16, 100a/22, 91b/15, 91b/16, 91b/3, 91b/5

boş -2- boş.

b.+ sın 80a/25

b. olınmışsın 80a/25

boşa - -1- boşamak, nikahı bozmak.

b.- dum 80a/25

boya - -1- boyamak.

b.- yalar 120b/11

boylu -1- boylu.

b.+ yıdı 86a/15

boynuz -1- boynuz.

b. 115a/29

boyun -5- boyun.

b.+ ın 76a/13

b.+ ları 93b/3

b.+ ına 106b/26, 120b/16

b.+ ını 120b/19

boz - -2- bozmak.

b.- alar 69b/7

b.- maḳ 69b/2

bozıl - -1- bozulmak.

b.- ır 78a/31

bölüg -5- bölük, kısım. krş. **bölük**.

b.+ i 111a/2, 87a/14, 99b/16

b.+ üñ 108a/17

bölük -6- bölük, kısım. krş. **bölüg**.

b.+ den 98a/14, 98a/8

b. 115a/9, 87a/13, 98a/6

bön -1- saf, ahmak.

b. ola 68b/6

bönlük -1- saf olma durumu.

b.+ ile 68b/7

böyle -20- böyle, bunun gibi.

b.+ dür 73a/16

b.+ yidi 83b/1

b.+ yidü 96a/15

b. degül 102a/1

b. idi 83a/31

b. mi 102b/6, 53a/25, 91a/2

b. 103a/25, 120b/21, 54b/2, 57a/13, 61a/22, 68a/13, 79b/7, 80a/31, 81a/29, 89a/21, 96a/26, 98b/19

bu -1495- bu, işaret zamiri.

b.+ dur 100b/11, 100b/12, 101a/4, 101a/5, 102b/5, 106a/11, 106b/8, 107a/6, 107b/29, 109a/23, 109a/31, 109b/17, 110a/15, 110a/27, 110b/25, 110b/26, 111b/10, 111b/30, 112a/11, 112a/5, 112a/9, 112b/11, 113b/21, 114a/15, 117a/4, 117b/18, 118b/10, 119a/6, 119b/5, 120b/11, 52a/20, 54a/11, 54b/19, 56a/17, 58a/28, 58b/29, 58b/6, 59b/25, 59b/30, 60b/9, 61b/6, 62b/22, 63a/4, 63a/5, 63b/9, 64a/29, 66a/27, 67b/1, 68b/12, 68b/14, 68b/15, 69a/9, 69b/10, 70a/12, 70a/15, 70a/21, 70b/20, 71b/19, 72b/15, 72b/19, 72b/23, 75a/1, 75a/2, 75a/3, 75a/6, 78a/18, 78a/5,

79a/1, 79a/6, 79b/26, 79b/3, 80a/26, 81b/23, 82a/29, 82b/18, 82b/26, 83a/21, 83a/5, 83b/18, 83b/29, 84b/31, 88b/30, 90b/8, 93a/1, 93a/15, 94a/14, 94b/27, 97b/12, 98b/15, 98b/16, 98b/25

b.+ lar 100b/10, 101a/2, 101a/29, 101b/2, 101b/29, 101b/31, 101b/8, 102a/13, 102a/15, 103a/25, 104a/8, 106b/30, 108b/3, 110a/26, 110a/27, 111b/21, 111b/30, 111b/5, 111b/8, 111b/9, 115a/26, 115b/14, 115b/7, 116a/10, 116a/22, 116a/23, 116a/5, 118a/2, 120b/14, 51a/24, 51a/29, 51b/6, 51b/9, 52a/12, 52a/24, 52b/8, 54a/16, 57b/27, 58b/7, 59a/2, 59a/7, 62b/2, 63b/13, 65a/29, 65a/7, 70b/3, 74b/30, 77a/24, 79a/1, 79a/9, 85b/9, 86a/4, 86a/8, 87a/13, 87a/15, 87a/29, 87a/8, 87b/11, 87b/19, 90a/16, 94a/24, 94a/26, 94a/27, 95a/24, 96a/17, 96a/25, 96a/7, 98a/7, 98b/19, 99a/17

b.+ lara 100a/24, 100b/13, 101a/29, 106b/30, 108b/19, 109a/13, 115a/23, 115a/27, 115b/23, 118a/1, 119b/1, 119b/2, 120b/3, 51a/28, 53b/21, 54a/18, 55a/24, 58b/31, 64a/26, 64a/27, 68b/23, 70b/22, 73b/18, 76b/17, 78a/9, 80a/23, 84a/2, 84b/26, 86b/26, 87a/12, 93a/12, 94a/27, 96a/17, 97a/16

b.+ larda 116a/4

b.+ lardan 101b/5, 102a/13, 108b/22, 110a/19, 110b/12, 115b/23, 119b/6, 55a/15, 56b/1, 57b/30, 57b/31, 58b/6, 59b/29, 60b/19, 65a/23, 66a/27, 73a/20, 74a/23, 82b/20, 86b/22, 97b/18

b.+ lardandur 111a/3

b.+ lardur 108a/14, 80b/31, 88a/28

b.+ ları 102a/14, 102a/16, 106b/15, 115b/14, 115b/15, 51a/29, 52a/8,

63b/2, 65a/6, 67a/10, 87a/12, 88a/27, 99a/18

b.+ laruñ 100a/15, 100a/4, 101a/18, 102a/6, 102a/7, 104a/9, 107b/27, 109b/28, 110a/28, 115b/24, 116a/3, 118a/5, 51a/25, 52b/3, 53a/8, 53b/17, 55a/16, 55a/9, 57b/24, 58b/20, 58b/7, 59a/3, 61a/4, 62b/29, 63b/1, 64b/18, 78b/26, 83a/11, 85a/5, 86b/20, 91b/3

b.+ laruñıla 116a/4

b.+ ña 104b/15, 107a/7, 108b/13, 109a/2, 114b/26, 51b/5, 61b/28, 62b/23, 63a/27, 74b/27, 77b/9, 80a/3, 82a/30, 82a/31, 86a/19, 91a/3, 91b/26, 92a/20, 92b/7, 96a/16, 98a/16, 98b/24

b.+ na 102b/22

b.+ nca 100a/10, 113b/31, 51b/17, 52b/31, 53a/19, 60b/31, 83b/25, 89a/5, 96b/30

b.+ ncılayındur 116b/7

b.+ nda 104b/27, 107b/2, 112a/10, 114a/15, 115a/15, 51a/3, 52a/19, 54b/19, 64a/18, 70a/21, 70a/30, 70b/3, 74b/26, 80a/1, 80a/15, 98b/7

b.+ ndan 100a/29, 100b/16, 100b/29, 101a/21, 101b/13, 101b/17, 102a/19, 102a/4, 102b/26, 103b/14, 104a/6, 107a/19, 107b/10, 107b/17, 108a/17, 108a/6, 108b/10, 108b/29, 110a/2, 110b/18, 111a/31, 111b/28, 112a/13, 112a/25, 112a/6, 112b/16, 113a/12, 113b/14, 113b/29, 114a/22, 114a/31, 114b/19, 114b/2, 115a/6, 115b/3, 116a/1, 116a/13, 116a/26, 116b/1, 116b/29, 117a/11, 117a/7, 117b/18, 118a/10, 118a/5, 118b/1, 118b/10, 118b/29, 119a/21, 120a/5, 52a/15, 52a/30, 52b/20, 52b/3, 53a/7, 53b/12, 53b/3, 54a/5, 54b/25, 54b/29, 55a/2, 55a/24,

55a/5, 55b/5, 56a/14, 56a/3, 56b/27, 56b/7, 57a/21, 58a/13, 58a/2, 59b/15, 60a/29, 60b/18, 60b/21, 60b/22, 61a/27, 61a/3, 61a/4, 61b/2, 62a/8, 63a/22, 63b/17, 63b/26, 64b/14, 64b/21, 65a/11, 65a/24, 65a/29, 66a/13, 66a/30, 66b/2, 67a/10, 67a/15, 68b/23, 69a/16, 70a/23, 70a/3, 71a/16, 71a/22, 71a/29, 71b/1, 71b/2, 73a/14, 73a/17, 73b/21, 73b/30, 74b/27, 76a/14, 77b/28, 78a/25, 78b/14, 78b/21, 79b/26, 80a/16, 80b/31, 80b/6, 81a/2, 81a/21, 83a/1, 83a/27, 83b/13, 83b/15, 84a/26, 84b/9, 86b/26, 87a/25, 87b/23, 87b/5, 88a/14, 88a/28, 88b/31, 89b/19, 90a/13, 90a/17, 90a/30, 91a/29, 91a/7, 91b/31, 91b/8, 92a/6, 92b/13, 93a/25, 93a/5, 93b/14, 93b/5, 94a/11, 94a/16, 94a/22, 94a/3, 94a/4, 95b/24, 96b/8, 97a/18, 97a/4, 97b/25, 99a/14, 99a/26, 99a/4, 99b/13, 99b/24

b.+ nı 104a/6, 104b/10, 104b/9, 105b/23, 107a/11, 112b/26, 113b/27, 115a/6, 51a/13, 53a/19, 55a/20, 56b/15, 56b/4, 57a/7, 57b/15, 59b/19, 74a/28, 79b/1, 81a/18, 84a/12, 86b/4, 87b/20, 88b/16, 89a/29, 89b/18, 90a/29, 92a/16, 92b/14, 94b/9, 97a/17, 97a/31, 98a/16, 98a/9

b.+ nlarcılayın 55a/16

b.+ nlaruñ 115b/19, 94a/27

b.+ nuñ 102a/14, 104b/11, 104b/28, 104b/7, 105a/19, 106a/11, 107a/24, 107b/25, 108b/23, 111a/26, 113b/21, 114a/30, 117b/22, 118a/18, 118b/24, 51a/2, 51b/16, 51b/7, 52a/11, 52a/30, 53a/20, 53a/22, 54b/26, 56a/30, 56a/31, 60b/3, 66a/10, 70b/6, 71a/12, 73a/4, 76a/3, 83b/28, 88a/12, 88b/31,

90a/11, 91a/22, 91a/6, 97a/18, 97a/30, 98a/11

b.+ nuñıla 100a/20, 100a/22, 102a/27, 103a/17, 68a/23, 73a/16, 80a/24, 82a/2, 86a/16, 86a/25, 88b/23, 92a/23, 92b/9, 97a/17, 97a/18

b.+ nuñla 100a/21, 109a/18, 110a/7, 110b/11, 115b/19, 74a/12

b.+ yıdı 102a/23, 102b/30, 103a/23, 104b/22, 104b/27, 107b/21, 109a/20, 109b/24, 112b/29, 116b/14, 117b/21, 53a/13, 53a/23, 55a/28, 57a/26, 58a/16, 58b/14, 59a/25, 61b/23, 61b/9, 63a/24, 66a/17, 67b/7, 68b/26, 70a/5, 70b/7, 71a/8, 71b/15, 71b/3, 72b/10, 73b/4, 74b/30, 75a/16, 76b/10, 76b/29, 77a/29, 77b/14, 77b/29, 81b/8, 84a/5, 85a/1, 88b/10, 88b/3, 88b/9, 90a/20, 92a/14, 92b/24, 93a/7, 94a/23, 98b/7, 99a/24, 99a/28

b. idi 62a/13

b. 100a/1, 100a/18, 100a/19, 100a/21, 100a/24, 100a/4, 100b/13, 100b/24, 100b/28, 100b/5, 101a/1, 101a/13, 101a/19, 101a/20, 101a/26, 101a/27, 101a/3, 101a/30, 101a/6, 101a/8, 101b/26, 101b/30, 102a/22, 102a/25, 102a/26, 102a/3, 102a/4, 102a/7, 102a/9, 102b/2, 102b/25, 102b/28, 102b/4, 102b/5, 102b/6, 103a/22, 103a/25, 103b/17, 103b/2, 103b/20, 103b/4, 103b/8, 104a/13, 104a/16, 104a/18, 104a/19, 104a/20, 104a/5, 104a/7, 104a/8, 104b/15, 104b/30, 104b/9, 105a/22, 105a/23, 105a/25, 105a/28, 105a/9, 105b/11, 105b/20, 105b/3, 105b/8, 106a/26, 106a/4, 106a/9, 106b/11, 106b/17, 106b/29, 107a/18, 107a/2, 107a/31, 107a/7, 107a/8, 107b/13, 107b/26, 107b/27, 108a/11, 108a/26, 108a/27, 108a/30, 108b/13, 108b/14, 108b/17,

108b/19, 108b/2, 108b/20, 108b/4, 108b/7, 109a/13, 109a/15, 109a/2, 109a/22, 109a/24, 109a/26, 109b/13, 109b/20, 109b/21, 109b/8, 110a/1, 110a/18, 110a/2, 110a/26, 110a/30, 110b/10, 110b/11, 110b/12, 110b/14, 110b/15, 110b/23, 110b/25, 110b/3, 110b/5, 110b/9, 111a/12, 111a/14, 111a/16, 111a/21, 111a/27, 111a/29, 111a/6, 111b/14, 111b/18, 111b/21, 111b/29, 111b/30, 111b/6, 111b/9, 112a/11, 112a/12, 112a/21, 112a/28, 112a/30, 112a/8, 112b/1, 112b/11, 112b/12, 112b/14, 112b/17, 112b/18, 112b/23, 112b/25, 112b/26, 112b/29, 112b/6, 113a/10, 113a/16, 113a/25, 113a/26, 113a/5, 113a/9, 113b/12, 113b/21, 113b/30, 114a/1, 114a/10, 114a/11, 114a/12, 114a/13, 114a/14, 114a/20, 114a/27, 114a/28, 114a/29, 114b/16, 114b/20, 114b/25, 114b/7, 115a/3, 115b/10, 115b/17, 115b/22, 116a/17, 116a/18, 116a/20, 116a/31, 116b/14, 116b/16, 117a/25, 117a/29, 117a/3, 117a/30, 117a/6, 117a/9, 117b/24, 117b/31, 118a/19, 118a/2, 118b/1, 118b/10, 118b/17, 118b/31, 119a/16, 119a/18, 119a/2, 119a/22, 119a/27, 119a/31, 119a/8, 119b/10, 119b/17, 119b/19, 119b/2, 119b/20, 119b/23, 119b/28, 119b/3, 119b/4, 119b/6, 120a/22, 120a/23, 120b/14, 120b/3, 51a/12, 51a/13, 51a/14, 51a/16, 51a/18, 51a/26, 51a/28, 51b/10, 51b/13, 51b/2, 51b/21, 51b/6, 52a/1, 52a/11, 52a/14, 52a/2, 52a/20, 52a/21, 52a/26, 52a/4, 52a/8, 52b/1, 52b/23, 52b/24, 52b/26, 52b/27, 52b/28, 52b/29, 52b/30, 52b/31, 53a/13, 53a/14, 53a/16, 53a/26, 53a/4, 53a/8, 53b/14, 53b/16,

53b/18, 53b/2, 54a/1, 54a/10, 54a/11, 54a/12, 54a/16, 54a/18, 54a/22, 54a/31, 54b/11, 54b/13, 54b/14, 54b/16, 54b/19, 54b/20, 54b/24, 54b/25, 54b/30, 54b/4, 54b/7, 55a/10, 55a/24, 55a/4, 55a/8, 55b/12, 55b/16, 55b/2, 55b/4, 56a/10, 56a/2, 56a/20, 56a/22, 56a/23, 56a/3, 56a/4, 56a/7, 56b/15, 56b/16, 56b/2, 56b/21, 56b/4, 57a/11, 57a/26, 57a/29, 57b/15, 57b/16, 57b/23, 57b/24, 57b/6, 58a/17, 58a/9, 58b/1, 58b/14, 58b/19, 58b/30, 58b/8, 59a/1, 59a/16, 59a/19, 59a/2, 59a/21, 59a/24, 59a/29, 59a/4, 59b/14, 59b/23, 59b/28, 59b/6, 59b/8, 60a/10, 60a/13, 60a/19, 60a/2, 60a/20, 60a/30, 60b/17, 60b/19, 60b/21, 60b/29, 60b/30, 61a/1, 61a/13, 61a/17, 61a/19, 61a/24, 61a/25, 61a/7, 61b/1, 61b/11, 61b/12, 61b/17, 61b/2, 61b/28, 61b/8, 62a/13, 62a/15, 62a/17, 62a/18, 62a/27, 62a/28, 62a/29, 62a/6, 62b/1, 62b/10, 62b/13, 62b/21, 62b/24, 62b/3, 62b/31, 62b/5, 62b/6, 62b/7, 62b/9, 63a/1, 63a/14, 63a/24, 63a/29, 63a/30, 63a/5, 63a/7, 63b/11, 63b/16, 63b/19, 63b/2, 63b/22, 63b/24, 63b/8, 64a/13, 64a/17, 64a/21, 64a/24, 64a/26, 64a/28, 64a/3, 64a/5, 64a/6, 64a/7, 64a/8, 64b/12, 64b/16, 64b/2, 64b/21, 64b/28, 64b/30, 65a/17, 65a/23, 65b/14, 65b/17, 65b/19, 65b/2, 65b/20, 65b/21, 65b/28, 65b/30, 65b/4, 65b/9, 66a/10, 66a/19, 66a/4, 66a/5, 66b/1, 66b/12, 66b/13, 66b/18, 66b/19, 66b/27, 66b/29, 67a/15, 67a/16, 67a/20, 67a/22, 67a/25, 67a/29, 67a/8, 67b/5, 67b/7, 67b/9, 68a/17, 68a/18, 68a/22, 68a/27, 68b/11, 68b/12, 68b/16, 68b/2, 68b/20, 68b/26, 68b/27, 68b/29, 68b/30, 68b/31, 69a/17, 69a/27, 69a/31,

69a/4, 69b/13, 69b/19, 69b/29, 69b/30, 70a/2, 70a/20, 70a/7, 70b/11, 70b/12, 70b/4, 70b/8, 71a/1, 71a/10, 71a/16, 71a/19, 71a/7, 71b/12, 71b/15, 71b/3, 71b/30, 71b/6, 71b/9, 72a/10, 72a/13, 72a/14, 72a/15, 72a/16, 72a/18, 72a/31, 72b/10, 72b/13, 72b/16, 72b/18, 72b/21, 72b/26, 72b/29, 73a/1, 73a/18, 73a/26, 73a/29, 73a/30, 73a/31, 73b/15, 73b/25, 73b/29, 73b/4, 74a/1, 74a/11, 74a/12, 74a/16, 74a/2, 74a/27, 74a/4, 74a/8, 74b/12, 74b/16, 74b/18, 74b/23, 74b/29, 74b/3, 75a/16, 75a/23, 75a/24, 75a/28, 75b/10, 75b/11, 75b/12, 75b/15, 75b/5, 76a/11, 76a/24, 76a/25, 76a/28, 76a/29, 76a/4, 76b/10, 76b/14, 76b/16, 76b/2, 76b/28, 76b/3, 76b/6, 76b/7, 77a/10, 77a/18, 77a/20, 77a/22, 77a/25, 77a/29, 77a/30, 77a/31, 77a/4, 77a/6, 77a/7, 77b/10, 77b/14, 77b/16, 77b/18, 77b/19, 77b/27, 77b/29, 78a/1, 78a/12, 78a/25, 78b/12, 78b/20, 78b/21, 78b/30, 78b/4, 78b/6, 79a/2, 79a/5, 79b/2, 79b/4, 80a/10, 80a/16, 80a/2, 80a/29, 80b/23, 80b/31, 80b/5, 80b/8, 81a/13, 81a/14, 81a/17, 81a/18, 81a/20, 81a/6, 81b/1, 81b/12, 81b/15, 81b/16, 81b/18, 81b/22, 81b/8, 82a/11, 82a/20, 82a/30, 82a/31, 82b/23, 82b/3, 83a/13, 83a/17, 83a/21, 83a/6, 83a/7, 83a/9, 83b/18, 83b/21, 83b/23, 83b/26, 83b/27, 83b/28, 83b/30, 83b/8, 84a/12, 84a/14, 84a/2, 84a/5, 84b/10, 84b/25, 84b/26, 84b/6, 85a/17, 85a/24, 85b/16, 85b/17, 85b/23, 85b/24, 85b/25, 85b/6, 86a/17, 86a/19, 86a/22, 86a/23, 86a/25, 86a/8, 86a/9, 87a/12, 87a/28, 87a/3, 87a/30, 87b/11, 87b/13, 87b/15, 87b/21, 87b/31, 87b/6, 88a/10, 88a/11, 88a/12, 88a/13,

88a/7, 88b/17, 88b/20, 88b/21, 88b/6, 88b/9, 89a/21, 89a/23, 89b/19, 89b/23, 89b/25, 89b/3, 90a/10, 90a/16, 90a/19, 90a/26, 90a/7, 90b/7, 90b/8, 91a/22, 91b/17, 91b/23, 91b/24, 91b/26, 91b/30, 92a/13, 92a/16, 92a/20, 92a/27, 92a/28, 92a/6, 92b/12, 92b/14, 92b/2, 92b/26, 92b/29, 92b/3, 93a/11, 93a/14, 93a/16, 93a/17, 93a/19, 93a/21, 93a/24, 93a/27, 93a/7, 93a/8, 93a/9, 93b/12, 93b/13, 93b/22, 93b/26, 93b/6, 93b/9, 94a/10, 94a/11, 94a/23, 94a/8, 94b/2, 94b/25, 94b/8, 95a/1, 95a/4, 95a/5, 95b/11, 95b/14, 95b/23, 95b/31, 95b/9, 96a/11, 96a/12, 96a/14, 96a/15, 96a/17, 96a/18, 96a/25, 96a/29, 96a/4, 96a/9, 96b/10, 96b/11, 96b/15, 96b/17, 96b/19, 96b/2, 96b/7, 97a/14, 97a/15, 97a/16, 97a/28, 97a/29, 97a/4, 97b/10, 97b/12, 97b/17, 97b/20, 97b/9, 98a/15, 98a/16, 98a/17, 98a/18, 98a/21, 98a/27, 98b/14, 98b/15, 98b/18, 98b/19, 98b/20, 98b/24, 98b/25, 98b/28, 98b/30, 98b/5, 99a/10, 99a/16, 99a/2, 99a/21, 99a/24, 99a/25, 99a/27, 99a/29, 99b/10, 99b/2, 99b/20, 99b/21, 99b/23, 99b/27, 99b/28, 99b/29, 99b/3, 99b/5

buçuḳ -1- yarım.

b. 66b/26

buġday -3- buğday.

b. 66b/26, 70b/10

bugün -6- bugün, içinde bulunulan gün.

b.+ e 115b/31

b. 57b/7, 63a/7, 65b/25, 68a/15, 85b/17

buḫl -2- [Ar.] cimrilik.

b.+ dan 112b/13

b.+ den 65a/26

buḫtü'n-naṣr -1- [Ar.ö.i.] Yahuda Devleti'ni ortadan kaldırarak Kudüs'ü ve Süleyman Mâbedi'ni

yakıp yıkan Bâbil kralı. krş. **buḫtü'n-naṣrān**.

b. 89a/11

buḫtü'n-naṣrān -1- [Ar.ö.i.] Yahuda Devleti'ni ortadan kaldırarak Kudüs'ü ve Süleyman Mâbedi'ni yakıp yıkan Bâbil kralı. krş. **buḫtü'n-naṣr**.

b.+ ı 89a/9

bul - -74- bulmak.

b.- a 117b/12, 120b/10, 84b/20, 91b/26, 92a/29

b.- acaḳ degül 55b/3

felāḥ b.-dılar 55b/11

b.- acaḳ 116a/31

ḫalāṣ b.- acaḳ 63a/22

b.- alar 102a/11, 114a/29

ṣalāḥ b.- alar 53a/6

b.- alardı 103a/1

tevfīḳ b.- anlar 61a/24

b.- asıdur 102a/18

b.- asız 114b/18, 69b/6

hidāyet b.- asız 57b/13, 57b/17, 60a/23

necāt b.- asız 71a/16

necāt b.- avuz 63a/20

b.- aydı 104b/27

b.- dılar 103b/25, 119a/14, 85a/22, 99a/25

b.- duġı 104b/29

b.- duġumuz 110b/12

b.- duḳ 110a/2, 77b/17, 99a/30

b.- dum 120b/7, 84a/23

b.- ısar 103a/15

b.- ısardur 65a/20

b.- ısarlar 58b/8

ḥāżır b.- ısarsız 53b/10

b.- maġa 114b/1

b.- maġıla 119a/26

b.- madı 107b/24, 86b/8

b.- maduñuz mı 84a/25

b.- maduñuz 109b/2

b.- masam 97a/20

b.- masañuz 95b/22

b.- maya 91b/20, 96b/22

b.- mayalar 64b/18

ḫüccet b.- mayup 88b/30

b.- maz 85b/5

b.- mazam 98a/4

b.- mazdı 61a/14

b.- mazlar 112a/12

b.- mazsın 98a/5

b.- mıya 118b/14

b.- sañuz 51a/22

ṣıḫḥat b.- sañuz 70b/15

b.- umaz 120b/29

b.- uñ 53b/6

b.- up 101b/14, 103a/21, 109b/14, 114b/23, 117b/26, 118a/15, 63a/15, 77a/25

ġāfil b.- up 120b/30

necāt b.- up 77b/22

ruḫṣat b.- up 69b/6

ṭahāret b.- up 58a/19

b.- ur 66a/9

hidāyet b.- urlar 58a/5

bulın - -2- bulunmak, var olmak. krş. **bulun-**.

b.- alar 116a/4

b.- maz 76b/6

bulun - -10- bulunmak, var olmak. krş. **bulın-**.

b.- acaḳ degüldür 92b/22

b.- asız 57a/20

b.- maġı 92b/12

b.- maya 101b/24, 108a/22, 112b/6, 91b/21

yardımcı b.- maya 53a/10

b.- mazsa 95a/23

b.- up 114a/19

buluş - -1- buluşmak.

b.- up 71b/2

bulut -5- bulut.

b.+ lar 62b/8

b. 54b/9, 73b/17, 76b/4, 97a/24

buncılayın -5- bunun gibi.

b.+ dur 80a/11, 91a/25, 91b/18, 91b/6

b. 56a/15

burn -1- burun.

b.+ ına 79a/19

buyruġ -1- buyruk, emir. krş. **buyruḳ**, **buyuruḳ**.

b.+ ını 83b/15

buyruḳ -1- buyruk, emir. krş. **buyruġ**, **buyuruḳ**.

b.+ ların 71a/15

buyur - -542- buyurmak, emretmek, söylemek (saygı gösterilen kimse).

b.- a 111a/14, 114b/28, 60a/28

b.- alar 114b/22

b.- am 68b/9

b.- anlar 101b/21

b.- dı 100a/24, 100a/3, 100a/30, 100b/17, 100b/30, 100b/6, 101a/14, 101a/22, 101a/27, 101a/6, 101b/17, 101b/24, 101b/6, 102a/14, 102a/19, 102a/4, 102b/26, 102b/7, 103a/1, 103a/13, 103a/21, 103a/8, 103b/14, 104a/11, 104a/2, 104b/16, 104b/2, 104b/31, 105a/10, 105a/26, 105b/1, 105b/12, 105b/13, 105b/25, 106a/19, 107a/27, 107b/12, 107b/23, 108a/24, 108a/6, 108b/10, 108b/14, 108b/27, 108b/29, 108b/4, 108b/7, 109a/19, 109a/22, 109a/28, 109a/4, 109b/16, 109b/23, 109b/6, 110a/12, 110a/18, 110a/28, 110a/3, 110b/1, 110b/15, 110b/21, 110b/27, 111a/16, 111a/6, 111b/1, 111b/22, 111b/28, 111b/8, 111b/9, 112a/13, 112a/2, 112a/25, 112b/1, 112b/27, 112b/9, 113a/11, 113a/12, 113a/14, 113a/19, 113a/28, 113a/6, 113b/14, 113b/23, 113b/29, 114a/17, 114a/23, 114a/6, 114b/19, 115a/1, 115a/12, 115a/7, 115b/11, 115b/14, 115b/17, 115b/19, 115b/26, 115b/3, 116a/1, 116a/14, 116a/26, 116b/1, 116b/11, 116b/23, 116b/29, 117a/11, 117a/18, 117a/21, 117a/26, 117b/27, 117b/31, 117b/7, 118a/11, 118a/28, 118a/5, 118b/18, 118b/2, 118b/27, 118b/29, 119a/12, 119a/2, 119a/24, 119b/30, 51a/15, 51a/19, 51a/23, 52a/16, 52a/25, 52a/27, 52b/12, 52b/5, 53a/11, 53a/16, 53a/26, 53a/7, 53a/9, 53b/13,

53b/22, 53b/3, 54a/21, 54a/25, 54a/6, 54b/11, 54b/17, 54b/21, 54b/30, 54b/6, 55a/12, 55a/21, 55a/25, 55b/14, 55b/16, 55b/6, 56a/15, 56a/19, 56a/23, 56a/25, 56a/28, 56a/9, 56b/22, 56b/28, 56b/8, 57a/10, 57a/15, 57a/24, 57a/28, 57a/4, 57b/14, 57b/16, 57b/2, 57b/24, 58a/14, 58a/18, 58a/2, 58a/24, 58a/30, 58a/4, 58b/25, 58b/9, 59a/16, 59a/21, 59a/22, 59a/29, 59b/1, 59b/15, 59b/30, 60a/11, 60a/20, 60a/23, 60a/29, 60a/3, 60a/6, 60b/22, 60b/26, 61a/10, 61a/18, 61a/22, 61a/27, 61a/30, 61a/5, 61a/7, 61b/12, 61b/15, 61b/29, 61b/3, 62a/15, 62a/2, 62a/23, 62a/28, 62a/9, 63a/11, 63a/22, 63a/7, 63b/10, 63b/15, 63b/18, 63b/2, 63b/27, 63b/30, 63b/5, 64a/20, 64a/4, 64a/6, 64a/8, 64a/9, 64b/10, 64b/14, 64b/22, 64b/31, 65a/11, 65a/2, 65a/24, 65a/30, 65b/22, 65b/7, 66a/13, 66a/18, 66a/29, 66a/3, 66a/31, 66a/9, 66b/14, 66b/2, 66b/20, 66b/7, 67a/1, 67a/11, 67a/30, 67b/6, 67b/9, 68a/17, 68a/27, 68b/1, 68b/12, 68b/19, 68b/24, 68b/29, 68b/5, 69a/16, 69a/27, 69a/9, 69b/12, 69b/2, 69b/23, 69b/5, 70a/20, 70a/23, 70a/3, 70a/31, 70a/5, 70a/7, 70b/11, 70b/12, 70b/14, 70b/16, 70b/23, 70b/30, 70b/6, 70b/9, 71a/10, 71a/16, 71a/20, 71a/22, 71b/10, 71b/11, 71b/14, 71b/18, 71b/2, 71b/23, 71b/6, 72a/18, 72a/25, 72b/16, 72b/20, 72b/21, 72b/28, 72b/31, 72b/7, 72b/9, 73a/12, 73a/14, 73a/17, 73a/29, 73b/11, 73b/14, 73b/21, 73b/3, 73b/30, 73b/7, 74a/1, 74a/15, 74b/1, 74b/14, 74b/18, 74b/28, 74b/31, 74b/6, 74b/9, 75a/12, 75a/19, 75b/11, 75b/14, 76a/2, 76a/23, 76a/26, 76b/25, 76b/8, 77a/12, 77a/18, 77a/26,

77b/13, 77b/28, 77b/9, 78a/13, 78a/2, 78a/25, 78a/27, 78b/15, 80b/1, 80b/19, 80b/8, 81a/10, 81a/11, 81a/2, 81a/21, 81b/12, 81b/25, 81b/5, 82a/12, 82a/23, 82a/28, 82a/8, 82b/23, 82b/30, 82b/7, 83a/1, 83a/11, 83a/17, 83a/18, 83a/19, 83a/22, 83a/27, 83a/6, 83a/9, 83b/16, 83b/24, 83b/31, 83b/4, 83b/7, 84a/1, 84a/14, 84a/2, 84a/25, 84a/26, 84a/4, 84b/10, 84b/14, 84b/27, 86b/15, 86b/22, 86b/26, 87a/1, 87a/18, 87a/25, 87a/30, 87a/8, 87b/24, 88a/10, 88a/14, 88a/22, 88a/29, 88b/27, 89a/1, 89b/12, 89b/20, 89b/25, 90a/18, 90a/26, 90a/30, 91a/15, 91a/18, 91a/22, 91a/30, 91a/7, 91b/26, 91b/30, 91b/9, 92a/20, 92a/29, 92a/6, 92b/17, 93a/11, 93a/13, 93a/14, 93a/20, 93a/25, 93a/5, 93b/14, 93b/29, 93b/5, 93b/9, 94a/11, 94a/16, 94a/22, 94a/9, 94b/10, 94b/12, 94b/16, 94b/2, 94b/21, 94b/6, 95a/11, 95a/14, 95a/2, 95a/22, 95a/26, 95a/5, 95a/6, 95b/12, 95b/19, 95b/5, 96a/1, 96a/14, 96a/18, 96a/22, 96b/11, 96b/20, 96b/3, 96b/31, 96b/5, 96b/8, 97a/1, 97a/19, 97a/23, 97a/25, 97a/4, 97b/11, 97b/13, 97b/22, 97b/25, 97b/27, 97b/29, 98a/19, 98a/22, 98a/28, 98a/30, 98b/11, 99a/23, 99a/25, 99a/4, 99b/13, 99b/24, 99b/28

b.- dıla 83b/3

b.- dısa 81b/21

b.- du 52b/20, 53a/20, 57b/20, 58b/13, 59a/8, 60a/2, 65b/15, 91a/18

b.- dugı 77b/16, 79a/7, 79b/14, 80b/24, 80b/29, 81a/17, 83a/13, 99a/19

b.- dugınlayın 79a/6

b.- dugum 68b/10, 77b/21

b.- dugumla 68b/10

b.- dugumuz 92a/7

b.- duḳ 59a/11

b.- duñ 102a/2, 89b/22

b.- ılan 52b/4

b.- maduġı 77b/25

b.- maduḳ 59a/10

b.- maz 111a/13, 96b/22

b.- mışdur 110a/27, 116b/19, 79a/27, 79a/28, 79b/21, 94a/7

b.- muşdur 79b/8

b.- uñ 119b/19

b.- ur 53b/16, 57b/9, 58b/10, 63a/2, 63b/6, 63b/8, 64a/24, 66a/28, 71b/12, 74b/24, 76a/7, 76a/8, 80a/4, 85b/4, 92a/24, 92b/23, 96b/23, 97b/3

b.- urlar 81b/14

b.- ursa 60b/24

b.- ursın 81a/10

buyurıl - -1- buyurulmak, emredilmek. krş. **buyurul -**.

b.- an 76b/7

buyuruḳ -1- buyruk, emir. krş. **buyruḳ**, **buyruġ**.

b. 92a/4

buyurul - -3- buyurulmak, emredilmek. krş. **buyurıl -**.

b.- dı 114a/21, 77b/10

b.- madı 77b/10

buzaġu -4- buzağı.

b.+ ların 85a/20

b.+ sı 79b/24

b.+ ya 102a/10, 102a/9

bükül - -1- bükülmek.

b.- di 120a/10

bül - -2- bilmek. krş. **bil-**.

b.- üñ 70b/29

b.- ürse 90a/15

bünyād -7- [Ar.] esas, temel.

b.+ dan 113a/31

b.+ ın 113a/29, 56b/9

b.+ ından 56b/14, 56b/8

b. ḳıldı 104b/19

b. olunmışdur 113a/23

bürhān -4- [Ar.] iz, işaret, belirti.

b.- ı söz 107a/26

b.+ ıla 107a/27, 108a/13

b. ḳıldı 101a/15

büri - -1- bürümek, kaplamak.

b.- ye 79a/20

büt -3- [Far.] put, heykel, tapınak. krş. **put**

b.+ lerin 63a/7

b.+ lerini 88b/5

b. 88a/7

bütḫāne -1- [Far.] puthane.

b.+ lerine 88b/5

büyü - -2- büyümek.

b.- r 68b/28

b.- yüp 106a/29

büyük -1- büyük.

b. 82a/21

C

Caʿferi'bni Ebū Ṭālib -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in amcasının oğlu, Mûte Savaşı kumandanlarından, sahabi. krş. **Caʿfer Ṭayyār**.

C.+ ile 55b/13

Caʿfer Ṭayyār -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in amcasının oğlu, Mûte Savaşı kumandanlarından, sahabi. krş. **Caʿferi'bni Ebū Ṭālib**.

C. 76a/14

cāh -1- [Ar.] itibar, makam, mevki.

c. 106a/1

cāhil -15- [Ar.] bilgisiz.

c.+ den 102b/19

c.+ dür 57a/6

c.+ iken 63b/15

c.+ ler 60a/16

c.+ lerdi 51a/13

c.+ lerdür 55a/13

c.+ leri 58b/19

c.+ lerine 109b/28

c. midür 116b/21

c. olsa 90b/3

c. 102b/19, 111a/10, 111a/9, 54b/5, 81a/20

cāhiliye -11- [Ar.] cahilliğe ait. İslamdan önceki Arap devrine ait.

c.+ de 114b/16, 114b/6, 116b/14, 83b/1, 94a/23

ḥālet-i c.+ de 114b/4, 69a/4, 7 6a/15, 76b/31, 80b/4

c.+ deġi 73b/5

cāhiliyyet -4- [Ar.] cahillik.

c.+ de 61b/6

ḥālet-i c.+ de 65b/10

vaḳt-i c.+ de 71a/17

c. 100b/20

caḥīm -1- [Ar.] cehennem.

c. 55a/24

cāiz -13- [Ar.] uygun, doğru olan.

c.+ dür 75b/14, 93a/21

c. degül 106a/10, 114a/14

c. degüldür 70b/1

c. ola 111a/1

c. oldı 67a/18

c. olmaz 78a/12

c. olur 78b/3, 95b/12

c. 52b/17, 66a/21, 77b/17

caḳ -1- ta, tam, tamam.

c. 113a/29

Calinos -5- [Ar.ö.i.] Bergamalı Galen, tıp doktoru, bilim insanı ve filozof.

C.+ a 106b/19

C. 106b/12, 106b/13, 106b/19

Cālūt -12- [Ar.ö.i.] Hz. Dâvud tarafından öldürülen ünlü bir savaşçı.

C.+ a 86a/30, 86a/4

C.+ ı 86a/3, 86b/4

C.+ uñ 86a/26

C. idi 84b/1

C. 85b/15, 85b/23, 86a/24, 86a/27, 86a/5, 86b/3

cāmiʿ -1- [Ar.] cem eden, derleyen, toplayan.

duʿā-yı c. 72a/14

cān -6- [Far.] ruh, can.

c.+ ların 62b/25, 62b/27

c. urılur 98a/1

c. 106a/31, 107a/5, 89b/9

canavar -2-[Far.] kan dökücü, yırtıcı, vahşi.

c.+ lar 88a/5

c.+ lardan 89a/25

cāriye -10- [Ar.] köle.

c.+ nüñ 78b/24

c.+ si 77a/11

c. olsun 77a/21

c. 112b/19, 77a/11, 77a/12, 77a/14, 77a/15, 78b/22, 78b/26

Cebbār -1- [Ar.ö.i.] insanlara ait ihtiyarî fiillerin ilâhî irade ve kudretin zorlayıcı tesiriyle meydana geldiğini savunan grup üyelerine verilen isim.

C.+ laruñ 88b/30

Cebrā'īl -36- [Ar.ö.i.] İlâhî emirleri meleklere ve peygamberlere ulaştıran vahiy meleği. krş. **Cibrā'il.**

C.+ denidi 106b/3

C.+ e 67a/7, 98b/17

C.+ ile 87a/10

C.+ le 98a/25

C. ʿaleyhi's-selām 105a/12, 105a/20, 105a/29, 105b/16, 106a/8, 107b/22, 56b/21, 59a/27, 71a/27, 71a/30, 96a/31

C. 105a/25, 105a/26, 105b/28, 106a/15, 106a/16, 106a/9, 106b/22, 108a/26, 115b/5, 59a/25, 67a/5, 86b/24, 96a/26, 96a/28, 96a/29, 96b/25, 96b/27, 96b/7, 97b/15

cedīd -1- [Ar.] yeni, kullanılmamış. nikāḥ-ı c. 81a/16

cefā -1- [Ar.] eziyet.

c.+ sına 79b/23

cehd -6- [Ar.] çalışma, çabalama.

c. eyle 120b/30

c. idüñ 69a/29

c. idüp 74b/1, 112a/12

c. itdüm 117b/17

c. itmegi 116b/24

cehennem -10- [Ar.] inkârcıların ve günahkârların ahirette cezalandırılacakları yer.

c.+ de 68b/18, 99a/27, 99b/12

c.+ dür 73a/14, 99a/27

c. 54a/31, 60b/3, 72b/31, 73a/1, 88a/27

cehl -1- [Ar.] cahillik, bilgisizlik.

c.+ dür 79b/11

Cehm -1- [Ar.ö.i.] İlk kelâmcılardan, Cehmiyye fırkasının kurucusu. ehl-i c. 102a/12

celāl -1- [Ar.] ulu, yüce. Allah'ın sıfatlarından biridir.

c.+ üm 88b/27

cemʿ -63- [Ar.] toplama, bir araya getirme.

c.+ inde 109a/25

c. eyledi 119b/16, 57a/17, 99b/7

c. eylediler 90a/3, 92a/15

c. eylemişdi 74b/17

c. eyleyici 99a/2

c. ide 108b/27, 58b/29

c. ider 100a/7, 60a/4

c. idevüz 102a/16

c. idüp 114b/4, 60a/5, 89b/18, 89b/5

c. itdügüñüz 91b/29

c. itmege 100a/7, 60a/6

c. itmek 64b/30

c. ola 52a/20, 98a/13

c. olacaḳ 72b/8

c. olalar 115a/22, 51b/5, 60b/8

c. olalum 108b/17, 109a/9

c. olasız 99a/27, 99b/12

c. oldı 106a/17

c. oldılar 107b/30, 108b/22, 109a/20, 120b/23, 86b/11, 88a/9, 89b/8, 89b/9, 98a/3

c. olduḳlarından 71b/2

c. olmadılar 86b/11

c. olmadın 82b/10

c. olmaḳ 68a/7, 82a/30

c. olmaz 62a/22

c. olmazın 80b/17

c. olmışdı 85a/30

c. olmışdur 60b/31

c. olsalar 106a/13

c. oluban 88b/4

c. oluñ 89b/7

c. olunmışdur 97a/30

c. olup 104b/6, 106a/13, 106b/12, 107b/21, 107b/31, 119b/12, 8a/26

c. olur 92b/4

c. 71b/1

cemāʿat -39- [Ar.] topluluk.

c.- i İslāma 99b/7

c.- i İslāmdan 64a/22

c.+ i 109a/30, 116b/31, 117b/25, 20a/12, 120b/8, 54a/10, 60b/5, 87a/6

c.+ idi 58b/11

c.+ ile 120a/10, 120b/3, 56b/13, 78a/7, 99b/16

c.+ ini 99b/16

c.+ isiz 109a/14

c.+ ler 60b/5

c. idi 57b/3

c. 108a/31, 109b/13, 110b/11, 110b/7, 114b/20, 116a/18, 116b/14, 54b/8, 57b/6, 60b/7, 63b/17, 67a/23, 70a/6, 73a/19, 77b/7, 94a/23, 98a/19, 98a/3, 98b/16

cemāẕiye'l-āḫir -1- [Ar.] arabi ayların altıncısı.

c. 75a/17

cemī' -75- [Ar.] hepsi, tamamı.

c.+ ne 58a/2

c.+ ni 53b/7

c.+ ñüz 73b/7

c. 101a/15, 101a/26, 101b/4, 104a/1, 107a/25, 111b/25, 111b/26, 112a/17, 112a/20, 113b/5, 114a/2, 115b/10, 115b/8, 118a/30, 118a/6, 118b/24, 118b/4, 119a/19, 51b/3, 54a/31, 54b/1, 54b/12, 55a/18, 56a/3, 57b/23, 58a/1, 58a/5, 62a/24, 62a/5, 62b/25, 62b/28, 63a/8, 64a/15, 65b/5, 68a/31, 68b/12, 68b/21, 69b/29, 70a/24, 70b/4, 71b/22, 71b/23, 72a/20, 72a/3, 73a/2, 73b/1, 73b/19, 73b/29, 73b/8, 75b/1, 76a/4, 78b/20, 86b/16, 86b/21, 87a/4, 87b/16, 88a/13, 88a/9, 92b/8, 93b/12, 96a/26, 96a/7, 96b/1, 97a/19, 97b/3, 98a/20, 99a/1, 99a/2

ḥükm-i c. 101a/22

cemīl -1- [Ar.] güzel.

c. ide 65b/24

Cemīle -6- [Ar.ö.i.] Hicretten hemen sonra Medine'de Hz. Peygamber'e biat eden ilk on kadın sahabiden biri.

C.+ sin 82b/3

C.+ ye 80b/18

C. 80b/16, 80b/18, 80b/26

cenābet -2-[Ar.] cünüplük.

c.+ den 77b/11

c.+ ile 79b/15

cenāze -2- [Ar.] insan ölüsü.

c.+ sin 106b/26

c.+ yile 106b/25

ceng -1- [Far.] savaş.

c.+ i 117b/29

cennet -39- [Ar.] uçmak, bahçe.

c.- i dīdar 75b/9

c.+ de 106a/3

c.+ deki 112a/1

ehl-i c.+ dür 98a/7

c.+ e iriserdür 65a/20

c.+ e 113a/24, 114a/5, 118b/18, 118b/6, 53b/14, 53b/23, 53b/31, 54a/16, 73b/19, 77a/25, 88a/20, 88a/25, 98a/14

c.+ ile 100b/29

c.+ leri 118b/12

c. ola 52b/5

c. 100b/14, 100b/22, 112b/10, 115b/2, 116a/23, 118b/10, 118b/14, 118b/8, 119a/7, 119a/8, 53b/27, 55a/23, 57a/9, 61a/9, 65a/5, 71b/1, 73b/19

cennetü'l-firdevs -1- [Ar.] cennetin tamamı veya bir bölümü için kullanılan isimlerden biri.

c.+ dür 118b/9

cennetü'l-mevā -1- [Ar.] sekiz cennet kapısından biri, gümüştendir.

c.+ dur 118b/9

cennetü'n-naʿīm -1- [Ar.] sekiz cennet kapısından biri, kırmızı yakuttandır.

c.+ dür 118b/9

cenūb -4- [Ar.] güney.

c.+ a 62b/7, 90a/2

c.+ dan 62b/7, 90a/2

Cerīrü'bni Muʿāviye -1- [Ar.ö.i.] ?

C.+ ye 51a/21

cerrārlik -1- [Ar.] dilencilik.

c. idüp 71a/9

cevāb -13- [Ar.] yanıt.

c.+ um 98a/10, 98a/12

c. eydürüz 52b/30

c. virem 89b/25

c. 112a/11, 114a/15, 52a/20, 62b/22, 83a/19, 88b/20, 93a/15, 96b/3, 98b/6

cevher -1- [Ar.] maya, öz; elmas, değerli taş.

c.+ dür 85a/12

cevr -3- [Ar.] eziyet, cefa.

c. itmeyeler 69b/29

c. 107b/20, 68b/15

cevre -1- çevre, etraf, muhit. krş. **çevre**.

c.+ sidür 113a/23

cezā -27- [Ar.] Uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem veya yaptırım.

c.+ ları 102a/7, 112a/16

c.+ ların 109a/4

c.+ sı olısar 57b/7

c.+ sı 107b/28, 119a/18, 57b/7, 69b/10, 69b/16, 94b/19

c.+ sın ḳıldı 107b/19

c.+ sın 102a/18, 103a/13, 113b/22, 65a/20, 66b/7, 69b/27, 69b/31, 91b/8, 92a/27, 95b/31

c. ḳılanlaruñ 107b/19

c. ḳılmaḳda 107b/20

c. ḳılur 103a/8, 117a/18, 94b/20

c. 77b/26

cezāʿ -1- [Ar.] hüzünle ağlayıp sızlanma.

c. 61a/19

cezālan- -2- [Ar.+Tr.] cezaya çarpılmak.

c.- ısarlar 58b/11

c.- ısarsız 58b/12

cibillī -1- [Ar.] yaratılışta olan, tabîî.

c.+ de 111b/18

Cibrāʾil -1- [Ar.ö.i.] İlâhî emirleri meleklere ve peygamberlere ulaştıran vahiy meleği. krş. **Cebrāʾīl**

C. ʿaleyhi's-selām 67a/3

cidāl -1- [Ar.] karşılıklı kavga, savaş.

c. 71a/5

ciddī -1- [Ar.] ağırbaşlı, temkinli.

c. 98b/10

cīfe -2- [Ar.] leş.

c.+ ler 54a/24

c. 89b/16

cihād -1- [Ar.] Allah yolunda ve İslam'ı yaymak için savaşma.

c. ḳılmaḳ 74b/31

cihān -4- [Far.] dünya.

c.+ da 57a/8

c. 74b/27, 87a/25, 93b/11

cihāz -1- [Ar.] çeyiz, takım, alet.

c. idüp 100a/9

cihet -8- [Ar.] yön, taraf.

c.+ den 77b/20

c.+ inden 104b/29, 113b/12, 116b/22, 81b/24

c.+ indendür 99b/31

c.+ ine 52b/25

c. 54b/12

cimāʿ -38- [Ar.] cinsel ilişki.

c.+ a 78b/1

c.+ dan 66b/17, 82b/14

c.+ ı 82b/19

c.+ ile 78b/1, 78b/2, 78b/4

c.+ suz 81a/14

c. getürüp 71a/3

c. ide 71a/2, 77b/4, 80a/1, 80a/28

c. ideler 68a/25

c. idesiz 68a/6

c. idüñ 77b/4

c. itmekde 79b/31

c. itmemekdür 68a/4

c. itmemeklik 68a/2

c. itmese 78b/4

c. itmeyince 81a/6

c. itse 77b/17, 78b/6

c. ḳıl 78b/10

c. ḳılmaġı 81a/6

c. ḳılmadıġı 82b/20

c. ḳılmadın 82b/21

c. ḳılmaḳ 66b/19

c. ḳılmaḳdan 77b/12, 77b/2

c. ḳılmamaḳ 78b/9

c. ḳılmañ 77b/25, 82b/3

c. ḳılmazdan 82b/26

c. olunmadın 82b/16

c. olunmaya 78b/11

c. 78b/7, 81a/12

cinas -1- [Ar.] münasebet, benzeyiş.

c. 119a/3

cināyet -3- [Ar.] insan öldürme.

c.+ lerde 69b/29

c. ḳılsa 69b/30

c. 113b/2

cinn -2- [Ar.] gözle görünmez, lâtif cisimlerden ibaret bir yaratık.

c.+ ile 61b/23

c. 93b/19

cins -15- [Ar.] tür, nevi.

c.+ den 107a/13, 107a/14, 107a/15, 53b/6, 70b/22, 71b/26, 94a/20

c.+ dür 100a/19, 70b/18, 83b/9

c.+ i 100a/19

c.+ inden 63b/31

c.+ üñ 62a/17

c.+ üñüz 60a/26

c. 58a/15

cism -2- [Ar.] beden, gövde; madde.

c.+ i 105b/21

c.+ ile 84b/23

cizye -9- [Ar.] Müslüman olmayan halktan alınan vergi.

c.+ lerin 116a/5

c.+ yi 116a/8

c. virmege 108b/24

c. virmegi 108b/25

c. yazup 58a/12

c. 108a/21, 116a/3, 88a/18, 93a/20

cömerdliġ -1- [Far.+Tr.] cömertlik, eli açıklık.

c.+ i 65a/27

cūd -1- [Ar.] cömertlik, el açıklığı.

c.+ ı 54b/17

Cūdī -1- [Ar.y.a.] Kur'an-ı Kerim'e göre Hz. Nûh'un gemisinin tûfandan sonra üzerine oturduğu dağ.

C.+ den 56b/12

cum'a -1- [Ar.] cuma günü.

c. 73b/6

Cübeyr -1- [Ar.ö.i.] Nesep konusundaki bilgisiyle tanınan sahabi.

C. raẕıya'llāhu ʿanhü 117b/28

krş. **Cübeyr bin Muṭ'im**.

Cübeyr bin Muṭʿim -1- [Ar.ö.i.] Nesep konusundaki bilgisiyle tanınan sahabi.

C. 120b/25

cümle -6- [Ar.] tamamı, hepsi.

c.+ si 90a/28

c.+ sine 96a/5

c. 120a/19, 67a/3, 67a/5, 98b/19

cünūn -1- [Ar.] delirme, çıldırma.

c. ḳılmış 93b/19

cür'et -3- [Ar.] cesaret.

c. idüp 72b/6

c. itdürüp 65a/6

c. ḳılup 87b/14

cüẕām -1- [Ar.] cüzzam, deride çıbanlar ve yaraların oluşmasıyla meydana gelen hastalık.

c.+ uñ 85a/4

Ç

çadır -1- Kadınların başlarına örttükleri büyük beyaz bez, çarşaf.

ç. 82b/23

çaġır - -14- çağırmak.

ç.- an 120a/30

ç.- avuz 67b/9

ç.- dı 120a/29, 120a/30, 120a/31, 84a/11, 86a/6

ç.- duġın 61b/23, 63b/21

ç.- dum 120b/8

ç.- ı söylemeye 79a/24

ç.- up 86a/1

ç.- ur 63b/20, 86a/5

çal - -2- vurmak, daldırmak.

ç.- up 120a/8, 86a/18

çalḳḳoyın -2- sırtüstü.

ç. itmekden 77b/17

ç. 77b/15

çalulu -1- çalılı.

ç. 90b/4

çanaġ -1- çanak, çukurca kap.

ç.+ ı 79b/24

çar -1- çarşaf, baş örtüsü.

ç.+ ıla 79a/20

çāre -10- [Far.] çözüm yolu, çıkar yol.

ç.+ leri 91b/14

ç.+ si 115a/23, 91b/20

ç. ḳıl 85a/31

ç. ḳılısarlar 102a/16

ç. olmaya 87a/22

ç. 109b/14, 80a/19, 86b/8, 91b/22

çāresiz -1- [Far.+Tr.] çaresi bulunmayan, onulmaz. krş. **çāresüz**.

ç. 56b/7

çāresüz -3- - [Far.+Tr.] çaresi bulunmayan, onulmaz. krş. **çāresiz**.

ç. ḳalalar 88b/30

ç. 102b/4, 84b/2

çār nā-çār -1- [Far.] zorunlu olarak, ister istemez.

ç. 54b/30

çegzin - -1- dönmek, dolaşmak.

ç.- ü 88a/10

çehre -2- [Far.] yüz, surat.

tamām-ı ç.+ ñüzde 119b/28

ç.+ sinde 119b/27

çek - -11- çekmek, katlanmak, çıkarmak (kılıç).

ç.- di 113a/1

ʿiddet ç.- e 78b/19

ç.- eler 53b/31

ʿaẕāb ç.- eler 102a/11

ç.- en 69a/2, 82a/27

ç.- megi 74b/30

ç.- mekile 114a/16

ḳılıç ç.- se 64a/24

ç.- üp 102b/8

el ç.- üp 70a/12

çekdür - -1- çektirmek.

ç.- üp 81a/28

çekirge -1- sıçrayabilen, birçok türü olan bir böcek.

ç.+ den 64a/12

çekiş - -3- münakaşa etmek, tartışmak.

ç.- di 112b/30

ç.- ü 94b/1

ç.- ür 68b/3

çeleb -2- Tanrı, Allah.

ç.+ üm 115a/5, 120b/13

çeñe -1- çene.

ç.+ sine 86a/21

çepel -1- kirli, murdar.

ç.+ inden 92a/9

çeri -4- asker.

ç.+ nüñ 85b/19, 86a/9

ç. 120a/14, 85b/19

çetüg -1- kedi.

ç.+ i 79b/25

çevre - -1- etraf, muhit. krş. **cevre**.

ç.- yi 101a/25

çevür - -3- çevirmek, döndürmek.

yüz ç.- mez 57a/5

yüz ç.- se 57a/8

yüz ç.- üp 111b/4

çıḳ - -100- çıkmak.

ç.- a geldi 120a/18, 51a/8, 86a/11

ç.- a 108a/1, 56a/18, 82a/23

ç.- alar 108b/19, 114a/29, 70a/5, 70b/4

ç.- alum 108b/17, 119b/29

ç.- an 107b/25

ç.- ar 102b/13, 104b/28

ç.- ardı 104b/22, 117b/16, 69a/7

dīnden ç.- arlar 52a/14

ç.- arlardı 71a/8, 88b/4

ç.- arlarsa 83b/5

ç.- arsa 79b/15

ç.- ası 79a/18

ç.- dı 102a/30, 107b/24, 108a/4, 108a/6, 112b/25, 119b/13, 119b/26, 69a/24, 73a/8, 84a/13, 85a/30, 86a/28, 89a/13

ḳarşu ç.- dı 114b/13

ç.- dılar 104b/11, 119a/29, 119b/27, 120a/19, 120b/24, 83b/25, 85b/9, 88b/4, 89a/6, 93a/8, 93a/9

ç.- duġın 59b/29

ç.- duḳdan 67a/15

ç.- duḳların 97a/13

ç.- duḳlarından 82a/17

ç.- ıcaḳ 83b/4, 86a/30

ç.- ınca 69a/6, 97a/2

ç.- maġa 106b/8, 81a/27, 93a/30

ṭaşra ç.- maġa 79b/28

ç.- madın 80a/27

ç.- maḳ 119b/29, 70b/2

ç.- maḳlıġa 114a/29

ç.- masunlar 82a/16

ç.- maya 104a/15, 106b/14, 83a/31

ç.- mazdı 104b/20, 104b/22

ç.- mışlardı 54b/8

ç.- sa 64a/23, 64a/25, 76a/19, 76a/20, 79a/17

ç.- salar 85a/1

ç.- sañ 117a/19

sefere ç.- sañuz 71a/10

ç.- uñ 108b/17

ç.- up 104b/23, 112b/29, 119b/20, 119b/21, 54a/23, 68a/26, 71b/4, 79a/8, 82a/1, 85b/29, 86a/6, 86a/7, 86a/8, 91b/23, 97a/12, 98a/19

ç. 84a/12

çıḳar - -40- çıkarmak.

ç.- a 119b/31

ç.- alar 70a/1, 70a/2

ç.- alum 108b/15, 108b/16

ç.- dı 111a/20, 67a/17, 86a/16

ç.- dılar 51a/12, 51b/1, 69b/7, 77b/7, 84b/1, 84b/6

ç.- duḳ 77b/8

ç.- ıcudur 97b/19

ç.- maġa 77b/10

ç.- maḳ 75a/27

ç.- maya 79b/13

ç.- sa 70a/1

ç.- uñ 108b/16, 51a/31, 69b/7

ç.- up 53b/6, 60b/17, 60b/19, 67a/10, 76b/30, 79a/15, 85a/19, 86a/14, 86a/28, 88a/24

yurdından ç.- up 58a/12

ç.- ur 102b/23

ç.- ursın 102b/14, 102b/16

ç. 70a/1

çıḳarıl - -1- çıkarılmak.

ç.- dılar 115b/16

çıraḳ -3- ışık, kandil.

ç.+ larıla 62a/30

ç. 120b/7, 79a/26

çift -1- [Far.] çift, eş.

ç. 62a/19

çiftlen - -21- [Far.+Tr.] evlenmek. krş. **çiftlin-**.

ç.- di 81a/8, 81a/9

ç.- dür 81b/21

ç.- e 77a/11, 81b/10, 82b/10

ç.- eler 81a/16

ç.- en 82b/28

ç.- iser 108a/10

ç.- mek 77a/16, 77a/17, 77a/5, 77a/6

ç.- mekçün 82a/19

ç.- mekden 77a/14, 77a/5, 82a/20

ç.- mekiçün 100b/10, 82b/2

ç.- meye 104a/14

çiftlendür - -10- - [Far.+Tr.] evlendirmek.

ç.- di 112b/20, 81b/22

ç.- e 81b/23, 81b/24

ç.- em 86a/13

ç.- esiz 77a/20

ç.- mek 77a/19

ç.- meñ 77a/18

ç.- meyeler 77a/21

ç.- ür 118b/28

çiftlin - -2- [Far.+Tr.] evlenmek. krş. **çiftlen-**.

ç.- eyin 77a/3

ç.- en 81a/15

çigin -1- omuz, omuz başı.

ç.+ leri 117b/4

çik - -1- çekmek (ceza).

ç.- enler 83b/4

çoban -2- [Far.] çoban, hayvan otlatan kimse.

ç.+ a 63b/20

ç.+ uñ 63b/21

çobanlıḳ -1- [Far.+Tr.] çobanlık.

ç. idüp 85b/26

çoġ -8- çok. krş. **çoḳ.**

ç.+ ı 115b/24, 83b/27, 99a/11

ç.+ ıdı 107a/15, 107a/16, 73a/21, 78b/12

ç.+ ısa 65a/28

çoġal - -1- çoğalmak, artmak. krş. **çoḳal-**.

ç.- ur 75a/6

çoġald - -1- çoğaltmak, artırmak.

ç.- asın 90b/8

çoġıraḳ -2- en çok.

ç. 63a/2, 80a/14

çoḳ -48- çok. krş. **çoġ.**

ç.+ dan 106b/31, 76a/30

ç.+ dur 113a/23, 84a/26, 88a/12, 97a/18

ç.+ ıla 92b/8

ç.+ ları 53a/27

ç. 105b/13, 110b/10, 112a/10, 112a/9, 114a/28, 116a/29, 117b/18,118a/3, 119b/25, 51a/11, 54b/17, 60b/20, 61a/26, 71b/25,

74a/13, 74a/6, 74b/17, 79b/1, 80a/16, 83a/14, 83a/18, 84a/25, 84b/21, 85b/17, 85b/19, 86a/29, 86a/31, 86b/31, 89a/11, 90a/24, 90b/2, 92a/13, 92a/28, 92b/3, 92b/7, 92b/9, 95b/5, 99a/7

çoḳal - -1- çoğalmak, artmak. krş. **çoġal-**.

ç.- dılar 117a/6

çoḳlıġ -2- çokluk. krş. **çoḳlıḳ**, **çoḳluġ**.

ç.+ ıla 116a/28

ç.+ ına 117b/21

çoḳlıḳ -1- çokluk. krş. **çoḳlıġ**, **çoḳluġ**.

ç. 87a/6

çoḳluġ -2- çokluk. krş. **çoḳlıġ**, **çoḳlıḳ**.

ç.+ ı 118a/27

ç.+ ın 89a/20

çök - -3- çökmek.

ç.- miş 89a/16

ç.- üp 120a/26, 56b/20

çömleg -1- küçük kap.

ç.+ i 79b/24

çuḳur -1- oyuk.

ç.+ ına 92b/13

çü -1- [Far.] için, mademki. krş. **çün**.

ç. 71b/9

çün -187- [Far.] için, mademki. krş. **çü**.

ç.+ dür 69b/26, 99b/30

ç. 100b/15, 101a/10, 101a/11, 101a/31, 101a/9, 101b/1, 101b/9, 102a/23, 102a/29, 103a/23, 103a/25, 103b/2, 103b/25, 103b/3, 104a/12, 104a/16, 104a/17, 104a/23, 105a/1, 105a/25, 105a/31, 105b/12, 105b/20, 105b/27, 105b/8, 106a/16, 106a/4, 106b/8, 107a/11, 107a/3, 107b/29, 107b/5, 108b/12, 108b/13, 108b/20, 109a/14, 111a/19, 111a/21, 111a/9, 112b/22, 112b/24, 113a/2, 113a/22, 115a/22, 115b/2, 117a/8, 117b/6, 118a/16, 118a/2, 118a/23, 118a/3, 118a/8, 119a/11, 119b/15, 119b/23, 119b/4, 119b/5, 120b/11, 120b/16, 120b/19, 51a/20, 51a/3, 51a/6, 51a/8, 51b/10, 51b/22, 52a/31, 53a/25, 53b/24, 53b/28, 54b/10, 56a/30, 56a/5, 56b/13,

56b/20, 56b/6, 56b/9, 57a/12, 57a/13, 57a/14, 58b/28, 58b/29, 59a/20, 60a/17, 61a/17, 61b/10, 61b/14, 62a/27, 62b/20, 64a/7, 64a/8, 64b/17, 64b/25, 66b/27, 68a/16, 68a/24, 68a/8, 69a/24, 70b/11, 70b/17, 70b/3, 71b/26, 72b/25, 72b/6, 73a/10, 73a/8, 73a/9, 74b/30, 75a/18, 75a/20, 76a/1, 76a/4, 76b/10, 76b/15, 76b/30, 77a/13, 77b/5, 78a/19, 78b/11, 80a/26, 81a/27, 81b/18, 82a/15, 83a/7, 84a/1, 84a/10, 84a/23, 84b/1, 84b/13, 84b/18, 84b/25, 84b/29, 85a/16, 85a/24, 85a/29, 85b/15, 85b/27, 85b/28, 85b/9, 86a/30, 86b/4, 87b/8, 88a/4, 88a/5, 88a/6, 88b/24, 88b/28, 88b/4, 88b/5, 89a/23, 89b/22, 89b/25, 89b/5, 91b/6, 91b/8, 92a/5, 92a/7, 92b/25, 93a/22, 93a/24, 94a/25, 94b/20, 95b/10, 96a/12, 96a/17, 96a/19, 96a/27, 96a/30, 96b/2, 96b/7, 97a/14, 98a/11, 98a/12, 98a/8, 98b/19, 98b/27, 98b/5, 99a/24, 99a/28, 99a/8, 99b/5

çünki -19- [Far.] çünkü.

ç. 101a/2, 110a/24, 112a/27, 114b/9, 54b/11, 58b/16, 58b/21, 59a/15, 65b/13, 68b/11, 69b/17, 71a/21, 77a/3, 77b/21, 80a/12, 84a/11, 85b/23, 93a/8, 94a/31

çüri - -1- çürümek, bozulmak. krş. **çürü-**.

ç.- yüp 89b/16

çürü - -4- çürümek, bozulmak. krş. **çüri-**

.ç.- miş nefisler 83b/21

ç.- miş 89b/2, 89b/4, 89b/6

çürük -3- çürümüş, bozulmuş.

ç. 90b/3, 90b/5, 90b/6

D

da -1- dahi, bile. krş. **dağı, daḫı, daḫu**.

d. 94b/13

dābbe -1- [Ar.] Kıyamet alâmetlerinde sözü edilen bir yaratık.

d.+ leri 62b/6

dağı -2- - dahi, bile. krş. **da, daḫı, daḫu**.

d. 100a/29, 72b/2

Daḥdāḥ -1- [Ar.ö.i.] sahabi.

D.+ ıla 84a/8

daḫı -1367- - dahi, bile. krş. **dağı, da, daḫu**.

d. ḳılurlar 51b/16

d. 100a/10, 100a/11, 100a/14, 100a/15, 100a/16, 100a/19, 100a/22, 100a/25, 100a/26, 100a/27, 100a/28, 100a/5, 100b/10, 100b/13, 100b/14, 100b/21, 100b/23, 100b/25, 100b/26, 100b/27, 100b/8, 100b/9, 101a/16, 101a/17, 101a/18, 101a/19, 101a/2, 101a/21, 101a/24, 101a/27, 101a/30, 101a/31, 101a/7, 101a/9, 101b/10, 101b/11, 101b/17, 101b/2, 101b/24, 101b/26, 101b/31, 101b/4, 101b/6, 102a/11, 102a/12, 102a/2, 102a/27, 102a/4, 102b/1, 102b/15, 102b/16, 102b/17, 102b/18, 102b/24, 102b/29, 102b/8, 102b/9, 103a/10, 103a/11, 103a/21, 103a/29, 103a/31, 103a/4, 103a/8, 103b/1, 103b/10, 103b/13, 103b/17, 103b/19, 103b/20, 103b/25, 103b/28, 103b/9, 104a/10, 104a/2, 104a/27, 104a/29, 104a/3, 104a/8, 104b/31, 105a/17, 105a/2, 105a/20, 105a/21, 105a/25, 105a/29, 105a/3, 105a/6, 105a/8, 105b/13, 105b/18, 105b/19, 105b/21, 105b/24, 105b/30, 105b/31, 105b/8, 106a/1, 106a/14, 106a/19, 106a/2, 106a/23, 106a/24, 106a/26, 106a/3, 106a/8, 106b/12, 106b/14, 106b/16, 106b/19, 106b/24, 106b/27, 106b/28, 106b/3, 106b/5, 106b/6, 106b/8, 107a/23, 107a/24, 107a/28, 107a/29, 107a/6, 107b/10, 107b/15, 107b/16, 107b/19, 107b/2, 108a/11, 108a/12, 108a/13, 108a/15, 108a/20, 108a/21, 108a/22, 108a/24, 108a/27, 108a/28, 108a/3, 108a/30,

108a/31, 108b/10, 108b/16, 108b/17, 108b/19, 108b/22, 108b/3, 108b/31, 108b/8, 109a/1, 109a/11, 109a/12, 109a/18, 109a/19, 109a/25, 109a/28, 109a/4, 109b/10, 109b/16, 109b/23, 109b/28, 109b/30, 109b/5, 109b/6, 109b/8, 110a/10, 110a/12, 110a/16, 110a/2, 110a/21, 110a/28, 110a/3, 110a/30, 110a/8, 110b/1, 110b/16, 110b/19, 110b/20, 110b/24, 110b/25, 110b/27, 110b/31, 110b/4, 110b/7, 111a/12, 111a/13, 111a/16, 111a/2, 111a/20, 111a/22, 111a/29, 111b/12, 111b/15, 111b/16, 111b/24, 111b/27, 111b/28, 111b/31, 111b/8, 112a/10, 112a/17, 112a/18, 112a/19, 112a/2, 112a/20, 112a/22, 112a/5, 112b/1, 112b/12, 112b/13, 112b/14, 112b/15, 112b/18, 112b/2, 112b/24, 112b/26, 112b/27, 112b/31, 112b/4, 112b/9, 113a/19, 113a/30, 113a/31, 113a/5, 113b/1, 113b/10, 113b/17, 113b/18, 113b/19, 113b/21, 113b/23, 113b/3, 113b/31, 113b/4, 114a/2, 114a/29, 114a/6, 114a/9, 114b/21, 114b/24, 114b/25, 114b/30, 114b/31, 114b/6, 114b/7, 115a/2, 115a/25, 115a/27, 115a/4, 115a/7, 115b/11, 115b/15, 115b/24, 115b/25, 115b/26, 115b/31, 115b/5, 116a/1, 116a/11, 116a/12, 116a/22, 116a/23, 116a/26, 116a/3, 116a/4, 116a/6, 116b/10, 116b/11, 116b/14, 116b/15, 116b/19, 116b/24, 116b/25, 116b/27, 116b/6, 117a/18, 117a/2, 117a/21, 117a/23, 117a/9, 117b/14, 117b/17, 117b/2, 117b/20, 117b/21, 117b/27, 117b/3, 117b/4, 118a/14, 118a/16, 118a/22, 118a/28, 118a/4, 118a/7, 118a/8, 118a/9, 118b/15, 118b/16, 118b/17, 118b/19, 118b/20,

118b/22, 118b/23, 118b/26, 118b/27, 118b/28, 118b/4, 118b/6, 118b/7, 119a/11, 119a/12, 119a/17, 119a/23, 119a/24, 119a/27, 119a/31, 119a/4, 119a/7, 119b/1, 119b/12, 119b/16, 119b/18, 119b/24, 119b/27, 119b/30, 119b/9, 120a/10, 120a/22, 120a/23, 120a/25, 120a/29, 120a/5, 120b/10, 120b/22, 120b/29, 120b/31, 120b/5, 120b/6, 51a/2, 51a/23, 51a/24, 51b/11, 51b/12, 51b/17, 51b/24, 51b/5, 52a/11, 52a/13, 52a/14, 52a/24, 52a/25, 52a/27, 52a/7, 52a/8, 52b/12, 52b/15, 52b/16, 52b/18, 52b/2, 52b/23, 52b/28, 52b/5, 52b/7, 52b/8, 52b/9, 53a/1, 53a/11, 53a/13, 53a/14, 53a/15, 53a/16, 53a/17, 53a/20, 53a/22, 53b/14, 53b/18, 53b/19, 53b/2, 53b/20, 53b/21, 53b/22, 53b/26, 53b/27, 53b/28, 53b/29, 53b/30, 53b/31, 53b/6, 54a/1, 54a/11, 54a/14, 54a/15, 54a/16, 54a/2, 54a/21, 54a/29, 54a/3, 54a/31, 54a/5, 54a/9, 54b/16, 54b/18, 54b/21, 54b/30, 54b/5, 54b/6, 54b/7, 55a/1, 55a/11, 55a/16, 55a/17, 55a/19, 55a/2, 55a/21, 55a/25, 55a/3, 55a/4, 55a/5, 55a/7, 55a/9, 55b/13, 55b/14, 55b/4, 55b/6, 56a/1, 56a/12, 56a/14, 56a/15, 56a/16, 56a/18, 56a/19, 56a/20, 56a/23, 56a/25, 56a/26, 56a/27, 56a/31, 56a/6, 56a/9, 56b/10, 56b/11, 56b/12, 56b/18, 56b/22, 56b/25, 56b/26, 56b/27, 56b/4, 56b/5, 56b/8, 57a/10, 57a/14, 57a/17, 57a/2, 57a/21, 57a/22, 57a/23, 57a/24, 57a/3, 57a/4, 57a/8, 57a/9, 57b/12, 57b/2, 57b/20, 57b/25, 57b/26, 57b/29, 57b/30, 57b/31, 57b/4, 57b/5, 57b/7, 57b/9, 58a/24, 58a/27, 58a/28, 58a/30, 58a/5, 58a/8, 58b/11, 58b/13, 58b/14, 58b/16, 58b/18, 58b/2, 58b/20,

58b/24, 58b/25, 58b/28, 58b/5, 58b/9, 59a/18, 59a/20, 59a/22, 59a/24, 59a/26, 59a/27, 59a/6, 59a/8, 59b/10, 59b/15, 59b/23, 59b/27, 59b/30, 59b/9, 60a/14, 60a/15, 60a/18, 60a/19, 60a/22, 60a/23, 60a/26, 60a/30, 60a/31, 60a/5, 60a/6, 60a/8, 60b/1, 60b/10, 60b/11, 60b/15, 60b/16, 60b/18, 60b/20, 60b/22, 60b/27, 60b/28, 60b/29, 60b/3, 60b/31, 60b/4, 60b/5, 60b/7, 60b/9, 61a/1, 61a/10, 61a/13, 61a/14, 61a/15, 61a/16, 61a/19, 61a/2, 61a/24, 61a/25, 61a/28, 61a/29, 61a/31, 61a/4, 61a/9, 61b/1, 61b/13, 61b/15, 61b/18, 61b/19, 61b/21, 61b/23, 61b/31, 62a/13, 62a/2, 62a/31, 62a/4, 62a/5, 62a/8, 62b/1, 62b/18, 62b/2, 62b/21, 62b/25, 62b/27, 62b/3, 62b/4, 62b/5, 62b/6, 62b/7, 63a/10, 63a/17, 63a/18, 63a/22, 63a/24, 63a/26, 63a/28, 63a/6, 63a/9, 63b/10, 63b/15, 63b/22, 63b/25, 63b/31, 63b/7, 63b/8, 64a/12, 64a/13, 64a/16, 64a/17, 64a/19, 64a/26, 64a/30, 64a/5, 64b/10, 64b/14, 64b/20, 64b/26, 64b/27, 64b/30, 64b/4, 64b/7, 64b/9, 65a/11, 65a/19, 65a/2, 65a/21, 65a/22, 65a/24, 65a/27, 65a/28, 65a/29, 65a/31, 65a/5, 65b/1, 65b/11, 65b/18, 65b/19, 65b/21, 65b/22, 65b/24, 65b/26, 65b/27, 65b/3, 65b/4, 65b/7, 66a/10, 66a/12, 66a/13, 66a/20, 66a/21, 66a/22, 66a/24, 66a/27, 66a/3, 66a/31, 66a/6, 66a/8, 66b/12, 66b/13, 66b/20, 66b/25, 66b/30, 66b/6, 66b/7, 67a/1, 67a/19, 67a/20, 67a/22, 67a/24, 67a/26, 67a/27, 67a/28, 67a/29, 67a/30, 67a/8, 67a/9, 67b/6, 68a/27, 68a/5, 68a/7, 68b/1, 68b/14, 68b/16, 68b/2, 68b/23, 68b/26, 68b/8, 69a/17, 69a/2, 69a/22, 69a/3, 69a/31, 69b/1, 69b/10, 69b/12, 69b/2,

69b/22, 69b/24, 69b/27, 69b/31, 69b/7, 69b/8, 70a/12, 70a/15, 70a/18, 70a/23, 70a/3, 70a/31, 70a/5, 70a/7, 70b/14, 70b/16, 70b/18, 70b/20, 70b/23, 70b/29, 70b/3, 70b/5, 70b/7, 71a/1, 71a/13, 71a/14, 71a/16, 71a/19, 71a/24, 71a/25, 71a/28, 71a/30, 71a/7, 71a/8, 71b/1, 71b/14, 71b/15, 71b/19, 71b/2, 71b/22, 71b/23, 71b/28, 71b/3, 71b/31, 71b/4, 71b/5, 71b/6, 71b/7, 72a/12, 72a/13, 72a/17, 72a/21, 72a/23, 72a/25, 72a/5, 72b/10, 72b/11, 72b/13, 72b/19, 72b/20, 72b/21, 72b/25, 72b/28, 72b/29, 72b/30, 72b/5, 72b/9, 73a/18, 73a/19, 73a/20, 73a/3, 73b/1, 73b/11, 73b/14, 73b/27, 73b/29, 73b/3, 73b/30, 73b/4, 74a/1, 74a/15, 74a/23, 74a/24, 74a/4, 74a/5, 74a/6, 74a/7, 74b/1, 74b/14, 74b/16, 74b/20, 74b/21, 74b/22, 74b/24, 74b/27, 74b/29, 74b/3, 74b/7, 75a/12, 75a/16, 75a/21, 75a/27, 75a/28, 75a/30, 75a/7, 75b/1, 75b/10, 75b/14, 75b/15, 75b/6, 76a/10, 76a/11, 76a/13, 76a/15, 76a/18, 76a/23, 76a/24, 76a/28, 76a/31, 76a/4, 76a/8, 76a/9, 76b/1, 76b/10, 76b/20, 76b/25, 76b/29, 76b/3, 76b/5, 76b/8, 77a/13, 77a/14, 77a/17, 77a/18, 77a/20, 77a/22, 77a/26, 77a/29, 77a/3, 77a/6, 77b/11, 77b/13, 77b/14, 77b/20, 77b/21, 77b/28, 77b/29, 78a/13, 78a/19, 78a/2, 78a/23, 78a/24, 78a/25, 78a/8, 78b/12, 78b/14, 78b/22, 78b/23, 78b/24, 78b/27, 78b/28, 78b/30, 79a/10, 79a/11, 79a/12, 79a/13, 79a/14, 79a/16, 79a/17, 79a/18, 79a/20, 79a/25, 79a/28, 79a/29, 79a/30, 79a/4, 79a/5, 79a/8, 79a/9, 79b/1, 79b/10, 79b/11, 79b/13, 79b/19, 79b/2, 79b/22, 79b/25, 79b/26, 79b/29, 79b/3, 79b/31, 79b/4, 79b/7,

80a/11, 80a/12, 80a/15, 80a/17, 80a/18, 80a/19, 80a/20, 80a/21, 80a/24, 80a/26, 80a/31, 80a/6, 80a/8, 80b/15, 80b/19, 80b/27, 80b/28, 81a/10, 81a/12, 81a/14, 81a/16, 81a/21, 81a/28, 81a/5, 81b/1, 81b/12, 81b/16, 81b/2, 81b/24, 81b/25, 81b/3, 81b/31, 81b/4, 81b/5, 81b/9, 82a/12, 82a/15, 82a/19, 82a/2, 82a/20, 82a/21, 82a/23, 82a/3, 82a/30, 82a/5, 82a/7, 82a/8, 82b/10, 82b/11, 82b/12, 82b/13, 82b/14, 82b/17, 82b/23, 82b/26, 82b/7, 83a/15, 83a/17, 83a/22, 83a/26, 83a/3, 83a/30, 83a/5, 83a/8, 83b/1, 83b/11, 83b/2, 83b/28, 83b/3, 83b/30, 83b/31, 83b/5, 83b/7, 83b/9, 84a/20, 84a/26, 84a/3, 84a/4, 84a/8, 84b/23, 84b/27, 84b/3, 84b/31, 85a/13, 85a/16, 85a/25, 85b/2, 85b/21, 85b/25, 85b/31, 85b/7, 85b/8, 86a/1, 86a/10, 86a/13, 86a/2, 86a/20, 86a/21, 86a/3, 86a/4, 86b/12, 86b/13, 86b/15, 86b/18, 86b/22, 86b/25, 86b/31, 86b/5, 86b/6, 87a/10, 87a/18, 87a/23, 87a/25, 87a/29, 87a/5, 87a/8, 87b/1, 87b/11, 87b/12, 87b/17, 87b/18, 87b/2, 87b/22, 87b/28, 87b/3, 87b/8, 88a/1, 88a/17, 88a/21, 88a/22, 88a/29, 88a/6, 88b/12, 88b/18, 88b/20, 88b/24, 88b/25, 88b/28, 89a/, 89a/1, 89a/14, 89a/17, 89a/18, 89a/23, 89a/24, 89a/26, 89a/30, 89a/31, 89a/6, 89b/12, 89b/24, 89b/26, 89b/3, 89b/4, 90a/1, 90a/10, 90a/11, 90a/12, 90a/24, 90a/25, 90a/26, 90a/3, 90a/30, 90a/31, 90a/4, 90a/8, 90a/9, 90b/2, 90b/3, 90b/4, 90b/6, 91a/10, 91a/11, 91a/14, 91a/22, 91a/25, 91a/3, 91a/4, 91a/5, 91b/12, 91b/13, 91b/16, 91b/17, 91b/20, 91b/21, 91b/26, 91b/3, 91b/4, 91b/6, 91b/7, 91b/8, 92a/12, 92a/2, 92a/23, 92a/25,

92a/26, 92a/7, 92a/8, 92b/1, 92b/31, 92b/7, 92b/9, 93a/21, 93a/4, 93a/5, 93a/7, 93a/8, 93b/10, 93b/14, 93b/23, 93b/25, 93b/26, 93b/28, 94a/10, 94a/11, 94a/13, 94a/21, 94a/23, 94a/24, 94a/29, 94a/3, 94a/30, 94a/7, 94a/9, 94b/11, 94b/12, 94b/16, 94b/24, 94b/25, 94b/27, 94b/28, 94b/30, 94b/5, 95a/14, 95a/2, 95a/22, 95a/25, 95a/26, 95a/3, 95a/31, 95a/6, 95b/10, 95b/11, 95b/12, 95b/19, 95b/26, 95b/27, 95b/28, 95b/5, 95b/7, 96a/1, 96a/22, 96a/26, 96a/3, 96a/30, 96a/6, 96b/11, 96b/12, 96b/13, 96b/15, 96b/28, 96b/3, 96b/5, 97a/1, 97a/16, 97a/21, 97a/22, 97a/28, 97a/3, 97a/4, 97b/10, 97b/12, 97b/13, 97b/17, 97b/18, 97b/22, 97b/28, 97b/29, 97b/4, 97b/7, 97b/8, 97b/9, 98a/1, 98a/17, 98a/18, 98a/19, 98a/2, 98a/22, 98a/28, 98a/30, 98b/1, 98b/11, 98b/13, 98b/17, 98b/2, 98b/21, 98b/3, 99a/14, 99a/18, 99a/19, 99a/20, 99a/23, 99a/31, 99a/4, 99b/13, 99b/21, 99b/24, 99b/8

dāḫil -2- iç, içeride.

d.+ dür 54b/4

d. 78b/22

daḫu -1- dahi, bile. krş. **daġı, daḫı, da**.

d. 87a/25

daḳāyıḳ -1- [Ar.ç. **daḳīḳa**] anlaşılması güç ve dikkat isteyen ince şeyler.

d.+ ın 98b/21

daḳīḳ -1- [Ar.] anlaşılması güç ve dikkat isteyen ince şey.

d. 97b/4

dāne -6- [Far.] tohum.

d.+ den 90a/28

d.+ si 118b/12

d.+ sinden 90a/27

d.+ sine 99b/29

d. 90a/28

dār -1- [Ar.] ev, mesken.

d.- ı miḥnetdür 114a/30

daʿvā -1- [Ar.] mesele, ülkü.

d. idersiz 57a/29

davar -1- binek hayvanı.

d. 95b/9

daʿvet -32- [Ar.] çağrı, çağırma.

d.+ e 74b/12

d.+ i idersiz 57a/29

d.+ lerine 55a/31

d. eyledi 74a/20

d. eyleyeler 114b/20

d. idem 107a/31

d. ider 88a/27

d. iderdi 57b/13

d. idici 120b/13

d. ḳıla 120b/11, 57a/1

d. ḳılġıl 89b/28

d. ḳılalar 109a/16

d. ḳılan 113b/26, 73b/8

d. ḳılasın 55a/22

d. ḳıldı 103a/23, 103b/22, 63b/4, 89b/31

d. ḳıldılar 51b/8

d. ḳılduġın 59a/3

d. ḳılduḳ 63a/16

d. ḳılmaġa 59a/27

d. ḳılmaḳda 63b/19

d. ḳılmaḳdur 93a/16

d. ḳılsalar 77b/31

d. ḳılur 77a/23, 77a/24

d. ḳılurlardı 57b/12

d. olunsañuz 73a/15

d. olunurlar 102a/5

daʿvī -11- [Ar.] bir kimsenin hakkını araması. bkz. **daʿvā**.

d.+ lerin 68b/4

d.+ ñüz 68b/16

d.+ si 68b/8

d.+ sin 68b/7

d. ḳıldı 110b/4

d. ḳılmadılar 87b/19

d. ḳılur 58b/11

d. ḳılurlar 54b/4

d. ḳılurlardı 57b/5

d. ḳılursın 63a/4

d. 53b/17

daʿvīci -1- [Ar.+Tr.] davacı, dava eden.

d.+ si 79b/14

Dāvud -29- [Ar.ö.i.] Hz. Davut. İsrailoğullarına gönderilen ve

kendisine Zebur verilen peygamber.

D.+ a 86b/10, 86b/13, 86b/4

D.+ dur 86a/22

D.+ ı 85b/28, 86b/7

D. ʿaleyhi's-selām 85b/26

D. 85b/28, 85b/30, 85b/31, 86a/1, 86a/11, 86a/13, 86a/15, 86a/16, 86a/17, 86a/20, 86a/23, 86a/25, 86a/27, 86a/3, 86a/7, 86a/9, 86b/11, 86b/13, 86b/3, 86b/8

dāye -3- [Far.] taya, sütnine, çocuğa bakan dadı.

d. 104b/21, 82a/4, 82a/9

dayı -1- annenin erkek kardeşi.

d.+ sına 82a/7

dāyim -21- [Ar.] devamlı, sürekli.

d.+ dür 76b/5, 87b/2

d. olısar 88a/28

d. olmaḳdur 98b/13

d. olup 119a/5

d. 104a/15, 114a/9, 115a/11, 115b/3, 60b/12, 65a/7, 72b/23, 73a/5, 76a/16, 77a/22, 90a/11, 90a/13, 96a/21, 97a/18, 97b/7

saʿy-i d. 72b/22

dāyimraḳ -1- [Ar.+Tr.] devamlı, sürekli.

d. ḳıldı 65a/6

de - -45- demek, söylemek.

d.- mişlerdür 94b/27

d.- rse 79a/7

d.- yü 101a/31, 101b/1, 101b/3, 104a/25, 107b/8, 113a/14, 115b/16, 115b/17, 117a/9, 118a/24, 118a/25, 118b/15, 120a/28, 52a/19, 52a/23, 57b/2, 58b/31, 60b/25, 63a/20, 63a/4, 64b/25, 65a/26, 66a/6, 68b/18, 71a/27, 71b/26, 72b/24, 77b/23, 78a/10, 78a/22, 78a/6, 78a/8, 78b/5, 83a/8, 83b/19, 85a/7, 87b/19, 88a/16, 93b/26, 94b/31, 98b/25

d.- yüben 89b/22

de -1- dahi. krş. **dağı, daḫı, daḫu**.

d. 86a/25

debbāġ -1- [Ar.] tabak, sepici, deri terbiye eden kimse.

d. 84b/16

debūr -1- [Ar.] batı rüzgarı.

d. 62b/8

Deccāl -2- [Ar.ö.i.] Kıyâmetin büyük alâmetlerinden biri. Kıyâmete yakın çıkacağı bildirilen ve Îsâ aleyhisselâm ile hazret-i Mehdî tarafından öldürülecek olan zâlim.

D. 108a/10, 108a/9

dede -5- dede, ata, ced.

d.+ den 105a/3

d.+ leri 116a/9

d.+ leridür 101b/20

d.+ si 57a/23, 93a/9

defʿ -18- [Ar.] uzaklaştırma, savurma.

d. eylegil 72a/13

d. eyleye 58a/7

d. ider 86b/16, 86b/17, 86b/18

d. idi vir 100b/21

d. idici 62b/19

d. idüp 100b/23, 72a/14, 87a/2var

d. itmege 115a/4, 91b/20

d. itmekile 86b/22

d. itmekligi 86b/15

d. itmese 86b/18

d. olacaḳ 64a/30

d. olunca 104b/24

d. olunup 64a/21

def -1- tef, zilli bir kasnağa geçirilmiş kursak zarından oluşan çalgı.

d.+ ler 120a/8

defʿa -3- [Ar.] kez, kere.

d.+ da 72a/22

d. 120a/19, 72a/21

defʿaten -1- [Ar.] bir defada, birden.

d. 101b/4

defn -2- [Ar.] gömme.

d. eyledi 51a/4

d. olunmışdı 106b/23

defter -5- [Ar.] defter, üzerine yazı yazılan nesne.

d.+ ler 51a/12

d.+ lerden 51b/28

d.+ lerin 51b/27

d.+ lerine 51a/17

d.+ leriñüzde 92b/20

deg - -3- değmek, ulaşmak, dokunmak; hak etmek.

d.- medi 106a/7

d.- mez 113a/30

d.- se 96b/31

degil -1- değil. krş. **degül**.

d. 55b/1

degin -32- kadar.

d. 100a/5, 102b/16, 104b/22, 108a/13, 113a/31, 114b/10, 117b/19, 118b/14, 120a/10, 120a/23, 51b/27, 53a/31, 54a/24, 61a/8, 66b/18, 68a/14, 69a/22, 72a/29, 72a/30, 72b/2, 76a/29, 78a/28, 86b/11, 89a/26, 89b/4, 94b/14, 94b/24, 95b/6, 97a/16, 99b/1, 99b/4

olaña d. 51a/9

degin - -1- değinmek.

d.- di 66b/19

degirmilen - -1- ?

d.- üp 68b/28

degme -1- her, herhangi bir.

d. 95a/24

degül -181- değil. krş. **degil**.

d.+ di 64b/25, 80b/4, 83b/29

ḥarām d.+ di 103b/28

mālik d.+ di 93b/7

d.+ düñ 105b/23

ḥāżır d.+ düñ 105b/23

d.+ dür 103a/3, 109b/20, 109b/5, 110b/14, 113a/19, 115b/26, 117b/22, 51a/13, 51a/4, 52b/17, 52b/19, 60b/15, 62a/16, 62a/26, 68a/22, 69a/9, 72a/25, 75a/25, 77b/17, 78b/30, 80a/7, 80a/9, 80b/15, 80b/22, 80b/23, 80b/28, 87b/1, 88b/20, 96a/7, 96b/14, 97b/24

baʿīd d.+ dür 106a/26

benden d.+ dür 85b/5

bulunacaḳ d.+ dür 92b/22

cāiz d.+ dür 70b/2

devā d.+ dür 52b/16

eyle d.+ dür 108b/13

ġāfil d.+ dür 59b/3, 87b/6

ḥācet d.+ dür 72a/16

ḫafī d.+ dür 103a/12

ḥarām d.+ dür 64a/9
ḥelāl d.+ dür 64a/19
iḫtiyārī d.+ dür 80a/2
maḳbūl d.+ dür 101a/25, 112a/1
mensūḫ d.+ dür 65b/20, 66a/25
meẕkūr d.+ dür 109a/25
mümkin d.+ dür 79b/20
revā d.+ dür 64a/27, 67a/17, 77a/15
siḥr d.+ dür 107a/14
şarṭ d.+ dür 79b/31
mālik d.+ em 59a/28
d.+ in 68b/8, 78b/31
d.+ ler 112b/3, 116a/17, 116a/31, 116b/8, 117a/1, 63a/22, 99a/8
mālik d.+ ler 87b/22
namāz ḳılası d.+ ler 59b/9
suʾāl olacaḳ d.+ ler 58b/13
d.+ lerdür 52a/18
d.+ misse 51a/20, 86b/15
d.+ miş 110a/2, 110b/12, 78a/16
d.+ se 79a/7
d.+ sin 59b/10
suʾāl oluncaḳ d.+ sin 55a/25
d.+ siz 92a/9, 93a/11
lāyıḳ d.+ siz 111a/4
şoracaḳ d.+ siz 58b/12
d.+ üm 80a/8, 86a/17
rāżı d.+ üz 111b/8
d. 100a/18, 100a/25, 100b/10, 100b/6, 102a/25, 104b/29, 105a/22, 105a/27, 105b/7, 106b/20, 110b/25, 110b/26, 112b/5, 115a/11, 115b/28, 115b/29, 116b/1, 116b/14, 117a/8, 120b/17, 53b/9, 57b/17, 57b/28, 60a/10, 62a/30, 65a/15, 66b/5, 70a/19, 71a/9, 72b/18, 75a/9, 75b/2, 76a/11, 77b/10, 78b/22, 80a/13, 80a/21, 80a/23, 81a/11, 81b/1, 83b/14, 85b/17, 87a/23, 88b/28, 97b/21, 97b/8, 98a/27, 99a/10, 99a/13, 99a/3, 99a/8
bāḳī d. 100a/25
böyle d. 102a/2
bulacaḳ d. 55b/3
cāiz d. 106a/10, 114a/14
ġāfil d. 113b/22

ḫācet d. 51a/3

ḫafī d. 58b/7

ḫālī d. 94a/14

ḫāliḳ d. 107b/2

ḳan d. 64a/13

lāzım d. 70b/21, 93a/12, 93a/14

maḫṣūṣ d. 109a/8, 54b/13

māniʿ d. 111b/31

menfaʿat idiser d. 52a/13

menfaʿat olısar d. 63a/8

mensūḫ d. 114a/20, 54b/14

meṣel d. 108b/13

muʿāyene d. 114a/3

muntaẓır d. 73b/16

nesne d. 51b/6, 54a/10

olacaḳ d. 53b/27

revā d. 114a/14, 52b/30, 70b/5, 77a/17, 82b/1

rıżā d. 100b/14

ribā d. 93b/28

suʾāl olunacaḳ d. 57b/9

şek d. 100b/9

viriliser d. 97a/23

yardımcı olacaḳ d. 55b/4

degür - -11- değirmek, ulaştırmak.

d.- di 105a/26, 110a/16

d.- diler 106b/19, 59a/2

d.- dük 58b/30

d.- düñüz mi 58b/30

d.- esin 55a/24

d.- mediler 58b/31

d.- mek 76a/9

d.- meyeler 82a/1

d.- ürlerdi 102b/31

degüş - -1- değişmek.

d.- ürse 53a/18

dek -14- kadar.

d.+ dür 94b/25

d. 103b/30, 113a/28, 114b/12, 115b/16, 115b/31, 118a/24, 52b/27, 66b/18, 68a/10, 80b/19, 83a/10, 96a/28, 96a/30

del - -3- delmek.

d.- di 86a/28

d.- erdi 69a/6

d.- üp 69a/7

delālet -23- [Ar.] yol gösterme, kılavuzluk.

d. iden 113a/10

d. ider 64a/7, 64b/13

d. idüp 51b/1

d. ḳılmayınca 60a/15

d. ḳılup 109b/21

d. ḳılur 101a/20, 104b/18, 109a/15, 112a/8, 112b/6, 51a/18, 56b/16, 58b/22, 64b/6, 74b/27, 78b/9, 81b/22, 83b/28, 87b/16, 91b/30

d. olan 86b/31

d. 119b/2

delīl -27- [Ar.] iz, belirti, işaret.

d.+ dür 107b/13, 109b/17, 113a/24, 119a/22, 54a/13, 87b/13, 87b/17, 93a/21

d.+ ler 113b/31, 87a/9

d.+ leri 54b/27

d. olan 62a/9

d. 101a/15, 107a/26, 51a/21, 56a/4, 62a/28, 62a/29, 62b/9, 63b/15, 63b/17, 83b/24, 84a/25, 92b/7, 95b/23, 96a/8

delü -1- deli.

d.+ dür 95a/19

delük -2- delik.

d.+ den 69a/6

d. 83b/19

dem -1- [Far.] an, zaman.

d. 115a/29

demür -2- demir.

d.+ den 86b/13

d. 119b/18

den - -1- denmek, söylenmek.

d.- düġine 85a/24

denil - -1- denilmek, söylenilmek. krş. **denül-**.

d.- e 98b/6

deñiz -10- deniz.

d.+ de 60a/4

d.+ e 51a/5, 89b/17

d.+ ler 62b/1

d. 51a/5, 62b/3, 73b/23, 89b/15, 89b/16, 97b/12

denk -2- eş, benzer.

d.+ dür 61b/1, 61b/2

deñlü -1- denli, kadar.

d. 116a/29

deñül - -1- denilmek, söylenilmek. krş. **denil-**.

d.- dügin 56b/5

depele - -27- öldürmek, hücum etmek.

d.- di 119b/10, 120b/20

d.- diler 108a/4, 73a/29

d.- mege 73a/5

d.- mek 96b/31

d.- mekile 61a/15

d.- ñ 69b/10, 69b/14, 69b/5

d.- rlerdi 65b/17, 65b/18, 65b/19

d.- se 65b/21, 66a/3

d.- ye 108a/1, 66a/1, 73a/4, 86a/12, 86a/13

d.- yeler 70a/19

d.- yüz 65b/12, 65b/13

d. 107b/23

depelen - -10- öldürülmek, hücum altında kalmak.

d.- di 117b/27, 120a/30, 120b/1, 120b/4, 86b/10

d.- diler 61a/8, 65b/11

d.- eler 116a/6

d.- meye 56a/31

d.- miş ola 54b/1

depren - -1- kıpırdanmak.

d.- ür 62b/6

derbend -3- [Far.] dar geçit, boğaz.

d.+ e 120a/14

d. 120a/2, 120a/3

dere -1- [Far.] küçük akar su.

d. 120a/17

derecāt -1- [Ar.ç. **derece**] dereceler, seviyeler, aşamalar.

d.+ e 87a/8

derece -4- [Ar.] derece, seviye, aşama.

d.+ den 107b/30

d.+ dür 118b/9

d.+ ler 112b/16

d.+ sin 87a/2var

deri -1- deri, cilt.

d. 89b/2

derincek -1- baş örtüsü.

d. 82b/22

derv̈iş -9- [Far.] bir tarikata ve şeyhe bağlı olan mürid, sûfiyâne bir hayat yaşayan kişi.

d.+ i 78a/11

d.+ lere 76a/9

d. olam 65a/26

d. olasın 92a/23

d. 116a/6, 74b/7, 91a/4, 91a/8, 94b/13

dervīşlik -2- [Far.+Tr.] dervişlik faaliyetinde bulunma.

d.+ de 65b/1

d.+ ile 92a/22

destūr -17-[Far.] izin, müsaade.

d.+ dur 86a/23

d.+ ıla 85b/29

d.+ ile 106a/29, 106b/18, 106b/23, 106b/25, 106b/28, 87b/17

d.+ insiz 79a/10, 79a/8

d. virdi 75b/13

d. vire 87b/15

d. virilmemişdür 96a/30

d. virmeyince 79a/11

d. virüp 79a/18

d. 79a/17, 96a/29

destūrinsüz -1- [Far.+Tr.] destursuz, izinsiz.

d. 79b/7

destūrsuz -1- [Far.+Tr.] izinsiz.

d. 79b/15

devā -2- [Ar.] ilaç, çare.

d.+ dur 52b/16

d. degüldür 52b/16

deve -21- hörgüçlü binek hayvanı.

d.+ den 70b/19, 76a/13

d.+ ler 107a/24, 71b/25

d.+ nüñ 76a/20

d.+ si 54b/15

d.+ yi 63a/31

d. 100a/15, 100a/21, 113a/17, 113a/3, 119b/11, 120b/27, 63a/26, 63a/30, 73b/6, 76a/18, 76a/19

devlet -1- [Ar.] mutluluk, saadet, talih.

d.+ e 76b/6

devr -1- [Ar.] dönme.

d.+ inde 51b/18

deyn -7- [Ar.] borç.

d. itse 94b/27

d. 94b/15, 94b/24, 94b/28, 94b/5, 95a/30

deyr -2- [Ar.] manastır, kilise; bu dünya.

d.+ e 89a/8

d.+ inden 89a/13

dırnaḳ -1- tırnak.

d.+ ların kesmek 56a/1

di - -736- demek, söylemek.

d.- di 100b/8, 101a/10, 101a/12, 101b/28, 102a/24, 102a/30, 102a/31, 102b/1, 102b/2, 102b/23, 102b/24, 103a/25, 103b/11, 104a/13, 104a/16, 104a/17, 104a/24, 104b/30, 104b/7, 105a/13, 105a/21, 105a/27, 105a/29, 105a/5, 105a/7, 105b/11, 105b/17, 105b/2, 105b/29, 105b/3, 105b/9, 106a/18, 106a/6, 106b/10, 106b/13, 106b/18, 106b/19, 106b/31, 107a/18, 107a/21, 107a/3, 107a/5, 107a/7, 107a/8, 107b/10, 107b/13, 107b/23, 107b/6, 107b/9, 108a/1, 108a/12, 108a/2, 108a/30, 108a/8, 108b/1, 108b/24, 108b/5, 108b/8, 110b/9, 111a/26, 111a/29, 111a/4, 112b/18, 112b/23, 112b/25, 113b/27, 113b/8, 114b/16, 114b/2, 117b/16, 118a/27, 118b/11, 119a/10, 119a/21, 119b/17, 119b/2, 119b/21, 120a/15, 120b/13, 120b/15, 120b/19, 120b/21, 120b/24, 120b/28, 120b/3, 120b/9, 51a/10, 51a/29, 51a/8, 51b/5, 51b/8, 52a/7, 52a/8, 52b/3, 54b/16, 56a/2, 56a/21, 56a/22, 56a/30, 56a/6, 56b/21, 56b/3, 56b/30, 57a/12, 57a/13, 57a/18, 57a/26, 57a/30, 59a/25, 59a/27, 59b/19, 59b/20, 59b/23, 59b/27, 59b/28, 62a/18, 62b/21, 65b/12, 68a/12, 68a/13, 68a/20, 68a/22, 70a/19, 70b/8, 71a/28, 71a/29, 71a/30, 71a/31, 72b/12, 72b/14, 73a/12, 73a/21, 73a/27, 73a/28, 73a/8, 74b/17, 75a/4, 76a/10, 76a/11, 76a/8, 76a/9, 76b/13, 77a/1, 77a/30, 77a/31, 78a/29, 80b/17, 80b/18, 80b/19, 81a/11, 81a/18, 81a/9, 81b/11, 81b/19, 81b/20, 83b/21, 83b/25,

84a/13, 84a/6, 84a/8, 84a/9, 84b/22, 84b/4, 85a/22, 85b/1, 85b/3, 85b/30, 86a/1, 86a/11, 86a/12, 86a/14, 86a/16, 86a/17, 86a/18, 86a/19, 86a/20, 86a/22, 86a/23, 86a/24, 86a/25, 86a/27, 86a/8, 87b/21, 88b/11, 88b/12, 88b/13, 88b/14, 88b/15, 88b/18, 88b/23, 88b/7, 88b/8, 89a/21, 89a/27, 89a/28, 89b/11, 89b/19, 89b/21, 90a/21, 90a/23, 90a/25, 90a/5, 92b/8, 93a/19, 93a/9, 96a/20, 96a/29, 96b/1, 96b/17, 96b/18, 96b/25, 96b/27, 96b/28, 96b/8, 97a/11, 97a/5, 97b/28, 98a/30, 98a/4, 98a/5, 98a/7, 98a/9, 99a/30, 99b/10, 99b/7

d.- digümleyin 101b/29

d.- digümüz 61a/25

d.- digünleyindür 78a/16

d.- digüñüz 109a/27

d.- digüñüzde 113a/9

d.- diler 100a/13, 101a/12, 101a/13, 101a/4, 101a/5, 101b/27, 102a/1, 102a/10, 102a/11, 102a/13, 102a/27, 102a/8, 102b/17, 102b/18, 102b/21, 102b/22, 102b/3, 103a/24, 103a/25, 103b/2, 104b/25, 104b/9, 105b/4, 105b/6, 106a/1, 106a/25, 106a/29, 106a/30, 106b/11, 106b/15, 106b/20, 106b/29, 106b/9, 107a/8, 107a/9, 107b/1, 107b/10, 107b/13, 107b/15, 107b/25, 107b/6, 107b/9, 108b/13, 108b/2, 108b/23, 108b/5, 108b/7, 109a/12, 109a/21, 109b/28, 110a/5, 110b/11, 110b/12, 110b/5, 110b/7, 110b/9, 111a/28, 111a/3, 111a/5, 111b/16, 111b/7, 111b/8, 112a/29, 112b/1, 113a/4, 114a/13, 115a/16, 115a/17, 115a/20, 115a/21, 117a/9, 117b/14, 119a/17, 119b/10, 119b/24, 119b/27, 119b/3, 120a/30, 120b/11, 120b/20, 120b/4, 51a/1,

51a/12, 51a/13, 51a/28, 51b/10, 51b/24, 51b/6, 52b/15, 53a/14, 53a/15, 53a/17, 53a/24, 54a/10, 54b/14, 54b/22, 54b/23, 54b/26, 55a/10, 55a/8, 56a/14, 56b/14, 57a/30, 57b/11, 57b/23, 58b/17, 59a/15, 59b/26, 59b/5, 60a/19, 61b/1, 61b/11, 62a/17, 64a/18, 64a/19, 64a/8, 64b/1, 64b/3, 64b/4, 64b/7, 65b/17, 65b/19, 66a/21, 66a/24, 68b/27, 70a/6, 71a/12, 71a/30, 71b/1, 71b/20, 72a/31, 73a/11, 73a/3, 74a/12, 74a/21, 74a/9, 74b/12, 74b/13, 74b/23, 74b/25, 74b/8, 75b/3, 76a/11, 76a/21, 76a/7, 76a/8, 76a/9, 77a/10, 77a/11, 77b/5, 77b/8, 78a/17, 78b/10, 83a/4, 84a/2, 84b/19, 84b/2, 84b/26, 84b/5, 85a/11, 85a/12, 85a/17, 85a/31, 85a/8, 85b/17, 85b/18, 85b/24, 86a/29, 86a/8, 86b/5, 87a/3, 88b/6, 88b/8, 88b/9, 92b/25, 93b/20, 94b/9, 96a/10, 96a/25, 96a/26, 96b/15, 98a/5, 98a/7, 98b/17, 98b/2, 98b/28, 99a/29, 99b/2, 99b/8

d.- diñüz 84a/3

d.- dü 62a/24

d.- dügi 100a/12, 100a/14, 117a/8, 119a/17, 53a/19, 55a/7, 67b/14, 77a/6, 84a/25, 89a/21, 91a/11

d.- dügin 78a/10

d.- düginde 70a/14

d.- düginleyin 88b/17

d.- dügüm 80a/27

d.- dügümüz 75a/7

d.- dügümüzleyin 78a/19

d.- dük 80b/30

d.- dükden 88b/16

d.- dükleri 105b/31, 110b/27, 113a/16, 113a/22, 55a/2, 57b/18, 60b/14, 65b/14, 76a/15, 87b/18

d.- düklerimüz 80a/29, 81a/17

d.- düklerin 54a/16, 86b/15, 88a/21, 97b/24

d.- düklerine 117a/5

d.- düklerini 58a/8

d.- düm 70b/9, 84a/24

d.- düñ 52b/3, 55b/16, 80a/24

d.- gil 108b/15

d.- ler misiz 53a/16

d.- mediler 87b/19

d.- medin 55a/6, 65b/25

d.- mek olur 52a/19, 52a/31, 60b/3

d.- mek 101b/13, 104a/26, 107b/13, 108b/7, 118a/20, 52a/29, 52b/4, 54b/26, 55a/4, 61a/7, 87b/6, 97b/2

d.- mekden 102a/9

d.- mekdür 55a/5

d.- meklikile 105a/14

d.- meye 79a/15, 80b/22

d.- meyeler 67a/26, 82a/4

d.- meyesiz 95b/14

d.- meyince 51b/31

d.- mez 100a/7, 90a/10

d.- mezdi 89a/22

d.- mezler 65b/4, 85b/7

d.- miş 114a/27, 65b/31, 72a/11, 72a/7

d.- mişdi 120b/17

d.- mişdür 92b/4, 97a/29

d.- mişler 100a/5, 104b/13, 105b/8, 106a/9, 106b/3, 107a/12, 111a/2, 112b/11, 114b/30, 116b/17, 117b/9, 118a/16, 118b/8, 52b/16, 53b/29, 54a/31, 54b/13, 56b/13, 60b/14, 61a/17, 64a/29, 66a/2, 67a/23, 79b/23, 90a/6, 92b/29, 92b/31, 95a/31, 98b/3

d.- mişlerdür 108a/10, 119a/9, 64a/27, 85b/26, 88a/1, 94a/13, 97b/8

d.- ñ 115b/1

d.- r 106a/7, 111a/12, 111a/7, 55a/11, 55a/4, 85b/1

d.- rdi 112b/21, 120a/11, 120a/27, 120b/30, 57b/13, 93b/25, 93b/27, 96a/15

d.- rem 107a/28

d.- ridi 77b/31

d.- rler 100b/19, 102a/12, 103a/26, 104a/14, 107b/23, 109b/30, 110a/24, 110a/25, 110a/26, 110b/25, 111a/8, 111b/17, 113a/1,

113a/29, 113a/8, 113a/9, 116a/28, 117a/4, 117a/6, 51b/15, 52b/26, 52b/29, 53a/27, 53b/14, 53b/15, 54a/16, 54b/24, 55a/14, 57b/16, 59a/19, 60a/15, 61a/19, 61a/8, 61b/22, 62a/18, 62b/24, 63b/13, 71b/25, 71b/31, 72a/15, 76a/22, 78a/28, 78b/19, 78b/28, 80b/20, 82a/31, 96b/17, 98a/17, 98b/23, 98b/24

d.- rlerdi 108b/3, 112b/17, 112b/21, 113a/25, 118a/23, 120a/8, 52a/30, 52a/4, 52a/5, 52b/1, 52b/2, 55a/16, 58a/15, 58a/17, 61a/6, 63a/27, 63a/29, 63b/1, 68a/8, 69a/19, 72b/10, 74b/17, 76b/29, 77b/14, 77b/16, 83b/20, 85a/18, 93b/23, 93b/28

d.- rlerse 52b/22, 61a/9, 62b/20, 66a/27, 88b/19

d.- rsem 101b/29

d.- rsin 108b/13, 120b/21, 86a/9

d.- rsiz 58a/27

d.- se 69b/31, 70a/1, 70a/2, 78b/3

d.- seler 72b/29, 93b/26

d.- sünler 111b/23

d.- ye 105b/30, 106a/26, 106a/27, 111a/2, 115a/26, 118b/14, 58a/21, 59a/7, 63b/9, 67b/2, 78a/28, 79a/1, 80a/25, 81b/1, 95a/7, 98a/11

d.- yecek olur 55a/7

d.- yekidi 118b/13

d.- yeler 106a/27, 115a/25, 115a/26, 115a/30, 58b/19, 58b/30, 58b/31, 59a/2, 59a/4, 63a/16, 63a/17, 78b/10, 78b/31

d.- yenler 63a/6

d.- yesin 91a/5

d.- yesiz 109a/8, 110a/1

d.- yeydi 51a/20

d.- yü 113a/5, 51a/19, 53b/3, 54a/14, 54b/4, 64b/6, 78a/28, 79a/16, 89a/15

d.- yüp 106b/10, 115a/31, 119b/25, 95b/27

dībāc -1- [Ar.] dallı, çiçekli bir çeşit kumaş.

d. 102b/5

Dicle -1- [Ar.y.a.] Türkiye topraklarından doğup Irak'ta denize ulaşan akarsu.

D. 89a/14

dīdar -1- [Far.] yüz, çehre.

cennet-i d. 75b/9

digür - -1- iletmek, ulaştırmak.

d.- mez misin 98b/8

dik - -4- atamak, görevlendirmek.

d.- di 108b/27, 120a/4

d.- e 91b/16, 91b/22

dil -25- dil (organ), lisan.

d.+ de 62b/24

d.+ e gelüp 87b/7

d.+ e getürüp 72a/15

d.+ e 96b/25

d.+ i 118a/24

d.+ ile 103a/5, 114b/31, 115a/2, 115b/26, 119a/4, 119a/9, 79a/22, 79a/25, 80a/26, 96b/1

d.+ in 100b/24

d.+ ince 52a/30, 52a/31

d.+ inde 118a/30, 72b/11

d.+ inden 94a/7

d.+ ine 71a/2

d.+ ini 105b/6

d.+ iñüzle 71b/18

d.+ iyle 91a/10

dile - -203- dilemek, istemek.

d.- di 102a/26, 105b/28, 105b/5, 110b/4, 112b/31, 51b/23, 62a/14, 68a/14, 77a/11, 81b/10, 85b/9, 86b/5, 86b/7, 86b/9, 89b/18, 96b/10, 96b/5

d.- digi 55a/30

d.- diler 106b/4, 107b/19, 56b/21, 72a/5, 99a/30

dilek d.- diler 93a/9

d.- dise 86b/13

d.- dügi 96a/30

imāmet d.- düginde 56b/2

d.- dügine 105b/8

d.- dügini 53a/3

d.- dügünleyin 55a/5

d.- dük 118b/16

d.- düklerinleyin 53a/17

d.- düm 110b/10

d.- gil 59a/28

d.- medi 76b/24, 87a/13

d.- mediler 106b/4

d.- mege 71a/6, 92a/23

d.- megi 82a/27, 82b/1

d.- mek 82a/31

rızḳ d.- mekde 56b/2

d.- mekden 71a/12, 82a/27

d.- meyüp 93a/31

d.- mez 111b/11, 111b/12, 111b/14, 115b/8, 67b/1

d.- mezlerdi 71b/27, 93b/3

d.- mezse 111b/15

d.- mezsin 111a/5

d.- mişdür 108a/11

d.- r misin 81a/10

d.- r 103b/2, 111b/11, 111b/12, 111b/14, 115a/27, 88a/4, 88a/5, 88a/6, 93a/19

d.- rdi 71a/8

d.- rem 112b/18, 81a/11, 89b/22

d.- rin 56b/30, 71b/1

d.- rler 81b/29

d.- rlerdi 55a/29, 71a/9, 71b/26, 71b/28

rıżāsın d.- rlerdi 63b/30

d.- rlerse 76a/30, 81b/30

ışlāḥ d.- rlerse 79a/5

d.- rse 103b/13, 104b/31, 105a/30, 106a/7, 107a/15, 110a/10, 111b/15, 113b/9, 118a/1, 118a/7, 118b/28, 52b/10, 52b/19, 52b/20, 52b/30, 53b/1, 58b/22, 65b/30, 65b/31, 66a/1, 66a/12, 66a/22, 67a/23, 73b/14, 74a/31, 74a/6, 79b/16, 80a/1, 80b/21, 81a/26, 84b/24, 87a/16, 89b/12, 90a/10, 90a/31, 91b/26, 92a/31, 93a/12, 93a/14, 94a/3, 94a/4, 96a/18, 96a/19, 96a/21, 96a/22, 97b/26, 98a/21, 99b/22

d.- rsem 97a/20

d.- rseñ 102b/11, 102b/12, 102b/13, 102b/24, 102b/7, 102b/8, 102b/9, 119b/29, 57a/2, 89b/21

d.- rseñüz 51a/10, 54b/21, 77b/19, 77b/20

d.- rsevüz 77b/15

d.- rsin 111a/5

d.- rsiz 113b/20, 68b/15, 71a/15

d.- rüz 53a/17

maġfiret d.- rüz 96b/18

d.- se 106a/7, 54b/28, 55a/11, 55a/4, 55a/5, 56b/17, 64b/30, 76b/23, 87a/12, 87a/15, 91a/8, 97b/9

d.- seler 117a/22, 73a/16

d.- señ 55a/6

d.- señüz 77b/23, 82a/9

d.- seydi 87a/11

d.- ye 118b/15

d.- yeler 115b/9

d.- yelüm 108b/18

d.- yenlere 65a/28

d.- yesiz 53a/16, 82a/28

d.- yevüz 112a/31

d.- yü vire 51b/22

d.- yüp 56b/30

d. 118b/13, 118b/15, 56b/22, 71a/31, 78b/3, 96b/28

dileg -10- dilek, istek, arzu. krş. **dilek**.

d.+ e 56b/22

d.+ ile 89b/23

d.+ in 105a/31, 89b/22

d.+ indedür 75a/9

d.+ ini 67b/11

d.+ ümüzde 75a/9

d.+ üñ 56b/21

d.+ üñüzden 93a/10

d.+ üñüzle 113a/18

dilek -5- dilek, istek, arzu. krş. **dileg**.

d.+ ler 67b/11

d. dilediler 93a/9

d. virildi 96b/27

d. 59a/29, 89b/23

dilsüz -3- dilsiz, konuşma yeteneği olmayan.

d.+ dür 95a/19

d.+ ler 87a/9

d.+ lerdür 63b/23

dīn -194- [Ar.] iman, inanç.

d.- i Ḥaḳ 101a/5, 101a/8, 54a/19, 55b/2

d.- i Ḥaḳḳa 54a/15

d.- i İslām 115a/15, 52b/11, 57a/19, 58a/10, 58a/19, 58b/5, 59b/13, 74a/28
aḥkām-ı d.- i İslām 73b/7
d.- i İslāma 114a/25, 57b/19, 71a/25, 93a/12
d.- i İslāmdan 109a/24, 109b/14, 109b/5, 110a/8, 111b/21, 111b/31, 54a/19, 57a/18, 57a/8, 75a/29, 75a/31
d.- i İslāmdur 101a/24, 101a/8, 103b/16, 104a/9, 109a/26, 110a/7, 53b/25, 55b/2, 57a/13, 57a/6, 69b/14
d.- i İslāmıla 105b/17
d.- i marżī 101a/24
d.- i Muḥammedi ʿaleyhi’s-selām 58a/13
d.+ de 111b/7, 114b/1, 115a/8, 116b/10, 54a/18, 74a/25, 74a/27, 74a/29, 87a/13, 88a/16
d.+ den çıḳarlar 52a/14
d.+ den 57b/19, 75b/1
d.+ dür 61b/22
d.+ e 58b/22, 88a/16, 88a/19
d.+ i 103b/16, 104a/9, 107b/16, 109b/5, 109b/8, 113a/19, 53a/30, 57a/27, 57b/14, 57b/5, 62a/6, 69b/14
d.+ idür 115b/14, 55b/2
d.+ ile 100a/9, 111b/31
d.+ in ṭutunduñuzsa 58b/1
d.+ in 79b/8
d.+ inde 58a/26, 64a/19
d.+ inden 103a/3, 111b/6, 111b/8, 111b/9, 113b/19, 57a/6
d.+ ine 101a/5, 107b/6, 107b/7, 109b/7, 111b/7, 113a/17, 116b/17, 55a/28, 58a/18, 72a/2, 75a/31, 75b/8
d.+ ini 114a/4, 54a/14, 73a/30, 73b/2
d.+ iñi 73a/24
erkān-ı d.+ ini 112b/8
d.+ iñizi 101b/12
d.+ inüñ 58a/20, 92b/10
d.+ ler 54a/20, 58a/10

d.+ leri 102a/14, 109a/26, 115b/23, 58b/2

d.+ lerin 53b/24, 57b/12, 74a/29

d.+ lerinde 54a/10, 63a/14

d.+ lerinden 108a/24

d.+ lerine 55a/31, 57b/12, 75a/30, 80b/29

d.+ lerini 110b/6

d.+ ü 57b/5

d.+ üm 57a/14, 93a/10

d.+ üme 103a/26

d.+ ümi 101b/9, 73a/23

d.+ ümüz 101a/5, 109a/21, 54a/17, 57b/11, 58a/28

d.+ ümüzde 57b/11

d.+ ümüze 110a/24, 53a/26, 57b/13, 58b/18, 60a/16

d.+ üñ 61b/22

d.+ üñe 108a/13

d.+ üñi 111b/9, 57a/12

d.+ üñüz 116b/14, 117a/1, 60b/27, 95a/23

d.+ üñüzde 57b/17

d.+ üñüzden 101a/5

d.+ üñüze 110a/2

d. idinmişlerdi 58a/17

d. mi 111b/21, 111b/6, 111b/9

d. 104a/9, 107a/26, 107b/11, 109a/25, 109a/26, 109b/2, 110a/7, 111a/25, 111b/17, 112a/1, 112a/16, 113a/19, 114b/5, 115b/13, 115b/14, 116b/16, 116b/21, 53b/25, 54a/10, 54a/19, 55b/1, 58a/13, 58b/10, 58b/3, 60a/1, 60a/19, 69a/14, 74a/16, 74a/19, 74a/21, 76b/21, 79b/4

emr-i d. 67b/5

dīndār -2- [Ar.+Far.] Allah'a inanmış ve bağlanmış olan kimse.

d.+ ları 92b/11

d. ola 79b/6

dīndaş -2- [Ar.+Tr.] aynı dinden olan kimse.

d.+ ı 112a/20

d. olmaya 112a/19

dinil - -6- denilmek, söylenmek.

d.- di 71a/29, 71b/1

d.- e 115a/31, 118b/15

d.- se 63b/12, 73a/13

diñle - -1- dinlemek.

d.- se 63b/25

dinlen - -1- dinlenmek.

d.- se 111b/31

dir - -1- toplamak, biriktirmek.

d.- mege 100a/8

direg -1- direk.

d.+ i 62a/30

direm -1- dirhem, gümüş para.

d.+ leri 94a/30

dirgir - -1- diriltmek. krş. **dirgür-**.

d.- ürsen 88b/13

dirgür - -8- diriltmek. krş. **dirgir-**.

d.- di 89a/26

d.- e 102b/26

d.- mege 83b/22

d.- üp 99a/2

d.- ür 52b/31, 62b/6

d.- ürem 88b/13

d.- ürse 106b/20

dirhem -9- [Ar.] eski okkanın dört yüzde biri; gümüş para.

d.+ e 82a/4, 93b/7

d.+ in 93b/8, 93b/9

d.+ ün 93b/8

d. 82a/4, 82a/5, 90a/21

diri -35- diri, canlı. krş. **dirü**.

d.+ den 102b/16, 102b/17, 102b/19

d.+ dür 97b/5

d.+ sen 88b/23

d.+ yi 88b/23, 89b/12

d. ḳıla 108b/3

d. ḳıldı 83b/23, 83b/26, 84a/1

d. ḳılduġımız 89b/20

d. ḳıldum 88b/15

d. ḳılduñ 88b/15, 88b/23

d. ḳılmaduñ 88b/15

d. ḳılmaḳ 97b/9

d. ḳılmaḳda 90a/6

d. ḳılur 88b/16, 88b/17, 88b/23, 89b/12

d. ḳıluram 106b/18

d. ḳılursın 89b/19

d. olavuz 61a/20

d. oldı 58a/24

d. 102b/16, 102b/18, 102b/23, 106b/20, 108b/28, 120b/29, 88b/15, 89b/9

dirici -1- derleyici, toplayıcı.

d.+ lerden 106b/26

dirïġ -1- [Far.] esirgeme.

d. ṭutmaz 92b/15

diril - -15- derilmek, bir araya gelmek, toplanmak.

d.- di 106b/27

d.- diler 109b/28

d.- e 79b/19

d.- mek 79b/20

d.- üp 106b/25, 108b/19, 110b/7, 114b/11, 120b/11, 57b/13, 60b/6, 64a/8, 72b/7, 76a/18, 90a/4

dirild - -5- diriltmek, canlandırmak. krş. **dirilt-**, **dirüld -**.

d.- üp 106b/2

d.- ür 88b/12, 88b/9, 89a/21

d.- ürdi 97b/9

dirilt - -6- diriltmek, canlandırmak. krş. **dirild-**, **dirüld -**.

d.- di 106b/21, 106b/24

d.- idi 106b/29

d.- idigüñ 106b/29

d. 106b/21, 106b/30

dirlig -3- dirlik, yaşam, hayat. krş. **dirlik**.

d.+ i 74a/11

d.+ in 80b/13

d.+ inde 118b/19

dirlik -2- dirlik, yaşam, hayat. krş. **dirlig**.

d. 120b/4, 57a/20

dirşür - -2- toplamak, bir araya getirmek, derlemek.

d.- di 89a/17

d.- mekçün 63b/20

dirü -1- diri, canlı. krş. **diri**.

d.+ sin 105a/29

dirüld - -1- diriltmek, canlandırmak. krş. **dirilt-**, **dirild -**.

d.- ürdi 87a/9

diş -5- diş.

d.+ i 117b/29, 53a/23

d.+ in 70a/1

d.+ inden 120a/24

dişi -7- kadın, kız.

d. 104a/16, 104a/20, 104a/24, 104a/25, 63a/26, 97b/27

dīvān -1- [Ar.] büyük meclis.

d. eyleyüp 51a/4

dīvār -2- [Far.] duvar.

d. 104b/20, 108b/28

dīvāt -1- ?

d. 95b/22

diyār -1- [Ar.] memleket, ülke.

d.+ larından 97a/12

diyet -7- [Ar.] birini öldüren veya yaralayandan alınıp ölenin mîrasçılarına veya yaralanan kişiye verilen para yâhut mal, kan pahası, kan parası, kan akçesi. d.+ e 66a/2

d.+ i 65b/25

d. 65b/23, 65b/31, 66a/1, 66a/2, 66a/3

diz -3- diz.

d.+ inde 106a/2

d.+ iñüzi 78a/12

d.+ leri 56b/20

diz - -1- dizmek, sıralamak.

d.- üp 57a/21

dīẕār -3- [Far.] dīdār?

d.+ e 88a/20, 88a/25

d. 72a/3

doġ - -1- doğmak.

güneş d.- dı 54b/10

doḳun - -1- dokunmak.

d.- a 53a/10

dolandur - -1- döndürmek, deveran ettirmek.

d.- ı virgil 85b/25

dost -26- [Far.] dost, yakın arkadaş.

d.+ a 116b/20

d.+ dan 87a/22

d.+ ınuñ 116b/19

d.+ ları 110b/17

d.+ larına 112a/29

d.+ lıḳları 63a/15

d.+ uñ 89b/21

d.+ uñuz 53a/10

d. dutdum 89b/22

d. idinevüz 111a/5

d. olan 103a/3

d. olmışdı 76b/31

d. ṭutdılar 101b/21, 103b/3

d. ṭutduġuñuzı 103a/10

d. ṭutınup 103b/3

d. ṭutmaġıçun 57a/9

d. ṭutmayasız 103a/6

d. ṭutulmaġa 57a/11

d. ṭutunmasunlar 103a/1

d. ṭutunsa 103a/2

d. 102b/30, 116b/13, 116b/20, 55b/3, 89b/21

dostlıġ -2- [Far.+Tr.] dostluk, yakın arkadaşlık. krş. **dostlıḳ**.

d.+ ı 116b/16

d.+ uñ 77a/1

dostlıḳ -7- [Far.+Tr.] dostluk, yakın arkadaşlık. krş. **dostlıġ**.

d.+ ların 109a/18

d. itmekden 116b/22

d. 116b/15, 116b/17, 116b/20, 116b/23, 117a/1

dög - -1- vurmak, dövmek.

d.- mekiledür 114b/30

dögil - -1- dövülmek, vurulmak. krş. **dögül-**.

d.- üp 79b/25

dögül - -1- - dövülmek, vurulmak. krş. **dögil-**.

d.- mekden 79b/24

dök - -6- dökmek, akıtmak.

d.- mege 120b/1

ḳan d.- mekden 66a/5

d.- meye 94a/31

d.- üp 120a/11, 89b/26, 89b/30

dökil - -1- dökülmek, akıtılmak. krş. **dökül-**.

d.- ür 86b/20

dökül - -2- dökülmek, akıtılmak. krş. **dökil-**.

d.- eydi 86b/20

d.- üp 88b/5

dön - -108- geri dönmek, değişmek, evrilmek. krş. **döñ-**.

d.- di 106b/26, 119b/7, 120b/20, 58b/18, 59a/15, 59a/20, 60a/20, 76a/13

d.- digüñüzise 52b/26

d.- diler 108b/27, 114b/14, 120a/31

d.- dilerser 88b/5

d.- diyidi 120a/1

d.- dügine 59b/4

d.- dügüñüzden 60a/20

d.- dükden 59a/12

d.- düm 80a/27

d.- düñüz 52b/26

d.- e 58b/18, 68b/8

d.- eler 109b/30, 110a/2, 117b/26

d.- elerdi 52a/18

d.- en 51b/21

d.- enlerüñ 62a/1

d.- er 112a/19, 59a/12, 61b/25, 61b/27, 65b/27, 69a/21, 76a/14, 96a/21, 98a/1

d.- erlerdi 71a/9, 71b/6

d.- erlerse 71b/7

d.- eseler 117a/23

d.- esiz 120a/8

d.- evüz 112a/31

d.- icek 70b/26, 71b/5

d.- isersiz 94b/18

d.- mege 112a/13

d.- mek 112a/31

d.- mekde 59a/11, 59a/15

d.- mekdür 60b/15

d.- mekile 115b/20

d.- meklik 112a/31, 59a/13

d.- meye 117a/24

d.- mez 62b/23

d.- se 75b/1

d.- üñ 53a/26, 57b/11, 57b/13, 71b/8

d.- üp 103a/21, 103a/7, 106b/14, 106b/20, 107a/7, 107b/15, 108a/16, 109a/31, 109b/3, 111b/21, 112a/23, 112a/6, 113b/28, 115b/10, 120a/28, 56a/10, 56b/27, 61a/20, 63a/17, 64a/30, 66a/3, 68a/26, 69a/23, 69b/18, 70a/30, 71b/17, 72b/5, 73a/10, 73a/25, 77a/3, 77b/25, 78a/30, 81a/28, 84a/20, 89a/17, 89a/19, 93a/4, 94a/5, 94b/5, 96b/19, 97a/15, 97a/9, 99a/30, 99b/6

döñ - -8- geri dönmek. krş. **dön-**.

d.- dügiçün 79b/13

d.- e 79b/14

d.- erse 79b/14

d.- mekvar 79b/17

d.- meye 79b/13, 79b/17

d.- senüz 71a/24

d.- üp 80a/9

dönder - -25- döndürmek, değiştirmek, evirmek.

d.- di 58b/18, 58b/19, 85b/14

d.- düm 58b/27

d.- e 59a/26

d.- eler 112a/24, 75a/30

d.- elerdi 53a/27

d.- em 59a/30

d.- esiz 65a/16

yüz d.- esiz 84b/5

d.- gil 59b/1

d.- megil 98b/30

d.- mekile 59a/21

d.- memişdür 109b/5

d.- üñ 59b/2

d.- üp 109b/14, 113b/27, 115b/28, 120a/9, 60a/8

d.- ür 52b/29, 58b/22

d. 60a/8

dönderil - -2- geri döndürülmek.

d.- di 52b/25, 60a/17

döndür - -8- yön değiştirmek, yön çevirmek.

d.- di 51b/15, 51b/20, 58b/17

d.- e 85b/13

d.- üp 117b/1

yüz d.- üp 102a/6, 84b/7, 85b/8

dördünci -6- dördüncü (4.).

d. 100a/22, 103b/19, 103b/25, 104a/1, 106b/28, 98a/12

dört -39- dört (4).

d.+ den 118b/10

d.+ dür 118b/8

d. 100a/18, 100a/19, 102b/4, 106b/21, 108a/1, 57a/16, 62b/7, 78a/27, 78a/28, 78a/29, 78a/30, 78b/2, 78b/4, 78b/8, 78b/9, 82a/15, 83a/26, 83b/1, 83b/9, 88a/1, 88a/2, 89b/25, 89b/27, 89b/28, 89b/30, 89b/31, 90a/1, 90a/10, 90a/2, 90a/7, 93b/7, 94a/24, 98a/4

dört biñ -5- dört bin (4000).

d.+ in 90a/22, 90a/23

d. 107a/6, 107b/31, 90a/21

dört yüz -1- dört yüz (400).

d. 93a/29

dört yüz yigirmi -1- dört yüz yirmi. (420).

d. 86b/13

döşe - -1- döşemek.

d.- yüp 62a/31

döşeg -1- yatak. krş. **döşek**.

d.+ inden 79b/16

döşek -1- yatak. krş. **döşeg**.

d.+ inden 79a/10

duʿā -78- [Ar.] Allah'a yakarış, niyaz.

d.- yı cāmiʿ 72a/14

d.+ da 72a/15

d.+ dur 97a/17

d.+ lar ḳıldılar 51a/27

d.+ lar ḳılup 60b/10

d.+ lar 104a/20, 105a/9, 117b/21, 56b/15, 97a/18

d.+ ları 97a/14

d.+ laruñuzı 60b/10

d.+ mı 104a/21, 105a/9

d.+ ñı 117a/20

d.+ sı 97a/16

d.+ sıdur 97b/12

d.+ sıla 83b/26

d.+ sın 103b/24, 104a/29, 105a/9, 108a/11, 97a/10, 99a/4

d.+ sından 104b/1

d.+ ya 72a/14

d.+ yı ḳıldı 97a/14

d.+ yı ḳılsalar 97b/12

d.+ yı 102a/26, 72a/16

d.+ yıla 91a/9

d. ḳıla 102a/27, 117b/30, 97a/18

d. ḳılalar 97a/17

d. ḳılalum 108b/18

d. ḳılanlaruñ 99a/3

d. ḳılayduñ 120b/12

d. ḳıldı 106b/23, 106b/25, 106b/27, 56b/27, 83b/22, 84b/7, 90a/26

d. ḳıldugˇını 72a/10

d. ḳılduñ 107a/3

d. ḳılınca 95a/1

d. ḳılmaġıla 71a/25

d. ḳılmaḳdan 118a/2

d. ḳılmaḳları 62b/18

d. ḳılmış 72a/14

d. ḳılsa 92a/2, 94b/31

d. ḳılsalar 71b/31, 72a/22

d. ḳıluñ 84b/2

d. ḳılup 105a/6, 106b/16, 107a/1, 117a/7, 56a/30, 56a/6, 56b/14, 56b/17, 72a/12, 72a/5, 72a/7, 84b/14, 85b/24, 88a/3, 88a/4, 88a/5, 88a/6, 90a/23, 94b/28

d. ola 97a/16

d. 56a/9

dufʿaten -1- [Ar.] **defʿaten** bir defada, birden.

d. 72a/23

duḫūl -9- [Ar.] dahil olma, girme.

d. etmedin 78b/29, 82b/12

d. itdükden 81a/15

d. itmedin 78b/24

d. olmazdan 83b/12

d. olunduḳdan 83b/10

d. olunmadın 83b/11

d. olunmaduġa 82a/21

d. olunmış 82a/21

duman -1- [Ar.] duman.

d. 54b/8

dur - -4- durmak, riayet etmek.

d.- dı 90a/4

d.- salar 76b/8

d.- ur 54a/5

d. 57a/12

dut - -2- tutmak, kavramak, idrak etmek.

dost d.- dum 89b/22

ṭarīḳ d.- uban 119a/14

düked - -1- tüketmek.

d.- esin 92a/23

dükeli -22- tamamı, hepsi, bütünü.

d.+ nden 53b/29, 94a/21

d.+ nüñ 104b/13, 72a/23

d. 100a/2, 103b/19, 105a/8, 117a/2, 56a/13, 57b/19, 57b/28, 58a/10, 62b/26, 72a/15, 72b/5, 75a/11, 77b/15, 79b/11, 88b/4, 97b/7

düken - -1- tükenmek.

d.- ür 97b/8

dükkān -1- [Ar.] esnafın perakende satış yaptığı, küçük zanaat sahiplerinin çalıştıkları yer.

d.+ ına 119a/1

dün -1- bugünden bir önceki gün.

d.+ ki 68a/13

dün -1- gece.

d. 93b/2

dünle -2- geceleyin.

d.+ lerde 100b/18, 100b/27

dünyā -96- [Ar.] yer küre, canlıların yaşam alanı.

d.+ da 103a/16, 108a/20, 112b/15, 52a/13, 54a/29, 56b/5, 57a/9, 60b/11, 61b/22, 63a/19, 63b/7, 71b/31, 72a/1, 72a/12, 72a/19, 72a/4, 79b/11, 87b/18, 91b/18, 92a/25, 93a/4, 93b/4, 99a/22

d.+ daki 63a/15

d.+ dan 100b/8, 108a/9, 110b/6, 61a/30, 74a/9

emr-i d.+ dan 103b/6, 104a/18

d.+ dur 64b/23

meṣāid-i d.+ dur 100a/18

d.+ larında 63a/14

d.+ nuñ 74a/10, 74a/12, 74a/2

d.+ sı 92b/7

d.+ sıçün 92b/10, 92b/6

d.+ ya 100b/2, 104a/13, 108b/3, 58a/15, 63a/17, 63a/26, 74a/14, 87a/24,

91b/21, 92b/8

d.+ yı 113b/11, 88a/10

d. 100a/11, 100a/25, 100a/7, 100a/8, 100b/23, 100b/3, 100b/8, 100b/9, 102a/11, 104a/14, 104a/26, 112b/4, 114a/27, 114a/29, 116a/31, 116b/1, 116b/4, 51b/23, 51b/24, 51b/25, 64b/21, 64b/30, 67a/3, 67a/6, 71a/13, 71b/28, 72a/15, 72a/16, 72b/18, 74a/8, 76b/3, 80a/11, 88a/25, 88a/27, 92b/10, 92b/4, 92b/5, 92b/6, 99a/7

meṣāid-i d. 99b/27

dünya -36- [Ar.] yer küre, canlıların yaşam alanı.

d.+ da 101a/29, 101b/23, 101b/8, 103a/15, 106a/1, 108a/17, 108a/20, 110b/18, 112a/19, 54a/3, 72a/7, 72b/17var, 74a/19, 74a/4, 74a/7, 75b/2, 80a/10, 82b/7, 84a/16, 86b/30, 87a/23, 88a/7, 91b/3, 92b/16, 93b/11, 94a/21, 98b/18, 99a/18, 99a/8

ʿilm-i d.+ da 92a/31

d.+ dan 110b/16

d.+ yı 88b/2, 88b/3

d. 102a/13, 116b/21, 90b/8

düpdüz -2- dümdüz, baştan başa.

d. 62a/30, 91b/3

düpür -2- dübür. (İnsan ve hayvan vücudunda) kıç, göt, makat.

d.+ inden 77b/16

d.+ lerinden 77b/5

dür - -2- dürmek, bükmek, kıvırmak.

d.- mek 86b/13

d.- üp 79a/23

dürlü -16- türlü, çeşitli.

d.+ dür 53b/29, 88b/21

d. 100a/18, 120a/20, 52b/17, 52b/18, 52b/22, 52b/23, 53a/1, 62b/4, 73b/27, 74b/5, 74b/7, 94a/10, 98b/2

dürt - -2- sürmek, sürtmek.

d.- diler 55a/2

d.- er 104a/31

düş - -30- düşmek.

d.- di 101a/27, 107b/27, 70b/7, 89b/17

ḫatırına d.- di 87b/7

d.- diler 74b/5

küfre d.- diler 51a/26

ṭarlıġa d.- diler 74b/8

d.- e 112a/31

d.- eler 93b/21

d.- erler 117a/13

d.- erse 104b/10

d.- eydi 104b/28

d.- miş 89b/18

d.- mişdür 100a/20, 100a/21, 100a/22

d.- mişlerdür 100a/23, 114a/28

ıraḳ d.- müşlerdür 65a/10

d.- ti 66b/29

d.- üp 114b/6, 76a/13, 87b/10, 88a/8, 92b/13, 99a/12, 99b/3

şoḳaḳlara d.- üp 79b/28

ṭarlıġa d.- üp 74b/13

düş -2- düş, rüya.

d.+ ümde 119b/17

d. 119b/16

düşman -31- [Ar.] düşman, hasım.

d.+ a 119b/21

d.+ dan 119a/25, 119b/25, 70b/14, 83a/23

d.+ dın 120b/5

d.+ duñuz 114b/4

d.+ dur 63b/5

d.+ ı 109b/9

d.+ ıla 62b/26

d.+ ın 85b/30

d.+ ları 119b/25, 52b/24

d.+ ların 73b/23, 86a/2

d.+ um 85b/5, 85b/6

d.+ uñuzdur 73b/9

d.+ uñuzla 73a/22

d. ṭutar 103b/8

d. ṭutup 69b/16

d. 109a/17, 115a/1, 115a/3, 117b/2, 119a/28, 119b/22, 61a/12, 70a/11, 70a/28, 83a/25

düşül - -1- düşülmek.

d.- en 51a/24

düşür - -4- düşürmek.

d.- medüñ 117b/16

d.- meyesin 87b/8

d.- üp 117b/16

d.- ürdüm 86a/21

düşvār -1- [Far.] güç, zor.

d. ḳılmañ 69a/14

düveleklik -1- keleklik.

d.+ dür 85a/8

düz - -11- düzmek, düzenlemek, uydurmak.

d.- di 106b/1, 106b/9

d.- em 106a/28

d.- er 83b/6

d.- esiz 63b/9

d.- i vire 100a/10

d.- mek 106b/4

d.- mişlerdi 62a/13

d.- üp 106b/2, 76b/12

yalan d.- üp 113a/14

düzgün -1- düzgün, tertipli.

d. 79b/16

E

Eʿācim -1- [Ar.] Arap olmayan, Arapça konuşmayan kimseler, Acemler.

ʿādet-i E.+ dür 77b/10

ebed -1- [Ar.] sonu olmayan gelecek zaman.

e. 53b/30

ebedā -6- [Ar.] asla, katiyyen, hiçbir zaman.

e. 107a/26, 111a/16, 115a/11, 116a/31, 97b/5, 98a/27

ebedī -12- [Ar.] sonsuz.

saʿādet-i e.+ den 74a/14

e. 103b/8, 107a/31, 112a/22, 52a/14, 53b/29, 68b/18, 70a/17, 72a/3, 76b/1, 91b/26

ebraş -1- [Ar.] baras illetine tutulmuş (kimse), abraş.

e.+ ları 87a/9

Ebūbekir -5- [Ar.ö.i.] ilk Müslümanlardan, Hulefâ-yi Râşidîn'in birincisidir. krş. **Ebūbekir Ṣıddıḳ**.

E. 66a/23, 73a/25, 73a/26, 73a/28

Ebūbekr -1- [Ar.ö.i.] ilk sûfî müelliflerden. krş. **Ebūbekr-i Verrāḳ**.

E. 118a/27

Ebūbekr-i Verrāḳ -1- [Ar.ö.i.] ilk sûfî müelliflerden. krş. **Ebūbekr**.

E. raḥimu'llāh 118a/26

Ebū'd-Daḥdāḥ -8- [Ar.ö.i.] sahabi.

E.+ a 81b/19

E.+ ı 81b/9

E.+ uñ 81b/8

E. rażıya'llāhu ʿanhü 77a/29

E. 81b/9, 84a/6, 84a/8, 84a/9

Ebū ʿAmmār -2- [Ar.ö.i.] Cezayirli İbâzî âlimi.

E.+ dı 73a/19

E. 73a/29

Ebūbekir Ṣıddıḳ -1- [Ar.ö.i.] ilk Müslümanlardan, Hulefâ-yi

Râşidîn'in birincisidir. krş. **Ebūbekir**.

E.+ a rażıya'llāhu ʿanhü 71b/9

Ebū Cehl -3- [Ar.ö.i.] Hz. Muhammed'in ve İslâm'ın azılı düşmanlarından biri.

E. 53a/13, 117b/16, 119b/7

Ebū Duḥān -1- [Ar.ö.i.] ?

E.+ a 120a/9

Ebū Ḥanīfe -1- [Ar.ö.i.] Hanefî mezhebinin imamı, büyük müctehid.

E.+ dür 64a/27

Ebū Hureyre -5- [Ar.ö.i.] Çok hadis rivayet etmesiyle tanınan sahabi.

E.+ den rażıya'llāhu ʿanhü 58a/22

E. rażıya'llāhu ʿanhü 84a/21

E.+ ye 84a/22

E. 64b/31, 100a/13

Ebū Ḳuḥāfe -1- [Ar.ö.i.] Hz. Ebûbekir'in babası, sahabi.

E. 93a/9

Ebū ʿOṣmān Nehdī -1- [Ar.ö.i.] Muhaddis ve mücahid tâbiî.

E. 84a/20

Ebū Saʿīd -1- [Ar.ö.i.] Çok hadis rivayet eden yedi sahabiden biri.

E. 100b/6

Ebū Süfyān -4- [Ar.ö.i.] Kureyş kabilesinin reislerinden, sahabi. krş. **Ebū Süfyān bin Harb**.

E.+ a 119b/8

E. 119b/11, 119b/13, 120a/7

Ebū Süfyān bin Ḥarb -1- [Ar.ö.i.] Kureyş kabilesinin reislerinden, sahabi. krş. **Ebū Süfyān**.

E. 119b/7

Ebū Ümāme -1- [Ar.ö.i.] sahabi.

E. rażıya'llāhu ʿanhü 97a/23

Ebū Yusuf -2- [Ar.ö.i.] Ebû Hanîfe'nin önde gelen talebesi, müctehid hukukçu ve ilk kādılkudāt. krş. **Ebū Yusuf Muḥammed**.

E.+ ıla 72a/30

E.+ uñ 80a/30

Ebū Yusuf Muḥammed -1- [Ar.ö.i.] Ebû Hanîfe'nin önde gelen talebesi,

müctehid hukukçu ve ilk kādılkudāt. krş. **Ebū Yusuf**.

E.+ dür 64a/27

ecel -7- [Ar.] süre, ölüm zamanı.

e.+ i 118a/23, 95a/3

e.+ ine 95b/5

e.+ iñüz 118a/14

e.+ lerin 97b/6

e. 94b/25

vaʿde-yi e. 93b/27

ecnebī -3- [Ar.] yabancı (kimse veya nesne).

e.+ den 82b/13

e.+ lere 66a/17

e. 119a/3

ecr -13- [Ar.] bir iş karşılığında verilen ücret, sevap, mükâfat.

e.- i ḥāṣıl 75b/4

e.+ i 58a/29

e.+ in 76b/18

e.+ ini 90a/31

e.+ leri 91a/18, 93b/10, 94a/20

e.+ lerni 108a/23

e. 53b/26, 61a/9, 75b/4, 76b/18

eczā -1- [Ar.ç. **cüz**] parçalar, kısımlar.

e.+ sı 89b/17

ed - -2- etmek.

naẓar e.- erler 68a/19

ḳışāṣ e.- iler 56a/18

edā -11- [Ar.] yerine getirme.

e. ider 110a/19

e. idüp 53b/5

e. itmez 110a/20

e. ḳıldılar 94a/19, 94a/20

e. ḳılmaġıla 60b/26

e. ḳılmaya 64b/4

e. ḳılmaz 110a/22

e. ḳılsun 95b/26, 95b/29

e. ḳılup 65b/28

edeb -3- [Ar.] terbiye, güzel ahlak.

e.+ lerin 71a/5

e. idüp 84a/11

e. 95b/16

edeblen - -1- [Ar.+Tr.] terbiyeli olmak, ahlak sahibi olmak.

e.- üñ 95b/18

eden -2- ?

e. 56a/12, 56a/18

ednā -3- [Ar.] en aşağı, adi.

e.+ dur 70b/19

e.+ sı 94a/10

e. 70b/20

efʿāl -4- [Ar.ç. **fiʿl**] işler, ameller.

e.- i ḫayra 92b/12

e.+ inüñ 97b/8

e.+ lerinden 71b/15, 87a/17

efendi -1- [Yun.] bey.

e.+ den 64a/25

eflāk -1- [Ar.ç. **felek**] felekler, gökler; zamanlar.

e. 51b/17

efżal -12- [Ar.] çok üstün, çok faziletli.

e.+ dur 57a/10, 57b/11, 57b/14

e.+ dür 101a/5, 92b/26, 92b/7, 95b/11

e.+ i 65a/24, 83a/19

e.+ idür 65b/6

e.+ ireġi 109b/7

eg - -1- eğmek.

e.- di 115b/16

eger -194- [Far.] eğer, şayet, yahut. krş. **ger**.

e. 101b/13, 101b/8, 102b/6, 103a/26, 103a/27, 103a/9, 103b/12, 103b/6, 104a/13, 104a/16, 104a/27, 104a/4, 104b/27, 104b/9, 105b/10, 106a/30, 106b/20, 107a/19, 107b/26, 108b/27, 109a/13, 109a/18, 109a/2, 110a/20, 111a/14, 111b/23, 112a/7, 112b/4, 113a/2, 113a/9, 113b/12, 113b/25, 115a/3, 115b/22, 115b/27, 115b/29, 116b/28, 117a/12, 117a/15, 117a/8, 117b/1, 117b/12, 118b/11, 119a/27, 119b/3, 120a/5, 120a/8, 120b/15, 120b/21, 120b/26, 120b/27, 51a/1, 51a/10, 51a/19, 51a/22, 52a/17, 52a/18, 52a/19, 52a/24, 52a/26, 52a/27, 52b/26, 53a/25, 53b/12, 53b/16, 54a/11, 54a/13, 54a/28, 55b/2, 56a/14, 56a/15, 58a/4, 58a/5, 58b/1, 58b/2, 59b/12, 59b/8, 60a/25, 60b/28, 61b/12, 61b/26, 61b/27, 62b/10, 62b/19, 63a/17,

63a/29, 63a/5, 63a/7, 64a/1, 64b/1, 64b/2, 65b/21, 66a/15, 66a/27, 67a/13, 67a/14, 67a/19, 67a/25, 67a/26, 68b/18, 69a/5, 69a/7, 69b/1, 69b/11, 69b/15, 70b/5, 73b/12, 75a/29, 76b/18, 76b/23, 77a/16, 77a/20, 77a/3, 77a/6, 77b/2, 78a/30, 78b/24, 78b/25, 78b/26, 78b/6, 78b/7, 79a/1, 79a/11, 79a/12, 79a/18, 79a/5, 79a/7, 79a/9, 79b/8, 80a/10, 80a/29, 80b/10, 80b/28, 81b/11, 81b/19, 81b/30, 82a/7, 82b/14, 82b/16, 82b/17, 82b/26, 83a/23, 83a/24, 83b/4, 84a/7, 84b/26, 85a/23, 86a/6, 86b/15, 86b/18, 86b/19, 86b/5, 87a/11, 87a/15, 87b/11, 88b/19, 90b/2, 92a/10, 92a/9, 92b/27, 93a/12, 94b/10, 94b/13, 94b/15, 94b/4, 94b/7, 95a/17, 95a/23, 95a/24, 95b/15, 95b/21, 95b/24, 95b/5, 96b/26, 97a/29, 98b/18, 98b/5, 98b/7, 99b/29, 99b/30, 99b/9

egerçi -18- [Far.] gerçi, aslına bakılırsa. krş. **gerçi**.

e. 111b/27, 116b/23, 119a/19, 54b/25, 55b/4, 56a/13, 57b/1, 59b/14, 60a/15, 64a/13, 64a/14, 64b/24, 69b/29, 73a/1, 77a/13, 78b/20, 92b/31, 93b/12

egil - -2- eğilmek.

e.- ümeyeler 115a/29

e.- üp 93b/21

egin -1- sırt, arka. krş. **egn**.

e.+ üñden 60b/19

egir - -2- sarmak.

e.- di 79a/28

e.- e 79a/27

eglen - -2- eğlenmek, vakit geçirmek.

e.- di 85b/27

e.- diler 51b/3

egn -1- sırt, arka. krş. **egin**.

e.+ ine 82b/23

egri -1- eğrilik, fenalık.

e. 79b/20

egrilcik -1- ?

e.+ ile 79b/20

ehl -154- [Ar.] sahip, malik, maharetli, usta, kabiliyetli, bir yerde oturan.

e.- i ʿaḳıl 66a/10

e.- i ʿaḳl idi 51a/12

e.- i ʿaḳl 66a/11

e.- i ʿayāliñizi 79b/10

e.- i ʿayālumçün 90a/22

e.- i ʿibretden 90a/16

e.- i ʿiḳābla 65a/20

e.- i ʿilm 101a/18, 118a/18

e.- i ʿilmden 98a/3

e.- i ʿilmi 101a/21

e.- i ʿilmüñ 101a/20

e.- i ʿiyālimüz 84b/6

e.- i ʿiyāline 76a/28

e.- i baṣīretdür 99b/23

e.- i bāṭındur 97a/28

e.- i Bedre 99b/22

e.- i beytinden 105a/4

e.- i cehm 102a/12

e.- i cennetdür 98a/7

e.- i evlād 90a/13, 90a/15, 90a/9

e.- i evlādı 94a/30, 96b/12

e.- i evlādıñuz 94a/31

e.- i faḳra 92b/11

e.- i ḥaḳīḳat 60b/14

e.- i ḥarb 75b/13, 99b/9

e.- i ḥikmet 56b/12

e.- i inkār 98a/21

e.- i İslām 101a/31, 102b/9, 115b/13, 97a/10

e.- i İslāma 58a/10

e.- i İslāmuñ 88a/20

e.- i kitāb 111a/23, 111b/23, 115a/28

e.- i kitāba 115a/31

e.- i kitābda 101a/30

e.- i kitābdan 109b/13, 110a/18, 113b/26, 116a/13, 116a/17, 116a/18, 53a/26

e.- i kitābuñ 115b/23, 55b/12, 59b/17

e.- i küfr 103a/6

e.- i küfrüñ 88a/21

e.- i maʿāṣiye 73b/20

e.- i Mekke 94a/25

e.- i nār 77a/22

e.- i nārdandur 94a/5
e.- i nārdur 98a/7
e.- i Necrān 52b/7, 57b/10
e.- i ṣaḥrā 100a/21
e.- i Ṣaḳīf 94a/31
e.- i sünnet 98a/18
e.- i sünneti 63b/17
e.- i şimāl ḳılup 98a/7
e.- i şirk 102b/10
e.- i Ṭā'if 94a/26
e.- i tefsīr 64a/29, 65b/17
e.- i Tevrāt 66b/19
e.- i ṭuġyān 102b/10
kitāb-ı e.- i Yehūd 109a/22
e.- i yemīn ḳılup 98a/6
e.+ i 109a/6, 111b/16, 111b/17, 113b/19, 115a/25, 115b/22, 116b/1, 116b/14, 117a/1, 54a/19, 54b/24, 56a/31, 58b/15, 59b/11, 59b/28, 65a/20, 69a/6, 69a/8, 71b/5, 72a/22, 73b/19, 87a/3, 91a/28
kitāb-ı e.+ i 109b/18
e.+ idür 111b/11, 59b/8
e.+ inden 111b/16, 55a/24, 56a/26, 70b/26, 70b/28, 72b/3, 77a/8, 77a/9, 88a/28, 95a/23
e.+ ine 106b/26, 109a/16, 113b/16, 116b/16, 116b/8, 55a/2, 56a/31, 56b/4, 60a/2, 65b/29, 73a/21, 73b/20, 90a/21, 92b/10, 92b/5, 92b/6, 93b/12
e.+ ini 56b/2, 72b/24, 75a/27, 91a/27
e.+ inüñ 102b/1, 102b/2, 115b/14, 118b/13, 51b/13, 52b/16, 55a/20, 58b/17, 60a/1, 74a/8, 97b/12
e.+ iñüze 70a/30
e.+ iyle 71b/12
e.+ iyüz 71a/8
e.+ üm 68a/14
e. olanı 52b/10
e. 119b/15
ejderhā -1- [Far.] büyük yılan.
e.+ lar 114a/28
ek - -3- ekmek, tohum atmak.
e.- dügi 90b/3
e.- üñ 81b/1

ekin -12- ekin, mahsul.

e.+ den 63a/25, 63b/3

e.+ e 72b/26

e.+ i 90b/3

e.+ ine 116b/4

e.+ ini 90b/7

e.+ lerin 116b/6, 116b/9

e.+ lerine 72b/23

e. 100a/16, 100a/22, 116b/8

ekincilik -1- çiftçilik, ziraat.

e.+ de 90b/8

ekşer -7- [Ar.] çok, fazla, genellikle.

e.+ i 52b/16

e. 100a/15, 118a/18, 118a/26, 54a/31, 78b/20, 83a/15

eksi - -3- eksilmek. krş. **eksilmek**.

e.- mekile 61a/14, 61a/16

e.- meye 82b/29

eksil - -4- eksilmek. krş. **eksimek**.

e.- düginden 68b/30

e.- se 62b/2

e.- ür 68b/28

eksüg -1- eksik. krş. **eksük**.

e.+ in 79b/4

eksük -7- eksik. krş. **eksüg**.

e. idüp 79b/30

e. 55b/17, 94b/12, 95a/14, 95a/3, 95a/4

eksüklü -1- eksikli.

e. 79a/25

eksüksüz -1- eksiksiz.

e. 53b/10

el -63- el.

e.+ deki 65a/25

e.+ den 100a/27, 114a/25, 65a/28

e.+ i 106a/7, 53b/10

e.+ ile 103b/17, 104a/31, 106b/16, 114b/30, 115a/3, 120b/10, 83a/7, 87a/6, 90a/4

e.+ in 69b/31, 70a/1

e.+ inde 110a/21, 117b/12, 118b/19, 120a/21, 120a/22, 70a/9, 86b/3, 87b/11

e.+ indedür 108a/17, 118a/1, 80a/20

e.+ inden 102b/8, 74b/13, 74b/21, 80b/21, 82a/1, 85a/1, 87b/10, 94a/14

e.+ indeyidi 105a/4

e.+ ine 102a/29, 112b/23, 112b/25, 86a/24, 89b/31

e.+ iñüz 77b/22

e.+ iñüzde 70a/8

e.+ iñüzle 53b/7, 88b/7

e.+ iyle 70a/17

e.+ leri 91a/26

e.+ lerin 61b/9

e.+ ümi 119b/18

e.+ üñde 117b/31, 94b/31

e.+ üñdedür 102b/10

e.+ üñdegile 100a/28

e.+ üñdeki 87b/12

e.+ üñe 55a/6, 87b/8, 89b/27

e.+ üñüzde 95b/9

e.+ üñüzile 70a/14

e. çeküp 70a/11

e. uzadup 89a/16

elbetde -21- [Ar.] mutlaka, şüphesiz, muhakkak.

e. 102a/17, 108b/24, 119b/22, 119b/31, 51b/8, 56b/6, 57a/7, 76a/8, 79b/31, 82a/4, 87a/12, 94a/2, 95b/14, 65a/19, 78a/9, 78b/18, 96b/22, 97a/1, 99a/3

elçi -2- bir devleti diğer bir devlet katında temsil eden kimse, sefir.

e.+ leri 54a/8

e.+ sinüñ 55a/9

elem -1- [Ar.] acı, üzüntü, keder.

e.+ i 51b/24

elḥamdü li'llāh -1- [Ar.] Allah'a hamd olsun.

e. 83b/21

elif -2- [Ar.] Arap alfabesinin ilk harfi.

e. 97b/2, 98b/19

elīm -5- [Ar.] feci, alçaltıcı, acı verici, çok üzücü.

ʿaẕāb-ı e.+ e 64b/28

ʿaẕāb-ı e. 110b/20, 112b/5, 52b/5, 66a/3

elli -2- elli (50).

e. 120a/4, 97a/1

elvāḥ -1- [Ar.ç. **levh**] düz satıhlar, portreler, tablolar.

e.+ uñ 85a/14

El ʿĀli -1- [Ar.] çok yüce, yüceler yücesi.

E.+ ye 58b/23

em - -1- emmek.

e.- meye 82a/3

emān -1- [Ar.] aman dileme, yardım isteme.

e.+ ı 116a/4

emānet -11- [Ar.] güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.

e.+ de 110a/17, 110b/1, 118a/25

e.+ dür 95b/26

e.+ e 110a/27

e.+ i 110a/21

e.+ in 68a/2

e. 110a/16, 110a/17, 110a/20, 110a/29

ʿemāret -2- [Ar.] emirlik, beylik.

ʿe. olduġı 90b/5

ʿe. olsa 90b/2

emġen - -1- zahmet, emek çekmek.

e.- meḳden 87b/3

emīn -18- [Ar.] tereddüt ve şüphesi olmayan, güvenilir. krş. **emn**.

e.+ dür 53b/30

e.+ lerdür 93b/12

e. ola 110b/1, 113b/4, 56a/13

e. olalar 54a/1, 54a/2, 54a/3

e. olanı 110a/17

e. olasız 83a/25

e. oldılar 75a/19, 75a/21

e. olmaz 102b/4

e. olup 70b/14

e. olur 113b/2, 113b/3, 56a/19

e. ṭutınup 110a/18

emīr -4- [Ar.] bir kavmin, bir şehrin başı.

e.+ idi 51a/21

e.+ ine 94b/1

e. olmaḳ 80a/22

e. 120a/4

emir -1- buyruk. krş. **emr**.

e.+ ler 62b/10

emīrü'l-mü'minīn -4- [Ar.] unvan. Müslümanların, müminlerin güveniliri.

e.+ e 83a/9

e. 61b/1, 73a/11, 73a/8

emn -2- [Ar.] tereddüt ve şüphesi olmayan, güvenilir. krş. **emīn**. mekān-ı e. ḳılduḳ 56a/13

e. ḳılı vir 56a/30

emr -117- buyruk. krş. **emir**.

e.- i āḫiretden 103b/6

e.- i dīn 67b/5

e.- i dünyādan 103b/6, 104a/18

e.- i ḥaḳdur 60a/9

e.- i ḥarbi 84b/24

e.- i infāḳde 92b/15

e.- i maʿrūf ideler 115b/16

e.- i maʿrūf idüp 51b/2

e.- i maʿrūf 101b/21, 114b/26, 114b/30

e.- i maʿrūfı 114b/23, 114b/29

e.- i şeyṭāna 92b/16

e.+ de 64a/7

e.+ dür 101b/13, 84a/2

e.+ e 68a/29, 92b/21, 94a/16, 95a/2, 95b/28

e.+ i 108b/15, 117a/8, 59b/3, 81a/19, 83b/14, 87b/9

e.+ ile 77a/24, 89b/31

e.+ in 103a/28, 119b/4, 68a/3, 69a/11, 81a/1

e.+ inde 108b/1, 108b/14, 109a/1, 53a/1, 53a/4, 57a/6, 62b/30, 76b/23, 76b/3, 76b/5

e.+ inden 101a/29, 109b/1, 109b/18

e.+ ine 103a/31, 117b/6, 62b/29, 70b/29, 82b/6

e.+ ini 111b/5, 117a/16, 56b/26, 70b/28, 76b/2, 76b/24, 87a/17

e.+ iyle ola 58b/21

e.+ lerin 54b/20, 68b/1, 77a/25

e.+ ni 69a/14

e.+ üme 71a/15

e.+ ümi 71b/13

e.+ üñde 57a/3

e.+ üñle 53a/31

e.+ üñüzde 54b/20

e. eyle 84b/18

e. eyledi 102a/28, 103b/18, 109b/26, 114b/26, 53b/3, 57a/13, 60b/30, 61a/3, 77b/6, 83a/21, 85a/21, 85b/13, 87b/7, 88b/13, 88b/29, 94a/25

e. eyledüm 94b/29

e. ider 111a/15, 52b/23

e. iderdi 67a/8

e. idersiz 115b/19

e. idüp 114a/22, 114a/6, 57a/2, 59a/31, 69a/12, 69b/5, 77b/4, 92a/6

e. itdi 51b/1, 51b/20, 54a/25, 73a/10

e. itmekden 94b/26

e. itmeydi 87a/12

e. ḳıldı 85a/6

e. ḳılduġı 117a/9

e. olanı 101b/16

e. olına 115a/22

e. olunduġı 94b/27, 95a/4

e. 114a/21, 52b/16, 56a/20, 86b/19

emru'llāh -1- [Ar.] Allah'ın emri.

e. 69a/15

emvāl -1- - [Ar.ç. **māl**] mallar.

e.- i menāşıbdur 100a/26

emvāt -1- - [Ar.ç. **meyyit**] ölüler.

iḥyā-i e.+ den 89b/24

emzir - -1- emzirmek. krş. **emzür-**.

e.- üp 104b/21

emzür - -10- emzirmek. krş. **emzir-**. e.- desiz 82a/9

e.- e 82a/3

e.- eler 81b/30

e.- en 67a/27

e.- megi 81b/31

e.- meyüp 82a/3

e.- sün 82a/5

e.- sünler 81b/30

e.- üp 82a/1

e.- ür 82a/4

eñ -3- büküm yeri, eklem.

e.+ inleriñüz 77b/19

e.+ inüñüz 77b/19

e. 117a/30

En‘ām -4- [Ar.ö.i.] En‘ām Sūresi. Kur’an-ı Kerim’in altıncı sûresidir.

sūre-yi E.+ da 107a/25

E.+ daki 98a/30

sūre-yi E.+ dan 98a/28

E. sūresinde 64b/10

enbiyā -13- [Ar.ç. **nebī**] peygamberler.

e.+ lar 58b/10, 58b/31, 58b/5

e.+ lara 58b/29

e.+ ları 52a/17

e.+ laruñ 106a/23

e.+ nuñ 58b/23, 59a/26

e.+ ya 57b/23, 57b/31, 58a/5, 87b/16

e. 58b/30

endām -1- [Far.] vücut, beden.

e.+ ı 107b/26

Enes -2- [Ar.ö.i.] Mâlikî mezhebinin imamı, büyük müctehid ve muhaddis. krş. **Enesi’bni Mālik**.

E. 120b/4, 120b/9

Enesi’bni Mālik -1- [Ar.ö.i.] Mâlikî mezhebinin imamı, büyük müctehid ve muhaddis. krş. **Enes**.

E. 120b/9

Enes bin Nużeyr -1- [Ar.ö.i.] sahabi.

E. 120b/2

Enfāl -2- [Ar.ö.i.] Enfāl Sūresi. Kur’an-ı Kerim’in sekizinci sûresidir.

E.+ de 119b/6

E. 117b/22

enik -1- et yiyen dört ayaklı hayvanların yavrusu.

e.+ lerüñ 85a/19

Enṣār -4- [Ar.ç. **nāsir**] Hz. Peygamber’e ve muhacirlere yardımcı olan Medineli Müslümanlar.

e.+ lardandur 114b/12, 117a/22

E.+ lardur 61b/11

e.+ larıla 120b/3

enṣāri -1- [Ar.] Hz. Peygamber’e ve muhacirlere yardımcı olan Medineli Müslümanlar topluluğundan olanlar.

e.+ lerden 116b/14

envāʿ -10- [Ar.ç. **nevʿ**] çeşitler, türler.

e.- i āfetler 114a/30

e.- i ḥaseneler 115a/18

e.- i ḫastalıḳlarla 61a/15

e.- i ḫayrlara 116a/22

e.- i ḫayrlarıla 71b/18

e.- i seyyiʾātlar 115a/19

e.- i şikenceyle 108a/21

e.- i yemişler 91b/12

e.- i yemişlerden 56a/31

e.- i zīnete 90a/8

er -92- erkek, adam. krş. **eren**, **erkek**.

e.+ den 95a/23

e.+ e 106b/28, 77a/15, 77a/20, 77a/21, 79a/4, 80b/13, 80b/15, 81a/6, 82a/9

e.+ i 52a/10, 79a/10, 79a/11, 79a/12, 79a/15, 79a/18, 79a/29, 79a/30, 79a/31, 79a/8, 79b/7, 79b/8, 80b/17, 82a/28

e.+ ile 106a/12, 77a/22, 79b/16, 80a/29, 80b/23, 80b/28, 80b/7, 81b/24

e.+ inden 79a/14, 79a/17, 80b/20

e.+ ine 79a/27, 79a/6, 80b/7, 81a/14, 84a/13

e.+ ini 79a/22, 79b/15, 80a/29

e.+ inüñ 79a/10, 79a/11, 79a/14, 79a/22, 79a/23, 79a/24, 79b/16, 83a/31

e.+ lere 79b/28

e.+ ni 100a/6

e.+ üñ 78b/31

e. ide 54b/29

e. ḳıldurup 63a/19

e. olayduḳ 63a/18

e. olayduñuz 63a/18

e. olsun 51a/22

e. 54b/28, 65b/13, 65b/19, 67a/13, 69a/2, 79a/13, 79a/14, 79a/6, 79b/2, 79b/21, 80a/18, 80a/19, 80a/21, 80a/24, 80a/25, 80b/20, 80b/21, 80b/22, 80b/24, 80b/25, 80b/27, 81a/15, 81a/16, 81a/30, 81a/6, 82b/18, 82b/20, 82b/22, 84b/8, 95a/23

er - -1- ermek, yetişmek, büyümek.

e.- melikdür 80a/18

eren -14- erkek, adam. krş. **er**, **erkek**.

e.+ ler 105b/17, 80a/23, 86b/19

e.+ lerde 105a/23

e.+ lerden 95a/22

e.+ lere 79a/19, 80a/20

e.+ leri 79a/2, 79a/4, 79a/5

e.+ lerinden 100b/13

e.+ lerine 81b/13

e.+ lerüñ 79a/5, 80a/16

eri - -1- erimek.

e.- yüp 105b/21

erin - -1- erinmek, üşenmek.

e.- seler 77b/4

erişil - -1- erişilmek.

e.- e 66a/19

erkān -5- [Ar.ç. **rukn**] Türkçede tekil anlam kazanmıştır: esas, temel.

e.- ı dīnini 112b/8

e.+ ları 79b/5

e.+ ların 71a/21

e.+ larından 71b/18

e.+ larıyla 70a/25

erkek -1- erkek krş. **er**, **eren**.

e. 97b/26

Ermeniyye -1- [Ar.ö.i.] vilayet.

E. 54a/30

erte -1- yarın, gelecek sabah.

e. olmayınca 68a/21

erzān -1- [Far.] ucuz, değeri düşük.

e.+ ı 72a/3

es - -4- esmek.

e.- di 90a/1

e.- er 85a/12

e.- üp 116b/7

esbāb -4- [Ar.ç. **sebeb**] sebepler, nedenler.

e.+ lardan 79b/10

e.+ ları 51b/18

e.+ larından 100b/21

e.+ laruñ 79b/10

Esbāṭ -4- [Ar.ö.i.] Hz. Yakub'un on iki oğluna ve onların soyundan gelenlerin oluşturduğu on iki kabileye verilen ad.

e.+ a 57b/27

E.+ a 111b/24

e.+ dan 57b/28

E.+ dan 58b/2

esdür - -1- estirmek.

e.- dü 62b/7

eṣer -12- [Ar.] iz, yapıt, kitap, haber.

e.- i saʿādetdür 98a/16

e.- i şeḳāvetdür 98a/17

e.+ de 86b/19

taḫḳīḳ-i e.+ de 118a/22

e.+ i 113b/2, 52a/12

e.+ idür 98a/18

e.+ in 119b/28

e.+ inden 94a/9

e.+ ler 119a/15

e.+ leri 114a/2, 54b/26

eserlürek -1- ?

e.+ idi 59a/27

esfel -1- [Ar.] en aşağı, en sefil.

e.- i sāfilīnde 74a/5

esīr -10- [Ar.] tutsak.

e.+ lere 65a/29

e. eyledi 89a/

e. idüp 53b/1, 58a/11

e. itmeye 94a/31

e. ḳıldı 89a/11

e. ḳıldılar 84b/1, 84b/6

e. olundı 117b/27

e. 66a/11

esirge - -14- esirgemek, korumak.

e.- di 68a/16

e.- meyüp 53b/20

e.- r 103a/29, 112a/24, 118a/9, 59a/18, 69b/12, 75b/10, 78b/7

e.- yüp 56b/27, 62a/2, 64b/7, 73a/31

e. 97a/7

esirgeyici -2- esirgeyici, esirgeyen.

e.+ dür 103a/19

e. 71b/9

eski -1- üzerinden zaman geçmiş olan.

e. 113a/31

Esmā -5- [Ar.ö.i.] Hz. Ebubekir'in kızı ve Abdullah b. Zübeyr'in annesi, sahabi.

E.+ dan 93a/9

E.+ nuñ 93a/8

e.+ yı 103b/18

E. 93a/8, 93a/9

eṣnām -1- [Ar.ç. **sanem**] putlar, heykeller.

e.+ ları 111b/19

Esved -1- [Ar.ö.i.] Fakih, kıraat âlimi ve muhaddis tâbiî.

E. 102b/22

eşʿār -1- [Ar.ç. **şiʿr**] vezinli ve kafiyeli sözler.

feṣāḥat-ı e. 107a/16

eşecüg -1- eşekcik, küçük eşek.

e.+ ine 89a/13

eşed -1- [Ar.] çok şiddetli.

e. ola 111a/10

eşeg -5- eşek. krş. **eşek**.

e.+ e 89a/8

e.+ i 89a/17

e.+ in 89a/14, 89a/24

e.+ ine 89b/2

eşek -2- eşek. krş. **eşeg**.

e. 73a/4, 84b/17

eşġāl -1- [Ar.ç. **şugl**.] işler, güçler.

e. 98a/15

eşhür -2- [Ar.ç. **şehr**.] aylar.

e.- i ḥac 70b/16

e.- i ḥarāmda 69a/22

eşhürü'l-ḥurum -4- [Ar.] haram ayları.

e.+ da 69a/29, 69b/23, 75b/14

e.+ dandur 75a/20

eşid - -1- işitmek. krş. **işid-**, **işit-**.

e.- erek 54a/26

et - -9- etmek. krş. **it-**.

e.- medin 72b/2

duḫūl e.- medin 78b/29, 82b/12

şükr e.- mege 60b/22

ṭalep e.- mekde 61a/3

şükr e.- mekile 60b/9

vaṣiyyet e.- meklik 66a/24

ḳabūl e.- meyüp 95b/4

e.- se 72b/2

et -21- et.

e.+ dür 106b/5

e.+ e 98a/1

e.+ i 107a/24, 113a/3

e.+ idür 107a/25, 64a/14

e.+ in 108b/6, 73b/6

e.+ inden 113a/17, 113a/6, 76a/19, 76a/20, 90a/3

e.+ leri 89b/25, 89b/4

e.+ lerni 89b/26

e. 85a/4, 89b/2, 89b/9

etmeg -1- ekmek. krş. **etmek**.

e.+ e 51a/6

etmek -2- ekmek. krş. **etmeg**.

e.+ den 64b/2

e. 79a/26

ev -54- ev.

e.+ de 109a/20, 75a/5, 79a/15, 87a/7

e.+ den 77b/10, 77b/7, 77b/8, 79b/15, 79b/25, 82a/16, 82a/17

e.+ e 107b/22, 107b/24, 59b/26, 59b/27, 68a/14

e.+ i 79a/26, 79a/9

e.+ in 100a/9, 64a/26, 79b/28

e.+ inde 67a/12, 79a/21, 79b/31

e.+ inden 73a/8, 79a/10, 79a/15, 79a/17, 79a/8, 79b/12, 83a/31

e.+ ine 102b/21, 68a/8, 69a/6, 73a/10, 76a/13, 77b/30, 79a/13, 79b/6

e.+ ini 69a/6

e.+ inüñ 69a/7

e.+ leri 89a/15

e.+ lerinde 120b/1, 70a/10

e.+ lerüñüz 69a/12

e.+ ümi 56a/25

e.+ üñde 107a/11

e.+ üñüz 69a/10

e.+ ünüzde 107a/9

e. 59b/28, 69a/5, 79b/29

ever - -1- evlendirmek.

e.- e 100a/10

evḳāt -1- [Ar.ç. **vakt**.] zamanlar, çağlar.

e. 98a/20

evlā -1- [Ar.] daha iyi, daha uygun.

e.+ yuz 111a/3

evlād -13- [Ar.ç. **veled**] çocuklar.

ehl-i e.+ ı 94a/30, 96b/12

e.+ ıla 116a/29, 119b/15

ehl-i e.+ ıñuz 94a/31

e.+ ları 116a/29, 99a/7

e.+ larıla 116a/28

e. 99a/13, 99a/14

ehl-i e. 90a/13, 90a/15, 90a/9

evlen - -1- evlenmek.

e.- di 106b/24

evliyā -1- [Ar.ç. **velī**] Allah'a yakın olan ermiş kimseler, erenler.

e.+ ya 87b/16

Evs -2- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in şairi olarak tanınan sahâbî Hassan bin Ṣābit'in kardeşidir. E.+

ile 114b/10, 114b/7

evsaṭ -2- [Ar.ç. **vasaṭ**] orta derecede bulunanlar, orta halde olanlar.

e. 70b/19

evvel -49- [Ar.] önce.

e.- i āḫir 114a/20

e.+ den 60a/14

e.+ i 97b/6

e.+ inde 109b/29, 109b/31, 62b/31, 98b/1

e.+ inüñ 96b/11

e.+ ki 59a/10, 69a/25, 78a/18

e.+ kileyin 68b/29

e. 101a/20, 103b/16, 103b/17, 103b/20, 103b/26, 103b/29, 105a/15, 112a/4, 113a/22, 113a/27, 115b/7, 118b/5, 118b/6, 120b/6, 51a/30, 52a/19, 52b/17, 52b/26, 52b/29, 56b/2, 67a/15, 67a/16, 68b/27, 69a/30, 69b/1, 69b/25, 69b/28, 69b/9, 71a/1, 79a/6, 80b/9, 81a/16, 83a/31, 87b/4, 89a/15, 89b/11, 93b/27

evvelā -7- [Ar.] öncelikle.

e. 100a/1, 100a/19, 109a/16, 79b/3, 80b/5, 86a/27

evvelki -6- [Ar.] önceki.

e.+ ler 111a/20

e.+ leri 111a/21

e.+ si 52b/18

e. 66b/29, 88b/19, 89b/8

ey -12- seslenme, çağrı sözü.

e. 102b/7, 115a/5, 116b/13, 51a/28, 60b/23, 63b/30, 66a/5, 70a/8, 72a/12, 73b/7, 89b/6, 94b/29

eyd - -100- demek, söylemek. krş. **eyid-**, **eyit-**.

e.- e 111a/1, 80a/25, 80a/27, 82a/29

e.- ük 57b/25

e.- ün 52b/4

e.- üñ 109a/14, 58b/3

e.- ür raẓıya'llāhu ʿanh 67a/5

e.- ür raẓıya'llāhu ʿanhu 61b/21

e.- ür rażıya'llāhu ʿanhumā 97b/2

e.- ür rażıya'llāhu ʿanhü 102a/22, 102b/28, 76a/14, 83b/31, 94a/5, 99b/5

e.- ür 101a/25, 101a/8, 101b/26, 101b/30, 102a/25, 102b/20, 104a/3, 105b/20, 107b/21, 107b/7, 108a/14, 108a/15, 110b/3, 111a/12, 111b/14, 111b/21, 113a/10, 113a/27, 114a/1, 115a/4, 117a/7, 117b/1, 118b/13, 118b/8, 120a/13, 120a/25, 120b/14, 120b/4, 120b/6, 120b/9, 52b/13, 53b/23, 54a/13, 55a/15, 58b/23, 59a/10, 59b/23, 59b/25, 60b/6, 61b/1, 61b/2, 61b/22, 61b/24, 64b/2, 65b/9, 66a/23, 66b/16, 66b/27, 67a/5, 67b/12, 68b/26, 69a/4, 70b/7, 71a/27, 71a/29, 72a/1, 72a/20, 72a/4, 72a/6, 77a/28, 78a/15, 78b/25, 81a/13, 81a/7, 83a/20, 84a/20, 85a/10, 89a/, 89a/9, 89b/15, 92a/22, 94b/29, 94b/31, 99a/27

e.- ürdi 120b/20, 89b/6, 98a/29

e.- ürdük 117a/31

e.- ürler 87a/28

e.- ürsiz 58a/27

e.- ürüz 66a/30

cevāb e.- ürüz 52b/30

eydür - -2- eğdürmek; meylettirmek.

e.- di 120b/10

yüz e.- señüz 58b/2

eyegü -1- kaburga kemiği.

e.+ dendür 79b/20

eyid - -1- demek, söylemek. krş. **eyd-**, **eyit-**.

e.- üñ 97b/11

eyit - -39- demek, söylemek. krş. **eyd-**, **eyid-**.

e.- di 118a/26, 120b/26, 84b/30, 86a/3

e.- gil 75a/25

e.- medin 64a/17

e.- se 115a/6

e.- sün 115a/5

e. 100b/1, 101b/11, 101b/9, 102b/7, 103a/25, 103b/11, 103b/5,

107b/10, 109a/6, 110a/10, 110a/7, 111b/22, 113a/16, 113a/8, 113b/16, 113b/18, 117a/7, 117a/9, 53b/16, 58a/25, 58b/20, 68b/30, 74b/19, 74b/20, 76a/27, 76b/17, 77b/1, 81b/21, 86a/22, 99a/25, 99b/11

eyle - -258- yapmak, etmek (yardımcı eylem).

e.- di 62b/1, 88b/6, 89b/30, 98a/6

ʿafv e.- di 118a/24, 68a/5

ʿahd e.- di 120a/15

ʿarż e.- di 112a/28, 85b/1

ʿazm e.- di 85b/29

beyān e.- di 101a/15, 92a/16

cemʿ e.- di 119b/16, 57a/17, 99b/7

daʿvet e.- di 74a/20

defn e.- di 51a/4

emr e.- di 102a/28, 103b/18, 109b/26, 114b/26, 53b/3, 57a/13, 60b/30, 61a/3, 77b/6, 83a/21, 85a/21, 85b/13, 87b/8, 88b/13, 88b/29, 94a/25

esīr e.- di 89a/

farż e.- di 113b/8, 74b/30, 84b/7

fetḥ e.- di 102a/23

ġusl e.- di 68a/26

ḥabs e.- di 105b/6, 120b/3, 120b/4

ḫarāb e.- di 54a/23

ḥarām e.- di 96b/31

helāk e.- di 103b/24, 116b/6, 117b/14, 74b/11, 83b/20, 85b/31, 86a/29, 86a/31, 99a/22

ḫulʿ e.- di 80b/20

ḥükm e.- di 102a/1, 109a/2, 51a/9, 96a/13

iḳbāl e.- di 120b/6

imām e.- di 104a/1

ḳabūl e.- di 104a/29, 104b/17, 104b/2, 105a/10, 97a/11

ḳabż e.- di 89a/24

ḳaṣd e.- di 90a/20

ḳundaḳ e.- di 104b/5

menʿ e.- di 105b/12, 56b/3

mıḫ e.- di 62a/31

miḥrāb e.- di 104b/20

nehy e.- di 113b/28, 78a/1

nemy e.- di 107a/28

nesḫ e.- di 53a/2, 53a/3, 95a/5

neẕr e.- di 113a/1

refʿ e.- di 84b/17

selāmet e.- di 104a/1

suʾāl e.- di 106a/4

sünnet e.- di 58a/23

şarṭ e.- di 56b/2

taġyīr e.- di 101b/3

ṭaleb e.- di 108b/22

tamām e.- di 104a/2, 56b/10

taṣadduḳ e.- di 93b/9

terk e.- di 66b/5

vaṣf e.- di 115b/19, 95b/24

vaṣiyyet e.- di 66a/23

żam e.- di 104b/15, 104b/18, 105a/18

ẓan e.- di 120a/29

ẕikr e.- di 100a/1, 100a/18, 100a/20, 100a/21, 100a/22, 101a/20, 101a/21, 102a/4, 118b/7, 51a/19, 52a/19, 60b/29, 61a/18, 62b/31, 63a/2, 64a/14, 64b/25, 64b/26, 65a/17, 65a/24, 80b/6

ʿaẕāb e.- diler 73a/21

cemʿ e.- diler 90a/3, 92a/15

farḳ e.- diler 58a/1

ḥükm e.- diler 54a/14

inkār e.- diler 107a/12

ḳaṣd e.- diler 107b/6, 120b/15, 87a/11

ẕikr e.- diler 57b/2

ẓulm e.- diler 112a/7, 116b/9, 87a/24

ẕikr e.- dügi 99a/10

beyān e.- dük 104a/2, 81a/15

ḳabūl e.- dük 111a/28

ne e.- dük 89a/6

rızḳ e.- dük 87a/20

ẓāhir e.- dük 73b/23

ẕikr e.- dük 66a/31, 67a/1, 78a/18, 78b/12

rızḳ e.- dükde 63b/31

emr e.- düm 94b/29

iḫlāṣ e.- düm 101b/9

naẕar e.- düm 68a/20

neẕr e.- düm 104a/18

ẓan e.- düm 107a/4

ẕikr e.- düm 73a/12

rızḳ e.- düñ 51a/28

ẕaḫīre e.- düñ 107a/11

menʿ e.- düñüz 110b/11

ʿafv e.- gil 56b/27, 97a/7

ʿibādet e.- gil 105b/13, 105b/20

defʿ e.- gil 72a/13

ḳabūl e.- gil 104a/20

ḳıyās e.- gil 55a/7, 68b/23

maḥv e.- gil 97a/8

mesḫ e.- gil 97a/9

rükūʿ e.- gil 105b/19

teveccüh e.- gil 100a/28

ẕikr e.- gil 105b/13

ẕikr e.- ler 60b/6

menʿ e.- me 81b/19

ẕikr e.- medi 118b/7, 65b/21

e.- mege 83a/18

e.- mek 56a/1

fetḥ e.- mek 74b/10

ḳaṣd e.- mek 82b/4

bāṭıl e.- meñ 91a/19

terk e.- meñ 95b/17

ẓulm e.- mese 110a/29

ẓulm e.- meye 79b/30

ẓulm e.- meyesiz 94b/11

fikr e.- mez 57a/6

żāyiʿ e.- mez 59a/19, 59a/22

ẓulm e.- mezler 115b/15

cemʿ e.- mişdi 74b/17

ḳabż e.- ñ 95b/23

muḳātele e.- ñ 69a/28, 84a/3

naẓar e.- ñ 119a/16

ṣabr e.- ñ 85b/1, 99a/31

iş e.- r 59b/22

lāyıḳ e.- r 88a/20

yoḳ e.- r 52b/31

ṣadaḳa e.- rdi 112b/16

ḳaṣd e.- se 61b/6

naẓar e.- se 80a/30

ṣadaḳa e.- se 92a/1

terk e.- se 113b/13

taṣdīḳ e.- siz 65a/17

inkār e.- sün 115a/2

menʿ e.- sün 115a/3

ṣabr e.- sün 61a/31

rızḳ e.- ye vir 56b/1

e.- ye 117b/26, 70a/11, 79a/26

ʿafv e.- ye 118b/21, 118b/22, 118b/23, 118b/25
ʿamel e.- ye 103b/13, 111a/8
ʿaẕāb e.- ye 118a/2, 73b/29
ʿimāret e.- ye 100a/9
defʿ e.- ye 58a/7
görklü e.- ye 80b/14
ḫarāb e.- ye 100a/10
ḥarām e.- ye 113a/2
ḫarc e.- ye 84b/21
helāk e.- ye 72b/23
ḫışm e.- ye 79a/24
ḥükm e.- ye 54a/18
ḳabūl e.- ye 92a/12
ḳahr e.- ye 99b/30
ḳaṭʿ e.- ye 117b/26
ḳażā e.- ye 69a/25
menʿ e.- ye 112b/31, 54b/4, 55b/4
ṣarf e.- ye 104a/19
sünnet e.- ye 58a/21
terk e.- ye 70a/20
ṭon e.- ye 80b/13
vaṣiyyet e.- ye 66a/16
yüsr e.- ye 67b/1
ẓulm e.- ye 110a/31
daʿvet e.- yeler 114b/20
ḥükm e.- yem 108a/16
ṣadaḳa e.- yem 112b/18
cemʿ e.- yici 99a/2
e.- yümez 74a/6
e.- yüp 89b/27
dīvān e.- yüp 51a/4
naẓar e.- yüp 89a/20
ziyāde e.- yüp 118a/13
e. 68a/22
altun e. 53a/14
cehd e. 120b/30
emr e. 84b/18
fikr e. 52a/31
ḫaber e. 83a/7
ḫāliṣ e. 57a/12
ḳıyās e. 61a/26
naẓar e. 52b/4, 89a/30
ṣabr e. 110b/11
terk e. 72b/30

eyle -52- öyle.
e.+ dür 105a/29
e. degüldür 108b/13

e. mi 74b/6

e. 101a/2, 101a/24, 101a/7, 103b/12, 104b/19, 104b/28, 110a/21, 110a/23, 110b/24, 116a/13, 118a/26, 119b/1, 119b/30, 120a/16, 120a/29, 120b/24, 51a/25, 53b/10, 54b/30, 54b/7, 56b/19, 62a/1, 64a/31, 67a/21, 68b/9, 69a/21, 69a/5, 70a/10, 72a/24, 72a/6, 78a/16, 79b/17, 80b/25, 81b/21, 83a/19, 83a/6, 83a/9, 84a/20, 84a/23, 84b/26, 88b/17, 88b/20, 88b/27, 92b/22, 92b/5, 93a/31, 95a/30, 96a/14, 96b/3

eylük -6- iyilik.

e.+ ile 80b/13, 80b/14, 81a/25, 81b/13, 82a/10

e. idüp 91a/12

eytām -1- [Ar.ç. **yetim**] yetimler.

e. 76b/14

eyü -3- iyi.

e.+ sin 92a/18

e. 71b/16, 91a/10

eyyāmü't-teşrīḳ -1- [Ar.] Kurban bayramının ilk gününden sonraki üç gün.

e. 72b/1

eyyāmü't-teşrīḳuñ -1- [Ar.] Kurban bayramının ilk gününden sonraki üç gün.

e. 72a/30

Eyyüb -2- [Ar.ö.i.] Kur'an-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerden biri.

E.+ den 85a/4

E. 79b/22

eẕā -4- [Ar.] eziyet, sıkıntı, cefa.

e.+ sından 103b/25

e.+ yı 91a/19, 91a/21, 91a/3

eż'af -1- [Ar.ç. **zı'f**] fazlalıklar, katlar.

e. 115a/3

eẕān -1- [Ar.] Müslümanlara namaz vaktini bildirmek ve namaza çağırmak için müezzin tarafından genellikle minâreden yüksek sesle yapılan dâvet.

e. oḳumaḳ 80a/22

F

fācir -1- [Ar.] kötü işler yapan.

f. 95b/30

faḫr -2- [Ar.] övünme.

f. idüp 116a/28

f. itmekde 90a/9

faḥşā -1- [Ar.] akıl ve mantığın kabul edemeyeceği söz ve iş.

f. 63b/7

faḳīh -3- [Ar.] Fıkıh alimi.

f. ḳıla 106a/24

f. oluñ 111a/7

ʿilm-i f. 92a/31

faḳīr -5- [Ar.] yoksul.

f.+ dür 116a/7

f.+ lerçündür 93a/28

f.+ leri 74a/3

f.+ lerise 74a/4

f. 116a/7

faḳr -2- [Ar.] fakirlik, yoksulluk.

ehl-i f.+ a 92b/11

f. 94b/13

fānī -3- [Ar.] geçici, ölümlü, sonlu. krş. **fānī**.

f.+ dür 90b/8

f. 74a/11, 74a/2

fānī -2- [Ar.] geçici, ölümlü, sonlu. krş. **fānī**.

f.+ dür 100a/26

f. 112b/27

fāriġ -13- [Ar.] vazgeçmiş, boş kalmış, terk etmiş.

f. oldılar 104b/15, 56b/14, 56b/20

f. olduġuñuzca 72a/27

f. olduḳdan 56b/18, 73b/18

f. olınca 95b/15

f. olsalar 71b/16

f. olsañuz 71b/18

f. olup 100a/17, 56a/21, 70b/17, 70b/26

Fāris -5- [Ar.y.a.] İran'ın güneyindeki Şiraz vilayeti.

milk-i F.+ e 102a/24

F.+ ile 102a/26

F.+ le 102b/5, 102b/8

milk-i F. 102b/3

farīże -4- [Ar.] farz. krş. **farż**.

f.+ lerden 118a/29

f.+ leri 118b/1, 65a/30

f.+ lerüñ 118a/31

farḳ -5- [Ar.] ayrı olma, farklılık.

f. eylediler 58a/1

f. idicidür 67a/10

f. idüp 97b/19

f. itmezüz 111b/27, 58a/1

Fārs -1- [Ar.y.a.] İran.

F. 102b/1

Fārsi -1- [Ar.ö.i.] İran milletinden olan.

F. 102b/5

farż -25- [Ar.] farz. krş. **farīże**.

f.- ı lāzımdur 81a/18

f.+ ı 74b/31

f.+ uñ 66b/13

f. eyledi 113b/8, 74b/30, 84b/7

f. iderse 84b/4

f. ḳıldugı 62b/27, 80b/30

f. olınan 65b/4

f. olsun 92b/30

f. olundı 65b/15, 66b/15, 66b/16, 67a/2, 75a/1

f. olunmış 65a/30, 83a/2

f. olunmışdur 113b/3, 80a/20

f. 113b/17, 113b/5, 61b/13, 66a/14

farżiyyet -3- [Ar.] varsayım.

f.+ ine 113b/20, 53b/4, 76b/1

fāsıḳ -6- [Ar.] sapkın.

f.+ dur 95b/30

f.+ lar 116a/18, 53b/20, 55b/5

f.+ lardur 111b/5, 115b/25

fāsid -1- [Ar.] bozulmuş, bozuk.

f.+ ile 111b/20

faṣl -1- [Ar.] ayrıntı; bölüm.

f.- ı ḳażādan 73b/18

Fāṭıma -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in soyunu devam ettiren kızı.

F. 108b/21

Fātiḥa -1- [Ar.ö.i.] Kur'an-ı Kerim'in ilk sûresinin adı, elham.

F. 98a/29

fāyın -1- ?

f.+ dugına 100a/24

fāyide -13- [Ar.] fayda.

f.+ lerden 75a/7

f.+ leri 61a/27

f.+ ñüz 75a/8

f.+ si 113b/6, 118a/31, 98a/18

f. ḳılısar 99a/8

f. ḳılmaz 116a/30

f. ola 52a/23

f. 117b/18, 117b/21, 79b/23, 94b/27

fażāḥat -1- [Ar.] edepsizlik.

f. 54a/29

faẓīlet -15- [Ar.] erdem.

f.+ üñ 55a/19

f.+ de 111b/27, 92b/9, 96b/10

f.+ i 97a/18

f.+ in 116a/14, 61a/5, 64a/3, 98b/7

f.+ ine 101a/20, 64a/7

f. 105a/24, 117b/11, 84b/23

faż̈l -29- [Ar.] iyilik, lutuf, kerem.

f.- ı insāniyyeti 82b/30

f.+ dur 93a/2

f.+ e 82b/29

f.+ ı 102b/26, 110a/11, 115b/3, 90a/31, 98b/8

f.+ ıla 104b/30, 94b/20

f.+ ına 99a/4

f.+ ından 71a/20

f.+ ile 92a/26

f.+ uñıla 105a/7

f. idüp 114a/11, 68a/3, 82b/28, 96a/12, 96a/17, 97a/4

f. 110a/11, 110a/12, 52b/11, 60b/29, 65a/2, 68a/17, 76b/24, 83b/26, 86b/21

faż̈lu'llāh -1- [Ar.] Allah'ın fazlı, erdemi.

f. 110a/10

fecr -2- [Ar.] sabaha karşı.

f. olınca 68a/4

f. olunca 68a/24

Fedek -1- [Ar.ö.i.] Hayber'in fethinden sonra barış yoluyla alınan ve yarısı Hz. Peygamber'e tahsis edilen köy.

F. 102a/3

fehm -4- [Ar.] anlama, idrak.

f. ider 76a/14

f. idüñ 116b/29

f. itmezler 63b/21

f. 110b/31

felāḥ -4- [Ar.] kurtuluş.

f. boldılar 55b/11

f. bolup 69a/16

f. 114b/23, 120b/10

Felestīn -1- [Ar.y.a.] Filistin.

F. 85b/4

fenā -15- [Ar.] yok olma, yokluk.

f.+ dan 100b/9

f.+ dur 100b/9, 76b/3

f.+ sın 74a/10, 98b/14, 98b/15

f.+ sından 87a/24

f.+ ya 100a/11, 114b/9, 92a/17, 99a/14

f. 100b/5, 76b/5, 76b/8, 87b/2

Fenḥāṣ ibn ʿĀzura -1- [Ar.ö.i.] âlim.

F. 110a/16

ferāġat -1- [Ar.] vazgeçme.

f. 98a/4

feraḥ -3- [Ar.] sevinç, sevinme.

f. boldı 73a/28

f. ḳıldılar 99a/25

f. ḳılurlar 99a/26

ferāyiż -3- [Ar.ç. **farīża**] farz olan şeyler.f.+ leri 118a/29, 60b/26

f. 64b/3

ferc -3- [Ar.] aralık, yarık, çatlak.

f.+ ine 80a/28, 80a/30

f.+ ini 79a/14

ferişte -21- [Far.] melek. krş. **ferişteh**.

f.+ den 106a/10, 60a/25

f.+ ler 108a/5, 54b/23, 56b/10, 85a/6, 87b/30

f.+ leri 111a/13, 73b/17

f.+ nüñ 88a/1

f.+ ye 51a/24

f.+ yile 117a/31, 117b/3

f. 112b/30, 112b/31, 113a/30, 117b/13, 117b/5, 74b/10, 88a/1, 98a/9

ferişteh -37- [Far.] melek. krş. **ferişte**.

f.+ ler 101a/17, 101a/20, 101a/7, 103b/18, 105a/10, 111b/16, 117b/10, 117b/12, 117b/14, 117b/17, 117b/20, 117b/24, 117b/6, 117b/9, 51a/27, 51b/1, 51b/12, 51b/13, 60b/5, 79a/17, 85a/21, 87b/22, 97a/21, 99b/22

f.+ lerden 112a/17

f.+ lerdi 52a/6

f.+ lere 111a/15, 65a/22, 87b/21

f.+ leri 101a/2, 117b/19, 96a/6

f.+ lerine 71b/11, 96b/12

f.+ lerüm 71b/12

f.+ lerüñ 62a/5

fesād -17- [Ar.] bozgun, bozukluk.

f.+ a varaydı 62b/11

f.+ a virüp 61b/31

f.+ a 53b/10

f.+ dan 112a/23

f.+ de 72b/23

f.+ e virür 91a/3

f.+ e 86b/16, 86b/7

f.+ ına 109a/3

f.+ lar 73a/2

f.+ uñı 72b/30

f. 116b/24, 72b/22, 72b/24, 94a/15

ṭarīḳ-i f. 119a/14

feṣāḥat -1- [Ar.] açık, duru, güzel konuşma yeteneği.

f.- ı eşʿār 107a/16

fetāvī -1- [Ar.ç. **fetvâ**] fetvâlar.

f.+ de 70a/16

feṭḥ -9- [Ar.] fetih, açma.

f.- i küffārvar 75a/3

f. eyledi 102a/23

f. eylemek 74b/10

f. idüp 56a/21

f. itdiler 119a/31

f. oldı 119a/30

f. olundı 119a/30

f. olunmadı 119a/31

f. olup 54a/30

fetvā -4- [Ar.] müftü tarafından verilen şerʿi hüküm veya karar.

f.+ da 92a/1

f. 72a/31, 80a/11

ʿulemā-yı f. 77a/16

fevāḥiş -3- [Ar.ç. **fāḥişe**] kötülükler.

f.+ den 100b/3, 105b/17

f.+ lere 92a/24

fevt -6- [Ar.] bir şeyi yitirme, kaybetme.

f. iderler 83a/15

f. idüp 100a/10

f. ola 92a/10

f. olısar 100a/27

f. olmışdı 119b/24

f. olur 66a/8

fezāʿ -1- [Ar.] bağırıp çağırma, sızlanma.

f. ḳılmayup 61a/19

fıḳh -1- [Ar.] bir şeyi gereği gibi anlama, bilme, şerîat ilmi.

kütüb-i f.+ larda 78b/13

fısḳ -1- [Ar.] doğru yoldan çıkıp güah işleme, ahlaksızlık.

f.+ a 95b/3

fidā -4- [Ar.] feda.

f. ḳıldılar 62b/25, 62b/27

f. ḳılmaġa 87a/21

f. olsun 120a/11

fidye -6- [Ar.] savaş esirlerinin serbest bırakılması, bir kimsenin canının bağışlanması, esâretten kurtulması için verilen veya alınan bedel.

f. vire 70b/13

f. vireler 66b/27

f. virmek 66b/30, 70b/27

f. virüp 67a/17, 67a/18

fikr -15- [Ar.] düşünce.

f.- i rāy 119b/20

f. eyle 52a/31

f. eylemez 57a/6

f. ide 92a/16

f. iderem 98a/6

f. iderler 116b/28

f. idüp 109a/27, 119a/18, 63b/24, 66a/10, 76b/3, 76b/5, 76b/7, 92a/29

f. itmeyüp 57a/8

fiʿl -26- [Ar.] eylem, iş.

f.+ den 58a/18

f.+ e 105a/24, 94a/16, 96b/24

f.+ i 107b/20, 69b/24, 92a/13, 99a/16

f.+ idür 101a/19, 51a/13

f.+ ile 109a/17, 118a/30

f.+ inde 101a/23, 76b/25

f.+ inden 87a/18

f.+ ine 94b/20

f.+ iñüz 57b/7

f.+ lerine 91a/29

f.+ lerinüñ 57b/6

f.+ üñden 63a/5

f.+ üñüz 94b/8

f.+ üñüzi 92b/22

f. 110a/1, 114b/24, 115a/5

firāḳ -1- [Ar.] ayrılık.

f. 120a/9

Fir'avn -3- [Ar.ö.i.] Hz. Musa'yla mücadele eden Mısır hükümdarı.

F. 99a/16, 99a/18, 99a/19

fitne -22- [Ar.] fesatlık, kargaşa.

f.+ lere 52a/11

f.+ leri 100a/4

f.+ lerinden 100a/2, 99a/7

f.+ si 100a/5, 100a/6, 100a/8

f.+ sinden 100a/4

f.+ sine 99a/12

f.+ sini 100a/2

f.+ ye 100a/20, 100a/21, 100a/23, 57a/23, 94a/11

ḳavm-i f.+ ye 100a/22

f.+ yüz 51b/31

f. 100a/4, 100a/7, 79a/19, 98b/13

fitnelen - -1- fitnelenmek.

f.- mişdür 100a/19

fi'l-cümle -2- [Ar.] nihayette, sonunda. krş. **fī'l-cümle**.

f. 51a/3, 79b/1

fī'l-cümle -2-[Ar.] nihayette, sonunda. krş. **fi'l-cümle**.

f. 118b/20, 80a/15

fī'l-ḥāl -3- [Ar.] o anda, hemen, şimdi. krş. **fi'l-ḥāl**.

f. 107b/25, 112b/25, 73a/9

fi'l-ḥāl -3- [Ar.] o anda, hemen, şimdi. krş. **fī'l-ḥāl**.

f. 107a/1, 89b/10, 99a/31

fuḥş -2- [Ar.] kötü, uygunsuz.

f.+ lar 115b/26

f. 76a/10

fuḳahā -1- [Ar.ç **faḳīh**] Fıkıh alimleri.

f. 78a/5

fuḳarā -5- [Ar.ç. **faḳīr**] fakirler, yoksullar. krş. **fuḳara**.

f.+ ya 112b/26, 76a/8, 87a/20

f. 66b/28, 66b/30

fuḳara -1- [Ar.ç. **faḳīr**] fakirler, yoksullar. krş. **fuḳarā**.

f.+ ya 92b/28

Furḳān -1- [Ar.ö.i.] Kur'an-ı Kerim'in yirmi beşinci sûresi.

F.+ ı 97b/19

fuṣaḥā -1- [Ar.ç. **faṣīḥ**] güzel, düzgün ve açık konuşanlar.

f. 107a/17

fülān -8- [Ar.] herhangi bir şahıs, biri, belirsiz bir şey, falan, filan.

f.+ a 77a/12

f.+ ı 78a/8

f. 107a/11, 108b/19, 61a/7, 91a/5

fürūʿ -1- [Ar.ç. **ferʿ**] dallar, tomurcuklar.

f.+ dur 78b/12

füsūḳ -1- [Ar.] Haktan sapma, doğrudan ayrılma.

f.+ ı 71a/4

G

ġāfil -12- [Ar.] ilerisini düşünemeyen, dikkatsiz, ihtiyatsız.

ġ. bulup 120b/30

ġ. degül 113b/22

ġ. degüldür 59b/3, 87b/6

ġ. ḳıldılar 83a/12

ġ. oldılar 87a/24

ġ. olmayanlarıçun 100b/4

ġ. olmayasız 83a/4

ġ. olup 83a/14

ġ. 60a/10, 90a/17, 99a/12

ġaflet -3- [Ar.] ilerisini düşünememe, dikkatsizlik, ihtiyatsızlık.

ġ.+ den 114a/10

ġ.+ e 90a/16

ġ. 87b/5

ġafūr -9- [Ar.] merhamet eden, bağışlayan.

ġ.+ dur 103a/29, 112a/24, 118a/8, 64b/6, 69b/11, 75b/9, 78a/24, 78b/6

ġ. 64b/5

gāh -14- [Far.] ara sıra, bazı zaman.

g. 117b/23, 117b/24, 52b/22, 52b/23, 62b/3, 62b/4, 62b/7, 62b/8, 65a/15, 65a/16, 77b/15

ġāīb -2- [Ar.] kayıp, yok olmuş. krş. **ġāyib**, **ġayb**.

ġ. 105b/22, 97b/24

ġalaṭ -1- [Ar.] yanlış, yanılma.

ġ. 72a/23

ġalaṭat -1- [Ar.ç. **ġalaṭ**] yanlışlar, yanılmalar.

ġ.+ ımış 52b/29

ġālib -36- [Ar.] galip, kazanan. krş. **ġālip**.

ġ.+ di 107a/14

ġ.+ dür 101a/23, 109a/1, 117b/23, 73b/13, 83b/6, 97b/21, 98a/20

ġ.+ idi 107a/15

ġ.+ lersiz 119a/26

ġ.+ sin 57a/2

ġ. geldi 86b/9, 94a/25

ġ. gelür 85b/19

ġ. gelürüz 119b/23

ġ. ḳıla 58a/10

ġ. ḳılısarın 108a/13

ġ. ḳılur 117b/24

ġ. olalar 102b/3

ġ. olalardı 119b/3

ġ. olaydı 89a/23

ġ. oldı 99b/6

ġ. oldılar 117a/6, 119b/4, 119b/6

ġ. olınup 99b/11

ġ. olmaġıla 86b/16

ġ. olmaz 57a/2

ġ. oluna 99a/26

ġ. olup 84a/31

ġ. olur 99b/19

ġ. olurlardı 119b/3

ġ. 107a/13, 120a/8, 97a/10

ġāliblik -1- [Ar.+Tr.] galip olma durumu.

ġ. 119b/4

ġālibraġ -1- [Ar.+Tr.] (daha, en) galip.

ġ.+ dı 65b/11

ġālip -7- [Ar.] galip, kazanan. krş. **ġālib**.

ġ. gelür 69a/15

ġ. ḳılmış 66a/11

ġ. olan 65b/12

ġ. oldı 68a/15, 74b/4

ġ. olup 68a/9, 70a/11

ġanī -4- [Ar.] çok, fazla, zengin.

ġ.+ dür 113b/6, 91a/13, 92a/11

ġ. 116a/7

ġanīmet -5- [Ar.] savaşta düşmandan ele geçirilen mal veya esir.

ġ. ḳıldı 111b/13

ġ. 110a/20, 110a/21, 117a/13, 75a/4

ġarb -3- [Ar.] batı.

ġ.+ dan 108a/10, 62b/8

ġ.+ u 119a/19

ġarīb -1- [Ar.] kimsesiz, zavallı.

ġ.+ lere 74b/22

ġarḳ -5- [Ar.] boğulma, suya batma.

ġ.+ dan 103b/26

ġ.+ dur 99b/20

ġ. itdügi 99a/19

ġ. olmaḳdan 97b/12

ġ. olup 103b/21

ġaṣb -1- [Ar.] zorla alma.

ġ.+ ıla 71a/10

ġayb -2- [Ar.] gizli olan, görülmeyen, kayıp. krş. **ġāyib**, **ġāīb**.

ġ.+ la 89b/11

ġ.+ lar 75a/10

ġāyet -21- [Ar.] nihayet, uç, son, çok fazla.

ġ. 102b/13, 102b/14, 102b/15, 112b/19, 116a/7, 116b/4, 117a/13, 51b/6, 56a/5, 59a/13, 60a/17, 61a/13, 72b/11, 72b/17, 72b/20, 73a/21, 76b/11, 82b/3, 86a/15, 91b/19

ġāyib -1- [Ar.] kayıp, yok olmuş. krş. **ġāīb**, **ġāyb**.

ġ. oldı 104b/12

ġayr -38- [Ar.] başka, ayrı. krş. **ġayrı**.

ġ.+ ına 109b/5, 115b/10

ġ.+ ında 111b/19, 111b/20, 75b/14

ġ.+ ından 56a/25

ġ.+ ını 95a/7

ġ.+ ne 105a/4, 73b/12

ġ.+ ye 59a/26

ġ. 101a/1, 101a/14, 101a/19, 101a/22, 101a/7, 101b/10, 103a/2, 104b/18, 109a/1, 109a/11, 111b/21, 111b/31, 111b/6, 114b/21, 118a/4, 119b/24, 54a/19, 57a/10, 57b/30, 58a/1, 62a/25, 79a/14, 93b/7, 95b/15, 96a/29, 97a/2, 97b/4

ġayret -4- [Ar.] çalışma, çabalama.

ġ.+ e geldi 86a/7

ġ.+ e gelüp 51a/27

ġ.+ i 72b/30

ġ. 100b/13

ġayrı -17- [Ar.+Tr.] başka, ayrı. krş. **ġayr**.

ġ.+ sı 77b/17

ġ.+ ya 83b/13

ġ. 100b/13, 101a/25, 109a/10, 116b/3, 116b/7, 119a/5, 53a/11, 55a/9, 62b/13, 65a/16, 70a/13, 71b/5, 72a/5, 73a/20, 96a/5

ġazā -28- [Ar.] Allah yolunda, din uğruna savaşma.

ġ.+ sı 99b/1

ġ.+ sına 90a/20

ġ.+ sında 53a/23, 99a/24, 99a/28

ġ.+ sındaki 61a/6

ġ.+ sından 75a/17

ġ.+ ya 119a/29, 70a/5, 74b/30, 75a/2, 75a/5, 80a/20, 85a/1, 86b/10, 88b/29, 90a/25

ġ.+ yıçun 119b/30

ġ. ideler 84a/2

ġ. itmekile 75a/6

ġ. ḳılmaḳdur 118a/31

ġ. ḳıluñ 84a/1

ġ. 120b/1, 75a/4, 75a/8, 85a/29, 90a/21

ġażab -8- [Ar.] hiddet, öfke, kızgınlık.

ġ.+ a 116a/11

ġ.+ ı 110b/19

ġ.+ ıla 115a/19

ġ.+ ına 116a/6

ġ.+ u 112a/17

ġ. itdiler 111a/4

ġ. itse 110b/19

ġ. 79a/30

ġāzī -1- [Ar.] savaştan sağ dönen.

ġ.+ ler 97a/12

geci -2- gece. krş. **gice**.

g.+ leri 63a/14

g.+ sine 63a/10

gecik - -1- gecikmek.

g.- di 68a/15

gecirek -1- geç, pek geç.

g. 68a/11

geç - -62- geçmek, aşmak, sözü edilmek. krş. **giç-**.

g.- di 111b/28, 119a/13, 51b/7, 55b/16, 70b/14, 83b/12, 85b/15, 89a/8, 96a/28

g.- diler 116a/12, 119a/14, 119a/15, 57b/4, 58b/11

g.- dükden 119a/30, 66b/23

g.- e 79a/4

g.- ecegini 67b/10

g.- eler 93b/22

g.- en 103b/11, 52a/19, 54a/16, 54b/19, 57b/6, 60a/3, 69b/11, 83b/1, 96a/15, 97b/16

g.- enden 87b/22

g.- eni 67b/10

g.- er 78b/2, 78b/26, 80a/21

tĭz g.- er 76b/4

g.- erdi 61a/14

g.- erken 89b/15

g.- icek 68a/15

g.- ici 96a/21

g.- ince 77b/4, 78a/28

g.- mege 96a/29

g.- megi 97a/9

g.- mekdür 118b/5

g.- mekile 78b/10, 78b/11, 78b/29, 78b/3, 78b/8

g.- mekiledür 78b/25

g.- memişdür 89b/1

g.- miş 61a/28, 71b/8

g.- mişdi 106b/22, 106b/27, 107a/6, 68a/11

g.- se 78b/4

g.- üp 78b/9, 80a/22, 81b/9, 96a/30

geçür - -3- geçirmek, aşırmak.

g.- di 51a/9

g.- e 68b/7

g.- eler 96b/24

gedil - -1- gedik açılmak, eksilmek.

g.- miş 119b/17

gel - -371- gelmek.

g.- di 103b/30, 104a/7, 105a/16, 106b/23, 106b/26, 107a/2, 109b/25, 111b/6, 112a/5, 113b/17, 114a/10, 115a/10, 118a/23, 118a/24, 119a/1, 120a/2, 120b/14, 120b/16, 120b/20, 51a/9, 56a/21, 58b/16, 61b/10, 68a/8, 68b/5,

69a/24, 71b/9, 73a/10, 73a/25, 73a/7, 73b/5, 76a/29, 76b/13, 77a/1, 77a/3, 80b/16, 81a/8, 81a/9, 81b/18, 83b/20, 84a/10, 84a/12, 84a/6, 86a/11, 86a/4, 88a/18, 88b/4, 89a/11, 89a/13, 89a/14, 89a/17, 89a/29, 93a/8, 96a/10, 96a/17, 99b/6
beyān g.- di 74a/28
çıḳa g.- di 120a/18, 51a/8, 86a/11
ġālib g.- di 86b/9, 94a/25
ġayrete g.- di 86a/7
ḫoş g.- di 72b/14
ṭuru g.- di 106b/25, 89b/10
uyanu g.- di 87b/10
g.- diler 101a/10, 101a/11, 102a/1, 104b/11, 106b/12, 106b/15, 106b/17, 106b/20, 107a/1, 108b/1, 110b/7, 111a/3, 111b/14, 111b/7, 112a/9, 114b/12, 117b/14, 118a/4, 119b/10, 120a/6, 120b/11, 120b/2, 51b/7, 53a/13, 54b/11, 55b/13, 57b/13, 68b/4, 69b/19, 71b/13, 75a/23, 77b/7, 84b/2, 85b/16, 88a/10, 90a/4, 94b/1, 99a/20, 99b/3
ṭuta g.- diler 106b/15
g.- dise 69a/21
g.- dü 117b/18
g.- dügi 85a/23
g.- dügüñüzden 53a/27
g.- dük 110b/8
g.- dükden 113a/15, 116b/15, 72b/5, 73b/5, 97a/15
g.- düm 107a/22, 107a/23, 107a/27, 68a/14, 68a/21
g.- düñ 86a/24, 86b/26
g.- düñüz 110b/8, 59a/3
g.- e 104a/27, 104a/30, 111a/23, 115a/20, 117b/2, 52b/28, 56a/18, 61b/28, 69a/2, 69a/21, 73b/17, 75a/11, 75a/5, 76a/5, 78a/13, 79b/3, 79b/6, 82a/23, 84b/31, 87b/4, 94a/7, 98a/11, 98a/12
vücūda g.- e 55a/10
yerine g.- e 102a/27, 89b/23
g.- ecek 108a/16
g.- eler 103a/21, 110b/7

g.- elerdi 115b/22

īmāna g.- elerdi 87a/13

g.- em 76a/13

g.- en 104a/27, 115b/18, 58b/3, 74a/18, 74a/23, 77a/8, 98b/1

īmāna g.- en 74a/3

g.- ene 111a/20, 52a/4

g.- enler 111a/20

g.- enüñ 116a/14

yerine g.- esi olursa 63a/30

g.- esi 69a/21, 70a/31

g.- icek 115a/21, 115b/1, 52b/2, 70b/17

g.- ince 113b/4, 79a/17

g.- iser 78b/30, 97a/24

g.- iserdür 112a/5, 54b/14

g.- iserler 118a/3, 97a/26

g.- medi 109b/21

rast g.- medi 86b/8

g.- mediler 115b/25, 117b/10

g.- mege 93a/16

vücūda g.- megeni 68a/7

g.- megi 85a/6, 91b/21

vücūda g.- meginüñ 51b/18

g.- mekde 108b/8

g.- memişlerdi 119b/14

g.- meñ 77b/5

ḫoş g.- meye 75a/10, 75a/2, 82b/10

g.- meyene 88a/18

g.- meyenler 116a/14

g.- meyi 118a/23

g.- meyiser 111a/16

g.- mez 109a/3

ḳarşu g.- mez 86a/6

ṣaḳīl g.- mez 59a/13

g.- mezden 109b/17, 115a/31, 58b/15, 69a/5, 76a/1, 87a/21

g.- miş 108b/3, 118a/22, 51b/14, 70b/28

g.- mişdür 104a/9, 105a/15, 86b/19, 87b/6, 88b/27

g.- se 114a/19, 57a/20, 58a/15, 62b/1, 63a/30, 93b/30

g.- seler 117b/13

g.- señ 83a/7

g.- señüz 86a/7

g.- sün 120b/15, 86a/5, 95a/9

g.- üñ 101a/4, 101b/12, 104b/10, 107b/10, 108b/15, 108b/24, 108b/4, 109a/12, 109a/6, 109a/9, 111a/1, 119b/10, 53a/25, 63b/12, 73a/22, 77b/21, 77b/5, 95b/14, 99b/7

g.- üp 101b/11, 101b/13, 102b/31, 105a/12, 105b/27, 105b/28, 105b/9, 106a/16, 106a/27, 106a/29, 106a/9, 107a/12, 107a/8, 107b/17, 107b/22, 107b/30, 107b/31, 108b/21, 113b/20, 117b/20, 117b/9, 119b/22, 120a/18, 120a/19, 120a/24, 120a/27, 120a/31, 51a/10, 52a/7, 52b/4, 53a/2, 53a/3, 53b/10, 54a/8, 55a/29, 55a/9, 56a/18, 56a/26, 56b/21, 59b/5, 65a/27, 67b/7, 68a/26, 68b/27, 68b/29, 70a/31, 70a/6, 70b/8, 71a/17, 72a/9, 73a/7, 73b/13, 75b/3, 76a/12, 76a/25, 76b/11, 77a/29, 78b/2, 85a/21, 85b/1, 85b/10, 85b/3, 86a/10, 88a/9, 88b/29, 89a/7, 89b/8, 91a/8, 94a/31, 95b/13, 98b/16

dile g.- üp 87b/7

ġayrete g.- üp 51a/27

ḫoş g.- üp 52b/1, 56a/5, 85b/20

īmāna g.- üp 77a/19

inkāre g.- üp 73b/26

uyḳu g.- üp 89a/23

yerine g.- üp 88a/13

g.- ür 101a/11, 106a/10, 106a/13, 118b/16, 52b/18, 61b/27, 91a/23

ġālib g.- ür 85b/19

ġālip g.- ür 69a/15

ḥarekete g.- ür 98a/2

ḫoş g.- ür 72b/17var, 75a/5, 82a/29

meşaḳḳat g.- ür 75a/1, 75a/3

ṣaḳīl g.- ür 59a/13

g.- ürdi 104b/24, 86a/18, 86a/20, 96a/14

g.- ürken 54b/15

g.- ürler 52a/29

g.- ürlerdi 72b/6

g.- ürlerse 69b/11

g.- ürse 115b/30, 118b/25, 77a/6

g.- ürsüz 68b/6

ġālib g.- ürüz 119b/23

g. 106b/30, 108b/2, 80b/23, 84a/12, 88a/16, 88b/18

geleci -2- söz, laf, lakırdı.

g. ḳıldılar 51b/4

g. ḳılup 51b/7

gemi -3- gemi.

g.+ ler 62b/3

g.+ ye 74a/18

g. 103b/26

genc -1- [Far.] genç, hayatın çocuklukla orta yaşlılık arasındaki dönem, hazine.

g.+ ü 53b/9

genclig -1- gençlik. krş. **genclik**.

g.+ i 105a/30

genclik -1- gençlik. krş. **genclig**.

g.+ le 105a/17

ger -41- [Far.] eğer, şayet, yahut. krş. **eger**.

g. 101b/15, 103b/7, 104a/6, 107b/27, 109a/17, 113b/9, 115b/30, 116a/5, 117a/14, 120a/5, 120a/9, 120b/27, 53b/12, 60b/25, 61a/20, 65b/25, 66a/2, 74a/7, 76b/1, 78a/12, 78a/31, 78b/27, 79a/16, 79a/20, 79a/24, 79b/14, 79b/29, 79b/6, 79b/7, 80b/11, 82a/5, 82a/8, 82b/21, 83b/5, 86b/20, 88a/26, 90b/3, 90b/6, 91b/4, 92b/28, 94b/15

gerçek -11- hakiki. krş. **girçek**.

g.+ di 54a/14

g.+ dür 113a/16

g.+ ise 98b/18

g.+ lerdür 100b/25

g.+ se 53b/16

g.+ señüz 113a/9

g. 103a/26, 103a/28, 53a/14, 86a/6, 94b/10

gerçekle - -5- doğrulamak, onaylamak. krş. **girçekle-**.

g.- di 105a/15, 96b/9

g.- dük 57b/25

g.- yicüdür 105a/14

g.- yüp 115b/20

gerçeklig -2- gerçeklik, hakikat. krş. **girçeklig**.

g.+ i 59b/5

g.+ ine 101b/14

gerçi -1- [Far.] gerçi, aslına bakılırsa. krş. **egerçi**.

g. 114a/3

gerek -143- gerek, lazım.

g.+ dügin 76b/2

g.+ dür 101a/24, 103b/12, 115b/9, 116b/16, 56b/17, 65b/27, 66a/16, 66a/29, 66b/12, 72a/31, 76a/16, 76b/21, 78b/18, 79a/18, 82a/22, 86a/27, 94a/10, 94a/8, 97a/17

g.+ idi 55b/14, 65b/30

g.+ ise 75b/13, 89b/11

g.+ se 63b/16, 80a/15, 93a/22

g. olacaḳ 71a/13

g. 103a/4, 104a/17, 108b/24, 110a/31, 113b/10, 113b/6, 113b/9, 118a/30, 118b/14, 118b/25, 118b/26, 119a/11, 119b/31, 120b/5, 51a/22, 54b/5, 56b/18, 58b/21, 60a/4, 60b/8, 62a/21, 62b/17, 63a/6, 64a/28, 65a/1, 65b/22, 66a/1, 66b/6, 67a/23, 67a/24, 68b/21, 68b/22, 69a/12, 69a/29, 70b/4, 72b/8, 72b/9, 73a/22, 75a/9, 75b/14, 76a/25, 76a/26, 77a/17, 77a/18, 77a/21, 77a/22, 77b/9, 78b/25, 78b/26, 79a/13, 79b/20, 79b/6, 80a/14, 80a/20, 80a/26, 80a/3, 80b/10, 80b/12, 82a/21, 82b/15, 82b/16, 83a/25, 84b/20, 84b/21, 89b/3, 92a/6, 92b/30, 92b/5, 93a/18, 93a/25, 95a/30, 95a/8, 95b/11, 95b/30, 97a/13

gerek - -7- gerekmek, lazım olmak.

g.- di 55b/8

g.- mez 119b/30, 120b/24, 80b/19, 95a/6

g.- se 98b/10

gereklü -1- gerekli, lazım.

g. 95b/26

gerey -2- gerek?

g.+ ü 118b/20

g.+ üz 118b/20

geri -2- geri.

g.+ ye 75a/2, 92a/16

germ -1- [Far.] sıcak.

g. olıcaḳ 120a/7

gerü -2- yine, tekrar. krş. **girü**.

g. 63a/7, 78b/6

getür - -203- getirmek.

g.- di 104a/24, 51a/7, 68a/3, 90a/21, 92a/15, 98a/9

vücūda g.- di 109a/2, 112b/20

yerine g.- di 105a/31, 56a/2, 66b/5

yirine g.- di 58a/11

yirlü yerine g.- di 72b/4

g.- diler 111b/13, 112b/25, 85a/19, 85a/22, 85a/6, 88b/14, 88b/6, 94a/19

īmān g.- diler 108a/22, 109b/8, 113b/20, 113b/25, 114b/11, 115b/24, 116b/13, 118a/13, 55b/7, 73b/7, 79b/9, 87a/14, 87a/19, 88a/24, 91a/19, 91b/29, 94a/18, 94b/23, 94b/3, 96b/11, 96b/13, 96b/14, 96b/15

yerine g.- diler 73a/10

īmān g.- dilerse 79a/2

g.- dügi 97b/10, 97b/20

vücūda g.- dügi 101a/16

g.- dügüñi 90a/24

g.- dügüñüzden 76b/20

īmān g.- dügüñüzden 113b/27, 115a/31

g.- dük 87a/11

imān g.- dük 107b/14

īmān g.- dük 111b/23, 117a/4

g.- düm 106a/27, 58b/26, 90a/23

īmān g.- düm 81b/20

vücūda g.- düm 104a/24

g.- düñ 101b/16

īmān g.- düñüz 114a/7, 58a/5, 63b/30, 65b/15, 66b/15

g.- e 118a/1, 86a/12, 97a/31

ḫaber g.- e 85b/28

vücūda g.- e 101a/16, 105b/30

yerine g.- e 58a/21, 95a/8, 95a/9

yirine g.- e 79a/26

g.- ebilesin 72a/12

ışlāḥa g.- eler 62a/1

yerine g.- eler 65b/5

g.- em 104a/14

īmān g.- em 72b/13, 76a/7

īmān g.- en 109b/8, 111b/23

g.- enler 65b/2

īmān g.- enlere 74a/30

īmān g.- esi olurlarsa 58a/4

g.- esiz 57b/4, 67b/6

īmān g.- esiz 111a/25, 111a/28

yerine g.- esiz 68b/1

yerine g.- icidür 73a/31

yerine g.- medi 73a/7

g.- mediler 101b/30, 107a/17, 113a/12

g.- mege 81a/21

yerine g.- mege 118b/5, 69a/11

yirine g.- mege 104a/25

g.- megi 79a/21

g.- mek 71a/8, 71b/13

şirk g.- mek 69b/8

yerine g.- mek 117a/16, 60b/25

ẓuhūra g.- mekçün 59a/10

g.- mekdür 102b/17, 102b/18, 102b/19, 102b/20, 71a/15

g.- mekiçün idi 106a/15

g.- mekile 116b/10

g.- meñ 107a/30

g.- mese 66b/4

g.- meye 79a/18

g.- meyeler 96b/24

īmān g.- meyeler 64b/20

yerine g.- meyeler 114a/11, 84a/18

yirine g.- meyeler 73b/30

yerine g.- meyen 66b/4

īmān g.- meyince 77a/5

yerine g.- meyince 118b/1

īmān g.- meyüp 58a/6

g.- mez 105a/29

īmān g.- mezler 117a/2, 73b/16

yerine g.- mezler 83b/28

īmān g.- mezlerse 111b/23

ṭāḳat g.- mezüz 51b/24, 77b/9

īmān g.- miş olalar 56b/1

g.- miş 70a/16

g.- se 63a/27, 79b/21

īmān g.- se 88a/19

yerine g.- se 74a/7

yerine g.- señüz 103a/28

īmān g.- sünler 67b/11, 67b/14
g.- üciyin 108a/9
g.- üñ 101b/29, 113a/11, 113a/8, 53b/16, 53b/6
yerine g.- üñ 118a/29, 70b/29
yirine g.- üñ 114b/3
g.- üp 114a/13, 54a/24, 90b/7, 92a/29, 94a/16
ʿalāmeti g.- üp 59b/9
cimāʿ g.- üp 71a/3
dile g.- üp 72a/15
īmān g.- üp 111b/26, 52a/26, 53b/26, 55b/10, 96b/16, 98b/27
yerine g.- üp 55a/24, 76b/7, 84a/18, 85b/11, 89b/30, 91b/25
yirine g.- üp 87b/9
g.- ür 112a/13, 88a/1, 88b/18
īmāna g.- ür 88a/25
yerine g.- ür 79b/2, 80b/24, 80b/25, 81a/19
ẓuhūra g.- ür 52a/2
g.- ürler 81a/17
şirk g.- ürler 69b/7
g.- ürlerdi 56b/10
īmān g.- ürlerdi 75b/6
g.- ürsin 102b/15, 102b/16, 102b/17
yerine g.- ürsiz 92b/19
g.- ürüz 52b/15, 58a/2
īmān g.- ürüz 96b/16, 98b/24
g. 59b/5, 84b/27, 88b/19
yerine g. 72a/16, 81b/20

getürt - -2- getirtmek.
g.- di 102a/2

getürül - -1- getirilmek.
g.- mek 52b/15

gey - -10- giymek.
g.- di 106b/26, 119b/26, 86a/15
g.- e 119b/30
g.- ecek 81b/31
g.- mekde 79b/30
g.- meye 79a/19
g.- üp 79b/27
g.- ürse 79a/20, 79b/4

geydür - -1- giydirmek.
g.- e 79b/4

ġıdā -1- [Ar.] besi, yiyip içilen şeyler.
ġ.+ larına 104b/17

ġıdālandur - -1- [Ar.+Tr.] beslemek.

ġ.- dı 104b/17

ġıyāb -1- [Ar.] hazır ve mevcut olmama; arka.

ġ.+ dan 78a/20

gibi -133-

g.+ dür 103a/24, 108a/29, 108b/10, 108b/8, 116b/4, 61a/8, 87b/11, 87b/26, 91b/4, 92b/12, 93b/23, 94a/10, 99a/16, 99a/18, 99a/19

g. 101a/16, 102a/14, 102b/10, 102b/8, 102b/9, 104a/25, 106b/5, 106b/8, 107a/24, 108b/23, 109a/9, 109b/28, 110a/21, 110a/25, 111a/14, 112b/31, 113b/28, 114b/15, 115a/28, 115a/29, 115a/8, 115b/24, 115b/25, 116a/10, 116a/25, 118a/17, 118a/5, 120b/7, 52a/11, 52a/22, 52a/24, 52b/2, 53a/20, 53a/4, 53b/19, 53b/20, 53b/21, 53b/22, 54a/5, 54b/9, 55b/12, 55b/8, 56a/16, 56b/5, 59b/29, 60b/31, 61a/1, 61a/29, 62a/19, 62a/20, 62b/14, 63a/24, 63b/22, 64a/25, 64b/26, 68b/27, 70a/25, 73a/31, 73a/4, 73b/17, 73b/6, 74a/22, 74a/23, 76b/4, 77b/16, 77b/5, 78a/6, 80a/13, 82b/19, 83b/28, 86a/26, 86b/14, 86b/20, 87b/12, 87b/14, 90a/14, 90a/15, 91a/20, 91a/22, 91a/6, 91b/16, 91b/22, 92a/24, 93b/18, 93b/21, 95a/18, 96b/16, 97a/24, 97a/26, 97a/28, 98a/31, 98b/1, 98b/12, 98b/22, 99a/20

gice -37- gece. krş. **geci**.

g.+ de 102b/25, 68a/2, 68a/25, 68a/27, 88a/12, 93b/10, 93b/9

g.+ den 83a/16

g.+ si 67b/4, 96a/25, 96a/27

g.+ sinde 67a/5, 67a/6

g.+ yi 102b/15

g. 102b/12, 102b/13, 102b/14, 105b/13, 106b/27, 106b/6, 116a/19, 119b/17, 62a/19, 62b/1, 62b/2, 66a/29, 68a/18, 68a/23,

68a/8, 79b/30, 79b/31, 83a/14, 93b/12, 97a/2

giç - -1- geçmek, (söz) dinletmek. krş. **geç-**.

g.- ici 96a/19

gid - -34- gitmek. krş. **git-**.

g.- e 60b/16, 69a/21

g.- en 100b/8, 53b/30

g.- enlere 65a/28

g.- enlerüñ 59a/20

g.- er 105a/24, 62b/1, 62b/2, 62b/3, 62b/4, 68b/28, 92b/10, 93a/8, 94a/14

g.- erken 120b/22, 70a/27, 70b/7, 72b/12, 76a/13, 85b/29

g.- erlerdi 106b/25

g.- ersin 100a/28, 76a/6

g.- erüz 63b/14

g.- esi 113a/2

g.- esiz 57a/21, 70a/31

g.- ince 63a/28

g.- isersin 100a/27

g.- meyeler 70a/10

g.- se 64a/26

g.- üp 113a/3, 86a/9

gider - -5- gidermek, uzaklaştırmak, yok etmek.

g.- ici 118a/28

g.- üp 102b/15

g.- ür 76a/15, 94a/13

perdeyi g. 53a/15

giñ -2- geniş.

g.+ dür 87b/25

g. 118b/11

gine -1- yine.

g. 77a/12

giñled - -1- genişletmek.

g.- i vir 53a/14

giñlig -4- genişlik, bolluk.

g.+ i 118b/10

g.+ ince 118b/12

g.+ incedür 118b/10

g.+ iyidi 118b/6

gir - -76- girmek, dahil olmak.

g.- di 102b/21, 107b/22, 107b/24, 107b/30, 112b/30, 119b/26, 57a/22, 75a/20

g.- diler 101a/11, 98a/19, 98b/16

g.- dügi 73a/25

g.- dükden 73b/19

g.- e 115a/5, 92a/10

g.- eler 54a/1, 54a/28

g.- enler 100b/5

g.- esiz 69a/10, 91b/23

g.- eydi 104b/26

g.- medi 84a/11

g.- mege 118b/6, 54a/18, 69a/20, 79b/10, 84a/11

g.- megi 69a/10, 69a/8, 98b/10

g.- mekile 56a/19

g.- meklige 77a/25

g.- meye 119b/22, 77b/30, 77b/31, 91b/21

g.- meyeler 110a/24

g.- meyince 55a/28

g.- mez 112b/23, 54a/16

g.- mezdi 69a/6

g.- mezler 53b/14

g.- mişdi 105a/16

g.- se 104b/27, 113b/2, 118b/13, 56a/17, 64b/2

ḥarāma g.- se 56a/14, 56a/18

g.- üñ 69a/12, 73b/7

g.- üp 107b/31, 112b/12, 69b/18, 74a/18, 86a/5, 88b/5, 99a/11

g.- ür 104b/28, 53b/14, 53b/24

g.- ürdi 69a/6, 69a/8

g.- ürin 62a/19

g.- ürler 53b/15, 54a/17

g.- ürse 117a/13, 56a/14

g.- ürüz 51a/2

g. 107b/23

girçek -10- hakiki. krş. **gerçek**.

g.+ dür 78a/16

g.+ señ 106b/21

g. 103b/10, 106a/30, 119a/9, 63a/5, 72b/14, 79a/1, 85a/23, 94b/4

girçekle - -16- doğrulamak, onaylamak. krş. **gerçekle-**.

g.- di 109b/28, 120a/12, 77b/27

g.- diler 52a/29

g.- dük 100b/19, 107b/14, 57b/26, 57b/31

g.- mese 55b/11

g.- mişdür 81b/15

g.- rdüñüz 115b/1

g.- yeler 111a/21

g.- yicidür 111a/24

g.- yüp 111a/27, 99a/30

girçeklig -1- gerçeklik, hakikat. krş. **gerçeklig**.

g.+ inüñ 86b/24

giriftār -3- [Far.] esir; düşkün, tutkun.

g. ḳılurın 56b/7

g. olmayalar 63b/21

g. olup 100a/16

giril - -1- girilmek.

g.- meyüp 102a/3

girü -231- yine, tekrar. krş. **gerü**.

g. 102b/1, 102b/22, 103b/21, 104b/24, 104b/9, 105a/26, 105b/10, 105b/27, 105b/28, 106b/14, 106b/19, 106b/4, 107a/12, 107a/19, 107a/7, 107b/24, 107b/26, 108a/9, 108b/29, 109b/15, 109b/31, 110a/19, 111b/17, 111b/25, 112a/6, 112a/9, 112b/25, 113a/12, 113a/30, 113b/14, 113b/27, 113b/7, 114a/21, 114a/22, 114b/14, 114b/19, 115a/1, 115a/26, 115b/25, 116a/21, 116b/29, 117a/23, 117a/24, 117b/26, 117b/7, 118a/14, 118b/29, 119a/10, 119a/11, 119a/2, 119b/26, 119b/30, 51a/3, 51a/7, 51a/9, 51b/21, 51b/7, 52b/20, 52b/29, 52b/31, 53a/20, 53a/27, 53b/12, 53b/31, 54a/25, 56b/31, 58a/13, 58b/10, 58b/27, 58b/9, 59a/11, 59a/26, 59b/10, 60a/10, 60a/25, 60a/26, 60a/5, 60b/16, 60b/8, 61a/28, 61a/29, 61b/27, 62a/19, 62a/4, 62b/19, 62b/29, 62b/4, 62b/6, 63a/14, 63a/17, 63a/27, 64a/8, 65a/19, 65b/22, 66a/21, 66a/3, 66a/31, 66b/20, 66b/24, 67a/11, 67a/14, 67a/15, 67a/18, 67a/30, 67b/3, 68a/11, 68a/16, 68a/26, 68a/6, 68b/28, 69a/16, 69a/21, 69a/23, 69a/24, 69b/19, 69b/2, 69b/7, 70a/15, 70a/3,

70a/30, 70a/31, 70b/15, 70b/18, 70b/26, 71a/9, 71b/6, 72a/14, 72a/25, 72b/3, 72b/6, 73a/10, 73a/25, 73b/5, 74a/20, 74b/25, 75a/30, 75b/1, 76a/12, 76a/13, 76b/30, 78b/7, 79a/17, 79a/2, 79a/4, 80a/24, 80a/27, 80a/28, 80a/30, 80b/10, 80b/12, 80b/15, 80b/18, 80b/27, 80b/7, 80b/9, 81a/10, 81a/11, 81a/14, 81a/15, 81a/16, 81a/28, 81a/5, 81b/10, 81b/11, 81b/13, 81b/21, 81b/22, 82a/23, 82a/9, 82b/11, 83a/27, 83b/22, 84a/17, 84b/9, 85b/13, 85b/14, 86a/16, 86a/23, 86a/30, 86b/7, 88b/17, 88b/4, 88b/5, 88b/7, 89a/17, 89a/26, 89a/28, 89a/29, 89b/18, 89b/5, 89b/6, 89b/9, 90b/6, 91b/21, 91b/22, 91b/31, 91b/5, 92a/27, 93b/21, 93b/28, 93b/5, 94a/2, 94a/22, 94a/27, 94a/3, 94a/4, 94b/5, 96a/11, 96b/5, 97a/18, 98b/30, 99a/30, 99a/4, 99b/6

git - -35- gitmek.

g.- di 104b/13, 104b/14, 106b/1, 106b/17, 112b/31, 119b/7, 119b/8, 69a/18, 75a/18, 85b/31, 86a/2, 89a/12

g.- diler 108b/27, 51b/7, 59a/16, 59a/18, 59a/20, 85a/30, 90a/5

g.- dügümi 61a/30

g.- mege 118a/21, 118a/25, 90a/20

g.- mekde 80a/20

g.- mekden 79b/25

g.- memişdür 107a/6

g.- meñ 120a/5

g.- meyeler 56a/12

g.- mez 106b/14

g.- mezlerdi 71b/4

g.- miş 74b/21

g.- mişdi 89b/17

g.- se 64a/25, 72b/3

g.- sevüz 119b/31

givir - -3- koymak, sokmak, yerleştirmek. krş. **givür-**.

g.- üp 119a/1

g.- ürsin 102b/12, 102b/14

givür - -1- koymak, sokmak, yerleştirmek. krş. **givir-**.

g.- e 92a/27

giy - -2- giymek.

g.- mişiken 69a/9

g.- üp 60b/18

gizle - -24- gizlemek, saklamak.

g.- diler 110b/6, 61b/19

g.- dükleri 116b/27

g.- mediler 55b/9

g.- meñ 95b/30

g.- mesün 95b/29

g.- meyüp 58b/7

g.- ñ 95b/30

g.- rler 59b/24, 59b/29

g.- rlerdi 102b/30

g.- rseñiz 103a/10

g.- ye 58b/6, 95b/29

g.- yeler 64b/23

g.- yesiz 82b/1

g.- yü 109b/20

g.- yüp 113b/22, 64b/19, 64b/29, 65a/1, 73b/28, 92b/28, 96a/1

gizlen - -1- gizlenmek, saklanmak.

g.- di 120b/31

gizlü -6- gizli, saklı.

g. 103a/12, 112b/14, 115a/31, 52b/1, 60b/29, 96a/8

göc -1- göç. krş. **göç**.

g. idüp 113b/6

göç - -1- göç. krş. **göc**.

g.- se 72b/3

gög -7- gökyüzü. krş. **gök**.

g.+ e 107b/22, 108a/9, 113a/29, 51b/15, 61b/26, 87a/11

g.+ i 118b/6

gögs -3- göğüs.

g.+ inden 82a/2

g.+ ine 112b/21

g.+ ini 86a/28

gök -41- gökyüzü. krş. **gög**.

g.+ de 118a/6, 52b/22, 96a/7

g.+ den 106a/3, 117a/2, 117a/31, 53b/9, 59a/28, 59a/30, 62b/5, 65a/21

g.+ ile 114b/9

g.+ ler 103a/11, 118b/10, 118b/12, 52b/21, 53a/7, 54b/24, 54b/27, 87b/11, 87b/25, 87b/26, 96a/3

g.+ lerde 111b/10, 115b/8, 87b/12, 97b/24

g.+ lerden 87b/24, 96a/27

g.+ leri 118b/11, 54b/31, 62a/29, 87b/31

g. 106b/1, 111b/11, 111b/16, 119a/19, 62b/8, 72a/22, 87a/29

gökçek -12- güzel, iyi.

g. 100b/2, 53b/5, 60b/18, 74a/1, 74a/11, 74a/12, 74a/8, 79a/18, 90b/2, 94a/19, 99b/28

gölge -6- gölge, karartı.

g.+ de 89a/14

g.+ leri 111b/14, 111b/15

g.+ si 76b/4

g.+ sinde 89a/14

g. 97a/25

gönder - -39- göndermek, yollamak.

g.- di 105a/10, 107a/12, 112a/28, 114a/12, 117b/11, 51a/21, 74b/11, 75a/17, 85b/28, 87a/4, 94b/2, 97a/15

g.- diler 70b/1

g.- dügi 64b/22

g.- dük 55a/22

g.- düm 60a/23, 60a/25, 60a/27, 60b/12

g.- em 110b/11

g.- esin 56b/31

g.- esiz 53b/7, 70a/29

g.- medi 101b/28

g.- mek 91a/9

g.- meyince 51a/30

g.- sem 60a/26

g.- üñ 77b/22, 84a/19

g.- üp 109a/22, 115b/7, 117b/24, 60a/30, 64b/22, 67b/9, 68a/17, 74a/20, 74a/22

gönderil - -3- gönderilmek, yollanmak.

g.- di 114b/9

g.- medüm 120b/13

g.- mişlerdür 74b/12

göñl -34- gönül. krş. **göñül**.

g.+ i 100a/17, 103a/5, 117b/10, 117b/18, 68a/1

g.+ ile 115a/3

g.+ in 59a/13

g.+ inde 117a/10, 80a/2, 98b/11

g.+ inden 115a/4

g.+ ine 104b/28, 118b/15, 55a/17, 63b/25, 89b/17, 97a/13, 97a/14, 99b/18, 99b/21

g.+ ini 102b/26

g.+ üm 89b/23

g.+ ümüz 77b/9

g.+ ümüzde 96a/10

g.+ ümüze 112a/31

g.+ ümüzi 98b/30, 99a/1

g.+ ündeki 72b/18

g.+ üñüz olmaya 81a/28

g.+ üñüzde 103a/9, 82b/1, 82b/5, 96a/8

g.+ üñüzi 114b/4

göñleg -1- gömlek. krş. **göñlek**.

g.+ e 119b/18

göñlek -2- gömlek. krş. **göñleg**.

g. 108a/3, 82b/22

göñül -37- gönül. krş. **göñl**.

g.+ de 119a/9, 62b/24

g.+ den 119a/11, 96b/24

g.+ e 87b/5

g.+ ile 114b/31, 119a/20, 119a/4, 80a/10, 84a/19

g.+ ler 85a/8, 85a/9

g.+ lerdeki 56b/16

g.+ leri 55a/16, 55a/17, 62a/29, 65b/3, 74b/5

g.+ lerin 117a/23

g.+ lerinde 100b/25, 116b/27, 53a/28, 61b/15, 91b/2

g.+ lerinden 67b/10, 96a/15

g.+ lerine 51a/24

g. bağlarsız 100a/26

g. 100a/25, 119a/22, 61a/17, 65a/26, 74a/11, 74a/13, 84a/15, 87b/5, 93b/14

göñüllü -2- gönül sahibi.

g.+ ñüz 68a/1

g. 53b/7

gör - -170- görmek.

g.- di 104a/24, 105a/2, 57a/22, 70b/8, 78a/19, 83b/20, 86a/11, 86a/15, 86a/23, 86a/4, 86b/4, 89a/28, 89b/1, 89b/16, 89b/2, 92a/16, 93a/18

g.- diler 101a/10, 106b/9, 107a/2, 107b/24, 113a/5, 116a/10, 120a/14, 51a/12, 64b/17, 85a/24

bāṭıl g.- diler 74a/30

ḥarām g.- diler 73b/6

kerih g.- diler 74b/31

g.- dü 68a/12

g.- dügi 106b/6

g.- dük 112a/10, 112a/9

g.- dükleri 77b/1

g.- düm 102a/30, 102a/31, 102b/1, 102b/2, 119b/17, 119b/18, 120a/13, 58b/24, 76a/15, 79a/1

g.- düñ mi 102a/31

g.- düñ 107a/5

g.- e 114b/27, 114b/28, 115a/4, 115a/5, 79a/25

g.- ecek 75a/18, 75a/19

g.- eler 115a/18, 115a/19, 115a/23, 115a/27, 118a/19, 63a/15, 63a/20

g.- elüm 101b/29, 106a/31, 106b/16, 106b/21, 113a/9, 53b/17, 85b/1, 99a/31

g.- en 118a/19, 67a/25, 67a/28

muʿāyene g.- esin 89b/28

g.- esiz 67b/4, 75a/2

g.- eydi 63a/7

g.- eyidi 89b/19

g.- icek 103a/17

g.- ince 78b/19

g.- iserler 63a/8

g.- medi 119b/20, 89a/15

revā g.- medi 97a/2

ʿöẕr g.- medin 78b/28

g.- medügi 79a/13

g.- medük 118a/28

g.- medüñüz 59a/3

g.- mek 118a/15, 81b/11

ḥelāl g.- mek 94b/3

g.- mekile 59a/2

g.- memiş 79a/1

g.- mese 113b/5

g.- meye 79a/20

g.- mez misin 60b/15, 92b/23

g.- mez misiz 117a/6

g.- mez 106b/6, 78b/28

revā g.- mez 76a/10

g.- mezdi 104b/26, 89a/25

g.- mezler 100b/11, 63b/23

g.- mezlerdi 52b/27, 69a/27

revā g.- mezlerdi 52a/6

g.- mezlerüñ 105b/31

ḥayż g.- mezse 78b/25

ḫoş g.- mezsin 75a/3

g.- miş 82b/20

g.- mişdi 119b/16

g.- se 115a/2

g.- señüz 115a/26

g.- üñ 119a/16, 51a/11, 60b/24, 63b/13, 88a/10

g.- üp 102a/30, 105a/5, 106b/17, 110a/23, 116a/7, 120a/19, 51a/27, 53a/24, 54a/4, 83b/21, 85b/16, 85b/8, 86a/24, 87b/10, 89a/23, 89b/17, 90a/5, 92a/3, 93a/19, 93b/18, 96b/7, 99b/2

ḥelāl g.- üp 94a/5

ḫor g.- üp 74a/3

revā g.- üp 77a/9

sehl g.- üp 81a/31

g.- ür 106a/1, 106b/10, 106b/14, 106b/16, 106b/8, 110a/21, 82b/31, 99b/24

g.- ürler 110a/25

g.- ürlerdi 93b/23, 99b/17, 99b/20

ḥarām g.- ürlerdi 69a/8

ḥayż g.- ürse 78b/24

g.- ürsin 62a/30

g.- ürsiz 113a/10

g.- ürüz 119b/27, 119b/28, 53a/15, 59a/30

g. 103b/8, 105a/14

göre -26- uygun olarak, uygun şekilde.

g. 100b/16, 103a/13, 103a/8, 109a/3, 113b/18, 114a/3, 117a/18, 54a/5, 54b/19, 55a/3, 60a/10, 77b/26, 77b/28, 78a/5, 79b/26, 81b/5, 83a/1, 87b/2, 90b/1, 90b/2,

90b/4, 91b/8, 94b/20, 95b/18, 95b/31, 98a/16

görin - -2- görünmek. krş. **görün-**.

g.- üp 74a/13

g.- ürdi 99b/19

görklü -37- güzel, iyi.

g.+ dür 92b/27

g.+ lerinden 91b/30

g.+ yidi 72b/11

g. eyleye 80b/14

g. idüñ 70a/22

g. ḳıla 61b/30

g. ḳılıcı oldılar 53b/26

g. ola 105a/8

g. 100a/29, 102b/21, 103b/17, 103b/23, 104b/17, 108a/22, 108a/29, 110a/20, 112b/19, 112b/8, 114b/27, 114b/3, 116a/22, 119a/8, 51a/28, 61a/4, 61b/1, 66a/24, 79a/22, 79b/27, 84a/14, 91a/12, 91a/9, 91b/4, 94a/19, 97b/26

görklülik -2- güzellik. krş. **görklülük**.

g.+ ile 104b/16

g.+ le 65b/25

görklülük -1- güzellik. krş. **görklülik**.

g.+ ile 65b/28

görün - -2- görünmek. krş. **görin-**.

g.- eni 120b/29

g.- mişdi 75a/21

göster - -20- göstermek.

g.- di 107a/18, 74a/11

g.- dügümüz 99a/20

g.- dükleriçün 117a/1

g.- e 116a/7, 54a/18

g.- en 74a/12, 74a/8, 99b/29

g.- esi olursañ 59b/9

g.- ilen 100b/2

g.- meye 79a/14, 79b/28

g.- sin 53a/17

g.- üñ 107a/1

g.- üp 116b/23, 53a/19

g. 108b/2, 55a/16, 89b/19

gösteril - -2- gösterilmek.

g.- di 74a/2, 99b/28

götür - -15- götürmek.

g.- di 107b/22, 108a/5, 114a/17, 59a/29, 86a/3

ḥicāb g.- di 51b/13

g.- diler 113a/29

g.- eler 61b/26

g.- en 87b/30

g.- mez 87b/30

g.- üp 103b/26, 59a/30, 96a/13, 96b/19

g. 85b/30

götürül - -6- götürülmek.

g.- di 114b/15, 54b/10, 68a/23, 96b/28

g.- e 69b/14

g.- mişlerdür 87b/30

gövde -1- gövde.

g.+ si 79a/24

göyündür - -3- yakmak.

g.- e 91b/16

g.- mez 53b/10

g.- miş 91b/19

göyüñlen - -1- yanmak.

g.- üp 93b/19

göz -46- göz.

g.+ den 53b/7, 87b/5, 94b/11

g.+ e 74a/13

g.+ i 105b/31, 106b/6, 120b/27, 64b/2

g.+ ile 89a/23, 89b/10, 89b/18, 89b/23, 99b/24

g.+ in 106a/1, 70a/1, 79a/23

g.+ inden 89a/25

g.+ ine 119a/22, 120b/29, 68a/9, 74a/8, 79a/21, 99b/19

g.+ lere 87b/4

g.+ leri 77b/18, 93b/19

g.+ lerile 99b/18

g.+ lerin 59a/28

g.+ lerinden 120b/7

g.+ leriyle 63a/15

g.+ lerüñ 59a/30

g.+ lerüñi 59b/23

g.+ üm 53a/24

g.+ ümüzden 53a/15

g.+ üne 89a/23

g.+ üñile 89b/28

g. ṭutmışlardur 79a/3

g. yumup 92a/10

g. 111b/8, 114a/8, 114a/9, 62a/7, 96b/13, 97b/10

gözde -1- üstün tutulan, beğenilen.

g. 71a/11

gözgülü -1- aynalı.

g. 60b/24

gözle - -1- gözlemek, bakmak.

g.- rsiz 107a/9

gözsiz -2- görmeyen, gözü olmayan. krş. **gözsüz**.

g. 106b/10, 106b/13

gözsizlik -1- görmeme durumu.

g.+ den 119a/22

gözsüz -3- görmeyen, gözü olmayan. krş. **gözsiz**.

g.+ ile 106b/15

g.+ lerdür 63b/23

g. 106b/16

gözük - -1- gözükmek.

g.- e 79a/19

gözyaşı -1- gözyaşı.

g.+ n 120b/1

ġubār -1- [Ar.] toz.

ġ.+ ıla 119a/22

ġurūr -3- [Ar.] kibir, büyüklenme.

ġ.+ ın 74a/10

ġ.+ la 75a/20

ġ. 99b/31

ġusl -8- [Ar.] yıkanma, İslam dininde cünüplükten kurtulmak.

ġ.+ deyiken 105b/28

ġ. eyledi 68a/26

ġ. ide 105b/28

ġ. idecek 105b/27

ġ. idince 77b/3

ġ. idüp 104b/24

ġ. itmezse 79b/15

ābdest-i ġ. 97a/1

ġuṣṣa -8- [Ar.] gam, dert, tasa.

ġ.+ dan 115a/21, 115a/29

ġ.+ lara 117a/13

ġ.+ ya 104a/17

ġ.+ yla 62a/20

ġ. 53b/28, 93b/11, 94a/21

ġuṣṣalan - -1- [Ar.+Tr.] üzülmek, kederlenmek.

ġ.- mañ 119a/26

güc -22- güç, kuvvet, takat. krş. **güç**

g.+ i yitdügine 79b/26

g.+ i yiterken 118b/23, 118b/24, 118b/27

g.+ i yitmeye 78a/12, 96b/21

g.+ i yitmez 95a/19

g.+ i 113b/4, 113b/5, 113b/9, 115a/2, 115a/3, 115a/4, 118b/21, 79a/26, 80b/13, 96b/21

g.+ leri 115a/28

g.+ üñüz yitmese 83a/24

g.+ üñüz 57b/4, 68b/1

g. yitdügi 82b/22

gücen - -2- gücenmek, kırılmak.

g.- e 75a/10, 75a/11

güç -3- güç, kuvvet, takat. krş. **güc**.

g.+ leri 54b/28, 75a/29, 94b/14

güd - -2- gütmek, hayvan otlatmak.

ḳoyun g.- erdi 85b/26

g.- icidür 95b/6

gügercin -3- güvercin.

g.+ di 89b/29

g.+ leyin 90a/15

g. 90a/13

gül - -2- gülmek.

g.- er 106b/8

gülümsin - -1- gülümsemek.

g.- di 68a/22

gülüş - -1- gülüşmek.

g.- üp 106b/9

gümān -7- [Far.] şüphe.

g.+ a 104b/28, 81b/15

g. idenlerden 108b/9

g. 102a/17, 59b/18, 95b/8, 99a/3

gümiş -2- gümüş.

g.+ dür 100a/12

g. 100a/20

gümrāh -3- [Far.] yolunu kaybetmiş, şaşırmış.

g.+ lardan 71a/26

g. ola 109b/15

g. olup 112b/3

gün -135- gün, gündüz, 24 saatlik zaman dilimi. krş. **güñ**.

g.+ de 111a/19, 113a/29, 120b/18, 51a/6, 51a/7, 66b/26, 82a/3, 82a/4, 97a/1, 99a/2

g.+ den 78b/26, 83b/1

g.+ dür 102a/10, 102a/9, 72a/29

g.+ e 100a/5, 72b/2

g.+ i 100a/14, 102b/12, 102b/14, 108b/20, 116a/21, 63a/13, 67a/29, 70a/29, 70b/26

g.+ içün 67a/19

g.+ idür 71a/1, 94b/18

g.+ inde 102a/16, 103a/15, 110a/10, 110b/20, 115a/14, 115a/22, 117a/13, 117a/20, 117a/29, 117b/5, 119a/25, 119b/5, 53a/10, 54a/18, 58b/27, 60b/8, 61a/13, 63a/8, 65a/1, 72a/21, 73a/4, 74b/23, 77b/26, 77b/6, 93b/18, 93b/20, 97a/24, 99a/9, 99b/6

g.+ ini 98a/6

g.+ inüñ 72a/29, 72a/30

g.+ ler 102a/9, 61a/14, 72a/28

g.+ lerde 66b/17

g.+ leri 102a/11, 67b/3, 71a/4, 88b/4

g.+ lerinde 70b/25, 71a/19, 71a/21, 72a/28, 72b/1

g.+ üñ 109b/29, 109b/30, 109b/31, 110a/1, 72a/29, 89a/28, 94b/17

g.+ üni 90a/10

g. 102a/13, 102a/8, 102a/9, 102b/20, 105b/3, 105b/6, 106b/22, 106b/7, 109b/26, 112b/19, 114a/1, 117b/29, 51b/5, 58a/16, 61a/29, 62a/18, 66b/18, 66b/19, 66b/20, 66b/24, 67a/14, 67a/21, 67a/22, 67a/23, 68a/13, 68a/24, 69a/21, 69b/18, 70b/10, 70b/2, 70b/26, 70b/27, 70b/3, 71a/23, 72b/12, 72b/2, 73a/7, 78a/13, 79a/31, 82a/15, 87a/21, 88b/3, 88b/5, 89a/13, 89a/27, 94b/17, 97b/29, 98a/1

güñ -4- gün, gündüz, 24 saatlik zaman dilimi. krş. **gün**.

g.+ ile 87b/28

g.+ ine 67a/3, 67a/6

g.+ üñ 87b/27

gün -1- güneş.

g. 106b/8

günāh -82- [Far.] Allah'ın emirlerine aykırı davranma.

g.+ dan 115a/6, 116a/25, 118a/22, 77b/11, 78a/20, 93b/31

g.+ dur 119a/11, 69b/8, 75a/26, 94a/10

g.+ ı 119a/5, 66b/4

g.+ ın 103a/31

g.+ ından 62b/26

g.+ lar işleyüp 75b/12

g.+ lar 113a/24, 96a/21

g.+ lara 118a/27

g.+ lardan 105b/17, 107b/10, 118a/21, 118b/4, 119a/24, 56b/19, 71a/14

kebāyir-i g.+ lardan 100b/3

g.+ lardandur 118a/25

g.+ ları 115a/21, 118a/8, 53b/31, 61a/25, 71b/9, 72a/19, 96a/19

g.+ ların 118a/7, 56b/27, 62a/1

g.+ larından 102a/18, 110b/20, 119a/4

g.+ larındandur 66b/12

g.+ larumuzı 97a/8

g.+ laruñuza 93a/3

g.+ laruñuzdan 71b/8

g.+ laruñuzı 103a/29, 92a/25

g. işlemek 103a/19

g. işleyüp 70a/19

g. ḳılanlar 118a/9

g. ḳılsalar 96b/31

g. ola 79a/20

g. olacaḳ 72b/30

g. olmaya 66a/24

g. olmaz 61b/13, 64a/31, 66b/10, 72b/3, 78a/17, 82a/17, 82a/8, 95b/10

g. 110a/24, 118a/17, 118a/21, 118a/26, 118a/28, 61b/6, 64a/22, 71a/20, 73a/13, 80b/30, 81a/16, 82a/10, 82a/28, 82b/11, 82b/9, 83b/5, 83b/6, 96b/27

günāhkār -2- [Far.] günahlı, günah işleyen.

g. olmaz 64b/5

g. olur 79a/11

günāhsuz -2- [Far.+Tr.] günahsız, günahı olmayan.

g. 115b/7, 116a/13

gündüz -14- gündüz.

g.+ de 68a/27, 97a/2

g.+ e 102b/12

g.+ i 102b/13

g. 102b/15, 105b/13, 106b/6, 62a/19, 62b/1, 62b/2, 68a/18, 68a/23, 93b/13

güneş -5- güneş.

g.+ i 88b/18, 88b/28

g. doġdı 54b/10

g. 88b/25, 89a/28

güni -1- günü, haset, kıskançlık.

g. 100b/13

güyegü -1- güvey, damat.

g.+ si 77b/30

H

hā -2- evet, işte.

h. 120b/30, 86a/22

ḫabāṣet -1- [Ar.] kötülük, alçaklık.

ḫ.+ i 72b/27

Ḫabbāb -2- [Ar.ö.i.] İslâmiyet'i ilk kabul eden sahabilerden biri.

Ḫ. idi 73a/20

Ḫ. 73a/29

ḫaber -133- [Ar.] Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık.

ḫ.+ de 104b/19, 51b/14, 56b/19, 88b/27

ḫ.+ dür 103a/27

ḫ.+ i 106b/19, 108b/31, 109a/13, 92b/14

ḫ.+ ile 83b/14

ḫ.+ iñüz 61a/10, 75a/1

ḫ.+ lerden 102b/31

ḫ.+ lerdendür 105b/22

ḫ.+ leri 109b/16, 55a/14, 87b/22

ḫ.+ lerin 85b/28, 86b/30

ḫ.+ ümi 58b/30

ḫ.+ üñüz 71a/26, 75a/8

ḫ. eyle 83a/7

ḫ. getüre 85b/28

ḫ. irişdürdük 59a/1

ḫ. ḳıldum 83a/7

ḫ. vir 101a/13, 107a/9, 68b/30

ḫ. virdi 103b/6, 104a/11, 104a/30, 106a/4, 107a/11, 107a/19, 107b/18, 107b/3, 108a/18, 108b/12, 109a/1, 109b/10,

113a/11, 51b/28, 52b/9, 55a/30, 56a/7, 56b/5, 71b/28, 72b/27, 73a/28, 75a/24, 76a/6, 77a/31, 77a/4, 77b/18, 84a/23, 84b/18, 85a/7, 85b/2, 85b/21, 85b/3, 87b/21, 89a/30, 99a/29

ḫ. virdigi 113a/12

ḫ. virdiler 106b/13, 110b/8, 119b/9, 88a/9

ḫ. virdügümüz 86b/23

ḫ. virdük 116b/28

ḫ. virdüm 68a/21

ḫ. vire 102a/4, 55a/14, 67b/10

ḫ. viren 84a/23

ḫ. vireyin mi 100b/1

ḫ. viricek 106a/30

ḫ. virildi 108b/30

ḫ. virilmedi mi 83b/24, 84a/30, 88b/1, 89a/5

ḫ. virmeye 51b/11

ḫ. virmiş 72a/10, 84a/24

ḫ. virmişdi 73a/26

ḫ. virmişdür 111a/24

ḫ. virse 113a/14

ḫ. virüp 103b/14, 105b/25, 106a/19, 108b/19, 109a/28, 53b/13, 56a/28, 56b/28, 56b/8, 57a/15, 57a/29, 58b/4, 59a/5, 61b/3, 63a/10, 63b/5, 72b/31, 87b/23, 87b/24, 90a/17, 97b/25, 99a/12

ḫ. virür 105b/22, 107a/21, 110a/26, 115b/13, 115b/29, 83b/23, 83b/29

ḫ. virürdüñüz 109b/18

ḫ. virürem 107a/9

ḫ. 107b/31, 108b/9, 110a/18, 112a/28, 59a/1, 76b/16, 84a/20, 85a/25, 86b/1, 88a/29, 92b/10, 93a/11, 96a/14

ḫaberdār -1- [Ar.] haberli.

ḫ. 52a/18

ḥabes -1- [Ar.] kötü, alçak.

ḥ. olunsañuz 70a/27

Ḥabeş -1- [Ar.y.a.] Doğu Afrika'da ülke.

Ḥ.+ den 55b/13

ḥabīb -3- [Ar.] sevgili.

ḥ.+ ine 103a/25

ḫ.+ üñ 102b/8

ḫ. 51a/14

ḫabīṣ -6- [Ar.] kötü, soysuz, alçak.

ḫ.+ idi 72b/12

ḫ. 103a/16, 107b/23, 64b/27, 92a/12

ḫabs -5- [Ar.] hapis, alıkoyma.

ḫ. eyledi 105b/6, 120b/3, 120b/4

ḫ. idüp 93a/28

ḫ. 63b/6

ḫac -24- [Ar.] İslam'ın beş şartından biri olan, Müslümanlarca zilhicce ayında Mekke'de yapılan Kâbe'yi ziyaret ve tavaf ibadeti. krş. **ḫacc**.

ḫ.+ dan 70b/26, 71a/18, 72b/5

ḫ.+ dur 113b/17

ḫ.+ ları 72a/5

ḫ. ide 70b/21

ḫ. idüñ 70b/15

ḫ. itmege 61b/5

ḫ. itmekden 113b/19

ḫ. itmeye 70b/21

ḫ. itsünler 113b/6

ḫ. 118a/31, 61b/2, 66a/26, 69a/5, 70b/17, 70b/25, 71a/2, 71a/4, 71a/5, 71a/6

eşhür-i ḫ. 70b/16

ḫacc -16- [Ar.] İslam'ın beş şartından biri olan, Müslümanlarca zilhicce ayında Mekke'de yapılan Kâbe'yi ziyaret ve tavaf ibadeti. krş. **ḫac**.

ḫ.+ a 84a/22

ḫ.+ e 69a/3

ḫ.+ ı 113b/5, 113b/8

ḫ.+ ınuñ 72b/3

ḫ.+ ile 70b/21

ḫ.+ umuz 71a/19

ḫ.+ uñ 113b/20, 61b/5, 71a/28, 71b/15

ḫ.+ uñuz 71a/21, 71b/18

ḫ.+ uñuzda 70a/26

ḫ.+ uñuzı 70a/24, 70a/31

ḫacerü'l- esved -1- [Ar.] Kâbe'nin doğu köşesinde bulunan, tavaf sırasında hacıların her dönüşte

selâmladıkları siyah parlak taş.

ḥ.+ dür 113a/31

ḥācet -24- [Ar.] gerek duyulan şey, ihtiyaç.

ḥ.+ i oldı 73a/6

ḥ.+ i 102a/27, 73a/7, 95b/14

ḥ.+ içün 104a/15

ḥ.+ in 73a/10, 95a/9

ḥ.+ inden 56a/17

ḥ.+ leri 56a/11, 63a/29, 95b/13

ḥ.+ lerin 115b/9

ḥ.+ üm 76a/11

ḥ.+ ümüz 63a/30

ḥ.+ üñüzden 74b/19

ḥ. degül 51a/3

ḥ. degüldür 72a/16

ḥ. ḳılmaġa 100b/11

ḥ. olmaz 80a/29

ḥ. olmazdı 54a/12

ḥ. 56a/1, 63a/30, 71a/9, 89a/13

ḥācı -1- [Ar.] Hacc'a gitmiş kimse.

ḥ.+ lara 70b/4

ḥadd -5- [Ar.] sınır.

ḥ.+ en 116a/11, 69a/31

ḥ.+ i 55a/8

ḥ.+ ini 118b/8

ḥ. 63b/7

ḥadeṯ -1- [Ar.] sonradan meydana çıkma, abdestin tazelenmesini gerektiren durum.

ḥ.+ lerden 77b/11

hādī -1- [Ar.] hidayet eden.

h.+ dür 119a/23

ḫādim -1- [Ar.] hizmet eden.

ḫ. 104a/26

ḥadīṯ -5- [Ar.] Hz. Muhammed'in sözleri ve davranışları.

ḥ.- i ʿuseyle 81a/14

ḥ.+ den 63b/17

ḥ.+ ile 66a/28

ḥ.+ leri 98a/17

ḥ. 107b/13

ḥādiṯ -1- [Ar.] çıkan, meydana gelen.

ḥ. oldı 88a/10

ḫafī -4- [Ar.] gizli.

ḫ. degül 58b/7

ḫ. degüldür 103a/11

ḫ. 104a/10, 97b/24

Ḥafṣa bint ʿÖmer -1- [Ar.ö.i.] Hz. Ömer'in kızı ve Hz. Peygamber'in hanımı.
Ḥ.+ den 83a/8
Ḥaḳ -114- [Ar.] Allah, Rab.
ṭarīḳ-ı Ḥ.+ da 77a/26
Ḥ.+ dan 113b/20, 55a/22, 65a/10, 66b/8, 74a/30, 98b/11
ḥ.+ dan 95a/13
ṭarīḳ-ı Ḥ.+ dan 73b/12
Ḥ.+ duġı 53a/30
ḥ.+ duġı 59b/13
ḥ.+ duġına 74a/28
ḥ.+ dur 101b/29, 108b/31, 108b/9, 109a/1, 109a/13, 117a/2, 57b/31, 59a/7, 59b/18, 59b/27, 59b/3, 59b/30, 65a/21, 65a/22, 87b/16, 96b/14
Ḥ.+ dur 109b/20, 109b/29, 111b/26
emr-i ḥ.+ dur 60a/9
ḥ.+ ları 66a/20, 79b/1, 80b/24, 80b/29, 81a/17
ḥ.+ ların 80a/3
ḥ.+ larıvar 79a/5
ḥ. mıdur 101b/29
ḥ. olan 95a/12
Ḥ. 100b/19, 101a/7, 103b/12, 107a/7, 108a/12, 108a/17, 108b/31, 109a/14, 109b/18, 110a/2, 111b/20, 112a/4, 112a/9, 114b/16, 117a/4, 52a/1, 52b/26, 53a/25, 53a/29, 54a/10, 54a/11, 55a/14, 55a/18, 55b/2, 58a/1, 59a/25, 59b/21, 59b/25, 59b/28, 63b/19, 63b/22, 63b/23, 64b/19, 66a/18, 66b/1, 66b/10, 66b/13, 67a/10, 68b/14, 68b/8, 68b/9, 69b/22, 73b/16, 76b/22, 83b/28, 85b/8, 86a/6, 91b/24, 95a/20, 95a/3, 95b/5, 96b/15, 96b/19, 97b/16, 99b/24
ḥ. 110b/4, 54a/9, 59b/27, 95a/9, 95b/26, 95b/3
dīn-i Ḥ. 101a/5, 101a/8, 54a/19, 55b/2
maʿbūd-ı Ḥ. 101a/1, 101a/22, 97b/4

ṭarīḳ-i Ḥ. 115a/10, 83b/15

ḥaḳāret -1- [Ar.] hor görme, küçük düşürme.

ḥ. 58a/12

ḥaḳāyıḳ -2- [Ar.ç. **ḥaḳīḳat**] gerçekler.

ḥ.+ ın 98b/22, 98b/24

ḥaḳīḳat -33- [Ar.] gerçek.

ḥ.- i īmān 73a/16

ḥ.+ de 60b/14

ḥ.+ i 113a/15, 113b/21, 84b/27, 98b/4, 98b/5

ḥ.+ in 111a/22

ḥ.+ inde 109a/31

ḥ.+ ine 113b/30

ḥ.+ ini 112a/5

ḥ. bilüñ 77b/25

ḥ. olup 68a/23

ḥ. 105a/31, 109a/15, 109a/31, 110b/9, 52a/14, 52a/19, 52a/21, 52a/24, 54a/19, 55b/11, 65a/16, 65a/23, 68b/11, 81a/29, 81b/4, 83b/30, 87b/4, 90a/5, 98b/24

ehl-i ḥ. 60b/14

ḥaḳīḳaten -1- [Ar.] doğrusu, gerçekten.

ḥ. 119a/27

ḥaḳīḳī -4- [Ar.] gerçek, doğru, güvenilir.

ḥ. 110a/31, 87a/31

ḫāliḳ-i ḥ. 101a/16, 111b/19

ḥakīm -3- [Ar.] bilgin, her şeyi bilen.

ḥ.+ dür 73b/14

ḥ.+ sin 57a/3

ḥ. 53a/6

ḥākim -6- [Ar.] hükmeden, söz sahibi.

ḥ.+ lere 68b/13

ḥ. olanlar 68b/22

ḥ. 61a/21, 80b/28, 95a/30, 95b/28

ḥākime -1- [Ar.] hâkimin müennesi.

ḥ. 81b/24

ḥaḳīr -5- [Ar.] değersiz, itibarsız.

ḥ.+ i 63a/14

ḥ. ḳılur 91a/29

ḥ. 119a/21, 92a/3

ḥaḳīrü'ş-şān -1- [Ar.] ?

ḥ.+ ıdı 84b/14

ḥaḳḳ -117- [Ar.] doğruluk, gerçek; Allah.

Ḥ.+ a 109a/16, 112a/7, 68b/7, 99a/7

ḥ.+ a 95a/10, 95b/25

dīn-i Ḥ.+ a 54a/15

ṭarīḳ-ı Ḥ.+ a 57a/1, 74a/20

ṭarīḳ-i Ḥ.+ a 119a/23, 63b/3

ḥ.+ ı olmaya 68b/11

Ḥ.+ ı 109a/16, 109b/18, 113b/17, 119a/16, 55a/22, 73b/28, 74a/30, 74b/1

ḥ.+ ı 109a/2, 109a/9, 110b/5, 111b/4, 114a/11, 59b/24, 79a/6, 80b/14, 81b/31, 95b/4

aḥkām-ı ḥ.+ ı 74a/24

ṭarīḳ-ı ḥ.+ ı 65a/8

ṭarīḳ-i Ḥ.+ ı 63b/15

ḥ.+ ıçun 59a/30, 88b/27, 95b/22

Ḥ.+ ıdısa 52b/26

ḥ.+ ın 116b/5, 116b/9, 51a/7, 68b/5, 80b/24, 80b/25, 96a/1

ḥ.+ ına 68b/17, 73a/26, 80a/23

ḥ.+ ında 101b/27, 101b/30, 102a/13, 105b/24, 108a/31, 109a/23, 109b/1, 110a/30, 110b/15, 110b/3, 110b/5, 111b/30, 112b/14, 114b/8, 118b/24, 119a/1, 52b/29, 54a/23, 54b/1, 54b/14, 54b/16, 55a/9, 55b/12, 56a/9, 61a/8, 61b/17, 62a/17, 63a/7, 64b/16, 65b/10, 65b/15, 66a/20, 66b/31, 68b/11, 69b/2, 73a/2, 73b/1, 74a/1, 74b/12, 76b/14, 77a/10, 78b/21, 82a/6, 87a/22, 90a/19, 93b/12, 94a/11, 94a/16, 95a/3, 96b/17, 97a/28, 99a/28

ḥ.+ ındadur 55b/5, 70b/28, 72b/21, 72b/29, 93b/7

ḥ.+ ından 79b/2

ḥ.+ ındayıdı 73a/18, 73a/19

ḥ.+ ını 78b/31, 95b/28

ḥ.+ ıvar 79a/6

ḥ.+ umuza 112a/31

Ḥ.+ uñ 101b/13, 113b/31

ḥ.+ uñuz 92a/10

ḥ.+ uñuzda 95b/8

ḥ.+ uñuzı 58b/8

ḥaḳlu -1- [Ar.+Tr.] haklı.

ḥ.+ dur 79a/4

ḥaḳluraġ -1- [Ar.+Tr.] (en, daha) haklı. krş. **ḥaḳluraḳ**.

ḥ.+ uz 84b/20

ḥaḳluraḳ -3- [Ar.+Tr.] (en, daha) haklı. krş. **ḥaḳlurağ**.

ḥ.+ dur 104b/15, 111b/7, 79a/2

ḥaḳsuz -3- [Ar.] haksız, adalete aykırı.

ḥ. 101b/20, 116a/9, 68b/22

Ḥaḳ Teʿālā -474- [Ar.] Allah'ı ululamak ve yüceltmek için söylenilen bir söz. krş. **Ḥaḳḳ Teʿālā**.

Ḥ.+ dan 100b/26, 108a/11, 119b/2, 51b/22, 51b/23, 56b/30, 65b/28, 68b/20, 88a/4, 96b/3

Ḥ.+ dur 74a/12, 99b/29

Ḥ.+ nuñ 101b/12, 108b/1, 110b/18, 113b/30, 115b/2, 115b/7, 116a/20, 116a/8, 117a/25, 118b/12, 52b/21, 53a/11, 54a/26, 55a/13, 55a/7, 62a/29, 62b/9, 65a/22, 67a/31, 70b/11, 71a/20, 80b/30, 81a/18, 86b/23, 88b/2, 89a/22, 99a/22, 99b/21

Ḥ.+ ya 51a/14, 51a/27, 58b/7, 63a/1, 85b/2

Ḥ.+ yı 51a/26

Ḥ. 100a/18, 100a/23, 100b/31, 101a/6, 101b/16, 101b/23, 101b/28, 101b/30, 102a/19, 102a/25, 102a/26, 102a/4, 102b/25, 102b/7, 103b/11, 103b/22, 103b/28, 103b/31, 103b/4, 104a/1, 104a/13, 104a/28, 104b/1, 104b/16, 105a/13, 105a/26, 105a/31, 105a/9, 105b/12, 105b/21, 105b/24, 105b/28, 105b/3, 105b/5, 106a/18, 106a/25, 106a/4, 106b/1, 107a/17, 107a/19, 107a/21, 107b/17, 107b/2, 108a/15, 108a/23, 108a/3, 108a/4, 108a/8, 108b/12, 108b/14, 108b/29, 108b/7, 108b/8, 109a/22, 109b/26, 110a/17, 110a/30, 110b/15, 111a/12, 111a/28, 111b/5, 111b/9, 112a/3, 112a/6, 112a/8, 112b/27, 113a/28, 113a/5, 113b/28, 114a/3, 114b/15, 114b/2, 114b/25, 115a/25, 115a/27, 115b/15, 115b/29, 116a/13, 116b/16, 116b/22, 116b/8,

117b/10, 117b/18, 117b/27, 117b/31, 117b/8, 118a/18, 118a/28, 118a/5, 118b/13, 118b/18, 118b/28, 118b/7, 119a/28, 119b/1, 119b/16, 119b/23, 51a/18, 51a/23, 51a/29, 51b/1, 51b/12, 51b/15, 51b/20, 51b/23, 51b/28, 52a/12, 52a/16, 52a/25, 52a/27, 52b/13, 52b/18, 52b/19, 52b/3, 52b/9, 53a/15, 53a/20, 53a/26, 53b/15, 53b/22, 53b/23, 54a/17, 54a/25, 54b/11, 54b/23, 54b/30, 54b/6, 55a/10, 55a/12, 55a/14, 55a/25, 55a/3, 55a/30, 55a/5, 55b/16, 55b/9, 56a/19, 56a/2, 56a/22, 56a/27, 56a/5, 56a/7, 56a/9, 56b/13, 56b/18, 56b/22, 56b/28, 56b/3, 56b/4, 56b/8, 57a/13, 57a/14, 57a/19, 57a/24, 57a/28, 57a/29, 57a/4, 57b/15, 57b/24, 57b/5, 57b/9, 58a/13, 58a/18, 58a/4, 58a/7, 58a/9, 58b/13, 58b/17, 58b/18, 58b/29, 59a/16, 59a/17, 59a/21, 59a/29, 59a/6, 59a/8, 59a/9, 59b/23, 59b/28, 59b/30, 59b/6, 60a/10, 60a/2, 60a/20, 60b/2, 60b/21, 60b/29, 61a/17, 61a/26, 61a/29, 61a/7, 61b/20, 61b/29, 62a/14, 62a/23, 62a/28, 63a/10, 63a/19, 63a/7, 63b/1, 63b/14, 63b/16, 63b/2, 63b/26, 63b/28, 63b/30, 63b/5, 63b/9, 64a/20, 64a/3, 64a/7, 64a/9, 64b/10, 64b/11, 64b/14, 64b/21, 64b/25, 64b/26, 64b/6, 64b/9, 65a/11, 65a/17, 65a/2, 65a/8, 65b/14, 66a/18, 66b/13, 66b/29, 66b/6, 67a/15, 67a/30, 67a/6, 67a/7, 67b/6, 67b/9, 68a/16, 68a/2, 68a/23, 68a/24, 68a/26, 68a/31, 68a/6, 68b/12, 68b/23, 68b/29, 69a/27, 69a/9, 69b/19, 69b/5, 70a/21, 70a/7, 71a/10, 71a/19, 71a/5, 71b/17, 71b/23, 71b/28, 71b/6, 72a/18, 72a/20, 72a/25, 72a/8, 72b/16, 72b/21, 72b/26, 72b/28, 72b/31, 72b/6, 73a/26,

73a/29, 73a/30, 73a/31, 73b/1, 73b/13, 73b/18, 73b/6, 73b/9, 74a/1, 74a/20, 74a/22, 74a/24, 74a/31, 74a/9, 74b/13, 74b/18, 74b/27, 74b/30, 74b/31, 74b/5, 74b/9, 75a/24, 75b/10, 75b/14, 75b/5, 76a/1, 76a/23, 76a/25, 76b/13, 76b/16, 76b/2, 76b/23, 76b/25, 76b/8, 77a/12, 77a/18, 77a/25, 77a/31, 77a/4, 77b/11, 77b/16, 77b/18, 77b/4, 77b/5, 78a/1, 78a/13, 78a/27, 78b/14, 79a/23, 79a/29, 79a/30, 79b/14, 79b/21, 79b/8, 80a/31, 80b/24, 80b/29, 80b/4, 81a/1, 81a/17, 81a/2, 81a/21, 81b/1, 81b/12, 81b/2, 81b/20, 81b/25, 81b/5, 82a/12, 82a/18, 82a/23, 82b/1, 83a/1, 83a/13, 83a/18, 83b/15, 83b/19, 83b/22, 83b/23, 83b/26, 84a/1, 84a/14, 84b/10, 84b/14, 84b/17, 84b/27, 84b/7, 85a/16, 85a/21, 85a/25, 85a/3, 85a/5, 85b/11, 85b/2, 85b/21, 85b/3, 86b/1, 86b/11, 87a/11, 87a/2, 87b/10, 87b/7, 87b/9, 88a/14, 89a/21, 89a/25, 89a/26, 89b/18, 89b/20, 89b/25, 89b/31, 90a/24, 90a/26, 90a/28, 91a/7, 91b/18, 91b/22, 91b/30, 92a/20, 92a/29, 92a/30, 92b/17, 92b/21, 92b/26, 92b/7, 93a/22, 93a/24, 94a/11, 94a/12, 94a/4, 94b/10, 94b/20, 94b/29, 94b/31, 95a/22, 95a/7, 96a/18, 96b/10, 96b/17, 96b/19, 96b/20, 97a/10, 97a/13, 97a/14, 97b/13, 97b/2, 98a/19, 98a/6, 98a/8, 98b/20, 99a/10, 99a/12, 99a/25, 99b/10, 99b/26, 99b/29, 99b/5

ḥāl -110- [Ar.] durum, vaziyet; güç. kuvvet. krş. **ḥālet**.

ḥ.+ de 100b/5, 102a/7, 104a/17, 105b/28, 113b/30, 118b/20, 54a/4, 67b/2, 68a/28, 77a/21, 84b/6, 90b/6, 91b/17, 93b/20

ḥ.+ den 112a/13, 112a/23, 52a/18, 54b/11, 99b/3

ḫ.+ e 120a/20

ḫ.+ i 102b/6, 111a/10, 119b/28, 64b/3, 73a/6, 85b/1, 99b/3

ḫ.+ ile 64b/28, 80a/11

ḫ.+ inde 100b/20, 54b/30, 60b/4, 77b/1, 77b/12, 77b/25, 77b/6, 90a/8

ḫ.+ inden 108a/17, 111a/10, 116b/18, 51a/1, 73a/26, 89a/30

ḫ.+ ine 51b/11, 51b/13, 91b/24

ḫ.+ ini 51b/14, 72a/9

ḫ.+ iñüzde 58b/11

ḫ.+ leri 115b/30, 62b/15

ḫ.+ lerin 104a/10, 53a/8, 93a/31

ḫ.+ lerinden 52a/18, 88a/9

ḫ.+ lerni 93b/1

ḫ.+ ümi 52a/31, 70b/8

ḫ.+ ün 61b/23

ḫ. 102b/5, 107a/6, 109a/23, 109a/31, 109b/17, 110a/27, 110b/25, 110b/26, 111b/10, 112a/5, 112a/9, 113b/21, 113b/9, 114a/19, 117a/4, 118a/1, 120b/11, 51b/21, 54a/11, 57a/20, 58a/28, 58b/6, 59b/25, 59b/29, 62b/17, 63a/4, 63a/5, 63b/9, 68b/14, 68b/15, 69a/9, 71b/19, 72a/10, 72b/15, 72b/19, 75a/1, 75a/2, 75a/3, 75a/6, 78a/18, 79a/1, 81b/23, 82b/26, 83b/29, 86b/7, 89b/2, 98b/15, 99b/2, 99b/3

ḫalāṣ -15- [Ar.] kurtulma, kurtuluş.

ḫ.+ ıla 60b/12

ḫ. bolalar 51b/26

ḫ. boldılar 74a/18

ḫ. bolmaḳdan 54a/20

ḫ. bulacaḳ 63a/22

ḫ. itmezmiş 112b/7

ḫ. ḳıla 80b/21

ḫ. ḳılmaġa 91b/19

ḫ. ḳılmaduḳ mı 73b/24

ḫ. olmaġıçun 93a/2

ḫ. 102a/11, 114a/31, 114b/1, 116a/31, 74b/14

ḫālāt -4- [Ar.ç. **hala**] halalar.

ḫ.+ a 104b/7

ḫ.+ ası 104b/24

ḫ.+ asın 103b/27

ḫ.+ asına 104b/9

ḥalāvetlü -1- [Ar.+Tr.] zevkli.

ḥ.+ yidi 72b/11

ḫalāyaḳ -1- [Ar.ç. **ḫalīḳa**] yaratılanlar, kullar, köleler. krş. **ḫalāyıḳ**.

ḫ.+ a 56a/10

ḫalāyıḳ -21- [Ar.ç. **ḫalīḳa**] yaratılanlar, kullar, köleler. krş. **ḫalāyaḳ**.

ḫ.+ a 106a/26, 119a/22, 87a/4

ḫ.+ dan 112a/17, 62b/13, 72b/16

ḫ.+ ı 58b/29, 72a/20, 99a/2

ḫ.+ ından 118b/24

ḫ.+ lar 71b/26

ḫ.+ uñ 94a/8

ḫ. 113b/8, 51a/26, 52b/9, 73a/2, 74a/16, 74a/21, 74a/25, 77a/5, 98a/13

ḫāle -2- [Ar.] annenin kız kardeşi, teyze.

ḫ.+ dedür 102b/22

ḫ.+ lerüñden 102b/21

ḫalef -5- [Ar.] sonradan gelen ve birinin yerine geçen kimse.

ḫ.+ in 112b/15, 92a/25

ḫ.+ ini 70a/22, 84a/17

ḫ. 64a/16

ḥālet -20- [Ar.] durum, vaziyet, nitelik. krş. **ḥāl**.

ḥ.- i cāhiliyetde 114b/4, 69a/4, 76a/15, 76b/31, 80b/4

ḥ.- i cāhiliyyetde 65b/10

ḥ.- i ḥayżında 67a/29

ḥ.- i ıżṭırārda 64b/12

ḥ.- i marażda 67b/1

ḥ.- i nifāsında 67a/29

ḥ.+ de 111b/21, 112a/21, 116a/20, 117a/29, 119a/8, 62a/6, 77b/2, 83a/17

ḥ.+ e 97a/29

ḥ.+ i 118a/23

ḫalf -1- [Ar.] art, arka.

ḫ. 91b/3

ḫālī -4- [Ar.] boş, tenha, bağı ve alakası olmayan.

ḫ. degül 94a/14

ḫ. olmaz 114a/11

ḫ. olmazlar 96b/13

ḫ. 69a/22

Ḫālid bin Velīd -3- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in "Seyfullah" unvanı verdiği meşhur kumandan sahabi.

Ḫ. 118a/4, 119b/14, 120a/17

ḫalīfe -3- [Ar.] Hz. Muhammed'in ölümünden sonra ümmet idaresinin başına geçen kimse.

ḫ. oldı 54a/25

ḫ. olmaḳ 80a/22

ḫ. 73a/11

ḫāliḳ -13- [Ar.] yaratan, yoktan var eden, Allah.

ḫ.- i ḥaḳīḳī 101a/16, 111b/19

ḫ.+ çün 115b/16

ḫ.+ i 62a/24, 96a/4, 96a/6

ḫ.+ um 107a/29

ḫ.+ uñuz 107a/30

ḫ.+ ümüz 111b/17

ḫ. degül 107b/2

ḫ. 101a/19, 62a/22, 98a/20

ḫalīl -1- [Ar.] samimi, dost.

ḫ. 103b/31

ḥalīm -3- [Ar.] yumuşak huylu.

ḥ.+ dür 78a/24, 82b/7, 91a/14

ḫāliṣ -13- [Ar.] saf, temiz, samimi.

ḫ. eyle 57a/12

ḫ. ḳıla 91b/24

ḫ. ḳıldılar 53b/25

ḫ. ḳıldum 57a/14

ḫ. ḳılduñuz mı 101b/12

ḫ. ola 85b/20

ḫ. olanlar 85b/7

ḫ. 107b/12, 107b/7, 111a/5, 70a/24, 93b/14, 97a/12

ḫalḳ -88- [Ar.] yaratılmış olanlar.

ḫ.+ a 100a/1, 104a/1, 111a/1, 111a/12, 116a/5, 51a/10, 51a/18, 51b/2, 56a/3, 62b/4, 64b/29, 67a/9, 82b/15, 88b/10, 89b/3, 92a/14

ʿavām-ı ḫ.+ a 115a/1

ḫ.+ dan 112a/20, 116a/4, 118b/24, 64b/29, 65a/28, 71a/9, 71b/30, 73a/30, 93a/31, 93b/3

ḫ.+ dur 115b/15

ḫ.+ ı 101a/1, 114b/20, 51a/3, 71b/10, 74b/16, 86a/10, 93b/21

ḫ.+ ıla 100b/25, 105b/3, 105b/6

ḫ.+ ına 86b/21

ḫ.+ uñ 109b/7, 114b/25, 114b/27, 120a/1, 52a/1, 53a/8, 58b/19, 62a/5, 64b/28, 68b/31, 83b/27, 86b/16, 87b/21, 87b/6, 99a/11

ḫ. 100a/15, 100a/19, 101b/4, 103b/21, 106a/2, 106b/4, 111a/31, 114a/28, 116a/22, 118a/3, 119b/27, 52b/30, 53a/6, 54b/27, 56a/7, 61a/6, 68b/12, 69a/4, 71b/7, 76a/1, 76b/16, 77a/11, 78a/3, 83a/14, 83b/26, 89a/11, 89a/25, 90a/20, 91a/20, 91a/4, 92a/14, 97a/19, 99b/27

ḫalḳa -1- [Ar.] halka, ortası boş yuvarlak şekil.

ḫ. 87b/26

ḫalvet -8- [Ar.] yalnız, tenhaya çekilme.

ḫ.+ de 60b/5

ḫ.+ i 82b/18

ḫ. olmadın 82b/21

ḫ. olsa 82b/20

ḫ. olsalar 117a/5

ḫ. olup 100b/18

ḫ. 60b/17, 82b/17

ḫām -1- [Far.] olgunlaşmamış, çiğ. Sözcüğün aslı "**ḫām**" olmasına rağmen metinde bu şekilde geçmektedir.

ḫ. 72a/17

ḫamd -2- [Ar.] Allah'a şükretme.

ḫ.+ e 105b/5

ḫ. idüp 51a/8

ḫamī -1- [Far.] hamlık, gevşeklik.

ḫ. 66a/22

ḫamīde -1- [Ar.] Allah'ın adlarındandır, övülmeye değer.

aḫlāḳ-ı ḫ.+ ye 92b/12

ḫāmile -12- [Ar.] gebe.

ḫ.+ yiken 78b/23

ḫ. oldı 104a/13, 106a/18, 106a/9

ḫ. olduġın 105b/3

ḫ. olduġınuñ 105b/7

ḫ. olmaḳ 106a/10

ḫ. olmaya 78b/24

ḫ. olmayıcaḳ 78b/28

ḫ. olmaz 106a/16

ḫ. olsa 78b/25

ḥ. 69a/1

ḥamiyyet -3- [Ar.] milli onur ve haysiyet.

ḥ. idüp 67a/19, 72b/30

ḥ. ṭutup 73a/13

ḥaml -8- [Ar.] gebe olma, gebelik.

vaż‘-ı ḥ.+ ıla 78b/26

ḥ.+ i 104a/23, 69a/1

ḥ.+ umdan 104a/13

ḥ.+ üm 104a/24

ḥ.+ ümi 104a/18, 104a/20

ḥ.+ üñ 104a/16

ḥamle -3- [Ar.] ileriye doğru atılma, hücum.

ḥ. idüp 120a/18

ḥ. ḳıla 70a/18

ḥ. ḳıldılar 120a/19

ḫamr -8- [Ar.] şarap.

ḫ.+ da 79a/16

ḫ.+ dan 51b/9

ḫ.+ ıla 76a/22

ḫ.+ la 76b/2

ḫ. içmedüm 76a/15

ḫ. içmek 51b/10

ḫ. içmekden 51b/2, 76a/11

Ḥamza -3- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber’in amcası.

Ḥ.+ yı 120b/27

Ḥ. 120b/29, 120b/31

ḫandaḳ -6- [Ar.] hendek, şehir, hisar, kale; Hendek savaşı.

ḫ. 102a/28, 102b/4, 61a/13, 74b/5

Ḫ. 117a/20

ḥanīf -2- [Ar.] Allah’ın birliğine inanan, İslâm’a tâbi olarak şirk ve dalâletten kurtulan kimse.

ḥ. oluban 57b/18

ḥ. 57b/18

ḥanīfiyye -1- [Ar.ö.i.] Dört büyük Sünnî fıkıh mezhebinden biri. bkz. **Hanefī Mezhebi**.

ḥ.+ dür 57a/19

ḥanīṣ -1- [Ar.] Sözcüğün doğrusu “**ḥāniṣ**”tir. Yeminini bozan, verdiği sözü tutmayan kimse.

ḥ. olur 78a/31

Ḥanne -8- [Ar.ö.i.] Hanne veya Anne, Hristiyan geleneğine göre

Meryem'in annesi ve İsa'nın büyükannesidir.

Ḥ.+ nüñ 104a/23, 104b/1, 104b/16, 104b/8

Ḥ. 104a/12, 104a/16, 104a/17, 104b/4

ḫarāb -7- [Ar.] yıkılmış, viran.

ḫ. eyledi 54a/23

ḫ. eyleye 100a/9

ḫ. ḳıla 54a/26

ḫ. ḳılmışdı 89a/9

ḫ. ola 90b/6

ḫ. 54a/24, 90b/5

ḫarāc -3- [Ar.] Müslüman olmayanlardan alınan vergi.

ḫ. 108a/21, 110a/25, 93a/20

ḥarām -111- [Ar.] dinin kesin bir dille yasakladığı ve işlenmesi azabı; inkar edilmesi küfrü gerektiren şey. krş. **ḥaram**.

ḥ.+ a girse 56a/14, 56a/18

ḥ.+ a 113b/2

eşhür-i ḥ.+ da 69a/22

ḥ.+ dan 56a/18, 70a/16, 71b/4, 79b/4, 91b/30, 92a/1

Mescid-i Ḥ.+ dan 59b/1, 60a/8

ḥ.+ duġın 92a/2

ḥ.+ dur 107a/26, 114b/22, 52a/8, 63a/28, 63b/1, 64a/15, 64a/17, 64b/14,

64b/5, 68b/17, 69b/22, 94b/5, 95a/31

ḥ.+ ı 111a/22, 57a/1, 64a/2, 68b/17, 97b/19

ḥ.+ ı-duġın 68b/16

ḥ.+ ını 55b/10

ḥ.+ lardan 118b/1

ḥ. bilüñ 73b/10

ḥ. bilüp 64a/2

ḥ. degüldi 103b/28

ḥ. degüldür 64a/8

ḥ. eyledi 96b/30

ḥ. eyleye 113a/2

ḥ. gördiler 73b/6

ḥ. görürlerdi 69a/8

ḥ. ḳılanlara 63b/12

ḥ. ḳıldı 113a/3, 113a/4, 113a/7, 63b/9, 73b/10, 77a/7, 93b/29, 94b/21, 97a/2

ḥ. ḳıldılar 63a/25

ḥ. ḳılduġın 63b/13, 64a/8, 69a/14

ḥ. ḳıldurdı 63b/4

ḥ. ḳılmadı 64b/12

ḥ. ḳılmamışdı 69a/9

ḥ. ḳılmañ 113a/18, 69a/13

ḥ. ḳılup 63b/29

ḥ. ola 80a/13

ḥ. olan 64a/9

ḥ. olanuñ 107a/24

ḥ. oldı 103b/28, 76a/4

ḥ. olduñ 77a/2

ḥ. olınan 118a/30, 64a/11, 64b/11

ḥ. olmamışdur 113a/16

ḥ. olmışdur 113a/10, 113a/5

ḥ. olunan 64a/21, 64a/9

ḥ. olunandan 64a/14, 64a/16

ḥ. olundı 113a/9, 69b/21, 76a/22

ḥ. olunmışdur 113a/8

ḥ. olur 109a/9, 56a/19, 81b/11

ḥ. olurdı 66b/20

ḥ. yidügüni 64b/6

ḥ. 100a/7, 110a/8, 113a/5, 55b/10, 56a/15, 56a/16, 56a/19, 56a/30, 60a/28, 61b/18, 63b/13, 64b/12, 64b/13, 64b/24, 64b/25, 67a/9, 69a/26, 69b/26, 70a/15, 90a/10, 90a/15, 98a/26

Mescid-i Ḥ. 69b/9

ḥaram -8- [Ar.] dinin kesin bir dille yasakladığı ve işlenmesi azabı; inkar edilmesi küfrü gerektiren şey. krş. **ḥarām**.

ḥ.+ da 69b/14, 69b/7, 69b/8

ḥ.+ dan 69b/7

ḥ. 69a/23, 69a/29, 69a/30, 75a/26

ḥarāmlıġ -12- [Ar.+Tr.] haram olma, yasak olma. krş. **ḥarāmlıḳ**.

ḥ.+ ı 113a/7, 76a/1, 76a/2, 77a/14, 93b/30, 94a/1

ḥ.+ ın 76b/2

ḥ.+ ına 64a/15, 94a/15, 94b/4, 94b/7

ḥ.+ ını 94a/1

ḥarāmlıḳ -1- [Ar.+Tr.] haram olma, yasak olma. krş. **ḥarāmlıġ**.

ḥ. itse 64a/23

ḥarb -8- [Ar.] savaş.

ḥ.- i muḳātele 120a/23

emr-i ḥ.+ i 84b/24

ḥ. itdükleri 120a/13

ḥ. ḳılmaġa 94b/9

ḥ. 117a/19

ehl-i ḥ. 75b/13, 99b/10

tamām-ı ḥ. 120a/7

ḥarbe -2- [Ar.] kısa mızrak, süngü.

ḥ.+ sin 120b/16

ḥ. 120b/20

ḫarc -11- [Ar.] vergi, gider, harcama.

ḫ. eyleye 84b/21

ḫ. ideler 84a/19

ḫ. ider 94a/15

ḫ. iderler 116b/3

ḫ. idiniler 116b/7

ḫ. idüp 112b/24, 84b/21, 92a/22

ḫ. itdiler 62b/28

ḫ. olunmaya 99a/9

ḫ. olup 92a/17

ḫardal -1- [Ar.] sert ve yakıcı tohumu hekimlikte kullanılan otsu bitki.

ḫ. 118b/11

ḥareket -6- [Ar.] yer değiştirme, kımıldama.

ḥ.+ e gelür 98a/2

ḥ.+ e 106a/15, 106a/16

ḥ.+ i 51a/2

ḥ. itdürdügi 62b/8

ḥ. 106a/16

ḥarem -4- [Ar.] herkesin girilmesine müsaade edilmeyen saygıdeğer ve kutsal yer.

ḥ.+ de 70a/29

ḥ.+ üñ 71b/24, 71b/4

ḥ. 101a/25

ḥarim -1- [Ar.] yabancılara yasak olan, yabancılardan korunan mukaddes yer.

ḥ.+ lerinden 70b/4

ḥarir -1- [Ar.] ipek.

ḥ. 102b/5

ḥarīr -1- [Ar.] ateşli, hararetli.

ḥ.+ de 117b/15

ḥarīṣ -2- [Ar.] hırslı.

ḥ.+ ken 65a/25

ḥ. olup 52a/4

Ḥāriṣ -4- [Ar.ö.i.] Peygamber olduğunu iddia etmiş Arap kadın. krş. **Ḥāriṣ ibni Süveyd**.

Ḥ.+ e 112a/28, 112a/31

Ḥ.+ üñ 112a/28, 120b/16

Ḥāriṣ ibni Süveyd -1- [Ar.ö.i.] Peygamber olduğunu iddia etmiş Arap kadın.

Ḥ. 111b/29

Hārūn -6- [Ar.ö.i.] Hz. Musa'nın kardeşi, onun yardımcısı olarak İsrailoğulları'na gönderilen peygamber.

H.+ dan 85a/13

H.+ uñ 85a/15

H. 104a/3, 104a/4, 73a/8, 73a/9

Hārūnü'r-Reşīd -2- [Ar.ö.i.] Abbâsi halifesi.

H.+ üñ 112b/24

H. 73a/6

Hārūt -6- [Ar.ö.i.] Kur'an-ı Kerim'de adları geçen ve insanlara sihir öğrettiklerine inanılan iki melekten biri.

H.+ a 51b/21

H.+ ıla 51b/1, 51b/12

H. 51a/25, 51b/31, 51b/4

ḫāṣ -15- [Ar.] bir şeye veya bir kimseye âit olan, özgü.

ḫ.+ dur 54b/25, 78b/21, 93b/12

hidāyet-i ḫ.+ dur 93a/16

ḫ.+ ıdı 69b/29, 73a/2

ḫ.+ ları 64b/20

ḫ. ḳıldı 56b/4

ḫ. 103b/2, 107b/13, 52b/22, 53a/8, 93a/30, 96a/3

sebeb-i ḫ. 111b/31

Ḥasan -2- [Ar.ö.i.] Basralı meşhur tâbiî, âlim ve zâhid. krş. **Ḥasan-ı Başrī**.

Ḥ.+ dan 96a/24

Ḥ.+ ıla 108b/21

Ḥasan-ı Başrī -2- [Ar.ö.i.] Basralı meşhur tâbiî, âlim ve zâhid.

Ḥ. 119a/10, 72a/4

ḥased -9- [Ar.] kıskanma.

ḥ.+ lerinden 53a/28, 74a/29

ḥ.+ üñüzden 109a/26, 109a/31

ḥ.+ üñüzdendür 109b/21

ḥ. ḳıldılar 101b/1

ḥ. 100b/12, 101a/30, 101b/3

ḥasenāt -2- [Ar.ç. **hasene**] iyilikler, iyi haller.

ḥ.+ ları 101b/23

ḥ.+ ların 72a/19

ḥasene -11- [Ar.] iyilik, iyi iş.

envāʿ-i ḥ.+ ler 115a/18

ḥ. virdi 72a/19

ḥ. 71b/31, 72a/1, 72a/12, 72a/2, 72a/4, 75b/1

ḥāṣıl -37- [Ar.] meydana çıkan, peyda olan.

ḥ.+ dur 100b/15, 53b/27, 72a/15, 72a/5, 93b/10, 96b/23

ḥ.+ ı 61a/22, 90b/2, 90b/4

ḥ.+ ıñuz 52b/5

ḥ.+ lardan 92a/7

ḥ. iderlerdi 120a/28

ḥ. ḳıla 91b/26

ḥ. ḳılmaġıçun 113b/3, 76a/30

ḥ. ḳılmaḳ 65b/6

ḥ. ola 56a/9, 92b/3

ḥ. olmaġısa 64a/1

ḥ. olmaḳdur 72a/3

ḥ. olmaḳvar 75a/4

ḥ. olmamışdı 105a/3

ḥ. olunca 78b/19

ḥ. olup 106a/18

ḥ. olur 102a/25, 104b/30, 106a/6, 112a/21, 115a/10, 65b/6, 72a/16, 80b/7, 93a/23, 93b/13, 94a/21

ḥ. 90b/5

ecr-i ḥ. 75b/4

ḥaṣır -1- [Ar.] saz ve kurumuş bitki saplarından örülmüş taban örtüsü.

ḥ. 102b/6

ḥasine -1- [Ar.] **ḥasene** iyilik, iyi iş.

ḥ.+ sine 84a/21

ḫāsir -1- [Ar.] zarar ve ziyâna uğrayan (kimse).

ḫ.+ lerden 112a/1

ḥaşīş -1- [Ar.] cimri. krş. **ḫasīs**.

ḥ. olmazdı 54a/15

ḫasīs : -1-[Ar.] cimri. krş. **ḥaṣīṣ**.

ḫ. 91a/11

ḫāṣiyyet -3- [Ar.] özellik.

ḫ.+ ile 117a/3

ḫ.+ iledür 103b/17

ḫ. 73a/16

ḫaṣlet -1- [Ar.] huy, tabiat.

ḫ.+ ile 97a/19

ḫaṣm -2- [Ar.] düşman.

ḫ. olup 101b/8

ḫ. olursa 77b/31

ḥaṣr -2- [Ar.] sıkıştırma, hareketten menetme, bir şeye özel ve has olma.

ḥ.+ dan 70b/14

ḥ. idüp 80b/5

ḥasret -8- [Ar.] özlem.

ḥ.+ dür 97a/27

ḥ.+ ile 63a/21

ḥ.+ ler 63a/19, 63a/21

ḥ. ola 60b/9

ḥ. olmaḳdan 99a/9

ḥ. 100a/27, 115a/24

ḫaṣṣa -1- [Ar.] bir şeye veya bir kimseye mahsus olan, yalnız onda bulunan hal, keyfiyet.

ḫ.+ sı 88a/12

ḫasta -3- [Far.] sağlığı bozuk olan kimse. krş. **ḫaste**.

ḫ. ola 113b/11

ḫ. olsa 66b/22

ḫ. 67a/16

ḫastalıġ -2- [Far.+Tr.] sağlığın bozuk olma durumu. krş. **ḫastalıḳ**.

ḫ.+ ı 67a/26

ḫ.+ ına 67a/25

ḫastalıḳ -7- [Far.+Tr.] sağlığın bozuk olma durumu. krş. **ḫastalıġ**.

ḫ.+ da 67b/3

ḫ.+ dan 70b/15

ḫ.+ larda 65b/1

ḫ.+ larıla 74b/7

envāʿ-i ḫ.+ larla 61a/15

ḫ. 70a/28, 82b/19

ḫaste -8- [Far.] sağlığı bozuk olan kimse. krş. **ḫasta**.

ḫ.+ leri 63a/29

ḫ.+ müz 63a/29

ḫ.+ yile 67a/15

ḫ. olmasa 67a/12

ḫ. olsa 67a/14

ḫ. 63a/31, 66b/24, 67a/17

ḥaşūr -2- [Ar.] tasadan gönlü daralan.

ḥ.+ dur 105a/21

ḥ. olduġı 105a/24

ḥāşā -1- [Ar.] asla, katiyyen.

ḥ. 51a/12

ḥaşr -1- [Ar.] toplama, cem etme.

ḥ. olup 64b/30

ḫaṭā -5- [Ar.] yanlış.

ḫ.+ larumuzı 100b/20

ḫ.+ yıla 96b/27

ḫ. 111a/4, 66b/9, 96b/28

ḫaṭarlu -1- [Ar.+Tr.] tehlikeli.

ḫ. 79b/18

ḫaṭır -1- [Ar.] düşünme, akılda tutma.

ḫ.+ ına düşdi 87b/7

ḫaṭṭ -1- [Ar.] çizgi, yazı.

ḫ. 106a/23

ḫātun -5- [Ar.] kadın.

ḫ.+ ı 104b/8, 112b/24

ḫ.+ ları 120b/1

ḫ.+ larındandır 83a/8

ḫ.+ larınuñ 102b/20

hava -3- [Ar.] hava.

h.+ da 62b/8, 89a/25

h.+ ya 106b/1

ḥavāle -2- [Ar.] bir şeyi bir başkasına devretme.

ḥ. ḳıldı 87b/9

ḥ. ḳılmış 72a/8

ḥavārī -2- [Ar.] Hz. Îsâ'nın, fikirlerini yaymakla görevlendirdiği yakın dostu ve tilmîzi olan on iki kişiden her biri.

ḥ.+ ler 107b/7

ḥ.+ si 107b/12

ḥavāriyyūn -3- [Ar.] Hz. İsa'nın yakın dostu ve tilmizi olan, Hristiyanlığı yayan on iki kişiye verilen isim.

ḥ.+ e 107b/29, 108a/1

ḥ. 107b/6

Havvā -1- [Ar.ö.i.] ilk kadın, Hz. Âdem'in zevcesi ve insan neslinin annesi

H. 71b/1

ḥavż -1- [Ar.] havuz.

ḥ.+ umdan 113b/13

ḥay -1- [Ar.] diri, canlı. Allah'ın adlarındandır. krş. **ḥayy**.

ḥ. 97b/7

ḥayāt -17- [Ar.] dirilik, canlılık, yaşam.

ḥ.- ı beḳā 66a/4

ḥ.+ a 76b/6

ḥ.+ ı 100a/25, 74a/2, 74a/8, 76b/4, 87a/31

ḥ.+ ına 66a/6, 66a/7

ḥ.+ ında 72b/18

ḥ.+ ınuñ 87b/1, 97b/5

ḥ. 100a/26, 66a/10, 66a/9

Ḫayber -1- [Ar.y.a.] Hicaz'da Medine-Suriye yolu üzerinde bulunan eski bir ticaret ve ziraat merkezi.

Ḫ.+ den 101b/31

ḥayf -9- [Ar.] haksızlık; eyvah, yazık, heyhat!

ḥ.+ ıla 68b/15

ḥ.+ i-düğin 68b/16

ḥ. itmeyeler 70a/3

ḥ. itmez 94b/20

ḥ. 101a/3, 102a/19, 53b/20, 66b/11, 69b/29

Ḫayf -1- [Ar.y.a.] Mina'da Hz. Peygamber'in Vedâ haccında çadır kurduğu ve cemaatle namaz kıldığı yerde yapılan mescid.

Mescid-i Ḫ.+ le 71b/16

ḫayır -1- [Ar.] iyi, faydalı, yararlı. krş. **ḫayr**.

ḫ.+ sa 53b/12

ḫayırlu -2- [Ar.+Tr.] hayırlı, iyi, faydalı. krş. **ḫayrlu**.

ḫ.+ dur 53a/26

ḫ. 67a/19

ḫayırlurak -1- [Ar.+Tr.] (en, daha) hayırlı, iyi. krş. **ḫayrlurak**.

ḫ.+ dur 67a/20

ḫāyin -4- [Ar.] ihanet eden.

ḫ. olanı 110a/17

ḫ. oldı 110a/17

ḫ. olmaḳ 118a/25

ḫ. olmayalar 110a/27

ḥāyiż -1- [Ar.] hayzını, âdetini gören kadın.

ḥ. ola 82b/19

ḥāyiże -1- [Ar.] hayzını, âdetini gören kadın. krş. **ḥāyiż**.

ḥ. 78b/26

ḫayli -2- [Ar.] oldukça fazla, epey, çokça.

ḫ. 53a/24, 65b/10

ḫayme -1- [Ar.] çadır.

ḫ. 69a/8

ḫayr -62- [Ar.] iyi, faydalı, yararlı. krş. **ḫayır**.

ḫ.- i sīret 119a/14

ḫ.+ a 112a/24, 51a/31, 79a/15

efʿāl-i ḫ.+ a 92b/12

ḫ.+ dan 102a/17, 103a/13, 110b/10, 91a/26, 94b/19, 96b/23

ḫ.+ ıla 60b/2, 62a/20, 64b/26

ḫ.+ la 62a/22

ḫ.+ lar 71b/19, 91b/29, 98a/19

ḫ.+ lara 114b/21

envāʿ-i ḫ.+ lara 116a/22

ḫ.+ lardan 116a/23, 71a/4

envāʿ-i ḫ.+ larıla 71b/19

ḫ.+ ların 91b/19

ḫ.+ lu 69b/2

ḫ.+ ludur 78a/23

ḫ.+ lusı 71a/11

ḫ.+ umuz 101b/15

ʿamel-i ḫ.+ uñ 72a/6

ḫ. idüp 82a/4

ḫ. işlemekdedür 78a/19

ḫ. itdigüñ 91a/4

ḫ. itdügi 91a/1

ḫ. olmaya 75a/5

ḫ. olmaz 76a/14, 94a/15

ḫ. olsun 72b/8

ḫ. şunup 53a/28

ḫ. ulaşdurmaḳvar 74b/26

ḫ. virüp 52b/17

ḫ. 103a/15, 107a/29, 115a/17, 53b/12, 56b/16, 62a/21, 62a/23, 71b/17, 75a/6, 75a/9, 76a/14, 78a/22, 78a/7, 79b/19, 81b/17, 84a/19, 91a/1, 91b/18, 91b/20, 92b/22, 92b/8, 93a/27

ḫayrāt -1- [Ar.ç. **ḫayr**] sevap kazanmak için yapılan iyi işler.

ḫ. 75a/11

ḫayre -2- [Ar.] iyi, faydalı, yararlı. **ḫayr**.

ḫ.+ lere 60a/2, 60a/3

ḫayrlu -20- [Ar.+Tr.] hayırlı, iyi, faydalı. krş. **ḫayırlu**.

ḫ.+ dur 100b/1, 76b/18, 77a/12, 77a/19, 77a/5, 78a/18, 79a/28, 79b/1, 91a/11, 91a/9

ḫ.+ sı 115b/18

ḫ.+ sısız 115b/14, 115b/17

ḫ.+ yıdı 115b/23, 52a/27

ḫ.+ yıdığın 94b/16

ḫ. ola 75a/2

ḫ. olmaḳlıḳların 115b/19

ḫ. 115b/13, 92b/3

ḫayrluraḳ -2- [Ar.+Tr.] (en, daha) hayırlı, iyi. krş. **ḫayırlurak**.

ḫ.+ dur 81b/15, 92b/29

ḫayrü'n-nās -1- [Ar.] insanların hayırlısı.

ḫ. 115b/15

ḫayvān -14- [Ar.] hayvan, hareket edip yer değiştirebilme ve hissetme yeteneği olan canlı yaratık.

ḫ.+ a 63b/26

ḫ.+ dan 63b/3, 64a/16

ḫ.+ dur 64a/11, 85a/10, 86a/19

ḫ.+ ı 56a/30

ḫ.+ ları 88a/4

ḫ.+ laruñ 72b/24

ḫ.+ uñ 72b/26

ḫ. 106b/5, 63b/22, 63b/31, 76a/17

ḫayvāncuḳ -3- [Ar.+Tr.] hayvancık.

ḫ.+ lar 70b/8, 86b/20

ḫ.+ ları 89b/16

ḫayy -5- [Ar.] diri, canlı. Allah'ın adlarındandır. krş. **ḫay**.

ḫ.+ dan 97b/7

ḫ.+ dur 87a/31, 97b/5

ḫ. 97b/7

ḫayyü'l-Ḳayyūm -1- [Ar.] diri, canlı. Allah.

ḫ.+ dur 87a/31

ḫayż -13- [Ar.] aybaşı (kadınlarda).

ḫ.+ dan 105b/18

ḫ.+ dur 78b/20

ḫ.+ ı 79b/5

ḥālet-i ḥ.+ ında 67a/29

müddet-i ḥ.+ i 77b/2

ḥ.+ ları 77b/6

ḥ. görmezse 78b/25

ḥ. görürse 78b/24

ḥ. 100b/11, 78b/18, 78b/24, 78b/27, 79a/1

ḥaẕ -1- [Ar.] zevk, tatlı duygu.

ḥ. itdürüp 110b/13

ḫazā'in -1- [Ar.ç. **hazine**] hazineler. aslı: **ḥazā'in**.

ḫ.+ i 92b/8

ḥaẕer -9- [Ar.] çekinme, utanma sıkılma.

ḥ. idüñ 75a/30

ḥ. idüp 103a/19, 55b/5, 76b/14, 94a/11

ḥ. itdürüp 72b/7

ḥ. ḳılmaḳ 92a/6

ḥ. ḳıluñ 82b/5

ḥ. ḳılup 103a/7

ḥāẕıḳ -1- [Ar.] hazâkatli, işinin ehli, usta.

ḥ. olmaḳdur 92a/31

ḥāżır -11- [Ar.] meydanda, göz önünde olan.

ḥ.+ larından 70a/6

ḥ. bilürsiz 53b/8

ḥ. bulısarsız 53b/10

ḥ. degüldüñ 105b/23

ḥ. ḳılmışdur 100b/10

ḥ. mıdıñuz 57a/28

ḥ. ola 95b/9

ḥ. olmasa 91a/8

ḥ. olsa 67a/12

ḥ. 103a/15, 54a/4

ḫazīne -1- [Ar.] toplu halde bulunan altın, gümüş, mücevher, para vb. maddî değeri yüksek şeylerin bütünü.

ḫ. 53b/9

Ḫazrec -2- [Ar.ö.i.] Medine'de ensarın mensup olduğu Kahtânî asıllı meşhur iki Arap kabilesinden biri.

Ḫ. 114b/10, 114b/8

ḥażret -8- [Ar.] huzur, kat, yan.

ḥ.+ den 117a/8

ḥ.+ idür 103a/7, 111b/22, 115b/10, 72b/8, 77b/26

ḥ.+ ine 65b/5, 91b/18

ḥaẕẕ -3- [Ar.] zevk, tatlı duygu.

ḥ.+ ın 71b/28

ḥ.+ ından 71b/27

hebāen mensūra -1- [Ar.] boşuna harcanarak.

h. oldı 75b/2

hediyye -2-[Ar.] hediye, armağan.

h.+ ler 110b/10

h.+ sine 112b/26

hedy -11- [Ar.] Harem-i Şerif'e götürülen kurban.

h.+ den 70a/29, 70b/18, 70b/27

h.+ i 70b/25

h.+ leri 70b/3

h.+ lerin 70b/1, 70b/3

h.+ lerini 69b/18

h. 70b/18, 70b/21, 70b/22

ḥekīm -9- [Ar.] âlim, bilgin.

ḥ.+ dür 101a/23, 108a/27, 109a/1, 117b/23, 76b/25, 80a/23, 83b/6, 90a/6, 98a/21

ḫelā -1- [Ar.] insanın dışkısını ve idrarını boşalttığı yer.

ḫ.+ ya 100b/12

helāk -51- [Ar.] yok olma, mahvolma, ölme.

sebeb-i h.+ i 67a/10

h.+ likleri 54a/20

h. eyledi 103b/24, 116b/6, 117b/13, 74b/11, 83b/20, 85b/31, 86a/29, 86a/31, 99a/22

h. eyleye 72b/23

h. idüp 117b/25, 73b/24, 89a/

h. itdi 86a/31

h. itdügi 117b/17

h. itmege 99a/19

h. itmezsin 51a/29

h. itmezüz 51a/30

h. itmişdür 86a/2

h. ḳıla 53b/2

h. ḳılaydı 117b/13

h. ola 64b/1

h. olalar 97b/13

h. olalardı 120b/12, 86b/18, 87b/12

h. olasız 70a/13, 70a/15, 99b/12

h. oldı 51b/21

h. oldılar 103b/21, 119a/15, 74a/17

h. olduñuz 51a/1

h. olmaġıla 54a/30

h. olmaḳdan 64a/22

h. olmaḳlıġa 114b/6

h. olmışlardur 112b/3

h. olup 83b/21, 99a/26

h. olur 67a/25, 70a/17, 99b/31

h. olurdı 108b/28

h. olurlardı 86b/21

h. olursız 73b/11

h. oluruz 85a/31

h. 70a/11, 92b/13

helāklig -7- [Ar.+Tr.] yok olma, mahvolma, ölme. krş. **helāklik**.

h.+ e 66a/12, 70a/14, 70a/18, 70a/9

h.+ in 89a/20

h.+ inden 103a/5

h.+ üñüze 70a/12

helāklik -3- [Ar.+Tr.] yok olma, mahvolma, ölme. krş. **helāklig**.

h. 103b/23, 79a/29, 94b/9

ḥelāl -100- [Ar.] dinen yasak olmayan iş, hareket, davranış.

ḥ.+ den 112b/22, 63b/31, 64a/6, 79b/4, 91b/30, 92a/4, 93b/13

ḥ.+ dür 110a/25, 110a/26, 64a/12, 64a/13, 64a/18, 64a/5, 68b/18, 78a/1, 80a/11

ḥ.+ i 104a/16, 111a/22, 111a/6, 57a/1, 64a/2, 67a/9, 97b/19

ḥ.+ ile 68a/26, 80a/13

ḥ.+ ini 55b/9

ḥ.+ iñüzile 68a/27

ḥ.+ iñüzle 77b/23

ḥ.+ ise 93b/27

ḥ.+ lerden 64a/6

ḥ.+ lerimüze 77b/14

ḥ.+ lerinden 91b/29

ḥ.+ üñüzile 68a/7

ḥ. bilüñ 73b/10

ḥ. bilüp 55b/10

ḥ. degüldür 64a/19

ḥ. görmek 94b/3

ḥ. görüp 94a/5

ḥ. ideler 69b/16

ḥ. ḳıldı 63b/3, 68a/24, 68a/4, 73b/10, 93b/29, 94b/21, 97a/3

ḥ. ḳılduġın 63b/12, 63b/28, 63b/4, 69a/13

ḥ. ḳılduġından 64a/1

ḥ. ḳıldum 69a/12

ḥ. ḳılmañ 69a/14

ḥ. ḳılmazın 107a/26

ḥ. ḳılmışdur 63a/25, 63b/10, 77b/5

ḥ. ola 69a/2

ḥ. olasız 70a/30

ḥ. olduġınlayın 93b/23

ḥ. olmaz 80a/12, 80b/7, 81a/5

ḥ. olmışdı 113a/6

ḥ. olmışı 113a/18, 96b/30

ḥ. olundı 66b/18, 77a/14

ḥ. olur mı 64b/4

ḥ. olur 64b/7, 64b/8, 68b/10, 81a/14

ḥ. 100a/7, 110a/23, 110a/25, 110a/8, 113a/10, 118a/15, 118a/19, 52a/10, 55b/9, 60a/28, 61b/18, 63b/13, 64a/2, 78b/30, 80a/9, 80b/15, 80b/22, 80b/23, 80b/27, 90a/10, 90a/15, 93b/18, 93b/23, 98a/26

ḥelālleş - -1- [Ar.+Tr.] helalleşmek.

ḥ.- meyiceḳ olursa 80a/10

ḥelālliġ -1- [Ar.+Tr.] helal olma durumu.

ḥ.+ ine 107a/23

hele -2- madem, mademki.

h. 112a/30, 53a/30

hem -25- [Far.] kullanıldığı cümleye "üstelik, bir de, şu da var ki, zaten" manaları katarak anlamı kuvvetlendirir.

h. 101a/12, 117b/18, 118a/3, 120a/8, 51a/19, 66a/9, 71b/28, 72b/25, 74b/27, 83a/15, 83a/8, 83a/9, 83b/1, 84b/23, 88b/12, 88b/13, 88b/9, 92b/24, 94b/26, 96a/25, 99a/29

hemān -16- [Far.] hemen, çabucak, derhal.

h. 100a/27, 100a/8, 100b/15, 101b/16, 106a/18, 106b/6, 115b/26, 120a/16, 55a/11, 55a/5,

63b/22, 65b/29, 72b/18, 79a/12, 80a/28, 86a/25

hemān-dem -1- [Far.] o anda.

h. 89b/31

hemīşe -1- [Far.] daima, her zaman.

h. 52b/1

henüz -10- [Far.] daha şimdi, yeni, bu ana dek.

h. 105a/15, 107a/6, 114b/11, 119b/14, 53b/2, 58b/15, 68b/20, 75a/21, 89a/28, 89a/31

hep -23- [Far.] her zaman, sürekli, daima

h. 100b/9, 106b/29, 108b/28, 119b/10, 54b/2, 54b/24, 55a/19, 59a/1, 59a/5, 61a/2, 61b/24, 75a/22, 76a/22, 76b/4, 79b/30, 86b/16, 86b/21, 86b/7, 87a/3, 87a/7, 88a/7, 92a/15, 96a/6

her -187- Önüne geldiği ismin benzerlerini "teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı" anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.

h. 100a/19, 100a/23, 100b/28, 101a/26, 101a/3, 101b/17, 101b/3, 101b/5, 102a/17, 102b/25, 103a/13, 103a/15, 103a/17, 103a/2, 103a/4, 104a/20, 104b/11, 104b/6, 107a/10, 107a/12, 108a/23, 108b/14, 108b/25, 109a/21, 109a/25, 110a/28, 110b/13, 110b/14, 111a/22, 111a/3, 111b/12, 111b/31, 111b/4, 112b/14, 113a/14, 113b/2, 113b/5, 114a/1, 114a/3, 114b/28, 115a/22, 115a/4, 116a/12, 116a/4, 117b/23, 118a/16, 118b/12, 118b/20, 118b/27, 118b/9, 119a/13, 119a/15, 119b/21, 119b/9, 120a/26, 51b/18, 52a/2, 52a/21, 52a/3, 52b/31, 53a/17, 53a/5, 53a/6, 53a/8, 53b/6, 54a/3, 54a/9, 54b/12, 54b/9, 55b/11, 56a/11, 56a/13, 56b/13, 56b/5, 57a/7, 57b/13, 57b/27, 58b/7, 59b/1, 60a/1, 60a/13, 60a/3, 60a/7, 60a/8, 61a/21, 61a/27, 61a/30, 61a/4,

61b/13, 61b/24, 61b/5, 62b/17, 63b/24, 64a/21, 64a/23, 64a/24, 64a/28, 64b/28, 64b/31, 64b/9, 65a/17, 65a/19, 65a/23, 65b/23, 66b/22, 66b/3, 66b/8, 67a/11, 67a/5, 67b/12, 67b/2, 69b/26, 69b/30, 69b/6, 70b/10, 70b/12, 70b/16, 70b/25, 71a/1, 71b/16, 71b/26, 72a/24, 72a/27, 72a/30, 72b/1, 72b/2, 73a/2, 73b/26, 74b/12, 75a/10, 75a/11, 75a/31, 76a/18, 76a/19, 76a/21, 76b/21, 76b/25, 77b/19, 78a/5, 79b/29, 79b/31, 80a/6, 81a/29, 81b/16, 82a/20, 82b/29, 82b/31, 83b/6, 85a/5, 85a/8, 85b/4, 85b/5, 86a/13, 87b/2, 87b/27, 88a/1, 88a/12, 88a/17, 88a/18, 88a/21, 88b/10, 90a/28, 90b/1, 91a/1, 92a/1, 92a/14, 92b/2, 92b/5, 93b/29, 94a/20, 94a/4, 94b/18, 94b/20, 95b/28, 95b/29, 96a/14, 96b/23, 97a/17, 97a/20, 98b/21, 98b/23

hergiz -4- [Far.] asla, katiyen, hiçbir zaman.

h. 100b/5, 103a/18, 104a/14, 112a/21

herḳanḳı -2- [Far.+Tr.] herhangi, belli olmayan, rastgele.

h. 54b/15, 83a/24

ḥesab -1- [Ar.] hesap.

ḥ.+ da 82b/14

hevā -6- [Ar.] istek, arzu, heves.

h.- yı nefs 66a/11

h.- yı nefse 116b/3

h.+ ların 100b/23

h.+ sına 59b/12

h. 60b/18, 85a/30

hevl -1- [Ar.] korku, korkma, ürkme.

h.+ inden 97a/25

heybetlü -2- [Ar.+Tr.] azametli, ulu.h. ola 80a/14

h. 87b/14

hezīmet -2- [Ar.] yenilgi, bozgun.

h. 117a/14, 117b/12

ḥıfẓ -5- [Ar.] koruma, saklama.

ḥ.+ ları 95a/25

ḥ. idüp 106a/25, 97a/17, 97a/27

ḥ. itdürüp 106a/24

ḥırṣ -1- [Ar.] bir şeyi elde etmek için duyulan yoğun istek.

ḥ.+ ı 98b/10

ḥışn -1- [Ar.] sağlam, sarp (yer).

ḥ. idinüp 114a/4

ḫışm -2- [Ar.] kızgınlık, öfke.

ḫ. eyleye 79a/24

ḫ. 79a/30

ḫıyānet -6- [Ar.] ihanet etme.

ḫ.+ ile 76b/23

ḫ. ider 110a/20

ḫ. idersiz 68a/2

ḫ. idüp 53a/28

ḫ. ḳılup 110a/31

ḫ. ḳılur 110a/22

Ḥızḳīl -2- [Ar.ö.i.] İsrail oğullarındandır. İsrail oğullarının başına peygamber olarak gönderilmiştir.

Ḥ. 83b/20, 83b/26

ḫızlān -2- [Ar.] zayıf ve zelil olma, yardımsız kalma, sefalet.

ḫ.+ ıla 99b/30

ḫ. 103b/8

ḥicāb -1- [Ar.] utanma.

ḥ. götürdi 51b/13

ḥicce -2- [Ar.] bir kere hacca gitme.

ḥ.+ nüñ 71a/1

ḥ. 70b/31

hicret -2- [Ar.] göç etme.

h. idüp 114b/14

h. itmezden 114b/11

hīç -49- [Far.] katiyen, asla, hiç.

h. 101b/28, 102b/25, 103a/16, 104a/7, 104b/25, 109a/27, 111a/11, 115a/11, 116b/6, 118a/28, 51a/2, 52a/23, 54a/27, 54b/31, 55a/1, 55a/3, 56a/11, 56a/12, 56a/16, 57a/6, 57b/31, 59a/15, 59a/28, 59b/18, 60b/20, 61a/3, 63a/8, 66b/28, 71b/26, 73b/3, 74a/6, 76b/13, 78b/23, 79a/15, 81a/20, 86a/17, 86a/19, 86a/8, 86b/10, 87a/12, 87a/15, 89a/15, 89b/1, 90a/10, 92a/19, 95a/19, 98b/15, 99a/3, 99b/10

hīçbir -67- [Far.+Tr.] Bir addan önce getirilerek o adın bildirdiği varlıktan bir tanesinin bile olmadığını anlatan bir söz.

h.+ i 117a/8, 54a/14

h.+ ine 70b/5

h.+ inüñ 111b/26

h.+ iñüz 111a/4

h. 101a/15, 101a/19, 101a/23, 102a/12, 103a/11, 103a/3, 104a/30, 104a/6, 104b/22, 106a/6, 107a/30, 109a/10, 110a/7, 110b/30, 111a/6, 112b/5, 112b/6, 114a/30, 114b/1, 114b/25, 115b/31, 116a/30, 116b/8, 119a/20, 119a/30, 119b/15, 119b/22, 120b/28, 51b/31, 52a/11, 54a/10, 55a/10, 56a/17, 56a/3, 57a/2, 60b/6, 61b/30, 62a/7, 64a/16, 66a/29, 70a/7, 74a/21, 74a/6, 77a/21, 82a/1, 86a/6, 87a/4, 87b/14, 87b/20, 88a/16, 89a/25, 91a/26, 91b/20, 92b/22, 93b/3, 94a/8, 96b/13, 96b/21, 97a/22, 97a/30, 97b/23, 97b/3

hīçbiri -5- [Far.+Tr.] bir teki, biri bile.

h.+ nüñ 54b/30

h.+ si 80a/23

h. 62a/25, 62a/26, 63a/22

ḫidā' -1- [Ar.] hile, düzen.

ḫ. ḳılmaḳda 116b/24

hidāyet -52- [Ar.] doğru yol, Allah yolu.

h.- i ḫāṣdur 93a/16

h.+ den 63a/16, 98b/30

h.+ dür 65a/5

h.+ e 112a/13

ṭarīḳ-i h.+ e 103a/21, 114b/18, 118a/1, 97b/18

h.+ i 63b/24

ṭarīḳ-ı h.+ i 93a/15

ṭarīḳ-i h.+ i 63b/23

h. bulasız 57b/13, 57b/17, 60a/23

h. bulurlar 58a/5

h. ḳılup 74a/30

h. virdi 112a/10, 67b/5, 71a/25

h. vire 112a/4

h. viresin 93a/12

h. virmeye 112a/8, 112a/9
h. virmez 112a/7
h. virmezden 71a/26
h. virüp 58b/26, 74a/31
h. virür 112a/6
h. virürsin 93a/13
h. 101b/14, 102b/10, 102b/11, 110a/11, 112a/10, 112a/12, 120b/14, 53a/18, 57b/17, 61a/24, 61b/2, 67a/9, 67b/11, 67b/6, 71a/26, 91b/23, 93a/14, 98b/31
taḫḳīḳ-i h. 88a/16

ḥikāyet -1-[Ar.] hikâye, öykü.
ḥ. idüp 107b/18

ḥikmet -19- [Ar.] bilgelik.
ḥ.+ den 92a/28, 92a/31
ḥ.+ i 92a/31
ḥ.+ ile 101a/23, 117b/23, 90a/6
ḥ.+ ine 53a/7
ḥ.+ ler 52b/31, 92a/28
ḥ. 104b/27, 105a/21, 106a/24, 117b/24, 68b/30, 81b/3, 98b/7
ʿilm-i ḥ. 92b/5
ehl-i ḥ. 56b/12
kelām-ı ḥ. 106a/3

ḫilāf -6- [Ar.] ters, aykırı.
ḫ.- ı Şāfiʿī'nüñ 77a/17
ḫ.- ı Şāfiʿī'nüñdür 81a/13
ḫ. olası 99a/3
ḫ. 64a/18, 80a/30, 86b/25

hilāl -2- [Ar.] ayın yeni doğduğu zaman ilk üç günlük yay şeklindeki durumu.
h.- i Recep 75a/21
h. 67b/4

ḫīle -2- [Ar.] aldatma.
ḥ.+ dür 113a/12
ḥ. ḳıldısa 86b/8

ḫilḳat -3- [Ar.] yaratma, yaratılma, yaratılış.
ḫ.+ den 111b/20
ḫ.+ i 111b/18
ḫ.+ lerin 54b/28

ḥimār -2- [Ar.] eşek.
ḥ.+ dan 89b/5
ḥ.+ uña 89b/3

Hindi -2- [Ar.ö.i.] Ebū Süfyān'ın karısı, Hz. Hamza'nın ciğerlerini yiyen kadın. krş. **Hindu Süfyān**.

H. 120a/13, 120a/7

Hindu Süfyān -1- [Ar.ö.i.] Ebū Süfyān'ın karısı, Hz. Hamza'nın ciğerlerini yiyen kadın. krş. **Hindi**.

H. 120b/30

Ḥirā -1- [Ar.y.a.] Hz. Muhammed'e ilk vahyin geldiği mağaranın bulunduğu dağ.

Ḥ. 56b/12

Hiraḳl -1- [Ar.ö.i.] Yun. (Herakleios). Bizans imparatoru.

H.+ uñ 89a/13

ḥirimli -1- Meyilli yerlerdeki tarlaların bazı bölümlerine toprağın kaymaması için örülen duvara sahip yer.

ḥ. oluñ 69a/12

ḥirimsüz -1- Meyilli yerlerdeki tarlaların bazı bölümlerine toprağın kaymaması için örülen duvara sahip olmayan yer.

ḥ. 69a/12

ḫirmen -1- [Far.] harman.

ḫ. 73a/4

ḥisāb -28- [Ar.] hesap.

ḥ.+ a ṭutup 72a/21

ḥ.+ da 72a/23, 72a/25

ḥ.+ ı 72a/20

ḥ.+ ına 72a/22

ḥ.+ ında 98b/19

ḥ.+ ını 74a/6, 84a/26

ḥ. ideler 67a/14

ḥ. itsün 67a/23

ḥ. ḳıla 72a/21

ḥ. ḳılduġı 72a/21

ḥ. ḳılmaġı 101b/4

ḥ. ḳılmaḳ 54a/2

ḥ. ḳılur 101b/5, 72a/24

ḥ. olacaḳ 119a/3

ḥ. olına 98a/13

ḥ. olınan 72a/24

ḥ. olısar 63b/7

ḥ. olmaġıçun 94b/18

ḥ. oluban 101b/5

ḥ. olunanlar 72a/24

ḥ. 102b/24, 72a/18, 74a/6, 74a/7, 90a/10

ḥisābsız -1- [Ar.+Tr.] hesapsız.

ḥ. 91b/7

ḥiss -1- [Ar.] his, duygu.

ḥ.- i ẓāhire 87b/5

ḫiṭāb -8- [Ar.] sözü veya yazıyı bir kimseye yöneltme. krş. **ḫiṭāp**.

ḫ. idüp 111b/22

ḫ. ḳıldı 119b/1

ḫ. ḳıldısa 119b/1

ḫ. ola 114a/2

ḫ. 105b/20, 114a/1, 115b/17, 59b/14

ḫiṭāp -2- [Ar.] sözü veya yazıyı bir kimseye yöneltme. krş. **ḫiṭāb**.

ḫ. ḳıldı 64a/4

ḫ. ḳılduġınlayın 64a/4

ḫizmet -6- [Ar.] bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev.

ḫ.+ çün 57a/7

ḫ.+ e 51a/5

ḫ.+ i 76a/8

ḫ.+ lerinde 76b/19

ḫ. itse 79a/25

ḫ. 104a/25

ḫizmetkār -2- [Ar.+Far.] hizmetçi.

ḫ. idinesiz 53b/1

ḫ. ola 104a/18

ḫoca -1- [Far.] Muallim. Efendi. Muteber ve büyük zât.

ḫ.+ lar 100a/20

ḫod -31- [Far.] kendi, bizzat. krş. **ḫoẕ**.

ḫ. olmaġı 53b/18

ḫ. 104a/24, 105a/23, 107a/3, 108b/13, 113b/18, 113b/5, 114a/17, 52b/18, 52b/29, 54a/11, 56a/8, 57a/29, 59a/29, 59a/3, 61a/26, 63b/4, 72b/24, 74a/5, 76a/10, 76a/15, 76b/22, 77b/10, 78a/4, 86a/25, 88b/22, 88b/23, 92a/11, 92b/11, 95b/30, 98a/15

ḫor -2- [Far.] değersiz, bayağı, hakir.

ḫ. görüp 74a/3

ḫ. 117b/26

ḥor -1- [Far.] **ḫor**. değersiz, bayağı, hakir.

ḫ. 100b/29

ḫorlıġ -1- [Far.+Tr.] hor görme, değersiz görme.

ḫ.+ ın 74a/10

ḫoş -28- [Far.] güzel, iyi, latif.

ḫ.+ dur 72b/18

ḫ. geldi 72b/14

ḫ. gelmeye 75a/10, 75a/2, 82b/10

ḫ. gelüp 52b/1, 56a/5, 85b/20

ḫ. gelür 72b/17var, 75a/5, 82a/29

ḫ. görmezsin 75a/2

ḫ. olup 62b/15

ḫ. ṭuta 79b/26

ḫ. ṭutuñ 81a/25

ḫ. 113a/3, 116a/10, 119b/20, 69a/27, 74a/13, 75a/11, 75a/5, 77a/13, 77a/20, 77a/6, 79a/13, 80a/10, 84a/19

ḫoşlıġ -1- [Far.+Tr.] güzellik, iyilik. krş. **ḫoşluġ**.

ḫ.+ ıla 93b/14

ḫoşluġ -2- [Far.+Tr.] güzellik, iyilik. krş. **ḫoşlıġ**.

ḫ.+ ıla 65a/26, 84a/15

ḫoşnūd -3- [Far.] iyi, güzel, memnun.

ḫ. olduġı 79a/31

ḫ. olmaya 79a/30

ḫ. olmazlar 55a/27

ḫoşnūdlu -1- [Far.+Tr.] iyi, güzel, memnun olunan.

ḫ. 109a/25

ḫoẕ -2- [Far.] kendi, bizzat. krş. **ḫod**.

ḫ. 52b/27, 52b/5

ḫub -1- [Far.] hoş, güzel, iyi.

ḫ. 100a/1

ḫubūbāt -1- [Ar.ç. **hubūb**] tohumlar, taneli bitkiler.

ḫ.+ dan 92a/8

Ḫudeybiye -1- [Ar.ö.i.] Hudeybiye Antlaşması. krş. **Ḫudeybiyye**.

Ḫ. 69a/19

Ḫudeybiyye -1- [Ar.ö.i.] Hudeybiye Antlaşması. krş. **Ḫudeybiye**.

Ḫ.+ de 69a/20

ḫudūd -5- [Ar.ç. **ḫadd**] sınırlar.

ḫ.+ dan 94a/28

ḫ.+ ı 68a/30

ḫ.+ ları 77b/27

ḫ.+ larıdur 68a/28

ḫ.+ larıla 70a/25

ḫulʿ -3- [Ar.] bela, zahmet.

ḫ. eyledi 80b/20

ḫ. ideler 80b/16

ḫ. 80b/20

ḫulḳ -8- [Ar.] huy, yaratılış, tabiat.

ḫ.+ ı 105a/8

ḫ.+ ına 79b/21

ḫ.+ ından 80a/1

ḫ.+ larına 53a/30

ḫ.+ uñ 82a/29

luṭf-ı ḫ. idüp 51b/4

ḫ. 100b/11, 100b/12

ḫulle -1- [Ar.] cennet elbisesi; üç defa kocasının boşadığı bir kadının dördüncü defa eski kocasına nikâh düşebilmesi için başka birine nikâhlanması.

ḫ. 108b/26

ḫulūd -1- [Ar.] bâkilik, ebedilik.

ḫ. 102a/12

ḫur -1- [Ar.] güneş.

ḫ. 102b/9

ḫūr -1- [Ar.] cennet kızı, güzel kadın, huri. krş. **ḫūri**.

ḫ. 118b/28

ḫūri -1- [Ar.] cennet kızı, güzel kadın, huri. krş. **ḫūr**.

ḫ.+ ler 100b/10

ḫurma -6- [Far.] hurma meyvesi.

ḫ.+ yıla 87a/5

ḫ. 118b/31, 119a/1, 68a/8, 91b/12, 92a/15

ḫurūf -1- [Ar.ç. **harf**] harfler.

ḫ.+ lerdür 98b/1

ḫurum -9- [Ar.ç. **ḫarām**] haramlar.

ḫ.+ a 69b/23

ḫ. 69a/30, 69b/8, 75a/23, 75a/24, 75a/28, 75b/10, 75b/9

ḫurūs -3- [Far.] horoz.

ḫ.+ ıdı 89b/29

ḫ. 90a/11, 90a/14

ḫuṣūmet -12- [Ar.] düşmanlık.

ḫ. idersiz 109a/30

ḫ. idici 72b/16

ḫ. idiserler 110a/9

ḫ. idüp 102a/1, 105b/24, 68b/5

ḫ. ḳıldılar 111a/2, 111b/6

ḫ. ḳılıcıdur 72b/20

ḫ. ḳılup 68b/3

ḫ. olınca 65a/2

ḫ. 91a/4

ḫuṣūṣ -2- [Ar.] yol, konu, şekil.

ḫ.+ a 114a/30, 79a/10

ḫuṣūṣa -1- [Ar.] özellikle.

ḫ. 105a/23

ḫuṣūʿ -2- [Ar.] gönül alçaklığı.

ḫ.+ ıla 53b/5

ḫ. 111b/10

ḫuṭāb -1- [Ar.ç. **hutbe**] hutbeler.

ḫ. 55b/4

ḫuṭbe -1- [Ar.] cuma namazlarından önce ve bayram namazlarından sonra hatibin minberde yaptığı konuşma.

ḫ.+ sinde 113b/8

ḫuṭūr -1- [Ar.] hatıra gelme, akla gelme.

ḫ. ideydi 104b/28

Ḥuyey bin Aḫṭab -1- [Ar.ö.i.] Medine'de yaşayan üç Yahudi kabilesinden biri olan Benū Nadīr'e mensuptur.

Ḥ. idi 98b/17

ḫuyy -1- [Far.] huy, tabiat, mizaç, ahlak.

ḫ.+ ı 62b/22

Ḫuzāʿa -1- [Ar.ö.i.] Kahtânîler'e mensup bir Arap kabilesi.

Ḫ. 63a/24

ḫużūʿ -2- [Ar.] alçak gönüllülük, tevazu.

ḫ. iderler 111b/10

ḫ. 60b/31

ḫużūr -4- [Ar.] huzur, mutluluk, dinginlik.

ḫ.+ ıla 53b/5

ḫ. 60b/31, 98a/4, 98a/5

ḫüccet -47- [Ar.] delil, iz.

ḫ.+ de 68b/6

ḫ.+ den 88b/20

ḫ.+ dür 96a/8

ḫ.+ e 88b/18, 88b/19, 88b/20, 88b/24, 88b/25

ḫ.+ i 108b/4, 88b/24

ḫ.+ in 68b/7, 88b/22, 88b/24

ḫ.+ ine 68b/9

ḫ.+ ler 110a/9, 113b/31, 73b/23, 87a/12

ḥ.+ leri 115b/6, 53b/17, 60a/14, 60a/17

ḥ.+ lerin 60a/18

ḥ.+ üñüzi 53b/16, 58b/29

ḥ. bulmayup 88b/30

ḥ. idemeyüp 68b/7

ḥ. idüp 108b/14

ḥ. ḳılanlar 89a/6

ḥ. ḳılup 60a/16

ḥ. ḳıluruz 81a/14

ḥ. ola 95a/11

ḥ. olmaz 94b/26

ḥ. olup 83b/24

ḥ. 108a/13, 113a/26, 115b/7, 119a/27, 60a/21, 63b/15, 63b/17, 74a/4, 88b/19, 88b/26, 94a/1, 96b/25

ḥüccetleş - -4- [Ar.+Tr.] ispatlamak.

ḥ.- di 88b/2

ḥ.- üp 97a/26

ḥ.- ürsiz 109a/23, 109b/1

ḥüccetsüz -1- [Ar.+Tr.] delilsiz.

ḥ. 53b/17

Hüdā -1- [Ar.] doğruluk, hidayet; Kur'an-ı Kerim'in bir ismi.

H.+ dur 61b/19

ḥükemā -4- [Ar.ç. **ḥakīm**] hakimler, filozoflar, bilim adamları.

ḥ.+ dan 106b/12

ḥ. 114a/27, 73a/3, 92b/4

ḥükm -145- [Ar.] karar, yargı, emir, buyruk.

ḥ.- i ʿāmdur 68b/20

ḥ.- i ʿumūm 54b/4

ḥ.- i bāṭıl ola 52b/28

ḥ.- i bāṭıl olduġına 52b/24

ḥ.- i cemīʿ 101a/22

ḥ.- i irādet 117b/31

ḥ.- i İslām 65b/13

ḥ.- i nübüvvet 105a/4

ḥ.+ de 61a/8, 64a/7, 82a/11

ḥ.+ den 117b/31, 80b/31

ḥ.+ e 54b/19, 81b/15, 96a/15

ḥ.+ i 102a/1, 109a/1, 113b/11, 51a/2, 52a/2, 54b/13, 54b/14, 60a/10, 67a/17, 68b/12, 70b/11,

73a/2, 73b/1, 73b/13, 74b/25, 78b/30, 96a/5
ʿumūm-ı ḥ.+ i 111b/31
ḥ.+ ile 113a/4, 52a/3, 68b/14, 85b/20, 90a/6
āyet-i ḥ.+ ile 52b/28
ḥ.+ in 119b/3, 52b/13, 70b/11, 74b/28, 81b/20, 95b/7
ḥ.+ inde 78b/22
ḥ.+ inden 102a/7
ḥ.+ ine 103a/31, 111b/11, 119a/27, 53b/26, 58a/2, 61a/21, 63a/6, 81b/21
ḥ.+ ini 51a/16, 55b/9, 64b/23, 67a/15, 67b/1, 78a/20, 87a/17
ḥ.+ ler 74b/24
ḥ.+ leri 116a/5
ḥ.+ lerini 83b/14
ḥ.+ ümüz 119b/29
ḥ.+ üñden 102a/8
ḥ.+ üñe 111b/8
ḥ. eyledi 102a/1, 109a/2, 51a/9, 96a/13
ḥ. eylediler 54a/14
ḥ. eyleye 54a/18
ḥ. eyleyem 108a/16
ḥ. ide 114a/14, 67b/2
ḥ. ideler 67a/25, 74a/25
ḥ. iden 53b/21
ḥ. ider 101a/23, 52b/22, 73b/14, 80a/23
ḥ. iderdi 51a/11
ḥ. iderse 61a/21
ḥ. itdügi 114a/15
ḥ. itmekile 68b/22
ḥ. itmemiş 52b/29
ḥ. itmişidi 51a/23
ḥ. oluna 102a/6
ḥ. olunmaḳda 66a/4
ḥ. olursa 100b/26
ḥ. 101b/31, 102a/3, 102a/4, 103b/5, 113b/21, 116b/11, 51b/19, 52b/22, 52b/29, 53a/1, 53a/4, 53a/6, 56a/17, 65b/17, 65b/19, 65b/20, 65b/21, 65b/28, 65b/29, 65b/30, 66b/29, 66b/31, 68b/23, 69b/30, 70a/2, 76a/28, 81a/2, 81b/25, 82b/18, 84b/26, 85b/11,

85b/12, 89b/30, 92a/16, 92a/4, 93b/12, 93b/14, 94a/30, 95a/5, 96a/12, 96a/15, 98a/21

āyet-i ḥ. 112b/11, 112b/14, 73b/29, 81b/22, 82a/21

ḥükmsüz -1- [Ar.+Tr.] hükümsüz, yargısız.

ḥ. 85b/12

ḥükūmet -1- [Ar.] devlet.

ḥ.+ i 51a/9

ḥür -7- [Ar.] özgür. krş. **ḥürr**.

ḥ. ola 65b/20

ḥ. olan 77a/15

ḥ. olsun 65b/22

ḥ. 65b/17, 65b/18, 65b/21

ḥürmet -9- [Ar.] saygı.

ḥ.+ dür 119a/23

ḥ.+ i 64b/18, 69b/25, 80a/15

ḥ.+ ini 69b/24, 97a/31

ḥ.+ üñ 91a/2

ḥ. ḳılmaġı 69b/23

ḥ. ḳılmaḳ 113a/24

ḥürr -5- [Ar.] özgür. krş. **ḥür**.

ḥ.+ e 65b/20

ḥ.+ i 65b/12

ḥ. ola 65b/16

ḥ. 65b/16, 65b/17

ḥürre -7- [Ar.] esir veya cariye olmayan hür kadın.

ḥ.+ ye 77a/17

ḥ. olsun 77a/21

h. ola 95a/23

ḥ. 77a/12, 77a/13, 77a/16, 78b/25

Ḥüseyn -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in torunu, Hz. Fâtıma ile Hz. Ali'nin küçük oğlu, Kerbelâ şehidi.

Ḥ.+ ün 108b/21

ḥüsn -4- [Ar.] güzellik.

ḥ.- i ṭarīḳ 119a/14

ḥ.+ ile 51b/3

ḥ.+ inden 77a/6, 80a/1

ḥüzn -2- [Ar.] üzüntü.

ḥ.+ i 119a/27

ḥ. 53b/28

I

ıraḳ -11- uzak.

ı.+ dan 56a/26, 70b/28

ı. düşmüşlerdür 65a/10

ı. ider 65b/6

ı. idüp 74a/11

ı. mıdur 67b/8

ı. olalar 54a/4, 77b/6

ı. olup 112a/17

ı. 71b/13, 78b/2

ıraḳlıḳ -1- uzaklık.

ı. 103a/18

ʿırḳu'n-nisā -1- [Ar.] siyatik. (doğrusu: arakü'n-nisâ).

ʿı. 113a/1

ırmaġ -3- ırmak, nehir. krş. **ırmaḳ**.

ı.+ a 104b/11, 85b/10

ı.+ ıla 85b/4

ırmaḳ -6- ırmak, nehir. krş. **ırmaġ**.

ı.+ dan 85b/15, 85b/4

ı.+ lar 100b/4, 119a/7, 62a/31, 91b/12

ışıcaḳ -1- sıcak, hararet.

ı. 68a/14

ışır - -1- ısırmak.

ı.- urlar 117a/5

ışlāḥ -6- [Ar.] düzeltme, iyileştirme.

ı.+ a getüreler 61b/31

ı. dilerlerse 79a/5

ı. idi virmek 76b/17

ı. itmege 76b/22

ı. itmek 66b/11

ı. itmeyesiz 78a/3

ışmarla - -6- [Far.+Tr.] sipariş etmek.

ı.- dı 83a/6

ı.- dılar 120a/4

ı.- duġı 83a/15

ı.- dum 57a/14

ı.- yalar 117a/24

ı. 57a/13

ışrār -1- [Ar.] ayak direme.

ı.+ la 96a/20

ıssı -11- sahip.

ı.+ dur 52b/11, 86b/21

ʿaḳl-ı ı.+ lar 71a/15

ı.+ lardur 98b/26

ı.+ ları 66a/5

ı.+ na 83b/27, 93b/25

ı. olup 60b/18

ı. 106a/1, 107a/24, 110a/12

ışıġ -1- ışık. krş. **ışıḳ**.

ı.+ ında 106b/6

ışıḳ -2- ışık. krş. **ışıġ**.

ı. 120b/7, 86a/26

ʿıyd -1- [Ar.] bayram.

ʿı. 94b/5

ıżṭırāb -1- [Ar.] acı, elem, azap.

ı.+ a 74b/8

ıżṭırār -2- [Ar.] mecburiyet, çaresizlik.

ḥālet-i ı.+ da 64b/12

ı. 64a/31

İ

i - -28- olmak, imek (yardımcı eylem).

i.- di 52a/30

ʿālimlerinden i.- di 89a/12, 89a/8

ʿĪsā i.- di 85b/27

böyle i.- di 83a/31

bu i.- di 62a/13

Cālūt i.- di 84b/1

cemāʿat i.- di 57b/3

ehl-i ʿaḳl i.- di 51a/12

getürmekiçün i.- di 106a/15

Ḫabbāb i.- di 73a/20

Ḥuyey bin Aḫṭab i.- di 98b/17

muḥkem i.- di 85b/18

mühimm i.- di 79b/1

Nāile i.- di 61b/7

ötürü i.- di 112b/16

umarlar i.- di 102b/31

var i.- di 120b/26

ziyāde i.- di 51b/4

ḳıble i.- diġi 59b/13

ṣādıḳ i.- düġi 53a/29

i.- düġin 81b/16

ʿİmrān i.- se 104a/6

atası i.- se 104a/4

şeyṭāndan i.- se 99b/31

tesmiye olmış i.- se 82b/17

var i.- se 54a/24

Resūl i.- señ 106a/31

ʿibādet -39- [Ar.] tapma, tapınma.

ʿi.+ den 100a/17, 100a/7, 96b/13

ʿi.+ dür 72a/4

ʿi.+ e 104a/16, 108a/6, 77b/28

ʿi.+ içün 93a/30

ʿi.+ inden 100b/4

ʿi.+ ine 104b/25, 105b/28

ʿi.+ ler 96b/2

ʿi.+ lerin 54a/5

ʿi.+ ümi 101b/9

ʿi.+ ümüz 56b/26

ʿi.+ üñe 104a/19

ʿi. eylegil 105b/13, 105b/20

ʿi. ideler 83b/22

ʿi. iderler 56a/27

ʿi. idesiz 54b/21

ʿi. idicilerden 111a/7

ʿi. idüñ 111a/1

ʿi. itmekden 75a/26

ʿi. ḳılalar 113a/22, 115b/9

ʿi. ḳılduḳları 63a/19

ʿi. ḳılıcaḳ 55b/1

ʿi. ḳılmaḳda 58a/30

ʿi. ḳılmaḳdan 54a/27, 54b/3, 79a/28

ʿi. ḳılmayınca 51b/6

ʿi. ḳılup 62b/18, 62b/26

ʿi. ḳılurdı 104b/23

ʿi. olundı 113a/28

ʿi. 100b/22, 57a/7

ibā' -1- [Ar.] çekinme; iğrenme.

i. ide 95a/6

iblīs -7- [Ar.] şeytan.

i.- i laʿīn 51b/27, 57a/18, 88a/9

i.- ü laʿīn 107b/30

i.+ idi 120a/30

i. 120a/31, 88a/9

ibn -1- [Ar.] oğul, oğlan.

i.- i Allāhdur 108b/3

İbni ʿAbbās -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in amcasının oğlu, tefsir ve fıkıh ilimlerinde otorite kabul edilen ve çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahabi. krş. **İbnü ʿAbbās**, **İbn ʿAbbās**.

İ. razıya'llāhu ʿanhü 51a/25

İbni ʿÖmer -4- [Ar.ö.i.] Hz. Ömer'in oğlu, en çok hadis rivayet eden, en çok fetva veren yedi sahabiden ve abâdileden biri. krş. **İbn ʿÖmer**.

İ.+ den 51b/16, 54b/15, 56a/15

İ.+ e 54b/16

İbni Şūriya -2- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber döneminde yaşayan ve Fedek Yahudilerinin önde gelen isim lerinden birisi.

İ.+ dur 61b/17

İ.+ yı 102a/2

İbnü'l-Mübārek -1- [Ar.ö.i.] Tebeu't-tâbiînin ileri gelenlerinden, muhaddis, zâhid ve fakih. krş. **İbnü Mübārek**.

İ. 63a/2

İbnü ʿAbbās -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in amcasının oğlu, tefsir ve fıkıh ilimlerinde otorite kabul edilen ve çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahabi. krş. **İbni ʿAbbās**, **İbn ʿAbbās**.

İ. 102a/22

İbnü Mübārek -1- [Ar.ö.i.] Tebeu't-tâbiînin ileri gelenlerinden, muhaddis, zâhid ve fakih. krş. **İbnü'l-Mübārek**.

İ. 64b/2

İbn ʿAbbās -21- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in amcasının oğlu, tefsir ve fıkıh ilimlerinde otorite kabul edilen ve çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahabi. krş. **İbni ʿAbbās**, **İbnü ʿAbbās**.

İ.+ dan razıya'llāhu ʿanhumā 54b/7

İ.+ dan razıya'llāhu ʿanhü 81a/7, 98a/29

İ.+ dan 66b/11

İ. razıya'llāhu ʿanhü 65b/9, 67b/12, 68b/26

İ. 102b/28, 110b/3, 54a/13, 61b/21, 67a/4, 69a/4, 71a/29, 72a/1, 77a/28, 78a/15, 89a/, 94a/5, 97b/2, 98a/29

İbn Cüreyc -1- [Ar.ö.i.] Tefsir, hadis ve fıkıh âlimi, tâbiî.

İ. 67a/5

İbn Ḳays -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber ile görüşen Arap şairi.

İ. 68a/12

İbn Mesʿūd -1- [Ar.ö.i.] ilk Müslüman lardan ve kûfe tefsir ve fıkıh mekteplerinin kurucusu.

İ. 61b/24

İbn ʿÖmer -1- [Ar.ö.i.] Hz. Ömer'in oğlu, en çok hadis rivayet eden,

yedi sahabiden ve abâdileden biri. krş. **İbni ʿÖmer**.

İ. 66a/28

İbrāhīm -91- [Ar.ö.i.] Yahudilik, Hristiyanlık ve İslâm'ın ortak olarak kabul ettiği büyük peygamber.

İ.+ den 109a/23, 90a/4

maḳām-u İ.+ dür 113b/1

İ.+ e 111b/24, 57b/18, 57b/26, 88b/8

İ.+ ile 56b/20, 89a/6

İ.+ le ʿaleyhi's-selām 88b/1

İ.+ üñ ʿaleyhi's-selām 57a/14

İ.+ üñ 57a/5

İ. ʿaleyhi's-selām 56a/2, 56b/1, 56b/14, 56b/21, 56b/22, 56b/9, 57a/16, 58a/23, 85b/30, 88b/15, 88b/4, 88b/7, 88b/8, 89b/15, 89b/28, 90a/4, 90a/6

İ. 103b/29, 109a/21, 109a/22, 109b/1, 109b/2, 109b/4, 109b/7, 109b/8, 111a/3, 111b/7, 113a/17, 113a/18, 113a/19, 56a/2, 56a/20, 56a/21, 56a/22, 56a/23, 56a/24, 56a/27, 56a/30, 56a/4, 56a/5, 56b/29, 56b/5, 57a/11, 57a/23, 57a/31, 57a/8, 57a/9, 57b/3, 57b/5, 58a/21, 58b/2, 59a/26, 59b/3, 59b/30, 66a/22, 71a/27, 71a/28, 71a/29, 74a/22, 88b/11, 88b/13, 88b/16, 88b/19, 88b/22, 88b/29, 88b/6, 89b/17, 89b/20, 89b/25, 90a/5, 98a/3, 98a/5

İbrāhīm bin Edhem -1- [Ar.ö.i.] Zâhid, sûfî ve muhaddis.

İ.+ den 98a/2

ʿibret -12- [Ar.] kötü bir olaydan ders çıkarma.

ehl-i ʿi.+ den 90a/16

ʿi.+ ler 119a/15, 99b/23

ʿi. ala 89a/30

ʿi. alalar 99a/15

ʿi. alasız 119a/17

ʿi. alup 90a/14

ʿi. alur 99b/24

ʿi. 106a/3, 109b/22, 91b/24, 99b/15

ibṭāl -5- [Ar.] iptal, bozma, feshetme.

i. itmekçün 93b/29

i. itmekde 109b/10

i. itmekiçün 87a/30

i. ḳıldı 88b/22

i. ḳılmazuz 52b/13

ibtidā -4- [Ar.] başlama.

i.- yı İslāmdayıdı 65b/17

i.- yi İslāmda 69a/4

i.+ sı 87b/1, 96b/11

ibtilā -11- [Ar.] bir şeye aşırı düşkünlük, tutkun olma.

i.+ dan 85b/6

i.+ yıçun 52a/1

i. ḳıldı 104a/1

i. ḳılısar 85b/3

i. ḳılup 59a/10

i. ḳıluruz 61a/12, 61a/13, 61a/14, 61a/16

i. olundılar 74b/7

i. 52a/1

icāb -2- [Ar.] lazım gelme, gerek.

i.+ ı 117a/8

icābet -11- [Ar.] kabul etme, uyma.

i. iderem 67b/11

i. idüp 73a/15

i. ḳıl 107a/4

i. ḳıldı 108a/12, 84b/14

i. ḳılı vir 105a/9

i. ḳılup 103b/24, 54b/25, 97a/10

i. ola 97a/17

i. olunmış 97a/17

icmāʿ -1- [Ar.] bir araya getirme, toplama.

i. 75b/13

icrā -2- [Ar.] yapma, yerine getirme.

i. ide 66b/13

i. itmekde 66b/10

ictihād -1- [Ar.] gücü, kuvveti yettiği kadar çalışma.

i. ḳılsa 74b/1

ictināb -2- [Ar.] kaçınma, sakınma, çekinme.

i. ḳılmadı 62b/30

i. 66a/10

ictirā -1- [Ar.] cesaret etme, yeltenme.

i. ḳılup 65a/7

iç -180- Herhangi bir durumun,

cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil.

i.+ i 53b/22

i.+ inde 100a/3, 100b/20, 100b/8, 101a/25, 101b/5, 102a/14, 102a/28, 102a/31, 102b/12, 102b/2, 103a/11, 103b/1, 103b/14, 103b/23, 103b/7, 103b/8, 104a/19, 104a/5, 104a/6, 105a/21, 106a/2, 106a/25, 106b/3, 107a/13, 108a/26, 108b/9, 110a/9, 110b/31, 111b/12, 112a/21, 112a/22, 112a/24, 112b/10, 113a/4, 113a/7, 113b/31, 114a/28, 114b/17, 114b/21, 114b/5, 115a/28, 115b/2, 116a/20, 116a/23, 116a/31, 117b/23, 118a/30, 119a/21, 119a/7, 119a/8, 52a/15, 53a/29, 53b/27, 53b/29, 54a/26, 54a/27, 54a/31, 54b/27, 54b/4, 55a/18, 56a/15, 56a/16, 56a/31, 57a/10, 59b/24, 60a/2, 60b/1, 60b/2, 60b/31, 60b/5, 60b/7, 61a/20, 61a/9, 61b/19, 61b/8, 62a/31, 62a/7, 63a/27, 64b/22, 67a/3, 67a/4, 67a/5, 67a/6, 68a/8, 69a/23, 69a/26, 69a/29, 69a/30, 69b/26, 70b/17, 71a/2, 71a/4, 72a/28, 73b/25, 74a/13, 75a/25, 75a/26, 75b/12, 75b/4, 76b/1, 76b/21, 78a/3, 78a/30, 78b/1, 78b/6, 79a/3, 79a/30, 80a/24, 80b/12, 80b/9, 81b/3, 82a/31, 82b/2, 82b/4, 83a/20, 84a/15, 84b/14, 85a/10, 85a/12, 85a/13, 85a/15, 85a/7, 85b/16, 87a/16, 88a/11, 88b/29, 89a/24, 90a/6, 91a/5, 91b/12, 91b/13, 93b/30, 94a/4, 94b/17, 96a/15, 96a/3, 97a/30, 98a/21, 98b/21, 98b/23

i.+ indedir 58a/6

i.+ indedür 108a/28, 114a/30, 56a/19, 65a/10, 79a/29, 81b/17

i.+ indekile 100b/9

i.+ inden 107a/1, 51a/8, 56b/31, 60b/16, 60b/17, 85a/11, 99a/11

i.+ ine 107b/30, 108a/6, 114a/28, 119b/13, 54a/24, 58b/15, 85a/21, 89b/9

i.+ iñüzde 114a/1, 86a/8

i.+ iñüzden 51a/31

i.+ iñüze 89b/6

i.+ lerinde 101b/21, 119a/29, 85a/22

i.+ lerinden 51b/1

i.+ lerindenidi 114a/1

i.+ ümüzde 85a/18

i.+ ümüzdedür 114a/3

i.+ üñüzden 60a/25

iç - -44- içmek.

i.- di 113a/18, 89a/18

and i.- di 77b/30, 78a/8

i.- diler 51b/10, 85b/10, 85b/11

and i.- dise 78a/10

and i.- düm 78a/22

i.- e 110b/4, 85b/5

and i.- e 68b/4, 68b/5, 78a/16

i.- enler 85b/12

i.- enleri 85b/13

i.- enlerile 85b/11, 85b/12

and i.- esin 78a/17

i.- esiz 51b/9, 68a/17

and i.- esiz 78a/2, 78a/21

ḫamr i.- medüm 76a/15

i.- mege 76a/12

i.- megi 60b/18, 76a/4

i.- mek 66b/19

and i.- mek 68b/17

ḫamr i.- mek 51b/10

i.- mekden 66b/17

ḫamr i.- mekden 51b/2, 76a/11

and i.- mekligi 78a/2

i.- melerin 80a/7

and i.- mesem 77b/31

i.- meye 85b/5

i.- meyenler 85b/12

i.- se 85b/4

and i.- se 78a/6, 78b/5

and i.- seler 54a/14

i.- üñ 113a/18

and i.- üp 78a/28

içecek -2- içilen her şey, meşrubat.

i.+ den 56a/17

i. 108a/5

içerü -3- içeri, içeriye, içeride. krş. **içre**.

i. 107b/24, 119b/26, 84a/11

içre -1- içeri, içeriye, içeride. krş. **içerü**.

i. 73b/24

içün -16- için, sebebiyle, -DAn dolayı.

i.+ dür 58b/21

i. 101b/9, 102a/13, 117b/10, 66b/11, 70a/24, 71b/13, 73a/31, 77b/21, 80b/16, 87b/15, 87b/24, 92a/18, 95b/12, 98b/5

id - -990- etmek, yapmak (yardımcı eylem). krş. **it-**.

ʿamel i.- e ṭururken 52b/28

i.- e 65b/27, 66a/11, 66a/22, 66a/27, 69b/31, 76a/8, 78a/10, 80a/1, 80a/13

ʿafv i.- e 65b/31, 82b/29, 96a/22

ʿavret i.- e 54b/28

arzū i.- e 91b/21

ʿumre i.- e 70b/20

beyān i.- e 113b/17, 116a/12

cemʿ i.- e 108b/27, 58b/29

cemīl i.- e 65b/24

cimāʿ i.- e 71a/2, 77b/4, 80a/1, 80a/28

er i.- e 54b/29

fikr i.- e 92a/16

ġusl i.- e 105b/28

ḥac i.- e 70b/21

ḥükm i.- e 114a/14, 67b/2

ibāʾ i.- e 95a/7

icrā i.- e 66b/13

ifṭār i.- e 61a/14

iḳrār i.- e 65a/22

ilticā i.- e 56a/13

infāḳ i.- e 118b/20

inkār i.- e 114b/31

intiḳāl i.- e 105a/5, 56b/6

iẓhār i.- e 98b/7

ḳaṣd i.- e 73a/6

ḳışāṣ i.- e 65b/31

ḳoca i.- e 54b/29

ḳurbān i.- e 70b/13

ḳuvvet i.- e 117a/31

menʿ i.- e 105a/25, 53a/11, 54a/27

meyl i.- e 66b/9

minnet i.- e 91a/2

muḥārebe i.- e 119b/20

nāzil i.- e 53a/1

pāk i.- e 58a/21, 60a/27

redd i.- e 95b/4

rücūʿ i.- e 78b/7

saʿy i.- e 69a/12, 73a/5, 91b/25

ṣabr i.- e 77b/3

taʿlīm i.- e 97a/16

taḥḳīḳ i.- e 62a/15

taḳṣīr i.- e 95b/2

taṣdīḳ i.- e 65a/21

tekbīr i.- e 72b/1

telbīs i.- e 88b/17

telbiye i.- e 70b/22

terk i.- e 118b/22, 118b/23, 118b/24, 78a/9, 79a/21

teslīm i.- e 65b/25

yarçu i.- e 71a/4

yigit i.- e 54b/29

i.- ecegin 91b/17

ġusl i.- ecek 105b/27

terk i.- ecek 118b/1

vaṣiyyet i.- ecek 66a/29

i.- eler 91a/12

ʿamel i.- eler 52b/28

ʿibādet i.- eler 83b/22

cimāʿ i.- eler 68a/25

emr-i maʿrūf i.- eler 115b/16

ġazā i.- eler 84a/2

ḫarc i.- eler 84a/19

ḥelāl i.- eler 69b/16

ḥisāb i.- eler 67a/14

ḫulʿ i.- eler 80b/16

ḥükm i.- eler 67a/25, 74a/25

idrāk i.- eler 63b/24

inkār i.- eler 58b/31

ḳażā i.- eler 66b/24, 67a/14, 67a/18, 67a/28, 67a/30

ḳıtāl i.- eler 115b/16

menʿ i.- eler 108a/22, 114b/23, 82a/18

muḳātele i.- eler 119b/15, 69b/24, 84b/13

ṣabr i.- eler 117a/26

ṣadaḳa i.- eler 76a/27

secde i.- eler 115a/29

ṣoḥbet i.- eler 51b/5

ṣulḥ i.- eler 66a/2

taṣadduḳ i.- eler 91a/21

tekbīr i.- eler 72a/29

temyīz i.- eler 67a/9

terk i.- eler 82b/28

teslīm i.- eler 104b/9

ẕikr i.- eler 114a/9

ẓulm i.- eler 119a/3, 53b/20

iʿrāż i.- elerdi 63a/10

ḳıtāl i.- elerdi 69b/22

i.- elüm 70a/6

infāḳ i.- elüm 74b/18, 74b/19, 74b/20

naẓar i.- elüm 99a/31

tenbīh i.- elüm 90b/7

i.- em 101b/9, 78a/10

daʿvet i.- em 107a/31

ẕikr i.- em 60a/31, 60b/10, 60b/11, 60b/12, 60b/4, 60b/5, 60b/6

ṣabr i.- emediler 51a/27

rücūʿ i.- emese 78b/1

ʿumre i.- emeye 70b/21

kesb i.- emeyesin 92a/22

ḥüccet i.- emeyüp 68b/7

imlā i.- emez 95a/18

ṣabr i.- emezin 76a/12

taġyīr i.- emezler 111b/19

żarar i.- emezler 115b/30

i.- en 54b/5

ʿamel i.- en 53b/21

delālet i.- en 113a/10

ḥükm i.- en 53b/21

īlā i.- en 78a/31

ḳaṣd i.- en 66a/7

laʿnet i.- en 61b/27

menʿ i.- en 76a/31, 82a/20

muḥārebe i.- en 86a/5

tevbe i.- en 112a/27

naḳṣ i.- enden 76a/17

vaṣiyyet i.- enden 66b/8

laʿnet i.- ene 61b/27

iḳrār i.- enler 54b/26

gümān i.- enlerden 108b/10

infāḳ i.- enlerden 90a/17

żarar i.- enlerden 59b/14

i.- enlere 120b/12

minnet i.- enlere 91a/14

muḫālefet i.- enlere 70b/29

saʿy i.- enlere 116b/25

taṣadduḳ i.- enlere 93b/13

iḥsān i.- enleri 70a/23

ṣadaḳa i.- enleri 90a/29

ṣabr i.- enlerile 85b/21

secde i.- enlerile 105b/19

ṣabr i.- enleriledür 60b/29

ṣadaḳa i.- enlerüñ 90a/27, 90a/30, 91a/22, 91a/25, 91a/30

vaṣiyyet i.- enlerüñ 66b/6

tebdīl i.- enüñ 66b/7

iḳrār i.- er misiz 111a/26

ḳabūl i.- er misiz 111a/27

i.- er 110a/21, 93a/4

ʿafv i.- er 118a/7

ʿaẕāb i.- er 116a/13

ʿiḳāb i.- er 78a/21, 78a/23

beşāret i.- er 105b/29

beyān i.- er 116a/13

cemʿ i.- er 100a/7, 60a/4

daʿvet i.- er 88a/27

defʿ i.- er 86b/16, 86b/17, 86b/18

delālet i.- er 64a/7, 64b/13

edā i.- er 110a/19

emr i.- er 111a/15, 52b/23

fehm i.- er 76a/14

ḫarc i.- er 94a/15

ḫıyānet i.- er 110a/20

ḥükm i.- er 101a/23, 52b/22, 73b/14, 80a/23

ıraḳ i.- er 65b/6

iʿrāż i.- er 57a/6

infāḳ i.- er 91a/20

inkār i.- er 59b/4, 83b/31, 94a/16

intiḳām i.- er 97b/21

iṣbāt i.- er 113b/31, 62a/26

ḳabūl i.- er 117a/20, 118a/9, 56b/19, 59a/19, 84a/16, 91a/14, 91b/31, 99a/4

ḳabż i.- er 60a/4

ḳıtāl i.- er 99b/16

kifāyet i.- er 107a/19, 117b/1, 73a/1, 88a/13

laʿnet i.- er 68b/20

maḥv i.- er 116b/8

menʿ i.- er 108b/6, 76a/10, 76a/11

müstaḥiḳ i.- er 68b/18

mütābaʿat i.- er 99b/31

nāzil i.- er 53a/6

nefy i.- er 62a/25

nezʿ i.- er 118a/20, 118a/27, 118a/28

raḥmet i.- er 64b/7

saʿy i.- er 76b/23

sāḳıṭ i.- er 78a/20

ṣarf i.- er 110a/22

seyr i.- er 62b/4

tafṣīl i.- er 68a/31

ṭalep i.- er 60b/21

taṣvīr i.- er 98a/21

tażʿīf i.- er 94a/13

telḳīn i.- er 63b/8

temessük i.- er 81a/14

tenzīh i.- er 62b/23

terk i.- er 52a/9, 52b/24, 66a/9, 90a/9

teʾdīb i.- er 95b/18

teʾḫīr i.- er 103a/20, 118a/10

ṭulūʿ i.- er 68b/27

yaḳıncaḳ i.- er 65b/5

żarar i.- er 80b/29, 81a/2

ẕikr i.- er 117a/25, 60b/7, 61b/18

ziyāde i.- er 118b/28

ziyān i.- er 95a/1

ʿinād i.- erdi 52a/5

daʿvet i.- erdi 57b/13

emr i.- erdi 67a/8

ḥükm i.- erdi 51a/11

iḫtikār i.- erdi 88b/10

kesb i.- erdi 76a/28

menʿ i.- erdi 120a/1

muḳātele i.- erdi 120a/11

ṣadaḳa i.- erdi 76a/29

ṭalep i.- erdi 93b/25

tażyīḳ i.- erdi 76b/24

terbiyet i.- erdi 104b/21

ẓan i.- erdi 55a/29

redd i.- erdir 57b/6

tekellüm i.- erdük 83a/20

ticāret i.- erdük 71a/18

ḳıtāl i.- erdüñüz 114b/17

i.- erem 106b/11

ʿaẕāb i.- erem 108a/20

fikr i.- erem 98a/6

icābet i.- erem 67b/11

muḥārebe i.- erem 86a/17

nefḫ i.- erem 89b/6

ʿafv i.- erin 62a/1

taṣavvur i.- erken 65a/26

ʿaẕāb i.- erler 51b/20

ʿibādet i.- erler 56a/27

fevt i.- erler 83a/15

fikr i.- erler 116b/28

ḫarc i.- erler 116b/4

ḫużūʿ i.- erler 111b/10

iʿtiḳād i.- erler 116a/21

idrāk i.- erler 98b/26

iḳrār i.- erler 54b/25

inkār i.- erler 116a/9, 52b/25, 59a/2

iṣābet i.- erler 111b/20

iẓhār i.- erler 116b/26

kelām i.- erler 102a/14

menʿ i.- erler 54b/2

muḥārebe i.- erler 99b/17

muḳātele i.- erler 117b/20, 75a/29

mücādele i.- erler 73b/23

mütābaʿat i.- erler 98b/12

saʿy i.- erler 116b/25

ṣabr i.- erler 100b/22, 100b/23

ṣarf i.- erler 93a/29

suʾāl i.- erler 76a/26

şek i.- erler 59b/30

taʿẓīm i.- erler 113a/26

taġyīr i.- erler 110b/23

ṭaleb i.- erler 111b/10, 111b/21, 111b/6, 98b/14

taṣadduḳ i.- erler 91b/2, 93b/10

taṣdīḳ i.- erler 116a/21

ṭavāf i.- erler 113b/1

tażarruʿlar i.- erler 116a/20

tefsīr i.- erler 78b/20

tefvīż i.- erler 98b/27

terk i.- erler 62b/16

ticāret i.- erler 62b/4

i.- erlerdi 52a/7

ḫāṣıl i.- erlerdi 120a/28

muḥārebe i.- erlerdi 120a/26

muḳātele i.- erlerdi 117b/14

telbīs i.- erlerdi 60a/17

tesmiye i.- erlerdi 101a/31

seyr i.- erlerliken 61a/9

i.- erlerse 83b/5

iʿrāż i.- erlerse 103b/7, 58a/6

suʾāl i.- erlerse 112a/7, 52a/18, 89b/24, 93a/13
taṣdīḳ i.- erlerse 101b/14
i.- erse 112a/29, 79b/16
farż i.- erse 84b/4
ḥükm i.- erse 61a/21
inkār i.- erse 76b/1
itlāf i.- erse 79b/17
i.- erseñüz 103a/10
ḳaṣd i.- erseñüz 103a/28
ṣadaḳa i.- erseñüz 93a/17
taḥammül i.- erseñüz 117a/15
taṣdīḳ i.- erseñüz 85a/24
i.- ersin 91a/2
intiḳām i.- ersin 57a/3
menʿ i.- ersin 81b/4
ṣadaḳa i.- ersin 112b/17
ṣaġ i.- ersin 106b/16
i.- ersiz 93a/22, 95b/9
daʿvā i.- ersiz 57a/29
daʿveti i.- ersiz 57a/29
emr i.- ersiz 115b/19
ḫıyānet i.- ersiz 68a/2
ḫuṣūmet i.- ersiz 109a/31
inkār i.- ersiz 109b/1, 109b/19, 113b/17, 113b/29
ḳaṣd i.- ersiz 58a/28
menʿ i.- ersiz 113b/19
nehy i.- ersiz 115b/20
ṣadaḳa i.- ersiz 92b/18
taṣdīḳ i.- ersiz 115b/21
ṭavāf i.- ersiz 113a/26, 59b/26
terk i.- ersiz 68b/15
ẕikr i.- ersiz 71b/19
inkār i.- ersüz 109b/16
iḥyā i.- erüz 89b/5
nesḫ i.- erüz 52b/15
taṣavvur i.- erüz 96a/10
yaḳınlıḳ i.- erüz 77b/15
ẕikr i.- erüz 72a/18
i.- esin 67b/13, 67b/14
ʿaẕāb i.- esin 97a/7
beyān i.- esin 55a/22
taṭvīl i.- esin 83a/20
ʿamel i.- esiz 68b/14
ʿibādet i.- esiz 54b/21
beyʿ i.- esiz 95b/10
cimāʿ i.- esiz 68a/6

idrāk i.- esiz 109a/28

ilticā i.- esiz 68b/13

infāḳ i.- esiz 112b/15, 74b/22, 93a/23, 93b/4

ḳażā i.- esiz 67b/3, 70a/31, 94b/24

ḳıtāl i.- esiz 53a/31

menʿ i.- esiz 78a/22

meyl i.- esiz 73b/12

nikāḥ i.- esiz 82b/12

nuṣret i.- esiz 111a/25

ṣabr i.- esiz 117b/1

taʿyīn i.- esiz 70a/30

ṭaleb i.- esiz 68a/6, 95b/15

ṭavāf i.- esiz 61b/13

tekbīr i.- esiz 67b/4

terk i.- esiz 65a/16, 69a/10, 78a/3

teslīm i.- esiz 82a/11

vażʿ i.- esiz 88a/18

ẕikr i.- esiz 71b/23

ẓulm i.- esiz 81a/27

i.- evüz 51b/10, 71a/19

beyān i.- evüz 95a/6, 96a/13

cemʿ i.- evüz 102a/16

muḳātele i.- evüz 84b/3

nisbet i.- evüz 111a/3

tafṣīl i.- evüz 76a/4

terk i.- evüz 97a/7

ẕikr i.- evüz 117b/22, 119b/6, 85a/5

ḫuṭūr i.- eydi 104b/28

ifṭār i.- eydi 68a/10

raġbet i.- eydi 55a/30

ṣarf i.- eydi 92a/5

muḳātele i.- eyim 86a/14

defʿ i.- i vir 100b/21

i.- i vire 79b/28, 79b/29

i.- i vireler 91b/17

ışlāḥ i.- i virmek 76b/17

ḳahr i.- i virmekde 109b/9

i.- i virmeye 79b/27

telḳīn i.- i virmiş 72a/13

iʿtibār i.- icek 54a/10

ḳaṣdın i.- icek 69a/26

ḳıtāl i.- icek 117b/11

ṣabr i.- ici olalar 65b/2

ṭalep i.- ici olmaya 64a/29

ʿafv i.- ici 56b/27

beyān i.- ici 111a/22, 111a/23

daʿvet i.- ici 120b/13

defʿ i.- ici 62b/19

ḫuṣūmet i.- ici 72b/16

ḳabūl i.- ici 105a/9, 89b/22

nezʿ i.- ici 118b/4

ṣabr i.- ici 117b/19

sükūn i.- ici 83a/22

şükr i.- ici 117a/30

ṭavāf i.- ici 56a/26

ʿaẕāb i.- icidür 63a/9

beyān i.- icidür 97b/16

farḳ i.- icidür 67a/10

nesḫ i.- icidür 98a/27

setr i.- icidür 82b/7

ʿamel i.- icilerden 111a/12

ʿibādet i.- icilerden 111a/7

ʿamel i.- icilerdür 116a/19

iʿrāż i.- icilerdür 102a/7

infāḳ i.- icilerdür 100b/27

istiġfār i.- icilerdür 100b/28

ṣabr i.- icilere 61a/18

menʿ i.- icisi 96a/5

ḳabūl i.- icisin 56b/16

ġusl i.- ince 77b/3

rücūʿ i.- ince 78b/2

menfaʿat i.- iser degül 52a/13

menʿ i.- iser 99a/8

ḫuṣūmet i.- iserler 110a/9

ʿiḳāb i.- isersin 72a/7

rızḳ i.- ivir- 71b/26

tamām i.- ivirem 60a/22

menʿ i.- übdür 105a/22

iḥyā i.- üben 89b/6

redd i.- üben 53b/15

taṣdīḳ i.- üben 91b/2

ẕem i.- üben 110a/18

i.- ügin 58b/4

i.- üñ 69b/27, 93a/22

ʿamel i.- üñ 111a/8, 63b/12

ʿibādet i.- üñ 111a/1

ʿumre i.- üñ 70b/15

cehd i.- üñ 69a/29

cimāʿ i.- üñ 77b/4

fehm i.- üñ 116b/29

görklü i.- üñ 70a/22

ḫac i.- üñ 70b/15

ḫaẕer i.- üñ 75a/30

iʿrāż i.- üñ 53a/31

iḫlāṣ i.- üñ 70a/22

iḥsān i.- üñ 70a/20

iḳrār i.- üñ 53b/4

infāḳ i.- üñ 74b/20

inkār i.- üñ 53a/9

ittifāḳ i.- üñ 92a/7

ḳażā i.- üñ 70b/15

muḳātele i.- üñ 69b/24

mütābaʿat i.- üñ 107a/7, 109b/31

naẓar i.- üñ 51a/3, 71b/12

ṣadaḳa i.- üñ 70a/8, 76a/27, 93a/18

ṣadaḳalar i.- üñ 91b/29

seyr i.- üñ 119a/17, 88a/10

sürʿat i.- üñ 118b/4, 118b/5

şükr i.- üñ 60b/12

ṭaleb i.- üñ 114a/26, 94b/4

ṭalep i.- üñ 60b/26, 60b/27, 71b/8

tamām i.- üñ 70a/25

taṣadduḳ i.- üñ 70a/12

tefvīż i.- üñ 114a/27

terk i.- üñ 53b/3, 77b/11, 94b/3, 94b/5

zevāde i.- üñ 71a/6

ẕikr i.- üñ 114b/2, 60a/31, 60b/10, 60b/11, 60b/5, 60b/9, 71a/24, 71a/25, 71b/18, 71b/22, 72a/27

ẕikr i.- ün 71b/20

i.- üñüz 71a/26

i.- üp 101b/21, 70a/9, 78b/7, 84b/9

ʿadāvet i.- üp 114b/17

ʿadd i.- üp 67b/3

ʿadl i.- üp 79b/29, 80a/3

ʿafv i.- üp 103b/1, 118b/26, 64b/27, 65b/23, 65b/26, 72a/19, 82b/28, 82b/31, 82b/6, 94b/20

ʿamel i.- üp 98b/26

ʿār i.- üp 73a/13

ʿiḳāb i.- üp 96a/16

ʿinād i.- üp 106a/30

ʿöẕr i.- üp 98a/4

arzū i.- üp 109b/13, 53a/27, 56a/11, 71a/31

ʿucb i.- üp 90a/12

ʿusr i.- üp 67b/2

bahāne i.- üp 79a/16

basṭ i.- üp 84a/18

bāṭıl i.- üp 94a/12

beşāret i.- üp 105a/10, 73a/27

beyān i.- üp 103b/11, 116b/11, 116b/23, 116b/28, 54a/6, 61a/5, 61b/31, 65a/11, 68b/23, 77a/25, 80b/1, 81a/2, 81b/25, 84b/10, 84b/27, 87a/1, 91a/14, 91a/30, 93a/25, 99b/28

biʿat i.- üp 114b/13

ced i.- üp 74b/1

cehd i.- üp 112a/12

cemʿ i.- üp 114b/4, 60a/5, 89b/18, 89b/5

cerrārlik i.- üp 71a/9

cihāz i.- üp 100a/9

cürʾet i.- üp 72b/6

çobanlıḳ i.- üp 85b/26

defʿ i.- üp 100b/23, 72a/14, 87a/2var

delālet i.- üp 51b/1

edā i.- üp 53b/5

edeb i.- üp 84a/11

eksük i.- üp 79b/30

emr i.- üp 114a/22, 114a/6, 57a/2, 59a/31, 69a/12, 69b/5, 77b/4, 92a/6

emr-i maʿrūf i.- üp 51b/2

esīr i.- üp 53b/1, 58a/11

eylük i.- üp 91a/12

faḫr i.- üp 116a/28

farḳ i.- üp 97b/19

fażl i.- üp 114a/12, 68a/3, 82b/28, 96a/12, 96a/17, 97a/4

fetḥ i.- üp 56a/21

fevt i.- üp 100a/10

fikr i.- üp 109a/27, 119a/18, 63b/24, 66a/10, 76b/3, 76b/5, 76b/7, 92a/29

göc i.- üp 113b/6

ġusl i.- üp 104b/24

ḥabs i.- üp 93a/28

ḥamd i.- üp 51a/8

ḥamiyyet i.- üp 67a/19, 72b/30

ḥamle i.- üp 120a/18

ḫarc i.- üp 112b/24, 84b/21, 92a/22

ḥaṣr i.- üp 80b/5

ḫayr i.- üp 82a/4

ḥaẕer i.- üp 103a/19, 55b/5, 76b/14, 94a/11

helāk i.- üp 117b/25, 73b/24, 89a/

ḥıfẓ i.- üp 106a/25, 97a/17, 97a/27

ḫıyānet i.- üp 53a/28

hicret i.- üp 114b/14

ḥikāyet i.- üp 107b/18

ḫiṭāb i.- üp 111b/22

ḫuṣūmet i.- üp 102a/1, 105b/24, 68b/6

ḥüccet i.- üp 108b/14

ıraḳ i.- üp 74a/11

iʿrāż i.- üp 57a/5, 57b/19, 74a/9, 75b/1

iʿtibār i.- üp 81a/20

iʿtimād i.- üp 117a/24

icābet i.- üp 73a/15

ifsād i.- üp 76b/23

iftidā i.- üp 109b/8

iḥsān i.- üp 74b/26, 84a/19

iḫtilāf i.- üp 115a/8, 74a/29, 87a/13

iḫtiyār i.- üp 51a/31, 58b/27

iḳbāl i.- üp 120b/2, 120b/25

ikrām i.- üp 119b/23, 95a/7

iḳrār i.- üp 102a/4, 115b/1, 116a/21, 58a/30, 95a/19

ilḥāḥ i.- üp 95b/15

ilhām i.- üp 97a/14

ilzām i.- üp 88b/22

imsāk i.- üp 68a/24

imtināʿ i.- üp 101b/15, 101b/30, 109a/13, 113a/12, 95a/31

inʿām i.- üp 55b/17, 73b/23

infāḳ i.- üp 73b/1, 87a/20, 93b/10

inkār i.- üp 106b/17, 109b/31, 110a/22, 110b/4, 112a/6, 112a/7, 115a/3, 115b/1, 62a/28, 73b/22, 89a/21

inṣāf i.- üp 118a/10

intiḳāl i.- üp 75b/7

intiḳām i.- üp 73b/14

iṣbāt i.- üp 100b/30, 54a/9, 62a/15, 93b/14

istiġfār i.- üp 119a/4

işāret i.- üp 91b/26

iṭāʿat i.- üp 114a/18

ittifāḳ i.- üp 104b/11

iẓhār i.- üp 102b/29

ḳabūl i.- üp 52a/2, 54b/17, 54b/19, 56b/15, 61b/14, 68b/17, 92a/13, 92b/20, 93a/4, 94a/13
ḳabż i.- üp 84a/16, 84a/17
ḳaṣd i.- üp 76a/5
ḳaṭʿ i.- üp 108a/5
ḳatl i.- üp 99a/19
kesb i.- üp 91b/29
keşf i.- üp 88b/26
keyd i.- üp 57a/18
luṭf-ı ḫulḳ i.- üp 51b/4
meded i.- üp 117b/6
medḥ i.- üp 110a/17, 120a/8, 96b/1
mekr i.- üp 57a/22
menʿ i.- üp 116b/5, 54b/6, 63b/2, 63b/30, 66a/18, 68a/27, 69a/20, 71a/12, 73b/7, 79b/8, 81b/11, 82a/27, 83a/21, 86b/5, 92a/24, 92b/21
menhī i.- üp 103a/1
mensūḫ i.- üp 103b/28
mesḥ i.- üp 106a/1, 61b/10
muḫālefet i.- üp 111b/5
muḫāṣama i.- üp 94b/1
muḳātele i.- üp 107b/28, 108a/21, 120a/28, 120b/6, 54b/1, 75a/22, 84a/1, 89a/11
muʾāḫeze i.- üp 96b/26
mücādele i.- üp 109a/23, 72b/16
mülāzemet i.- üp 73a/7
naḳḫ i.- üp 106a/15
naḳṣ i.- üp 95a/14
naṣīḥat i.- üp 57a/1
naẓar i.- üp 107b/25, 110b/12, 114b/29, 68b/9
nehy i.- üp 114b/28, 116b/16, 118a/11
nesḫ i.- üp 52b/13, 52b/24
neẕr i.- üp 92b/19
nifāḳ i.- üp 91b/29
nikāḥ i.- üp 81b/22, 86b/5
nisbet i.- üp 54a/9
nuṣret i.- üp 112b/6, 53b/2, 75b/8
pāk i.- üp 110b/20, 56a/25, 57a/1
raġbet i.- üp 75a/31
raḥmet i.- üp 75b/10

recʿat i.- üp 80a/27, 80b/10, 80b/12, 80b/9, 81a/25, 81a/28
redd i.- üp 57a/28, 58a/18, 62a/23, 63b/15
riʿāyet i.- üp 92a/4
rücūʿ i.- üp 59a/11
saʿy i.- üp 61b/13, 61b/9, 65b/6, 90a/4
ṣabr i.- üp 100b/24, 117a/15, 58b/8, 79b/21
ṣarf i.- üp 99a/14
sebī i.- üp 111b/13
serzeniş i.- üp 91a/6
seyr i.- üp 119a/16, 119a/20, 85a/30, 85b/15
siyāḥat i.- üp 105b/31
ṣulḥ i.- üp 70a/2
suʾāl i.- üp 62b/20, 92b/25
sülūk i.- üp 114b/18
şefḳat i.- üp 91a/18
şirk i.- üp 51a/26, 75a/28
taʿaccüb i.- üp 105a/26, 106a/4, 113b/29, 89a/20
taʿlīm i.- üp 102a/27
ṭaʿn i.- üp 77a/11
taʿyīb i.- üp 75a/22
taʿẓīm i.- üp 73b/6
tafżīl i.- üp 58a/13
taġyīr i.- üp 101b/2, 66b/4, 73b/27
taḥarrī i.- üp 54b/9
taḫfīf i.- üp 113b/11, 114a/17
taḫḳīḳ i.- üp 89b/23
taḫṣīṣ i.- üp 83a/13
ṭaleb i.- üp 91b/2, 94b/11
taṣadduḳ i.- üp 94b/15
taṣdīḳ i.- üp 107a/7, 109a/6, 109b/28, 110a/6, 65a/18
tebdīl i.- üp 64b/23, 66b/10, 66b/4
tecāvüz i.- üp 68a/5
tedbīr i.- üp 97b/6
tedebbür i.- üp 91b/23
tefrīḳ i.- üp 81b/18
tekbīr i.- üp 72a/27
teklīf i.- üp 76b/23
temṣīl i.- üp 91a/22
temyīz i.- üp 52a/2
tenbīh i.- üp 100a/24, 71b/17
tercīḥ i.- üp 57b/12

terk i.- üp 111b/5, 112a/2, 112b/22, 118b/28, 119a/27, 119b/4, 52a/3, 52a/4, 52b/15, 64b/8, 64b/9, 69b/23, 73b/26, 74a/14, 74a/30, 75b/7, 77b/12, 93a/30, 96a/11

teshīl i.- üp 76b/24

tevbīḫ i.- üp 63b/14

teveccüh i.- üp 60a/9

tezyīn i.- üp 74a/8

teʾcīl i.- üp 72b/2

teʾḫīr i.- üp 94b/14

teʾkīd i.- üp 83a/15

vaʿẓ i.- üp 109a/16, 63b/19

vaḥy i.- üp 105b/23, 85b/2, 89b/20, 97a/15

vaṣf i.- üp 100b/16, 115b/14, 118b/18, 52a/8

vefā i.- üp 81b/17, 92b/19

vefāt i.- üp 89a/29

vidāʿ i.- üp 120a/28

yaraḳ i.- üp 69a/24

yardım i.- üp 58a/28, 70a/7

ẕaḫīre i.- üp 107a/9

żam i.- üp 89b/26

żāyiʿ i.- üp 100a/11, 80b/29

zāyil i.- üp 73b/29

zecr i.- üp 63b/29

ẕikr i.- üp 100a/30, 105a/20, 116b/1, 118a/5, 54a/27, 54b/3, 61a/22, 62a/9, 62b/21, 64a/17, 64b/12, 65a/30, 67b/6, 71b/17, 83a/26

ẓulm i.- üp 113b/12, 116b/9, 59b/14, 69b/16, 71a/10

ʿiddet -31- [Ar.] boşanma veya ölüm yoluyla kocasından ayrılan kadının tekrar evlenebilmesi için beklemesi gereken süre.

ʿi.+ den 80b/12, 82a/17, 83b/4

ʿi.+ e 82b/4

ʿi.+ i 78b/24, 78b/25, 78b/28, 79a/3, 80a/24, 80a/27, 81b/9, 82a/21, 82b/2

ʿi.+ leri 69a/2, 78b/26, 81a/25, 81a/27, 81b/12

ʿi. çeke 78b/19

ʿi. 69a/2, 78b/20, 78b/29, 80b/12, 80b/9, 81a/28, 82a/26, 82a/31, 82b/4, 83a/31, 83b/4, 83b/5

idin - -19- edinmek, benimsemek.

i.- düñüz 109a/24

i.- e 79a/22

i.- esiz 111a/14

ḫiẕmetkār i.- esiz 53b/1

dost i.- evüz 111a/5

ḫarc i.- iler 116b/7

maʿbūd i.- ip 62a/15

ʿillet i.- mek 78a/2

milk i.- memişdi 88b/3

muṣallā i.- meyelüm 56a/22

dīn i.- mişlerdi 58a/17

muṣallā i.- üñ 56a/20, 56a/23

i.- üp 63a/7

ʿillet i.- üp 78a/3

arḳa i.- üp 119b/15

ḥışn i.- üp 114a/4

maḥbūb i.- üp 100a/24

temessük i.- üp 98a/17

idiş - -7- edişmek, (birlikte) yapmak.

i.- dükleri 54a/12

i.- eler 108b/19, 108b/23

i.- lerdi 108b/28

laʿnet i.- se 61b/25

beyʿ i.- señiz 94b/23

i.- üñ 108b/24

idrāk -5- [Ar.] anlama, kavrama.

i. ideler 63b/24

i. iderler 98b/26

i. idesiz 109a/28

i. itmez 118b/8

i. 110b/31

İdrīs -3- [Ar.ö.i.] Kur'an-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerden biri.

İ.+ dür 87a/3

İ. 51b/21, 51b/23

ʿiffet -1- [Ar.] temizlik; namus.

ʿi.+ de 93b/1

ifsād -1- [Ar.] fesada uğratma, bozma.

i. idüp 76b/23

iftār -2- [Ar.] oruç açma.

i. ide 61a/14

i. ideydi 68a/10

iftidā -1- [Ar.] fidye vererek esirlikten kurtulma.

i. idüp 109b/7

iftirā -6- [Ar.] bir kimseye dayanağı ve gerçekliği olmayan bir suç yükleme.

i.+ sıdur 87b/20

i. ḳılup 102a/13, 110a/26, 110b/26, 113a/4, 63b/9

igne -1- iğne.

i. uralar 106b/14

iġvā -2- [Ar.] yolunu şaşırtma, azdırma.

i.+ larından 104a/28

i.+ sına 92a/19

iḥāṭa -1- [Ar.] bir şeyin etrafını çevirme, kuşatma.

i. ḳılmaz 87b/20

iḫlāṣ -16- [Ar.] saflık ve temizlik; Allah'a bağlılık.

i.+ ıla 108b/18, 112a/23, 112b/8, 113a/17, 54a/1, 56b/24, 60b/11, 91a/30,
91b/7

i.+ ından 104b/1

i.+ ıñuza 54b/18

i. eyledüm 101b/9

i. idüñ 70a/21

i. ḳılduġuñuzdan 111a/16

i. 54a/1, 91a/27

iḥrām -10- [Ar.] hacıların örtündükleri dikişsiz elbise.

i.+ dan 69a/6

i.+ larından 70b/2

i.+ uñuzdan 70a/30

i. bağlanasız 69a/10

i. bağlanduġuñuzdan 70a/27

i. bağlansa 69a/5, 70b/18

i. bağlanup 70b/22, 71a/2

i. 69a/9

iḥṣaī -1- [Ar.] sayma ile ilgili.

i. ḳılmağıla 97b/7

iḥsān -23- [Ar.] iyilik, bağışlama.

i.+ dandur 65a/30

i.+ dur 65a/24, 65a/29

i.+ ıñuza 82b/31

i. idenleri 70a/23

i. idüñ 70a/20

i. idüp 74b/26, 84a/19

i. ḳıla 118b/26

i. ḳılanları 118b/25

i. ḳılduġıçun 92b/11

i. ḳılduḳları 118b/25

i. ḳılmaġı 78a/3

i. ḳılmayam 78a/7

i. ḳılup 74b/22, 91b/18

i. 65a/11, 65a/15, 65b/2, 65b/4, 69a/9, 70a/21, 76a/9

iḫtikār -1- [Ar.] vurgunculuk, madrabazlık.

i. iderdi 88b/10

iḫtilāf -25- [Ar.] anlaşmazlık, uyuşmazlık.

i.+ ı ṭutdılar 65a/10

i.+ ından 114b/24

i.+ lardan 74a/29

i.+ ları 54a/5

i. idüp 115a/8, 74a/29, 87a/13

i. ḳalmışlardur 64a/31

i. ḳılanlaruñ 54a/18

i. ḳıldılar 115a/15, 54b/7, 64b/4, 67a/20, 85a/7

i. ḳılduḳları 74a/25

i. ḳılduñuz 108a/17

i. ḳılmaġı 62b/1

i. ḳılmadılar 74a/27

i. ḳılmayalar 114b/2

i. ḳılmışlardur 74a/8

i. 101a/29, 111a/2, 54a/12, 62b/10

iḫtilāṭ -1- [Ar.] karışma; karşılaşıp görüşme. i.+ ların 109a/17

iḫtimāl -2- [Ar.] olasılık.

i. ḳılmaz 96a/16

i. olmaya 98b/2

iḫtirāz -1- [Ar.] çekinme, kaçınma.

i. ḳılacaḳ 76b/14

iḫtiyāc -4- [Ar.] gereklilik. krş. **iḫtiyāç**.

i.+ ı olsa 64b/29

i.+ ı 88a/1

i.+ uñuz ola 53b/11

i.+ uñuz 64b/12

iḫtiyāç -2- [Ar.] gereklilik. krş. **iḫtiyāc**.

i.+ ları 65a/25

i. 91b/19

iḫtiyār -23- [Ar.] seçkin, seçme.

i. idüp 51a/31, 58b/27

i. ḳılalar 64b/23

i. ḳıldı 103b/16, 103b/20, 103b/29, 104a/3, 105b/17, 105b/18, 112a/2, 113b/11, 57a/19, 84b/22

i. ḳıldılar 51b/25, 52a/15, 52a/16, 65a/4, 65a/5

i. ḳılduġı 103b/17, 104a/5, 104a/7

i. ḳılmayalardı 52a/24

i. ḳılsa 53a/18

iḫtiyārī -1- [Ar.] mecburi olmayan, isteğe bağlı.

i. degüldür 80a/2

iḫtiyāṭ -2- [Ar.] önlem, sakınma, tedbir.

i.+ umuz 95b/9

i. ḳılan 64a/19

iḥyā -4- [Ar.] diriltme, canlandırma.

i.- i emvātden 89b/24

i. iderüz 89b/5

i. idüben 89b/6

i. ḳıla 89b/18

ʿiḳāb -15- [Ar.] azap, eziyet.

ʿi.+ dan 78a/13

ʿi.+ ı 70b/29

ʿi.+ ıla 64b/27, 78a/15

ehl-i ʿi.+ la 65a/20

ʿi. ider 78a/21, 78a/23

ʿi. idisersin 72a/7

ʿi. idüp 96a/16

ʿi. ḳılur 100b/16

ʿi. olunmaz 80a/2

ʿi. olunurdı 96a/15

ʿi. 68a/5, 73b/20, 73b/29

iḳbāl -4- [Ar.] baht, talih.

i. eyledi 120b/6

i. idüp 120b/2, 120b/25

i. itmeyeler 112a/12

iki -119- iki (2).

i.+ den 61b/25, 84a/7

i.+ dür 62a/22

i.+ nüñ 61b/11, 61b/12, 64a/12, 81b/17, 99a/11

i.+ ñüzi 51a/31

i.+ si 106a/13, 106a/17, 52a/20, 54a/14, 54a/15, 56b/14, 57a/17, 59b/10, 62a/22, 64a/13, 66a/8, 68b/3, 71b/2, 80b/24, 80b/29, 82b/20, 86a/31, 93a/9, 95a/26, 96a/11, 97a/24, 97a/26

i.+ sinden 61b/26, 99a/12

i.+ sine 91a/22

i.+ sinüñ 114b/8

i. 100a/5, 101a/26, 101a/9, 101b/30, 104b/8, 106b/7, 108a/17, 111a/2, 111b/8, 114b/11, 114b/14, 117a/22, 120a/2, 120b/7, 51a/24, 51a/6, 51b/5, 52a/10, 54a/11, 54a/13, 57a/21, 57a/8, 58b/15, 61b/1, 61b/2, 61b/24, 61b/7, 61b/8, 62a/24, 62b/10, 65b/10, 65b/11, 65b/13, 65b/26, 66a/5, 67a/19, 67a/22, 68a/20, 68b/11, 72b/2, 73b/23, 75a/17, 78b/24, 78b/5, 79b/29, 80a/18, 80a/21, 80a/6, 80b/11, 80b/5, 80b/8, 81b/30, 82a/8, 83a/26, 84a/6, 85a/10, 85a/19, 85a/21, 86a/18, 86a/21, 87a/13, 87a/21, 87a/25, 87a/7, 87b/8, 88b/14, 88b/21, 91b/4, 93a/14, 93b/11, 94a/24, 95a/1, 95a/22, 95a/23, 97a/26, 98a/6, 99b/15, 99b/29

ikilik -1- iki değişik kullanımı veya uygulaması olma durumu.

i.+ den 62b/23

ikinci -15- ikinci (2.).

i.+ lere 90a/29

i. 100a/20, 100a/7, 103b/18, 103b/21, 103b/30, 106b/24, 108b/6, 69a/24, 69b/17, 81a/6, 90b/1, 91b/5, 95b/1, 98a/8

ikinç -1- ikinci (2.).

i.+ lere 90a/27

ikindü -9- ikindi, öğle ile akşam arasındaki vakit.

i.+ sine 72a/29, 72a/30

i. 109b/27, 83a/10, 83a/12, 83a/13, 83a/14, 83a/16, 83a/5

iki biñ -4- iki bin (2000).

i. 108b/25, 84a/16, 84a/24, 84a/26

iki yüz -2- iki yüz (200).

i. 58a/24, 99b/19

iki yüz elli -1- iki yüz elli (250).

i. 120a/17

ikrāh -3- [Ar.] tiksinme, tiksinti.

i. itmek 88a/16

i. ḳılmayasız 88a/18

i. 88a/16

ikrām -6- [Ar.] saygı göstermek, ağırlamak, armağan.

i. idüp 119b/23, 95a/7

i. itmişdür 59a/14

i. ḳılur 52b/11

i. 103b/3, 113a/24

iḳrār -29- [Ar.] itiraf etme, açıklama, dille söyleme.

i.+ dan 95a/14

i.+ dur 62b/24

i.+ ı 111a/21, 111b/19

i.+ ından 62b/23

i.+ ları 110b/13

i.+ ñuz 111a/29

i. ide 65a/22

i. idenler 54b/26

i. ider misiz 111a/26

i. iderler 54b/25

i. idüñ 53b/4

i. idüp 102a/4, 115b/1, 116a/21, 58a/29, 95a/19

i. itdiler 112a/5

i. itmekdür 65a/19

i. itmese 65a/18

i. itmezseñüz 94b/7

i. ḳıldı 107b/2

i. ḳılduḳ 111a/28

i. ḳılduḳdan 111b/4

i. ḳıldum 101b/9

i. ḳılsun 95a/10

i. ḳılup 95a/13

i. 95a/10

ʿİkrime -2- [Ar.ö.i.] sahabi. krş. **ʿİkrime bin Ebī Cehl**.

ʿİ. 119b/7, 99b/5

ʿİkrime bin Ebī Cehl -2- [Ar.ö.i.] sahabi.

ʿİ. 118a/4, 119b/14

iḳtidā -2- [Ar.] birini örnek alma, ona uyma.

i. ḳılalar 56a/3, 56a/7

iḳtidār -1- [Ar.] güç.

i. 111b/20

iktifā -2- [Ar.] yetinme.

i. ḳılmadı 95a/22

i. ḳılmadılar 62b/24

iḳtiṣār -1- [Ar.] sözü uzatmama, kısa kesme. i. ḳılmañ 87a/20

iḳtiżā -1- [Ar.] gerekme, gerektirme, ihtiyaç.

i. ḳılduġıla 117b/24

īlā -12- [Ar.] erkeğin bir müddet karısına yaklaşmaması için yemin etmesi.

ī.+ dan 78b/14, 78b/9

ī.+ sı 78a/31

ī. iden 78a/31

ī. 78a/27, 78a/28, 78a/30, 78b/13, 78b/2, 78b/3, 78b/5, 78b/7

iʿlā -1- [Ar.] yükseltme, yüceltme.

i. ḳılup 109b/10

ʿilāc -4- [Ar.] ilaç, çare.

ʿi.+ ıla 106b/13, 106b/19

ʿi.+ la 106b/14

ʿi. 106b/11

İlāh -9- [Ar.] Allah (C.C.), çok tanrılı dinlerde erkek tanrıların her biri. krş. **İlah**.

İ.+ ı 101b/10

İ.+ um 101b/10

İ.+ uña 63a/4

İ.+ uñuz 62a/16, 62a/24

İ. 101a/22, 101a/7, 101b/10, 57a/31

İlah -3- [Ar.] Allah (C.C.), çok tanrılı dinlerde erkek tanrıların her biri. krş. **İlāh**.

İ.+ larıdur 85a/18

İ.+ larından 85a/17

İ. 101a/1

İlāhī -2- [Ar.] "Ey benim Allah'ım" anlamında hitap sözü. krş. **İlāhi**.

İ. 56a/6, 72a/7

İlāhi -5- [Ar.] "Ey benim Allah'ım" anlamında hitap sözü. krş. **İlāhī**.

İ. 102b/12, 102b/24, 118b/14, 94b/29, 98a/11

ile -40- birlikte, beraber.

i. 103a/20, 103b/20, 103b/29, 104a/3, 107a/30, 111a/13, 112a/27, 51a/20, 52a/11, 52b/11, 53b/16, 53b/21, 54a/1, 54a/20, 55a/23, 57b/1, 57b/10, 57b/3, 58a/1, 58a/12, 61a/12, 61a/17, 61b/9, 62a/16, 62a/19, 62a/24, 62b/1, 62b/3, 63a/7, 63b/12, 64b/3,

66b/30, 71b/1, 78a/6, 80b/17, 83b/13, 96a/21, 97b/23

iled - -1- iletmek. krş. **ilet-**.

i.- ür 88a/25

ilerü -33- ileri, ileriye.

i.+ ki 106a/23, 53a/17, 53a/2, 53a/3, 55a/15, 66b/16, 68a/10, 98a/26

i.+ kiler 74b/6

i.+ kilere 96b/30

i.+ kileri 83b/28

i. ṭutdılar 74a/31

i. 107b/16, 108b/5, 120b/17, 53b/7, 54b/19, 57b/4, 60a/3, 62b/3, 68a/5, 68a/9, 68b/5, 68b/7, 73a/8, 77b/21, 80a/22, 86a/23, 86a/24, 87b/22, 88b/3, 97b/16, 97b/17

ilet - -4- iletmek. krş. **iled-**.

i.- üp 51b/20, 51b/26, 51b/27, 58a/16

ilḥāḥ -4- [Ar.] zorlama, ısrar etme.

i.+ ıla 110a/23, 93b/3

i. idüp 95b/15

i. itmeyesiz 95b/13

ilḥāḥsuz -1- [Ar.+Tr.] zorlama olmadan.

i. 93b/4

ilhām -4- [Ar.] esin, coşku.

i. idüp 97a/14

i. ḳıldı 102a/27

i. ḳılmaġıla 106a/23

i. olunup 51a/24

illā -89- [Ar.] ancak, fakat; ne olursa olsun, muhakkak.

i. 101a/29, 101a/7, 102a/13, 102a/8, 103a/4, 104a/15, 104a/30, 104a/31, 104b/20, 104b/22, 105b/4, 109a/1, 109a/23, 109a/9, 109b/15, 109b/20, 110a/22, 110a/6, 111a/5, 112a/22, 113a/7, 113b/11, 114a/17, 114a/29, 115b/26, 116a/4, 117a/3, 117b/22, 117b/9, 119a/21, 119b/22, 51a/13, 52a/12, 52b/14, 53b/14, 54a/16, 54a/28, 55a/20, 56a/4, 56b/19, 57a/6, 59a/10, 59a/13, 60a/17, 64a/30, 64b/11, 64b/24, 66a/11, 66a/29, 66a/31, 69b/15, 73b/16, 74a/27, 76a/16, 76a/31, 76b/6,

77b/3, 79b/11, 80a/8, 80b/23, 82b/3, 83b/11, 84b/8, 85a/31, 85b/10, 85b/5, 86b/11, 87a/31, 87a/4, 87b/15, 87b/23, 88a/18, 91b/31, 92a/10, 92a/28, 92b/14, 93a/22, 93b/18, 94a/8, 95b/8, 96a/27, 96b/21, 97a/28, 97a/30, 97b/5, 98a/20, 98b/15, 98b/26, 99b/2

ʿillet -5- [Ar.] hastalık.

ʿi. idinmek 78a/2

ʿi. idinüp 78a/3

ʿi. ḳılasız 78a/22

ʿi. 113a/2, 113a/3

ʿilm -48- [Ar.] bilim, bilgi.

ʿi.- i dünyada 92a/31

ʿi.- i faḳīh 92a/31

ʿi.- i ḥikmet 92b/5

ʿi.- i Ḳurʾān 92b/5

ʿi.- i Ḳurʾānda 92a/31

ʿi.- i meclisine 79b/7

ʿi.- i niʿmetile 60b/21

ehl-i ʿi.+ den 98a/3

ʿi.+ dür 60b/14

ʿi.+ e 64b/29, 92b/8

ʿi.+ i 51a/13, 64b/29

ehl-i ʿi.+ i 101a/21

ʿi.+ idür 51a/14

ʿi.+ ile 111a/11, 111a/8, 117a/17, 84b/23

ʿi.+ inde 118a/3

ʿi.+ inden 111a/9

ʿi.+ ini 51a/10, 87b/20

ʿi.+ ü 84b/25

ʿi.+ ümden 97b/3

ʿi.+ ümile 67b/10

ʿi.+ üñ 60b/21

ehl-i ʿi.+ üñ 101a/20

ʿi.+ üñe 57a/4

ʿi.+ üñüz 109b/3

ʿi. virse 64b/28

ʿi. 102a/5, 106a/24, 110b/31, 52a/21, 52a/22, 52b/16, 60b/20, 65a/1, 72a/4, 73b/27, 84b/17, 92a/28, 98b/21, 98b/23

ehl-i ʿi. 101a/18, 118a/18

ilt - -7- iletmek, götürmek.

i.- üp 104b/5, 68b/7, 70a/29, 85a/2

i.- ür 88a/20, 88a/28

i.- ürdi 76b/30

ilticā -2- [Ar.] sığınma.

i. ide 56a/13

i. idesiz 68b/13

iltifāt -2- [Ar.] övme, övgü.

i. itmez 92b/16

i. ḳılmadılar 120a/16

ilzām -3- [Ar.] susturma, susmaya mecbur etme.

i.+ dan 88b/21, 88b/22

i. idüp 88b/22

īmā -1- [Ar.] açıkça söylemeden anlatma, işaret etme.

ī.+ yıla 83a/24

imām -11- [Ar.] namazda kendisine uyulan kimse.

i.+ ıla 118b/6

i.+ lar 56a/6

i.+ ları 64a/15

i.+ larımuzdur 77a/16

i.+ larumuz 66a/1

i. eyledi 104a/1

i. ḳılup 56a/5

i. ola 56a/6

i. olmaġa 56a/8

i. 56a/3

İ. 64a/27

ʿimām -1- [Ar.] **imām**. namazda kendisine uyulan kimse.

ʿi.+ larınuñ 117b/4

ʿimāme -2- [Ar.] sarık; tespih.

ʿi.+ si 85a/15

ʿi. 108a/3

imāmet -3- [Ar.] imamlık.

i. diledüginde 56b/2

i. ḳılmaḳ 80a/22

i. 56b/5

imāmeyn -1- [Ar.] iki imam.

i. 72a/31

İmām Ebū Ḥanīfe -3- [Ar.ö.i.] Hanefî mezhebinin imamı, büyük müctehid.

i.+ den 118a/26

i.+ yile 80a/30

i. 72a/29

İmām Şāfī -5- [Ar.ö.i.] Şâfiî mezhebinin imamı, büyük müctehid.

İ. raḥmetu’llāh 64a/24, 66a/28

İ. 64b/2, 65b/31, 66b/27

īmān -122- [Ar.] Allah’a ve onun gönderdiği peygamberlere ve kutsal kitaplara inanma. krş. **imān**.

ī.+ a gelelerdi 87a/13

ī.+ a gelen 74a/3

ī.+ a gelüp 77a/19

ī.+ a getürür 88a/25

ī.+ a 106b/17, 107a/12, 107a/8, 109a/3, 109b/19, 112a/24, 115b/22, 115b/25, 116a/13, 116a/14, 118a/4, 53a/27, 58a/2, 61b/28, 74a/18, 76a/12, 93a/16

ī.+ da 103a/5, 118a/3, 52a/1

ī.+ dan 108b/6, 111b/4, 65a/17

ī.+ dandur 65a/23

ī.+ dur 115a/4

ī.+ ı 118a/20, 118a/27, 118b/4

ī.+ ını 110a/31

ī.+ la 53b/30

ī.+ ları 109b/22, 59a/20

ī.+ ların 114b/13

ī.+ larında 100b/24, 65b/2

ī.+ larından 112a/4, 112b/1

ī.+ uñuzı 59a/21

ī. getürdiler 108a/22, 109b/8, 113b/20, 113b/25, 114b/11, 115b/24, 116b/13, 118a/13, 55b/7, 73b/7, 79b/9, 87a/14, 87a/19, 88a/24, 91a/19, 91b/28, 94a/18, 94b/23, 94b/3, 96b/11, 96b/12, 96b/14, 96b/15

ī. getürdilerse 79a/2

ī. getürdügüñüzden 113b/27, 115a/31

ī. getürdük 111b/23, 117a/4

ī. getürdüm 81b/20

ī. getürdüñüz 114a/7, 58a/4, 63b/30, 65b/15, 66b/15

ī. getürem 72b/13, 76a/7

ī. getüren 109b/8, 111b/22

ī. getürenlere 74a/30

ī. getüresi olurlarsa 58a/4

ī. getüresiz 111a/25, 111a/28

ī. getürmeyeler 64b/20

ī. getürmeyince 77a/5

ī. getürmeyüp 58a/5

ī. getürmezler 117a/2, 73b/16

ī. getürmezlerse 111b/23

ī. getürmiş olalar 56b/1

ī. getürse 88a/19

ī. getürsünler 67b/11, 67b/14

ī. getürüp 111b/26, 52a/26, 53b/26, 55b/10, 96b/16, 98b/26

ī. getürürlerdi 75b/6

ī. getürürüz 96b/16, 98b/24

ī. olmayanlar 53a/9

ī. 102b/29, 103a/5, 109a/18, 114a/19, 118a/21, 118a/25, 118a/27, 118a/28, 53a/18, 56b/2, 56b/4, 59a/13, 65a/5, 81b/14, 91a/20, 98a/12

ḥaḳīḳat-i ī. 73a/16

imān -2- [Ar.] Allah'a ve onun gönderdiği peygamberlere ve kutsal kitaplara inanma. krş. **īmān**.

i. getürdük 107b/14

i. 53b/29

ʿimāret -5- [Ar.] bir yeri bayındır ve mamur etme.

ʿi.+ ine 116b/4

ʿi. eyleye 100a/9

ʿi. ḳılġıl 100a/29

ʿi. ḳıldılar 54a/25

ʿi. oldukdan 54a/28

imdi -26- şimdi.

i. 100a/28, 101a/13, 106b/15, 106b/20, 107a/9, 108b/2, 110a/23, 115b/1, 118b/17, 118b/18, 119b/10, 120b/21, 51a/31, 61a/21, 61a/24, 70b/27, 72a/14, 72a/4, 79b/11, 81a/17, 83a/13, 86a/23, 88b/18, 90b/7, 92a/27, 99b/28

imkān -1- [Ar.] bir şeyin gerçekleşmesi ve olması için şartların yeterliliği.

i. 114a/29

imlā -5- [Ar.] doldurma, doldurulma; yazı yazma.

i. idemez 95a/18

i. ḳıldura 95a/21

i. ḳıldurmaġa 95a/19

i. ḳıldurmaḳ 95a/20

i. ḳılur 95a/21

ʿİmrān -4- [Ar.ö.i.] Kur'an-ı Kerim'de Hz. Meryem'in babasının adı. krş. **ʿİmrān ibn Mātān**.

ʿİ.+ dur 104a/4

ʿİ. ise 104a/6

ʿİ. 104a/10, 104a/16

ʿİmrān ibn Mātān -1- [Ar.ö.i.] Kur'an-ı Kerim'de Hz. Meryem'in babasının adı.

ʿİ. 104a/12

İmru'ü'l-Ḳays -1- [Ar.ö.i.] Câhiliye devrinin tanınmış Arap şairi.

İ. 110b/3

imsāk -2- [Ar.] bir şeyden el çekme, oruca başlama, perhiz.

i.+ den 65a/26

i. idüp 68a/24

imtiḥān -3- [Ar.] sınama, deneme.

i.+ ıçun 52a/1, 74a/13

i. 99b/30

imtilā -1- [Ar.] dolgunluk.

i. 74a/13

imtināʿ -14- [Ar.] çekinme, kaçınma.

i. idüp 101b/15, 101b/29, 109a/13, 113a/12, 95a/31

i. itdi 111b/12

i. itmek 95b/1

i. itmesün 95b/28

i. itmeye 95a/9

i. itmeyüp 95a/31

i. itse 95a/25

i. ḳıldı 86b/7

i. ḳıldılar 55b/10

i. ḳılmazlar 111b/18

in - -58- inmek.

i.- di 109a/24, 109b/31, 112a/27, 118a/2, 56b/10, 57b/29, 57b/30, 61b/17, 62a/27, 65b/10, 76a/4, 76b/10, 89a/14, 96a/9

āyet i.- di 101a/26, 66b/27

i.- diler 51b/1

i.- dükden 106a/3, 52b/16

i.- e 112b/1, 87b/5

i.- en 111b/24, 111b/25, 112a/31, 117a/2, 53b/9, 57b/26, 73a/28, 85a/14

i.- er 102b/13

i.- erdi 69a/7

i.- erlerdi 117b/6

i.- iser 108a/10

i.- medi 109a/23

i.- medüm 73a/12

i.- mekligi 93b/7

āyet i.- mekligi 73a/1

sebeb-i i.- mekligi 73a/18

i.- mekliginüñ 73b/4

i.- mezden 113a/7, 53b/2

i.- miş 88a/11

i.- mişdi 73a/26

i.- üp 106a/17, 119a/2, 119a/22, 53a/2, 73a/11, 73a/14, 73a/9, 90a/26, 92a/16, 93a/11, 94b/2

āyet i.- üp 83a/21

in -1- **en**, genişlik.

i.+ ini 118b/7

ʿināde -3- [Ar.] direnme, bir şeyden vazgeçmeme.

ʿi.+ larından 59a/2

ʿi. iderdi 52a/5

ʿi. idüp 106a/30

inʿām -7- [Ar.] lutuf, ihsan, iyilik etme.

i.+ ları ḳıldum 60a/30

i.+ larımuzuñ 73b/25

i. idüp 55b/17, 73b/23

i. ḳıldı 95a/7

i. ḳılduḳdan 73b/26

i. ḳılmaḳdur 103b/1

inan - -9- bir şeyi doğru bulup ona güvenmek.

i.- dı 72b/14, 95b/27

i.- dılar 112a/5, 55b/8

i.- dılarsa 79a/2

i.- duñuzsa 94b/4

i.- maḳdur 65a/19

i.- up 109b/19

i.- urlar 117a/3

inandur - -1- inandırmak.

i.- mağıçun 72b/19

ʿināyet -3- [Ar.] lutuf, ihsan, iyilik.

ʿi.+ i 60b/29, 74a/31

ʿi. 76b/24

ince -1- dar ve kalınlığı az olan, kalın karşıtı.

i. 68b/27

incel - -5- incelmek.

i.- miş 72a/8

i.- mişdi 105b/21, 93b/3

i.- üp 68b/28, 68b/30

inci -1- inci.

i.+ leri 108a/31

incid - -3- incitmek, üzüntü vermek, zarar vermek. krş. **incit-**.

i.- esin 91a/6

i.- ici 101b/22

i.- ürler mi 70b/9

İncīl -13- [Ar.ö.i.] Hz. İsa'ya indirilen kutsal kitap.

İ.+ den 53b/17

İ.+ dür 107a/22

İ.+ e 111b/25

İ.+ i 106a/24

İ. 101b/11, 109a/23, 109a/6, 110b/31, 53a/2, 65a/21, 65b/29, 77a/8, 97b/17

incir -1- incir.

i.+ den 89a/17

incircig -1- küçük incir.

i.+ i 89a/18

incit - -8- incitmek, üzüntü vermek, zarar vermek. krş. **incid-**.

i.- mege 99a/17

i.- mek 91a/6

i.- mekile 91a/11, 91a/12

i.- mesi 91a/10

i.- meye 71a/7, 79a/22, 80b/14

incüg -2- bazı bölgelerde diz, ayak bileği, baldır veya kaval kemikleri. i.+ i 117b/29

i.+ ine 120a/25

indir - -1- indirmek. krş. **indür-**.

āyeti i.- üp 57b/16

indiril - -3- indirilmek. krş. **indüril-**, **indürül-**.

i.- di 67a/8

i.- üp 73a/29, 93b/9

indür - -103- indirmek. krş. **indir-**.

i.- di 101a/14, 101b/30, 102a/25, 103b/4, 103b/5, 114b/16, 116b/16, 117b/5, 51a/14, 58b/19, 59b/6, 65a/8, 65b/15, 66b/29, 67a/4, 67a/6, 67a/8, 75b/5, 76b/14, 81b/2, 86b/12, 96a/13, 96a/18, 96a/26,

97b/15, 97b/17, 97b/19, 98a/25, 98b/20, 99b/5
kitāb i.- di 74a/24
i.- diler 120b/25
i.- dü 63b/12, 69b/19
i.- düginleyin 55b/9
i.- dügümüz 61b/18, 99a/20
i.- dük 107b/16, 108a/27, 86b/30, 96b/17
i.- e 117b/5
i.- em 111a/22, 51a/31
vaḥy i.- ile 52b/8
i.- medük mi 73b/25
i.- mez 55a/15
i.- üciyin 108a/9
i.- üp 101a/6, 102a/4, 103a/25, 108b/14, 108b/7, 110a/18, 110b/15, 111a/6, 111b/9, 112b/1, 113a/5, 115b/5, 117b/31, 53a/16, 53a/26, 54b/11, 56a/23, 57b/24, 59a/16, 59a/21, 59a/29, 59b/28, 62a/15, 62a/28, 68b/29, 69a/27, 70a/7, 70b/12, 71a/10, 71a/20, 71b/6, 72b/16, 72b/27, 74b/18, 76a/2, 76a/25, 76b/16, 77a/31, 77a/4, 77b/18, 78a/1, 81b/12, 84a/14, 87a/30, 96b/20, 99a/25, 99b/10
āyet i.- üp 77a/12
āyeti i.- üp 61a/7, 75a/24, 92b/27
āyetler i.- üp 74a/10
i.- ür 62b/5
i.- ürsin 102b/15

indüril - -22- indirilmek. krş. **indiril-**, **indürül-**.
i.- di 101b/30, 102b/29, 102b/6, 103b/2, 107a/22, 114a/3, 55a/10, 57b/31, 61b/12, 67a/5, 77a/10, 88a/7, 96a/25, 96b/10, 98b/18
Ḳurʾān i.- di 67a/3
i.- e 117b/1
i.- en 111b/25, 57b/25, 57b/27
i.- mişdür 54b/16, 65a/21

indürül - -5- indirilmek. krş. **indiril-**, **indüril-**.
i.- di 109a/25, 113a/27, 53b/17, 99a/28
i.- en 111b/25

inek -1- inek.

i. 85a/19

infāḳ -18- [Ar.] besleme, geçindirme, nafakasını verme.

emr-i i.+ de 92b/15

i. ide 118b/20

i. idelüm 74b/18, 74b/19, 74b/20

i. idenlerden 90a/17

i. ider 91a/20

i. idesiz 112b/15, 74b/22, 93a/23, 93b/4

i. idicilerdür 100b/27

i. idüñ 74b/20

i. idüp 73b/1, 87a/20, 93b/10

i. itmek 76b/2

i. itmezsiz 93a/21

inhizām -1- [Ar.] hezimete uğrama, bozulma.

i.+ ı 120a/12

inkār -55- [Ar.] reddetme, kabul etmeme.

i.+ e gelüp 73b/26

i.+ ı 109a/6

i.+ ları 116b/7

i.+ uñuz 113b/18

i. eylediler 107a/12

i. eylesün 115a/2

i. ide 114b/31

i. ideler 58b/30

i. ider 59b/4, 83b/31, 94a/16

i. iderler 116a/9, 52b/25, 59a/2

i. iderse 76b/1

i. idersiz 109b/1, 109b/19, 113b/16, 113b/29

i. idersüz 109b/16

i. idüñ 53a/9

i. idüp 106b/17, 109b/31, 110a/22, 110b/4, 112a/6, 112a/7, 115a/3, 115b/1, 62a/27, 73b/22, 89a/21

i. itse 65a/23

i. itseler 73b/28

i. ḳıldı 77a/7

i. ḳıldılar 106b/10, 107a/8, 108b/13, 116a/28, 59b/28, 74a/12, 87a/14, 97b/20, 99a/7

i. ḳılduġuñuz 115b/2, 75a/28

i. ḳılduñuz 113b/22

i. ḳılsa 101b/4, 55b/11

i. ḳıluñ 109b/29

i. ḳılurlar 83b/30

i. olunmaz 116a/23

i. ṭutdılar 101b/20

ehl-i i. 98a/21

ʿinnīn -1- [Ar.] cinsi iktidarı olmayan, kısır.

ʿi. ola 105a/22

ins -1- [Ar.] insan, kişi. krş. **insān**.

i.+ den 61b/23

inṣāf -1- [Ar.] adaletle hareket etme, merhametli davranma.

i. idüp 118a/10

insān -2- [Ar.] insan, kişi. krş. **ins**.

i. 76a/15, 98a/21

insāniyet -1- [Ar.] insanlık. krş. **insāniyyet**.

i.+ e 82b/29

insāniyyet -2- [Ar.] insanlık. krş. **insāniyet**.

faẕ̇l-ı i.+ i 82b/30

ẕihn-i i. 109a/27

inşāʾa'llāh -7- [Ar.] "Eğer Allah isterse, Allah nasip ederse" anlamında kullanılan kalıplaşmış söz.

i. 117b/22, 119b/6, 120b/19, 63b/1, 72a/17, 76a/4, 77a/10

inşāʾa'llāhu'l-ʿazīz -2- [Ar.] "Eğer yüce, aziz olan Allah isterse, Allah nasip ederse" anlamında kullanılan kalıplaşmış söz.

i. 85a/5

i. 88b/31

inşāʾa'llāhu Teʿālā -2- [Ar.] "Eğer Allah isterse, Allah nasip ederse" anlamında kullanılan kalıplaşmış söz.

i. 105a/20, 107a/25

intihā -1- [Ar.] nihayet bulma, sona erme.

i.+ sı 96b/12

intiḳāl -10-[Ar.] bir yerden başka bir yere geçme, göçme.

i.- i maḥmūddur 88b/21

i.- i meẕmūrdur 88b/21

i. ide 105a/5, 56b/6

i. idüp 75b/7

i. itmek 88b/20, 88b/21

i. ḳıldı 88b/19, 88b/24, 88b/25

intiḳām -9- [Ar.] öç alma.

i.+ a 118b/27

i. ider 97b/21

i. idersin 57a/3

i. idüp 73b/13

i. itmege 118b/21, 118b/22, 118b/23

i. ḳılmaġıla 98a/20

i. 119b/11

intiẓām -1- [Ar.] nizamlı, tertipli.

i. 53a/23

ip -2- ip, bir şeyi bağlamak için kullanılan cisim.

i.+ ine 114b/1

i.+ le 114a/29

ipliceg -2- uyluk kemiğinin başındaki sinir.

i.+ in 79a/27, 79a/28

iplig -1- iplik. krş. **iplik**.

i.+ i 68a/19

iplik -5- iplik. krş. **iplig**.

i.+ le 68a/19

i. 68a/19, 68a/20, 68a/22, 68b/27

ir - -21- ermek, erişmek.

i.- di 119a/17

āḫire i.- di 51a/9

i.- diler 120a/13

kemāle i.- e 76a/16

i.- ecekdür 72b/31

i.- eler 103a/21

i.- en 114b/23

i.- er 69a/2

āḫire i.- er 51b/25

i.- esi 60b/28

i.- eydi 97a/29

i.- ince 104a/8, 86a/21

cennete i.- iserdür 65a/20

i.- meye 87a/22, 91a/27

i.- meyeler 117b/26

tamām i.- meyince 82b/4

i.- mezse 91b/4

i.- mezsiz 112b/12

zaḫm i.- üp 120a/25

irādet -4- [Ar.] irade, istek, arzu.

i.+ i olmayınca 52a/12

i.+ ile 111b/16, 111b/17

ḥükm-i i. 117b/31

iʿrāż -14- [Ar.] yüz çevirme, başka tarafa dönme.

i. idelerdi 63a/10

i. ider 57a/6

i. iderlerse 103b/7, 58a/6

i. idicilerdür 102a/7

i. idüñ 53a/30

i. idüp 57a/5, 57b/19, 74a/9, 75b/1

i. itdiler 102a/8, 57b/15

i. itmeyesiz 75a/31

i. itse 111b/4

irgür - -4- eriştirmek, ulaştırmak. krş. **irişdür-**

i.- e 96b/5

i.- meyince 78a/8

i.- üp 102b/25, 95b/16

iril - -3- erilmek, ulaşılmak.

i.- mek 120a/15, 120a/5

i.- üp 120a/5

irin - -1- erinmek, üşenmek.

i.- ince 77b/2

iriş - -63- erişmek, ulaşmak.

i.- di 105b/20, 107b/28, 112a/29, 116b/4, 119b/6, 53a/25, 76a/11, 84a/20, 89a/27, 96a/14, 96a/28, 96b/3, 98b/17

nidā i.- di 89b/3

i.- diler 115b/3, 85b/10

i.- dügi 57a/28, 61a/29

i.- düm 105a/28, 83a/7

i.- e 112a/30, 115a/23, 74b/9, 91b/15, 91b/4, 91b/5, 94a/9, 99b/8

i.- en 119a/25, 71b/22, 99b/7

i.- esiz 71a/11

i.- eydi 97a/29

i.- medi 105a/3

i.- medüm 79a/15

i.- megi 97a/2

i.- mek 105a/21

āfet i.- mek 61a/16

i.- mekdür 118b/6

i.- meñ 77b/25

i.- meye 116b/22

i.- mez 53b/10, 56a/4, 56a/7, 56b/3, 76b/6, 78b/2

i.- mezsiz 112b/10

i.- miş 89a/16, 91b/13

i.- mişdi 106b/22

i.- se 61a/19, 61a/30

i.- ümedi 76a/13

i.- üp 117a/13, 72a/3, 99b/2

zaḥm i.- üp 120a/26

i.- ür 116a/8, 119b/22, 91a/24

i.- ürse 100b/24, 76b/20

irişdür - -21- eriştirmek, ulaştırmak. krş. **irgür-**.

i.- di 104b/2, 107b/31

necāt i.- di 74b/11

i.- diler 94a/20

ḫaber i.- dük 59a/1

i.- e 117b/2, 68a/14

ziyān i.- e 79b/18

i.- eler 111a/20

i.- ince 68a/14

i.- medüm 117b/17

i.- mege 116b/24

ziyān i.- mege 73a/5

i.- mekdür 101b/16

żarar i.- mezler 52a/12

i.- üp 117a/31, 93b/19

i.- ür 115b/25

i.- ürem 103a/27

i. 109a/13, 120b/31

irkek -2- erkek.

i. midür 104a/19

i. 104a/25

irlik -1- erkeklik, yiğitlik.

i.+ ile 65b/24

irşād -2- [Ar.] doğru yolu gösterme.

i. ḳılmaz 91a/27

i. olundı 114a/5

irte -9- sabah, yarın.

i.+ sinden 72a/29

i.+ sine 73b/6

i.+ ye 66b/18

i. 106b/7, 109b/26, 66b/18, 83a/10, 83a/16, 83a/4

ʿĪsā -91- [Ar.ö.i.] Hz. İsa. Kendisine İncil indirilen peygamber.

ʿĪ.+ dan 108b/30, 58a/1

ʿĪ.+ danıdı 106b/2

ʿĪ.+ dı 106b/15

ʿĪ.+ dur 111a/1

ʿĪ.+ nuñ ʿaleyhi’s-selām 106b/12, 109a/2
ʿĪ.+ nuñ 107b/13, 107b/7, 108a/28, 108a/3, 108b/12, 108b/7, 108b/8
ʿĪ.+ ya ʿaleyhi’s-selām 106a/18, 87a/8, 97b/17
ʿĪ.+ ya 106a/23, 106b/14, 107a/15, 107b/15, 107b/25, 111b/25, 57b/30
ʿĪ.+ yı ʿaleyhi’s-selām 104a/31
ʿĪ.+ yı 103b/3, 105a/14, 105a/15, 105a/18, 106b/3, 107b/19, 107b/21, 107b/23, 107b/24, 107b/29, 109a/11, 55a/11
ʿĪ.+ yıla 104b/8, 111a/14
ʿĪ.+ yısa 107b/26
ʿĪ. ʿaleyhi’s-selām 101a/31, 104a/7, 106a/31, 106b/10, 106b/16, 106b/18, 106b/21, 106b/31, 106b/8, 107a/10, 107a/17, 107a/2, 107a/5, 107a/8, 107b/10, 107b/5, 107b/8, 108a/1, 108a/2, 108b/31
ʿĪ. idi 85b/27
ʿĪ. 105a/16, 105a/18, 105b/30, 106a/1, 106a/27, 106a/29, 106a/9, 106b/9, 107a/15, 107a/21, 107b/17, 107b/18, 107b/2, 107b/21, 107b/24, 107b/26, 107b/27, 107b/30, 107b/9, 108a/12, 108a/30, 108a/4, 108a/8, 108b/1, 108b/14, 108b/3, 108b/4, 108b/9, 86a/22

iṣābet -1- [Ar.] rast gelme. doğrusu: **iṣābet.**
i. iderler 111b/20

İsāf -1- [Ar.ö.i.] sahabi.
İ. 61b/7

ʿĪsā İbnu’llāh -1- [Ar.] Allah’ın oğlu İsa.
ʿĪ.+ dur 54b/23

iṣbāt -8- [Ar.] var etme, meydana çıkarma, izhar etme.
i. ider 113b/31, 62a/26
i. idüp 100b/30, 54a/9, 62a/14, 93b/14
i. ḳılduḳdan 53a/20
i. ḳılmaġıçun 113a/27

İsḥāḳ -5- [Ar.ö.i.] Hz. İbrâhim’in oğlu.

İ.+ a 57b/26

İ.+ dur 57a/17, 57a/31

İ. 111b/24, 58b/2

İslām -114- [Ar.ö.i.] son ilahi din.

İ.+ a 101b/11, 101b/12, 101b/13, 103a/23, 107b/16, 108b/24, 110b/7, 111b/13, 111b/14, 112a/12, 112a/9, 113b/20, 114b/20, 115b/20, 116b/15, 118a/1, 119b/14, 58b/26, 59a/27, 69b/11, 76a/5, 88a/17, 99b/3

cemāʿat-i İ.+ a 99b/7

dīn-i İ.+ a 114a/25, 57b/19, 71a/25, 93a/12

ehl-i İ.+ a 58a/10

millet-i İ.+ a 54b/3

ṭarīḳ-i İ.+ a 74b/1, 91a/27

ibtidā-yi İ.+ da 69a/4

İ.+ dan 112a/16, 112a/8, 114b/8

cemāʿat-i İ.+ dan 64a/22

dīn-i İ.+ dan 109a/24, 109b/14, 109b/5, 110a/8, 111b/21, 111b/31, 54a/19, 57a/18, 57a/8, 75a/29, 75a/31

nūr-ı İ.+ dan 88a/27

ibtidā-yı İ.+ dayıdı 65b/17

dīn-i İ.+ dur 101a/24, 101a/8, 103b/17, 104a/9, 109a/26, 110a/7, 53b/25, 55b/2, 57a/13, 57a/6, 69b/14

aḥkām-ı İ.+ ı 94a/28

niʿmet-i İ.+ ı 114b/3

İ.+ ıla 88a/17, 98b/31

dīn-i İ.+ ıla 105b/17

İ.+ ını 112b/7

ṣaff-ı İ.+ ile 70a/18

ehl-i İ.+ uñ 88a/21

İ. 100b/20, 101b/1, 109b/4, 111b/12, 111b/18, 112b/3, 112b/7, 113a/19, 114a/18, 114a/19, 114a/22, 114b/17, 114b/4, 114b/5, 55b/1, 56b/24, 56b/25, 57a/19, 57a/20, 57a/23, 60a/22, 73b/5, 74a/19, 74b/4, 75a/3, 77a/1, 81b/1, 88a/18

aḥkām-ı dīn-i İ. 73b/7

dīn-i İ. 115a/15, 52b/11, 57a/19, 58a/10, 58a/19, 58b/5, 59b/13, 74a/28
ehl-i İ. 101a/31, 102b/9, 115b/13, 97a/10
ḥükm-i İ. 65b/14
şerāyiʿ-i İ. 67b/5

ism -3- [Ar.] isim, ad; kişi, insan.
i.- i aʿẓam 97b/11
i.- i aʿẓamdan 97b/11
i.- i aʿẓamı 51b/15

İsmāʿīl -6- [Ar.ö.i.] Hz. İbrâhim'in oğlu. krş. **İsmaʿīl**.
İ.+ ile 56b/14
İ. ʿaleyhi's-selām 56a/24, 56b/20
İ. 56b/11, 57a/31, 58b/2

İsmaʿīl -8- [Ar.ö.i.] Hz. İbrâhim'in oğlu. krş. **İsmāʿīl**.
İ. 111b/24, 56b/10, 56b/11, 57a/17, 57b/1, 57b/26, 64b/17, 74a/22

İsmāʿīl Süddī -1- [Ar.ö.i.] müfessir tâbiî.
İ. 118b/11

ʿişmet -5- [Ar.] namuslu olma.
ʿi.+ ile 99b/30
ʿi. 103b/1, 103b/14, 87a/16, 94a/4

issi -2- sıcak.
i.+ le 62a/20
i.+ yidi 85a/30

iste - -8- istemek, arzulamak.
i.- diler 106a/30, 62a/28, 84b/13, 84b/30
i.- r 60b/17, 82a/4
i.- se 79a/16
i.- seler 93b/21

isticābet -1- [Ar.] Allah'ın kulun duâsını kabul etmesi.
i. 67b/12

istiʿdād -1- [Ar.] yetenek.
i. ḳılmaḳ 98a/16

istifhām -1- [Ar.] sorup anlama.
i.+ dur 101b/13

istiġfār -10- [Ar.] bağışlanma dileme, tövbe etme.
i.+ e 119a/10, 51b/14
i.+ ıla 96a/20
i.+ umuz 119a/10
i.+ un 51b/10

i. idicilerdür 100b/28

i. idüp 119a/4

i. 119a/11, 119a/9

istiḥbāb -4- [Ar.] bir şeyi iyi, güzel sayma.

i. 66a/31, 74b/25, 76a/30, 95b/11

istiḥḳāḳ -1- [Ar.] hak etme, hak kazanma, layık olma.

i.+ ıla 84b/24

istiḳbāl -1- [Ar.] gelecek.

i. itmişlerdür 60a/1

istincā -1- [Ar.] pislikten, necâsetten temizlenme.

i. ḳılmaḳ 56a/1

istircāʿ -1- [Ar.] geri dönme, tepme.

i. itse 61a/28

istiṣnā -2- [Ar.] ayrı tutma, ayrı tutulma.

i. ḳıldı 77a/9

i. ḳılduġı 64b/13

iş -74- iş, çalışma.

i.+ de 110b/11, 116a/10, 119b/19, 119b/29, 51b/10, 86a/17, 88b/14

i.+ den 108b/23, 108b/24, 51a/30, 63b/30, 80a/8, 94b/8

i.+ dür 51b/6

i.+ e 119a/5, 119a/6, 54b/30, 77b/31, 94a/15

i.+ i 117b/23, 120b/12, 55a/24, 76a/14, 76b/25, 76b/7, 78a/1, 79a/2, 83b/6

i.+ idür 81a/19

i.+ inde 52b/30, 52b/31, 76b/21

i.+ ine 119a/2, 81b/10

i.+ ini 90b/1, 94a/3

i.+ iñizde 110b/10

i.+ iñüz 68b/16

i.+ iñüze 120b/4

i.+ ler 114b/22, 115b/10, 116a/21, 119a/3, 52a/8, 52b/22, 52b/30, 53a/7, 71a/3, 72b/30

i.+ lerden 101b/21, 54a/4

i.+ lere 62b/10

i.+ leri 114b/21, 63b/6, 63b/8, 68b/21, 70a/26, 72b/24

i.+ lerin 117a/24, 71b/16

i.+ lerinden 63b/2

i.+ lerine 108b/20

i.+ lerni 76b/19

i.+ lerse 53a/7

i.+ lerüñ 73b/19

i.+ üm 57a/14

i.+ üñ 100a/27, 53a/6, 75a/9

i.+ üñi 57a/13

i. eyler 59b/22

i. 51b/2, 52b/9, 84a/14

işāret -25- gösterge, iz.

i.+ dür 87a/8, 90a/7, 97b/2

i.+ ile 105b/4

i. idüp 91b/26

i. ḳıldı 100a/18, 103b/10, 114b/26, 58a/9, 63b/16, 96a/31, 96b/25

i. ḳıldugı 79b/3

i. ḳılup 120b/9, 87a/7, 92a/20

i. ḳılur 104b/15, 61b/28, 63b/24, 64b/28, 65b/4, 68b/17, 69a/31

i. 63b/27, 80a/16

işbu -43- bu, işte bu.

i.+ dur 115b/31

i.+ ları 89a/21

i.+ nı 91a/2

i.+ nuñ 111a/27, 83b/14

i. 101a/10, 101a/29, 102b/21, 105b/22, 105b/9, 107a/18, 107a/30, 108a/26, 109a/27, 114b/18, 115a/5, 115b/5, 118b/14, 118b/15, 119a/21, 120a/15, 120a/4, 120b/12, 51a/1, 51a/11, 51b/6, 51b/8, 51b/9, 56a/21, 56a/30, 60a/16, 61a/23, 63b/9, 65b/28, 68a/28, 70b/27, 72b/30, 81b/13, 85a/23, 93b/26, 96a/27

işbuncılayın -1- işte bunun gibi.

i. 114b/16

işde -1- işte.

i. 60a/19

işhād -1- [Ar.] şahadet ettirme.

i.+ dur 94b/26

işid - -60- işitmek. krş. **eşid-**, **işit-**.

i.- eler 110b/17

i.- enler 110b/24

i.- icek 76a/11, 92b/14

i.- ici 104a/20, 104a/9, 89b/22

i.- icidür 66b/6

i.- üp 101a/11, 102b/23, 102b/3, 104a/17, 107b/11, 107b/5,

110b/11, 111a/4, 117a/20, 120a/29, 120a/31, 120b/1, 51b/10, 51b/4, 56b/15, 57b/15, 58b/17, 59a/28, 59b/19, 59b/22, 64b/20, 66b/2, 68a/22, 73a/28, 73a/9, 77a/26, 77b/16, 84a/12, 84a/22, 84b/7, 86a/14, 86a/22, 86a/7, 86b/7, 89b/7, 93b/30, 94b/9, 96b/5, 99a/15

i.- ür 104a/10, 116b/27, 58a/8, 61b/24, 72a/23, 78a/5, 78b/14, 84a/3, 88a/21

i.- ürler 63b/22

i.- ürlerdi 52b/1

i.- ürsin 105b/9

işidil - -1- işitilmek, duyulmak.

i.- ür 85a/12

işit - -30- işitmek. krş. **eşid-**, **işid-**.

i.- di 105a/18, 106a/4, 110b/18, 119b/16, 68a/16, 88b/24, 89b/5, 96a/27, 98a/29

i.- diler 103b/4, 107a/11, 84b/25, 98b/27, 98b/28

i.- dük 96b/18

i.- dükden 66b/3

i.- düklerin 98b/26

i.- düm 107a/3, 83a/11, 97b/28

i.- medi 110b/18

i.- medüñüz mi 112b/23

i.- medüñüz 59a/3

i.- mekden 63b/21

i.- mekile 114b/10, 59a/2

i.- meklük 52a/30

i.- mez 95a/19

i.- mezler 63b/23

işitdir - -1- işittirmek.

i.- meye 110b/17

işle - -96- yapmak, ortaya çıkarmak. krş. **işli-**.

i.- di 103a/17, 107a/15, 72b/4, 78a/19

i.- diler 108a/23, 94a/19

i.- dilerse 57b/6

i.- dise 103a/16

i.- dügi 114b/25, 93b/31, 94a/3

i.- dügin 55a/3

i.- düginden 58b/12

i.- dük 84a/14

i.- dükleri 119a/5, 72a/5

i.- düklerin 117a/17, 88a/21, 97b/24

i.- düñüzse 57b/7

i.- medi 55a/3

i.- mege 114b/21, 52a/9

i.- megi 77b/12

i.- mek 60b/25, 78a/18, 78a/23

günāh i.- mek 103a/19

ḫayr i.- mekdedür 78a/19

i.- mekden 114b/22, 118a/20

i.- mekile 119a/3, 60a/3, 63b/7, 96a/21

i.- meñ 70a/26, 72b/22

i.- meydi 103a/18

i.- meye 104a/14

i.- meyeceginden 72b/4

i.- meyem 78a/18

i.- meyesiz 103a/19

i.- meyince 51b/9

i.- mez 52a/23

i.- mezem 78a/1

i.- mezüz 96a/11

i.- r 101a/23, 105a/30, 117b/23, 52a/9, 66a/12, 76b/25, 87a/16

i.- rdi 68a/8, 72b/30

i.- rken 56b/18

i.- rler 116a/23, 120b/14, 58b/7

i.- rlerdi 72b/6

i.- rse 101a/23, 103a/13, 92b/1, 92b/3, 96b/23, 96b/24

i.- rseñ 57a/3

i.- rseñüz 77b/26

i.- rsin 57a/4

i.- rsiz 107b/8, 71a/4

i.- rüz 96a/11

i.- se 113b/2, 114b/24, 118a/17, 60b/2, 80a/29, 81a/1, 81a/29, 94a/5

i.- ye 71a/3, 73a/3

i.- yeciken 72b/4

i.- yeler 54a/5, 55a/24, 55a/3

i.- yeni 114b/31

i.- yüp 52a/22, 53b/19, 68a/14, 94a/2

günāh i.- yüp 70a/19

günāhlar i.- yüp 75b/12

işlen - -3- işlenmek, yapılmak.

i.- e 73b/18

i.- ürse 103a/11, 107a/13

işli - -1- yapmak, ortaya çıkarmak. krş. **işle-**.

i.- yecek 118a/31

İşmirīl -11- [Ar.ö.i.] ?

İ.+ dür ʿaleyhi’s-selām 84b/30

İ. ʿaleyhi’s-selām 84b/13, 84b/22, 84b/3, 85a/22

İ. 84b/18, 84b/26, 84b/6, 85a/7, 85b/1

İşmirīl bin Heliḳāş -1- [Ar.ö.i.] ?

İ.+ a 84b/2

it - -396- etmek, yapmak (yardımcı eylem). krş. **id-**.

emr i.- di 51b/1, 51b/20, 54a/25, 73a/10

helāk i.- di 86a/31

imtināʿ i.- di 111b/12

ḳaṣd i.- di 117b/30

seyr i.- di 119b/31

sükūt i.- di 88b/25

ḫayr i.- digüñ 91a/4

i.- diler 114b/2, 55b/8

feṯḥ i.- diler 119a/31

ġażab i.- diler 111a/5

ḫarc i.- diler 62b/28

iʿrāż i.- diler 102a/8, 57b/15

iḳrār i.- diler 112a/5

ḳabūl i.- diler 108b/25, 96a/17

ḳahr i.- diler 84a/31

ḳaṣd i.- diler 107b/21, 107b/29

ḳatl i.- diler 120a/12

ketm i.- diler 61b/19

menʿ i.- diler 51b/2

mücādele i.- diler 108b/1

naḫr i.- diler 69b/18

redd i.- diler 108b/13

ṣulḥ i.- diler 69a/21

şirk i.- diler 97b/22

ṭaleb i.- diler 112a/16, 51b/5, 65b/14

ṭalep i.- diler 55b/10

taṣdīḳ i.- diler 60b/24

telḳīn i.- diler 118a/23

terk i.- diler 52a/17, 65a/9, 69b/25, 76a/1, 76b/12, 84b/7

ẓann i.- diler 84b/26

mehr i.- dilerse 82b/13

kesb i.- dise 102a/17

menʿ i.- dü 105a/24

i.- dügi 65a/19, 91a/1

ġarḳ i.- dügi 99a/19

ḫayr i.- dügi 91a/1

helāk i.- dügi 117b/17

ḥükm i.- dügi 114a/15

ḳaṣd i.- dügi 66a/9

menʿ i.- dügi 81a/30

seyr i.- dügi 62b/9

ẕikr i.- dügi 64b/6, 67a/16, 99a/14

ṣabr i.- dügiçün 79b/22

seyr i.- dügiçün 105b/31

nehy i.- düginden 70b/29

i.- dügümüz 86b/25

rızḳ i.- dügümüz 64a/6

keyd i.- dügünden 117a/17

i.- dügüñüz 70a/21, 70a/22, 72b/8

cemʿ i.- dügüñüz 91b/29

ni i.- dügüñüz 59a/5

terk i.- dügüñüz 69b/25

ʿafv i.- dük 96b/24

beyān i.- dük 83b/2

taṣdīḳ i.- dük 111b/26

duḫūl i.- dükden 81a/15

ḥarb i.- dükleri 120a/13

kesb i.- dükleri 91a/26

vaṣf i.- dükleri 55b/8

kesb i.- düklerin 87b/2

ẕikr i.- düklerinleyin 71b/20

i.- düklerinüñ 113b/6

ḳaṣd i.- düklerinüñ 66a/6

cehd i.- düm 117b/17

rücūʿ i.- düm 78b/3

vaẓʿ i.- düñüz 109a/27

ẕikr i.- düñüz 82b/2

i.- e 86a/25

i.- gil 72a/12

menʿ i.- medi 105b/12

mess i.- medi 104b/1

neşr i.- medi 65a/1

ṭaleb i.- medi 95b/27

ẕikr i.- medi 78a/29

ḳaṭʿ i.- mediler 60a/18

menʿ i.- mediler 96a/17

saʿy i.- mediler 61b/11

duḫūl i.- medin 78b/24

naḳṣ i.- medin 110a/19, 65b/25

ṭaleb i.- medin 95b/25

tevbe i.- medin 118a/17

ẕikr i.- medin 60b/8

ʿadl i.- medük 93a/19

i.- medüklerinüñ 113b/7

i.- medüm mi 91a/5

i.- mege 116b/14, 69a/25, 76a/1

ʿaḳd-i nikāḥ i.- mege 82b/4

cemʿ i.- mege 100a/7, 60a/6

defʿ i.- mege 115a/4, 91b/20

ḥac i.- mege 61b/5

helāk i.- mege 99a/19

ıṣlāḥ i.- mege 76b/22

intiḳām i.- mege 118b/21, 118b/22, 118b/24

ḳabż i.- mege 98a/11

ḳatl i.- mege 107b/21

ḳażā i.- mege 61b/10

ḳıtāl i.- mege 86a/16

muḳātele i.- mege 75b/12

rücūʿ i.- mege 77a/23, 78b/4

terk i.- mege 113b/11

cehd i.- megi 116b/24

ḳıtāl i.- megi 75b/11

muḳātele i.- megi 69a/27

kesb i.- megiçün 52a/23

i.- mek 77b/9, 79b/6

ʿadl i.- mek 81b/17

ʿafv i.- mek 65b/29, 65b/30

beyʿ i.- mek 93b/23

cemʿ i.- mek 64b/30

ıṣlāḥ i.- mek 66b/11

ikrāh i.- mek 88a/16

imtināʿ i.- mek 95b/1

infāḳ i.- mek 76b/2

intiḳāl i.- mek 88b/20, 88b/21

iṭāʿat i.- mek 114a/10

ḳıṣāṣ i.- mek 65b/30

ḳıtāl i.- mek 69b/21, 69b/22, 75a/25

kitābet i.- mek 94b/26

menʿ i.- mek 75a/26

muḳātele i.- mek 69b/9, 75a/24

mübāşeret i.- mek 68a/27

nehy i.- mek 114b/24

nikāḥ i.- mek 80a/29

raḥim i.- mek 118a/25

recʿat i.- mek 80a/19, 81a/26

saʿy i.- mek 61b/12

ṣadaḳa i.- mek 70a/15

ṣulḥ i.- mek 55a/29

sükūn i.- mek 61a/1

sünnet i.- mek 58a/17

şirk i.- mek 69b/14

ṭaleb i.- mek 73a/31, 98b/13

tekbīr i.- mek 72a/31

temettuʿ i.- mek 70b/27

terk i.- mek 118a/30, 69b/25, 82a/22, 97a/27

teʾḫīr i.- mek 76a/14

vaṣiyyet i.- mek 66a/26

yaġma i.- mek 69b/15

ẕikr i.- mek 72a/16

ibṭāl i.- mekçün 93b/29

cimāʿ i.- mekde 79b/31

faḫr i.- mekde 90a/9

ibṭāl i.- mekde 109b/10

icrā i.- mekde 66b/10

ṣabr i.- mekde 79b/23

ṭalep i.- mekde 71a/21

ṭalep i.- mekdedür 64a/2

i.- mekden 79a/31

ʿibādet i.- mekden 75a/26

çalḳḳoyın i.- mekden 77b/17

dostlıḳ i.- mekden 116b/22

emr i.- mekden 94b/26

ḥac i.- mekden 113b/19

ḳatl i.- mekden 69b/8

ḳıtāl i.- mekden 117a/22, 75a/28

muḳātele i.- mekden 69b/11, 69b/9

recʿat i.- mekden 79a/1

ṭaleb i.- mekden 94b/8

terk i.- mekden 76b/17, 78b/8

żāyiʿ i.- mekden 72b/4

ẓulm i.- mekden 118a/28, 71a/12, 75b/12

iḳrār i.- mekdür 65a/19

menʿ i.- mekdür 114b/31, 68a/29

terk i.- mekdür 95b/16

ibṭāl i.- mekiçün 87a/30

menʿ i.- mekiçün 110b/5, 69a/9

taṣdīḳ i.- mekiçün 70b/12

tekẕīb i.- mekiçün 113a/5

teʾkīd i.- mekiçün 88b/24

beyān i.- mekile 74a/25
defʿ i.- mekile 86b/22
ġazā i.- mekile 75a/6
ḥükm i.- mekile 68b/22
ḳahr i.- mekile 56a/5
menʿ i.- mekile 70a/28
nifāḳ i.- mekile 116b/10
ṣabr i.- mekile 60b/27, 60b/28
ṣadaḳalar i.- mekile 92a/22
tafṣīl i.- mekile 87a/1
telbiye i.- mekile 71a/2, 71a/24
terk i.- mekile 71a/5
terk i.- meklige 94a/26
defʿ i.- mekligi 86b/15
tamām i.- memek 81b/30
cimāʿ i.- memekdür 68a/4
cimāʿ i.- memeklik 68a/2
ḥükm i.- memiş 52b/29
i.- meñ 114a/26
ḳaṣd i.- meñ 92a/9
menʿ i.- meñ 81b/13
muḳātele i.- meñ 85b/7
żāyiʿ i.- meñ 114b/3, 81b/2
i.- mese 66a/24, 79b/7
cimāʿ i.- mese 78b/5
defʿ i.- mese 86b/18
iḳrār i.- mese 65a/18
terk i.- mese 118a/8
rücūʿ i.- meseler 119a/6
i.- mesün 80a/26
imtināʿ i.- mesün 95b/28
żāyiʿ i.- mesün 95b/27
i.- mesünler 113b/6
emr i.- meydi 87a/12
i.- meye 66a/22, 66a/27, 78a/10, 80a/7
ʿadl i.- meye 80a/7
ʿamel i.- meye 52a/21
esīr i.- meye 94a/31
ḥac i.- meye 70b/21
imtināʿ i.- meye 95a/9
menʿ i.- meye 79a/16
minnet i.- meye 79a/25
naḳṣ i.- meye 95a/22
naẓar i.- meye 64b/3
ziyāde i.- meye 69b/31, 95a/21
i.- meyeler 79a/2
cevr i.- meyeler 69b/29

ḫayf i.- meyeler 70a/3
iḳbāl i.- meyeler 112a/12
ḳabūl i.- meyeler 95b/2
minnet i.- meyeler 91a/18
taʿarruż i.- meyeler 69a/22
terk i.- meyeler 69b/16
ẓan i.- meyeler 116a/13, 51a/15, 93a/1
i.- meyem 78a/10
yaḳınlıḳ i.- meyem 78a/29
ışlāḥ i.- meyesiz 78a/3
iʿrāż i.- meyesiz 75a/31
ilḥāḥ i.- meyesiz 95b/13
muḳātele i.- meyesiz 84b/5
şürūʿ i.- meyesiz 68a/29
taṣrīḥ i.- meyesiz 82b/1
terk i.- meyesiz 60a/21
yardım i.- meyesiz 70a/10
muḳātele i.- meyevüz 84b/6
şirk i.- meyevüz 109a/10
cimāʿ i.- meyince 81a/6
ḳabż i.- meyince 95b/24
muḳātele i.- meyince 69b/9
ṣadaḳa i.- meyince 112b/10
ʿuḳūbet i.- meyüp 78a/25
fikr i.- meyüp 57a/8
imtināʿ i.- meyüp 95a/31
taḳṣīr i.- meyüp 71a/21, 81a/17
temiz i.- meyüp 90a/12
terk i.- meyüp 52a/4
i.- mez 68a/5
ʿuḳūbet i.- mez 118a/9, 91a/14
edā i.- mez 110a/20
ḫayf i.- mez 94b/20
iʿtibār i.- mez 92b/15
idrāk i.- mez 118b/8
iltifāt i.- mez 92b/16
ḳabūl i.- mez 56b/19, 91b/31
teklīf i.- mez 96b/21
terk i.- mez 52a/9, 97a/27
żāyiʿ i.- mez 116a/26, 92b/19
ẓulm i.- mez 101a/3
hicret i.- mezden 114b/11
taʿaḳḳul i.- mezken 63b/15
fehm i.- mezler 63b/22
ḳaṣd i.- mezler 81a/21
muḳātele i.- mezler 116b/24
terk i.- mezler 116b/24, 62b/17

ẕikr i.- mezler 54b/5

ḫalāṣ i.- mezmiş 112b/7

ġusl i.- mezse 79b/15

iḳrār i.- mezseñüz 94b/7

helāk i.- mezsin 51a/29

infāḳ i.- mezsiz 93a/22

farḳ i.- mezüz 111b/27, 58a/1

helāk i.- mezüz 51a/30

ḳaṭʿ i.- mezüz 98b/25

nefy i.- mezüz 96b/16

terk i.- mezüz 52b/14

i.- miş olmaz 78b/5

i.- miş 78a/30

sāḳıṭ i.- miş 115a/6

taʿẓīm i.- miş 92a/3

taḫfīf i.- miş 92a/4

taḳdīr i.- miş 82b/27

temṣīl i.- miş 63b/26

ẓulm i.- miş 81a/30

rızḳ i.- mişdi 112b/22

helāk i.- mişdür 86a/2

ikrām i.- mişdür 59a/14

tevḥīd i.- mişdür 62b/23

ḥükm i.- mişidi 51a/23

ʿarż i.- mişler 72a/9

sehv i.- mişler 54b/11

ẕikr i.- mişler 92a/1

ẓulm i.- mişlerdi 116b/5

istiḳbāl i.- mişlerdür 60a/1

ittifāḳ i.- mişlerdür 64a/15

mübālaġa i.- mişlerdür 98b/22

ẓulm i.- mişlerdür 113a/15

beyān i.- mişüz 51a/2

sehv i.- mişüz 110b/12

ʿafv i.- se 118b/28

cimāʿ i.- se 77b/17, 78b/6

deyn i.- se 94b/27

ġażab i.- se 110b/19

ḥarāmlıḳ i.- se 64a/23

ḫiẕmet i.- se 79a/25

iʿrāż i.- se 111b/4

imtināʿ i.- se 95a/25

inkār i.- se 65a/23

istircāʿ i.- se 61a/28

ṣadaḳa i.- se 70a/16

ṭalep i.- se 64b/30, 65b/23

taṣdīḳ i.- se 69b/12

telef i.- se 70a/3

temettuʿ i.- se 70b/16

terk i.- se 52a/3

ẓulm i.- se 69b/26

ʿahd i.- seler 65b/1

inkār i.- seler 73b/28

ḳaṣd i.- seler 112a/13

muḳātele i.- seler 69a/29, 69b/10

taṣdīḳ i.- seler 52a/26

terk i.- seler 69b/15

i.- sün 112a/29

ḥisāb i.- sün 67a/23

niyyet i.- sün 80a/26

ẕikr i.- sün 61a/30

ḥac i.- sünler 113b/6

arzū i. 71a/31

ḳıyās i. 79b/26

terk i. 52a/5

iṭāʿat -11- [Ar.] emre uyma, söz dinleme.

i.+ e 114a/15

i.+ ine 103b/9

i. idüp 114a/18

i. itmek 114a/10

i. ḳılmaġı 103b/9

i. ḳılmadı 92a/5

i. ḳılmaḳ 109a/7

i. ḳılmayan 103b/10

i. 114a/13, 114a/7, 92a/5

ʿitāb -1- [Ar.] azarlama.

ʿi.+ ına 116a/6

itdür - -11- [Ar.] ittirmek, iteklemek.

ḥareket i.- dügi 62b/8

rücūʿ i.- e 57a/18

meyl i.- esiz 113b/20

nefret i.- mekçün 74a/9

ṭulūʿ i.- meyince 88b/28

cürʾet i.- üp 65a/6

ḥaẓ i.- üp 110b/13

ḥaẕer i.- üp 72b/7

ḥıfẓ i.- üp 106a/24

raġbet i.- üp 82a/19

tebdīl i.- ürlerdi 64b/21

iʿtibār -4- [Ar.] saygı görme, saygı gösterme.

i. idicek 54a/10

i. idüp 81a/20

i. itmez 92b/15

i. ḳılup 55a/31

iʿtidā -1- [Ar.] hadden geçme.

i. ḳılmañ 69b/28

iʿtiḳād -9- [Ar.] inanma, inanç.

i.+ ı 113b/10

i.+ ımuz 57b/23

i.+ ına 113b/10

i.+ leri 85b/18

i.+ uñuzı 70a/22

i. iderler 116a/21

i. ḳılavuz 57b/23

i. ḳılmadılar 58a/1

i. ḳılmaḳdan 52a/26

iʿtikāf -3- [Ar.] bir yere kapanıp dışarıya çıkmadan ibâdetle meşgul olma.

i.+ de 68a/30

i.+ e 68a/25, 68a/26

iʿtimād -1- [Ar.] güvenme.

i. idüp 117a/24

iʿtiṣām -1- [Ar.] günahtan sakınma, bir şeye sarılıp sıkı sıkı tutma.

i.+ a 114a/22

itlāf -1- [Ar.] öldürme.

i. iderse 79b/17

ittifāḳ -6- [Ar.] anlaşma, fikir birliği.

i.+ dur 77a/20, 93a/2

i. idüñ 92a/7

i. idüp 104b/11

i. itmişlerdür 64a/15

i. 64a/17

iv - -1- evmek, acele etmek.

i.- meñ 99a/30

ʿivaż -7- [Ar.] bedel, karşılık.

ʿi.+ ı 84a/7

ʿi.+ ın 116a/25

ʿi.+ lar 92a/13

ʿi.+ ları 119a/6

ʿi.+ ların 53b/8, 93b/5

ʿi. 76b/20

ʿivażlan - -1- [Ar.+Tr.] karşılık bulmak.

ʿi.- up 116a/24

iveci -1- aceleci.

i.+ le 85b/5

iviş - -1- acele etmek, hızlı davranmak.

i.- ürler 116a/22

iy -43- ey (seslenme edatı).

i. 100b/19, 103a/17, 107b/15, 109a/22, 109b/14, 109b/18, 113b/25, 113b/8, 114a/7, 115a/26,

115a/8, 116b/31, 118a/12, 120b/13, 52b/3, 56b/14, 56b/30, 57a/18, 62a/15, 63b/2, 65b/15, 66b/15, 69a/27, 69b/13, 69b/5, 71b/25, 71b/31, 74b/6, 79b/9, 81a/30, 85b/18, 85b/24, 87a/19, 89b/19, 91a/19, 91b/28, 94b/2, 94b/23, 96b/26, 96b/29, 97a/6, 98b/30, 99a/1

ʿiyāl -3- [Ar.] Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kişiler.

ehl-i ʿi.+ imüz 84b/6

ehl-i ʿi.+ ine 76a/28

ʿi.+ iñüzüñ 76a/27

ʿiye -1- sahip, mâlik.

ʿi.+ si 97b/9

iz -1- işaret, delil.

i.+ ince 63b/14

iẕā -1- [Ar.] eza, eziyet.

i.+ larına 117a/15

iẕhār -3- [Ar.] açığa çıkarma.

i. ide 98b/7

i. iderler 116b/26

i. idüp 102b/29

iẕn -2- [Ar.] izin.

i.+ ile 106b/2

i. 79b/17

ʿizz -3- [Ar.] yücelik, ululuk, şeref.

ʿi.+ ü 76b/4, 76b/5

ʿi.+ üm 88b/27

ʿizzet -5- [Ar.] yücelik, ululuk, şeref.

ʿi.+ e 102b/25, 76b/6

ʿi.+ in 118b/28

ʿi.+ üm 59a/30

ʿi. 103b/3

K

Kaʿb -4- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'e kâtiplik yapan ve Kur'an'a hizmetleriyle tanınan sahabi.

K. 110b/9, 70b/8, 70b/9

ḳab -1- kap.

ḳ. 87a/7

ḳabāil -1- [Ar.ç. **kabîle**] kabileler, boylar.

ḳ.+ den 114a/26

Kaʿbe -34- [Ar.ö.i.] Müslümanların kıblesi.

K.+ den 109b/26, 109b/27, 58b/17, 58b/22, 58b/23, 58b/24, 59b/2, 59b/4, 60a/9

K.+ din 60a/13, 60a/14

K.+ dür 55b/1, 55b/2, 59a/31

K.+ nüñ 101a/25, 113a/23, 113a/29, 56b/8, 56b/9

K.+ ye 58b/17, 58b/26, 59a/15, 59a/26, 60a/17, 70a/27

K.+ yi 113a/27, 113b/10, 56a/10, 56a/12, 56a/21

K. 52b/25, 56b/14, 59b/13

ḳabīḥ -3- [Ar.] çirkin, kötü.

ḳ.- i sīret 119a/14

ḳ. 76a/10, 97b/26

ḳabīle -18- [Ar.] aynı soydan gelen topluluk, boy.

ḳ.+ den 100a/6, 114b/11, 65b/11

ḳ.+ lerinden 65b/10

ḳ.+ nüñ 101a/26, 114b/14

ḳ.+ ñüze 74b/21, 74b/22

ḳ.+ si 114b/10, 114b/8, 63a/24

ḳ.+ sin 58a/12, 75b/6

ḳ.+ ye 74b/26

ḳ. oldı 57b/28

ḳ. 65b/10, 65b/14, 81a/5

kābin -4- [Far.] nikâhta güvey tarafından geline verilmesi taahhüt edilen para.

k.+ i 82b/12, 82b/14, 82b/28

k.+ in 80a/11

Kaʿbi'bni Eşref -1- [Ar.ö.i.] İslâm'a düş- manlığıyla tanınan Yahudi şairi. krş. **Kaʿbü'bni Eşref**, **Kaʿb bini'l Eşref**, **Kaʿb bin Eşref**, **Kaʿb ibni Eşref**.

K.+ dür 61b/17

ḳablan - -1- kaplanmak.

ḳ.- dı 89b/9

ḳabr -9- [Ar.] kabir, mezar.

ḳ.+ i 106b/23, 106b/31

ḳ.+ ine 107a/1, 61b/21

ḳ. 106b/23, 107a/1, 83b/30, 88a/25, 88a/27

ḳabūl -47- [Ar.] razı olma, onaylama.

ḳ. etmeyüp 95b/4

ḳ. eyledi 104a/29, 104b/17, 104b/2, 105a/9, 97a/10

ḳ. eyledük 111a/28

ḳ. eylegil 104a/20

ḳ. eyleye 92a/12

ḳ. ider misiz 111a/27

ḳ. ider 117a/20, 118a/9, 56b/19, 59a/19, 84a/16, 91a/14, 91b/31, 99a/4

ḳ. idici 105a/9, 89b/22

ḳ. idicisin 56b/16

ḳ. idüp 52a/2, 54b/17, 54b/19, 56b/15, 61b/14, 68b/17, 92a/13, 92b/19, 93a/4, 94a/13

ḳ. itdiler 108b/25, 96a/17

ḳ. itmeyeler 95b/2

ḳ. itmez 56b/19, 91b/31

ḳ. ḳılmaġıla 60b/11

ḳ. olacaḳ 112b/5, 55b/1

ḳ. olmaz 79a/12

ḳ. oluna 112a/27, 112b/1

ḳ. olundı 56b/21

ḳ. olunmaya 70a/15, 87a/22

ḳ. olunmaz 112b/2, 91b/31

ḳabūllıġ -3- [Ar.+Tr.] kabul olma.

ḳ.+ ın 56b/17, 56b/21

ḳ.+ ında 56b/17

Kaʿbü'bni Eşref -1- [Ar.ö.i.] İslâm'a düş- manlığıyla tanınan Yahudi şairi. krş. **Kaʿbi'bni Eşref**, **Kaʿb bini'l Eşref**, **Kaʿb bin Eşref**, **Kaʿb ibni Eşref**.

K. 55b/12

ḳabż -8- [Ar.] tutma, kavrama.

ḳ.+ ıla 95b/24

ḳ. eyledi 89a/24

ḳ. eyleñ 95b/23

ḳ. ider 60a/4

ḳ. idüp 84a/16, 84a/17

ḳ. itmege 98a/11

ḳ. itmeyince 95b/23

Kaʿb bini'l Eşref -2- [Ar.ö.i.] İslâm'a düş- manlığıyla tanınan Yahudi şairi. krş. **Kaʿbi'bni Eşref**, **Kaʿbü'bni Eşref**, **Kaʿb bin Eşref**, **Kaʿb ibni Eşref**.

K. 103a/23, 109b/27

Kaʿb bin Eşref -5- [Ar.ö.i.] İslâm'a düş- manlığıyla tanınan Yahudi şairi. krş. **Kaʿbi'bni Eşref**, **Kaʿbü'bni**

Eşref, **Kaʿb bini'l Eşref**, **Kaʿb ibni Eşref**.

K.+ dür 88a/26

K.+ e 110b/8

K. 101b/26, 111b/6, 115b/25

Kaʿb bin Mālik -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in meşhur üç şairinden biri.

K. 120b/6

Kaʿb bin ʿUcre -1- [Ar.ö.i.] hakkında fidye ayeti nâzil olan sahabi.

K. 70b/7

Kaʿb ibni Eşref -1- [Ar.ö.i.] İslâm'a düşmanlığıyla tanınan Yahudi şairi. krş. **Kaʿbi'bni Eşref**, **Kaʿbü'bni Eşref**, **Kaʿb bini'l Eşref**, **Kaʿb bin Eşref**.

K. 98a/31

ḳacaḳ -1- kap kacak.

ḳ. 87a/7

ḳaç - -24- kaçmak, uzaklaşmak.

ḳ.- a 56a/18, 80b/20

ḳ.- acaḳ 80b/21, 80b/27

ḳ.- arlar 115b/28, 85b/8

ḳ.- arlardı 120a/14

ḳ.- asız 120a/9

ḳ.- dı 51a/5

ḳ.- dılar 83b/19, 99b/21

ḳ.- ıcaḳ 80b/21

ḳ.- maḳ 117b/1, 64a/25

ḳ.- mañ 84a/3

ḳ.- maya 79a/10

ḳ.- tı 51a/5

ḳ.- tılar 120a/31

ḳ.- up 107b/21, 79b/16, 83b/25, 88a/8, 89a/6

ḳaç -2- ne kadar.

ḳ.+ dur 99b/27

ḳ. 67a/23

ḳaçan -142- nasıl, ne zaman, ne zaman ki.

ḳ. 101a/26, 102a/16, 102a/25, 104b/23, 104b/26, 105a/17, 106a/12, 106a/7, 109a/8, 111a/25, 111a/8, 112a/12, 112a/18, 114a/19, 114b/24, 115a/2, 115a/20, 115a/23, 115a/26, 115a/6, 116a/7, 117a/19, 117a/22, 117a/4, 117a/5,

118a/8, 118a/9, 118b/10, 118b/21, 118b/22, 118b/23, 119a/2, 119b/21, 52a/21, 55a/11, 55a/23, 55a/4, 55a/5, 56b/16, 57a/20, 58a/15, 60b/15, 61a/1, 61a/19, 61b/21, 61b/24, 62b/16, 63a/13, 63a/14, 63a/16, 63a/26, 63a/28, 63a/30, 63b/11, 64a/22, 65a/31, 65b/15, 66a/15, 66a/17, 67a/13, 67a/7, 67b/3, 67b/9, 68b/19, 68b/9, 69a/10, 69a/5, 69b/10, 69b/12, 69b/23, 69b/6, 70a/16, 70a/9, 70b/14, 71a/10, 71a/23, 71b/15, 71b/18, 71b/25, 71b/30, 71b/8, 72b/22, 72b/29, 73a/12, 73a/15, 74b/1, 77a/30, 77b/16, 77b/17, 77b/31, 77b/4, 78a/12, 78b/4, 79a/15, 79a/21, 79a/4, 80b/12, 80b/25, 81a/15, 81a/16, 81a/24, 81a/4, 81b/12, 81b/13, 81b/22, 82a/10, 82a/16, 82a/18, 82b/10, 82b/20, 83a/25, 83a/6, 85a/1, 85a/10, 85b/20, 85b/7, 88b/21, 88b/22, 88b/30, 89a/21, 91a/20, 91a/8, 92a/13, 92b/9, 93b/13, 93b/21, 93b/24, 93b/26, 94b/23, 94b/27, 95a/25, 95a/30, 95b/10, 95b/13, 96a/19, 97a/12, 97b/12

ḳadar -83- kıyaslama ölçüsü.

ḳ.+ dur 100a/14, 111b/18, 118b/7, 55a/8, 62b/23, 63a/1, 87b/28, 94b/28

ḳ.+ ı 83a/31

ḳ. 100b/9, 102a/10, 102a/11, 102a/18, 104b/6, 105b/21, 111b/17, 113b/4, 114a/13, 114a/18, 115a/24, 115a/27, 117b/17, 118b/12, 118b/14, 118b/15, 118b/16, 118b/17, 119a/29, 119b/26, 51a/4, 52a/5, 53b/8, 54a/23, 55a/19, 56a/12, 56b/6, 60b/20, 64a/21, 64a/30, 65a/28, 67a/14, 69b/27, 70a/2, 70a/3, 71a/11, 71a/6, 73b/23, 74a/4, 74b/24, 76a/28, 77b/1, 78a/11, 79b/22, 80a/11, 80a/16, 80b/13, 80b/23, 81b/16, 81b/18, 81b/31, 82a/7, 82b/22, 82b/3,

83b/8, 84a/15, 84a/16, 86b/8, 87a/7, 88a/7, 89a/27, 92b/7, 93a/21, 93b/26, 94b/19, 96a/7, 97b/4, 98b/20

ḳadem -4- [Ar.] ayak, adım.

ḳ.+ leri 105b/21

ḳ.+ lerinüñ 113b/2

ḳ. olanlardan 56b/25

ḳ. 109b/4

ḳader -1- [Ar.] Allah tarafından ezelde tâyin ve tespit edilmiş hükümlerin bütünü, alın yazısı.

ḳ.+ e 82a/5

ḳadīm -3- [Ar.] eski.

ḳ.+ dür 87b/1, 96b/11, 96b/14

ḳādir -19- [Ar.] gücü yeten.

ḳ.+ dür 105a/30, 105a/5, 105a/6, 106a/18, 106a/7, 52b/19, 53b/1, 60a/5, 60a/6, 83b/22, 89b/12, 90a/6

ḳ.+ in 88b/28

ḳ.+ sin 102b/11, 89b/21

ḳ. olmasa 78b/1

ḳ. olsa 78b/4

ḳ. 102b/23, 83b/21

ḳadīr -1- [Ar.] her şeye gücü yeten, kudret sahibi Allah.

ḳ.+ dür 103a/12

ḳadr -6- [Ar.] değer, kıymet.

ḳ.+ i 64b/18

ḳ.+ in 60a/30, 76a/16

ḳ.+ ini 92b/5

ḳ. 67a/5, 67a/6

Ḳadūm -1- [Ar.y.a.] Şam yakınında bir köyün adı.

Ḳ.+ ıdı 58a/24

ḳafa -1- baş.

ḳ.+ sına 86a/21

kāfir -210- Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed'in peygamberliğine ve Allah'tan getirdiklerine inanmayan yahut bunlardan birini inkâr eden kimse.

k.+ den 69b/1, 74b/14

k.+ din 97a/12

k.+ dür 51a/21, 65a/18, 65a/24

k.+ e 103a/3, 112a/19, 70a/18, 93a/18, 93a/21, 99b/19

k.+ i 103a/2, 117b/23, 53b/2, 56b/2
k.+ idi 102b/24
k.+ ile 69b/1
k.+ in 52a/2
k.+ le 117b/12, 91b/17
k.+ ler 103b/24, 103b/25, 109a/2, 111b/15, 115a/16, 115a/18, 116a/18, 116a/26, 116b/23, 116b/9, 117b/12, 118a/16, 118a/17, 53b/27, 54b/1, 55a/29, 58b/28, 59a/7, 62b/15, 62b/20, 62b/21, 63a/1, 63b/22, 63b/25, 69a/25, 69b/23, 70a/25, 73a/24, 73b/15, 74a/17, 74b/10, 75a/19, 75a/22, 76a/7, 83a/10, 85a/1, 85a/2, 86b/16, 87a/23, 91b/8, 99a/15, 99b/16, 99b/2, 99b/20
k.+ lerde 117b/15
k.+ lerden 108a/13, 117a/22, 117a/24, 120a/21, 62a/5, 86a/31
k.+ lerdür 108a/12, 52b/9, 99b/17
k.+ lere 100b/2, 118a/18, 52b/5, 55a/23, 56a/7, 56b/3, 61b/28, 63b/18, 63b/19, 69b/5, 84b/3, 87b/18, 99a/23, 99b/11, 99b/30
k.+ leri 103a/1, 103a/10, 103b/7, 58b/17, 69b/6, 74b/11, 84a/31, 86b/17, 91a/27, 99a/14, 99a/24, 99b/17
k.+ leridir 53a/13
k.+ lerile 108a/16, 115b/16, 116b/22, 75b/12, 75b/3
k.+ lerinden 107b/17
k.+ lerine 74a/2, 99a/26
k.+ lerini 69b/14
k.+ lerinüñ 74a/1, 99a/16
k.+ lerle 65b/1
k.+ lerni 74b/10
k.+ lersiz 94b/8
k.+ lerüñ 103b/9, 108a/15, 111b/15, 115a/21, 117a/20, 117a/25, 63a/13, 69b/10, 87b/19, 97a/13, 97b/24, 99b/21
k.+ se 61b/27
k. ḳılur 113b/27
k. mi 115a/31
k. ola 56b/5

k. olalar 52b/9

k. olanlar 56a/8

k. olanlara 112a/8

k. olanlardan 117b/25

k. olavuz 51b/7

k. oldı 51a/19

k. oldılar 108a/20, 112a/16, 112a/4, 112a/6, 112b/1, 112b/4, 51a/18, 62a/4, 74a/21, 88a/26

k. olduñuz 115b/1

k. olısarlar 56a/8, 56b/30

k. olmadı 51a/17, 51a/19

k. olmaḳ 75a/27

k. olmañ 60b/13

k. olmasa 51a/22, 61b/27

k. olmaya 54a/27, 79a/14, 91b/25

k. olmayup 52a/5

k. olsa 118a/19, 61b/21, 70a/17, 88a/19

k. oluñ 110a/1

k. olup 101b/3, 111a/14, 114a/9, 62a/6, 75b/1, 87a/14, 99a/6

k. olur 103a/4, 113b/5, 118a/19, 51a/18, 52a/3, 52a/9, 59a/12, 68b/18, 70a/16, 92a/2

k. olurdı 52a/5

k. olurlar 116a/9

k. 102b/18, 102b/19, 112a/11, 117b/15, 117b/24, 61b/30, 72b/11, 74b/13, 74b/4, 75a/6, 76b/1, 77a/22, 77a/7, 85b/25, 86a/6, 88a/7, 88b/24, 89b/24, 91a/28, 97a/9

ṣaff-ı k. 70a/18

kāfire -1- [Ar.] hakkı tanımayan, bilmeyen.

k.+ yidi 76b/31

kāhin -1- [Ar.] kehânet sahibi kimse, falcı.

k.+ ler 97a/28

ḳahr -6- [Ar.] derin üzüntü, keder.

ḳ.+ ıla 83b/6

ḳ. eyleye 99b/30

ḳ. idi virmekde 109b/9

ḳ. itdiler 84a/31

ḳ. itmekile 56a/4

ḳ. olup 99b/11

ḳaḥṭ -1- [Ar.] kuraklık, kıtlık.

ḳ.+ ı 61a/13

ḳāim -6- [Ar.] ayakta duran, namaz kılan.

ḳ.+ dür 87b/1, 87b/2, 97b/6

ḳ. ola 112a/11, 112a/12

ḳ. olmaḳdan 115b/23

ḳaḳ -1- en.

ḳ. + sonra 118b/13

ḳaḳı - -10- öfkelenmek, kızmak, itiraz etmek.

ḳ.- maġın 118b/21, 118b/22, 118b/23, 118b/27

ḳ.- maḳ 117a/10

ḳ.- maḳlıġuñuz 117a/7

ḳ.- salar 118b/21, 118b/22, 118b/23

ḳ.- yup 117a/5

ḳaḳıd - -1- kızdırmak, öfkelendirmek.

ḳ.- a 71a/4

ḳal - -84- kalmak, durmak.

ḳ.- a 87b/5, 91b/17

ḳ.- alar 103b/7, 58a/6, 70a/10

çāresüz ḳ.- alar 88b/30

maḥrūm ḳ.- alar 91a/27

ḳ.- an 105b/10, 106b/4, 107b/26, 111b/17, 115a/1, 53b/28, 58a/13, 63a/14, 66a/21, 71b/6, 72b/3, 86a/23, 94b/7, 97a/18, 97b/7

ḳ.- anı 57b/29, 85b/8, 94b/3

ḳ.- anları 120a/18

ʿāciz ḳ.- asız 92a/11

ḳ.- dı 104b/13, 120a/1, 120a/17, 120a/2, 66b/31, 76a/30, 86b/10, 86b/8

ṭuşlu ṭuşına ḳ.- dı 54b/9

ḳ.- dılar 102a/29, 107a/16, 84b/2

maḥrūm ḳ.- dılar 74a/15

ḳ.- ıduñ 89a/29

ḳ.- maġı 117b/9

ḳ.- madı 101a/29, 104a/6, 119b/15, 87a/7

bāḳī ḳ.- madı 51b/21

ḳ.- maḳ 53b/30

mübāşeret ḳ.- maḳ 68a/30

ḳ.- maḳdadur 75a/8

aç ḳ.- maḳdan 79b/25

ḳ.- mamışdı 74a/19

ḳ.- mamışdur 114b/1, 97a/30

ḳ.- masa 79a/26

ḳ.- maya 60a/14, 80a/15, 94a/8

mecālleri ḳ.- maya 59a/8

ḳ.- mayup 117a/8

ḳ.- mazdı 108b/28

ḳ.- mış 85a/14

ḳ.- mışdur 113b/1, 119a/15, 85a/4, 94b/5

iǧtilāf ḳ.- mışlardur 64b/1

ḳ.- up 100a/7, 102b/4, 103b/21, 69a/22, 76b/1

taʿaccübe ḳ.- up 51b/13

ḳ.- ur 100a/28, 118a/17, 118a/20, 68b/18, 79a/12, 83a/17, 90a/9

ḳ.- ursa 66a/16

ḳ.- ursız 70a/11

ʿāciz ḳ.- ursız 69a/15

ḳalʿa -2- [Ar.] kale, hisar.

ḳ.+ sında 102a/3

ḳ. 120a/27

ḳalb -2- [Ar.] kalp, yürek.

ḳ.+ i 119a/19, 95b/29

ḳaldur - -1- kaldırmak.

ḳ.- dı 73a/10

ḳalem -6- [Ar.] kalem.

ḳ.+ i 104b/13, 104b/14

ḳ.+ in 104b/11

ḳ.+ ini 104b/13

ḳ.+ ler 104b/12

ḳ.+ leri 104b/12

ḳalemlü -1- [Ar.+Tr.] kaleme sahip.

ḳ. 104b/11

ḳalıñ -1- nikahta kız tarafına verilen para, başlık.

ḳ. 100a/10

ḳalīl -3- [Ar.] az.

ḳ. 119a/21, 64b/23

metāʿ-ı ḳ. 92b/8

ḳalḳ - -1- kalkmak, doğrulmak.

ḳ.- dı 120a/6

ḳamış -1- boğumlu, sert gövdesi olan bitkiler.

ḳ. 117b/4

kāmil -8- [Ar.] olgun, eksiksiz, tam.

vaʿẓ-ı k.+ dür 98a/16

k.+ e 100b/15

k. ḳılı virür 108a/23

k. olur 109a/19, 93a/23

k. 102a/17, 82b/21, 94b/19

ḳamu -4- bütün, genel, hep.

ḳ.+ nuñ 55a/19

ḳ. 88b/5, 92a/13, 93b/21

ḳan -16- vücut damarlarında dolaşan kırmızı renkli sıvı.

ḳ.+ a 98a/1

ḳ.+ dan 113a/6

ḳ.+ dur 106b/5, 64a/12, 64a/13

ḳ.+ ı 120b/10

ḳ.+ ıla 120b/10, 79a/24

ḳ.+ ıñuz 109a/8, 94a/31

ḳ.+ umuz 109a/9

ḳ. degül 64a/13

ḳ. dökmekden 66a/5

ḳ. 106b/14, 77b/1

ḳan - -1- kanmak, doymak.

ḳ.- a 85b/10

ḳana - -2- kanamak.

ḳ.- dı 117b/29, 120a/25

ḳanad -2- kanat.

ḳ.+ ı 85a/10

ḳ.+ u 108a/5

ḳanca -2- nereye.

ḳ. 76a/6, 79a/9

ḳanda -9- nerede, nereye.

ḳ.+ dur 106b/31

ḳ. 102b/5, 105a/28, 116a/4, 51a/21, 60a/13, 60a/3, 84b/19, 91a/1

ḳandan -1- nereden.

ḳ. 104b/30

ḳangı -1- hangi. krş. **ḳankı**.

ḳ.+ ñuzuñdur 68b/14

ḳanı -3- hani, nerede.

ḳ. 107b/27, 77a/1

ḳankı -25- hangi. krş. **ḳangı**.

ḳ.+ dur 101a/13, 54a/12, 80a/31, 83a/19

ḳ.+ muz 111b/7

ḳ.+ muzuñ 57b/14

ḳ.+ ñız 108a/17

ḳ.+ ñuz 82b/29

ḳ.+ ñuzdur 108a/1

ḳ.+ sı 70b/18

ḳ.+ sına 61b/25, 80a/1

ḳ.+ sından 70b/22

ḳ. 113b/9, 117b/19, 54a/18, 60a/15, 62b/30, 69b/21, 77b/19, 77b/20, 79b/21, 80a/6, 98a/14, 98a/8

ḳañlı -3- kağnı arabası.

ḳ.+ ya 85a/19

ḳ. 85a/19, 85a/20

ḳanṭar -2- baskül.

ḳ.+ ıla 80b/28

ḳ.+ larıla 100a/12

ḳapḳara -1- çok kara, simsiyah.

ḳ. 91b/15

ḳapla - -3- kuşatmak, sarmak.

ḳarañulıḳ ḳ.- dı 54b/9

ḳ.- mışdur 117a/17

ḳ.- yuban 73b/17

ḳapu -19- kapı.

ḳ.+ da 84a/11

ḳ.+ dan 107b/23, 69a/8

ḳ.+ lar 92a/28

ḳ.+ ña 104a/18

ḳ.+ sın 112b/8, 120a/9

ḳ.+ sına 103b/22, 120b/11, 73a/7, 84a/10

ḳ.+ sında 73a/8

ḳ.+ sından 69a/10, 69a/12, 69a/6, 93a/19

ḳ.+ sını 104b/20

ḳ.+ ya 91a/8

ḳ.+ yı 104b/21

ḳār -2- [Far.] maddî kazanç.

ḳ.+ ın 70b/21, 70b/4

ḳar -1- yeryüzüne beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak düşen su buharı.

ḳ. 115a/28

ḳara -6- siyah.

ḳ.+ dan 68a/19, 68a/20

ḳ. 115a/14, 115a/16, 68a/19, 68a/20

ḳarābet -7- [Ar.] yakınlık, akrabalık.

ḳ.+ çün 66a/16

ḳ.+ ine 65a/27, 66a/18

ḳ.+ leri 66a/17

ḳ.+ üñüzden 78a/3

ḳ. 66a/18, 66a/20

ḳarañu -4- karanlık. krş. **ḳarañulıḳ**.

ḳ.+ sıla 68a/23

ḳ.+ sında 106b/6

ḳ.+ sından 68a/18

ḳ. 98a/21

ḳarañulıḳ -3- karanlık, kara. krş. **ḳarañu**.

ḳ. ḳapladı 54b/9

ḳ. 62a/22, 62b/3

ḳarār -2- [Ar.] hüküm verme.

ḳ. ṭutmaḳ 99a/27

ḳ. 73a/1

ḳarar - -5- kararmak.

ḳ.- a 115a/19, 115a/21, 115a/24, 115a/29

ḳ.- dı 115a/30

ḳaravaş -2- köle, cariye, hizmetçi.

ḳ.+ ı 81b/21

ḳ.+ larıdur 96a/4

ḳardaş -28- aynı anne ve babadan doğan çocuklar.

ḳ.+ a 76b/21

ḳ.+ ı 109a/18, 112a/28, 119b/8, 79a/9, 81b/10, 81b/8, 85b/26

ḳ.+ ıdı 104b/8, 94a/24

ḳ.+ ın 103b/27, 103b/28

ḳ.+ ıñı 81b/19

ḳ.+ ıñuzuñ 68b/15

ḳ.+ lar 114b/15, 114b/5

ḳ.+ ları 94a/24

ḳ.+ larına 86a/7

ḳ.+ larından 86a/10, 86a/23

ḳ.+ larumuzuñ 59a/15

ḳ.+ laruña 108a/10

ḳ.+ unuñ 110a/30

ḳ.+ uñuzdur 76b/21

ḳ. 104b/8, 114b/18, 76b/21

ḳaren -1- [Ar.] saf, arı, katıksız.

ḳ.+ lerüñ 115b/18

ḳarġa -3- tüyleri kara, gagası dişli bir kuş.

ḳ.+ yıdı 89b/29

ḳ. 90a/12, 90a/14

ḳarıcuġ -1- ihtiyar, yaşlı kadın. krş. **ḳarıcuḳ**.

ḳ.+ uñ 106b/24

ḳarıcuḳ -3- ihtiyar, yaşlı kadın. krş. **ḳarıcuġ**.

ḳ.+ lar 66b/31, 67a/18

ḳ.+ lara 66b/25

ḳarın -3- karın, mide. krş. **ḳarn**.

ḳ.+ ları 93b/20

ḳ.+ ların 83a/11

ḳ.+ larına 64b/24

ḳarış - -11- karışmak, iç içe olmak.

ḳ.- ana 115b/15

ḳ.- ası 76b/18

ḳ.- maġı 76b/12, 76b/17

ḳ.- maḳ 76b/16

ḳ.- maḳda 76b/15

ḳ.- mayana 115b/15

ḳ.- muş 90a/2

ḳ.- up 106a/17, 76b/17, 77a/24

ḳarış -1- bir elin baş parmağı ile serçe parmağı arasındaki mesafe.

ḳ. 100b/8

ḳarışdur - -5- karıştırmak.

ḳ.- ġıl 89b/26

ḳ.- dı 89b/30

ḳ.- maġı 76b/12

ḳ.- madı 76b/13

ḳ.- ursız 109b/19

ḳarīb -1- [Ar.] yakın, yakın olan.

ḳ. 55b/3

ḳarn -6- karın, mide. krş. **ḳarın**.

ḳ.+ ın 51a/7, 51a/8

ḳ.+ ında 97b/27, 97b/28, 97b/29

ḳ.+ um 104a/19

ḳarşu -14- karşı.

ḳ. çıḳdı 114b/13

ḳ. gelmez 86a/6

ḳ. olduḳda 99b/15

ḳ. olıcaḳ 70a/18

ḳ. olup 85b/23

ḳ. ṭurmışlar 86a/4

ḳ. 119b/21, 61b/9, 68b/28, 76b/29, 79b/19, 81a/30, 86a/8

kārubān -2- [Far.] **kārbān-kārvān**. kervan.

k.+ da 119b/9

k.+ ıla 119b/7

ḳaṣaṣ -3- [Ar.] anlatı, hikâye.

ḳ.+ da 52b/17

ḳ.+ lar 108a/26

ḳ. 53a/4

ḳaṣd -39- [Ar.] niyet, istek, amaç.

ḳ.+ ı 72b/22

ḳ.+ ıla 64a/16, 65b/16, 66b/9, 78a/2, 78a/22, 92a/5

ḳ.+ ın idicek 69a/25

ḳ.+ ına 72b/19

ḳ.+ ıñuz 78a/5

ḳ.+ ları 78b/14, 78b/8

ḳ.+ um 72b/13

ḳ.+ uñuz 81a/28, 81b/5, 84a/4

ḳ. eyledi 90a/20

ḳ. eylediler 107b/6, 120b/15, 87a/11

ḳ. eylemek 82b/4

ḳ. eylese 61b/5

ḳ. ide 73a/5

ḳ. iden 66a/6, 66a/7

ḳ. iderseñüz 103a/28

ḳ. idersiz 58a/28

ḳ. idüp 76a/5

ḳ. itdi 117b/30

ḳ. itdiler 107b/21, 107b/29

ḳ. itdügi 66a/9

ḳ. itdüklerinüñ 66a/6

ḳ. itmeñ 92a/8

ḳ. itmezler 81a/21

ḳ. itseler 112a/13

ḳ. ḳılduḳlarını 109b/22

ḳ. ḳıldum 101b/9

ḳ. 69a/30

ḳaṣr -2- [Ar.] kısa kesme, kısaltma.

ḳ.+ ların 102b/1, 102b/2

kāşki -1- [Far.] keşke.

k. 103a/17

ḳat -123- kat, huzur, yan.

ḳ.+ ına 101a/11, 104b/24, 104b/28, 106b/12, 115a/22, 120a/2, 120b/11, 120b/2, 120b/20, 120b/23, 52a/11, 52b/2, 54b/11, 57a/16, 57a/21, 68a/21, 76b/30, 84a/19, 84a/6, 86b/11, 88a/9, 89a/17, 95a/30, 98a/3

ḳ.+ ında 100a/12, 100a/13, 100b/2, 101a/18, 101a/24, 101a/4, 101a/8, 102a/17, 102a/19, 102b/31, 104b/24, 104b/5, 106a/2, 108a/28, 108a/29, 109a/26, 110a/7, 110a/9, 111a/11, 114b/25, 115b/13, 120b/23, 51b/27, 52a/27, 52b/4, 53b/25, 53b/26, 53b/8, 54a/20, 55b/1, 57a/28, 61a/28, 61a/4, 63a/20, 64b/18, 66a/30, 69b/8,

69b/9, 72a/30, 73a/6, 75a/25, 75a/27, 76b/12, 77a/15, 78b/11, 78b/20, 79a/22, 79a/8, 79b/12, 79b/8, 80a/12, 80a/14, 80a/15, 80a/30, 85b/27, 87a/29, 87b/14, 87b/17, 93b/11, 94a/21, 95a/10, 95a/13, 95a/8, 95b/25, 95b/28, 99a/3

ḳ.+ ındaġı 112b/10, 58b/5

ḳ.+ ındadur 100a/29, 110a/10, 98b/25

ḳ.+ ındaki 77a/16

ḳ.+ ından 110b/26, 112a/16, 85b/29

ḳ.+ ındandur 104b/30, 110b/25, 117b/23

ḳ.+ ıñuzda 106a/28

ḳ.+ larında 105b/23

ḳ.+ uma 101b/29

ḳ.+ umda 120b/17

ḳ.+ umdadur 104b/7

ḳ.+ uñdan 105a/7

ḳ. 118a/13, 118b/6, 87b/26, 91a/23, 91b/4, 91b/5, 91b/6, 94a/2

ḳaṭ' -5- [Ar.] kesme, bitirme, sona erdirme.

ḳ.- ı raḥim 100a/6

ḳ. eyleye 117b/25

ḳ. idüp 108a/5

ḳ. itmediler 60a/18

ḳ. itmezüz 98b/25

ḳat - -2- ilavet etmek, şirk koşmak.

ḳ.- mañ 70a/26

ḳ.- mayavuz 109a/11

Ḳatāde -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber zamanında yaşamış bir sahabi.

Ḳ. 72a/6

ḳatı -35- sert, sıkı, çok, iyice.

ḳ.+ dur 100a/2, 51b/24, 62b/15, 70b/29, 99a/23

ḳ. oldı 77b/8

ḳ. 101b/22, 112a/22, 113a/1, 114a/16, 120a/10, 120b/7, 53b/11, 54a/27, 60b/13, 62b/20, 63a/9, 67b/9, 68a/12, 72b/15, 73a/28, 73b/29, 74b/5, 76b/14, 76b/23, 85a/30, 85b/9, 90b/4, 91a/23, 91b/4, 92a/6, 96a/11

ḳatılıḳ -1- katılık, sertlik.

ḳ.+ da 55a/17

ḳatıraḳ -4- (daha, en) sert, çok.

ḳ. ola 100a/4

ḳ. olmış 62b/31

ḳ. 60b/30, 61a/3

ḳaṭʿī -1- [Ar.] kesin.

ḳ. 118a/25

kātib -13- [Ar.] bir kurumda veya resmi dairede yazı yazmakla görevli kimse.

k.+ e 95a/19, 95a/4, 95b/12, 95b/13

k. 95a/10, 95a/12, 95a/14, 95a/3, 95a/5, 95a/6, 95b/15, 95b/22

ḳātil -6- [Ar.] katl eden, öldüren.

ḳ.+ den 65b/24, 65b/27

ḳ.+ e 65b/24

ḳ. 65b/27, 66a/1, 66a/2

ḳatl -10- [Ar.] öldürme.

ḳ.+ ine 107b/6, 51a/23

ḳ. idüp 99a/18

ḳ. itdiler 120a/12

ḳ. itmege 107b/21

ḳ. itmekden 69b/8

ḳ. 119a/26, 65b/16, 69b/15

ḳavī -1- [Ar.] güçlü, kuvvetli.

ḳ. ḳıla 58b/29

ḳavl -15- [Ar.] söz.

ḳ.+ i 120b/26, 70b/20, 78a/5

ḳ.+ idür 107b/2, 64b/2

ḳ.+ ile 118a/31, 95a/5

ḳ.+ in 93b/29

ḳ.+ ine 107b/13, 113a/26

ḳ.+ ini 73a/12, 83b/30

ḳ. 51b/16, 66a/27, 72a/31

ḳavm -111- [Ar.] aynı soydan gelen, dil, töre ve kültürleri ortak insan topluluğu.

ḳ.- i fitneye 100a/22

ḳ.- i Ḳureyş 71b/6

ḳ.- i Lūṭ 99a/20

ḳ.- i Mūsā 97b/10

ḳ.- i Naṣārā 54a/10

ḳ.- i Naṣārādan 58a/14

ḳ.+ den 100a/6, 51b/21, 73b/2, 84a/17

ḳ.+ dur 106b/29

ḳ.+ dür 59b/10, 62a/5

ḳ.+ e 106b/18, 107a/21, 107a/7, 109b/31, 110a/5, 112a/4, 115a/22, 120b/14, 74b/26, 76b/11, 81a/19, 83b/20, 85b/3

ḳ.+ i 104a/5, 107b/18, 119b/12, 51a/30, 53a/16, 55b/18, 57a/22, 61b/11, 61b/31, 71b/3, 76b/30, 85a/16, 85b/25, 88b/28, 99a/16, 99a/18

ḳ.+ idür 100a/22

ḳ.+ ile 119b/8, 120b/25, 64b/30, 99a/19, 99b/9

ḳ.+ in 117b/13, 58a/11, 75b/6

ḳ.+ iñ 63b/2

ḳ.+ inden 83b/18

ḳ.+ ine 55b/16, 62a/18, 71b/6, 88b/16, 96a/14

ḳ.+ inüñ 107b/17, 120b/1, 70a/5

ḳ.+ leri 89a/20

ḳ.+ lerinüñ 64b/18

ḳ.+ üñ 106b/17, 116a/12, 116b/4, 120a/12, 71b/4, 99a/21

ḳ.+ üñüze 74b/21

ḳ. 103a/11, 106a/27, 106a/30, 106b/11, 106b/12, 106b/14, 106b/18, 106b/29, 106b/9, 107a/1, 107a/12, 107a/13, 107a/7, 108b/19, 108b/2, 108b/22, 108b/7, 109a/18, 114a/26, 116b/5, 119b/13, 120a/14, 120b/10, 120b/23, 55a/20, 60b/6, 60b/7, 63a/24, 71a/8, 73a/22, 77b/6, 84b/25, 85a/24, 85a/3, 85b/10, 85b/3, 88b/17, 97a/9, 99a/20

ḳaya -1- iri taş.

ḳ.+ nuñ 120b/31

ḳayd -1- [Ar.] düşünce, endişe, emel.

ḳ.+ um 98a/7

ḳāyim -7- [Ar.] ayakta duran, devam eden.

ḳ.+ dür 101a/3, 101a/8

ḳ.+ lerden 83a/18

ḳ. olmadı 94a/1

ḳ. 101a/7, 94a/1, 98b/13

ḳaynaḳ -1- yırtıcı hayvan pençesi.

ḳ. 107a/24

Ḳaynuḳāʿ -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in Medine'den sürdüğü Yahudi kabilesi.

Ḳ. 99b/6

Ḳays ibn ʿĀbis -1- [Ar.ö.i.] Muhadram şairlerden, sahabi.

Ḳ.+ ile 68b/3

ḳayur - -7- ilgilenip korumak, gözetmek.

ḳ.- a 84b/21

ḳ.- maduġı 110a/23

ḳ.- maḳda 79b/30

ḳ.- maya 73b/3

ḳ.- up 82a/23

ḳ.- ur 82a/22

ḳ.- urlar 62b/5

ḳayyūm -1- [Ar.] bâki ve kaim olan, Allah.

ḳ.+ dur 97b/6

ḳaz - -6- kazmak, nakşetmek.

ḳ.- dı 74b/5

ḳ.- dılar 51a/11

ḳ.- maġa 102a/28

ḳ.- maḳda 102a/29

ḳ.- u ṭurmışdur 102b/4

ḳ.- up 51a/11

ḳażā -16- [Ar.] kaderin gerçekleşmesi, vaktinde yerine getirilmeyen ibadetleri yerine getirme, kasıtlı olmadan ortaya çıkan hadise.

faṣl-ı ḳ.+ dan 73b/18

ḳ.+ sında 67a/20

ḳ.+ yı 100b/11

ḳ. eyleye 69a/25

ḳ. ideler 66b/24, 67a/14, 67a/18, 67a/28, 67a/30

ḳ. idesiz 67b/3, 70a/31, 94b/24

ḳ. idüñ 70b/15

ḳ. itmege 61b/10

ḳ. ḳılmaġa 93a/8

ḳ. olına 67a/20

ḳażāʾī -1- [Ar.] kaza ile ilgili, hüküm vermeye ait.

ḳ. 104a/15

ḳāżı -3- [Ar.] kadı.

ḳ.+ lar 53b/21

ḳ. olmaḳ 80a/22

ḳ. 80b/28

ḳażiyye -33- [Ar.] ileri sürülen iddia, dava,

mesele.

sebeb-i ḳ.- yi āyet 109a/20

ḳ.+ leri 105b/22, 51a/25

ḳ.+ lerin 119b/16

ḳ.+ lerüñüzi 59a/5

ḳ.+ si 105a/19, 83b/18, 84b/31

tamām-ı ḳ.+ si 63b/1

ḳ.+ sile 81a/13

ḳ.+ sin 117a/26, 88b/31

ḳ.+ sinde 74b/4

ḳ.+ sinden 89a/5

tamām-ı ḳ.+ sini 51a/2

ḳ.+ sinüñ 105b/24

ḳ.+ yi 94b/2

ḳ. 107b/21, 107b/29, 110a/15, 119b/6, 119b/9, 53b/2, 58b/29, 61b/6, 67a/7, 83b/23, 84b/10, 85b/2, 95a/2, 95a/24, 98b/16

sebeb-i ḳ. 55a/28

ḳazma -1- kazma.

ḳ.+ yı 102a/29

kāzur -1- [Ar.] pislik, murdarlık.

k.+ lardı 107b/8

kebāyir -3- [Ar.ç. **kebīre**] hakkında açık hüküm bulunan büyük günahlar.

k.- i günāhlardan 100b/3

k.+ den 66b/12

k. 66b/12

kebīr -1- [Ar.] yüce, ulu.

k. 119a/21

kebīre -2- [Ar.] büyük günah.

k.+ ye 96a/21

k. ḳılmaz 96a/20

kedi -1- kedi.

k. 85a/10

keennehu -7- [Ar.] sanki, güya.

k. 100a/23, 114a/27, 115b/29, 116a/10, 52a/22, 52a/23, 83a/18

kef -1- [Ar.] Arap alfabesinin yirmi beşinci harfi.

k. 55a/5

kefālet -1- [Ar.] kefillik.

k.+ inde 104b/19

kefāret -11- [Ar.] işlenmiş bir günah, suç veya kabahatin affı için şeriat hükmünce verilmesi veya yapılması gereken şey. krş.

keffāret.

k.+ ile 78a/20

k. virdi 78a/19

k. vire 78a/24, 78a/31, 78b/7

k. virmeye 78a/23

k. 78a/13, 78a/20, 78b/6, 93a/3, 93a/4

keffāret -2- [Ar.] işlenmiş bir günah, suç veya kabahatin affı için şeriat hükmünce verilmesi veya yapılması gereken şey. krş. **kefāret**.

k. 66a/26, 78a/10

kelām -46- [Ar.] söz, laf.

k.- ı ḥikmet 106a/3

k.+ dan 105b/12, 105b/4, 105b/6, 83a/21

k.+ ı 104a/16, 110b/17, 113b/30, 63b/22, 63b/23, 64b/26, 72b/17var, 89b/25, 96a/13, 98b/28

k.+ ıdur 111b/26, 96b/14

k.+ ıla 63b/16, 87b/21

k.+ ın 116a/20, 98b/27

k.+ ına 109b/17, 72b/27

k.+ ında 59a/5

k.+ ından 63b/21, 97a/15

k.+ ını 81a/31, 88b/17

k.+ ınla 52b/18

k.+ ların 104a/9, 78b/14

k.+ umı 60a/27

k.+ uñı 56b/31

k. iderler 102a/14

k. ḳıldı 89a/23

k. 103b/4, 109a/27, 113a/25, 119a/27, 119b/3, 57b/6, 58b/8, 64b/27, 71a/3, 80a/15, 87b/15

kelb -2- [Ar.] köpek.

k.+ lerden 86a/25

k. 86a/26

Kelbî -10- [Ar.ö.i.] Mâlikî fakihi ve müfessir.

K. 101a/8, 101b/30, 104a/3, 107b/13, 107b/21, 107b/7, 111b/14, 113a/27, 118b/8, 99a/27

kelimāt -1- [Ar.ç. **kelime**] kelimeler.

k.+ ıla 104a/1

kelime -13- [Ar.] sözcük.

k.- yi küfr 107b/5

k.- yi küfri 109b/10

k.- yi tevḫīde 109a/7

k.- yi tevḫīdi 109b/10

k.+ dür 109a/8, 62a/24

k.+ leri 104a/2

k.+ sidür 105a/14, 105a/16, 109a/7, 114a/20

k.+ sile 105b/30

k.+ yi 52b/1

kemāl -1- [Ar.] olgun, gelişmiş.

k.+ e ire 76a/16

kemük -1- kemik.

k. 76a/22

kenār -3- [Far.] uç, köşe, yan.

k.+ ına 114b/6

k.+ ında 51a/5, 89a/14

kendi -6- kişinin öz varlığı, benliği. krş. **kendü**.

k.+ leri 67b/12

k.+ nüñ 86b/4, 87a/29

k. 60b/1, 79a/16, 90a/4

kendü -262- kişinin öz varlığı, benliği. krş. **kendi**.

k.+ den 106a/23, 113a/14, 53a/3, 57a/18, 83b/28, 84b/26, 91b/20, 98a/26

k.+ din 89b/31

k.+ dür 101b/6, 72a/24

k.+ ler 100b/25, 110b/26, 111b/18, 111b/20, 113a/5, 116a/24, 116b/10, 116b/9, 117b/12, 117b/3, 54a/30, 54b/5, 58b/11, 66b/26, 66b/27, 66b/28, 67a/19, 71b/26, 83b/14, 85a/20

k.+ lerce 99b/17

k.+ lerden 101b/2, 109b/28, 119b/25, 62b/28, 64b/17, 83a/29, 93b/20

k.+ lere 109b/15, 110a/25, 115b/15, 51b/7, 58a/17, 62a/13, 63a/16, 63a/25, 63b/11, 65a/31, 65a/9, 67a/27, 69a/8, 69b/15, 73b/6, 82a/17, 82a/18, 86b/22, 91b/14

k.+ leredür 113b/7

k.+ leri 116a/19, 116a/22, 53a/31, 76b/17, 82a/15, 82a/16, 93a/28, 93a/30, 93a/31, 96b/31

k.+ lerile 100b/25

k.+ lerleyin 109b/15

k.+ lerüñ 110a/25, 54a/12, 65a/25

k.+ müz 108b/16

k.+ müze 111a/5

k.+ müzi 111a/3

k.+ ne 79b/3

k.+ ñe 89b/26

k.+ ni 115a/23, 54b/28, 54b/29, 66a/12, 66b/12, 69a/11, 70a/17, 79a/21, 79a/25, 79b/28, 80a/15, 80b/30, 81b/15, 87a/21, 87b/9, 91b/19, 92a/19, 95b/3

k.+ ñi 86a/17

k.+ nüñ 100b/30, 101a/14, 103a/4, 103b/11, 105a/2, 105b/30, 106b/21, 118a/5, 58b/5, 62a/15, 62a/8, 65a/27, 82a/19, 87a/1, 87b/23

k.+ ñüz 108b/17, 119a/25

k.+ ñüzden 78a/22

k.+ ñüze 103a/6, 113a/18, 116b/13, 53b/1, 69a/14

k.+ ñüzi 58a/19, 63a/17, 70a/14, 70a/9

k.+ si 81b/24

k.+ ye 100a/23, 103b/31, 103b/9, 104b/15, 105a/18, 110a/20, 111a/9, 111b/31, 112b/8, 113a/2, 113b/5, 114a/4, 54a/9, 71a/2, 76a/28, 79a/19, 79a/22, 80a/9, 91b/13, 91b/18, 92a/18, 95a/1

k.+ yi 110a/31, 112b/4, 116a/7, 63b/26, 65a/26, 66a/8, 81a/30

k.+ yiçün 92a/17

k.+ yile 79a/18

k.+ zin 68a/8, 93b/2, 93b/8

k. 100a/9, 101a/1, 101a/20, 102a/29, 102a/8, 102b/26, 102b/4, 103a/6, 103b/28, 103b/30, 104b/10, 104b/25, 105a/24, 105a/4, 105b/12, 107b/2, 107b/23, 110a/21, 110b/10, 111a/14, 113a/15, 113a/18, 113a/3, 113a/7, 115a/6, 116b/17, 116b/18, 116b/5,

117a/3, 119a/2, 51a/3, 51a/5, 52a/17, 52b/13, 53a/28, 53b/6, 54b/28, 54b/30, 57a/6, 57b/11, 57b/12, 57b/6, 58a/23, 58b/11, 58b/12, 59a/5, 59b/14, 59b/18, 60b/1, 63a/24, 63a/28, 63b/27, 63b/29, 64a/8, 66a/17, 66a/18, 66a/27, 66a/9, 67a/17, 69a/13, 72b/5, 73a/30, 74a/29, 76b/31, 77a/23, 77a/24, 77b/21, 79a/11, 79a/15, 79a/2, 79b/12, 79b/6, 79b/7, 79b/9, 80b/21, 81a/1, 81a/26, 81a/29, 82a/1, 82b/12, 82b/28, 83a/7, 83b/4, 84a/14, 87a/23, 89a/30, 91b/24, 92a/24, 92b/5, 93a/17, 94a/14, 95a/23, 96a/27, 96b/30, 97a/15, 97a/29, 97b/25, 98a/27

kendüz -3- kendisi, zatı, şahsı.
k.+ de 82b/19, 93b/10
k.+ den 83a/16

keñez -1- kolay.
k. ḳıldı 69a/14

keñezlik -2- kolaylık.
k.+ ile 110a/22
k.+ le 74b/6

kenz -2- [Ar.] hazine, define.
k.+ idür 97a/22
k.+ lerinden 97a/22

kerāhet -2- [Ar.] iğrenme, tiksinme.
k. 119b/28
tamām-ı k. 119b/27

kerāmet -6- [Ar.] bağışlama, ikram.
k.+ de 96b/10
k.+ e 104b/2
k.+ ile 120b/5
k.+ inden 101a/27
k. 105b/7, 119a/23

kerbüç -1- kerpiç.
k.+ den 69a/5

kerh -1- [Ar.] iğrenme, tiksinme.
k.+ ile 111b/18

kerīh -1- [Ar.] iğrenç, tiksindirici.
k. gördiler 74b/31

kerīm -1- [Ar.] cömert.
k. 91a/10

kerkes -2- akbaba.
k. 88a/2, 88a/6

kervān -3- [Far.] kervan.

k.+ a 75a/18

k.+ ı 75a/21

k.+ ın 75a/17

kes - -14- kesmek, ilişiği, ilişkisi olmamak.

k.- eler 109a/18, 70a/1, 82a/8

k.- gil 89b/26

k.- mediler 116b/16

k.- mege 100a/6

dırnaḳların k.- mek 56a/2

k.- mişdi 105a/3

k.- üp 96b/31

ümīẕ k.- üp 70a/20

yol k.- üp 64a/23

k. 69b/31, 70a/1

kesb -9- [Ar.] çalışıp kazanma.

k.- i ticāreti 93a/29

k. idemeyesin 92a/22

k. iderdi 76a/28

k. idüp 91b/29

k. itdise 102a/17

k. itdükleri 91a/26

k. itdüklerin 87b/2

k. itmegiçün 52a/23

k. 62b/4

kesil - -8- kesilmek, parçalara ayrılmak.

k.- dise 77b/3

k.- esi 77b/3

k.- esiz 78a/3

k.- meye 56a/12, 56a/31

k.- miş 65a/29, 89b/8

k.- üp 63a/15

keşīr -2- [Ar.] çok çok olan, bol.

k. 119a/21, 92b/8

keşf -1- [Ar.] var olmayan bir şeyi bulup açığa çıkarma.

k. idüp 88b/26

keşke -2- [Far.] keşke.

k. 109b/14, 53a/27

ketm -1- [Ar.] saklama, gizli tutma.

k. itdiler 61b/19

key -24- çok, pek, gayet, pek çok. krş. **kiy**.

k. 104a/24, 109b/7, 113a/10, 113a/2, 113a/3, 120b/30, 56b/7, 61a/31, 61a/4, 63a/5, 68a/21, 68a/22, 73a/1, 75a/1, 75a/30,

79b/11, 82a/29, 83a/3, 95a/13, 95b/7, 99a/23, 99a/27, 99b/12

keyd -3- [Ar.] hile, oyun.

k.+ lerin 92b/2

k. idüp 57a/18

k. itdügünden 117a/17

keyfiyyet -1- [Ar.] vasıf, nitelik.

k.+ in 52a/6

kez -24- defa, kere, sefer.

k. 102a/29, 106a/28, 113a/30, 115a/5, 119b/4, 120a/22, 120a/23, 120b/17, 51b/13, 52b/28, 60b/17, 60b/19, 61b/2, 61b/23, 79b/2, 80b/8, 84a/16, 84a/21, 84a/24, 84a/26, 86a/2, 95a/25

ḳıbel -2- [Ar.] taraf, yan, yön.

ḳ.+ inden 81b/14, 92a/25

ḳıble -54- [Ar.] Müslümanların namazda yöneldiği cihet.

ḳ.- i Ḳudüs 52b/25

ḳ.+ den 60a/20

ḳ.+ dür 113a/24, 59b/27, 59b/29

ḳ.+ ler 109b/29, 109b/30

ḳ.+ leri 58b/23, 59a/20

ḳ.+ lerin 58b/17

ḳ.+ müze 58b/18, 60a/16

ḳ.+ ne 59b/9

ḳ.+ ñe 59b/11

ḳ.+ ñüze 109b/30, 110a/6

ḳ.+ ñüzi 58b/26

ḳ.+ si 59a/26, 60a/1, 60a/15

ḳ.+ sidür 59b/3

ḳ.+ sinden 59a/25

ḳ.+ sine 55a/28, 59b/11, 59b/12

ḳ.+ siñe 58b/20

ḳ.+ sini 59b/30

ḳ.+ ye 59a/10, 59a/16, 59a/31, 60a/19

ḳ.+ yi 54b/10, 60a/21

ḳ. idiġi 59b/13

ḳ. ḳılduġum 60a/22

ḳ. 52b/26, 54b/9, 55b/1, 55b/2, 58b/17, 59a/11, 59a/12, 59a/13, 59a/14, 59a/15, 59a/21, 59b/2, 59b/29, 59b/4, 60a/14, 60a/17, 83a/25

ḳıç -1- arka, son.

ḳ.+ ına 59a/12

ḳıġır - -3- çağırmak, davet etmek.

ḳ.- dı 81b/19

ḳ.- lar 95a/30

ḳ.- up 80b/20

ḳıl - -1306-

ḳ.- a 104a/16, 108a/11, 109b/26, 114b/26, 114b/29, 69a/22, 72a/3, 82b/23, 92a/20

ʿaẕāb ḳ.- a 73b/18

arı ḳ.- a 57a/2

arzū ḳ.- a 91b/22

azād ḳ.- a 78a/10

daʿvet ḳ.- a 120b/11, 57a/1

diri ḳ.- a 108b/3

duʿā ḳ.- a 102a/27, 117b/30, 97a/18

faḳīh ḳ.- a 106a/24

ġālib ḳ.- a 58a/10

görklü ḳ.- a 61b/31

ḫalāṣ ḳ.- a 80b/21

ḫāliṣ ḳ.- a 91b/24

ḥamle ḳ.- a 70a/18

ḫarāb ḳ.- a 54a/26

ḥāṣıl ḳ.- a 91b/26

helāk ḳ.- a 53b/2

ḥisāb ḳ.- a 72a/21

iḥsān ḳ.- a 118b/26

iḥyā ḳ.- a 89b/18

ḳavī ḳ.- a 58b/29

mensūḫ ḳ.- a 52b/20

muḫālefet ḳ.- a 54b/3

muḫalled ḳ.- a 94a/5

muḫāṣama ḳ.- a 108b/15

mübtelā ḳ.- a 64b/28, 94a/4

namāz ḳ.- a 96b/22

nāsiḫ ḳ.- a 52b/19

naẓar ḳ.- a 80a/28, 91b/24

nikāḥ ḳ.- a 80b/12

nuṣret ḳ.- a 58a/10

rāżı ḳ.- a 103a/5

recʿat ḳ.- a 80a/24

rūşen ḳ.- a 111a/31

şerīk ḳ.- a 96b/11

ṭavāf ḳ.- a 113a/30, 61b/6

tecellī ḳ.- a 115a/27

temenni ḳ.- a 103a/17

temiz ḳ.- a 110a/31, 85b/9

terbiyet ḳ.- a 104b/10, 104b/6, 82a/1
tevbe ḳ.- a 61b/30, 80a/8, 96a/19
vaṣiyyet ḳ.- a 66a/18, 66b/9
żāyiʿ ḳ.- a 103b/24, 92a/19
ʿuḳūbet ḳ.- acaġın 58a/9
iḫtirāz ḳ.- acaḳ 76b/14
tevbe ḳ.- acaḳ 112b/3
ḳ.- ġıl 105b/2
ʿalāmet ḳ.- ġıl 105b/11
ʿimāret ḳ.- ġıl 100a/29
daʿvet ḳ.- ġıl 89b/28
naẓar ḳ.- ġıl 116b/18
ḳ.- alar 115a/24, 117b/12
ʿibādet ḳ.- alar 113a/22, 115b/10
arzū ḳ.- alar 75b/9
beyān ḳ.- alar 58b/7
daʿvet ḳ.- alar 109a/17
duʿā ḳ.- alar 97a/17
iḫtiyār ḳ.- alar 64b/23
iḳtidā ḳ.- alar 56a/3, 56a/7
muʿāvenet ḳ.- alar 115b/27
muḥārebe ḳ.- alar 115b/26, 119b/11
muḳātele ḳ.- alar 69a/26
mütābaʿat ḳ.- alar 108a/14, 114b/12, 59b/12, 99a/30
namāz ḳ.- alar 110a/7
namāzları ḳ.- alar 65a/30
recʿat ḳ.- alar 79a/3
şefāʿat ḳ.- alar 87b/15
taġyīr ḳ.- alar 54b/28
tenaʿum ḳ.- alar 115b/3
tevbe ḳ.- alar 103a/20, 112a/23, 118a/10, 119a/9
teveccüh ḳ.- alar 103a/30
vaṣiyyet ḳ.- alar 83a/30
vefā ḳ.- alar 65b/1
yaġma ḳ.- alar 69b/17
yardım ḳ.- alar 90a/21
zinā ḳ.- alar 119a/2
ḳ.- alum 77a/30
beyān ḳ.- alum 79b/3
duʿā ḳ.- alum 108b/18
mütābaʿat ḳ.- alum 101a/6,109a/13
naẓar ḳ.- alum 110b/11
muḳtedā ḳ.- am 56a/3

müşāhede ḳ.- am 89b/24

namāz ḳ.- am 97a/20, 97a/21

tekellüm ḳ.- am 98a/15

ḳ.- an 111b/25, 59a/26, 62b/29

daʿvet ḳ.- an 113b/26, 73b/9

iḥtiyāṭ ḳ.- an 64a/19

ṭavāf ḳ.- an 113a/30

vaṣiyyet ḳ.- an 66b/4

tevbe ḳ.- anı 112a/24

günāh ḳ.- anlar 118a/9

ḥüccet ḳ.- anlar 89a/6

menfaʿat ḳ.- anlar 100a/26

ṣadaḳa ḳ.- anlar 91b/6

tevbe ḳ.- anlar 54a/1, 54a/2

ḥarām ḳ.- anlara 63b/12

muḳātele ḳ.- anlara 117b/21

namāzı ḳ.- anlara 113a/24

ribā ḳ.- anlara 118a/18, 94a/27

taġyīr ḳ.- anlara 66b/2

tevbe ḳ.- anlara 119a/8

zinā ḳ.- anlara 101b/31

iḥsān ḳ.- anları 118b/25

mütābaʿat ḳ.- anları 108a/13

tevbe ḳ.- anları 77b/11

mütābaʿat ḳ.- anlarıla 103b/26

ḳ.- anlaruñ 78b/13

cezā ḳ.- anlaruñ 107b/20

duʿā ḳ.- anlaruñ 99a/4

iḫtilāf ḳ.- anlaruñ 54a/18

mütābaʿat ḳ.- anlaruñ 101b/10, 108a/15

tevbe ḳ.- anuñ 118a/9

namāz ḳ.- ası degüller 59b/9

mütābaʿat ḳ.- ası olursañ 55b/3, 59b/12

namāz ḳ.- ası olursañ 59b/13

ḳ.- ası 59b/10

mütābaʿat ḳ.- ası 113b/26

beşāret ḳ.- asın 55a/23

daʿvet ḳ.- asın 55a/22

namāz ḳ.- asın 60a/7

teḳażā ḳ.- asın 110a/23

ʿillet ḳ.- asız 78a/22

āşikāre ḳ.- asız 92b/27

muʿānaḳa ḳ.- asız 120a/9

muḫāṣama ḳ.- asız 109b/3

mütābaʿat ḳ.- asız 107a/27

namāz ḳ.- asız 54b/12, 56a/20

nuṣret ḳ.- asız 111a/27

ḳ.- avuz 103b/3

āyet-i ʿalāmet ḳ.- avuz 89b/4

beyān ḳ.- avuz 77a/10, 88b/31

iʿtiḳād ḳ.- avuz 57b/23

helāk ḳ.- aydı 117b/13

taṣarruf ḳ.- aydı 88b/26

duʿā ḳ.- ayduñ 120b/12

muḳātele ḳ.- ayduñ 99b/9

mużṭarr ḳ.- ayıdı 87a/13

ḳ.- dı 103b/19, 103b/20, 103b/22, 103b/29, 104a/16, 104b/20, 109b/25, 109b/27, 114b/18, 117b/19, 119a/28, 54b/10, 71b/19, 87a/8, 89b/25, 97a/15

ʿāciz ḳ.- dı 88b/29

ʿaks ḳ.- dı 92a/5

ʿalāmet ḳ.- dı 85a/6, 85b/13

ʿām ḳ.- dı 56b/3

ʿaṭā ḳ.- dı 114b/3

arzū ḳ.- dı 56a/5

āsān ḳ.- dı 76b/25

āzād ḳ.- dı 112b/20, 77a/11

bāḳī ḳ.- dı 77a/15

beşāret ḳ.- dı 105a/21, 117b/9

beyān ḳ.- dı 101a/14, 101a/21, 109b/3, 115a/11, 116a/14, 57a/30, 58b/4, 64a/3, 64b/11, 65b/20, 65b/21, 74a/10, 80b/5, 92b/27

binā ḳ.- dı 113a/27

bünyād ḳ.- dı 104b/19

bürhān ḳ.- dı 101a/15

cezāsın ḳ.- dı 107b/19

daʿvet ḳ.- dı 103a/24, 103b/22, 63b/4, 89b/31

daʿvī ḳ.- dı 110b/4

dāyimraḳ ḳ.- dı 65a/6

diri ḳ.- dı 83b/23, 83b/26, 84a/1

duʿā ḳ.- dı 106b/23, 106b/25, 106b/27, 56b/27, 83b/22, 84b/7, 90a/26

duʿāyı ḳ.- dı 97a/14

emr ḳ.- dı 85a/6

esīr ḳ.- dı 89a/12

ġanīmet ḳ.- dı 111b/13

ḥarām ḳ.- dı 113a/4, 113a/7, 63b/9, 73b/10, 77a/8, 93b/29, 94b/21, 97a/2

ḫāṣ ḳ.- dı 56b/4

ḥavāle ḳ.- dı 87b/9

ḥelāl ḳ.- dı 63b/3, 68a/24, 68a/4, 73b/10, 93b/29, 94b/21, 97a/3

ḫiṭāb ḳ.- dı 119b/1

ḫiṭāp ḳ.- dı 64a/4

ibṭāl ḳ.- dı 88b/22

ibtilā ḳ.- dı 104a/1

icābet ḳ.- dı 108a/12, 84b/14

iḫtiyār ḳ.- dı 103b/16, 103b/20, 103b/29, 104a/3, 105b/17, 105b/18, 112a/2, 113b/11, 57a/19, 84b/23

iḳrār ḳ.- dı 107b/2

ilhām ḳ.- dı 102a/27

imtināʿ ḳ.- dı 86b/7

inʿām ḳ.- dı 95a/7

inkār ḳ.- dı 77a/7

intiḳāl ḳ.- dı 88b/20, 88b/24, 88b/25

istiṣnā ḳ.- dı 77a/9

işāret ḳ.- dı 100a/19, 103b/10, 114b/26, 58a/9, 63b/16, 96a/31, 96b/25

kelām ḳ.- dı 89a/23

keñez ḳ.- dı 69a/14

ḳudse ḳ.- dı 58b/16

maʿlūm ḳ.- dı 109b/22

maġrūr ḳ.- dı 102a/14

melik ḳ.- dı 84b/19

meyl ḳ.- dı 57b/19

muʿāvenet ḳ.- dı 117a/29

muḥārebe ḳ.- dı 120a/10

muḥtāc ḳ.- dı 95a/8

muḳārin ḳ.- dı 103b/9

muḳātele ḳ.- dı 120a/10, 120a/23

muḳtedā ḳ.- dı 56a/5

muṣālaḥa ḳ.- dı 80b/26

mübāḥ ḳ.- dı 75b/11

mübtelā ḳ.- dı 85a/16, 85a/3

mükāleme ḳ.- dı 87a/2var

münevver ḳ.- dı 62a/31

münhezim ḳ.- dı 99b/23

müteḥayyir ḳ.- dı 51b/23

naẓar ḳ.- dı 89a/28, 89b/2, 89b/5

nidā ḳ.- dı 105a/12

niyāz ḳ.- dı 85b/2

pāk ḳ.- dı 105b/18

perākende ḳ.- dı 86b/1

rivāyet ḳ.- dı 100b/6, 118a/26, 64b/31, 66a/28, 68b/19, 83a/6

rūzī ḳ.- dı 120a/12

rücūʿ ḳ.- dı 51b/11

ṣābit ḳ.- dı 53a/4

ṣadaḳa ḳ.- dı 84a/11

selām ḳ.- dı 96b/1, 96b/3

ṣenā ḳ.- dı 119b/17

suʾāl ḳ.- dı 105a/26, 105a/31, 97b/11

taʿbīr ḳ.- dı 51a/20

tafżīl ḳ.- dı 117a/3

taġyīr ḳ.- dı 53a/5

taḫfīf ḳ.- dı 114a/12, 97a/4

taḳdīr ḳ.- dı 68a/6

ṭalep ḳ.- dı 104b/6

taṣvīr ḳ.- dı 108a/29

ṭavāf ḳ.- dı 56a/21

tesmiye ḳ.- dı 101b/1, 101b/3

teşbīh ḳ.- dı 90a/29

vaʿde ḳ.- dı 108b/19, 117b/5, 118a/18

vācib ḳ.- dı 60b/1

vaḫy ḳ.- dı 87b/10

var ḳ.- dı 52b/31

vaṣiyyet ḳ.- dı 57a/21, 57a/23, 57a/27

vefā ḳ.- dı 84b/8

vefāt ḳ.- dı 106b/22, 51a/10, 66a/23

yardım ḳ.- dı 99b/23

ziyāde ḳ.- dı 84b/23

ḳ.- dıġuñuz 92b/22

ḳ.- dılar 109b/29, 109b/30, 58b/20, 69b/27, 78a/27, 99a/17

ʿāciz ḳ.- dılar 107a/17

ʿamel ḳ.- dılar 57b/29

ʿimāret ḳ.- dılar 54a/25

ʿuzlet ḳ.- dılar 77b/7

beşāret ḳ.- dılar 105b/5

beyān ḳ.- dılar 55b/9

biʿat ḳ.- dılar 107b/11

daʿvet ḳ.- dılar 51b/8

duʿālar ḳ.- dılar 51a/27

edā ḳ.- dılar 94a/19, 94a/20

esīr ḳ.- dılar 84b/1, 84b/6

feraḥ ḳ.- dılar 99a/25

fidā ḳ.- dılar 62b/25, 62b/27

ġāfil ḳ.- dılar 83a/12

geleci ḳ.- dılar 51b/4

ḫāliṣ ḳ.- dılar 53b/25

ḥamle ḳ.- dılar 120a/19

ḥarām ḳ.- dılar 63a/25

ḥased ḳ.- dılar 101b/1

ḫuṣūmet ḳ.- dılar 111a/2, 111b/6

iḫtilāf ḳ.- dılar 115a/15, 54b/7, 64b/4, 67a/20, 85a/7

iḫtiyār ḳ.- dılar 51b/25, 52a/15, 52a/17, 65a/5

imtināʿ ḳ.- dılar 55b/10

inkār ḳ.- dılar 106b/10, 107a/8, 108b/14, 116a/28, 59b/28, 74a/12, 87a/15, 97b/20, 99a/7

muḫālefet ḳ.- dılar 117b/6, 119b/4, 84b/9

muḥkem ḳ.- dılar 114b/13

muḳātele ḳ.- dılar 120b/25, 65b/10, 75a/23

muṣālāḥa ḳ.- dılar 108b/25

mübtelā ḳ.- dılar 51b/27

mücāhede ḳ.- dılar 75b/8

münāzaʿa ḳ.- dılar 54a/9

mütābaʿat ḳ.- dılar 113b/28, 51a/14, 51a/17, 51a/24, 55b/13

müteferriḳ ḳ.- dılar 74a/29

nehy-i münker ḳ.- dılar 51b/2

secde ḳ.- dılar 103b/18

serzeniş ḳ.- dılar 75a/22

suʾāl ḳ.- dılar 54b/11, 76b/15

şehīd ḳ.- dılar 120a/18, 120a/22, 120a/23

ṭaleb ḳ.- dılar 94b/1

ṭavāf ḳ.- dılar 69b/18

tevbe ḳ.- dılar 112a/10

teʾvīl ḳ.- dılar 64b/20, 98b/20

vācip ḳ.- dılar 65a/9

ẕimmī ḳ.- dılar 58a/13

zinā ḳ.- dılar 101b/31, 51b/12

ziyāde ḳ.- dılar 112b/2

ẕaḫīre ḳ.- dılardı 85a/5

ribā ḳ.- dılarsa 94a/26

maḥrūm ḳ.- dıñuz 110b/10

ḫīle ḳ.- dısa 86b/8

ḫiṭāb ḳ.- dısa 119b/1

ḳ.- duġı 107a/8, 110a/23, 110a/28, 94b/18, 99a/3
emr ḳ.- duġı 117a/9
farż ḳ.- duġı 62b/27, 80b/31
ḥisāb ḳ.- duġı 72a/21
iḫtiyār ḳ.- duġı 103b/17, 104a/5, 104a/7
istiṣnā ḳ.- duġı 64b/13
işāret ḳ.- duġı 79b/3
laʿnet ḳ.- duġı 112a/18
mübāḥ ḳ.- duġı 82a/18
nuṣret ḳ.- duġı 117b/25
taġyīr ḳ.- duġı 66b/11
taḫṣīṣ ḳ.- duġı 90a/7
vaʿde ḳ.- duġı 73b/17
vācib ḳ.- duġı 62a/7
iḥsān ḳ.- duġıçun 92b/11
iḳtiżā ḳ.- duġıla 117b/24
diri ḳ.- duġımız 89b/20
ḳ.- duġın 101b/16
daʿvet ḳ.- duġın 59a/3
ḥarām ḳ.- duġın 63b/13, 64a/8, 69a/14
ḥelāl ḳ.- duġın 63b/13, 63b/28, 63b/4, 69a/13
meẕmūm ḳ.- duġın 92a/3
ḥelāl ḳ.- duġından 64a/2
maḥabbet ḳ.- duġından 62b/20
duʿā ḳ.- duġını 72a/10
beyān ḳ.- duġınlayın 76b/2
ḫiṭāp ḳ.- duġınlayın 64a/4
ḳıble ḳ.- duġum 60a/22
ḳ.- duġumuz 100b/22
beyān ḳ.- duġumuzdan 61b/20
ḳ.- duġuñ 106b/11
naẓar ḳ.- duġuñ 59a/30
tecribe ḳ.- duġuñ 86a/17
ḳ.- duġuñuz 111a/27, 82b/31, 93b/26, 95b/30
inkār ḳ.- duġuñuz 115b/2, 75a/28
şarṭ ḳ.- duġuñuz 82a/10
taḳdīr ḳ.- duġuñuz 82b/27
ḳ.- duġuñuzdan 68a/5
iḫlāṣ ḳ.- duġuñuzdan 111a/16
ḳ.- duġuñuzı 95b/18
ḳıtāl ḳ.- duġuñuzı 75b/9
ṣadaḳa ḳ.- duġuñuzı 92a/27

żarar ḳ.- duġuñuzı 82a/12
vaṣiyyet ḳ.- duġınlayın 57a/23
ḳ.- duġuñuzı 53b/11, 54b/18
ḳ.- duḳ 56a/11
ʿuzlet ḳ.- duḳ 76b/14
beyān ḳ.- duḳ 108a/26, 55a/18, 79b/1
daʿvet ḳ.- duḳ 63a/16
iḳrār ḳ.- duḳ 111a/28
mekān-ı emn ḳ.- duḳ 56a/13
muʿāvenet ḳ.- duḳ 87a/10
muḳātele ḳ.- duḳ 75b/4, 99b/9
mütābaʿat ḳ.- duḳ 107b/16
naẕar ḳ.- duḳ 110a/2, 118a/27
tafżīl ḳ.- duḳ 86b/31
taṣdīḳ ḳ.- duḳ 107b/15
żāyiʿ ḳ.- duḳ 93a/20
beyān ḳ.- duḳdan 73b/13
iḳrār ḳ.- duḳdan 111b/5
inʿām ḳ.- duḳdan 73b/27
iṣbāt ḳ.- duḳdan 53a/20
mükerrem ḳ.- duḳdan 98b/31
namāz ḳ.- duḳdan 67b/12
ḳ.- duḳları 100b/26, 63a/20, 69a/3
ʿibādet ḳ.- duḳları 63a/19
iḥsān ḳ.- duḳları 118b/25
iḫtilāf ḳ.- duḳları 74a/25
nuṣret ḳ.- duḳları 99a/17
vaʿde ḳ.- duḳları 108b/22
yardım ḳ.- duḳları 99a/18
ḳ.- duḳların 100b/16, 117a/20, 82a/20
tekẕīb ḳ.- duḳların 98b/28
vaʿde ḳ.- duḳların 100a/30
āşikāre ḳ.- duḳlarından 116b/27
muḥārebe ḳ.- duḳlarından 60a/21
ḳaṣd ḳ.- duḳlarını 109b/22
ḳ.- dum 94b/31
ʿadl ḳ.- dum 58b/27
diri ḳ.- dum 88b/15
ḫaber ḳ.- dum 83a/7
ḫāliṣ ḳ.- dum 57a/14
ḥelāl ḳ.- dum 69a/12
iḳrār ḳ.- dum 101b/10
inʿāmları ḳ.- dum 60a/30
ḳaṣd ḳ.- dum 101b/9
naẕar ḳ.- dum 76a/15
teʾvīl ḳ.- dum 119b/17, 119b/19

tecribe ḳ.- duñ mı 86a/20

diri ḳ.- duñ 88b/15, 88b/23

duʿā ḳ.- duñ 107a/3

taḳdīr ḳ.- duñsa 104a/27

ḫāliṣ ḳ.- duñuz mı 101b/12

ḳ.- duñuz 59a/18

iḫtilāf ḳ.- duñuz 108a/17

inkār ḳ.- duñuz 113b/22

tevbe ḳ.- duñuzsa 94b/10

ḥarām ḳ.- durdı 63b/4

er ḳ.- durup 63a/19

ḳ.- ı ṭurṭuñuz 52b/26

ḳ.- ı vir 56a/6, 85b/24, 97a/10, 97a/9, 99a/1

emn ḳ.- ı vir 56a/30

icābet ḳ.- ı vir 105a/9

nuṣret ḳ.- ı vir 85b/25

ḳ.- ı virdi 76b/16

ḳ.- ı vire 102b/26

ḳ.- ı virgil 56b/15, 56b/25, 56b/26

ḳ.- ı virür 93a/3

bol ḳ.- ı virür 84a/17

kāmil ḳ.- ı virür 108a/23

kiy ḳ.- ı virür 54b/20

ʿibādet ḳ.- ıcaḳ 55b/1

görklü ḳ.- ıcı oldılar 53b/26

beyān ḳ.- ıcı 65a/8

ṣābit ḳ.- ıcı 99a/1

ḳ.- ıcıdur 72a/19, 77b/26

ʿaṭā ḳ.- ıcıdur 83b/27

beyān ḳ.- ıcıdur 67a/10, 97b/19, 98a/26

ḫuṣūmet ḳ.- ıcıdur 72b/20

laʿnet ḳ.- ıcılar 61b/20

vācip ḳ.- ıcıydı 64b/25

duʿā ḳ.- ınca 95a/1

fāyide ḳ.- ısar 99a/8

ibtilā ḳ.- ısar 85b/3

menfaʿat ḳ.- ısar 116a/31, 99a/10, 99a/13

ḳ.- ısardur 113b/23

ġālib ḳ.- ısarın 108a/13

çāre ḳ.- ısarlar 102a/16

ḳ.- ısarsın 104a/17

ḳ.- maġa 77a/24

ʿamelin ḳ.- maġa 77a/23

ʿumre ḳ.- maġa 61b/5

beyān ḳ.- maġa 64b/29

daʿvet ḳ.- maġa 59a/27

fidā ḳ.- maġa 87a/21

ḥācet ḳ.- maġa 100b/11

ḫalāṣ ḳ.- maġa 91b/19

ḥarb ḳ.- maġa 94b/9

ḳażā ḳ.- maġa 93a/8

maġfiret ḳ.- maġa 103a/12

muḳātele ḳ.- maġa 69a/30, 69b/5

müdāvemet ḳ.- maġa 114a/16

naẓar ḳ.- maġa 60a/26

secde ḳ.- maġa 115a/28

terbiyet ḳ.- maġa 104b/14

tevbe ḳ.- maġa 118b/4

żarar ḳ.- maġa 58a/28

zecr ḳ.- maġa 118b/21, 118b/23, 118b/24

ḳ.- maġı 59a/10, 97a/2

cimāʿ ḳ.- maġı 81a/6

ḥisāb ḳ.- maġı 101b/4

ḥürmet ḳ.- maġı 69b/23

iḥsān ḳ.- maġı 78a/3

iḫtilāf ḳ.- maġı 62b/1

iṭāʿat ḳ.- maġı 103b/9

kitābet ḳ.- maġı 106a/23

muḳātele ḳ.- maġı 69b/15

mütābaʿat ḳ.- maġı 65a/9

selem ḳ.- maġı 94b/21

ʿumre ḳ.- maġıçun 69a/18

bāṭıl ḳ.- maġıçun 78b/31

beyān ḳ.- maġıçun 87a/30

ḥāṣıl ḳ.- maġıçun 113b/3, 76a/31

iṣbāt ḳ.- maġıçun 113a/27

maḥrūm ḳ.- maġıçun 74a/11

riʿāyet ḳ.- maġıçun 66a/19

teʾkīd ḳ.- maġıçun 101a/21, 60a/10

ẓāhir ḳ.- maġıçun 67a/9

zāʾil ḳ.- maġıçun 105b/11

ʿuḳūbet ḳ.- maġıl 96b/26

teklīf ḳ.- maġıl 97a/6

ḳ.- maġıla 86b/31, 91a/19, 97b/21

ʿamel ḳ.- maġıla 111a/10

ʿaẕāb ḳ.- maġıla 73b/14

bāṭıl ḳ.- maġıla 95b/5

duʿā ḳ.- maġıla 71a/25

edā ḳ.- maġıla 60b/26

iḫṣaī ḳ.- maġıla 97b/7

ilhām ḳ.- maġıla 106a/23

intiḳām ḳ.- maġıla 98a/21
ḳabūl ḳ.- maġıla 60b/11
muḳātele ḳ.- maġıla 111b/13
mübtelā ḳ.- maġıla 113a/16
mütābaʿat ḳ.- maġıla 59a/14
ṭāʿat ḳ.- maġıla 60a/31
tamām ḳ.- maġıla 83a/3
teksīr ḳ.- maġıla 87a/1
ziyāde ḳ.- maġıla 60b/10, 72a/20
ḳ.- madı 117b/9
ʿām ḳ.- madı 56b/2
ḥarām ḳ.- madı 64b/12
ictināb ḳ.- madı 62b/30
iktifā ḳ.- madı 95a/22
iṭāʿat ḳ.- madı 92a/5
menʿ ḳ.- madı 105b/6
secde ḳ.- madı 88b/11
vācib ḳ.- madı 114b/26
vaṣiyyet ḳ.- madı 66a/23
cimāʿ ḳ.- madıġı 82b/20
daʿvī ḳ.- madılar 87b/19
iʿtiḳād ḳ.- madılar 58a/2
iḫtilāf ḳ.- madılar 74a/27
iktifā ḳ.- madılar 62b/25
iltifāt ḳ.- madılar 120a/16
taġyīr ḳ.- madılar 55b/9
tevbe ḳ.- madılar 112b/3
vefā ḳ.- madılar 99b/5
cimāʿ ḳ.- madın 82b/21
muḳātele ḳ.- madın 119b/30
tesmiye ḳ.- madın 82b/11
ḫalāṣ ḳ.- maduḳ mı 73b/24
diri ḳ.- maduñ 88b/15
secde ḳ.- maduñ 88b/11
ḳ.- maġa 96b/23
rivāyet ḳ.- maġa 98a/4
ʿamel ḳ.- maġı 52b/14
raġbet ḳ.- maġıl 55b/1
ḳ.- maḳ 108b/24, 114b/23
cihād ḳ.- maḳ 74b/31
cimāʿ ḳ.- maḳ 66b/19
diri ḳ.- maḳ 97b/9
ḫāṣıl ḳ.- maḳ 65b/6
ḥaẕer ḳ.- maḳ 92a/6
ḥisāb ḳ.- maḳ 54a/2
ḥürmet ḳ.- maḳ 113a/24
imāmet ḳ.- maḳ 80a/23
istiʿdād ḳ.- maḳ 98a/16

istincā ḳ.- maḳ 56a/1
iṭāʿat ḳ.- maḳ 109a/7
mücāmaʿat ḳ.- maḳ 77b/1
mütābaʿat ḳ.- maḳ 55b/14, 55b/8
namāz ḳ.- maḳ 60a/9, 61a/2, 78a/11
recʿat ḳ.- maḳ 80a/26
riʿāyet ḳ.- maḳ 80a/3
ṣoḥbet ḳ.- maḳ 77b/23, 79a/16
suʾāller ḳ.- maḳ 53a/20
şefāʿat ḳ.- maḳ 87b/16
ṭamaʿ ḳ.- maḳ 68b/17
ṭavāf ḳ.- maḳ 113b/4, 59b/27, 61b/5
vaṣiyyet ḳ.- maḳ 66a/15, 66a/19, 83b/2, 83b/3
żarar ḳ.- maḳ 66b/12
zinā ḳ.- maḳ 76a/10, 94a/10
ziyāde ḳ.- maḳ 76a/16, 93b/28
ʿibādet ḳ.- maḳda 58a/30
beyān ḳ.- maḳda 97b/16
cezā ḳ.- maḳda 107b/20
daʿvet ḳ.- maḳda 63b/20
diri ḳ.- maḳda 90a/6
ḫidāʿ ḳ.- maḳda 116b/24
muḳātele ḳ.- maḳda 65b/2
mütābaʿat ḳ.- maḳda 103b/11
ṭalep ḳ.- maḳda 74b/1
tedbīr ḳ.- maḳda 87b/6
vācib ḳ.- maḳda 78b/20
vaṣiyyet ḳ.- maḳda 118b/20
vefā ḳ.- maḳda 100b/26
ziyāde ḳ.- maḳda 90a/31
mütābaʿat ḳ.- maḳdadur 57b/18
ḳ.- maḳdan 82a/27
ʿibādet ḳ.- maḳdan 54a/27, 54b/4, 79a/28
beyān ḳ.- maḳdan 111b/4
cimāʿ ḳ.- maḳdan 77b/12, 77b/2
duʿā ḳ.- maḳdan 118a/2
iʿtiḳād ḳ.- maḳdan 52a/26
muḫālefet ḳ.- maḳdan 100b/23, 82b/6
muḳātele ḳ.- maḳdan 75b/4
mücāmaʿat ḳ.- maḳdan 77b/10
mütābaʿat ḳ.- maḳdan 92b/2
vefā ḳ.- maḳdan 82b/5
zinā ḳ.- maḳdan 76a/9

daʿvet ḳ.- maḳdur 93a/16

ġazā ḳ.- maḳdur 118a/31

inʿām ḳ.- maḳdur 103b/1

muḥārebe ḳ.- maḳdur 94b/8

zevāde ḳ.- maḳdur 92a/17

duʿā ḳ.- maḳları 62b/18

cimāʿ ḳ.- mamaḳ 78b/9

ḳ.- mamaḳdan 82b/5

ḥarām ḳ.- mamışdı 69a/9

cimāʿ ḳ.- mañ 77b/25, 82b/3

düşvār ḳ.- mañ 69a/14

ḥarām ḳ.- mañ 113a/18, 69a/13

ḥelāl ḳ.- mañ 69a/14

iʿtidā ḳ.- mañ 69b/28

iḳtiṣār ḳ.- mañ 87a/20

muḫālefet ḳ.- mañ 120a/16, 71a/15

mütābaʿat ḳ.- mañ 110a/6

tecāvüz ḳ.- mañ 80b/31

żarar ḳ.- mañ 82a/11

ʿamel ḳ.- masa 111a/9

beyān ḳ.- masa 64b/29

maġrūr ḳ.- masun 99b/8

ḳ.- maya 77b/16, 80a/7

ʿamel ḳ.- maya 52a/22

edā ḳ.- maya 64b/4

maġfiret ḳ.- maya 110b/20

muḫālefet ḳ.- maya 79a/7

muḥtāc ḳ.- maya 71a/6

naẓar ḳ.- maya 110b/19

nisbet ḳ.- maya 110a/31

pāk ḳ.- maya 64b/27

şefāʿat ḳ.- maya 87b/15

tevāżuʿ ḳ.- maya 92b/6

yeyni ḳ.- maya 80a/15

żarar ḳ.- maya 66b/13

żāyiʿ ḳ.- maya 96a/1

ʿamel ḳ.- mayalar 63b/17

iḫtilāf ḳ.- mayalar 114b/2

mütābaʿat ḳ.- mayalar 113b/29

ziyāde ḳ.- mayalar 116a/8

iḫtiyār ḳ.- mayalardı 52a/25

muḳātele ḳ.- mayalardı 87a/15

ḳ.- mayam 78a/7

iḥsān ḳ.- mayam 78a/7

namāz ḳ.- mayam 78a/7

ḳ.- mayan 108a/15

iṭāʿat ḳ.- mayan 103b/10

żāyiʿ ḳ.- mayasın 104a/21

ikrāh ḳ.- mayasız 88a/18

ḳ.- mayayan mı 107b/9

mütābaʿat ḳ.- mayduḳ 63a/18

ḳ.- mayınca 106a/16

ʿibādet ḳ.- mayınca 51b/6

beyān ḳ.- mayınca 115b/7

delālet ḳ.- mayınca 60a/15

müşāveret ḳ.- mayınca 93a/10

mütābaʿat ḳ.- mayınca 55a/31

fezāʿ ḳ.- mayup 61a/19

kifāyet ḳ.- maz mı 117a/31

naẕar ḳ.- maz mısın 102a/5

ʿāciz ḳ.- maz 87b/31

ʿuḳūbet ḳ.- maz 103a/20

edā ḳ.- maz 110a/22

fāyide ḳ.- maz 116a/30

iḥāṭa ḳ.- maz 87b/20

iḫtimāl ḳ.- maz 96a/16

irşād ḳ.- maz 91a/27

kebīre ḳ.- maz 96a/20

maġfiret ḳ.- maz 103b/8

mütābaʿat ḳ.- maz 59b/10

rūşen ḳ.- maz 88b/26

tebdīl ḳ.- maz 87a/17

teklīf ḳ.- maz 114a/17

teʾcīl ḳ.- maz 82b/7

żāyiʿ ḳ.- maz 59a/17

cimāʿ ḳ.- mazdan 82b/26

ḥelāl ḳ.- mazın 107a/26

āşikāre ḳ.- mazlar 59b/25

imtināʿ ḳ.- mazlar 111b/18

muḳātele ḳ.- mazlar 75a/20

namāz ḳ.- mazsa 79b/15

namāz ḳ.- mazsın 59b/11

ṣadaḳa ḳ.- mazsın 112b/17

ʿamel ḳ.- mazuz 63b/13

ʿaẕāb ḳ.- mazuz 115b/7

ibṭāl ḳ.- mazuz 52b/13

cünūn ḳ.- mış 93b/19

duʿā ḳ.- mış 72a/14

ġālip ḳ.- mış 66a/11

ḥavāle ḳ.- mış 72a/8

rivāyet ḳ.- mış 84a/21

rūzı ḳ.- mış 72a/14

zinā ḳ.- mışça 79a/20

ḳ.- mışdı 119b/24, 85a/3

beyān ḳ.- mışdı 64b/19, 94a/28

ḫarāb ḳ.- mışdı 89a/9

ḳudse ḳ.- mışdı 109b/26

vefāt ḳ.- mışdı 106b/27

ḳ.- mışdur 94a/3

ḥāżır ḳ.- mışdur 100b/10

ḥelāl ḳ.- mışdur 63a/25, 63b/10, 77b/5

maḫẕūl ḳ.- mışdur 61b/20

vaʿde ḳ.- mışdur 61a/26

vefāt ḳ.- mışdur 106b/31

beyān ḳ.- mışiken 67a/15

ḳ.- mışlardı 69a/5

muṣālaḥa ḳ.- mışlardı 94a/26

iḫtilāf ḳ.- mışlardur 74a/8

pāk ḳ.- mışlardur 116a/19

vaʿde ḳ.- mışlardur 70b/2

ʿamel ḳ.- sa 52a/3, 56b/17

cināyet ḳ.- sa 69b/30

duʿā ḳ.- sa 92a/2, 94b/31

ictihād ḳ.- sa 74b/1

iḫtiyār ḳ.- sa 53a/18

inkār ḳ.- sa 101b/4, 55b/11

laʿnet ḳ.- sa 112a/18

muḳātele ḳ.- sa 69b/27

namāzı ḳ.- sa 56b/13

taṣnīf ḳ.- sa 98b/9

ṭavāf ḳ.- sa 61b/14

tevāżuʿ ḳ.- sa 92b/10

tevbe ḳ.- sa 94a/2

vācip ḳ.- sa 71a/2

vefā ḳ.- sa 110a/29

yaḳınlıḳ ḳ.- sa 78a/31

ḳ.- salar 73b/27, 98b/5

daʿvet ḳ.- salar 77b/31

duʿā ḳ.- salar 71b/31, 72a/22

duʿāyı ḳ.- salar 97b/12

günāh ḳ.- salar 96b/31

naẓar ḳ.- salar 54a/11

teveccüh ḳ.- salar 97a/12

ṣadaḳa ḳ.- sam 84a/7

namāz ḳ.- sañuz 60a/13

ḳ.- sun 90a/24

edā ḳ.- sun 95b/26, 95b/29

iḳrār ḳ.- sun 95a/10

naẓar ḳ.- sun 116b/20

şāẕ ḳ.- sun 59b/23

terbiyet ḳ.- sun 104b/11

ḳ.- uñ 107b/16, 83a/24, 83a/26, 87a/21
beşāret ḳ.- uñ 77b/27
duʿā ḳ.- uñ 84b/2
ġazā ḳ.- uñ 84a/2
ḥaẕer ḳ.- uñ 82b/5
inkār ḳ.- uñ 109b/29
muʿāvenet ḳ.- uñ 119b/11
mütābaʿat ḳ.- un 58a/18
mütābaʿat ḳ.- uñ 101a/5, 103a/27, 113a/17, 63b/3
namāz ḳ.- uñ 60a/9
naẕar ḳ.- uñ 119a/18
raġbet ḳ.- uñ 109a/7
ṭavāf ḳ.- uñ 119a/16
ḳ.- up 120a/6, 94b/6, 97a/5
ʿadāvet ḳ.- up 117a/17
ʿaṭā ḳ.- up 98b/31
ʿibādet ḳ.- up 62b/18, 62b/26
ʿuzlet ḳ.- up 77b/8
bahāne ḳ.- up 79b/13
beşāret ḳ.- up 101b/22, 105a/13, 105b/9, 99a/29
beyān ḳ.- up 103b/6, 109b/23, 116a/26, 64a/9, 68a/31, 93a/24
cürʾet ḳ.- up 87b/14
delālet ḳ.- up 109b/21
duʿā ḳ.- up 105a/7, 106b/16, 107a/1, 117a/7, 56a/30, 56a/6, 56b/14, 56b/17, 72a/12, 72a/5, 72a/7, 84b/14, 85b/24, 88a/3, 88a/5, 88a/6, 90a/23, 94b/29
duʿālar ḳ.- up 60b/10
edā ḳ.- up 65b/28
ehl-i şimāl ḳ.- up 98a/7
ehl-i yemīn ḳ.- up 98a/7
geleci ḳ.- up 51b/7
ḥarām ḳ.- up 63b/29
ḥaẕer ḳ.- up 103a/7
ḫıyānet ḳ.- up 110a/31
hidāyet ḳ.- up 74a/30
ḫuṣūmet ḳ.- up 68b/3
ḥüccet ḳ.- up 60a/16
iʿlā ḳ.- up 109b/10
iʿtibār ḳ.- up 55a/31
ibtilā ḳ.- up 59a/10

icābet ḳ.- up 103b/24, 54b/25, 97a/10
ictirā ḳ.- up 65a/7
iftirā ḳ.- up 102a/13, 110a/26, 110b/26, 113a/4, 63b/9
iḥsān ḳ.- up 74b/22, 91b/18
iḳrār ḳ.- up 95a/13
imām ḳ.- up 56a/5
işāret ḳ.- up 120b/9, 87a/7, 92a/20
laʿnet ḳ.- up 61b/20
maġfiret ḳ.- up 103b/13
meşġūl ḳ.- up 83a/10
minnet ḳ.- up 60b/22
muʿāvenet ḳ.- up 109b/9, 60a/20
muḫālefet ḳ.- up 65a/10, 68a/29
muḫāṣama ḳ.- up 88b/1
muḫāṣamet ḳ.- up 57b/11
muḥāsebe ḳ.- up 96a/9
muḥkem ḳ.- up 112b/8, 94a/19
muḳātele ḳ.- up 62b/26
mübāḥ ḳ.- up 82a/27
mübārek ḳ.- up 90a/24
mücādele ḳ.- up 71a/4
müdārā ḳ.- up 79b/19
münāzaʿa ḳ.- up 109a/21
münhezim ḳ.- up 117b/26
müstecāb ḳ.- up 103b/25
müşāhede ḳ.- up 89b/10
müşāveret ḳ.- up 119b/19
mütābaʿat ḳ.- up 103a/28, 103b/13, 109a/26, 110a/6, 111b/15, 60a/23
müteḥayyir ḳ.- up 88b/25
namāz ḳ.- up 105b/13, 55a/28, 56a/27
namāzı ḳ.- up 100b/28
namāzın ḳ.- up 93b/2
naṣīḥat ḳ.- up 81b/3
nidā ḳ.- up 105b/16, 105b/29, 120a/31, 120b/7
nige ḳ.- up 53b/7
niyāz ḳ.- up 100b/19
nuṣret ḳ.- up 74b/11, 87a/10
riʿāyet ḳ.- up 53b/5
ṣābit ḳ.- up 52b/14
serzeniş ḳ.- up 115a/30
şikāyet ḳ.- up 80b/17
ṭavāf ḳ.- up 75a/26
taẓarruʿ ḳ.- up 108b/17

tecāvüz ḳ.- up 69a/31, 81a/1

teraḥḥum ḳ.- up 68a/16

tevbe ḳ.- up 103a/30, 118a/3, 61b/28, 62a/1

tezkiye ḳ.- up 59a/7

vaʿde ḳ.- up 91a/10

vaʿīd ḳ.- up 53a/9, 66b/2, 95a/11

vaṣiyyet ḳ.- up 56a/25

vefā ḳ.- up 110b/1, 56a/2

vefāt ḳ.- up 83a/29

żaʿīf ḳ.- up 119a/25

zīnet ḳ.- up 82a/17

ziyāde ḳ.- up 104b/17

var ḳ.- updur 55a/1

ḳ.- ur 101b/17, 103a/13, 106b/12, 109a/4, 113b/18, 82a/20, 89b/12, 92a/27, 93b/5, 94b/15, 95b/31

ʿaṭā ḳ.- ur 104b/31

ʿaṭālar ḳ.- ur 92b/20

ʿaẕāb ḳ.- ur 118a/8, 73b/20, 96a/19

ʿiḳāb ḳ.- ur 100b/16

bāṭıl ḳ.- ur 83b/30, 91a/21, 91a/22

beyān ḳ.- ur 114b/16, 76b/3, 81a/19, 83b/14, 91b/23

bol ḳ.- ur 84a/18

cezā ḳ.- ur 103a/8, 117a/18, 94b/20

daʿvet ḳ.- ur 77a/23, 77a/24

daʿvī ḳ.- ur 58b/11

delālet ḳ.- ur 101a/20, 104b/18, 109a/15, 112a/8, 112b/6, 51a/18, 56b/16, 58b/22, 64b/6, 74b/27, 78b/9, 81b/22, 83b/28, 87b/16, 91b/30

diri ḳ.- ur 88b/16, 88b/17, 88b/23, 89b/12

ġālib ḳ.- ur 117b/24

ḥaḳīr ḳ.- ur 91a/29

ḫıyānet ḳ.- ur 110a/22

ḥisāb ḳ.- ur 101b/5, 72a/24

ikrām ḳ.- ur 52b/11

imlā ḳ.- ur 95a/21

işāret ḳ.- ur 104b/16, 61b/28, 63b/24, 64b/28, 65b/4, 68b/17, 69a/31

kāfir ḳ.- ur 113b/27

kifāyet ḳ.- ur 80a/16

laʿnet ḳ.- ur 112a/20, 61b/21, 61b/24

maġfiret ḳ.- ur 103a/29

maḫṣūṣ ḳ.- ur 52b/10

maḫẕūl ḳ.- ur 87a/16

muḫālefet ḳ.- ur 60a/16

muṣavver ḳ.- ur 97b/26

mübāhāt ḳ.- ur 71b/11

mübtelā ḳ.- ur 100a/7

mücāzāt ḳ.- ur 117a/11, 53b/12, 60a/10, 60a/5, 78a/5, 81b/5, 82a/12, 83a/1, 88a/21, 96a/9

mücāzātın ḳ.- ur 71a/5

mükāfāt ḳ.- ur 72b/8, 87b/3, 90b/1, 95b/19, 97b/25

mükāfātın ḳ.- ur 74b/23

münāzaʿa ḳ.- ur 86b/6

müşāhede ḳ.- ur 119a/20

müşkil ḳ.- ur 98b/9

namāz ḳ.- ur 60a/16

raḥmet ḳ.- ur 94b/20

rivāyet ḳ.- ur 113b/7, 117b/28, 97a/23

rūşen ḳ.- ur 98b/9

ṣābit ḳ.- ur 52b/24

ṭavāf ḳ.- ur 113a/30

temennī ḳ.- ur 102b/5

temenni ḳ.- ur 109b/13

teʾcīl ḳ.- ur 72a/7

vaʿde ḳ.- ur 92a/24

vācib ḳ.- ur 118a/21

yaḳıcaḳ ḳ.- ur 65a/7

ẓāhir ḳ.- ur 77a/26

zaḥmet ḳ.- ur 75a/7

ziyāde ḳ.- ur 112b/16, 90a/31

ḳ.- uram 106b/10

diri ḳ.- uram 106b/18

secde ḳ.- uram 88b/12

ḳ.- urdı 58b/24

ʿibādet ḳ.- urdı 104b/23

mübtelā ḳ.- urdı 96a/16

namāz ḳ.- urdı 105a/13

rūzı ḳ.- urdı 74b/14

ṣaġ ḳ.- urdı 87a/10

secde ḳ.- urdı 88b/11

ṭavāf ḳ.- urdı 61b/9

teṭavvuʿ ḳ.- urdı 54b/15

ẓāhir ḳ.- urdı 107a/13

ḳ.- urdum 86a/18, 86a/21

giriftār ḳ.- urın 56b/7

ḳ.- urken 59a/16

mütābaʿat ḳ.- urlar mı 63b/16

ḳ.- urlar 110b/24

bāṭıl ḳ.- urlar 116b/10

daʿvī ḳ.- urlar 54b/5

daḫı ḳ.- urlar 51b/16

feraḥ ḳ.- urlar 99a/26

inkār ḳ.- urlar 83b/30

muʿāvenet ḳ.- urlar 116b/25

mücādele ḳ.- urlar 73b/26

namāz ḳ.- urlar 116a/19

secde ḳ.- urlar 111b/14, 111b/15

tesbīḥler ḳ.- urlar 117b/21

vaṣiyyet ḳ.- urlar 66a/18

yardım ḳ.- urlar 117b/20

beyān ḳ.- urlardı 52a/7

Beytü'l-Maḳdise ḳ.- urlardı 58b/16

daʿvet ḳ.- urlardı 57b/12

daʿvī ḳ.- urlardı 57b/5

muʿāmele ḳ.- urlardı 93b/26

müşāhede ḳ.- urlardı 114a/2

mütābaʿat ḳ.- urlardı 63a/14

ribā ḳ.- urlardı 94a/24, 94a/25

yardım ḳ.- urlardı 117b/6

mücādele ḳ.- urlarsa 101b/8

ḳ.- ursa 69b/1, 95a/21

ḳ.- ursın 102b/10, 102b/12, 102b/13

ʿazīz ḳ.- ursın 102b/9

daʿvī ḳ.- ursın 63a/4

diri ḳ.- ursın 89b/19

muʿāmele ḳ.- ursın 86a/11

ḳ.- ursız 58a/26

āşikāre ḳ.- ursız 96a/9

muḫālefet ḳ.- ursız 68a/3

namāz ḳ.- ursız 113a/26

ḥüccet ḳ.- uruz 81a/15

ibtilā ḳ.- uruz 61a/12, 61a/13, 61a/15, 61a/16

beşāret ḳ. 61a/18

cimāʿ ḳ. 78b/10

icābet ḳ. 107a/4

ḳıyās ḳ. 60b/18

maġfiret ḳ. 96b/18

naẓar ḳ. 103b/8, 89a/31, 89b/3, 89b/4

rūzı ḳ. 71b/31, 72a/1, 72a/13

sükūt ḳ. 120b/9

temennī ḳ. 118b/13

çāre ḳ. 85a/31

naẓar ḳ. 90a/16

ḳıl -1- kıl, tüy.

ḳ.+ ı 117b/3

ḳıldur - -4- kıldırmak, yaptırmak, ettirmek (yardımcı eylem).

imlā ḳ.- a 95a/21

yemīn ḳ.- dı 110b/13

imlā ḳ.- maġa 95a/19

imlā ḳ.- maḳ 95a/20

ḳılıc -5- çelikten yapılan, eğri veya düz uzun kesici silah. krş. **ḳılıç**.

ḳ.+ a 120a/22

ḳ.+ ı 120a/10, 99b/11

ḳ.+ ıla 86a/18

ḳ.+ um 119b/17

ḳılıç -2- çelikten yapılan, eğri veya düz uzun kesici silah. krş. **ḳılıc**.

ḳ. çekse 64a/24

ḳ. şalmaya 64a/23

ḳılın - -9- kılınmak, yapılmak, edilmek (yardımcı eylem).

ḳ.- dı 97a/21

rivāyet ḳ.- dı 103b/29, 54b/8, 56b/19, 67a/21

ḳ.- madı 117b/31

mescid ḳ.- mışdur 54b/2

maşrıḳa ḳ.- sun 58b/21

rivāyet ḳ.- ur 104b/19

ḳına -1- Kına ağacının kurutulmuş yapraklarından elde edilen, saç ve elleri boyamakta kullanılan toz.

ḳ. yaḳınup 79a/21

ḳındur - -7- tahrik, teşvik etmek.

ḳ.- dı 74b/16, 90a/21, 92a/14, 92b/25

ḳ.- duḳ 93a/28

ḳ.- ı ṭururdı 86a/10

ḳ.- u virüp 82b/30

ḳıntar -2- kantar, baskül.

ḳ.+ larıla 110a/19

ḳ. 100a/12

ḳır - -5- öldürmek, yok etmek.

ḳ.- ardı 72b/24

ḳ.- dı 72b/26

ḳ.- dılar 58a/11

ḳ.- maḳ 74b/10

ḳ.- up 114b/9

ḳırāʿat -1- [Ar.] okuma.

ḳ. 61a/1

ḳırañ -1- kenar, kıyı, uç.

ḳ.+ ında 89b/15

ḳırıl - -1- yok olmak, telef olmak.

ḳ.- aydı 117a/9

ḳırḳ -8- kırk (40).

ḳ.+ dur 98b/19

ḳ. 102a/9, 104a/6, 114b/9, 73b/24, 97b/29, 98a/1

ḳış - -1- sıkmak, sıkıştırmak.

ḳ.- adı 112b/31

ḳışa -4- kısa.

ḳ.+ şı 102b/15

ḳ. 102b/13, 78a/12, 97b/26

ḳışal - -1- kısalmak.

ḳ.- duġı 102b/13

ḳışāş -18- [Ar.] eski hukukta öldürme ve yaralama suçlarını işleyen bir kimseyi bu fiilleri aynen kendisine uygulamak suretiyle cezalandırma, misilleme yapma.

ḳ.+ da 66a/10

ḳ.+ dan 113b/3, 94a/28

ḳ. ediler 56a/18

ḳ. ide 65b/31

ḳ. itmek 65b/30

ḳ. olına 65b/22

ḳ. olunmaḳ 65b/15

ḳ. olunmaya 56a/15

ḳ. 56a/14, 56a/16, 65b/14, 65b/26, 66a/4, 66a/5, 66a/8, 69b/25, 69b/26

ḳısm -1- [Ar.] bölüm, parça.

ḳ.+ dur 114b/30

ḳısmet -1- [Ar.] takdir edilmiş olan şey, nasip.

ḳ. 119b/24

ḳışşa -3- [Ar.] fıkra, hikâye.

tamām-ı ḳ.+ sın 117b/22

ḳ.+ sından 88b/1

ḳ. 119b/5

ḳış -6- kış mevsimi.

ḳ.+ ın 104b/26, 105a/2, 105a/5

ḳ. 104b/27, 105a/5

ḳıt -2- kat, huzur, yan, ön.

ḳ.+ ında 103a/24

ḳıtāl -32- [Ar.] öldürme, çarpışma.

ḳ.+ a 115b/31, 87a/12

ḳ.+ da 115b/27, 115b/29

ḳ.+ dan 84b/5, 84b/7

ḳ.+ ı 84b/4

ḳ.+ ıla 115b/26

ḳ. ideler 115b/16

ḳ. idelerdi 69b/22

ḳ. ider 99b/16

ḳ. iderdüñüz 114b/17

ḳ. idesiz 53a/31

ḳ. idicek 117b/11

ḳ. itmege 86a/16

ḳ. itmegi 75b/11

ḳ. itmek 69b/21, 69b/22, 75a/25

ḳ. itmekden 117a/22, 75a/28

ḳ. ḳılduġuñuzı 75b/9

ḳ. 114b/8, 116a/3, 117b/12, 118b/5, 53b/2, 84b/7, 85b/25, 85b/8, 85b/9

ḳıtlıḳ -1- kıtlık, azlık.

ḳ.+ larından 100b/23

ḳıy - -2- feda etmek, vermek.

ḳ.- dı 113b/11

ḳ.- u virmeyince 80a/18

ḳıyām -5- [Ar.] ayağa kalkma, ayakta durma.

ḳ.+ a 76b/19

ḳ.+ ların 53b/5

ḳ.+ larını 83a/18

ḳ. 105b/19, 83a/20

ḳıyāmet -43- [Ar.] Dünyanın sonu ve mahşer meydanına bütün insanların dirilip toplanacağı zaman.

ḳ.+ de 102a/7, 115a/10, 60a/4, 60a/5, 97a/27, 97b/24

ḳ.+ e 102b/15, 108a/13, 113a/30, 117b/19, 51b/27, 61a/8, 89b/4, 97a/16

ḳ. ḳopdı 107a/4

ḳ. ḳopısar 88b/27

ḳ. ḳopmaġınuñ 98b/15

ḳ. ḳopmaḳlıġınuñ 98b/14

ḳ. 102a/16, 103a/15, 110a/9, 110b/19, 115a/14, 115a/22, 116a/21, 53a/10, 54a/17, 58b/27, 60b/8, 63a/13, 63a/8, 65a/1, 72a/20, 73a/4, 74b/23, 77b/26, 90a/1, 93b/18, 93b/20, 94b/18, 97a/24, 97a/25, 99a/9

ḳıyās -7- [Ar.] karşılaştırma.

ḳ.+ larına 102a/8

ḳ. eyle 61a/26

ḳ. eylegil 55a/7, 68b/23

ḳ. it 79b/26

ḳ. ḳıl 60b/18

ḳ. 54b/29

ḳıymet -1- [Ar.] değer.

ḳ.+ inden 118a/13

ḳız -29- dişi cinsten olan evlat.

ḳ.+ a 100a/9

ḳ.+ dan 100a/1

ḳ.+ dur 61a/17

ḳ.+ ı 102b/22, 80b/16, 93a/8, 94a/14

ḳ.+ la 99a/10

ḳ.+ larıdur 54b/23

ḳ.+ ların 53b/1

ḳ.+ larıyuz 120a/8

ḳ.+ nı 86b/4

ḳ.+ um 86a/13

ḳ.+ uñ 100a/5

ḳ. 100a/8, 103b/27, 103b/28, 104a/24, 104b/8, 105a/3, 108a/10, 64a/25, 77b/20, 77b/22, 77b/24, 81b/19, 81b/8

ḳızar - -1- kızarmak.

ḳ.- a 93b/20

ḳızcuġaz -1- kızcağız (sevgi ifadesi).

ḳ.+ ı 106b/27

ki -2258- [Far.] iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getiren bağlaç. krş. **kim**.

k. 100a/13, 100a/15, 100a/17, 100a/18, 100a/19, 100a/20, 100a/22, 100a/24, 100a/26, 100a/27, 100a/28, 100a/29, 100a/3, 100a/30, 100a/7, 100a/8, 100a/9, 100b/1, 100b/11, 100b/12, 100b/14, 100b/17, 100b/18,

100b/19, 100b/2, 100b/20, 100b/29, 100b/30, 100b/4, 100b/5, 100b/6, 100b/9, 101a/1, 101a/10, 101a/12, 101a/13, 101a/14, 101a/15, 101a/17, 101a/18, 101a/19, 101a/2, 101a/22, 101a/23, 101a/24, 101a/26, 101a/27, 101a/29, 101a/3, 101a/30, 101a/6, 101a/7, 101b/10, 101b/15, 101b/17, 101b/2, 101b/20, 101b/27, 101b/28, 101b/29, 101b/31, 101b/6, 101b/9, 102a/10, 102a/11, 102a/12, 102a/13, 102a/14, 102a/16, 102a/18, 102a/19, 102a/2, 102a/23, 102a/24, 102a/26, 102a/27, 102a/28, 102a/3, 102a/30, 102a/31, 102a/4, 102a/5, 102a/6, 102a/7, 102a/8, 102a/9, 102b/1, 102b/12, 102b/13, 102b/14, 102b/15, 102b/16, 102b/17, 102b/2, 102b/20, 102b/21, 102b/22, 102b/23, 102b/24, 102b/26, 102b/29, 102b/3, 102b/30, 102b/31, 102b/7, 103a/1, 103a/11, 103a/16, 103a/17, 103a/19, 103a/2, 103a/20, 103a/21, 103a/24, 103a/25, 103a/27, 103a/29, 103a/30, 103a/6, 103a/8, 103b/10, 103b/13, 103b/14, 103b/16, 103b/17, 103b/18, 103b/2, 103b/20, 103b/22, 103b/27, 103b/8, 104a/10, 104a/12, 104a/13, 104a/14, 104a/16, 104a/18, 104a/19, 104a/2, 104a/24, 104a/25, 104a/27, 104a/28, 104a/30, 104a/4, 104a/5, 104a/7, 104a/8, 104b/10, 104b/12, 104b/16, 104b/18, 104b/20, 104b/21, 104b/22, 104b/23, 104b/25, 104b/26, 104b/28, 104b/29, 104b/30, 104b/31, 104b/6, 104b/7, 105a/10, 105a/13, 105a/14, 105a/16, 105a/17, 105a/18, 105a/2, 105a/20, 105a/21, 105a/22, 105a/23, 105a/25, 105a/28, 105a/29, 105a/31,105a/4, 105a/5, 105a/7, 105b/11, 105b/12, 105b/13, 105b/17, 105b/2,

105b/21, 105b/22, 105b/23, 105b/24, 105b/25, 105b/28, 105b/29, 105b/3, 105b/30, 105b/8, 105b/9, 106a/10, 106a/11, 106a/15, 106a/19, 106a/26, 106a/27, 106a/30, 106a/6, 106b/10, 106b/13, 106b/15, 106b/18, 106b/22, 106b/23, 106b/24, 106b/29, 106b/30, 106b/31, 107a/10, 107a/11, 107a/14, 107a/16, 107a/17, 107a/18, 107a/19, 107a/23, 107a/25, 107a/27, 107a/28, 107a/29, 107a/3, 107a/4, 107a/5, 107a/6, 107a/7, 107a/8, 107a/9, 107b/1, 107b/10, 107b/12, 107b/13, 107b/19, 107b/2, 107b/23, 107b/25, 107b/28, 107b/29, 107b/3, 107b/5, 107b/6, 108a/12, 108a/14, 108a/17, 108a/18, 108a/2, 108a/21, 108a/22, 108a/23, 108a/26, 108a/27, 108a/28, 108a/29, 108a/31, 108a/6, 108a/8, 108b/1, 108b/10, 108b/13, 108b/14, 108b/18, 108b/19, 108b/2, 108b/22, 108b/23, 108b/24, 108b/27, 108b/29, 108b/3, 108b/31, 108b/4, 108b/5, 108b/7, 108b/8, 108b/9, 109a/12, 109a/13, 109a/14, 109a/15, 109a/19, 109a/21, 109a/22, 109a/23, 109a/25, 109a/28, 109a/4, 109a/7, 109a/9, 109b/1, 109b/10, 109b/14, 109b/15, 109b/16, 109b/17, 109b/18, 109b/2, 109b/20, 109b/21, 109b/22, 109b/23, 109b/25, 109b/27, 109b/28, 109b/3, 109b/30, 109b/6, 109b/7, 109b/9, 110a/1, 110a/10, 110a/11, 110a/16, 110a/18, 110a/2, 110a/20, 110a/24, 110a/26, 110a/28, 110a/3, 110a/7, 110a/8, 110b/10, 110b/11, 110b/12, 110b/15, 110b/16, 110b/19, 110b/21, 110b/25, 110b/27, 110b/3, 110b/4, 110b/6, 110b/7, 110b/9, 111a/13, 111a/15, 111a/16, 111a/20, 111a/23,

111a/24, 111a/28, 111a/29, 111a/3, 111a/30, 111a/31, 111a/4, 111a/5, 111a/6, 111a/7, 111a/8, 111b/10, 111b/11, 111b/12, 111b/13, 111b/17, 111b/22, 111b/23, 111b/26, 111b/30, 111b/5, 111b/6, 111b/7, 111b/8, 111b/9, 112a/1, 112a/10, 112a/11, 112a/13, 112a/2, 112a/20, 112a/21, 112a/23, 112a/25, 112a/27, 112a/28, 112a/29, 112a/5, 112a/8, 112b/1, 112b/11, 112b/12, 112b/13, 112b/15, 112b/18, 112b/2, 112b/21, 112b/23, 112b/25, 112b/26, 112b/27, 112b/31, 112b/9, 113a/11, 113a/12, 113a/16, 113a/19, 113a/2, 113a/22, 113a/23, 113a/25, 113a/28, 113a/30, 113a/31, 113a/4, 113a/6, 113a/9, 113b/1, 113b/10, 113b/11, 113b/12, 113b/13, 113b/14, 113b/16, 113b/17, 113b/19, 113b/2, 113b/22, 113b/23, 113b/27, 113b/28, 113b/29, 113b/6, 113b/8, 114a/1, 114a/12, 114a/14, 114a/17, 114a/2, 114a/21, 114a/23, 114a/26, 114a/27, 114a/28, 114a/3, 114a/30, 114a/5, 114a/6, 114a/7, 114b/16, 114b/18, 114b/19, 114b/2, 114b/20, 114b/24, 114b/26, 114b/27, 114b/29, 114b/31, 114b/8, 114b/9, 115a/10, 115a/11, 115a/12, 115a/15, 115a/17, 115a/23, 115a/24, 115a/26, 115a/27, 115a/29, 115a/3, 115a/31, 115a/6, 115a/7, 115a/8, 115a/9, 115b/10, 115b/11, 115b/13, 115b/14, 115b/16, 115b/17, 115b/19, 115b/26, 115b/27, 115b/29, 115b/5, 115b/6, 115b/9, 116a/1, 116a/11, 116a/13, 116a/23, 116a/24, 116a/26, 116a/29, 116a/4, 116a/8, 116a/9, 116b/1, 116b/10, 116b/11, 116b/14, 116b/16, 116b/21, 116b/23, 116b/25, 116b/27, 116b/29, 116b/4, 116b/7, 117a/11,

117a/17, 117a/2, 117a/22, 117a/23, 117a/24, 117a/25, 117a/26, 117a/29, 117a/30, 117a/31, 117a/4, 117a/6, 117a/9, 117b/13, 117b/15, 117b/16, 117b/18, 117b/19, 117b/23, 117b/25, 117b/27, 117b/29, 117b/3, 117b/30, 117b/31, 117b/5, 118a/10, 118a/11, 118a/13, 118a/15, 118a/20, 118a/24, 118a/26, 118a/27, 118a/28, 118a/3, 118a/31, 118a/5, 118a/6, 118b/1, 118b/12, 118b/14, 118b/16, 118b/2, 118b/25, 118b/29, 118b/5, 118b/9, 119a/1, 119a/12, 119a/15, 119a/16, 119a/2, 119a/21, 119a/24, 119a/26, 119a/28, 119a/29, 119a/30, 119a/5, 119a/6, 119a/8, 119a/9, 119b/15, 119b/17, 119b/18, 119b/19, 119b/20, 119b/21, 119b/23, 119b/24, 119b/25, 119b/26, 119b/27, 119b/28, 119b/3, 119b/30, 119b/6, 119b/9, 120a/1, 120a/10, 120a/11, 120a/15, 120a/16, 120a/2, 120a/21, 120a/23, 120a/27, 120a/29, 120a/30, 120a/4, 120a/8,
120b/11, 120b/12, 120b/13, 120b/14, 120b/15, 120b/18, 120b/19, 120b/20, 120b/21, 120b/24, 120b/25, 120b/28, 120b/29, 120b/3, 120b/30, 120b/4, 120b/5, 120b/8, 120b/9, 51a/11, 51a/12, 51a/13, 51a/15, 51a/18, 51a/19, 51a/2, 51a/20, 51a/21, 51a/26, 51a/3, 51a/30, 51a/31, 51a/7, 51a/9, 51b/11, 51b/16, 51b/17, 51b/20, 51b/24, 51b/25, 51b/3, 51b/31, 51b/5, 51b/6, 51b/8, 52a/1, 52a/10, 52a/11, 52a/12, 52a/13, 52a/14, 52a/15, 52a/16, 52a/17, 52a/18, 52a/19, 52a/21, 52a/22, 52a/23, 52a/25, 52a/30, 52a/5, 52a/6, 52a/9, 52b/11, 52b/20, 52b/21, 52b/25, 52b/26, 52b/28, 52b/29, 52b/3, 52b/4, 52b/5, 52b/8, 52b/9, 53a/1, 53a/11, 53a/14, 53a/15, 53a/16, 53a/17,

53a/19, 53a/20, 53a/26, 53a/27, 53a/28, 53a/31, 53a/7, 53a/9, 53b/10, 53b/11, 53b/14, 53b/15, 53b/16, 53b/17, 53b/18, 53b/19, 53b/24, 53b/25, 53b/27, 53b/3, 53b/31, 53b/8, 53b/9, 54a/10, 54a/14, 54a/16, 54a/17, 54a/19, 54a/23, 54a/24, 54a/25, 54a/28, 54a/6, 54b/1, 54b/10, 54b/11, 54b/12, 54b/14, 54b/20, 54b/24, 54b/28, 54b/30, 54b/4, 54b/6, 55a/1, 55a/10, 55a/14, 55a/15, 55a/16, 55a/19, 55a/20, 55a/21, 55a/22, 55a/24, 55a/28, 55a/29, 55a/3, 55a/30, 55a/5, 55a/8, 55a/9, 55b/1, 55b/13, 55b/2, 55b/4, 55b/5, 55b/6, 55b/7, 56a/11, 56a/14, 56a/15, 56a/17, 56a/19, 56a/2, 56a/20, 56a/21, 56a/22, 56a/23, 56a/25, 56a/27, 56a/3, 56a/30, 56a/4, 56a/5, 56a/6, 56a/9, 56b/15, 56b/19, 56b/21, 56b/29, 56b/3, 56b/30, 56b/5, 56b/7, 56b/8, 57a/10, 57a/13, 57a/14, 57a/15, 57a/17, 57a/18, 57a/19, 57a/2, 57a/21, 57a/22, 57a/23, 57a/29, 57a/3, 57a/30, 57a/31, 57a/4, 57a/6, 57a/7, 57b/11, 57b/13, 57b/14, 57b/16, 57b/17, 57b/2, 57b/24, 57b/25, 57b/27, 57b/29, 57b/30, 57b/31, 57b/4, 57b/5, 57b/6, 57b/9, 58a/1, 58a/11, 58a/14, 58a/17, 58a/18, 58a/19, 58a/2, 58a/21, 58a/23, 58a/27, 58a/4, 58a/6, 58a/7, 58a/9, 58b/10, 58b/18, 58b/19, 58b/21, 58b/27, 58b/9, 59a/11, 59a/15, 59a/16, 59a/18, 59a/21, 59a/22, 59a/25, 59a/27, 59a/29, 59a/31, 59a/4, 59a/5, 59a/6, 59b/1, 59b/10, 59b/11, 59b/17, 59b/19, 59b/20, 59b/21, 59b/22, 59b/23, 59b/26, 59b/28, 59b/30, 59b/4, 59b/5, 59b/6, 59b/8, 60a/11, 60a/13, 60a/15, 60a/19, 60a/20, 60a/23, 60a/27, 60a/3, 60a/31, 60a/5, 60a/6, 60a/7, 60a/8, 60a/9, 60b/1, 60b/17, 60b/2, 60b/22, 60b/26,

60b/28, 60b/31, 61a/13, 61a/14, 61a/18, 61a/19, 61a/20, 61a/22, 61a/30, 61a/5, 61a/6, 61a/7, 61a/8, 61b/12, 61b/17, 61b/18, 61b/19, 61b/28, 61b/3, 61b/30, 61b/6, 62a/1, 62a/17, 62a/20, 62a/22, 62a/24, 62a/28, 62a/29, 62a/4, 62a/6, 62a/7, 62a/9, 62b/14, 62b/19, 62b/20, 62b/21, 62b/24, 62b/29, 62b/3, 62b/30, 62b/31, 62b/7, 63a/1, 63a/13, 63a/14, 63a/16, 63a/18, 63a/21, 63a/25, 63a/29, 63a/7, 63a/8, 63a/9, 63b/12, 63b/15, 63b/17, 63b/18, 63b/2, 63b/20, 63b/22, 63b/23, 63b/24, 63b/27, 63b/30, 63b/31, 64a/11, 64a/12, 64a/14, 64a/15, 64a/2, 64a/20, 64a/21, 64a/22, 64a/26, 64a/27, 64a/31, 64a/4, 64a/5, 64a/8, 64b/1, 64b/12, 64b/17, 64b/19, 64b/2, 64b/20, 64b/22, 64b/23, 64b/24, 64b/25, 64b/3, 64b/31, 64b/8, 65a/11, 65a/17, 65a/18, 65a/19, 65a/2, 65a/24, 65a/29, 65a/30, 65b/10, 65b/12, 65b/15, 65b/2, 65b/21, 65b/24, 65b/27, 65b/31, 65b/5, 65b/6, 66a/10, 66a/15, 66a/18, 66a/2, 66a/20, 66a/25, 66a/26, 66a/28, 66a/29, 66a/30, 66a/31, 66a/5, 66b/1, 66b/14, 66b/16, 66b/2, 66b/29, 66b/30, 66b/31, 66b/5, 66b/7, 66b/8, 67a/11, 67a/13, 67a/17, 67a/18, 67a/2, 67a/20, 67a/21, 67a/24, 67a/26, 67a/27, 67a/6, 67a/7, 67a/9, 67b/10, 67b/11, 67b/2, 67b/3, 67b/5, 67b/8, 67b/9, 68a/1, 68a/12, 68a/13, 68a/14, 68a/17, 68a/19, 68a/2, 68a/20, 68a/22, 68a/24, 68a/25, 68a/27, 68a/29, 68a/3, 68a/30, 68a/31, 68a/6, 68a/7, 68a/9, 68b/1, 68b/10, 68b/13, 68b/14, 68b/15, 68b/19, 68b/27, 68b/28, 68b/29, 68b/31, 68b/5, 68b/6, 68b/9, 69a/1, 69a/10, 69a/11, 69a/12, 69a/14, 69a/16, 69a/19, 69a/24, 69a/26, 69a/27,

69a/5, 69a/9, 69b/10, 69b/12, 69b/14, 69b/19, 69b/2, 69b/24, 69b/25, 69b/28, 69b/31, 69b/5, 69b/6, 70a/11, 70a/13, 70a/15, 70a/17, 70a/18, 70a/19, 70a/20, 70a/21, 70a/29, 70a/30, 70a/31, 70a/6, 70a/9, 70b/12, 70b/21, 70b/22, 70b/27, 70b/29, 70b/7, 70b/8, 70b/9, 71a/1, 71a/10, 71a/11, 71a/14, 71a/19, 71a/20, 71a/22, 71a/26, 71a/27, 71a/28, 71a/29, 71a/30, 71a/31, 71a/4, 71a/8, 71a/9, 71b/10, 71b/12, 71b/14, 71b/18, 71b/19, 71b/2, 71b/25, 71b/27, 71b/30, 71b/8, 72a/11, 72a/18, 72a/19, 72a/2, 72a/28, 72a/6, 72a/7, 72a/8, 72a/9, 72b/12, 72b/13, 72b/14, 72b/15, 72b/17, 72b/19, 72b/21, 72b/23, 72b/27, 72b/29, 72b/31, 72b/7, 72b/8, 73a/10, 73a/12, 73a/15, 73a/19, 73a/20, 73a/24, 73a/26, 73a/27, 73a/28, 73a/30, 73a/6, 73a/8, 73b/16, 73b/18, 73b/19, 73b/2, 73b/21, 73b/25, 73b/28, 73b/7, 73b/9, 74a/1, 74a/11, 74a/2, 74a/21, 74a/25, 74a/30, 74b/12, 74b/13, 74b/14, 74b/16, 74b/17, 74b/18, 74b/19, 74b/24, 74b/4, 74b/6, 74b/7, 74b/8, 74b/9, 75a/1, 75a/10, 75a/11, 75a/17, 75a/18, 75a/19, 75a/20, 75a/23, 75a/24, 75a/4, 75b/13, 75b/14, 75b/2, 75b/3, 75b/5, 75b/8, 76a/1, 76a/10, 76a/11, 76a/15, 76a/16, 76a/2, 76a/22, 76a/23, 76a/25, 76a/26, 76a/28, 76a/29, 76a/30, 76a/5, 76a/6, 76a/7, 76a/8, 76a/9, 76b/13, 76b/16, 76b/18, 76b/21, 76b/25, 76b/3, 76b/5, 77a/1, 77a/10, 77a/11, 77a/12, 77a/14, 77a/17, 77a/18, 77a/19, 77a/20, 77a/24, 77a/26, 77a/30, 77a/31, 77a/4, 77a/5, 77b/1, 77b/16, 77b/17, 77b/18, 77b/22, 77b/23, 77b/30, 77b/31, 77b/4, 77b/8, 78a/1, 78a/12, 78a/13, 78a/2, 78a/22, 78a/9, 78b/12, 78b/2, 78b/24,

78b/27, 78b/7, 79a/10, 79a/19, 79a/2, 79a/20, 79a/22, 79a/23, 79a/27, 79a/28, 79a/6, 79b/1, 79b/10, 79b/11, 79b/14, 79b/17, 79b/18, 79b/19, 79b/2, 79b/27, 79b/3, 79b/6, 80a/10, 80a/15, 80a/18, 80a/19, 80a/21, 80a/23, 80a/4, 80a/9, 80b/1, 80b/11, 80b/17, 80b/18, 80b/19, 80b/25, 80b/28, 80b/6, 80b/8, 80b/9, 81a/1, 81a/10, 81a/11, 81a/13, 81a/16, 81a/17, 81a/18, 81a/2, 81a/20, 81a/21, 81a/27, 81a/28, 81a/29, 81a/31, 81a/9, 81b/1, 81b/10, 81b/11, 81b/12, 81b/14, 81b/15, 81b/17, 81b/19, 81b/2, 81b/20, 81b/23, 81b/25, 81b/29, 81b/3, 81b/4, 82a/1, 82a/10, 82a/11, 82a/18, 82a/2, 82a/21, 82a/22, 82a/28, 82a/30, 82a/4, 82a/5, 82a/6, 82a/7, 82a/8, 82a/9, 82b/1, 82b/10, 82b/11, 82b/17, 82b/18, 82b/19, 82b/22, 82b/23, 82b/27, 82b/3, 82b/30, 82b/31, 82b/4, 82b/6, 82b/7, 83a/10, 83a/11, 83a/12, 83a/13, 83a/17, 83a/18, 83a/22, 83a/25, 83a/27, 83a/31, 83a/4, 83a/6, 83a/8, 83a/9, 83b/10, 83b/14, 83b/20, 83b/21, 83b/23, 83b/24, 83b/27, 83b/29, 83b/30, 83b/4, 83b/9, 84a/1, 84a/10, 84a/12, 84a/13, 84a/14, 84a/15, 84a/17, 84a/2, 84a/20, 84a/21, 84a/22, 84a/23, 84a/26, 84a/31, 84a/6, 84a/8, 84a/9, 84b/10, 84b/13, 84b/14, 84b/18, 84b/19, 84b/2, 84b/21, 84b/22, 84b/23, 84b/26, 84b/27, 84b/30, 84b/31, 84b/4, 84b/5, 84b/6, 84b/8, 84b/9, 85a/11, 85a/12, 85a/13, 85a/14, 85a/17, 85a/18, 85a/21, 85a/24, 85a/25, 85a/30, 85a/31, 85a/4, 85a/6, 85a/8, 85a/9, 85b/1, 85b/11, 85b/13, 85b/14, 85b/16, 85b/17, 85b/18, 85b/2, 85b/20, 85b/22, 85b/24, 85b/28, 85b/3, 85b/30, 85b/4, 85b/9, 86a/1, 86a/10, 86a/11, 86a/12, 86a/14, 86a/16,

86a/17, 86a/18, 86a/19, 86a/22, 86a/23, 86a/24, 86a/25, 86a/26, 86a/27, 86a/3, 86a/4, 86a/5, 86a/6, 86a/8, 86a/9, 86b/12, 86b/13, 86b/15, 86b/22, 86b/24, 86b/25, 86b/26, 86b/5, 86b/7, 86b/8, 86b/9, 87a/11, 87a/13, 87a/19, 87a/20, 87a/23, 87a/24, 87a/25, 87a/28, 87a/3, 87a/30, 87a/31, 87a/5, 87a/8, 87a/9, 87b/10, 87b/12, 87b/14, 87b/18, 87b/2, 87b/22, 87b/24, 87b/26, 87b/27, 87b/3, 87b/31, 87b/4, 87b/5, 87b/6, 87b/7, 87b/8, 88a/10, 88a/14, 88a/19, 88a/20, 88a/22, 88a/28, 88a/29, 88a/6, 88b/1, 88b/11, 88b/12, 88b/13, 88b/14, 88b/15, 88b/16, 88b/18, 88b/2, 88b/20, 88b/21, 88b/22, 88b/25, 88b/27, 88b/28, 88b/29, 88b/3, 88b/6, 88b/8, 89a/1, 89a/21, 89a/22, 89a/26, 89a/27, 89a/28, 89a/29, 89a/30, 89a/31, 89a/5, 89b/1, 89b/11, 89b/12, 89b/17, 89b/18, 89b/19, 89b/2, 89b/20, 89b/21, 89b/22, 89b/23, 89b/25, 89b/29, 89b/3, 89b/5, 90a/1, 90a/16, 90a/18, 90a/21, 90a/23, 90a/25, 90a/26, 90a/27, 90a/29, 90a/3, 90a/30, 90a/5, 90a/6, 90a/8, 90b/2, 90b/5, 90b/6, 90b/7, 90b/8, 91a/11, 91a/12, 91a/13, 91a/15, 91a/18, 91a/19, 91a/2, 91a/20, 91a/22, 91a/23, 91a/25, 91a/26, 91a/28, 91a/30, 91a/5, 91a/7, 91a/9, 91b/11, 91b/15, 91b/16, 91b/18, 91b/19, 91b/2, 91b/20, 91b/21, 91b/23, 91b/26, 91b/4, 91b/6, 91b/9, 92a/12, 92a/13, 92a/14, 92a/16, 92a/18, 92a/22, 92a/25, 92a/26, 92a/4, 92a/8, 92a/9, 92b/11, 92b/13, 92b/16, 92b/2, 92b/20, 92b/22, 92b/23, 92b/25, 92b/27, 92b/4, 92b/5, 92b/6, 92b/7, 93a/1, 93a/11, 93a/13, 93a/14, 93a/16, 93a/17, 93a/18, 93a/19, 93a/2, 93a/21, 93a/28, 93a/29, 93a/31, 93a/5, 93a/9, 93b/12, 93b/13,

93b/14, 93b/19, 93b/2, 93b/23, 93b/25, 93b/27, 93b/29, 93b/4, 93b/5, 93b/7, 93b/8, 93b/9, 94a/1, 94a/10, 94a/11, 94a/14, 94a/16, 94a/2, 94a/22, 94a/28, 94a/29, 94a/30, 94a/5, 94a/8, 94a/9, 94b/1, 94b/10, 94b/12, 94b/14, 94b/15, 94b/16, 94b/17, 94b/18, 94b/2, 94b/21, 94b/23, 94b/24, 94b/25, 94b/27, 94b/29, 94b/31, 94b/4, 94b/6, 95a/1, 95a/10, 95a/11, 95a/14, 95a/2, 95a/20, 95a/22, 95a/26, 95a/3, 95a/30, 95a/4, 95a/5, 95a/6, 95a/9, 95b/1, 95b/10, 95b/12, 95b/13, 95b/19, 95b/2, 95b/22, 95b/23, 95b/3, 95b/5, 95b/6, 95b/8, 95b/9, 96a/10, 96a/12, 96a/14, 96a/15, 96a/18, 96a/19, 96a/22, 96a/25, 96a/27, 96a/29, 96a/5, 96a/6, 96a/7, 96a/8, 96a/9, 96b/1, 96b/10, 96b/11, 96b/13, 96b/15, 96b/17, 96b/18, 96b/20, 96b/22, 96b/25, 96b/27, 96b/28, 96b/3, 96b/30, 96b/5, 96b/8, 96b/9, 97a/11, 97a/15, 97a/16, 97a/18, 97a/20, 97a/22, 97a/23, 97a/24, 97a/27, 97a/29, 97a/30, 97a/5, 97a/8, 97b/11, 97b/13, 97b/15, 97b/16, 97b/19, 97b/2, 97b/20, 97b/21, 97b/22, 97b/25, 97b/27, 97b/28, 97b/29, 97b/3, 97b/5, 98a/10, 98a/11, 98a/12, 98a/13, 98a/14, 98a/15, 98a/18, 98a/19, 98a/20, 98a/22, 98a/25, 98a/26, 98a/27, 98a/28, 98a/29, 98a/3, 98a/30, 98a/31, 98a/4, 98a/5, 98a/6, 98a/7, 98a/8, 98a/9, 98b/11, 98b/12, 98b/13, 98b/14, 98b/15, 98b/16, 98b/17, 98b/2, 98b/20, 98b/23, 98b/24, 98b/26, 98b/28, 98b/3, 98b/4, 98b/6, 98b/9, 99a/11, 99a/12, 99a/13, 99a/15, 99a/19, 99a/2, 99a/20, 99a/22, 99a/23, 99a/25, 99a/26, 99a/27, 99a/29, 99a/30, 99a/4, 99b/1, 99b/10, 99b/11, 99b/12, 99b/13, 99b/16, 99b/17, 99b/18, 99b/2, 99b/20, 99b/23,

99b/24, 99b/27, 99b/28, 99b/3, 99b/30, 99b/7, 99b/8, 99b/9

kibrit -1- [Ar.] kükürt, kırmızı yakut, altun.

k.- i aḥmer 92b/12

kiçi -3- küçük.

k.+ ken 106a/2

k. 118a/8, 82a/21

kifāyet -9- [Ar.] yeterli olma.

k.+ üñüzden 74b/19

k. ider 107a/18, 117b/1, 73a/1, 88a/13

k. ḳılmaz mı 117a/31

k. ḳılur 80a/16

k. 76a/28, 93a/21

kilidle - -1- [Far.+Tr.] anahtarla kilidi kapamak.

k.- rdi 104b/22

kim -1233- iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle haline getiren bağlaç. krş. **ki**.

k.+ den 102b/8, 118a/7, 57a/2, 90a/31, 96a/18

k.+ di 106b/20

k.+ dügin 100b/16

k.+ dür 102b/21, 107b/6, 108b/7, 115a/25, 118b/18, 74a/9, 84a/14, 86a/23, 86a/5, 99b/10

k.+ e 102b/24, 102b/7, 103a/12, 104b/10, 110a/10, 52b/10, 74a/6, 79b/16, 81a/26, 84b/24, 88b/8, 92a/31, 92b/5, 93a/14, 93a/22, 96a/19, 99b/22

k.+ i 102b/9, 104b/31, 87a/16, 93a/12

k.+ in 52b/19, 52b/20, 52b/24

k.+ lerdür 85b/7

k.+ lere 74b/18, 74b/20, 93a/25

k.+ sin 61b/22

k.+ üñ 63b/16, 76a/18, 76a/19, 95a/8

k.+ üñile 94a/26

k.+ üñle 116b/20

k. 100a/26, 100a/5, 100a/6, 100b/19, 100b/22, 100b/28, 100b/5, 101a/11, 101a/16, 101a/4, 101a/5, 101b/11, 101b/20,

101b/22, 101b/23, 101b/24, 101b/3, 101b/5, 101b/9, 102a/1, 102a/10, 102a/11, 102a/16, 102a/2, 102a/23, 102a/5, 102b/10, 102b/18, 102b/21, 102b/25, 102b/5, 103a/16, 103a/2, 103a/23, 103a/26, 103a/27, 103a/4, 103a/7, 103b/11, 103b/12, 103b/23, 103b/29, 103b/5, 103b/6, 104a/20, 104a/6, 104b/13, 104b/14, 104b/19, 104b/27, 104b/9, 105a/15, 105a/22, 105a/27, 105a/28, 105a/6, 105b/2, 105b/4, 105b/6, 105b/7, 105b/8, 106a/25, 106a/28, 106a/29, 106a/9, 106b/11, 106b/13, 106b/14, 106b/19, 106b/20, 106b/3, 106b/30, 106b/5, 106b/8, 106b/9, 107a/12, 107a/18, 107a/21, 107a/22, 107a/23, 107a/27, 107a/31, 107b/1, 107b/10, 107b/14, 107b/15, 107b/19, 107b/21, 107b/25, 107b/29, 107b/9, 108a/1, 108a/10, 108a/11, 108a/20, 108a/22, 108a/24, 108a/28, 108b/13, 108b/14, 108b/15, 108b/2, 108b/25, 108b/30, 108b/4, 108b/5, 109a/10, 109a/15, 109a/2, 109a/20, 109a/22, 109a/27, 109a/31, 109a/6, 109a/8, 109b/24, 109b/30, 109b/31, 110a/1, 110a/11, 110a/12, 110a/15, 110a/18, 110a/25, 110a/26, 110a/27, 110a/28, 110a/30, 110a/5, 110a/6, 110a/7, 110a/9, 110b/1, 110b/13, 110b/23, 110b/25, 110b/26, 110b/30, 110b/31, 110b/5, 110b/7, 110b/8, 110b/9, 111a/1, 111a/12, 111a/19, 111a/2, 111a/21, 111a/22, 111a/26, 111a/27, 111a/3, 111a/6, 111b/1, 111b/11, 111b/12, 111b/16, 111b/21, 111b/27, 111b/28, 111b/30, 111b/31, 111b/4, 112a/11, 112a/15, 112a/19, 112a/29, 112a/30, 112a/4, 112a/5, 112a/8, 112a/9, 112b/1, 112b/11, 112b/16, 112b/17, 112b/18,

112b/22, 112b/29, 112b/3, 112b/4, 112b/5, 112b/6, 113a/14, 113a/7, 113a/8, 113b/19, 113b/2, 113b/21, 113b/25, 113b/26, 113b/30, 113b/31, 113b/4, 113b/5, 113b/7, 113b/8, 114a/11, 114a/13, 114a/14, 114a/15, 114a/17, 114a/19, 114a/21, 114a/27, 114a/29, 114a/3, 114a/7, 114a/8, 114b/1, 114b/12, 114b/21, 114b/22, 114b/23, 114b/28, 114b/3, 114b/30, 115a/15, 115a/16, 115a/17, 115a/20, 115a/21, 115a/22, 115a/25, 115a/26, 115a/30, 115a/4, 115b/15, 115b/2, 115b/21, 115b/24, 115b/25, 115b/3, 115b/8, 116a/12, 116a/18, 116a/20, 116a/28, 116a/4, 116b/13, 116b/14, 116b/17, 116b/18, 116b/20, 116b/29, 116b/3, 117a/18, 117a/2, 117a/21, 117a/24, 117a/6, 117a/7, 117a/9, 117b/12, 117b/14, 117b/18, 117b/21, 117b/27, 117b/9, 118a/12, 118a/16, 118a/19, 118a/20, 118a/21, 118a/22, 118a/27, 118a/8, 118b/10, 118b/18, 118b/21, 118b/22, 118b/23, 118b/27, 118b/8, 119a/2, 119a/23, 119a/31, 119a/5, 119a/7, 119a/9, 119b/10, 119b/11, 119b/28, 119b/3, 119b/30, 119b/5, 119b/8, 120a/12, 120a/15, 120a/30, 120b/10, 120b/14, 120b/24, 51a/1, 51a/10, 51a/12, 51a/14, 51a/18, 51a/21, 51a/28, 51a/29, 51b/10, 51b/14, 51b/15, 51b/21, 51b/22, 51b/5, 51b/6, 52a/2, 52a/20, 52a/27, 52a/28, 52a/3, 52a/7, 52a/8, 52b/12, 52b/15, 52b/16, 52b/19, 52b/30, 52b/5, 52b/7, 52b/9, 53a/1, 53a/10, 53a/11, 53a/13, 53a/15, 53a/17, 53a/23, 53a/24, 53a/26, 53a/6, 53a/8, 53b/16, 53b/19, 53b/22, 53b/29, 53b/6, 54a/11, 54a/15, 54a/18, 54a/21, 54a/25, 54a/26, 54a/3, 54a/31, 54b/13,

54b/14, 54b/15, 54b/16, 54b/17, 54b/19, 54b/2, 54b/21, 54b/22, 54b/23, 54b/26, 54b/3, 54b/8, 55a/1, 55a/10, 55a/12, 55a/13, 55a/18, 55a/2, 55a/20, 55a/28, 55a/4, 55b/10, 55b/11, 55b/14, 55b/16, 55b/17, 55b/3, 55b/7, 55b/8, 56a/13, 56a/17, 56a/20, 56a/23, 56a/6, 56a/7, 56a/9, 56b/1, 56b/13, 56b/14, 56b/16, 56b/17, 56b/27, 56b/5, 57a/10, 57a/12, 57a/13, 57a/20, 57a/24, 57a/26, 57a/27, 57a/28, 57a/31, 57a/7, 57b/17, 57b/19, 57b/20, 57b/23, 58a/10, 58a/15, 58a/16, 58a/20, 58a/25, 58a/28, 58a/30, 58a/9, 58b/13, 58b/14, 58b/17, 58b/19, 58b/2, 58b/20, 58b/22, 58b/25, 58b/29, 58b/3, 58b/30, 58b/31, 58b/5, 58b/6, 58b/7, 58b/8, 59a/1, 59a/11, 59a/13, 59a/19, 59a/2, 59a/25, 59a/7, 59a/8, 59b/1, 59b/15, 59b/17, 59b/18, 59b/2, 59b/21, 59b/24, 59b/25, 59b/26, 59b/27, 59b/28, 59b/29, 59b/30, 59b/31, 60a/1, 60a/14, 60a/15, 60a/17, 60a/19, 60a/2, 60a/21, 60a/22, 60a/23, 60a/29, 60a/3, 60b/1, 60b/11, 60b/12, 60b/13, 60b/14, 60b/15, 60b/18, 60b/2, 60b/20, 60b/23, 60b/3, 60b/6, 60b/7, 60b/8, 60b/9, 61a/10, 61a/15, 61a/17, 61a/19, 61a/26, 61a/28, 61a/30, 61b/1, 61b/11, 61b/13, 61b/15, 61b/20, 61b/22, 61b/23, 61b/24, 61b/5, 61b/6, 61b/9, 62a/13, 62a/14, 62a/15, 62a/16, 62a/17, 62a/18, 62a/2, 62a/21, 62a/23, 62a/26, 62a/4, 62a/5, 62b/13, 62b/16, 62b/22, 62b/23, 62b/5, 63a/17, 63a/20, 63a/22, 63a/24, 63a/26, 63a/27, 63a/28, 63a/4, 63a/5, 63a/6, 63b/10, 63b/12, 63b/13, 63b/16, 63b/20, 63b/24, 63b/3, 63b/6, 63b/7, 63b/8, 63b/9, 64a/13, 64a/18, 64a/19, 64a/21, 64a/23, 64a/24, 64a/27, 64a/29, 64a/6,

64b/1, 64b/10, 64b/13, 64b/14, 64b/17, 64b/18, 64b/22, 64b/24, 64b/28, 64b/3, 64b/31, 64b/4, 64b/6, 64b/7, 64b/9, 65a/1, 65a/15, 65a/16, 65a/17, 65a/21, 65a/22, 65a/23, 65a/25, 65a/4, 65a/5, 65a/6, 65a/7, 65a/9, 65b/15, 65b/17, 65b/19, 65b/20, 65b/22, 65b/23, 65b/31, 65b/4, 65b/7, 66a/11, 66a/13, 66a/17, 66a/2, 66a/21, 66a/22, 66a/24, 66a/28, 66a/3, 66a/31, 66a/7, 66a/9, 66b/12, 66b/15, 66b/20, 66b/22, 66b/23, 66b/25, 66b/3, 66b/8, 67a/1, 67a/12, 67a/16, 67a/18, 67a/19, 67a/23, 67a/24, 67a/28, 67a/30, 67a/7, 67b/1, 67b/10, 67b/12, 67b/14, 67b/2, 67b/5, 67b/6, 67b/7, 67b/8, 68a/28, 68a/29, 68a/6, 68b/12, 68b/15, 68b/17, 68b/26, 68b/27, 68b/3, 68b/30, 68b/4, 69a/17, 69a/2, 69a/21, 69a/25, 69a/28, 69a/29, 69a/31, 69b/10, 69b/12, 69b/15, 69b/2, 69b/22, 69b/23, 69b/26, 69b/27, 69b/30, 69b/31, 70a/12, 70a/15, 70a/16, 70a/21, 70a/22, 70a/23, 70a/3, 70a/5, 70a/7, 70a/8, 70b/1, 70b/12, 70b/13, 70b/14, 70b/16, 70b/18, 70b/19, 70b/2, 70b/20, 70b/23, 70b/25, 70b/28, 70b/3, 70b/30, 70b/5, 70b/6, 70b/7, 71a/1, 71a/12, 71a/16, 71a/17, 71a/2, 71a/26, 71a/6, 71a/7, 71a/8, 71b/12, 71b/14, 71b/15, 71b/19, 71b/20, 71b/22, 71b/23, 71b/3, 71b/31, 71b/6, 72a/11, 72a/20, 72a/21, 72a/24, 72a/25, 72a/31, 72a/5, 72a/7, 72a/8, 72b/1, 72b/10, 72b/16, 72b/17var, 72b/2, 72b/20, 72b/22, 72b/28, 72b/3, 72b/9, 73a/1, 73a/11, 73a/12, 73a/13, 73a/17, 73a/2, 73a/21, 73a/3, 73a/30, 73a/4, 73a/5, 73b/1, 73b/10, 73b/11, 73b/13, 73b/14, 73b/22, 73b/26, 73b/29, 73b/3, 73b/30, 73b/4, 73b/5, 73b/8, 74a/12, 74a/15, 74a/17, 74a/21,

74a/28, 74a/3, 74a/8, 74a/9, 74b/1, 74b/12, 74b/19, 74b/20, 74b/22, 74b/23, 74b/25, 74b/28, 74b/30, 74b/31, 74b/8, 75a/1, 75a/10, 75a/12, 75a/16, 75a/25, 75a/29, 75a/3, 75a/31, 75a/6, 75a/8, 75a/9, 75b/1, 75b/10, 75b/11, 75b/13, 75b/6, 76a/14, 76a/18, 76a/20, 76a/21, 76a/24, 76a/26, 76a/27, 76a/6, 76a/7, 76b/10, 76b/12, 76b/17, 76b/22, 76b/23, 76b/29, 76b/8, 77a/10, 77a/11, 77a/29, 77a/7, 77a/8, 77b/13, 77b/14, 77b/16, 77b/25, 77b/26, 77b/28, 77b/29, 77b/5, 77b/9, 78a/11, 78a/13, 78a/15, 78a/16, 78a/17, 78a/18, 78a/21, 78a/23, 78a/24, 78a/25, 78a/27, 78a/28, 78a/5, 78a/6, 78a/9, 78b/10, 78b/18, 78b/21, 78b/22, 78b/23, 78b/29, 78b/30, 78b/9, 79a/1, 79a/18, 79a/29, 79a/3, 79a/30, 79a/4, 79a/6, 79b/21, 79b/23, 79b/26, 79b/28, 79b/3, 79b/31, 79b/7, 79b/9, 80a/13, 80a/14, 80a/21, 80a/25, 80a/26, 80a/6, 80a/8, 80b/13, 80b/15, 80b/16, 80b/20, 80b/22, 80b/24, 80b/28, 80b/30, 80b/31, 80b/5, 80b/8, 81a/1, 81a/16, 81a/18, 81a/19, 81a/29, 81b/17, 81b/22, 81b/23, 81b/24, 81b/5, 81b/8, 82a/12, 82a/14, 82a/16, 82a/17, 82a/23, 82a/28, 82a/29, 82a/4, 82a/8, 82b/26, 82b/29, 83a/1, 83a/10, 83a/19, 83a/20, 83a/21, 83a/26, 83a/29, 83a/3, 83a/4, 83a/5, 83b/10, 83b/11, 83b/12, 83b/16, 83b/18, 83b/2, 83b/21, 83b/22, 83b/25, 83b/28, 83b/3, 83b/31, 83b/7, 84a/14, 84a/18, 84a/2, 84a/25, 84a/26, 84a/3, 84a/4, 84a/5, 84b/20, 84b/25, 84b/26, 85a/1, 85a/2, 85a/22, 85a/8, 85b/18, 85b/26, 85b/4, 85b/5, 85b/6, 85b/7, 86a/13, 86a/20, 87a/18, 87a/2, 87b/16, 87b/17, 87b/21, 87b/23, 88a/1, 88a/10, 88a/11, 88a/13,

88a/17, 88a/19, 88a/24, 88a/25, 88a/3, 88b/10, 88b/17, 88b/19, 88b/3, 88b/6, 88b/7, 88b/8, 88b/9, 89a/7, 90a/11, 90a/15, 90a/20, 90a/25, 91a/19, 91a/20, 91a/3, 91a/4, 91b/1, 91b/16, 91b/22, 91b/28, 91b/30, 92a/1, 92a/10, 92a/28, 92b/10, 92b/14, 92b/18, 92b/24, 92b/29, 92b/31, 92b/5, 93a/12, 93a/15, 93a/18, 93a/23, 93a/7, 93b/17, 93b/20, 93b/26, 93b/29, 93b/9, 94a/10, 94a/13, 94a/15, 94a/18, 94a/2, 94a/23, 94a/26, 94a/4, 94a/8, 94b/11, 94b/25, 94b/27, 94b/8, 95a/23, 95a/31, 95a/8, 95b/1, 95b/18, 95b/23, 95b/26, 95b/28, 95b/29, 95b/31, 95b/8, 96a/1, 96a/26, 96a/31, 96b/14, 96b/17, 96b/21, 96b/22, 96b/24, 97a/17, 97a/19, 97a/28, 97a/29, 97a/6, 97b/23, 97b/25, 97b/4, 97b/9, 98a/17, 98b/10, 98b/2, 98b/21, 98b/23, 98b/24, 98b/3, 98b/5, 98b/7, 98b/8, 99a/1, 99a/17, 99a/24, 99a/26, 99a/28, 99a/30, 99a/6, 99b/17, 99b/18, 99b/9

kimesne -3- kimse, herhangi biri. krş. **kimse**.

k.+ ler 87a/1

k. 117b/16, 94a/8

kimi -26- - kimisi, bazısı.

k.+ n 54b/10

k.+ ni 84a/31, 84b/1

k.+ nüñ 119b/8

k. 100b/5, 119a/14, 54b/10, 58b/22, 65a/23, 74a/31, 83a/26, 97b/26, 97b/27

kimse -210- kimse, herhangi biri. krş. **kimesne**.

k.+ den 102b/22, 58a/20, 79a/14, 87a/31

k.+ dür 120b/29, 72b/22

k.+ ler 101b/20, 112a/22, 116b/13, 119a/2, 52a/15, 52b/7, 53b/14, 53b/24, 54a/17, 55b/7, 56b/1, 61a/7, 64b/22, 70b/27, 71b/30,

73b/1, 74a/28, 91a/19, 92a/28, 93b/18, 94a/15, 98b/11
k.+ lerde 59b/2
k.+ lerden 72a/19k.+ lere 101b/11, 102a/5, 113b/4, 113b/8, 53b/19, 61a/23, 72b/3, 73b/29, 78a/27, 88b/7
k.+ leri 113b/19, 78b/7, 79a/13, 97b/20
k.+ lerüñ 116b/3, 59b/3
k.+ nüñ 101a/15, 119b/9, 52b/22, 68b/17, 70b/25, 81b/14, 87b/13, 88b/1, 90a/25
k.+ si 82a/22
k.+ ye 100b/13, 100b/24, 101a/3, 102a/19, 109a/10, 110a/29, 110a/8, 110b/19, 112a/18, 112b/20, 112b/7, 115b/6, 118b/21, 118b/22, 118b/23, 51b/11, 51b/31,
52a/11, 52a/6, 56a/14, 61a/30, 64b/28, 69b/30, 71a/3, 71a/7, 78a/24, 78a/7, 79a/10, 81b/23, 82a/16, 88a/16, 92b/2, 94b/19, 95b/16, 96a/29, 97a/22, 99b/10
k.+ yi 70a/26, 82a/18
k.+ yle 71a/3, 86a/12
k. 101a/16, 101b/3, 102b/25, 103a/2, 103a/4, 104a/8, 104b/20, 104b/22, 104b/28, 105a/15, 106b/13, 108b/14, 108b/2, 110a/18, 110a/28, 110b/19, 110b/30, 111a/11, 111a/9, 111b/31, 112a/19, 112b/6, 113a/14, 113b/5, 115a/4, 116b/3, 118a/16, 119a/5, 119b/15, 120b/28, 120b/6, 51b/21, 52a/2, 53a/17, 55a/1, 55a/3, 55b/11, 56b/5, 57a/2, 57a/6, 60b/20, 61a/28, 61b/5, 62a/21, 63b/24, 64a/21, 64a/24, 64a/28, 64b/31, 64b/9, 65a/23, 66a/17, 66b/22, 66b/3, 66b/8, 67a/12, 68b/19, 69b/26, 69b/30, 70a/13, 70a/7, 70b/12, 70b/20, 71a/1, 72a/25, 72b/16, 72b/2, 73a/2, 73a/30, 73a/4, 73a/5, 73b/26, 74a/19, 74a/22, 74a/6, 75a/31, 77b/31, 78a/6, 78a/9, 79a/20, 79b/12,

80b/31, 82a/2, 86a/10, 86a/13, 86a/19, 86a/31, 86a/6, 86a/8, 87a/17, 87a/2, 87b/14, 87b/15, 87b/20, 88a/17, 88a/18, 88b/3, 89a/15, 89a/16, 89a/25, 89a/7, 92a/1, 92b/10, 94a/30, 94a/8, 95a/9, 95b/28, 95b/29, 95b/31, 97a/28, 98b/15, 98b/8

kin -1- [Far.] nefret, gizli düşmanlık, garaz.

k.+ ler 117a/6

kisve -3- [Ar.] elbise, üst baş, kılık kıyâfet.

k.+ de 82a/6

k.+ den 82a/10, 83a/30

kişi -118- kişi, kimse, şahıs.

k.+ den 112b/20, 118a/26, 98a/29

k.+ dür 111b/30, 120b/29, 55b/13, 84b/23, 93a/29

k.+ le 120a/17

k.+ ler 67a/25

k.+ lere 67a/7

k.+ leri 117b/27

k.+ lerüñ 91a/10, 91a/11

k.+ nüñ 116b/17, 56b/17, 66a/6, 66a/7, 68b/11, 80a/14, 80a/6, 90b/1

k.+ ydi 107b/30, 107b/7

k.+ ye 107b/23, 114b/12, 52a/7, 64a/19, 66b/23, 78b/10, 91a/1, 94b/20

k.+ yi 113a/24, 77a/22

k.+ yidi 120a/4, 84b/16, 84b/9, 85b/11, 85b/16

k.+ yle 75a/17

k. 103a/13, 103b/27, 106b/19, 106b/21, 107b/31, 110a/16, 110b/4, 111a/10, 112a/18, 112b/23, 113b/9, 114b/11, 114b/27, 116b/19, 117b/30, 118a/22, 119a/1, 119b/12, 119b/13, 120a/1, 120a/17, 120a/25, 120a/3, 52a/22, 52a/7, 53a/24, 56a/17, 56a/4, 56b/16, 60b/15, 61a/1, 61a/6, 61b/25, 64a/26, 65a/19, 65b/11, 65b/13, 65b/5, 68a/11, 68a/7, 69a/31, 70a/16, 70a/17, 70a/19, 72a/6, 73a/20, 76a/16, 76a/18, 76a/28,

76a/5, 76b/29, 76b/6, 78a/15, 78a/28, 78a/29, 78a/31, 79b/11, 80a/13, 80b/8, 83b/19, 83b/25, 84b/8, 85a/30, 88b/14, 89a/, 89a/5, 90a/16, 92a/15, 93a/18, 93b/24, 94a/10, 94b/27, 94b/30, 95b/25

kitāb -99- [Ar.] kitap; Kur'an.

k.- ı ehl-i Yehūd 109a/22

k.- ı ehli 109b/18

k.+ a 107a/22, 107b/15, 87a/14, 92b/4

ehl-i k.+ a 115a/31

k.+ da 107a/26, 110b/13

ehl-i k.+ da 101a/30

k.+ dan 110b/25, 111a/7, 97b/17

ehl-i k.+ dan 109b/14, 110a/18, 113b/26, 116a/13, 116a/17, 116a/18, 53a/26

k.+ dandur 110b/25

k.+ ı 52a/15, 54a/16, 57b/30

k.+ ıla 107a/22, 116a/19

k.+ ın 52a/24

k.+ ına 101b/31, 116a/28, 94a/18

k.+ ında 101a/13, 63b/12, 81b/3, 84a/24

k.+ ından 102a/6

k.+ ını 52a/17

k.+ ile 57b/30

k.+ lara 65a/21, 97b/16

k.+ ları 117a/2, 51a/16, 54a/11, 55b/8, 59b/24, 98a/26

k.+ larına 117a/3, 96b/14

k.+ larında 110a/27, 110b/23, 112a/5, 113a/11, 113a/14, 115a/17, 115a/9, 64b/19

k.+ larını 106a/23

k.+ laruñ 53b/9, 54a/12, 98a/27

k.+ laruñuzda 109a/24

k.+ umuñ 60a/28

k.+ umuzı 99a/21

k.+ uñ 116a/25, 98a/25, 98b/21

ehl-i k.+ uñ 115b/23, 55b/12, 59b/17

k.+ uñuz 113a/11

k.+ uñuzda 109b/1, 58b/5

k.+ uñuzı 111a/24

k. indürdi 74a/24

k. 101a/29, 109a/25, 109a/6, 110a/10, 111a/21, 111a/22, 113b/16, 113b/19, 114b/29, 115a/25, 115b/22, 52a/2, 52a/3, 55b/7, 59b/11, 59b/17, 59b/2, 59b/8, 74a/28, 83b/29, 94a/28, 98a/25, 98b/8

ehl-i k. 111a/23, 111b/23, 115a/28

kitābet -4- [Ar.] yazı yazma.

k.+ e 94b/25

k.+ i 95a/7

k. itmek 94b/26

k. ḳılmaġı 106a/23

kitābī -1- [Ar.] kitapla ilgili.

k. olsun 77a/22

kitābiyet -1- [Ar.] kitap bilgisi.

k.+ e 77a/8

kitābiyye -4- [Ar.] ehl-i kitap kadınlar, Kur'an'a inanan kadınlar.

k. 77a/13, 77a/14, 77a/15, 77a/17

kiy -1- çok, pek, gayet. krş. **key**.

k. ḳılı virür 54b/20

kiẕb -1- [Ar.] yalan.

k. olunmaya 57b/24

ḳo - -75- koymak, bırakmak, serbest bırakmak, alıkoymak, etkilemek. krş. **koy-**.

ḳ.- ġıl 89b/27

ḳ.- dı 103b/11, 104b/19, 104b/5, 105b/5, 106a/12, 110a/17, 51b/27, 86a/28, 89a/14, 89b/30

alı ḳ.- dı 85b/14

yerine ḳ.- dı 90a/5

ḳ.- dılar 101b/2, 104b/15, 110a/16, 113a/29, 120a/3, 51a/29, 51b/7, 52a/17, 58a/12, 58b/20, 83a/11

alı ḳ.- dılar 85a/20

aṣa ḳ.- dılar 107b/25, 108a/4

ḳ.- dısa 110a/16

alı ḳ.- duġuñı 90a/24

ḳ.- duġınlayın 89b/2

ḳ.- dum 84a/12

alı ḳ.- dum 90a/22

örte ḳ.- duñuz 109b/19

ḳ.- madı 81b/11, 92a/6

ḳ.- madılar 62b/27, 69a/20

ḳ.- madılardı 69a/25

ḳ.- madum 100a/3

ḳ.- mamışdur 98a/15

ḳ.- mañ 114a/26

ḳ.- maya 113b/12, 118b/26

ḳ.- mayacaḳ 79b/8

ḳ.- mayam 78a/8

ḳ.- mayup 58b/8

ḳ.- maz 120b/29

ḳ.- mazlar 54b/6

ḳ.- mışdı 106a/14

ḳ.- mışlardur 93a/30

ḳ.- mışuz 85a/18

ḳ.- ñ 108b/4, 109a/6, 111a/1, 111a/6, 120b/15, 73a/23, 95b/14

ḳ.- r 70a/23, 91a/24, 91a/26, 98b/9

örte ḳ.- rlar 59b/24

ḳ.- rlardı 63a/28

ḳ.- rsız 109b/20

ḳ.- salar 61b/21

ḳ.- sun 80b/19

ḳ.- ya 112b/7

ḳ.- yası 110a/19

ḳ.- yasın 110a/20

ḳ.- yasız 95b/14

ḳ.- ydı 89a/19

ḳ.- yıcıdur 90a/16

ḳoca -2- yaşlı, ihtiyar.

ḳ. ide 54b/29

ḳ. 54b/29

ḳoç - -1- kucaklamak, sarılmak.

ḳ.- ardı 112b/21

ḳoġık -1- kovuk, oyuk.

ḳ.+ dağı 108b/28

ḳoḳ - -1- koku çıkarmak, koku yaymak.

ḳ.- mamışdur 89b/1

ḳoḳu -5- koku.

ḳ.+ lar 79a/18, 79a/22

ḳ.+ sı 79a/19

ḳ.+ sını 112b/21

ḳ. 79a/21

ḳol -1- vücudun omuzlardan parmak uçlarına kadar olan parçası.

ḳ.+ larına 79b/18

ḳollu - -1- kollamak, korumak, gözetmek.

ḳ.- cağın 79a/26

ḳoltuġ -1- koltuk, omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer.

ḳ.+ ın 56a/1

ḳon - -5- yerleşmek, konaklamak.

ḳ.- acaḳ 106a/14

ḳ.- an 65a/27

ḳ.- dı 120a/2, 69a/19

ḳ.- maḳlıġa 65a/19

ḳondur - -1- yerleştirmek.

ḳ.- dı 93a/24

ḳonıl - -3- koyulmak, yerleştirilmek. krş. **ḳonul-**.

ḳ.- a 116a/6

ḳ.- an 106a/17

ḳ.- mışdur 51b/18

ḳonşu -1- komşu.

ḳ. 79a/9

ḳonuġ -1- konuk, misafir.

ḳ.+ ı 79b/25

ḳonul - -2- koyulmak, yerleştirilmek. krş. **ḳonıl-**.

ḳ.- dı 52a/1

ḳ.- mışuz 52a/1

ḳop - -10- ayağa kalkmak, dirilmek, meydana çıkmak.

ḳ.- a 76a/1

ḳ.- alar 93b/20

ḳ.- ar 60b/16, 87b/4

ḳıyāmet ḳ.- dı 107a/4

ḳıyāmet ḳ.- ısar 88b/27

ḳıyāmet ḳ.- maġınuñ 98b/15

ḳıyāmet ḳ.- maḳlıġınuñ 98b/14

ḳ.- maḳlıġına 99a/2

ḳ.- usar 90a/1

ḳopar - -1- koparmak, bulunduğu yerden sökmek, ayırmak.

ḳ.- up 90a/3

ḳorḳ - -75- korkmak, ürkmek.

ḳ.- a 67a/26

ḳ.- alar 117a/22

ḳ.- ar 64b/1, 67a/24, 79b/27

ḳ.- ardı 105a/4

ḳ.- arken 65a/26

ḳ.- asız 117b/2, 92a/10

ḳ.- dı 56b/4, 57a/17, 57a/22, 77b/27, 88b/16

ḳ.- dılar 114a/11, 64b/18, 69a/26

ḳ.- duġuñuzdan 60b/11

ḳ.- duġından 56a/13, 56b/18

ḳ.- madın 58b/6

ḳ.- mañ 60a/21, 85b/18

ḳ.- masunlar 117a/23

ḳ.- maya 66a/12

ḳ.- mayup 60b/2, 72b/6

ḳ.- sa 110a/29, 66b/8

ḳ.- salar 119a/4, 67a/27, 97b/12

ḳ.- sañuz 83a/23

ḳ.- sun 95a/13, 95b/27

ḳ.- ucı 100b/18

ḳ.- ucılar 65b/3

ḳ.- ucu 86b/19

ḳ.- uñ 107a/27, 114a/13, 114a/18, 114a/7, 117a/29, 118a/15, 118a/16, 118a/20, 60a/21, 69a/13, 69b/27, 70b/28, 71a/15, 72b/7, 77b/24, 81b/4, 82a/11, 82b/1, 94b/17, 94b/3, 95b/16

ḳ.- up 103a/5, 114a/21, 116a/24, 119a/24, 119a/25, 56b/19, 66b/1, 66b/17, 68a/31, 71a/14, 76b/14, 83b/19

ḳ. 72b/29, 73a/13, 73a/9, 74b/5

ḳorḳı -4- korku, ürküntü. krş. **ḳorḳu**.

ḳ.+ sıdur 54a/2

ḳ. 118a/21, 54a/1, 54a/2

ḳorḳıd - -4- korkutmak, ürkütmek. krş. **ḳorḳud-**.

ḳ.- up 102a/14

ḳ.- ur 103a/18, 103a/6, 92a/21

ḳorḳıl - -2- korkulmak.

ḳ.- up 57b/17, 63a/22

ḳorḳu -27- korku, ürküntü. krş. **ḳorḳı**.

ḳ.+ dan 102b/4, 107a/4, 115a/19, 117a/23, 117b/10, 54a/1, 54a/3, 73a/14

ḳ.+ larından 97b/12

ḳ.+ sı 53b/27, 53b/30, 56b/17

ḳ.+ sıdur 53b/31

ḳ.+ sında olanlar 53b/27

ḳ.+ sından 53b/30, 66a/8, 83a/25

ḳ.+ sıyla 61a/12

ḳ.+ yıla 97a/11

ḳ.+ yla 54a/28

ḳ. 53b/29, 93b/11, 94a/21, 97a/13, 99b/18, 99b/20, 99b/21

ḳorḳud - -3- korkutmak, ürkütmek. krş. **ḳorḳıd-**.

ḳ.- asın 55a/23

ḳ.- ılar 119b/25

ḳ.- ucılardı 74a/24

ḳoru - -2- korumak, gözetmek.

ḳ.- rdı 120a/21, 120a/22

Ḳosṭanṭaniyye -1- Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu, Latin İmparatorluğu ve Osmanlı İmparatorluğu'na başkentlik yapmış tarihî bir şehir.

Ḳ. 54a/30

ḳoş - -1- koşmak.

ḳ.- dılar 85a/19

ḳoy - -43- koymak, bırakmak, serbest bırakmak, alıkoymak. krş. **ko-**.

ḳ.- a 79a/19, 79a/22

ḳ.- alar 64b/23, 82a/15, 83a/30

ḳ.- ar 64b/10

ḳ.- arlar 64b/24

ḳ.- asın 102b/12

ḳ.- dı 101a/30

ḳ.- duḳları 115a/17

ḳ.- duñıdı 89a/31

ḳ.- maġa 113a/25

ḳ.- maya 79a/13

ḳ.- mazlar 64b/24

ḳ.- mışsın 89a/31

ḳ.- u vir 95a/1

ḳ.- u virdi 112b/31, 81b/9, 88b/14

ḳ.- u virdiler 73a/25, 85a/20

ḳ.- u virmekçün 118a/15

ḳ.- u virüp 72b/26

ḳ.- u virürlerdi 63a/31

ḳ.- up 111a/13, 116a/20, 51a/26, 52a/24, 54a/12, 62a/14, 62b/28, 63a/1, 66a/17, 68a/19, 69a/7, 69b/24, 72b/23, 76b/8, 79b/15, 81a/1, 86a/30, 88b/17

aṣa ḳ.- up 51b/26

ḳoymaġlıġ -1- koymaklık.

ḳ.+ ına 102a/16

ḳoyun -12- boynuzlu, memeli hayvan.

ḳ.+ dan 63a/25, 70b/20

ḳ.+ dur 100a/15

ḳ.+ ın 87a/6

ḳ.+ ına 63b/20

ḳ.+ lar 71b/25

ḳ.+ uma 86a/18, 86a/20

ḳ. güderdi 85b/26

ḳ. 100a/21, 63b/21, 70b/11

ḳoz -1- ceviz.

ḳ. 76a/21

ḳök -1- kök, dip, temel.

ḳ. olsa 90b/3

köme -1- yığın.

k. 85a/18

kör -2- görme engelli.

k. olanlara 119a/22

k. 106b/17

köşek -1- deve yavrusu.

k. 63a/26

köşk -1- [Far.] büyük ev, kasır.

k.+ lerinüñ 100b/4

köy -4- [Far.] köy, kırsal yer.

k.+ de 58a/23

k.+ den 89a/20

k.+ ini 89a/14

k.+ lerinden 58a/23

ḳubel -1- [Ar.ç. **kuble**] öpmeler, öpüşler.

ḳ.+ lerinden 77b/5

ḳudret -23- [Ar.] güç.

ḳ.+ i 101a/15, 103a/12, 105a/24, 105a/25, 52b/19, 77a/16, 77a/17, 88b/25, 89b/12, 91b/16, 96a/22

ḳ.+ ile 87b/29, 87b/30, 87b/31

ḳ.+ inden 101a/17, 106a/26

ḳ.+ ine 89a/22

ḳ.+ leri 75a/30

ḳ.+ üm 87b/11

ḳ.+ ümüzi 89b/28

ḳ.+ üñ 72a/11

ḳ. 103b/17, 63a/9

ḳuds -4- [Ar.] kutsallık, mübareklik.

ḳ.+ e ḳıldı 58b/16

ḳ.+ e ḳılmışdı 109b/26

ḳ.+ e 59a/18

rūḥ-i ḳ.+ īle 87a/10

Ḳudüs -1- [Ar.y.a.] üç ilâhî dinde de önemli bir yere sahip olan ve kutsal sayılan şehir. Filistin'in başkenti.

ḳıble-i Ḳ. 52b/25

ḳul -90- Allah'ın yarattığı insanlar.

ḳ.+ a 120b/26, 65b/20, 77a/19

ḳ.+ dan 103a/30, 103b/1

ḳ.+ dandur 95a/1

ḳ.+ ıdur 108b/2, 108b/31, 108b/4, 111b/14

ḳ.+ ıla 83b/3

ḳ.+ ında 53a/29

ḳ.+ ından 118b/24

ḳ.+ lar 100b/22, 71b/25

ḳ.+ lara 52b/23, 65a/29

ḳ.+ lardan 114a/12, 117a/30

ḳ.+ ları 100b/16, 101a/8, 118a/9, 56b/27, 64a/20, 65a/31, 71b/9, 73a/31, 96b/7, 98a/20

ḳ.+ larıçun 100b/3

ḳ.+ larıdur 115b/8, 118a/7, 54b/24, 65a/22, 96a/4, 96b/13, 96b/15

ḳ.+ ların 103b/22, 54a/26

ḳ.+ larına 111b/13, 114a/14, 114a/17, 115b/8, 53b/20, 65a/1, 77a/25, 83a/18

ḳ.+ larından 100b/29, 61b/14

ḳ.+ larını 103a/19, 74a/9, 75a/26, 93a/24

ḳ.+ larıyuz 61a/20

ḳ.+ larnı 59a/18, 91a/17

ḳ.+ larum 67b/9

ḳ.+ laruma 71b/12

ḳ.+ larumçun 56a/26

ḳ.+ larumı 51a/31

ḳ.+ larumuz 100b/18

ḳ.+ laruñ 100b/15, 115b/10, 89b/24

ḳ.+ laruña 99a/1

ḳ.+ laruñı 51a/28

ḳ.+ um 59a/28, 94b/29

ḳ.+ uñ 84a/21

ḳ.+ una 103a/31

ḳ.+ uñı 89b/22

ḳ. ola 65b/16, 65b/20

ḳ. olana 76a/8

ḳ. olmaġı 111a/1

ḳ. oluñ 111a/1, 111a/7

ḳ. 118b/26, 64a/25, 65b/12, 65b/16, 65b/17, 65b/18, 65b/21, 67a/13, 78a/10, 81b/21

ḳulaġ -2- kulak, duyma organı. krş. **ḳulaḳ**.

ḳ.+ ına 89a/27

ḳ.+ ını 63a/27

ḳulaḳ -1- kulak, duyma organı. krş. **ḳulaġ**.

ḳ. ṭutuñ 60b/24

ḳullıḳ -1- kulluk, kul olma. krş. **ḳulluġ**, **ḳulluḳ**.

ḳ. 60b/24

ḳulluġ -1- kulluk, kul olma. krş. **ḳulluḳ**, **ḳullıḳ**.

ḳ.+ a 54b/25

ḳulluḳ -1- kulluk, kul olma. krş. **ḳulluġ**, **ḳullıḳ**.

ḳ.+ da 79a/25

ḳumār -3- [Ar.] kumar, para karşılığı ve para kazanmak için oynanan oyun.

ḳ.+ dur 76a/21, 76a/22

ḳ. 68b/22

ḳumaş -1- kumaş.

ḳ.+ lardan 85a/3

ḳūñ -3- ?

ḳ. 53b/3, 81a/26

kūn -1- ?

k. 53b/16

ḳundaḳ -2- ara bozma, fitne, fesat.

ḳ. eyledi 104b/5

ḳ. 105a/19

ḳur - -2- tertip etmek, düzenlemek, hazırlamak; tasarlamak.

ḳ.- uban 63b/18

meṣel ḳ.- up 91b/9

ḳurʿa -1- [Ar.] seçim yapılması gereken yerlerde baş vurulan tâlihe dayalı usûl, ad çekme.

ḳ. 104b/10

ḳurbān -4- [Ar.] Allah yolunda kesilen hayvan.

ḳ.+ larını 69b/17

ḳ. ide 70b/13

ḳ. vir 70b/11

ḳ. 70b/5

ḳurbet -2- [Ar.] yakın olma, yakınlık.

ḳ. 63a/20

sebeb-i ḳ. 56b/15

ḳurd -1- kurt, yırtıcı ve etçil hayvan. krş. **ḳurt**.

ḳ. 63b/20

Ḳureyş -17- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in mensup olduğu Arap kabilesi.

Ḳ.+ den 119b/15, 120b/23, 94a/23, 99b/8

Ḳ.+ dendür 120b/26

Ḳ.+ e 99b/7

Ḳ.+ üñ 75a/17

Ḳ. 119b/12, 120a/7, 120a/8, 120b/20, 53a/13, 71b/3, 71b/6, 74a/1, 99b/6

ḳavm-i Ḳ. 71b/6

ḳurşaġ -1- yemek borusundaki ilk sindirim torbası.

ḳ.+ ına 89b/18

ḳurt -2- kurt, yırtıcı ve etçil hayvan. krş. **ḳurd**.

ḳ. 86a/18, 86a/19

ḳurtal - -1- kurtulmak, zorlu bir durumdan uzaklaşmak. krş. **ḳurtul-**, **ḳurtıl**-.

ḳ.- acaḳ 112b/5

ḳurtar - -21- kurtarmak, zorlu bir durumdan uzaklaştırmak.

ḳ.- a 112b/6, 80b/30, 91b/21

ḳ.- acaḳ 104a/13

ḳ.- alar 67b/12

ḳ.- dı 114b/7

ḳ.- ıcı 101b/23, 118b/5

ḳ.- ıcıyın 108a/12

ḳ.- ısarlar 97a/25, 97a/26

ḳ.- maġa 115a/23, 87a/22, 92b/21

ḳ.- maġıçun 112b/5, 65a/29

ḳ.- maġıla 60b/4

ḳ.- maġa 99a/8

ḳ.- maz 116a/30

ḳ.- up 73b/23

ḳ. 94b/31

ḳurtıl - -16- kurtulmak, zorlu bir durumdan uzaklaşmak. krş. **ḳurtal-**, **ḳurtul**-.

ḳ.- a 78a/13

ḳ.- asın 120b/15

ḳ.- asız 118a/15, 69a/16

ḳ.- dılar 101b/14

ḳ.- ısar 63a/21

ḳ.- mayayın 120b/14

ḳ.- up 114a/31

ḳ.- ur 115a/7, 78a/21, 79b/24, 79b/25, 79b/26

ḳurtul - -6- kurtulmak, zorlu bir durumdan uzaklaşmak. krş. **ḳurtal**, **ḳurtıl**-.

ḳ.- a 64a/22

ḳ.- dı 88a/18

ḳ.- maġa 80a/19

ḳ.- maġa 118b/1

ḳ.- maz 61b/30

ḳ.- sañuz 70b/14

ḳuru -3- kara, toprak yer, boş.

ḳ.+ da 60a/4

ḳ. 53b/18, 81a/30

ḳuru - -2- kurumak.

ḳ.- mışiken 62b/6, 87a/6

Ḳur'ān -56- [Ar.ö.i.] Hz. Muhammed'e inen, İslam dininin kutsal kitabı.

Ḳ.+ a 101b/14, 101b/20, 101b/3, 109b/31, 111b/24, 113b/27, 114a/25, 115b/2, 116a/9, 55b/13, 65a/10, 97b/20

Ḳ.+ da 74b/24, 86b/30

ʿilm-i Ḳ.+ da 92a/31

Ḳ.+ dan 110a/8, 114a/26, 63b/17

Ḳ.+ dur 113b/17, 57b/25, 81b/3

Ḳ.+ ı 107a/17, 96a/26

Ḳ.+ ıla 55a/22, 92b/14, 97b/16, 98b/25

naṣṣ-ı Ḳ.+ ıla 66a/20

Ḳ.+ uñ 113b/30

Ḳ. indürildi 67a/3

Ḳ. 108a/26, 108a/27, 108b/31, 108b/9, 111a/6, 114a/2, 114b/1, 115b/5, 118a/30, 119a/17, 119a/19, 119a/21, 119a/23, 53a/3, 65a/21, 65a/8, 67a/5, 67a/8, 81b/3, 88a/11, 93b/30, 98b/5

ʿilm-i Ḳ. 92b/5

ṭarīḳ-i Ḳ. 114a/5

ḳuṣūr -1- [Ar.] özür, hata, eksiklik.

ḳ. 100b/29

ḳuş -18- kanatlı hayvan.

ḳ.+ dan 102b/17

ḳ.+ ı 56a/30, 89b/29, 90a/7

ḳ.+ lar 107a/24, 89b/16, 89b/18

ḳ.+ lardan 89a/26, 90a/7

ḳ.+ ları 88a/6

ḳ.+ larıla 86b/14

ḳ.+ uñ 90a/11, 90a/2

ḳ. 106a/28, 106a/29, 106b/5, 89b/25, 97a/26

ḳut -2- uğur, talih, baht, mutluluk.

ḳ.+ ları 115b/26

ḳ.+ umda 53b/9

Ḳuteyle -1- [Ar.ö.i.] Ebu Bekir'in ilk eşidir.

Ḳ. 93a/8

ḳutıl - -1- katılmak.

ḳ.- an 120a/14

ḳuvvet -6- [Ar.] güç.

ḳ.+ leri 115b/31, 93a/30

ḳ. ide 117a/31

ḳ. virüp 99b/22

ḳ. 63a/8, 91b/5

ḳuvvetlü -2- [Ar.+Tr.] güçlü.

ḳ. 86a/19, 91b/16

ḳuyruḳ -1- hayvanların büyük bir kısmında gövdenin arka tarafında yer alan uzun ve esnek organ.

ḳ.+ ları 117b/3

ḳuyu -3- kova yardımıyla içinden su çıkarılan derin çukur.

ḳ.+ dur 114a/28

ḳ.+ sında 51b/26

ḳ. 69a/18

küffār -3- [Ar.ç. **kāfir**] kafirler, Allah'a inanmayanlar.

k.+ lar 54a/31

feṯḥ-i k. 75a/3

k. 75b/13

küfr -48- [Ar.] sövme, Allah'ı inkâr etme. krş. **küfür**.

k.+ den 112a/23, 115b/20, 60a/27, 61b/28, 74a/3, 77a/23, 88a/24

k.+ dür 53a/20

k.+ e düşdiler 51a/26

k.+ e mi 111a/15

k.+ e 103a/4, 113b/27, 53a/18, 53a/27, 54a/9

k.+ i 53a/18

kelime-yi k.+ i 109b/10

k.+ ile 52a/1, 65a/4

k.+ ine 103a/3

k.+ lerinden 91a/29

k.+ ñüz 113b/18

ehl-i k.+ üñ 88a/21

k. 102b/30, 103b/7, 109b/19, 112a/11, 112a/24, 112a/30, 112b/2, 112b/3, 112b/4, 119a/22, 51a/19, 51a/20, 52a/6, 54a/26,

54b/1, 62a/6, 62a/7, 88a/17, 88a/27, 91a/28, 92a/5, 98a/11
ehl-i k. 103a/6
kelime-yi k. 107b/5

küfrān -2-[Ar.] nankörlük, yapılan iyiliği unutma.
k.+ lar 51a/12
k. 83b/27

küfür -7- [Ar.] sövme, Allah'ı inkâr etme. krş. **küfr**.
k.+ de 55a/17
k.+ den 57a/1, 61b/30
k.+ dür 51a/20
k.+ leri 62a/4
k.+ lerni 69b/16
k. 62a/4

küfv -2- [Ar.] eş, benzer, denk.
k.+ i 81b/23
k. ola 82a/19

küll -1- [Ar.] bütün, hepsi, her şey. krş. **külli**, **küllî**, **küllü**.
k. 54b/27

küllî -60- [Ar.] bütün, hepsi, her şey. krş. **külli**, **küll**, **küllü**.
k.+ nüñ 59a/7
k.+ si 62a/6, 96a/4
k.+ sinüñ 54a/20
k. 114a/20, 115b/9, 116a/30, 52b/9, 53b/30, 54a/17, 54b/24, 57a/10, 57a/22, 58b/20, 58b/23, 58b/30, 58b/31, 58b/5, 59a/1, 59b/8, 60a/5, 61b/20, 61b/24, 62a/16, 62a/19, 62b/10, 62b/9, 63a/20, 64a/28, 65a/22, 65a/29, 65b/6, 66b/9, 73a/23, 74a/21, 74b/12, 76a/20, 77a/7, 79a/24, 79b/4, 80a/23, 81a/18, 83b/21, 84b/24, 85b/10, 86b/10, 86b/18, 87a/13, 87a/8, 87b/12, 87b/13, 87b/19, 87b/30, 88a/28, 88b/2, 90a/16, 92a/10, 94a/25, 98a/27, 98b/19

külli -74- [Ar.] bütün, hepsi, her şey. krş. **küll**, **küllî**, **küllü**.
k.+ müz 119b/29
k.+ nden 110b/14, 111a/26, 87a/3
k.+ ne 114b/26

k.+ nüñ 104b/12, 111b/21, 60a/1, 96a/4, 96a/6, 98b/7

k.+ ñüz 111a/4

k.+ si 108a/27, 108b/28, 115b/9, 65a/21, 65a/23, 74a/16, 83b/25, 85b/16, 96b/14, 96b/15, 96b/2

k.+ sidür 64a/14

k.+ sile 100b/24, 80a/16, 99b/21

k.+ sin 103b/24, 57b/31, 83b/20

k.+ sinde 97a/4

k.+ sine 117a/2, 120a/26, 56a/2, 96b/16

k.+ sini 72a/23

k.+ sinüñ 104a/9, 108a/16, 91b/14, 98b/6

k.+ siyile 72b/18

k. 100a/24, 100b/13, 100b/14, 100b/8, 102b/11, 103b/18, 103b/21, 104b/14, 108b/22, 109b/8, 111a/28, 111b/27, 115a/27, 115b/6, 116a/22, 117a/17, 117a/25, 118a/7, 118b/17, 119a/22, 119a/30, 60a/17, 63a/10, 65a/22, 65b/2, 74a/19, 74a/21, 74b/24, 87b/12, 91a/3, 96a/7, 96b/11

küllü -3- [Ar.] bütün, hepsi, her şey. krş. **külli**, **küll**, **küllî**.

k.+ müz 108b/17

k.+ ñüz 57b/15

k. 113a/6

kün -3- [Ar.] ol, olsun.

k. 105b/30, 108a/30, 55a/5

küp -1- karnı geniş, dibi dar toprak kap.

k. 93b/20

kürsî -7- [Ar.] taht; makam, vazife.

k.+ den 87b/24

k.+ le 87b/25, 87b/28

k.+ nüñ 51a/11, 87b/26

k.+ sini 87b/24

k. 87b/28, 88a/1

kütüb -1- [Ar.ç. **kitāb**] kitaplar.

k.- i fıḳhlarda 78b/13

küyi -1- vade, mühlet.

k. vir 93b/25

L

lā-büdd -1- [Ar.] lazım, gerekli, gerek.

l.+ dür 94a/2

lafẓ -6- [Ar.] söz.

l.- ı ʿāmdur 54b/25

l.+ ı 101b/13, 98b/3

l.+ ına 98b/3

l.+ ında 80a/26

l.+ ını 52b/13

laġv -6- [Ar.] ortadan kaldırma, feshetme.

l. ola 78a/15

l. olur 78a/17, 78a/20, 78b/6

l. 78a/15, 78a/17

laʿīn -11- [Ar.] lanetlenmiş, lanetli.

şeyṭān-ı l.+ üñ 92b/2

l. 53a/13, 88b/12, 88b/13

iblīs-i l. 51b/27, 57a/18, 88a/9

iblīs-ü l. 107b/31

Nemrūd-ı l. 103b/31

şeyṭān-ı l. 105b/9, 57a/22

lām -2- [Ar.] Arap alfabesinde yirmi altıncı harf olup, ebcedi değeri otuzdur.

l. 97b/2, 98b/19

lāʿn -1- [Ar.] lanetleme, ilenç.

l. 120b/13

laʿnet -33- [Ar.] beddua, uğursuzluk.

l.+ dür 112a/17, 112a/18

l.+ e 112a/18

l.+ i 108b/18, 108b/19, 62a/5, 62a/7

l.+ ile 112a/21, 60b/3

l. iden 61b/27

l. idene 61b/27

l. ider 68b/20

l. idişse 61b/25

l. ḳılduġı 112a/18

l. ḳılıcılar 61b/20

l. ḳılsa 112a/18

l. ḳılup 61b/20

l. ḳılur 112a/20, 61b/21, 61b/24

l. olmaḳdan 61b/30

l. 108b/23, 108b/24, 108b/28, 112a/19, 112a/20, 61b/25, 61b/26, 61b/27, 79a/17

laṭīfe -1- [Ar.] hoş söz, şaka, mizah, söz ile iltifat.

l. 80a/13

Lāvī -1- [Ar.ö.i.] Yakup ile Lea'nın üçüncü oğlu ve Levi kabilesinin kurucusudur.
L. 84b/16

Lāvī bin Yaʿḳūb -1- [Ar.ö.i.] Yakup ile Lea'nın üçüncü oğlu ve Levi kabilesinin kurucusudur.
L. 84b/15

lāyıḳ -12- [Ar.] yaraşır, uygun, elverişli.
l.+ duġın 110a/11
l.+ dur 62a/27, 75b/8
l.+ ısa 61b/25
l.+ sın 86a/26
l. degülsiz 111a/4
l. eyler 88a/20
l. olan 118b/18
l. oldugı 57a/12
l. olmaġa 109b/7
l. olmaz 56a/8
l. 95b/7

lāyıḳraḳ -1- [Ar.+Tr.] daha uygun, daha elverişli.
l.+ dur 110a/1

lāzım -25- [Ar.] gerekli.
l.+ dur 117a/24, 68a/30, 70b/18, 70b/22, 94a/29
farż-ı l.+ dur 81a/18
l. degül 70b/21, 93a/12, 93a/14
l. oldı 68b/4
l. oldugı 81a/12
l. olmaz 78b/6
l. oluñ 58a/18
l. olup 110a/22
l. olur 66b/25, 68b/31, 82b/17, 82b/21, 82b/27, 94a/29, 95a/20
l. olursañuz 95b/15
l. 106a/10, 116a/3, 52b/18

lā ilāhe illā hū -1- [Ar.] Allah'tan başka ilah yoktur.
l. 62a/24

legence -1- [Far.+Tr.] küçük leğen.
l. 85a/15

lehv -1- [Ar.] faydasız iş, oyun, eğlence.
l. 76b/4

leşker -11- [Far.] asker.
l.+ e 85b/17

l.+ i 117b/19, 74b/4, 85b/16, 86a/31

l.+ ile 85a/29

l.+ in 74b/10

l.+ ine 85b/15

l.+ ini 86b/3

l. 84b/21, 99b/15

levḥ -3- [Ar.] levha, yüzey.

l.- i maḥfūẓdan 67a/3

l.- i maḥfūẓdur 108a/28

l.+ den 67a/6

levn -1- [Ar.] renk.

l.+ den 62b/2

leẕẕet -3- [Ar.] tat.

l.+ in 108a/5

l.+ leri 74a/2

l. 75a/11

leʾīm -1- [Ar.] alçak, aşağılık (kimse, şey).

l. 91a/11

libāslandur - -1- [Ar.+Tr.] giydirmek.

l.- dı 108a/5

līkin -35- [Far.] lakin, ama, ancak.

l. 106a/7, 107b/26, 109a/31, 109b/4, 114a/15, 117b/10, 117b/5, 119b/4, 120b/13, 120b/29, 51a/17, 52a/18, 52a/20, 52b/16, 52b/17, 65a/16, 69a/10, 72a/12, 74a/10, 75a/30, 76b/24, 77a/2, 78a/21, 78b/10, 78b/21, 82b/2, 82b/4, 84b/17, 86b/21, 87a/13, 87a/15, 89b/21, 93a/12, 95a/13, 99b/20

lillāh -3- [Ar.] Allah'a mahsus, Allah için.

l.+ ıçun 93b/14

l.+ içün 57a/12, 84a/11

loḳma -1- [Ar.] bir seferde yutulabilecek kadar olan yiyecek parçası.

l.+ lardı 64b/24

luʿb -1- [Ar.] oyun, eğlence.

l. 76b/4

Lūṭ -3- [Ar.ö.i.] Kur'an'da adı geçen bir peygamber.

L. 117b/13, 74a/22

ḳavm-i L. 99a/20

luṭf -5- [Ar.] kerem, ihsan, iyilik.

l.- ı ḫulḳ idüp 51b/4

l.- i ʿāmudiken 56b/4

l.+ ile 109a/16, 51b/7, 65b/27

lūṭī -3- [Ar.] Lut kavminin helâkine sebep olan eşcinselliğe müptelâ kimse, oğlancı, eşcinsel.

l.+ ler 77b/12, 77b/16, 77b/5

Lübnān -1- [Ar.y.a.] Ortadoğu'da Akdeniz'e kıyısı olan ülke.

L.+ dan 56b/12

lüġat -3- [Ar.] kelime; dil, lisan.

l.+ e 98b/4

l.+ inde 104a/26

M

maʿāṣī -5- [Ar.ç. **maʿṣiyet**] isyanlar, günahlar. Sözcük, metinde tekil olarak kullanılmıştır. krş. **maʿāṣi**.

m.+ den 62b/30, 69a/11, 72b/5

m.+ ye 95b/3

m. 72b/22

maʿāṣi -1- [Ar.ç. **maʿṣiyet**] isyanlar, günahlar. Sözcük, metinde tekil olarak kullanılmıştır. krş. **maʿāṣī**.

ehl-i m.+ ye 73b/20

maġzā -1- [Ar.] gaza, savaş hikâyeleri; gaza, savaş.

m.+ dan 85b/9

maʿbed -1- [Ar.] tapınak, ibâdethâne.

m.+ üñ 87a/6

maʿbūd -25-[Ar.] tapınılan, ibadet edilen.

m.- ı Ḥaḳ 101a/1, 101a/22, 97b/4

m.+ ı 115a/22

m.+ ıña 57a/31

m.+ ına 115a/22

m.+ ları 62a/25

m.+ larınuñ 62a/14

m.+ larumuzı 88b/6

m.+ lu 115a/22

m.+ umuz 71b/25

m.+ uña 57a/30

m.+ uz 87b/18

m. idinip 62a/15

m. ṭutınup 100a/23

m. 100b/19, 101a/14, 101a/7, 109a/1, 115a/24, 62b/10, 87a/31, 96a/5, 96a/7

mādem -3- [Ar.] başına getirildiği cümleyi "değil mi ki, -DIğI için, -

DIğInA göre" gibi anlamlarla sonraki cümleye bağlar. krş. **mādemki**.

m. 112a/11, 61a/20, 91a/28

mādemki -2- [Ar.] başına getirildiği cümleyi "değil mi ki, -DIğI için, -DIğInA göre" gibi anlamlarla sonraki cümleye bağlar. krş. **mādem**.

m. 56a/19, 93a/19

maʿdūd -1- [Ar.] sayılı, sayısı belli olan.

m.+ dur 72a/28

maġbūn -1- [Ar.] maddi zarara uğratılmış, kandırılmış.

m.+ lardandur 112a/1

maġfiret -16- [Ar.] bağışlama, bağışlanma.

m.+ dür 119a/7, 65a/6, 72a/1

m.+ le 60a/31

m.+ üñle 97a/8

m. dilerüz 96b/18

m. ḳıl 96b/18

m. ḳılmaġa 103a/12

m. ḳılmaya 110b/20

m. ḳılmaz 103b/8

m. ḳılup 103b/13

m. ḳılur 103a/29

m. 103a/21, 71b/8, 77a/24, 88a/4

maġlūb -1- [Ar.] mağlup, yenilmiş.

m. 97a/10

maġrıb -10- [Ar.] garp, batı.

m.+ a 54b/10, 58b/21, 65a/16, 90a/1

m.+ dan 88b/19, 88b/28, 90a/1

m. 103a/17, 54b/12, 58b/20

maġrūr -10- [Ar.] gururlu, kibirli.

m.+ dur 90a/12

m. ḳıldı 102a/14

m. ḳılmasun 99b/8

m. olanlara 100b/2

m. oluban 102a/8

m. olup 74a/14, 87a/24, 90a/9, 92b/13

m. olur 99a/12

maḥabbet -8- [Ar.] sevgi.

m.+ i 62b/29, 62b/31, 65a/25, 81b/16

m.+ ile 74a/14

m.+ inden 62b/29

m.+ leri 63a/2

m. ḳılduġından 62b/20

maḥall -6- [Ar.] yer, mekân, mevki.

m.- i ʿazābdur 65a/5

m.- i raḥmeti 65a/6

m.+ de 66a/25

m.+ inde 92a/4

m.+ ine 92a/27, 94a/20

m.+ ü 94a/20

maḥbūb -3- [Ar.] sevilen kimse, sevgili.

m.+ ını 100a/23

m.+ ları 100a/24

m. idinüp 100a/24

maḥbūn -2- [Ar.] kıtlık zamanında kullanılmak üzere saklanılmış şey.

m.+ ı 112b/27

maḥbūs -1- [Ar.] hapsedilmiş.

m. olduḳlarında 73b/24

maḥfūẓ -4- [Ar.] hıfz olunmuş, saklanmış.

levḥ-i m.+ dan 67a/3

levḥ-i m.+ dur 108a/28

m.+ ıdı 89a/26

m. olup 67a/7

maḫlūḳ -12- [Ar.] yaratılan.

m.- ı maṣnūʿ 96a/7

m.+ dan 106b/4, 108b/2

m.+ dur 63a/9

m.+ ı 109a/10, 115b/9, 96b/13

m.+ ıdur 107b/2

m. 101a/22, 55a/10, 87a/17, 96b/14

maḫlūḳāt -1- [Ar.ç. **maḫlūḳ**] yaratılmış şeyler, canlılar.

m. 101a/19

maḥmūd -3- [Ar.] kendisine hamd edilen, övülen.

m.+ dur 92a/13

intiḳāl-i m.+ dur 88b/21

m. 88b/20

maḥrūm -10- [Ar.] yoksun.

m.+ dur 113b/14

m.+ lardan 92a/19

m. ḳalalar 91a/27

m. ḳaldılar 74a/15

m. ḳıldıñuz 110b/10

m. ḳılmaġıçun 74a/11

m. oldılar 87a/25

m. olınur 75a/7

m. olmaġıla 70a/14

m. olur 90b/5

maḥṣūr -1- [Ar.] muhasara edilmiş, kuşatılmış.

m. 80b/4

maḫṣūṣ -6- [Ar.] yalnız bir kimseye veya bir yere ait olan, özel.

m.+ dur 114b/31, 93a/17

m. degül 109a/8, 54b/13

m. ḳılur 52b/10

m. 101b/6

maḥşer -4- [Ar.] ahiret hayatında bütün insanların, dünyada yaptıklarının hesabını Allah huzurunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer. m.+ de 54a/2

m.+ ine 98a/13

m. 58b/29, 93b/21

maḥv -4- [Ar.] yok etme, varlığına son verme.

m. eylegil 97a/8

m. ider 116b/8

m. oldı 101b/23

m. olur 96a/21

maḫẕūl -4- [Ar.] terk edilmiş, hor, hakir.

m. ḳılmışdur 61b/20

m. ḳılur 87a/16

m. olup 120a/1

m. 91a/28

maʿīşet -5- [Ar.] yaşamak için gerekli olan şey, geçim, dirlik.

m.+ de 117a/14

sebeb-i m.+ içün 71a/20

m.+ ine 52a/23, 91b/14

m. 91b/14

maḳām -10-[Ar.] durulacak yer, mekan, mahal.

m.- u İbrāhīmdür 113b/1

m.+ ıdur 56a/22

m.+ ın 56a/23

m.+ ına 56a/21

m.+ ını 56a/20

m.+ uñ 100a/29

m. ṭutınup 56a/26

m. 100a/10, 56a/22, 74a/5

maḳbūl -6- [Ar.] kabul edilen, geçerli.

m.+ dür 56a/9

m. degüldür 101a/25, 112a/1

m. olan 53b/25

m. olmaz 53b/17

m. 114b/21

Maʿḳıl -3- [Ar.ö.i.] sahabi.

M. 81b/10, 81b/19, 81b/20

Maʿḳıl bin Yesār -2- [Ar.ö.i.] sahabi.

M.+ ı 81b/19

M.+ uñ 81b/8

Maḳīs bin Żubābe -1- [Ar.ö.i.] ?

M. 111b/29

maḳṣūd -19- [Ar.] söylenilmek, belirtilmek istenilen, kastedilen.

m.+ dur 92b/14

m.+ ı 52b/3, 72a/15, 95a/8

m.+ ını 72a/23

m.+ ları 98b/12

m. ola 93a/22

m. 117a/7, 118b/10, 57b/28, 66a/30, 68b/30, 72a/15, 78b/9, 7b/5, 89a/22, 90b/7, 93a/17, 97b/4

maḳṣūre -6- [Ar.] Câmilerde etrâfı parmaklıklarla çevrilerek hüküm-darlar için ayrılan yüksekçe yer.

m.+ de 104b/23

m.+ den 104b/23

m.+ ye 104b/24

m.+ yi 107b/31

m. 104b/19, 107b/30

māl -126- [Ar.] varlık, servet.

m.+ a 65b/26, 95b/23

m.+ da 70a/2, 82b/14

m.+ dan 100a/18, 100a/19, 100b/27, 112b/10, 112b/13, 65a/25, 70a/15, 91a/13, 92a/6, 92a/8, 93a/23

m.+ ı 108b/27, 110a/21, 110a/24, 65a/28, 66a/16, 66a/29, 73a/21, 74b/21, 94a/13, 95b/6, 95b/9

m.+ ıla 116a/29, 119b/10, 96b/2

m.+ ımı 73a/23

m.+ ımuz 109a/9

m.+ ımuzdan 74b/18, 74b/19

m.+ ın 110a/24, 66b/9, 68b/21, 70a/2, 70a/3

m.+ ına 76b/12

m.+ ında 69b/30

m.+ ından 118b/20, 76b/20, 76b/21, 77a/6, 80a/9, 80b/20, 80b/25, 84a/14, 94b/3

m.+ ını 66a/10, 68b/13, 68b/15, 73a/30, 73b/1, 73b/2, 76b/22, 79b/16, 91a/20, 93b/25

m.+ ıñuz 109a/9, 61a/14

m.+ ıñuza 60b/28

m.+ ıñuzdan 112b/12, 53b/6, 74b/22, 92a/11

m.+ ıñuzdur 94b/4

m.+ ıñuzı 118a/13, 60a/28, 70a/13, 84a/19

m.+ ıñuzuñ 70a/14

m.+ lar 71b/26

m.+ ları 116a/29, 94a/29, 99a/7

m.+ larıla 116a/28

m.+ ların 100b/2, 116b/3, 53a/31, 57a/2, 58a/11, 62b/25, 75a/22, 76b/12

m.+ larında 76b/19

m.+ larından 116b/5, 116b/6, 62b/27

m.+ larını 69b/16, 91b/1, 93b/9

m.+ larınuñ 94a/20, 97a/3

m.+ larıñuzdan 93b/4

m.+ larnı 76b/17

m.+ umıla 73a/23

m.+ uñ 91b/29

m.+ uñdan 76a/8, 80b/23, 93b/26

m.+ uñı 92a/22, 92a/23

m.+ uñuz 94a/30

m. 100a/18, 110a/25, 118a/14, 118b/19, 119b/9, 65b/29, 65b/30, 74b/17, 75a/4, 84b/20, 84b/21, 87a/21, 93b/25, 93b/28, 99a/10, 99a/13, 99a/9

mālik -8- [Ar.] sahip.

m.+ idi 93b/7

m. degüldi 93b/7

m. degülem 59a/28

m. degüller 87b/22

m. olınan 80a/31

m. olunur 80b/6

m. olup 81a/26

m. olur 80b/8

Māliki'bni Żayf -1- [Ar.ö.i.] Hz. Muhammed (S.A.S) ile görüşmek

üzere gelen Yahudi kişilerden biri.

krş. **Mālik bin Żayf**.

M.+ dur 61b/17

Mālik bin Żayf -1- [Ar.ö.i.] Hz. Muhammed (S.A.S) ile görüşmek üzere gelen Yahudi kişilerden biri. krş. **Māliki'bni Żayf**.

M.+ dür 109b/27

maʿlūm -15- [Ar.] bilinen.

m.+ a 99b/4

m.+ dur 62a/22, 95b/30

m. ḳıldı 109b/22

m. ola 59a/11, 69a/3, 94b/25

m. oldı 115a/10

m. olduḳdan 101a/30, 113a/15

m. olmaġıçundur 68b/31

m. olur 76b/8

m. 66b/16, 66b/17, 71a/1

maʿlūmāt -1- [Ar.ç. **maʿlūm**] bilinen şeyler.

m. 97b/3

Man -2- [Far.ö.i.] Mani, gnostik bir din olan Maniheizm'in kurucusu.

M.+ idi 62a/18

M. 62a/18

maʿnā -6- [Ar.] anlam. krş. **maʿni**, **maʿnī**.

m.+ sı 52a/30, 52a/31

m. 54b/19, 54b/27, 74b/27, 79b/3

maʿnī -17- [Ar.] anlam. krş. **maʿni**, **maʿnā**.

m.+ de 98b/3

m.+ den 112a/11, 98b/4

m.+ leri 92a/28

m.+ nüñ 98b/4

m.+ si 114a/26, 55b/16, 61b/28, 70a/21, 71a/12, 83a/21

m. 54b/2, 60b/9, 68a/23, 70a/12, 70a/14, 98b/12

maʿni -19- [Ar.] anlam. krş. **maʿnā**, **maʿnī**.

m.+ leri 91b/23

m.+ si 104b/15, 118a/20, 54b/26, 60b/3, 64a/29, 68b/12, 91a/4, 98a/31, 98b/2, 98b/24, 98b/6, 98b/7

m.+ sidür 117a/9

m.+ sin 78b/19, 95a/6

m.+ sinde 119a/18

m. 119a/18, 63a/4

mānic -7- [Ar.] engel.

m. degül 111b/31

m. ola 113b/12, 82b/19

m. oldı 77a/2

m. olmaya 72a/22

m. 101b/24, 73b/14

Maniyye -1- [Far.] Maniheizm.

M. 62a/18

maraż -4- [Ar.] hastalık; dert, bela.

ḥālet-i m.+ da 67b/1

m. 66a/17, 72a/14, 72a/8

maʿrifet -1- [Ar.] ustalıkla yapılmış olan şey; bilme, biliş.

m.+ ler 92b/3

maʿrūf -13- [Ar.] bilinen, herkes tarafından tanınmış.

m.+ dan 114b/28

m.+ ı 114b/27

emr-i m.+ ı 114b/23, 114b/29

m.+ ıla 66a/31

emr-i m. ideler 115b/16

emr-i m. idüp 51b/2

m. 114b/27, 114b/28

emr-i m. 101b/21, 114b/26, 114b/30

Mārūt -6- [Ar.ö.i.] Kur'an-ı Kerim'de adları geçen ve insanlara sihir öğrettiklerine inanılan iki melekten biri.

M.+ a 51b/21

M.+ dur 51a/25

M.+ ı 51b/1

M. 51b/12, 51b/31, 51b/4

marżī -3- [Ar.] beğenilen, uygun bulunan, hoşnut olunan.

m. olan 114b/21

m. 54a/19

dīn-i m. 101a/24

masḫara -1- [Ar.] maskara.

m.+ ya 74a/3

maʿṣiyet -17- [Ar.] günah. krş. **maʿṣīyet**.

m.+ den 117a/16, 119a/5

m.+ dür 119a/6, 68a/30

m.+ ile 68a/3

m.+ inden 117b/1

m.+ ler 72b/6

m.+ lerden 100b/22, 61a/25, 96a/8

m.+ lerinde 116a/11

m. olacaḳ 71a/3

m. olan 109a/12

m. 60b/2, 64a/24, 65a/20, 96a/10

maʿṣīyet -6- [Ar.] günah. krş. **maʿṣiyet**.

m.+ dür 78a/18

m. olacaḳ 78a/21, 78a/4, 78a/6, 79a/7

m. olur 78a/9

maʿṣīyetlü -1- [Ar.+Tr.] günahkar.

m. 79a/8

maṣlaḥat -2- [Ar.] iş.

m.+ ı 95b/14

m.+ ın 79b/12

maṣnūʿ -1- [Ar.] san'atle yapılmış; sahte, düzme.

maḫlūḳ-ı m. 96a/7

maṣnūʿāt -3- [Ar.ç. **maṣnūʿ**] san'atle yapılmış şeyler; sahte şeyler.

ʿacāyib-i m.+ ına 109b/17

m. 101a/19, 119a/19

maṣrūʿ -1- [Ar.] sara hastalığına tutulmuş.

m. 93b/19

maʿṣūm -1- [Ar.] suçsuz, kabahatsiz.m.+ lar 86b/19

maşrıḳ -9- [Ar.] güneşin doğduğu yer, doğu. m.+ a ḳılınsun 58b/21

m.+ a 54b/10, 65a/15, 90a/1

m.+ dan 88b/18, 90a/1

m. 103a/17, 54b/12, 58b/20

maʿşūḳ -1- [Ar.] sevilen, sevilmiş.

m.+ a 63a/6

maṭrūd -1- [Ar.] kovulmuş, terk edilmiş.

m.+ dur 104a/28

maẓlūm -1- [Ar.] haksızlığa uğramış, zulüm görmüş kimse.

m.+ lara 58b/8

maʿẕūr -1- [Ar.] mazereti olan, özrü bulunan.

m. ṭutdılar 51b/14

Mā'ide -4- [Ar.ö.i.] Maide Suresi. Kur'an-ı Kerim'in beşinci suresidir.

sūre-yi M.+ de 76a/3

M. sūresinde 63b/1, 76a/2, 77a/8

mecāl -3- [Ar.] güç, kuvvet, derman.

m.+ i 113b/12

m.+ leri ḳalmaya 59a/8

m. 98a/15

mecāz -1- [Ar.] ifadeye kuvvet ve güzellik vermek için benzerlik veya daha değişik bir ilgiye dayalı olarak gerçek anlamı dışında kullanılan söz.

m. 98b/5

meclis -1- [Ar.] bir konuyu görüşmek, konuşmak için yapılan toplantı.

ʿilm-i m.+ ine 79b/7

mecmūʿ -5- [Ar.] bir araya gelmiş, toplanmış.

m. 120b/1, 51a/12, 68a/28, 87a/17, 89a/15

mecrūḥ -4- [Ar.] yaralı.

m. oldılar 120a/20, 65b/11

m. olmışlardı 120a/26

m. olup 120a/24

Mecūs -1- [Ar.ö.i.] ateşe tapan kimse, zerdüştî.

M.+ lardan 62a/17

Mecūsi -1- [Ar.ö.i.] ateşe tapan kimse, zerdüştî.

M. 113b/10

Mecūsiyye -1- [Ar.] Mecusilik.

M. 77a/9

Medāin -2- [Ar.y.a.] Sâsânîler'in başşehri.

M.+ dür 57a/17

M. 89a/8

meded -5- [Ar.] yardım, imdat.

m. idüp 117b/6

m. 117a/31, 117b/2, 117b/9, 87a/22

medḥ -4- [Ar.] övme, övgü.

m. idüp 110a/17, 120a/8, 96b/1

m. 119b/17

Medīne -30- [Ar.y.a.] Hz. Peygamber'in mescidiyle kabrinin bulunduğu hicret yurdu.

M.+ de 101a/9, 72b/12

M.+ deki 120a/31

M.+ dür 119b/19

M.+ nüñ 54a/8, 55a/27

M.+ ye 101a/10, 101a/11, 109b/25, 110b/7, 114b/10, 114b/13, 58b/16,

69a/23, 69b/19, 73a/25, 75b/7, 76a/5, 76a/6, 76b/30, 88a/10

M.+ yi 101a/10

M. 120b/1, 52b/7, 57b/10, 58a/26, 58b/15, 61b/10, 70a/5

medrese -1- [Ar.] İslam dininin koyduğu esaslara göre ders öğretilen yer.

m.+ siydi 109a/21

Medyen -1- [Ar.y.a.] Hz. Şuayb'ın peygamber olarak gönderildiği kavmin ve bu kavmin yaşadığı yerin adı.

M. 57a/17

meger -25- [Far.] "Oysaki, halbuki" anlamıyla önceden farkına varılmayıp sonradan anlaşılan bir durumu bildirir. m. 103a/4, 109a/9, 110a/22, 112a/22, 113b/11, 116a/4, 52a/12, 61b/28, 61b/30, 66a/2, 66a/21, 69b/2, 80a/19, 80a/21, 80a/8, 80b/16, 80b/23, 82a/1, 82a/22, 82a/5, 82b/27, 87b/15, 92a/10, 92b/11, 95b/8

meḥabbet -15- [Ar.] sevgi; dostluk, bağlılık.

m.+ i 100a/15, 100a/16, 103b/11, 112b/13, 80a/2, 89a/22

m.+ ile 103a/30

m.+ inde 99a/14

m.+ leri 100a/15

m.+ üñüz 103a/28

m. 103a/24, 103a/30, 103a/31, 103b/2, 117a/4

mehīr -1- [Ar.] dini nikâh esnasında belirlenen ve erkek tarafından kadına verilmesi gereken mal yahut para, nikâh bedeli. krş. **mehr**.

m.+ den 63a/26

mehr -20- [Ar.] dini nikâh esnasında belirlenen ve erkek tarafından kadına verilmesi gereken mal yahut para, nikâh bedeli. krş. **mehīr**.

m.+ den 80b/15

m.+ i 82b/16

m.+ in 80a/17, 82b/11, 82b/15, 82b/26

m.+ inüñ 82b/17

m.+ üñ 82b/27

m. itdilerse 82b/13

m. virdügi 80b/26

m. virdüginden 80b/22

m. 82b/12, 82b/17, 82b/21, 82b/30, 83b/10, 83b/12, 83b/9

mekān -10- [Ar.] yer.

m.- ı emn ḳılduḳ 56a/13

m.+ a 96a/28, 96a/30

m.+ da 120a/17, 85a/8

m.+ dan 96a/29, 96a/30

m.+ uñuzdan 120a/15

m. 61b/26, 76b/12

Mekke -47- [Ar.y.a.] Kâbe'nin bulunduğu ve hac ile umre ibadetinin yerine getirildiği kutsal şehir.

M.+ de 112a/29, 112a/30, 114b/10, 120b/17, 69b/18, 70b/17, 71a/9

M.+ den 54b/15, 69b/7, 75a/27, 75b/7

M.+ nüñ 119b/9, 53a/14, 69a/19, 94b/1

M.+ ye 114b/11, 117b/26, 119b/7, 120b/22, 61b/10, 69a/18, 69a/20, 69b/17, 70b/1, 70b/17, 76b/29, 76b/30, 99b/6

M.+ yi 102a/23, 56a/20, 69a/21, 74b/10

M. 113a/23, 56a/26, 58b/17, 61b/8, 69a/24, 69b/14, 70b/28, 73a/21, 74a/2, 76b/30, 99a/16, 99a/24, 99a/26

ehl-i M. 94a/25

mekr -7- [Ar.] hile, aldatma.

m.+ e 107b/19

m.+ ile 107b/19

m.+ ilerinüñ 107b/19

m.+ lerinüñ 107b/28

m. idüp 57a/22

m. 116b/24, 93b/19

mekrūh -2- [Ar.] iğrenç; İslâm dininde haram olmadığı halde hoş görülmeyen veya yapılması yasaklanan durum, davranış.

m.+ dur 67a/22

m. 114b/22

melāike -1- [Ar.ç. **melek**] melekler.

m.+ ler 117b/11

melālet -1- [Ar.] bıkma, usanma, usanç.

m.+ i 120b/4

melāmet -1- [Ar.] azarlama, kınama, yerme.

m.+ e 73a/4

melekü'l-mevt -1- [Ar.] ölüm meleği, Azrail. m. 98a/11

melik -17- [Ar.] hükümdar, padişah, hakan. m.+ idür 53a/8

m.+ leri 102b/5, 102b/9, 84b/1

m. ḳıldı 84b/19

m. ola 102a/24, 84b/18, 84b/21

m. oldı 85a/29

m. olısar 84b/19

m. olmaġa 84b/19

m. 84b/13, 84b/24, 84b/3, 84b/4, 86b/11, 97b/5

meliklig -4- [Ar.+Tr.] hükümdarlık, padişahlık, hakanlık. krş. **meliklik**.

m.+ i 85a/24

m.+ ine 85a/23, 85a/6

m.+ inüñ 84b/31

meliklik -2- [Ar.+Tr.] hükümdarlık, padişahlık, hakanlık. krş. **meliklig**.

m. 84b/15, 84b/20

melūl -5- [Ar.] üzgün, mahzun.

m. oldı 87b/10

m. olmaġıl 101b/15

m. olmaz 60b/20

m. olup 117a/13

m. 95b/5

melʿūn -3- [Ar.] lanetli, lanetlenmiş.

m. olunmışlardur 94a/6

m. 104a/28, 104b/1

meme -1- İnsanların ve memeli hayvanların dişilerinde bulunan ve süt salgılayarak yavruların emzirilmesine yarayan organ.

m.+ si 106b/6

memleket -2- [Ar.ç. **mulk**] bir devletin, bir hükümdarın yönetimi altında bulunan yer, ülke.

m.+ üm 86a/13

m. 51a/9

memnuʿ -1- [Ar.] men edilmiş, yasak.

m.+ dur 82b/1

menʿ -61- [Ar.] uzaklaştırma, savma.

m. eyledi 105b/12, 56b/3

m. eyledüñüz 110b/11

m. eyleme 81b/19

m. eylesün 115a/3

m. eyleye 112b/31, 54b/4, 55b/4

m. ide 105a/25, 53a/11, 54a/27

m. ideler 108a/22, 114b/23, 82a/18

m. iden 76a/31, 82a/20

m. ider 108b/6, 76a/10, 76a/11

m. iderdi 120a/1

m. iderler 54b/2

m. idersin 81b/4

m. idersiz 113b/19

m. idesiz 78a/22

m. idicisi 96a/5

m. idiser 99a/8

m. idübdür 105a/22

m. idüp 116b/5, 54b/5, 63b/2, 63b/30, 66a/18, 68a/27, 69a/20, 71a/12, 73b/6, 79b/8, 81b/10, 82a/27, 83a/21, 86b/5, 92a/23, 92b/21

m. itdiler 51b/2

m. itdü 105a/24

m. itdügi 81a/30

m. itmedi 105b/12

m. itmediler 96a/17

m. itmek 75a/26

m. itmekdür 114b/31, 68a/29

m. itmekiçün 110b/5, 69a/9

m. itmekile 70a/28

m. itmeñ 81b/13

m. itmeye 79a/16

m. ḳılmadı 105b/6

m. olundı 66b/30

m. olunduġı 105b/4

m. olunsañuz 70a/28

m. 52a/7

menāṣıb -5- [Ar.ç. **mansıb**] makamlar, mevkiler.

m.+ a 76b/6

emvāl-i m.+ dur 100a/26

m.+ ı 76b/4, 76b/5

m.+ ıla 92b/8

menāsik -3- [Ar.ç. **mensek**] hacda belli bir usûl ve sıraya göre yapılması

gereken ihram, tavaf, vakfe, sa'y vb. ibadetlerin tamamı.

m.+ lerile 70a/24

m.+ lerin 71a/28

m.+ lerindendir 61b/5

menfaʿat -24- [Ar.] fayda.

m.+ de 52b/14

m.+ i 115a/23, 52a/20, 53a/10, 55b/4

m.+ içündür 52a/21

m.+ idür 100a/25

m.+ inden 70a/14

m. idiser degül 52a/13

m. ḳılanlar 100a/26

m. ḳılısar 116a/31, 99a/10, 99a/13

m. ola 91b/18

m. olacaḳ 115b/28, 62b/4

m. olısar degül 63a/8

m. 111a/9, 116b/6, 116b/8, 57b/8, 64b/18, 75b/2, 94a/29

menfaʿatlen - -1- [Ar.+Tr.] faydalanmak.

m.- e 91b/20

menhī -5- [Ar.] dinin yasakladığı, nehyettiği şey, yasak.

m.+ dür 81a/1, 95a/31

m.+ lerin 77a/25

m. idüp 103a/1

m. 80a/13

meniyye -1- [Ar.] ölüm.

m. 93a/7

menn -4- [Ar.] kudret helvası, ihsan etme.

m.+ den 85a/14

m. 104a/5, 55b/17, 73b/24

menşıb -1- [Ar.] bir kimse, bir görüş veya şeyle ilgisi, bağı bulunan, ilgili, âit.

m.+ ı 92b/7

mensūḫ -25- [Ar.] geçersiz kılınmış, hükümsüz bırakılmış.

m.+ a 53a/9

m.+ dur 112b/11, 66a/20, 74b/25

m. degül 114a/20, 54b/14

m. degüldür 65b/20, 66a/25

m. idüp 103b/28

m. ḳıla 52b/20

m. ola 114a/14

m. olası 98a/27

m. oldı 66b/30, 74b/24, 74b/25, 76a/29, 83b/1, 83b/2

m. olduġı 114a/20

m. olmaḳlıḳ 103b/26

m. olmaya 112b/11

m. olundı 114a/13, 65b/19, 66a/19, 66a/22

menzīl -2- [Ar.] yollardaki konak yeri, ev, mesafe. krş. **menzil**.

m.+ inde 57b/1

m.+ ini 72b/5

menzil -7- [Ar.] yollardaki konak yeri, ev, mesafe. krş. **menzīl**.

m.+ e 83b/19

m.+ i 112a/1, 112a/2

m.+ ine 97a/15

m.+ iñüze 70a/31

m.+ lerine 72b/6

m.+ üñüze 71a/11

menzilet -2- [Ar.] derece, rütbe, yükseklik derecesi, konak yeri, ev.

m. 106a/1, 76a/30

merātib -1- [Ar.ç. **mertebe**] rütbeler, dereceler.

m. 62b/22

merdūd -2- [Ar.] redd olunmuş, kovulmuş.

m.+ dur 114b/22

m. ola 95b/4

Merşed -2- [Ar.ö.i.] sahabi.

M. 77a/1

Merşedi Ġanevī -1- [Ar.ö.i.] sahabi.

M. 76b/29

mertebe -12- [Ar.] derece, basamak, rütbe.

m.+ de 116a/17

m.+ ler 119a/8

m.+ leri 115a/12

m.+ müz 103a/24

m.+ si 103a/24, 76a/17, 80a/17

m.+ sin 84b/17

m.+ sine 56a/4

m.+ sivar 75a/4

m. 65b/6, 93b/13

mertebelü -3- [Ar.+Tr.] dereceli, rütbeli.

m. 109b/31, 92b/9

Merve -6- [Ar.ö.i.] hac ve umre sırasında aralarında gidip gelinen iki tepeden

biri. krş. **Safā**.

M.+ ye 61b/5

M.+ yi 61b/6

M. 61b/11, 61b/8, 61b/9

Meryem -31- [Ar.ö.i.] Hz. İsa'nın annesi.

M.+ de 106a/16

M.+ den 104a/7, 106a/14, 106a/8

M.+ e 105b/27, 106b/3

M.+ le 104a/31

M. 104a/12, 104a/25, 104a/26, 104a/3, 104a/6, 104b/30, 104b/5, 104b/8, 105a/19, 105b/17, 105b/19, 105b/22, 105b/24, 105b/29, 105b/31, 106a/18, 106a/4, 106a/6, 106a/9, 110b/31, 55a/11, 87a/8

merzūḳ -1- [Ar.] rızklanmış; bahtiyar, mutlu. m.+ ıdur 115b/9

meṣāid -2- [Ar.] yukarı çıkacak yerler.

m.- i dünyā 99b/27

m.- i dünyādur 100a/18

meṣāliḥ -5- [Ar.ç. **maṣlaḥat**] işler.

m.+ in 82a/22, 82a/23

m.+ lerin 62b/5, 79b/30, 84b/21

mesā'il -1- [Ar.ç. **mesele**] meseleler.

m. 78b/12

Mescid -17- [Ar.] secde edilecek, namaz kılınacak yer.

M.- i Akṣā 54a/24

M.- i Ḥarām 69b/9

M.- i Ḥarāmdan 59b/1, 60a/8

M.- i Ḫayfle 71b/16

m.+ de 68a/25, 68a/28

m.+ den 97a/1

m.+ e 68a/26, 92a/15

m.+ i 54a/28

m.+ in 58b/24

m.+ ini 58b/23

m.+ lerni 54a/26

m. ḳılınmışdur 54b/2

m. olundı 97a/20

m. 113a/22

meṣel -22- [Ar.] örnek, benzer, dokunaklı ve mânâlı söz.

m.+ de 116b/17

m.+ i 108a/29, 108b/10, 108b/8, 116b/3, 90a/27, 91a/25, 91b/1, 91b/17, 91b/3

m.+ in 108b/12, 116b/1, 91a/30

m.+ lerdür 90b/7

m.+ lerile 91b/22

m.+ üñ 63b/19

m. degül 108b/13

m. ḳurup 91b/9

m. 108a/29, 63b/18, 91a/22

meṣelā -2- [Ar.] örneğin.

m. 90b/1, 90b/8

mesḥ -2- [Ar.] bir şeye el sürme, bir şeyi elle sıvazlama.

m. idüp 106a/1, 61b/9

mesḫ -1- [Ar.] ceza olarak Allah'ın bir kimsenin şeklini, sûretini değiştirerek çirkin duruma getirmesi.

m. eylegil 97a/8

Mesīḥ -4- [Ar.ö.i.] muhtelif dinlerde dünyanın sonuna doğru gelmesi beklenen kurtarıcının Yahudilik ve Hristiyanlıktaki adı.

M. 105b/30, 105b/31, 107b/1, 96a/6

mesken -2- [Ar.] oturulan, ikamet edilen yer.

m.+ i 56a/30

m.+ lerin 76b/15

meskūt -1- [Ar.] sükut edilmiş, söylenmemiş.

m.+ e 83a/21

Mesrūḳ -1- [Ar.ö.i.] Kûfe ekolüne mensup muhaddis ve fakih tâbiî.

M.+ dan 64b/8

mess -1- [Ar.] yapışma, değme, dokunma.

m. itmedi 104b/1

mestūre -1- [Ar.] örtülü, kapalı, gizli.

m. 104a/17

Mes'ūd -1- [Ar.ö.i.] İlk müslümanlardan ve aşere-i mübeşşereden biri, Kûfe tefsir ve fıkıh mekteplerinin kurucusu.

M. 94a/24

mes'ele -2- [Ar.] konu, mevzu, husus.

m.+ de 72a/31

m. 70b/4

meşaḳḳat -9-[Ar.] güçlük, zorluk, eziyet,

zahmet.

m.+ i 114a/17

m.+ ile 114a/16

m. gelür 75a/1, 75a/3

m. oldı 96a/11

m. olmayacaḳ 114a/18

m. 114a/10, 116b/26, 96a/10

meşʿarü'l-ḥarām -1- [Ar.] hac menâsikinin ifa edildiği yerlerden biri.

m.+ da 71a/24

meşġūl -28- [Ar.] bir şeyle uğraşmakta olan.

m.+ dür 90a/11, 90a/12

m.+ em 98a/4, 98a/8

m. ḳılup 83a/10

m. ola 104a/15, 105b/28, 112b/8, 73a/3, 95b/3

m. olalar 114a/8, 117a/25

m. olayın 76a/12

m. oldı 108a/6, 56b/22, 77b/28

m. oldılar 120b/2, 51b/14

m. olmaġı 105b/5

m. olmaḳ 98a/17

m. oluñ 64a/1

m. olup 90a/8, 98a/5

m. olur 100a/9, 60b/15

m. olurdı 104b/25

m. olurlar 116b/4, 88b/31

meşhūr -1- [Ar.] ünlü, tanındık, bilindik.

rivāyet-i m. 83a/5

metāʿ -5- [Ar.] mal, varlık.

m.- ı ḳalīl 92b/8

m.+ ı 73a/21

m.+ ımı 73a/23

m.+ ın 64b/21

m.+ ların 75a/22

mevāʿiẓ -1- [Ar.ç. **mevʿiẓa**] öğütler, nasihatler.

m.+ leri 81b/2

mevāḳīt -1- [Ar.ç. **mîkat**] bir iş için önceden belirtilen süreler, tâyin edilen vakitler.

m.+ den 70a/24

mevcudāt -1- [Ar.ç. **mevcūd**] var olan şeyler, mahluklar.

m.+ uñ 87b/13

mevcūde -1- [Ar.] var olan, bulunan.

m.+ nüñ 62a/24

Mevlā -5- [Ar.] Allah.

M.+ ları 103b/22, 120b/11

M. 109a/11, 111a/14, 76a/8

mevṣūf -1- [Ar.] vasfolunmuş, vasıflanmış.

m. olmayalar 115b/22

mevt -2- [Ar.] ölüm.

m.+ e 66a/17

m. 87b/1

mevżiʿ -2- [Ar.] yer.

m.+ de 115b/31

m. 113a/23

meydān -2- [Ar.] geniş, açık, düz yer.

m.+ a 86a/5

meyl -7- [Ar.] eğilim.

m.+ ini 109b/5

m. ide 66b/8

m. idesiz 73b/12

m. itdüresiz 113b/20

m. ḳıldı 57b/19

m. ola 98b/12

m. 53b/21

meysir -2- [Ar.] kumar.

m. 76a/22, 76b/2

meyte -7- [Ar.] hayvan leşi.

m.+ den 64b/1

m.+ dür 107a/25

m.+ yi 64a/29

m. 64a/20, 64a/28, 64a/31, 64b/9

meẕheb -9- [Ar.] bir dinde belirli görüş ve anlayış farklılıklarından doğan kollardan her biri.

m.+ de 64a/16

m.+ i 102a/12, 110a/25, 113a/19, 116b/20

m.+ inden 98a/19

m.+ ine 116b/17, 63b/17

m.+ iydi 102a/12

meẕkūr -3- [Ar.] adı geçen, zikrolunan.

m.+ dur 119a/21, 78b/13

m. degüldür 109a/25

meẕmūm -1- [Ar.] zemm olunmuş, yerilmiş.

m. ḳılduġın 92a/3

meẕmūr -1- [Ar.] Hz. Dâvud'a inen Zebûr'un surelerinden her biri. intiḳāl-i m.+ dur 88b/21

meʾāl -1- [Ar.] anlam, kavram, mânâ.

m.+ i 72b/31

meʾūnet -1- [Ar.] ölmeyecek kadar yiyecek, içecek.

m.+ lerin 58a/7

mı -33- soru edatı.

ḥāżır m.+ dıñuz 57a/28

ḥaḳ m.+ dur 101b/29

ıraḳ m.+ dur 67b/8

ol m.+ dur 70a/18

revā m.+ dur 71a/19, 75a/25

yaḳın m.+ dur 67b/8

naẓar ḳılmaz m.+ sın 102a/5

rāżı m.+ sın 80b/18

ṭapar m.+ sız 88b/7

ʿaẕāb m. 116a/29

Allāhu Teʿālā m. 58b/4

bulmaduñuz m. 84a/25

ḫalāṣ ḳılmaduḳ m. 73b/24

ḫāliṣ ḳılduñuz m. 101b/12

ḥelāl olur m. 64b/4

ḳılmayayan m. 107b/9

kifāyet ḳılmaz m. 117a/31

muḫāṣama m. 58a/26

muttaṣıl m. 67a/21

mütābaʿat ḳılurlar m. 63b/16

olmaz m. 64b/4

olurlar m. 84a/9

tecribe ḳılduñ m. 86a/20

uyur m. 87b/7

var m. 55a/10, 76b/15, 77b/1, 86a/17

varalum m. 77a/30

yoḳ m. 109a/27, 77b/1, 86a/8

mıḫ -1- [Far.] mıh, çivi; kazık.

m. eyledi 62a/31

Mıṣır -2- [Ar.y.a.] büyük bir kesimi Afrika'da, küçük bir kesimi Asya'da (Sînâ yarımadası) yer alan ülke.

M.+ a 57a/22

M. 57a/22

mi -62- soru edatı.

ʿāḳil m.+ dür 116b/21

ʿālim m.+ dür 116b/21

berāber m.+ dür 96a/11

cāhil m.+ dür 116b/21

irkek m.+ dür 104a/19

ṣāliḥ m.+ dür 116b/21

sefīh m.+ dür 116b/21

taḥḳīḳ m.+ dür 84a/22

ṭāliḥ m.+ dür 116b/21

sever m.+ señ 63a/5

Aḥmed m.+ sin 101a/12

bilmez m.+ sin 52b/19, 52b/21, 53a/7, 57a/27

digürmez m.+ sin 98b/8

diler m.+ sin 81a/10

görmez m.+ sin 60b/15, 92b/23

Muḥammed m.+ sin 101a/12

taṣdīḳlemez m.+ sin 89b/20

diler m.+ siz 53a/16

görmez m.+ siz 117a/6

iḳrār ider m.+ siz 111a/26

ḳabūl ider m.+ siz 111a/27

ben m. 86a/27

bildük m. 71a/29

bildüñüz m. 101b/12, 110b/9

bildürdük m. 73b/25

böyle m. 102b/6, 53a/25, 91a/2

degürdüñüz m. 58b/30

dīn m. 111b/21, 111b/6, 111b/9

eyle m. 74b/6

gördüñ m. 102a/31

ḫaber vireyin m. 100b/1

ḫaber virilmedi m. 83b/24, 84a/30, 88b/1, 89a/5

incidürler m. 70b/9

indürmedük m. 73b/25

işitmedüñüz m. 112b/23

itmedüm m. 91a/5

kāfir m. 115a/31

küfre m. 111a/15

müteferriḳ m. 67a/20

niʿmetlerü m. 55b/17

saʿīd m. 98a/9

sen m. 86a/24, 86a/27

sever m. 91b/11

siz m. 58b/4

şaḳī m. 98a/10

üzere m. 98a/11

virile m. 84a/7

virmeklik m. 92b/26

miclis -1- [Ar.] meclis.

m.+ leri 60b/8

miftāḥ -1- [Ar.] anahtar.

m. 105a/4

miḥnet -6- [Ar.] sıkıntı, zorluk, eziyet.

dār-ı m.+ dür 114a/30

m.+ e 79b/11

m.+ i 114a/31

m. oldı 63a/21

m. 114a/31, 116b/26

miḥr -1- [Far.] güneş.

m. 58b/24

miḥrāb -6- [Ar.] câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer.

m.+ ına 104b/26

m.+ ında 104b/25, 105a/12

m.+ ından 104a/15

m. eyledi 104b/20

m. 104b/5

miḳdār -19- [Ar.] ölçü, nicelik.

m.+ duġın 94b/28

m.+ ı 100b/8, 120a/1, 120a/25, 53b/31, 55a/8, 94b/25, 98b/11

m.+ ıdur 87b/29

m.+ ından 66b/1

m. 118b/12, 118b/7, 120a/1, 61a/27, 67a/30, 74b/18, 82b/13, 82b/14, 93a/29

milk -21- [Ar.] mülk, taşınmaz mal.

m.- i Fāris 102b/2

m.- i Fārise 102a/24

m.- i Şāmıla 102b/2

m.+ e 84b/25

m.+ idür 118a/7

m.+ in 102b/5, 102b/8

m.+ inde 109a/1, 87b/13

m.+ ini 102a/26

m.+ inüñ 86b/5

m.+ üdür 96a/3

m.+ üñ 86b/6, 86b/9

m. idinmemişdi 88b/3

m. 117b/23, 86b/10, 88b/2, 90a/6

millet -11- [Ar.] ulus.

m.- i İslāma 54b/3

m.- i vāḥide 87a/15

m.+ e 102a/12

m.+ i 57a/19, 57b/18, 62a/6

m.+ ine 113a/17

m.+ lere 66b/16

m. 56a/3, 74a/17, 74a/20

mim -3- [Ar.] Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfi.

m. 72a/17, 97b/2, 98b/19

Minā -7- [Ar.y.a.] Mekke yakınında bazı hac ibadetlerinin icra edildiği yer.

M.+ da 71b/16, 72b/1

M.+ ya 71a/30, 71b/1

M. 71a/18, 71a/30, 71b/1

minhāc -1- [Ar.] açık ve geniş yol.

m. 65a/8

minnet -10- [Ar.] yapılan bir iyilik karşısında kendini borçlu hissetme.

m.+ dür 91a/3

m.+ ile 91a/21

m.+ leridür 117a/25

m. ide 91a/2

m. idenlere 91a/14

m. itmeye 79a/25

m. itmeyeler 91a/18

m. ḳılup 60b/22

m. 91a/19, 91a/29

minnetsüz -2- [Ar.+Tr.] minnet duygusu olmayan.

m. olanı 91a/13

m. 114a/9

Miʿrāc -3- [Ar.ö.i.] İslam inancına göre Hz. Muhammed'in, Allah'ın daveti üzerine yedi kat göğü aşıp Allah'ın huzuruna yükselerek onunla görüşmesi mucizesi.

M.+ dan 97a/15

M. 96a/25, 96a/27

mīrāṣ -3- [Ar.] ölen bir kimsenin yakınlarına kalan mal, mülk, para.

m. yimekde 80a/18

m. yiyesiz 70a/13

m. 83b/2

mīrāṣ-ḫore -1- [Ar.+Far.] mirasyedi. m.+ ye 83b/3

Miṣʿab bin ʿUmeyr -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber tarafından Birinci Akabe Biatı'ndan sonra İslâm'ı tebliğ için Medine'ye gönderilen sahabi.

M. 120a/28

mīṣāḳ -6- [Ar.] sözleşme, antlaşma, yemin.

m. almışdur 58b/6

m. 106a/11, 110a/28, 111a/19, 115a/30, 98a/6

miṣāl -1- [Ar.] örnek, benzer. krş. **miṣl**.

m.+ ine 51b/20

miskīn -9- [Ar.] tembel, uyuşuk kimse.

m.+ e 66b/26

m.+ lere 65a/27, 70b/13, 74b/21, 74b/26

m.+ leri 66b/28

m. 67a/19, 70b/10, 78a/11

miṣl -5- [Ar.] örnek, benzer. krş. **miṣāl**.

m.+ i 101a/19, 55a/1

m.+ üñ 57a/3

m.+ üñüz 60a/25

m. 82b/12

mismil -1- temiz, pak şey.

m. 90a/12

mizāḥ -1- [Ar.] gülmece.

m. 80a/13

muʿāhede -2- [Ar.] sözleşme, antlaşma.

m. 69a/23, 99b/4

muʿāḳab -3- [Ar.] cezalandırılmış.

m. ola 100a/11

m. 76a/31

muʿāḳıb -1- [Ar.] cezalandıran, birinin peşi sıra giden, birini takip eden kimse.

m. 69a/15

muʿāmele -3- [Ar.] muamele, karşılıklı davranış.

m.+ sini 61b/30

m. ḳılurlardı 93b/26

m. ḳılursın 86a/11

muʿānaḳa -1- [Ar.] birbirinin boynuna sarılma, sarmaş dolaş olma.

m. ḳılasız 120a/9

muʿaṭṭal -2- [Ar.] bırakılmış, terkedilmiş, kullanılmaz, iş görmez.

m. 52a/23, 87b/5

muʿāvenet -15- [Ar.] yardım.

m.+ i 114a/26, 69b/28

m.+ içün 117b/13, 117b/14, 119b/12

m. ḳılalar 115b/27

m. ḳıldı 117a/29

m. ḳılduḳ 87a/10

m. ḳıluñ 119b/10

m. ḳılup 109b/9, 60a/20

m. ḳılurlar 116b/25

m. 60b/26, 60b/27, 61a/3

muʿāvin -2- [Ar.] yardımcı.

m.+ lerüz 107b/7

m. ola 72a/2

muʿāyene -5- [Ar.] inceleme, gözden geçirme.

m. degül 114a/3

m. göresin 89b/28

m. olundı 101a/17

m. 89b/11, 89b/19

Muʿāẕ -1- [Ar.ö.i.] sahabi.

M. 100a/13

muʿaẕẕeb -5- [Ar.] azap, eziyet çeken.

m. olmaz 76a/31

m. olur 64b/31, 76a/31

m. olurlar 74a/5

m. olursız 69a/15

Muʿāẕ bin Cebel -2- [Ar.ö.i.] sahabi. M. 67a/22, 68b/26

muʿcizāt -2- [Ar.ç. **mucize**] mucizeler.

m.+ larıla 111a/31

m. 87a/4

muʿcize -9- [Ar.] Peygamberlerin Allah'ın izniyle peygamberliklerini ispat için yaptıkları, akılla açıklanması mümkün olmayan olağanüstü iş, halkı hayrette bırakan ve ancak ilâhî müdâhaleyle açıklanan hârikulâde hal ve davranış.

m.+ ler 53a/19

m.+ leri 107a/18

m.+ yi 107a/13

m. ola 105b/8

m. virdükise 55a/19

m. 106a/30, 107a/16, 107a/17, 86b/26

Muġīre -3- [Ar.ö.i.] sahabi.

M.+ den 94b/1

M.+ yle 94a/24

M. 94a/23

muḥabbet -3- [Ar.] sevgi, dostluk, bağlılık.

m.- i tevḥīd 62b/23

m.+ e 62b/24

m.+ i 62b/20

muhācir -2- [Ar.] göç eden.

m.+ lerden 120b/24, 120b/3

muḥaḳḳaḳ -1- [Ar.] doğruluğunda şüphe bulunmayan, doğru, gerçek.

m. 64b/26

muḥaḳḳiḳ -1- [Ar.] gerçeği ortaya koyan, tahkik eden kimse.

m.+ ler 90a/6

muḥāl -1- [Ar.] Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.

m.+ dür 53b/18

muḫālefet -18- [Ar.] aykırı davranma, karşı çıkma.

m.+ e 68a/30

m. idenlere 70b/29

m. idüp 111b/5

m. ḳıla 54b/3

m. ḳıldılar 117b/6, 119b/4, 84b/9

m. ḳılmaḳdan 100b/23, 82b/6

m. ḳılmañ 120a/16, 71a/15

m. ḳılmaya 79a/7

m. ḳılup 65a/10, 68a/29

m. ḳılur 60a/16

m. ḳılursız 68a/3

m. 58a/6, 65a/9

muḫālif -3- [Ar.] aykırı davranan, karşı çıkan. m.+ di 54a/15

m. ola 53b/22

m. olanlarıla 116b/17

muḫalled -10- [Ar.] sonsuz, ebedi.

m. ḳıla 94a/5

m. ola 112a/21, 62a/7

m. olalar 119a/8

m. olısarlar 100b/5, 116a/31

m. olup 115b/3

m. 118a/17, 118a/19, 88a/28

muḥālsüz -1- [Ar.+Tr.] imkânsız olmayan.

m.+ lerinden 53b/12

Muḥammed -167- [Ar.ö.i.] son peygamber Hz. Muhammed (S.A.S).

M.+ den 120b/4, 57a/10, 60a/19

M.+ dür ʿaleyhi's-selām 87a/3

ümmet-i M.+ dür ʿaleyhi's-selām 108a/14

M.+ dür 113b/17

ümmet-i M.+ dür 108a/23
M.+ e ʿaleyhi’s-selām 64b/20, 96a/26
M.+ e 101b/20, 101b/3, 109b/31, 111a/28, 113b/27, 115b/2, 116a/9, 117a/4, 51a/14, 52b/1, 53a/25, 55b/10, 55b/11, 76a/7, 87a/4, 97b/19, 97b/20, 99a/31, 99b/2
ümmet-i M.+ e 84a/2
M.+ em 101a/12
dīn-i M.+ i ʿaleyhi’s-selām 58a/13
M.+ i 116a/21, 116b/27, 120a/29, 120b/26, 59b/17
M.+ le 119b/11
M.+ üñ ʿaleyhi’s-selām 116a/23
M.+ üñ 101a/29, 101b/14, 109a/31, 109b/19, 110b/23, 111a/22, 113a/10, 113b/22, 115a/9, 115b/21, 120b/28, 61b/19, 73b/27, 73b/7
ümmet-i M.+ üñ 64a/3
M. ʿaleyhi’s-selām 58b/31
ümmet-i M. ʿaleyhi’s-selām 59a/4
M. misin 101a/12
M. 100b/1, 101a/13, 101a/4, 101b/8, 102a/24, 102a/5, 102b/31, 102b/4, 102b/6, 102b/7, 102b/8, 103a/26, 103a/9, 103b/12, 103b/2, 103b/5, 105b/23, 108a/26, 108b/14, 108b/9, 109a/13, 109a/6, 109b/13, 109b/8, 110a/10, 110a/2, 110a/7, 110b/14, 111a/24, 111b/22, 112a/29, 113a/16, 113a/8, 113b/16, 113b/18, 113b/30, 115a/31, 117a/19, 117a/6, 117a/7, 117a/9, 117b/31, 119b/10, 120a/30, 120b/1, 120b/14, 120b/20, 120b/21, 120b/4, 120b/8, 52b/19, 52b/21, 53a/14, 53a/29, 53a/3, 53a/7, 53b/16, 53b/25, 55a/22, 57a/26, 57b/14, 57b/16, 58a/25, 58a/5, 58b/18, 58b/19, 58b/28, 59a/10, 59a/30, 59b/10, 59b/25, 59b/30, 59b/5, 59b/8, 60a/15, 60a/20, 61a/18, 63b/19, 67b/9, 68b/29, 72a/30, 72b/17var, 72b/21, 73b/13,

73b/22, 74b/19, 74b/9, 75a/24, 76a/26, 76b/16, 77a/31, 80a/30, 83b/24, 83b/28, 84a/30, 88a/31, 89a/5, 93a/11, 93a/13, 96a/29, 96a/31, 97b/15, 98b/17, 99a/25, 99a/29, 99b/10, 99b/8
aṣḥāb-ı M. 99b/1
ümmet-i M. 59a/1

Muḥammed bin Ḥanefiyye -1- [Ar.ö.i.] Hz. Ali'nin Havle bint Ca'fer el- Hanefiyye isimli hanımından doğan oğlu.
M.+ den 88a/6

muḥārebe -12- [Ar.] savaş.
m.+ ye 86a/10
m. ide 119b/20
m. iden 86a/5
m. iderem 86a/17
m. iderler 99b/17
m. iderlerdi 120a/26
m. ḳılalar 115b/26, 119b/11
m. ḳıldı 120a/10
m. ḳılduḳlarından 60a/21
m. ḳılmaḳdur 94b/8
m. 99b/9

Muḥarrem -1- [Ar.] Hicrî senenin veya kamerî yılın birinci ayı, aşûre ayı.
M.+ de 108b/26

muḥarrer -3- [Ar.] yazılı, yazılmış, tahrir edilmiş.
m.+ edür 104b/9
m. olsun 104a/14
m. 104a/14

muḫāṣama -5- [Ar.] kavga, düşmanlık.
m. idüp 94b/1
m. ḳıla 108b/14
m. ḳılasız 109b/3
m. ḳılup 88b/1
m. mı 58a/26

muḫāṣamet -1- [Ar.] düşmanlık.
m. ḳılup 57b/10

muḥāsebe -1- [Ar.] olumlu olumsuz bütün ihtimalleri hesaplama.
m. ḳılup 96a/9

muḫayyer -3- [Ar.] istediğini seçmekte, dilediği gibi davranmakta, herhangi bir şeyi kabul edip etmemekte serbest olan.

m.+ dür 66a/27, 79b/31

m. olduġı 67a/17

muḥibb -3- [Ar.] sevgi duyan, sevgi besleyen.

m.+ in 72b/15

m.+ leriyüz 103a/25, 103a/26

muḥkem -27- [Ar.] dayanıklı, güçlü, sağlam.

m.+ dür 74b/25, 88a/19

m.+ ile 98b/26

m. idi 85b/18

m. ḳıldılar 114b/13

m. ḳılup 112b/8, 94a/18

m. oldı 57b/20

m. olmaz 95a/25

m. 109b/23, 109b/4, 110a/22, 114a/21, 114a/25, 114a/27, 114a/29, 114a/4, 114b/1, 115a/15, 118b/5, 119b/18, 120a/5, 74a/14, 83a/15, 98a/26, 98b/2, 98b/4

muḥkemāt -1- [Ar.ç. **muḥkem**] muhkem âyetler.

m.+ dur 98a/27

muḫliṣ -5- [Ar.] inanç, düşünce ve davranışlarında gösteriş ve iki yüzlülük bulunmayan, dostluğu içten ve samimi olan.

m.+ leri 85b/14

m.+ lerile 85b/15

m.+ lerüz 58a/30

m. olmayanları 85b/14

m. 57b/18

muḥṣan -1- [Ar.] akıllı, erginlik çağına girmiş, zina vb. haramlardan sakınan, iffetli.

m. olsa 101b/31

muḥsin -5- [Ar.] iyilik yapan, güzel işler yapan.

m.+ ler 54a/3, 82b/23

m.+ lerden 118b/26

m.+ leri 70a/21

m. olanlar 54a/3

muḥtāc -6- [Ar.] ihtiyaç sahibi.

m.+ dur 119a/10

m. ḳıldı 95a/8

m. ḳılmaya 71a/6

m. olasın 92a/23

m. olsa 64b/9

m. olusardı 64a/20

muḥtāçlıġ -1- [Ar.] muhtaç olma.

m.+ ıla 74b/7

muḫtār -1- [Ar.] beğenilmiş, seçkin.

m.+ dur 103b/16

muḫtelif -5- [Ar.] farklı.

m. ola 98b/3

m. oldı 74a/20

m. olduġı 62b/2

m. 67a/4, 72a/22

muḥżır -2- [Ar.] eskiden şer'î mahkemelerde dâvâ ile ilgili olanların duruşmada hazır bulunmasını sağlamakla görevli kimse.

m. olup 70b/1

m. 70b/5

muʿīn -2- [Ar.] yardım eden, yardımda bulunan.

m.+ i 88a/26

m. ola 76b/21

muḳābele -4- [Ar.] bir işin, davranışın gerektirdiği karşı davranış veya iş, karşılık.

m.+ sinde 69b/24, 69b/31, 71a/25, 94b/21

muḳadder -2- [Ar.] Allah tarafından ezelde belirlenip takdir edilen, alın yazısında bulunan (şey).

m. ola 52a/12

m. olduġı 56b/6

muḳaddes -1- [Ar.] mübarek, kutsal, temiz.

m. 115a/26

muḳanṭara -1- [Ar.] güneş saati.

m. 100a/14

muḳārin -1- [Ar.] bir yerde, bir arada bulunan, bitişik.

m. ḳıldı 103b/9

muḳarreb -2- [Ar.] yaklaşmış, dost kabul edilmiş kimse, yakın.

m.+ lerden 106a/2

m. 111a/11

muḳātele -60- [Ar.] vuruşma, çarpışma, öldürme.

m.+ ye 107b/28, 120a/6

m. eyleñ 69a/28, 84a/3

m. ideler 119b/15, 69b/23, 84b/13

m. iderdi 120a/11

m. iderler 117b/20, 75a/29
m. iderlerdi 117b/14
m. idevüz 84b/3
m. ideyim 86a/14
m. idüñ 69b/24
m. idüp 107b/28, 108a/20, 120a/28, 120b/6, 54b/1, 75a/21, 84a/1, 89a/11
m. itmege 75b/12
m. itmegi 69a/27
m. itmek 69b/9, 75a/23
m. itmekden 69b/11, 69b/8
m. itmeñ 85b/7
m. itmeyesiz 84b/5
m. itmeyevüz 84b/5
m. itmeyince 69b/9
m. itmezler 116b/24
m. itseler 69a/28, 69b/10
m. ḳılalar 69a/26
m. ḳılanlara 117b/21
m. ḳılayduñ 99b/9
m. ḳıldı 120a/10, 120a/23
m. ḳıldılar 120b/25, 65b/10, 75a/23
m. ḳılduḳ 75b/4, 99b/9
m. ḳılmaġa 69a/30, 69b/5
m. ḳılmaġı 69b/15
m. ḳılmaġıla 111b/12
m. ḳılmadın 119b/30
m. ḳılmaḳda 65b/1
m. ḳılmaḳdan 75b/3
m. ḳılmayalardı 87a/15
m. ḳılmazlar 75a/20
m. ḳılsa 69b/26
m. ḳılup 62b/26
m. olunmaya 69a/23
m. 117b/10, 99a/31
ḥarb-i m. 120a/23

Muḳātil -8- [Ar.ö.i.] Kur'an'ı baştan sona kadar tefsir eden ilk müfessir.
m.+ i 75b/13
M. 101a/4, 101b/26, 102a/25, 104a/3, 59b/25, 85a/9, 89b/15

muḳayyed -1- [Ar.] bir şeye ya da bir kimseye maddi veya manevi olarak bağlı kimse.
m. olup 83a/14

muḳīm -3- [Ar.] bir yere yerleşen, bir

yerde ikâmet eden kimse.

m. 66b/24, 67a/16

muḳtedā -2- [Ar.] rehber, kumandan.

m. ḳılam 56a/3

m. ḳıldı 56a/5

muḳteżā -1- [Ar.] gereken, lâzım gelen şey, gerek, îcap.

m.+ sınca 52a/22

mūlī -1- [Ar.] îlâ eden zevç.

m. olur 78a/29

muntaẓır -8- [Ar.] bekleyen, gözleyen.

m. degül 73b/16

m. olalar 78a/28

m. oldılar 99b/1

m. olmışlardur 73b/16

m. olmışuz 112a/29

m. olup 73b/16, 79a/3, 82a/15

murād -38- [Ar.] istek.

m.+ ı 52b/3, 67a/31, 98b/27

m.+ ına 59a/29

m.+ ınca 52b/10

m.+ ları 102a/9, 60a/1, 72a/16, 82a/18, 88a/13

m.+ ların 115b/9, 73a/31

m.+ larına 117b/26

m.+ uñuz 64a/1

m. 101b/13, 102a/11, 110b/18, 112a/11, 112b/12, 119a/19, 55b/5, 59b/15, 61a/17, 64a/14, 68a/22, 69b/21, 72a/31, 78b/20, 78b/21, 85b/6, 87a/3, 92a/31, 93a/15, 93a/16, 94b/25, 98b/25, 98b/4

Murād -3- [Ar.ö.i.] ?

M. 104a/3, 104a/4, 104a/6

murdār -5- [Ar.] kirli, pis, iğrenç.

m. 113a/6, 54a/24, 90a/10, 90a/12, 92a/3

Mūsā -33- [Ar.ö.i.] İsrâiloğulları'na gönderilen ve kendisine Tevrat indirilen peygamber.

M.+ dan 101b/27, 53a/16, 84a/31, 85a/13

M.+ dur 87a/2var

M.+ nuñ 85a/15

M.+ ya ʿaleyhi's-selām 119b/1

M.+ ya 107a/22, 110b/18, 111b/25, 57b/30, 85a/14, 97b/17

M.+ yı ʿaleyhi's-selām 55a/16

M.+ yıla 99a/17

M. ʿaleyhi’s-selām 86a/1, 87b/8

M. 104a/3, 104a/4, 107a/14, 53a/1, 53a/16, 53a/2, 58a/1, 58b/24, 74a/22, 87b/10, 87b/11, 87b/6, 87b/8, 99a/18, 99a/29

ḳavm-i M. 97b/10

Muṣʿab bin ʿUmeyr -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber tarafından Birinci Akabe Biatı’ndan sonra İslâm’ı tebliğ için Medine’ye gönderilen sahabi.

M. 120a/21

muṣaddıḳ -1- [Ar.] bir şeyin doğruluğunu ortaya koyan, doğrulayan, tasdik eden.

m.+ lardanısañuz 107a/19

muṣāḥib -1- [Ar.] sohbet eden kimse.

m.+ i 120a/7

muṣālaḥa -4- [Ar.] kavga ve savaşı bırakıp antlaşma.

m.+ yı 108b/27

m. ḳıldı 80b/26

m. ḳılmışlardı 94a/26

m. ḳıldılar 108b/25

muṣallā -4- [Ar.] namazgâh.

m.+ sına 59b/9

m. idinmeyelüm 56a/22

m. idinüñ 56a/20, 56a/23

musallaṭ -1- [Ar.] bir kimseyi bıktıracak kadar üzerine düşme.

m. olup 75a/7

muṣavver -1- [Ar.] bir biçime konulmuş, şekil ve sûret verilmiş.

m. ḳılur 97b/26

muṣavvir -1- [Ar.] tasvir eden.

m. 98a/19

muṣḥaf -3- [Ar.] sayfa hâlinde meydana getirilmiş şey, kitap.

m.+ dan 112b/26

m. 112b/24, 83a/6

muṣībet -10- [Ar.] bela, felaket.

m.+ in 61a/28

m.+ lerden 61a/19

m.+ lere 119a/26

m.+ leri 61a/17

m.+ lerinden 100b/23

m.+ lerüñ 61a/31

m. 119b/22, 61a/29, 61a/30, 95b/16

muṣirr -2- [Ar.] ısrar eden, direnen.

m. ola 96a/19

m. olsa 118a/8

muṣliḥ -1- [Ar.] islâh eden, iyileştiren.

m.+ dür 52b/23

muştacı -1- müjdeci, müjde veren.

m.+ lardı 74a/23

muştıla - -1- - müjde vermek.

m. 61a/18

muṭallāḳa -1- [Ar.] kocasından boşanmış kadın.

m. 78b/21

muʿtekif -1- [Ar.] îtikâfa çekilen (kimse).

m. olasız 68a/28

muʿtemir -1- [Ar.] umre yapan (kimse).

m. olsun 70b/4

muʿtezile -1- [Ar.] itikadi meselelerin yorumunda akla ve iradeye öncelik veren kelâm mezhebi.

m.+ liler 118a/16

muṭīʿ -71- [Ar.] itaat eden, boyun eğen.

m.+ dür 111b/16, 111b/17, 54b/28

m.+ ler 86b/18, 98a/14

m.+ lerden 83a/18, 98a/13

m.+ lerdür 100b/26

m.+ üz 109a/15, 119b/29

m. ola 69a/11

m. olġıl 105b/19

m. olalar 114a/21, 114a/8, 63a/6

m. olanlar 74a/23, 94a/16

m. olayduñ 63a/5

m. oldılar 103b/3, 107b/11, 74a/3, 85a/25

m. olduḳ 96b/18

m. oldum 81b/20

m. olmadı 62b/29

m. olmaduġıçun 95a/2

m. olmaduñuz 109a/14

m. olmaḳdur 103b/2

m. olmaya 79a/8

m. olmayalum 109a/12

m. olmayası 109a/17

m. olmazam 51b/8

m. olmazlar 102a/6, 92b/21

m. olmazlarsa 101b/15, 109a/13

m. olmazsa 79b/16

m. olmış 103b/10

m. olmışlardur 111b/11

m. olsa 63a/6, 93b/30

m. olsun 81b/15

m. oluban 69a/28

m. oluñ 103b/5, 107a/28, 114a/7, 118a/28, 52b/5, 73a/15

m. olun 118a/29

m. olup 103a/31, 103b/12, 103b/6, 111b/17, 113b/25, 54b/24, 56b/25, 61a/22, 65b/3, 79a/27, 95b/17

m. olur 59a/11

m. 105a/8, 111b/10, 56b/24, 57b/1, 58a/2, 62b/8, 64a/28, 79a/6

muṭīʿraḳ -1- [Ar.+Tr.] çok itaat eden.

m. 62b/30

muṭlaḳ -4- [Ar.] herhangi bir şart ve kayıtla sınırlı olmayan, kayıtsız şartsız.

m.+ dur 53a/6, 98a/20

m. 61a/21, 96a/5

muṭma'in -3- [Ar.] gönül huzuruna kavuşmuş, emniyete ermiş.

m. ola 103a/5

m. olur 85a/9

muṭṭaliʿ -5- [Ar.] bir işi haber almış olan, öğrenen.

m.+ dür 53b/11, 68b/9

m. oldı 51b/11

m. oldılar 51b/13

m. 68b/8

muttaṣıf -2- [Ar.] bir hal ve sıfatla nitelenmiş olan.

m. olup 63b/25

m. 100b/28

muttaṣıl -2- [Ar.] bitişik, yan yana.

m. mı 67a/21

m. 67a/24

muvāfiḳ -9- [Ar.] uygun.

m.+ dur 107a/22, 97b/16

m.+ ıdı 82a/29

m. olmaḳdur 92b/1

m. olur 92b/4

m. 53a/5, 53a/7, 57a/4, 63b/17

muvāfiḳraḳ -1- [Ar.+Tr.] daha, en uygun.

m.+ dur 95b/7

muvāneset -1- [Ar.] karşılıklı yakınlaşma, arkadaşlık, ahbaplık etme.

m.+ içün 80a/13

muvāṣalat -1- [Ar.] bir yere ulaşma, varma, varış.

m. 116b/15

muẕṭarr -13- [Ar.] mecbur, çaresiz.

m. ḳılayıdı 87a/13

m. ola 64b/13

m. olmaḳlıġıla 64b/7

m. olmaya 64b/13

m. olsa 64a/28

m. olup 64a/21, 64b/5, 64b/6, 64b/9

m. 64b/1, 64b/2, 64b/3

mu'āḫeze -1- [Ar.] azarlama, kınama, eleştiri.

m. idüp 96b/26

mübāḥ -10- [Ar.] durum öyle gerektirdiği için yapılmasında sakınca olmayan şey.

m.+ dur 82a/31

m.+ ıdı 68a/10

m. ḳıldı 75b/11

m. ḳılduġı 82a/18

m. ḳılup 82a/27

m. ola 64a/31

m. olundı 68a/17

m. olurmış 64b/13

m. 80a/12

mübāhāt -1- [Ar.] övünme.

m. ḳılur 71b/11

mübālaġa -2- [Ar.] abartma.

m.+ yla 108b/17

m. itmişlerdür 98b/22

mübārek -8- [Ar.] kutlu.

m.+ dür 113a/23

m. ḳılup 90a/24

m. olsun 84a/13

m. 117b/29, 120a/24, 120b/9, 53a/23

mübāşeret -2- [Ar.] bir işe başlama, yapmaya girişme.

m. itmek 68a/27

m. ḳalmaḳ 68a/30

mübtedī' -1- [Ar.] yeni bir şey ortaya koyan, icat eden kimse.

m. 55a/2

mübtelā -16- [Ar.] tutkun, bir şeye kendini kaptırmış olan.

m. ḳıla 64b/28, 94a/4

m. ḳıldı 85a/16, 85a/3

m. ḳıldılar 51b/26

m. ḳılmaġıla 113a/16

m. ḳılur 100a/7

m. ḳılurdı 96a/16

m. ola 73a/13

m. olalar 112a/22

m. olduġınlayın 74b/6

m. olduḳları 99a/11

m. olısarlar 63a/21

m. olmayınca 74b/7

m. olmaz 76a/17

m. olurlar 52a/14

mücādele -9- [Ar.] karşı koyma, savaşma.

m.+ den 107b/27

m. iderler 73b/22

m. idüp 109a/23, 72b/15

m. itdiler 108b/1

m. ḳılup 71a/3

m. ḳılurlar 73b/26

m. ḳılurlarsa 101b/8

m. 107b/27

mücāhede -1- [Ar.] uğraşma, didinme, mücâdele etme.

m. ḳıldılar 75b/8

mücāhid -2- [Ar.] din, vatan, millet uğruna savaşan, cihat eden kimse.

m.+ ler 75b/4

m.+ lerden 117b/19

Mücāhid -5- [Ar.ö.i.] Kıraat âlimi.

M.+ den 96a/24

M. raḥimehu'llāh 76a/21

M. 100a/12, 105b/20, 111b/14

mücāmaʿat -2- [Ar.] cimâ etme.

m. ḳılmaḳ 77b/1

m. ḳılmaḳdan 77b/9

mücāzāt -15- [Ar.] karşılık.

m.+ ın ḳılur 71a/5

m.+ ın 58b/7

m. ḳılur 117a/10, 53b/12, 60a/10, 60a/5, 78a/5, 81b/5, 82a/12, 83a/1, 88a/21, 96a/9

m. olmaġçün 91a/29

m. 72b/8, 97b/25

mücerred -3- [Ar.] soyut.

m. 104a/14, 111a/11, 62b/29

mücessem -1- [Ar.] cisim hâlinde bulunan.

m. 84b/23

mücrim -1- [Ar.] suçlu, kabahatli kimse.

m.+ ler 98a/13

müctehid -1- [Ar.] şer'î hüküm koyan büyük din âlimi.

m.+ ler 91b/31

müdārā -1- [Ar.] kin ve düşmanlığı örtüp zâhiren dost gibi davranma, iyi geçinme, güler yüzle idâre etme.

m. ḳılup 79b/19

müdāvemet -1- [Ar.] ara vermeden, yılmadan sürekli çalışma.

m. ḳılmaġa 114a/16

müddet -23- [Ar.] bir şeyin başı ile sonu arasındaki süre.

m.- i ḥayżi 77b/2

m.- i vaʿdeyi 93b/25

m.+ i 104a/23, 51b/25, 56b/6, 69a/1, 78b/2, 81a/25, 81b/12, 82a/22

m.+ in 81b/30

m.+ ler 78b/6

m.+ leri 81a/26, 82a/16, 94a/31

m. 118a/14, 78b/1, 78b/10, 78b/11, 78b/3, 79a/3, 93b/24, 94b/24

müdebbir -2- [Ar.] tedbirli ve ihtiyatlı davranan (kimse).

m.+ dür 52b/30

m. olup 119b/13

müfsid -3- [Ar.] ara bozan, bozguncu.

m.+ dür 52b/23

m.+ ler 53b/20

m.+ leri 109a/3

müfti -1- [Ar.] fetva veren, müftü.

m. olmaḳ 80a/22

mühimm -3- [Ar.] ehemmiyetli, önemli.

m. idi 79b/1

m. 63a/29, 95b/13

mühlet -5- [Ar.] bir işin yapılması veya bir borcun ödenmesi için verilen belirli süre, vade.

m.+ e 65b/25

m. 112a/22, 118a/10, 62a/8, 94b/14

mükāfāt -10- [Ar.] bir başarının, iyi veya güzel bir davranışın karşılığı.

m.+ ın ḳılur 74b/23

m.+ ın 101b/17, 113b/18, 58b/7, 82a/20

m. ḳılur 72b/8, 87b/3, 90b/1, 95b/18, 97b/25

mükāleme -1- [Ar.] karşılıklı konuşma, söyleşme.

m. ḳıldı 87a/2

mükerrem -1- [Ar.] saygı değer, hürmete lâyık, yüce, aziz.

m. ḳılduḳdan 98b/31

mükerremrek -1- [Ar.+Tr.] en yüce, aziz.

m.+ dür 60b/7

mükezzib -1- [Ar.] yalanlayan, tekzip eden.

m.+ lerüñ 119a/18

mülāzemet -1- [Ar.] bir kimseye, bir şey veya yere hiç ayrılmak istemeyecek şekilde bağlanma.

m. idüp 73a/7

mülāzım -3- [Ar.] bir kimse, şey veya yere bağlılık ve devamlılık gösteren, bir işte sürekli çalışan kimse.

m. olup 104a/15, 88a/13

m. olursız 115b/21

mülimme -1- [Ar.] felaket.

m. 101b/22

mülk -4- [Ar.] taşınmaz mal.

m.+ i 61a/19

m.+ idür 52b/22, 58b/20

m. 102b/7

mülzem -3- [Ar.] bir tartışma veya münazarada yenilip konuşamaz, cevap veremez duruma getirilmiş, susturulmuş.

m. olup 59a/7, 88b/29

m. 88b/23

mümkin -1- [Ar.] olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan.

m. degüldür 79b/20

mümsik -1- [Ar.] kendini tutan, bir şeyden alıkoyan kimse.

m. olmañ 70a/12

mümsiklik -1- [Ar.] kendini bir şeyden alıkoyma durumu.

m. 70a/9

münāfiḳ -20- [Ar.] nifak sokan, iki yüzlü; Allah'a, Peygamber'e ve diğer iman esaslarına inanmadığı halde inanmış gibi görünen ve öyle davranan kimse.

m.+ lar 102a/22, 102b/29, 102b/3, 113b/28, 115a/16, 115a/18, 116b/9, 91b/8

m.+ lardan 114b/28

m.+ lardanıdı 119b/20

m.+ larıla 115a/24, 115a/28

m.+ laruñ 102a/24, 115a/21, 117a/15

m. 119b/31, 72b/25, 72b/29, 91b/17

münaġġaṣ -1- [Ar.] gussalı, kederli.

m. 74a/2

münāsebet -1- [Ar.]münasiplik, uygunluk.

m.+ ile 79b/1

münāsib -2- [Ar.] uygun, yaraşır, yerinde.

m. olanı 78b/12

m. 54b/19

münāzaʿa -4- [Ar.] anlaşmazlık, çekişme.

m.+ ya 88b/9

m. ḳıldılar 54a/9

m. ḳılup 109a/21

m. ḳılur 86b/6

münāẓara -1- [Ar.] tartışma, delil ve misal getirerek karşılıklı konuşma.

m.+ da 88b/20

münevver -1- [Ar.] aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.

m. ḳıldı 62a/31

münezzeh -5- [Ar.] kötülüklerden arınmış.

m.+ dür 54b/23, 55a/5, 87b/3, 96b/12

m. 113b/6

münhezim -8- [Ar.] bozguna uğramış, yenilmiş.

m. ḳıldı 99b/23

m. ḳılup 117b/26

m. olasız 99b/11

m. oldı 120a/16

m. oldılar 120a/21, 99b/2

m. olurlar 115b/28

m. 97a/10

münḳād -11- [Ar.] boyun eğen, itâatkâr.

m.+ uz 58a/2

m. ola 105a/8

m. olanlardan 56b/24

m. oldı 111b/12, 111b/13

m. olmışuz 57b/1

m. oluñ 69a/15

m. olup 111b/10, 62b/8

m. olurlarsa 103b/6

m. 111b/16

münḳalib -1- [Ar.] dönüşmüş, değişmiş, inkılâp etmiş.

m. oldı 99b/3

münḳaṭiʿ -3- [Ar.] kesilen, kesilmiş.

m. ola 54a/20

m. olup 51b/25, 53b/31

münker -15- [Ar.] reddedilen, kabul edilmeyen.

M.+ den 114b/24

m.+ dür 115a/5

m.+ e 114b/28

m.+ i 114b/27

nehy-i m. ḳıldılar 51b/2

m. 101b/21, 109a/16, 114b/27, 114b/28, 115a/2, 115a/4

nehy-i m. 114b/26, 114b/29, 114b/30

münkir -2- [Ar.] reddeden, kabul etmeyen.

m. olanlara 83b/23

m. 116a/21

münzel -1- [Ar.] indirilmiş.

m. 98b/21

mürsel -3- [Ar.] gönderilmiş, yollanmış; peygamber.

m.+ dür 65a/23

m.+ lerden 86b/25

m.+ sin 55a/18

mürted -1- [Ar.] İslam dininden dönmüş kimse.

m.+ ler 112a/9

Mürteddīn Ṭaʿm -1- [Ar.ö.i.] ?

M.+ a 111b/29

mürtefiʿ -1- [Ar.] yükselmiş, yüce.

m. olacaḳ 115a/11

mürtekib -1- [Ar.] kötülük yapan, günah işleyen (kimse).

m. olmaḳdan 82b/6

müsāfir -8- [Ar.] sefer eden, yolculuk eden.

m.+ lere 65a/27, 74b/22

m. olmasa 67a/12

m. olup 95b/21

m. 66b/24, 67a/15, 67a/16, 67a/17

müslime -1- [Ar.] Müslüman (kadın, kız).

m. 77a/18

Müslümān -57- [Ar.] İslam dinine inanan kişi.

M.+ lar 119b/24, 120a/19, 120a/20, 120a/31, 120b/15, 120b/8, 52a/29, 52b/2, 64a/15, 64a/18, 64a/23, 74a/18, 77b/14, 84b/1, 85a/1, 93a/19, 99b/17, 99b/20

M.+ lara 114a/10, 53a/23, 53a/24, 53b/1, 54a/25, 54b/2, 69b/21, 94a/28, 94a/29, 96a/10

M.+ lardan 110a/21, 117a/22, 119b/23, 120a/9, 52a/31, 61a/6, 76b/30

M.+ lardı 101a/31

M.+ ları 54b/5, 73a/5, 75a/22

M.+ larıla 54b/1

M.+ larladı 85a/1

M.+ laruñ 111b/14, 120a/18, 52b/2, 68b/21, 72b/23

M.+ laruz 107b/15, 109a/15

M.+ uz 54b/4

M. ola 55a/30, 67a/13

M. olalar 115b/16

M. olmışuz 108b/5

M. oluñ 108b/4

M. 101a/31, 110b/8, 66a/29

müstaġnī -1- [Ar.] bir şeye ihtiyaç duymayan, doymuş.

m.+ dür 92a/11

müstaḥiḳ -7- [Ar.] hak etmiş, layık.

krş. **müsteḥaḳ.**

m. ider 68b/18

m. olacaḳ 73a/5

m. olalar 114a/11

m. olduḳları 116a/11

m. olmasa 61b/26

m. olur 100a/8

m. 62a/26

müstaḳīm -1- [Ar.] doğru, düz.

ṣırāṭ-ı m.+ e 114a/5

müstecāb -1- [Ar.] olumlu cevap alınan, kabul edilen.

m. ḳılup 103b/25

müsteḥab -3- [Ar.] sevilen, beğenilen.

m.+ dur 66a/25, 83b/13

m. oldı 66a/22

müsteḥaḳ -3- [Ar.] hak etmiş, layık.

krş. **müstaḥiḳ.**

m.+ dur 54a/19

m.+ ına 53b/6

m. olalar 116a/6

m. olmasa 112a/19

müşābih -4- [Ar.] benzer.

m. ola 98b/3

m. oldı 113b/10, 55a/17

müşāhede -4- [Ar.] gözlem.

m. ḳılam 89b/24

m. ḳılup 89b/10

m. ḳılur 119a/20

m. ḳılurlardı 114a/2

müşāveret -2- [Ar.] iki veya daha çok kişi arasında yapılan danışma, istişare.

m. ḳılmayınca 93a/10

m. ḳılup 119b/19

müşkil -2- [Ar.] zor, güç.

m. ḳılur 98b/9

m. 114a/27

müşrik -48- [Ar.] Allah'a ortaklık koşan.

m.+ e 77a/5

m.+ ler 109b/5, 119b/5, 120a/16, 120a/19, 54b/23, 60a/20, 61b/12, 62a/13, 62a/27, 69a/20, 69a/26, 69b/21, 75a/29, 87a/28, 87b/17, 91a/20, 99b/19, 99b/23

m.+ lerden 120a/11, 120a/17, 120b/31, 57b/20, 74a/4

m.+ lerdi 60a/19

m.+ lerdür 111b/18, 54a/15

m.+ lere 117b/30, 120a/6, 76a/6

m.+ leri 113a/19, 119b/7, 69a/19, 71b/24, 73a/20, 75a/24, 99a/28

m.+ leridür 52b/8

m.+ lerile 75b/8

m.+ lerine 101b/11

m.+ lerün 61b/7

m.+ lerüñ 61b/8

m. 77a/19, 77a/20, 77a/21, 77a/22, 89b/24

müşrike -6- [Ar.] Allah'a şerik, ortak koşan (kadın).
m.+ lere 77a/18
m.+ yi 77a/12
m. 77a/13, 77a/22, 77a/4, 77a/9

müşt -1- [Ar.] yumruk, muşta; avuç.
m.+ ile 101b/22

müştebih -1- [Ar.] şüphelenen, şüpheci.
m. oldı 98a/31

müşteri -2- [Ar.] satın alan kimse, alıcı.
m. 95a/2, 95a/3

müştle- -2- [Ar.+Tr.] yumruklamak.
m.- r 105a/13
m.- yeler 105a/10

müt'a -5- [Ar.] muvakkat kazanç.
m. 82b/22, 83b/11, 83b/13, 83b/8

mütāba'at -49- [Ar.] tabi olma, boyun eğme .
m. ider 99b/31
m. iderler 98b/12
m. idüñ 107a/7, 109b/31

m. ḳılalar 108a/14, 114b/12, 59b/12, 99a/30
m. ḳılalum 101a/6, 109a/13
m. ḳılanları 108a/13
m. ḳılanlarıla 103b/25
m. ḳılanlaruñ 101b/10, 108a/15
m. ḳılası olursañ 55b/3, 59b/12
m. ḳılası 113b/26
m. ḳılasız 107a/27
m. ḳıldılar 113b/28, 51a/14, 51a/17, 51a/24, 55b/13
m. ḳılduḳ 107b/16
m. ḳılmaġı 65a/8
m. ḳılmaġıla 59a/14
m. ḳılmaḳ 55b/14, 55b/8
m. ḳılmaḳda 103b/11
m. ḳılmaḳdadur 57b/18
m. ḳılmaḳdan 92b/2
m. ḳılmañ 110a/6
m. ḳılmayalar 113b/29
m. ḳılmayduḳ 63a/18
m. ḳılmayınca 55a/31
m. ḳılmaz 59b/10
m. ḳılun 58a/18

m. ḳıluñ 101a/5, 103a/26, 113a/17, 63b/3

m. ḳılup 103a/27, 103b/13, 109a/26, 110a/6, 111b/15, 60a/23

m. ḳılurlar mı 63b/16

m. ḳılurlardı 63a/14

müteʿarrıż -1- [Ar.] taarruz eden, saldıran, mütecâviz.

m. olmaz 87b/2

müteferriḳ -10- [Ar.] birbirinden ayrılmış, dağılmış.

m. ḳıldılar 74a/29

m. mi 67a/20

m. olanlaruñ 115a/11

m. oldılar 115a/9, 120a/19

m. olmañ 114b/2

m. olup 74a/20, 89b/7

m. ṭutmaḳ 67a/21

m. 67a/23

müteġayyir -3- [Ar.] başka bir şekle giren, başkalaşan.

m. olduñ 68a/13

m. olmış 68a/12

m. olup 89b/1

müteḥayyir -3- [Ar.] şaşırmış, hayrete düşmüş.

m. ḳıldı 51b/23

m. ḳılup 88b/25

m. olup 120a/31

mütemetteʿ -2- [Ar.] kâr eden, kazanan.

m. olsun 70b/5

m. 70b/21

mütenebbih -3- [Ar.] aklını başına toplayan, gerçekleri görür, anlar duruma gelen (kimse).

m. olalar 83b/24, 90a/14

m. olup 83b/15

müteşābih -7- [Ar.] aralarında benzerlik bulunan, benzer.

m.+ ine 98b/26

m.+ üñ 98b/24

m. oldı 98b/6

m. 98b/1, 98b/12, 98b/2, 98b/4

müteşābihāt -1- [Ar.ç. **müteşābih**] Kur'an-ı Kerim'de mânâsı açık ve kesin olmayan, tefsir ve tevîle ihtiyaç gösteren âyetler.

m.+ dur 98a/30

müteşebbih -1- [Ar.] benzeyen, andıran.

m.+ dür 114a/27

mütetābiʿ -1- [Ar.] peş peşe sıralanan, birbiri ardınca gelen.

m. 78a/13

müteʾaḫḫir -1- [Ar.] sonra gelen, sonraki.

m.+ ler 92b/31

müttaḳī -7- [Ar.] dinin emirlerine tam olarak uyan, günah ve haramdan sakınan.

m.+ ler 118b/18, 83b/13

m.+ lerden 110a/29

m.+ leri 110a/30

m.+ leriçün 118b/17

m. 100b/16

müvekkel -1- [Ar.] kendisine vekâlet verilen kimse.

m.+ dür 98a/9

müyesser -5- [Ar.] kolay olan, kolaylaştırılmış.

m. olsa 61a/2

m. olur 61a/2

m. olursa 70a/29, 70b/18, 70b/23

müyessir -2- [Ar.] bir şeyin olmasını, yapılmasını, elde edilmesini kolaylaştıran.

m. 76a/17, 76a/21

Müzdelife -2- [Ar.y.a.] Hacda Arafat vakfesinden sonra ikinci vakfenin yapıl- dığı yer.

M.+ de 71a/24

M.+ ye 71b/1

müʾeccel -2- [Ar.] ertelenmiş, tecil edilmiş.

m. olduğında 95b/9

m. 95b/11

müʾmin -133- [Ar.] İslam dinine inanan erkek kimse. krş. **müʾmine**.

m.+ e 102b/24, 77a/5, 93a/18

m.+ i 117b/24

m.+ in 52a/2, 72b/15

m.+ iseñ 81b/19

m.+ ler 101a/2, 102a/16, 103a/1, 103b/24, 109a/14, 109b/22, 109b/8, 111b/16, 113a/22, 115a/16, 115a/24, 115a/27, 115a/8, 116b/31, 52b/4, 53b/30, 58a/9,

58b/26, 62b/14, 62b/17, 62b/21, 62b/22, 69a/26, 69a/27, 69b/13, 69b/2, 69b/5, 73a/16, 74b/6, 76a/4, 85b/16, 85b/23, 96b/11, 96b/15, 99a/15, 99a/2, 99a/24, 99b/19

m.+ lerden 101b/22, 103a/2, 120b/7, 62a/5, 62b/24, 71b/27, 86b/17

m.+ lerdür 54b/26, 62b/14, 71b/30

m.+ lere 100a/30, 103a/10, 110a/7, 111b/23, 113a/25, 115a/25, 117a/11, 117a/24, 117a/30, 117b/11, 117b/25, 117b/9, 55a/23, 58a/4, 58a/8, 61a/12, 61a/30, 69b/22, 72a/3, 72a/4, 74b/11, 77a/24, 77b/27, 99b/29

m.+ leri 113b/28, 116b/22, 118a/10, 55b/12, 58a/18, 62b/31, 63a/2

m.+ leriçün 117a/19

m.+ leridür 115b/23, 55a/20

m.+ lerile 86b/17

m.+ lerinden 116a/25

m.+ lerini 84a/31

m.+ lerle 74b/8

m.+ lerseñüz 119a/27

m.+ lerüdür 59b/17

m.+ lerüñ 109b/29, 109b/9, 115a/17, 115a/20, 117b/10, 117b/18, 62b/20, 99b/11

m.+ señiz 85a/23

m.+ üñ 91a/21, 95b/4

m. olalar 116a/18

m. olan 66b/12, 94a/10

m. olanlar 109a/15, 114a/21

m. olanlara 103b/12

m. olmayınca 77a/19

m. olur 52a/3, 52a/9

m. olurdı 52a/4

m. 102b/19, 103a/2, 110a/30, 110a/31, 117b/19, 117b/23, 62b/29, 62b/30, 77a/19, 91b/24, 96a/1, 97a/17, 99a/1, 99b/18

M. 72a/17

mü'mine -5- [Ar.] İslam dinine inanan kadın kimse. krş. **mü'min**.

m. 77a/10, 77a/12, 77a/18, 77a/20, 77a/21

N

nafaḳa -14- [Ar.] yiyecek parası, geçim için lüzumlu olan şey.
n.+ da 70a/21, 82a/6, 95b/8
n.+ dan 82a/10, 83a/30
n.+ larında 76b/19
n.+ larından 64a/26
n.+ nuñ 70a/22
n.+ sı 81b/31
n.+ sın 80b/13
n.+ sından 76a/27
n. 80a/17, 80a/6, 93a/21

nāfile -5- [Ar.] boş, faydasız, işe yaramaz.
n. 79a/28, 79a/31, 87a/21

nāfiẕ -1- [Ar.] içe işleyen, çok etkili.
n.+ dür 96a/5

nā-çār -3- [Far.] çaresiz, elinden iş gelmeyen.
n. olup 64a/20, 92a/10
n. 79b/20

nā-çārlıġ -1- [Far.+Tr.] çaresizlik.
n.+ ıla 64a/30

nā-gāh -4- [Far.] ansızın, birdenbire.
n. 120a/17, 120a/23, 86a/10, 91b/15

naḥr -1- [Ar.] boğazlama, kesme.
n. itdiler 69b/18

Nāile -1- [Ar.ö.i.] Hz. Osman'ın şehid edildiği sırada yanında bulunan eşi.
N. idi 61b/7

naḳd -2- [Ar.] madeni para, akçe; bir şeyin bedelini peşinen ödemek.
n.+ e 95b/10
n. olsun 95b/11

naḳḫ -1- [Ar.] teftiş etmek, kontrol etmek.
n. idüp 106a/15

nāḳıṣ -1- [Ar.] eksik.
n. 95a/24

naḳl -1- [Ar.] (Bir yerden başka bir yere) götürülmek, taşınmak, aktarılmak.
n. olmışdur 96a/26

naḳṣ -11- [Ar.] eksiklik.
n. idenden 76a/17
n. idüp 95a/14

n. itmedin 110a/19, 65b/25

n. itmeye 95a/22

n. olmaz 93a/24

n. olunmaya 102a/18, 103a/16

n. 101a/23, 76b/25, 83b/6

naḳż -1- [Ar.] bozma, çözme.

n.- ı ʿahd 69b/1

namāz -88- [Far.] İslam'ın beş şartından birini teşkil eden ibadet.

n.+ da 105b/20, 118b/5, 59b/1, 60a/7, 65a/15, 80a/22, 83a/18, 97a/21

n.+ dan 105b/6, 60b/30, 72a/27

n.+ ı ḳılanlara 113a/24

n.+ ı ḳılsa 56b/13

n.+ ı ḳılup 100b/28

n.+ ı 78a/7, 83a/16, 83a/27

n.+ ıdur 83a/10, 83a/12, 83a/16, 83a/4, 83a/5

n.+ ıla 60b/27

n.+ ın ḳılup 93b/2

n.+ ın 109b/26, 109b/27, 109b/29, 109b/30, 83a/10

n.+ ından 83a/14

n.+ ını 83a/13

n.+ ıñuzı 83a/26

n.+ lar 100a/10

n.+ larda 83a/17, 83a/22

n.+ ları ḳılalar 65a/30

n.+ ları 59a/16

n.+ ların 59a/18

n.+ larından 54b/2

n.+ larını 58b/15, 94a/19

n.+ larıñuz 54b/18

n.+ laruñuz 59a/17

n.+ uñ 53b/4, 72a/30, 83a/19

n.+ uñuzı 83a/2

n. ḳıla 96b/22

n. ḳılalar 110a/6

n. ḳılam 97a/20

n. ḳılası degüller 59b/9

n. ḳılası olursañ 59b/12

n. ḳılasın 60a/7

n. ḳılasız 54b/12, 56a/20

n. ḳılduḳdan 67b/12

n. ḳılmaḳ 60a/9, 61a/1, 78a/11

n. ḳılmayam 78a/7

n. ḳılmazsa 79b/14

n. ḳılmazsın 59b/11

n. ḳılsañuz 60a/13

n. ḳıluñ 60a/8

n. ḳılup 105b/13, 55a/28, 56a/27

n. ḳılur 60a/16

n. ḳılurdı 105a/13

n. ḳılurlar 116a/19

n. ḳılursız 113a/26

n. 109b/25, 116a/19, 118a/31, 54b/16, 58b/21, 60b/31, 76a/7, 77b/3, 79a/31, 79b/5, 83a/20, 97a/1

nār -11- [Ar.] ateş.

n.+ a 65a/20, 98a/14

n.+ dan 116a/30

ʿaẕāb-ı n.+ dan 72a/1

ehl-i n.+ dandur 94a/5

ehl-i n.+ dur 98a/7

ʿaẕāb-ı n.+ ı 100b/21, 72a/13

n. 64b/25, 88a/28

ehl-i n. 77a/22

Naṣārā -35- [Ar.ç. **naṣrānī**] Hristiyanlar.

N.+ dan 115b/24

ḳavm-i N.+ dan 58a/14

N.+ dur 113b/16

N.+ lar 53b/14, 53b/15, 58a/4, 59b/4

N.+ larına 58a/12

N.+ nuñ 54a/5

N.+ ya 58b/1, 58b/10, 83b/29

N.+ yı 107b/1, 57b/12

N.+ yıla 111b/7

N. 101a/29, 101b/2, 101b/3, 103b/3, 108b/13, 109a/11, 109a/20, 109a/22, 109b/16, 111a/2, 114b/2, 115a/8, 115a/9, 115b/22, 53b/16, 57b/12, 58b/3, 64a/17, 96b/16

ḳavm-i N. 54a/10

naṣāyiḥ -2- [Ar.ç. **naṣīḥat**] nasihatler, öğütler.

n.+ ler 81b/2

n. 63b/25

nāṣır -2- [Ar.] yardım eden, yardımcı.

n.+ ı 88a/26

n.+ larıdur 117a/23

naṣīb -14- [Ar.] bir kimsenin payına düşen şey, hisse. krş. **naṣīp**.

n.+ i 110b/16, 112a/18, 65b/27

n.+ in 65b/27, 76a/19

n.+ leri 71b/27, 72a/5

n. olasın 82b/4

n. 102a/5, 113b/13, 52a/15, 80a/18, 80a/8, 96b/5

naṣībdār -1- [Ar.+Tr.] nasibi olan, hissedar.

n. ola 76b/22

nāsiḫ -2- [Ar.] nasihat eden, öğüt veren.

n.+ e 53a/9

n. ḳıla 52b/19

naṣīḥat -5- [Ar.] öğüt, pend.

n. alalar 98a/3

n. idüp 57a/1

n. ḳılup 81b/3

n. 119a/23, 93b/30

naṣīp -1- [Ar.] bir kimsenin payına düşen şey, hisse. krş. **naṣīb**.

n. 65b/26

naṣr -1- [Ar.] yardım.

n.+ ı 69b/28

Naṣrān -2- [Ar.] Hristiyan. krş. **Naṣrānī**.

N.+ ısa 88a/26

N.+ lardur 52b/7

Naṣrānī -16- [Ar.] Hristiyan. krş. **Naṣrān**.

N.+ dür 109b/2, 109b/4

N.+ ler 109a/30, 54b/23, 57b/16, 58a/1

N.+ lere 59b/8

N.+ leri 55a/27, 57b/10

N.+ lerine 58a/26

N.+ lerinüñ 54a/8

N. olanlar 53b/15

N. oluñ 57b/16, 58a/8

N. 113b/9, 53b/24

Naṣrānīliḳ -1- [Ar.+Tr.] Hristiyanlık.

N. 109a/24

naṣṣ -1- [Ar.] herhangi bir konuda kesin ve açık hüküm içeren söz, açık ve kesin hüküm.

n.- ı Ḳurʾānıla 66a/20

naʿt -4- [Ar.] övme; özellikle Hz. Muhammed'i, Hz. Ali'yi ve dört halifeyi övmek için yazılan manzum methiye.

n.+ ı 111a/23

n.+ ın 113b/22

n.+ uñı 55a/18

n. 59b/17

naẓar -39- [Ar.] bakma, bakış.

n.+ ları 100b/13

n. ederler 68a/19

n. eyle 52b/4, 89a/30

n. eyledüm 68a/20

n. eyleñ 119a/16

n. eylese 80a/30

n. eyleyüp 89a/20

n. idelüm 99a/31

n. idüñ 51a/3, 71b/12

n. idüp 107b/25, 110b/12, 114b/29, 68b/9

n. itmeye 64b/3

n. ḳıl 103b/8, 89a/31, 89b/3, 89b/4, 90a/16

n. ḳıla 80a/28, 91b/24

n. ḳılġıl 116b/18

n. ḳılalum 110b/11

n. ḳıldı 89a/28, 89b/2, 89b/5

n. ḳılduġuñ 59a/30

n. ḳılduḳ 110a/2, 118a/27

n. ḳıldum 76a/15

n. ḳılmaġa 60a/26

n. ḳılmaya 110b/19

n. ḳılmaz mısın 102a/5

n. ḳılsalar 54a/11

n. ḳılsun 116b/20

n. ḳıluñ 119a/18

n. 57b/8

nāẓır -1- [Ar.] nazar eden, bakan.

n. 119b/13

nāzil -24- [Ar.] inen.

n. ide 53a/1

n. ider 53a/6

n. oldı 101b/27, 102a/23, 108a/31, 110b/3, 110b/5, 110b/6, 111b/30, 114b/8, 119a/1, 54a/23, 55a/9, 55b/12, 62a/17, 64b/17, 68b/11, 74a/1, 74b/16, 90a/20, 98b/5

n. olmadın 53a/1

n. olmışdur 54b/14

n. olundı 74b/3

ne -279- ne, nasıl. krş. **ni**.

n.+ dür 106a/27, 107b/10, 113a/25, 114b/27, 114b/28, 116a/12, 119b/19, 52a/7, 52a/8, 60a/28, 61a/22, 65a/11, 68b/30, 71a/26,

79b/5, 81a/2, 86a/22, 90b/7, 94b/25, 98b/25, 99b/9
n.+ sin 68a/22, 74b/19
n.+ ydügin 78a/5, 78b/14, 81b/5, 84a/4
n.+ ye 110b/8, 119a/16, 52b/19, 53b/1, 57a/30, 72b/31, 89b/11, 89b/21
n.+ yile 51a/11
n.+ yise 104a/20
n.+ yle 53a/5, 70a/6
n.+ yledür 53a/8
n.+ yleyiserler 102a/15
n.+ yse 82b/14
n. eyledük 89a/6
n. oldı 68b/27
n. 100b/16, 100b/24, 100b/26, 100b/9, 101a/10, 101a/11, 101a/23, 101b/16, 101b/29, 102a/16, 102a/17, 103a/11, 103a/13, 103a/16, 104a/10, 104a/25, 104b/18, 104b/6, 105a/30, 105b/27, 106a/7, 107a/13, 107a/15, 107a/9, 107b/8, 109b/2, 109b/30, 109b/4, 111a/22, 111b/17, 112a/29, 112b/14, 115a/15, 115a/16, 115b/8, 116a/23, 117a/17, 117a/20, 117b/17, 118a/6, 118b/14, 118b/24, 118b/7, 119a/29, 119a/8, 119b/28, 119b/6, 120b/3, 120b/4, 51a/16, 51a/4, 52a/16, 52a/18, 52a/5, 52b/23, 53a/25, 53a/7, 53b/11, 53b/23, 53b/24, 53b/28, 54a/23, 54b/12, 55a/19, 55a/24, 55a/8, 56a/12, 57a/13, 57a/3, 57b/30, 57b/6, 57b/7, 58a/1, 58b/19, 58b/3, 58b/7, 59a/7, 59b/1, 59b/22, 60a/7, 60a/8, 60b/20, 61a/27, 61b/1, 61b/22, 62b/17, 63a/21, 63a/22, 63b/14, 64a/26, 64a/9, 64b/13, 65a/28, 65a/6, 66a/12, 66b/6, 67b/2, 68a/13, 68a/20, 68a/27, 68b/31, 69a/1, 69a/2, 69a/3, 69b/6, 70a/2, 70a/26, 70a/29, 72a/16, 73a/28, 73b/16, 73b/23, 74a/4, 74b/13, 74b/18, 74b/22, 74b/24, 74b/9, 75b/13,

76a/21, 76a/25, 76a/26, 76a/28, 76a/30, 77a/19, 77a/30, 77b/26, 77b/9, 79a/3, 79b/22, 79b/4, 80a/11, 80a/15, 80b/14, 80b/21, 80b/24, 81a/10, 81a/20, 81b/16, 81b/18, 82a/12, 82a/20, 82a/6, 82b/12, 82b/13, 82b/2, 82b/31, 82b/5, 84a/13, 84a/3, 84b/16, 84b/21, 84b/5, 85b/1, 85b/17, 85b/2, 86a/19, 86a/7, 86a/9, 86b/13, 86b/15, 86b/8, 87a/16, 87b/12, 87b/2, 87b/3, 87b/4, 88a/10, 88a/21, 88a/7, 88b/25, 89a/27, 90a/10, 90a/15, 91b/17, 92a/26, 92b/1, 92b/16, 92b/27, 92b/3, 92b/7, 93a/17, 93b/11, 93b/3, 93b/4, 94a/21, 94a/29, 94b/10, 94b/11, 94b/25, 94b/28, 94b/9, 95b/18, 95b/30, 96a/3, 96a/4, 96a/7, 96a/8, 96b/17, 96b/21, 96b/22, 96b/23, 96b/24, 97a/20, 97b/24, 97b/4, 98a/18, 98a/5, 98b/20

nebī -4- [Ar.] peygamber.

n.+ dür 65a/23

n. 83b/22, 85b/1

N. 108a/2

necāset -1- [Ar.] pislik, kazurat, murdarlık.

n.+ inden 56a/25

necāt -11- [Ar.] kurtulma, kurtuluş.

sebeb-i n.+ ile 67a/10

n. bulasız 71a/16

n. bulavuz 63a/20

n. bulup 77b/22

n. irişdürdi 74b/11

n. 103b/25, 108a/12, 114a/29, 114b/18, 118a/15, 119a/14

necis -2- [Ar.] pis, necasetli, murdar.

n.+ dür 77b/1

n. 96b/31

Necrān -7- [Ar.y.a.] Suudi Arabistan'ın güneybatısında bulunan tarihî bir şehir.

N.+ üñ 55a/27

N. 108a/30, 54a/8, 55a/9, 58a/26

ehl-i N. 52b/7, 57b/10

nedāmet -3- [Ar.] pişmanlık.

n.+ ile 119a/11

n. 100a/27, 119a/9

neden -4- sebep; soru zamiri.

n. 107a/2, 114b/1, 72a/10, 76b/2

nefes -5- [Ar.] soluk.

n. 101a/3, 102a/17, 103a/15, 106b/1, 87b/2

nefḫ -1- [Ar.] üfleme.

n. iderem 89b/6

nefir -1- [Ar.] cemaat, topluluk.

n.- i ʿāmm ola 80a/21

nefis -5- [Ar.] bir kimsenin öz benliği, kendisi. krş. **nefs**.

n.+ ler 83b/22

n.+ lerine 119a/2, 63b/29, 87a/23

n.+ lerüñüz 61a/15

nefret -1- [Ar.] bir kişiden veya bir şeyden aşırı derecede tiksinme, hiç sevmeme.

n. itdürmekçün 74a/9

nefs -54- [Ar.] bir kimsenin öz benliği, kendisi. krş. **nefis**.

n.+ de 70a/2

n.+ e 63b/29, 90a/10, 94b/18, 96b/21, 96b/23

aḥvāl-i n.+ e 98a/16

hevā-yı n.+ e 116b/3

n.+ i 102b/4, 103a/17, 56a/4, 57a/7, 67a/25

n.+ inde 69b/30

n.+ ine 113a/2, 113a/3, 59b/14, 81a/29

n.+ ini 73a/24, 73a/30, 73b/1, 87a/1

n.+ inüñ 57a/6, 92b/5

n.+ lerine 113a/15, 116b/5, 116b/9, 64a/8, 75b/12, 81a/1, 81a/26

n.+ ümçün 90a/22

n.+ ümi 73a/23

n.+ ümüz 107b/10, 96a/16

n.+ üñ 97b/6, 99b/8

n.+ üñüz 60a/27, 77b/21

n.+ üñüzçündür 93a/17

n.+ üñüze 60b/28, 68a/2, 69a/13

n.+ üñüzi 110b/10, 112b/13, 79b/10

n. 100b/23, 105a/22, 65b/21, 65b/22, 75a/10, 75a/11

hevā-yı n. 66a/11

nefsāniyye -1- [Ar.] nefis.

şehvet-i n. 90a/8

nefy -3- [Ar.] sürgün etme, uzaklaştırma.

n. ider 62a/25

n. itmezüz 96b/16

nehy -20- [Ar.] alıkoyma, menetme.

n.- i münker ḳıldılar 51b/2

n.- i münker 114b/26, 114b/29, 114b/30

n.+ inde 53a/5, 62b/30

n.+ ine 82b/6

n.+ ini 76b/3

n. eyledi 113b/28, 78a/1

n. idersiz 115b/20

n. idüp 114b/28, 116b/16, 118a/11

n. itdüginden 70b/29

n. itmek 114b/24

n. ola 52b/16

n. olınan 76b/7

n. olunmazdan 93b/31

n. 83b/14

nekbet -1- [Ar.] talihsizlik, şanssızlık.

n. 99b/1

nemārıḳ -1- [Ar.ç. **nemraka**] yastıklar.

n. 120a/8

Nemrūd -8- [Ar.ö.i.] Hz. İbrâhim döneminde tevhid inancının karşısındaki siyasal otoriteyi simgeleyen efsanevî kral.

N.- ı laʿīn 103b/31

N.+ dur 88b/3

N.+ uñ 88b/9

N. 88b/11, 88b/12, 88b/13, 88b/16, 88b/28

nemy -1- [Ar.] kaldırmak.

n. eyledi 107a/28

nerd -1- [Far.] tavla oyunu.

n. 68b/22

nerdübān -2- [Far.] merdiven.

n.+ ıla 104b/20

n. 69a/7

nerede -1- nerede.

n. 54b/3

neseb -4- [Ar.] soy.

n.+ den 104b/9, 109a/18, 114b/15

n.+ inde 82b/13

nesḫ -11- [Ar.] hükmü ortadan kaldırma, hükümsüz bırakma.

n. eyledi 53a/2, 95a/5

n. iderüz 52b/15

n. idicidür 98a/26

n. idüp 52b/13, 52b/24

n. olmaḳ 52b/17

n. olunmışdur 54b/13

n. olup 52b/15, 52b/24

nesl -4- [Ar.] soy.

n.+ indenidi 84b/16

n.+ leri 72b/24

n. 103b/21

nesne -216- unsur, belirli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey.

n.+ de 103a/3, 103b/6, 108a/16, 109b/3, 116a/30, 118b/11, 78a/25, 88b/30, 95a/1, 99b/23

n.+ den 100b/1, 54b/24, 60b/25, 75a/10, 76a/25, 76a/26, 76b/7, 77a/4, 91a/13, 96a/15

n.+ dür 61a/24, 76a/10, 81b/14

n.+ ler 101a/16, 105b/10, 62a/19, 64a/8, 64b/11, 68a/28, 73b/18, 74a/13, 92b/2

n.+ lerde 107a/18, 109a/12, 74a/25

n.+ lerden 107a/28, 63a/25, 63b/2, 63b/29, 63b/31, 64a/21, 64a/5, 67a/10, 71a/13, 81b/4, 87a/20, 94a/29, 97b/19

n.+ lerdeñiz 78b/31

n.+ lerdür 64a/9

n.+ leri 101a/15, 118a/30, 52b/27, 63b/11, 63b/9, 64a/9, 79b/13, 79b/19, 86b/22, 86b/31

n.+ lerile 60a/16, 78a/9, 80a/12

n.+ lerine 52a/17

n.+ lerüñ 100a/2, 51b/18

n.+ nüñ 98b/10, 98b/23

n.+ si 70b/25

n.+ sin 80a/9

n.+ sine 78a/8

n.+ ye 110b/16, 110b/6, 51a/24, 52b/4, 59a/28, 60a/5, 62a/20, 64b/3, 68a/29, 73b/16, 75a/30,

76a/12, 78a/16, 87b/22, 90a/7, 91a/26, 93b/7, 96b/9, 98a/4

n.+ yi 107a/26, 113a/11, 118a/13, 52a/10, 52a/13, 54b/17, 55a/4, 55a/5, 63a/25, 64b/12, 78a/17, 97b/3

n.+ yile 101a/18, 111a/14, 111a/8, 72a/7, 78a/4, 80a/17, 86a/20

n. degül 51b/6, 54a/10

n. 101a/16, 101a/17, 102a/30, 102b/11, 103a/11, 103b/20, 103b/29, 104a/10, 104a/8, 104b/29, 106a/28, 106a/7, 107a/13, 107a/27, 107a/30, 107a/9, 108b/30, 108b/6, 109a/10, 111a/12, 111a/16, 112b/14, 112b/15, 112b/26, 112b/7, 113a/7, 116a/8, 116b/6, 117b/31, 118a/14, 118b/11, 118b/14, 119a/20, 120b/3, 51b/19, 52a/16, 52b/23, 55a/2, 56a/17, 56b/22, 58b/19, 60a/18, 61a/12, 61a/26, 61b/24, 62a/20, 63b/12, 63b/21, 65a/17, 65a/6, 66a/27, 66a/30, 67b/4, 68a/11, 68b/11, 68b/3, 71b/27, 73a/16, 74b/18, 75a/1, 75a/11, 75a/4, 76a/19, 76a/20, 76b/20, 77a/2, 78a/21, 78a/6, 79a/10, 79a/7, 79a/8, 79b/13, 80b/15, 80b/21, 80b/22, 80b/23, 80b/25, 80b/28, 80b/30, 81a/20, 81a/30, 82b/28, 82b/29, 83b/5, 87b/3, 90b/4, 91a/23, 91a/8, 92a/19, 92b/18, 92b/6, 93a/10, 93a/19, 93a/23, 93a/24, 93a/31, 93b/24, 93b/3, 93b/4, 94a/27, 96b/28, 97a/30, 97b/23

neşr -1- [Ar.] yayma, dağıtma, saçma.

n. itmedi 65a/1

neʿuẕü bi'llāhi -1- [Ar.] "Allah'a sığınırız, Allah korusun" anlamında bir söz.

n. 68b/18

n. 98a/19

nevʿ -1- [Ar.] cins, tür.

n.+ ile 100a/19

nevāhī -1- [Ar.ç. **nāhiye**] menedilen, yasaklanan şeyler.

n.+ lerinden 68a/31

nevbet -2- [Ar.] sıra, sırayla yapılan iş.

n. 113a/30, 120a/23

nevm -1- [Ar.] uyku, rüya; uyumak.

n. 87b/5

nevmīd -1- [Far.] ümitsiz olma, ümitsizlik.

n. olup 117b/26

nez‘ -7- [Ar.] çekip çıkarma, koparma, sökme.

n.+ a 118a/23

n.+ in 107a/5

n. ider 118a/20, 118a/27

n. idici 118b/4

n. oluna 111a/15

neẕīr -1- [Ar.] (Peygamberler hakkında) doğru yola getirmek için Allah’ın vereceği cezaları bildirip korkutan.

n. olup 55a/23

neẕr -8- [Ar.] adak adama.

n.+ içün 63a/31

n.+ ini 104b/16

n.+ lerden 92b/18

n.+ üm 104a/20

n. eyledi 113a/1

n. eyledüm 104a/18

n. idüp 92b/19

n. olsun 63a/30

nıṣf -4- [Ar.] yarım.

n.+ ı 82b/17

n.+ ın 82b/27, 86b/5, 86b/6

ni -8- ne. krş. **ne**.

n.+ ye 96a/21

n. itdügüñüz 59a/5

n. 103a/19, 107b/22, 60b/1, 79a/7, 88b/5, 97b/7

nice -34- çok, pek çok. krş. **niçe**.

n.+ dür 75a/24, 75a/25, 76b/17

n.+ ler 92b/13

n.+ lerüñ 100a/15, 100a/16

n. 104a/17, 110a/16, 110a/19, 113b/22, 117a/6, 119b/1, 52b/22, 52b/30, 54b/20, 57b/23, 58a/8, 61a/21, 67a/23, 69a/21, 73b/14, 77b/15, 77b/6, 79b/6, 81b/21, 85b/18, 86a/11, 86a/2, 88b/13, 89b/4, 92a/18, 93b/27, 98a/21

niçe -4- çok, pek çok. krş. **nice**.

n. 106b/15, 115a/14, 54b/18

niçün -15- neden.

n. 103b/16, 109b/18, 109b/3, 112b/17, 112b/22, 117a/3, 52b/26, 55a/14, 55a/15, 58a/27, 59b/26, 88b/11, 88b/19, 88b/6, 98b/5

nidā -14- [Ar.] nida; seslenme, çağırma, bağırma.

n.+ dan 60b/26

n.+ sına 60b/24

n. irişdi 89b/3

n. ḳıldı 105a/12

n. ḳılup 105b/16, 105b/29, 120a/31, 120b/7

n. olına 98a/13

n. olundı 105b/9, 89a/30

n. 105b/9, 106a/4, 89b/7

nifāḳ -7- [Ar.] anlaşmazlıktan gelen ayrılık, ara bozukluğu; ikiyüzlülük.

n.+ dan 100b/2, 115b/20

n.+ lar 115a/19

n.+ ları 116b/7

n. idüp 91b/29

n. itmekile 116b/10

n. 91b/19

nifās -4- [Ar.] yeni doğum yapmış kadının durumu, loğusalık.

n.+ ı 79b/5

ḥālet-i n.+ ında 67a/29

n. 100b/11, 82b/20

nige -6- niye, neden, niçin.

n. ḳılup 53b/7

n. 107a/28, 108b/31, 109b/29, 59b/20, 68b/23

nihāb -1- [Ar.ç. **nehb**] çapullar, yağmalar.

n.+ lar 62b/13

nihāyet -3- [Ar.] son.

n.+ i 108a/21, 51b/24

n. 76b/6

nikāḥ -17- [Ar.] bir kadınla bir erkeğin kanun nazarında karı koca sayılmalarını sağlayan işlem.

n.- ı cedīd 81a/16

n.+ dan 78b/29, 81a/12

n.+ ı 77a/14

ʿaḳd-i n.+ ı 82a/27

n.+ ıla 81a/14

n.+ ın 77a/7, 77a/9

n. idesiz 82b/11

n. idüp 81b/22, 86b/5

ʿaḳd-i n. itmege 82b/4

n. itmek 80a/29

n. ḳıla 80b/12

n. oluna 78b/23

n. 82a/31, 82b/3

nikāḥlan - -6- [Ar.+Tr.] nikahlanmak, evlenmek.

n.- a 82a/9

n.- ınca 77a/11

n.- maḳ 77a/12, 77a/15, 77a/4

n.- maḳdan 77a/13

niʿmet -38- [Ar.] ihsan, bağış.

n.- i İslāmı 114b/3

n.+ dür 100b/14, 60b/20

n.+ i 100b/15, 114b/18, 117a/30, 60b/9, 73b/29, 84a/17

ʿilm-i n.+ ile 60b/22

n.+ in 60a/22, 81b/1

n.+ ine 114a/9, 114b/5

n.+ ini 84a/18

n.+ ler 51a/28

n.+ lere 91b/25

n.+ leri 114a/8

n.+ lerile 100b/13, 100b/29, 118b/17

n.+ lerin 67b/6

n.+ lerine 79a/14

n.+ lerinüñ 63b/27

n.+ lerü mi 55b/17

n.+ lerüme 60b/12, 60b/9

n.+ lerüñ 60b/21, 73b/30

n.+ lerüñüz 70a/8

n.+ üme 60b/13

n.+ üñ 100b/14, 60a/30

n. 60b/14, 60b/15, 67b/5, 83b/27

nirde -1- nerede. krş. **nirede**.

n. 61a/9

nirden -1- nereden. krş. **nireden**.

n. 71b/7

nirede -2- nerede. krş. **nirde**.

n. 118b/28, 71b/7

nireden -1- nereden. krş. **nirden**.

n. 106a/6

nisbet -3- [Ar.] birini üzmek, kızdırmak için yapılan davranış; ölçü, derece.

n. idevüz 111a/3
n. idüp 54a/9
n. ḳılmaya 110a/31

nisyān -2- [Ar.] unutma; gaflet.
n.+ ıla 96b/27
n. 96b/28

nişān -7- [Ar.] iz, belirti, işaret.
n.+ dur 62b/9
n.+ ı 89b/23
n.+ lar 116b/28
n.+ larından 61b/3
n. aldı 110b/13
n. 84b/27
āyet-i n. 84b/30

nişānlan - -1- [Ar.+Tr.] nişanlı duruma gelmek, adaklanmak.
n.- mış 117b/3

nite -38- nasıl.
n.+ dür 102a/3, 117a/2, 95a/2
n.+ si 112a/3, 52a/20
n. ola 112a/11, 75b/4
n. oldı 73a/11
n. 100a/26, 101a/6, 105a/17, 107a/5, 109b/1, 109b/16, 111a/1, 112a/6, 113b/16, 113b/29, 120b/10, 51a/29, 59a/16, 59a/4, 59b/11, 59b/20, 61b/1, 62b/21, 63a/18, 65b/21, 73a/6, 89a/6, 89b/18, 89b/19, 90b/5, 93a/15, 97b/26, 98a/10, 98a/12, 99b/1

nitekim -98- nasıl ki.
n. 100a/2, 100a/25, 100b/6, 103a/13, 103b/10, 103b/3, 104a/11, 104a/2, 104a/29, 104b/2, 105a/10, 105a/26, 105a/31, 106a/4, 106b/2, 110a/21, 110b/18, 111b/19, 111b/28, 113a/18, 113b/7, 114b/2, 115a/1, 115b/17, 116a/14, 116b/19, 116b/8, 117a/13, 117a/14, 117b/13, 118a/18, 118b/11, 119b/4, 51b/20, 51b/28, 52b/3, 52b/30,53a/1, 53b/9, 55a/11, 55a/17, 55a/6, 56b/22, 56b/28, 58a/1, 58a/27, 58a/4, 58b/23, 58b/26, 59b/18, 60a/25, 60a/30, 60b/6, 61a/12, 61b/28, 63a/10, 63a/2, 63b/21, 63b/5, 64b/31, 66b/16, 67a/1,

68a/20, 68b/19, 69b/7, 70b/13, 71b/19, 71b/28, 72a/22, 75a/2, 75a/5, 77b/19, 78a/18, 79a/5, 80a/24, 81a/7, 80b/16, 80b/26, 80b/30, 81a/15, 83a/19, 83b/12, 86b/1, 86b/17, 86b/18, 87a/1, 87a/23, 90b/1, 91a/21, 91b/21, 91b/26, 92a/20, 92a/29, 92b/17, 95a/7, 97a/4, 97b/27, 99a/21

niyāz -3- [Far.] yalvarma, yakarma, rica.
n.+ ından 56a/27
n. ḳıldı 85b/2
n. ḳılup 100b/19

niyyet -13- [Ar.] istek, maksat.
n.+ ile 97a/12
n.+ ini 90b/1
n.+ leri 56b/16, 65b/3, 85b/20
n.+ lerin 61b/15
n.+ lerinde 85b/6
n.+ ümi 104a/21
n.+ üñüz 70a/21
n.+ üñüzde 54b/18
n.+ üñüze 91b/8
n. itsün 80a/26
n. 92b/12

Nūḥ -13- [Ar.ö.i.] büyük peygamberler arasında sayılan, kendisine inanmayan kavmi tufan ile helâk edilen peygamber.
N.- ı şerīʿat 103b/28
N.+ dan ʿaleyhi's selām 103b/14
N.+ ıla ʿaleyhi's selām 74a/17
N. ʿaleyhi's selām 106b/28
N. 103b/16, 103b/19, 106b/3, 113a/28, 113a/9, 74a/17, 74a/21, 74a/22, 99a/20

nun -1- [Ar.] Arap alfabesinde yirmi beşinci harf.
n. 55a/5

nūr -11- [Ar.] parlaklık, aydınlık.
n.- ı İslāmdan 88a/27
n.+ ıla 108a/5, 62a/19, 62a/22
n. 102a/30, 102a/31, 102b/1, 102b/2, 115a/18, 62a/21, 62a/23

nūrlan - -1- [Ar.+Tr.] ışık içinde kalmak.
n.- a 115a/18

nuṣret -36- [Ar.] yardım.
n.+ i 114a/26, 74b/9, 85b/21

n.+ ile 86b/4

n.+ üm 85b/6

n. idesiz 111a/25

n. idüp 112b/6, 53b/2, 75b/8

n. ḳıla 58a/10

n. ḳılasız 111a/27

n. ḳılduġı 117b/25

n. ḳılduḳları 99a/17

n. ḳılı vir 85b/25

n. ḳılup 74b/11, 87a/10

n. ola 119a/28, 74b/13

n. olundum 97a/11

n. olup 99b/6

n. olusar 115b/28

n. virmekile 99b/22

n. virüp 74b/13

n. 102b/30, 103a/2, 109b/9, 117a/12, 117b/22, 85a/11, 85a/13, 85a/2, 85a/9, 85b/5, 97a/9

nuṭfe -5- [Ar.] meni, döl.

n.+ den 102b/18

n.+ lerüñ 106a/12

n.+ si 105a/23

n. olup 97b/29

n. 102b/17

nuṭḳ -1- [Ar.] söz, konuşma, kelâm.

n.+ ı ṭutıla 59a/7

nübüvvet -14- [Ar.] peygamberlik.

n.+ dür 56b/3

n.+ i 52b/10, 57a/9

n.+ ine 86b/31

n.+ ini 111b/27

n.+ üme 106a/27

n.+ üñ 55a/15

n. 105b/22, 110a/11, 111a/15, 57a/11, 84b/15

ʿalāmet-i n. 107a/18

ḥükm-i n. 105a/4

nüçoḳ -3- nasıl.

n. 70b/10, 78b/25, 82a/4

nüzūl -43- [Ar.] inme, iniş.

sebeb-i n.- i āyet 109b/24

n.- i sebebi 69b/29

sebeb-i n.+ i oldı 68b/3

sebeb-i n.+ i 101a/4, 103a/23, 112b/29, 53a/13, 53a/22, 57a/26, 58b/14, 59a/25, 62a/13, 63a/24, 66a/16, 67b/7, 68b/26, 69a/17,

66a/16, 67b/7, 68b/26, 69a/17, 70b/7,71a/17,70a/5, 71b/15,71b/3, 72b/10, 74b/29, 75a/16, 76a/24, 76b/10, 76b/29, 77a/29, 77b/14, 77b/29, 81b/8, 84a/5, 90a/20, 92a/14, 92b/24, 93a/7, 94a/23, 99a/24

sebeb-i n.+ inde 54b/7

n.+ ine 101a/8

sebeb-i n. oldı 59a/19

sebeb-i n. 71a/8

nüẕūr -1- [Ar.ç. **neẕr**] nezirler, adaklar.

n. 66a/26

n'ol - -7- ne olmak.

n.- aydı 120b/12

n.- dı 109a/22, 113b/19, 119a/18, 120b/20

n.- ısar 108a/18, 115a/12

O

o -5- işaret zamiri.

o.+ ña 115a/3, 51a/14

o. 66b/16, 72b/14, 85a/17

ocaḳ -1- ev, bark, aile.

o. 91b/13

od -24- ateş.

o.+ a 118a/21, 73a/4, 79b/10, 88b/29

o.+ dan 118a/16, 65a/1

o.+ dur 68b/10, 80a/10

o.+ ı 103b/31, 91b/19

o.+ ıla 108a/21, 83a/12

o.+ ına 99a/15

o.+ ından 103b/31

o. 102a/13, 102a/8, 117b/15, 53b/10, 56b/7, 64b/24, 64b/25, 72b/23, 72b/26

oġl -29- erkek çocuk. krş. **oğlan, oğul**.

o.+ ı 104a/31, 105b/31, 106b/29, 106b/30, 109a/18, 110b/31, 119b/7, 119b/8, 55a/11, 72a/11, 73a/20, 86a/22, 87a/8, 94a/14

o.+ ıdur 102b/22, 107b/12

o.+ ın 106b/24, 57a/21, 67a/27, 77b/17, 82a/2

o.+ ına 82a/8

o.+ ını 82a/3, 82a/4

o.+ ınuñ 57b/27

o.+ um 59b/22, 84a/8

o.+ uñ 100a/5

o.+ unı 57a/16

oġlan -46- erkek çocuk. krş. **oġl, oġul**.

o.+ a 67a/27

o.+ ı 53b/9, 58a/16, 82a/9, 90a/7

o.+ ıla 105a/13, 105b/29

o.+ ın 68b/8

o.+ ından 74a/18

o.+ ınuñ 103b/19

o.+ lar 59b/18

o.+ ları 57a/30, 57b/3, 85b/27, 94a/23

o.+ larıdur 104b/8

o.+ larıla 57b/3

o.+ larımuz 108b/15

o.+ ların 53b/1, 59b/18

o.+ larına 57a/27, 57a/30, 88a/4, 99b/28

o.+ larından 64b/17, 84b/15

o.+ larındandur 104a/4

o.+ larum 57a/18

o.+ laruñuzı 108b/16

o.+ uma 59b/21

o.+ umdan 59b/19

o.+ uñ 106a/10, 81b/30, 82a/5

o. 104a/30, 105a/29, 105a/6, 105b/5, 106a/18, 106a/6, 67a/28, 82a/3, 82a/6, 97b/29, 98a/1

oġlancıḳ -2- oğlancık, küçük çocuk. krş. **oġlancuġ, oġlancuḳ**.

o.+ lar 76a/21

o.+ ları 79b/23

oġlancuġ -4- oğlancık, küçük çocuk. krş. **oġlancıḳ, oġlancuḳ**.

o.+ ı 112b/21, 58a/15

o.+ ın 58a/21, 82a/1

oġlancuḳ -8- oğlancık, küçük çocuk. krş. **oġlancuġ, oġlancıḳ**.

o.+ ları 106b/24, 106b/28, 91b/13

o.+ ların 59b/29, 64a/26, 81b/30

o.+ laruñuzı 58a/19

o. 112b/20

oġul -13- erkek çocuk. krş. **oġlan, oġl**.

o.+ dan 100a/1

o.+ ısa 100a/10

o. 100a/8, 103a/24, 105a/10, 105a/3, 105a/7, 61a/17, 64a/25, 77b/20, 77b/22, 77b/24, 99a/10

oḳ -2- yay denilen aletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek.

o. 120a/11, 76a/18

oḳçı -1- nişancı.

o.+ lar 120a/3

oḳı - -5- okumak. krş. **oḳu-**.

o.- dı 54b/16

o.- sa 88a/13

o.- ya 56b/31, 60a/27

o.- yup 60b/13

oḳın - -1- okunmak. krş. **oḳun-**.

o.- ur 113b/30

oḳu - -20- okumak. krş. **oḳı-**.

o.- dı 115b/5, 86b/25

o.- dılar 55b/9

o.- duġın 53b/20

o.- duḳları 110b/24, 115a/17

o.- maḳ 97a/27

eẕān o.- maḳ 80a/22

o.- mış 83b/29

o.- ñ 113a/8, 119a/17

o.- rlar 110b/24, 116a/20, 54a/11, 79a/18

o.- rlardı 86b/15

o.- rsız 111a/13

o.- sa 102b/25

o.- ya 108a/27

o.- yan 119a/19

oḳun - -2- okunmak. krş. **oḳın-**.

o.- an 110b/25

ol -4022- o; işaret zamiri.

o.+ aña degin 51a/9

o.+ aña 100a/15, 100a/18, 100a/27, 100a/28, 100b/16, 100b/5, 101a/6, 102a/25, 102a/26, 102a/3, 102b/8, 103a/11, 103a/13, 103b/1, 103b/11, 103b/12, 103b/13, 103b/18, 103b/2, 103b/25, 103b/3, 103b/31, 103b/9, 104a/1, 104a/10, 104a/14, 104a/16, 104a/25, 104b/18, 104b/20, 104b/22, 104b/23, 104b/29, 105a/10, 105a/12, 105a/2, 105a/25, 105a/6, 105b/13, 105b/20, 105b/29, 105b/5, 105b/7, 105b/8, 106a/30, 106a/31, 106b/1, 106b/10, 106b/13, 106b/14, 106b/19,

106b/2, 106b/22, 106b/24, 106b/29, 107a/14, 107a/17, 107a/2, 107a/30, 107a/31, 107a/5, 107b/23, 107b/24, 107b/25, 108a/14, 108a/2, 108a/3, 108a/30, 108b/8, 108b/9, 109a/10, 109a/13, 109a/15, 109a/7, 109b/1, 109b/29, 109b/30, 109b/7, 109b/8, 110a/12, 110a/17, 110a/20, 110b/19, 110b/30, 111a/25, 111a/27, 111a/3, 111a/4, 111a/6, 111a/8, 111b/17, 112a/19, 112a/20, 112a/30, 112a/5, 112a/8, 112b/17, 112b/22, 112b/30, 113a/24, 113a/29, 113a/3, 113a/30, 113b/13, 113b/18, 114a/14, 114a/29, 114a/3, 114a/4, 114a/5, 114a/7 114a/8, 114b/29, 114b/31, 115a/2, 115b/1, 115b/11, 115b/16, 115b/3, 115b/9, 116a/10, 116a/23, 116b/21, 117a/14, 117a/18, 117a/24, 117a/30, 118a/23, 118a/24, 118b/15, 118b/26, 118b/28, 119a/1, 119a/11, 119a/4, 119b/10, 119b/23, 119b/24, 119b/9, 120a/10, 120a/23, 120a/30, 120b/15, 120b/17, 120b/19, 51a/15, 51a/21, 51a/3, 51a/7, 51b/24, 51b/4, 51b/7, 51b/8, 52a/12, 52a/23, 52a/8, 52b/10, 52b/11, 53a/17, 53a/31, 53b/11 54a/11, 54a/24, 54a/27, 54a/28, 54b/21, 54b/24, 54b/27, 54b/30, 55a/1, 55a/3, 55a/4, 55b/7, 56a/11, 56a/13, 56a/17, 56a/19, 56a/2, 56a/5, 56a/7, 56b/10, 56b/13, 56b/16, 56b/5, 57a/12, 57a/13, 57a/14, 57a/7, 58a/16, 58a/17, 58a/18, 58a/22, 58a/30, 58a/9, 58b/22, 59b/28, 60a/1, 60a/15, 60a/23, 60a/26, 60b/1, 61a/28, 61b/22, 61b/24, 61b/25, 62a/27, 62a/31, 62b/16, 62b/17, 62b/18, 62b/19, 62b/23, 62b/26, 62b/31, 63a/31, 63a/5, 63b/16, 63b/24, 63b/4, 63b/8, 62b/31, 63a/31, 63a/5, 63b/16, 64a/20, 64a/22, 64a/24, 64a/25, 64a/31,

64b/12, 64b/28, 64b/6, 64b/7, 64b/8, 65a/25, 65a/8, 65b/24, 65b/28, 65b/3, 65b/4, 66b/6, 67a/24, 68a/11, 68a/16, 68a/19, 68a/7, 68b/10, 68b/16, 69a/13, 69a/19, 69a/21, 70b/25, 71a/2, 71b/1,72a/11, 72a/13, 72a/22, 72a/23, 72a/8, 72a/9, 72b/18, 72b/29, 73a/12, 73a/15, 73a/24, 73a/26, 73a/28, 73a/3, 73b/16, 73b/8, 74a/12, 74a/14, 75a/10, 75a/11, 76a/22, 76a/29, 76b/12, 76b/5, 77a/1, 77a/11, 77b/19, 77b/26, 77b/28, 78a/17, 78a/28, 78a/5, 78b/28, 78b/29, 78b/4, 79a/17, 79a/24, 79a/25, 79a/28, 79a/3, 79a/31, 79b/19, 79b/22, 79b/4, 79b/5, 80a/2, 80a/27, 80a/8, 80b/20, 80b/26, 80b/27, 81a/14, 81a/20, 81a/25, 81a/5, 81a/6, 81b/11, 81b/15, 81b/21, 81b/22, 81b/5, 81b/9, 82a/10, 82a/12, 82b/13, 82b/14, 82b/22, 83a/10, 83a/14, 83a/24, 83a/7, 83b/10, 83b/11, 83b/12, 83b/20, 83b/22, 83b/9, 84a/15, 84b/20, 84b/24, 84b/26, 85a/24, 85b/1, 85b/2, 85b/29, 86a/11, 86a/12, 86a/13, 86a/15, 86a/17, 86a/19, 86a/25, 86a/27, 86a/6, 86b/11, 86b/12, 86b/6, 86b/9, 87a/10, 87a/22, 87a/5, 87b/1, 87b/10, 87b/16, 87b/17, 87b/2, 87b/3, 87b/7, 87b/9, 88a/20, 88a/9, 88b/10, 88b/11, 88b/12, 88b/13, 88b/2, 88b/28, 89a/19, 89a/26, 89b/20, 89b/25, 89b/3, 90a/11, 90a/23, 90a/26, 90b/1, 90b/2, 90b/4, 91a/1, 91a/12, 91a/23, 91a/3, 91a/5, 91a/9, 91b/17, 91b/20, 91b/22, 91b/30, 91b/4, 92a/12, 92a/2, 92a/27, 92a/28, 92a/4, 92b/19, 92b/2, 92b/3, 92b/4, 92b/6, 93a/15, 93a/20, 93b/19, 93b/31, 94a/2, 94a/6, 94a/9, 94b/13, 94b/14, 94b/24, 94b/29, 95a/24, 95a/7, 95a/8, 95b/18, 95b/27, 95b/30, 95b/31, 96a/19, 96a/296a/29,

96a/31, 96a/5, 96a/7, 96b/10, 96b/21, 96b/3, 97a/6, 97b/2, 97b/21, 97b/24, 97b/5, 98a/30, 98b/12, 98b/14, 98b/25, 98b/6, 99a/25, 99a/30, 99a/9, 99b/1, 99b/23, 99b/31, 99b/4

o.+ ana 100a/29

o.+ añaru 120a/13

108a/30, 114a/29, 56b/4, 57b/12, 58b/27, 72b/15,

73a/2, 84a/7

o.+ ancılayındur 72a/23, 93b/28

o.+ ancılayındur 52a/24

o.+ anda 100b/5, 101b/30, 102a/25, 102b/6, 104b/20, 104b/28, 105a/16, 105a/22, 105a/24, 106a/17, 107a/16, 107b/24, 108a/9, 109a/21, 109a/25, 110a/10, 110b/5, 111b/19, 113a/22, 113a/23, 113a/27, 113b/1, 113b/2, 113b/4, 119a/15, 120a/18, 120a/20, 120a/3, 51b/20, 52b/22, 53a/4, 54b/16, 56a/11, 56a/17, 56a/20,56a/26, 56a/27, 59b/28, 61b/26, 64a/31, 67a/7, 69a/19, 69b/18, 69b/19, 70a/19, 70a/30, 70b/2, 71a/28, 71a/30, 71b/10, 71b/2, 71b/7, 73a/29, 75a/20, 75a/3, 75a/5, 75a/6, 76a/5, 76b/31, 76b/8, 77b/22, 77b/24, 82b/11, 83a/11, 83a/20, 84a/9, 85a/8, 85a/9, 86a/10, 86b/10, 86b/25, 87a/21, 88a/11, 88a/28, 89a/15, 89a/24, 89b/28, 90a/26, 92a/16, 93a/11, 93b/9, 94a/15, 94a/5, 94b/19, 95b/10, 95b/21, 98b/25, 99b/1, 99b/5

o.+ andağı 76b/30, 95b/25

o.+ andadur 54b/12, 75a/11, 75a/12, 90b/5, 98a/12

o.+ andan 101a/1, 101a/14, 101a/19, 101a/2, 101a/20, 101a/21, 101a/22, 101a/24, 101a/6, 101b/10, 102a/11, 102a/6, 102a/7, 102b/1, 103a/30, 103a/31, 103b/21, 103b/27, 104a/27, 104a/30, 104b/24, 104b/29, 105b/20, 106a/13, 106a/28,

106a/30,106a/9, 106b/1, 106b/10, 106b/28, 106b/4, 107b/15, 108a/30, 108a/5, 108b/17, 109a/24, 109b/22, 109b/3, 110a/23, 111a/15, 111a/16, 111a/23, 111a/26, 111a/31, 113a/18, 113a/2, 113a/24, 113a/25, 113a/3, 113b/27, 114a/29, 114b/1, 114b/14, 114b/21, 114b/7, 115a/11, 115a/27, 115b/10, 115b/15, 115b/18, 115b/28, 115b/9, 116a/31, 116a/8, 116b/16, 116b/21, 116b/6, 116b/8, 117a/26, 117b/25, 118a/24, 118a/27, 118b/15, 119a/1, 119a/17, 119a/29, 119a/3, 119a/6, 119b/11, 119b/24, 120a/6, 120b/17, 120b/5, 52b/14, 52b/15, 52b/26, 52b/31, 53a/19, 53a/2, 53a/3, 53b/8, 54a/25, 54a/26, 54a/27, 55a/7, 55b/10, 57a/12, 57b/19, 58a/24, 58b/16, 58b/5, 59a/31, 59b/2, 60a/1, 60a/22, 60a/8, 60b/14, 60b/20, 60b/25, 61a/18, 61a/2, 61b/13, 63a/10, 63a/21, 63b/25, 64a/3, 65a/16, 65a/7, 65b/23, 66a/10, 66b/20, 67a/16, 67a/23, 67a/24, 67a/3, 68a/22, 68a/24, 68b/28, 69a/7, 70a/16, 70a/30, 71a/27, 71a/30, 71b/17, 71b/6, 71b/7, 72a/14, 72a/5, 72b/17, 72b/25,72b/7, 74a/19, 74a/7, 75a/11, 75a/27, 75a/8, 76a/2, 76b/14, 77a/19, 77b/4, 78a/17, 78a/20, 78a/24, 78b/13, 78b/20, 78b/3, 78b/5, 79a/19, 79a/23, 79a/31, 79b/1, 79b/2, 80a/14, 80a/7, 80b/9, 81a/8, 81a/9, 82b/20, 83a/12, 83a/13, 83a/15, 83a/27, 83a/3, 83b/24, 83b/26, 83b/6, 84a/10, 84a/20, 84b/19, 85a/12, 85a/15, 85a/3, 85b/10, 85b/31, 85b/5, 86a/19, 86a/2, 86a/6, 86b/10, 87b/15, 88a/11, 88a/20, 88b/2, 88b/24, 89a/16, 89a/19, 89b/1, 89b/16, 89b/2, 89b/27, 89b/9, 90b/5, 92a/1, 93b/22, 93b/7, 94a/16, 94a/3, 94b/31, 95a/4,

95b/25, 96a/11, 96a/31, 96a/5, 97a/16, 97b/29, 97b/4, 98a/1, 98a/13, 98a/3, 98b/13, 99a/10, 99a/14, 99a/8, 99b/12, 99b/2, 99b/24

o.+ andandur 104a/31, 116a/11

o.+ andaymış 81a/10

o.+ andın 113a/26

o.+ anı 100a/7, 102a/29, 102a/30, 102a/31, 102b/23, 102b/25, 102b/3, 103a/10, 103a/11, 103a/17, 103a/5, 103b/13, 103b/17, 103b/19, 103b/2, 103b/20, 103b/23, 103b/25, 103b/28, 103b/29, 103b/31, 104a/1, 104a/17, 104a/23, 104a/24, 104a/26, 104a/29, 104a/31, 104a/7, 104b/14, 104b/17, 104b/2, 104b/21, 104b/5, 104b/6, 105a/17, 105a/26, 105a/5, 106b/17, 106b/2, 106b/9, 107a/28, 107a/30, 107b/11, 107b/22, 107b/31, 108a/11, 108a/14, 108a/29, 108a/4, 108a/5, 108b/13, 109a/28, 109a/31, 109b/20, 110a/16, 110a/18, 110a/20, 110a/23, 110b/11, 111a/12, 111a/20, 111a/24, 111a/27, 111a/5, 111b/10, 111b/12, 111b/31, 112b/15, 112b/19, 112b/20, 112b/30, 113a/10, 113a/2, 113a/4, 113a/5, 113b/1, 114a/1, 114a/17, 114a/27, 114a/3, 114a/9, 114b/15, 114b/3, 115a/27, 115a/4, 115b/5, 115b/6, 116a/12, 117a/30, 118b/15, 118b/21, 118b/22, 118b/23, 118b/8, 119a/1, 120a/21, 120a/23, 120a/29, 120a/31, 120b/1, 120b/15, 120b/16, 120b/28, 120b/30, 51a/27, 51b/10, 51b/15, 51b/22, 51b/4, 52a/4, 52b/15, 52b/9, 53a/24, 53a/27, 53b/4, 54a/25, 54a/5, 55b/10, 55b/11, 56a/16, 56a/18, 56b/7, 57b/2, 57b/26, 58a/16, 58a/17, 58a/22, 58a/27, 58b/17, 58b/20, 58b/23, 58b/24, 58b/7, 59a/28, 60b/1, 60b/19, 60b/2, 60b/24,

60b/3, 61a/22, 61a/27, 61b/23, 62a/30, 62b/14, 62b/23, 62b/29, 63a/1, 63a/4, 63a/5, 63b/10, 63b/7, 64a/11, 64a/19, 64a/2, 64a/29, 64b/10, 64b/19, 64b/20, 64b/26, 64b/29, 64b/6, 64b/8, 65a/11, 65a/24, 65b/20, 65b/23, 66a/18, 66a/21, 66a/26, 66a/7, 66a/8, 67a/22, 67a/8, 67b68a/22, 68a/27, 68a/4, 68b/14, 68a/12, 68a/14, 68a/16, 68a/22, 68a/27, 68a/4, 68b/14, 68b/18, 68b/9, 69a/2, 69a/9, 69b/12, 69b/22, 70a/29, 71a/4, 71a/5, 71b/21, 72a/7, 72b/31, 73a/23, 73a/25, 73a/3, 73a/9, 73b/10, 73b/9, 74a/6, 74a/7, 74b/23, 75a/2, 75a/5, 76a/1, 76a/10, 76a/11, 76a/12, 76b/24, 76b/29, 77a/11, 77a/26, 77a/6, 77a/9, 77b/11, 77b/31, 78a/1, 78a/18, 78a/19, 78a/2, 78a/23, 79a/25, 79b/12, 79b/26, 80b/13, 80b/14, 81a/1, 81a/2, 81a/8, 81b/1, 81b/10, 81b/16, 81b/2, 81b/21, 81b/24, 81b/8, 83a/15, 83a/27, 83a/5, 83b/21, 84a/12, 84a/22, 84a/23, 84b/23, 84b/25, 84b/27, 84b/7, 85a/2, 85a/24, 85b/16, 86a/13, 86a/14, 86a/2, 86a/21, 86a/24, 86a/30, 86a/7, 86b/7, 86b/8, 87a/11, 87a/13, 87a/4, 87b/10,87b/23, 87b/29, 87b/31, 88a/20, 88b/17, 88b/19, 89a/22, 89a/2488b/19, 89a/22, 89a/24, 89a/25, 89a/26, 89b/10, 89b/11, 89b/17, 89b/18, 89b/23, 89b/3, 89b/5, 90a/5, 90b/7, 91a/24, 91a/26, 91a/6, 91b/15, 91b/21, 92a/10, 92a/16, 92a/28, 92a/29, 92a/9, 92b/12, 92b/15, 92b/19, 92b/21, 93a/19, 93b/30, 93b/4, 94a/16, 94a/2, 94a/4, 94b/11, 94b/29, 94b/4, 94b/5, 95a/10, 95a/25, 95b/14, 95b/29, 96b/5, 96a/11, 96a/11, 96a/11, 96a/9, 96b/24, 96b/7, 97a/1, 97a/25, 97a/26, 97a/27, 98a/2, 98b/10,

98b/9, 99a/13, 99a/15, 99a/17, 99a/29, 99b/2, 99b/27

münāsib o.+ anı 78b/12

o.+ anıla 77a/16

o.+ anlar 101a/2, 102a/1, 102a/12, 102a/5, 102b/3, 103a/24, 106b/11, 110a/6, 110b/16, 111a/4, 111b/5, 113b/25, 114a/7, 114b/13, 115a/25, 116b/13, 117a/2, 117b/14, 117b/21, 118a/12, 119a/30, 119a/31, 120b/24, 51a/13, 52a/28, 52a/5, 52b/2, 53b/15, 53b/24, 54a/15, 54a/17, 55a/24, 55a/3, 55a/30, 55b/7, 57b/4, 58a/5, 58b/11, 58b/12, 59b/10, 59b/11, 59b/17, 59b/2, 59b/9, 60a/14, 60b/23, 61b/20, 62a/16, 62a/25, 62a/26, 62b/14, 62b/15, 63a/8, 63b/15, 63b/30, 64b/17, 64b/20, 64b/24, 65a/10, 65a/22, 65b/15, 66a/19, 66b/15, 66b/26, 69a/28, 69b/10, 69b/22, 69b/25, 69b/7, 69b/9, 70a/10, 70a/8, 71b/7, 73b/16, 73b/7, 74a/14, 74b/7, 75a/20, 75b/1, 79a/3, 79b/9, 82a/7, 84b/30, 85a/18, 87a/19, 87b/8, 88b/8, 91a/19, 91b/28, 92a/3, 93b/23, 93b/27, 94b/2, 94b/23, 98b/24

o.+ añlar 92b/14

o.+ anlara 101a/17, 101b/16, 101b/22, 102a/1, 106b/19, 107b/8, 108a/22, 108b/1, 108b/15, 108b/3, 108b/5, 109a/14, 110b/17, 111a/4, 111b/20, 112a/13, 112a/22, 112a/5, 112a/9, 112b/6, 113b/28, 115a/10, 116a/25, 117a/10, 117b/13, 117b/6, 119b/23, 119b/3, 119b/6, 120a/15, 120a/4, 51a/27, 51a/30, 51b/1, 52a/13, 52b/1, 52b/9, 53a/30, 53b/26, 53b/27, 54a/31, 54b/8, 55a/17, 55b/3, 55b/7, 56a/6, 56b/31, 57a/18, 57b/17, 57b/24, 57b/29, 57b/4, 58a/15, 58a/8, 59a/1, 59a/14, 59b/17, 59b/26, 61a/9, 61b/21, 61b/31, 62a/14, 62a/18, 62a/8, 63a/14, 63a/17, 63a/19, 64a/24,

64b/19, 67a/18, 67a/28, 67b/10, 68b/30, 69b/15, 69b/25, 70b/2, 70b/21, 71a/10, 71b/17, 72a/19, 73a/24, 73a/5, 73b/18, 73b/24, 73b/29, 74a/20, 74a/24, 75b/8, 76b/15, 76b/18, 77a/30, 77b/2, 77b/20, 77b/4, 78a/3, 79a/2, 81a/27, 81a/28, 81a/29, 82a/18, 82b/26, 82b/27, 84a/1, 84b/18, 84b/4, 85a/13, 88a/5, 88a/9, 89a/6, 93b/22, 93b/26, 93b/4, 94a/20, 94b/14, 94b/15, 95b/15, 96a/11, 96a/12, 96b/30, 97b/11, 97b/20, 97b/25, 99a/13

o.+ añlara 53a/29

o.+ anlarcılayındur 116b/10

o.+ anlardan 102b/30, 107b/21, 109a/17, 114b/14, 115b/27, 118a/3, 118a/4, 119b/21, 119b/24, 51b/11, 51b/15, 55a/2, 57b/28, 63b/31, 69b/28, 71b/5, 73a/19, 74a/18, 76b/18, 77b/6, 77b/7, 85b/28, 96b/24

o.+ anlardur 101b/23, 114b/23, 115a/10, 55b/10, 55b/12, 61a/24, 65a/4, 65b/2, 98b/12

o.+ anları 106b/16, 109a/17, 113a/3, 113a/5, 114b/22, 115a/23, 117b/13, 120a/19, 120b/11, 51a/30, 51a/31, 51b/23, 51b/26, 54b/3, 59a/6, 60b/7, 63a/19, 63b/30, 68a/1, 69b/10, 69b/16, 69b/7, 73b/24, 73b/6, 75a/18, 75b/10, 77b/6, 81a/27, 81b/13, 82a/20, 82b/2, 88a/24, 88b/7, 89a/11, 89b/1, 89b/27, 93a/25, 97a/10, 99a/7

o.+ anlaruñ 101b/16, 101b/2, 101b/31, 102a/2, 103a/30, 104a/26, 104a/5, 104b/12, 107b/20, 107b/22, 107b/30, 108a/23, 108a/24, 108b/26, 109a/3, 109b/21, 110b/15, 110b/16, 111a/30, 112a/16, 112b/2, 113a/11, 113a/26, 114a/15, 115b/18, 116a/25, 116a/5, 116b/5, 119a/26, 119a/29,

119a/6, 119b/5, 119b/8, 120a/3, 51b/11, 51b/22, 51b/27, 52a/15, 52b/10, 53a/30, 53b/15, 53b/2, 54a/16, 55a/17, 55a/20, 55a/28, 57b/4, 57b/6, 57b/8, 58a/7, 58b/10, 58b/15, 58b/2, 59a/18, 59b/12, 59b/9, 60a/17, 62a/1, 62b/14, 62b/31, 63b/14, 68a/1, 69a/22, 69b/24, 71b/27, 73b/17, 75a/19, 75a/31, 76b/20, 77a/7, 77a/9, 79a/19, 80a/14, 80a/15, 82a/8, 83b/30, 84b/1, 84b/14, 85a/2, 85a/9, 86b/30, 87a/30, 87b/21, 88b/5, 89a/5, 89b/26, 90a/25, 93a/31, 93b/1, 93b/31, 96a/15, 97a/13, 98a/31, 98b/11, 98b/28, 99a/12, 99a/7, 99b/4

o.+ anlaruñçün 51b/14

o.+ anlaruñçun 56a/27

o.+ anlaruñçün 100a/8

o.+ anlaruñıla 108a/6, 68a/1, 69b/24, 69b/9, 75b/4, 76b/19, 82b/2, 85a/2, 85a/8, 89a/12

o.+ anlaruñıladur 69b/28, 85b/6

o.+ anlaruñla 117b/20, 119b/13, 53a/31, 69a/26, 77b/9

o.+ ansuz 81a/13

o.+ anuñ 100b/21, 100b/27, 101a/17, 101a/19, 101b/26, 102a/12, 102a/16, 102b/24, 102b/3, 103a/27, 103a/28, 103a/3, 103b/1, 103b/21, 103b/23, 103b/24, 103b/26, 103b/30, 104a/28, 104b/1, 104b/16, 104b/21, 104b/24, 104b/26, 105a/4, 105b/30, 105b/5, 106a/11, 106a/8, 106b/23, 106b/31, 107b/14, 107b/2, 107b/5, 108a/11, 108b/10, 108b/15, 108b/2, 108b/25, 109a/9, 109b/1, 109b/17, 109b/18, 110a/1, 110a/22, 110a/8, 111a/10, 111a/25, 111b/8, 112a/18, 112a/29, 112a/5, 112b/15, 112b/21, 112b/22, 112b/31, 113a/17, 113a/19, 113a/23, 113a/7, 113b/1, 113b/10, 114a/2, 114a/22, 114a/28, 114a/8, 114a/9, 114b/10, 115b/21,

116a/28, 116a/31, 116b/18, 117a/25, 118a/17, 118a/7, 118b/12, 118b/15, 118b/6, 118b/8, 119a/8, 119b/20, 120a/16, 120a/22, 120b/18, 120b/19, 120b/4, 51a/23, 52a/31, 52b/14, 52b/28, 53a/29, 53b/26, 53b/8, 54a/26, 54a/4, 54b/24, 55a/1, 55a/14, 55a/8, 55b/1, 56a/16, 56b/17, 56b/20, 57a/13, 57a/20, 57a/24, 57a/31, 57a/7, 57b/19, 58a/23, 58a/29, 58b/16, 58b/22, 58b/7, 60b/24, 60b/3, 60b/31, 61a/21, 61a/26, 61a/28, 61a/29, 61b/23, 61b/24, 61b/6, 62a/17,62a/21, 62a/23, 62a/31, 62a/6, 62b/26, 62b/28, 62b/30, 63a/27, 63a/6, 63b/25, 64a/14, 64a/15, 64a/31, 64b/23, 65a/1, 65a/17, 65a/18, 66a/2, 66a/29, 66a/30, 66a/8, 66b/10, 66b/4, 67a/2, 67a/25, 67b/6, 68a/3, 68a/31, 68b/11, 68b/20, 69a/11, 69a/21, 69a/28, 69b/31, 70a/20, 71a/21, 71a/5, 71b/20, 72a/9, 72b/13, 72b/17,72b/27, 72b/3, 72b/31, 72b/8, 73a/10, 73a/12, 73a/26, 73a/31, 73a/6, 73a/7, 73b/10, 74a/6, 74a/7, 74b/23, 75b/13, 76b/12, 76b/4, 76b/5, 77b/22, 77b/27, 77b/30, 77b/31, 78b/30, 79a/29, 79a/30, 80b/25, 81a/12, 81b/20, 81b/21, 82a/17, 82b/5, 83b/18, 84a/17, 84a/18, 84a/26, 84a/7, 84b/17, 84b/31, 85a/12, 85a/7, 85b/16, 85b/26, 86a/28, 86b/9, 87a/17, 87a/22, 87a/29, 87a/2, 87a/31, 87b/12, 87b/13, 87b/14, 87b/17, 87b/30, 88a/1, 88b/3, 89a/20, 89b/23, 89b/29, 89b/9, 91a/25, 91b/11, 91b/12, 91b/13, 91b/16, 91b/19, 91b/25, 92a/13, 92a/2, 92b/20, 93a/17, 93a/23, 93a/28, 94a/1, 94a/18, 94a/28, 94a/3, 94a/6, 94a/9, 94b/21, 94b/31, 95a/13, 95a/22, 95a/8, 95a/9, 95b/27, 95b/4, 96a/4, 96a/8, 96b/10,

96b/14, 96b/15, 97a/20, 98a/3, 98b/1, 98b/11, 98b/17, 98b/2, 98b/22, 98b/23, 98b/3, 98b/31, 98b/9, 99a/2, 99a/9, 99b/16, 99b/3

o.+ anuñçün 66a/9, 72b/16

o.+ anuñıla 66a/5

o.+ anuñla 70a/15

o.+ anuñçün 100a/10, 100b/29, 104b/19, 104b/21, 105a/22, 107a/23, 110a/28, 110b/10, 115b/14, 119a/10, 53b/2, 59b/20, 81a/18, 83a/6, 87b/21, 87b/21, 89a/30, 92b/4, 95b/31, 96a/20, 97a/11

o.+ anuñdur 52b/22, 87b/12

o.+ anuñıla 100a/11, 100a/21, 100a/9, 102a/6, 105b/11, 106a/16, 107a/14, 112b/13, 112b/5, 116a/24, 120a/1, 120b/16, 52b/14, 57b/29, 59b/5, 62b/4, 63b/13, 63b/16, 63b/29, 65b/6, 67a/9, 68a/6, 68b/13, 71a/11, 72a/25, 73b/1, 73b/2, 74a/2, 74a/25, 76a/16, 76a/31, 76b/31, 77b/30, 78a/11, 78a/12, 78a/22, 78a/23, 79a/15, 79b/19, 79b/28, 80a/10, 80a/2, 80b/13, 80b/5, 80b/6, 80b/8, 81b/3, 81b/4, 82b/10, 84b/13, 84b/3, 86a/14, 86b/14, 90a/12, 90a/8, 90a/9, 91a/1, 91b/20, 95b/18, 96a/9, 99a/15, 99b/23, 99b/27

o.+ anuñkinüñ 73a/13

o.+ anuñla 105b/2, 107b/11, 111a/9, 112b/30, 117a/10, 51b/15, 51b/5, 52b/28, 53a/6, 58a/21, 59a/6, 60b/19, 61a/31, 63b/6, 95b/3, 96b/11, 97a/7, 98a/5, 98b/14

o.+ anuñladur 69a/11

o.+ ar 51b/24, 52a/6

o.+ ara 52a/13, 52a/27, 52a/6, 52b/27, 52b/30, 54a/11

o.+ ardan 52a/10

o.+ aruñ 51b/13

o.+ dur 100a/29, 100a/6, 100a/7, 101a/1, 101a/16, 101a/22, 101a/7, 101b/10, 102b/15, 106a/28,

106b/5, 107b/12, 108b/31, 109a/1, 110a/12, 111a/30, 111b/18, 111b/19, 112a/11, 114a/8, 119b/28, 51b/16, 61a/21, 63b/7, 64b/1, 64b/2, 64b/3, 65a/16, 65a/25, 66a/26, 67a/19, 67b/12, 69a/17, 70a/19, 70b/19, 70b/20, 71a/12, 71a/17,71a/7, 72a/20, 72b/13, 74a/21, 75a/10, 76a/18, 78a/15, 78a/17, 82b/18, 83a/20, 83b/10, 83b/11, 83b/9, 85b/6, 87a/31, 87b/4, 87b/5, 95b/1, 95b/3, 96a/4, 96a/5, 96a/7, 97b/27, 97b/28, 97b/5, 97b/7, 98a/10, 98a/20, 98a/6, 98b/11, 98b/2, 98b/3, 98b/4, 99b/12

o.+ lar 59b/30

o.+ nlaruñ 79a/6

o.+ ola 58b/5

o.+ olar 100a/26, 101b/22, 101b/27, 101b/31, 102a/7, 102b/31, 103b/4, 104b/14, 107b/11, 107b/13, 107b/8, 108a/14, 108a/22, 108a/23, 108b/13, 108b/23, 108b/25, 108b/28, 108b/5, 109a/6, 109b/15, 109b/30, 110a/2, 110a/23, 110a/24, 110b/8, 110b/9, 111b/11, 111b/20, 111b/23, 112a/15, 112a/29, 112a/7, 112b/3, 113a/11, 113a/15, 113a/26, 113a/9, 115a/10, 115a/15, 115a/27, 115b/2, 115b/21, 115b/22, 115b/24, 115b/25, 115b/27, 115b/28, 115b/29, 116a/30, 116a/8, 117a/1, 117a/13, 117a/14, 117a/4, 117b/15, 117b/5, 118b/20, 118b/22, 118b/23, 119b/14, 120a/16, 120a/4, 120b/2, 120b/3, 51a/1, 54a/16, 54b/24, 55a/3, 58a/5, 58a/6, 58b/12, 58b/3, 59b/28, 60a/1, 60a/18, 61a/8, 61b/18, 62a/4, 65b/10, 70b/1, 71b/27, 71b/30, 74a/3, 74a/4, 74a/5, 75a/20, 75b/6, 76a/9, 76b/20, 77a/26, 81a/1, 81a/19, 84b/13, 84b/19, 84b/5, 84b/6, 84b/7, 84b/8, 85a/30, 85b/11,

85b/17, 85b/18, 88a/25, 92b/14, 92b/20, 93a/29, 93a/31, 94a/18, 94b/1, 94b/9, 96a/15, 96b/13, 98a/17, 98b/21, 99a/12, 99a/13, 99a/6, 99b/8, 99b/9

o.+ olara 101a/31, 101b/1, 101b/28, 102a/5, 102b/31, 103a/26, 103b/8, 107a/18, 107b/19, 107b/28, 107b/31, 107b/9, 109b/9, 110a/27, 110b/19, 110b/20, 110b/8, 110b/9, 111a/26, 111a/7, 112a/27, 112a/6, 112b/5, 113a/11, 113b/19, 114b/16, 115a/10, 115a/30, 115a/9, 116a/13, 116a/31, 116a/8, 117a/26, 117a/7, 117b/13, 117b/5, 117b/9, 119a/28, 119b/12, 120a/12, 120b/15, 51a/1, 51a/29, 54b/10, 57b/6, 59a/13, 60b/8, 61a/19, 64a/7, 64a/9, 64b/26, 65b/6, 69b/15, 73b/23, 73b/25, 73b/26, 74a/11, 74a/28, 74b/13, 77b/9, 78b/18, 81a/20, 82b/2, 83b/25, 84a/18, 84b/22, 84b/30, 85a/17, 85a/22, 85a/30, 85a/6, 85b/1, 85b/18, 85b/28, 87a/14, 91b/2, 93b/11, 94a/21, 94b/5, 96a/16, 98a/3, 99b/18, 99b/20

o.+ olaradur 118a/19

o.+ olarda 100b/12

o.+ olardan 102a/6, 103a/2, 107b/16, 108a/2, 108b/27, 111a/20, 115a/11, 116b/28, 118a/4, 60b/7, 61a/14, 61a/9, 62a/7, 64b/18, 69a/5, 73b/29, 74a/19, 75b/1, 76b/14, 84b/8, 85b/10, 87a/1, 87a/14, 89a/11, 92a/15, 95b/15, 96a/12, 97b/21, 98a/18, 98b/16, 99a/19

o.+ olardur 100b/18, 100b/22, 109b/7, 110b/16, 112b/27, 118b/18, 54a/3, 64b/24, 65b/4, 98b/21, 99a/15

o.+ oları 101b/23, 103a/1, 108a/22, 113b/20, 116a/30, 116b/16, 116b/31, 117b/10, 118a/1, 119b/15, 120a/14, 54b/1, 57a/1, 57a/22, 64b/27, 65a/7, 71b/14,

73a/20, 73b/23, 74a/10, 83b/23, 83b/26, 84a/1, 85b/8, 85b/9, 89b/30, 89b/31, 91a/28, 93b/1, 99a/22

o.+ olaruñ 102a/12, 103b/7, 110a/24, 110b/14, 113b/10, 113b/21, 114a/14, 115a/30, 115b/29, 115b/30, 116a/6, 117a/10, 117a/16, 117a/17, 117a/23, 117a/3, 117b/12, 117b/20, 117b/4, 119b/16, 57a/28, 57b/8, 58a/16, 58a/7, 59a/13, 75a/30, 78b/30, 79b/14, 79b/19, 82a/19, 82b/2, 83b/19, 85b/20, 88a/26, 93b/21, 93b/28, 95b/14, 99b/18

o.+ olaruñçün 59a/1

o.+ olaruñdur 85a/11

o.+ olaruñıla 116a/10, 116b/15, 119b/20, 87a/2var, 90a/1

o.+ olaruñla 116a/18, 117a/3

o. mıdur 70a/18

o. 100a/11, 100a/14, 100a/19, 100a/23, 100a/24, 100a/25, 100a/27, 100a/28, 100a/30, 100a/4, 100b/1, 100b/14, 100b/16, 100b/2, 100b/20, 100b/21, 100b/29, 100b/4, 100b/6, 100b/8, 101a/10, 101a/13, 101a/27, 101a/5, 101b/1, 101b/11, 101b/21, 101b/22, 102a/10, 102a/11, 102a/16, 102a/27, 102a/28, 102a/29, 102a/31, 102a/4, 102a/9, 102b/13, 102b/14, 102b/23, 103a/11, 103a/16, 103a/17, 103a/18, 103a/19, 103a/29, 103a/4, 103b/10, 103b/16, 103b/2, 103b/9, 104a/12, 104a/14, 104a/16, 104a/17, 104a/2, 104a/24, 104a/30, 104a/31, 104a/5, 104b/1, 104b/10, 104b/11, 104b/12, 104b/16, 104b/18, 104b/21, 104b/22, 104b/28, 104b/29, 104b/30, 104b/8, 105a/12, 105a/14, 105a/17, 105a/18, 105a/21, 105a/22, 105a/24, 105a/25, 105a/4, 105a/5, 105a/6, 105a/7, 105b/10, 105b/19, 105b/22, 105b/23,

105b/24, 105b/27, 105b/28, 105b/3, 105b/30, 105b/5, 105b/7, 105b/8, 106a/1, 106a/11, 106a/12, 106a/13, 106a/14, 106a/15, 106a/16, 106a/17, 106a/18, 106a/2, 106a/23, 106a/25, 106a/30, 106a/7, 106b/11, 106b/12, 106b/13, 106b/14, 106b/17, 106b/18, 106b/19, 106b/2, 106b/20, 106b/22, 106b/23, 106b/27, 106b/29, 106b/3, 106b/9, 107a/1, 107a/10, 107a/12, 107a/13, 107a/14, 107a/15, 107a/21, 107a/22, 107a/23, 107a/25, 107a/28, 107a/4, 107a/6, 107b/10, 107b/14, 107b/16, 107b/17, 107b/18, 107b/19, 107b/23, 107b/27, 107b/28, 107b/29, 107b/31, 107b/5, 107b/6, 107b/7, 108a/1, 108a/11, 108a/16, 108a/17, 108a/27, 108a/28, 108a/30, 108a/4, 108b/1, 108b/12, 108b/19, 108b/2, 108b/20, 108b/21, 108b/22, 108b/27, 108b/4, 108b/7, 108b/8, 108b/9, 109a/1, 109a/24, 109a/3, 109a/7, 109a/8, 109b/1, 109b/15, 109b/17, 109b/18, 109b/19, 109b/2, 109b/24, 109b/26, 109b/27, 109b/28, 109b/29, 109b/3, 109b/31, 109b/4, 109b/5, 109b/8, 110a/10, 110a/11, 110a/16, 110a/17, 110a/20, 110a/29, 110a/5, 110a/7, 110a/8, 110b/11, 110b/12, 110b/13, 110b/18, 110b/23, 110b/25, 110b/26, 110b/27, 110b/31, 110b/4, 111a/1, 111a/10, 111a/12, 111a/13, 111a/14, 111a/15, 111a/22, 111a/23, 111a/24, 111a/27, 111a/29, 111a/7, 111a/9, 111b/10, 111b/12, 111b/15, 111b/19, 111b/20, 111b/22, 111b/23, 111b/4, 111b/6, 112a/1, 112a/12, 112a/13, 112a/18, 112a/19, 112a/20, 112a/21, 112a/22, 112a/23, 112a/24, 112a/31, 112b/10, 112b/12, 112b/17, 112b/18, 112b/2,

112b/20, 112b/23, 112b/31, 112b/4, 112b/6, 113a/1, 113a/12, 113a/17, 113a/2, 113a/22, 113a/23, 113a/24, 113a/28, 113a/3, 113a/31, 113a/4, 113a/8, 113b/10, 113b/11, 113b/16, 113b/17, 113b/18, 113b/2, 113b/22, 113b/26, 113b/28, 113b/3, 113b/5, 113b/8, 113b/9, 114a/13, 114a/17, 114a/21, 114a/27, 114a/5, 114b/10, 114b/11, 114b/12, 114b/14, 114b/22, 114b/24, 114b/25, 114b/28, 114b/29, 114b/3, 114b/30, 114b/31, 114b/5, 114b/6, 114b/7, 115a/1, 115a/11, 115a/14, 115a/19, 115a/2, 115a/24, 115a/26, 115a/28, 115a/29, 115a/30, 115a/8, 115b/1, 115b/2, 115b/23, 116a/10, 116a/11, 116a/12, 116a/25, 116a/29, 116a/5, 116a/8, 116a/9, 116b/1, 116b/16, 116b/22, 116b/23, 116b/25, 116b/27, 116b/4, 116b/5, 116b/6, 116b/7, 116b/8, 117a/1, 117a/15, 117a/20, 117a/31, 117a/4, 117a/5, 117a/7, 117b/10, 117b/12, 117b/14, 117b/15, 117b/16, 117b/17, 117b/19, 117b/2, 117b/20, 117b/21, 117b/22, 117b/25, 117b/28, 117b/30, 117b/6, 117b/9, 118a/1, 118a/15, 118a/17, 118a/19, 118a/20, 118a/21, 118a/22, 118a/25, 118a/26, 118a/29, 118a/8, 118b/14, 118b/16, 118b/17, 118b/18, 118b/25, 118b/4, 118b/5, 118b/6, 118b/7, 118b/9, 119a/11, 119a/16, 119a/18, 119a/2, 119a/20, 119a/25, 119a/30, 119a/4, 119a/5, 119a/6, 119a/8, 119a/9, 119b/11, 119b/13, 119b/14, 119b/19, 119b/23, 119b/25, 119b/26, 119b/31, 119b/6, 119b/8, 119b/9, 120a/12, 120a/13, 120a/14, 120a/16, 120a/17, 120a/18, 120a/22, 120a/25, 120a/28, 120a/30, 120a/9, 120b/10, 120b/11, 120b/17, 120b/21,

120b/25, 120b/26, 120b/28, 120b/30, 120b/31, 120b/5, 120b/6, 51a/10, 51a/11, 51a/13, 51a/14, 51a/16, 51a/17, 51a/24, 51a/3, 51a/30, 51a/31, 51a/6, 51a/8, 51a/9, 51b/1, 51b/11, 51b/12, 51b/13, 51b/14, 51b/16, 51b/17, 51b/18, 51b/19, 51b/2, 51b/20, 51b/27, 51b/28, 51b/3, 51b/31, 51b/4, 51b/5, 51b/8, 52a/12, 52a/17, 52a/18, 52a/21, 52a/22, 52a/24, 52a/26, 52a/3, 52a/6, 52a/8, 52a/9, 52b/11, 52b/18, 52b/23, 52b/24, 52b/25, 52b/26, 52b/29, 53a/18, 53a/24, 53a/25, 53a/28, 53a/30, 53a/5, 53a/6, 53a/8, 53a/9, 53b/12, 53b/16, 53b/30, 53b/31, 53b/7, 54a/13, 54a/22, 54a/28, 54a/29, 54a/3, 54a/5, 54b/10, 54b/11, 54b/13, 54b/16, 54b/22, 55a/10, 55a/11, 55a/20, 55a/24, 55a/4, 55a/7, 55b/12, 55b/17, 56a/12, 56a/15, 56a/25, 56a/4, 56a/5, 56a/9, 56b/11, 56b/13, 56b/17, 56b/2, 56b/3, 56b/7, 57a/10, 57a/19, 57a/20, 57a/22, 57a/23, 57a/30, 57a/7, 57a/8, 57a/9, 57b/1, 57b/28, 57b/3, 57b/30, 57b/6, 57b/7, 58a/10, 58a/14, 58a/16, 58a/18, 58a/2, 58a/20, 58a/26, 58a/4, 58a/7, 58b/1, 58b/10, 58b/16, 58b/2, 58b/22, 59a/10, 59a/11, 59a/12, 59a/13, 59a/14, 59a/15, 59a/16, 59a/17, 59a/19, 59a/2, 59a/27, 59a/29, 59a/31, 59a/7, 59b/17, 59b/2, 59b/20, 59b/25, 59b/27, 59b/28, 59b/29, 59b/3, 59b/4, 60a/17, 60a/18, 60a/19, 60a/21, 60a/29, 60a/30, 60a/8, 60a/9, 60b/10, 60b/12, 60b/16, 60b/17, 60b/2, 60b/27, 60b/28, 60b/4, 60b/8, 60b/9, 61a/20, 61a/23, 61a/28, 61a/6, 61a/9, 61b/10, 61b/12, 61b/13, 61b/17, 61b/19, 61b/22, 61b/25, 61b/26, 61b/27, 61b/30, 61b/4, 61b/9, 62a/14, 62a/16, 62a/18, 62a/20,

62a/21, 62a/25, 62a/4, 62a/7, 62b/13, 62b/15, 62b/16, 62b/18, 62b/19, 62b/23, 62b/31, 62b/5, 62b/8, 63a/10, 63a/13, 63a/14, 63a/15, 63a/16, 63a/17, 63a/19, 63a/2, 63a/20, 63a/21, 63a/30, 63a/7, 63a/8, 63a/9, 63b/11, 63b/12, 63b/14, 63b/15, 63b/18, 63b/21, 63b/22, 63b/25, 63b/26, 63b/30, 63b/4, 63b/6, 64a/1, 64a/12, 64a/13, 64a/16, 64a/29, 64a/30, 64a/31, 64b/1, 64b/16, 64b/18, 64b/19, 64b/20, 64b/21, 64b/23, 64b/25, 64b/27, 64b/28, 64b/29, 64b/30, 64b/4, 64b/5, 64b/6, 64b/7, 65a/1, 65a/15, 65a/17, 65a/18, 65a/23, 65a/24, 65a/30, 65a/4, 65a/5, 65a/6, 65a/7, 65a/8, 65a/9, 65b/1, 65b/11, 65b/12, 65b/14, 65b/15, 65b/16, 65b/21, 65b/23, 65b/24, 65b/25, 65b/26, 65b/27, 65b/31, 66a/1, 66a/11, 66a/12, 66a/2, 66a/20, 66a/25, 66a/28, 66a/3, 66a/30, 66a/31, 66a/6, 66a/7, 66a/8, 66a/9, 66b/1, 66b/10, 66b/17, 66b/18, 66b/2, 66b/23, 66b/24, 66b/29, 66b/3, 66b/31, 66b/4, 66b/5, 66b/6, 66b/8, 66b/9, 67a/12, 67a/14, 67a/16, 67a/18, 67a/30, 67a/7, 67a/8, 67b/2, 68a/10, 68a/19, 68a/2, 68a/22, 68a/23, 68a/30, 68b/10, 68b/11, 68b/14, 68b/15, 68b/17, 68b/20, 68b/6, 69a/10, 69a/13, 69a/14, 69a/19, 69a/2, 69a/20, 69a/23, 69a/25, 69a/30, 69a/6, 69b/1, 69b/15, 69b/16, 69b/17, 69b/2, 69b/22, 69b/23, 69b/24, 69b/31, 69b/6, 69b/8, 70a/11, 70a/13, 70a/19, 70a/27, 70a/29, 70a/3, 70a/30, 70a/31, 70a/7, 70a/9, 70b/14, 70b/15, 70b/2, 70b/21, 70b/22, 70b/27, 70b/28, 70b/3, 71a/1, 71a/13, 71a/19, 71a/21, 71a/25, 71a/26, 71a/29, 71a/4, 71a/5, 71b/12, 71b/17, 71b/18, 71b/19, 71b/23, 71b/24, 71b/8, 71b/9, 72a/10,

72a/11, 72a/13, 72a/14, 72a/17, 72a/24, 72a/25, 72a/28, 72a/31, 72a/4, 72a/5, 72b/1, 72b/18, 72b/19, 72b/21, 72b/25, 72b/29, 72b/30, 72b/31, 72b/8, 73a/1, 73a/12, 73a/13, 73a/14, 73a/21, 73a/23, 73a/28, 73a/29, 73a/4, 73a/7, 73b/16, 73b/17, 73b/18, 73b/2, 73b/22, 73b/2773b/28, 73b/29, 73b/5, 73b/8, 73b/9, 74a/10, 74a/11, 74a/18, 74a/2, 74a/25, 74a/11 ,74a/18, 74a/2, 74a/25, 74a/29, 74a/3, 74a/6, 74b/10, 74b/11, 74b/14, 74b/16, 74b/30, 74b/31, 75a/1, 75a/10, 75a/18, 75a/19, 75a/2, 75a/20, 75a/21, 75a/22, 75a/25, 75a/27, 75a/28, 75a/29, 75a/30, 75a/4, 75a/6, 75a/7, 75a/8, 75b/2, 75b/3, 76a/11, 76a/19, 76a/2, 76a/20, 76a/22, 76a/27, 76a/7, 76b/11, 76b/22, 76b/25, 77a/13, 77a/2, 77a/20, 77a/21, 77a/4, 77b/1, 77b/18, 77b/2, 77b/31, 77b/6, 77b/7, 78a/1, 78a/11, 78a/16, 78a/17, 78a/20, 78a/22, 78a/29, 78a/30, 78a/31, 78a/9, 78b/1, 78b/10, 78b/12, 78b/13, 78b/19, 78b/2, 78b/22, 78b/23, 78b/29, 78b/4, 78b/8, 78b/9, 79a/25, 79a/29, 79a/3, 79a/30, 79b/10, 79b/22, 79b/23, 79b/3, 79b/7, 80a/12, 80a/13, 80a/18, 80a/27, 80a/28, 80a/31, 80a/7, 80a/8, 80b/13, 80b/15, 80b/18, 80b/20, 80b/22, 80b/23, 80b/26, 80b/28, 80b/29, 80b/5, 80b/6, 81a/10, 81a/12, 81a/15, 81a/16, 81a/17, 81a/2, 81a/20, 81a/5, 81a/6, 81a/8, 81b/1, 81b/17, 81b/2, 81b/21, 81b/22, 81b/23, 81b/3, 81b/30, 81b/31, 81b/9, 82a/1, 82a/10, 82a/15, 82a/16, 82a/19, 82a/23, 82a/5, 82a/7, 82b/12, 82b/13, 82b/14, 82b/19, 82b/27, 82b/28, 82b/29, 82b/6, 83a/14, 83a/17, 83a/21, 83a/26, 83a/27, 83a/30, 83a/31, 83a/4, 83a/7, 83b/12,

83b/19, 83b/20, 83b/21, 83b/22, 83b/23, 83b/27, 83b/29, 83b/30, 83b/4, 84a/10, 84a/13, 84a/14, 84a/15, 84a/16, 84a/22, 84a/23, 84a/30, 84a/7, 84b/16, 84b/17, 84b/19, 84b/22, 84b/23, 84b/24, 84b/25, 84b/26, 84b/3, 84b/30, 84b/31, 84b/7, 84b/8, 84b/9, 85a/1, 85a/10, 85a/11, 85a/12, 85a/13, 85a/14, 85a/15, 85a/16, 85a/17, 85a/18, 85a/19, 85a/20, 85a/21, 85a/22, 85a/23, 85a/24, 85a/3, 85a/5, 85a/6, 85a/7, 85a/8, 85b/10, 85b/11, 85b/13, 85b/14, 85b/15, 85b/2, 85b/26, 85b/29, 85b/3, 85b/30, 85b/31, 85b/4, 85b/5, 85b/7, 85b/8, 85b/9, 86a/1, 86a/10, 86a/12, 86a/15, 86a/16, 86a/19, 86a/25, 86a/26, 86a/27, 86a/29, 86a/3, 86a/31, 86a/6, 86a/9, 86b/13, 86b/15, 86b/23, 86b/25, 86b/3, 86b/30, 86b/4, 86b/6, 86b/7, 87a/3, 87a/31, 87b/11, 87b/15, 87b/17, 87b/18, 87b/20, 87b/22, 87b/31, 88a/19, 88a/28, 88a/3, 88b/11, 88b/16, 88b/17, 88b/22, 88b/23, 88b/24

88b/3, 88b/4, 88b/8, 89a/14, 89a/16, 89a/17, 89a/18, 89a/19, 89a/20, 89a/24, 89a/27, 89a/30, 89a/31, 89a/6, 89a/7, 89a/9, 89b/23, 89b/24, 89b/28, 89b/3, 89b/4, 89b/5, 90a/27, 90a/29, 90a/30, 91a/1, 91a/20, 91a/21, 91a/24, 91a/25, 91a/26, 91a/29, 91a/4, 91a/6, 91a/9, 91b/12, 91b/14, 91b/15, 91b/19, 91b/21, 91b/22, 91b/5, 91b/7, 92a/11, 92a/17, 92a/18, 92a/2, 92a/25, 92a/3, 92a/8, 92b/1, 92b/11, 92b/14, 92b/15, 92b/25, 92b/27, 92b/28, 92b/29, 92b/6, 92b/7, 93a/15, 93a/16, 93a/25, 93a/7, 93a/9, 93b/22, 93b/25, 93b/29, 93b/30, 93b/31, 93b/7, 93b/8, 94a/2, 94a/29, 94a/3, 94a/30, 94a/31, 94a/5, 94a/8, 94a/9,94b/1, 94b/11, 94b/13, 94b/15, 94b/17,

94b/18, 94b/2, 94b/24, 94b/25, 94b/28, 94b/3, 94b/4, 94b/5, 94b/7, 95a/10, 95a/11, 95a/12, 95a/13, 95a/14, 95a/17, 95a/20, 95a/21, 95a/24, 95a/25, 95a/30, 95a/4, 95a/7, 95a/9, 95b/10, 95b/13, 95b/16, 95b/17, 95b/2, 95b/22, 95b/23, 95b/24, 95b/26, 95b/27, 95b/29, 95b/4, 95b/5, 95b/6, 95b/7, 95b/8, 96a/11, 96a/12, 96a/16, 96a/27, 96a/28, 96a/30, 96a/6, 96a/9, 96b/15, 96b/19, 96b/24, 96b/27, 96b/5, 97a/19, 97a/22, 97a/23, 97a/24, 97a/25, 97a/26, 97a/28, 97b/11, 97b/15, 97b/18, 97b/19, 97b/20, 97b/23, 97b/25, 97b/3, 97b/4, 97b/7, 98a/10, 98a/12, 98a/14, 98a/2, 98a/20, 98a/25, 98a/27, 98a/29, 98a/30, 98a/31, 98a/5, 98a/6, 98a/8, 98a/9, 98b/1, 98b/10, 98b/12, 98b/13, 98b/23, 98b/25, 98b/27, 99a/11, 99a/12, 99a/13, 99a/15, 99a/16, 99a/17, 99a/19, 99a/22, 99a/25, 99a/27, 99a/31, 99a/7, 99a/8, 99a/9, 99b/11, 99b/15, 99b/17, 99b/19, 99b/2, 99b/21, 99b/31, 99b/4

ṭanuḳ o. 84a/10

ol - -1942- olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

o.- a 100b/28, 101a/19, 101b/22, 102b/2, 103a/20, 103b/23, 104a/5, 104a/7, 105a/23, 105a/4, 105b/3, 105b/30, 105b/8, 106a/10, 106a/29, 106b/13, 106b/29, 106b/30, 107b/10, 108a/2, 108b/18, 108b/3, 109a/9, 109b/30, 110a/2, 110b/19, 110b/20, 111a/22, 111a/23, 112a/20, 112b/12, 114a/1, 114b/27, 114b/28, 115a/18, 115a/28, 115a/29, 115b/17, 115b/2, 116a/4, 116b/25, 117a/30, 117b/19, 117b/20, 117b/3, 117b/4, 118a/10, 118a/22, 118b/27, 120b/29, 51a/13, 52a/12, 54a/26, 54b/1, 54b/3, 58a/20, 59b/22, 59b/26,

60a/23, 60b/18, 61a/27, 62a/21, 62a/6, 62b/30, 64a/12, 64a/30, 64b/17, 65b/16, 65b/20, 65b/21, 66a/1, 66a/11, 66a/24, 66a/29, 66a/30, 66a/31, 66a/5, 66b/1, 66b/16, 67b/11, 68a/31, 68b/6, 69a/16, 69b/2, 70a/11, 70b/19, 70b/20, 70b/21, 70b/26, 70b/27, 70b/28, 70b/3, 71a/7, 72b/23, 73a/6, 75a/1, 75a/4, 75b/13, 76a/16, 76b/3, 77a/14, 77a/26, 77a/9, 77b/16, 77b/21, 77b/24, 78b/22, 78b/23, 78b/28, 79a/1, 79a/7, 79b/4, 80a/19, 80a/6, 80b/25, 81a/20, 81b/24, 82a/19, 82b/13, 82b/14, 82b/19, 82b/20, 83b/10, 83b/14, 83b/9, 84b/5, 85a/17, 85a/18, 85a/2, 85a/8, 85a/9, 87b/18, 87b/27, 88b/21, 88b/22, 89b/17, 89b/18, 89b/23, 91a/10, 91a/11, 91a/28, 91b/11, 91b/12, 91b/13, 91b/14, 91b/15, 91b/20, 91b/23, 92a/13, 92a/22, 92a/28, 92b/11, 92b/12, 92b/9, 93a/15, 93b/13, 93b/19, 93b/21, 93b/22, 93b/23, 94b/10, 94b/24, 95a/23, 95b/10, 95b/14, 97b/4, 98b/10, 98b/13, 98b/18, 98b/2, 98b/4, 98b/5, 99a/26

ʿāciz o.- a 111a/31

ʿādil o.- a 95a/3

ʿāḳil o.- a 92a/18

ʿalāmet o.- a 107a/10

ʿāṣī o.- a 70a/20, 79a/23

ʿavret o.- a 65b/17

āḫir o.- a 98a/11

ʿinnīn o.- a 105a/22

arı o.- a 105a/8

āsān o.- a 98b/10

ayruḳ o.- a 62a/6

bāḳī o.- a 69b/15

bāliġ o.- a 95a/23

bāṭıl o.- a 91a/18

bedel o.- a 70b/27

bī-ḫaber o.- a 93b/20

bön o.- a 68b/6

cāiz o.- a 111a/1

cemʿ o.- a 52a/20, 98a/13

cennet o.- a 52b/5

depelenmiş o.- a 54b/1

dīndār o.- a 79b/6

duʿā o.- a 97a/16

emīn o.- a 110b/1, 113b/4, 56a/13

emriyle o.- a 58b/21

eşed o.- a 111a/10

fāyide o.- a 52a/23

fevt o.- a 92a/11

görklü o.- a 105a/8

gümrāh o.- a 109b/15

günāh o.- a 79a/20

ḫāliṣ o.- a 85b/20

ḫarāb o.- a 90b/6

ḥarām o.- a 80a/14

ḥāṣıl o.- a 56a/9, 92b/3

ḥasret o.- a 60b/9

ḫasta o.- a 113b/11

ḥāyiż o.- a 82b/20

ḫayrlu o.- a 75a/2

ḥāżır o.- a 95b/9

helāk o.- a 64b/2

ḥelāl o.- a 69a/2

heybetlü o.- a 80a/14

ḫiṭāb o.- a 114a/2

ḫiẓmetkār o.- a 104a/19

hurre o.- a 95a/23

ḥüccet o.- a 95a/11

ḥükm-i bāṭıl o.- a 52b/28

ḥür o.- a 65b/20

ḥürr o.- a 65b/16

icābet o.- a 97a/17

iḥtiyācuñuz o.- a 53b/11

imām o.- a 56a/6

kāfir o.- a 56b/5

ḳāim o.- a 112a/11, 112a/12

ḳatıraḳ o.- a 100a/4

ḳul o.- a 65b/16, 65b/20

küfv o.- a 82a/19

laġv o.- a 78a/15

maʿlūm o.- a 59a/11, 69a/3, 94b/25

maḳṣūd o.- a 93a/22

māniʿ o.- a 113b/12, 82b/19

melik o.- a 102a/25, 84b/18, 84b/21

menfaʿat o.- a 91b/18

mensūḫ o.- a 114a/14

merdūd o.- a 95b/4

meşġūl o.- a 104a/15, 105b/28, 112b/8, 73a/3, 95b/3

meyl o.- a 98b/12

muʿākab o.- a 100a/11

muʿāvin o.- a 72a/2

muʿcize o.- a 105b/8

muʿīn o.- a 76b/21

muḫālif o.- a 53b/22

muḫalled o.- a 112a/21, 62a/7

muḫtelif o.- a 98b/3

muḳadder o.- a 52a/12

muṣirr o.- a 96a/20

muṭīʿ o.- a 69a/11

muṭmaʾin o.- a 103a/5

muẓṭarr o.- a 64b/13

mübāḥ o.- a 64a/31

mübtelā o.- a 73a/13

müḥrim o.- a 82b/19

münḳād o.- a 105a/9

münḳaṭiʿ o.- a 54a/20

Müslümān o.- a 55a/30, 67a/13

müşābih o.- a 98b/3

naşībdār o.- a 76b/22

nefīr-i ʿāmm o.- a 80a/21

nehy o.- a 52b/16

nite o.- a 112a/11, 75b/5

nuṣret o.- a 119a/28, 74b/13

rāḥat o.- a 60b/16, 60b/17

rāżı o.- a 103a/4, 66a/2, 79a/29, 82a/2, 82a/5

rızāsı o.- a 100b/15

ṣābit o.- a 112b/14, 117b/18

ṣādır o.- a 96b/27

sākin o.- a 89b/23

sebep o.- a 70a/12

ṣevāb o.- a 72b/18

tamām o.- a 56b/6, 82a/16

ṭanuḳ o.- a 95b/28

ṭayyibe o.- a 105a/8

tez o.- a 58b/19

tiz o.- a 58a/7, 58b/18

uyanuḳ o.- a 87b/5

uyur o.- a 87b/4

vaʿīd o.- a 52b/17

vācip o.- a 63b/8, 66a/25

vāḳıʿ o.- a 116b/26, 77a/30, 91a/4

var o.- a 66a/26

vereṣe o.- a 66a/21

veṣīḳa o.- a 95b/23

yād o.- a 79a/10

yazmış o.- a 51a/13

żaʿīf o.- a 64b/3

ẓāhir o.- a 108a/17, 54a/20, 55a/15, 55a/20, 59b/5, 66a/15, 84b/27, 85b/6

żarar o.- a 81a/29

żāyiʿ o.- a 95b/3, 95b/4

zīrek o.- a 68b/6

ziyāde o.- a 89b/24, 98b/10

o.- acaḳ degül 53b/27

yardımcı o.- acaḳ degül 55b/4

suʾāl o.- acaḳ degüller 58b/12

o.- acaḳ 102a/25, 51b/6, 58a/16, 62a/1, 64a/31, 75b/2, 87a/23, 94a/29

ʿārıż o.- acaḳ 100b/6

cemʿ o.- acaḳ 72b/8

defʿ o.- acaḳ 64a/30

gerek o.- acaḳ 71a/13

günāh o.- acaḳ 72b/30

ḥisāb o.- acaḳ 119a/3

ḳabūl o.- acaḳ 112b/5, 55b/1

maʿṣiyet o.- acaḳ 71a/3

maʿṣīyet o.- acaḳ 78a/21, 78a/4, 78a/6, 79a/7

menfaʿat o.- acaḳ 115b/28, 62b/4

mürtefiʿ o.- acaḳ 115a/11

müstaḥiḳ o.- acaḳ 73a/5

recʿ o.- acaḳ 80a/19

saʿīd o.- acaḳ 98a/18

şaḳī o.- acaḳ 98a/17

ṭalāḳ o.- acaḳ 78b/8

yaḳın o.- acaḳ 81a/25

o.- acaḳdan 87b/22

o.- acaḳdur 112b/5, 65a/19, 66a/30, 70a/2

o.- adur 95a/20

āzād o.- ġıl 120b/28

muṭīʿ o.- ġıl 105b/19

o.- alar 114a/22, 116a/18, 116a/5, 117b/3, 117b/4, 120b/24, 57a/24, 57a/27, 82a/14

cemʿ o.- alar 115a/22, 51b/5, 60b/8

emīn o.- alar 54a/1, 54a/2, 54a/3

ġālib o.- alar 102b/3

helāk o.- alar 97b/13

ıraḳ o.- alar 54a/4, 77b/6

īmān getürmiş o.- alar 56b/1

kāfir o.- alar 52b/9

meşġūl o.- alar 114a/8, 117a/25

muḫalled o.- alar 119a/8

muntaẓır o.- alar 78a/28

muṭīʿ o.- alar 114a/22, 114a/8, 63a/6

mübtelā o.- alar 112a/22

Müslümān o.- alar 115b/17

müstaḥiḳ o.- alar 114a/11

müsteḥaḳ o.- alar 116a/6

mütenebbih o.- alar 83b/24, 90a/14

müttеʿiẓ o.- alar 77a/26

müʾmin o.- alar 116a/18

ṣabr idici o.- alar 65b/2

Yehūdi o.- alar 53b/15

o.- alardı 87a/15

ġālib o.- alardı 119b/3

helāk o.- alardı 120b/12, 86b/18, 87b/12

cemʿ o.- alum 108b/17, 109a/9

o.- am 89a/27, 89a/28

dervīş o.- am 65a/26

selāmet o.- am 72a/8

o.- an 110a/31, 112b/7, 61a/23, 65b/12, 65b/13, 76a/14, 82a/16, 91b/24, 92a/16, 95a/17, 96b/1, 96b/2, 97a/30

āzād o.- an 77a/8

delālet o.- an 86b/31

delīl o.- an 62a/9

dost o.- an 103a/3

ġālip o.- an 65b/12

ḥaḳ o.- an 95a/12

ḥarām o.- an 64a/9

ḫür o.- an 77a/15

lāyıḳ o.- an 118b/18

maʿṣiyet o.- an 109a/12

maḳbūl o.- an 53b/25

marżī o.- an 114b/21

müʾmin o.- an 66b/12, 94a/10

sebeb o.- an 118a/25

ṭanuḳ o.- an 95b/3

vācib o.- an 101b/15, 112a/21, 73a/3
vāḳıʿ o.- an 88a/11
ẕikr o.- an 109a/25
o.- ana 98a/21
ḳul o.- ana 76a/8
o.- anadur 66a/10
o.- anı 112a/24
ehl o.- anı 52b/11
emīn o.- anı 110a/17
emr o.- anı 101b/16
ḫāyin o.- anı 110a/18
minnetsüz o.- anı 91a/13
vācib o.- anı 115a/6
vācip o.- anı 66b/5, 70b/15
o.- anlar 116a/25, 53b/29, 81a/19, 98b/1
ʿāḳil o.- anlar 90a/13
ḥākim o.- anlar 68b/22
ḫāliṣ o.- anlar 85b/7
kāfir o.- anlar 56a/8
ḳorḳusında o.- anlar 53b/28
muḥsin o.- anlar 54a/3
muṭīʿ o.- anlar 74a/23, 94a/16
müʾmin o.- anlar 109a/15, 114a/21
Naṣrānī o.- anlar 53b/15
ṭanuḳ o.- anlar 95a/30
o.- anlara 106b/11, 80a/16
ʿāṣī o.- anlara 74a/24
kāfir o.- anlara 112a/8
kör o.- anlara 119a/23
maġrūr o.- anlara 100b/2
münkir o.- anlara 83b/24
müʾmin o.- anlara 103b/12
temyīz o.- anlara 62b/9
ẓālim o.- anlara 112a/9
ʿāṣī o.- anlardan 57a/3
ḳadem o.- anlardan 56b/25
kāfir o.- anlardan 117b/25
münḳād o.- anlardan 56b/24
ṣābit o.- anlardan 56b/26
tezyīn o.- anlardan 100a/1
o.- anlardur 57b/29
muḫālif o.- anlarıla 116b/17
müteferriḳ o.- anlaruñ 115a/11
ḥarām o.- anuñ 107a/24
tesmiye o.- anuñ 82b/18

o.- ar 88b/5

o.- ardur 61b/20

ḫilāf o.- ası 99a/3

mensūḫ o.- ası 98a/27

ṣaġ o.- ası 63a/29

vāḳıʿ o.- ası 117a/14

o.- asıdur 102a/17, 99a/3

o.- asın 86a/26, 90a/17, 99b/10

dervīş o.- asın 92a/23

muḥtāc o.- asın 92a/23

naṣīb o.- asın 82b/4

rāḥat o.- asın 60b/18, 60b/19

o.- asız 114a/19, 117a/30, 59b/1, 60a/8, 70a/13, 83a/18

berāber o.- asız 52b/9

cemʿ o.- asız 99a/27, 99b/12

emīn o.- asız 83a/25

helāk o.- asız 70a/13, 70a/16, 99b/12

ḥelāl o.- asız 70a/30

muʿtekif o.- asız 68a/28

münhezim o.- asız 99b/11

pāk o.- asız 58a/20

ṣābit o.- asız 83b/15

o.- avuz 110b/9

diri o.- avuz 61a/20

kāfir o.- avuz 51b/7

o.- aydı 103a/18, 117a/8, 67a/7, 75b/4

ġālib o.- aydı 89a/23

vāḳıʿ o.- aydı 104b/23, 62b/10

er o.- ayduḳ 63a/18

muṭīʿ o.- ayduñ 63a/5

er o.- ayduñuz 63a/18

o.- ayıdı 102b/6

o.- ayın 73a/22

meşġūl o.- ayın 76a/12

o.- dı 103b/27, 104a/24, 105b/8, 106a/19, 106b/16, 106b/24, 106b/28, 107b/28, 108a/30, 108b/20, 108b/8, 113a/3, 115a/9, 117a/13, 117b/29, 119a/29, 119a/30, 119b/21, 119b/5, 59a/26, 61a/31, 61a/7, 64b/17, 66b/1, 66b/5, 68a/13, 69b/22, 72a/10, 76a/24, 84b/18, 84b/5, 85a/17, 85b/10, 86a/30, 89a/22, 93a/17, 98a/17, 98a/18, 99b/1

ʿām o.- dı 68b/12, 69b/30, 73a/2, 73b/1

ʿāṣī̄ o.- dı 118a/23

aṣl o.- dı 70b/4

az o.- dı 74b/4

bāliġa o.- dı 104b/22

bāṭıl o.- dı 59a/20, 60a/17

cāiz o.- dı 67a/18

cemʿ o.- dı 106a/17

diri o.- dı 58a/24

feṯḥ o.- dı 119a/30

ġālib o.- dı 99b/6

ġālip o.- dı 68a/15, 74b/4

ġāyib o.- dı 104b/12

ḥāceti o.- dı 73a/6

ḥādiṯ o.- dı 88a/10

ḫalīfe o.- dı 54a/25

ḥāmile o.- dı 104a/13, 106a/18, 106a/9

ḥarām o.- dı 103b/28, 76a/4

ḫāyin o.- dı 110a/17

hebāenmensūra o.- dı 75b/2

helāk o.- dı 51b/21

ḳabīle o.- dı 57b/28

kāfir o.- dı 51a/19

ḳatı o.- dı 77b/8

lāzım o.- dı 68b/4

maʿlūm o.- dı 115a/10

maḥv o.- dı 101b/23

mānīʿ o.- dı 77a/2

melik o.- dı 85a/29

melūl o.- dı 87b/10

mensūḫ o.- dı 66b/30, 74b/24, 74b/25, 76a/29, 83b/1, 83b/2

meşaḳḳat o.- dı 96a/11

meşġūl o.- dı 108a/6, 56b/22, 77b/28

miḥnet o.- dı 63a/21

muḥkem o.- dı 57b/20

muḫtelif o.- dı 74a/20

muṭṭaliʿ o.- dı 51b/11

münhezim o.- dı 120a/16

münḳād o.- dı 111b/12, 111b/13

münḳalib o.- dı 99b/3

müsteḥab o.- dı 66a/22

müşābih o.- dı 113b/10, 55a/17, 55a/18

müştebih o.- dı 98a/31

müteşābih o.- dı 98b/6

nāzil o.- dı 101b/27, 102a/23, 108a/31, 110b/3, 110b/5, 110b/6, 111b/30, 114b/8, 119a/1, 54a/23, 55a/9, 55b/13, 62a/17, 64b/17, 68b/11, 74a/1, 74b/16, 90a/20, 98b/5

ne o.- dı 68b/27

nite o.- dı 73a/11

oruç o.- dı 68a/11

peşīmān o.- dı 119a/2

rāżı o.- dı 81b/10

saʿīd o.- dı 97b/28

ṣābit o.- dı 101a/18, 81a/13, 81a/6

ṣaġ o.- dı 106b/17

sebeb-i nüzūl o.- dı 59a/19

sebeb-i nüzūli o.- dı 68b/3

sıbṭ o.- dı 57b/28

şaḳī o.- dı 97b/27

şedīd o.- dı 96a/12

şehīd o.- dı 117b/30, 61a/6

tamām o.- dı 104a/23, 112b/25, 81b/9, 89a/26, 94a/31

Ṭūfān o.- dı 113a/28

vācib o.- dı 92a/4

vācip o.- dı 66b/30

vāḳıʿ o.- dı 105b/27, 106a/8, 114b/8, 117a/14, 51b/21, 53a/23, 61a/12, 61a/14, 61a/31, 74b/5, 83b/18, 85a/31, 89a/13

vārid o.- dı 80a/4

yaḳın o.- dı 120a/13

ẓāhir o.- dı 101a/9, 102a/28, 102b/1, 114b/10, 54b/10, 65b/14, 83b/29, 88a/17

zaḫmdār o.- dı 53a/24

żamīndār o.- dı 58a/10

o.- dılar 112a/10, 112a/7, 114b/15, 116a/11, 118a/2, 119b/13, 62a/4, 74a/17, 87a/14

ʿāṣī o.- dılar 116a/11

cemʿ o.- dılar 107b/30, 108b/22, 109a/20, 120b/23, 86b/11, 88a/9, 89b/8, 89b/9, 98a/3

emīn o.- dılar 75a/20, 75a/21

fāriġ o.- dılar 104b/15, 56b/14, 56b/20

ġāfil o.- dılar 87a/25

ġālib o.- dılar 117a/6, 119b/4, 119b/6

görklü ḳılıcı o.- dılar 53b/26

helāk o.- dılar 103b/21, 119a/15, 74a/17

kāfir o.- dılar 108a/20, 112a/16, 112a/4, 112a/6, 112b/2, 112b/4, 51a/18, 62a/4, 74a/21, 88a/26

maḥrūm o.- dılar 87a/25

mecrūḥ o.- dılar 120a/20, 65b/11

meşġūl o.- dılar 120b/2, 51b/14

muntaẓır o.- dılar 99b/1

muṭīʿ o.- dılar 103b/3, 107b/11, 74a/4, 85a/25

muṭṭaliʿ o.- dılar 51b/13

münhezim o.- dılar 120a/21, 99b/2

müteferriḳ o.- dılar 115a/9, 120a/19

peşīmān o.- dılar 108b/20

rāżı o.- dılar 73a/24

ṣābit o.- dılar 112b/2, 62a/4

selāmet o.- dılar 94a/22

şehīd o.- dılar 120a/20, 53a/24

şerīk o.- dılar 116a/10

vāḳıʿ o.- dılar 120a/20, 61a/13

yaḳın o.- dılar 114b/9

o.- duġı 114a/12, 74a/21

ʿemāret o.- duġı 90b/5

ḥaṣūr o.- duġı 105a/24

ḫoşnūd o.- duġı 79a/31

lāzım o.- duġı 81a/13

mensūḫ o.- duġı 114a/20

muḫayyer o.- duġı 67a/17

muḫtelif o.- duġı 62b/3

rıżāsı o.- duġı 62b/28, 99a/9

tiz o.- duġı 72a/20

vācip o.- duġı 66b/17

vāḳıʿ o.- duġı 93b/22

o.- duġıçun 106a/1

ḥāmile o.- duġın 105b/3

müʾeccel o.- duġında 95b/9

ḥelāl o.- duġınlayın 93b/24

mübtelā o.- duġınlayın 74b/6

ḥāmile o.- duġınuñ 105b/7

fāriġ o.- duġuñuzca 72a/28

lāyıḳ o.- duġı 57a/12

muḳadder o.- duġı 56b/6

ḥükm-i bāṭıl o.- duġına 52b/25
muṭīʿ o.- duḳ 96b/18
ḳarşu o.- duḳda 99b/15
ʿimāret o.- dukdan 54a/28
fāriġ o.- duḳdan 56b/18, 73b/19
maʿlūm o.- duḳdan 101a/30, 113a/15
ṣaḥīḥ o.- duḳdan 82b/15, 82b/17
tamām o.- duḳdan 93b/28
ẓāhir o.- duḳdan 53a/29, 55b/2, 87a/12
o.- duḳları 65a/7
mübtelā o.- duḳları 99a/11
müstaḥiḳ o.- duḳları 116a/11
şerīk o.- duḳları 101b/1
maḥbūs o.- duḳlarında 73b/24
cemʿ o.- duḳlarından 71b/2
o.- dum 98a/8
muṭīʿ o.- dum 81b/21
ʿāṣī o.- duñ 94b/30
ḥarām o.- duñ 77a/2
müteġayyir o.- duñ 68a/13
o.- duñuz 114b/6, 115a/31
helāk o.- duñuz 51a/1
kāfir o.- duñuz 115b/1
yaḳın o.- duñuzdı 114b/7
o.- dur 62a/24, 63a/28, 67b/14, 71a/12, 91a/4
baḥīre o.- dur 63a/26
o.- ıcaḳ 70a/10, 80b/25
bolluḳda o.- ıcaḳ 62b/16
germ o.- ıcaḳ 120a/7
ḳarşu o.- ıcaḳ 70a/18
tamām o.- ıcaḳ 94b/24
vāḳıʿ o.- ıcaḳ 99b/1
yaḳın o.- ıcaḳ 81a/27
mūṭīʿ o.- ıcılaruz 58a/22
beyān o.- ına 52b/8
ḥarām o.- ınan 64a/11, 64b/11
o.- ınca 106b/8
fāriġ o.- ınca 95b/15
fecr o.- ınca 68a/4
ḫuṣūmet o.- ınca 65a/2
tamām o.- ınca 67a/8, 82a/22, 83a/31, 98a/1
menfaʿat o.- ısar degül 63a/8
o.- ısar 100a/28, 102a/7, 102b/5, 106a/1, 106a/2, 106a/4, 115a/14,

115a/15, 115a/16, 59a/16, 79b/14, 85b/2, 94b/19
ʿuḳūbet o.- ısar 81b/18
bāḳī o.- ısar 100a/25
cezāsı o.- ısar 57b/7
dāyim o.- ısar 88a/28
fevt o.- ısar 100a/27
ḥisāb o.- ısar 63b/7
melik o.- ısar 84b/19
şehīd o.- ısar 119b/18
żāyiʿ o.- ısar 53b/8
o.- ısaram 98a/15
o.- ısardı 67a/6
vāṣıl o.- ısardur 65a/20
o.- ısarlar 116a/23
kāfir o.- ısarlar 56a/8, 56b/30
muḫalled o.- ısarlar 100b/5, 116a/31
mübtelā o.- ısarlar 63a/21
o.- ısarsız 117a/10
baʿṣ o.- maġa 116a/21
lāyıḳ o.- maġa 109b/7
melik o.- maġa 84b/19
tamām o.- maġa 81a/25
mücāzāt o.- maġçün 91a/29
ḳul o.- maġı 111a/1
meşġūl o.- maġı 105b/5
ḫalāṣ o.- maġıçun 93a/2
ḥisāb o.- maġıçun 94b/18
rāḥat o.- maġıçun 62a/8
sākin o.- maġıçun 117b/11
ṭanuḳ o.- maġıçun 95b/13
maʿlūm o.- maġıçundur 68b/31
melūl o.- maġıl 101b/15
ġālib o.- maġıla 86b/16
maḥrūm o.- maġıla 70a/14
vāḳıʿ o.- maġıla 70a/28
vāḳıʿ o.- maġımış 78b/9
o.- maġın 57b/2
ḥāṣıl o.- maġısa 64a/1
o.- madı 110b/30, 57b/20, 87a/23, 99b/2
kāfir o.- madı 51a/17, 51a/19
ḳāyim o.- madı 94a/1
muṭīʿ o.- madı 62b/29
sāḥir o.- madı 51a/20
vāḳıʿ o.- madı 104a/8
vāżıḥ o.- madı 98b/6

cemʿ o.- madılar 86b/11
ṣābit o.- madılar 84b/8
cemʿ o.- madın 82b/11
ḫalvet o.- madın 82b/21
nāzil o.- madın 53a/1
tamām o.- madın 77b/3, 82a/8, 83b/5
żarūret o.- madın 103a/6
o.- maduġı 109b/3
rıżāsı o.- maduġı 70a/26
muṭīʿ o.- maduġıçun 95a/2
rıżāsı o.- maduġı 54a/4
bāliġa o.- maduḳ 78b/22
muṭīʿ o.- maduñuz 109a/14
o.- maġa 100a/6
imām o.- maġa 56a/8
ḫod o.- maġı 53b/18
o.- maġıçun 93a/1
teysīr o.- maġıçun 53a/4
helāk o.- maġıla 54a/30
tamām o.- maġıla 51b/25
o.- maḳ 116a/29, 56a/19, 82b/10
ʿāṣī o.- maḳ 118a/22
berāber o.- maḳ 64a/7
cemʿ o.- maḳ 68a/7, 82a/30
emīr o.- maḳ 80a/22
ḫalīfe o.- maḳ 80a/22
ḥāmile o.- maḳ 106a/10
ḫāyin o.- maḳ 118a/26
kāfir o.- maḳ 75a/27
ḳāżı o.- maḳ 80a/22
meşġūl o.- maḳ 98a/17
müfti o.- maḳ 80a/22
nesḫ o.- maḳ 52b/17
üstāẕ o.- maḳ 90b/8
yalan o.- maḳ 52b/18
o.- maḳdan 105a/3, 87b/3, 96b/12
ġarḳ o.- maḳdan 97b/12
ḥasret o.- maḳdan 99a/10
helāk o.- maḳdan 64a/22
ḳāim o.- maḳdan 115b/23
laʿnet o.- maḳdan 61b/30
mürtekib o.- maḳdan 82b/6
uyanuḳ o.- maḳdan 93b/2
ʿālim o.- maḳdur 92a/31
dāyim o.- maḳdur 98b/13
ḥāṣıl o.- maḳdur 72a/3
ḥāẕıḳ o.- maḳdur 92b/1

muṭīʿ o.- maḳdur 103b/2
muvāfıḳ o.- maḳdur 92b/1
rāżı o.- maḳdur 103a/31
żāyiʿ o.- maḳdur 92a/18
bāṭıl o.- maḳlıġa 91a/7
helāk o.- maḳlıġa 114b/6
o.- maḳlıḳ 82a/29, 99a/7
mensūḫ o.- maḳlıḳ 103b/26
vācip o.- maḳlıḳ 66a/22
ḫayrlu o.- maḳlıḳların 115b/19
ḥāṣıl o.- maḳvar 75a/4
ẓāhir o.- maḳvar 75a/3
ḥāṣıl o.- mamışdı 105a/3
ḥarām o.- mamışdur 113a/16
o.- mañ 108b/10, 115a/8
ʿāciz o.- mañ 119a/25
ʿāṣī o.- mañ 117a/30, 69a/13, 95b/17
kāfir o.- mañ 60b/13
mümsik o.- mañ 70a/13
müteferriḳ o.- mañ 114b/2
o.- masa 64a/22, 66a/27, 70b/25, 78b/4, 79b/12, 79b/27, 82a/5, 82b/20, 94b/14
ḫaste o.- masa 67a/12
ḥāżır o.- masa 91a/8
ḳādir o.- masa 78b/1
kāfir o.- masa 51a/22, 61b/27
müsāfir o.- masa 67a/12
müstaḥiḳ o.- masa 61b/26
müsteḥaḳ o.- masa 112a/19
rāżı o.- masa 81b/23
revā o.- masa 114b/25
teʾsīr o.- masa 63b/25
o.- masun 66a/1, 80a/20, 80b/11, 83a/25
o.- maya 104a/30, 105a/23, 106a/26, 108a/21, 113b/12, 119a/11, 53b/28, 60b/6, 60b/7, 66a/11, 69a/30, 70b/28, 73b/2, 77a/9, 79b/4, 80a/12, 82a/19, 82a/23, 91b/14, 91b/16, 91b/20, 91b/22, 98b/5, 99b/20
ʿöẕr o.- maya 82b/18
çāre o.- maya 87a/22
dīndaş o.- maya 112a/19
göñlüñüz o.- maya 81a/28

günāh o.- maya 66a/24
ḥaḳḳı o.- maya 68b/11
ḥāmile o.- maya 78b/24
ḫayr o.- maya 75a/5
ḫoşnūd o.- maya 79a/30
iḫtimāl o.- maya 98b/2
kāfir o.- maya 54a/27, 79a/14, 91b/25
māniʿ o.- maya 72a/22
mensūḫ o.- maya 112b/11
muṭīʿ o.- maya 79a/8
mużṭarr o.- maya 64b/13
rāżı o.- maya 64a/30, 79a/23
şerīk o.- maya 77b/24
ṭalep idici o.- maya 64a/29
teklīf o.- maya 54b/21
tereddüd o.- maya 103a/5
teʾḫīr o.- maya 95b/9
vāḳıʿ o.- maya 94a/11, 95b/8, 99b/18
ẓāhir o.- maya 98b/8
żāyiʿ o.- maya 95b/6
ziyāde o.- maya 66b/1
meşaḳḳat o.- mayacaḳ 114a/18
o.- mayadı 86b/19, 86b/20, 86b/21
o.- mayalar 90a/15
ʿāṣī o.- mayalar 114a/8
giriftār o.- mayalar 63b/21
ḫāyin o.- mayalar 110a/27
mevṣūf o.- mayalar 115b/22
żāl o.- mayalar 77a/26
muṭīʿ o.- mayalum 109a/12
o.- mayan 113a/11
o.- mayanlar 85b/7
īmān o.- mayanlar 53a/9
o.- mayanlara 70a/9
muḫliṣ o.- mayanları 85b/14
ġāfil o.- mayanlarıçun 100b/4
o.- mayanlaruñ 115a/12
o.- mayanuñ 110a/25
muṭīʿ o.- mayası 109a/17
o.- mayasın 90a/17
ġāfil o.- mayasız 83a/4
o.- mayaydı 111a/11
o.- mayıcaḳ 119a/9
ḥāmile o.- mayıcaḳ 78b/28
żarūret o.- mayıcaḳ 64a/19

o.- mayınca 63b/17, 69b/1, 69b/28, 70b/2
erte o.- mayınca 68a/21
irādeti o.- mayınca 52a/12
mübtelā o.- mayınca 74b/7
müʾmin o.- mayınca 77a/19
o.- mayup 103b/7, 113b/13, 64b/18
kāfir o.- mayup 52a/5
zāʾil o.- mayup 75a/29
o.- maz mı 64b/4
o.- maz 103b/10, 104a/25, 105a/23, 106b/14, 106b/20, 111a/9, 117b/11, 118a/31, 52b/10, 66b/11, 76b/5, 79b/13, 82b/21, 84b/25, 90a/13, 96a/20
ʿālim o.- maz 52a/21
ʿārıż o.- maz 87b/1, 97b/5
cāiz o.- maz 78a/12
cemʿ o.- maz 62a/22
emīn o.- maz 102b/4
ġālib o.- maz 57a/2
günāh o.- maz 61b/13, 64a/31, 66b/10, 72b/3, 78a/17, 82a/17, 82a/8, 95b/10
günahkār o.- maz 64b/5
ḥācet o.- maz 80a/29
ḫālī o.- maz 114a/11
ḥāmile o.- maz 106a/16
ḫayr o.- maz 76a/14, 94a/15
ḥelāl o.- maz 80a/12, 80b/7, 81a/5
ḥüccet o.- maz 94b/26
itmiş o.- maz 78b/5
ḳabūl o.- maz 79a/12
lāyıḳ o.- maz 56a/8
lāzım o.- maz 78b/6
maḳbūl o.- maz 53b/17
melūl o.- maz 60b/20
muʿazzeb o.- maz 76a/31
muḥkem o.- maz 95a/25
mübtelā o.- maz 76a/17
müteʿarrıż o.- maz 87b/2
naḳṣ o.- maz 93a/24
rāżı o.- maz 108a/24
revā o.- maz 81a/13
ṣaḥīḥ o.- maz 95b/23

ṣāliḥ o.- maz 62a/22
sebeb o.- maz 118b/1
vācib o.- maz 78b/30, 83b/11
vāḳıʿ o.- maz 72a/23, 78b/10, 78b/23, 78b/4
zāʾil o.- maz 97b/5
ziyānlu o.- maz 73a/27
muṭīʿ o.- mazam 51b/8
duḫūl o.- mazdan 83b/12
ḥācet o.- mazdı 54a/12
ḥaṣīṣ o.- mazdı 54a/15
cemʿ o.- mazın 80b/17
ḫālī o.- mazlar 96b/13
ḫoşnūd o.- mazlar 55a/28
muṭīʿ o.- mazlar 102a/7, 92b/21
rāżı o.- mazlar 55a/31
muṭīʿ o.- mazlarsa 101b/15, 109a/14
o.- mazsa 100b/14, 70b/5
muṭīʿ o.- mazsa 79b/16
rıżāsı o.- mazsa 81b/25
tesmiye o.- mış ise 82b/17
o.- mış 54b/1, 85a/17
bāliġa o.- mış 78b/28
ḳatıraḳ o.- mış 62b/31
muṭīʿ o.- mış 103b/10
müteġayyir o.- mış 68a/12
rıżā o.- mış 81b/24
vācib o.- mış 56a/17
vāḳıʿ o.- mış 106b/30, 64b/26
virān o.- mış 89a/15
o.- mışdan 113a/6
o.- mışdı 105a/19, 119b/8, 74a/19
cemʿ o.- mışdı 85a/30
dost o.- mışdı 76b/31
fevt o.- mışdı 119b/24
ḥelāl o.- mışdı 113a/6
o.- mışdur 110a/28, 87b/25, 94a/1
cemʿ o.- mışdur 60b/31
ḥarām o.- mışdur 113a/10, 113a/5
naḳl o.- mışdur 96a/26
nāzil o.- mışdur 54b/14
ṣābit o.- mışdur 113b/21, 66a/20, 80a/23
ṣadr o.- mışdur 100b/20
ṭopraḳ o.- mışdur 106b/31
vārid o.- mışdur 92b/10
ziyāde o.- mışdur 114a/31

ḥelāl o.- mışı 113a/18, 96b/30
mecrūḥ o.- mışlardı 120a/26
o.- mışlardur 83b/27
helāk o.- mışlardur 112b/4
muntaẓır o.- mışlardur 73b/16
muṭīʿ o.- mışlardur 111b/11
żaʿīf o.- mışlardur 66b/25
bāṭıl üzre o.- mışsız 52b/27
muntaẓır o.- mışuz 112a/30
münḳād o.- mışuz 57b/1
Müslümān o.- mışuz 108b/5
o.- mıyacaḳ 116a/5
o.- sa 105b/10, 112b/4, 114b/25, 62b/10, 63a/13, 63a/29, 65b/26, 66b/23, 67a/14, 69a/6, 69a/8, 70b/12, 78a/12, 78b/27, 79a/21, 79b/29, 81b/23, 82a/6, 82b/21, 84b/20, 85a/2, 90b/1, 90b/4, 94b/13, 95b/25
ʿaḳlsız o.- sa 95a/18
aç o.- sa 64b/9
ʿemāret o.- sa 90b/2
arıñı o.- sa 79a/24
cāhil o.- sa 90b/3
ḫalvet o.- sa 82b/20
ḫāmile o.- sa 78b/25
ḫasta o.- sa 66b/22
ḫaste o.- sa 67a/14
ḫāżır o.- sa 67a/12
iḫtiyācı o.- sa 64b/29
ḳādir o.- sa 78b/4
kāfir o.- sa 118a/19, 61b/21, 70a/17, 88a/19
ḳöḳ o.- sa 90b/3
muḥṣan o.- sa 101b/31
muḫtāc o.- sa 64b/9
muṣirr o.- sa 118a/8
muṭīʿ o.- sa 63a/6, 93b/30
mużṭarr o.- sa 64a/28
müyesser o.- sa 61a/2
rāżı o.- sa 103a/4, 95b/26
recʿ o.- sa 79a/4
rūşen o.- sa 98b/7
ṣaġ o.- sa 63a/31, 67a/12, 90b/2
ṣayru o.- sa 78a/31, 78b/1
seferde o.- sa 78b/2
taḳarrüb o.- sa 111a/11
tamām o.- sa 81b/13

vācip o.- sa 56a/14

vāḳıʿ o.- sa 66a/17

vaṣīsi o.- sa 95a/21

żaʿīf o.- sa 95a/18

ziyāderaḳ o.- sa 80a/2

cemʿ o.- salar 106a/13

fāriġ o.- salar 71b/16

ḫalvet o.- salar 117a/5

peşīmān o.- salar 119a/4

rāżı o.- salar 82a/7

ṣābit o.- salar 119b/3

o.- sañuz 53a/25, 67b/2, 82b/27

āmīn o.- sañuz 95b/24

fāriġ o.- sañuz 71b/18

seferde o.- sañuz 95b/21

o.- sayıdı 63a/18

o.- sun 113b/9, 114b/20, 118a/30, 118b/16, 118b/17, 118b/26, 120a/27, 120a/28, 62b/17, 62b/18, 65b/22, 68b/23, 69a/29, 75b/14, 77a/18, 78b/25, 78b/26, 79a/13, 82a/21, 83a/25, 90a/26, 96b/4, 96b/7

ʿabd o.- sun 65b/22

ʿālim o.- sun 54b/5

ʿāṣī o.- sun 64a/28

aṣṣılu o.- sun 73a/27

beşāret o.- sun 120b/8

cāriye o.- sun 77a/21

er o.- sun 51a/22

farż o.- sun 92b/30

fidā o.- sun 120a/11

ḫayr o.- sun 72b/8

ḫür o.- sun 65b/22

ḫürre o.- sun 77a/21

kitābī o.- sun 77a/22

muʿtemir o.- sun 70b/4

muḥarrer o.- sun 104a/14

muṭīʿ o.- sun 81b/15

mübārek o.- sun 84a/13

mütemettiʿ o.- sun 70b/5

naḳd o.- sun 95b/11

neẕr o.- sun 63a/30

rāżı o.- sun 66a/1, 80a/20, 80b/10

ṣadaḳa o.- sun 84a/10

şifā o.- sun 120b/31

o.- uban 106a/26, 83a/22

beyān o.- uban 97b/18

cemʿ o.- uban 88b/4

ḥanīf o.- uban 57b/18

ḥisāb o.- uban 101b/5

maġrūr o.- uban 102a/8

muṭīʿ o.- uban 69a/28

ṭoġru o.- uban 57b/18

vekīl o.- ucı 94a/6

o.- uñ 111a/12, 111a/7, 114a/19, 117a/7, 117a/8, 117a/9, 60a/4, 60b/25, 60b/26, 69a/13, 83a/2

ayruḳ o.- uñ 77b/2

cemʿ o.- uñ 89b/7

faḳīh o.- uñ 111a/7

ḥirimli o.- uñ 69a/12

kāfir o.- uñ 110a/1

ḳul o.- uñ 111a/1, 111a/7

lāzım o.- uñ 58a/19

meşġūl o.- uñ 64a/1

muṭīʿ o.- uñ 103b/5, 103b/6, 107a/28, 114a/7, 118a/29, 52b/5, 73a/15

muṭīʿ o.- un 118a/29

münḳād o.- uñ 69a/16

Müslümān o.- uñ 108b/4

Naṣrānī o.- uñ 57b/16, 58a/8

rāżı o.- uñ 108b/25, 119a/27

ṣābit o.- uñ 114a/18, 57a/20, 73b/7

ṭanuḳ o.- uñ 109a/14, 111a/29, 71b/14

Yehūdi o.- uñ 57b/16

Yehūdī o.- uñ 58a/8

zevāde o.- uñ 71a/13, 71a/14

ṭalep o.- una 78b/13

suʾāl o.- unacaḳ degül 57b/9

ḥarām o.- unan 64a/21, 64a/9

vaʿde o.- unan 73b/18

ḥarām o.- unandan 64a/16

o.- unca 57a/23

defʿ o.- unca 104b/24

fecr o.- unca 68a/24

ḥāṣıl o.- unca 78b/19

ẓāhir o.- unca 68a/18

rıżā o.- unsa 81b/13

o.- up 103a/2, 104b/10, 115a/16, 116a/22, 62b/9, 67b/4, 88a/28, 92b/7, 97a/24, 97a/25, 97a/26

ʿāciz o.- up 91b/17

ʿāḳ o.- up 64a/25

ʿāṣī o.- up 114a/11, 117b/6, 51a/29, 64a/24, 76a/17, 97b/21

ʿöẕr o.- up 83b/5

āsīr-i şehvet o.- up 90a/14

āzād o.- up 104a/18

bāṭıl o.- up 101b/23, 75b/2

beşīr o.- up 55a/23

beyān o.- up 108b/15

cemʿ o.- up 104b/6, 106a/13, 106b/12, 107b/21, 107b/31, 119b/12, 68a/26

dāyim o.- up 119a/5

emīn o.- up 70b/14

fāriġ o.- up 100a/17, 56a/21, 70b/17, 70b/26

feṭḥ o.- up 54a/30

ġāfil o.- up 83a/14

ġālib o.- up 84a/31

ġālip o.- up 68a/9, 70a/11

ġarḳ o.- up 103b/21

giriftār o.- up 100a/16

gümrāh o.- up 112b/3

ḥaḳīḳat o.- up 68a/23

ḫalvet o.- up 100b/18

ḫarc o.- up 92a/17

ḥarīṣ o.- up 52a/5

ḥāṣıl o.- up 106a/18

ḫaşm o.- up 101b/8

ḥaşr o.- up 64b/30

helāk o.- up 83b/21, 99a/26

ḫoş o.- up 62b/15

ḥüccet o.- up 83b/24

ırak̟ o.- up 112a/17

ıssı o.- up 60b/19

kāfir o.- up 101b/4, 111a/15, 114a/9, 62a/6, 75b/1, 87a/14, 99a/6

ḳahr o.- up 99b/12

ḳarşu o.- up 85b/23

lāzım o.- up 110a/22

maġrūr o.- up 74a/14, 87a/24, 90a/9, 92b/13

maḥfūẓ o.- up 67a/7

maḫẕūl o.- up 120a/1

mālik o.- up 81a/26

mecrūḥ o.- up 120a/24

melūl o.- up 117a/13

meşġūl o.- up 90a/8, 98a/5

muḫalled o.- up 115b/3

muḥżır o.- up 70b/1

muḳayyed o.- up 83a/14

muntaẓır o.- up 73b/16, 79a/3, 82a/15

musallaṭ o.- up 75a/7

muṭīʿ o.- up 103a/31, 103b/12, 103b/6, 111b/17, 113b/25, 54b/24, 56b/25, 61a/22, 65b/3, 79a/27, 95b/17

muttaṣıf o.- up 63b/26

mużṭarr o.- up 64a/21, 64b/5, 64b/6, 64b/9

müdebbir o.- up 119b/13

mülāzım o.- up 104a/15, 88a/13

mülzem o.- up 59a/7, 88b/29

münḳād o.- up 111b/10, 62b/9

münḳaṭiʿ o.- up 51b/25, 53b/31

müsāfir o.- up 95b/21

müteferriḳ o.- up 74a/20, 89b/7

müteġayyir o.- up 89b/1

müteḫayyir o.- up 120a/31

mütenebbih o.- up 83b/15

nā-çār o.- up 64a/20, 92a/10

nesḫ o.- up 52b/15, 52b/24

nevmīd o.- up 117b/26

neẕīr o.- up 55a/23

nuṣret o.- up 99b/6

nuṭfe o.- up 97b/29

peşīmān o.- up 115a/24, 81b/10

pīr o.- up 92a/22

rāżı o.- up 116a/10, 118a/24, 55a/27, 77b/12

ṣābit o.- up 114a/22, 57a/24

ṣavāblu o.- up 92b/1

şāẕ o.- up 115a/18

şefīʿ o.- up 77b/22

şerīk o.- up 76b/19

taġyīr o.- up 99b/3

tamām o.- up 56a/12, 77b/3, 81a/26, 93b/24

Ṭūfān o.- up 74a/17

ṭuzaḳ o.- up 100a/16

vāḳıʿ o.- up 111a/2, 114b/15, 54b/9, 56a/18

yüsret o.- up 94b/14

żaʿīf o.- up 68a/12

żarūrī o.- up 86b/9

ḥelāl o.- ur mı 64b/4
o.- ur 100b/29, 101b/13, 102b/13, 102b/14, 103a/28, 105a/28, 106a/8, 107b/13, 110a/29, 115a/6, 116b/19, 116b/20, 117b/12, 118a/20, 119a/19, 52a/31, 54b/2, 54b/26, 55a/11, 55a/4, 55a/6, 59a/3, 61a/26, 61a/4, 62a/6, 62b/31, 65a/8, 66b/11, 68b/29, 76b/1, 78a/30, 79b/13, 80a/25, 81a/30, 82b/12, 85b/21, 87b/6, 89b/22, 90a/28, 90b/3, 91b/6, 92a/3, 92a/4, 92b/15, 92b/3, 98b/19, 98b/20, 99b/1
ʿādī o.- ur 64b/14
ʿāṣī o.- ur 79b/8
azıtmış o.- ur 53a/19
beyān o.- ur 110a/9
bilmemiş o.- ur 52a/22
cāiz o.- ur 78b/3, 95b/12
cemʿ o.- ur 92b/4
dimek o.- ur 52a/20, 52a/31, 60b/3
diyecek o.- ur 55a/7
emīn o.- ur 113b/2, 113b/3, 56a/19
fevt o.- ur 66a/8
ġālib o.- ur 99b/19
günahkār o.- ur 79a/11
ḥanīṣ o.- ur 78a/31
ḥarām o.- ur 109a/9, 56a/19, 81b/11
ḥāṣıl o.- ur 102a/25, 104b/30, 106a/6, 112a/21, 115a/11, 65b/6, 72a/16, 80b/7, 93a/23, 93b/13, 94a/21
helāk o.- ur 67a/25, 70a/17, 99b/31
ḥelāl o.- ur 64b/7, 64b/8, 68b/10, 81a/14
kāfir o.- ur 103a/4, 113b/5, 118a/19, 51a/18, 52a/3, 52a/9, 59a/12, 68b/18, 70a/16, 92a/2
kāmil o.- ur 109a/19, 93a/23
laġv o.- ur 78a/17, 78a/20, 78b/6
lāzım o.- ur 66b/25, 68b/31, 82b/17, 82b/21, 82b/27, 94a/29, 95a/20
maʿlūm o.- ur 76b/8
maʿṣīyet o.- ur 78a/9

maġrūr o.- ur 99a/12

maḥrūm o.- ur 90b/5

maḥv o.- ur 96a/21

mālik o.- ur 80b/8

meşġūl o.- ur 100a/9, 60b/16

muʿaẕẕeb o.- ur 64b/31, 76b/1

mūlī o.- ur 78a/30

muṭīʿ o.- ur 59a/11

muṭmaʾin o.- ur 85a/9

muvāfıḳ o.- ur 92b/4

müstaḥiḳ o.- ur 100a/8

müyesser o.- ur 61a/2

müʾmin o.- ur 52a/3, 52a/9

ögrenmemiş o.- ur 52a/23

recʿ o.- ur 80a/25

recʿat o.- ur 80a/29, 80a/30

ṣaġ o.- ur 106b/11

sāḳıṭ o.- ur 78b/3

sebeb o.- ur 100a/6, 118a/21, 52a/10, 52a/11, 91a/7

ṣevāb o.- ur 92b/31

şaşı o.- ur 77b/18

taḥḳīḳ o.- ur 101b/14

taḫlīd o.- ur 76b/1

ṭalāḳ o.- ur 78b/5, 78b/8

tamām o.- ur 68b/28, 69a/1, 78b/29

telef o.- ur 94a/14

vācib o.- ur 73a/3, 82b/15

vācip o.- ur 63b/7

vāḳıʿ o.- ur 61b/25, 61b/28, 78b/11, 83a/14, 87b/3

vāṣıl o.- ur 114a/6

ẓāhir o.- ur 73a/17

żarar o.- ur 67a/28

żāyiʿ o.- ur 92b/16, 92b/23

ziyāde o.- ur 62b/19, 67a/26, 68b/28

o.- urġavuz 63b/26

o.- urdı 102a/3, 104a/26, 104b/29, 117b/15, 71a/9, 84b/15, 84b/16, 86a/18, 86a/20

ḥarām o.- urdı 66b/20

helāk o.- urdı 108b/28

kāfir o.- urdı 52a/5

meşġūl o.- urdı 104b/25

müʾmin o.- urdı 52a/4

ẓāhir o.- urdı 54a/12

o.- urduñuz 53a/25

o.- urlar mı 84a/9

o.- urlar 115b/22, 116a/24, 84a/9

kāfir o.- urlar 116a/9

meşġūl o.- urlar 116b/4, 88b/31

muʿaẕẕeb o.- urlar 74a/5

mübtelā o.- urlar 52a/14

münhezim o.- urlar 115b/28

rāżı o.- urlar 100b/24

şād o.- urlar 117a/15

żaʿīf o.- urlar 85b/8

o.- urlardı 85b/27

ġālib o.- urlardı 119b/4

helāk o.- urlardı 86b/21

o.- urlarsa 109a/17, 109a/3, 115b/30

īmān getüresi o.- urlarsa 58a/4

münḳād o.- urlarsa 103b/7

ṭuyucaḳ o.- urlarsa 54a/29

mübāḥ o.- urmış 64b/13

o.- ursa 100b/9, 104a/13, 104a/16, 109a/18, 111a/22, 113a/2, 116a/5, 117a/14, 118b/7, 120b/22, 53a/5, 53b/6, 54b/3, 60b/20, 60b/28, 62b/17, 63a/29, 64b/1, 66a/7, 66b/24, 67a/25, 76a/21, 77a/13, 77a/20, 77b/3, 78b/8, 79a/11, 79a/12, 79a/16, 79a/17, 79a/18, 79a/8, 79a/9, 79b/8, 80b/11, 80b/21, 80b/27, 83b/4, 84b/4, 90b/6, 91a/1, 92b/7, 95a/8, 97b/4

ḫaşm o.- ursa 77b/31

ḥelālleşmeyiceḳ o.- ursa 80a/10

ḥükm o.- ursa 100b/26

müyesser o.- ursa 70a/29, 70b/18, 70b/23

recʿ o.- ursa 79a/1, 80b/10

revā o.- ursa 77a/3

rıżāñ o.- ursa 77a/3

ṣaġ o.- ursa 66b/24

vācib o.- ursa 82a/6

vāḳıʿ o.- ursa 78b/13

yerine gelesi o.- ursa 63a/30

o.- ursañ 110a/19, 120b/26, 120b/27, 81b/11

gösteresi o.- ursañ 59b/9

mütābaʿat ḳılası o.- ursañ 55b/3, 59b/12

namāz ḳılası o.- ursañ 59b/13

o.- ursañuz 113b/26, 117a/16, 60a/4, 76b/18, 92b/28

lāzım o.- ursañuz 95b/15

ölesi o.- ursavuz 61a/20

o.- ursın 59b/14

ʿāṣī o.- ursın 63a/4

helāk o.- ursız 73b/11

muʿaẕẕeb o.- ursız 69a/15

mülāzım o.- ursız 115b/21

helāk o.- uruz 85a/31

nuṣret o.- usar 115b/29

muḥtāc o.- usardı 64a/20

o.- usarlar 99a/16

ṣaḥīḥ o. 57b/24

olın - -18- olunmak, gerçekleştirilmek.

krş. **olun-**.

emr o.- a 115a/22

ḥisāb o.- a 98a/13

ḳażā o.- a 67a/20

ḳışāṣ o.- a 65b/22

nidā o.- a 98a/13

telḳīn o.- akidi 118b/15

farż o.- an 65b/4

ḥarām o.- an 118a/30

ḥisāb o.- an 72a/24

mālik o.- an 80a/31

nehy o.- an 76b/7

ẕikr o.- an 64b/30, 68a/28

baʿṣ o.- duñ 89a/29

boş o.- mışsın 80a/25

ġālib o.- up 99b/11

maḥrūm o.- ur 75a/7

o.- uruz 116a/29

olmaḳlıġ -2- olma, gerçekleşme, meydana gelme.

mużṭarr o.+ ıla 64b/7, 64b/8

olun - -148- olunmak, gerçekleştirilmek.

krş. **olın-**.

ʿahd o.- a 116a/4

beyān o.- a 81a/20

ġālib o.- a 99a/26

ḥükm o.- a 102a/6

ḳabūl o.- a 112a/27, 112b/1

nezʿ o.- a 111a/15

nikāḥ o.- a 78b/23

taḳdīr o.- a 82a/30

ẕikr o.- a 105a/19, 107a/25, 63b/1

ẓulm o.- a 115b/8

o.- an 102b/31, 74a/29, 98b/21

ṭaleb o.- an 110b/4

ẕikr o.- an 105b/22, 110b/14, 110b/23, 115b/6

ḥarām o.- andan 64a/14

vācib o.- andan 61b/13

ḥisāb o.- anlar 72a/24

vaḥy o.- aydı 105b/10

suʾāl o.- caḳ degülsin 55a/25

o.- dı 96b/7

ʿarż o.- dı 96a/17

ʿibādet o.- dı 113a/28

āsān o.- dı 65b/30

berāber o.- dı 64a/7

beyān o.- dı 108b/9, 51a/20

esīr o.- dı 117b/27

farż o.- dı 65b/15, 66b/15, 66b/16, 67a/2, 75a/1

fetḥ o.- dı 119a/30

ḥarām o.- dı 113a/9, 69b/21, 76a/22

ḥelāl o.- dı 66b/19, 77a/14

irşād o.- dı 114a/5

ḳabūl o.- dı 56b/21

menʿ o.- dı 66b/30

mensūḫ o.- dı 114a/13, 65b/19, 66a/19, 66a/22

mescid o.- dı 97a/20

muʿāyene o.- dı 101a/18

mübāḥ o.- dı 68a/17

nāzil o.- dı 74b/4

nidā o.- dı 105b/9, 89a/30

rivāyet o.- dı 51a/25, 71b/11, 76a/5

taḥrīż o.- dı 93b/8

vācip o.- dı 66a/14

vażʿ o.- dı 113a/22, 116a/3

zaḫm o.- dı 117b/29

ẕikr o.- dı 72a/6, 73a/6, 98a/2

ibtilā o.- dılar 74b/8

beyān o.- dıydı 53a/30

o.- duġı 102a/14, 93b/27

emr o.- duġı 94b/27, 95a/4

menʿ o.- duġı 105b/4

vaḥy o.- duġılayın 105b/11

beyān o.- duḳdan 59b/13

duḫūl o.- duḳdan 83b/10

nuṣret o.- dum 97a/11

tafżīl o.- dum 97a/19

feṯḥ o.- madı 119a/31

cimāʿ o.- madın 82b/16

duḫūl o.- madın 83b/11

duḫūl o.- maduġa 82a/21

tesmiye o.- maduḳ 82b/21

ḳışāṣ o.- maḳ 65b/15

ḥükm o.- maḳda 66a/4

tesmiye o.- mamış 83b/10

o.- masun 82b/16

ʿuḳūbet o.- maya 102a/18

cimāʿ o.- maya 78b/11

ḫarc o.- maya 99a/9

ḳabūl o.- maya 70a/15, 87a/22

ḳışāṣ o.- maya 56a/15

kiẕb o.- maya 57b/24

muḳātele o.- maya 69a/23

naḳṣ o.- maya 102a/18, 103a/16

şübe o.- maya 69a/4

tesmiye o.- maya 83b/12

żarar o.- maya 82a/2, 95b/12

ẓulm o.- maya 94b/11

ẓulm o.- mayısar 94b/19

żabṭ o.- mayup 62b/11

ʿafv o.- maz 94a/3

ʿiḳāb o.- maz 80a/2

ʿuḳūbet o.- maz 93b/31

inkār o.- maz 116a/24

ḳabūl o.- maz 112b/2, 91b/31

suʾāl o.- maz 87a/18

ẓulm o.- maz 102a/19

nehy o.- mazdan 93b/31

duḫūl o.- mış 82a/21

farż o.- mış 65a/30, 83a/2

icābet o.- mış 97a/17

tesmiye o.- mış 83b/9

defn o.- mışdı 106b/23

beyān o.- mışdur 109b/20, 111a/23

bünyād o.- mışdur 113a/23

cemʿ o.- mışdur 97a/30

farż o.- mışdur 113b/3, 80a/20

ḥarām o.- mışdur 113a/8

nesḫ o.- mışdur 54b/13

rivāyet o.- mışdur 83a/9

ẕikr o.- mışdur 80a/31

ẕikr o.- mışıdı 67a/16

melʿūn o.- mışlardur 94a/7

daʿvet o.- sañuz 73a/15

ḥabes o.- sañuz 70a/28

menʿ o.- sañuz 70a/28

tesmiye o.- sun 82b/16

beyān o.- up 69a/4

defʿ o.- up 64a/21

ilhām o.- up 51a/24

ʿaẕāb o.- ur 80a/10

beyān o.- ur 110a/10

mālik o.- ur 80b/6

suʾāl o.- ur 87a/17

ʿiḳāb o.- urdı 96a/15

daʿvet o.- urlar 102a/5

on -11- on (10).

o. 100a/13, 111b/30, 118b/17, 57a/21, 69a/22, 70b/27, 78a/10, 78a/11, 82a/15, 83b/1, 91b/6

on dört -1- on dört (14).

o. 61a/6

oñurḳa -1- bel kemiği, omurga.

o.+ larıla 115a/29

on beş -2- on beş (15).

o. 102b/12, 102b/14

on iki -4- on iki (12).

o. 107b/30, 107b/7, 57b/27, 86b/12

on iki biñ -1- on iki bin (12.000).

o. 100a/12

on sekiz -3- on sekiz (18).

o. 109b/25, 58b/16, 83b/18

on yidi -1- on yedi (17).

o. 109b/25

ordu -1- ordu.

o.+ ġı 117b/15

orta -10- iki uçtan veya bütün noktalardan aynı uzaklıkta olan yer.

o.+ da 62b/10

o.+ larında 101b/3, 111a/2, 79a/5, 80a/6

o.+ sın 53a/18

o.+ sında 104b/20, 107b/27

o.+ ya 108a/1

o. 83a/17

ortaḳ -1- birlikte iş yapan kimseler.

o. 109a/10

ortaḳlıġ -1- birlikte iş yapma.

o.+ ı 87b/13

orta namāz -3- ikindi namazı.

o.+ dan 83a/12

o.+ uñuzı 83a/3

o. 83a/16

oruc -14- [Far.] İslam dîninin beş şartından biri olan, imsaktan güneş batıncaya kadar yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durma şeklindeki ibadet. krş. **oruç**.

o.+ da 97a/2

o.+ ın 68a/9

o.+ unı 67a/13

o. ṭutalar 66b/30

o. ṭutarsa 67a/26, 67a/27

o. ṭutmaġa 66b/22, 66b/31

o. ṭutmadılar 66b/28

o. ṭutmaḳ 66b/28, 67a/18, 67a/2

o. 118a/31, 97a/2

oruç -11- [Far.] İslam dîninin beş şartından biri olan, imsaktan güneş batıncaya kadar yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durma şeklindeki ibadet. krş. **oruc**.

o. oldı 68a/11

o. ṭut 70b/10

o. ṭuta 70b/13, 70b/26, 78a/13

o. ṭutduḳları 69a/2

o. ṭutmaġa 66b/25

o. ṭutmaḳdan 93b/2

o. ṭutmaya 79a/12

o. 79a/31, 79b/5

orundula - -1- yerleşmek.

o.- duk 57a/9

orundulan - -1- yerleştirilmek.

o.- up 57a/11

ʿOṯmān -2- [Ar.ö.i.] ilk Müslümanlardandır. Hz. Muhammed'in (S.A.V.) damatı ve üçüncü halifedir.

ʿO.+ ıla 90a/19

ʿO. 90a/25

ot -3- bitki.

o.+ ı 56a/31

o.+ lar 86b/19

o. 86b/19

otlu -1- otu olan.

o. 90b/4

otur - -19- oturmak.

o.- a 79a/27, 79b/29

o.- alum 119b/29

o.- dı 68a/26, 89a/17

o.- duġı 119a/20

o.- duġı 56a/16

o.- maḳ 119b/29, 75a/5

o.- maya 79a/15

o.- maz 87b/30

o.- mışken 68a/25

o.- sunlar 82a/15

o.- up 66b/25, 79a/28

o.- ur 102b/21, 119a/19

o.- urken 96b/22

o.- urlardı 120b/3

otuz -2- otuz (30).

o.+ dur 98b/19

o. 120a/25

otuz biñ -1- otuz bin (30.000).

o. 112b/24

otuz iki -1- otuz iki (32).

o. 55b/13

oyna - -2- oynamak, eğlenmek, oyalanmak.

o.- mağıla 68b/22

o.- maḳ 80a/13

oyun -3- oyun, eğlence.

o.+ a ṭutmañ 81a/31

o.+ a 81b/1

o.+ lardan 80a/13

Ö

öc -1- bahis; intikam.

ö.+ inden 101b/3

öde - -1- ödemek. krş. **öte-**.

ö.- mek 68b/31

ödünç -2- geri vermek veya almak üzere verilen veya alınan şey.

ö. vire 84a/15

ö. virürem 90a/23

ögred - -4- öğretmek. krş. **ögret-**.

ö.- e 79b/5, 79b/6, 79b/7

ö.- ürsiz 111a/13

ögren - -18- öğrenmek.

ö.- di 51b/15, 51b/28, 52a/23

ö.- e 52a/22, 79b/6, 79b/8, 97a/31

ö.- mege 52a/4

ö.- megi 52a/2, 52a/3, 52a/5

ö.- mek 52a/21

ö.- mekden 52a/7

ö.- memiş olur 52a/23

ö.- üñ 97a/24, 97a/26

ö.- ürler 52a/13

ö.- ürlerdi 52a/10

ögret - -3- öğretmek. krş. **ögred-**.

ö.- di 71a/28

ö.- diler 51a/18

ö.- eler 52a/6

ögüt -1- öğüt.

ö. 119a/23

ögütle - -1- öğütlemek.

ö.- yüp 95a/25

ögütlen - -6- öğüt almak.

ö.- e 92a/29

ö.- eler 99a/15

ö.- mez 92b/14, 98b/25

ö.- üp 103a/20, 81b/4

öküs -1- öküz, erkek sığır.

ö. 100a/13

öl - -43- ölmek, vefat etmek.

ö.- deci 56a/19

ö.- di 117b/27, 120b/22, 120b/5, 76a/13

ö.- diler 112b/4, 83b/26, 89a/6

ö.- dügi 57a/27

ö.- dükden 62b/5, 89a/21

ö.- dükleri 85b/20

ö.- eli 107a/6

ö.- ene 75a/3, 75a/4

ö.- enler 65b/15

ö.- enüñ 65b/25

ö.- esi olursavuz 61a/20

ö.- evüz 83b/19

ö.- iser 108a/11

ö.- medin 112b/8

ö.- mediyidi 106b/30

ö.- mekdür 72a/2

ö.- meñ 73b/8, 95b/5

ö.- meyeler 114a/9

ö.- mezden 54a/1, 54a/2

ö.- miş 102b/26, 106b/19, 106b/29, 62b/5, 82a/28

ö.- mişi 88b/15, 88b/16, 88b/23

ö.- se 118a/17, 63a/29, 75b/1

ö.- üñ 120b/5

ö.- üp 63a/28, 83b/21

ö. 83b/25

ölçek -2- birim kabul edilen herhangi bir şeyin alabildiği kadar ölçü.

ö. 120b/18, 85a/15

öldür - -63- öldürmek, birinin hayatına son vermek.

ö.- cek 66a/7

ö.- di 88b/14, 89a/24

ö.- diler 101b/21, 107b/25, 107b/28, 116a/9, 51b/11

ö.- dügi 120a/29

ö.- dükden 108a/10

ö.- düm 120a/29, 88b/14

ö.- e 86b/7, 86b/8

ö.- eler 107b/19, 107b/29, 54a/29, 70a/2

ö.- em 120b/18, 120b/19, 120b/30

ö.- en 120a/29, 56a/15

ö.- enden 65b/26

ö.- eni 65b/23

ö.- enleri 101b/20

ö.- esi 120b/26, 120b/27

ö.- esin 86a/24

ö.- esiz 51b/9

ö.- eydi 86b/9

ö.- eyin 66a/6

ö.- mege 116b/27, 66a/7, 66a/9, 87a/11

ö.- megi 66a/8

ö.- mek 66a/6

adam ö.- mekden 51b/2

ö.- mekidi 65b/29

ö.- mekile 108a/21, 61a/15

ö.- mese 65b/23

ö.- meyince 78a/8

ö.- miş 116a/10

ö.- üñ 51a/22

ö.- üp 108a/9, 118a/1, 53a/31, 56a/13, 84a/31

ö.- ür 120b/22, 52b/31, 88b/12, 88b/9

ö.- ürem 86a/3, 88b/12

ö.- ürin 120b/21

ö.- ürler 66a/8

ö.- ürseñ 120b/27

ö.- ürsin 88b/13

ö.- ürüz 61a/15

ö. 70a/2

öldürit - -1- öldürtmek, öldürme

işini yaptırmak.

ö.- di 86b/4

ölü -23- yaşamı sona ermiş olan.

ö.+ den 102b/16, 102b/18, 102b/23

ö.+ ler 87a/9

ö.+ leri 109b/27, 109b/31, 89b/19, 89b/20, 90a/6

ö.+ si 64a/12, 79b/11

ö.+ sine 63a/10

ö.+ yi 102b/16, 106b/18, 106b/20, 108b/3, 88b/17, 89b/12

ö. 102b/17, 102b/19, 106b/21, 89b/12

ölüm -18- yaşamın sona ermesi.

ö.+ den 83b/25, 84a/2, 99a/2

ö.+ e 85b/17

ö.+ in 100a/17

ö.+ ini 90a/9

ö. 100a/17, 107a/5, 112a/30, 114a/19, 118a/27, 118b/19, 57a/17, 57a/20, 57a/28, 66a/15, 90a/9, 97b/5

ölümsüz -1- hiçbir zaman ölmeyecek olan, ebedî, layemut.

ö. 76b/6

ʿÖmer -12- [Ar.ö.i.] Hz. Ömer, ikinci halife. ʿÖ. razıya'llāhu ʿanhü 51a/21, 51a/22, 56a/22, 59b/20, 59b/22, 75b/15, 93a/18

ʿÖ. 112b/20, 120b/24, 54a/24, 56a/15, 65a/26

ʿÖmer bin ʿAbdü'l-ʿazīz -1- [Ar.ö.i.] Emevî halifesi.

ʿÖ. 112b/16

ʿÖmer bin El-Ḫaṭṭāb -1- [Ar.ö.i.] Hz. Ömer'in oğlu, en çok hadis rivayet eden, en çok fetva veren yedi sâhâbîden ve abâdileden biri. krş. **ʿÖmer bin Ḫaṭṭāb**.

ʿÖ. razıya'llāhu ʿanh 61a/31

ʿÖmer bin Ḫaṭṭāb -1- [Ar.ö.i.] Hz. Ömer'in oğlu, en çok hadis rivayet eden, en çok fetva veren yedi sâhâbîden ve abâdileden biri. krş. **ʿÖmer bin El Ḫaṭṭāb**.

ʿÖ.+ a 120b/2

ʿömr -12- [Ar.] yaşam süresi. krş. **ömür**.

ʿö.+ i 103b/23, 51a/9, 56b/6

ʿö.+ in 100a/11

ʿö.+ ini 103b/21, 104a/19

ʿö.+ lerni 93a/28, 99a/13

ʿö.+ üm 98a/11

ʿö. 105a/28, 56b/6

ömür -4- [Ar.] yaşam süresi. krş. **ʿömr**.

ö.+ de 66a/25

ö.+ lerin 87b/6

ö.+ üñüze 60a/14

ö. 73b/8

öñ -22- ön, önce. krş. **öñdin**, **öñdün**.

ö.+ din 107a/22

ö.+ inde 120a/26

ö.+ inden 77b/15

ö.+ lerindeki 53b/28

ö. 101a/1, 103b/27, 109b/18, 113a/7, 114b/11, 114b/8, 115a/31, 54a/1, 54a/2, 55a/2, 58b/15, 68a/3, 68a/5, 69a/5, 71a/26, 76a/1, 82b/26, 87a/21

öñdin -9- ön, önce. krş. **öñ**, **öñdün**.

ö.+ di 53b/2

ö. 100a/1, 71a/18, 75a/17, 88b/22, 93b/31, 97a/22, 99a/20, 99b/7

öñdün -1- ön, önce. krş. **öñ**, **öñdin**.

ö.+ kiler 119a/13

öp - -5- öpmek.

ö.- di 119a/1

ö.- e 80a/28

ö.- erlerdi 61b/10

ö.- megile 119a/3

ö.- se 80a/30

ör - -1- ayağa kalkmak, dikilmek.

ö.- er 102b/5

ört - -2- örtmek.

ö.- e ḳoduñuz 109b/18

ö.- e ḳorlar 59b/24

örtül - -1- örtülmek, kapanmak, kapatılmak. ö.- mese 78a/12

örü -4- kalkık, dik; yükseklik.

ö. ṭurmaġa 96b/21

ö. ṭuru 106b/23

ö. ṭururken 64b/3, 77b/15

ʿöşr -4- [Ar.] onda bir, eskiden toprak ürünlerinden onda bir nispetinde alınan vergi.

ʿö.+ i 62b/27

ʿö.+ ini 92a/7

ʿö. 106b/26, 78a/7

öte - -1- ödemek. krş. **öde-**.

ö.- düğiçün 79b/13

öte -4- uzak olan yer.

ö. 120a/29, 80b/31, 96a/28, 96a/29

ötrü -9- dolayı. krş. **ötürü**.

ö.+ dür 53a/19, 55a/2

ö.+ yidi 67a/16

ö. 52b/3, 53a/7, 54a/25, 60a/20, 61a/3, 71b/8

ötürü -66- dolayı. krş. **ötrü**.

ö.+ dür 110a/23, 113a/25, 116a/8, 117b/25, 56a/3, 57b/19, 60a/22, 65a/7, 83a/13, 99a/11, 99a/14

ö.+ yidi 57a/12, 83a/15, 95a/4

ö.+ yimiş 88a/11

ö. idi 112b/16

ö. 102a/7, 104b/1, 104b/29, 104b/9, 113b/27, 114b/2, 115b/15, 117b/18, 119a/21, 120b/18, 120b/20, 52a/16, 55a/24, 56a/14, 60b/21, 61a/27, 63a/21, 64b/21, 68a/5, 69a/27, 71a/27, 71a/29, 71a/30, 71a/7, 71b/1, 71b/2, 73a/12, 73a/14, 73a/3, 76b/20, 77a/6, 77b/18, 78a/10, 78a/15, 80a/1, 80a/9, 81a/21, 83b/24, 89b/19, 91a/29, 91a/7, 91b/31, 93b/23, 96a/16, 97a/18, 97a/26, 97a/30, 99b/3

övket -1- ?

ö. 84a/23

öyle -3- öğle vakti.

ö.+ yile 109b/26, 83a/16

ö. 83a/4

ʿöẕr -22- [Ar.] kusur, hata, eksiklik.

ʿö.+ ile 113b/12

ʿö.+ in 51a/15

ʿö.+ ler 78b/4

ʿö.+ lerin 77b/7

ʿö.+ ümvar 79a/16

ʿö. görmedin 78b/28

ʿö. idüp 98a/4

ʿö. olmaya 82b/18

ʿö. olup 83b/5

ʿö. 104b/23, 104b/24, 104b/25, 105b/27, 106b/8, 67a/28, 77a/30, 77b/1, 77b/12, 77b/24, 77b/6, 78b/23, 82b/21

P

pādişāh -8- [Far.] sultan, hükümdar.

p.+ a 83b/21

p.+ dur 71b/9, 87b/14, 87b/31

p.+ ı 102b/7

p.+ lar 102b/7

p.+ sın 105a/9

p.+ umuz 115a/26

pādişāhlıġ -1-[Far.+Tr.] hükümdar olma.

p.+ ın 86b/12

paha -1- değer, fiyat, eder.

p.+ ya 65a/29

pāk -12- [Far.] temiz.

p.+ lar 100b/10

p. ide 58a/21, 60a/27

p. idüp 110b/20, 56a/25, 57a/1

p. ḳıldı 105b/18

p. ḳılmaya 64b/27

p. ḳılmışlardur 116a/19

p. olasız 58a/19

p. 105a/8, 90a/10

pākirek -1- [Far.+Tr.] (en, çok) pak, temiz.

p.+ dür 81b/16

para -1- para.

p.+ lar 65a/25

pāre -11- [Far.] parça.

p.+ leri 85a/14

p. 104b/5, 105a/19, 106a/31, 68b/10, 80a/9, 86a/18, 86a/21, 86a/30, 87a/7, 98a/1

pāy -1- bölüm, hisse.

p.+ lara 66b/30

perākende -1- [Far.] dağınık; dağıtma.

p. ḳıldı 86a/31

perde -1- [Far.] bir yerin dışarıdan görülmesini engellemek veya bir yere ışığın girmesini önleme amacıyla gerilen kumaş.

p.+ yi gider 53a/15

perdele - -1- [Far.+Tr.] perde çekmek, perdeyle örtmek.

p.- di 89a/25

perīlik -1- [Far.+Tr.] peri olma durumu.

p. 76a/10

pes -40- [Far.] öyleyse, şimdi; art, arka, geri.

p. 51a/14, 62a/22, 62a/23, 62a/24, 62b/30, 62b/31, 63b/1, 64a/19, 64a/6, 64b/12, 65b/4, 69a/23, 69b/2670b/28, 70b/4, 71a/15, 71a/6, 73a/24, 74b/10, 75a/7, 76b/13, 76b/6, 77a/20, 77a/25, 78a/20, 78a/5, 80a/31,80b/12, 81a/12, 81a/15, 81b/21, 83b/22, 85b/11,85b/6, 85b/8, 92b/8, 93a/2, 93a/21, 94a/4, 96a/18

peşīmān -5- [Far.] yaptığına üzülen, nadim.

p. oldı 119a/2

p. oldılar 108b/20

p. olsalar 119a/4

p. olup 115a/24, 81b/10

peyġāmber -64- [Far.] Allah'ın elçisi, nebi, resul.

p.+ den 51a/26

p.+ di 89a/9

p.+ dür 104b/18, 105a/25, 106b/20, 110b/9, 112a/4, 58a/1, 96b/15, 99a/29

p.+ e ʿaleyhi's-selām 108a/4, 71a/27, 71a/30, 97b/10

p.+ e 107a/13, 87a/4

p.+ imüz 107a/16, 57b/11

p.+ iñe 107a/12

p.+ ler 116a/9, 58b/1, 58b/24, 58b/27, 58b/3, 65a/22, 74a/22

p.+ lerden 111a/19, 111a/21, 83b/20

p.+ lere 111b/25, 55a/19

p.+ leri 101b/20, 111a/14, 84b/2, 84b/30

p.+ leriçün 111a/30

p.+ lerine 119b/1

p.+ lerle 111a/26

p.+ lerüñüzile 59a/5

p.+ misse 102b/6

p.+ ñüzile 117b/1

p.+ ümüz 109b/8

p.+ üñ 101a/11, 103b/29, 58b/23

p. ʿaleyhi’s-selām 104b/6, 112b/29, 57b/28, 79b/21, 87b/7

p. 103b/30, 104a/6, 105a/23, 109b/17, 109b/21, 111a/15, 119b/30, 51b/22, 64b/17, 79b/22, 86b/17, 96a/14, 96b/4

peyġāmberliġ -3- [Far.+Tr.] peygamber olma. krş. **peyġāmberlıḳ**.

p.+ i 114b/10

p.+ in 111a/31

p.+ ine 115b/21

peyġāmberliḳ -1- [Far.+Tr.] peygamber olma. krş. **peyġāmberlıġ**.

p. 110b/31

pīr -7- [Far.] yaşlı, ihtiyar kimse; bir konuda tecrübeli olan, önderlik eden.

p.+ di 73a/21

p.+ ler 66b/31, 67a/18

p.+ sin 105a/29

p. olup 92a/22

p. 74b/17, 91b/21

pīrlig -4- [Far.+Tr.] pir, yaşlı olma durumu. krş. **pīrlik**.

p.+ e 105a/28, 105a/3

p.+ i 105a/31, 106a/3

pīrlik -3- [Far.+Tr.] pir, yaşlı olma durumu.

krş. **pīrlig**.

p.+ den 105a/6

p. 91b/13, 93a/20

put -32- [Far.] eski dinlerde, kendisine tapınılan bir ilâhı veya ilâhların bazı niteliklerini temsil etmek üzere yapılmış resim ve heykel. krş. **büt**.

p.+ a ṭaparlar 57a/22

p.+ a 108b/6, 51b/12, 51b/6, 51b/8, 88a/19

p.+ ı 101a/26, 62b/13

p.+ lar 101a/27, 56a/25, 63a/9, 87a/28, 87b/18

p.+ lara 51a/27, 63a/10, 63a/19, 63a/7

p.+ ları 61b/7, 62a/15, 64a/17

p.+ larımuz 87b/17

p.+ ların 62b/15, 62b/21, 63a/1

p.+ larına ṭaparlar 62b/16

p.+ larına 61b/9, 62b/20

p.+ larından 63a/8

p.+ umuza 63a/30

p. 99b/17, 101a/26, 62a/13

R

Rabb -65- [Ar.ö.i.] Allah. (C.C.).

R.+ i 104b/16, 57a/12

yā R.+ i 104a/18, 104a/24, 104a/26, 105a/7, 105b/11, 105b/2, 56a/30, 98a/9

R.+ ileri 53b/26, 93b/11, 94a/21

R.+ ilerinden 119a/7

R.+ ilernüñ 59b/3

R.+ imüz 56b/24

R.+ inden 102a/26, 93b/29, 96b/10

R.+ ine 104a/15, 105a/6, 57a/31

R.+ lerinden 61a/23

R.+ ü 109a/11, 111a/14

R.+ üm 88b/16, 88b/23, 89b/19

R.+ üme 88b/12, 88b/9

R.+ ümüz 100b/19, 107b/15, 115a/25, 51a/28, 56b/15, 67b/8, 71b/31, 72a/12, 85b/24, 87b/7, 96b/18, 96b/26, 96b/29, 97a/6, 98b/30, 99a/1

R.+ ümüzçün 56b/30

R.+ üñ 108a/28

R.+ üñden 108b/9, 60a/9

R.+ üñe 105b/19, 59a/28, 96a/31

R.+ üñü 105b/12

R.+ üñüz 110a/9, 115a/25, 117a/31, 117b/2

R.+ üñüzden 85a/7

R.+ üñüzdür 58a/28

R.+ üñüze 116b/25

R.+ üñüzi 115a/26

R. 109a/11, 58b/30, 89b/21

Rabbü'l-ʿālemīn -1- [Ar.] Alemlerin Rabb'i.

R.+ dür 57a/14

rāciʿ -3- [Ar.] bir yere yönelen, bir yere dönen.

r.+ dür 109b/16, 115b/11, 73b/20

raġbet -9- [Ar.] istek, arzu, meyil.

r.+ in 79a/22

r.+ ini 109b/5

r.+ leri 76a/1

r.+ üm 82b/3

r. ideydi 55a/30

r. idüp 75a/31

r. itdürüp 82a/18

r. ḳılmaġıl 55b/1

r. ḳıluñ 109a/7

raġm -1- [Ar.] rağm, züll ve hakaret.

r.+ ine 103b/9

rāḥat -8- [Ar.] üzüntüsüz, sıkıntısız olma, huzur.

r.+ a 60b/15

r.+ dan 60b/14

r. ola 60b/16, 60b/17

r. olasın 60b/18, 60b/19

r. olmaġıçun 62a/8

r. 62b/17

rāḥatlıġ -2- [Ar.+Tr.] rahat olma durumu.

r.+ ı 114a/30, 114a/31

raḥīm -8-[Ar.] esirgeyen, merhametli. krş. **raḥim**.

r.+ dür 103a/29, 112a/24, 118a/9, 59a/22, 64b/5, 69b/12, 75b/9, 78b/7

raḥim -2- [Ar.] esirgeyen, merhametli. krş. **raḥīm**.

r. itmek 118a/25

ḳaṭʿ-ı r. 100a/6

raḥimehumu'llāh -1- [Ar.] Allah onlara rahmet eylesin.

r. 96a/25

raḥimehu'llāh -1- [Ar.] Allah rahmet eylesin.

Mücāhid r. 76a/21

raḥimu'llāh -3-[Ar.] Allah rahmet eylesin.

r. 118b/13, 98a/3

Ebūbekri Verrāḳ r. 118a/26

raḥm -15- [Ar.] döl yatağı.

r.+ degi 106a/17

r.+ i 78a/7

r.+ inde 106a/12, 106a/15, 109a/2, 97b/26, 98a/8

r.+ indeki 106a/13

r.+ inden 71b/21

r.+ ine 106a/17, 106a/8

r.+ lerinde 78b/30

r. 106b/3, 98a/21, 98a/9

raḥmet -22- [Ar.] esirgeme, merhamet

etme.

r.+ den 112a/17

r.+ i 74a/31, 96b/4

maḥall-i r.+ i 65a/6

r.+ ile 103b/1, 110b/19, 115b/3

r.+ inden 70a/20

r.+ iñle 97a/7

r.+ üm 56a/7

r. ider 64b/7

r. idüp 75b/10

r. ḳılur 94b/20

r. 103a/21, 103b/13, 103b/8, 120b/13, 61a/24, 61b/2, 75b/8, 88a/4, 96a/12

raḥmetu'llāh -3- [Ar.] Allah rahmet eylesin.

r. 66b/27

İmām Şāfī r. 64a/24, 66a/28

raḥmetu'llāh ʿaleyhi -2- [Ar.] Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.

r. 63a/2

Süfyān Ṣevrī r. 96a/14

raḫt -1- [Far.] at takımı, eyer takımı.

r.+ ını 84a/13

rāʿinā -4- [Ar.] hakaret ve alaya alma manası ifade eder.

r. 52a/29, 52a/30, 52b/2, 52b/4

Ramażān -7- [Ar.] Arabi ayların şaban ve şevval arasında kalan ve devamı boyunca oruç tutulan dokuzuncu ayı.

R.+ uñ 67a/20

R. 66b/15, 67a/12, 67a/2, 67a/5, 67a/6

şavm-ı R. 82b/19

rāsiḫ -2- [Ar.] sağlam, kuvvetli; dini bilgisi çok geniş olan.

r.+ lerdür 98b/23

r. 98b/21

rāst -2- [Far.] doğru, düzgün.

r. 52b/29

r. gelmedi 86b/8

raṭb -1- [Ar.] rutubet, nemlilik.

r. 119a/20

rāy -2- [Ar.] rey, fikir.

r.+ ı 111b/20

fikr-i r. 119b/20

rāżı -30- [Ar.] rıza gösteren, hoşnut olan.
r.+ yam 90a/26
r. degülüz 111b/8
r. ḳıla 103a/5
r. mısın 80b/18
r. ola 103a/4, 66a/2, 79a/29, 82a/1, 82a/5
r. oldı 81b/10
r. oldılar 73a/24
r. olmaḳdur 103a/31
r. olmasa 81b/23
r. olmaya 64a/30, 79a/23
r. olmaz 108a/24
r. olmazlar 55a/30
r. olsa 103a/4, 95b/26
r. olsalar 82a/7
r. olsun 66a/1, 80a/20, 80b/10
r. oluñ 108b/25, 119a/27
r. olup 116a/10, 118a/24, 55a/27, 77b/12
r. olurlar 100b/24
rāzıḳ -2-[Ar.] rızık veren, Allah.
r.+ umdur 107a/29
r.+ uñuzdur 107a/30
raẕıya'llāhu ʿanh -2- [Ar.] Allah ondan razı olsun.
ʿÖmer bin El Ḫaṭṭāb r. 61a/31
eydür r. 67a/5
raẕıya'llāhu ʿanhumā -2- [Ar.] Allah onlardan razı olsun.
eydür r. 97b/2
İbn ʿAbbāsdan r. 54b/7
raẕıya'llāhu ʿanhü -41- [Ar.] Allah ondan razı olsun.
r. 54a/13, 69a/4
ʿAbdu'llāh bin ʿÖmer r. 112b/19
ʿAbdu'llāh bin Cübeyr r. 120a/15, 120a/3
ʿAbdu'llāh bin Mesʿūd r. 97b/28
ʿAbdu'llāh bin Selām r. 59b/19
ʿĀişenüñ r. 83a/5
ʿAlī r. 113b/7, 120a/10
ʿAlīden r. 67a/21, 83a/9
ʿAlīle r. 108b/21
ʿÖmer r. 51a/21, 51a/22, 56a/22, 59b/20, 59b/22, 75b/15, 93a/18
Berāiʾ ibni ʿĀzibe r. 70a/17

Cübeyr r. 117b/28
Ebū'd-Daḥdāḥ r. 77a/29
Ebūbekir Ṣıddıḳa r. 71b/9
Ebū Cehil bin Mesʿūda r. 117b/16
Ebū Hureyre r. 84a/21
Ebū Hureyreden r. 58a/22
Ebū Ümāme r. 97a/23
eydür r. 102a/22, 102b/28, 76a/14, 84a/1, 94a/6, 99b/5, 61b/21
İbni ʿAbbās r. 51a/25
İbn ʿAbbās r. 65b/9, 67b/12, 68b/26
İbn ʿAbbāsdan r. 81a/7, 98a/29
Saʿīd bin Müseyyeb r. 68b/19

raʾūf -2- [Ar.] çok esirgeyen, pek merhametli.
r.+ dur 59a/18
r. 59a/22

recʿ -7- [Ar.] geri döndürmek; menfaat, fayda.
r. olacaḳ 80a/19
r. olsa 79a/4
r. olur 80a/25
r. olursa 79a/1, 80b/10
r. 80a/24

recʿat -17- doğrusu **ricʿat.** geri dönme, çekilme, kaçma.
r.+ e 80a/31, 80b/6, 80b/8
r. idüp 80a/27, 80b/10, 80b/12, 80b/9, 81a/25, 81a/28
r. itmek 80a/19, 81a/26
r. itmekden 78b/31
r. ḳıla 80a/24
r. ḳılalar 79a/3
r. ḳılmaḳ 80a/26
r. olur 80a/28, 80a/30

Recep -4- [Ar.ö.i.] Hicrî yılın yedinci ayı.
R.+ de 108b/26
R. 75a/20, 75b/4
hilāl-i R. 75a/21

recīm -2- [Ar.] taşlama, lanetleme. krş. **recm**.
şeyṭān-ı r.+ den 104a/29
şeyṭān-ı r.+ üñ 104a/28

recm -4- [Ar.] taşlama, lanetleme. krş. **recīm**.
r.+ idi 101b/31
r.+ idür 102a/4

r.+ ile 102a/1

r. 61b/18

redd -8- [Ar.] kabul etmeme, geri çevirme. r. ide 95b/4

r. iderdir 57b/6

r. idüben 53b/15

r. idüp 57a/28, 58a/18, 62a/23, 63b/15

r. itdiler 108b/13

refʿ -1- [Ar.] yukarı kaldırma, yükseltme. r. eyledi 84b/17

refeş -1- [Ar.] cima, nikah.

r.+ i 71a/4

reffʿ -1- [Ar.] yüksek, bülend, yüce.

r. 87a/8

rehn -3- [Ar.] hapsetme, devamlı oluş.

r. alup 95b/23

r. 95b/23, 95b/24

renc -3- [Far.] incitme, kırma.

r.+ ile 85a/16, 85a/3

r. 113a/1

resm -3- [Ar.] tasvir; tören, merasim; adet, usûl.

r.+ e 61a/1, 95b/31, 96b/2

Resūl -321- [Ar.] Hz. Muhammed; elçi, peygamber, nebi.

R.+ den ʿaleyhi's-selām 100a/2, 100b/6, 118b/27, 57b/15, 71b/11, 80a/3, 83a/19, 97a/23

R.+ den 64b/31, 66a/28, 68b/19, 92b/9, 94a/9, 97b/29

R.+ deñdi 120a/23

R.+ dür ʿaleyhi's-selām 59b/14

R.+ dür 107a/7, 120a/29, 59b/25, 83b/28, 83b/30

R.+ e ʿaleyhi's-selām 52a/29, 55a/29, 55a/9, 59b/4, 61a/18, 68b/4, 71a/17, 72a/10, 72a/9, 77a/29, 77a/7

R.+ e 102a/1, 103a/30, 103b/5, 109a/15, 111a/12, 111a/3, 111b/7, 114b/10, 114b/11, 118a/29, 120b/17, 57b/13, 67a/4, 67a/8, 68b/27, 72b/12, 72b/14, 72b/25, 76a/24, 77a/3, 77b/7, 80b/16, 81a/8, 87a/14, 93a/11, 94b/2, 96b/25

R.+ i 113b/31, 120a/22, 120b/6, 52a/29, 83a/10
sünnet-i R.+ i 114a/25
R.+ idür 108b/2, 108b/31, 59b/21
R.+ ile ʿaleyhi’s-selām 114b/13, 69a/20, 93a/10
R.+ ile 117a/22, 120a/1, 94b/8, 94b/9, 99b/4
R.+ ine ʿaleyhi’s-selām 111b/22, 58a/9, 59a/14, 83b/23
R.+ ine 105b/22, 107a/4, 109b/21, 116a/28, 117a/25, 117a/6, 120a/21, 65a/8, 81b/20
R.+ iñe 111a/13
R.+ ini 59b/19
R.+ inüñ 104b/18, 58a/20
R.+ iñüz 52b/8
R.+ iseñ 53a/14
R.+ isin 55a/14
R.+ iyem 103a/27
R.+ ler 74a/20, 74a/23, 74b/12
R.+ leri 86b/30
R.+ lerile 64a/6
R.+ lerine ʿaleyhi’s-selām 64a/3
R.+ lerine 64a/4, 96b/14
R.+ lerinüñ 86b/24
R.+ lerüm 64a/5
R.+ lerümüzi 99a/21
R.+ lerüñ 59a/1, 96b/16
R.+ üdür 109b/18, 117a/4
R.+ üm 58b/28
R.+ ümüze 59a/11
R.+ üñ ʿaleyhi’s-selām 117b/29, 120a/26
R.+ üñ 103b/9, 110b/6, 120b/9, 53a/23, 57b/22, 59b/24, 61b/31, 64b/19, 64b/22, 73a/18, 83a/8, 97a/14, 97a/16
R.+ üñe 107b/16, 109b/26
R.+ üñi 54b/8
R.+ üñüz 120b/5
R.+ üñüze 53a/16
R. ʿaleyhi 120b/18
R. ʿaleyhi’s-selām 101b/28, 102a/2, 102a/23, 102a/26, 102a/28, 102a/30, 102a/31, 102b/2, 102b/20, 102b/22, 103a/23, 103b/10, 104a/29, 108b/1,

108b/18, 108b/20, 108b/22, 108b/23, 108b/26, 108b/27, 108b/3, 108b/5, 109b/25, 111b/7, 113b/7, 114b/12, 114b/14, 117b/30, 118a/2, 119b/15, 119b/19, 119b/27, 119b/29, 119b/31, 119b/5, 120a/11, 120a/2, 120a/4, 120a/5, 120b/12, 120b/15, 120b/19, 120b/22, 120b/24, 55a/29, 56a/20, 57a/26, 57b/14, 58b/15, 58b/16, 59a/25, 59a/28, 59b/25, 59b/26, 61a/27, 61a/29, 61b/10, 67b/7, 68a/16, 68a/21, 68b/5, 69a/18, 69a/19, 69a/23, 69a/24, 69a/25, 69b/17, 70a/5, 70b/11, 70b/8, 70b/9, 71b/9, 72a/10, 72a/13, 72a/6, 72a/9, 72b/27, 73a/14, 74b/16, 74b/4, 74b/8, 75a/16, 75a/23, 75b/3, 77b/9, 79a/27, 80b/18, 80b/19, 80b/26, 81a/10, 81b/18, 81b/21, 83a/11, 84a/7, 84a/9, 90a/20, 90a/23, 90a/26, 92a/14, 92b/25, 93a/7, 94a/25, 94a/27, 94a/7, 96a/20, 96a/27, 96a/30, 96a/31, 96b/10, 96b/17, 96b/2, 96b/25, 96b/28, 96b/5, 96b/9, 97a/11, 97a/14, 97a/18, 99a/21, 99a/28, 99b/5

R. iseñ 106a/30

R. 101a/10, 101a/11, 101a/12, 101a/9, 101b/28, 102a/1, 102a/29, 102a/31, 102b/31, 103b/12, 103b/30, 106a/26, 108a/31, 111a/23, 111a/24, 111a/4, 112a/4, 114a/1, 114b/11, 114b/9, 115a/1, 115b/17, 115b/7, 116b/19, 118a/30, 119a/29, 119a/30, 119b/26, 119b/3, 119b/4, 120a/15, 120a/21, 120a/26, 120a/3, 51a/30, 52b/2, 52b/4, 53a/19, 54b/11, 54b/15, 55b/5, 56b/31, 59a/6, 60a/23, 60a/25, 60a/30, 60b/12, 64b/31, 68a/12, 68a/21, 76b/30, 81a/11, 83b/3, 84a/6, 87a/4, 92a/16, 94a/7, 96b/7, 97b/27, 98b/16, 99a/30

aṣḥāb-ı R. 119a/28

Resūla'llāh -37- [Ar.] Hz. Muhammed; Allah'ın resulü.

R.+ a 77a/2

R.+ dan 107b/11

R. 102a/3, 66a/23, 67b/8, 68a/13, 68b/27, 77b/8, 80b/17, 81a/9, 84a/6, 90a/22, 90a/25, 96a/10, 96b/27, 99b/16

yā R. 102a/30, 52a/30, 52b/2, 52b/4, 56a/22, 57b/23, 59a/15, 59a/27, 64a/8, 70a/6, 70b/9, 71a/17, 72b/12, 74b/17, 75b/3, 76b/13, 77a/30, 81b/20, 84a/8, 84a/9, 92b/25

Resūllik -1- [Ar.+Tr.] peygamberlik.

R. virüp 86b/12

Resūlu'llāh -9- [Ar.] Hz. Muhammed; Allah'ın resulü.

R.+ uñ 120b/10

R. 117b/6, 119b/21, 119b/25, 119b/28, 120a/27, 120b/12, 120b/16, 120b/8

Resūlü's-ṣaḳaleyn -1- [Ar.] İnsanlara ve cinne peygamber olarak gönderilen Muhammed aleyhisselâm.

R. 97a/28

revā -26- [Far.] yaraşır, layık, uygun.

r.+ dur 77a/16, 77b/15, 80b/26, 80b/30

r. degül 114a/14, 52b/30, 70b/5, 77a/17, 82b/1

r. degüldür 64a/27, 67a/17, 77a/15

r. görmedi 97a/2

r. görmez 76a/10

r. görmezlerdi 52a/6

r. görüp 77a/9

r. mıdur 71a/19, 75a/25

r. olmasa 114b/25

r. olmaz 81a/13

r. olursa 77a/3

r. 52b/19, 78a/11, 80a/23, 81a/11, 92a/3

re'fet -1- [Ar.] merhamet etme, acıma, esirgeme.

r. 91a/18

re'īs -10- [Ar.] başkan, önder.

r.+ iydi 119b/9

r.+ leri 110a/5, 110b/5, 61b/17, 62a/18, 63a/13, 65a/4, 74a/1

r.+ lerinden 84a/30

r.+ lerine 101a/4

rıżā -41- [Ar.] memnun olma, hoşnutluk.

r.+ mıçun 75b/7

r.+ muz 92a/7

r.+ ñ olursa 77a/3

r.+ sı ola 100b/15

r.+ sı olduġı 62b/28, 99a/9

r.+ sı olmaduġı 70a/26

r.+ sı olmaduġı 54a/4

r.+ sı olmazsa 81b/24

r.+ sı 100b/14, 53b/24, 54b/12, 58b/22, 64a/1, 64a/2, 69a/28, 70a/8, 79a/29, 84a/10, 91b/25, 91b/6, 93a/22

r.+ sıçün 100b/27, 73a/15, 83a/17, 83a/22, 99b/16

r.+ sıla 80b/11

r.+ sın dilerlerdi 63b/29

r.+ sın 113b/3, 73a/30, 91b/2

r.+ yıla 80a/12

r. degül 100b/14

r. olmış 81b/24

r. olunsa 81b/13

r. virenlerüñ 61a/22

r. virmezem 51b/5, 51b/9

r. virmişüz 61a/21

r. 100b/14

rıżāʿ -1- [Ar.] süt emme.

r. 81b/30

rızḳ -22- [Ar.] Allah tarafından herkese takdir edilen nimet.

r.+ ın 56b/6

r.+ ını 102b/26

r.+ ların 88a/5, 97b/6

r.+ umuza 61a/20

r. dilemekde 56b/2

r. eyledük 87a/20

r. eyledükde 63b/31

r. eyledüñ 51a/28

r. eyleye vir 56b/1

r. idivir 71b/26

r. itdügümüz 64a/6

r. itmişdi 112b/22

r. viricisi 96a/4

r. virür 74a/6

r. virürsin 102b/24

r. 56b/4, 56b/5, 71a/20, 88a/4, 88a/5, 88a/6

rızḳlandur - -2- [Ar.+Tr.] rızklandırmak, nimet vermek.

r.- ur 104b/31, 74a/7

rızuḳ -1- [Ar.] Allah tarafından herkese takdir edilen nimet. krş. **rızḳ**.

r.+ da 56b/4

ri'āyet -4- [Ar.] uyma, itaat etme; saygı, itibar.

r. idüp 92a/4

r. ḳılmaġıçun 66a/19

r. ḳılmaḳ 80a/3

r. ḳılup 53b/5

ribā -37- [Ar.] faiz.

r.+ dan 118a/10, 118b/4, 94b/10

r.+ dur 93b/27, 94b/5

r.+ ların 94b/1

r.+ nuñ 93b/30, 94a/12, 94a/15, 94b/4, 94b/7

r.+ ya 118a/13

r.+ yı 118a/15, 118a/19, 93b/23, 93b/29, 94a/25, 94a/5, 94b/21, 94b/3

r. degül 93b/28

r. ḳılanlara 118a/18, 94a/27

r. ḳıldılarsa 94a/26

r. ḳılurlardı 94a/24, 94a/25

r. 118a/25, 93b/18, 93b/22, 93b/23, 93b/30, 94a/10, 94a/11, 94a/13, 94a/6, 94a/8, 94b/3

Rifā'a -5- [Ar.ö.i.] sahabi.

R.+ ya 81a/10, 81a/11

R. 81a/13, 81a/7, 81a/9

risālet -11- [Ar.] insanları dine davet etme işi; resullük, peygamberlik.

r.+ e 97b/20

r.+ i 52b/10

r.+ içün 57a/9

r.+ ile 106a/27, 111a/25

r.+ in 53a/19

r.+ ine 113a/10, 113b/30

r.+ ini 111b/26

r. 106a/29, 57a/11

rişvet -1- [Ar.] rüşvet, kanunen bir iş gördürmek gayesi ile vazifeli olan kimseye, gayr-i meşru olarak verilen para, menfaat, fayda. krş. **rüşvet**.

r. alup 53b/21

rivāyet -52- [Ar.] bir haberi, söz veya olayı nakletme, anlatma.

r.- i meşhūr 83a/5

r.+ çe 83a/21

r.+ de 100b/8, 118b/16, 120a/4, 83b/18, 96a/25, 97a/25

r.+ dür 100a/2, 102b/20, 107b/12, 112b/18, 115a/4, 118b/27, 54b/15, 56a/15, 58a/22, 60b/6, 64b/8, 66b/12, 81a/7, 83a/9, 87b/25, 87b/27, 88a/6,

93a/18, 94a/9, 96a/24, 98a/28

r.+ e 104b/13

r.+ inde 107b/29

r. ḳıldı 100b/6, 118a/26, 64b/31, 66a/28, 68b/19, 83a/6

r. ḳılındı 103b/29, 54b/8, 56b/19, 67a/21

r. ḳılınur 104b/19

r. ḳılmaġa 98a/4

r. ḳılmış 84a/21

r. ḳılur 113b/7, 117b/28, 97a/23

r. olundı 51a/25, 71b/10, 76a/5

r. olunmışdur 83a/9

r. 51b/16

riyā -13- [Ar.] ikiyüzlülük.

r.+ dan 91b/24, 92b/29, 93a/2

r.+ larından 91a/29

r.+ sı 91a/25, 91a/28

r.+ sıçün 91a/20

r.+ yıla 91a/24, 91b/8

r. 53b/21, 91a/27, 91a/28, 92a/24

riyāżat -1- [Ar.] dünya lezzetlerinden sakınmak suretiyle nefsi terbiye etme, ahlakı güzelleştirme.

r.+ dan 105b/21

rubʿ -1- [Ar.] dörtte bir, çeyrek.

r.+ nı 97a/3

rubūbiyet -1- [Ar.] Rab olma durumu; efendilik, sahiplik. krş. **rubūbiyyet**.

r.+ ünüñ 54b/27

rubūbiyyet -2- [Ar.] Rab olma durumu;

efendilik, sahiplik. krş. **rubūbiyet**.

r.+ ine 96a/8

r. 62a/27

rūḥ -6- [Ar.] can.

r.- i ḳudsīle 87a/10

r.+ ıdur 105a/17

r.+ ını 98a/11

r.+ uñuzı 60a/4

r.+ ı 66b/16

r. 89b/6

ruḫṣat -23- [Ar.] izin, müsaade.

r.+ dan 68a/5

r.+ dur 68a/6

r.+ ıçun 71a/19

r.+ lardan 68a/29

r. bulup 69b/6

r. virdi 68a/25, 78a/25

r. virem 107a/23

r. virmekile 67b/1

r. virüp 64a/20, 68a/17, 68a/4

r. 112a/27, 64a/24, 64a/25, 64a/26, 64a/28, 64b/8, 67a/24, 67a/26, 67a/28, 67a/29, 67b/5

Rūḥu'llāh -3- [Ar.] Allah'ın emriyle meydana gelen, Hz. İsa.

yā R. 107a/3, 107a/5, 107b/14

rūm -6- [Ar.] Yunan asıllı kimselere verilen isim; Anadolu.

R.+ a 102a/24

r.+ ı 54a/23

R.+ ıla 102b/5

R. 102a/26, 102b/5, 102b/9

Rūmī -2- [Ar.] Bizans İmparatorluğu ile ve orada yaşayanlarla ilgili; Anadolu ile ilgili.

R.+ lere 54a/28, 54a/29

rūşen -9- [Ar.] parlak, aydınlık.

r.+ dür 114a/26

r.+ liḳ 62b/3

r. ḳıla 111a/31

r. ḳılmaz 88b/26

r. ḳılur 98b/9

r. olsa 98b/7

r. 113a/31, 60a/18, 98b/2

rūşenliġ -1- [Ar.+Tr.] parlaklık.

r.+ inden 88a/27

ruṭūbet -1- [Ar.] nem, yaşlık.

r. 51b/19

rūzı -5- [Far.] rızık, azık; kader, kısmet.

krş. **rūzī**.

r. ḳıl 71b/31, 72a/1, 72a/13

r. ḳılmış 72a/14

r. ḳılurdı 74b/14

rūzī -1- [Far.] rızık, azık; kader, kısmet.

krş. **rūzı**.

r. ḳıldı 120a/12

rücūʿ -10- [Ar.] geri dönme.

r. ide 78b/7

r. idemese 78b/1

r. idince 78b/2

r. idüp 59a/11

r. itdüm 78b/3

r. itdüre 57a/18

r. itmege 77a/23, 78b/4

r. itmeseler 119a/6

r. ḳıldı 51b/11

rükūʿ -3- [Ar.] öne doğru eğilme; namazda elleri dizlere dayayıp vücudun belden yukarı kısmı yere paralel gelecek şekilde eğilme

r.+ ın 83a/3

r.+ ların 53b/5

r. eylegil 105b/19

rüsvālıḳ -1- [Far.+Tr.] rezillik.

r. 54a/29

rüşd -2- [Ar.] doğru yolda ilerleme, olgunluk.

r. bolup 67b/12

r. 67b/6

rüşvet -1- [Ar.] kanunen bir iş gördürmek gayesi ile vazifeli olan kimseye, gayr-i meşru olarak verilen para, menfaat, fayda. krş. **rişvet**.

r. alup 68b/22

rütbe -2- [Ar.] derece, sıra, basamak.

r.+ si 111b/28

r. 74a/5

S

ṣāʿ -1- [Ar.] ağırlığı kullanıldığı ülkeye göre değişen bir tahıl ölçeği

ṣ. 110b/14

saʿādet -22- [Ar.] mutluluk.

s.- i ebedīden 74a/14

s.+ den 74a/11

eṣer-i s.+ dür 98a/16

s.+ e 103a/21, 107a/31, 112b/12, 114b/23, 72a/3, 77b/23

s.+ i 92b/4, 97a/30

s.+ inden 87a/25, 90a/16

s. 102b/10, 102b/11, 103b/22, 103b/7, 112b/8, 55b/11, 79a/29, 91b/26, 92a/29

sāʿat -12- [Ar.] 60 dakikalık zaman birimi

s.+ dedür 106b/7

s.+ den 78b/27

s.+ e 102b/13, 102b/14, 102b/15

s.+ lerinde 116a/19

s. 106b/7, 62a/8, 73a/25, 79a/27

ṣabā -1- [Ar.] latif bahar rüzgârı, tan yeli.

ṣ. 62b/7

ṣabāḥ -6- [Ar.] güneşin doğuşundan öğleye kadar olan zaman dilimi.

ṣ.+ da 102b/25, 88a/12

ṣ. 109b/29, 117a/19, 68a/11, 85a/22

ṣabāḥla - -1- [Ar.+Tr.] geceyi geçirmek.

ṣ.- dum 68a/15

ṣaban -5- çift süren hayvanların koşulduğu demir uçlu tarım aracı.

ṣ.+ a 86a/28, 86a/30

ṣ.+ dan 86a/30

ṣ.+ ıla 86a/25

ṣ.+ ın 86a/24

ṣabī -1- [Ar.] ergenlik çağına gelmemiş olan ve İslam dînince yükümlü sayılmayan erkek çocuk.

ṣ. 95a/18

ṣābit -29- [Ar.] yerinde duran, yer değiştirmeyen, durağan.

ṣ.+ dür 114a/21, 54b/14, 94a/30

ṣ. ḳıldı 53a/4

ṣ. ḳılıcı 99a/1

ṣ. ḳılup 52b/14

ṣ. ḳılur 52b/24

ṣ. ola 112b/14, 117b/18

ṣ. olanlardan 56b/25

ṣ. olasız 83b/15

ṣ. oldı 101a/18, 81a/13, 81a/6

ṣ. oldılar 112b/2, 62a/4

ṣ. olmadılar 84b/8

ṣ. olmışdur 113b/21, 66a/20, 80a/23
ṣ. olsalar 119b/3
ṣ. oluñ 114a/18, 57a/19, 73b/7
ṣ. olup 114a/22, 57a/24
ṣ. 56b/24, 99a/1

Ṣābit -8- [Ar.ö.i.] sahabi. krş. **Ṣābit ibn Ḳays**.
Ṣ.+ e 80b/27, 81b/22
Ṣ.+ ile 80b/26
Ṣ. 80b/17, 80b/18, 80b/20, 80b/26, 80b/27

Ṣābit ibn Ḳays -1- [Ar.ö.i.] sahabi.
Ṣ.+ dan 80b/17

ṣabr -30- [Ar.] dayanma, tahammül etme.
ṣ.+ dan 61a/3
ṣ.+ ıla 60b/27, 60b/30, 61a/3
ṣ. eyle 110b/11
ṣ. eyleñ 85b/1, 99a/31
ṣ. eylesün 61a/31
ṣ. ide 77b/3
ṣ. ideler 117a/26
ṣ. idemediler 51a/27
ṣ. idemezin 76a/12
ṣ. idenlerile 85b/21
ṣ. idenleriledür 60b/29
ṣ. iderler 100b/22, 100b/23
ṣ. idesiz 117b/1
ṣ. idici olalar 65b/2
ṣ. idici 117b/19
ṣ. idicilere 61a/18
ṣ. idüp 100b/24, 117a/15, 58b/8, 79b/21
ṣ. itdügiçün 79b/22
ṣ. itmekde 79b/23
ṣ. itmekile 60b/27, 60b/28
ṣ. 72a/24, 85b/24

ṣaç - -3- bir şeyi ortalığa dağıtmak, dökmek.
ṣ.- dı 62b/6
ṣ.- sa 90b/6
ṣ.- up 92a/19

ṣaç -4- başı kaplayan kıllar.
ṣ.+ ları 71b/13
ṣ.+ ların 70b/3, 70b/5
ṣ.+ uma 70b/7

Ṣād -1- [Ar.ö.i.] Kur'an-ı Kerim'in otuz sekizinci suresi.

ṣ. sūresinde 51a/2

Saʿd -1- [Ar.ö.i.] Aşere-yi mübeşşereden olan sahabi, kumandan. krş. **Saʿd bin Vaḳḳāṣ**. S. 120a/11

ṣadaḳa -83- [Ar.] karşılık beklenmeden sâdece Allah rızası için fakirlere verilen para, mal vb.

ṣ.- yı teṭavvuʿ 112b/14

ṣ.+ dan 70a/11, 91a/12, 91a/13, 91a/9

ṣ.+ dur 112b/11

ṣ.+ lar idüñ 91b/29

ṣ.+ lar itmekile 92a/22

ṣ.+ lar 53b/7, 87a/21

ṣ.+ ları 84a/16, 92a/27, 93a/3, 94a/13

ṣ.+ ların 91a/21

ṣ.+ larında 91a/18

ṣ.+ larñuzı 92b/27, 92b/28

ṣ.+ laruñuz 91b/7

ṣ.+ laruñuzdan 92a/12

ṣ.+ laruñuzı 91a/19, 92a/12

ṣ.+ ñ 90b/7

ṣ.+ nuñ 76a/29, 92b/26

ṣ.+ sı 91a/22

ṣ.+ sın 91a/21, 92a/15

ṣ.+ sına 91a/14

ṣ.+ sından 91a/11

ṣ.+ ya 74b/16, 74b/24, 90a/21, 91b/30, 92a/14, 92a/6, 93a/24, 93b/8

ṣ.+ yı 76a/25, 90a/29, 93a/2, 93a/4

ṣ. eylerdi 112b/16

ṣ. eylese 92a/1

ṣ. eyleyem 112b/18

ṣ. ideler 76a/26

ṣ. idenleri 90a/29

ṣ. idenlerüñ 90a/27, 90a/29, 91a/22, 91a/25, 91a/30

ṣ. iderdi 76a/29

ṣ. iderseñüz 93a/17

ṣ. idersin 112b/17

ṣ. idersiz 92b/18

ṣ. idüñ 70a/8, 76a/27, 93a/18

ṣ. itmek 70a/15

ṣ. itmeyince 112b/10

ṣ. itse 70a/16

ṣ. ḳılanlar 91b/6

ṣ. ḳıldı 84a/11

ṣ. ḳılduġuñuzı 92a/26

ṣ. ḳılmazsın 112b/17

ṣ. ḳılsam 84a/7

ṣ. olsun 84a/10

ṣ. virmek 92b/28

ṣ. 74b/23, 76b/2, 79a/31, 90b/8, 91b/31, 92a/2, 92b/25, 92b/29, 93a/21, 93a/24, 93a/25, 93a/28, 93b/12, 94b/16

ṣādıḳ -5- [Ar.] samimi ve vefalı olan.

ṣ.+ dur 65b/3

ṣ.+ lardur 100b/25, 100b/26, 65b/2

ṣ. idüġi 53a/29

ṣādır -1- [Ar.] göğüs; baş, başkan; en yukarı, en baş. krş. **ṣadr**.

ṣ. ola 96b/27

ṣadr -1- [Ar.] göğüs; baş, başkan; en yukarı, en baş. krş. **ṣādır**.

ṣ. olmışdur 100b/20

Sa‘d bin Vaḳḳāṣ -1- [Ar.ö.i.] Aşereyi mübeşşereden olan sahabi, kumandan.

S. 120a/10

ṣaf -2- [Ar.] dizi, sıra. krş. **ṣaff**.

ṣ. ṭutdılar 85b/23

ṣ. ṭutup 86a/4

Ṣafā -6- [Ar.ö.i.] hac ve umre sırasında aralarında gidip gelinen iki tepeden biri. krş. **Merve**.

Ṣ.+ ya 61b/5

Ṣ.+ yı 53a/14

Ṣ.+ yıla 61b/11, 61b/6

Ṣ. 61b/7, 61b/8, 61b/9

ṣaff -8- [Ar.] dizi, sıra. krş. **ṣaf**.

ṣ.- ı İslāmile 70a/18

ṣ.- ı kāfir 70a/18

ṣ.+ a 118b/5, 86a/28, 86a/31

ṣ.+ ı 97a/21

ṣ.+ ımuz 97a/21

ṣ.+ ında 118b/5

ṣāfī -1- [Ar.] temiz, halis, saf.

ṣ. 91a/24

sāfil -1- [Ar.] yüksek olmayan, aşağı.

esfel-i s.+ īnde 74a/5

ṣaġ -16- sağlam, sağlıklı; temiz, saf, halis; yön, solun karşıtı.

ṣ.+ dur 67a/25

ṣ.+ iken 65a/25

ṣ. idersin 106b/15

ṣ. ḳılurdı 87a/9

ṣ. olası 63a/29

ṣ. oldı 106b/16

ṣ. olsa 63a/31, 67a/12, 90b/2

ṣ. olur 106b/11

ṣ. olursa 66b/24

ṣ. 104a/23, 120b/8, 66b/26, 70b/10, 90b/6

ṣaġ -1- tahıl ölçeği.

ṣ. 66b/27

ṣaġ- -1- memeyi parmaklar arasında sıkarak sütünü akıtmak.

ṣ.- dılar 87a/7

saġaṭ -1- ?

s.+ udur 112a/17

ṣaġır -3- duyma yetisi olmayan.

ṣ.+ dur 95a/19

ṣ.+ lar 87a/9

ṣ.+ lardur 63b/22

ṣaġış -8- sayı, adet, miktar; mahşer günü. krş. **saġış**.

ṣ.+ da 85b/19, 99b/17

ṣ.+ ı 118b/12

ṣ.+ ıdı 102a/9

ṣ.+ ıdur 102a/11

ṣ.+ ıla 80b/4

ṣ.+ ın 80b/5

ṣ.+ ınca 66b/24

ṣ.+ ınca 67b/3

saġış -1- sayı, adet, miktar; mahşer günü. krş. **ṣaġış**.

s.+ ı 85b/19

ṣaġīr -3- [Ar.] küçük, ufak, büluğa ermemiş çocuk.

ṣ.+ e 78b/22, 78b/27

ṣ. 119a/21

ṣaġīre -2- [Ar.] küçük günah.

ṣ. 118a/8, 96a/20

ṣaġlıḳ -1- sağ, canlı, diri olma durumu.

ṣ.+ da 118b/19

ṣaḥābe -8- [Ar.ç. **ṣaḥābī**] Hz. Muhammed'in (S.A.S.) sohbetinde bulunmuş kimseler.

ṣ.+ den 115a/4, 117b/30, 55a/3, 68a/25, 68a/7, 73a/20, 74b/17,76b/29

ṣaḥābī -1- [Ar.] Hz. Muhammed zamanında yaşamış, onu görmüş, Müslüman olup sohbetinde bulunmuş olan kimse, sahabe.

ṣ. 119a/29

ṣaḥā'if -4- [Ar.ç. **sahīfe**] sahifeler, sayfalar.

ṣ.+ e 111b/24, 111b/25

ṣ. 57b/29, 77a/9

ṣāḥib -7- [Ar.] bir vasfı olan; koruyan; bir iş yapmış olan.

ṣ.+ i 51a/20

ṣ.+ ine 110a/16, 116b/18, 95b/26

ṣ.+ leri 97a/25

ṣ.+ lerinden 97a/26

ṣ.+ ümüz 107b/26

ṣāḥibe -1- [Ar.] bir şeye sâhip olan kadın, kadın sâhip.

ṣ.+ lerile 120a/14

ṣaḥīfe -1- [Ar.] sayfa.

ṣ. 95b/22

ṣaḥīḥ -8- [Ar.] gerçek.

ṣ. ola 57b/23

ṣ. olduḳdan 82b/15, 82b/17

ṣ. olmaz 95b/23

ṣ. 51b/16, 66a/27, 81a/5, 82b/18

sāḥir -5- [Ar.] büyü yapan, büyücü.

s.+ ler 51a/18, 52a/11, 97a/28

s.+ leri 51a/22

s. olmadı 51a/20

ṣaḥrā -1- [Ar.] çöl.

ehl-i ṣ. 100a/21

ṣaḫre -1- [Ar.] taş kütlesi, kaya.

ṣ.+ ye 58b/24

sāībe -2- [Ar.] başı boş bırakılmış hayvan.

s.+ den 63a/26

s. 63a/28

sa'īd -6- [Ar.] mutlu.

s. mi 98a/9

s. olacaḳ 98a/18

s. oldı 97b/28

s. 97b/27, 97b/28, 98a/2

Sa'īd bin Cübeyr -1- [Ar.ö.i.] Hadis ve

tefsir konusundaki rivayetleriyle bilinen tâbiî.

S. 101a/25

Saʿīd bin Müseyyeb -1- [Ar.ö.i.] Medineli meşhur yedi tâbiîn fakihinden biri.

S. rażıya'llāhu ʿanhü 68b/19

ṣaḳçı -1- bekçi.

ṣ.+ ları 120b/28

saḳf -2- - [Ar.] dam, çatı, tavan.

s.+ ından 69a/7

s.+ ları 89a/16

ṣaḳın - -23- kaçınmak.

ṣ.- a 66b/17, 79b/18, 94a/11

ṣ.- alar 66b/1, 69b/29

ṣ.- an 100b/3

ṣ.- anlardan 56b/19, 77b/12

ṣ.- anları 116a/25

ṣ.- ası 117a/16

ṣ.- asız 103a/7, 66a/5

ṣ.- dı 72b/4

ṣ.- dılar 62b/26, 73b/6

ṣ.- maḳ 71a/14

ṣ.- maḳdur 92b/2

ṣ.- salar 52a/27

ṣ.- uñ 60a/21, 75a/31

ṣ.- up 74a/3

ṣ.- urlar 119a/24

sāḳıṭ -3- [Ar.] düşmüş.

s. ider 78a/20

s. itmiş 115a/6

s. olur 78b/3

Ṣaḳīf -1- [Ar.ö.i.] Adnanilere mensup bir Arap kabilesi.

ehl-i Ṣ. 94a/31

ṣaḳīl -2- [Ar.] ağır.

ṣ. gelmez 59a/13

ṣ. gelür 59a/13

sākin -3- [Ar.] dingin.

s. ola 89b/23

s. olmaġıçun 117b/11

s. 117b/18

sākinlen- -1- [Ar.+Tr.] sakinleşmek, dinginleşmek.

s.- ür 89a/15

sākinlendür - -1- [Ar.+Tr.] sakinleştirmek, dinginleştirmek.

s.- di 103b/19

saḳla - -3- korumak, muhafaza etmek.

s.- ġıl 72a/1

s.- ya 55b/3

s.- yup 58a/21

şaḳla - -51- korumak, muhafaza etmek.

ş.- ġıl 104a/28

ş.- dı 103b/26, 104a/29, 77b/27

ş.- maġa 83a/13

ş.- maġçun 97b/18

ş.- maġıçun 120a/3

ş.- maġıla 71a/5

ş.- maḳ 110a/29, 61a/25, 69b/1, 81a/18, 87b/31

ş.- maḳda 95b/7

ş.- maḳdan 69b/2, 78a/23

ş.- mamış 84a/23

ş.- maya 95b/3

ş.- mayup 68a/2

ş.- maz 81a/20

ş.- mışdur 59a/14

ş.- ñ 114b/3, 79b/10, 81b/1, 81b/2, 83a/3

ş.- r 81a/19, 87a/16, 99b/30

ş.- ya 102b/26, 71a/12, 73b/2, 79a/14, 92a/18, 94a/4

ş.- yan 79b/1

ş.- yasız 68a/1, 71a/22, 78a/4

ş.- yıcıdur 95b/6

ş.- yıcılar 65b/4

ş.- yu vir 100b/21

ş.- yu 80b/24

ş.- yucı 83a/2

ş.- yucıdur 117a/23

ş.- yup 103b/31, 66b/13, 68a/30, 97a/31

ş. 87b/8

şaḳlan - -2- gizli kalmak, korunmak.

s.- mış 53b/8

ş.- maġa 88a/13

ş.- maḳdur 94a/30

şaḳlayucı -1- saklayan, koruyan.

krş. **şaḳlayucu**.

ş.+ sı 88a/24

şaḳlayucu -2- saklayan, koruyan.

krş. **şaḳlayucı**.

ş.+ muz 97a/8, 97a/9

şal - -3- bırakmak, göndermek.

ṣ.- ı vire 80b/14

ṣ.- ı virirlerdi 63a/27

ḳılıç ṣ.- maya 64a/23

ṣalāḥ -7- [Ar.] iyi duruma gelme, düzelme, iyileşme.

ṣ.+ a 112a/23

ṣ.+ ı 53a/8

ṣ.+ ın 53a/6

ṣ.+ uñuz 75a/8

ṣ. bulalar 53a/6

ṣ. 53a/5, 76b/15

ṣalāḥlu -1- [Ar.+Tr.] barış, huzur içinde olma.

ṣ.+ sın 75a/9

ṣalāt -3- [Ar.] namaz.

ṣ.- ı vusṭā 83a/10, 83a/12, 83a/8

ṣalātü'l-ʿaṣr -1- [Ar.] ikindi namazı.

ṣ.+ ı 83a/8

ṣalavāt -8- [Ar.ç. **ṣalāt**] Hz. Muhammed'e (S.A.S.) edilen dualar.

ṣ.+ dan 61a/26

ṣ.+ ıla 60b/30, 61a/3, 61b/2

ṣ.+ lar 61a/26

ṣ. 61a/23, 61a/24, 66a/26

Ṣaʿlebe Enṣār -1- [Ar.ö.i.] "Sâhibü'l-ezân" diye meşhur olan sahabi.

Ṣ.+ ile 68b/26

ṣāliḥ -20- [Ar.] yarar, elverişli, iyi, uygun. krş. **ṣāliḥa**.

ʿamel-i ṣ.+ den 112b/7

ṣ.+ düġin 84b/25

ʿamel-i ṣ.+ ile 76b/7

ṣ.+ ler 105a/25, 86b/20

ṣ.+ lerden 116a/22, 57a/10

ṣ.+ lere 87b/16

ṣ.+ lerile 106a/4, 57a/10

ṣ. midür 116b/21

ṣ. olmaz 62a/21

ṣ. 60a/2, 60a/3, 68a/6, 77b/22, 77b/24, 96b/6

ʿamel-i ṣ. 77a/24, 77b/21

Ṣāliḥ -1- [Ar.ö.i.] Kur'an'da Semûd kavmine gönderildiği bildirilen peygamber.

Ṣ. 58b/23

ṣāliḥa -3- [Ar.] yarar, elverişli, iyi, uygun. krş. **ṣāliḥ**.

ṣ.+ yıdı 102b/24

ṣ. 72a/2, 77b/24

Ṣāliḥ bin Ebū Rebāḥ -1- [Ar.ö.i.] Tâbiîn devri Mekke fıkıh mektebinin tanınmış temsilcisi, muhaddis ve müfessir.
Ṣ.+ dan 87b/25

ṣalḳım -1- bir sap üzerinde aşağıya doğru sarkmış biçimde toplu halde bulunan birçok yemişin, özellikle üzüm tanelerinin meydana getirdiği bütün.
ṣ. 92a/15

ṣalla'llāhu ʿaleyhi ve sellem -1- [Ar.] Hz. Peygamber'in manevi şahsiyetini selamlama sözü.
ṣ. 66a/23

ṣalma -2- başı boş, yularsız, serbest.
ṣ. 100a/20, 63a/31

salma -1- başı boş, yularsız, serbest.
s. 100a/14

salṭanat -3- [Ar.] hükümdarlık, sultanlık.
s.+ ı 51b/19, 97b/5

Sām -6- [Ar.ö.i.] Kitab-ı Mukaddes'e göre Nuh'un oğullarından biri.
S.+ ı 106b/30
S.+ uñ 107a/1
S. 106b/29, 107a/3, 107a/5, 107a/6

ṣan - -22- zannetmek.
ṣ.- a 78a/16
ṣ.- alar 110b/25, 88b/17
ṣ.- asın 116a/7, 89b/1
ṣ.- dılar 75a/20
ṣ.- madugı 102b/25, 104b/31
ṣ.- mañ 92b/22
ṣ.- masun 68b/10
ṣ.- masunlar 119b/26
ṣ.- ucıyam 107a/29
ṣ.- up 112b/30, 120a/14, 56b/4, 68b/9, 72b/14
ṣ.- urdum 83a/10
ṣ.- urlar 101b/5, 93a/31
ṣ.- urlardı 93b/1
ṣ.- ursız 74b/6

ṣanʿat -1- [Ar.] sanat.
ṣ. 52a/22

ṣanem -1- [Ar.] put.

ṣ.+ leri 96a/6

sā'niye -1- [Ar.] bir dakika veya bir derecenin altmışta biri.

s.+ dür 57a/8

ṣap -3- çiçek veya meyveyi dala bağlayan ince bölüm, sak.

ṣ. 68a/18, 68a/19, 68a/20

ṣar - -1- kuşatmak, çevirmek, ihata etmek. ṣ.- up 104b/5

ṣarar - -1- sarı olmak, rengi sarıya dönmek.

ṣ.- mışdı 93b/2

ṣarf -5- [Ar.] harcama.

ṣ. eyleye 104a/19

ṣ. ider 110a/21

ṣ. iderler 93a/29

ṣ. ideydi 92a/5

ṣ. idüp 99a/14

ṣarıl - -1- sarılmak.

ṣ.- up 105a/19

ṣarīḥ -2- [Ar.] açık, belirgin.

ṣ.+ dür 92a/5

ṣ. 82a/27

ṣat - -12- satmak.

ṣ.- ardı 84b/17, 88b/10

ṣ.- asız 118a/14

ṣ.- dı 51a/7

ṣ.- dılar 110b/16, 110b/6

ṣ.- maġı 76a/4

ṣ.- maḳ 71a/19, 93b/27

ṣ.- sa 93b/24

ṣ.- up 51a/6, 79b/17

ṣataş - -10- rahatsız edici davranışlarda bulunarak kavga çıkartmaya çalışmak, huzur bozmak.

ṣ.- dı 112b/30, 72b/12, 76a/6

ṣ.- dılar 110b/8, 75a/18

ṣ.- duġı 72b/26

ṣ.- mamış 99b/10

ṣ.- maya 79b/19

ṣ.- mışdı 120b/17

ṣ.- up 84a/22

ṣatıcı -1- alıcıya bir şey satan kimse.

ṣ. 119a/1

ṣatun -7- satış.

ṣ. ala 119a/1

ṣ. alacaḳ 70b/25

ṣ. alayın 73a/23

ṣ. aldı 112b/19, 73a/25

ṣ. alur 73a/30

ṣ. alurlardı 76a/18

ṣavāb -4- [Ar.] doğru, doğruluk.

ṣ.+ dur 95b/7

ṣ.+ ın 53a/6

ṣ. 119b/19, 52b/27

ṣavāblu -1- [Ar.+Tr.] doğru olan.

ṣ. olup 92b/1

ṣavm -3- [Ar.] oruç.

ṣ.- ı Ramażān 82b/19

ṣ. 66a/26, 66b/17

saʿy -16- [Ar.] çalışma.

s.- i dāyim 72b/22

s.+ in 76b/8

s.+ inde 76a/16

s. ide 69a/11, 73a/5, 91b/25

s. idenlere 116b/25

s. ider 76b/22, 76b/23

s. iderler 116b/25

s. idüp 61b/13, 61b/9, 65b/6, 90a/4

s. itmediler 61b/11

s. itmek 61b/11

ṣay - -1- saymak, hesap etmek.

ṣ.- alar 67a/30

ṣayıl - -1- sayma işine konu olmak, addedilmek.

ṣ.- ur 83a/16

ṣayru -4- hasta.

ṣ. olsa 78a/31, 78b/1

ṣ. 67a/24, 70b/12

ṣayrulıḳ -1- hastalık.

ṣ.+ da 118b/19

sebeb -86- [Ar.] sebep, neden. krş. **sebep**.

s.- i ḫāṣ 111b/30

s.- i helāki 67a/10

s.- i inmekligi 73a/18

s.- i ḳażiyye 55a/28

s.- i ḳażiyye-yi āyet 109a/20

s.- i ḳurbet 56b/15

s.- i maʿīşetiçün 71a/20

s.- i necātile 67a/10

s.- i nüzūl oldı 59a/19

s.- i nüzūl 71a/7

s.- i nüzūl-i āyet 109b/24

s.- i nüzūli oldı 68b/2

s.- i nüzūli 101a/3, 103a/23, 112b/29, 53a/13, 53a/22, 57a/26, 58b/14, 59a/24, 62a/13, 63a/24, 66a/16, 67b/7, 68b/26, 69a/17, 70a/5, 70b/7, 71a/17, 71b/15, 71b/3, 72b/10, 74b/29, 75a/16, 76a/24, 76b/10, 76b/29, 77a/29, 77b/14, 77b/29, 81b/8, 84a/5, 90a/20, 92a/14, 92b/24, 93a/7, 94a/23, 99a/24
s.- i nüzūlinde 54b/7
s.+ den 116b/26, 85a/3
s.+ dür 77a/24
s.+ i 116a/12, 61b/19, 63a/20, 73b/4, 99a/28
nüzūl-i s.+ i 69b/29
s.+ ile 103b/26, 114b/5, 114b/7, 65a/9, 77b/22, 84b/17, 86b/17, 86b/18, 99a/22
s.+ in 116b/23
s.+ inden 68a/7
s.+ leri 118b/5
s. olan 118a/25
s. olmaz 118b/1
s. olur 100a/6, 118a/21, 52a/10, 52a/11, 91a/6
s. 101a/9, 102a/23, 105b/8, 113a/25, 116b/14, 52a/23, 88b/9, 91b/14

sebel -1- [Ar.] bulanık görme hastalığı.
s. 119a/22

sebep -5- [Ar.] sebep, neden. krş. **sebeb**.
s.+ dür 66a/5, 66a/7, 81a/30
s. ola 70a/12
s. ṭutınup 68b/21

sebī -1- [Ar.] savaşta esir düşen kimse.
s. idüp 111b/13

secde -18- [Ar.] namazda alnı, avuç içlerini, dizleri ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibaret ibadet pozisyonu.
s.+ den 73a/10
s.+ lerin 53b/5
s.+ ye 115a/28, 73a/11, 73a/14, 73a/9, 89b/10
s. ideler 115a/29
s. idenlerile 105b/19
s. ḳıldılar 103b/18

s. ḳılmaġa 115a/28

s. ḳılmadı 88b/11

s. ḳılmaduñ 88b/11

s. ḳıluram 88b/12

s. ḳılurdı 88b/10

s. ḳılurlar 111b/14, 111b/15

s. 115a/28

seç - -1- seçmek.

s.- di 85b/14

seçil - -4- seçilmek.

s.- e 68a/21

s.- ince 68a/19

s.- medi 68a/21

s.- üp 68a/18

sefele -1- [Ar.] alçak kimseler.

s. 110a/5

sefer -18- [Ar.] yolculuk, seyahat.

s.+ de olsa 78b/2

s.+ de olsañuz 95b/21

s.+ de 66b/23, 67a/14, 67b/1, 67b/3

s.+ den 71a/13

s.+ e çıḳsañuz 71a/10

s.+ e 54b/8, 85b/29, 93a/30

s.+ içün 71a/13, 71a/6

s.+ ine 69a/24

s. 69a/25, 70a/6, 74b/30

sefîh -3- [Ar.] zevk ve sefahata düşmüş kimse.

s.+ ler 51a/13

s.+ leri 58b/19

s. midür 116b/21

seḥer -1- [Ar.] şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

s. 100b/28

seḥir -1- sihir.

s.+ dür 106b/17

sehl -4- [Ar.] kolay.

s. görüp 81a/31

s. 106a/25, 110b/16, 98b/11

Sehl bin Saʿd -1- [Ar.ö.i.] Medine'de en son vefât eden Ensâr-ı kiramın büyüklerindendir.

S. 118b/13

sehv -2- [Ar.] hata, yanlış, yanılma.

s. itmişler 54b/11

s. itmişüz 110b/12

sekene -1- [Ar.] sâkin olanlar, oturanlar.

s. 95a/1

sekīne -4- [Ar.] rahat ve sâkin olma, sâkinlik, sükûnet.

s.+ de 85a/7

s. 85a/10, 85a/11

s. 85a/7

sekiz -2- sekiz (8).

s. 110b/14, 120a/17

sekizer -1- her defasında sekizi bir arada olan.

s. 110b/14

sekiz biñ -1- sekiz bin (8.000).

s. 90a/22

seksen -1- seksen (80).

s. 58a/24

sekte -1- [Ar.] kesintiye uğrama, durma.

s. 106b/30

selāḥ -1- silah.

s.+ ın 119b/26

selām -8- [Ar.] barış, rahatlık; sonu iyi ve hayırlı olma.

s.+ dan 96b/5

s.+ ı 120a/27, 96b/4, 96b/6

s. ḳıldı 96b/1, 96b/3

s. vir 96a/31

s. virüp 72a/27

selāmet -6- [Ar.] eminlik, korku ve endişeden uzak olma.

s. eyledi 103b/31

s. olam 72a/8

s. oldılar 94a/21

s. 104a/13, 104a/23, 120b/8

sele -1- büyük sepet.

s.+ si 89a/18

selef -3- [Ar.] bizden önce yaşamış kimseler, atalar, ecdat.

s.+ den 92a/1

ʿulemā-yı s. 114b/25, 92b/29

selem -1- [Ar.] belirli şartlarda daha sonra teslim edilecek bir malı peşin para ile alma.

s. ḳılmaġı 94b/21

selle -1- sele, büyük sepet.

s.+ ye 89a/31

Selmān -2- [Ar.ö.i.] İslâmiyet'i kabul eden İran asıllı ilk sahabi.

S. 102a/30, 102a/31

selvā -4- [Ar.] Tih sahrâsında Allah tarafından, “menn” adlı kudret helvası ile birlikte İsrâiloğulları’na indirildiği bildirilen bıldırcına benzer kuş.

ʿayn-ı s.+ na 104b/11

s. 104a/5, 55b/17, 73b/24

s.+ dan 61a/17

şemerāt -2- [Ar.ç. **şemere**] semereler, meyveler, verimler.

ş.+ dan 61a/17

ş.+ dan 92a/8

semere -1- [Ar.] meyve, yemiş.

s.+ si 76b/7

semīʿ -5- [Ar.] işiten. Allah’ın (C.C.) sıfatlarından biridir.

s.+ dür 117a/20, 58a/7, 78a/4, 78b/13, 84a/3

şemīn -1- [Ar.] değerli, kıymetli, pahalı.

ş. 64b/23

Şemūd -1- [Ar.ö.i.] Kur’an-ı Kerim’de adı geçen ve Hz. Sâlih’in tebliğ faaliyetinde bulunduğu bir Arap kavmi.

Ş. 99a/20

semūm -1- [Ar.] sam yeli.

bād-ı s. 91b/15

sen -284- 2.tekil kişi zamiri.

s.+ de 112b/21, 119b/28

s.+ den 105b/30, 108b/5, 55a/27, 55a/30, 55b/4, 68b/29, 72b/22, 75a/24, 76a/26, 76b/16, 77a/31, 79a/14, 89b/27, 96a/29, 96b/18, 96b/19

s.+ dendür 94b/30

s.+ i 100b/19, 105b/17, 105b/18, 107b/14, 108a/12, 108a/8, 108a/9, 111a/5, 120b/18, 120b/19, 120b/21, 51a/29, 55a/22, 55b/3, 56a/3, 70b/9, 72b/15, 72b/19, 76a/11, 76a/9, 77a/3, 80a/25, 89b/3, 93a/20, 99a/16, 99a/17, 99a/21, 99b/8

s.+ saña 101b/15, 104a/26, 104b/30, 105a/13, 105a/8, 105b/10, 105b/18, 105b/23, 105b/29, 105b/3, 108a/15, 108b/9, 110a/19, 112b/22, 115b/5, 115b/6,

118b/13, 119b/29, 120a/11, 120a/28, 120b/20, 120b/26, 120b/27, 120b/31, 51a/29, 55a/19, 55a/7, 55b/2, 55b/3, 55b/4, 56a/3, 56b/24, 56b/25, 57a/2, 57a/3, 59a/10, 59b/11, 59b/13, 67b/9, 68a/13, 72a/1072b/13, 72b/15, 72b/17, 73b/22, 74b/1976a/7, 76a/8, 78a/29, 80a/27, 80b/1880b/23, 81b/11, 82b/3, 83b/24, 84a/13, 84a/23, 84a/30, 86b/23, 86b/30, 88b/1, 89a/5, 91a/2, 91a/5, 93a/19, 94b/29, 98a/25, 98b/17

s.+ sin 100b/20, 104a/20, 104a/21, 56b/27, 97a/9, 99a/1, 99a/2

s.+ üñ 102a/8, 102b/10, 104a/18, 104a/19, 105a/7, 105b/18, 107a/10, 107b/17, 108a/13, 108a/27, 111b/8, 111b/9, 115b/5, 117b/31, 118b/16, 120a/27, 51a/11, 55a/15, 55a/18, 56a/8, 56b/31, 57a/3, 57a/30, 59a/1, 59a/30, 59a/31, 59b/11, 59b/23, 59b/5, 59b/9, 60a/9, 61b/23, 63a/5, 63b/19, 63b/22, 72a/11, 73b/25, 77a/3, 81a/12, 82a/29, 86b/24, 90a/24, 93a/11, 93a/14, 94b/31, 96b/4, 97b/15, 98b/18

s.+ ün 108a/27

s.+ üñçün 104a/18

s.+ üñile 120b/12, 82a/30, 91a/4, 99a/16

s.+ üñle 101b/8, 108b/14, 73b/26, 86b/6

s. mi 86a/24, 86a/27

s. 100a/27, 100a/28, 100b/21, 101a/12, 101b/15, 101b/16, 101b/9, 102a/2, 102b/11, 104a/19, 104a/28, 105a/9, 105b/19, 105b/23, 105b/9, 106b/11, 106b/29, 107a/11, 107a/3, 108b/13, 108b/15, 109a/13, 110a/18, 110a/7, 111a/5, 117a/19, 117a/30, 117b/16, 120b/14, 120b/15, 120b/26, 120b/28, 51a/28, 52b/21, 53a/7, 55a/14, 55a/18, 55a/22, 55a/24, 55a/28,

55a/31, 55a/6, 56a/30, 56b/15, 56b/26, 57a/2, 57a/27, 58b/20, 59a/28, 59b/12, 59b/14, 59b/9, 61b/22, 63a/4, 63a/5, 68b/30, 72a/1, 74b/19, 74b/20, 75a/25, 76a/27, 76a/7, 76b/17, 77a/2, 77b/1, 80a/25, 81a/11, 81a/12, 81b/11, 82a/29, 82b/3, 83a/20, 84a/9, 85b/25, 86a/25, 86b/25, 86b/5, 88b/11, 88b/15, 88b/19, 88b/8, 89b/21, 89b/22, 91a/2, 92a/23, 93a/13, 93b/1, 94b/30, 97a/7, 98a/5, 98b/31, 99b/8, 99b/9

ṣenā -1- [Ar.] övme, övüş.

ṣ. ḳıldı 119b/17

sencileyin -1- senin gibi.

s. 59a/27

serberī -2- [Far. **serverī**] başkanlık, serverlik. s.+ dür 61b/2

s. 61b/1

serçe -1- koyu boz renkli, ötücü küçük bir kuş.

s.+ den 108b/28

serī‘u’l-ḥisāb -1- [Ar.] “hesabı süratle görücü” anlamına gelen Allah’ın sıfatlarındandır.

s.+ dur 72a/18

sermāye -1- [Far.] ana mal, esas para; hayat.

s. 94b/11

Ṣermet bin Ḳays -1- [Ar.ö.i.] ?

Ṣ. 68a/7

serzeniş -3- [Far.] başa kakma, sitem.

s. idüp 91a/6

s. ḳıldılar 75a/22

s. ḳılup 115a/30

setr -1- [Ar.] örtme.

s. idicidür 82b/6

sev - -51- sevmek, sevgi duymak.

s.- dügi 112b/23, 113a/2

s.- dügin 112b/23

s.- düginden 62b/15

s.- dügümden 112b/18

s.- dügünleyin 62b/21

s.- dügüñüz 112b/10

s.- dükleri 62b/14, 63a/1

s.- e 103b/13, 65a/27

s.- ecek 74a/13

s.- enler 63a/7

s.- er mi 91b/11

s.- er miseñ 63a/5

s.- er 103a/29, 110a/30, 118b/25, 70a/21, 70a/23, 77b/11, 77b/12

s.- erdi 112b/19

s.- erdük 112b/22

s.- erin 59a/25, 63a/4, 63a/6, 72b/15

s.- erler 116b/25, 52b/9, 62b/14, 62b/22

s.- erseñüz 103a/26, 103b/12

s.- ersiz 116b/31, 117a/2

s.- esiz 75a/5

s.- medügi 79a/12

s.- mekde 62b/22

s.- meye 56a/4, 80b/20

s.- meyenleri 117a/1

s.- mez 103b/7, 108a/24, 69a/31, 72b/25, 94a/15

s.- mezler 117a/1, 52b/7

s.- üp 101b/20, 92b/11

s̲evāb -55- [Ar.] iyi ve güzel davranışlar karşılığında Allah tarafından verilen mükâfat. krş. **s̲evāp**.

s̲.+ da 116a/17

s̲.+ dan 103a/16

s̲.+ dur 119a/7

s̲.+ ı 117b/19, 58a/29, 93a/17, 93a/23, 94b/15

s̲.+ ıla 65a/20, 75a/4

s̲.+ ın 61a/29, 91a/1, 91a/3

s̲.+ ından 72a/5

s̲.+ ını 117b/21, 84a/17, 91a/25, 94a/13

s̲.+ lar 112b/16, 119a/8, 61b/14, 91b/3, 93a/5

s̲.+ lara 112b/10

s̲.+ ları 115a/20, 91b/6, 93b/10, 94a/20

s̲.+ ların 116b/10, 92b/20

s̲.+ larından 102a/18, 72a/6

s̲.+ larını 116b/7

s̲.+ uñuz 93a/22

s̲.+ uñuzdan 93a/23

s̲. ola 72b/18

s̲. olur 92b/31

s. virdise 79b/22

s. virür 73b/20, 79b/22

s. virürmiş 90a/30

s. yazılur 61a/9

s. 100b/16, 52a/27, 53b/26, 54b/19, 56b/13, 66b/6, 79a/11, 84a/21, 91a/26, 91a/7, 92a/1, 92b/30

şevāblu -1- [Ar.+Tr.] sevabı olan.

s.+ dur 94b/15

şevāp -2- [Ar.] iyi ve güzel davranışlar karşılığında Allah tarafından verilen mükâfat. krş. **şevāb**.

s. 70a/16, 70a/23

sevdür - -1- sevdirmek.

s.- di 114b/5

sevgü -2- sevgi.

s.+ leri 62b/15, 63a/1

sevgülü -5- sevgili, kendisine sevgi duyulan.

s.+ dür 112b/18

s.+ yiken 118b/19

s. 112b/12, 112b/26, 113a/3

sevin - -3- sevinmek, mutlu olmak.

s.- di 86a/14

s.- üp 117a/14, 99a/25

sevḳ -1- [Ar.] gönderme, yollama, irsal.

s.+ ında 99b/6

seyr -14- [Ar.] yürüme, gidiş; bakma, gözle takip etme.

s.+ den 119a/18

s.+ inde 88b/25

s. ider 62b/4

s. iderlerliken 61a/9

s. idüñ 119a/17, 88a/10

s. idüp 119a/16, 119a/20, 85a/30, 85b/15

s. itdi 119b/31

s. itdügi 62b/9

s. itdügiçün 105b/31

s. 119a/19

seyyid -4- [Ar.] önder; Hz. Muhammed'in küçük torunu Hz. Hüseyin'in soyundan gelen kimse.

s.+ dür 105a/21

s.+ i 105a/28

s. 108a/31, 55a/9

seyyi'āt -1- [Ar.ç. **seyyi'e**] kötülükler.

envāʿ-i s.+ lar 115a/19

şı - -20- kırmak.

ṣ.- dı 89a/11, 99a/28

ṣ.- dılar 111b/5, 99b/4

ṣ.- mayam 78a/1

ṣ.- ya 78a/9

ṣ.- yanları 69a/31

ṣ.- yasın 78a/23

ṣ.- yavuz 120a/5

ṣ.- yup 103a/9, 68a/3, 69a/30, 69b/10, 69b/27, 74b/11, 78a/19, 78a/23, 78a/24, 86a/31, 86b/3

sıbṭ -3- [Ar.] torun.

s.+ ımuzdan 84b/20

s.+ uñ 86b/12

s. oldı 57b/28

şıçan -1- fare.

ṣ. 70b/13

Ṣıddıḳ -1- [Ar.] Hz. Ebubekir'in lakabı.

Ṣ.+ a 73a/25

ṣıdḳ -7- [Ar.] doğruluk, gerçeklik.

ṣ.+ ıla 115b/5, 119a/9, 86b/25

ṣ.+ ını 90b/1

ṣ.+ uña 107a/10

ṣ.+ uñuza 54b/18

ṣ. 101a/30

şıfat -27- [Ar.] vasıf, özellik.

ṣ.+ ı 109b/19, 110b/13, 111a/23, 99b/3

ṣ.+ ıla 115b/22, 59b/17, 63b/25

ṣ.+ ın 110b/12, 111a/22, 113b/22, 116a/26, 59b/24

ṣ.+ ında 106a/28

ṣ.+ ından 115a/10

ṣ.+ ını 99a/29

ṣ.+ lardan 105a/8

ṣ.+ ları 64b/21

ṣ.+ larıla 100b/28

ṣ.+ ların 61b/19, 64b/19, 73b/27

ṣ.+ larında 109a/31

ṣ.+ larından 64b/22

ṣ.+ larını 110b/6

ṣ.+ larnı 110b/24

ṣ.+ uñı 55b/8, 55a/18, 73b/25

şıfatlu -2- [Ar.+Tr.] unvanı, sıfatı olan.

ṣ. 102b/21, 61a/23

şıġa - -2- sıvamak, okşamak.

ṣ.- dı 106b/16, 87a/6

ṣıġın - -1- tehlikeden korunmak için güvenilir bir yere sokulmak.

ṣ.- uruz 108b/23

ṣıġındur - -1- sığındırmak.

ṣ.- dum 104a/26

ṣıġır -10- geviş getirenlerden manda, öküz, inek vb. büyükbaş, boynuzlu, evcil hayvanların ortak adı.

ṣ.+ dan 63a/26, 70b/19

ṣ.+ lar 71b/25

ṣ.+ ları 85a/21

ṣ.+ na 63b/20

ṣ. 100a/15, 100a/21, 63b/21, 88a/2, 88a/4

ṣıḥḥat -2- [Ar.] sağlık.

ṣ. bulsañuz 70b/15

ṣ. 60b/4

ṣıḳ - -3- çevresine sarılarak veya bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak.

ṣ.- ar 112b/31

ṣ.- dı 89a/18

ṣ.- up 89a/31

ṣıla -1- [Ar.] bir süre uzak kaldığı memleketine, vatanına ve yakınlarına ulaşma, kavuşma; bağış, hediye, ihsan.

ṣ. 78a/6

sın - -1- kırılmak, parçalanmak; yenilmek, bozguna uğramak.

s.- dılar 74b/31

ṣın - -5- kırılmak, parçalanmak; yenilmek, bozguna uğramak.

ṣ.- avuz 120a/5

ṣ.- dı 120a/14

ṣ.- dılar 119b/7

ṣ.- maḳdan 79b/24

ṣ.- up 99b/21

ṣına - -1- denemek, yoklamak, imtihan etmek.

ṣ.- ya 79a/9

ṣınā‘at -1- [Ar.] zanaat, meslek; sanat.

ṣ.+ lerin 61b/31

ṣınıḳ - -1- bozulmak, yenilmek; kırık.

ṣ.- mayasız 117b/2

ṣırāṭ -2- [Ar.] yol, düz yol.

ṣ.- ı müstaḳīme 114a/4

ṣ. 88a/25

ṣırça -1- cam, camdan yapılmış.

ṣ. 87b/8

sırr -12- [Ar.] gizlenen şey.

s.+ ıla 82a/30, 92b/26, 92b/28, 92b/30, 93a/2, 93a/3, 93a/4, 93b/10, 93b/13, 93b/8

s.+ ını 72b/27

s.+ uñ 92b/30

Sidretü'l-Müntehā -1- [Ar.] Hz. Peygamber'in, Mirac gecesi yanında ilâhî sırlara mazhar olduğu ağaç.

S.+ dan 96a/28

siḥr -23- [Ar.] büyü. krş. **sihür**.

s.+ dür 107a/8, 52a/17

s.+ e 51a/19, 52a/26

s.+ i 51b/31, 52a/15, 52a/2, 52a/24

s.+ ler 52a/11

s.+ üñ 106b/9, 52a/12, 52a/6

s. degüldür 107a/14

s. 107a/14, 51a/12, 51a/17, 51a/18, 51a/20, 51b/27, 51b/28, 52a/11, 52a/3

siḥür -1- [Ar.] büyü. krş. **sihr**.

s. 51a/4

sil - -1- silmek.

s.- di 120b/10

silāḥ -4- [Ar.] bir kişiyi öldürmek veya birinin kendisini savunmak için kullandığı her türlü alet.

s.+ ıla 119b/12

s.+ ın 86a/14

s. 119b/30, 85b/16

sin -3- sen, 2.tekil kişi zamiri.

s.+ e 87b/4

s.+ üñ 73a/27

s. 55a/23

siñ - -1- nüfuz etmek, yerleşmek, yer tutmak.

s.- üp 89b/16

sin - -1- nüfuz etmek; gizlenmek, saklanmak.

s.- mekile 92a/10

Sīnā -1- [Ar.y.a.] Hz. Mûsâ'ya Tevrat'ın verildiği dağ.

Ṭūr-ı S.+ dan 56b/12

siñir -3- duyulardan ve hareketlerden

gelen uyarıları organlardan beyne ileten beyazımsı teller ve bunların oluşturduğu demet.
s.+ in 72b/24, 72b/26
s. 89b/8

sinle -3- mezar, mezarlık.
s.+ den 115a/16
s.+ lerin 83a/11
s.+ lerinden 93b/18

sipāh -1- [Far.] asker, ordu.
s.+ lar 100a/21

sīret -7- [Ar.] bir kimsenin karakteri, iç yüzü.
s.+ i 113b/10, 116a/6
s.+ üñ 82a/29
s.+ üñi 73b/25
s. 119a/13
ḫayr-i s. 119a/14
ḳabīḥ-i s. 119a/15

sīretü'l-mücāzāt -1-
s.+ dur 101b/4

siyāḥat -1- [Ar.] seyahat, gezi, yolculuk.
s. idüp 105b/31

siz -556- 2.çoğul kişi zamiri.
s.+ de 109a/27
s.+ den 104b/7, 109b/21, 111a/28, 111a/29, 114b/20, 115a/2, 116b/20, 118a/20, 119a/13, 53a/11, 53a/17, 53b/7, 57b/4, 58a/7, 59a/19, 63a/16, 63a/18, 65b/12, 65b/13, 66a/15, 66b/16, 66b/22, 67a/12, 68a/3, 68a/5, 69a/30, 70b/12, 73a/16, 73a/23, 74b/6, 75a/31, 77b/21, 81b/14, 82a/14, 83a/29, 84b/24, 91b/11, 95b/12, 95b/16, 96a/9
s.+ e 100b/1, 101b/28, 103a/27, 106a/27, 107a/18, 107a/22, 107a/23, 107a/26, 107a/27, 107a/28, 107a/29, 107a/8, 108b/9, 109a/22, 109a/23, 109a/24, 109b/20, 110a/6, 110a/8, 110b/10, 111a/13, 111a/14, 111a/15, 111a/16, 111a/21, 111a/22, 111a/23, 111a/24, 113b/19, 113b/23, 113b/25, 114a/19, 114b/16, 114b/3, 114b/4, 115b/25, 115b/27, 115b/28, 115b/30,

116b/23, 116b/24, 116b/26, 116b/28, 116b/31, 117a/12, 117a/14, 117a/17, 117a/29, 117a/31, 117a/4, 117a/5, 117b/2, 119a/25, 120b/8, 51b/8, 51b/9, 52b/4, 53a/10, 53a/25, 53a/26, 53a/28, 53a/31, 53b/17, 54b/20, 55b/17, 57a/20, 57b/7, 57b/8, 58a/29, 58b/26, 60a/22, 60a/23, 60a/25, 60a/28, 60a/29, 60a/30, 60b/12, 60b/24, 61b/13, 63a/18, 63b/3, 63b/31, 63b/4, 63b/5, 63b/6, 63b/8, 64a/11, 64a/6, 64b/11, 65b/15, 66a/10, 66a/4, 67b/1, 67b/5, 68a/17, 68a/18, 68a/30, 68a/4, 68a/5, 68a/6, 68b/16, 69a/12, 69a/14, 69b/21, 69b/25, 69b/27, 70b/15, 71a/20, 71a/25, 71a/5, 71b/19, 71b/22, 71b/23, 73a/22, 73a/23, 73b/13, 73b/9, 74b/21, 74b/22, 74b/23, 74b/9, 75a/1, 75a/2, 75a/4, 75a/5, 75a/6, 76b/20, 76b/23, 76b/24, 76b/3, 77a/13, 77a/20, 77b/22, 77b/4, 77b/9, 78a/21, 78a/25, 81b/1, 81b/14, 81b/3, 81b/5, 82a/17, 82b/10, 82b/27, 83a/26, 83b/14, 83b/5, 83b/6, 84b/18, 84b/31, 84b/4, 85a/23, 87a/20, 87b/19, 92a/24, 92a/8, 92a/9, 92b/28, 93a/22, 93a/23, 93a/9, 93b/4, 94a/29, 94a/30, 94b/10, 94b/15, 94b/9, 95b/10, 95b/17, 95b/31, 95b/8, 98a/4, 99b/15, 99b/8

s.+ i 103a/18, 103a/29, 103a/6, 107a/31, 107b/9, 108b/6, 109b/14, 113b/26, 114b/17, 114b/4, 114b/7, 117a/1, 117a/3, 120b/3, 55b/18, 58b/27, 60a/31, 60a/4, 60a/5, 60b/10, 60b/11, 60b/4, 60b/5, 61a/12, 63a/16, 63b/4, 69b/7, 70a/11, 71a/12, 71a/6, 71b/21, 73b/12, 73b/8, 75a/29, 75b/9, 78a/15, 85b/3, 89b/6, 92a/21, 97b/26

s.+ iñçün 95b/7

s.+ üñ 101a/5, 103a/7, 106a/28,

107a/2, 107a/23, 107a/29, 108a/16, 109a/8, 109b/2, 109b/30, 110a/2, 110a/6, 111a/24, 111a/4, 112a/28, 113b/18, 113b/30, 115a/25, 115b/29, 116b/14, 117a/5, 119b/10, 120b/4, 53a/10, 53b/11, 54b/18, 54b/20, 57b/14, 57b/17, 57b/4, 57b/8, 58a/28, 58a/29, 58b/12, 58b/28, 58b/4, 59a/17, 59a/21, 59a/5, 60a/14, 60a/22, 60a/25, 60a/27, 60a/9, 60b/13, 62a/16, 62a/24, 64b/12, 66a/15, 66b/15, 67a/2, 68a/1, 68b/6, 69a/15, 69b/15, 69b/25, 69b/26, 70a/12, 72b/7, 73b/9, 74b/19, 74b/31, 75a/1, 75a/6, 75a/8, 76a/27, 76b/20, 77b/19, 78a/4, 81b/18, 81b/2, 81b/5, 82a/10, 82a/11, 82a/28, 82b/31, 82b/5, 82b/7, 82b/9, 84a/20, 84a/3, 84b/22, 91a/13, 91b/7, 92a/11, 92a/12, 92a/25, 92a/26, 92b/18, 92b/22, 93a/3, 95b/18, 95b/30, 99a/26

s.+ üñçün 57a/19, 57b/4, 92a/7

s.+ üñile 110a/9, 115b/30, 120a/15, 68a/1, 69a/28, 69b/10, 69b/11, 69b/23, 69b/26, 69b/9, 70a/10, 75a/29

s.+ üñle 109a/7, 111a/30, 116b/23, 60a/20, 73a/22

s. mi 58b/4

s. 101b/28, 103a/26, 103a/27, 103a/9, 108b/16, 108b/17, 108b/24, 109a/14, 109a/26, 109a/30, 109b/1, 109b/17, 109b/28, 109b/31, 110a/6, 111a/12, 111a/13, 111a/4, 111b/8, 112b/10, 112b/12, 112b/15, 112b/23, 113a/10, 113a/16, 113b/21, 113b/22, 113b/29, 114a/19, 114b/16, 114b/18, 114b/4, 114b/5, 114b/6, 115a/31, 115a/8, 115b/14, 115b/17, 115b/19, 116b/13, 116b/25, 116b/27, 116b/31, 117a/15, 117a/2, 117a/29, 117a/3, 117a/7, 117a/9, 119a/17, 119a/26,

119b/10, 120a/5, 120b/5, 51a/1, 51a/31, 52b/9, 53a/16, 53a/25, 53a/27, 53a/30, 53a/9, 56a/23, 57a/28, 57a/29, 57b/4, 57b/5, 57b/7, 57b/9, 58a/27, 58a/4, 58b/1, 58b/10, 58b/11, 58b/12, 58b/28, 59a/3, 59b/27, 60a/26, 60a/3, 60a/30, 60b/10, 60b/11, 60b/3, 60b/5, 61a/7, 63a/17, 63a/18, 63b/9, 66a/5, 66b/17, 68a/27, 68a/31, 68a/7, 69a/13, 69a/14, 69a/16, 69a/28, 69a/29, 69b/10, 69b/24, 69b/27, 69b/9, 70a/10, 70a/13, 70a/30, 70a/8, 70a/9, 71a/4, 71a/6, 71b/13, 71b/7, 74b/6, 74b/7, 75a/2, 75a/30, 76b/3, 77a/4, 77b/11, 77b/2, 77b/4, 78a/2, 80b/31, 81a/27, 81a/31, 81b/1, 81b/13, 81b/17, 82b/10, 82b/2, 82b/26, 83a/27, 84b/5, 86a/6, 88b/7, 92a/9, 92b/18, 92b/22, 92b/27, 93a/10, 93a/17, 93a/21, 93a/23, 93b/4, 94b/11, 94b/13, 94b/14, 94b/17, 96a/8, 99b/11

sizcileyin -2- sizin gibi.

s. 58a/5, 68b/8

ṣoḥbet -4- [Ar.] konuşma, muhabbet; arkadaşlık.

ṣ.+ e 51b/9

ṣ. ideler 51b/5

ṣ. ḳılmaḳ 77b/23, 79a/16

ṣoḳ - -1- sokmak.

ṣ.- dum 119b/18

ṣoḳaḳ -1- [Ar.] sokak, dar ve kısa yol.

ṣ.+ lara düşüp 79b/27

ṣoñ -6- bitiş, nihayet.

ṣ.+ ı 53b/31

ṣ.+ ında 64b/13, 66a/16

ṣ.+ larında 53b/28

ṣ. 111a/20

ṣoñra -245- içinde bulunulan zamanın daha ilerisinde.

ṣ.+ ġı 80b/6

ṣ. 100a/30, 100b/16, 100b/29, 101a/21, 101a/30, 101b/17, 101b/27, 102a/19, 102b/26,

103b/14, 105a/6, 105b/20, 106a/3, 106b/28, 106b/7, 107a/19, 107b/17, 108a/11, 108a/17, 108a/6, 108b/10, 108b/15, 108b/29, 109a/23, 109a/24, 109a/26, 109a/3, 110a/3, 110b/14, 111a/26, 111b/1, 111b/28, 111b/5, 112a/13, 112a/16, 112a/25, 112a/4, 112a/6, 112a/8, 112b/1, 112b/13, 112b/20, 113a/12, 113a/15, 113b/27, 113b/29, 114a/22, 114b/14, 114b/19, 115a/31, 115a/9, 115b/1, 115b/28, 115b/3, 116a/1, 116a/13, 116a/26, 116b/1, 116b/15, 116b/29, 117a/11, 118a/10, 118a/4, 118a/5, 118b/13, 118b/15, 118b/2, 118b/29, 119a/28, 119a/29, 119a/30, 119a/6, 120b/22, 120b/4, 51a/26, 52b/16, 52b/17, 52b/20, 52b/29, 52b/31, 53a/2, 53a/20, 53a/27, 53a/29, 53a/3, 53b/12, 53b/3, 54a/28, 54a/5, 55a/24, 55b/2, 56b/18, 56b/27, 56b/7, 57a/18, 57a/21, 57a/30, 58a/13, 58a/2, 58a/24, 58b/17, 59a/12, 59b/13, 59b/22, 60a/29, 60b/16, 60b/22, 60b/26, 61a/16, 61a/4, 61b/2, 61b/20, 62a/8, 62b/5, 63a/22, 63b/18, 63b/26, 64a/30, 64b/14, 65a/11, 65a/24, 65a/29, 65b/19, 66a/13, 66a/3, 66b/2, 66b/20, 66b/23, 66b/3, 67a/10, 67a/15, 67a/23, 67a/28, 67a/3, 67b/13, 68a/4, 68b/23, 68b/27, 68b/28, 69a/15, 69a/16, 70a/23, 70a/27, 70a/3, 71a/16, 71a/18, 71a/22, 71a/23, 71b/2, 72a/28, 72b/2, 72b/5, 73a/17, 73b/13, 73b/19, 73b/21, 73b/27, 73b/30, 73b/5, 74a/19, 74a/23, 74a/28, 74b/27, 76a/12, 76a/2, 76a/28, 77b/28, 78a/16, 78a/25, 78b/14, 78b/27, 78b/29, 80b/9, 81a/12, 81a/15, 81a/2, 81a/5, 81a/8, 82a/17, 82b/15, 82b/17, 83a/1, 83a/27, 83a/30, 83b/1, 83b/10, 83b/15, 83b/26, 83b/4, 84a/26, 84a/31, 84b/9,

86b/10, 87a/12, 87a/25, 87b/22, 87b/23, 88a/14, 88a/28, 88b/16, 88b/21, 88b/24, 88b/31, 89a/21, 90a/17, 90a/30, 91a/29, 91b/8, 93a/25, 93a/5, 93b/14, 93b/28, 93b/5, 94a/16, 94a/22, 94a/3, 94a/4, 95a/5, 96b/8, 97a/15, 97a/16, 97a/22, 97a/4, 97b/19, 97b/25, 97b/29, 97b/7, 98a/13, 98b/31, 99a/2, 99a/26, 99a/4, 99b/12, 99b/13, 99b/20, 99b/24

şor - -41- sormak.

ş.- a 58b/29

ş.- acaḳ degülsiz 58b/12

ş.- aḫı 73b/22

ş.- am 84a/22

ş.- an 76a/27

ş.- anlar 68b/29

ş.- arlar 61b/22, 74b/19, 74b/20, 75a/24, 76b/16, 77a/31

ş.- ayın 77a/2

ş.- dı 102b/21, 102b/22, 107a/2, 107a/5, 107b/9, 110b/8, 115a/25, 51a/1, 70a/17, 76a/25, 77a/29, 77a/4

ş.- dılar 119b/27, 54b/16, 57b/14, 67b/8, 68b/27, 69b/21, 71a/17, 75a/23, 76a/6, 83a/19

ş.- duḳlarından 69b/21

ş.- dum 84a/23

ş.- maġıl 116b/18

ş.- mış 72a/9

ş.- şalar 67b/10

ş.- up 104b/29

şovuḳ -4- soğuk.

ş.+ ları 77b/8

ş. 116b/4, 116b/5, 62a/20

sög - -5- sövmek, küfretmek.

s.- e 71a/3

s.- erdük 52b/1

s.- erüz 52b/1

s.- mek 52a/31

s.- mekidi 52b/3

söyle - -47- söylemek.

s.- di 110b/18, 119b/23, 72b/25, 87a/5

s.- digin 110b/17

s.- diler 119b/26, 87a/24

s.- medi 87b/7

s.- mege 114b/22, 59a/8

s.- mek 91a/12, 91a/3

s.- mekden 114b/23

s.- mekile 115b/26

s.- meye 110b/17, 64b/27, 77b/30, 95b/2

çağırı s.- meye 79a/24

s.- meyecek 87a/24

s.- meyem 78a/6

s.- mez 110b/19, 55a/14, 95a/19

söz s.- mez 72b/17var

s.- mezler 53a/28, 63b/23

s.- ñ 82b/3

s.- r 84b/26

s.- rler 110a/26, 53a/29

s.- rse 92b/1, 92b/3

s.- rsiz 108b/5

s.- seler 61a/28

s.- ye 106a/26, 64b/27, 71a/3, 91a/1

s.- yeler 110b/26

s.- yeydi 97a/29

s.- yiser 106a/3

s.- yüp 104a/11, 80a/15, 85b/30

söz s.- yüp 91a/9

söyleş - -4- söyleşmek, karşılıklı konuşmak, muhavere etmek.

s.- diler 105b/24, 68b/4

s.- mege 105b/3

s.- mek 86b/14

söz -71- kelime dizisi, kelam.

s.+ de 53b/16, 56a/4

s.+ den 107b/27, 120b/22, 80a/27, 96a/16

s.+ dür 86a/9

s.+ e 84b/26, 86a/8

s.+ i 113a/16, 117a/5, 119b/23, 52a/4, 72b/11, 72b/13, 72b/17, 72b/18, 72b/25, 77b/16, 86a/12

s.+ ile 73a/11, 88b/22

s.+ in 62a/23, 89b/21

s.+ inde 54a/14

s.+ inden 73a/12, 80a/14

s.+ ine 120a/16, 55b/5, 72b/14

s.+ ler 114b/22, 82a/30, 91a/3, 98a/15

s.+ lerde 92a/27

s.+ lerden 91b/24

s.+ leri 114b/21, 53a/28, 54a/13, 55a/17, 81b/3, 87a/24

s.+ lerile 91a/6

s.+ lerin 53b/15, 57a/28, 57b/6, 63b/14, 87a/30

s.+ lerinden 53a/30

s.+ lerine 55a/30, 55a/31

s.+ ne 63b/16

s.+ ümni ṭut 52a/30

s.+ üñ 98b/18

s.+ üni 106b/13

s.+ üñüñ 59b/5

s. söylemez 72b/17var

s. söyleyüp 91a/9

s. 102b/24, 107a/26, 111a/11, 55a/7, 59b/18, 63b/15, 90b/5, 91a/26, 91a/30, 98a/18

bürhān-ı s. 107a/26

ṣu -22- kokusu ve tadı olmayan şeffaf ve sıvı madde.

ṣ.+ ları 58a/16

ṣ.+ ya ṭalmaḳ 58a/17

ṣ.+ ya 104b/12, 85a/31

ṣ.+ yı 106a/14

ṣ.+ yıla 106a/13, 106a/17, 96b/22, 97a/1

ṣ.+ yuñ 104b/14

ṣ. 104b/13, 106a/13, 106a/17, 60b/18, 62b/5, 87b/28, 87b/29, 91a/24, 91a/25, 96b/22, 97a/20

ṣuç -2- töre, kanun ve geleneklere aykırı davranış, kabahat. krş. **suç**.

ṣ.+ ların 51b/22

ṣ.+ larını 69b/11

suç -1- töre, kanun ve geleneklere aykırı davranış, kabahat. krş. **ṣuç**.

s.+ un 118a/24

ṣuçlu -1- suçu olan.

ṣ.+ dan 118b/26

sūd -1- [Far.] fayda, kâr.

s. 86b/19

ṣuffe -1- [Ar.] sofa, evlerdeki genişçe yer, hol.

aṣḥāb-ı ṣ.+ dür 93a/29

ṣūfī -1- [Ar.] tasavvuf ehli kimse, derviş, mutasavvıf.

ṣ.+ ler 53b/21

Ṣuheyb -5- [Ar.ö.i.] sahabi.

Ṣ. 73a/21, 73a/24, 73a/27, 73a/28

Ṣuheyb ibn Sinān -1- [Ar.ö.i.] sahabi.

Ṣ. 73a/18

ṣuḥuf -1- [Ar.ç. **ṣaḥīfe**] sahifeler, bazı peygamberlere gelen sahife halindeki kitap.

ṣ.+ ı 57b/26

ṣulb -9- [Ar.] döl, nesil.

ṣ.+ ında 105a/22, 106a/12, 106a/14, 106a/17

ṣ.+ ındaġı 106a/13

ṣ.+ ından 102b/19, 103b/30, 111a/19, 71b/21

ṣuleḥā -1- [Ar.ç. **ṣāliḥ**] iyi amel sâhibi kimseler, sâlihler.

ṣ.+ ya 92b/11

ṣulḥ -4- [Ar.] barış.

ṣ. ideler 66a/2

ṣ. idüp 70a/2

ṣ. itdiler 69a/21

ṣ. itmek 55a/29

sulṭān -1- [Ar.] hükümdar.

s. 113b/12

ṣun - -6- sunmak, arz etmek.

ṣ.- ardı 56b/11

ṣ.- arlardı 56b/11

ṣ.- dı 120b/16

ṣ.- dılar 120a/16

ṣ.- up 71a/7

ḫayr ṣ.- up 53a/28

ṣunʿ -1- [Ar.] eser, yapılan iş.

ṣ.+ ından 97b/25

suñ - -1- sunmak, arz etmek.

s.- up 115b/26

ṣunʿī -1- [Ar.] takma, sahte, yaradılıştan olmayan.

ṣ. 54b/26

ṣūr -1- [Ar.] boynuzdan yapılan düdük.

ṣ.+ a 116a/7

sūre -21- [Ar.] Kur'an'ın ayrıldığı 114 bölümden her biri.

s.- yi Āliʿ İmrānı 97a/24

s.- yi Baḳara 97a/29

s.- yi Baḳarada 104a/2

s.- yi Baḳaranuñ 97a/21

s.- yi Baḳarayla 97a/24

s.- yi Enʿāmda 107a/25

s.- yi Enʿāmdan 98a/28

s.- yi Māʾidede 76a/3

s.+ ler 98b/1

Baḳara s.+ sin 97a/27

s.+ sinde 105a/19, 117b/22, 72a/17

Enʿām s.+ sinde 64b/10

Māʾide s.+ sinde 63b/1, 76a/2, 77a/8

ṣād s.+ sinde 51a/2

s.+ sinüñ 88a/12

s.+ ydi 86b/13

s. 97a/28

ṣūret -8- [Ar.] surat, yüz, görünüş, kılık.

ṣ.- i ẓāhiresi 72b/11

ṣ.+ e 98a/9

ṣ.+ inde 51a/10

ṣ.+ ine 79b/18

ṣ.+ leri 51b/20, 97a/9

ṣ. 103b/17, 51a/28

ṣuṣa - -1- susamak.

ṣ.- yup 60b/17

susızlıḳ -1- susuz olma. krş. **ṣusuzluḳ**.

s. 85b/9

ṣusuzluḳ -1- susuz olma. krş. **susızlıḳ**.

ṣ. 85a/31

ṣuvarıl - -1- sulanmak, su verilmek.

ṣ.- maḳdan 113b/14

suʾāl -22- [Ar.] soru.

s.+ ler ḳılmaḳ 53a/20

s. eyledi 106a/4

s. iderler 76a/26

s. iderlerse 112a/7, 52a/18, 89b/24, 93a/13

s. idüp 62b/19, 92b/25

s. ḳıldı 105a/26, 105a/31, 97b/11

s. ḳıldılar 54b/11, 76b/15

s. olacaḳ degüller 58b/12

s. olunacaḳ degül 57b/8

s. oluncaḳ degülsin 55a/25

s. olunmaz 87a/18

s. olunur 87a/17

s. 94b/18, 98a/13, 98b/5

sücūd -1- [Ar.] secde etme, secde.

s.+ ın 83a/3

süd -7- süt.

s.+ den 100b/5, 82a/8

s.+ in 82a/2

s.+ inden 113a/18

s.+ iydi 113a/3

s. 106b/6, 87a/7

süfl -1- [Ar.] tortu, çöküntü; dışkı.

s.+ i 83a/14

Süfyān -1- [Ar.ö.i.] Tebeu't-tâbiîn neslinden hadis âlimi ve hâfız. krş. **Süfyān bin ʿUyeyne.**

S. 120a/13

Süfyān bin ʿUyeyne -1- [Ar.ö.i.] Tebeu't- tâbiîn neslinden hadis âlimi ve hâfız.

S. 120a/25

Süfyān Ṣevrī -1- [Ar.ö.i.] Kendi adıyla anılan fıkıh mezhebinin imamı, müfessir, muhaddis ve zâhid.

S. raḥmetu'llāh ʿaleyhi 96a/13

sükūn -3- [Ar.] durma, hareketsiz kalma, durgunluk.

s. idici 83a/22

s. itmek 61a/1

s. 80a/9

sükūt -3- [Ar.] sessizlik.

s.+ ı 80a/14

s. itdi 88b/25

s. ḳıl 120b/9

Süleymān -16- [Ar.ö.i.] Hz. Davud'un oğlu, İsrailoğulları'na gönderilen hükümdar, peygamber.

S.+ a 51a/2, 97b/10

S.+ ısa 51a/1

S.+ uñ 51a/1, 51a/10, 51a/12, 51a/15, 51a/4, 51a/5

S. 104a/4, 51a/14, 51a/16, 51a/17, 51a/19, 51a/4, 51a/5

sülūk -1- [Ar.] bir yola girme, bir yol tutup o yolda yürüme.

s. idüp 114b/18

ṣülüṣ -3- [Ar.] üçte bir.

ṣ.+ den 66b/9

ṣ. 120a/1, 66a/31

ṣülüṣān -1- [Ar.] üçte iki.

ṣ.+ ı 92b/10

Sümeyye -1- [Ar.ö.i.] İslâm tarihinde ilk şehid olan kadın sahabi.

S. 73a/19

sümkür - -1- sümkürmek.

s.- mek 100b/12

sün - -1- sünmek, gerilmek.

s.- üp 86a/29

sünnet -19- [Ar.] Hz. Muhammed'in (S.A.S.) Müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle örnek iş ve davranışlarının tamamı.

s.- i Resūli 114a/25

s.+ dür 114b/29

ṭarīḳ-i s.+ dür 114a/5

s.+ e 92b/4

s.+ i 109a/16

ehl-i s.+ i 63b/17

s.+ ile 103b/13, 81a/7

s.+ in 58a/21

s.+ leri 118a/29

s.+ lerin 58a/20

s.+ lerini 52a/17

s.+ leriyle 70a/25

s. eyledi 58a/23

s. eyleye 58a/21

s. itmek 58a/16

s. 86a/12, 86a/8

ehl-i s. 98a/18

süñü -1- süngü, mızrak.

s.+ m 117b/17

süñük -5- kemik.

s.+ inden 90a/3

s.+ ler 89b/6, 89b/7

s.+ lerini 89b/26

s. 89b/4

süpüründilik -1- ?

s.+ e 85a/2

sür - -7- sürmek, devam etmek.

s.- di 86a/4

s.- diler 85a/21

s.- eyi 106b/26

s.- üp 69b/17, 75a/27, 77b/6, 85a/20

sürʿat -2- [Ar.] hız.

s. idüñ 118b/4

sürçütdür - -1- sürçtürtmek.

s.- üp 73b/12

sürin - -1- sürünmek.

s.- ür 86a/15

sürme -1- [Far.] süs amacıyla kirpik diplerine sürülen siyah toz.

s. 79a/21

sürmelü -1- sürmeli.

s. 120b/27

sürü -1- topluluk.

s. 120b/27

sürül - -2- sürülmek, sevk edilmek.

s.- mekdür 112a/17, 117a/8

süst -1- [Far.] gevşek, zayıf, güçsüz.

s. 81a/10

Ş

şabla -1- tokat.

ş. yimekden 79b/24

şād -1- [Far.] sevinçli, memnun, mesrur.

ş. olurlar 117a/15

Şāfiʿī -3- [Ar.ö.i.] Şâfiî mezhebinin imamı, büyük müctehid.

ḫilāf-ı Ş.+ nüñ 77a/17

ḫilāf-ı Ş.+ nüñdür 81a/13

Ş. 77a/15

şāhid -1- [Ar.] tanık.

ş.+ dür 113b/18

şaḫṣ -1- [Ar.] kişi.

ş.+ ına 111b/15

şaḳī -6- [Ar.] eşkıya, haydut.

ş. mi 98a/10

ş. olacaḳ 98a/17

ş. oldı 97b/27

ş. 97b/27, 98a/2

şākir -1- [Ar.] şükreden kimse.

ş.+ dür 61b/14

Şām -5- [Ar.y.a.] Suriye'nin başkenti.

Ş.+ dan 101a/9, 110b/7

milk-i Ş.+ ıla 102b/2

Ş. 102b/1, 58a/23

şān -2- [Ar.] ün, şöhret, itibar.

ş.+ ında 102a/23, 102b/29

şarāb -1- [Ar.] içecek.

ş.+ uña 89a/31

şarḳ -2- [Ar.] doğu, güneşin doğduğu taraf.

ş.+ dan 62b/7

ş.+ ı 119a/19

şarṭ -9- [Ar.] koşul.

ş.+ ile 72a/16

ş.+ ları 72a/17, 79b/5

ş.+ larıyla 70a/25

ş. degüldür 79b/31

ş. eyledi 56b/2

ş. ḳılduġuñuz 82a/10

ş. 103b/11, 81a/12

şaş - -1- şaşmak, hayret etmek.

ş.- up 95a/1

şaşı -1- birbirine paralel görme ekseni olmayan (göz veya kimse).

ş. olur 77b/18

şāẕ -2- [Far.] şad, sevinçli.

ş. ḳılsun 59b/23

ş. olup 115a/18

şāẕlıḳ -1- [Far.+Tr.] sevinçli, memnun olma.

ş. 62a/20

şeʿāir -1- [Ar.ç. **şaʿīre**] adetler; törenler.

ş.+ lerinden 61b/2

şedīd -3- [Ar.] şiddetli.

ʿaẕāb-ı ş.+ ile 108a/20

ş. oldı 96a/12

ʿaẕāb-ı ş. 97b/20

şedīdü'l-ʿiḳāb -1- [Ar.] "şiddetle karşılık verici" anlamında Allah'ın sıfatlarındandır.

ş.+ dur 73b/28

şefāʿat -7- [Ar.] şefaat etmek, af için vesile olmak.

ş.+ in 87b/21

ş.+ ümden 113b/13, 80a/8

ş. ḳılalar 87b/15

ş. ḳılmaḳ 87b/16

ş. ḳılmaya 87b/15

ş. 87a/22

şefāʿatçi -1- [Ar.+Tr.] şefaat eden kimse.

ş.+ lerimüzdür 87a/29

şefāʿatçü -2- [Ar.+Tr.] şefaat eden kimse.

ş.+ müzdür 87b/17

ş.+ yüz 87b/19

şefīʿ -2- [Ar.] şefaat eden.

ş. olup 77b/22

ş. ṭutundılar 51b/2

şefḳat -1- [Ar.] koruma, acıma ve esirgeme.

ş. idüp 91a/18

şehādet-12- - [Ar.] tanıklık; şehit olma.

ş.+ den 95b/4

ş.+ in 101a/21, 95b/31, 95b/4

ş.+ ini 101a/20, 101a/21

ş. 118a/23, 119b/24, 120a/28, 72a/2, 75a/3

aʿẓam-ı ş. 101a/13

şehevāt -2- [Ar.ç. **şehvet**] şehvetler, nefsin aşırı istekleri.

ş.+ dan 100a/1

ş. 99b/28

şehīd -10- [Ar.] vatan, millet, kutsal bir amaç ve görev uğrunda ölen kimse.

ş.+ lerüñ 61a/4

ş. boldı 120b/6

ş. ḳıldılar 120a/18, 120a/22, 120a/23

ş. oldı 117b/30, 61a/6

ş. oldılar 120a/20, 53a/24

ş. olısar 119b/18

şehir -1- [Far.] insanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yerlerinden en büyüğü. krş. **şehr**.

ş.+ ler 119a/30

şehr -7- [Far.] insanların toplu olarak yaşadığı yerleşim yerlerinden en büyüğü. krş. **şehir**.

ş.+ inde 67a/12, 85a/20

ş.+ ine 101a/11

ş.+ leri 54a/30

ş. 100a/22, 101a/10, 119a/30

şehvet -11- [Ar.] şehvet, yoğun arzu, istek.

ş.- i nefsāniyye 90a/8

ş.+ den 105a/22

āsīr-i ş.+ dür 90a/11

ş.+ i 106a/15

ş.+ ile 80a/28, 80a/29

āsīr-i ş. olup 90a/14

ş. 106a/16, 66a/11

şek -9- [Ar.] şüphe. krş. **şekk**.

ş.+ leri 59b/18

ş.+ lerin 94a/19

ş.+ üm 89b/11

ş. degül 100b/9

ş. iderler 59b/30

ş. 102a/17, 105a/28, 95b/8, 99a/3

şeḳāvet -4- [Ar.] eşkıyalık, haydutluk.

eşer-i ş.+ dür 98a/17

ş. 102b/11, 76b/1, 98a/18

şeker -4- şeker.

ş.+ e 112b/17

ş.+ i 112b/17

ş. 112b/16, 112b/18

şekk -3- [Ar.] şüphe. krş. **şek**.

ş.+ e 99b/3

ş.+ i 89a/22

ş. 110a/1

şekl -2- [Ar.] şekil, biçim.

ş.+ in 108a/3

ş.+ ini 107b/24

şeksüz -2- [Ar.+Tr.] şüphesiz.

ş. 108b/4, 59b/21

şer -18- [Ar.] kötülük. krş. **şerr**.

ş.+ den 102a/17, 103a/13, 112a/24, 94b/19

ş.+ dür 75a/6

ş.+ lerden 51b/1, 88a/13, 96b/24

ş.+ lerin 86b/16

ş.+ lerinden 104a/27

ş. 103a/16, 103b/23, 53b/12, 62a/20, 62a/22, 62a/23, 72b/9, 75a/12

şerʿ -7- [Ar.] şeriat, herkesin uyması için konmuş yasa, düzen. krş. **şerīʿat**.

ş.+ den 73b/8

ş.+ e 92b/1

ş.+ ile 109a/9, 79b/17

ş. 114b/21, 79b/14, 95b/4

şerāiṭ -1- [Ar.ç. **şart**] şartlar.

ş.+ lerin 71a/21

şerāyiʿ -4- [Ar.ç. **şerīʿat**] şeriat hükümleri.

ş.- i İslām 67b/5

ş. 103b/26, 60a/2, 73b/8

şerāyiʿ ü'l-İslām -1- [Ar.] İslam'ın şeriat hükümleri.

ş. 52b/8

şerāyiʿ ü'l-Muḥammed -1- [Ar.] Hz. Muhammed'in şeriat hükümleri.

ş.+ den 73b/12

şeref -3- [Ar.] onu, haysiyet.

ş.+ de 92b/9

ş.+ dür 119b/2

ş. 119a/31

şerīʿat -11- [Ar.] herkesin uyması için konmuş yasa, düzen. krş. **şerʿ**.

ş.+ i 53a/2

ş.+ idür 53a/1

ş.+ in 53a/2

ş.+ lerde 52b/27, 83a/31

ş.+ leri 53a/3

ş.+ lerini 73b/13

aḥkām-ı ş.+ üñ 97b/17

ş. 54b/20, 68a/10

Nūḥ-ı ş. 103b/28

şerīf -1- [Ar.] şerefli, kutsal.

ş. 119a/21

şerīk -15- [Ar.] ortak.

ş.+ den 66b/1, 96b/12

ş.+ e 88a/1

ş.+ i 57a/31, 57b/25, 62a/17, 65a/17, 65a/18

ş.+ leridür 87a/29

ş. ḳıla 96b/11

ş. oldılar 116a/10

ş. olduḳları 101b/1

ş. olmaya 77b/24

ş. olup 76b/19

ş. 72a/25

şerlü -1- [Ar.+Tr.] kötü.

ş.+ sidür 73a/1

şerr -7- [Ar.] kötülük. krş. **şer**.

ş.- i ümmet 115b/22

ş.+ e 76a/14

ş.+ in 86a/12

ş.+ inden 94b/30

ş.+ ini 91b/20

ş.+ ise 53b/12

ş. 62a/21

şevḳ -1- [Ar.] çok istek, şiddetli arzu.

ş.+ leri 56a/12

şevket -1- [Ar.] büyüklük, ululuk.

ş.+ i 115b/31

şevketlü -1- [Ar.+Tr.] büyüklük, güç sahibi.

ş. 86a/19

şevvāl -2- [Ar.] Hicri yılın onuncu ayı.

ş. 67b/4, 71a/1

şeyāṭīn -4- [Ar.ç. **şeyṭān**] şeytanlar.

ş.+ ler 51a/17, 51a/19, 88a/8

şeyṭān -30- [Ar.] Allah'ın (C.C.) emirlerine karşı gelen melek, iblis.

ş.- ı laʿīn 105b/9, 57a/22

ş.- ı laʿīnüñ 92b/1

ş.- ı recīmden 104a/29

ş.- ı recīmüñ 104a/27

ş.+ a 109a/26, 88a/19

emr-i ş.+ a 92b/16

vesāvis-i ş.+ a 73b/10

ş.+ dan ise 99b/31

ş.+ dan 111a/11

ş.+ dandur 105b/10

ş.+ dur 73b/9, 74a/9, 88a/26, 99b/29

ş. 104a/31, 51a/10, 51a/13, 51a/3, 63b/3, 63b/6, 63b/8, 73b/12, 73b/9, 74a/10, 77b/24, 92a/19, 92a/21, 93b/19

şıra -2- bazı meyve ve sebzelerin özü.

ş.+ dan 89a/19

ş.+ sından 89a/18

şiddet -6- [Ar.] bir güç, hareket veya kuvvetin derecesi.

ş.+ i 94b/13, 96a/12

ş.+ in 96b/19

ş. 117a/14, 62b/17, 76b/11

şifā -2- [Ar.] hastalıktan kurtulma, iyileşme.

ş. olsun 120b/31

ş. 120b/31

şikāyet -2- [Ar.] durumundan memnun olmayıp yakınma veya başına gelen bir dertten sızlanma.

ş. ḳılup 80b/17

ş. 100b/24

şikence -1- [Far.] işkence.

envāʿ-i ş.+ yle 108a/21

şimāl -5- [Ar.] kuzey yönü.

ş.+ den 62b/7, 90a/2

ş.+ e 62b/7, 90a/2

ehl-i ş. ḳılup 98a/7

şimdi -20- içinde bulunulan an.

ş.+ den 63a/27, 68a/6

ş.+ ye 52b/27

ş. 110a/21, 112b/26, 113a/10, 113a/29, 114b/17, 52a/1, 52b/1, 52b/26, 69a/21, 73b/25, 75b/13, 89a/29, 89b/11, 92b/12, 92b/31, 93a/20, 98a/4

şimdiki -3- içinde bulunulan ana ait.

ş. 114a/30, 58b/11, 94a/1

şimşād -1- [Far.] şimşir ağacı.

ş. 85a/16

şiʿr -1- [Ar.] şiir, manzume.

ş. 63a/2

şirk -30- [Ar.] Allah'a (C.C.) eş ve ortak koşma.

ş.+ den 100b/2, 115b/20, 116a/24, 117a/16, 57a/1, 60a/27, 69a/11, 74a/3, 77a/23, 77b/11

ş.+ dür 98b/13

ş.+ i 91a/25

ş.+ le 91a/25

ş.+ ler 115a/19, 98b/13

ş.+ leri 91a/21, 99a/22

ş.+ üñüz 114b/7

ş. getürmek 69b/8

ş. getürürler 69b/7

ş. idüp 51a/26, 75a/28

ş. itdiler 97b/22

ş. itmek 69b/14

ş. itmeyevüz 109a/10

ş. 107a/30, 116b/10, 119a/22, 91b/19

ehl-i ş. 102b/10

şirket -1- [Ar.] ortaklık.

ş.+ i 52b/22

şiş - -2- şişmek.

ş.- erdi 105b/21

ş.- miş 93b/21

şīşe -4- [Far.] şişe.

ş.+ ler 87b/10, 87b/11, 87b/12

ş. 87b/8

şol -194- şu, o.

ş.+ dur 67a/24

ş. 100b/1, 101a/17, 101a/18, 101b/11, 101b/19, 102a/10, 102a/27, 102a/5, 103a/24, 103b/5, 103b/6, 104a/30, 105b/21, 106b/14, 107a/23, 107a/27, 107b/15, 108a/16, 108b/28, 108b/30, 109a/13, 109b/29, 110a/25, 110a/8, 110a/9, 111a/12, 111a/19, 111b/18, 112a/19, 112a/22, 113a/7, 113b/19, 113b/4, 113b/8, 114a/19, 114a/20, 114a/26, 114b/22, 115a/27, 115b/5, 116b/13, 116b/3, 116b/4, 117a/10, 117a/24, 118a/16, 118a/20, 118a/27, 119a/2, 119a/31, 120b/10, 51b/8, 52a/10, 52a/13, 52a/15, 52b/7, 53a/16, 53b/11, 53b/19, 53b/21, 53b/24, 53b/27,

54a/17, 54b/4, 55a/2, 55b/7, 56a/20, 56b/1, 56b/18, 57a/20, 57a/21, 57a/6, 57b/29, 58a/6, 59b/2, 59b/26, 59b/29, 59b/3, 60a/18, 61a/18, 61a/29, 61a/7, 61a/8, 62b/14, 62b/22, 62b/29, 63a/1, 63a/25, 63b/12, 63b/13, 63b/2, 63b/20, 63b/3, 63b/30, 63b/6, 64a/11, 64a/13, 64a/21, 64a/5, 64a/6, 64b/11, 64b/22, 64b/26, 65a/6, 66a/20, 66b/25, 67a/2, 67a/24, 67b/4, 68a/28, 68a/6, 69b/27, 70b/20, 70b/27, 71a/11, 71a/4, 71a/6, 71b/20, 72a/19, 72a/7, 72b/3, 73a/4, 73a/5, 73b/1, 73b/8, 74a/17, 74a/27, 75a/29, 76a/21, 77b/27, 77b/4, 78a/11, 78a/15, 78a/21, 78a/24, 78a/27, 78a/8, 78b/18, 78b/7, 79b/1, 79b/10, 79b/20, 79b/28, 80b/22, 80b/31, 80b/8, 81a/1, 81a/19, 81b/14, 81b/29, 82a/9, 83a/29, 83b/11, 84a/17, 86a/12, 86b/20, 87a/11, 87a/20, 87a/21, 87a/6, 87b/11, 87b/26, 88a/6, 88b/1, 88b/7, 89a/7, 90a/27, 91a/12, 91a/13, 91a/19, 91a/23, 91b/29, 91b/3, 92a/28, 92a/6, 92b/18, 93a/23, 93a/28, 93b/18, 93b/20, 94a/15, 94b/17, 94b/4, 96b/29, 96b/9, 97a/28, 97a/29, 97a/6, 97b/20, 98b/11, 99a/2

şöyle -33- öyle, onun gibi, olduğu gibi. ş.+ dür 114a/3 ş. 101a/24, 101b/5, 103a/16, 103a/17, 106b/23, 107a/4, 114a/7, 119b/17, 119b/18, 54a/24, 55a/29, 55b/13, 55b/7, 55b/8, 59b/17, 61b/23, 69a/22, 70b/7, 72a/21, 72a/24, 78a/16, 83a/26, 86a/17, 90a/3, 91a/24, 91a/25, 91a/26, 91a/5, 91b/17, 92a/9, 98b/9

şu -47- işaret zamiri. ş.+ lar 108a/20, 110b/15, 112b/1, 112b/4, 116a/18, 116a/27, 55a/13, 60a/17, 62a/4, 65a/9, 82a/14, 85b/7, 93b/17, 93b/9, 98b/26, 99a/19

ş.+ lara 110a/6, 119a/23

ş.+ lardan 108a/12

ş.+ ları 103a/30

ş.+ laruñ 110a/30, 83b/24, 88a/24, 91b/1

ş.+ laruñıla 69a/28

ş.+ ña 118b/14, 52a/22

ş.+ nda 52b/16, 70a/22

ş.+ ndan 105a/24, 115a/9, 120b/18, 54b/2, 97a/30, 99b/7

ş.+ nı 107a/11, 91a/2, 96b/21

ş.+ nlar 59b/17

ş.+ nuñ 111a/21, 120b/5, 78a/6, 89b/17, 91b/22, 94a/26

ş. 53b/14

şuġl -4- [Ar.] iş, meşgul olunacak şey.

ş.+ dur 98a/5

ş.+ e 98a/8

ş.+ um 98a/10, 98a/12

şuʿarā -1- [Ar.ç. **şāʿir**] şairler.

ş. 107a/17

şuncılayın -2- şunun gibi.

ş. 52a/7, 68a/31

şübe -3- [Ar.] şüphe, kuşku. krş. **şüphe**, **şübhe**.

ş. olunmaya 69a/4

ş. 64b/26, 68a/23

şübhe -1- [Ar.] şüphe, kuşku. krş. **şübe, şüphe**.

ş.+ yi 105b/11

şübhelü -1- [Ar.+Tr.] şüpheli, kuşkulanılan durum veya kimse. krş. **şüphelü**.

ş. 97b/19

şükr -18- [Ar.] Allah'a (C.C.) minnet dile getirme.

ş.+ i 63b/27

ş.+ in 114b/3, 67b/6, 74a/7, 83b/27, 84a/18, 91b/25, 95a/8

ş.+ ine 114a/8, 117a/25, 64a/1

ş.+ ini 73b/26, 73b/30

ş. etmege 60b/22

ş. etmekile 60b/9

ş. idici 117a/30

ş. idüñ 60b/12

şüphe -1- [Ar.] şüphe, kuşku. krş. **şübe**, **şübhe**.

ş.+ m 59b/21

şüphelü -1- [Ar.+Tr.] şüpheli, kuşkulanılan durum veya kimse. krş. **şübhelü**.

ş. 67a/10

şürūʿ -1- [Ar.] başlama.

ş. itmeyesiz 68a/29

T

tā -158- [Far.] bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri yahut zamanı anlatırken söze mübalağa katar. “Dek, değin, kadar, beri” ile kullanılır.

t. 100a/4, 102a/27, 102a/6, 102b/15, 103a/19, 103a/2, 103a/21, 103b/30, 104a/18, 104b/22, 104b/24, 105b/11, 107a/10, 107a/13, 108a/13, 108b/28, 109b/22, 110b/24, 110b/7, 112b/10, 112b/12, 113a/28, 113a/30, 114a/21, 114b/18, 114b/9, 115b/16, 115b/31, 115b/6, 115b/7, 116a/13, 116b/21, 117a/25, 117b/16, 117b/19, 118a/10, 118a/15, 118a/24, 118b/14, 118b/26, 119a/17, 119a/18, 119a/28, 119b/15, 119b/25, 120a/10, 120a/12, 120a/21, 120a/23, 120b/25, 51a/30, 51a/31, 51a/9, 51b/11, 51b/22, 51b/27, 51b/31, 51b/5, 53a/15, 53a/31, 54a/24, 54b/20, 55a/22, 55a/28, 55a/31, 56a/17, 57b/17, 57b/24, 58b/27, 60a/13, 60a/15, 60a/23, 60a/31, 60b/10, 60b/11, 60b/16, 60b/4, 60b/9, 61a/13, 61a/8, 62a/4, 63b/17, 64b/20, 65a/2, 66b/18, 66b/19, 66b/20, 67a/8, 67a/9, 67b/5, 68a/17, 68a/19, 68a/24, 68a/4, 68b/13, 68b/28, 69a/24, 69b/1, 69b/14, 69b/9, 70b/2, 72b/27, 74a/2, 74a/25, 74b/6, 74b/8, 76a/1, 76a/16, 76a/21, 76a/29, 76b/3, 77a/19, 77a/26, 77a/5, 77b/2, 77b/23, 77b/7, 78a/13, 78a/22, 79a/17, 79a/3, 79b/18, 80b/7, 81a/11, 81a/5,

82a/22, 82b/4, 83a/10, 83b/23, 84a/15, 84a/22, 85a/21, 88a/20, 88b/28, 89a/26, 89a/30, 89b/28, 89b/4, 91a/18, 91b/23, 92a/8, 93a/10, 94b/14, 94b/24, 95a/10, 95b/2, 95b/23, 95b/5, 97a/15, 97a/16, 98b/14, 98b/9, 99a/13, 99b/1, 99b/18, 99b/20

taʿaccüb -6- [Ar.] şaşma, hayret etme.

t.+ e ḳalup 51b/13

t. idüp 105a/26, 106a/4, 113b/29, 89a/20

t. 105a/27

taʿaḳḳul -1- [Ar.] akıl erdirme, zihin yorarak anlama.

t. itmezken 63b/15

ṭaʿām -22- [Ar.] yemek.

ṭ.+ dan 71a/13, 71a/7

ṭ.+ ı 113a/2

ṭ.+ ın 105a/2, 76b/13

ṭ.+ ların 76b/15

ṭ. yimege 60b/15

ṭ. 113a/3, 113a/6, 60b/17, 61a/14, 68a/10, 68a/11, 68a/14, 68a/15, 68a/9, 79a/26, 88b/10, 97a/3

ṭaʿāmlan - -1- [Ar.+Tr.] yemek yemek.

ṭ.- up 61a/9

ṭaʿāmlandur - -4- [Ar.+Tr.] yemek yedirmek.

ṭ.- alar 67a/19

ṭ.- dılar 66b/28

ṭ.- up 78a/11

ṭ. 70b/10

ṭaʿān -1- [Ar.] çok tân eden, çok çekiştiren, çok söven.

ṭ. 120b/13

taʿarruż -1- [Ar.] sataşma, hücum, saldırı.

t. itmeyeler 69a/22

ṭāʿat -27- [Ar.] Allah'ın (C.C.) emirlerine uyma, emredileni yapma.

ṭ.+ den 100a/17, 100a/7

ṭ.+ dür 60b/31, 61a/4

ṭ.+ e 54b/25, 61a/25

ṭ.+ i 61b/14

ṭ.+ in 60b/29

ṭ.+ inden 116b/7

ṭ.+ ine 103a/28, 93a/29

ṭ.+ ler 60b/31, 61a/2, 94a/19, 96b/2

ṭ.+ lerde 60b/30, 61a/2

ṭ.+ lere 116a/22

ṭ.+ leri 65b/5

ṭ.+ lerin 54a/4

ṭ. ḳılmaġıla 60a/31

ṭ. 100b/22, 60b/1, 60b/30, 65a/20, 73b/20

tābiʿ -2- [Ar.] birine veya bir şeye uyan, ardı sıra giden.

t.+ yin 115b/18

t. 63a/21

ṭabīʿat -1- [Ar.] insan dışındaki canlı ve cansız varlıkların hepsi; huy, mizaç.

ṭ.+ i 90a/11

ṭabīb -4- [Ar.] hekim, doktor.

ṭ.+ ler 107a/15, 107a/16

ṭ.+ lerümüz 106b/11

ṭ. 106b/20

tābiʿīn -1- [Ar.] Hz. Muhammed'i görmüş olanları gören ve onlardan hadis dinleyenler, peygamberden sonra gelen ikinci nesil.

t.+ den 55a/3

taʿbīr -2- [Ar.] ifade, anlatım.

t. ḳıldı 51a/20

t. 91a/3

ṭabl -1- [Ar.] davul.

ṭ. 97a/12

tābūt -16- [Ar.] içine ölü konan sandık.

t.+ a 85a/18

t.+ dan 85a/17

t.+ dayıdı 85a/15

t.+ ı 85a/1, 85a/19, 85a/6

t. 84b/31, 85a/10, 85a/11, 85a/13, 85a/16, 85a/2, 85a/22, 85a/23, 85a/5,

tac -1- [Far.] üstünlük, kudret ve kuvvet âlameti olarak başa konan başlık.

t.+ ları 88a/8

ṭad - -1- tatmak, tadına bakmak. krş. **tat-** .

ṭ.- uñ 115b/1

tafṣīl -4- [Ar.] bir şeyi bütün ayrıntıları ile açıklama.

t.+ ile 64b/11

t. ider 68a/31

t. idevüz 76a/4

t. itmekile 87a/1

tafżīl -2- [Ar. **tafḍīl**] bir şeyi diğerlerine tercih etme, üstün görme.

t. idüp 58a/13

t. olundum 97a/19

t. ḳıldı 117a/3

t. ḳılduḳ 86b/31

ṭaġ -14- dağ.

ṭ.+ dan 120b/25, 56b/11

ṭ.+ ına 120a/6

ṭ.+ ından 56b/12

ṭ.+ lar 100a/22, 86b/14

ṭ.+ ları 62a/31

ṭ.+ laruñ 86b/14

ṭ.+ uñ 120b/24

ṭ. 120a/2, 56b/13, 71b/16, 89b/27, 89b/30

ṭaġıl - -5- dağılmak.

ṭ.- dılar 108b/20

ṭ.- lar 60b/8

ṭ.- mış 89b/17

ṭ.- up 63b/20

ṭ.- urlardı 71b/17

ṭaġıt - -1- dağıtmak.

ṭ.- dı 86b/3

ṭaġuḳ -1- dağınık, perişan.

ṭ. 71b/13

taġyīr -13- [Ar.] değiştirme.

t. eyledi 101b/2

t. idemezler 111b/19

t. iderler 110b/23

t. idüp 101b/2, 66b/4, 73b/27

t. ḳılalar 54b/28

t. ḳılanlara 66b/2

t. ḳıldı 53a/5

t. ḳılduġı 66b/10

t. ḳılmadılar 55b/9

t. olup 99b/3

t. 63b/7

taḥammül -1- [Ar.] dayanma, katlanma.

t. iderseñüz 117a/15

ṭahāret -2- [Ar.] temiz olma, temizlik.

ṭ.+ dür 58a/17

ṭ. bulup 58a/19

taḥarrī -1- [Ar.] arama, aranma, araştırılma, bir şeyi bulmaya çalışma.

t. idüp 54b/9

taḫfīf -6- [Ar.] hafifletme.

t.+ dür 65b/28

t. idüp 113b/10, 114a/17

t. itmiş 92a/4

t. ḳıldı 114a/12, 97a/4

ṭāhire -1- [Ar.] temiz, pak.

ṭ.+ yidi 104b/26

taḥiyyat -1- [Ar.] selamlar, dualar.

t.+ lar 96b/7

taḥḳīḳ -39- [Ar.] araştırma, soruşturma.

t.- i eṣerde 118a/22

t.- i hidāyet 88a/16

t.+ i 106a/11

t. ide 62a/15

t. idüp 89b/23

t. midür 84a/22

t. olur 101b/14

t. 100b/19, 101a/1, 101b/12, 101b/19, 101b/28, 103a/27, 106a/26, 107a/24, 108a/28, 108b/9, 109a/15, 109a/3, 110a/7, 110b/15, 113b/5, 114a/4, 116a/29, 116b/28, 117a/17, 119a/13, 57a/9, 63b/6, 82b/6, 84b/22, 84b/30, 85a/23, 88a/19, 94a/18, 95b/17, 97b/23, 99b/15, 99b/23

taḫlīd -1- [Ar.] karıştırma, içine bir şeyler katma.

t. olur 76b/1

taḥmīd -1- [Ar.] Allah'ın (C.C.) nimetlerine ve lütuflarına teşekkür etme.

t. 61a/1

taḥrīf -1- [Ar.] bir kelime veya ibâreyi değiştirip bozma, kalem oynatıp anlamını değiştirme.

t. 110b/23

taḥrīż -1- [Ar.] bir kimseyi iyi bir şeye teşvik etme, şevklendirme.

t. olundı 93b/8

taḫṣīṣ -2- [Ar.] bir şeyi birine özel kılma;

ayırma.

t. idüp 83a/13

t. ḳılduġı 90a/7

taḫt -1- [Ar.] alt, aşağı.

t.+ ı 51a/4

taḥte'ş-şerā -1- [Ar.] toprak altı.

t.+ da 88a/3

taḥẕīr -1- [Ar.] sakındırma, çekindirme.

t.+ dür 53b/18

taḳarrüb -2- [Ar.] yakınlaşmak, yaklaşmak.

t. olsa 111a/11

t. 76a/30

ṭāḳat -26- [Ar.] güç, kuvvet.

ṭ.+ ımuz 85b/17

ṭ.+ ıñuz 60a/26

ṭ.+ i 113b/8, 114a/15, 118a/24, 54b/30, 66b/23, 92a/14

ṭ.+ ileri 114a/15

ṭ.+ iñüz 54b/21

ṭ.+ leri yitmez 66b/26

ṭ.+ leri 114a/16, 114a/17, 66b/31

ṭ.+ ümüz 94b/9, 96a/16, 97a/6

ṭ.+ üñ 105b/4

ṭ.+ üñüz 114a/12, 114a/18

ṭ. getürmezüz 51b/24, 77b/9

ṭ. yitdügi 81b/31, 83b/8

ṭ. 72a/11, 96b/21

taḳdīr -6- [Ar.] beğenme, değer verme; Allah'ın (C.C.) olmasını istediği şeyler.

t.+ ce 114a/20

t. itmiş 82b/26

t. ḳıldı 68a/6

t. ḳılduġuñuz 82b/27

t. ḳılduñsa 104a/27

t. oluna 82a/30

taḳdīrāt -1- [Ar.ç. **taḳdīr**] takdirler.

t.+ ı 51b/18

taḳrī' -1- [Ar.] tevbih, azarlama.

t.+ dür 58b/10

taḳṣīr -5- [Ar.] kusurlu davranma.

t. ide 95b/2

t. itmeyüp 71a/21, 81a/17

t. 94b/30, 95a/1

taḳṣīrlıḳ -2- [Ar.+Tr.] kusur, eksiklik.

t. 66b/1, 66b/5

taḳvā -5- [Ar.] Allah'tan (C.C.) korkma,

Allah (C.C.) korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma.

t.+ dan 71a/14

t.+ ya 114a/6, 82b/29

t. 111a/11, 69a/11

ṭal - -2- dalmak.

ṭ.- a 58a/20

şuya ṭ.- maḳ 58a/17

ṭalāḳ -64- [Ar.] boşanma.

ṭ.+ da 80a/18, 80a/24

ṭ.+ dan 78b/25, 78b/27, 81a/5

ṭ.+ ı 80a/24, 80b/4, 80b/5, 80b/6

ṭ. olacaḳ 78b/8

ṭ. olur 78b/5, 78b/8

ṭ. virdi 80b/27, 81a/7, 81a/9

ṭ. viresiz 81a/31, 82b/11, 82b/12

ṭ. vireyin 80b/23

ṭ. virile 78b/23, 78b/24, 83b/10, 83b/11, 83b/12

ṭ. virilmiş 78b/20, 83b/8

ṭ. virilmişdür 78b/18

ṭ. virilmişe 83b/11

ṭ. virmek 80b/15, 80b/25, 81a/2, 81a/28

ṭ. virmekdür 80b/8

ṭ. virse 78b/29, 80b/9, 81a/15, 81a/4, 82b/15, 82b/16, 82b/22

ṭ. virseñüz 81a/24, 81b/12, 82b/26

ṭ. virüp 81b/9

ṭ. 78b/10, 78b/11, 78b/15, 78b/3, 78b/9, 79a/1, 79a/4, 80a/19, 80a/24, 80a/25, 80a/31, 80b/10, 80b/11, 80b/8, 80b/9, 81b/1

ṭalāt -1- [Ar.] yüz, çehre, güzel yüz.

ṭ.+ ıla 64a/13

ṭaldur - -2- daldırmak.

ṭ.- uñ 58a/19

ṭ.- urlardı 58a/16

ṭaleb -22- [Ar.] istek. krş. **ṭalep**.

ṭ.+ i 65b/24

ṭ. eyledi 108b/22

ṭ. iderler 111b/21, 111b/6, 111b/9, 98b/14

ṭ. idesiz 68a/6, 95b/15

ṭ. idüñ 114a/26, 94b/4

ṭ. idüp 91b/2, 94b/11

ṭ. itdiler 112a/16, 51b/5, 65b/14

ṭ. itmedi 95b/27

ṭ. itmedin 95b/25

ṭ. itmek 73a/31, 98b/13

ṭ. itmekden 94b/7

ṭ. ḳıldılar 94b/1

ṭ. olunan 110b/4

ṭalep -16- [Ar.] istek. krş. **ṭaleb**.

ṭ. etmekde 61a/3

ṭ. ider 60b/21

ṭ. iderdi 93b/25

ṭ. idici olmaya 64a/29

ṭ. idüñ 60b/26, 60b/27, 71b/8

ṭ. itdiler 55b/10

ṭ. itmekde 71a/21

ṭ. itmekdedür 64a/2

ṭ. itse 64b/30, 65b/23

ṭ. ḳıldı 104b/6

ṭ. ḳılmaḳda 74b/1

ṭ. oluna 78b/13

ṭ. 65b/24

Ṭalḥa bin ʿUbeydu'llāh -1- [Ar.ö.i.] Aşere-imübeşşereden olan sahabi.

Ṭ. 120b/2

ṭālib -1- [Ar.] isteyen, talep eden, istekli olan kimse.

ṭ.+ üñ 98b/9

ṭāliḥ -2- [Ar.] baht, şans, tâli.

ṭ.+ ler 86b/21

ṭ. midür 116b/21

taʿlīm -4- [Ar.] öğretim.

t.+ çün 57b/24

t. ide 97a/16

t. idüp 102a/26

t. 95b/17

Ṭālūt -31- [Ar.ö.i.] İsrâiloğulları'nın Kur'an'da adı geçen ilk kralı.

Ṭ.+ a 85a/31, 85b/3, 86a/16

Ṭ.+ ı 84b/19, 84b/22, 85b/13

Ṭ.+ uñ 84b/31, 85a/23, 85a/6

Ṭ. 84b/14, 84b/16, 84b/18, 85a/29, 85a/31, 85b/1, 85b/13, 85b/15, 85b/27, 85b/3, 86a/11, 86a/12, 86a/14, 86a/15, 86a/17, 86a/18, 86a/21, 86a/22, 86b/10, 86b/4

ṭamaʿ -1- [Ar.] açgözlülük, tamah.

ṭ. ḳılmaḳ 68b/17

tamām -59- [Ar.] bütün; tamamlanma, sona erme.

t.- ı çehreñüzde 119b/28

t.- ı ḥarb 120a/7

t.- ı ḳażiyyesi 63b/1

t.- ı ḳażiyyesini 51a/2

t.- ı kerāhet 119b/27

t.- ı ḳışṣasın 117b/22

t. eyledi 104a/2, 56b/10

t. idivirem 60a/22

t. idüñ 70a/25

t. irmeyince 82b/4

t. itmemek 81b/30

t. ḳılmaġıla 83a/3

t. ola 56b/6, 82a/16

t. oldı 104a/23, 112b/24, 81b/9, 89a/26, 94a/31

t. olduḳdan 93b/27

t. olıcaḳ 94b/24

t. olınca 67a/8, 82a/22, 83a/31, 98a/1

t. olmaġa 81a/25

t. olmadın 77b/3, 82a/8, 83b/5

t. olmaġıla 51b/25

t. olsa 81b/12

t. olup 56a/12, 77b/2, 81a/26, 93b/24

t. olur 68b/28, 69a/1, 78b/29

t. 114b/9, 56a/2, 58a/24, 67b/3, 68a/21, 69a/2, 69a/20, 70b/27, 81b/30, 82b/15, 82b/28, 82b/30, 83a/3, 83a/30, 83a/31, 89a/24, 95b/2, 95b/29, 98a/15

ṭamar -2- damar.

ṭ.+ lar 89b/8

ṭ.+ ları 89b/4

ṭamu -24- cehennem.

ṭ.+ da 102a/12, 118a/17, 53b/29, 74a/5

ṭ.+ dağı 112a/2

ṭ.+ dan 63a/22, 68a/1, 68b/10

ṭ.+ nuñ 114b/6

ṭ.+ ya 51b/20, 64b/10, 65a/7, 73b/19, 99a/11

ṭ.+ yı 65a/5

ṭ.+ yıla 118a/18, 74a/24

ṭ. 102a/10, 53b/19, 63b/8, 65b/5, 68b/18, 73b/19, 99a/15

ṭañ -1- şafak vakti.

ṭ.+ dan 68a/13

ṭa‘n -1- [Ar.] kınama, ayıplama, yerme.

ṭ. idüp 77a/11

ṭanıḳlıḳ -1- tanık olma durumu, şâhitlik.

ṭ. virse 68b/19

ṭanış - -1- tanışmak.

ṭ.- up 82a/7

ṭanışıġ -1- tanışıklık, ülfet.

ṭ.+ ıla 55a/1

Tañrı -27- Allah, İlah.

T.+ çun 104a/14

T.+ dan 119a/23, 56b/19, 62b/13, 66b/1, 72b/29, 79b/27, 86b/19

T.+ nuñ 108b/31, 54b/23, 59b/21

T.+ sınuñ 87a/29

T.+ yı 74a/21

T. 107a/4, 119b/25, 120a/21, 52b/24, 53b/20, 54a/26, 59b/19, 64a/16, 64a/18, 65a/1, 75a/26, 79a/22, 79b/8, 80a/12

ṭanuġ -3- şahit. krş. **ṭanuḳ**.

ṭ.+ a 95b/12, 95b/13

ṭ.+ um 111a/30

ṭanuḳ -23- şahit. krş. **ṭanuġ**.

ṭ.+ ları 54b/27, 94a/6

ṭ.+ larumuzdur 58b/31

ṭ.+ sız 113b/21

ṭ. ol 84a/9

ṭ. ola 95b/28

ṭ. olan 95b/3

ṭ. olanlar 95a/30

ṭ. olmaġıçun 95b/13

ṭ. oluñ 109a/14, 111a/29, 71b/13

ṭ. ṭutar 72b/19

ṭ. ṭutmaġı 95b/17

ṭ. ṭutmaḳdur 94b/26

ṭ. ṭutmasalar 95b/11

ṭ. ṭutuñ 95b/10

ṭ. ṭutup 72b/14

ṭ. 107b/14, 95a/22, 95a/24, 95b/15

ṭanuḳlıġ -4- şahitlik. krş. **ṭanuḳlıḳ**, **ṭanuḳluġ**.

ṭ.+ ı 105a/18, 111a/30, 95b/28

ṭ.+ ıla 59a/4

ṭanuḳlıḳ -31- şahitlik. krş. **ṭanuḳlıġ**, **ṭanuḳluġ.** ṭ.+ nı 95b/2

ṭ. virdiler 101a/17, 101a/18, 101a/2, 101a/3, 107b/17

ṭ. virdügi 101a/1

ṭ. vire 95b/2

ṭ. vireler 57b/4, 59a/1, 95a/26, 95a/31

ṭ. viresiz 58b/28, 59a/4

ṭ. virmege 95a/30

ṭ. virmekde 80a/21

ṭ. virmekden 95a/25

ṭ. virmeye 95b/1

ṭ. virmezem 59b/21

ṭ. virüp 101a/22, 58b/28

ṭ. virür 101a/6

ṭ. virürem 59b/20

ṭ. virürler 101a/7

ṭ. virürüz 59a/4, 59a/6

ṭ. 105a/16, 105a/17, 112a/4, 59a/2

ṭanuḳluġ -2- şahitlik. krş. **ṭanuḳlıḳ**, **ṭanuḳlıġ**.

ṭ.+ ı 58b/6, 95b/29

ṭanuḳsuz -1- tanığı olmayan, şahitsiz.

ṭ. 94b/26

ṭap - -32- itaat etmek, boyun eğmek, ibadet etmek.

ṭ.- anlar 62a/16, 63a/7

ṭ.- anlaruñ 63a/10

ṭ.- ar mısız 88b/7

ṭ.- aram 88b/8

ṭ.- arlar 87b/21

puta ṭ.- arlar 57a/22

putlarına ṭ.- arlar 62b/16

ṭ.- arlardı 62a/14

ṭ.- arsın 88b/8

ṭ.- arsız 57a/30, 96a/6

ṭ.- aruz 57a/31

ṭ.- asız 111a/15, 51b/8

ṭ.- dılar 51a/27, 51a/29, 51b/12

ṭ.- duḳ 102a/10

ṭ.- duḳları 102a/9, 62b/13, 63a/22

ṭ.- duḳlarıñuz 62a/16

ṭ.- maġı 62b/17

ṭ.- maġı 62b/16

ṭ.- maḳ 108b/6

ṭ.- mayalar 115b/10

ṭ.- mayavuz 109a/10

ṭ.- mayınca 51b/8

ṭ.- mazlar 63a/1

ṭ.- uñ 107a/30, 96a/5

ṭapulı -1- tapusu olan.

ṭ. 87b/19

ṭar -1- dar.

ṭ. 83a/11

ṭaraf -11- [Ar.] yön, cihet.

ṭ.+ dan 108a/1, 56a/11, 62b/7, 77b/19, 86a/9, 90a/1

ṭ.+ ına 86a/9

ṭ.+ ından 52b/25, 82b/18, 85a/21

ṭārıḳ -1- [Ar.] parlak yıldız, sabah yıldızı, Zühre.

ṭ. 120a/8

ṭarıl- -2- darılmak, içi sıkılmak.

ṭ.- dı 74b/5

ṭ.- mazlar 59a/15

ṭarīḳ -36- [Ar.] yol.

ṭ.- ı Ḥaḳda 77a/26

ṭ.- ı Ḥaḳdan 73b/12

ṭ.- ı Ḥaḳḳa 57a/1, 74a/20

ṭ.- ı ḥaḳḳı 65a/8

ṭ.- ı hidāyeti 93a/15

ṭ.- ı vāḥid 107a/30

ṭ.- i fesād 119a/14

ṭ.- i Ḥaḳ 115a/10, 83b/15

ṭ.- i Ḥaḳḳa 119a/23, 63b/3

ṭ.- i Ḥaḳḳı 63b/15

ṭ.- i hidāyete 103a/21, 114b/18, 118a/1, 97b/18

ṭ.- i hidāyeti 63b/23

ṭ.- i İslāma 74a/31, 91a/27

ṭ.- i Ḳurʾān 114a/5

ṭ.- i sünnetdür 114a/5

ṭ.- i żalāletden 103a/20, 114a/4

ṭ.+ ını 60a/19

ṭ.+ i 116b/20

ṭ.+ idür 113a/19

ṭ.+ in 88b/26

ʿaḳl-ı ṭ.+ ince 83a/15

ṭ.+ ine 109b/4, 98a/19

ṭ. dutuban 119a/14

ṭ. 63b/14, 65a/10, 68b/6

ḥüsn-i ṭ. 119a/14

tāʿrīż -4- [Ar.] dokunaklı söz söyleme, dokundurma.

t.+ ile 82a/27, 82a/28

t. 82a/28, 82a/31

ṭarlıġ -5- - darlık, sıkıntı, keder. krş. **ṭarlıḳ**.

ṭ.+ a düşdiler 74b/8

ṭ.+ a düşüp 74b/13

ṭ.+ a 61a/13, 62b/16, 67b/2

ṭarlıġan - -4- kederlenmek, bunalmak. krş. **ṭarlıġın-**.

ṭ.- asın 60b/19

ṭ.- dılar 76b/11

ṭ.- duġuñuzı 54b/20

ṭ.- mayalar 85b/20

ṭarlıġın -1- kederlenmek, bunalmak. krş. **ṭarlıġan-**.

ṭ.+ madın 59a/11

ṭarlıḳ -2- darlık, sıkıntı, keder. krş. **ṭarlıġ**.

ṭ.+ da 118b/19

ṭ. 60b/4

ṭartıl - -2- tartılmak.

ṭ.- up 115a/20, 115a/21

ṭaru -1- darı.

ṭ.+ yıla 120b/18

taṣadduḳ -7- [Ar.] bir şeyi sadaka olarak verme, sadaka olarak verilme.

t. eyledi 93b/9

t. ideler 91a/21

t. idenlere 93b/13

t. iderler 91b/2, 93b/10

t. idüñ 70a/12

t. idüp 94b/15

taṣarruf -1- [Ar.] bir şeye sahip olma ve sahip olduğu şeyi istediği gibi kullanma yetkisi.

t. ḳılaydı 88b/26

taṣavvur -2- [Ar.] bir şeyi zihinde şekillendirme, tasarlama.

t. iderken 65a/26

t. iderüz 96a/10

taṣdīḳ -20- [Ar.] doğrulama.

t.+ üñüzi 59a/21

t. eylesiz 65a/16

t. ide 65a/21

t. iderler 116a/21

t. iderlerse 101b/14

t. iderseñüz 85a/24

t. idersiz 115b/21

t. idüben 91b/2

t. idüp 107a/7, 109a/6, 109b/28, 110a/6, 65a/18

t. itdiler 60b/24

t. itdük 111b/26

t. itmekiçün 70b/11

t. itse 69b/12

t. itseler 52a/26

t. ḳılduḳ 107b/15

t. 62b/24

taṣdīḳle - -7- [Ar.+Tr.] doğrulamak.

t.- diler 55b/11

t.- düḳ 57b/29

t.- mez misin 89b/20

t.- mişlerdür 108a/15

t.- rem 89b/21

t.- rsiz 117a/2

t.- yesiz 111a/24

taṣnīf -1- [Ar.] sınıflandırma, sıralama.

t. ḳılsa 98b/8

taṣrīḥ -1- [Ar.] açık açık anlatma.

t. itmeyesiz 82b/1

taṣvīr -2- [Ar.] bir şeyi resim gibi göz önüne gelecek şekilde ayrıntıları ile anlatma.

t. ider 98a/21

t. ḳıldı 108a/29

ṭaş -26- taş; dış.

ṭ.+ a 113a/25, 85b/29, 85b/31, 86a/2, 91a/23

ṭ.+ am 85b/30, 86a/1

ṭ.+ dan 102a/29, 59b/26

ṭ.+ ı 72b/1, 85b/31, 86a/29, 86a/4

ṭ.+ ıla 120a/24

ṭ.+ ına 53b/22

ṭ.+ lar 72b/1

ṭ.+ lardan 86a/27

ṭ.+ ları 56b/11

ṭ. yaġdurma 97a/8

ṭ. 102a/28, 56b/10, 85b/29, 86a/29, 86a/3, 88a/3, 91a/24

ṭaşı - -3- taşımak.

ṭ.- rlardı 56b/11

ṭ.- yup 56b/10, 84a/13

ṭaşra -10- dışarı.

ṭ.+ sında 71b/4

ṭ. çıḳmaġa 79b/28

ṭ. 107b/24, 113b/1, 114b/24, 73b/8, 79b/12, 79b/13, 80b/12, 97b/3

ṭat - -1- tatmak.

ṭ.- mayınca 81a/12

Ṭaṭovis İbn İsfisyanos -1- ?

Ṭ. 54a/23

taṭvīl -1- [Ar.] uzatma.

t. idesin 83a/20

ṭavāf -19- [Ar.] etrafını dolaşma; hac zamanında belirli usuller dahilinde Kâbe'nin etrafını dolaşma.

ṭ.+ dan 56a/21

ṭ. iderler 113b/1

ṭ. idersiz 113a/25, 59b/26

ṭ. idesiz 61b/13

ṭ. idici 56a/26

ṭ. ḳıla 113a/30, 61b/6

ṭ. ḳılan 113a/30

ṭ. ḳıldı 56a/21

ṭ. ḳıldılar 69b/18

ṭ. ḳılmaḳ 113b/3, 59b/27, 61b/5

ṭ. ḳılsa 61b/14

ṭ. ḳıluñ 119a/16

ṭ. ḳılup 75a/26

ṭ. ḳılur 113a/30

ṭ. ḳılurdı 61b/9

ṭavar -4- binek hayvanı.

ṭ.+ larında 76b/19

ṭ. 64a/12, 79a/17, 83a/24

ṭavarcıġ -1- davarcık, küçük binek hayvanı.

ṭ.+ ından 73a/24

Ṭavʿile -3- [Ar.ö.i.] ?

Ṭ. 111b/11, 111b/12, 111b/15

ṭavus -3- tavus kuşu.

ṭ.+ ıdı 89b/29

ṭ. 90a/12, 90a/14

ṭayan- -1- dayanmak.

ṭ.- up 92b/13

ṭayancaḳ -1- kaygan, kaypak.

ṭ. 91a/24

taʿyīb -1- [Ar.] ayıplama.

t. idüp 75a/22

ṭāyife -8- [Ar.] topluluk, grup.

ṭ.+ nüñ 54a/11

ṭ. 102a/6, 110b/23, 113b/26, 117a/22, 54a/13, 59b/24, 59b/29

ṭāyim -1- daim, sürekli, sonsuz.

ṭ. 104b/26

taʿyīn -1- [Ar.] belli etme, ayırarak belirleme.

t. idesiz 70a/30

ṭayyib -3- [Ar.] iyi, güzel, hoş.

ṭ.+ dür 91b/31

ṭ.+ ilerüz 58a/22

ṭ. 91b/31

ṭayyibāt -1- [Ar.ç. **tayyibe**] bütün güzel sözler, güzel mânâlar.

ṭ.+ dan 92a/13

ṭayyibe -1- [Ar.] iyi, hoş; iyi davranış.

ṭ. ola 105a/7

tażarruʿ -6- [Ar.] yalvarma, yakarma.

t.+ ıla 100b/19, 56b/20, 62b/18

t.+ lar iderler 116a/20

t. ḳılup 108b/17

t. 85b/23

tāze -2- [Far.] bayatlamamış, bozulmamış olan.

t. 104b/27

tāzelen - -1- [Far.+Tr.] tazelenmek, yenilenmek.

t.- e 91b/5

tāzelendür - -1- [Far.+Tr.] tazelendirmek.

t.- ür 62b/6

tażʿīf -1- [Ar.] bir şeyi iki katına çıkarma.

t. ider 94a/13

taʿẓīm -6- [Ar.] hürmet etme, saygı gösterme.

t.+ den 69a/27

t. iderler 113a/26

t. idüp 73b/6

t. itmiş 92a/3

t. 113a/27, 67b/4

tażyīḳ -1- [Ar.] basınç.

t. iderdi 76b/24

Ṭāʾif -1- [Ar.y.a.] Suudi Arabistan'da bir şehir.

ehl-i Ṭ. 94a/26

Teʿālā -8- [Ar.] Allah'a (C.C.) nisbet edilen bir ululama ifadesi.

T. 111b/21, 63b/1, 64b/19, 67a/11, 69b/23, 73b/17, 85b/9, 91b/25

teʿalluḳ -1- [Ar.] ilgi, bağ.

t.+ ında 82b/13

tebdīl -13- [Ar.] değiştirme.

t. idenüñ 66b/7

t. idüp 64b/23, 66b/10, 66b/4

t. itdürürlerdi 64b/21

t. ḳılmaz 87a/17

t. 53a/5, 54b/28, 55b/9, 66b/10,

66b/2, 66b/3, 73b/27

Tebük -1- [Ar.y.a.] Suudi Arabistan'da tarihî bir şehir.

T. 90a/20

tecāvüz -4- [Ar.] sınırı aşma, öteye geçme, başkasının haklarına saldırma.

t. idüp 68a/5

t. ḳılmañ 80b/31

t. ḳılup 69a/31, 80b/31

tecellī -1- [Ar.] belirme, görünür olma, zuhur etme.

t. ḳıla 115a/27

tecribe -2- [Ar.] tecrübe, deneyim.

t. ḳılduġuñ 86a/17

t. ḳılduñ mı 86a/20

tedbīr -3- [Ar.] önlem.

t.+ ile 62b/10

t. idüp 97b/6

t. ḳılmaḳda 87b/6

tedebbür -1- [Ar.] düşünme, tefekkür etme.

t. idüp 91b/23

tefrīḳ -2- [Ar.] ayırma, ayrılma.

t. idüp 81b/17

t. 80b/6

tefsīr -5- [Ar.] yorumlama; Kur'an-ı Kerim'in ayet veya surelerini açıklama.

t.+ in 76a/3

t. iderler 78b/19

t. 87a/3

ehl-i t. 64a/29, 65b/17

tefvīż -2- [Ar.] bir iş veya şeyi bir kimsenin üstüne bırakma, ihâle.

t. iderler 98b/27

t. idüñ 114a/27

tehdīd -1- [Ar.] korkutma, göz dağı verme.

t. 95b/31

teḥvīl -1- [Ar.] korkutma.

t. 60a/22

teḳażā -2- [Ar.] alacağı için borçluyu sıkıştırma; zorlama.

t. ḳılasın 110a/23

t. 60b/16

tekbīr -9- [Ar.] Allah'ın (C.C.) ululuğunu ifade etme.

t.+ den 72a/31

t.+ e 118b/6

t.+ lerdür 72b/1

t. ide 72b/1

t. ideler 72a/29

t. idesiz 67b/4

t. idüp 72a/27

t. itmek 72a/31

t. 61a/1

tekebbürlig -1- [Ar.+Tr.] kibirlenme. krş. **tekebbürlik**.

t.+ inden 72b/30

tekebbürlik -1- [Ar.+Tr.] kibirlenme. krş. **tekebbürlig**.

t.+ ile 73a/13

tekellüm -2- [Ar.] konuşma.

t. iderdük 83a/20

t. ḳılam 98a/15

teklīf -7- teklif, sunma, önerme.

t. idüp 76b/23

t. itmez 96b/21

t. ḳılmaġıl 97a/6

t. ḳılmaz 114a/17

t. olmaya 54b/21

t. 68a/3, 80a/1

tekrār -4- [Ar.] bir şeyi iki veya daha çok kez yapma.

t. 101a/22, 51a/3, 60a/11, 67a/15

tekṣīr -1- [Ar.] çoğaltma, çoğaltılma.

t. ḳılmaġıla 87a/1

tekẕīb -3- [Ar.] yalanlama.

t. itmekiçün 113a/5

t. ḳılduḳların 98b/28

t. 116b/26

tekẕīble- -1- [Ar.+Tr.] yalanlamak.

t.- dükleri 99a/16

telbīs -2- [Ar.] ayıbını, kusurunu gizleme.

t. ide 88b/17

t. iderlerdi 60a/17

telbiye -4- [Ar.] “Lebbeyk Allâhümme lebbeyk” deme.

t.+ ñüzde 70a/25

t. ide 70b/22

t. itmekile 71a/2, 71a/24

telef -3- [Ar.] yok etme, öldürme.

t. itse 70a/3

t. olur 94a/14

telḳīn -4- [Ar.] fikir aşılama.

t. ider 63b/8

t. idi virmiş 72a/13

t. itdiler 118a/23

t. olınakidi 118b/15

temennī -4- [Ar.] istek, talep. krş. **temenni**.

t. ḳıl 118b/13

t. ḳılur 102b/5

t. 71a/31

temenni -2- [Ar.] istek, talep. krş. **temennī**.

t. ḳıla 103a/17

t. ḳılur 109b/13

temessük -2- [Ar.] güvenerek sarılma, sıkı sıkı tutma.

t. ider 81a/14

t. idinüp 98a/17

temettuʿ -4- [Ar.] kazanç, kâr etme.

t.+ a 90a/12

t. itmek 70b/27

t. itse 70b/16

t. 76b/4

temiz -3- [Ar.] pâk, kirli olmayan.

t. itmeyüp 90a/12

t. ḳıla 110a/31, 85b/9

temṯīl -2- [Ar.] (Bir kimse veya topluluk için) adına davranma.

t. idüp 91a/22

t. itmiş 63b/26

temyīz -5- [Ar.] iyiyi kötüden ayırma; seçme.

t.+ i 55a/20

t. ideler 67a/9

t. idüp 52a/2

t. olanlara 62b/9

t. 54b/30

ten -6- [Far.] insan vücudunun dış yüzü, cilt.

t.+ i 106b/10, 106b/14, 106b/15, 72a/8

t.+ lerin 62b/25

t.+ lerine 96b/31

tenaʿum -1- [Ar.] nimet ve bolluk içinde bulunma.

t. ḳılalar 115b/3

tenbīh -3- [Ar.] uyarma, uyandırma.

t. idelüm 90b/7

t. idüp 100a/24, 71b/17

tenzīh -1- [Ar.] kusur ve günahlardan

temizlenme.

t. ider 62b/23

teraḥḥum -2- [Ar.] acıma, merhamet etme.

t. ḳılup 68a/16

t. 99a/23

terazü -1- [Far.] terazi.

t.+ de 115a/20

terbiyet -10- [Ar.] eğitim, ahlak, görgü.

t.+ çün 104b/18

t.+ içün 104b/9

t.+ ile 104b/17

t.+ ine 104b/7

t. iderdi 104b/21

t. ḳıla 104b/10, 104b/6, 82a/1

t. ḳılmaġa 104b/14

t. ḳılsun 104b/10

tercīḥ -1- [Ar.] bir şeyi diğerlerinden daha üstün tutma, daha önemli sayma, yeğleme.

t. idüp 57b/12

tereddüd -1- [Ar.] kararsızlık.

t. olmaya 103a/5

terk -75- [Ar.] bırakma, uzaklaşıp gitme.

t. eyle 72b/30

t. eyledi 66b/5

t. eylemeñ 95b/17

t. eylese 113b/13

t. eyleye 70a/20

t. ide 118b/22, 118b/23, 118b/24, 78a/9, 79a/21

t. idecek 118b/1

t. ideler 82b/28

t. ider 52a/9, 52b/24, 66a/9, 90a/9

t. iderler 62b/16

t. idersiz 68b/14

t. idesiz 65a/16, 69a/10, 78a/3

t. idevüz 97a/7

t. idüñ 53b/3, 77b/11, 94b/3, 94b/5

t. idüp 111b/5, 112a/2, 112b/22, 118b/28, 119a/27, 119b/4, 52a/3, 52a/4, 52b/15, 64b/8, 64b/9, 69b/23, 73b/26, 74a/14, 74a/30, 75b/7, 77b/12, 93a/30, 96a/11

t. it 52a/5

t. itdiler 52a/17, 65a/9, 69b/25,

76a/1, 76b/12, 84b/7

t. itdügüñüz 69b/25

t. itmege 113b/11

t. itmek 118a/30, 69b/25, 82a/22, 97a/27

t. itmekden 76b/17, 78b/7

t. itmekdür 95b/16

t. itmekile 71a/5

t. itmeklige 94a/25

t. itmese 118a/8

t. itmeyeler 69b/16

t. itmeyesiz 60a/21

t. itmeyüp 52a/4

t. itmez 52a/9, 97a/27

t. itmezler 116b/24, 62b/17

t. itmezüz 52b/14

t. itse 52a/3

t. itseler 69b/15

t. 92a/5

terkīb -1- [Ar.] birleştirme, bir araya getirme.

t. 89b/8

tesbīḥ -4- [Ar.] Allah'ı (C.C.) ululama.

t.+ in 86b/14

t.+ ler ḳılurlar 117b/21

t. 61a/1, 86b/14

teselli -1- [Ar.] avutma, sıkıntısını giderme.

t.+ dür 58b/8

teshīl -1- [Ar.] kolaylaştırma.

t. idüp 76b/24

teslīm -4- [Ar.] bir şeyi verme; emaneti verme.

t.+ dür 54b/30

t. ide 65b/25

t. ideler 104b/9

t. idesiz 82a/10

tesmiye -11- [Ar.] ad verme.

t. iderlerdi 101a/31

t. ḳıldı 101b/1, 101b/3

t. ḳılmadın 82b/11

t. olanuñ 82b/18

t. olmış ise 82b/16

t. olunmaduḳ 82b/21

t. olunmamış 83b/10

t. olunmaya 83b/12

t. olunmış 83b/9

t. olunsun 82b/16

teşbīh -2- [Ar.] benzetme.

t. ḳıldı 90a/29

teşrīḳ -1- [Ar.] güneşlendirme.

t. 72a/28

teṭavvuʿ -5- [Ar.] farz ve vâciplere ilâve olarak nâfile ibâdet yapma.

t. ḳılurdı 54b/15

t. 79a/12, 92b/30, 93a/2

ṣadaḳa-yı t. 112b/14

teṭavvuʿāt -1- [Ar.ç. **teṭavvuʿ**] nâfile ibâdetler.

t. 54b/14

tevāżuʿ -2- [Ar.] alçak gönüllülük, gösterişsiz olma.

t. ḳılmaya 92b/6

t. ḳılsa 92b/10

tevbe -40- [Ar.] tövbe, işlenmiş bir günah veya suçun bir daha işlenmeyeceğine ilişkin verilen söz.

t.+ dür 72a/1

t.+ lerine 119a/7

t.+ müz 112b/1, 94b/10

t.+ si 112b/2

t.+ sidür 119a/10

t.+ sin 118a/9, 96b/31

t.+ ye 112a/12

t.+ yi 70a/20

t. iden 112a/27

t. itmedin 118a/17

t. ḳıla 61b/30, 80a/8, 96a/19

t. ḳılacaḳ 112b/3

t. ḳılalar 103a/20, 112a/23, 118a/10, 119a/9

t. ḳılanı 112a/24

t. ḳılanlar 54a/1, 54a/2

t. ḳılanlara 119a/8

t. ḳılanları 77b/11

t. ḳılanuñ 118a/9

t. ḳıldılar 112a/10

t. ḳılduñuzsa 94b/10

t. ḳılmaġa 118b/4

t. ḳılmadılar 112b/3

t. ḳılsa 94a/2

t. ḳılup 103a/30, 118a/3, 61b/28, 62a/1

t. 112a/27, 112a/28, 112a/31, 118a/1, 96a/21

tevbīḫ -3- [Ar.] azarlama.

t. idüp 63b/14

t. 115a/30, 58b/10

teveccüh -5- [Ar.] bir tarafa doğru yönelme, doğrulma.

t. eylegil 100a/28

t. idüp 60a/9

t. ḳılalar 103a/30

t. ḳılsalar 97a/12

t. 54b/12

tevekkel -1- [Ar.] işleri oluruna bırakan saf, kendi hâlinde (kimse).

t.+ i 71a/7

tevekkül -1- [Ar.] işlerini Allah'a bırakma, yeis ve kederden kurtulma, Allah'a güvenme.

t. 71a/8

tevfīḳ -14- [Ar.] uygun duruma getirme.

t.+ ile 110a/11

t. bulanlar 61a/24

t. virdi 104a/1, 74a/30

t. virmek 61a/25

t. virmekdür 93a/16

t. virmez 91a/28

t. virüp 112a/13

t. virür 74b/1, 93a/12

t. 103b/1, 112a/11, 114a/4, 93a/15

tevḥīd -7- [Ar.] bir araya getirme, birleştirme; Allah'ın birliğine inanma.

t.+ e 111a/15, 77a/23

kelime-yi t.+ e 109a/7

kelime-yi t.+ i 109b/10

t. itmişdür 62b/23

t. 53a/4

muḥabbet-i t. 62b/24

Tevrāt -44- [Ar.ö.i.] Kur'an-ı Kerim'de Yahudilerin kutsal kitabına verilen ad.

T.+ a 110a/2, 111b/25

T.+ da 102a/3, 102a/5, 109b/20, 110a/26, 110b/12, 113a/16, 113a/8, 113a/9, 113b/21, 61b/18, 77b/17

T.+ dan 53b/17

T.+ dur 107a/23, 111a/24

T.+ ı 101b/29, 101b/30, 102a/2, 106a/24, 106a/25, 113a/8, 52a/14

T.+ ile 59b/27

T. 101b/11, 109a/23, 109a/6, 110b/31, 113a/4, 113a/7, 53a/1, 53a/29, 55a/18, 55a/20, 59b/28, 61b/19, 64b/22, 65a/21, 65b/29, 73b/25, 77a/8, 97b/17

ehl-i T. 66b/19

teyemmüm -2- [Ar.] suyun bulunmadığı veya kullanılmasının mümkün olmadığı durumlarda toprak, kum vb. ile kolları ve yüzü mesh etmek suretiyle abdest alma.

t. almaġa 96b/23

t. alup 97a/20

teysīr -3- [Ar.] kolaylaştırma.

t.+ indendür 67b/2

t. olmaġıçun 53a/4

t. 96a/18

tez -1- çabuk, hemen.

t. ola 58b/19

tezkiye -1- [Ar.] kusurlarından arınma, aklanma.

t. ḳılup 59a/6

tezyīn -3- [Ar.] süsleme, süslenme.

t. idüp 74a/8

t. olanlardan 100a/1

t. 99b/29

te'cīl -7- [Ar.] belli bir vakte erteleme, sonraya bırakma.

t. idüp 72b/2

t. ḳılmaz 82b/7

t. ḳılur 72a/7

t. 103a/20, 118a/9, 78a/25, 91a/14

te'dīb -1- [Ar.] terbiye etme, edeplendirme.

t. ider 95b/18

te'ḫīr -6- [Ar.] erteleme.

t. ider 103a/20, 118a/10

t. idüp 94b/14

t. itmek 76a/14

t. olmaya 95b/9

t. 102a/14

te'kīd -4- [Ar.] sağlamlaştırma.

t. idüp 83a/15

t. itmekiçün 88b/24

t. ḳılmaġıçun 101a/21, 60a/10

teʾşīr -1- [Ar.] bir kimse veya durumun bir kimse veya şey üzerinde bıraktığı iz, izlenim, intibâ, etki.

t. olmasa 63b/25

teʾvīl -9- [Ar.] bir söz veya davranışa bilinen anlamından başka bir anlam verme, başka bir mânâ ile yorumlama.

t.+ e 98b/2

t.+ in 98b/23

t.+ lerile 73b/28

t.+ ni 110b/24

t. ḳıldılar 64b/20, 98b/19

t. ḳıldum 119b/17, 119b/19

t. 98b/14

ṭıbb -1- [Ar.] tabiblik, doktorluk.

ṭ. 107a/15

ṭıfl -1- [Ar.] çocuk.

ṭ. 95a/18

ticāret -6- [Ar.] mal ve ürün alım satımı, alışveriş.

t.+ e 93a/30

kesb-i t.+ i 93a/29

t.+ ile 71a/20

t.+ üñüz 95b/8

t. iderdük 71a/18

t. iderler 62b/4

tīh -4- [Ar.] çöl.

t.+ de 85a/14, 85a/4

t. 73b/24

T. 104a/5

tipe -1- tepe.

t.+ de 55b/17

tiz -8- [Far.] tez, çabuk, seri. krş. **tīz**.

t. ola 58a/7, 58b/18

t. olduġı 72a/20

t. 102b/2, 72a/19, 82a/23, 99a/26, 99b/11

tīz -1- [Far.] tez, çabuk, seri. krş. **tiz**.

t. geçer 76b/4

tizcek -8- [Ar.+Tr.] çok çabuk, hızlıca.

t.+ dür 101b/4

t. 103a/20, 115b/28, 118a/28, 55a/8, 60b/24, 60b/25, 88b/17

ṭob ṭolu -1- dopdolu, çok dolu.

ṭ. 87b/25

ṭoġ - -11- doğmak, dünyaya gelmek.

ṭ.- an 77b/17, 77b/24

ṭ.- dı 104a/25, 106a/25, 111b/12

ṭ.- dıġı 104a/30, 106a/25

ṭ.- dıġından 66b/18

ṭ.- mış 106b/13, 106b/15

ṭ.- mışlardı 106b/10

ṭoġra - -1- doğramak.

ṭ.- salar 118b/12

ṭoġrı -2- doğru. krş. **ṭoġru**.

ṭ. 114a/5, 93a/13

ṭoġrıl - -1- doğrulmak, düz hale gelmek.

ṭ.- maḳ 79b/20

ṭoġru -8- doğru. krş. **ṭoġrı**.

ṭ.+ dur 65b/3

ṭ. oluban 57b/18

ṭ. ṭurup 57b/19

ṭ. 101b/27, 102a/4, 107a/31, 119a/26, 57a/12

ṭoġrulıġ -2- doğruluk, dürüstlük.

ṭ.+ ıla 110a/19, 113a/17

ṭoġur - -3- doğurmak, dünyaya getirmek.

ṭ.- an 67a/29

ṭ.- ur 106b/5

ṭ.- ursa 78b/27

toḫum -7- [Far. **tuḫm**] tohum, soy sop, döl.

t.+ a 90a/29

t. 77b/19, 90a/27, 90b/3, 90b/5, 90b/6

toḳ -1- tok, doymuş.

t.+ dur 105a/24

ṭoḳın - -4- dokunmak, temas etmek. krş. **ṭoḳun -**.

ṭ.- a 55b/4

ṭ.- up 120b/16, 86a/29

ṭ.- urlardı 88a/9

ṭoḳun - -6- dokunmak, temas etmek. krş. **ṭoḳın -**.

ṭ.- dı 120a/24

ṭ.- maz 115b/30

ṭ.- up 79a/19, 86a/30, 86a/31

ṭ.- ur 66a/13

ṭoḳuz -4- dokuz (9).

ṭ. 100a/14, 102b/13, 102b/14, 75a/17

ṭoḳuz yüz -1- dokuz yüz (900).

ṭ.+ idi 99b/19

ṭoḳuz yüz elli -1- dokuz yüz elli (950).

ṭ. 103b/22

ṭol - -1- dolmak.

ṭ.- dı 87a/7

ṭolan - -2- dolanmak, dolaşmak. krş. **ṭolın-**, **ṭolun-**.

ṭ.- dı 89a/15

ṭ.- u 88a/10

ṭoldur - -1- doldurmak.

ṭ.- sun 83a/12

ṭolın - -1- dolanmak, dolaşmak. krş. **ṭolan-**, **ṭolun-**.

ṭ.- uñ 88a/10

ṭolu -2- dolu.

ṭ.+ sı 100a/14, 112b/4

ṭolun - -8- dolanmak, dolaşmak. krş. **ṭolan-**, **ṭolın-**.

ṭ.- duġından 106b/7, 66b/18, 66b/19

ṭ.- duḳdan 71a/23

ṭ.- ınca 66b/20, 68a/24

ṭ.- mamış 89a/28

ṭ.- uncaya 66b/18

ṭon -14- don, elbise.

ṭ.+ ın 106b/26

ṭ.+ lar 107b/9, 60b/18, 79a/19, 79b/27

ṭ.+ ları 79b/28, 81b/31

ṭ.+ larına 96b/31

ṭ.+ un 79a/15

ṭ. eyleye 80b/13

ṭ. 117b/4, 78a/12, 79a/20, 79b/25

ṭonad - -2- donatmak, elbise giydirmek.

ṭ.- a 78a/11, 79a/21

ṭonan - -1- süslenmek, giyinip kuşanmak.

ṭ.- up 79b/27

ṭoñuz -4- domuz.

ṭ. 107a/25, 108b/6, 113a/6, 64a/14

ṭop -3- top.

ṭ.+ dan 90a/2

ṭ. 89b/27, 89b/30

ṭopraḳ -6- toprak.

ṭ.+ dan 108a/29, 96b/23

ṭ.+ ıla 97a/20

ṭ. olmışdur 106b/31

ṭ. 91a/23, 91a/24

ṭoyır - -1- doyurmak, beslemek. krş. **ṭoyur -**.

ṭ.- dı 87a/6

ṭoynaġ -1- at ve eşek gibi tek parmaklı hayvanların tırnağı.

ṭ.+ ına 117b/17

ṭoyur - -1- doyurmak, beslemek. krş. **ṭoyır-**

ṭ.- a 78a/11

ṭoz - -1- toz gibi savrulmak.

ṭ.- dı 120a/7

tozlu -1- toza bulanmış veya tozu olan.

t. 71b/13

töhmet -2- [Ar.] birini suçlama.

t.+ den 93a/1

t.+ dür 92b/31

ṭudaḳ -2- dudak.

ṭ.+ larına 120a/24

ṭ.+ larında 85b/12

Ṭūfān -4- [Ar.] Hz. Nûh'un kavminin cezalandırılması için meydana gelen büyük su felâketi.

Ṭ.+ da 103b/20

Ṭ. oldı 113a/28

Ṭ. olup 74a/17

Ṭ. 113a/28

ṭuġyān -1- [Ar.] azgınlık göstererek haddi aşma mânâsında bir Kur'an terimi.

ehl-i ṭ. 102b/10

ṭuhr -2- [Ar.] paklık, temizlik, taharet.

ṭ.+ ıla 78b/19

ṭ. 78b/19

ṭulūʿ -4- [Ar.] (gök cisimleri için) doğma, doğuş.

ṭ. ider 68b/27

ṭ. itdürmeyince 88b/28

ṭ. 68a/24, 68a/4

tulum -1- bazı yiyecek ve içecekler için koruyucu kap, tüp.

t.+ a 89a/31

tulumcug -1- tulumcuk, tulumun küçüğü.

t.+ ı 89a/19

ṭur - -99- durmak; ayağa kalkmak. krş. **tur-**.

ṭ.- a 107a/1, 109b/23

ṭ.- acaḳ 61b/26

ṭ.- acaḳların 119a/4

ṭ.- alum 112a/30

ṭ.- am 78a/1

ṭ.- an 56a/26

ṭ.- dı 104b/24, 105a/18, 120a/22,
120b/23, 73a/8, 84a/6, 87b/9
vaḳfeye ṭ.- dı 71b/10
ṭ.- dılar 108b/22, 110b/12, 115a/15,
51b/4, 69a/20, 69b/18
ṭ.- duġı 68b/20
ṭ.- duġı 53b/10
ṭ.- duḳdan 112b/19
ṭ.- maġa 71b/4
ṭ.- maġıla 80b/29
ṭ.- madı 88b/19
örü ṭ.- maġa 96b/21
ṭ.- maḳ 93b/21
ṭ.- maḳdur 118b/5
ṭ.- masalar 119a/5
ṭ.- mayalar 93b/21
ṭ.- mayasırlar 93b/18
ṭ.- mayup 115b/21, 119b/26, 69b/6
ṭ.- mazlar 66b/25
ṭ.- mışdı 120a/21
ṭ.- mışdur 109b/4
ḳazu ṭ.- mışdur 102b/4
ḳarşu ṭ.- mışlar 86a/5
ṭ.- sa 70b/17
vaḳfeye ṭ.- salar 71b/25
vaḳfeye ṭ.- sañuz 71b/8
ṭ.- sarlar 93b/18
ḳılı ṭ.- ṭuñuz 52b/26
ṭ.- u bilevüz 85b/17
ṭ.- u geldi 106b/25, 89b/10
ṭ.- u 68a/21
örü ṭ.- u 106b/23
ṭ.- uñ 120a/5, 71b/7, 83a/17,
83a/21
ṭ.- up 100b/28, 101a/9, 106b/22,
110a/22, 111b/7, 113a/25,
116a/19, 117b/1, 119b/26, 120b/5,
51b/3, 51b/7, 71b/16, 71b/31,
72a/22, 72a/9, 75a/23, 77b/7,
80b/16, 81a/8, 83b/22, 84a/10,
84a/11, 84b/2, 85a/22
ṭoġru ṭ.- up 57b/20
ṭ.- ur 89b/2, 97b/29
ṭ.- urdı 105b/21, 67a/7
ḳındurı ṭ.- urdı 86a/10
ṭ.- urken 83a/24, 96b/22
ʿamel ide ṭ.- urken 52b/28
örü ṭ.- urken 64b/3, 77b/15

vaḳfeye ṭ.- urlar 71b/12

vaḳfeye ṭ.- urlardı 71b/5

vaḳfeye ṭ.- urlarsa 71b/7

ṭ.- uruz 114a/3

ṭ. 107a/4, 87b/8

Ṭūr-ı Sīnā -1- [Ar.y.a.] Hz. Musa'ya Tevrat'ın verildiği dağ.

Ṭ.+ dan 56b/12

Ṭūr-ı Zeytā -1- [Ar.y.a.] ?

Ṭ.+ dan 56b/12

tur - -1- durmak; ayağa kalkmak. krş. **tur-**.

aḳa t.- urdı 106b/24

ṭurġur - -2- durdurmak.

ṭ.- mayadum 56a/16

ṭ.- up 54a/2

ṭuşlu ṭuşına -1- rast gelen tarafa, beğendiği yöne.

ṭ. ḳaldı 54b/9

ṭut - -133- tutmak, kavramak; benimsemek.

ṭ.- a geldiler 106b/15

ṭ.- a 103b/14, 115a/1, 67a/22, 70b/26, 79a/7, 80b/13, 91b/5

ārām ṭ.- a 68a/1

berāber ṭ.- a 79b/30

ḫoş ṭ.- a 79b/26

oruç ṭ.- a 70b/13, 70b/26, 78a/13

ṭ.- acaḳ 67a/25, 73a/1

ṭ.- alar 111b/10, 66a/21

oruc ṭ.- alar 66b/31

ṭ.- ar 102a/10, 103b/8, 87a/16, 92b/15

düşman ṭ.- ar 103b/8

ṭanuḳ ṭ.- ar 72b/19

ṭ.- arlar 117a/6, 74a/3

ṭ.- arlardı 58a/17

ṭ.- arsa 67a/19

oruc ṭ.- arsa 67a/26, 67a/27

ṭ.- arsın 55a/6

ṭ.- aruz 107b/14

ṭ.- ası 79a/12

ṭ.- asız 69b/6, 81b/1

ṭ.- dı 103b/31, 104b/21

ṭ.- dılar 53b/25

dost ṭ.- dılar 101b/21, 103b/3

iḫtilāfı ṭ.- dılar 65a/10

ilerü ṭ.- dılar 74a/31

inkār ṭ.- dılar 101b/20

maʿ ẕūr ṭ.- dılar 51b/14

ṣaf ṭ.- dılar 85b/23

yolın ṭ.- dılar 65a/9

dost ṭ.- duġuñuzı 103a/10

oruç ṭ.- duḳları 69a/3

ṭ.- duḳlarıçun 93b/1

ṭ.- duḳlarına 115a/24

ṭ.- ısar 116b/8

ṭ.- maġa 81a/31, 91b/14

oruc ṭ.- maġa 66b/22, 66b/31

oruç ṭ.- maġa 66b/25

ṭanuḳ ṭ.- maġı 95b/17

ṭ.- madılar 116b/6

oruc ṭ.- madılar 66b/28

dost ṭ.- maġıçun 57a/9

ṭ.- maġıla 81a/30

ṭ.- maḳ 55a/6

ḳarār ṭ.- maḳ 99a/27

müteferriḳ ṭ.- maḳ 67a/21

oruc ṭ.- maḳ 66b/28, 67a/18, 67a/2

oruç ṭ.- maḳdan 93b/2

ṭanuḳ ṭ.- maḳdur 94b/26

ṭ.- mañ 81a/27

oyuna ṭ.- mañ 81a/31

ṭ.- masa 90b/3

ṭanuḳ ṭ.- masalar 95b/11

ṭ.- maya 111a/9, 65b/24

oruç ṭ.- maya 79a/12

ülfet ṭ.- mayadıñuz 60a/26

dost ṭ.- mayasız 103a/7

ṭ.- maz 102a/13, 102a/8, 53b/20, 78a/15

dirīġ ṭ.- maz 92b/15

ṭ.- mazuz 111b/9

ʿādet ṭ.- mış 86a/16

yol ṭ.- mışlar 101b/27

ṭ.- mışlardur 109a/11

göz ṭ.- mışlardur 79a/3

ṭ.- sa 90b/2

ṭ.- sun 115a/3, 67a/13, 67a/23

ṭ.- udusuz 95b/25

ṭ.- uñ 107a/28, 107a/29, 114a/27, 116b/13, 67b/2, 95a/23, 95a/24

ḫoş ṭ.- uñ 81a/25

ḳulaḳ ṭ.- uñ 60b/24

ṭanuḳ ṭ.- uñ 95b/11

ṭ.- up 107b/25, 108a/4,

109a/17, 112b/31, 115a/15, 119a/3, 119b/3, 56a/18, 62b/14, 64b/26, 73a/20, 78a/2, 80a/29, 82a/9, 87b/31, 94a/4, 99a/22

düşman ṭ.- up 69b/16

ḥamiyyet ṭ.- up 73a/13

ḥisāba ṭ.- up 72a/21

ṣaf ṭ.- up 86a/4

ṭanuḳ ṭ.- up 72b/14

ẓāhirin ṭ.- up 68a/18

ṭ. 55a/6, 86a/9

oruç ṭ. 70b/10

sözümni ṭ. 52a/30

ṭuṭaḳ -1- dudak.

ṭ.+ ları 120a/24

ṭutdur - -3- bitiştirmek, iliştirmek; anlaşmaya varmak.

ṭ.- maġçun 92b/12

ṭ.- up 114b/17, 114b/5

ṭutıl - -2- tutulmak; benimsenmek. krş. **ṭutul**-.

nuṭḳı ṭ.- a 59a/7

ṭ.- up 99b/27

ṭutın - -6- tutunmak, edinmek, benimsemek. krş. **ṭutun**-.

ṭ.- up 102b/30

dost ṭ.- up 103b/3

emīn ṭ.- up 110a/18

maʿbūd ṭ.- up 100a/23

maḳām ṭ.- up 56a/26

sebep ṭ.- up 68b/21

tutruḳ -1- ateş tutuşturmak için çalı çırpı.

t. 99a/16

ṭutu -2- rehin.

ṭ. 95b/25, 95b/27

ṭutul - -2- tutulmak, benimsenmek. krş. **ṭutıl**-.

dost ṭ.- maġa 57a/11

ṭ.- mışlaruñ 69a/1

ṭutun - -7- tutunmak, edinmek, benimsemek. krş. **ṭutın**-.

şefīʿ ṭ.- dılar 51b/22

dīnin ṭ.- duñuzsa 58b/1

ṭ.- maḳdur 103b/1

dost ṭ.- masunlar 103a/1

ṭ.- mayavuz 109a/11

ṭ.- sa 112a/1

dost ṭ.- sa 103a/3

ṭuy - -2- duymak.

ṭ.- madın 76b/30

ṭ.- ucaḳ olurlarsa 54a/29

ṭuzaġ -2- tuzak, düzen, komplo. krş. **ṭuzaḳ**.

ṭ.+ a 99b/27

ṭ.+ ına 100a/16

ṭuzaḳ -3- tuzak, düzen, komplo. krş. **ṭuzaġ**.

ṭ.+ larından 100a/11

ṭ. olup 100a/16

ṭ. 100a/14

tükür - -2- tükürmek.

t.- mek 100b/12

t.- ücek 120b/22

U

u -33- [Far.] ve. krş. **ü**, **vü**.

u. 101a/19, 101a/3, 102a/19, 103a/2, 103b/22, 106a/1, 106a/11, 106a/23, 107b/11, 109b/16, 110a/28, 113b/16, 114b/13, 115b/22, 53b/20, 53b/26, 56b/31, 57b/1, 60b/29, 61b/13, 66a/14, 73b/24, 76a/10, 76b/24, 78a/7, 79a/28, 81b/17, 83b/26, 86b/21, 90a/12, 91b/18, 93b/29, 98a/3

ʿUbeyde -1- [Ar.ö.i.] Aşere-i mübeşşereden olan kumandan sahabi. krş. **ʿUbeyde bin el-Cerrāḥ.**

ʿU. 67a/22

ʿUbeyde bin el-Cerrāḥ -1- [Ar.ö.i.] Aşere-i mübeşşereden olan kumandan sahabi.

ʿU. 108b/26

ʿubūdiyyet -1- [Ar.] kulluk, kölelik.

ʿu.+ e 54b/25

uc -2- bir nesnenin bitim noktası.

u.+ ı 66b/18

u.+ unı 117b/17

uca -1- oturacak yeri, kıç, sağrı.

u.+ ları 115a/29

ʿucb -1- [Ar.] kibir, gurur.

ʿu. idüp 90a/12

ucmaḳ -1- cennet. krş. **uçmaḳ**, **uçmaġ**.

u.+ da 103b/19

uç - -8- uçmak, havalanmak.

u.- a 106a/29

u.- an 89a/25

u.- ar 106b/5

u.- dı 106b/9, 108a/5

u.- ucaḳ 120a/2

u.- up 106b/1, 90a/5

uçmaġ -6- cennet. krş. **uçmaḳ**, **ucmaḳ**.

u.+ a 112b/12, 53b/24, 54a/18, 74b/6

u.+ ı 106a/2

u.+ ıla 74a/23

uçmaḳ -10- cennet. krş. **uçmaġ**, **ucmaḳ**.

u.+ da 108a/2, 84a/7

u.+ dan 100b/7, 118b/11

u.+ dur 72a/2, 72a/4

u.+ lar 118b/17

u. 118b/13, 53b/19, 84a/15

uçur - -1- uçurmak, fırlatmak.

u.- maḳ 106b/2

ud -1- haya, edep, ar.

u. 56a/1

uġır -1- hırsız. krş. **uġrı**.

u. 53b/10

uġırlıḳ -1- hırsızlık. krş. **uġurlıġ**.

u. 52a/8

uġra - -19- uğramak; bir şeyin etkisi altında kalmak.

u.- dı 106b/25, 107b/8, 70b/8, 73a/26, 83b/20, 85b/29, 86a/1, 86a/3, 89a/7, 89a/9

ziyāna u.- dılar 52a/18

u.- duḳça 120b/30

u.- mayasız 60b/14

u.- maz 79b/11

zaḥmete u.- r 60b/17

u.- salar 117a/4, 62b/16

u.- yup 72b/25, 89a/8

uġrı - -1- çalmak.

u.- duġı 72b/23

uġrı -2- hırsız. krş. **uġır**.

u.+ ġı 72b/26

u. 112b/30

uġrılayın -1- hırsız gibi, gizlice.

u. 79b/17

uġun - -1- bayılmak, aklı başından gitmek.

u.- maḳ 106b/30

uġurla - -1- hırsızlık yapmak.

u.- yın 54a/28

uġurlıġ -1- - hırsızlık. krş. **uġırlıḳ**.

u.+ ıla 68b/22

Uḥud -12- [Ar.ö.i.] Müslümanlarla Mekkeli müşrikler arasında yapılan ikinci büyük savaş.

U.+ da 117a/14, 117b/5

U.+ dan 119a/28, 119b/31

U. 117b/29, 119a/25, 120a/2, 120a/6, 120b/23, 53a/23, 99a/24, 99b/1

ʿUkāẓa -1- [A.ö.i.] ?

ʿU. 71a/18

ʿuḳūbet -25- [Ar.] ceza, eziyet.

ʿu.- i Allāh 75a/27

ʿu.+ den 69a/16

ʿu.+ e 88b/30

ʿu.+ i 99a/23

ʿu.+ içündür 99b/30

ʿu.+ ile 103a/18, 103a/6, 99a/22

ʿu.+ in 116a/12

ʿu.+ ine 72a/11

ʿu.+ ini 82b/7

ʿu.+ üñ 116a/12

ʿu. itmeyüp 78a/25

ʿu. itmez 118a/9, 91a/14

ʿu. ḳılacaġın 58a/8

ʿu. ḳılmaġıl 96b/26

ʿu. ḳılmaz 103a/20

ʿu. olısar 81b/18

ʿu. olunmaya 102a/18

ʿu. olunmaz 93b/31

ʿu. 105b/4, 105b/7, 73a/3, 96a/22

ulaş - -4- ulaşmak, erişmek.

u.- a 118b/10

u.- alar 115a/23

u.- asız 77b/23

u.- maḳ 114b/5

ulaşdur - -4- ulaştırmak.

ḫayr u.- maḳvar 74b/27

u.- salar 118b/7

u.- ucıyın 108a/10

u.- ur 107a/31

ulaşıḳlıḳ -1- akrabalık, yakınlık.

u.+ ları 63a/15

ʿulemā -9- [Ar.ç. **ʿālim**] alimler, bilginler.

ʿu.- yı fetvā 77a/16

ʿu.- yı selef 114b/25, 92b/29

ʿu.+ muz 70b/20

ʿu.+ nuñ 114b/24, 98b/7

ʿu.+ yı 92a/1

ʿu. 54a/31, 78b/20

ulu -29- zengin; ağır; şerefli, saygı değer. u.+ dur 105a/21, 75a/27

u.+ ları 64b/16

u.+ larıdur 113b/26

u.+ ların 63a/13

u.+ larından 84a/30

u.+ larıñuzı 119b/10

u.+ sı 61a/31

u.+ sıdur 100b/14

u. 104b/2, 110a/12, 113a/10, 115a/10, 118a/17, 118a/7, 119a/15, 51b/6, 52b/11, 54a/30, 69b/8, 75a/26, 87b/26, 87b/31, 88a/11, 92b/7, 93a/5, 96a/18, 96a/21, 97b/8

ulug -2- ulu, büyük.

u. 120a/30, 120b/1

ulūhiyyet -3- [Ar.] İlâhlık.

u.+ e 62a/26

u.+ i 62a/26

u. 62a/26

ulula - -1- yüceltmek.

u.- yup 67b/4

ululuḳ -1- ululuk, yücelik.

u. 56a/4

uluraḳ -1- daha ulu, daha yüce.

u.+ dur 116b/27

ulū'l-ʿilm -1- [Ar.] âlime nisbet edilir.

u.+ dür 101a/2

ʿulüvv -2- [Ar.] ululuk, büyüklük, yücelik.

ʿu.+ ḳa 106a/17, 106a/9

ulvī -1- [Ar.] yüksek, yüce.

u. 97b/9

um - -19- ummak, ümit etmek.

u.- alar 53b/19, 75b/8

u.- ar 102a/24, 91b/18

u.- aram 82b/3

u.- arduḳ 75b/3

u.- arın 82a/30

u.- arlar idi 102b/30

u.- arlar 103a/2, 53b/18

u.- arlardı 64b/17, 85a/2

u.- arlarıdı 102b/31

u.- arsın 59b/11

u.- asız 76b/18

u.- madugı 74a/7

u.- sa 70a/16, 92a/1

u.- ucı 117b/20

ʿumre -15- [Ar.] hac mevsimi dışında Kâbe'yi ve Mekke'deki yerleri ziyaret etme.

ʿu.+ ñüzde 70a/26

ʿu.+ ñüzi 70a/24, 70a/31

ʿu.+ sin 61b/10, 69a/22, 93a/8

ʿu.+ sinden 70b/17

ʿu.+ sini 69a/25

ʿu.+ yiçün 70b/22

ʿu. ide 70b/20

ʿu. idemeye 70b/21

ʿu. idüñ 70b/15

ʿu. ḳılmaġa 61b/5

ʿu. ḳılmaġıçun 69a/18

ʿu. 71a/6

umu -1- istek, arzu, ümit. krş. **ümīẕ**.

u.+ larıdur 53b/18

ʿumūm -3- [Ar.] genellik, umumiyet.

ʿu.- ı ḥükmi 111b/31

ʿu. 111b/30

ḥükm-i ʿu. 54b/4

umūr -1- [Ar.ç. **emr**] işler.

u.+ ların 97b/6

un -2- un.

u.+ ı 66b/27

u.+ ından 66b/26

ʿunf -1- [Ar.] şiddet, sertlik, kabalık.

ʿu.+ ile 65b/24

unıd - -3- unutmak, hatırlamak. krş. **unud-** ,**unut-**.

u.- up 64a/18, 98a/16

u.- ursa 95a/24

unıdıl - -1- unutulmak. krş. **unıdul -**.

u.- maya 94b/27

unıdul - -1- unutulmak. krş. **unıdıl -**.

u.- maz 116a/24

unud - -1- unutmak, hatırlamak. krş. **unıd-** ,**unut-**.

u.- ur 90a/8

unut - -10- unutmak, hatırlamak. krş. **unıd-** ,**unud-**.

u.- duñ 77a/1

u.- mañ 82b/30

u.- mayalar 114a/10

u.- mayup 98a/16

u.- mışdur 100a/16, 100a/17, 99b/27

u.- mışlardur 100a/23

u.- sa 94b/28

ur - -16- vurmak.

u.- a 75a/18

u.- alar 61b/23

igne u.- alar 106b/14

u.- asın 91a/6

u.- aydı 117b/15

u.- dı 102a/29, 102b/1

u.- dılar 75a/22

u.- maġıla 114b/30

u.- maḳ 63a/31

yük u.- maḳ 63a/28

u.- maya 79b/18

u.- up 120a/22, 86a/21, 91b/15, 97a/12

urıl - -3- vurulmak, baskı yapılmak.

uyan u.- a 65a/2

u.- up 89b/9

cān u.- ur 98a/1

urul - -1- vurulmak, yerleştirilmek.

u.- up 65a/28

ʿuseyle -1- [Ar.] çiftleşme, cinsi münasebet.

ḥadīṯ-i ʿu. 81a/14

üsḳuf -1- [Ar.] kafirlerin kadısı, papaz.

ü. 108a/31

ʿusr -1- [Ar.] zorluk, sıkıntı, darlık.

ʿu. idüp 67b/1

uş -8- işte; şimdi; ancak.

u. 105a/28, 108a/2, 120b/8, 76a/10, 77a/2, 89a/29, 90a/22, 96a/13

uş - -1- uçmak.

u.- up 89b/16

uta - -3- yenmek; yararlanmak.

u.- dı 120a/25, 88b/5

u.- duñ 88b/7

uvaḳ -1- ufak, küçük.

u. 91b/5

uvan - -3- ufalanmak, kırılmak.

u.- dı 117b/29, 87b/10

u.- up 53a/23

uy - -11- bağdaşmak; tâbi olmak; denk gelmek.

u.- anlar 102b/8, 63a/17

u.- anlara 63a/16

u.- duġuñuz 53a/25

u.- mañ 99a/31

u.- mayalar 55b/5

u.- ucı 116b/18

u.- uñ 103b/12

u.- up 63b/16, 73b/10, 92a/19

uyan -1- gem, dizgin, yular.

u. urıla 65a/2

uyan - -5- uyanmak, aymak, ayılmak.

u.- dı 68a/11

u.- duḳları 76a/22

u.- dum 68a/15

u.- madı 68a/9

u.- u geldi 87b/10

uyanuḳ -2- uyanık, ayık.

u. ola 87b/4

u. olmaḳdan 93b/2

uyḳu -8- uyuma hali; gaflet.

u.+ da 89a/29

u.+ ñdan 89a/27

u. gelüp 89a/23

u. 68a/15, 68a/9, 87b/3, 87b/9, 89a/24

uyu - -9- uyumak.

u.- dı 68a/9, 87b/9, 89a/23

u.- dum 68a/15

u.- maḳ 87b/4

u.- r mı 87b/7

u.- r ola 87b/4

u.- ya 87b/5

u.- yadum 87b/11

uyuş - -1- birbirine uymak.

u.- mış 98a/1

uza - -1- sürmek, zaman almak.

u.- duġı 102b/14

uzad - -1- erişmek, bir şeye veya kimseye doğru yönelmek. krş. **uzat-**.

el u.- up 89a/16

uzaġ -1- uzak, mesafeli. krş. **uzaḳ**.

u.+ a 81a/29

uzaḳ -1- uzak, mesafeli. krş. **uzaġ**.

u. 65a/26

uzat - -1- erişmek, bir şeye veya kimseye doğru yönelmek. krş. **uzad-**.

u.- mazlar 100b/24

ʿuzlet -4- [Ar.] bir köşeye çekilip insanlardan ve toplumdan uzak yaşama.

ʿu.+ e 77b/10

ʿu. ḳıldılar 77b/7

ʿu. ḳılduḳ 76b/14

ʿu. ḳılup 77b/8

uzun -7- iki ucu arasında kendi ölçülerine göre fazla mesafe olan.

u.+ unı 118b/7

u. 102b/12, 103b/22, 103b/23, 86a/15, 97b/26

Ü

ü -52- ve. krş. **u**, **vü**.

ü. 100a/22, 104a/5, 107b/20, 108a/13, 111a/19, 114a/26, 114a/31, 119a/20, 119a/21, 119a/22, 119b/17, 51a/12, 52b/22, 53a/5, 53a/8, 54a/31, 54b/28, 55a/20, 55b/17, 55b/9, 57a/11, 57a/2, 58a/12, 58b/10, 58b/6, 61a/1, 62a/21, 63b/17, 63b/25, 65a/11, 65a/15, 65a/29, 65a/30, 65b/2, 65b/4, 66b/10, 66b/2, 66b/3, 68b/15, 69a/10, 69a/9, 73b/27, 76b/4, 78a/7, 79b/17, 84a/19, 91b/19, 92a/28

Übey bin Ḫalef Ceḥmi -1- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in en azılı düşmanlarından biri.

Ü. 120b/14

ücret -3- [Ar.] bir hizmet ve emek karşılığında ödenen para veya mal.

ü.+ e 104b/21, 68b/31

ü. 64b/30

üç -46- üç (3).

ü.+ den 51b/9, 78a/12

ü.+ e 80b/5

ü.+ üñ 109a/12

ü.+ ünüsidür 109a/12

ü. 105a/15, 105a/16, 105b/3, 105b/6, 108b/24, 108b/6, 114b/30, 115a/5, 120a/20, 51b/10, 53b/29, 54a/29, 61a/24, 61a/26, 69a/21, 69b/18, 70b/10, 70b/18, 70b/22, 72a/28, 72b/2, 78a/13, 78b/18, 78b/19, 78b/29, 78b/5, 80b/6,

81a/2, 81a/4, 81a/5, 81a/7, 81a/9, 82b/23, 83a/26, 86a/29, 86a/30, 86b/31, 94a/13, 95b/1, 97a/19, 98a/28

üçüñ -1- için.

ü. 107b/1

üçünci -11- üçüncü (3.).

ü.+ sidür 107b/1

ü. 100a/21, 103b/18, 103b/24, 103b/31, 106b/26, 108b/6, 72b/2, 95b/3, 97a/21, 98a/10

üç biñ -3- üç bin (3000).

ü. 117a/31, 117b/5, 119b/13

üç yüz -3- üç yüz (300).

ü.+ den 99b/20

ü. 86a/26, 97a/29

üç yüz altmış -2- üç yüz altmış (360).

ü. 101a/25, 62a/13

üç yüz on üç -3- üç yüz on üç (313).

ü. 84b/8, 85b/11, 85b/14

ügürd - -1- iyisini seçmek, tercih etmek.

ü.- üñ 60a/3

ügürdeş - -1- karşılıklı seçmek.

ü.- eler 60a/2

ügürdüş - -1- karşılıklı seçmek.

ü.- üñ 60a/3

ülfet -5- [Ar.] alışma, kaynaşma, ünsiyet.

ü. ṭutmayadıñuz 60a/26

ü. 114b/15, 114b/17, 114b/5, 92b/12

ümīẕ -5- [Far.] ümit, umut, beklenti. krş. **umu**.

ü.+ dür 104a/21

ü.+ e 75a/29

ü.+ leri 54a/20

ü. kesüp 70a/20

ü. 105a/3

ümmet -51- [Ar.] cemaat, kavim, taife.

ü.- i Muḥammed ʿaleyhi’s-selām 59a/4

ü.- i Muḥammed 59a/1

ü.- i Muḥammeddür ʿaleyhi’s-selām 108a/14

ü.- i Muḥammeddür 108a/23

ü.- i Muḥammede 84a/2

ü.- i Muḥammedüñ 64a/3

ü.+ den 108a/11, 54a/16

ü.+ dür 59a/7

ü.+ e 114a/2, 119b/2, 53a/4, 60a/2, 64a/3, 64a/5, 65b/28, 65b/30, 66b/18, 97a/4

ü.+ i 58b/27, 58b/31

ü.+ idür 55b/5, 59b/15

ü.+ ine 102a/26, 117a/6, 96b/5, 97a/16

ü.+ ini 86b/31, 96b/10

ü.+ ler 59a/2

ü.+ lerden 60a/3

ü.+ leri 58b/30

ü.+ lerinden 111a/26

ü.+ lerine 74b/12

ü.+ lerüñüze 58b/30

ü.+ üm 100a/3, 107b/12

ü.+ üme 102b/3

ü.+ üñ 115b/17, 119a/31, 64a/7, 96b/17, 98b/14, 98b/15, 98b/20

ü.+ üñden 96b/28

ü.+ üñüñ 98b/18

ü. 64a/6, 96a/17

şerr-i ü. 115b/22

ümmî -1- [Ar.] okuyup yazması olmayan, okuma yazma bilmeyen (kimse).

ü. 99a/29

Ümmü -1- [Ar.ö.i.] sahabi. krş. **Ümmü'l-Daḥdāḥ**.

Ü. 87a/6

Ümmü'l-Daḥdāḥ -1- [Ar.ö.i.] sahabi.Ü. 84a/12

Ümmü'l-Kitāb -1- [Ar.] bütün nesne ve olaylara ilişkin ilâhî ilim ve takdirin kayıtlı bulunduğu kitap. krş. **levh-i mahfûz.**

Ü. 98a/30

Ümmü'l-Ḳur'ān -1- [Ar.] Fatiha sûresi.

Ü.+ dur 98a/29

ʿÜmmü ʿAmmār -1- [Ar.ö.i.] İslâm tarihinde şehid olan ilk kadın sahabi.

ʿÜ. 73a/29

ür - -9- üremek, çoğalmak. krş. **üre-**.

ü.- di 106a/16, 106a/8, 106b/1

ü.- dü 106a/15

ü.- em 106a/29

ü.- meginden 106a/9

ü.- mek 106b/2, 106b/3

ü.- mekligi 106a/8

Ürdün -1- [Ar.y.a.] Ortadoğu'da bir İslam ülkesi.

Ü.+ ile 85b/4

üre - -3- üremek, çoğalmak. krş. **ür-**.

ü.- di 103b/21, 74a/19

ü.- mesün 72b/24

üred - -3- üretmek. krş. **üret-**.

ü.- mek 90a/13, 90a/15

ü.- ür 90a/9

üret - -1- üretmek. krş. **üred-**.

ü.- ecek 77b/20

üst -4- bir şeyin yukarıya doğru bakan yüzü. krş. **üzer**, **üzeri**, **üzerü**.

ü.+ inde 61b/1, 62a/30

ü.+ inden 69a/10, 93b/22

üstāẕ -2- [Far.] üstat, hoca.

ü. olmaḳ 90b/8

ü. 90b/1

üşen - -2- çekinmek, sakınmak, korkmak.

ü.- eler 80a/14

ü.- üp 64a/26

üzer -2- bir şeyin yukarıya doğru bakan yüzü. krş. **üst**, **üzeri**, **üzerü**.

ü.+ lerinde 61b/2

ü.+ lerine 119b/13

üzere -24- üzerine. krş. **üzre**.

ü.+ dür 109a/22

ü.+ siñüz 86a/7

ü.+ ydi 58b/3

ü.+ yidi 58b/5

ü.+ yüz 58b/10

ü. mi 98a/11

ü. 103b/1, 103b/18, 103b/26, 111a/30, 114a/16, 57a/13, 58b/2, 58b/3, 64b/23, 67b/5, 78a/1, 79a/5, 80a/17, 82b/22, 83b/14, 86b/9, 89b/4

üzeri -147- bir şeyin yukarıya doğru bakan yüzü. krş. **üst**, **üzer**, **üzerü**.

ü.+ me 90a/25

ü.+ mize 84b/19, 96b/6

ü.+ müzde 109a/8

ü.+ müze 119b/22, 77a/2, 84b/20, 85b/24, 97a/8

ü.+ nde 117b/3, 119b/12, 120b/18, 120b/28, 54b/15, 61b/7, 66a/26,

66a/30, 79b/2, 80b/14, 83a/24, 91a/23, 94b/5, 95a/12, 95a/13, 95a/17, 95a/9, 95b/26

ü.+ ndeki 106b/25, 95a/10

ü.+ nden 115a/6, 91a/24

ü.+ ndeyidi 61b/8

ü.+ ne 102b/11, 104a/5, 104b/21, 106b/27, 107b/30, 108b/18, 108b/20, 108b/25, 108b/26, 110a/22, 110a/25, 110a/26, 110b/13, 110b/26, 111a/26, 112a/30, 114a/18, 114a/22, 115b/21, 116a/14, 116a/3, 116a/6, 116a/8, 117a/10, 117a/3, 117b/23, 117b/4, 118a/14, 118a/17, 119a/26, 119a/28, 119b/5, 120a/4, 120b/5, 52b/8, 55a/19, 56b/31, 57a/20, 57a/23, 58b/28, 61b/6, 62a/4, 62a/6, 63b/14, 63b/8, 64a/31, 65b/11, 366a/2, 66a/24, 66b/10, 66b/28, 66b/5, 68a/10, 68b/12, 68b/20, 368b/3, 69a/23, 69a/7, 72a/2, 72b/3, 73a/2, 73b/17, 74a/17, 74b/10, 77b/3, 78a/21, 79a/20, 79a/24, 79a/6, 82a/3, 82a/8, 83a/24, 83b/13, 85b/10, 85b/19, 85b/25, 85b/6, 86b/20, 86b/30, 89a/11, 89b/1, 89b/2, 89b/9, 90a/11, 90a/31, 91a/28, 93a/13, 94a/1, 94a/27, 94a/8, 94b/27, 95a/10, 95a/22, 96b/7, 97a/18, 97a/19, 97b/6, 98b/16, 98b/8, 99a/1, 99a/18

ü.+ nedür 54a/17, 57b/15, 66b/4, 81b/31, 87b/29

ü.+ ñüze 60a/27, 67a/2, 82b/10

üzerü -35- bir şeyin yukarıya doğru bakan yüzü. krş. **üst**, **üzer**, **üzeri**.

ü.+ dür 75b/13

ü.+ me 120b/21

ü.+ müze 111b/24, 58a/28, 96b/29

ü.+ ñe 108a/27, 115b/5, 86b/24, 93a/11, 93a/14, 96b/4, 97b/15

ü.+ ñüzde 94b/24

ü.+ ñüze 107a/23, 112a/28, 113b/30, 115b/29, 117a/5, 53b/6, 58b/28, 60a/22, 60b/13, 66a/15, 66b/15 69a/15, 69b/26, 74b/31,

75a/7, 81b/18, 81b/2, 82a/10, 82a/28, 82b/7, 84b/22, 99a/26

ʿÜzeyir İbnu'llāh -1- [Ar.ö.i.] Kur'an'da adı geçen, peygamber olup olmadığı tartışmalı kişi.

ʿÜ.+ dur 54b/22

ʿÜzeyr -7- [Ar.ö.i.] Kur'an'da adı geçen, peygamber olup olmadığı tartışmalı kişi.

ʿÜ. 111a/14, 89a/23, 89a/27, 89a/9, 89b/1, 89b/10, 89b/5

ʿÜzeyr bin Şeriḥyā -2- [Ar.ö.i.] Benî İsrail'in âlimlerinden.

ʿÜ.+ yıdı 89a/7

ʿÜ. 89a/12

üzre -179- üzerine. krş. **üzere**.

ü.+ dür 104a/9, 109b/2, 109b/9, 111b/30, 118a/18, 51b/19, 62b/22, 67a/29, 72a/31, 88a/3, 95b/1, 99b/29

ü.+ siz 57b/5

bāṭıl ü. olmışsız 52b/27

ü. 100b/15, 100b/22, 101a/15, 101a/22, 101a/27, 101a/3, 101a/8, 102b/3, 102b/31, 102b/4, 102b/6, 103a/5, 103b/24, 103b/5, 104a/5, 104a/7, 104b/11, 105b/18, 106b/23, 107b/11, 107b/16, 108b/23, 109a/10, 109b/22, 109b/5, 110a/2, 110a/28, 110a/29, 111a/21, 111a/25, 111a/27, 111a/29, 111a/4, 111b/27, 112a/10, 112a/11, 112a/12, 112b/2, 112b/4, 113a/19, 113a/6, 113b/11, 113b/21, 113b/9, 114a/19, 114a/21, 114b/29, 114b/4, 115b/23, 116b/20, 117b/24, 118a/1, 118a/8, 119a/14, 119a/15, 119a/18, 119a/28, 119a/31, 119b/6, 120a/8, 51a/28, 51b/16, 51b/19, 51b/3, 51b/7, 52a/15, 53a/18, 53a/25, 54a/13, 54a/15, 54b/1, 55b/18, 56b/20, 56b/24, 56b/25, 57a/19, 57a/20, 57a/24, 57a/27, 57b/19, 57b/5, 58a/10, 58a/13, 58a/6, 59a/14, 59a/20, 60a/16, 60b/25, 60b/30, 61a/3, 62a/4, 62b/9, 63a/19,

64a/23, 64a/25, 65a/5, 65a/6, 65b/14, 66a/11, 66a/31, 66b/10, 66b/13, 67b/5, 69a/21, 69b/6, 70a/8, 72b/15, 72b/19, 73b/8, 74a/19, 74a/21, 74b/25, 76a/30, 76a/4, 76b/22, 77a/14, 79a/6, 82b/23, 83b/14, 83b/15, 83b/26, 84b/21, 84b/8, 85a/19, 85b/12, 86b/31, 86b/7, 87a/15, 87b/2, 87b/30, 88a/18, 88a/7, 88a/8, 88b/19, 89b/27, 89b/30, 89b/8, 91a/28, 92b/25, 93a/11, 93b/28, 94a/25, 94a/26, 95a/3, 95a/30, 95a/5, 95b/10, 95b/22, 95b/29, 96a/13, 97a/25, 97a/9, 98a/12, 98a/20, 98a/31, 98a/9, 98b/13, 99a/25, 99b/6

üzül - -2- kopmak, kırılmak.

ü.- di 76a/13

ü.- miş 89b/8

üzüm -4- asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi.

ü.+ den 89a/16, 89a/18, 89a/31

ü. 91b/12

V

vācib -30- [Ar.] yapılması gerekli, terk edilmesi caiz olmayan şey. krş. **vācip**.

v.+ duġına 63b/27

v.+ dür 107a/27, 114b/23, 114b/24, 114b/29, 115a/1, 57a/7, 82a/22, 82a/7, 82b/23, 83b/13

v.+ idi 95a/4

v. ḳıldı 60b/1

v. ḳılduġı 62a/7

v. ḳılmadı 114b/26

v. ḳılmaḳda 78b/20

v. ḳılur 118a/21

v. olan 101b/15, 112a/21, 73a/3

v. olanı 115a/6

v. oldı 92a/4

v. olmaz 78b/29, 83b/11

v. olmış 56a/16

v. olunandan 61b/13

v. olur 73a/3, 82b/15

v. olursa 82a/6

v. 83b/13

vācibāt -1- [Ar.ç. **vācib**] vâcip olan, yapılması gerekli şeyler.

v.+ dan 66a/30

vācip -21- [Ar.] yapılması gerekli, terk edilmesi caiz olmayan şey. krş. **vācib.**

v.+ dür 66a/25, 66a/27, 66a/28, 69b/1, 71b/23, 76a/8, 76a/9, 78a/9

v. ḳıldılar 65a/9

v. ḳılıcıydı 64b/25

v. ḳılsa 71a/2

v. ola 63b/8, 66a/25

v. olanı 66b/5, 70b/15

v. oldı 66b/30

v. olduġı 66b/17

v. olmaḳlıḳ 66a/21

v. olsa 56a/14

v. olundı 66a/14

v. olur 63b/7

vāciplig̀ -1- [Ar.+Tr.] vacip olma durumu.

v.+ i 66a/24

vaʿd -2- [Ar.] söz verme, üstüne alma, taahhüt etme.

v.+ e 100b/22

v. 52b/16

vaʿde -28- [Ar.] bir işin yapılması için tanınan süre.

v.- yi ecel 93b/27

v.+ lere 99a/3

v.+ leri 108b/20

v.+ lerin 77b/27

v.+ ñüz 118a/14

v.+ ñüzde 95b/8

v.+ si 69a/1, 93b/24

v.+ sin 120a/12, 58a/10

v.+ ye 100b/26

müddet-i v.+ yi 93b/25

v.+ yidi 119a/28, 119b/3

v. ḳıldı 108b/19, 117b/5, 118a/18

v. ḳılduġı 73b/17

v. ḳılduḳları 108b/21

v. ḳılduḳların 100a/30

v. ḳılmışdur 61a/26

v. ḳılmışlardur 70b/2

v. ḳılup 91a/10

v. ḳılur 92a/24

v. olunan 73b/18

v. 108b/19, 95b/6

vaʿdeleş - -1- [Ar.+Tr.] sözleşmek.

v.- üben 82b/2

vaḥdāniyet -1- [Ar.] Allah'ın (C.C.) varlığı ve birliği. krş. **vaḥdāniyyet**.

v.+ ine 116a/20

vaḥdāniyyet -17- [Ar.] Allah'ın (C.C.) varlığı ve birliği. krş. **vaḥdāniyet**.

v.+ e 62a/28

v.+ i 101a/14, 62a/27, 62b/9

v.+ in 100b/30, 101b/12, 62a/15, 87a/30

v.+ inde 88b/2

v.+ ine 113b/29, 58a/29, 62a/9, 75a/28, 87b/13, 96a/8

v.+ inüñ 86b/23

v.+ üñe 107b/17

vāḥid -8- [Ar.] tek, biricik, yalnız. Allah'ın (C.C.) sıfatlarından biridir. krş. **vāḥide**.

v.+ dür 57a/31, 62a/16, 62a/24, 65a/17, 87b/13

v.+ i 98a/20

v. 96a/7

ṭarīḳ-ı v. 107a/30

vāḥide -1- [Ar.] tek, biricik, yalnız. krş. **vāḥid**.

millet-i v. 87a/15

vāḥiden -1- [Ar.] tek olarak.

v. 101b/5

vāḥideten -1- [Ar.] tek olarak.

v. 72a/24

Vaḥşe -1- [Ar.ö.i.] Uhud'da Hz. Hamza'yı şehid eden ve daha sonra Müslüman olan Habeşli köle, sahabi. bkz. **Vaḥşī bin Ḥarb**.

V.+ ye 120b/30

vaḥşī -1- [Ar.] yabani, insanlardan kaçan.

v. 88a/5

Vaḥşī -3- [Ar.ö.i.] Uhud'da Hz. Hamza'yı şehid eden ve daha sonra Müslüman olan Habeşli köle, sahabi. bkz. **Vaḥşī bin Ḥarb**.

V. 120b/26, 120b/28, 120b/31

vaḥy -10- [Ar.] bir emir veya hükmün Allah tarafından peygamberin kalbine bildirilmesi ve bu yolla gelen ilahi haber.

v.+ i 55a/24

v. idüp 105b/23, 85b/2, 89b/20, 97a/15

v. indürile 52b/8

v. ḳıldı 87b/10

v. olunaydı 105b/10

v. olunduġılayın 105b/10

v. 106a/23

vaʿīd -10- [Ar.] iyiliğe yöneltmek ve kötü şeylerden sakındırmak için bir kimseyi cehennem azabı ile korkutma.

v.+ dür 110a/30

v. ḳılup 53a/9, 66b/2, 95a/11

v. ola 52b/17

v. 118a/19, 53b/18, 58b/8, 80a/3, 95b/31

vaḳfe -9- [Ar.ö.i.] hac sırasında Arafat ve Müzdelife'de belirli bir süre bekleme anlamındaki terim.

v.+ ye ṭurdı 71b/10

v.+ ye ṭursalar 71b/25

v.+ ye ṭursañuz 71b/8

v.+ ye ṭurular 71b/12

v.+ ye ṭururlardı 71b/5

v.+ ye ṭururlarsa 71b/7

v.+ ye 71b/30, 71b/4

vāḳıʿ -49- [Ar.] olay, olup biten şey. krş. **vāḳıʿa**.

v.+ da 117a/1, 98a/15

v. ola 116b/26, 77a/30, 91a/4

v. olan 88a/11

v. olası 117a/14

v. olaydı 104b/23, 62b/10

v. oldı 105b/27, 106a/8, 114b/8, 117a/14, 51b/21, 53a/23, 61a/12, 61a/14, 61a/31, 74b/5, 83b/18, 85a/31, 89a/13

v. oldılar 120a/20, 61a/13

v. olduġı 93b/22

v. olıcaḳ 99a/31

v. olmaġıla 70a/28

v. olmaġımış 78b/9

v. olmadı 104a/8

v. olmaya 94a/11, 95b/8, 99b/18

v. olmaz 72a/23, 78b/10, 78b/23, 78b/3

v. olmış 106b/30, 64b/26

v. olsa 66a/17

v. olup 111a/2, 114b/15, 54b/9, 56a/18

v. olur 61b/25, 61b/28, 78b/11, 83a/14, 87b/3

v. olursa 78b/13

vāḳıʿa -1- [Ar.] olay, olup biten şey. krş. **vāḳıʿ**.

v.+ larına 112a/30

vāḳıyye -3- [Ar.] dört yüz dirhemlik tartı.

v.+ dür 100a/13

v. 110a/15

vaḳit -1- [Ar.] vakit, zaman. krş. **vaḳt**.

v.+ ler 100a/11

vaḳt -144- [Ar.] vakit, zaman. krş. **vaḳit**.

v.- i cāhiliyyetde 71a/17

v.+ de 108b/19, 53a/5, 53a/8, 54a/3, 68a/10, 83a/14, 91a/5, 94a/1, 96b/19, 98a/12, 98a/2

v.+ di 56a/20

v.+ dur 69a/3

v.+ e 83a/11, 94b/25

v.+ ı 68a/15, 93b/27

v.+ ıdur 91b/19

v.+ ıla 83a/2, 90b/3

v.+ ına 66b/19, 68a/12

v.+ ında 60b/4

v.+ i 111a/21, 62b/17, 62b/18, 68a/11, 70b/17, 77b/3

v.+ ile 90b/2, 94a/19

v.+ in 110b/24, 115a/17, 64a/13, 94b/25, 98b/14, 98b/15

v.+ inde 100b/28, 105a/30, 105a/31, 106a/3, 113a/28, 115a/30, 117a/19, 118a/27, 118b/20, 56a/1, 57a/17, 62b/18, 68a/9, 79b/5, 93a/20

v.+ ine 68a/10

v.+ iyle 53b/4

v.+ ler 67a/4

v.+ lerde 71b/23, 78b/2

v.+ leri 68b/31, 71a/1

v.+ üñ 104b/27

v. 101a/13, 101b/5, 102a/28, 104a/30, 105a/17, 105a/18, 105a/6, 105b/23, 105b/24, 106a/11, 106a/14, 106a/25, 109b/24,

111b/6, 112a/22, 112a/30, 112a/31, 115a/15, 115a/16, 115a/17, 117a/24, 117b/12, 119b/14, 119b/7, 51b/17, 52b/25, 53b/11, 53b/27, 55a/10, 56b/13, 57a/21, 57a/27, 57a/28, 60b/18, 61b/12, 66b/10, 66b/17, 68a/20, 68b/31, 69a/1, 69a/2, 69a/3, 70a/11, 70a/7, 71a/19, 71a/9, 72b/1, 74a/17, 74b/13, 74b/16, 74b/9, 75b/13, 79a/3, 80b/30, 82a/23, 82a/9, 83a/2, 86a/18, 86a/20, 87a/11, 88a/6, 89a/26, 91a/5, 93a/7, 93b/8, 94a/19, 94b/2, 94b/23, 95a/20, 95a/4, 96a/27, 96a/29, 96a/9, 96b/25, 97a/1, 98a/10, 98a/14, 98a/8, 99b/19, 99b/4

vaḳtlu -2- [Ar.+Tr.] vakitli, zamanlı.

v. 104b/31, 83a/2

vaḳtsiz -1- [Ar.+Tr.] vakitsiz, zamansız.

krş. **vaḳtsüz**.

v. 104b/31

vaḳtsüz -1- [Ar.+Tr.] vakitsiz, zamansız.

krş. **vaḳtsiz**.

v. 104b/29

vallāh -1- [Ar.] "Allah'a yemin olsun ki" anlamında büyük yemin.

v. 99b/2

var - -147- varmak, ulaşmak.

v.- a 51a/30, 75a/17, 81b/10, 86a/8, 95b/2, 96b/19

v.- acaḳ 100a/29, 103a/7, 111b/21, 115b/10, 56a/11, 56b/7, 61a/20, 69a/3, 77b/26, 81b/11, 84a/20

v.- alar 56a/11, 79a/4, 95a/31

v.- alum mı 77a/30

v.- asın 116a/7, 81a/11

v.- avuz 119b/22

fesāda v.- aydı 62b/11

v.- ayın 76a/12

v.- dı 104a/17, 106a/31, 106b/22, 114b/14, 120b/22, 51a/1, 51a/4, 71b/10, 73a/7, 73a/8, 73a/9, 76b/31, 84a/13, 86a/10, 88b/18, 88b/25, 89b/10, 90a/21, 96a/31

v.- dılar 106b/19, 119b/9, 120b/25,
51a/11, 51a/14, 51a/16, 51b/4,
64b/18, 69b/18, 75b/7, 85a/18
v.- dum 73a/14, 84a/22, 84a/23
v.- duñ 73a/11
v.- ıcaḳ 76a/7, 91b/19
v.- ımazdı 52a/11
v.- maġa 113b/12, 113b/8, 81b/11
v.- maġı 113b/13, 74b/30, 75a/2
v.- maġıl 119b/21, 76a/7
v.- madı 113b/11, 90a/3
v.- madın 85b/9
v.- maḳ 80b/7, 81a/11, 81a/6
v.- maḳdan 70a/28, 77b/2, 81b/13
v.- maḳlıḳ 63a/17
v.- masa 113b/9
v.- masunlar 82a/16
v.- maya 79a/9
v.- mayalum 77a/31
v.- mayasız 68a/30
v.- mayınca 81a/5
āḫere v.- mayınca 80b/7 **var**
v.- mayup 75a/5
v.- maz 53b/10
v.- mazlar 100b/12
v.- sa 70b/17
v.- salar 85b/8
v.- sunlar 81a/26, 98a/14
v.- u 58b/18
v.- uñ 112b/25, 120b/5, 81a/11
v.- up 111a/13, 113b/19, 113b/2,
113b/3, 113b/4, 114b/6, 115a/28,
119b/11, 120b/6, 51a/31, 51b/22,
51b/27, 52a/9, 56a/13, 56a/14,
57a/21, 68a/21, 69a/18, 72a/8,
72b/13, 76a/5, 79b/6, 79b/7,
82a/28, 82a/29, 84b/13, 84b/3,
85b/28, 86a/12, 86b/10, 92a/14,
93a/11, 93b/24, 95b/1, 99a/31,
99b/8
v.- ur 112a/19, 86b/7
v.- uram 76a/6
v.- urdı 104b/25, 76b/29
v.- urlarsa 56a/12
v. 70b/9
-167- mevcut.
v.+ dı 106b/12, 120b/9, 58a/15,
58a/16, 85b/27

v.+ dur 100b/14, 107b/1, 110a/19, 110b/23, 111b/28, 114b/21, 119a/7, 53a/1, 54a/29, 58b/22, 62a/29, 64a/18, 64b/12, 65b/23, 65b/24, 65b/31, 66a/3, 66a/4, 66b/23, 67a/24, 67a/26, 69b/31, 70b/13, 70b/25, 71b/30, 78a/27, 79b/2, 79b/7, 80b/11, 80b/12, 80b/9, 81b/24, 81b/3, 82b/22, 83b/8, 85a/13, 85a/14, 88a/2, 92b/16, 94b/10, 94b/9, 96a/7, 97b/21, 99b/15

v.+ ıdı 101a/26, 104b/6, 116b/15, 119b/9, 120a/25, 51b/3, 61b/7, 69a/19, 72b/11, 74b/17, 76b/12, 76b/29, 77a/11, 86a/26, 89a/19, 90a/22, 99b/4

v.+ ımış 106b/9, 118a/3

v.+ ın 117a/10, 82b/5

v.+ ını 92b/15

v.+ ısa 111b/11, 111b/17, 115b/8, 116b/28, 51a/4, 80b/14, 88a/7, 88a/8, 94b/11, 96a/3, 96a/4

v.+ iken 65a/25

v. idi 120b/26

v. ise 54a/24

v. ḳıldı 52b/31

v. ḳılupdur 55a/1

v. mı 55a/10, 76b/15, 77b/1, 86a/17

v. ola 66a/26

v. 100a/5, 101a/9, 101b/2, 106b/11, 106b/6, 107a/18, 108b/7, 110a/18, 113a/1, 113a/31, 113b/2, 113b/31, 114a/28, 116a/18, 118a/21, 118a/6, 118b/12, 118b/16, 119a/15, 119a/31, 119a/8, 120b/18, 120b/28, 51b/19, 52a/11, 52a/13, 52b/31, 52b/5, 53b/21, 53b/30, 54a/11, 54a/31, 55a/20, 55a/21, 56a/4, 57b/7, 59b/24, 59b/29, 60a/1, 60b/21, 61a/24, 61b/1, 62b/13, 64a/26, 66a/10, 67a/28, 68b/23, 70a/8, 73a/30, 74b/24, 79b/23, 80a/17, 80a/31, 80b/10, 81b/14, 82b/3, 85a/10, 85a/13, 87a/2, 87b/12, 91a/3, 92a/28, 93b/11, 94a/21,

94b/10, 95a/9, 95b/23, 98a/18, 99b/23

vārid -2- [Ar.] gelen, ulaşan.

v. oldı 80a/4

v. olmışdur 92b/10

vaṣf -8- [Ar.] vasıf, nitelik.

v.+ ından 105a/20

v. eyledi 115b/19, 95b/24

v. idüp 100b/16, 115b/14, 118b/18, 52a/8

v. itdükleri 55b/8

vāṣıl -2- [Ar.] ulaşan, erişen.

v. olısardur 65a/20

v. olur 114a/5

Vasıṭ -1- [Ar.y.a.] Irak'ta bugün mevcut olmayan tarihî bir şehir.

V.+ ıla 89a/8

vāsiʿ -4- [Ar.] "İlmi, ihsan ve ikrâmı sonsuz genişlikte olan" anlamında esmâ-i hüsnâdandır; geniş.

v.+ dür 54b/17, 54b/20, 84b/25

v. 54b/19

vaṣī -2- [Ar.] ölen bir kişinin vasiyetini yerine getirmeye memur edilen kimse.

v.+ den 66b/5

v.+ si olsa 95a/21

vaṣīle -1- [Ar.] Câhiliye devrinde bazı dinî hükümlere ve âdetlere konu olan koyun veya deve.

v.+ den 63a/26

vāsiʿü'l-faẓl -2- [Ar.] fazlı, cömertliği geniş olan.

v.+ dur 110a/11, 92a/26

vaṣiyyet -39- [Ar.] bir kimsenin sözlü veya yazılı olarak bildirdiği, ölümünden sonra arkasından yapılmasını istediği şey.

v.+ de 66b/12, 66b/13

v.+ i 66a/31, 66b/2, 66b/6

v.+ in 66b/6

v.+ inden 57a/15

v.+ üñ 66a/24

v. etmeklik 66a/24

v. eyledi 66a/23

v. eyleye 66a/16

v. idecek 66a/29

v. idenden 66b/8

v. idenlerüñ 66b/6

v. itmek 66a/26

v. ḳıla 66a/18, 66b/9

v. ḳılalar 83a/30

v. ḳılan 66b/4

v. ḳıldı 57a/21, 57a/23, 57a/27

v. ḳıldugınlayın 57a/23

v. ḳılmadı 66a/23

v. ḳılmaḳ 66a/15, 66a/19, 83b/2, 83b/3

v. ḳılmaḳda 118b/20

v. ḳılup 56a/25

v. ḳılurlar 66a/17

v. 66a/21, 66a/25, 66a/28, 66a/30, 66b/1, 66b/10, 66b/3

vaṭan -3- [Ar.] bir kimsenin yaşadığı yer, yurt.

v.+ ında 65a/28

v.+ larımuzdan 84b/6

v.+ ların 75b/7

vaʿẓ -8- [Ar.] ibadet yerlerinde yetkili ve görevli bir kimse tarafından yapılan dînî konuşma.

v.- ı kāmildür 98a/15

v.+ e 98a/15

v. idüp 109a/16, 63b/19

v. 56b/31, 63b/25, 93b/29, 98a/3

vaż‘ -5- [Ar.] koyma, koyulma.

v.- ı ḥamlıla 78b/26

v. idesiz 88a/18

v. itdüñüz 109a/27

v. olundı 113a/22, 116a/3

vāżıḥ -3- [Ar.] açık seçik, apaçık, âşikâr.

v.+ dur 98a/26

v. olmadı 98b/6

v. 98b/9

va’llāh -4- [Ar.] “Allah’a (C.C.) and olsun ki; Allah (C.C.) hakkı için” anlamında söylenen söz. krş. **va’llāhi**, **va’llāhu**.

v. 59b/19, 63a/5, 70a/6, 78a/29

va’llāhi -4- [Ar.] “Allah’a (C.C.) and olsun ki; Allah (C.C.) hakkı için” anlamında söylenen söz. krş. **va’llāh**, **va’llāhu**.

v. 51a/1, 65b/12, 72b/15, 78a/28

va’llāhu -1- [Ar.] “Allah’a (C.C.) and olsun ki; Allah (C.C.) hakkı için”

anlamında söylenen söz. krş. **va'llāh**, **va'llāhi**.

v. 120b/21

ve -1850- [Ar.] kelimeleri, cümleleri ve söz öbeklerini birbirine bağlayan bağlaç.

v. 100a/13, 100a/14, 100a/15, 100a/16, 100a/17, 100a/2, 100a/20, 100a/21, 100a/22, 100a/25, 100a/5, 100a/6, 100b/11, 100b/12, 100b/13, 100b/19, 100b/2, 100b/21, 100b/22, 100b/23, 100b/25, 100b/26, 100b/27, 100b/29, 100b/3, 100b/4, 100b/5, 101a/17, 101a/18, 101a/23, 101a/24, 101a/27, 101a/7, 101a/8, 101b/10, 101b/11, 101b/12, 101b/14, 101b/15, 101b/17, 101b/20, 101b/21, 101b/22, 101b/24, 101b/26, 101b/27, 101b/4, 101b/6, 101b/9, 102a/16, 102a/18, 102a/2, 102a/24, 102a/27, 102b/10, 102b/11, 102b/14, 102b/15, 102b/16, 102b/17, 102b/18, 102b/19, 102b/22 102b/24, 102b/25, 102b/26, 102b/30, 102b/7, 102b/8, 102b/9, 103a/11, 103a/12, 103a/13, 103a/16, 103a/21, 103a/29, 103a/30, 103a/31, 103a/4, 103a/8, 103b/1, 103b/14, 103b/16, 103b/17, 103b/19, 103b/24, 103b/25, 103b/27, 103b/28, 103b/3, 103b/31, 103b/5, 103b/6, 103b/7, 103b/9, 104a/10, 104a/2, 104a/20, 104a/26, 104a/27, 104a/28, 104a/29, 104a/4, 104a/6, 104b/13, 104b/17, 104b/27, 104b/31, 104b/9, 105a/2, 105a/20, 105a/21, 105a/25, 105a/31, 105a/4, 105a/5, 105a/8, 105b/13, 105b/17, 105b/18, 105b/19, 105b/21, 105b/22, 105b/24, 105b/31, 105b/6, 105b/8, 106a/1, 106a/10, 106a/12, 106a/14, 106a/19, 106a/2, 106a/23, 106a/24, 106a/26, 106a/3, 106b/10, 106b/14, 106b/3, 106b/30, 106b/6, 106b/7, 106b/8,

106b/9, 107a/11, 107a/17, 107a/24, 107a/25, 107a/28, 107a/29, 107a/30, 107a/9, 107b/14, 107b/16, 107b/2, 107b/23, 107b/24, 107b/25, 107b/26, 107b/27, 108a/15, 108a/21, 108a/22, 108a/23, 108a/24, 108a/26, 108a/28, 108a/29, 108a/3, 108a/31, 108a/4, 108a/5, 108a/6, 108a/9, 108b/16, 108b/2, 108b/26, 108b/31, 109a/1, 109a/10, 109a/12, 109a/15, 109a/16, 109a/17, 109a/18, 109a/19, 109a/21, 109a/24, 109a/28, 109a/30, 109a/31, 109a/4, 109a/9, 109b/10, 109b/15, 109b/16, 109b/17, 109b/22, 109b/23, 109b/27, 109b/30, 109b/31, 109b/5, 109b/6, 109b/7, 109b/8, 110a/11, 110a/12, 110a/16, 110a/17, 110a/19, 110b/1, 110b/14, 110b/19, 110b/20, 110b/24, 110b/25, 110b/27, 110b/3, 110b/31, 110b/5, 110b/6, 111a/11, 111a/12, 111a/13, 111a/14, 111a/16, 111a/2, 111a/22, 111a/25, 111a/31, 111a/5, 111a/6, 111a/7, 111b/13, 111b/16, 111b/24, 111b/25, 111b/27, 111b/28, 111b/29, 111b/4, 112a/1, 112a/10, 112a/11, 112a/12, 112a/17, 112a/19, 112a/2, 112a/22, 112a/23, 112a/24, 112a/25, 112a/4, 112a/5, 112a/9, 112b/13, 112b/18, 112b/21, 112b/24, 112b/27, 112b/4, 112b/5, 112b/7, 112b/9, 113a/12, 113a/15, 113a/17, 113a/19, 113a/24, 113a/26, 113a/3, 113a/6, 113b/10, 113b/13, 113b/17, 113b/18, 113b/23, 113b/27, 113b/3, 113b/30, 113b/31, 113b/4, 113b/6, 113b/9, 114a/2, 114a/25, 114a/27, 114a/28, 114a/30, 114a/5, 114a/6, 114a/8, 114a/9, 114b/19, 114b/21, 114b/22, 114b/23, 114b/24, 114b/25, 114b/27, 114b/29, 114b/31, 114b/6, 114b/7, 115a/12,

115a/14, 115a/18, 115a/19, 115a/20, 115a/21, 115a/25, 115a/31, 115a/4, 115a/7, 115a/9, 115b/11, 115b/20, 115b/21, 115b/26, 115b/30, 115b/31, 115b/5, 115b/6, 115b/8, 115b/9, 116a/1, 116a/21, 116a/22, 116a/24, 116a/25, 116a/28, 116a/29, 116a/3, 116a/4, 116a/5, 116a/6, 116a/7, 116a/9, 116b/10, 116b/11, 116b/15, 116b/17, 116b/18, 116b/20, 116b/21, 116b/24, 116b/26, 116b/28, 116b/7, 117a/14, 117a/15, 117a/16, 117a/18, 117a/21, 117a/22, 117a/23, 117a/9, 117b/10, 117b/12, 117b/17, 117b/18, 117b/19, 117b/20, 117b/27, 117b/3, 117b/4, 117b/5, 118a/10, 118a/14, 118a/16, 118a/25, 118a/28, 118a/29, 118a/30, 118a/31, 118a/4, 118a/7, 118a/9, 118b/1, 118b/16, 118b/17, 118b/19, 118b/20, 118b/21, 118b/22, 118b/23, 118b/24, 118b/27, 118b/28, 118b/29, 118b/4, 118b/5, 118b/6, 118b/9, 119a/12, 119a/14, 119a/19, 119a/22, 119a/23, 119a/24, 119a/31, 119a/7, 119a/8, 119b/12, 119b/13, 119b/14, 119b/15, 119b/18, 119b/24, 120a/10, 120a/20, 120a/25, 120a/4, 120a/9, 120b/13, 120b/2, 120b/27, 120b/29, 51a/12, 51a/13, 51a/19, 51a/2, 51a/23, 51a/25, 51a/7, 51b/12, 51b/16, 51b/18, 51b/19, 51b/2, 51b/21, 51b/24, 51b/3, 51b/31, 51b/4, 51b/5, 52a/1, 52a/10, 52a/13, 52a/17, 52a/20, 52a/25, 52a/27, 52a/3, 52a/4, 52a/8, 52a/9, 52b/10, 52b/11, 52b/12, 52b/17, 52b/20, 52b/23, 52b/5, 53a/11, 53a/15, 53a/20, 53a/29, 53a/4, 53b/10, 53b/12, 53b/15, 53b/20, 53b/21, 53b/25, 53b/28, 53b/29, 53b/30, 53b/4, 53b/5, 53b/6, 53b/7, 53b/8, 54a/1,

54a/15, 54a/16, 54a/19, 54a/2, 54a/20, 54a/27, 54a/28, 54a/29, 54a/3, 54a/30, 54a/31, 54a/4, 54a/5, 54b/12, 54b/16, 54b/23, 54b/24, 54b/26, 54b/27, 54b/30, 54b/6, 55a/1, 55a/11, 55a/17, 55a/18, 55a/21, 55a/22, 55a/23, 55a/25, 55a/27, 55a/3, 55a/6, 55a/9, 55b/1, 55b/10, 55b/11, 55b/14, 55b/17, 55b/2, 55b/4, 55b/6, 55b/8, 55b/9, 56a/1, 56a/11, 56a/17, 56a/18, 56a/19, 56a/23, 56a/24, 56a/25, 56a/26, 56a/27, 56a/30, 56a/31, 56a/4, 56a/7, 56a/9, 56b/1, 56b/10, 56b/12, 56b/16, 56b/24, 56b/25, 56b/26, 56b/3, 56b/5, 57a/1, 57a/10, 57a/11, 57a/14, 57a/17, 57a/2, 57a/20, 57a/24, 57a/31, 57a/4, 57b/11, 57b/16, 57b/2, 57b/20, 57b/26, 57b/27, 57b/29, 57b/3, 57b/30, 57b/9, 58a/1, 58a/11, 58a/12, 58a/18, 58a/19, 58a/20, 58a/22, 58a/24, 58a/26, 58a/29, 58a/30, 58a/4, 58a/5, 58a/7, 58a/8, 58b/1, 58b/19, 58b/2, 58b/22, 58b/24, 58b/26, 58b/28, 58b/7, 58b/9, 59a/11, 59a/19, 59a/21, 59a/22, 59a/26, 59a/3, 59a/6, 59a/8, 59b/13, 59b/15, 59b/23, 59b/27, 59b/30, 59b/4, 59b/8, 60a/15, 60a/22, 60a/23, 60a/26, 60a/27, 60a/29, 60a/4, 60a/6, 60a/8, 60b/10, 60b/11, 60b/12, 60b/16, 60b/22, 60b/25, 60b/27, 60b/3, 60b/4, 60b/7, 60b/9, 61a/10, 61a/13, 61a/14, 61a/15, 61a/16, 61a/2, 61a/20, 61a/24, 61a/29, 61a/31, 61a/4, 61a/7, 61b/13, 61b/15, 61b/17, 61b/18, 61b/19, 61b/20, 61b/24, 61b/3, 61b/31, 61b/7, 61b/8, 62a/18, 62a/2, 62a/21, 62a/22, 62a/26, 62a/27, 62a/30, 62a/31, 62a/5, 62a/8, 62b/1, 62b/16, 62b/17, 62b/18, 62b/2, 62b/21, 62b/25, 62b/27, 62b/3, 62b/30, 62b/4, 62b/5, 62b/6, 62b/7, 62b/8, 63a/14, 63a/15,

63a/20, 63a/21, 63a/22, 63a/24, 63a/25, 63a/26, 63a/28, 63a/31, 63a/9, 63b/10, 63b/13, 63b/23, 63b/26, 63b/31, 63b/8, 64a/13, 64a/15, 64a/16, 64a/2, 64a/22, 64a/27, 64a/29, 64a/5, 64b/10, 64b/14, 64b/16, 64b/26, 64b/27, 64b/3, 64b/30, 64b/4, 64b/6, 64b/7, 65a/10, 65a/11, 65a/19, 65a/2, 65a/20, 65a/21, 65a/22, 65a/25, 65a/26, 65a/27, 65a/28, 65a/29, 65a/30, 65a/8, 65b/1, 65b/11, 65b/12, 65b/13, 65b/16, 65b/18, 65b/20, 65b/22, 65b/24, 65b/25, 65b/27, 65b/29, 65b/3, 65b/30, 65b/5, 65b/7, 66a/11, 66a/12, 66a/13, 66a/16, 66a/17, 66a/18, 66a/2, 66a/20, 66a/21, 66a/24, 66a/25, 66a/26, 66a/29, 66a/3, 66a/31, 66a/6, 66b/13, 66b/17, 66b/19, 66b/20, 66b/25, 66b/31, 66b/6, 66b/7, 67a/1, 67a/12, 67a/16, 67a/21, 67a/22, 67a/24, 67a/27, 67a/28, 67a/29, 67a/30, 67a/8, 67b/1, 67b/10, 67b/14, 67b/2, 67b/5, 67b/6, 68a/1, 68a/7, 68a/9, 68b/1, 68b/13, 68b/15, 68b/16, 68b/17, 68b/23, 68b/31, 68b/7, 69a/1, 69a/11, 69a/14, 69a/2, 69a/22, 69a/3, 69a/4, 69a/8, 69a/9, 69b/12, 69b/14, 69b/16, 69b/2, 69b/28, 70a/1, 70a/12, 70a/14, 70a/20, 70a/23, 70a/24, 70a/25, 70a/3, 70a/31, 70b/14, 70b/16, 70b/19, 70b/23, 70b/25, 70b/26, 70b/27, 70b/29, 70b/5, 71a/1, 71a/13, 71a/15, 71a/18, 71a/21, 71a/25, 71a/29, 71a/3, 71a/4, 71a/5, 71b/1, 71b/13, 71b/14, 71b/17, 71b/21, 71b/23, 71b/25, 71b/26, 71b/31, 71b/4, 71b/5, 71b/9, 72a/1, 72a/12, 72a/15, 72a/2, 72a/25, 72a/3, 72b/11,72b/15, 72b/20, 72b/22, 72b/23, 72b/24, 72b/25, 72b/28, 72b/4, 72b/5, 72b/9, 73a/15, 73a/16, 73a/17, 73a/18, 73a/19, 73a/21, 73a/23, 73a/29, 73a/30,

73a/4, 73a/5, 73b/10, 73b/11, 73b/13, 73b/14, 73b/17, 73b/19, 73b/2, 73b/21, 73b/24, 73b/25, 73b/3, 73b/30, 73b/7, 74a/10, 74a/12, 74a/13, 74a/15, 74a/17, 74a/2, 74a/21, 74a/22, 74a/23, 74a/24, 74a/31, 74a/4, 74a/6, 74a/7, 74b/1, 74b/14, 74b/18, 74b/19, 74b/20, 74b/21, 74b/22, 74b/25, 74b/26, 74b/30, 74b/7, 74b/8, 75a/1, 75a/11, 75a/12, 75a/22, 75a/26, 75a/28, 75a/31, 75a/4, 75a/7, 75a/8, 75b/10, 75b/12, 75b/14, 75b/6, 75b/7, 75b/9, 76a/16, 76a/19, 76a/22, 76a/23, 76a/27, 76a/28, 76a/30, 76a/31, 76b/1, 76b/12, 76b/15, 76b/17, 76b/19, 76b/2, 76b/21, 76b/23, 76b/25, 76b/4, 76b/5, 76b/6, 76b/7, 76b/8, 77a/18, 77a/21, 77a/24, 77a/25, 77a/26, 77a/8, 77a/9, 77b/11, 77b/12, 77b/13, 77b/2, 77b/20, 77b/21, 77b/22, 77b/23, 77b/25, 77b/27, 77b/28, 77b/3, 77b/30, 78a/10, 78a/12, 78a/13, 78a/17, 78a/18, 78a/19, 78a/20, 78a/23, 78a/24, 78a/25, 78a/3, 78a/31, 78a/5, 78b/14, 78b/23, 78b/27, 78b/30, 78b/7, 79a/10, 79a/11, 79a/12, 79a/13, 79a/14, 79a/16, 79a/17, 79a/18, 79a/19, 79a/2, 79a/20, 79a/21, 79a/22, 79a/23, 79a/24, 79a/26, 79a/28, 79a/29, 79a/3, 79a/30, 79a/31, 79a/5, 79a/8, 79a/9, 79b/11, 79b/13, 79b/14, 79b/15, 79b/16, 79b/18, 79b/24, 79b/25, 79b/26, 79b/29, 79b/30, 79b/31, 79b/4, 79b/5, 79b/6, 79b/7, 80a/10, 80a/12, 80a/13, 80a/16, 80a/17, 80a/18, 80a/19, 80a/20, 80a/21, 80a/22, 80a/24, 80a/26, 80a/6, 80a/8, 80b/11, 80b/13, 80b/15, 80b/28, 81a/12, 81a/21, 81a/6, 81b/14, 81b/15, 81b/16, 81b/2, 81b/20, 81b/25, 81b/30, 81b/31, 82a/12, 82a/19, 82a/2, 82a/20, 82a/21, 82a/22, 82a/23,

82a/27, 82a/29, 82a/31, 82a/5, 82a/6, 82a/7, 82a/8, 82b/11, 82b/13, 82b/14, 82b/21, 82b/22, 82b/23, 82b/29, 82b/6, 82b/7, 83a/1, 83a/11, 83a/17, 83a/18, 83a/22, 83a/26, 83a/27, 83a/3, 83a/30, 83a/6, 83a/9, 83b/10, 83b/11, 83b/15, 83b/2, 83b/28, 83b/3, 83b/30, 83b/31, 83b/5, 83b/7, 83b/9, 84a/16, 84a/17, 84a/18, 84a/26, 84a/30, 84a/4, 84b/15, 84b/23, 84b/6, 85a/11, 85a/13, 85a/14, 85a/15, 85a/25, 85a/31, 85a/4, 85b/18, 85b/19, 85b/21, 85b/23, 85b/25, 85b/5, 85b/7, 86a/13, 86a/14, 86b/14, 86b/15, 86b/17, 86b/18, 86b/19, 86b/20, 86b/22, 86b/24, 86b/25, 86b/26, 86b/31, 86b/4, 87a/1, 87a/10, 87a/14, 87a/17, 87a/18, 87a/22, 87a/25, 87a/2, 87a/30, 87a/31, 87a/4, 87a/5, 87a/6, 87a/7, 87a/8, 87a/9, 87b/1, 87b/12, 87b/16, 87b/17, 87b/18, 87b/2, 87b/22, 87b/28, 87b/29, 87b/3, 87b/30, 87b/31, 88a/1, 88a/12, 88a/13, 88a/14, 88a/17, 88a/18, 88a/19, 88a/2, 88a/20, 88a/21, 88a/22, 88a/24, 88a/25, 88a/26, 88a/27, 88a/4, 88a/5, 88a/6, 88a/7, 88b/13, 88b/14, 88b/15, 88b/21, 88b/26, 89a/20, 89a/22, 89a/24, 89a/25, 89a/30, 89a/31, 89a/6, 89a/8, 89b/12, 89b/16, 89b/17, 89b/22, 89b/24, 89b/26, 89b/29, 89b/3, 89b/4, 89b/8, 90a/1, 90a/10, 90a/11, 90a/12, 90a/14, 90a/17, 90a/2, 90a/22, 90a/29, 90a/3, 90a/6, 90b/1, 90b/2, 90b/3, 90b/4, 90b/6, 91a/10, 91a/11, 91a/12, 91a/14, 91a/20, 91a/25, 91a/27, 91a/28, 91a/29, 91a/3, 91a/5, 91b/12, 91b/13, 91b/16, 91b/2, 91b/20, 91b/21, 91b/29, 91b/3, 91b/30, 91b/4, 91b/7, 91b/8, 92a/1, 92a/12, 92a/17, 92a/24, 92a/25, 92a/27, 92a/29, 92a/3, 92a/31, 92a/9, 92b/1, 92b/11, 92b/12,

92b/2, 92b/20, 92b/21, 92b/28, 92b/3, 92b/4, 92b/5, 92b/8, 92b/9, 93a/20, 93a/3, 93a/30, 93a/4, 93a/5, 93a/9, 93b/10, 93b/11, 93b/13, 93b/14, 93b/19, 93b/2, 93b/20, 93b/29, 93b/3, 93b/5, 93b/8, 93b/9, 94a/11, 94a/13, 94a/16, 94a/18, 94a/20, 94a/24, 94a/29, 94a/3, 94a/30, 94a/31, 94a/6, 94a/9, 94b/11, 94b/12, 94b/15, 94b/16, 94b/26, 94b/30, 94b/7, 94b/8, 95a/14, 95a/18, 95a/2, 95a/25, 95a/26, 95a/3, 95a/31, 95a/6, 95a/9, 95b/1, 95b/12, 95b/15, 95b/16, 95b/19, 95b/28, 95b/5, 95b/6, 95b/7, 95b/8, 96a/1, 96a/19, 96a/21, 96a/22, 96a/24, 96a/26, 96a/29, 96a/3, 96a/4, 96a/6, 96a/8, 96b/10, 96b/12, 96b/13, 96b/14, 96b/15, 96b/2, 96b/22, 96b/23, 96b/25, 96b/28, 96b/4, 96b/6, 97a/1, 97a/10, 97a/2, 97a/20, 97a/21, 97a/23, 97a/25, 97a/27, 97a/28, 97a/3, 97a/31, 97a/8, 97a/9, 97b/10, 97b/12, 97b/13, 97b/16, 97b/17, 97b/18, 97b/19, 97b/20, 97b/22, 97b/24, 97b/28, 97b/4, 97b/5, 97b/6, 97b/7, 97b/8, 97b/9, 98a/1, 98a/14, 98a/16, 98a/17, 98a/19, 98a/2, 98a/22, 98a/26, 98a/27, 98a/28, 98a/30, 98b/10, 98b/11, 98b/13, 98b/14, 98b/15, 98b/22, 98b/28, 98b/3, 99a/1, 99a/14, 99a/16, 99a/17, 99a/18, 99a/20, 99a/21, 99a/23, 99a/29, 99a/7, 99a/8, 99a/9, 99b/13, 99b/16, 99b/30, 99b/31

vebā -3- [Ar.] bulaşıcı bazı hayvan hastalıklarına verilen ad.

v.+ dan 83b/19, 89a/5

v. 83b/18

vebāl -1- [Ar.] şiddet; ağırlık; azap; günah.

v.+ i 109b/15

vech -20- [Ar.] yüz, çehre.

v.+ den 94a/14

v.+ ile 100a/5, 114a/10, 114a/30, 114a/31, 116b/8, 60b/21, 76a/21, 82a/12, 82a/31, 83a/9, 92a/26, 93b/3

v.+ iledür 100a/8

v. 119a/31, 86b/31, 95b/1, 95b/29, 99b/29

vefā -11- [Ar.] sözünde durma, verilen sözü yerine getirme; dostluğu devam ettirme.

v.+ yıla 115b/14

v. idüp 81b/17, 92b/19

v. ḳılalar 65b/1

v. ḳıldı 84b/8

v. ḳılmadılar 99b/4

v. ḳılmaḳda 100b/26

v. ḳılmaḳdan 82b/5

v. ḳılsa 110a/28

v. ḳılup 110b/1, 56a/2

vefāt -9- [Ar.] ölüm.

v. boldı 58a/24

v. idüp 89a/29

v. ḳıldı 106b/22, 51a/10, 66a/23

v. ḳılmışdı 106b/27

v. ḳılmışdur 106b/31

v. ḳılup 83a/29

v. 82a/22

veḫm -1- [Ar.] kuruntu, evham.

v. 90b/2

vekīl -1- [Ar.] başkası adına söz söyleyen veya hareket eden kimse.

v. olucı 94a/6

veled -4- [Ar.] çocuk.

v.+ i 108b/6, 68a/6

v. 105a/28, 106a/13

velī -14- [Ar.] sahip; bir çocuğun sorumluluğunu üstüne alan kimse. krş. **veliyy**.

v.+ leridür 109b/9

v.+ lerine 82a/17

v.+ müz 97a/8

v.+ si 65b/26, 81b/23, 95a/20, 95a/21

v.+ ye 65b/23, 65b/27, 65b/31, 66a/2, 66a/3

v. 111b/18, 65b/23

velīkin -5- [Ar.+Far.] ama, fakat.

v. 111a/7, 52a/27, 55b/5, 80b/21, 89a/22

veliyy -1- [Ar.] sahip; bir çocuğun sorumluluğunu üstüne alan kimse. krş. **velī**.

v.+ i 95a/20

ver - -3- vermek, iletmek, eriştirmek (yardımcı fiil). krş. **vir-**.

v.- eydi 88b/10

v.- ürlerdi 86b/17

v. 89b/25

vereṣe -6- [Ar.ç. **vāriṣ**] mirasçılar.

v.+ lerdür 66a/19

v.+ leri 82a/6

v.+ ye 66b/1

v. ola 66a/21

v. 66a/21, 66b/11

vesāvis -2- [Ar.ç. **vesvese**] kuruntular, şüpheler, evhamlar.

v.- i şeyṭāna 73b/10

v.+ inden 104a/28

veṣīḳa -1- [Ar.] belge.

v. ola 95b/23

vesīle -2- [Ar.] yol, vasıta; bahane, sebep.

v.+ dür 79b/10

v. 114b/1

vesvese -3- [Ar.] kuruntu, şüphe, evham.

v.+ dür 99b/31

v.+ lerin 92b/2

v. 99b/31

veyl -1- [Ar.] "yazık, vah vah" anlamında bir söz.

v. 103b/23

vezīr -2- [Ar.] en yüksek rütbedeki devlet memuru.

v.+ ler 53b/19, 86b/5

vezn -1- [Ar.] vezin, ölçü, tartı.

v.+ i 86a/26

vidāʿ -1- [Ar.] veda.

v. idüp 120a/28

vilāyet -3- [Ar.] bir vali yönetimindeki idari

bölüm, il.

v.+ e 83b/18

v.+ indeki 51a/25

v.+ lerinden 83b/25

vir - -530- vermek, iletmek, eriştirmek (yardımcı fiil). krş. **ver-**.

v.- di 105a/16, 105a/17, 105a/18, 107a/14, 107a/16, 107a/17, 107b/24, 108a/3, 108a/5, 110a/18, 110b/15, 112b/25, 119b/12, 65a/1, 73a/24, 80b/27, 81b/1, 85a/25, 86a/15, 86a/16, 86b/1, 86b/12, 86b/5, 86b/9, 87a/4, 87a/5, 88b/2, 93a/11, 93b/8

and v.- di 102a/3

destūr v.- di 75b/13

ḫaber v.- di 103b/6, 104a/11, 104a/30, 106a/5, 107a/11, 107a/19, 107b/18, 107b/3, 108a/18, 108b/12, 109a/1, 109b/10, 113a/11, 51b/28, 52b/9, 55a/30, 56a/7, 56b/5, 71b/28, 72b/27, 73a/28, 75a/24, 76a/6, 77a/3, 77a/4, 77b/18, 84a/23, 84b/18, 85a/7, 85b/2, 85b/21, 85b/3, 87b/22, 89a/30, 99a/29

ḥasene v.- di 72a/19

hidāyet v.- di 112a/10, 67b/5, 71a/26

kefāret v.- di 78a/19

ḳılı v.- di 76b/16

ḳoyu v.- di 112b/31, 81b/9, 88b/14

ruḫṣat v.- di 68a/25, 78a/25

ṭalāḳ v.- di 80b/27, 81a/8, 81a/9

tevfīḳ v.- di 104a/2, 74a/30

zaḥmet v.- di 68a/12, 68a/16

ḫaber v.- digi 113a/12

v.- diler 106b/28, 112a/4, 51a/7

ad v.- diler 71a/27

ḫaber v.- diler 106b/13, 110b/8, 119b/9, 88a/9

ḳoyu v.- diler 73a/25, 85a/20

ṭanuḳlıḳ v.- diler 101a/17, 101a/18, 101a/2, 101a/3, 107b/17

v.- dise 80b/28

ṣevāb v.- dise 79b/22

v.- dügi 100b/27, 73b/30, 80b/15, 80b/18, 84a/17, 91b/25, 92a/17, 92b/16, 93b/13

mehr v.- dügi 80b/27

ṭanuḳlıḳ v.- dügi 101a/1

mehr v.- düginden 80b/22

ḫaber v.- dügümüz 86b/23

v.- dügüñ 112b/17

v.- dügüñüz 91b/7, 91b/8, 92a/8

v.- dügüñüzi 92a/27, 93a/4

v.- dügüñüzüñ 92a/25

v.- dük 55a/19, 55b/7, 59b/17, 87a/9

ḫaber v.- dük 116b/28

ziyāde v.- dük 55a/19

muʿcize v.- dükise 55a/19

v.- düklerin 94a/27

v.- düm 91a/2

ad v.- düm 104a/25

ḫaber v.- düm 68a/21

v.- düñ 112b/23

v.- düñüz 93a/3

v.- e 100a/11, 102a/26, 105a/30, 105a/5, 105a/6, 110b/31, 111a/6, 65a/26, 65a/27, 65a/28, 65a/29, 65b/25, 78a/10, 80b/13, 80b/14, 80b/21, 82b/17, 82b/22, 82b/28, 84a/15, 84a/16, 84b/3, 86b/5, 91a/9, 91b/4, 91b/6, 92a/26, 93b/14, 94a/3, 97a/9

añdurı v.- e 95a/24

añladı v.- e 60a/29

arıdı v.- e 56a/27

bildüri v.- e 79b/19

bitüri v.- e 79b/12

destūr v.- e 87b/15

dileyü v.- e 51b/22

düzi v.- e 100a/10

fidye v.- e 70b/13

ḫaber v.- e 102a/4, 55a/14, 67b/10

hidāyet v.- e 112a/4

idi v.- e 79b/28, 79b/29

kefāret v.- e 78a/24, 78a/31, 78b/7

ḳılı v.- e 102b/26

ödünç v.- e 84a/15

ṣalı v.- e 80b/14

ṭanuḳlıḳ v.- e 95b/2

v.- ecegi 94b/13

v.- ecek 84b/4

v.- eler 108b/26, 112b/27, 114b/9, 65a/31, 70b/22, 76a/30, 82a/2, 82a/7, 92b/3, 98b/12

āşikāre v.- eler 93a/1

fidye v.- eler 66b/27

idi v.- eler 91b/17

ṭanuḳlıḳ v.- eler 57b/4, 59a/1, 95a/26, 95a/31

v.- elüm 74b/18

v.- em 120b/27, 86a/13, 93b/26

cevāb v.- em 89b/25

ruḫṣat v.- em 107a/23

ḫaber v.- en 84a/23

rıżā v.- enlerüñ 61a/22

alı v.- eserin 58b/9

v.- esi 79a/11, 92b/28

v.- esin 102b/11, 76a/9, 86b/6

hidāyet v.- esin 93a/12

v.- esiz 82b/30, 92a/9

ṭalāḳ v.- esiz 81a/31, 82b/11, 82b/12

ṭanuḳlıḳ v.- esiz 58b/28, 59a/4

v.- evüz 91a/11, 92a/8

v.- eydi 92a/4

v.- eyim 86a/14

ḫaber v.- eyin mi 100b/1

v.- eyin 73a/23, 80b/19

ṭalāḳ v.- eyin 80b/23

bildüri v.- gil 56b/26

dolandurı v.- gil 85b/25

ḳılı v.- gil 56b/15, 56b/25, 56b/26

v.- icek 52b/18

ḫaber v.- icek 106a/30

v.- ici 99a/1

v.- icidür 61b/15

rızḳ v.- icisi 96a/4

v.- idigi 86b/24

v.- idük 86b/24

v.- ip 79b/16

v.- ipdi 105b/28

ṣalı v.- irlerdi 63a/27

v.- medi 104b/18, 87a/4, 87a/5

v.- medügüñüz 70a/12

v.- mege 80b/18, 92a/3, 94a/6, 94b/14

cizye v.- mege 108b/25

ṭanuḳlıḳ v.- mege 95a/30

v.- megi 87a/21

cizye v.- megi 108b/25

v.- mek 102b/10, 66b/6, 76a/25, 76a/26, 82b/15, 82b/27, 92b/30, 93a/2, 93a/25, 95a/31, 97a/3
fidye v.- mek 66b/30, 70b/27
ıṣlāḥ idi v.- mek 76b/17
ṣadaḳa v.- mek 92b/28
ṭalāḳ v.- mek 80b/15, 80b/25, 81a/2, 81a/28
tevfīḳ v.- mek 61a/25
ḳoyu v.- mekçün 118a/15
v.- mekde 80a/6, 92b/31
ḳahr idi v.- mekde 109b/9
ṭanuḳlıḳ v.- mekde 80a/21
v.- mekden 112b/13, 81b/19, 92b/29, 92b/30, 95b/28
ṭanuḳlıḳ v.- mekden 95a/25
ziyāna v.- mekden 73b/2
ṭalāḳ v.- mekdür 80b/8
tevfīḳ v.- mekdür 93a/16
v.- mekile 108a/21, 118a/13, 80a/17, 97b/6
nuṣret v.- mekile 99b/22
ruḫṣat v.- mekile 67b/1
v.- mekligi 65a/27, 92b/26
v.- meklik mi 92b/26
v.- memek 95b/1
v.- memekile 116b/5, 116b/9
v.- meye 113a/2, 79a/11, 92a/19
ḫaber v.- meye 51b/12
hidāyet v.- meye 112a/8, 112a/9
idi v.- meye 79b/27
kefāret v.- meye 78a/24
ṭanuḳlıḳ v.- meye 95b/1
zaḥmet v.- meye 65b/28, 80b/15
v.- meyeler 56a/17, 94a/27, 99a/14
v.- meyem 78a/7
v.- meyince 112b/13, 112b/23
destūr v.- meyince 79a/11
ḳıyu v.- meyince 80a/18
v.- mez 112a/6, 70a/7
hidāyet v.- mez 112a/7
tevfīḳ v.- mez 91a/28
zekāt v.- mez 93a/1
hidāyet v.- mezden 71a/26
v.- mezdi 76a/19
v.- mezem 93a/10
rıżā v.- mezem 51b/5, 51b/9
ṭanuḳlıḳ v.- mezem 59b/21

v.- mezler 92b/21

v.- mezlerse 76a/31

ḫaber v.- miş 72a/10, 84a/24

telḳīn idi v.- miş 72a/13

ḫaber v.- mişdi 73a/26

ḫaber v.- mişdür 111a/24

v.- mişiken 91b/5

rıżā v.- mişüz 61a/21

v.- se 112b/5, 80b/10

ʿilm v.- se 64b/28

āvāz v.- se 85a/11

ḫaber v.- se 113a/14

ṭalāḳ v.- se 78b/29, 80b/9, 81a/15, 81a/4, 82b/15, 82b/16, 82b/22

ṭanıḳlıḳ v.- se 68b/20

v.- seler 92a/9

yaraḳlayu v.- señ 117a/19

ṭalāḳ v.- señüz 81a/25, 81b/12, 82b/26

v.- üñ 112b/26, 53b/6, 73a/16, 87a/20, 92a/7, 94b/14

v.- üp 100a/10, 103b/1, 104a/31, 106b/1, 108a/12, 112b/15, 116a/5, 118a/1, 118a/10, 62b/27, 64b/21, 73a/30, 80b/21, 80b/30, 87a/21, 88a/29, 98b/31, 99b/22

añdurı v.- üp 117a/26

destūr v.- üp 79a/18

fesāda v.- üp 61b/31

fidye v.- üp 67a/17, 67a/18

ḫaber v.- üp 103b/14, 105b/25, 106a/19, 108b/19, 109a/28, 53b/13, 56a/28, 56b/28, 56b/8, 57a/15, 57a/29, 58b/4, 59a/5, 61b/3, 63a/11, 63b/5, 72b/31, 87b/23, 87b/24, 90a/17, 97b/25, 99a/12

ḫayr v.- üp 52b/17

hidāyet v.- üp 58b/26, 74a/31

ḳınduru v.- üp 82b/30

ḳoyu v.- üp 72b/26

ḳuvvet v.- üp 99b/22

nuṣret v.- üp 74b/13

Resūllik v.- üp 86b/12

ruḫṣat v.- üp 64a/20, 68a/17, 68a/4

selām v.- üp 72a/27

ṭalāḳ v.- üp 81b/9

ṭanuḳlıḳ v.- üp 101a/22, 58b/28

tevfīḳ v.- üp 112a/13

yil v.- üp 74b/10

ziyāna v.- üp 73b/3

v.- ür 105a/2, 106b/6, 110a/11, 110a/12, 116a/25, 52b/10, 54b/19, 70a/23, 84b/24, 90a/10, 91b/3, 91b/8, 92a/13, 92a/30, 93a/14, 93a/5

ʿaṭālar v.- ür 54b/18

bol ḳılı v.- ür 84a/17

fesāde v.- ür 91a/3

ḫaber v.- ür 105b/22, 107a/21, 110a/26, 115b/13, 115b/29, 83b/23, 83b/29

hidāyet v.- ür 112a/6

kāmil ḳılı v.- ür 108a/23

ḳılı v.- ür 93a/3

kiy ḳılı v.- ür 54b/20

rızḳ v.- ür 74a/6

ṣevāb v.- ür 73b/20, 79b/23

ṭanuḳlıḳ v.- ür 101a/6

tevfīḳ v.- ür 74b/1, 93a/12

v.- ürdi 51a/6, 76a/20

ḫaber v.- ürdüñüz 109b/18

ḫaber v.- ürem 107a/9

ödünç v.- ürem 90a/23

ṭanuḳlıḳ v.- ürem 59b/20

v.- ürin 56b/6

v.- ürler 117b/21

ṭanuḳlıḳ v.- ürler 101a/7

v.- ürlerdi 51a/6

ḳoyu v.- ürlerdi 63a/31

v.- ürlerse 80a/11

ṣevāb v.- ürmiş 90a/30

v.- ürsin 102b/7

hidāyet v.- ürsin 93a/13

rızḳ v.- ürsin 102b/24

ṭanuḳlıḳ v.- ürüz 59a/4, 59a/6

v. 106a/31, 118b/14, 120b/14, 70b/10, 78b/11, 80b/23

añdurı v. 94b/29

defʿ idi v. 100b/21

emn ḳılı v. 56a/30

giñledi v. 53a/14

ḫaber v. 101a/13, 68b/30

icābet ḳılı v. 105a/9

ḳılı v. 56a/6, 85b/24, 97a/10, 99a/1

ḳoyu v. 95a/1

ḳurbān v. 70b/11

küyi v. 93b/25

nuṣret ḳılı v. 85b/25

rızḳ eyleye v. 56b/1

ṣaḳlayu v. 100b/21

selām v. 96a/31

ḫaber v. 107a/9

ḳılı v. 97a/9

virān -1- [Far.] yıkık, yıkılmış, harap.

v. olmış 89a/15

viresiye -2- veresiye, bedeli sonradan öden- mek üzere yapılan (alışveriş).

v. 93b/24, 95b/9

viril - -46- verilmek. krş. **virül-**, **virinil-**.

v.- di 101a/29, 101b/11, 102a/5, 109a/6, 110a/8, 59b/2, 74a/28, 97a/21, 98a/10

dilek v.- di 96b/27

ḫaber v.- di 108b/30

v.- düm 120b/13

v.- e mi 84a/7

v.- e 102b/3, 88b/20, 91a/9, 92b/5

ṭalāḳ v.- e 78b/23, 78b/24, 83b/10, 83b/11, 83b/12

v.- enden 92b/6

v.- iser degül 97a/23

ḫaber v.- medi mi 83b/24, 84a/30, 88b/1, 89a/5

v.- medi 110a/8, 84b/20, 97a/22

v.- mege 57a/12

destūr v.- memişdür 96a/30

v.- meye 112a/22, 62a/8

v.- miş 92b/3

ṭalāḳ v.- miş 78b/21, 83b/8, 83b/9

v.- mişdür 92b/6

ṭalāḳ v.- mişdür 78b/18

ṭalāḳ v.- mişe 83b/12

v.- sün 96b/25

v.- üp 114a/4

beyān v.- üp 101a/30

v.- ür 84a/8

virinil - -1- verilmek. krş. **virül-**, **viril-**.

v.- se 111a/25

virül - -1- verilmek. krş. **viril-**, **virinil-**.

v.- üp 70a/15

vuḳūʿ -1- [Ar.] olma, meydana gelme, husûle gelme.

v.+ ına 64b/26

vur - -1- vurmak.

v.- up 86a/28

vusṭā -3- [Ar.] orta, ortada bulunan.

ṣalāt-ı v. 83a/10, 83a/12, 83a/8

vü -1- [Far.] ve. krş. **u**, **ü**.

v. 61b/8

vücūb -3- [Ar.] yapılması gerekli olan, lazım.

v.+ ı 74b/25, 76a/29

v. 78b/18

vücūd -19- Ar.] var olma, bulunma; gövde, beden.

v.+ a gele 55a/10

v.+ a gelmegeni 68a/7

v.+ a gelmeginüñ 51b/18

v.+ a getürdi 109a/2, 112b/20

v.+ a getürdügi 101a/16

v.+ a getürdüm 104a/24

v.+ a getüre 101a/16, 105b/30

v.+ a 103b/30, 104a/23, 104a/30, 104a/7, 105a/15, 105a/16, 106a/13, 108b/8, 69a/1

v.+ ı 87b/13

vücūh -1- [Ar.ç. **vech**] yüzler, çehreler.

v.+ larıla 117b/2

Y

yā -293- [Ar.] ey.

y. Rabbi 104a/18, 104a/24, 104a/26, 105a/7, 105b/11, 105b/2, 56a/30, 98a/9

y. Resūla'llāh 102a/30, 52a/30, 52b/2, 52b/4, 56a/22, 57b/23, 59a/15, 59a/27, 64a/8, 70a/6, 70b/9, 71a/17, 72b/12, 74b/17, 75b/3, 76b/13, 77a/30, 81b/20, 84a/8, 84a/9, 92b/25

y. Rūḥu'llāh 107a/3, 107a/5, 107b/14

y. 100b/1, 101b/8, 102a/5, 102b/7, 103a/26, 103a/9, 103b/11, 103b/5, 104b/30, 105a/13, 105a/22, 105a/28, 105b/17, 105b/19, 105b/23, 105b/29, 105b/9,

106a/27, 106b/15, 106b/9, 107a/11, 107a/7, 108a/12, 108a/2, 108a/26, 108a/8, 108b/14, 108b/24, 108b/9, 109a/13, 109a/6, 109b/13, 109b/16, 109b/2, 109b/25, 110a/10, 110a/7, 110a/9, 111a/23, 111b/22, 113a/16, 113a/8, 113b/16, 113b/18, 113b/19, 117a/19, 117a/7, 117a/9, 117b/31, 119a/2, 119a/3, 119b/17, 119b/21, 119b/25, 119b/28, 120a/11, 120a/27, 120b/12, 120b/14, 120b/8, 120b/9, 51b/8, 52b/13, 52b/19, 52b/21, 53a/14, 53a/7, 53b/16, 53b/9, 54b/29, 55a/22, 55b/17, 56a/2, 56b/21, 56b/5, 57a/26, 57b/14, 57b/16, 58a/25, 58a/8, 58b/12, 58b/19, 58b/26, 58b/30, 59a/10, 59a/2, 59a/25, 59a/30, 59b/10, 59b/20, 59b/23, 59b/30, 59b/5, 59b/8, 60a/20, 61a/16, 61a/18, 61a/28, 61b/1, 61b/5, 62a/8, 63a/28, 63a/29, 63a/30, 63b/19, 64a/25, 64a/26, 64a/5, 65a/31, 65b/29, 66b/26, 66b/27, 66b/9, 67a/22, 67b/3, 67b/8, 67b/9, 68a/12, 68a/13, 68a/22, 68b/27, 68b/29, 69a/10, 69a/23, 69b/30, 70a/2, 70a/28, 70a/31, 70b/13, 70b/15, 70b/21, 70b/8, 70b/9, 71a/15, 71a/2, 71a/28, 71a/29, 71a/3, 71a/31, 71b/12, 71b/6, 72a/11, 72b/17, 72b/21, 73a/11, 73a/22, 73a/27, 73a/28, 73a/8, 73b/22, 74b/19, 74b/9, 75a/24, 76a/26, 76b/16, 77a/1, 77a/31, 77a/6, 77b/3, 77b/8, 78a/10, 78a/11, 78a/6, 78a/7, 78a/8, 78b/10, 78b/5, 79a/1, 79b/17, 79b/29, 80a/1, 80a/25, 80a/28, 80a/30, 80a/7, 80b/11, 80b/17, 80b/20, 81a/9, 81b/19, 82b/15, 82b/18, 82b/19, 82b/2, 82b/20, 82b/3, 82b/30, 82b/5, 83b/24, 84a/12, 84a/30, 84a/6, 85b/3, 85b/30, 86a/1, 86a/11, 86a/6, 86a/9, 87b/11, 87b/8, 88a/31, 88b/6, 89a/27,

89a/5, 89b/20, 89b/21, 90a/22, 90a/25, 92a/22, 92a/8, 92b/9, 93a/11, 93a/13, 94a/14, 94a/6, 94b/9, 95a/18, 95a/19, 95a/21, 95b/13, 96a/10, 96a/29, 96a/31, 96a/8, 96b/18, 96b/27, 96b/4, 97b/15, 98a/2, 98b/17, 99a/25, 99b/10, 99b/29, 99b/7, 99b/8

ya -7- [Far.] veya, bağlaç.

y. 52b/14, 53a/10, 54b/1, 64a/23, 69a/30, 70b/14, 77a/7

yaban -1- [Far.] insan yaşamayan ıssız yer.

y.+ a atup 51a/16

yābende -1- [Far.] bulan, bulucu; keşfeden.

y. 90a/16

yābis -1- [Ar.] kuru, rutûbetsiz.

y. 119a/20

yād -5- yabancı.

y. ola 79a/10

y. 79a/13, 79a/19, 79b/15, 79b/28

yaġ - -1- yağmak.

y.- mışdı 85a/14

yaġ -1- yağ.

y. 107a/24

yaġdur - -3- yağdırmak.

y.- dı 104a/5

y.- dum 55b/17

ṭaş y.- ma 97a/8

yaġır -1- yağmur.

y.+ dur 64a/13

yaġma -3- [Far.] çapul, talan.

y.+ ya 120a/14

y. itmek 69b/15

y. ḳılalar 69b/17

yaġmur -5- yağmur.

y. 86b/20, 91a/23, 91b/4, 91b/5

yāḫud -65- [Far.] veya. krş. **yāḫuẕ**.

y. 101a/26, 102b/19, 103a/10, 104a/20, 108b/24, 110b/17, 110b/18, 113b/12, 116b/25, 117b/26, 51b/8, 51b/9, 55a/15, 57b/8, 58b/3, 64a/17, 64b/29, 66b/23, 66b/26, 66b/9, 67a/14, 67a/25, 67a/26, 67a/27, 67b/8, 69a/7, 69b/8, 70b/10, 70b/12, 71a/3, 78a/29, 78a/6, 78a/8, 78b/1,

78b/10, 78b/28, 80a/1, 80a/27, 80a/28, 80b/14, 80b/22, 81a/25, 82a/3, 82b/1, 82b/13, 82b/28, 82b/31, 87a/12, 87a/22, 89a/6, 91a/1, 92a/19, 92b/18, 92b/26, 94a/15, 94b/20, 94b/28, 95a/18, 95a/20, 95b/15, 95b/22, 96a/11, 96b/27

yaḫul - -1- ?

y.- dı 90a/11

yāḫuẕ -1- [Far.] veya. krş. **yāḫud**.

y. 87b/19

Yaḥyā -7- [Ar.ö.i.] Kur'an'da adı geçen, İsrailoğullarına gönderilen bir peygamber.

Y.+ dur 105a/14

Y.+ nuñ 105a/20

Y.+ yıdı 105a/15

Y.+ yıla 105b/8

Y. 104b/8, 105a/15, 105a/25

yaḳ - -3- yakmak, tutuşturmak; yaklaşmak, yaklaştırmak.

y.- a 73a/4, 79a/26

y.- dı 116b/9

yaḳıcaḳ -1- yakacak, odun, kömür gibi ısı sağlamak amacıyla yakılan madde, mahrukat.

y. ḳılur 65a/7

yaḳıl - -1- yakılmak.

y.- up 89a/15

yaḳın -30- uzak olmayan, mesafesi az olan. y.+ am 67b/10

y.+ dur 105a/29, 74b/9

y.+ ı 87a/31

y.+ ları 55a/21, 85b/18

y.+ ların 94a/18

y.+ um 89b/24

y. mıdur 67b/8

y. olacaḳ 81a/25

y. oldı 120a/13

y. oldılar 114b/9

y. olduñuzdı 114b/6

y. olıcaḳ 81a/27

y. 104b/29, 106b/8, 120a/6, 120b/16, 53a/10, 59b/21, 66a/16, 68a/12, 68a/30, 69a/18, 74b/21, 77a/30, 77b/2, 81a/16, 85b/15, 89a/23

yaḳın - -1- kına, yakı vb.ni vücudun bir yerine sürmek, koymak.

ḳına y.- up 79a/21

yaḳıncaḳ -1- yakıncacık, pek yakın, çok yakın.

y. ider 65b/5

yaḳınlıġ -1- yakınlık. krş. **yaḳınlıḳ**.

y.+ umdan 67b/9

yaḳınlıḳ -4- yakınlık. krş. **yaḳınlıġ**.

y. iderüz 77b/14

y. itmeyem 78a/29

y. ḳılsa 78a/30

yaḳınraḳ -2- (daha, en) yakın.

y.+ dur 82b/29, 95b/7

yaḳīn -1- [Ar.] kesin bilgi ve inanç anlamında mantık, felsefe, kelâm, fıkıh ve tasavvuf terimi.

y. 92b/16

Yaʿḳūb -16- [Ar.ö.i.] Hz. İbrahim'in torunu ve İsrailoğullarının atası olan peygamber.

Y.+ a 57a/28, 57b/27

Y.+ uñ ʿaleyhi's-selām 57b/1

Y.+ uñ 113a/1, 57b/27

Y. 111b/24, 112b/29, 112b/30, 113a/1, 113a/4, 57a/21, 57a/27, 57a/30, 57b/3, 57b/5, 58b/2

yala - -1- yalamak.

y.- yup 79a/25

yalan -17- aykırı, asılsız söz.

y.+ dur 110b/27, 59a/7

y.+ lar 63b/9

y. düzüp 113a/14

y. olmaḳ 52b/18

y. 108b/5, 110a/26, 110b/26, 110b/4, 68b/13, 68b/15, 68b/17, 68b/19, 68b/21, 68b/5, 72b/19

yalancı -4- yalan söyleyen, asılsız konuşan.

y.+ lar 108b/18, 108b/22, 119a/10

y.+ lardur 110a/27

yalancılıḳ -1- yalan söz söyleme.

y. 92a/24

yalanla - -6- yalanlamak, tekzip etmek.

y.- dılar 99a/17, 99a/21

y.- maḳ 107b/1

y.- maḳdan 77b/18

y.- yanlaruñ 119a/16

yalıñ -1- alev.

y.+ ı 117b/15

yalıncaḳ -2- çıplak, üryan, cascavlak.

y. 78a/11, 91a/24

yalıñuz -9- - yalnız, tek. krş. **yaluñuz**.

y. 100b/9, 104b/23, 109a/8, 120a/23, 120b/28, 65b/4, 70b/20, 70b/21, 87a/20

yaluñuz -1- yalnız, tek. krş. **yalıñuz**.

y. 92a/6

yalvar - -6- yalvarmak.

y.- avuz 67b/8

y.- maġıla 60b/10

y.- sa 94b/29, 94b/30

y.- up 67b/11

y.- urlar 62b/19

yañ -14- sağ veya solda kalan taraf.

krş. **yan**.

y.+ a 113a/24, 113a/26, 114b/14, 54b/13, 54b/15, 59a/29, 59a/30, 59b/1, 59b/2, 59b/4, 83a/24

y.+ adur 54b/13, 59a/31

yan -3- sağ veya solda kalan taraf.

krş. **yañ**.

y.+ ına 102b/4

y.+ ında 79a/9

y.+ larına 68a/19

yan - -1- yanmak, tutuşmak.

y.- ınca 91a/10

yaña -42- taraf, yön; tarafta, taraftan.

y.+ dur 108a/16, 60a/14, 84a/20, 96b/19

y.+ ydı 58b/24

y.+ yıdı 58b/23

y. 102a/6, 103a/30, 104b/14, 106a/8, 108a/4, 109b/26, 109b/27, 119b/21, 119b/25, 119b/31, 120b/6, 52a/30, 55a/22, 58b/18, 58b/20, 58b/22, 58b/24, 59a/20, 60a/13, 60a/15, 60a/8, 60a/9, 70b/26, 72b/3, 73a/15, 85a/20, 89a/13, 89a/20, 89b/27, 89b/31, 89b/5, 90a/4, 94b/18, 97a/12

beytü'l-muḳaddesden y. 109b/25

yanaş - -1- yanaşmak.

y.- mışdı 51a/6

yaʿnī -341- [Ar.] "Şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki" anlamında

bir söz.

y. 100a/3, 100b/1, 100b/18, 100b/31, 100b/7, 101a/2, 101a/29, 101b/12, 101b/19, 101b/8, 102a/15, 102a/9, 103a/15, 103a/9, 103b/16, 103b/27, 103b/5, 104a/12, 104a/23, 104a/26, 104b/16, 104b/4, 105a/1, 105a/12, 105a/14, 105a/21, 105a/27, 105b/16, 105b/19, 105b/2, 105b/27, 106a/22, 106a/6, 106b/24, 107a/21, 107b/12, 107b/18, 107b/5, 108a/19, 108a/26, 108a/8, 108b/12, 108b/30, 109a/30, 109a/6, 109b/13, 109b/7, 110a/15, 110a/5, 110b/20, 110b/23, 110b/30, 111a/15, 111a/19, 111b/21, 111b/4, 111b/5, 112a/15, 112a/17, 112a/27, 112a/3, 112b/10, 112b/12, 113a/14, 113a/22, 113b/16, 113b/2, 113b/25, 114a/12, 114a/25, 114a/7, 114b/20, 114b/30, 115a/14, 115a/2, 115a/30, 115a/5, 115a/8, 115b/13, 115b/27, 115b/5, 116a/17, 116a/27, 116a/3, 116b/13, 116b/19, 116b/3, 116b/31, 117a/12, 117a/19, 117a/21, 117a/29, 117a/9, 117b/3, 117b/8, 118a/12, 118a/6, 118b/26, 118b/4, 119a/11, 119a/13, 119a/17, 119a/25, 51a/16, 51a/24, 51b/31, 52a/1, 52a/16, 52a/19, 52a/26, 52a/28, 52a/29, 52b/13, 52b/14, 52b/21, 52b/7, 53a/16, 53b/14, 53b/23, 53b/4, 54a/8, 54b/17, 54b/22, 54b/28, 54b/31, 55a/13, 55a/21, 55a/27, 55b/7, 56a/10, 56a/24, 56a/29, 56a/7, 56b/24, 56b/29, 56b/9, 57a/11, 57a/16, 57a/5, 57b/10, 57b/18, 57b/22, 57b/28, 57b/3, 57b/5, 58a/14, 58a/25, 58a/26, 58a/4, 58b/1, 58b/10, 58b/21, 58b/26, 59a/17, 59a/26, 59a/9, 59b/17, 59b/24, 59b/8, 60a/1, 60a/13, 60a/14, 60a/2, 60a/25, 60a/30,

60a/31, 60a/7, 60b/23, 61a/12, 61a/23, 61a/6, 61b/18, 61b/21, 61b/29, 61b/4, 62a/29, 62a/3, 62b/13, 62b/6, 63a/13, 63b/11, 63b/15, 63b/19, 63b/28, 63b/6, 64a/11, 64a/22, 64a/5, 64b/11, 65a/15, 65a/4, 66a/14, 66a/31, 66a/4, 66b/15, 66b/18, 66b/22, 66b/3, 66b/8, 66b/9, 67a/11, 67a/2, 67a/31, 68a/29, 69b/13, 69b/21, 69b/31, 69b/5, 70a/15, 70a/24, 70a/27, 70a/28, 70b/1, 70b/14, 70b/16, 70b/21, 70b/25, 70b/31, 71a/23, 71a/24, 71a/29, 71a/31, 71b/20, 71b/24, 71b/30, 72a/15, 72a/18, 72a/27, 72a/28, 72b/17, 73b/12, 73b/15, 73b/19, 73b/22, 74a/16, 74a/27, 74b/10, 75b/6, 77a/23, 77a/28, 77b/5, 78a/14, 78a/27, 78a/30, 78b/18, 79b/14, 79b/9, 80a/29, 80a/6, 80b/4, 80b/9, 81a/24, 81a/27, 81a/4, 81b/29, 82a/14, 82a/26, 82b/12, 82b/22, 82b/26, 82b/9, 83a/2, 83a/23, 83a/29, 83b/3, 83b/8, 84a/15, 84a/30, 84b/13, 84b/29, 85a/18, 85a/29, 85a/8, 85b/12, 85b/23, 86b/23, 86b/3, 86b/30, 87a/10, 87a/19, 87a/23, 87a/28, 87a/31, 88a/16, 88a/23, 88a/31, 89a/5, 91a/1, 91a/17, 91a/20, 91a/8, 91b/1, 91b/11, 91b/28, 92a/21, 92a/30, 92a/7, 92b/18, 93a/27, 93b/17, 93b/23, 94a/12, 94a/18, 94b/13, 94b/17, 94b/23, 94b/26, 94b/7, 95a/12, 95a/17, 95a/30, 95b/12, 95b/21, 95b/24, 96a/14, 96a/20, 96a/3, 96b/1, 96b/20, 96b/26, 96b/30, 96b/4, 96b/6, 96b/9, 97a/11, 97a/6, 97a/9, 97b/11, 97b/15, 97b/23, 98a/25, 98a/31, 98b/16, 98b/20, 98b/30, 99a/6, 99b/15, 99b/26

yañlış -1- doğru olmayan, hatalı.

y. 84a/24

yapıl - -1- yapılmak.

y.- mış 59b/26

yapış - -9- yapışmak.

y.- a 114a/4, 80a/28

y.- alar 114a/29, 114b/1

y.- dı 88a/19

y.- dılar 74a/14

y.- maḳdan 105b/18

y.- uñ 114a/25

y.- up 86a/21

yapraġ -1- yaprak.

y.+ ı 91b/5

yar - -4- yarmak, ortadan ayırmak, bölmek.

y.- dı 51a/8

y.- ıp 51a/7

y.- up 63a/27, 73b/23

yara - -4- yaramak, fayda sağlamak.

y.- ya 62a/20

y.- masa 62a/21

y.- r 114a/1, 114a/2, 115b/17

yarad - -10- yaratmak, var etmek. krş. **yarat-**.

y.- a 55a/4

y.- aydı 55a/1

y.- up 100b/10, 51a/28, 97b/26, 98a/9

y.- ur 106a/7, 62a/23

y. 106a/31

yaradıcı -1- yaradıcı, Allah (C.C).

y. 62a/21

yaradıl - -14- yaratılmak, var edilmek.

krş. **yaradul -**.

y.- aldan 100a/4

y.- dı 51b/17, 57a/7

y.- maġı 105a/8, 79b/20

y.- maġına 109a/2

y.- maḳ 100b/10, 100b/11

y.- mamışdı 55a/1

y.- mış 115b/8, 118a/6, 118b/11, 62a/18

y.- up 118a/16

yaradul - -1- yaratılmak, var edilmek.

krş. **yaradıl -**.

y.- duġı 51b/17

yaraġ -7- hazırlık, teçhizat; silah. krş. **yaraḳ**.

y.+ ı 90a/25

y.+ ın 70a/6, 85a/29, 90a/9

y.+ ında 100a/17, 90a/13

yaraḳ -1- hazırlık, teçhizat; silah. krş. **yaraġ**.

y. idüp 69a/24

yaraḳla - -1- hazırlamak, silahlandırmak.

y.- yu virseñ 117a/19

yaraḳlan - -4- hazırlanmak, silahlanmak.

y.- mış 118b/17

y.- mışdur 100b/29, 100b/3, 118a/16

yaramaz -5- işe yaramayan, zararlı olan, kötü.

y.+ dı 92a/15

y.+ ın 92a/18

y.+ ından 92a/9

y. 105a/8, 92a/12

yarasa -3- yarasa.

y. 106a/31, 106b/1, 106b/4

yarat - -24- yaratmak, var etmek. krş. **yarad-**.

y.- dı 101a/2, 103b/16, 103b/18, 106a/11, 108a/29, 55a/11, 62a/29, 74a/13

y.- duġı 101a/15, 78b/31

y.- dum 71b/21, 71b/22

y.- maġa 62a/21

y.- madı 55a/2

y.- maġınuñ 55a/8

y.- maḳ 106a/7, 106b/3, 55a/11, 55a/5

y.- maḳda 62a/29

y.- maḳlıġın 55a/7

y.- mazdan 101a/1

y.- mışdur 101a/24, 87b/24

yarçu -1- dedikodu.

y. ide 71a/4

yardım -13- elindeki imkânları ve gücünü ihtiyacı olan biri için kullanma, muavenet.

y.+ ıla 85b/19

y. idüp 58a/28, 70a/7

y. itmeyesiz 70a/10

y. ḳılalar 90a/21

y. ḳıldı 99b/23

y. ḳılduḳları 99a/18

y. ḳılurlar 117b/20

y. ḳılurlardı 117b/6

y. 102b/30, 56b/10, 91b/17, 99a/17

yardımcı -7- yardım eden.

y.+ sıdur 88a/24

y. bulunmaya 53a/10

y. olacaḳ degül 55b/4

y. 107b/6, 108a/22, 91b/21, 92b/22

yāren -1- [Far.] arkadaş, dost.

y.+ lerindenidi 106b/22

yarıl - -2- yarılmak, iki parçaya ayrılmak, bölünmek.

y.- up 106b/23, 107a/1

yarın -31- ertesi gün.

y. 100a/27, 100a/28, 101b/17, 101b/23, 111a/10, 112b/6, 113b/13, 113b/23, 115a/12, 115a/22, 53a/9, 53b/29, 54a/17, 58b/27, 58b/29, 63a/8, 63b/6, 65b/25, 70a/13, 71a/5, 74b/23, 77b/26, 79b/14, 82a/20, 87b/14, 87b/17, 91a/26, 91b/18, 92b/21, 95b/31, 98a/13

yarlıġa - -12- bağışlamak.

y.- dı 75b/10

y.- dum 71b/14

y.- ġıl 100b/20

y.- maz 119a/5

y.- r 103a/29, 112a/24, 118a/7, 64b/6, 69b/12, 78b/6, 96a/19

y.- ya 92a/25

yarlıġan - -2- bağışlanmak.

y.- ıcaḳ 113a/24

y.- maḳ 61a/25

yarlıġayıcı -1- bağışlayıcı.

y. 71b/9

yaru -2- yarı, bir bütünün iki eşit parçasından her biri.

y.+ sın 86a/13, 86b/9

yaş -7- doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman.

y.+ ı 105a/3, 73a/22

y.+ ıla 78b/28

y.+ ına 105a/16

y.+ ında 58a/24

y.+ ındayıdı 105a/15, 58a/23

yaşlu -1- yaşlı, ihtiyar.

y. 74b/17

yat - -11- yatmak.

y.- a 66a/29, 79b/31

y.- duḳça 79b/31

y.- maḳda 80a/7

y.- up 85b/4

y.- ur 102b/6, 88b/6

y.- urken 77b/15, 89b/7

y.- urlar 102b/6, 83b/21

yatsu -5- güneşin batışından bir iki saat sonraki vakit.

y.+ dan 68a/4

y. 66b/19, 68a/10, 83a/16, 97a/3

yavlaḳ -8- pek, çok, gayet.

y. 101a/10, 68a/11, 68a/15, 68a/16, 72a/8, 72b/14, 82a/29, 96a/10

yavrı -1- yavru, evlat.

y. 102b/16

yavuz -7- yavuz, kötü; sert; azgın; keskin.

y.+ dur 56b/7

y. 103a/19, 117a/7, 120b/12, 51a/15, 52a/16, 53a/30

yay - -1- yaymak, dağıtmak.

y.- ıcı 94a/6

yayıl - -1- yayılmak.

y.- up 74a/2

yaz - -53- yazmak.

y.- a 95a/10

y.- acaḳ 95b/22

y.- am 83a/6

y.- ar 112b/13, 56b/13, 84a/22, 92b/20

y.- arlar 98a/2

y.- asız 95b/22

y.- ayın 98a/10

y.- dı 112a/28, 51a/4, 83a/7, 83a/8

y.- dılar 93a/21

y.- duḳları 51a/17

y.- ıcılar 95a/5

y.- ıcısı 94a/6

ṣevāb y.- ılur 61a/9

y.- maġa 94b/26, 94b/29

y.- maduñ 94b/30

y.- maġa 95a/4

y.- maḳ 95a/4, 95b/12, 95b/6

y.- maḳda 95b/5

y.- maḳdan 95a/6, 95a/8

y.- maḳıla 95a/22

y.- maḳlıḳ 95b/6

y.- masa 94b/28

y.- masun 95a/14

y.- maya 95a/3, 95a/4

y.- mazın 95a/7

y.- mazsañuz 95b/10

y.- mış ola 51a/13

y.- mışdı 94a/28

y.- sun 95a/12, 95a/2

y.- uñ 94b/25, 95b/5

y.- up 51a/21, 94a/28, 94b/2, 95b/17

cizye y.- up 58a/12

yaz -6- yaz (mevsim).

y.+ ın 104b/27, 105a/2, 105a/5

y. 104b/26, 105a/2, 105a/5

yazdur - -2- yazdırmak.

y.- dı 112b/24

y.- sun 95a/13

yazı -1- ova, sahra, ıssız kır.

y.+ ya 87b/26

yazıcı -1- yazıcı, yazan kimse.

y.+ lardur 67a/7

yazıl - -6- yazılmak.

y.- mış 115a/18, 115a/19, 66a/30

y.- mışdur 53b/9, 59b/27

y.- ur 96b/23

ye - -2- yemek. krş. **yi-**.

y.- düğüñüz 68b/16

y.- yiserler 63a/21

yedi -6- yedi (7). krş. **yidi**.

y. 51b/17, 58a/16, 70b/26, 85b/26, 87b/26

yedir - -1- yedirmek.

y.- e 79b/4

yedi yüz -3- yedi yüz (700).

y. 90a/28, 90a/30

yegirmi bir -1- yirmi bir (21).

y. 67a/4

yegrek -1- daha iyi. krş. **yigrek**.

y.+ dür 76a/17

Yehūd -19- [Ar.ö.i.] Yahudi, Hz. Yakub'un oğlu Yahuda soyundan gelenler, İsrailoğulları.

Y.+ a 110a/31

Y.+ dan 115b/24

Y.+ ile 111a/2, 115a/8, 54a/5

Y.+ lerden 59b/23

Y.+ uñ 101a/4, 110b/7

Y. 101a/29, 101a/9, 101b/2, 109b/16, 113b/16, 114b/2, 115a/9,

115b/22, 84b/15, 98a/31

kitāb-ı ehl-i Y. 109a/22

Yehūda -6- [Ar.ö.i.] Hz. Yakub'un on iki oğlundan en büyüğü.

Y.+ ya 107b/26

Y.+ yısa 107b/27

Y. 107b/23, 107b/26, 58b/10, 84b/16

Yehūdi -85- [Ar.ö.i.] Yehuda'ya mensup olan, Yahudi. krş. **Yehūdī**.

Y.+ dür 109b/2, 109b/4

Y.+ le 83b/29

Y.+ ler 101a/5, 101b/1, 102b/30, 103b/2, 107b/21, 107b/29, 109a/30, 110a/9, 113a/25, 113a/4, 116b/15, 51a/16, 51b/27, 52a/26, 52a/31, 52a/9, 52b/24, 52b/26, 53a/24, 53b/14, 54a/10, 54b/22, 55a/15, 57a/26, 57b/11, 57b/16, 57b/5, 58a/1, 58a/4, 59a/19, 59a/25, 59b/25, 59b/4, 60a/14, 61b/17, 65a/4, 77b/16, 98b/12, 99a/29, 99b/7

Y.+ lerden 108a/4, 110b/23, 60a/18, 98b/16

Y.+ lerdendür 110a/16

Y.+ lerdür 52b/7

Y.+ lere 113a/8, 53b/16, 58b/1, 59b/8, 61b/19

Y.+ leri 55a/27, 57b/10, 57b/12, 77b/18, 99b/7

Y.+ lerile 116b/15

Y.+ lerine 58a/26

Y.+ lerle 54a/9

Y.+ lerüñ 109a/21, 109b/27, 110b/5,113b/26, 115b/31,117a/15, 53b/12, 60a/13, 64b/16, 98b/27

Y.+ nüñ 73a/6

Y.+ se 88a/26

Y.+ ye 58b/3

Y. olalar 53b/15

Y. oluñ 57b/16

Y. 101b/30, 109a/20, 110a/5, 113b/9, 53b/23, 64a/17, 73a/11

Yehūdī -2- [Ar.ö.i.] Yehuda'ya mensup olan, Yahudi. krş. **Yehūdi**.

Y. oluñ 58a/8

Y. 96b/16

Yehūdiliḳ -1- [Ar.ö.i.] Yahudilik.

Y. 109a/24

Yehūdiyye -1- [Ar.ö.i.] Yahudilik.

Y. 57a/27

yel -1- rüzgar.

y.+ ile 62b/3

yelin -1- memenin süt toplanan yeri, meme süngeri.

y.+ i 106b/5

yelten - -1- yeltenmek, heves etmek, meyletmek.

y.- me 52a/9

yemeg -1- yemek.

y.+ inde 64b/4

Yemen -2- [Ar.y.a.] Arap yarımadasının güneybatısında bir ülke.

Y.+ den 71a/8

Y. 71b/5

yemīn -6- [Ar.] ant, kasem.

y.+ de 78a/15

y.+ lerini 110b/15

y. ḳıldurdı 110b/13

ehl-i y. ḳılup 98a/7

y. 68b/4, 78a/17

yemiş -8- meyve. krş. **yemüş**, **yimiş**.y.+ idür 61a/17

y.+ in 104b/27

y.+ ler 104b/29

envāʿ -i y.+ ler 91b/13

envāʿ -i y.+ lerden 56a/31

y.+ lerin 104b/27

y.+ lerüñüzi 61a/16

y. 91b/6

yemüş -1- meyve. krş. **yemiş**, **yimiş**.

y.+ ke 89a/30

yeñi -2- yeni, hiç kullanılmamış.

krş. **yiñi**.

y. 75a/21, 90b/6

yer -79- zemin; mekân; bölüm; taraf; bölge. krş. **yir**.

y.+ de 80b/29

y.+ e 60b/8, 90a/3

y.+ i 108a/16, 90b/2

y.+ idür 77b/19

y.+ inde 58b/29, 67a/17, 88b/31

y.+ inden 89b/10

y.+ ine gele 102a/27, 89b/23

y.+ ine gelesi olursa 63a/30

y.+ ine gelüp 88a/13

y.+ ine getür 72a/16, 81b/20

y.+ ine getürdi 105a/31, 56a/2, 66b/5

yirlü y.+ ine getürdi 72b/4

y.+ ine getürdiler 73a/10

y.+ ine getüre 58a/21, 95a/8, 95a/9

y.+ ine getüreler 65b/5

y.+ ine getüresiz 68b/1

y.+ ine getüricidür 73a/31

y.+ ine getürmedi 73a/7

y.+ ine getürmege 118b/5, 69a/11

y.+ ine getürmek 117a/16, 60b/25

y.+ ine getürmeyeler 114a/11, 84a/18

y.+ ine getürmeyen 66b/4

y.+ ine getürmeyince 118b/1

y.+ ine getürmezler 83b/28

y.+ ine getürse 74a/7

y.+ ine getürseñüz 103a/28

y.+ ine getürüñ 118a/29, 70b/28

y.+ ine getürüp 55a/24, 76b/7, 84a/18, 85b/11, 89b/30, 91b/25

y.+ ine getürür 79b/2, 80b/24, 80b/25, 81a/19

y.+ ine getürürsiz 92b/19

y.+ ine ḳodı 90a/5

y.+ ine 52b/14, 58a/17, 63a/30, 65b/12, 65b/13, 65b/2, 66b/4, 70a/22, 71a/15, 71b/13, 79b/3, 80a/21, 81a/17, 81a/21, 85b/8, 85b/9, 90a/30

yirlü y.+ ine 53b/5, 89b/8

y.+ iñüz 77b/26

y.+ leri 115b/10

y. 60b/1, 91a/24, 91a/25

yeşerd - -1- yeşertmek.

y.- ür 62b/6

yeşil -1- yeşil renk.

y. 85a/12

yet - -4- kâfi olmak, yeterli olmak. krş. **yit-**.

y.- di 54a/24, 89a/24

y.- düñ 89a/27

y.- ecek 113b/4

yetïm -7- babası ölmüş erkek çocuk.

y.+ lere 65a/27, 74b/21, 74b/26,

76b/11, 76b/16

y.+ üñ 76b/22

y. 76b/12

yetmiş -2- yetmiş (70).

krş. **yitmiş biñ**.

y.+ di 120a/4

y. 114b/11

yetmiş biñ -2- yetmiş bin (70.000).

krş. **yitmiş biñ**.

y. 100a/12, 83b/19

yeyni -1- itibarsız, önemsiz; kolay.

y. ḳılmaya 80a/15

yıd - -2- çekmek.

y.- ar 88a/20

y.- uġın 60a/15

yıġ - -9- menetmek, engel olmak; esirgemek; yoksun bırakmak.

y.- a 69a/11

y.- adıñ 51a/30

y.- alar 51b/1

y.- anları 101b/21

y.- arlar 116a/22

y.- arsa 60b/25

y.- dı 72b/5, 75b/12

y.- dıġınuñ 116b/22

yıġılan - -1- çekinmek, kaçınmak, sakınmak. krş. **yıġlan-**, **yıġlın-**.

y.- asız 68b/1

yıġlan - -3- çekinmek, kaçınmak, sakınmak. krş. **yıġılan-**, **yıġlın-**.

y.- maġıla 76b/7

y.- mazsañuz 94b/8

y.- up 69b/11

yıġlın - -7- çekinmek, kaçınmak, sakınmak. krş. **yıġılan-**, **yıġlan-**.

y.- dı 118a/3

y.- maḳ 60b/25

y.- maḳdadur 64a/3

y.- maḳdur 118b/1

y.- sa 93b/31

y.- uñ 107a/28, 70b/29

yıḳ - -2- harap etmek, parçalamak.

y.- a 54a/26

y.- up 100a/9

yıl -37- sene.

y.+ a 105a/28, 69a/22

y.+ da 108b/25, 69b/17, 70a/31

y.+ dan 107a/6

y.+ dur 85a/12

y.+ ıdı 83b/1

y.+ uñ 69a/25

y. 103b/22, 104a/6, 114b/14, 114b/9, 116b/4, 116b/5, 56a/11, 58a/24, 58b/15, 63a/27, 67a/4, 69a/19, 69a/21, 69a/24, 73a/7, 73b/24, 79a/28, 79a/31, 81b/30, 82a/8, 83a/31, 84a/22, 89a/24, 89a/29, 89b/1, 90a/1, 91b/15, 98b/18

yılan -2- yılan.

y.+ lar 114a/28

y. 64a/11

yılcuġaz -1- yılcık.

y. 76a/12

yıldıra - -2- parıldamak, ışıldamak.

y.- yup 89b/7

y.- rdı 120b/7

yılduz -5- yıldız.

y.+ a 51b/15

y.+ dan 51b/17

y.+ laruñ 51b/18

y. 51b/16, 51b/20

yıllıḳ -5- bir yıl süresince.

y. 67a/6, 83a/30, 87b/27, 87b/28

yırt - -2- yırtmak, kumaş, kağıt vb. bir nesneyi parçalara ayırmak.

y.- dı 120b/17, 120b/19

yırtıcı -1- beslenmek için diğer hayvanları dişleri ve tırnakları ile parçalayan (hayvan).

y. 88a/5

yırtıl - -1- yırtılmak, parçalanmak.

y.- maḳdan 79b/25

yi - -96- yemek. krş. **ye**-.

y.- di 113a/18, 89a/17, 89a/18, 90a/28

y.- dügi 110a/23, 60b/17

y.- dügin 67a/23

ḥarām y.- dügüni 64b/6

y.- dügüñüz 67b/3

y.- dükden 60b/16, 64a/30

y.- dükleri 64b/24, 66b/24, 67a/14, 67a/29

y.- düñ 107a/11

y.- medi 68a/11

y.- mege 64a/20, 64a/28, 64b/9, 67a/24, 67b/1

ṭaʿām y.- mege 60b/15

y.- megi 73b/6, 97a/3

y.- mek 108b/6, 118a/13, 118a/25, 64a/13, 64a/18, 64a/29, 64a/31, 64a/6, 64a/8, 64b/14, 64b/4, 66b/19, 67a/17, 68a/10, 68b/18

y.- meḳ 85a/4

y.- mekde 110a/24, 79b/30

mī̇rāṣ y.- mekde 80a/18

y.- mekden 64a/1, 66b/17, 93b/31

şabla y.- mekden 79b/24

y.- mekile 64b/5

y.- mekligi 64b/5

y.- melerin 80a/7

y.- memege 64b/8

y.- memek 64a/19

y.- mese 64b/9

y.- mesün 68b/13

y.- meye 113a/4, 64a/30, 94a/8

y.- meyeler 68a/24

y.- meyicek 64b/1

y.- mezden 68a/9

y.- mezlerdi 63b/29

y.- ñ 113a/17, 63b/30, 64a/2, 64a/5, 64a/6

y.- rise 64b/14

y.- rler 93b/18

y.- rlerdi 89b/16

y.- rse 68b/18, 79b/3

y.- rsiz 107a/9

y.- rüdi 51a/6

y.- se 64a/21, 66b/23

y.- ye 67a/26, 94a/8

y.- yeler 66b/26, 66b/27, 67a/18, 67a/28, 68a/19, 68a/24

y.- yenlere 68b/21

y.- yenlerüñ 93b/22

y.- yenüñ 94a/13

y.- yesiz 68a/17, 68b/15

mī̇rāṣ y.- yesiz 70a/13

y.- yici 89a/16

y.- yüp 64b/24, 66b/28, 85a/29, 90a/15

yidi -1- yedi (7).

y. 118b/6

yidil - -1- yedekte götürülmek.

y.- diler 53b/26

yidinci -1- yedinci (7.).

y. 87b/27

yidi yüz -1- yedi yüz (700).

y. 91b/7

yidür - -1- yedirmek.

y.- e 63a/20

yig -1- iyi, güzel.

y.+ leri 61a/29

yigid -1- yiğit, delikanlı. krş. **yigit**.

y.+ dük 93a/20

yigit -2- yiğit, delikanlı. krş. **yigid**.

y. ide 54b/29

y. 54b/29

yigitlik -1- yiğitlik.

y. 91b/22

yigrek -21- daha iyi. krş. **yegrek**.

y.+ dür 100b/8, 100b/9, 64a/19, 91a/12, 92b/30

y.+ i 107b/20, 71a/14, 71a/7

y.+ in 52b/23, 98b/6

y. bilürdüm 59b/19

y. 52b/14, 53a/8, 58b/4, 60a/19, 62b/19, 75a/10, 84b/24, 84b/25, 93a/1

yil -7- yel, rüzgar. krş. **yel**.

y.+ esince 115b/18

y.+ i 116b/7

y.+ ile 116b/9

y.+ in 62b/8

y.+ leri 62b/7

y. virüp 74b/10

yilt - -2- teşvik etmek.

y.- er 77a/23, 77a/24

yim -1- yem, hayvan yiyeceği.

y.+ lerin 120b/18

yimiş -8- meyve. krş. **yemüş**, **yemiş**.

y.+ den 89a/18

y.+ in 105a/5

y.+ ini 91b/4

y.+ leri 89a/16, 89a/20

y.+ lerin 104b/26

y. 91b/5

yiñ - -1- yenmek; tutmak, bastırmak.

y.- emeyüp 87b/9

yiñi -1- yeni, hiç kullanılmamış. krş. **yeñi**.

y. 106b/29

yinil - -2- yeme işi yapılmak; bir işte, uğraşta kaybetmek.

y.- meye 112a/21

y.- ür 64a/16

yir -163- zemin; mekân; bölüm; taraf; bölge. krş. **yer**.

y.+ de 108b/22, 116a/12, 118a/6, 119a/19, 120a/5, 52b/1, 52b/22, 53b/10, 59b/1, 60a/7, 60a/8, 69a/18, 69b/6, 82b/20, 83a/17, 86a/15, 91a/10, 91b/3, 93a/13, 96a/7, 97a/2, 97a/20

y.+ den 104b/31, 117b/15, 119a/20, 120a/13, 120a/18, 56a/16, 68b/20, 77b/16, 77b/21, 77b/25, 92a/7

y.+ dür 113a/24, 61b/8, 77b/19

y.+ e 101b/20, 108a/9, 108b/17, 110b/4, 115b/7, 116a/20, 116a/9, 116b/7, 120a/2, 120a/5, 51a/31, 51b/1, 62b/28, 63b/20, 68b/22, 68b/5, 80b/17, 82a/30, 88b/4, 88b/5, 89b/16, 89b/6, 89b/7

y.+ i 106b/7, 111b/21, 118b/6, 73a/14, 90b/5

y.+ idür 113a/23

y.+ ile 106b/1

y.+ imüz 61a/21

y.+ in 117a/19, 56a/1, 98b/9

yirlü y.+ ince 71a/21, 83b/6

y.+ inde 77a/9

yirlü y.+ inde 85a/5

y.+ inden 58a/12

y.+ ine getürdi 58a/11

y.+ ine getüre 79a/26

y.+ ine getürmege 104a/25

y.+ ine getürmeyeler 73b/30

y.+ ine getürüñ 114b/3

y.+ ine getürüp 87b/9

y.+ ine 51a/9, 65b/16, 65b/17, 65b/18, 65b/21, 65b/29, 66a/8, 67b/6, 78a/13

y.+ ini 53a/14

y.+ inüñ 90a/3

y.+ iñüz 103a/7, 72b/8, 82b/30, 84a/20

y.+ le 62b/8

y.+ ler 103a/11, 118b/10, 118b/12, 52b/21, 53a/7, 54b/24, 54b/27, 87b/11, 87b/25, 87b/26, 96a/3

y.+ lerde 111b/10, 115b/8, 62b/4, 79b/14, 87b/12, 97b/24

y.+ lerden 102b/25, 71b/13, 74a/7, 87b/24

y.+ lerdür 79b/18

y.+ lere 116b/3, 66b/25, 79b/16, 99a/9

y.+ leri 118b/11, 54b/31, 62a/29, 62a/31, 62b/5, 87b/31

y.+ lerinde 119b/3

y.+ lerinden 84b/1, 89a/6

y.+ lerñüzdür 77b/20

y.+ lerüñ 56b/7, 73a/1, 99a/27, 99b/12

y.+ ümüz 96b/19

yirlü y.+ ünce 76b/25

y. 100a/29, 100b/8, 111b/11, 111b/16, 119a/19, 51b/13, 56a/11, 60b/17, 71b/17, 72a/22, 90b/4, 90b/5, 90b/6, 94a/16

yircügez -1- yercik, ufak yer.

y.+ i 105b/27

yirlü -7- yerli, sabit.

y. yerine getürdi 72b/4

y. yerine 53b/5, 89b/8

y. yirince 71a/21, 83b/6

y. yirinde 85a/5

y. yirünce 76b/25

yiryüzi -14- yeryüzü. krş. **yiryüzü**.

y.+ nde 105b/31, 113a/27, 119a/15, 119a/17, 51b/3, 63b/2, 72b/22, 72b/23

y.+ nden 86a/12

y.+ ne 90a/27

y.+ ni 119a/16

y. 54b/2, 86b/16, 97a/19

yiryüzü -2- yeryüzü. krş. **yiryüzi**.

y.+ ne 62b/6

y. 77b/19

yit - -66- kâfi olmak, yeterli olmak. krş. **yet-**.

y.- dügi 80b/13

güc y.- dügi 82b/22

ṭāḳat y.- dügi 81b/31, 83b/8

güci y.- dügine 79b/26

y.- dükçe 54b/21, 68b/1, 79a/26, 92a/15

y.- e 113b/4, 113b/9, 67a/21, 67a/22, 75a/29, 85b/17, 94b/15, 96b/21

y.- ecek 118a/14

y.- er 103a/13, 114a/17, 52b/19, 89b/12, 96a/22

y.- erdi 114a/15, 117b/13

y.- erken 105a/24, 118b/21, 77a/17

güci y.- erken 118b/23, 118b/24, 118b/27

y.- erse 77a/17

y.- medi 118a/24

y.- medügin 96b/21

y.- mese 115a/3, 66b/23

gücüñüz y.- mese 83a/24

y.- meye 105b/4, 114a/15, 115a/29, 115a/4, 67a/1, 91b/16

güci y.- meye 78a/13, 96b/21

y.- meyedi 60a/26

y.- meyüp 105a/25, 97a/6

y.- mez 101a/15, 54b/28, 57b/4, 75a/30, 93a/30, 96a/16

güci y.- mez 95a/19

ṭāḳatleri y.- mez 66b/26

y.- mezdi 114a/16

y.- mezse 115a/2

y.- miş 89a/27, 89a/28

y.- se 93b/24

y.- üp 113b/5, 113b/9, 114a/18, 118a/23, 86a/18

yitmiş -5- yetmiş (70).

y. 114b/12, 117b/27, 117b/30, 94a/10

yitmiş biñ -4- yetmiş bin (70.000). krş. **yetmiş biñ**.

y. 113a/30, 85a/30, 89a/

yitmiş bir -2- yetmiş bir (71).

y. 98b/18, 98b/19

yiyecek -2- yiyecek.

y.+ den 56a/17

y. 108a/5

yiyle - -1- koklamak.

y.- rdi 112b/21

yiynil - -1- yeğnilmek, ağırlığı azalmak.

y.- meye 62a/8

yoġ -13- yok, mevcut olmayan. krş. **yoḳ**.

y.+ ıdı 107a/3, 64b/26, 65b/29, 65b/30, 71a/26, 72b/16, 74a/22, 86a/10, 89a/22, 89b/11

y.+ iken 52b/30, 55a/1

y.+ mış 54a/19

yoḫsa -4- yoksa, aksi takdirde. krş. **yoḳsa**.

y. 64b/4, 67a/20, 76b/15, 98a/10

yoḳ -135- yok, mevcut olmayan. krş. **yoġ**.

y.+ dur 100a/26, 100b/12, 100b/13, 101a/1, 101a/19, 101a/22, 101b/10, 101b/27, 102a/12, 102a/17, 104a/10, 105a/22, 109a/1, 110a/24, 110b/16, 111a/6, 112b/26, 113a/8, 113b/13, 114a/31, 115b/31, 118b/11, 119a/20, 52a/15, 52b/22, 54a/16, 54a/28, 56a/3, 57a/3, 57b/1, 57b/25, 59b/18, 59b/21, 60b/30, 61a/3, 61b/6, 62a/17, 64a/16, 64a/22, 64a/24, 64a/25, 64b/8, 65a/17, 65a/18, 66a/2, 69b/15, 71a/2, 71a/20, 71b/21, 71b/27, 73a/22, 73b/14, 75a/1, 75a/6, 75a/8, 76b/25, 76b/3, 80a/1, 80a/8, 80b/30, 81a/16, 82a/10, 82a/17, 82a/28, 82b/11, 82b/9, 83b/3, 83b/6, 86b/25, 87a/31, 87b/1, 88a/1, 88a/16, 88a/20, 96a/29, 96a/5, 97b/3, 97b/4, 98a/20, 99a/23, 99a/3

y. eyler 52b/31

y. mı 109a/27, 77b/1, 86a/8

y. 101a/14, 101a/23, 101a/7, 101b/29, 103a/13, 106b/5, 108b/24, 109b/16, 109b/3, 112b/14, 114a/29, 115a/23, 115b/26, 117a/17, 119b/29, 51b/24, 52a/21, 53b/18, 55a/14, 57b/8, 60b/21, 61a/10, 62a/30, 62b/19, 63b/24, 67a/24, 70a/7, 72a/11, 76b/15, 79b/16, 80a/19, 83b/5, 83b/6, 87b/13, 87b/22, 89a/16, 89a/29, 90a/25, 91a/20,

91a/3, 92a/12, 92b/14, 96b/12, 97b/6, 98a/7

yoḳluḳ -1- yokluk, mevcut olmama.

y.+ da 118b/19

yoḳsa -6- yoksa, aksi takdirde. krş. **yoḫsa**.

y. 101b/29, 58b/4, 75a/25, 77a/31, 86a/27, 98a/12

yoḳsul -1- varlıksız, variyetsiz, fakir.

y. 67a/13

yol -59- tarik, rah; tutum, davranış biçimi.

y.+ a 113b/8, 63b/19, 63b/3

y.+ da 112b/30, 120b/22, 76a/5

y.+ dan 97a/11

y.+ dın 97a/12

y.+ dur 107a/31, 87b/27

y.+ ı 85b/24

y.+ ın ṭutdılar 65a/9

y.+ ın 88b/26

y.+ ına 100b/27, 118b/20, 62b/25, 62b/28, 67b/11, 73b/1, 73b/10, 84a/19, 84a/7, 90a/27, 91a/27, 91b/1, 91b/23, 92a/3, 92b/15, 99a/9

y.+ ında 112b/15, 61a/8, 62b/26, 69a/28, 70a/8, 84a/1, 84a/2, 84a/3, 84b/3, 85b/20, 85b/21, 85b/25, 90a/17, 91b/25, 93a/28, 99b/16

y.+ ından 100b/10, 112b/3, 116b/3, 119a/26, 91b/23

y.+ ınuñ 53a/18

y.+ lara 73b/8

y.+ unı 67a/9

y. kesüp 64a/23

y. ṭutmışlar 101b/27

y. 113b/4, 87b/28, 93a/13

yol - -2- kuvvetle çekip koparmak.

y.- dıkların 75a/19

y.- dılar 70b/5

yoldaş -3- arkadaş, dost.

y.+ a 116b/18

y.+ ına 116b/18

y. 116b/18

yoldır - - 2-yoldurmak, koparttırmak. krş. **yolıd -**, **yolut -**, **yolıt-**.

y.- up 70b/2, 70b/3

yolıd - -1- yoldurmak, koparttırmak. krş. **yoldır -**, **yolut -**, **yolıt-**.

y.- up 70b/13

yolıt - -1- yoldurmak, koparttırmak. krş. **yolıd -**, **yolut -**, **yoldır-**.

y.- dılar 75a/19

yolut - -1- yoldurmak, koparttırmak. krş. **yolıd -**, **yolıt-**, **yoldır-**.

y. 70b/9

yorul - -2- yorulmak.

y.- mışdı 68a/8

y.- up 68a/14

yozlıḳ -1- kötülük, kabalık.

y. 91a/11

yön -36- cihet, taraf.

y.+ inden 100b/11, 100b/12, 101a/30, 103a/24, 105a/27, 105a/28, 105b/7, 111a/10, 119a/27, 54b/27, 66b/9, 67a/3, 74a/4, 74a/5, 74b/27, 76b/20, 78b/18, 81a/27, 84b/23, 95b/11, 99b/12

y.+ indendi 105b/4

y.+ indendür 105b/7, 69b/25

y.+ ini 58b/18

y.+ iñi 59a/31

y.+ ümi 59a/25

y.+ üni 57b/19

y.+ üñi 59b/1, 60a/7

y.+ üñüz 83a/24

y.+ üñüzi 59b/1, 60a/13, 60a/8, 65a/15

yönel - -7- doğrulmak, yüzünü bir tarafa çevirmek.

y.- di 76a/5

y.- diler 120a/14

y.- irse 83a/25

y.- se 54b/15

y.- üp 54b/12, 59b/11, 61a/1

yöneld - -1- yöneltmek. krş. **yönelt-**.

y.- üñ 60a/13

yönelt - -1- yöneltmek. krş. **yöneld-**.

y.- diler 85a/20

yu - -1- yıkamak.

y.- ya 91a/1

yud - -3- yutmak.

y.- up 118b/21, 118b/22, 118b/23

yuḳarı -1- bir şeyin üst bölümü, fevk, aşağı karşıtı. krş. **yuḳaru**.

y.+ dur 87b/29

yuḳaru -10- bir şeyin üst bölümü, fevk, aşağı karşıtı. krş. **yuḳarı**.

y.+ sından 104b/14

y. 107b/22, 113a/29, 120b/23, 120b/24, 55b/16, 56a/16, 61b/26, 87a/11, 96a/28

yum - -8- (göz) kapamak.

y.- dı 112b/25

y.- ınca 114a/8, 114a/9, 62a/7, 96b/13, 97b/10

y.- ışca 114a/10

göz y.- up 92a/10

yumşaḳ -1- yumuşak, kolay bükülebilen.

y. 91b/5

yumurda -3- yumurta.

y.+ dan 102b/16

y. 102b/17, 76a/22

yumurdla - -1- yumurtlamak.

y.- mazlar 106b/5

yund -2- kısrak.

y.+ lar 100a/20

y.+ lardur 100a/14

Yunus -1- [Ar.ö.i.] Kur'an-ı Kerim'de adı geçen bir peygamber.

Y. 83a/5

yurd -1- bir kimsenin yaşadığı yer. krş. **vaṭan**, **yurt**.

y.+ ından çıḳarup 58a/12

yurt -2- bir kimsenin yaşadığı yer. krş. **vaṭan**, **yurd**.

y.+ ların 75b/7

y.+ larından 84b/1

yut - -2- yutmak.

y.- arsız 88b/8

y.- sa 118b/27

yüce -8- yüksek, büyük, ulu.

y.+ den 107b/22

y.+ dür 54b/24

y.+ sine 120b/24

y. 118b/9, 61b/8, 87b/31, 91b/3, 96a/28

yüceld - -1- yükseltmek, ululaştırmak. krş. **yücelt-**.

y.- üp 56b/10

yücelik -1- büyüklük, ululuk.

y.+ ile 87b/29

yücelt - -1- yükseltmek, ululaştırmak.

krş. **yüceld-**.

y.- idi 87a/3

yük -4- bir insan veya taşıtın taşıdığı şeylerin bütünü; ağırlık; dert, sıkıntı.

y.+ i 106b/5

y.+ ler 96b/30

y. urmaḳ 63a/28

y. 63a/31

yüklet - -2- bir yükün yüklenmesine aracılık etmek, yüklenmesini emretmek, istemek.

y.- düñ 96b/30

y.- megil 96b/29

yüklü -3- yükü olan, hamile.

y.+ yin 78b/31

y. 67a/27, 78b/31

yüli - -1- tıraş etmek, saç ve sakalı kazımak.

y.- mek 56a/1

yüñ -3- Koyun, keçi, deve vb. hayvanların vücudunu örten tüyler.

y.+ inden 90a/3

y.+ lerile 112b/16

y.+ lerini 89b/26

yüri - -8- yürümek. krş. **yürü-**.

y.- meñ 73b/11

y.- yendür 114a/5

y.- yüp 120a/29, 65a/28, 79b/15, 93a/19

y. 55a/6, 86a/23

yürü - -9- yürümek. krş. **yüri-**.

y.- di 86a/24

y.- mek 55a/6, 63b/3

y.- meñ 73b/8

y.- r 100a/14, 52a/23

y.- rsin 55a/6

y.- rüz 120a/8

yüsr -4- [Ar.] kolaylık.

y.+ ile 72a/3

y. eyleye 67b/1

y. 70a/8, 96a/13

yüsret -1- [Ar.] kolaylık.

y. olup 94b/14

yüz -12- yüz (100).

y. 117b/30, 119b/11, 119b/12, 120a/1, 120b/27, 51a/27, 79b/21, 89a/24, 89a/29, 90a/28, 92b/20, 99b/18

yüz -60- surat, çehre.

y.+ i 107b/26, 115a/16, 88a/2, 88a/7, 88a/8, 99a/27, 99b/12

y.+ ile 88a/3, 88a/4, 88a/5, 88a/6

y.+ in 79a/14, 79a/23

y.+ iñ 120b/10

y.+ inde 104b/13, 120b/9, 62b/3, 99a/29

y.+ ine 107b/26, 79a/23, 91a/6

y.+ ler 115a/14

y.+ leri 101a/27, 115a/15, 115a/18, 115a/19, 115a/20, 115a/21, 115a/24, 115a/28, 115a/29, 115a/30, 115b/2, 71b/13

y.+ lerin 116a/20

y.+ lerinüñ 93b/1

y.+ lerümüzi 107b/11

y.+ üm 81b/11

y.+ ümden 70b/7

y.+ üñüze 70a/15

y. çevürmez 57a/5

y. çevürse 57a/8

y. çevürüp 111b/4

y. dönderesiz 84b/5

y. döndürüp 102a/6, 84b/7, 85b/8

y. eydürseñüz 58b/2

y. 115b/28, 117b/1, 120a/9

yüzüg -2- yüzük.

y.+ i 51a/8

y.+ in 51a/5

yüz biñ -1- yüz bin (100.000).

y. 85b/16

yüz yigirmi -3- yüz yirmi (120).

y. 105a/28, 58a/23, 98a/1

Z

żabṭ -1- [Ar.] sıkı tutma; idaresi altına alma.

ż. olunmayup 62b/11

ẓafer -7- [Ar.] galibiyet, utku.

ẓ. 102b/31, 117a/12, 117b/26, 119a/29, 120a/12, 85a/2, 99a/25

Żaḥḥāk -3- [Ar.ö.i.] müfessir. krş. **Żaḥḥāk ibni Müzāḥim**.

Ż.+ dan 96a/24

Ż. 107b/29, 72a/20

Żaḥḥāk ibni Müzāḥim -1- [Ar.ö.i.] müfessir.

Ż. 89a/8

ẓāhir -46- [Ar.] meydanda olan, görünen, açık ve belli olan şey. krş. **ẓāhire**.

ẓ.+ de 116b/23, 116b/31, 64b/24

ẓ.+ den 106a/24

ẓ.+ dür 100a/4, 54b/27

ẓ.+ i 112a/8

ẓ.+ in ṭutup 68a/18

ẓ.+ le 69b/30

ẓ. eyledük 73b/23

ẓ. ḳılmaġıçun 67a/9

ẓ. ḳılur 77a/25

ẓ. ḳılurdı 107a/13

ẓ. ola 108a/17, 54a/20, 55a/15, 55a/20, 59b/5, 66a/15, 84b/27, 85b/6

ẓ. oldı 101a/9, 102a/28, 102b/1, 114b/10, 54b/10, 65b/14, 83b/29, 88a/16, 88a/17

ẓ. olduḳdan 53a/29, 55b/2, 87a/12

ẓ. olmaḳvar 75a/3

ẓ. olmaya 98b/8

ẓ. olunca 68a/18

ẓ. olur 73a/16

ẓ. olurdı 54a/12

ẓ. 111b/19, 117b/15, 60a/18, 68b/14, 81a/14, 86b/26, 87a/9

ẓāhire -2- [Ar.] meydanda olan, görünen, açık ve belli olan şey. krş. **ẓāhir**.

ṣūret-i ẓ.+ si 72b/11

ḥiss-i ẓ. 87b/5

ẕaḫīre -4- [Ar.] gerektiğinde kullanılmak üzere saklanan hubûbat, erzak.

ẕ. eyledüñ 107a/11

ẕ. idüp 107a/9

ẕ. ḳıldılardı 85a/5

ẕ. 92a/17

zaḫm -3- [Far.] yara.

z.+ ı 120b/9

z. irüp 120a/25

z. olundı 117b/29

zaḥm -2- [Far.] yara. Kelimenin aslı "**zaḫm**"dır.

z.+ ından 120b/20

z. irişüp 120a/26

zaḫmdār -1- [Far.] yaralı, mecruh.

z. oldı 53a/23

zaḫmet -22- [Ar.] sıkıntı, eziyet.

z.+ e uġrar 60b/17

z.+ e 62b/16

z.+ i 60b/16, 70b/12

z.+ ile 56a/4

z.+ ine 117a/16, 60b/27

z.+ lerde 65b/1

z.+ lerile 61a/16

z.+ lerin 58a/7

z.+ lerine 117a/25

z. ḳılur 75a/7

z. virdi 68a/11, 68a/16

z. virmeye 65b/28, 80b/14

z. 100b/22, 113a/1, 114a/16, 60b/4, 62b/18, 74b/31

żaʿīf -13- [Ar.] zayıf, güçsüz.

ż.+ ine 65b/12

ż.+ lere 70a/9, 74b/26

ż. ḳılup 119a/25

ż. ola 64b/3

ż. olmışlardur 66b/25

ż. olsa 95a/18

ż. olup 68a/12

ż. olurlar 85b/8

ż. 119b/25, 66b/31, 86a/19, 91b/13

żaʿīfe -1- [Ar.] zayıf, güçsüz.

ż. 66b/31

żaʿīfliḳ -1- [Ar.+Tr.] zayıflık.

ż.+ lerinden 115b/29

żāl -2- [Ar.] doğru yoldan sapmış.

ż. olmayalar 77a/26

ż. 109b/15

żalālet -24- [Ar.] doğru yoldan çıkma, sapkınlık.

ż.+ den 101b/14, 114b/18, 119a/22, 57b/17, 63b/24, 67a/9, 67b/12, 97b/18

ṭarīḳ-i ż.+ den 103a/20, 114a/4

ż.+ e 109b/14, 109b/15, 63a/16, 63a/17

ż.+ ini 109b/22

ż.+ leri 58a/6

ż.+ lerine 54a/13

ż. 102b/12, 59a/20, 65a/10, 65a/4, 88a/17, 91b/23, 92b/13

ẕālik -1- [Ar.] giden, gidici.

ẕ. 63b/26

ẓālim -24- [Ar.] acımasız, merhametsiz kimse.

ẓ.+ laraḳ 58b/5

ẓ.+ ler 112a/10, 112a/7, 53b/19, 54b/3, 54b/4

ẓ.+ lerden 118a/2, 58b/8, 81a/1

ẓ.+ lerdendür 60a/18

ẓ.+ lerdür 87a/23, 92b/20

ẓ.+ lere 112a/7, 56a/7, 56b/3, 58b/8, 88b/26

ẓ.+ leri 108a/23, 84b/9

ẓ. olanlara 112a/9

ẓ. 112a/11, 120b/31, 54a/27, 72b/25

żam -4- [Ar.] üzerine bir şey ekleme, katma.

ż. eyledi 104b/15, 104b/18, 105a/18

ż. idüp 89b/26

zamān -24- [Ar.] vakit.

z.+ da 101a/11, 108a/9, 114a/30, 99b/11

z.+ ına 103b/30, 113a/28

z.+ ında 107a/14, 107a/15, 107a/16, 72a/6, 74a/17, 74a/21

z.+ ından 103b/30, 113a/9

z.+ uñ 105b/18, 112a/30

z.+ uñuz 55b/18

z.+ uñuzda 107a/3

z. 51b/3, 51b/7, 86b/8, 92b/31, 94a/7

zamāne -1- [Ar.] devir, zaman.

z.+ si 115b/18

żamīndār -2- [Ar.] ödeyen, kefil.

ż.+ dur 61a/20

ż. oldı 58a/9

ẓan -7- [Ar.] şüphe, kuruntu. krş. **ẓann**.

ẓ.+ lara 74b/5

ẓ. eyledi 120a/29

ẓ. eyledüm 107a/4

ẓ. iderdi 55a/29

ẓ. itmeyeler 116a/13, 51a/15, 93a/1

ẓann -1- [Ar.] şüphe, kuruntu. krş. **ẓan**.

ẓ. itdiler 84b/26

żarar -26- [Ar.] kayıp, ziyan.

ż.+ dan 94a/30

ż.+ ı 52a/13, 52a/14

ż. idemezler 115b/30

ż. idenlerden 59b/14

ż. ider 80b/29, 81a/1

ż. irişdürmezler 52a/12

ż. ḳılduġuñuzı 82a/12

ż. ḳılmaġa 58a/28

ż. ḳılmaḳ 66b/12

ż. ḳılmañ 82a/11

ż. ḳılmaya 66b/13

ż. ola 81a/29

ż. olunmaya 82a/2, 95b/12

ż. olur 67a/28

ż. 115b/25, 116b/22, 117a/17, 60b/28, 67a/24, 81a/27, 82a/1, 95b/16, 96b/24

żararlu -2- [Ar.+Tr.] zararlı.

ż. 81b/3, 86b/22

zārī -1- [Far.] ağlama, inleme.

z.+ ye 120b/2

żarūret -5- [Ar.] mecburiyet, zorunluluk.

ż.+ ile 92a/11

ż. olmadın 103a/6

ż. olmayıcaḳ 64a/19

ż. 56a/18, 92a/12

żarūrī -2- [Ar.] mecbur, zorunlu.

ż. olup 86b/9

ż. 111b/17

ẕāt -4- [Ar.] kimse, kişi; bir şeyin ta kendisi, özü.

ẕ.+ ıla 87b/1

ẕ.+ ına 101a/1

ẕ.+ um 120a/27

ẕ.+ uña 120a/27

żāyiʿ -24- [Ar.] ziyan olmuş, kayıp.

ż. eylemez 59a/19, 59a/21

ż. idüp 100a/11, 80b/29

ż. itmekden 72b/4

ż. itmeñ 114b/3, 81b/2

ż. itmesün 95b/27

ż. itmez 116a/26, 92b/19

ż. ḳıla 103b/24, 92a/19

ż. ḳılduḳ 93a/20

ż. ḳılmaya 96a/1

ż. ḳılmayasın 104a/21

ż. ḳılmaz 59a/17

ż. ola 95b/3, 95b/4

ż. olısar 53b/8

ż. olmaḳdur 92a/17

ż. olmaya 95b/6

ż. olur 92b/16, 92b/22

ż. 78b/31

zāyil -2- [Ar.] yok olan, ortadan kalkan.

z.+ dür 76b/4

z. idüp 73b/29

zā'il -3- [Ar.] yok olan, ortadan kalkan.

z. ḳılmaġıçun 105b/11

z. olmayup 75a/29

z. olmaz 97b/5

Zebūr -3- [Ar.ö.i.] Kur'an'da Hz. Davud'a indirilen kutsal kitaba verilen ad.

Z. 65a/21, 77a/8, 86b/12

Zeccāc -2- [Ar.ö.i.] Arap dili ve edebiyatı alimi, müfessir.

Z. 113a/10, 114a/1

zecr -4- [Ar.] önleme, yasaklama; zorlama.

z. idüp 63b/29

z. ḳılmaġa 118b/21, 118b/22, 118b/24

zekāt -22- [Ar.] nisab miktarı mala, paraya sahip olan Müslümanların kırkta birini fakirlere sadaka vermesi.

z.+ a 57a/2, 60a/27

z.+ da 97a/3

z.+ dan 92a/23

z.+ ı 62b/27, 92b/21, 93a/1

z.+ ıla 60a/28

z.+ ları 65a/31

z.+ larını 94a/20

z. virmez 93a/1

z. 112b/11, 112b/12, 112b/13, 118a/31, 66a/26, 74b/24, 76a/29, 76a/31, 78a/7

Zekeriyyā -22- [Ar.ö.i.] Kur'an'da adı geçen ve İsrailoğullarına gönderilen bir peygamber.

Z.+ nuñ 104b/28, 104b/7

Z.+ ya 104b/18

Z. ʿaleyhi's-selām 104b/19

Z. 104b/12, 104b/14, 104b/15, 104b/21, 104b/22, 104b/26, 104b/6, 105a/13, 105a/18, 105a/2,

105a/26, 105a/27, 105a/6, 105b/2, 105b/22, 105b/4, 105b/9

zekvāt -1- [Ar.ç. **zekāt**] zekâtlar.

z.+ a 87a/20

ẕelālet -1- [Ar.] alçaklık, hakirlik, horluk.

ẕ.+ lerümüzi 97a/7

ẕelīl -1- [Ar.] aşağılanan, hor görülen kimse, hâkir.

ẕ. 102b/10

zellet -1- [Ar.] kayma, ayağı sürçme; yanılma, yanlış yapma.

z. 118b/25

ẕem -1- [Ar.] Kelimenin aslı "**ẕemm**"dir. Kötülüğünü söyleme, yerme.

ẕ. idüben 110a/18

zenbīl -4- [Far.] Hasırdan veya hurma liflerinden örülmüş kulplu torba.

z.+ den 86a/29

z.+ ine 85b/31, 86a/2, 86a/4

zencir -2- [Far.] zincir.

z.+ ile 62a/30

z.+ le 111b/13

zerḳ -1- [Ar.] ki yüzlülük, riyâ, hile.

z. 53b/21

ẕerre -5- [Ar.] çok küçük parçacık.

ẕ. 102a/18, 103a/16, 53b/8, 90a/3, 94b/19

zevāde -15- [Ar.] erzak, yiyecek.

z.+ lerüñ 71a/14, 71a/6

z.+ nüñ 71a/11

z.+ si 70a/9

z.+ yile 70a/10

z. bolmayup 70a/10

z. idüñ 71a/6

z. ḳılmaḳdur 92a/17

z. oluñ 71a/13, 71a/14

z. 70a/6, 70a/7, 71a/11, 71a/8, 92a/18

zevāl -6- [Ar.] yok olma, ortadan kalkma.

z.+ dür 97b/8

z.+ i 60b/21, 87b/2

z. 100b/5, 60b/21, 88a/20

zevc -1- [Ar.] koca, eş.

z. 80b/7

ẕevi'l-ʿuḳūl -1- [Ar.] akıl sahipleri.

ẕ.+ dur 92b/14

Zeydü'bni Erḳam -1- [Ar.ö.i.] sahabi.

Z. 83a/20

żıdd -2- [Ar.] zıt, aksi.

ż.+ ıña 62a/21

ż. 62a/19

zırh -3- [Far.] Savaşlarda silâh darbe lerinden korunmak için giyilen, demir veya tel levhalardan, köseleden yapılmış giyecek.

z.+ ı 86a/15

z. 86a/16, 86b/13

zırıh -1- [Far.] Savaşlarda silâh darbe lerinden korunmak için giyilen, demir veya tel levhalardan, köseleden yapılmış giyecek. krş. **zırh**.

z.+ ın 86a/14

zihî -2- [Far.] "Ne güzel, ne hoş" anlamında bir söz.

z. 102b/23, 106b/9

ẕihn -1- [Ar.] hafıza, bellek.

ẕ.- i insāniyyet 109a/27

ẕikr -108- [Ar.] anma, anılma.

ẕ.+ den 105b/6

ẕ.+ inden 105b/12

ẕ. eyledi 100a/1, 100a/18, 100a/20, 100a/21, 100a/22, 101a/20, 101a/21, 102a/4, 118b/7, 51a/19, 52a/19, 60b/29, 61a/18, 62b/31, 63a/2, 64a/14, 64b/25, 64b/26, 65a/17, 65a/24, 80b/6

ẕ. eylediler 57b/2

ẕ. eyledügi 99a/10

ẕ. eyledük 66a/31, 67a/1, 78a/18, 78b/12

ẕ. eyledüm 73a/12

ẕ. eylegil 105b/13

ẕ. eyleler 60b/6

ẕ. eylemedi 118b/7, 65b/21

ẕ. ideler 114a/9

ẕ. idem 60a/31, 60b/10, 60b/11, 60b/12, 60b/4, 60b/5

ẕ. ider 117a/25, 60b/7, 61b/18

ẕ. idersiz 71b/19

ẕ. iderüz 72a/18

ẕ. idesiz 71b/23

ẕ. idevüz 117b/22, 119b/6, 85a/5

z. idüñ 114b/2, 60a/31, 60b/10, 60b/11, 60b/5, 60b/9, 71a/24, 71a/25, 71b/18, 71b/22, 72a/27

z. idün 71b/20

z. idüp 100a/30, 105a/20, 116b/1, 118a/5, 54a/27, 54b/3, 61a/22, 62a/9, 62b/21, 64a/17, 64b/12, 65a/30, 67b/6, 71b/17, 83a/26

z. itdügi 64b/6, 67a/15, 99a/14

z. itdüklerinleyin 71b/20

z. itdüñüz 82b/2

z. itmedi 78a/29

z. itmedin 60b/8

z. itmek 72a/15

z. itmezler 54b/5

z. itmişler 92a/1

z. itsün 61a/30

z. olan 109a/25

z. olınan 64b/30, 68a/28

z. oluna 105a/19, 107a/25, 63b/1

z. olunan 105b/22, 110b/14, 110b/23, 115b/6

z. olundı 72a/6, 73a/6, 98a/2

z. olunmışdur 80a/31

z. olunmışıdı 67a/16

z. 108a/27, 86b/25

zillet -3- [Ar.] aşağılık olma, hâkirlik.

z.+ den 102b/25

z.+ ümüzi 56b/26

z. 58a/12

zilletsüz -1- [Ar.+Tr.] hâkir, aşağı olmama.

z. 76b/6

zimmī -3- [Ar.] Müslümanların hakim olduğu bir ülkede Müslüman olmayan tebaa.

z.+ lerden 93a/18, 93a/19

z. ḳıldılar 58a/13

zinā -12- [Ar.] nikâhsız birliktelik.

z.+ dan 51b/2, 81b/15

z. ḳılalar 119a/2

z. ḳılanlara 101b/31

z. ḳıldılar 101b/31, 51b/12

z. ḳılmaḳ 76a/10, 94a/10

z. ḳılmaḳdan 76a/9

z. ḳılmışça 79a/20

z. 52a/7, 92a/24

zindān -1- [Far.] içine tutukluların, hüküm-lülerin konulduğu kapalı yer.
z.+ ından 88b/14
zīnet -9- [Ar.] süs.
z.+ den 82a/18
z.+ e 90a/14
envāʿ-i z.+ e 90a/8
z.+ i 82a/22
z.+ ine 100b/3, 90a/12
z.+ lerinden 83b/4
z.+ süz 82a/23
z. ḳılup 82a/17
zinhār -5- [Far.] “Sakın, aman asla!” anlamında bir söz.
z. 115a/8, 52a/29, 52a/8, 57a/19, 97a/23
zīrā -164- [Far.] çünkü. krş. **zīre**.
z. 100a/1, 100a/4, 100b/14, 100b/8, 101a/20, 102a/19, 102b/23, 103a/3, 103a/30, 103b/20, 103b/29, 104b/7, 105a/23, 105a/24, 105b/5, 106a/10, 106a/15, 106b/29, 106b/4, 107b/20, 108a/11, 108a/14, 109a/11, 109a/18, 110a/1, 111a/8, 111b/30, 112a/18, 112a/6, 112b/2, 113a/12, 113a/9, 114a/1, 114a/10, 114a/14, 114a/2, 115b/14, 115b/28, 115b/7, 116a/18, 116b/17, 117a/1, 117a/8, 117b/11, 118a/17, 118a/19, 118a/21, 118a/31, 118b/8, 119a/19, 119a/20, 119a/31, 119a/9, 119b/21, 119b/22, 51a/18, 51a/2, 52a/21, 52a/6, 52b/17, 52b/2, 52b/28, 52b/8, 53a/29, 3a/5, 54a/15, 54b/1, 54b/14, 54b/2, 54b/25, 55a/4, 56a/19, 56b/17, 56b/18, 58b/23, 59b/22, 60a/14, 60a/18, 60b/30, 60b/31, 61a/31, 61a/4, 62a/22, 62b/10, 62b/15, 62b/19, 63a/20, 63a/5, 64a/3, 64b/17, 64b/25, 64b/5, 64b/8, 65b/20, 65b/28, 66a/19, 66a/5, 66a/7, 66b/10, 66b/11, 66b/5, 68a/10, 69a/26, 70a/23, 70a/9, 71b/20, 71b/27, 72b/14, 74a/9,

74b/26, 75a/6, 76a/15, 77a/22, 78a/20, 78b/21, 78b/24, 78b/8, 79a/29, 79a/30, 79b/8, 80a/13, 80a/2, 80a/3, 80b/31, 81a/19, 81a/30, 82b/12, 83a/16, 83a/5, 83b/28, 84b/15, 84b/21, 85b/7, 86a/15, 86b/11, 87a/23, 87a/4, 88b/30, 90b/5, 91b/31, 92a/2, 92b/16, 92b/29, 92b/3, 92b/6, 93a/10, 93a/31, 93b/31, 94b/26, 94b/27, 95a/24, 95a/31, 95a/5, 95b/11, 95b/24, 95b/6, 96a/27, 97a/17, 98b/10, 98b/18, 98b/25, 98b/7, 99b/18

zīre -2- [Far.] çünkü. krş. **zīrā**.

z. 77a/15, 79b/20

zīrek -1- [Far.] anlayışlı, uyanık, zeyrek.

z. ola 68b/6

zīreklik -1- [Far.+Tr.] anlayışlı olma, zeki olma.

z.+ ile 68b/7

ziyāde -55- [Ar.] fazla, çok.

z.+ dür 55a/4, 62b/21

z.+ ler 92a/8

z.+ si 83b/1

z.+ sin 60b/20, 62b/28, 74b/20, 76a/27

z. eyleyüp 118a/13

z. ider 118b/28

z. idi 51b/4

z. itmeye 69b/31, 95a/21

z. ḳıldı 84b/23

z. ḳıldılar 112b/2

z. ḳılmaġıla 60b/9, 72a/20

z. ḳılmaḳ 76a/16, 93b/28

z. ḳılmaḳda 90a/31

z. ḳılmayalar 116a/8

z. ḳılup 104b/17

z. ḳılur 112b/16, 90a/31

z. ola 89b/24, 98b/10

z. olmaya 66b/1

z. olmışdur 114a/31

z. olur 62b/18, 67a/26, 68b/28

z. virdük 55a/19

z. 102a/18, 111b/27, 118b/26, 61b/14, 63b/21, 64a/30, 65b/6, 66b/9, 68a/29, 70a/3, 71b/22, 76a/30, 80a/17, 80b/19, 80b/22,

87a/5, 92a/25, 93b/26, 93b/27, 94a/2, 94b/4, 95a/3

ziyāderaḳ -1- [Ar.+Tr.] (en, daha) fazla.

z. olsa 80a/2

Ziyād bin Mesken -1- [Ar.ö.i.] ?

Z. 120a/22

ziyān -11- [Far.] kayıp, zarar.

z.+ a uġradılar 52a/18

z.+ a virmekden 73b/2

z.+ a virüp 73b/3

z.+ a 79b/19

z.+ ı 113b/7

z. ider 95a/1

z. irişdüre 79b/18

z. irişdürmege 73a/5

z. 66a/13, 73a/22, 78a/8

ziyānkār -2- [Far.] zarar veren.

z.+ dur 57a/8

z. 55b/12

ziyānlu -1- [Far.+Tr.] zararlı.

z. olmaz 73a/27

Zī'l-Mecāz -1- [Ar.y.a.] İslâm'dan önce hac mevsiminde Mekke yakınlarında kurulan ünlü panayır.

Z. 71a/18

Ẕi'l-ḳa'de -1- [Ar.ö.i.] Hicrî yılın on birinci ayı, dört haram aydan biri.

Ẕ. 71a/1

ẓuhūr -2- [Ar.] meydana çıkma, görünme.

ẓ.+ a getürmekçün 59a/10

ẓ.+ a getürür 52a/2

ẓulm -40- [Ar.] eziyet, cefa; haksızlık, adaletsizlik.

ẓ.+ den 112a/10, 112a/23, 69b/29

ẓ.+ dur 107b/20

ẓ.+ ile 68a/2, 68b/13, 68b/21

ẓ.+ leri 69b/16

ẓ.+ lerinden 96b/30

ẓ. eylediler 112a/7, 116b/9, 87a/24

ẓ. eylemese 110a/29

ẓ. eylemeye 79b/30

ẓ. eylemeyesiz 94b/11

ẓ. eylemezler 115b/15

ẓ. eyleye 110a/31

ẓ. ideler 119a/3, 53b/20

ẓ. idesiz 81a/27

ẓ. idüp 113b/12, 116b/9, 59b/14, 69b/16, 71a/10

ẓ. itmekden 118a/28, 71a/12, 75b/12

ẓ. itmez 101a/3

ẓ. itmiş 81a/29

ẓ. itmişlerdi 116b/5

ẓ. itmişlerdür 113a/15

ẓ. itse 69b/26

ẓ. oluna 115b/8

ẓ. olunmaya 94b/11

ẓ. olunmayısar 94b/19

ẓ. olunmaz 102a/19

ẓ. 112a/12, 66b/11, 68b/16

ẓulmet -4- [Ar.] karanlık.

ẓ. 54b/10, 62a/19, 62a/21, 62a/23

ẓulümāt -5- [Ar.ç. **ẓulm**] eziyetler, cefalar; haksızlıklar, adaletsizlikler.

ẓ.+ ına 88a/27, 88a/28

ẓ.+ ından 88a/25

ẓ. 73b/17

zuʿm -1- [Ar.] boş inanç.

z.+ ınca 111b/20

żurenā -1- ?

ż. 55b/8

Zübeyde -1- [Ar.ö.i.] Abbâsî halifelerinden Hârûnü'r-reşîd'in hanımı, Emîn'in annesi. bkz. **Zübeyde bint Caʿfer.**

Z. 112b/24

Zübeyr -2- [Ar.ö.i.] Hz. Peygamber'in amcası.

Z. 107b/12, 120a/13

Zühre -3- [Ar.] Utârit'ten sonra güneşe en yakın gezegen, Çulpan, Venüs.

Z.+ nüñ 51b/19

Z. 51b/16, 51b/17

Zührī -1- [Ar.ö.i.] Tâbiî, hadisleri Emevî Halifesi Ömer b. Abdülazîz'in emriyle resmen tedvin eden âlim.

Z.+ den 102b/20

zümre -2- [Ar.] topluluk, grup, sınıf.

z.+ sinden 105a/25, 90a/17

ẕürriyet -8- [Ar.] nesil, soy sop, döl.

krş. **ẕürriyyet**.

ẕ.+ i 105a/7

ẕ.+ içün 92b/11

ẕ.+ imden 56a/6

z̲.+ inden 106a/11, 56a/6

z̲.+ ine 56b/2

z̲.+ leri 53b/28

z̲. 104a/27

z̲ürriyyet -16- [Ar.] nesil, soy sop, döl.

krş. **z̲ürriyet**.

z̲.+ i 103b/21, 104a/27, 91b/16

z̲.+ idür 104a/8

z̲.+ ile 103b/25

z̲.+ in 104a/29, 111a/19, 98a/6

z̲.+ inden 56b/29

z̲.+ leridür 57b/27

z̲.+ lerin 58a/11

z̲.+ ümüz 56b/30

z̲.+ ümüzüñ 56b/25

z̲.+ üñ 56a/9

z̲.+ üñden 56a/8

z̲. 74a/19

zü'l-intiḳām -1- "Allah güçlüdür, intikam alıcıdır."

z. 97b/21

SONUÇ

Bu çalışma, Gelibolulu Sürūrī Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā Bin Şaʿbān'ın "Tefsīrü'l-Ḳur'āni'l-ʿAẓīme" adlı eserinin inceleme, metin, dizin ve tıpkıbasımından oluşmaktadır. Sürūrī, eserine manzum bir girişle başladıktan sonra nesir türüyle devam etmiştir. Metnin temelini teşkil eden surelerin açıklamaları dipnota eklenmiştir. Müellif, metin içerisinde sadece sureler ve bu surelerin yorumlanmasıyla yetinmemiş, metni kıssalar ve dönemin âlimlerinin görüşleriyle destekleyerek anlatıma zenginlik katmıştır. Metindeki bazı sözcüklerin yazımında hatalar ve farklılıklar göze çarpmaktadır. Bir sözcüğün birden fazla yazım şeklini görmek mümkündür. Metnin temininde görülen bazı deformasyonlar nedeniyle okunamayan bölümler mevcuttur. Bu bölümler boş bırakılmıştır.

Metin inceleme ve sözlük çalışmamız sonucunda, bu eserin Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini yansıttığı tespit edilmiştir. Ayrıca Doğu Türkçesi özellikleri de karşımıza çıkar. Eser, aynı zamanda Kıpçak sahasına kaynak oluşturacak dil özelliklerine sahiptir.

KAYNAKÇA

ATA, Aysu., *Karahanlı Türkçesinde İlk Kur'an Tercümesi (Rylands Nüshası, Giriş-Metin-Notlar-Dizin)*, 2.baskı, Ankara, TDK Yay., 2013.

....., *Çağatay Türkçesinin İlk Devresi Harezm-Altın Ordu Türkçesi*, 2.baskı, Ankara, Ankara Üniversitesi Yay., 2016.

....., "Rylands Nüshası Satırarası Türkçe Kur'an Tercümesi'nde Hapax", *Türkoloji Dergisi*, 2012, S. 19, s. 1-12.

BAĞCI, Ali., *Muslihiddin Mustafa B. Şaban Sürûrî'nin Şerhu Merâhi'l-Ervâh Adlı Eserinin Edisyon Kritiği*, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2015.

BANGUOĞLU, Tahsin., *Türkçenin Grameri*, 9.baskı, Ankara, TDK Yay., 2011.

CANPOLAT, Mustafa., *Behcetü'l-Hadâik Fî Mev'izati'l-Halâik*, 1.baskı, Ankara, TDK Yay., 2018.

DEVELLİOĞLU, Ferit., *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, 28.baskı, Ankara, Aydın Kitabevi, 2011.

DİLÇİN, Cem., *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara, TDK Yay., 1983.

ELBİR, Bilal., *Sururi'nin Şerh-i Şebistan-ı Hayal'i-Metin-İnceleme*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İzmir, 2003.

GÜLEÇ, İsmail., "Gelibolulu Musluhiddin Sürûrî, Hayatı, Kişiliği, Eserleri ve Bahrü'l-Maârif İsimli Eseri", *Osmanlı Araştırmaları: The Journal of Ottoman Studies*, 2001, C. XXI, s. 211-236.

……..., "SÜRÛRÎ, Muslihuddin Mustafa", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, https://islamansiklopedisi.org.tr/sururi-muslihuddin-mustafa, 2021.

GÜLSEVİN, Gürer., *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, 4.baskı, Ankara, TDK Yay., 2017.

HASAN, Mohammed Salahaldeen Hasan., *Gelibolulu Surūrī Muṣlihi'd-dīn Muṣtafā Bin Ṣa'bān'ın "Tefsīrü'l-Ḳur'āni'l-'Aẓīme" Adlı Eseri (1B-50B Varakları Arası) (İnceleme-Metin-Dizin-Tıbkıbasım)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Dili Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020.

İNAN, Abdülkadir., *Makaleler ve İncelemeler cilt II,* Ankara, TTK Yay., 1991.

....., *Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Tercümeleri Üzerine Bir İnceleme*, 1.baskı, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., 1961.

KABAK, Rıdvan., *Gelibolulu Muslihuddîn Mustafa B. Şaban Sürûrî'nin Ravzu'r-Reyyâhîn Fî-Hikâyâti's-Sâlihîn Tercümesi Adlı Eseri (İnceleme-Metin)*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim dalı, Türk İslam Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2017.

KAHYA, Esin., "Sururi (Mustafa Muslihiddin B. Şaban)", *Belleten*, 2008, C. 72, s. 491-494.

KANAR, Mehmet., *Farsça-Türkçe Sözlük*, 2.baskı, İstanbul, Say Yay., 2010.

KORKMAZ, Zeynep., *Türkiye Türkçesinin Temeli: Oğuz Türkçesinin Gelişimi*, Ankara, TDK Yay., 2013.

Kubbealtı Lugatı, http://lugatim.com.

OKUR, Hüseyin., *Muslihiddin Mustafa B. Şaban Sürûrî'nin Şerhu'l-Misbah Adlı Eserinin Edisyon Kritiği*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Arap Dili ve Belagati Bilim Dalı, Sakarya, 2011.

ORTAÇ OĞUZ, Meral., *Sururi'nin Şerh-i Divân-ı Hafız'ı*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1998.

ÖZKAN, Mustafa., "Eski Anadolu Türkçesi Döneminde Ortaya Konan Kuran Tercümeleri Üzerine – I", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 2012, S.39, s. 115-159.

SAMİ, Şemsettin., *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul, Çağrı Yay., 2015.

ŞAHİN, Hatice., *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara, Akçağ Yay., 2003.

Tarama Sözlüğü, 4.baskı, Ankara, TDK Yay., 2009.

TİMURTAŞ, F.Kadri., "Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri", *Türkiyat Mecmuası*, 2010, C.18, s. 331-368.

TOGAN, Z.Velidi., "Londra ve Tahran'daki İslami Yazmalardan Bazılarına Dair", *İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi,* 1960, C. 3, s. 135-138.

TÖREN, Hatice., *Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Amme Cüzü Tefsiri I: Metin İnceleme-Tıpkıbasım*, İstanbul, Çantay Yay., 2007.

ÜNVER, Niyazi., *Gelibolulu Sürûrî ve Divanı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, 2010.

ÖZET

Gelibolulu Sürūrī Muṣliḥi'd-dīn Muṣtafā Bin Şaʿbān'ın "Tefsīrü'l- Ḳur'āni'l-ʿAẓīme" adlı eseri Arap harfleriyle kaleme alınmış bir tefsir kitabıdır. Eserin tek nüshası, İstanbul Nuruosmaniye Kütüphanesi 226/317, mikrofilm arşivi 4173'te kayıtlıdır. Eserin yazılış tarihi 18 Ocak 1570'tir. Bu çalışma, eserin 51a-120b varaklarının transkripsiyonlu metnini ve dizinini içermektedir. Metnin dil özellikleri inceleme kısmında ele alınmıştır.

Anahtar Sözcükler: Sürūrī Muṣliḥi'd-dīn Muṣtafā Bin Şaʿbān, Tefsīrü'l- Ḳur'āni'l-ʿAẓīme, İstanbul Nuruosmaniye Kütüphanesi, Kur'an Tefsiri.

ABSTRACT

Gallipoli Surūrī Muṣliḥi'd-dīn Muṣtafā Bin Shaʿbān's "Tefsīrü'l- Ḳur'āni'l-ʿAẓīme" is a interpretation book written in Arabic letters. The only copy of the work is registered in Istanbul Nuruosmaniye Library 226/317, mikrofilm archive at 4173. The book was written January 18, 1570. This work includes the transcribed text and index of 51a-120b sheets of the work. Language features of the text are discussed in the review section.

Key Words: Gallipoli Surūrī Muṣliḥi'd-dīn Muṣtafā Bin Shaʿbān's Tefsīrü'l- Ḳur'āni'l-ʿAẓīme, Istanbul Nuruosmaniye Library, Qur'an Commentary.

TIPKIBASIM

وارديي اولره سليمانوك حالندن صورديلر اولردخي كوركي اكري شيطون سليمانه واقعه سز هلاك اولدكوني
زيرا بردخي كرودز كه هيچ حركتي وحالتي سليمانه بلزحن بتوك تمام قصيه سني صن سوردسنده بيان اعشورك
اكا نظرا دك بوندن كرو تكرار حاجت دكل في الجمله چون اول شيطان بلديكه خلق كندويي بلد بلركه
سليمان دكلدر واردي نقدر سحر وارسه يا ازدي برد يوان ايليوب سليمانك تختي الندن دفن
ايلدي سليمانوك يوركن دكزه برغوب كندو قبضه سليمان دكز كنارنده كندويي كيجيلره خدمتنه
يتشمشدي كوندز اكي بالق ويروب اردي برن صاتوب اكمكا وبردي برسني يشرب بردي چون اول
كوندز بالق اوليوب كروكا حقن ويردلر برني صاندي وبرن كتوردوكه قرئن يا درده يشوره
چون بسم الله دي قرئني يا ردي اول بالق اچيلدن بورو كي چقه كلدي الله تعالا يه كمليد وب
الدي برمغنه كچردي اول مملكت حكومتي كروبرنه كلدي حكم ايلدي تا اكا دكشله عمري اخره بردي
وفات قلدي اول شيطان ادم صورتنده كلوب اول خلقه دديكه اكر لرسكوز كم سليمانوك علمي
بله سز كه بيله حكم ادردي شبو سنوك الننيي قروب كورك وارد لر اول كوسنك اكتيني قزدلر جوق
دفنلر چقردلر كورد لركه مجموع سحر كفر انلركه عالملردي واهل عقل ادي ددلر كيم حاشاكه بو سليمانك
علم اولا واول بويي يا زمش اولا دكلدر بو الا شيطان فعلدر تا انلركه سفيهلر جاهل لردي ددلر
كه بو سليمان علمدر واردلر اوكا متابعت قلد لر پس بو ايت حق تعالي اول حبيب محمد عليه السلام انلردي
سليمانك عذرن بلدر مكجون كه اكا يا وزطن انميا ر بو ردبكه واتبعوا ما تتلوا الشياطين على ملك
سليمان يعني بو يهود لر كتابلري حكمني بيانه اتوب وارد لر نه برغوب سليمان عصرنده اول
شياطينلر بزد قلدي سحر دفترلرنه متابعت قلد لر سليمان كافر اولمدي ليكن اول شياطينلر
كافر اولد يلر كه خلقه سحر اوكرتد لر بس بو ايت دلالت قلوركم ساحرلر كافر اولور ذيرا حق تعالي
سحر كفر ديو ذكر ايلدي وهم بو يوردبكه سليمان كافر اولمدي شياطينلر كافر اولدي اكر كفر
دكل مسئله دينيدكه ساحر اولمدي چون سحر كفر له تعبير قلدي بيان اولنديكه سحر كفر در صحيحا
كافر در دليل اكا كم عمر رضي الله عنه جن بن معاويه كه اميردي بتجي يا زوب كوندردكه قتل
بولسا كوز ساحرلري اولدورك كرك ازاولنسون كرك عورت اكر كافر اولمسه عمر رضي الله عنه
انوك قتلنه حكم ايميديي ودخي حق تعالي بيورديي وما انزل على الملكين ببابل هاروت
وماروت يعني بولردخي متابعت قلد لر اول اكي فرشتيه الهام اولنوب كوكل لرنه دشولر نسنيه
بابل ده لا يتيندكي بر هاروت وبر ماروندر ابن عباس رضي الله عنه بولروك قصه سيله روايت
اولنديكه آدم بيغامبردن صكره بو خلايق الله تعالي يه شرك ادب كفره دشدلر حق تعالي اي قيوب
پتلره طپدلر فرشتهلر اي كوردب صبر ادمد لر انلره بو زدعا لر قلد لر غيرتنه كلوب حق تعالي يه
ددلركه اي بزدن عصوز سن بو قولردكي كركلو صورتا فره بردب بولره كركلو نفسلر برق
ايلدك بولر سكا عاصي اولوب سني قودلر ابر غاطيد يلر بولري نه هلاك ايتمزسن حق تعالي اولره ددكم
بزبر قوم عذا بله هلاك ايتمز تا اول انلره بزرسول كوندر صبحه كه وارد انلري يا ول شدن بيغاد يك
امدي سزاچكوزدن اكي كوزاختيار ادب چقاروك تا كه انلري يره اندكر وارد وب اول قولري خسن

دلالت اردب شرلردن بيغلرا اول فرشتهلرا ايجارلرندن هاروت ايله ماروت جفرلرلرحق تعالي امرا ايدي انده بيره اندلر
اول خلقه امر معروف نهي منكر قلدلرلر زنا دن وادمرا ولدرمكدن وخمر ايچمكدن منع ايدرلر بوايشلر
اوندهره يوزندن برزمان طوبرب كلندلرلر واول عصرده بن عوذت واريديكه جميع عوذلردن حسنله
زياده ايديكي اول هاروت ماروت ايچي ايشدوب طوغرلرلر اكا واردلرلر اكا لطف خلق ادب كلجي قلدلرلر و
طلب ايتدكلرنده ايكي كله صحبتنه ايدرلر اوكلمه جمع اولا لرا اول عوذت دركيه بن بوكا رضا دير مزمرنا الكي كوزدن
ايشيمي يوته عبادت قلمايجه بولرلردركه بوايچون نسنه دكل بوغايت اولوا شدركه برالله تعالي يه
كافرا اولا ومذمومدلر كندلرندن برزمان كوبنوك اوذره كچدي طوبرب كرو كلدلرلر لطفله كروا كا كلجي قلوب كندلرو
دعوت قلدلرلر اولدركه البته شول يوته طعام يجه بن سني مطيع اولمز ديا كا طپاسني ياخود ايشمي دمي
اولدره سني ياخود ايشمو خمردن ايچاسني ايشمو اوچدن برلجا ايشلمه يجه بن سني صحبتنه رضا ويرمزم بولرلر
ايي ايشدوب دعوت قلدلرلركه بوا وچ ايشده بوخمر ايچمك ساير قدرلركه نرجا ايستغفار ايدوزچون ايي ايچدبلر
عقل انلردن رجوع قلدي ايچي اولدرلر لكه انلرك اول حالنه مطلع اولدي تاكه كسنسه خبر
ويرمميه واول عوذتله دخي زنا قلدلرلر واول يوته دخي طپدبلر حق تعالي اول هاروت وتله ماروت وفرشتهلر
ارا سندعي حجاب كوتردي فرشتهلر اولرك حالنه مطلع اولديلر تعجب قلوب بوكزاول تراهلنوك
حالني معذفه طوتدلرلر انلرو يحون استغفار ايه مشغول اولدلرلر اما خبرده كلمشكم اول عوذت
انلردن اسم اعظمي وكرندي ايچو نوكله كوكه اعدي حق تعالي اني بلدره دندي بعضلر ديرلركه
اول زهره بلدره اولدرعلي دن وابن عمردن بنوك اوزره روايت دخي قلوب لرا ما صحيح قولا اولدكه
اول زهره اول بدي بلدردن برسيدركه افلاك يردلدخي وقت اولدخي بله يردلدي بونجه
نسنلروك تقديرات ووجوده كلمكنوك اسبابلري اول بلدنلروك دوردندن قوبلمشدر هر
برنوك برنسنه اوزره حكم وسلطنت وارزهروك سلطنت رطوبتا وزره دركما اول عوذت
حق تعالي بلدره مثالنه دندي امرا ايدي كه طاموبه الي انبا انده عذاب ايدركه تكم اول صورتلري
دوكن قومدن كسنه باقي قلمدي كروهلاك اولدي وبوحالكم هاروته وماروته واقع اولدي ايشدن
بيغامبر عصريدي واروب اني شنيع طوتندلرلر تاكه انلروك صحبلرن حق تعالي دن دليو ويره چون
ادريس حق تعالي دن دلدي حق تعالي انلري دنيا عذابيله اخرت عذابيله منخير قلدي
اولردو يلركه اخرت عذابنوك نهايتي يوقدر واليم دخي قتلدر ديرلر كاطاقت كتورمز اما دنيا
عذاب منقطع اولوب اخره ايرردنيا مدتي قمامر اولملر غله بس دنيا عذابن اختيار قلدلرلركه اخرت
عذابندن خلاص بولا لرالتوب انلري يابيل فيوسندن باشلري اشغا اصاقيب عذابله مبتلا
قلدلرلر انا قيامتنه دكن ابليس لعين اول سحر دفترلرن النبا انلروك اتبلري قيندن فودي يهودلرلر واروب
اول دفترلردن سحر اوكرنلردي شكم حق تعالي اخبر ويردي وما يعلمان من احد حتى يقولا انما نحن فتنة
فلا تكفر فيتعلمون منهما ما يفرقون به بين المرء وزوجه وما هم بضارين به من احد الا
باذن الله ويتعلمون ما يضرهم ولا ينفعهم ولقد علموا لمن اشتريه ما له في الاخرة من
خلاق يعني اول هاروت وماروت هيچ برکسيه اول سحري بلدن منلردي تا دمينجه كه برفتنه

يعني ابتلا يجون وانمتحا يجون قونلمشدر كه ابتلا شمدي كفرله ايمان دن قونلدي حق برومله بوخلقوك
مؤمنلرن كافرلن تميز ايدوب ظهوره كتوردكم سكم بوسحري اوكرنكلي قبول ادب كتاب حكمي
ترك ايتسه كافرا اولور وهركم سحرا وكرنكلي ترك ادب كتاب حكمله عمل قلسه اول مؤمن اولور
بوسوزي كلنه دلردبعضلرا ني ترك ادب مؤمن اولردي وبعضلرا ني ترك اتيوب اوكرنمكه حريص
اولوب كافرا ولوردي انلرنعذبي ديرلردي كافرا ولمايوب اوكرنمكي ترك ايتانلرعنادا دردي
زيرا اولر فرشتهلردي رواكورمزلردكه كسيه كفرا وكرديكلرا ما اول سحروك كيفيتين اولره بيان
قلورلردي دخي اوكرعلدن منع ادرلردي شوتجلين كه بركشي كلوب بركشيه ددبكم زنا قدر
واوغرلق ندر تجا بلدرا ولدخي اكا وصف ادب بلدردي دخي ددبكم بوا شلر حرام در زنهار بولرا
اشلمكا يلتمه اولكله ترك ادر مؤمن اولوا ولكله ترك اتمزا شلركافرا ولور بس اول يهودلرلر وارب
اولردن اوكرنورلردي شول نسنه يكه اكي حلال اراسنده ايرلمقا سبابا ولورلر وارب بغلرلردكه حلاله
قتنه وارمزدي دخي بنوك كبي سحرلركه واز بوفتنلره سببا ولورا ما ساحرلر سحر بله هيچ برکسيه
ضرر ايرشدرمزلر حق تعالي ارادتي ولما يجه الا ماركه اول اكا منذرا ولا اول سحرك اكا اثري ولا بولر
اوكرنورلر شول نسنه كه اني دنيده انلره ضرري وازواخرتده دخي اولره منفعتي ادسزدكلدنيده
اچندده شول كمسلركه سحري اختيار قلدلرلر الله كتابا وذره انلروك نصيب يوقدر اخرتده بوندن
اترو بوبودي حق تعالي كه ولبئس ما شروا به انفسهم لو كانوا يعلمون يعني نه يوزنسنه اختيار
قلدلركندونسنلرا تكله اول سحر دزا الله تعالي كتابني قولرا نبيالري سنتلرني ترك ايدبلر اكر
بللردكه نه زيانه اوغرلرا اول حالدن دونلردي ليكن حالدن خبردار دكلردكا ردركه سوال ادرلر
سكه اول كمسه ايتدكه حقيقت بللدلرلر ديوذكر ايلدي بوندن اكر بلسلردي ذكر ايلدي يعني بللرلردماك
اولورلر بس بولمك وبلممك اكسي بله بتشي جمع اولا جواب بودركه بلمزلر ليكن بللدكلرنوك منفعتي
بوق زيرا هر عالم كه بللدكله عمل اتميه اول حقيقت عالم اولمز زيرا بوعلم اوكرنمك منفعتيچون دكلدر مجتله
اول علم مقتضا سنجه عمل قلميه كاتنه بلماميش كبي اولورشوكا بكندركه برکشي صنعت اوكرنه اشلبيب
كسب ايلمكچون كه اكا سبب معيشتنه برفايده اولا دنيوا وكرندي ما اشلمز معطل يورركاتنه هيچ اوكرنمامش
كبي اولورلر بولردخي بللدكلري ايچليندركه حقيقت بلسلرالله تعالي كتابن قيوب اول سحري اختيار
قلميلردي ودخي حق تعالي بيوردركه ولو انهم امنوا واتقوا لمثوبة من عند الله خير لو كانوا
يعلمون يعني اكر يهود لرا يمان كتورب الله تعالي يه تصديق ايتسلرا ول سحره اعتماد قلمسدن
صقينسلرالله تعالي قتنده اولره ثواب خير لويدي اكر بلسلر وليكن بلمزلردخي حق تعالي بيوردي يكه
يا ايها الذين امنوا لا تقولوا راعنا وقولوا انظرنا واسمعوا وللكافرين عذاب اليم يعني انلركه
الله تعالي يه برللرلر ورسولكر جكللرلر زنهار راعنادمك يعني مسلما نلر رسوله عليه السلام كلورلر
ادي درلردكه يارسول الله راعنا بنوك معنيسي عرب دلنجه ارشمك لكوكي بندن بكا طوت سوزيمي
دكل ايله حالوم اكلا ديمك اولورا ما يهود لردلنجه انوك معنيسي سوكمك اولورچون يهود ايسلما نلردن

بو كلمجه اشبو لردي بيانلره خوش كلوب دللردي بز محمد همیشه کزلو یوزده شکرلك شهدي بيانلره سوكرن
زيرا رسول قتنه كلمك عليه السلام انلردخي مسلما نلر كبي راعنا يا رسول الله دللردي مسلمانلرك
مرادي يا يروغدي بزكم دللك امّا بولوك مقصودي سوكمكدي بولندن اترودي بي حق تعالي كه اي
مومنلر رسول قتنه كلوب راعنا دمك ايدك كه بزه نظر ايله يا رسول الله سزه بويرلن تسنيه
مطيع اولك كه حاصل كوذ جنتا ولاكافرلره خوذ عذاب اليم وارودخي بويوردكم ما يود الذين كفروا
من اهل الكتاب ولا المشركين ان ينزل عليكم من خير من ربكم والله يختص برحمته من يشاء
والله ذو الفضل العظيم يعني سوء مزلر رسولكم مسلركم مدينه يهود لردد خي اهل نجران نصارلردد
خي عربوك مشركلردكه رسولكوز افترينه وحي انذرله دخي شرايع اسلام بيان اولنه زيرا بولسه
كافرلردد اني سوزلركه خلايق كلي كافر اولالر سزدخي انلره برابر اولاسز حق تعالي خبر ويردكم ايشته
انلروك مرادنجه اولمزا الله تعالي مخصوص قلوذ ثبوت ورسالتي كمه دلرسه اكا وير راكا اهل
اولان اول بلوذ دين اسلاره اكا اكرام قلوركه الله تعالي اولوفضل اسندوعطا سي بولدر
ودخي بيوردكم ما ننسخ من اية او ننسها نات بخير منها او مثلها الم تعلم ان الله على
كل شيء قدير يعني حق تعالي ايدوذ بز برايت نسخ ادب حكمن ايطال قلمزيا برايت كندولفظني
ثابت قلوبا نوكله عمل قلمغي ترك اتمزز الا اندن بلوك يا انوك برابري يعني منفعتلرنده بزنه بر
دخي كيوزرزاندن اني ترك ادب نسخ ايدرز بعضلردد لوكم برايت نسخ اولوب بالكليه كتوره لمك
دوادكلدر اندكدن صكره ليكن علم اهلنك اكثر دمشلركم دوادرشوندن كه امر نهي اولا دخي وعد
وعيدا ولا ليكن قصصدن واخبار دده نسخ اولمق جايز دكلدر زيرا اول بزدن خبر ويروب صكره
بزدن اولودخي ويرجاك اول اول كيسي يالان اولمق لازم كلور حق تعالي كلامنده خوذ يالان اولمق
دوادكلدر بلمز مسين كه يا محمد حق تعالي سنه دلرسه فادرد قدرتي يتر كمين دلرسه ناسخ قتلاه
وكمين دلرسه منسوخ قتله بولندن صكره كروبويوردكه الم تعلم ان الله له ملك السموات والارض
وما لكم من دون الله من ولي ولا نصير يعني سن بلمز مسنكله يا محمد بلده سني يرلركوكلر حق تعالا نوك
خاص ملكيدركمسنوك اندن تركيني بوقدر بزده كوكلدن نجه دلرسه اشلوحكم نوكلدركاه بزدن اولوحكم ايدر
كاه بزدن اولودخي امر ادر بوقوللره نه نسنه مصلحتلرينه نسنه مفسدتركين اول بيلوذ
كمين ثابت قلورکمين نسخ ادب ترك ادر امّا اول يهود لرتكري دشمنلري بوايت نسخ اولوب حكم
باطل اولدوغنه انكار ادرلرا اولدقتله قبله قدس طرفندن كعبه جهتنه دوندرلدي اول
يهود لردركه اكراول اولقبله حقدسه نيچون اندن دندكوزا كحق بوشهدي دندي
كوزسه شهيد يدك خوذ باطل اوزره اولمش سزبو نسنلري اولره بوشتر يعت لرده صواب كورمزلردي
كه برايت حكملر عملادده طوردركن انوك حكم باطل اولا برايت دخي كله بوكزا نوكله عمل ايدرلر زيرا
دبرلركه اول غلطا غش راست حكم اتمامش صكره اول حكم كرودندرودبوخود الله تعالي حقنده
دوادكلدر بزاولره جواب بيدرز كه الله تعالي اشبو سنده مدبردر نجه دلرسه اشلو بنكم بوخلق بوعكن
وار قلدي كروبوقي يالرا ولدرا اندن صكره كرودركور دهن برا شبو سنده بنجه حكمنلر وار لبس بو

امرندہ دخي روادركه بزدن اول دخي حكم نازل اده نسكم توريت نازل اولمدن كه موسي شريعتيدن عليه
السلام كلوب اندن اول وكي شريعتي نسخ ايلدي يا اندن صكره انجيل اينوب موسي شريعتين نسخ
ايلدي يا اندن صكره محمد عليه السلام قرآن كلوب كندودن اول وكي شريعتلري يا الله تعالي دللركي
انده ثابت قلدي حكم توحيد واخبار قصص ركب وبعضي بوامتنه تيسير اولمايجون امرنده
نهينده تبديل تغيير قلدي زيرا هر عصرده صلاح نيله اولورسه اول وقتده اول عصرهم موافق
حكم نازل ادركم حلق انوكله صلاح بولا لوحكيم مطلقدر هر اشلوك صواب نصلاحن اول بيلوذ
نه اشلوسه حكمتينه موافق اشلر بوندن اترو بويوردكه سكن بلمرسين يا محمد كه يرلركوكلر
الله تعالي نوك خاص ملكيدر بوخلقك حاللرن اول بلركك بلودركم هر وقتده بولوك صلاحي بيلدر
بس اول ناسخه منسوخه ايمان اولمزلره وعيد قلوب بويوردكه دياك سزانكزادك كه يارن
قيامت كونيده سزوك برتقين دوستلوز بولمياكه سزه منفعتي طوقونه يا برياردخي بولمه
الله تعالادن غيركه سزدن حق تعالي نك عذابلرن منع اده ودخي بويوردكم ام تريدون ان تسئلوا
رسولكم كما سئل موسي من قبل ومن يتبدل الكفر بالايمان فقد ضل سواء السبيل
بوآيتوك سبب نزولي بويديكم قريش كافرلري دربلوب كلدلر ابوجهل لعين دخي بلهلر لرسنك
دللركه يا محمد كوجاك رسولسك بوصفاي بزه التون ايله دخي بومكه نك برني بزه كيكلدي
ويرو بزدخي دللرلكم بزوم كوزوم دن بردهء كلدر تا كه الله تعالي اشكاره كورو حق تعالي
بوايتله رب بيوردكه يعني دللرمسزكه سز دخي رسولكوزه دليا سز رسول موسي قوم موسادن
دللركه يا محمد كوجاك رسولسك بوصفاي بزه التون ايله دخي بومكه نك برني بزه كيكلدي
ويرو بزدخي دللرلكم بزوم كوزوم دن بردهء كلدر تا كه الله تعالي اشكاره كوسترسين هر كسكم
ايمان كفره دكشرسه ايمان اوزره كفر اختيار قلسه بدلهستي اول هدايت بولنوك اوزرسن
ارعش اولور بولي دد ولكي اندن اترودركه رسول عليه السلام بونجه معجزه لركوسترو ب رسالتن
اثبات قلدقدن صكره كروبنوك كبي سؤالر قلمق كفردرودخي حق تعالي بيوردي كه ودكثير
من اهل الكتاب لو يردونكم من بعد ايمانكم كفارا حسدا من عند انفسهم من بعد ما تبين
لهم الحق فاعفوا واصفحوا حتى ياتي الله بامره ان الله على كل شيء قدير بنوك دخي سبب نزول
بويديكه احاد عن سند مسلما نلره اتهام واقع اولدي رسولك مبارك دشي اوبنه زخم
دار اولدي اصحابدن خيلي كشي شهيد اولدلر انجي كوريا اول يهود لر مسلما نلره دد لركه كوزدكزمز
اول محمد اويدغلوزجون سزه نه ارشدي كرسز حق امزه اولسكوز بو يلجي اولوزدكز كلوك
بزوم دديمزه دونك كه سزه خير لودز بس حق تعالي لوايت الله رب بيوردكه بوا هل كتابدن
چوقلرا رزوادب اني دللركه كاشكا سزي ايمانه كلدكوكزدن صكره مركوكفر دندلر لودي
كه اول سوزلري سزه خير صنوب سويلمز لرلكه كوكلرنده خيانت ادب كندوحسد لوندن
سويلرلر حق انلره ظاهر اولدقدن صكره نه ترايتي چندن محمد قولنده صادق ايدغي وانوك
دينه حقدغي انلره بيان اولنديدي هله سزانلروك اول بوزخلقلرنه بقمك اول سوزلرندن اعراض
ادوك تا اكا دكنكه الله تعالي دن سزه امر كلوب انلره وكله قتالايدن سزكندولري يا الله رب ما الذين

الاسزا اولنلرون قولون اسهيرادب كندكوزه خدمتكارادلسزن الله تعالى نبيه دلرسه قادردر مسلمانلر
نصرتادب كافرلرك اولدوك الندن هلاك قيلابسن بوقصيته دخي هنوز قبال ايتمزدن اولكندي اوكونجون
قوك تركاداك ديوامر ايلدي بوندن صكره بيورديكه واقيموا الصلوة واتوا الزكوة وما تقدموا لانفسكم
من خير تجدوه عند الله ان الله بما تعملون بصير يعني نمازوك فرضيتنه اقرارادك واني وقتيله
ادا ادب ركوعلرون وسجودلرن وقيامالرن خشوعله وحضورله كوكلك رعايت قلوب بزلوبزيه
كتمدك واوزكوزه دخي مالكوندن هرجنسدن اولوسه مستحقنه چقرب ويروك وبلوك كه كندو
الكوزله اولصدقه لركوندن وكوكلوعمل لردن نكه قلوب سزدن الروا خرته كوندره سز حميني الله
تعالى قتنده صقلمش حاضر بلورسز وانوك عوضلرون الكسرسزكه ذرة قدر اندن ضايع اولسز
دكل بنكم كوكدن اين كنانلوك بعضيسنه يازلمشدر كه يا ادم اوغلني كنجوكي خزينكي بنوم قومدم
اينلكه اوغرا الجي رشمز اودكلوب كوبندن رمزوطوردغ يردن فساده وازمزا كسوكسوز حاضر بولسز
شول وقتيكه اكا قتي احتياجكز اولا الله تعالى سزوك اعمال كركوزه مطلع درونه قلدغكزي بلورا كا
مجازات قلورا كوخيرسه خير وكرشرسه شر وبوندن صكره كرواول يهود لروك محال سوزلرندن
خبر ويروب بيوردي وقالوا لن يدخل الجنة الا من كان هودا او نصارى تلك اماني هم قل هاتوا
برهانكم ان كنتم صادقين يعني يهود لردن خي نصارى لردن كه جنته كرمز لر الا شو كسلر كروز
كه انلر يهودي اولا لر ونصاري لردر لركه نصرانى اولنلر كروز لر حق تعالى انلروك سوزلرن رد ادوب
بيورركه ايت يا محمد اول نصاريا يله يهود لره كه اكر بوسوزده كرچكسه كوز كتورك حجتكوزي
تورتيدن انجيلدن كه سزه الله لدي كورا لوم حجتسوز دعوي مقبول اولنمز بولروك حجتلرك
يوق امتا برباطل قروامولر يله كه اومرلر بوخود اولما يعني محال لدر بوا يتدن دخي وعيد تحذير دن
شول كمسلر كه طاموعمللرن اشليوب وچماق اومالرن طالمالر عوانلر كب دخي وزير لوبكلر كب كه
نكري قولارنه اسير كميوب حيف ظلم ادلر ودخي مفسد لر فاسقلر واوغدعن طتمز عالملر كبي
ورشوت الوب ميللره حكم ادن قاضيلر كب دخي بولره بكرزوار شول ريا وزينت قيله عمل ادن صوفيلر
كب كه اجي طاشنه مخالف اولا ودخي حق تعالى بيوردي كه بلى من اسلم وجهه لله وهو محسن
فله اجره عند ربه فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون يعني حق تعالى ايدر جنته نه يهودي
كروزنه نصراني كروزبلكه اوچاغه شول كمسلر كروزكه انلر دينلرين الله تعالى رضا سيجون
خالص قلديلر الله تعالى قتنده مقبول اولن دين طوتدلر كه دين اسلام ذر محمد عليه السلام
ايمان كتوروب انوك حكمنه يدلر ودخي عمل لرني كركلو قلجي اولر الر اجر ثواب ربلري قتنده انلره
حاصل ور جنتا جنده دخي انلره عذاب قورقسي اوجق دكل شول وقتيكه كافرلر عذاب قورقسنده
اولا لر ودخي حزن غصته اولميانه اوكلرنده كي عقبالري چون نه صوكلرنده قالان ذرتيلر چون
دكلندن امن اجنده اولا لر ودخي دمشلركه فوز قوياريز اوچ درلو ذر بري طاموده ايدي
قلمق قورقسي وار ايمانله كيدن مؤمنلر كلي اولا بد قورقسندن امين ذر وبرد خي عذاب
قورقسندركه عاصيلر كنا هلري مقداري چكلر دخي صوكي اول عذاب منقطع اولوب كروجنته

كيرر

كيرر

اولمزدن اوك توبه قلنلر امين اولالر وبرقورقي دخي خلاصله
اولمزدن اوك توبه قلنلر امين اولالر وبرقورقي دخي محشرده طوعرب حساب قلمق قورقسي
دنيده محسن اولنلر دخي اول قورقودن امين اولالر محسنلر دخي اولذركه هر وقتده وهر
حالده الله تعالى بي حاضر كوروب انوك رضاسيله اولمدخي شاردن ارا قالا لر وطاعتلرون ر
عيادتلرن اني كوزه طوعرب شليلر ودخي بوندن صكره اول يهود له نصاري نوك اخلاقلرن
بيان ادب بيوردي كه وقالت اليهود ليست النصارى على شيء وقالت النصارى ليست اليهود
على شيء وهم يتلون الكتاب كذلك قال الذين لا يعلمون مثل قولهم فالله يحكم بينهم
يوم القيمة فيما كانوا فيه يختلفون يعني حجران نصرانلر نوك انجيلري كاوب مدينه نك
يهود لرله منازعه قلدلر هر بري دخي بري كفره نسبت ادب كندويه حقا ثبات ادب
يهود لر جماعت دخي لركه بوقوم نصاري دينلرنده هيچ برا عتبارادجاك نسنه دكل حق دين
خود بزومنلرحال بودركم بوراكي طايفه نك دخي كتابلري وارا وقوملر اكراكا نظر قلسالر اولره حق
تتمز ظاهرا ولوردي اختلاف حاجتا ولمزدي ليس كتابلرك تيوب بوا ختلاف فاد شدكلري كندو
لروك ضلالتلرنه دليل درابن عباس رضي الله عنه اكراول كي طايفه اول سوزلري اوزره اند
اچسلركه بزبر نوك دينني باطل درديو حكم ايلالر اكسي دخي سوزلرندن كرچكلري هيچ بري اندي
اوزره حديث اولمزدي زيرا كسي دخي باطل دين حقه مخالفدي ودخي انلركم مشركلر كافردور
كيمن امتدن وبوامتدن انلروك كتاب بوقدر اولر دخي بولر دكلدين دزلركه جنته كرمز الا
شول كمسلر كوزلركه انلر بزوم دينمز افنرينه درابر قلركلي باطلدر بس حق تعالى يارن قيامت
كوننده بوديندا اختلاف قلنلروك ارا سنده حكم ايليا بولره كوسترم عيان كوا جماعه كرمكا قتيمي
دين اهل مستحقدر وحقيقت بلكه دين اسلامدن غير دين حق ومرضي يوغمش الله تعالى
قتنده كلسنوك اميد لري دينلرله خلاص بولمقدن منقطع اولاهلا كلاك لري ظاهر اولاو
دخي بيوردركم ومن اظلم ممن منع مساجد الله ان يذكر فيها اسمه وسعى في خرابها اولئك ما كان
لهم ان يدخلوها الا خائفين لهم في الدنيا خزي ولهم في الاخرة عذاب عظيم بوايت اول
طاطوس ابن اسفسيانوس رومي حضتده نازل اولديكه بيتا لمقدس يقوب خراب ايلدي تقدر
مرداز جيفلر وارسه كنوب مسجدا قصي اجنه برقدي شويله خراب يندي تاكاكه كنكله عمر
خليفه اولدي امرايدي مسلمانلره كه اكي كروعادت قلدلر بس حق تعالى اندن اترو بيوردي كه
اولا كفراجنك اندن اشدرك كم حق تعالى نوك مسجد لري يقاخراب قلا تكري قولارن انوك
اجنك الله تعالى اذلرن ذكر اد باكا عبادت قلمقدن منع اده هيچ اندن قتي ظالم وكافر اولميا
واول مسجد عمارت اولدقدن صكره يوقدر اول رومیلره كه اكاكره لر الا اغرلين قورقوبله كه اكر
طيوبحق اولرسه اولدوره لر ودخي وارد اول رومیلره دنيده رسوايلق وفضاحتا ول اوج
اولوشهر لري فتح اولنوب كندولر هلاك اولمغله بري قسطنطنيه بري عموريه وبري اورمنيه
واخرتده دخي انلره عذاب عظيم وار جهنم اجنك امتا اكثر علما دمشلركه بوايت عامدر جميع كفارلر

حقتدن كه كفر اوزره اولمش اولكيمسه يه كافر اولمسلمانلر اراجيع كافر اولمسلمانلر له متابعت ايدوب اولكيمسه
نمازلرندن منع اده اولمزبرابرنده هيچ مسلمانلر مسجد قلنمشدر بس معنى بويله اولنكه شوندن
ظالملرق كه اولاكه ملتيا سلامه مخالفت قيلان اولمسه اولكيمسه انلرى نرده اولمسه الله ذكر ايدوب عبادت
قيلمقدن منع ايليه ليس بوحكم عمومى اجتدن بله داخلدر شول ظالملركه مسلمانلرنى دين دعوى
قيلوب اركرك عالم اولسون كرك جاهل كتدولرى حق تعالى ذكر اتمكلرندن مسلمانلرى حق منع
ايدوب قمكلرى حق تعالى بيورمشدركه ولله المشرق والمغرب فاينما تولوا فثم وجه الله ان الله
واسع عليم بوآيتك حق سبب نزولندن اختلاف قيلدى ابن عباسدن رضى الله عنهما ايله
روايت قيلندكه رسولك اصحابندن عليه السلام برجماعت سفره چقشلرى انلره دمان
ركب بلوت واقع اولوب فركولتى قيلدى بيله بلمدكلرى جهتدن تحرى ايدوب طشلو طوشنه قلدكلرى
كمين مشرقه كمى مغربه قيلدى چون كونش طوغدى اولظلمات كتوردى اولره ظاهر اولدى كه قبلهء
سهو اغشلر چونكه رسول قتنه كلدى اولحالدن سؤال قيلدى حق تعالى بوآيتى انزل ايدوب بيورديكه
مغرب مشرق جميع الله تعالى نكدر هرنه جهتكه يونلسه نماز قيلاسز الله تعالى رضاسى اندهدر زيرا وجه
اول يكادر بر يكا مخصوص دكل بعضلرو دمشلركه بوآيت حكمى نسخ اولنمشدر قول وجهك شطره
كه كلمسه ردا بعضلرو دلركه بو منسوخ دكل حكمى ثابتدر زيرا تطوعات حقتدن نازل اولمشدر
ابن عمردن روايتدركه رسول مكه دن كلوركن دوسيى اوزرنده هر قنچى يكا يونلسه تطوع قيلوردى
ابن عمره صورد يلر اولاندن بوآيتا وقدى دخى دديلر بوآيت بونسان حقتدن انزل اولمشدر روايت
اخرندن بيورديكم الله تعالى واسع دركه عليم دركه يعنى جود بولدركه آز نسيى قبول ايدوب چوق
عطا اوبردخى سرزوك نماز لركودنجه قلدكرى يلوركه سزوك نيتكوردده صدقكزه اخلاص
كوره قبول ادوب ثواب ويرر اما بوكوفيجن حكمه مناسب بوندن معنى بودركه الله واسع عليمدر
سزوك بوامركوردده طار لغتدن كرى يلوركه سزه شريعتى امر لرن كيك قلى ويرر تا نجه
دلر سكوز اكا طاقتكوز يتدكجه عبادت ايدن سز تكليفا ولميه ودخى بيورديكم وقالوا اتخذ الله ولدا
سبحانه بل له ما في السموات والارض كل له قانتون يعنى اول يهود لرده دلركم عزير ابن الله دركم
ونصرانيلرده دلركم عيسى ابن الله دركم مشركلرده دلركم فرشتلر الله نكدر بنوك قولريدر حق تعالى منزهدر
ويوجه دربو نسندنكه اولرده زلر بكه بزلر اهل وكولر اهل كلى انوك قولريدركه هپ اكا مطيع اولب
عبوديتنه اقرار اده زلر اكرچه بولفظ عام در بونلر خاصدر زيرا طاعته اجابت قلوب قولغا
اقرار اده نلر مؤمنلرده زلر انجق وبعضلرده دلركم بنوك معنيسى دمكدر اولوركم الله تعالى بنوك صنعى زلرى
وبر لكنوك طاعتلرى وربوبيتنوك دليللرى كوكلر يرلر اجتدن ظاهر در وكل خلق اكا معنى يونلدن
مطيع در كوجلرى يتمز كه كندوى خلقتلرن تبديل تغيير قيلاز لر يعنى برارده لكه كندوى عورت ايدن
يا عورت كندوى اراده يا يكيلت كندوى قوجا اده يا قوجا كندوى يكيلاده يا قيسى بولندن قياس
ايليه كوهيچ برنوك بواشلاطاقتى يتمز چارناچار كندوحالندن اكا تسليم ودرد دخى حق تعالى بيورديكه
بديع السموات والارض واذا قضى امرا فانما يقول له كن فيكون يعنى الله تعالى يرلرى كوكلرى هيچ

يوغكن وانرقبلجه دكوانوك مثلى هيچ يارد لماشدى يكه اكا بكزر يارديدى وكمسنه طاقتى يتمز
برتمدى شول بدعتا هلنه دخى مبتدع ددكلرى يوندن انرودركه برسنه دركه انلردن اولك
هيچ صحابيدن وتابعيندن برسنه اولرا شلدكن اشلمديكه انلردخى اكا كوره اشليلردخى حق
تعالى بجمن دلسكم برسنيى يارده اكا اول وراول دخى اولربوا ول دمك دخى زياده درزيرا بو
كاف نوكه كن دمكدر بوندن دخى حق تعالى منزهدر بلكه بجمن برسنيى برعق دلسه همان دللدين
اولوزنكم سن طتمق ويورمك دلسك اولوكه طوت دمدن وايا غكا بوردمدن بورزسن طورزسن
حق تعالى نك برتمغلغن دخى اندن قياس ايلكل اما اول اول دبيجك اولردكى سكاسوز اكلتماغ
چوندكه بلسن اكليا سن انوك برجاك برتماغنوك حدى مقدارى نقدردر بعضلرو دلر بوآيت
نحران الجسنوك حقتده نازل اولدى كه سيدلوعاقبلردخى بولروك غيرى كلوب رسوله عليه
السلام ددىلركه هيچ برمخلوق وارمكم انا سوز وجوده كله اول وقت بوآيتا نلر ايله حق تعالى
تجمن برتمغ دلسه اولدرهمان اولوزنكم مزعم اوغلى عيسايى برتدى عليه السلام انا سوزردخى
حق تعالى بيورديكم وقال الذين لا يعلمون لولا يكلمنا الله او تاتينا اية كذلك قال الذين من قبلهم
مثل قولهم تشابهت قلوبهم قد بينا الآيات لقوم يوقنون يعنى شولركه جاهل لردر حق تعالى انك
برلكندن خبرلرى يوق درلركه بجون حق تعالى برزه سوبلمزكه خبر ويره سن انوك حق رسولسين
يا خود برعلامت بجون الله مزكه سنوك نبوتنك برزه ظاهر اولا الله تعالى ايدر بولردن الروكى يهود لر
دخى موساى عليه السلام بولنرجلين ودلردكه الله تعالى بى برزه اشكاره كوسترسولروك كوكللرى دخى
قبلقده وكمزده انلروك كوكلنه بكزردى وسوزلرى دخى انكره مشابه اولدى بنكم كوكللرى مشابه
اولدى بلكه بستى برقوريه اجتك سنوك نعتوكى وصفاتوكى بيان قلدق كم سن حق رسولسين وجميع
بيغامبرلره نقدر معجزه ويردك سكا ويردك دخى زياده ويردك كه قمونك اوزرنه فصيلنوك
ظاهر اولا بوامركه كلمرا اول قومركم انلروك عقل وتميز واركه نوريه اهلنوك مؤمنلرى درالله تعالى ايه
يقين لرى وار ودخى بيورديكه انا ارسلناك بالحق بشيرا ونذيرا ولا تسئل عن اصحاب الجحيم يعنى
يا محمد بلكه بستى برسنيى كوندردك قرآنله تاكه سن حقى بيان ايدن سن وحقدن يكا دعوت قيلاسن
مؤمنلره بشير اولوب جنتله بشارت قيلاسن وكافرلره نذير اولوب عذابله قورقوده سن تجمن سن
بواشى برنه كتورب وحى بولره دكورسن بوندن صكره انلركه اشليلر اولجحيم اهلندن اترسن
سؤال اولنجق دكلسن ودخى حق تعالى بيورديكه ولن ترضى عنك اليهود ولا النصارى حتى تتبع
ملتهم قل ان هدى الله هو الهدى ولئن اتبعت اهواءهم بعد الذى جاءك من العلم مالك من الله
من ولى ولا نصير يعنى مدينه نوك يهودلرى وبجرانوك نصرانيلرى سندن راضى اولوب خشنوده
اولمزلر تاكه سن انلروك دينلرينه متابعت قيلمانجه سن انلروك سوزلرينه اعتبار قيلوب عوتلرينه

دخي ايلمك ودخي اوديرن بولمك وحاجت وقتنده استنجا قلمق وقولتوغن ارغمق ودخي درتغار بن كسمك ابرهيم عليه السلام بوكلمسنه وفا قلوب تمام يرينه كتورمكي حق تعالى اكا وحي قيلدي كه يا ابرهيم بن سني بوخلقه امام مقتدي قيلم كه جميع سكا اقتدا قيلالر بوندن اترو دخي كه هيچ برملت بوقدر اول ابرهيم سوميه وبوسوركه دليل واذكه كشي اولوقمر تبسنه ايرشمز الا رحمتله ونعمتي قهر ايمكله چون حق تعالى ابرهيم امام قلوب مقتدي قلدي اولكا عايت خوش كلوب ارزو قلدي كه درتبتدن دخي امام اولادعا قلوب ديدي كه الهي بوقمر درتبتدن دخي امام ملر قيلي وبركم انلره دخي بوملق اقتدا قيلالر حق تعالى اكا خبر ويردي كه بوقمر رحمتم وعهدم ظالملره وكا قوله ابرشمز يعني سنوك درتبتدن بعضلسي كافر اولسر لر كافر اولنلر خود امام اولمغه لايق اولمز امانا بعضي درتبتوك حقنده دعا مقبول الدركه اول خاصل اولا ودخي حق تعالى بيورديكم واذ جعلنا البيت مثابة للناس وامنا واتخذوا من مقام ابرهيم مصلى يعني كعبه بزبو خلايقه دوشب وارجق بر قلدق كه هر يل هر طرفدن اكا زيارته وره لر اما هيچ انده حاجتلري وارزولري تمام اولوب كتميلر بلكه تعدد زيارتنه هيچ دخي شوق لري يوقدن كسلميه دخي اول كعبه بر مكان امن قلدق هركم وارسه اكا التجا اده دكلي فوقدوغندن امين اولا اركي هيچ ادم اولده دخي كورسه بوندن اترو دوقي لركه اكر بركمسنيه قصاص واجب اولسه وارسه حرمه كيرسه اول حرمدن چيقندن قصاص اولنمايه بنجلين ابن عمردن دخي روايت اولنمشدر كه بيورديكه انا مر عمر اولدرن حرمدن چيقندن بولسم هيچ اني اترو دوعي بر دن دخي ديمادم عرميادم بن انوك كب قصاص واجب اولمش كشي انده كورسه حكم بودركم اكا بيعك دن اجكدن وهيچ برحاجتندن نسنه ويرميلر تاكه ضرورت واقع اولوب كلوب حرمدن چقا اده طوتوب قصاص اولور ودخي برا وقچا كلوب حرمه كرسه اجي دخي اولمق حرام اولن مادامكه حرمدن چقنده دور زيرا اولدخي اكا كري محكله امين اولور ودخي حق تعالى بيورديكه ابرهيم مقامي مصلى اديتوك كه انده نماز قلاسن بو امر دخي شول وقتدركه رسول عليه السلام مكه فتح ادوب كعبه طواف قلديكه طواف دن فارغ اولوب ابرهيم مقامنه كلدي ديديكه اشبو بزوم اتموز ابرهيم مقامدر عمر رضي الله عنه ديديكه يا رسول الله بزبو مقام مصلى ادنمي الوم حق تعالى بو ايتي انده بيورديكه سز ابرهيم مقامدن مصلى ادنوك ودخي بيورديكم وعهدنا الى ابرهيم واسمعيل ان طهرا بيتي للطائفين والعاكفين والركع السجود يعني بز ابرهيم واسمعيل عليهما السلام وصيت قلوب بيورديكه بوم اوي بتلوب تجاستدن ودخي غيرندن پاك ادوب اول ارقدن كلوب طواف ادجي قوللر محجون ودخي مكه اهلندن انده مقام طوتوب طورن قوللر محجون اردي ويره دخي انلر محجون كه انده نماز قلوب عبادت ادرلر ودخي حق تعالى ابرهيمك بنيادن خبر ويروب بيورديكه واذ قال ابرهيم رب اجعل هذا بلدا امنا وارزق اهله من الثمرات من امن منهم بالله واليوم الاخر قال ومن كفر فامتعه قليلا ثم اضطره الى عذاب النار وبئس المصير يعني چون ابرهيم دعا قلوب ديديكه يا رب اشبو حرم سن مسكن امن قلي ويركه بنوك قوش وحيوانه اولنمه واولت عجي كسلميه وبنوك اهلي بنوك اچندن دبلنميه دخي بنوك اهلنه انواع نعمتلردن

دعا قلمق اوزره ديكلكه الله تعالى يه عبادت قيلمق كعبه دورر انوك قبله قيلندي قبول اولمق دين اسلام ديندر ديكلكه اكر سكا بوحق ظاهر اولدقدن صكره كه دين حق دين اسلام در وحق قبله كعبه دور انلره متابعت قيلسي اولرسك سكا بر فريب دوست بولمق دكلكه سني الله تعالى عذابندن صقلياسكا مساعدت طوقنه ودخي سكا بر يارديمجي اولمق دكلكه عذاب سندن منع ايليا اكرچه خطاكار رسولمحمد در عليه السلام ولكن مراد بوندن امتي در كه حد ادب فاسقلر سوزنه اومياسون ودخي بيورديكه الذين اتيناهم الكتاب يتلونه حق تلاوته اولئك يؤمنون به ومن يكفر به فاولئك هم الخاسرون يعني شول كمسلركه بز انلره كتاب ويردوك انلر اكا ايمان كتورلر يلر شول كلم كركدر انا نولر شول كلمه متابعت قيلمق كركدر انولر كتابلري وصفاريندكلري كبي صنورنا صيفتوكي بيان قيلولر كركدر حلاله الحي حلال دحق تعالى انده دكذلين اوقدلر احكمني تبديل تغيير قيلمدلر حلال الحي حلال بلوب اني طلب ايدلر وحرامه حرام بلوب اندن امتناع قيلدبلر انلر در كه محمد عليه السلام كتورديكي ايمان كتوروب تصديق ايدلر سعادت فلاحه بولدلر هر كمسنكه محمد عليه السلام كتوردكي ايمان كتورمكدن انكار قيلسه واني كرچك لمسه حقيقت زيان كار انلر در كعب بن اشرف كبي اصحابيله امتابوايتا اولهل كتابك مؤمنلري حقنده نازل اولديكه انولر اكي كشيدر جعفر بن ابي طالبله حبشستان كلدلر قرانكه دخي متابعت قيلدلر شولكه مسلمان قيلسي وكركدي ودخي بيورديكه يا بني اسرائيل اذكروا نعمتي التي انعمت عليكم واني فضلتكم على العالمين واتقوا يوما لا تجزي نفس عن نفس شيئا ولا يقبل منها عدل ولا تنفعها شفاعة ولا هم ينصرون بوايت معنيسي بيكادوا بركجدي ودوك كه حق تعالى بني اسرائيل قومنه بيورديكم يا بني اسرائيل بيورمز اولا بومسلمانو محمدكه سزه انعام ادوب نبيه ده من سلوي يعني درو اول عالمدن زمانكوده بومز امتلرنه سزي بكلاتوه كوندن بولي وبروب سزي بجردم هلاك ايتدكم قوم قنك صاقبولسون كه انك عذابندن بركه هيچ برمسلمه دخي برمعاجاره قيلمق دخي بركافر ممكن وشفاعتنه وفا اوبرسه مكندوي قوتر ميجون اول وفا سي قبول اولمز دخي بوتون كل ودخي بوتون شفاعتي اول كافره امتي قولوبا في قورتر مزدخي بولر عذابدن منع اولنمز دكل ودخي بوتون مكركه حق تعالى اول كافره اذن ويرسه سنتلرون بيان ادوب بيورديكه واذ ابتلى ابرهيم ربه بكلمات فاتمهن قال اني جاعلك للناس اماما قال ومن ذريتي قال لا ينال عهدي الظالمين يعني چون حق تعالى ابرهيم ابتلى قلدي برنچه حكملر ايله ابرهيم انلري برنه كتوروب تمام ايلدي حق تعالى دن اولدركم انوك تعالى ظهوره كتوره كه اول مستحق ثواب اولا يا مستحق عقاب اولمز راحق تعالى انوك عقابيله قوله ثواب عقابيله قولمكدن كمال منزه در كه اندن كلسه ماده امكه انوك حقنده عقابه ثواب مستحق اولحق مستحق ظهوره كلمايه حكمه شكر كه ايلمسه دن كفر كلجكلرين بيورديكا كاخت قولدركه ايده دخي اسرائيل قولمايه مامول اولمغه مستحق اولمق اوچي ظهوره كلمايه متا اول حكملرن كه انوكيله حق تعالى ابرهيم ايتلاي قلدي اول مستحق اولمغه دليل اولمق اوزره بانكلاتوه بزم اولكه ياشلاتوه بزم مسوك اغزه مسوك ديدكلري اولدر حق اوزره مسوك ديمكدر ودخي بروزه صوويرمك ودخي بيرسن اللهم وكري صفا بدن نسنه كلمه مسوب بيورديكي كبي بدنكز دوتر مسنت

ايلمك ودخي اوديرن بولمك وحاجت وقتنده استنجا قلمق وقولتوغن ارغمق ودخي درتغار بن كسمك ابرهيم عليه السلام بوكلمسنه وفا قلوب تمام يرينه كتورمكي حق تعالى اكا وحي قيلدي كه يا ابرهيم بن سني بوخلقه امام مقتدي قيلم كه جميع سكا اقتدا قيلالر بوندن اترو دخي كه هيچ برملت بوقدر اول ابرهيم سوميه وبوسوركه دليل واذكه كشي اولوقمر تبسنه ايرشمز الا رحمتله ونعمتي قهر ايمكله چون حق تعالى ابرهيم امام قلوب مقتدي قلدي اولكا عايت خوش كلوب ارزو قلدي كه درتبتدن دخي امام اولادعا قلوب ديدي كه الهي بوقمر درتبتدن دخي امام ملر قيلي وبركم انلره دخي بوملق اقتدا قيلالر حق تعالى اكا خبر ويردي كه بوقمر رحمتم وعهدم ظالملره وكا قوله ابرشمز يعني سنوك درتبتدن بعضلسي كافر اولسر لر كافر اولنلر خود امام اولمغه لايق اولمز امانا بعضي درتبتوك حقنده دعا مقبول الدركه اول خاصل اولا ودخي حق تعالى بيورديكم واذ جعلنا البيت مثابة للناس وامنا واتخذوا من مقام ابرهيم مصلى يعني كعبه بزبو خلايقه دوشب وارجق بر قلدق كه هر يل هر طرفدن اكا زيارته وره لر اما هيچ انده حاجتلري وارزولري تمام اولوب كتميلر بلكه تعدد زيارتنه هيچ دخي شوق لري يوقدن كسلميه دخي اول كعبه بر مكان امن قلدق هركم وارسه اكا التجا اده دكلي فوقدوغندن امين اولا اركي هيچ ادم اولده دخي كورسه بوندن اترو دوقي لركه اكر بركمسنيه قصاص واجب اولمش كشي انده كورسه حكم بودركم اكا بيعك دن اجكدن وهيچ برحاجتندن نسنه ويرميلر تاكه ضرورت واقع اولوب كلوب حرمدن چقا اده طوتوب قصاص اولور ودخي برا وقچا كلوب حرمه كرسه اجي دخي اولمق حرام اولن مادامكه حرمدن چقنده دور زيرا اولدخي اكا كري محكله امين اولور ودخي حق تعالى بيورديكه ابرهيم مقامي مصلى اديتوك كه انده نماز قلاسن بو امر دخي شول وقتدركه رسول عليه السلام مكه فتح ادوب كعبه طواف قلديكه طواف دن فارغ اولوب ابرهيم مقامنه كلدي ديديكه اشبو بزوم اتموز ابرهيم مقامدر عمر رضي الله عنه ديديكه يا رسول الله بزبو مقام مصلى ادنمي الوم حق تعالى بو ايتي انده بيورديكه سز ابرهيم مقامدن مصلى ادنوك ودخي بيورديكم وعهدنا الى ابرهيم واسمعيل ان طهرا بيتي للطائفين والعاكفين والركع السجود يعني بز ابرهيم واسمعيل عليهما السلام وصيت قلوب بيورديكه بوم اوي بتلوب تجاستدن ودخي غيرندن پاك ادوب اول ارقدن كلوب طواف ادجي قوللر محجون ودخي مكه اهلندن انده مقام طوتوب طورن قوللر محجون اردي ويره دخي انلر محجون كه انده نماز قلوب عبادت ادرلر ودخي حق تعالى ابرهيمك بنيادن خبر ويروب بيورديكه واذ قال ابرهيم رب اجعل هذا بلدا امنا وارزق اهله من الثمرات من امن منهم بالله واليوم الاخر قال ومن كفر فامتعه قليلا ثم اضطره الى عذاب النار وبئس المصير يعني چون ابرهيم دعا قلوب ديديكه يا رب اشبو حرم سن مسكن امن قلي ويركه بنوك قوش وحيوانه اولنمه واولت عجي كسلميه وبنوك اهلي بنوك اچندن دبلنميه دخي بنوك اهلنه انواع نعمتلردن

يرق ايلمو پرسولكه مسلمه كو بولردن الله تعالى يه واخرتنه ايمان كتورمش اولانلر ابرهيم عليه السلام
يورتدقدملك ده ايمان اهلينك شرط ايلدي كافري بله عام قلمديغي اولقول ذريتينه امامت دلدكدن
عام قلديغي حق تعالى منع ايلدي ددكه بنوم عهدمه كه اولنبوتدنا ولظالملره وكافرلره ايرشمز
يورتدق دخي اجليمز صانوب قورقدي بونك ايمان اهلينه خاص قلديغي حق تعالى يه رتدق لطفعامدكن
ومسلمه امامت كبي دكلدكن بللدرب ابرهيمه خبر ويردكه يا ابرهيم هركمسكم كافر اولا اكا دخي دنيده
عمري مقدار اولدوغي قدر رزق ويرورز چون مدت عمر تمام اولا اخرتده انتقال ايدنجه البته بن
اني جاره سني اود عذابنه كرفتار قلاورز كه اول عذاب وارلغ يرلروك كي ياوزدرر بوندن صكره
دخي حق تعالى كعبه نوك بنيادندن خبر ويروب بيورديكه واذ يرفع ابرهيم القواعد من البيت
واسمعيل ربنا تقبل منا انك انت السميع العليم يعني چونكه ابرهيم عليه السلام كعبه نك بنيادن
يوكلدب تمام ايلدي واسمعيل دخي اكا يله يارديم قرارندي وفرشتلر طاش طاشيب كتورمشلر ديدي
اسمعيل صونرلرديا اسماعيل دخي انا سنه صونردي يا اول طاشلري بيش طاغدن طاشيرلرديي يرلر
طورسه بيناددن ويرطورسه زينتلادن وبرجودن وبردخي حراطا غندن اهل حكمت
دمشلرکم هركم بش وقت نمازي جماعتله قلسه حق تعالى اكا اول بيش طاغ اغرلغنجه ثواب يازرچون
اسماعيللة ابرهيم عليهما السلام كعبه بنيادن فارغ اولدقلرنده الهي بزدن دعا قبول ددقلرني
برمعرفت بوحسن برمك بيوردي ربنا واجعلنا مسلمين لك ومن ذريتنا امة مسلمة لك وارنا مناسكنا
وتب علينا انك انت التواب الرحيم يعني برمعرفت بوحسن برمكي سكا اخلاصله مطيع منقاد اولمقدن
واسلام اوزره ثابت قدم اولمقدن قلبي ويركلي ودخي ذريتمزك بعضلرين سكا مطيع اولوب اسلام اوزره ثابت
اولمقدن قلبي ويركلي ددخي برمعبادتمزي امر ايتدكي يرده سن بلدوريركلي وبرمعرفتمزي سن عفو
ايلكلركه قبول ايلركيوب كناهلرن عفو ددجي سنسين بوندن صكره دعا دخي قلديغي
تكم حق تعالى خبر ويروب بيوردي ربنا وابعث فيهم رسولا منهم يتلو عليهم آياتك ويعلمهم
الكتاب والحكمة ويزكيهم انك انت العزيز الحكيم يعني ابرهيم بلديكه ذريتمدن بعضلرى
كافر اولسون الله تعالى دن دليوب ددكه اي برمعرفتمزچون بعضلرى كافر اولسون دلركه
كروانلروك اچمدن كروانلرده رسول كوندره سن سنوك كلامكي انلرك اوزرينه اوقيا انلره وعظ

نصيحت ادب حلال حرام بلدورمه طريقوحقنه دعوت قلا واولرى تبركدن كزدن پاك ادب ارددنه
وركوه امرادوب بالمعروف دخي ارقلاوكه سن عزيز غالب سن هيچ بركمسه سكا غالب اولمزكمدن دلر
انتقام ارددرسن سكا عاصي اولمزدنكه سنوك مثلوك بوقدر دخي حكيم سن امر كدنه اشلرسك
علمو كاموافق اشلرسن ودخي حق تعالى بيوردكه ومن يرغب عن ملة ابرهيم الا من سفه نفسه
ولقد اصطفيناه في الدنيا وانه في الاخرة لمن الصالحين يعني اعراض ايدوب بوقدر مزابرهيمك
دينيدن كه دين اسلامدر الا سوك كمسه اعراض ادركوكندو نفسنوك امرندن جاهل درهيچ فكر ايلين
كه بلدا اولمقسيزي الله تعالى يه خدمتچون يارد لدي انوك عبادتكا التبنده واجيدرهمكه بويله
فكر ايتيوب دين اسلامدن بوقدر سه اول سنيه دركي جهاندن دخي زيانكاردن بدر شتي اولابرهيم
بزده بيلدن ارندلدك نبوت رسالتيچون دخي دوست طوتمغچون دخي تحقيق اولابرهيم اخرتده جنت
اچنده صالحلرله بللدركه محمددن غير كلي صالحلردن اولا فضلدن دودخي بيوردكم
اذ قال له ربه اسلم قال اسلمت لرب العالمين يعني ابرهيم بوقدر دوست طوتلمغا وارندلنوب نبوت رسالتله
وبرلكا لايق اولدوغي انلدن انتروبدي كم چون ربنا كادركم ديوكي لله چون خالص ايله طغروردن
انوك اوزدنكم دين اسلامدر اشوكي الله تعالى يه اصمرله چون حق تعالى اكا بويله امر ايلدي ددكه
بن دينوفر خالص قلدم الله چون واشوكا اصمرلدكم كه رب العالمين دركه حق تعالى ابرهيمك
عليه السلام وصيتيندن خبر ويروب بيوردكه ووصى بها ابرهيم بنيه ويعقوب يا بني ان الله
اصطفى لكم الدين فلا تموتن الا وانتم مسلمون يعني ابرهيم عليه السلام درتاوغلني فتنه
جمع ايلدي يا خرالومزوقتنده كه بري اسمعيل وبري اسحاقدر اكسي دخي مدين ومدايندن درتوغلدركه
كندودن صكره ايلپس لعين انلره كيدارديب دين اسلامدن رجوع ايتدوردي ددكه اي يوم اوغلنلدم
حق تعالى اكا حنيفا ارقلدي سز كيون دين اسلامكه ملت حنيفيه دنيرتها دن اول اسلام اوزره ثابت
اولك شول حالدن دخي سز كلمه اول اسلام اوزره بلونا سز وانوك اوزره بلونا سز اكر سز بوندن صكره
يعقوب دخي اون اكي اوغلنه درب وصيت قلدي شول وقتكه وارب
مصره كردي كوردكه اول مصر قومي كلي يوزنه طير لر قومدركه شيطان لعين تكرادوب اولري دخي
فتنيه برغا اول دخي ددسي ابرهيم وصيت قلدي غلنلرين وصيت قلدي كنا مسلام اوزره
ثابت اولب انوك اوزره اولالم ودخي حق تعالى بيوردكم
ام كنتم شهداء اذ حضر يعقوب الموت اذ
قال لبنيه ما تعبدون من بعدي قالوا نعبد الهك واله ابائك ابرهيم واسمعيل واسحاق الها
واحدا ونحن له مسلمون بوايتنك سبيلي يزولي بويديكم يهود لر رسول عليه السلام ددكوريا محمد
سن بلمزمسنكم يعقوب اولدوكي وقتا وغلنلرينه وصيت قلديكم يهوديه دين اوزره اولا الز
حق تعالى اولكروك سوزلرين ردايدوب بيوردكم يعقوب اولوم ابرشدوكي وقت سز فتنده حاضر
مدكوزكه بودعوي ايله درسز سز خود بلمدن باطل دعوي ايدرسز اما حق تعالى خبر ويروب بيان
قلديكه اول يعقوب اوغلنلرينه ددكي بندن صكره طير سزا اوغلنلري ددكه سنوك معبودكا
واتاكروك معبوددنه كم ابرهيم اسماعيل واسحاقدر انلرك ربتنه طير ركه اله واحددر انوك سزيكي

بوقدن برا اولدلره مطيع منقاد اولمشدر اگرچه اسمعيل يعقوبك عليهما السلام عمي سيدي عموا نامزد اولسه
اولماغين ايدي حتي اتا دبو ذكر ايلدي بلكه ودخي بيورديكه تلك امة قد خلت لها ما كسبت ولكم ما كسبتم
ولا تسالون عما كانوا يعملون يعني اول ابراهيم اوغلدلره يله ويعقوب اوغلدلره يله عليهم السلام برجماعتدي
سزدن اولوكجه لر سزوك انلره كجوكز يتمز كه كتوره سز انلر سزدن كچوب طاغلمش ويره لركه سزدخي انلرك
دين اوزره سز يعني يهود لر دعوي قيلدقلري كبي برزدخي ابرهيم يعقوب دين اوزره سز حق تعالي
بوكلامكه انلرك اول سوزلرين دداد ددكه اول كيمسه جماعت نه اشلدلر سسه اولره كندو فعل لرفوك
جزاسي وار سزدخي نه اشلدكوز سسه سزه دخي نه اشلدكوز سسه اول فعلكوز جزاسي اولسون بكون
نظر سزوك عملكوزه دكل انلروك عملندن سزه منفعت يوق يا خود اولروك عملندن سزه سوال
اولونجق دكل سزودخي حق تعالي يهوديلرك ونصارييلرك تهتدوا قل بل ملة
ابرهيم حنيفا وما كان من المشركين يعني مدينه يهوديلر يله اهل نجران نصرانيلري برير يله مخاصمت
قيلوب ددلركه بزوم ديموزدر بزوم پيغامبرموزدر افضلدر بزوم ديموزده دنوك يهوديلر كندو
ديتلرين ترجيح ادب نصارايي كندو ديتلرينه دعوت قيلورلردي نصاري دخي انجيلين يهوديلري
دعوت ايدردي هر بري ددكه بزوم ديموزده دونك كه هدايت بولاسز ديرلر ركه رسولمز كلدلر
عليه السلام صورددلركه يا محمد فنفرك ديني افضلدر رسول عليه السلام بيوردكه سزوك
كلكوز باطلدر اوزرينه دوه نجاشيدوب رسول عليه السلام اعراض ايتديلر حق تعالي بوايتي
الله رب بيوردكه يا محمد لون يهود ديرلركه يهوديلر دونك كه هدايت بولاسز ديرلركه نصرانيلر اولك
تاكه صلا لتدن قودتلوب هدايت بولاسز ايتا نلره كه هدايت سزوك دينكوزده دكل بلكه
ملتي ابرهيمه متابعت قيلمقدر حنيفا ولون يعني مخالص طوغرو اولون ابرهيمه حنيف ددكلري
اندن اترو دركه دكلي ديتدن اعراض ادوب يوني دين اسلامه مايل قيلديانوك اوزره طوغرو
طوب محكم اولدي مشركلردن اولمدي ودخي بيوردكه قولوا امنا بالله وما انزل الينا وما انزل
الي ابرهيم واسمعيل واسحاق ويعقوب والاسباط وما اوتي موسي وعيسي وما اوتي
النبيون من ربهم لا نفرق بين احد منهم ونحن له مسلمون يعني رسولك اصحابي عليه
السلام دديلركه يا رسول الله بزنجه اعتقاد قيلاوزبو جميع انبيايه اعتقاد موز صحيح
اولاتاكه بزدن بولروك برنه كذب اولنميه حق تعالي بوايتي انلره تعليم چون اندن بيوردكه
ايدك بزالله تعالايي كزچكلدك كه بزدن شهر يكي بوقدر دخي بزه اندرلن احكامكه قران دور
اندخي كزچكلدوك وابراهيمه اپيتن صحف دخي كزچكلدوك ودخي اسمعيل واسحاقه و
يعقوبه واسباطه اندرلن كه بولر يعقوبك اوغللري اكي اوغلنوك ذريتلريدركه هر بريندن
برسبط اولدي يعني برقبيله اولدي مقصود اولاسباطدن دكلي دكلكه انلردن بيغامبر علمايه
السلام اولنلردركه انلره صحايف اندي قيلديانوكله عمل قيلديلر ودخي بزه تصديق قيلدق شول
كتابيله موسايه اندي ودخي اولكتابيله عيسايه اندي عليه السلام دخي بولردن غيرينكه
انبيايه اندرلدي عليهم السلام كلسين كزچكلدوك كه كمندزهيچ بولردن بريدخي برينكه

بزوقدن برا اولدلره مطيع منقاد اولمشدر اگرچه اسمعيل يعقوبك عليهما السلام عمي سيدي عموا نامزد
اولماغين ايدي حتي اتا دبو ذكر ايلدي بيوردكه تلك امة قد خلت لها ما كسبت ولكم ما كسبتم
ولا تسالون عما كانوا يعملون يعني اول ابراهيم اوغلدلره يله ويعقوب اوغلدلره يله عليهم السلام برجماعتدي
سزدن اولوكجه لر سزوك انلره كجوكز يتمز كه كتوره سز انلر سزدن كچوب طاغلمش ويره لركه سزدخي انلرك
دين اوزره سز يعني يهود لر دعوي قيلدقلري كبي برزدخي ابرهيم يعقوب دين اوزره سز حق تعالي
بوكلامكه انلرك اول سوزلرين دداد ددكه اول كيمسه جماعت نه اشلدلر سسه اولره كندو فعل لرفوك
جزاسي وار سزدخي نه اشلدكوز سسه سزه دخي نه اشلدكوز سسه اول فعلكوز جزاسي اولسون بكون
نظر سزوك عملكوزه دكل انلروك عملندن سزه منفعت يوق يا خود اولروك عملندن سزه سوال
اولونجق دكل سزودخي حق تعالي يهوديلرك ونصارييلرك تهتدوا قل بل ملة
ابرهيم حنيفا وما كان من المشركين يعني مدينه يهوديلر يله اهل نجران نصرانيلري برير يله مخاصمت
قيلوب ددلركه بزوم ديموزدر بزوم پيغامبرموزدر افضلدر بزوم ديموزده دنوك يهوديلر كندو
ديتلرين ترجيح ادب نصارايي كندو ديتلرينه دعوت قيلورلردي نصاري دخي انجيلين يهوديلري
دعوت ايدردي هر بري ددكه بزوم ديموزده دونك كه هدايت بولاسز ديرلركه رسولمز كلدلر
عليه السلام صورددلركه يا محمد فنفرك ديني افضلدر رسول عليه السلام بيوردكه سزوك
كلكوز باطلدر اوزرينه دوه نجاشيدوب رسول عليه السلام اعراض ايتديلر حق تعالي بوايتي
الله رب بيوردكه يا محمد لون يهود ديرلركه يهوديلر دونك كه هدايت بولاسز ديرلركه نصرانيلر اولك
تاكه صلا لتدن قودتلوب هدايت بولاسز ايتا نلره كه هدايت سزوك دينكوزده دكل بلكه
ملتي ابرهيمه متابعت قيلمقدر حنيفا ولون يعني مخالص طوغرو اولون ابرهيمه حنيف ددكلري
اندن اترو دركه دكلي ديتدن اعراض ادوب يوني دين اسلامه مايل قيلديانوك اوزره طوغرو
طوب محكم اولدي مشركلردن اولمدي ودخي بيوردكه قولوا امنا بالله وما انزل الينا وما انزل
الي ابرهيم واسمعيل واسحاق ويعقوب والاسباط وما اوتي موسي وعيسي وما اوتي
النبيون من ربهم لا نفرق بين احد منهم ونحن له مسلمون يعني رسولك اصحابي عليه
السلام دديلركه يا رسول الله بزنجه اعتقاد قيلاوزبو جميع انبيايه اعتقاد موز صحيح
اولاتاكه بزدن بولروك برنه كذب اولنميه حق تعالي بوايتي انلره تعليم چون اندن بيوردكه
ايدك بزالله تعالايي كزچكلدك كه بزدن شهر يكي بوقدر دخي بزه اندرلن احكامكه قران دور
اندخي كزچكلدوك وابراهيمه اپيتن صحف دخي كزچكلدوك ودخي اسمعيل واسحاقه و
يعقوبه واسباطه اندرلن كه بولر يعقوبك اوغللري اكي اوغلنوك ذريتلريدركه هر بريندن
برسبط اولدي يعني برقبيله اولدي مقصود اولاسباطدن دكلي دكلكه انلردن بيغامبر علمايه
السلام اولنلردركه انلره صحايف اندي قيلديانوكله عمل قيلديلر ودخي بزه تصديق قيلدق شول
كتابيله موسايه اندي ودخي اولكتابيله عيسايه اندي عليه السلام دخي بولردن غيرينكه
انبيايه اندرلدي عليهم السلام كلسين كزچكلدوك كه كمندزهيچ بولردن بريدخي برينكه

بزوقدن برا اولدلره مطيع منقاد اولمشدر اگرچه اسمعيل يعقوبك عليهما السلام عمي سيدي عموا نامزد
اولماغين ايدي حتي اتا دبو ذكر ايلدي بيوردكه تلك امة قد خلت لها ما كسبت ولكم ما كسبتم
ولا تسالون عما كانوا يعملون يعني اول ابراهيم اوغلدلره يله ويعقوب اوغلدلره يله عليهم السلام برجماعتدي
سزدن اولوكجه لر سزوك انلره كجوكز يتمز كه كتوره سز انلر سزدن كچوب طاغلمش ويره لركه سزدخي انلرك
دين اوزره سز يعني يهود لر دعوي قيلدقلري كبي برزدخي ابرهيم يعقوب دين اوزره سز حق تعالي
بوكلامكه انلرك اول سوزلرين دداد ددكه اول كيمسه جماعت نه اشلدلر سسه اولره كندو فعل لرفوك
جزاسي وار سزدخي نه اشلدكوز سسه سزه دخي نه اشلدكوز سسه اول فعلكوز جزاسي اولسون بكون
نظر سزوك عملكوزه دكل انلروك عملندن سزه منفعت يوق يا خود اولروك عملندن سزه سوال
اولونجق دكل سزودخي حق تعالي يهوديلرك ونصارييلرك تهتدوا قل بل ملة
ابرهيم حنيفا وما كان من المشركين يعني مدينه يهوديلر يله اهل نجران نصرانيلري برير يله مخاصمت
قيلوب ددلركه بزوم ديموزدر بزوم پيغامبرموزدر افضلدر بزوم ديموزده دنوك يهوديلر كندو
ديتلرين ترجيح ادب نصارايي كندو ديتلرينه دعوت قيلورلردي نصاري دخي انجيلين يهوديلري
دعوت ايدردي هر بري ددكه بزوم ديموزده دونك كه هدايت بولاسز ديرلركه رسولمز كلدلر
عليه السلام صورددلركه يا محمد فنفرك ديني افضلدر رسول عليه السلام بيوردكه سزوك
كلكوز باطلدر اوزرينه دوه نجاشيدوب رسول عليه السلام اعراض ايتديلر حق تعالي بوايتي
الله رب بيوردكه يا محمد لون يهود ديرلركه يهوديلر دونك كه هدايت بولاسز ديرلركه نصرانيلر اولك
تاكه صلا لتدن قودتلوب هدايت بولاسز ايتا نلره كه هدايت سزوك دينكوزده دكل بلكه
ملتي ابرهيمه متابعت قيلمقدر حنيفا ولون يعني مخالص طوغرو اولون ابرهيمه حنيف ددكلري
اندن اترو دركه دكلي ديتدن اعراض ادوب يوني دين اسلامه مايل قيلديانوك اوزره طوغرو
طوب محكم اولدي مشركلردن اولمدي ودخي بيوردكه قولوا امنا بالله وما انزل الينا وما انزل
الي ابرهيم واسمعيل واسحاق ويعقوب والاسباط وما اوتي موسي وعيسي وما اوتي
النبيون من ربهم لا نفرق بين احد منهم ونحن له مسلمون يعني رسولك اصحابي عليه
السلام دديلركه يا رسول الله بزنجه اعتقاد قيلاوزبو جميع انبيايه اعتقاد موز صحيح
اولاتاكه بزدن بولروك برنه كذب اولنميه حق تعالي بوايتي انلره تعليم چون اندن بيوردكه
ايدك بزالله تعالايي كزچكلدك كه بزدن شهر يكي بوقدر دخي بزه اندرلن احكامكه قران دور
اندخي كزچكلدوك وابراهيمه اپيتن صحف دخي كزچكلدوك ودخي اسمعيل واسحاقه و
يعقوبه واسباطه اندرلن كه بولر يعقوبك اوغللري اكي اوغلنوك ذريتلريدركه هر بريندن
برسبط اولدي يعني برقبيله اولدي مقصود اولاسباطدن دكلي دكلكه انلردن بيغامبر علمايه
السلام اولنلردركه انلره صحايف اندي قيلديانوكله عمل قيلديلر ودخي بزه تصديق قيلدق شول
كتابيله موسايه اندي ودخي اولكتابيله عيسايه اندي عليه السلام دخي بولردن غيرينكه
انبيايه اندرلدي عليهم السلام كلسين كزچكلدوك كه كمندزهيچ بولردن بريدخي برينكه

اللّٰهُ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ يعني اي بيت بوبهود ولره ونصاري يه اكر سزاول بيغامبر لرك دينده طوندكوزك
زده خي انلرولك دينلري اوزره بولوب اي محمد سكا كوره ابراهيم اسماعيل واسحق ويعقوب واول اسباط لرك
كلمش بيغامبر لري يهود يه دين اوزره يدي يا خود نصاري دين اوزره يدي ايدك بكا كوره اولر نه دين اوزره
ايدوكن الله تعالي مجي بكرك بلوزيتسه سزه مر بكرك بلوه سزه الله تعالي خبر ويروب بيان قلدي سزولك
كتابكوزده كوره كلمي شيبا لردين اسلام اوزره يدي انلرظالملرق دخي كمراوله كه كندولك قتنده عي بلدي مجي
طا نغلغي الله تعالي عذابندن قورقمدن كرليه حال بودركه الله تعالي بولردن عهد ميثاق المشلدركه
بولرا بي كونليوب بيان قلالر بولرولك عملاري حق تعالي يه خفي دكل هرنكه اشلرلر انولك محازاتن ومكافاتن
بولسه لر بوكلا مز ظالملره وعيد عاملدن مظلوملره تسلي دركه صبر ايدك حقكوزي ظالملردن قوماليوب
اليوبرسون ودخي كروبيورديكه تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا
كَانُوا يَعْمَلُونَ يعني كروواول يهوده نصارا يه توبيخ تهديد ركه بيوردواول انبيا لركه سزانلرولك دين اوزره
ديبوده عوي قلوب سزانلرين جماعتاري كبي لركندو عمل لريله كندولر جزاسن لرسزدخي شمدي حالكوزده
كندو عمل لركزله جزاسن سزاولر اشلدوكندن سزصورلرحق دكل سزيا سزولك عملكلوندن انلرسوال اولنحق
دكلدرودخي حق تعالي بيوردكه سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّاهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا
قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ بوآيتك دخي سبب نزول بويدركم
مدينه اهل هنوز رسول عليه السلام انلرولك اچيته كلمزدن اولك اركي بيل نماز لري بيت المقدسه
قلورلردي چونكه رسول عليه السلام مدينيه كلدي انولك اولدخي انولك سكزاي قدسه قلدي اندن
صكره حق تعالي قبله لرن كعبيه دندردي مكه اهلنولك كاقولري ايي ارشدوب دلركم قبله كعبه دن
يكا دندي محمد دخي يونمي بزوم قبله مزه دندردي تزاولاكه وارورو دوبيمزه دخي دونه لبس حق تعالي
بوآيتي اندردكه يا محمد تزاولاكه بوخلقولك جاهللري وسفيهلري ديالركه نه لسنه دندردي
بولرولك قبله سزكه اني قودلر بزيكا دخي قلديلر سن اينكم مشرق مغرب كلي الله تعالي انولك ملكدر
يعني نمازالله تعالي يحوندركرك مشرقه قلسون كرك مغربه چونكه الله تعالي امر يله اولاكي
دلرسه كعبه دن يكا دندردولكي دلرسه دلالت قلورلر اول دليلكم انولك اكا رضاسي وارودور
زيرا كلي انبيا نولك قبله لري كعبه دن يكا يدي بنكم ابي العاليه ايدرس صالح بيغامبرك مسجدي
كوردم محراب كعبه دن يكا يدي وموسي بيغامبر لرمسجدن دخي كعبه دن يكا صخريه قلوردي و
دخي بيوردي كم وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ
عَلَيْكُمْ شَهِيدًا يعني يا مؤمنلر بنكم سزه هدايت وبروب اسلامه كتوردم وقبله كوزي كعبيه يه
دندردم كركروسزي يخلايين اختياريدوب امتي عدل قلدم تاكه يارين قيامت كونند بيغامبر لر
چون كافرلر اوزره سز طا نغلق ويره سز ورسولك محمد دخي سزولك اوزره كوره طا نغلق ويروب
محتكزي قوي قلا قضيته بودركم يارين حق تعالي محشر يرنده چون خلايقي جمع ايده انبيا لره صوره
كه بنوم حبس مجي بوامتلر كوزه دكوردكوزم انبيا كلي ديالركم بلي يارب دكوردك امتلري اتكار
ايده لر دكورمديلر ديو انبيا لر ديالركم امت محمد عليه السلام كلي بزوم طا نغلر ومزدور كوريوبلره

خبر

خبر ير شلدرك بس امت محمد اولر كيمدر طا نغلق ويرلركم بوسنوك رسولروك كلي هپ انلره خبر
دكورولي امتا بولر عنادلرندن دكاري انكار دزلر اول امتلرديلركم بوطا نغلق ياكوزمكله يا ارشتمكله
اولومزدن خوف بزدن اخر كلدكوزبزي كورمدوكوز بولروك بزي دعوت قلدوغني ارشتمدوكوز
نته طا نغلق ويرسز خوف بزدن اخر كلدكوزبزي كورمدوكوز بولروك بزي دعوت قلدوغني ارشتمدوكوز
نته طا نغلق ويرسز بوامت محمد عليه السلام ديالركه براالله تعالي طا نغلغيله طا نغلق ويرودرز
كه كندو كلامنده سزولك قضيتيه لروكزي بيغامبر لروكزله نيدوكوز هپ خبر ويروب يزه بلدردي
انوكله طا نغلق ويرودرسزكه حق تعالي صدق الغايلاين دزورسول دخي عليه السلام انلري تزكيه
قلوب ديكم نه كوبوم امتمدرحقدر بولر بلده ندر بس اول كافرلر ملعونلر اولوب كلونوك نطق طوتيله
سوليمكا مجالدري قلميه ودخي حق تعالي بيوردكوم وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ
مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ يعني حق
تعالي ايدر يا محمد بزسكا اولي اولكي قبليكه قلمغي بيوردق الا ابتلا قلوب ظهوره كتوردكجون
بيوردوكه اول قبله دندكده طار لغنمدن رسولمزه كم مطيع اولر معلوم اولا وكم كروروجوع ادب
قيچه دونركافر اولورا ول قبله دندكدن صكره بلدرسه اول قبله دندكدن نصكره بلدرسه
اول قبله دنمك لك غايت ثقيل كلمزدر الا اولره ثقيل كلمز كم الله تعالي اولوك كوكلين ايمان
اوزره صقلاه مشدر رسولنه عليه السلام متابعت قلمغلغه انلره اكرامر تمشدر اول قبله
دنمكدكي هيچ طار لمزلر حونكه قبله كعبيه دندي اصحاب دللركه يارسول الله اول بزوم قرداش
لروم زك نمازلري نيتا اولسزكه اول قبليه قلورلركن اخرته كتدلر حق تعالي بوآيت اندرب بيوردي كه
وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ يعني حق تعالي ضايع قلمز سزولك اول نماز
لروكوزكه قدسه قلدكزدخي انلرولك نمازلرنكه اخرته كتدلر الله تعالي روؤف درا سركرقولدي نماز
لرن قبول ايدر ضايع ايلمز وبعضلر دللرسبب نزول بوآيتاه اولديكم بعضلر دللركم اول سزدن
اخرته كدنلرولك ايمانلري باطل اولدي ضلالت اوزره كندي لرجون قبله لري بزيكا دخي دندي
حق تعالي بوآيت اندرب بيوردكه الله تعالي قبله دندكه مكله سزولك ايمانلري ونصديقلري ضايع
ايلمزكه بلدرستي الله تعالي روؤف رحيم درودخي بيوردي كه قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ
قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ بوآيتك دخي سبب
نزول بويدركم رسول عليه السلام جبرائيل دوديكه يا جبرائيل سوردن كه حق بزم بيتوي بهود لرقبله سزدن
بزغيريه دندردم يعني كعبيه دندردم يعني ابرهيم قبلسي ودخي كوروقلرن انبيا نولك قبلسي اولديدخي عرب
اسلامه دعوت قلمغا اولا ترلوردي جبرائيل عليه السلام دوديكه يارسول الله بندخي سنجلايين
برقوللر هيچ نسنيه مالك دكلم دنبوكا سن دلكل اني ارشدب رسول عليه السلام اول بزوم قرداش
يكا كتوردي اول دللك مرادينه حق تعالي خود علام الغيوب دنبلوردي بوآيتاندرب بيوردي كه
بلدرستي سزكوردرديا محمد سنوك كوزلرك كتورب كوكدن يكا نظر قلدغك عزتم حيتيجون دندردم
سنوك يوزوكي برقبليه كه سنوك ازرك اندن يكا دركه اول كعبه دراسن الله تعالي امر ادب

بيورديكه يوكي دندر كل مسجد حرامدن يكا هرنه يرده كه اولاسن اصحا بوكله يوكزي نماز ده
اندن يكا دندرك بدرستي شول رسلكه كه كتاب ويرلدي انلر بلورلركم اول كعبه دن يكا قبله
حقدر اول ربلرنوك امن بلكه اول برهيم قبلسي در الله تعالي غافل دكلدر رسول كمسلروك
عملندنكه قبله كعبه دن يكا دندكنه انكار ايدر لبس اول يهود لر ونصاري لر رسوله عليه السلام
كلوب ودلركه يا محمد نره بر علامت كتورا نوكله سنوك سوركوك كرجك لكي برنه ظاهر اولا
حق تعالي بو ايتي اندر ديكه ولئن اتيت الذين اوتوا الكتاب بكل اية ما تبعوا قبلتك وما
انت بتابع قبلتهم وما بعضهم بتابع قبلة بعض ولئن اتبعت اهوآءهم من بعد ما جاءك
من العلم انك اذا لمن الظالمين يعني يا محمد اگر يهود لر ونصارا نلره كه كتاب اهلدر كلي علامت
كتوروب كوسترسي اولرسك انلر سنوك قبلكا نماز قلاسي دكللر سنده حتي انلروك مصلاسنه
قلاسي دكل سن يا محمد انلر بر قوم در كه بعضلسي كروبعضلسنه متابعت قلمز قلمز اگر سي دخي
كتاب اهلي بر بر لرينوك قبلسنه نماز قلمز سن نيته اوحرسنكه انلر سنوك قبلكا يوكلوب سكا
متابعت قلالر اگر سن انلروك هواسنه متابعت قلاسي اولورسك انلروك قبله سنه نماز
قلاسي اولورسك دين اسلام حقدعي وكعبه قبله ايدعي سكا بيان اولندقدر تصلكن بدرستي
سن كندو نفسنه ظلم ايدوب ضرر ادلردن اولرسن بو خطاب كرچه رسولدر عليه السلام
مراد بوندن امتلدر ودخي بيوردي كم الذين اتيناهم الكتاب يعرفونه كما يعرفون ابناءهم
وان فريقا منهم ليكتمون الحق وهم يعلمون الحق من ربك فلا تكونن من الممترين
يعني شول لركه اهل كتابك مؤمنلردركه بزانلر كتاب ويردك انلر اول محمدي نعت صفتيله شويله
بلورلركم حقدر هيچ شكلري يوقدر بتكلم ايرق اوعلنمش اركندر واوعلنلرن بلورلركمان سوز
عبد الله بن سلام رضي الله عنه بوفاشيدوب ديديكه والله بن تكري رسولنجي اوعلنوم دن بلركه
بلعدوم عمر رضي الله عنه ديديكه نيته بلورسك يا ابن سلام ديديكه انوكچونكه بن طانقلق وبرورم اول
تكري بوك رسولدر حق ليقين كه شبهم يوقدر امابنوم اوعلنومه طانقلق وبرزم كه خكسسز
بنوم اوعلنوم اولا زيرا بلخي مكه عورت بندن صكره نه ايش ايلر عمر رضي الله عنه ايشدوب
ديديكه الله تعالي سنوك كوزلروكي شاذ قيلسون يا عبد الله ودخي حق تعالي ايدر بدرستي يهود
لردن بر طايفه وازكم حقي كزلرلر يعني رسولك صفتين بلوب اورته قورلوكتا بلرجندن اشكاره
قلمزلر حال بوكه بلورلركه بلورلر اول محمد حق رسولدر مقابل ايدر بدرستي يهود لر رسول عليه السلام
ديديكه بجون طواف ايدر سن شول بزاوكه طاشدن يا پلمش اولا رسول عليه السلام انلره
ديديكه بدرستي سن دخي بلورسن كه اول اوه طواف قلمق حقدر واول حق قبلدر نوردنيه يا رانشد
اولاكا انكار قلدلر حق تعالي اندن بو ايتي اندرب ديديكه اول توديه اهل بلورلركم اول اوحق
قبلدر رسول اوغلنجقدرن بلدوكي كبي امتا بولردن بر طايفه وازكم اول قبله جقدغن كزلرلر حال
بوكه بلورلركه اول دخي بلور لركه حقدر يا محمد ابرهيم قبله سي ايدغنه شك ايدلر ودخي حق تعالي بيوردي
كم ولكل وجهة هو موليها فاستبقوا الخيرات اينما تكونوا يات بكم الله جميعا ان الله على

كل

كل شيء قدير يعني هر بردين اهلنوك برقبله سي وار ركم اولزاكا استقبال ايتمشلردر مراد لري اندن كلنوك
الله تعالي در لبس بوتحقايم اهلنه حق تعالي بيوردي كم خيرلره كوده رسلر صالح عمل چندن يعني بوامتدن
بيوردي كم خيرلره اوكرده شك الوكجن امتلردن سز اوكرده صالح عمل لراشلكله كه هر قنده
اولرسكوز الله تعالي سزي جمع ادر سز وحكري قبض ادركرك فرده اولك كرك دكرده وقيامتده
دخي كروجمع ادب عمل لروكزه مجازات قلوركه بدرستي الله تعالي كلي بسنيه قادردر سزي قيامتده
جمع ايتمكا دخي قادردر ودخي بيوردي كه ومن حيث خرجت فول وجهك شطر المسجد الحرام
وانه للحق من ربك وما الله بغافل عما تعملون يعني هر نه يرده كه نماز قله سن يوزوكي نماز ده
اول مسجد حرامدن يكا دندر ودخي هر نه يرده كه اولاسن يوزوكي اندن يكا دندر ب نماز
قلوك كه اول كعبه دن يكا توجه ايدوب نماز قلمق امر حقدر سنوك دنوكدن الله تعالي سزوك
اعمالكوزدن غافل دكل عملكوزه كوره مجازات قلور كروحكم تاكيد قلمق ايچون حق تعالي بو ايتي
تكرار بيوردي كه ومن حيث خرجت فول وجهك شطر المسجد الحرام وحيث ما كنتم فولوا وجوهكم
شطره لئلا يكون للناس عليكم حجة الا الذين ظلموا منهم فلا تخشوهم واخشوني ولاتم نعمتي
عليكم ولعلكم تهتدون يعني هر قنده نماز قلسكوز يوزوكزي كعبه دن يكا يوندركا كه يهود لرك
سزوك اعتراضكوز تحتلري قلمياز يرا انلر دخي بلورلركه اول دن قبله كعبه دن يكا در يعني يهود يلور
ودلردكه محمد قبلسي قنقي يكا يدغن بلمدي تا بزكا دكلنجه قلمايز نجه ودخي ديرلردكه محمد اگر
چه ديموزه مخالفت قلورا مابزوم قبلموزه نماز قلسكوز يوزوكزي كعبه دن يكا يوندركا كه يهود لرك
تلبيس ادر لرودچون قبله كعبه يه دندر لدي يا نلروك اول تحتلري كل باطل اولدي لاشولركوكغا
طاملدن دراول يهود لردن شول ظاهر روشن نسنه دخي تحتلرن قطع اعتماد لوزيرا اولكسر
مشركلردي ديدلركه محمد دن بركرك بلورمشسوز بودين طريقي كوراشده اولدخي بزوم قبلسيه
دندي حق تعالي بيوردي كه يا محمد قبله دن دندكو كردن اترو بوشركلر بربرينه معاونت قلوب سزكله
تحت محاربه قلدقلر ندن قرقمق بندن قورقوك كه اول قبله لي ترك اتيه سزدن
سزه تحويل قبله قلدوغم اندن اترو دركه سزوك اوزركوزه اسلام نعمتن تمام ادم يوم ودخي
سزه رسول كوندرم تاكه اكا متابعت قلوب اولاكه هدايت بلاسز ودخي بيوردي كه كما ارسلنا
فيكم رسولا منكم يتلوا عليكم اياتنا ويزكيكم ويعلمكم الكتاب والحكمة ويعلمكم ما لم
تكونوا تعلمون يعني سزكه بن سزه كروا چكردن سزوك مشلكز رسول كوندردم اگر فرشته دن
كوندرسم سزا كا الفت طتمياد لكوز ودخي اكا نظر قلمغا طا قتلكوز يتميادي كروجنسكزدن ادم دن
كوندردم سزه بتوم كلا مجي سزوك اوزركوزه اوقيا شركلدن كفردن نفسكزي پاك ادم وزكوته
بيورم مالكوزي زكوته ارده سزه بتوم كتابمزك احكامارن بلدرم حلال حرام زندا كلدي
ويرم واول بلمدكلركوزي سزه بلدورم بوندن صكره بيوردكه فاذكروني اذكركم واشكروا لي ولا
تكفرون يعني سزكه بن سزه رسول كوندرب بوا يتمارمي قلدم سزدخي اول نعمتوك تذكريله بلوك
يني برنكله ذكر اوك يعني بكا طاعت قلمغا غله يتخ ذكر ايدوك تاكه بندخي سزي مغفرتله ذكر ادم

بسم الله تعالى كندويه واجب قلديكم اني كافي كندو دخي اكا كمكله اني طاعت اچندن اكسا الله تعالى دخي
اني خير له اكر كمكله اول الله معصيتدن اچندن اكسه الله تعالى دن قورقمبوب اني شلسه حق تعالى
دخي اني لعنتله وجهنم عذابيله اكو دخي بوك معذبي دمك اولورکم سز بني اكوك بولمق و
صحت حالنده بندخي سزي كم طارلق ورحمت وقتنده تابن سزي ذكر ادمز اول بلادن قورتارغله
دخي سزي خلوتده ذكر ادك بن سزي جماعتلرا چنده ذكر ادمز بن سزي فرشتهلر جماعتي اچنده ذكر
ادمز نكم محمد بن عاصدن روايت اولنديغي كبي هيچ بر قوم اولميه كم درلو بالله ذكر ايدرلر الا الله تعالى
انلري دخي ذكر ايدر بر جماعت اچنده كم اولدن دخي عزيز ترق دخي مكرمكدن دخي بر قوم اولميه
كم بر بره جمع اولالر الله تعالى لي ذكر اتمدن كروطاغلر كم اول مجلسلري اولره قيامت كونند
حسرت اولاجق ودخي معني بودركم بنوم نعمتلر ومه شكر اتمكله بني ذكر ادوك تابن اول نعمتي زياده
قيلمغله سزي ذكر ادمز ودخي سز بني دعا الرقلوب يلور معنله ذكر ايدوك تابندخي اول دعالر كوكده
قبول قيلمغله سزي ذكر ادمز ودخي سز بني دنياده اخلاصله ذكر ادوك تاكه اخرتده بن سزي قورقو
دعكردن خلاصله ذكر ادمز ودايم اول بنوم نعمتلر ومه شكر ادوك كم سزه رسول كوندرديغم بنوم
آيا تلر ومجي سزوك اوزره كوره اوقيوب بلمه كوزي بلدي بنوم نعمتمه كافر اولمك كم قتي عذاب
اوغرميا سزاهل حقيقت دمشلركم حقيقتده نعمت ردكلري علمدر اندن ارتغي بر راحتدن
دخي بر راحتسه دنكلدر كور مزمسنكم چن بر كشي اچقسه طعام يمكا مشغول
اولورنا اولا چالق زحمتي كدن راحت اولا ويدكدن صكره كواچندن تفاضا قويردخي ارتوق
زحمته اوغرر بر خلوتده براستركه بوكرا اول يدوكي طعامه اچندن چقروب راحت اولا صوصاتا
صوا چمكي دخي بوندن قياس قل وقتنا ولا كم كوزلجك طونلر كيبوب راحت اولاسن اما هوا ريتي
اولوب انوكله طارلغنا سن بوكرا اني كنكلدن چقروب بر فاغله راحت اولاسن باقيسن بولردن
اكله اما غله بر نعمتلر كم هيچ كمسه اندن ملول اولمز نقدر چوق اولورسه دخي زياده سن
طلب ادر ايرق نعمتلرك بر وجهله زوال وارعلوك زوالي بوق بوندن اتروحق تعالى بوعلم
لعنتله منت قلوب شكر اتمكا بيورردي ودخي بوندن صكره بيورديكه يا ايها الذين امنوا
استعينوا بالصبر والصلوة ان الله مع الصابرين يعني اي انلركم الله تعالى انوك بر الركن
نصديق اتدبلر انوك ذاسنه كوره كلوقولق طونك كوركي سزه قولاق بيورمرسه ترجاك اي
برينه كتورمك اردنجه اولك وكن برنسنه دن اشلمك ديو بر سه ترجاك اتدن يكلمق اوزره
اولك ليس نداندن صكره بيورديكه الله تعالى دن معاونت طلب ادك فرايصلري ادا قلمغله
صبر له دخي نمازله ودخي اول دينكوزا حكامله زحمتينه صبر اتمكله معاونت طلب ايدوك
اكو نفسكوزه مالكوزه اول صبر اتمكله برضرر دخي برسي اولرسكه بدر سبحانه الله تعالى انوك
فضل عنايتي صبر ادنلرله دخي تعالى بوآيتده اشكاره طاعتده دخي كزلو طاعتي بله ذكر ايلدي
صبر له صلوتله امر ايلدي زيرا بو اشكاره طاعتلرده بدن اوزره نمازدن قيرق طاعت يوقدر
زيرا نماز بر طاعتدركه انوك اچنده دخي بونجه طاعتلر جمع اولمشدر خضوع حضور كبي دخي

الله تعالى يه بونلوب سكون اتمك كبي دخي تسبيح قراءت كبي تكبير تحميد كبي تخن كشي بورسه نماز
قيلمق ميسترا ولسه اندن ارتوق طاعتلر دخي هب ميسترا ولورودخي باطن طاعتلرده بدن
اوزره هيچ صبر دن قترق يوقدر بوندن اترو صبر له صلوتله امر ايلدي معاونت طلب اتمكده
زيرا هر بري بولروك الله تعالى فتنه كي اولوكر كلوطاعتلر ودخي بوندن صكره شهيد لرك
فضيلتين بيان ادب بيورديكه ولا تقولوا لمن يقتل في سبيل الله امواتٌ بل احياءٌ ولكن لا
يشعرون يعني اول بلده غازيسنده كه مسلما نلردن اولدرت كشي شهيد اولدي خلق درلرديكه
فلان اولدي وفلان اولدي حق تعالى بوآيتي اندرب بيورديكه سز اولدي دمك شول كمسه لر
حقنده كه اولرا الله تعالى بولنده دپلكدر بلكه اولر حكمده شول درلوكيدركه تا قيامتده دكن
انلره اجر ثواب يازلودخي اول جنتا چنده رزده درلرسه طعام لتوب سيرا يدرلر لكن اولرا
خبر كوره يوق ودخي بيورديكم ولنبلونكم بشيء من الخوف والجوع ونقص من الاموال والانفس
والثمرات وبشر الصابرين الذين اذا اصابتهم مصيبة قالوا انا لله وانا اليه راجعون
يعني الله سبحانه بز سزي بر ابتلا قيلورز بر قچ نسنه ايله بردشمن قورقشيله نكم واقع اولدي مؤمنلر
خندق كونيند تاكه غايت طارلغه واقع اولدلر ودخي آجلغله ابتلا قيلورز ودخي بر قحطكي
واقع اولدي كونلر كچردكي اولردن برسي طعام بولمزدكه افطار اده ودخي مالكوز اكسيمكله ابتلا
قيلورز كم بعضيسن اولدروز ودخي نفسلركوز اولدروز مكله ودخي مالكله ونواع خستلقلرله
وزحمتلرله ابتلا قيلورز ودخي بيشلوكزي كسيمكله وبر نيچه مكله يا بندكدن صكره آفت بر شمك
ايله بعضلرد مشلركوز ثمرات ندن مراد اوغول قزدركوكل بيشدر ديون حق تعالى بو مصيبتلري
ذكر ايلدي ياندن رسوله عليه السلام بيورديكه يا محمد بشارت قل مشتله شول صبر ادجيلره
كه قچن بو مصيبتلردن اولره بر شسه جزع فزع قيلمايوب دير لركه بزدخي الله تعالا انوك ملكي
اچندن قوللريوز مادا مكه دريا اولا وزيرزمن اول ضمندا ردركا اولسي اولوز سوزدنوب وحق
بر موعده اولدر حاكم مطلق اولدر بزا نوك حكمنه رضا وبر مشوزهر نيچه حكم ايدرسه امديسي
بوبله مطيع اولوب رضا وبر نلروك حاصلي ندر اني ذكر ادب بيورديكه اولئك عليهم صلوات
من ربهم ورحمة واولئك هم المهتدون يعني اشبو صفتلو اولن كمسلره اول رب لردن صلوات
ورحمت وارو هدايت توفيق بولنلر دخي انلرد زامدي بو صلوات الله تعالى دن اوج نسنه در
بر طاعته توفيق وبر مك بر معصيتلردن صقلمق بري دخي كنا هلري يار لغمق بودركوم
اوج نسنه بر صلوات اندن اولور حق تعالى خود چوق صلوات نلر وعده قلمشدر قياس ايلكم انوك
فايدلري نه مقدار اولا انى بحق الله تعالى بلولر بوندن اترو بيورديكه رسول عليه السلام هر
كمسه كم بر كمسنه مصيبتن اكا يا انوك قتنده اكوب سو يلسه لر دخي اول كوسترجاع ايتسه
حق تعالى انوك تو ابين كروبكلر شول مصيبتا بر شدوكي كون كبي ودخي رسول عليه السلام
بيورديكه هر كمسيه كه مصيبتا بر شسه بنوم دن بادن اخرتده كندكوم ذكر ايتسونكه سوم ايلدي
واقع اولدي انوكله صبر ايلسون زيرا مصيبتلروك كي اولوسي اولدي ودخي عمر بن الخطاب رضي الله

ايدرنه كركلو اكي دنك دركواكي وستندن بركن كلوسن بري دخي وارد دلوكمزنه يا امير المؤمنين
ايدرصاكلوايله رحمت اكي دنك دركواكي وستندن بركن كلوسن بري دخي وارد دلوكمزنه يا امير المؤمنين
ايدرصاكلوايله رحمت اكي دنك دركواكي وستندن بركن كلوسن بري دخي وارد دلوكمزنه يا امير المؤمنين
لرندن ونشانلرندن خبرور بروب بيورديكه ان الصفا والمروة من شعائر الله فمن حج البيت
او اعتمر فلا جناح عليه ان يطوف بهما ومن تطوع خيرا فان الله شاكر عليم يعني اول
صفايه مروه يه طواف قلمق حجك مناسكندن لرندر لهذا سكزكم حج اتمكا يا عمره قلمغا قصد
ايلسه انوك اوزرينه كناه يوقدركه صفايله مروه اي طواف قله قضيه بودركه جاهليتدن
مشركلرك اكي پوتلري واردي برينك اوزرينه صفا ايله مروه اي طواف قله ايدي بري صفا اوزرينه
وبري مروه اوزرينه ايدي بوصفا ومروه اكي يوجه بوت دمكله اجندن مشركلرك عادتلري
بويديكم صفايله مروه اراسنده سعي ايجاب طواف قلورادي قرشتولر پوتلرينه الدرن مسح
ايدوب اوپرلردي جون رسول عليه السلام مكيه عمرسن فضا اتمكه كلدي اول مدينه
قومزكم انصار لردن صفايله مروه اراسنده سعي ايدر لركه بوايكيوك اراسنده سعي
اتمك مشركلرك عادتندندر اول وقت بوايت انزل اولدي بيوردكه اكر اول ايكيوك اراسنده
دخي سعي ايدوب طواف ايده سزاندن سزه كناه اولمز ودخي هركم اول فرض واجب اولونندن
زياده طواف قلسه بلدر سبحانه تعالى شاكر درقولرندن ارطاعتي قبول ايدر حوق توابلر
وبرجيدر عليمدركلرندن نيتلرين دخي بلجيدر ودخي بيوردكم ان الذين يكتمون ما انزلنا
من البينات والهدى من بعد ما بيناه للناس في الكتاب اولئك يلعنهم الله ويلعنهم اللاعنون
بوايت اول يهودلرك پيسلكي حقنده انزل اولمشدر كعب ابن اشرف دنرومالك بن ضيف دنر وابن صوريا
دنر يعني اولرين توديه انلرده كومن بيتنا تلري كه حلال وحرامزدخي رجم آيتني ذكر ايدرلر
كوندركلرودخي اول محمدك صفتلرين كه سبب هدايت دركتم ايدلرين يهودلره تورية اچنده
بيان قلدغمزدن مكتمكن اولدركه انلرك حق تعالى لعنت قلوب مخذول قلمشدر وكالي لعنت قلجلر
دخي انلرك لعنت قلودن ابن عباس ايدر رضي الله عنه يعني تجن بركافر اولسه قبرنه قويسه لر
اكا صورلرلركم سن كمسن دينك نه دينده اول ايدركم بلمزم درلر اكا كيم بلميا سن دنيده
دخي سنوك حالك بويدي بركزاكي شويله اوره لركم جنله ايتسدن ايرعي انوك چاغرغدن
كلي اشيدرو هرنسنه كه انوك اوزن ايشدرهپ اكا لعنت قلودن ابن مسعود ايدر تجن اكي
كشيه بن بريه لعنت ادرشسه اول كيمدن اول لعنت قنقيسنه لايقسه اكا دنرواقع اولور
اكر اكسيندن بريسي مستحق اولسه اول لعنت يغارو كوكا كتورمز لرانده طور حق مكان بولمز
كرواول لعنت ادنه دونركلورا كر اول كافر سه اكر لعنت ايدن كافر اولسه دونر اول لعنت
كافر لره واقع اولور بوايت معنيسي بوكا ارشادت قلور مكركه كفردن توبه قلوب ايمانه كلورلر
حق تعالى بيورديي الا الذين تابوا واصلحوا وبينوا فاولئك اتوب عليهم وانا التواب الرحيم يعني
لعنتا ولمقدن هيچ بركافر قومزه ملحق مكركه اول كفردن توبه قلوا الله تعالى يله معامله سيني كركلو
قلوه فسادنه ويروب ازدرد قلري قومزدخي رسولك صفتلرين انلره بيان ادوب اصلاحه

كتوره لر ايله اوكي بن انلروك كناهلرين عفو ايدرين كه بن توبه قبول دونلروك كناهلرين
اسركيوب بغشلايجيين ودخي بيوردكم ان الذين كفروا وماتوا وهم كفار اولئك عليهم لعنة
الله والملائكة والناس اجمعين خالدين فيها لا يخفف عنهم العذاب ولا هم ينظرون يعني
شول كمسه لركه كافر اولدلر دخي اول كفرلري اوزره ثابت اولدلر تاكه كيدوا ول كفرا وزره اولدلر اولدلر اولئك
قومزدركم الله لعنتي وفرشته لروك لعنتي دخي جميع خلقوك لعنتي مؤمنلردن ودخي كافرلر
دنكه انوك دين ملتي برق اولا كلسي انوك اوزرينه اولركه كافر اولوب كفرا وزرينه اولا بوحالنده
كه اول لعنتي كفر واجب قلدوغي عذابا چنده مخلدا ولاهيچ بركون اچوب يومنجه اول عذاب اولردن
يينلمييه يا برساعت راحت اولمايجون انلره مهلت ويرلمييه ودخي بوندن صكره كندنوك
وحدانيتنه دليل اولان علامتلري ذكر ايدوب بيوردي بكه والهكم اله واحد لا اله الا هو الرحمن
الرحيم ان في خلق السموات والارض واختلاف الليل والنهار والفلك التي تجري في البحر
بما ينفع الناس وما انزل الله من السماء من ماء فاحيا به الارض بعد موتها وبث فيها
من كل دابة وتصريف الرياح والسحاب المسخر بين السماء والارض لايات لقوم يعقلون
بوايتوك دخي سبب نزولي بوايدكم مشركلر كندولره اوج يوزاتمش پوت دونه مشكلري
الله تعالى لي قويبا انلره طيرلري حق تعالى دلديكم انلره اول معبودلرنوك باطل اغين اثبات
ايدوب كندنك وحدانيتين تحقيق ايده بوايتي انزل بيوردي يكم اي پوتلري معبودلريدن
طپسنلر بلوك كيم اول طپه دقلركوندكلي باطلدر انلر اله دكلدر سزوك الهكوز اله واحددر
كه انوك شريكي يوقدر بعضلرودلركم بوايت مجي سلردن برجنسك حقنده نازل اولديكه
انلره مانيه دينلرودنيسلري ايدي ماندي بركون اول مان اول قومزنه دديكم بوبرد لمش
نسنه لري كلي چفت كروبرنه امامكو وبرنه ضد كروبرنه كيمه ايله كندذكي نورله ظلمت
كيسيلسه صوق كي خير له شر كيسيله عصيله شاذلق كب برنسنه كه برنسنيه بزيه اولك
انوك ضدنه برمسه كوك اولكمسكم نور وخير برد جي اولا اول شر ظلمات برثمه صالح
اولمز زيرا نور له ظلق وخير له شر اكسيي بله جمع اولمز پس خالق معلوم دركه اكيدر بري
خير برد ن بري شر بري نور يارد ن برظلمات پس حق تعالى انوك سوزن رد ايدوب بيوردكم
سزوك الهكز اله واحد در جميع موجودانك خالقي اولدر پس لا اله الا هو ودكي اكي كلمه در بري
اول الهدن غير معبود لري يعني ايدر انلره هيچ بري اول الهدن غيري معبود لري نفي ايدر
انلره هيچ بري الوهيته مستحق دكلدر بري الوهيتي الله تعالى يه اثبات ايدركم الوهيت
در بوبيت اكا لايقدر چون بوايتا ندي الله تعالى نوك وحدانيتي بلدري مشركلر اكا انكار
ايدوب وحدانيته دليل استدلر حق تعالى بوايتا ندي بيوردكه ان في خلق السموات والارض
الآية يعني بوبرلري كوكلري يرتمقدن حق تعالى نك بركلكيه دليل وار در كه كوكلري يارتدي
كور رسين النبنه برد ركي يوقا وستندن زنجيرله اصلمش دكل واني دبلدرجه اقلرله برد ي
منور قلدي وبرلري دخي دوشيب طاغلري اكا ميخ ايلدي انوك اچنده ازمقلر اقيدوب

دكرلرا يلدي ودخي بوكبجه ايلمه كوندز اختلاف قلمغي برى كلسه برى كدر وبرى دخي كلسه
برى كدر وكبجه اكسلسه كوندز ازترو كوندز اكسلسه كبجه ازتر ودخي بولر لوندن مختلف
اولدوعجه ايلمه برى روشنلق وبرى قرولق ودخي بوكميلركه يلمه دكني بوزلنه كاه الرو كبيدر
كاه كرو كلدر خلقه منفعتلو وحق برلرده سيرا بيدر انوكله كسب تجارت ادرلر ودخي دولو
مصالحلرن قيورلر ودخي اول صولم الله تعالى كوندن اندر دبوا ولمغين برلرى اولدكدن صكره
كرو درو كودر يعني قرو مشكن كي وبيكر درتازه كندو ودخي بودبر بوزدا يلدي يز يوزنه صيحلم
ودخي بويلارى درت طرفدن اسدرو كي جنوبدن شمالدن جنوبه كاه شرقدن صبا
يلمن كاه غربدن دبوزيلمن حركت اتدره كي اول بلوتلر هوادره برله كوك ارا سنده مطبع منقاد
اولوب سيرا تدوكي بوكلي دليل نشاندر حق تعالى نوك وحدانيتي اوزره عقل اولوب تميز اولندره
زيرا كل بوامرلرن كلي اكي معبود تدبيرى ايله اولسه اورتاده اختلاف واقع اولديدي بوانشلر
ضبط اولنمويوب فساده وارديدي ومن الناس من يتخذ من دون الله اندادا يحبونهم كحب الله
والذين امنوا اشد حبا لله ولو يرى الذين ظلموا اذ يرون العذاب ان القوة لله جميعا وان الله
شديد العذاب يعني بوخلاء يقدن برنجلرى وازكره اول تكريدن غيرى طيد قلرى يوق الله تعالى
برا برطوتب اني سوملرشول مؤمنلرا الله تعالى لاجلي سوكدكلري كبي اتا انلركه مؤمنلرد انلرك
الله تعالى لايه سوكولري قتيدر اول كافرلر بتاللرن سوكدكندن زيرا انلرحالرى خوش اولوب بوللقدن
اوبحق اول بتاللرنه طيرلرتجنكه برزحمتنه وبرطارليغه اوغرسملر اكا طپمغي ترك ايدرلر اما
مؤمنلر هرنه حال اولسه اكا طپمغي ترك اغمزلر كوك راحت وقتي اولسون كرك بلا وشدت
وقتي اولسون بلكه اول بلا وزحمت وقتنده اكا عبادت قلوب تضرع علاه دعا قلمغلري دخي زياده
اولوب زيرا بلوبلركه اول بلا لري كروا الله تعالى دن بيكرك دفع اديجي بوق اكا يلورزلر اكر سؤال
ايدوب ديرلرسكه چون مؤمنلرك محبتي الله تعالى يه كافرلر بتاللرنه محبت قلدغندن قيي
وزياده دوربوا يتدن برا برنته ذكر ايدوب ددكه كافرلر بوتللرن سوكدكلرين مؤمنلر دخي الله
تعالى يي سوملر جواب بودركم مؤمنلر الله سوملكده مراتبا وزره دوربعضلرى حيي شول
قدر دركه اكا توحيدا غشدره رله اكي كلدن اني تنزيه ايدرا اول اقرار دندن دغمن بوكا محبت
توحيد دللركه كوكلده تصديق دللر اقرار دراما بعضلر بومؤمنلردن بومحبتنه اكنفا
قلمديلر بلكه تنلرن وجانلرن ومالارن دخي الله تعالى يولنه فدا قلدلر جميع اعضا لريله
اكا عبادت قلوب دكلي اعضا نوك كفاهندن صاقندرلر وانوك يولنده دشمنلره مقاتله قيلوب
جانلرن دخي فدا قلدلر ومالارن دخي الله تعالى فرض قلدغي زكوة وعشر ويروب قومديلر
بلكه كندولرندن زياده سن جميع الله تعالى يولنه فيوب انوك رضا سي اولدوغي يره خرج ايتدلر ليس
بولرك محبتي ازتوغرا قلمشول مؤمن محبتن دكلمجرد اني يرلدي اكي بحق كروقلمن امرنه مطيع اولمق
ومعاصيدن اجتناب قلمدي پس قنجي مؤمنلكه امرنده نهيينده الله تعالى يه كي مطيع رق اولا انوك
محبتي اكا فيرق اولمش اولوليس بوانلك اولنده الله تعالى اول مؤملري ذكر ايلدي كه انلرك

سوكولري

سوكولري حق تعالى يه شول كافرلر بوتللرن سوكدكلري قدر دوكه اني صوبا يرغاطپمزلر امانبوانلك
اخرنده اول محتلري جوغرق مؤمنلري ذكر ايلدي نكم ابن المبارك بيورر رحمة الله عليه شعر
لتعصي الاله وانت تذكر حبه هذا لعمري في الفعال بديع لوكان حبك صادقا لاطعته ان المحب لمن
يحب مطيع معنيسي بودركم سن الهكه عاصي اولورسن حال بودر اني سوكدكن دعوي قلورسن
بوحال سنوك فعلكدن واللهكي بديع درز زيرا اكر سن كرجكاني سوكدكمسك اكا مطيع اولديك عادت بودركم
عاشق معشوقه مطيع اولسه كرك بس الله تعالى يي سوكدن دينلر دخي كرك انوك حكمنه مطيع اولالر
بس حق تعالى اول بتاللرن الله ادنب سوملر حقنده بوايتلر كروبيورديكه اكر بكون اول بتاللر طپنلر كوردي
ديكه يارن قيامت كوندز كورسزلر اول بوتلر ندن انلره هيچ منفعت اولسزدكل بلكه جميع قوت
قدرتي الله تعالى نوكدر اول بتاللر برعاجز مخلوق درودخي بلكه ديكه الله تعالى فتي عذاب ادجدر
اول بوتلره طپنلروك اولوسنه دخي كجيسنه كل اندن اغراضلره لردي تنكم حق تعالى خبر
ويروب بيورديي اذ تبرا الذين اتبعوا من الذين اتبعوا ورأوا العذاب وتقطعت بهم الاسباب
وقال الذين اتبعوا لو ان لنا كرة فنتبرا منهم كما تبرؤا منا كذلك يريهم الله اعمالهم حسرات
عليهم وما هم بخارجين من النار يعني قيامت كون اولسه اول كافرلر كه بتاللرك رئيسلري اولورلركه
بوكرو قلن كجيلري حقيقي اكلره متابعت قلورلر دي دينلرندن ودنيالرندن قچنكله اول عذاب
لري كورلر يله كورلر اول دنيدكي عهدلري واندلري بوللب اول دوستلقلري واولشملرلري كسيلب
اول كندولره اوبتاللره برقدكوزلر اول انلره اوبتاللر دخي انلره دينلركه اكر بزه كروده كلب دنيايه وامرلرى
سزكندوكوري صلاتنه برقدكوزلر اول انلره اوبتاللر دخي انلره دينلركه اكر بزه كروده كلب دنيايه وامرلرى
اولسايديدي بزدخي سزدن بيزار اولديغمز تنكه سز بزدن بيزار اولدكوز ايرق سزه متابعت قلمديغمز
حق تعالى انلري برزندن بيزار قلدرب اول دنيده بتاللره عبادت قلدقلري اوزره انلره حسرتلر
يدوره زيرا كورلر كه اول الله تعالى قتنده قربت ونجات بولا وزديو قلدقلري عمل انلره كلي سبب عذابه
وصحنت اولدي اندن اترو حسرتلر بيسولر اول حسرتلره عذابه مبتلا اولسزلركه نه تابع قوردلسز
نه طيد قلدقلري هيچ برى طامودن قورتلوب خلاص بوحق دكلدوبوندن صكره دخي بيورديكه
يا ايها الناس كلوا مما في الارض حلالا طيبا ولا تتبعوا خطوات الشيطان انه لكم عدو مبين
بوايتك سبب نزولي دخي بويديكه عربدن برقوم بني عامر وبني مدلج وخزاعه قبيله سي كبي كندو
كندولره برنچه سنه لي حرام قلدقلرشول سنه لرده الله تعالى حلال قلمشلرى اكندن وقيوندن
صغردن دخي بحيردن سايبه دن ووصيله دن يعني اولدكم قچن برد ني دوه بيش كوينك دنيايه
كتورسه بيش بيل اچنده انوك قلاغني يارلوب صالي ويرمدلردي ويرلرديكم شمدن كروبوحا
ثمك يا بوك اورمق يا بغرلق حرام درقورلردي كندولره بكيدوب كيدلمجه وسايبه دخي اولدكم قچن
برخسته لري اولسه يا برمهم حاجتلري اولسه درلردكه اكر نوخسته موزصاغ اولسي اولسه
يا بوحاجتمز برنه كلسي اولسه برد وه يومز نذراولسون قچن اول حاجت برنه كلسه يا اول
خسته صاغ اولسه برد وه لي نذر چون صلمايوبرلردي اكا بوك اورمق ثمك وبغرلمق

حرامندە دللرندى بولمەك تمام قضيه سى مائدە سورەسندە ذكر اولنه ان شاء الله تعالى پس حق تعالى
بولرى بوائشلەندن منع ادب بيورديكه اى قوم بيك شول نسنه لرى تكليف يزوزندە حق تعالى
سزه حلال قلدى ديكندن حيوانلردن طريق حقه متابعت قلمك كسه سوزينه اويمك كه شيطان
سزى آكاه دعوت قلدى ديكه الله تعالى حلال قلدوغن سزه حرام قلمه ديو اول نسنه لرى اشكاره
دشمنلرينكم حق تعالى سزه خبر ويروب بيورديكه انما يامركم بالسوء والفحشاء وان تقولوا
على الله ما لا تعلمون يعنى تحقيق اول شيطان سزه شول اشلرى بيوردركم انوكله يارن سزه حيس
حساب اولسون ديندە دخى اى اشلەكله حد تعين واجب اولوزما محشا اولدركم اى اشلەمكله
كلهاموعذاب واجب اولا شيطان سزه بو اشلرى تلقين ادرودخى آكا بيوردركم الله تعالى اورنه
افترا قلوب يلانلرده مذمت يا سزكم اشبو نسنلرى حق تعالى حرام قلدى حال بوددركم الله تعالى
اى حلال قلمشدر ودخى بيوردركم واذا قيل لهم اتبعوا ما انزل الله قالوا بل نتبع ما الفينا
عليه آباءنا اولو كان آباؤهم لا يعقلون شيئا ولا يهتدون يعنى بزمحن اول كندولرينه بونسنه
لرى حرام قلمادى دنلسه كز كلوك شول الله تعالى كتابندن اندركى نسنه ايله عمل ايدوك اول حلال
قلدوغن حلال كورك وحرام قلدوغن حرام كورك بولردير لركم برا نوكله عمل قلمازلر بلكه شول آنلر
موزينه طوريق وموزينه بولدغنه آنلرك ازيجه كلدر حق تعالى توبيخ ادب آنلروك اول سوزلرين
رد ايدوب بيوردىكه آنلر يعنى اول آنلرى جاهل كن طوريق يقين دخى دليل سوزحجت بيوز
آكا متابعت مى قلورلر بوكا ملهله حق تعالى آكا اشارت قلديكم كمك كركسه سوزينه اويب انوكله
عمل قلمسلرى ناكه فرماندن حد بيندن اهل سنتى جماعت مذهبينه موافق دليل حجت اولما يجه بوندن
صكره اول كافرلره مثل قيلوب بيوردىكه ومثل الذين كفروا كمثل الذى ينعق بما لا يسمع الا دعاء
وندا صم بكم عمى فهم لا يعقلون يعنى يا محمد سنوك مثالك بوكافرلره وعظ ايدوب حق يولنه دعوت
قلمقدە سنوك جوابنه بكزدكلرى صغير تيلرينه چاغرمقدن زياده كلا مزلر مكجون كه طاغلب قرداليه
كرفار اولمسلرى اول حيوانلرك اول چوپانلرينك چاغرمغدن اشتمكدن زياده كلا مزلر مكجون لسنه لرينه
انزل بوكا فرلرده خى اول بهايم حيوانلر كبى همان سنوك اوزوك اشيدر لرصاغر لرددركه حق كلام
اشتمز لرودلسوزلردركه حق كلامى سوز يلمز لروكوزسوزلردركه طريق هدايتى كورمز لرو عقللرى
يوقكه فكر ادب ضلالتدن هدايته ادراك ايده لرو بوايت آكا اشارت قلدوركه هر كمسكم
وعظ نصايح دكلسه انوك كوكلينه اثر تاثير اولمسه اولدخى اول كافرلرو صفتيله متصف
اولب كندوى اول حيوانه تمثيل اتمش اولور نعوذ بالله من ذلك وبوندن صكره حق تعالى
كندوينعمتلرينك شكرى واجب دوغنه اشارت بيوردىكه يا ايها الذين امنوا كلوا من طيبات
ما رزقناكم واشكروا لله ان كنتم اياه تعبدون يعنى بعضلرو حق تعالى حلال قلدوغى
نسنه لردن كندوينعسلرينه حرام قلوب برمزلردى نفسه زجر ايدوب انوكله الله رضاسين
دللردى حق تعالى انلرى اول اشدن منع ادب بيوردركه اى انلركه ايمان كتوردكزبيك سول
نسنلردنكه سزه حلال قلدن رزقايلدك دانلردن وحيوانلردن جنسندن دخى الله تعالى بك

شكرينه مشغول اولك اكر مراد كوزاول بيمامكدن الله تعالى رضاسى حاصل اولما غسه الله تعالى حلال
قلدغندن بيك يلوك يلوك كه الله تعالى نك رضاسى حلال يلوب اى طلب ايمكدر دوحرام حرام
يلوب اندن يكلمكدن دوتوب ايتدن حق تعالى بوامتى محمدك فضيلتين بيان قلدى ذرا بوامتنه رسول
ارسنه عليه السلام خطاب قلدغنلرين خطاب قلدى رسول ارسنه بيوردىكه عليه السلام يا ايها
الرسل كلوا من الطيبات يعنى يا رسول اكرم بيك شول نسنلردنكه حلال لدرودخى بوامتنه
بيوردىكه بيك سزه شول سزه رزق قيلدوغوز حلال لردن يسون بوحلال لدن يمكار رسول ارسله بوامتى
امرده برابر اولندى بوحكمده برابر اولمق بوامتك فضيلتنه دلالت ادرجون حق تعالى اولسزه
كندوينعسلرينه حرام قلدوغن كوريك بيوردى دردلرينه يا رسول الله چون بونسنلر حرام
دكلدرسن حرام اولمن نه نسنلردر حق تعالى اولره حرام اولمن نسنلرى بيان قلوب بيوردى
انما حرم عليكم الميتة والدم ولحم الخنزير وما اهل به لغير الله فمن اضطر غير باغ ولا عاد
فلا اثم عليه ان الله غفور رحيم يعنى سزه حرام اولمن بدرسى شول اى پيلين حيوانلردركه بغر ليمدن
اولره بالغله جاركدن ارتوق اولمش اى بوك الوسى بغر ليمدن حلال دربردخى اول قاندركه طوودن بغر لمن
دوخى ودخى اقر شول قان دكل كوطلا قيله بغر دربوا كسى اكرچه قاندر بيك حلال لدرودخى اول
حرام الونمدن رسى طكوز اتيدر اكرچه اتن ذكرا بلدى يا ردوغن اكمدى يا تمامرادانوك كلسيدركه
جميع اجزاسى حرامدر مسلما نلرا مامكرى وعالملرى جميع انوك حرامليغه اتفاق اتمشلردركه
ويچ برمذهبدن خلاف يوقدرودخى اول حرام اولمنمدن برسى بنلوردحيوانلردن قصد له تكرى آدين
ايتمدن بغر ليمكريا خود بهودى نصارى بتلرى آدين ذكر ادب بغر ليمكلرى بوددخى اتماق حرامدر اما
مسلما نلرتكرى آدين اوندب بغر لسالرى بونمن خلاف وارددر بعضلرودللركه بيك حلال لدر بعضلر
دللركه حلال دكلدر اما ديندە احتياط قلمن كشيه انيدخى يامك يكرمكدە ضرورت اولما يجون پس
حق تعالى بلوردركه بعض قوللرى ناچار اولوب ميتة يمكا محتاج اولسه دخى يمكا رخصت ويروب بيورد
كه هر كمسكم مضطر اولب بوحرام اولمن نسنلردن يسه شول قدركه اجلغى دفع اولنوب
هلاك اولمقدن قورتولا كاكتاه يوقدر تجمن كه باغى وعادى اولمسه يعنى جماعت اسلامدن
ايرلوب مسلما نلرا فهرنه قليچ صليه اما هركم چشاسى اول كسوب حرامليغه انسه يا مكله عاصى
اولوب كا قليچ چكسه انلره بورخصت يوقدر امام شافعى رحمه الله بيوردر هركمسكه بر معصيت
اوزره چشاسى كا رخصت يوقدر قول افندين تحقيق كب يا اعول قرائيه انيه عاق اولوب كنسه
يا كشى اون اوغلى تجاركدن برقشه كدسه تفاخر ندن اوشانوب دخى تكه بولره تكن دوار بوردخصت
بولره دوادكلدر اما بزوم اصحابمزكه امام ابو حنيفه دروا ابو يوسف محمد درد مشلردركه
هركمسه ميته يمكا مضطر اولسه بورخصت كلى برابر دركه عاصى اولسون كه مطيع اما
بعض اهل تفسير درمشلركه غير باغ ولا عاد معناسى بوددركه اول ميتيدن طلب ايدجى اولميا واى يمك
راضى اولميه الا ناچار لغله اولا دخى اول اجلغى دفع اوچق قدر يدكدن صكره دوب دخى زياده يمميه
ايله اوچق انوك افهرنه كناه اولمز اما اول اضطرار كى ميته يمك كا مباح اولا اندن اختلاف

قلمشلرك دخي بعضلرندن دلركم مضطر اولدركم اكر اول ميتدن يمسك اولورسه فوركه هلاك
اولا بو امام شافعي قولنه اما ابن مبارك ايدر مضطر اولدركم اكر بازاره كرسه كوبا تكدن ارتوق
نسنه يي نظر اشيه و بعضلرندن دلركم حالا يله ضعيف اولا كه قرايض اوطورمدن
ادا قلميا و دخي يمكندن اختلاف قلدلركم اول يمك حلال اولرمي يوخسه اولمزمي بعضلر دلركيم
يمك ركي حرامدر اما اول مضطر اولوب يمكله كناه كار اولمزلر ايتي اخرندن الله تعالي غفور رحيم
ديو ذكر ايتدكي اكا دلالت قلور كم اول مضطر اولوب حرام يمكدن حق تعالي غفور در يا غفور ايي
اسركيوب اكا رحمتلي در و بعضلرندن دخي دلركم اولا اكا مضطر اولمق يعني له حلال اولور اكا مضطر
اولمق يعني له حلال اولور اكا ايي ترك ادب يمكا محتاج اولسه دخي ترك ادب يمسه اج اولسه حق تعالي
ايي طاموياقويرو دخي انعام سوره سنده بزا يتده حق تعالي بيورديكم وقد فصل لكم ما حرم عليكم
الا ما اضطررتم اليه يعني حق تعالي سزه حرام اولانلري تفصيل له الا سوليه
نسنه يي حرام قلمديكه سزك اكا حاليكي اضطرار ده اختياريكز اولدكز و ارتدلر ليس بو حرام ذكر ايدلوب
صوكندن استثنا قلدوغي دلالت ايدركم مضطر اولانه حرام مباح اولور مثل اما مضطر اولميانه
يمك حرام در يرسه باغي و عادي اولورو دخي بوندن صكره حق تعالي بيورديكم ان الذين يكتمون
ما انزل الله من الكتاب و يشترون به ثمنا قليلا اولئك ما ياكلون في بطونهم الا النار و لا
يكلمهم الله يوم القيمة و لا يزكيهم و لهم عذاب اليم بو ايتلر اول يهودلرك عالملري و اولولري حقنده
نازل اولدي نيرا انلر او من لردكه بيغامبر كتدولردن اولاجون كوندرلركه اسمعيل اوغلنلردن اولدي
قورقدلركم اول قوم لريوك عوامي قتندن بولروك قلدي حرمت اولمايوب اولردن منفعت بولميا لرواز
ولو رسولك صفتلريكه حق تعالي كتنا بلرندن انلره بيان قلمشدي اما اول عوامدن كزلبوب ايرشي
تاويل قلديلر تاكه انلرا اني شديد محمد عليه السلام ايمان كتورميلر اول عوامدن خاصلري دخي
اول عالملرنه دنيا متاعين و يروب اول صفتلري تبديل ايدوب لردي بوندن اترو حق تعالي بو ايتي
كوندردي بيورديكه سوكمسلكم كه الله تعالي كوندردوكي رسولك صفتلرندن توريه اچندكز
كزليه لرا نوك حكمني تبديل ادب انوك اوزره ثمن قليل اختيار قلدلركه دنيا در اول باقيي قويه لر
كه اخرتدن انلرا اولردكه بيوب قوميمزلر قرنلرنه الا اود قويرلرا كرچه بيدكلري حرام لقمه لري ظاهرده
اود كلدي اما حق تعالي حرام اود ديو ذكر ايلدي زيرا چون اول حرام عاقبت نار واجب قلمجدي كه
وقوعنه شبه يوغدي اني محقق طوتوب شول واقع اولمش كبي ذكر ايلدي و دخي حق تعالي اولره كلام خير له
سوليميه بلكه كلام عذابله و عقابله سوليميه دخي اولري عفو اولونمي اولر اخبيث عملدن پاك قلميه
اول حالده عذاب اليمه مبتلا لعنه بو ايتلر اكا اشارت قلور كه هركمسيه الله تعالي علم و يرسه خلقك اول
علملره اختيا جي اولسه اول عالم اول علم كزلبوب خلقه بيان قلمسه ياخود اني بيان قلمغا خلقدن
اجرت طلب ايتسه و دنيا جمع ايتمك دلسه اول دخي بو ايتلر ذكر اولنلر قومله يله حشر اولوب
معذب اولورلر بكم ابو هريره رسولدن روايت قلدي عليه السلام كه رسول بيوردي هركمسيه كه

الله تعالي علم و يردي اول كزليوب تكري قولنه نشر ايتمدي قيامت كونيده كركه انوك اغزنه اود دن
اويكان اورله تا فصل خصومت اولنجه و دخي حق تعالي بيوردكه اولئك الذين اشتروا الضلالة
بالهدي و العذاب بالمغفرة فما اصبرهم على النار ذلك بان الله نزل الكتاب بالحق و ان الذين
اختلفوا في الكتاب لفي شقاق بعيد يعني اول يهود لرك ريئسلري يا نلردركم كفر يله ضلالت اختيار
قلدلرا و اول ايمان اودركم هدايتدن دخي طاموياختيار قلدلركم محل عذابدر اول جنت اودنه كه
محل رحمت مغفرتدر نه نسنه بولري جوابات ايتدرديمرق قلدي شول عملدر اودنه كه اول عمل لر
اولري طاموياقويرو يمكله حق قلوزا اول اعمال عذابه بولرا جترا قلوب دايم اولدقلري ايتدن اوتروذكر
بلدرسيتي حق تعالي رسولنه قرآن انزل دي طريق حق و اول منهاج عدلي بيان قلمجي بولرا كا متابعت
قلمغي ترك ايتدلرا و مخالفت يولن طوتدلرا و اول سبيله كندولره اول عذاب واجب قلدلربلدرسيتي شولركم
قرآنه مخالفت قلوب طريقا خلافه طوتدلرا نلرا شكاره ضلالت اچنده درو حقدن ايرق دوشمش
لردرودخي بوندن صكره حق تعالي بزا حسان ندرا ني بيان ادوب بيوردكه ليس البر ان تولوا وجوهكم
قبل المشرق و المغرب و لكن البر من امن بالله و اليوم الاخر و الملايكة و الكتاب و النبيين و
اتي المال على حبه ذوي القربى و اليتامى و المساكين و ابن السبيل و السائلين و في الرقاب و اقام
الصلوة و اتي الزكوة و الموفون بعهدهم اذا عاهدوا و الصابرين في البا ساء و الضراء و حين البا س
اولئك الذين صدقوا و اولئك هم المتقون يعني بر احسان اول دكلكم نماز ده يتوكري كاه مشرقه
كاه مغربه دنلره سز اندن غيري عمل ترك ايدك سز ليكين حقيقت بر اولدركم الله تعالي يه تصديق
ايدك سز كه واحد در انوك شريكي يوقدر بو ايتلر حق تعالي ايمانده بيش نسنه ذكر ايلدي هركز اول
بيشدن بريه تصديق ايتمك دوب قرآنه نسنه بلدرسيتي اول كافر در بري الله بر لمكدر ذكر ايتدكي انوك شريكي يوقدر
دخي اخرته انمق در بري دخي كرو قيامغه اقرار ايتمكدر ذكر ايتدكي البتده اوجقدر هركسي ايتدوكي عمل لرك
جمله سين بولسه در طاعت اهل قوابله جنته ايرسر در و معصيت اهل عقابله ناره واصل اولسر در
بري دخي كتابلرن تصديق ايتمكه قرآن دخي توريت انجيل و زبور كليسي كوكدن انزل ايتدكي ترجمه در
و بر دخي فرشتلره اقرار ايتمكه انلر كل حق تعالي نوك قولدر بيوردوغي اقرار ايتمكه بيغامبرلرك كلي حقدر
امتا كلي مرسل در كي بيندلرنه بويلنش كليسي ايماندن در هركمسكم بولردن بريه انكار ايتسه اول حقيقت
كافر در بوندن صكره اول بر كه بيقيسين كه افضل احسان در اي ذكر ايلدي بيوردي كه اول بردن دخي
بر اولدوركم الدكي مالدن و بركه كندولرك اكا محتاج و آرزومند اختيا جلوي و اركن صاغلكن حريص كن
درويش اولمه يوقوفقرن و كندوي ارزق عمر تصور ايدركن كوكل خوشلغيله ويره و بخللدن و امساكدن
و ترمك لكي و جور مرذلي سوه كندولرك قرابتنه ويره و دخي يتيملره و مسكينلره و كلوب قونن مسافرلره
ويره دخي بو جهتلر يب خلقدن دلينلره ويره و اولرلب الدن مالي كدنلره ويره نقدنز و طنيناه مالي جوعسه
دخي بها يه كسيلمش قوللره و اسيرلره قورتر ما عجوزه ويره كه بولن كلي بر احسان در بوندن صكره
فريضه لري ذكر ايدوب بيوردكه اول بر احسان در كه فرض اولنمش نماز لري قيلالر و فرض اولنمش
زكوة لري ويره لر دخي تحن كندولره الله تعالي ارا سندن يا الله تعالا نوك قولكلري ارا سندن عهد

ايتسلر اول عهده وفاقلا لردخي درويشلكدن وزحمتلردده وخستلقلردده دخي كافرلرله مقاتله
قيلمغده صبر ايدجي اولانلر بويراحسان كلمسي برينه كتورنلرايمانلرندن صادقلردن عملارندن
تيتيلري دخي صادقدر وكوكل لري طغرودرد دخي الله تعالي دن قوه قوجلن واكا مطيع اولوب عهدلرن
صفلي جلرا ولردر پس نوايت دخي اكا اشارت قلورکه براحسان يا لكوزاكا مزلركه فرض اولدين
طاعتلري برينه كتوره لوبلكه جميع عملركه كشي الله تعالي حضرتنه يتيتجك ايدره وطاموغدا بلردن
اراقايده كلي اولره سعي ادب حاصل قيلمق برك افضلدركه انوكله زياده مرتبه حاصل اولور
ودخي بيورديكم يا ايها الذين امنوا كتب عليكم القصاص في القتلى الحر بالحر والعبد بالعبد والانثى
بالانثى فمن عفي له من اخيه شيء فاتباع بالمعروف واداء اليه باحسان ذلك تخفيف من ربكم
ورحمة فمن اعتدي بعد ذلك فله عذاب اليم ابن عباس رضي الله عنه ايدر نوايت عرب
قبيله لرندن اكي قبيله حقندا ندي كه اولوحالت جاهليتدن برربرله مقاتله قلدقلرا رالرندن خيل
كشي دپلمندي لر وبعضلرندخي مجروح اولدقلرا ولدقلرا كي قبيله دن برسي دخي برنوك اومرهنه غالبرغدي
اول غالب اولن اول صنعيفنه دديكه واقعه برزدن برا ولن قول برنه سزدن برحري دپلبوزوبرزدن
اولن برعورت برنه سزدن برارد دپلبوزوبرزدن برکشي برنه سزدن اكي كشي دپلبوزچونكه حكم
اسلام ظاهرا ولديغا ول قبيله برربرندن اولدد وكلريغا وذرره قصاص طلب ايتمك حق تعالي نوايت
ايتدرديبيورديكي يا ايها الذين امنوا كتب عليكم القصاص في القتلى الحر بالحر والعبد بالعبد والانثى
بالانثى فمن عفي له من اخيه شيء فاتباع بالمعروف واداء اليه باحسان ذلك تخفيف من ربكم
ورحمة فمن اعتدي بعد ذلك فله عذاب اليم ابن عباس رضي الله عنه ايدر نوايت عرب
قبيله لرندن اكي قبيله حقندا ندي كه اولوحالت جاهليتدن برربرله مقاتله قلدقلرا رالرندن خيل
كشي دپلمندي لر وبعضلرندخي مجروح اولدقلرا ولدقلرا كي قبيله دن برسي دخي برنوك اومرهنه غالبرغدي
اول غالب اولن اول صنعيفنه دديكه واقعه برزدن برا ولن قول برنه سزدن برحري دپلبوزوبرزدن
اولن برعورت برنه سزدن برارد دپلبوزوبرزدن برکشي برنه سزدن اكي كشي دپلبوزچونكه حكم
اسلام ظاهرا ولديغا ول قبيله برربرندن اولدد وكلريغا وذرره قصاص طلب ايتمك حق تعالي نوايت
ايتدرديبيورديكي يا ايها الذين امنوا كتب عليكم القصاص في القتلى الحر بالحر والعبد بالعبد والانثى
بالانثى فمن عفي له من اخيه شيء فاتباع بالمعروف واداء اليه باحسان ذلك تخفيف من ربكم
ورحمة فمن اعتدي بعد ذلك فله عذاب اليم ابن عباس رضي الله عنه ايدر نوايت عرب
قبيله لرندن اكي قبيله حقندا ندي كه اولوحالت جاهليتدن برربرله مقاتله قلدقلرا رالرندن خيل
كشي دپلمندي لر وبعضلرندخي مجروح اولدقلرا ولدقلرا كي قبيله دن برسي دخي برنوك اومرهنه غالبرغدي
اول غالب اولن اول صنعيفنه دديكه واقعه برزدن برا ولن قول برنه سزدن برحري دپلبوزوبرزدن
اولن برعورت برنه سزدن برارد دپلبوزوبرزدن برکشي برنه سزدن اكي كشي دپلبوزچونكه حكم
اسلام ظاهرا ولديغا ول قبيله برربرندن اولدد وكلريغا وذرره قصاص طلب ايتمك حق تعالي نوايت
ايتدرديبيورديكي يا ايها الذين امنوا كتب عليكم القصاص في القتلى الحر بالحر والعبد بالعبد والانثى
بالانثى فمن عفي له من اخيه شيء فاتباع بالمعروف واداء اليه باحسان ذلك تخفيف من ربكم
ورحمة فمن اعتدي بعد ذلك فله عذاب اليم

دلرسه

ولرسه دپليه دلرسه ديت الا اول قاتل كرك راضي اولسون كرك اولمسون اما بزوم راملرمز عهده
دمشلركم وليه ديت المق يوقدر مكركه اول قاتل ديته راضي اولا اولنوك اومنهنه صلح ايدلوكن
اول ديت الدقدن صكره دشمنلك ايدوب قاتلسه اول وليه عذاب اليم وارد ودخي بيورديكه ولكم في
القصاص حيوة يا اولي الالباب لعلكم تتقون يعني بوقصاص حكم اولمغده سزه حيوة بقا وار
درايي عقل اصلري اولكه سزانوكله قان دكملدن صاقنا سزدر ايمدي بوقصاص سببدن ايكي
كشيلوك حيوتنه برا اول اولدرمك قصدايدنكلرنوك وبردخي اول اولدورين دبوقصد
ايدن كشيلوك حياتنه سببدر ديرا اولدرمكه قصدايدن بلورکه اني اولدورجاق اولورسه
كندوي دخي انوك برنه اولدرلمك كسي يله فوت اولورپس اول قصاص قورقسندن اني اولدرمكي
ترك ايدرلرسه كندوحياة بلورلرهم اول اولدرمكه قصدايدنكي حياة بلورانوكچون بيورديكم
سزه بوقصاص حياتدر وارامابودخي اهل عقل اولنه دركه بوك مالني فكرايدوباندن اجتناب
ايده وارالا اولكم اهل عقل اولميه اسير شهوتنا اولاهواي نفس عقل اوزره غالب قلمسن اولا
دخي اخرت عذابندن قورقميه اول نه درسه اشلرکندوي دخي هلاك ايدر اكابر عفوه وابرغا
دخي زيان طوقنوردخي بوندن صكره بيورديكم كتب عليكم اذا حضر احدكم الموت ان ترك
خيرا الوصية للوالدين والاقربين بالمعروف حقا على المتقين يعني فرض واجب اولندي
سزدن برکوزه وصيت قلمق مختكه سزدن برکوزه اولومعلامتلري ظاهر اولا اكثر
صوكندن مالني قلورسه كركدر اتسي اشيجون ويقين قرابتجون وصيت ايتكيه سبب نزولي
ايت بويديكم فمن بدله بعدما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه مرض موته واقع اولسه كندوقرابتلرن قيوب اجنبيلره وصيت
قلمق لردي حق تعالي اني منع ادب بيورديكه اتيه انيه وكندوقرابتنه وصيت قلا حتى قرابت
رعايت قلمايجون امتا ايت ارثلاه بوا تيا انيا وصيت قلمق منسوخ اولندي زيرا نلر ورثه
لردر نص قرانله حقلري ثابتا ولمشدر ودخي شول قرابت حقندن دخي منسوخ دركه اول
دخي ورثه اولا مكر كرو قلن ورثه اني جايز طوتلر ودخي بعضلر دلرکه وصيت واجب
اولمغله دخي منسوخ اولندي امتا مستحب اولديكي دلرسه ايدركه والدين والاقربين بالمعروف
ايدر رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات قلدي وصيت قلمديغا ابوبكر وصيت ايلدي ليس
وصيت امكلك كركلو اولا امسه دخي اورثه كناه اولميه وبعضلر دلرکه بوده وصيتنك واجب
منسوخ دركلدر بعض امورده وصيت واجبدر وبعض محلده مستحب درامتا اولكيه واجب اولبه
اولدركه اورثه حج زكوة وصوم صلوة وكفارات ونذور وارا ولا اني ادا قلمايجون وصيت اتمك
واجبدر اكر بولردن نسنه اولسه كندوتحرير درلرسه ادا دلرسه اتميه صحيح قول دخي بودور
امتا امام شافعي رحمه الله بيورديكي وصيت واجبدر اول ابن عمر حديثيله كه رسولدن روايت قلدي
عليه السلام كه بيوردي هيچ بر مسلمان كه كيجه يتا وانوك وصيتي اده جك مالي اولا الا اكر كدركه
انوك وصيت قيلنده برنلرسه اولا بزايدركه بوندن مقصود اول واجباتدن اوزرندن نسنه وتجدد
كه ذكر ايلدك والا اكر واستحباب اوزره اولا ودخي بيورديكم اول وصيت معروفله اولا يعني ثلث

مبتدا رندن زیاده اولمیه کی ورتبه تقصیر لق اولا و بو وصیت حق اولدیکی اولکریدن فوقدر شرکدن صاقینمق
بولندن صکره اول وصیتک اشدیدی تبدیل و تغییر قبلمازلغه وعید قلوب بیورمشدیکه فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَمَا سَمِعَهُ
فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ یعنی هر کسکه اول وصیتی اشیدکدن صکره تبدیل
تغییر ایدوب یرینه کنوردیسه انوکی کناه اول تبدیل ایدوب یرینه کنوردیکی اوزرینه در اول وصیت قبلن
اوزرینه دکل زیرا اول اوزرینه واجب اولمیه کنوردیکی تقصیرلقلری اول وصیت اولدیکی
حق تعالی وصیت ایلدوکی وصیتلرینه اشیدجلدن و آکا ثواب ویرمکدن کرک دخی علیهم در اول وصیت
تبدیل ایدنوک جزاسین دخی بیورمشدیکه فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ
فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ یعنی هر کسکه اول وصیتی ادندن که حقدن میل
ایدر یعنی لندن زیاده وصیت قیله یا کلی مالین وصیت قیلا خطا یولندن یا خود قصدیله اول
وقت وصیت تبدیل ادوب حق اولدره اجرا اتمکدن انوکی اوزرینه کناه اولمز زیرا اول تبدیل تغییر
قیلدوغی ورثه آرا سندره اصلاح ایتمک ایچون اولور ظلم حیفا یجون اولمز زیرا ابن عباس رضی
الله عنه دیمشدر کی وصیتده ضرر قیلمق دخی کبایر کناه لرندندر مؤمنین اولکرکدرکی بو کبایر دن کندولری
صقلیوب وصیتده ضرر قیلمیه حق اولدره اجرا ایدوب دخی حق تعالی بو فرضک بیانندن دخی
بیورمشدیکه یا ایها الذین آمنوا کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلکم لعلکم تتقون
أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ یعنی ای انلر کلم ایمان کتوردیکوز فرض اولندی سزلره اوزرکوزه رمضان اییوک
اوروجینکم سزدن اکرو کی ملتلره فرض اولندی عدد یله کی معلوم بر ایدر اولاکه الله تعالی دن
قورقوب اول معلوم کنلرده یمکدن اچمکدن وجماعدن صقنا سزلر اول صوم واجب اولدوغی وقت
یعنی ارتسه طغدغندن طلوندغندن تا ارتسه دکین اول اوجی بوامتنه حلال
اولندی اما اهل تورتیه بو یمک اچمک وجماع قلمق کون طلوندغندن تا یتشوو قیتنه دکندی
اندن صکره حرام اولوردی تا کرو کون طلوینجا ودخی بیورمشدیکه فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ
فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ
وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ یعنی هر کسکه سزدن خسته اولسه اوروج طوتمغه
طاقتی یتمسه یا خود سفرده اولسه یا خود سفردن اول یا ین کیشیکه آی کچدکدن صکره
خسته صاغ اولورسه مسافر مقیم اولورسه اول بیدکلری کون صاغ عشیجه کروفضا ایدر لر
دخی لازم اولورسه شول بیرلرده وشول قاریجقلره که ضعیف اولمشلردن اتروب طوره مزلر اوروج طوتمغه
طاقتلری یتمز انلر کندولرینه بدلا اما کون بر مسکینه بحق صاغ بغدای یا خود بغدای اوزندن کندولرینه
صاغ ارپه یا ارپا اون فدیه ویرلر کندولرینه بدلا امام شافعی ایدر رحمه الله چون بوایت اندی
یا یی لر کندولرینه بدلا یوب مسکینلری طعام لندره لزهیچ اوروج طتمدیلر اوروج طتمق فقرا اوزرینه
دشدی حق تعالی بوایتی اندیکه فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ بوایتله اول اولکی ایت حکم
منسوخ اولدی یا یلن دخی فدیه ویرمک منع اولندی واجبا اولدیکه فقرایله یا یلر دخی بیله اوروج
طوتلر اما اول حکم یا نی قلدی ضعیف پیرلر وضعیفه قاریجقلر حقندن که اروج طوغمغا طاقتلری

تمیه بیتلم ذکر ایلدک ودخی بیورمشدرکه شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ
مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ یعنی فرض اولندی سزلره اوزرکوزه شول رمضان ایچی روح طتمق که انولدی
اچندن لوح المحفوظدن دنیا کوکینه قرآن الله لدی جمله یولندن اندن صکره جبرائیل علیه السلام
ایتدیکی ایت مختلف وقتلرده اچندن رسوله الله دی علیه السلام یکرمی بر یل اچنده اما ابن عباس
الله رضی الله عنه قرآن جمله رمضان اچنده قدر لیله سنده جبرائیله الله لدی ابن جریج الله هر
رمضان اچنده قدر لیله سنده بر یللق احکامی که اولسون دخی خلاف قیلمزلرکه متفرق دنیا کوکینه حق تعالی الله دی
اول کشیلره کو یازیلوردی اندن محفوظ اولوب طورمشدی تحقیقه برقضیه اولندی حق تعالی جبرائیله
امر ایدوب یا ایت ایت ایچی رسوله الله دی علیه السلام تا اول تمام اولنجه ودخی بوقران الله لدی
خلقه هدایت یولنی ظاهر قیلمغه چون تاکید انوکیله صلا لندن هدایت نیزایدر لر ودخی حلالی حرامی
بیان قیلمغه شبهه اولمسون دیو بر لی چقرب سبب نجاتیله سبب هلاکی فرق اولمغه یولندن صکره حق
تعالی کرو بیورمشدرکه فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ یعنی هر
کسکه سزدن شهرنده واوندن حاضر اولسه مسافر اولمسه وصاغ اولسه خسته اولمسه اول رمضان
اییوک اروجینی طتسون اکر بای اکر یقیر اول کزا زاکر عورت اکر قول اکر زاد فجمله مسلمان اولا امتا
اکر خسته اولسه یا خود سفرده اولسه حساب ایدر لر ایدکلری کون ندر کرو قضا ایدر لر اول ایچی
چقدقدن صکره بو خسته یله مسافر حکمی حق تعالی اول ایتدن بریان قیلمشکن بو ندن نکاح کرو ذکر
الندوکی اندن اثر و بیدیکه اول ایتدن خسته ومسافر ومقیم یله ذکر اولنمشدی و بو ایتدن اول مقیم
مخیر اولدوغی حکم جفر دی که فدیه ویروب کندوبیک روا دکلدر اما مسافر خسته حکم بر ندن باقیدر
که یللر کرو قضا ایدر لر اما اول یبر لر فرجقلر کم فدیه ویروب اوروج طتمق انلره جایز اولدی یا نلره
دخی خیر لو اولدوکه بر کو یجون اکی مسکین طعام لندره لر اکر حمیت ادب کندولر طوتر سه دا خی
خیر لو رقدر اما بو رمضانک قضا سنده دخی اختلاف قیلدرکه متفرق قضا اولنه یو خسته
متصل عبد الله بن عمر دن وعلیدن رضی الله عنهما ایله روایت قیلندیکه متفرق طتمق که بر کون بیه
بر کون طوتا یا بر اکی کون بیه بر اکی کون طوتا بو مکروه در اما معاذ بن جبل وابی عبیده ودخی اصحابدن
بر جماعت دمشلرکم قاچ کون یدکن حساب یتشون اندن صکره بجه دلر سه طتشون کرک متفرق
کرک متصل کیه اندن اکا ضرر یوق ودخی شول صیر وکم اکا بیکا رخصت وارد ر شول دزکیه قورقق
اکر طوغجق اولورسه نفسی هلاک اولور یا خود کورن کشیلر انوک خسته لغنه حکم ایدر لر بو صاغدا
دمیللر یا خود قورقاکه اکا اروج طوتر سه خسته لغی دخی زیاده اولور رخصت وارد ر کیه
ودخی بوکلو عورت وا وغلن امتلرن عورت قورقسه لر کیه کندولره یا خود اوغلنه اروج طوتمغه
ضرر اولور انلر دخی رخصت وارکیه بو صکره قضا ایدر لر اورعذر کورن عورت واوغلان
طغورن عورت دخی حالت حیضلرنده وحالت نفاسلرنده بو رخصت اوزره در یدکلری کونلری
صیام لرنه اول مقدار کرو قضا ایدر لر ودخی حق تعالی بیورمشدرکه یُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ
وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ یعنی حق تعالی سزلره مراد

بودن ذكر سزه حكمي يسن ايليه حالتي مرضده وسفرده بيكار رخصت ويرمكله اني دلمز كوسزه حكمي عسر
ايدوب طارلغار رعاياكم ايدن كه هرنه حالدن اولسكوز طوتك دييه واول بيسير ندن دزكه اولك
يدكوكز كونلري عادتا يدوب حسستلقده يا سفرده كروتمام صاغ شيخه قضا ايدن سزه فحشاكه بيراز
كيجمسي اولوب هلال شوالكوسزه الله تعالا اولوليب تعظيم يرله تكبيرايدن سزه شول نسنه
اولمزكه سزه هدايت ويردي شرايع اسلام اوزره واميردين اوزره تاكه بورخصت نعمت
وهدايت رشد نعمتلرين ذكر ايدوب انوك شكرين يرينه كتوره سزدوخي حق تعالي بيورمزكه
واذا سالك عبادي عني فاني قريب اجيب دعوة الداع اذا دعاني فليستجيبوا لي وليؤمنوا
بي لعلهم يرشدون بوايتك سبب نزولي بويدركه اصحابدن بعضلسي كلوب رسول عليه
السلام صورديلركه يا رسول الله بزوفرزغورزه يقين ملائكه اكل يلوروزيا خود ايرقيلدن
كه فتحي فتحي چاغرورز حق تعالي بوايتي كوندروب بيورديكه يا محمد فحشاكه بيوره قوللرومز سكا بتوفرياتن
يعمدن ايرقالغدن صورصلر خبرويرانلره كدن انلر علمويله يقينم كه كونلرثلثن كيجي وكيجا
چكي يلورمزكا يلورسز ديكلرو لكيجي اجابتايليه مزكا ايمان كتورمسونلرا وكاكه هدايت ويلدن
رشد بولب كتورلري صلة لندن فورتلرابن عباس رضي الله عنه ايدرلر سبب نزولي ولذكره هرنماز ثلاثه
صكره ايدرسن لبيك اللهم لبيك لبيك لا شريك لك لبيك ان الحمد والنعمة لك والملك لك لا شريك
لك وبكا ايمان كتورمسونلرديكي اولذكره ايدن سن لعنت بالهه وكفرت بالطاغوت وان وعدك
حق ولقاءك حق واشهد انك حي صمد فرد وتر لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد واشهد
ان الساعة آتية لا ريب فيها وانك باعث من في القبور ابن عباس ايدر رضي الله عنه بوايتك
ايلدن برون بوكلمه لري ترك اتمدكوزهرنماز صوكيجا اوقلدرودخي بعضلر بودوكوزبوايت
معنيسي بودركه نبي محمد عليه السلام سيري بيوزطاعتمه بلتسه سزكا اجابت ايدوب بيوزه
برلكوزاجابت اتصديق ايدك اولاكه عتلا لندن هدايته رشد بولوب طريق نجاته واصل
اولاسزدوخي بيوردوكه احل لكم ليلة الصيام الرفث الى نسائكم هن لباس لكم وانتم لباس لهن
علم الله انكم كنتم تختانون انفسكم فتاب عليكم وعفى عنكم فالان باشروهن وابتغوا ما
كتب الله لكم وكلوا واشربوا حتى يتبين لكم الخيط الابيض من الخيط الاسود من الفجر ثم اتموا
الصيام الى الليل ولا تباشروهن وانتم عاكفون في المساجد تلك حدود الله فلا تقربوها
كذلك يبين الله لكم اياته للناس لعلهم يتقون بوايتك سبب نزولي بويدركه عمر
رضي الله عنه رمضان ايچنده بركيجه معشوقه سي رخصت ويرمامشده يي يتشودن صكره بيوز
كروا وبرده قدن صكره خلا لاه جمع اولدي خطوبت دكلوب رسول الله عليه السلام خبر
ويرمزيه رسول عليه السلام بيورمزيله كه ما كنتم كنتم لا تقربوا نسائكم فلما اصبح عمر رضي الله عنه
رشد بولوب بيورمشده اولدي رخصت كه كوردوكدن صكره حق تعالي بوايتي فليلدك عمر رضي الله عنه
يعني منع اتمكله كوامره مخالفت قلوب رخصتلردن زياده تشديك شروع اتمياسزن بلا سزكه
اعتكافدن مباشرت فلمق معصيتندر لسزه لازم دزكه اول حدود صقلايوب مخالفتدن يقين وارمسه
حق تعالي جميع احكامني شنجلاين بيان قلوب تفصيل اديا ولاكه سزانوك نواهيلرندن فورقوب

كه انلري طاموددن صقلياسزن سزدوك كوكلوكونا نلروكله اداكم طوتوا وانلروك كوكلي سزوكله اداكم طوتوا
حق تعالي بلوه ركه اول كيجه جماع اتمامك لك امانتن صقلمبوب نفسكوز ظلمله خيانت ايدرسزن
انوك امرن صيبوب معصيتله مخالفت قلوب سزلسن فضل اديوك تكليف سزدن كتوروكه
يتشودن صكره جماع اتمامك دن رخصت ويروبا بي سزه حلال قلدي تا طلوع فجرا ولنجه
سزدن نجاوز ايدوب عفوايلدي اوك رخصتدن الوقلدوغكزدن اثروسزه عقاب دخي ايتمز
شمدن كروده رخصت دزكه جماع ايدن سزن شول ولد صالحه كه حق تعالي سزه تقدير قلدي
وجوده كلمكني سزه حلال قلوب له جمع اولمق سببيندن ودخي صحابدن بركشي كه اكا صرمة بن قيس
درلردي كندوزن تعجسنلر خورها اعجلري اچينه اشلردي بوايشدي چون كيجه اوزنه كلدي
اروجن اچمزدن وطعام يمزدن الوكوزنه اويقو غالب اولوب اويدي طعام وقتندن اوطا نمديكه
افطار اديدي زيرا اول وقتده طعام يمك يتشوروقتنه دك مباحدي انجق الوكي شريعت افترينه كبس اول
كشي كيجه يارك اويندي طعام وقتي كچمشدي نسنه يمدي صباح كوز اروح اولدي اجلق اكا يولق رحمت
ويردي اخشتم وقتنه يقين رسول اني كورده وكي قتي ضعيف اولوب متغير اولمش دركه يا ابن
قيس سكا نه اولدي كه بويله متغير اولدوك ديديكه يا رسول الله دونكي كون طكدن اخشتماه
دكن بيجه اشلديوب بوريلوب اوه كلدم اهلومه دلديكه انكار صيجق طعام ايرشدوره الي ايرشدوب نجه
كجلدي بكا اويقو غالب اولدي بوم طعام وقتي كچمجك اويندم اجلغله صباخلدم ربكون اجلق اكا يولق
رحمت ويردي چون رسول عليه السلام اني اشيدي اكا يولق ترحم قلوب اسزكدي حق تعالي كسرو
فضل يرله رخصت ويروب بوايت كونلرب بيوردكه سزه مباح اولندي كه بيا سزن اچا سزن تا
كندزايدكي كيجه قراكوسيندن سچلسه سزه ظاهر اولنجه بعضلر بوايتوك ظاهرن طوتوب برصب
قرا ايلكله برصب آق ايلكي يا نلرنه قيوب اكا نظر اديلرديكه نا اول آق ايلك قاردن سچلنجه يبلين
ركم عدي ابن حاتم ديدي اكي صبا يلك الدوقريجا آق بري قوانظر ايلدم كه نه وقت آقي قرادن
سچلر تمام كي ارتنه اولنجه سچلمديي طرو كلدوقرسول قتنه واروب خبرويردقرسول
عليه السلام آني اشيدوب كلمسندي ديديكه يا عدي كي ايلكه بونسن مراد اتدن اول ايلك دكلدر
بلكه كيجه قراكوسيله كندزا قلغي دزبوكله اول ايت معنيسي حقيقت اولوب شبه كسن لدي بسن حق تعالي
حلال قلديكه تا طلوع فجرا ولنجه يبلين اتدن امساك ايدوب كون طولنجه يميلن چون حق تعالي
كيجه رخصت ويردكه جماع ايدن لوصحابدن بعضلسي مسجده اعتكاف اتوروب مشكن كيجه
چقوب حلال ليلا جمع اولوب غسل ايلدي دوب كروب مسجده كلوب اعتكاف اتوردي حق تعالي
اندخي بوايتدن منع ايدوب بيوردكه سزن حلا لكوزله مباشرت اتمك كه نه كيجه نه كوندزده
شول حالدكه مسجده معتكف اولاسزاشبو ذكراولان نسنلر مجموع الله تعالي نوك حدودلريدزكه
يعني منع اتمكله كوامره مخالفت قلوب رخصتلردن زياده تشديك شروع اتمياسزن بلا سزكه
اعتكافدن مباشرت فلمق معصيتندر لسزه لازم دزكه اول حدود صقلايوب مخالفتدن يقين وارمسه
حق تعالي جميع احكامني شنجلاين بيان قلوب تفصيل اديا ولاكه سزانوك نواهيلرندن فورقوب

بغلنا سنز وامرلرن كچوكرتيلدكلرينه كتوره سنز ودخي بيورردكه ولا تاكلوا اموالكم بينكم بالباطل وتدلوا بها الى الحكام لتاكلوا فريقا من اموال الناس بالاثم وانتم تعلمون بو اينلرك دخي سبب نزولي اولديكم قيس ابن عابسيله عبدان ابن اشرع اكسيي برنسنه اوزرينه خصومت قيلوب مجلس رسوله عليه السلام كلديلر اوده عويلرن سويلشدلر برتيسنه يمين لازم اولديكم آندا بچه حقين الارلر وكلدكه يلان يره آندا بچه رسول عليه السلام بيورردكه بلدرسنتي سنز خصومت ايدوب بكا كلورسنز اولاكه سزوك بعضكلرز طريق حجتدن زيرك اولا بعضكلرز بوندن اولا اولك زيركلكله حجتين الرلر الثوب باطل دعويسين حقته كچورة قرركوزبونلركله حجت ايله مبيوب حق دعويسي باطله دونه بندخي سز جلين آدم اوغلارنين باطنه مطلع دكولسن الله تعالي مطلع درتحتكه بن بركوزك حجتيله نظر ادبا اني حق صنوب بركوزدن بركوزه حق بوبرمرايله صنما سوتكله بن بيورم عمله اولكا حلال اولور بلدرسنتي اول بيورردغم اكا طاموردن بريارة اوددر بحتكله اول نسنه حقيقت انوك حقي اوليه بس بو ايتا اول اكي شيوك حقدن نازل اولدي ماحكمي جميع خلق اوزرينه عام اولدي بس بو ايت معنسي بودركم حق تعالي بيورردي بعضكز بعضكزك مالني بربركوز اراسنده ظلمله ويلاون آندله الثوب يمسنون تاكيد انوكله حاكملره التجا ايدن سنز دخي اولظاهر حكمله عمل ايدن سنز حال بودركه باطندن بلورسنز كه حق قتفكوزكدر دخي اني ترك ايدكوزسنز حرام ايدن سنز كه بعض فرد شكزك مالني يلاون آندله وحود حيفله يا سنز حال بودركم اولد يدكوزسنز حرام ايدغن ودعويكزن باطل اذعن واشكوزدخي ظلم حيف ايدوغن بلورسنز بو ايتا كا اشارت قلوركه يلاون آندا حاك وكمسنوك حقته طمع قلمق حرامدر واول حرام قبول ايدوب يمك اكي طاموغا بنه مستحق اوزنعود بالله اكر حلال دردي يرسه كافر اولور ابدي جهنملك قلور تتكلم سعيد بن مسيب رضي الله عنه رسولدن روايت قلديكه بيورردي قيمن بركمسنه يلاون طاقراق وبرسه هنوز اول طورغ دوعي ايردن ايرلمدن انوك اوزرينه حق تعالي دن لعنت ايدر بو ايت حكم عامدر جميع باطل اشلرني سبب طونيب مسلما نلرك مالين بيناره كركدر يلاون آندله كركدر ظلمله كركدر اغور لعلله كركدر نزد قمار اوينمغله كركدر حاكم اولنلر رشوت آلوب حقسنوزيره حكم ايتمكله الثسول دخي نكله بولره تكزوز قياس ايلكل ودخي بوندن صكره حق تعالي بزحكم دخي بيان ايدوب بيورردي يسئلونك عن الاهلة قل هي مواقيت للناس والحج وليس البر بان تاتوا البيوت من ظهورها ولكن البر من اتقى واتوا البيوت من ابوابها واتقوا الله لعلكم تفلحون ابن عباس رضي الله عنه ايدر بو اينلرك دخي سبب نزولي بويدركم معاذ بن جبل ثعلبي انصاريله رسوله كلوب صورة دلردلركه يا رسول الله نولدي بو آيه كه اينجه ايلك كبي اول طلوغ ايدر صكره قرشو زياده اولور بوردر تاكيد ذكر ملنوب تمام اولور اندن صكره قرشو كركسيلور اينجلوب كدر اوكلكين اولور حق تعالي بو ايتي اندرب بيورردي يا محمد كلوب سئدن صور نلركه بو ايوك اركنوب اكسيلدكندن حكمت نلدرسن انلره خبر ويرايتكم بو نلرك اينجلوب بارندغندن مقصود بوخلقك وفنلري معلوم اولمق ايچون ندركه بوردجلورك نه وقت بوردجن اودماك لازم اولور واجره

طونلمش

طونلمشلرك وعده سي نه وقت تمام اولور وحاملة عورتلرك عدتي نه وقت تمام اولور كه حملي وجوده كلمه وعدت چكن عورتلرك عدتي نه وقت تمام نه ايدركم دخي بزدن ايچي حلال اولا اولا اولوج طونمق قلري آيي وبيزام قلمق قلري آيي نه وقت در معلوم اولا دخي حجه وارحق وقت نه وقتدر بيان اولنوب شبهه اولنميه ابن عباس ايدر رضي الله عنه بوخلق حالتي جاهليتده وابتداء اسلامده عادت ايله قلمشلردركه قچن اولردن برج آيلري كلمزدن اولك احرام بغلنسه اكر كي بحدن او اهل اولسه اوني ارديندن دلوديجا اولا احرامدن چقنجه اونه قيوسندن كرمزدجا اولدكدن كورمزدي چقدي يا خود نردبان قيوبا اونك اوزرينه چقدي سقفيندن دلوب اندن آشغا انردي اكر الچي اهلي وخيمه اهل اولسه الچو غنوك ارديندن كررمدي وقيودن كرمكي كندولره احرام كورمزلردي احرام بحمشكن حال بودركه اني حق تعالي احرام قلما مشدي واني منع اتمكچون بيورردكه براحسان دكلدر اولكه اوكن قيوسندن كرمكي ترك اين سنز ارديندن يا اوستندن كي سنز قچنكه احرام بغلنا سنز ليكن برتقوجا بوكلدركه الله مطيع اولا شركدن ومعاصيدن كندو ولي بغا انوك امرلرن يرنه كتوره مكاسجي ايده بس بن سنز امرادت حلال قلدمكله اولرلكوز قيوسندن كروك كوك حرملة اولك كركه حرم مسوا اولك فورقك الله تعالي دن اكا عاصي اولمك اول حلال قلدغن سنز كندو نفسكوزه حرام قلمك وحرام قلدوغن حلال قلمك دين امرني اول سنزه كافر قلدي سنز كندكوزه دشوار قلمك كه دين سنزك اوزركوزه غالب كلور عاجز قلوز سنز صكره معاقب معذب اولور سنز بس امرالله منقاد اولك اولاكه سنز فلاح بولوب عفو بندن فوز تلا سنز وبوندن صكره كروبيوردي كه وقاتلوا في سبيل الله الذين يقاتلونكم ولا تعتدوا ان الله لا يحب المعتدين بو ايتنه دخي سبب نزولي اولدركه رسول عليه السلام اصحابيله عمرة قلمغا عجون مكه يه كندي واروب مكه يه يقين برده برقيوب وارديكه اكا حديبيه ديرلردي ايشدي مكه نك مشركلري رسول عليه السلام اول يول منع ايدوب مكه يه كرمكه قومدلر براي تمام اول حديبيه ده طوردلر مشركلر رسول الله عليه السلام صلح ايتدلر انوك اوزره كه تمدي ايچه كلدسه كروايله دونه كدن اما كلسي يل كله اوچ كون اكا مكي شويله خالي قلوب تعرض ايتميلر عمره سن قلدوكدن اولمديه اول حرم يلدكن انلروك اراسنده اشهر حرامدن ياحرم اچنده مقاتله اولميه پس رسول عليه السلام اول معاهده اوزرينه دونوب كروب مدينيه كلدي چون الچي يل كلدي رسول عليه السلام بريق اصحابيله كروب مكه سفرينه چقدي تاكيد اول اوكلي يلك عمرة سني قضا ايليكيم كافرلر انمكا قومدلر دي رسول عليه السلام سفر قصدن ايدجك اصحاب قوره قدرلركه مشركلر انلر وكله مقاتله قيله لر دسر امو مقاتله حرام ايلر ياحرم مقاتله انمكي خوش كورمزلر دي تعظيم دن انر وحق تعالي بو ايت انزل بيورردكه اي مومنلر سزه الله تعالي يا مطيع اولورسن انوك رضاسي بولنده مقاتله ايلك شولركله كه انلر سزكله مقاتله ايتسلركز اشهر حرمدن اولسون كزك حرم اچنده اولسون اما سنز جهد ايدوك كه عهد كزي صيوب اول مقاتله فلمغا قصد سزدن اولميه اول حرم ايلرندن يه حرم اچنده بدر سنتي الله تعالي حدن تجاوز قلوب عهد لرن صينارلري سوممز بو ايت دخي كا اشارت قلوركه كسني

عهدين صفلمق واجبدر اكر عهد كافرله دخي قلورسه تا اول كافردن اول نقض عهد اولماينجه
مكر كه اول عهد صفلمق مقدن كروبرمق خيرلو اولا ولا مؤمنلرن حقيندن ودخي بيورديكي
وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّىٰ يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ فَإِنِ انْتَهَوْا
فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ يعني حق تعالي كافرلره مقاتله قلمغا امر ايدوب بيوردكي ايمؤمنلر دخي
اول كافرلري هرنه يرده كه بولاسز دخصت بلوب طوتاسز تحقيكه عهد لري اولدره طور ميوب
كروبولرد دخي چقروك انلري مكه دن تكم انلرسز دخي چقردلر انلر حرمدن يره شرك كتورد لر حرمك
شرك كتورمك الله قتلدن دخي اولدر لكن هدا اول حرمدن قتل اعكدن ياخود حرم ايكلرندن مقاتله
اعكدن مسجد حرامده قتلدن سز انلر وكله مقاتله ايتمك تا انلر اول سز وكله مقاتله ايتميجه
تحقيكه عهد صيوب انلر سز وكله مقاتله ايتسلر سز دخي انلري دخي كافرلروك جزاسي بودر
اكر سز وكله مقاتله اعكدن يغلنب اسلامه كلورسه الله تعالي غفور در رحيم در انى صوچار لري
يار لغر ورحيم در انى اسركو تحقيكه آيي برليوب تصديق ايتسه ودخي بيوردكي وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا
تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ يعني اي مؤمنلر بو
مكه كافرلرى دخي اول كافرلر تاكه حرمك الله تعالاي شرك اعمك كتوره والله تعالي دينكه دين اسلام ندر
اول باقي اولوب اكر سز وك يره مقاتله قلمغي ترك ايتسلر انلره قتل يغما ايتمك يوقدر الا اولره كه كندو
كره ظلم ادب كفر لري ترك اعميلر اول ظالملر اي جزاسي انلري دشمن طوتوب هلاك ايده لر ومالك
لري يغما قيله لر ديوبسز تحقيكه رسول عليه السلام قرباتلري سوره لري اصحابيله اول كيچي بلد مكيه
وارد لر كروب بيت الله طواف قيلد لر هدي لري انده محر اندن يره دوشوب اولوح كون مكه ده طوره لر ودونوب
كروبمدينيه كلد لر حق تعالي اندن صوكره بو آيتي انزل ايتدي اَلشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ
فَمَنِ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ
يعني مشركلر مسلمانلره صوردقلري آيده سزه قتال اعمك حرام اولدي صوردقلرندن مراد
اولديكم آيي بللردي دخي اول آيده مؤمنلره قتال اعمك حرام اولدي قتال اولده قتال اولده لردي حق
تعالي بيوردكي حرمك اول كافرلر اشهر حرمدن حرمت قلمغي ترك ادوب سز وكله مقاتله
ايده لر سز دخي انلروك فعلي مقابله سندن اول آيوك حرمتيني قيوب انلر وكله مقاتله ادوك كه اول
حرمات ترك اعمك سزه قصاص يوندن در كه اول انلر ترك اعدلر سز ترك اعدلر سزوك ترك اعدكلري كبي
قصاص چوندر ايمدي هركسكم سزوك اوزركوز ظلم ايتسه حرام اولدي اچندن سز وكله مقاتله
قيلسه سز دخي جزاسن اعدوك شول قدر كم سزه قيلد لر فوق ايتمك الله تعالي دن سز عهديه صيوب
اعتيكده قيلمك اول انلردن اولماينجه بلوك كه الله تعالي نك نصري ومعاونتي انلر وكله در كه
ظلمدن صقنلر حيف جور اعميلر اكرچه بو آيتوك نزولي سبب خاصيدي اما جميع جنايتلرده
حكم عام اولدي هركسكم بركسيه نفسندن يا مالندن خيانت قيلسه بو آيتوك ظاهريله
وارد ركه اكا كم اول دخي اكا انوك مقابله سندن جزاسن اده زياده اعميه يعني الى كتمد سته

الى كسلر ايا غن كسد سه ايا غن كسه لر كوزن چقره سه كوزن چقره لر وديشن چقره سه ديشن
چقره لر اولد لر دسه اولدره لر بو يا صلح ادب مالن الا لر بوحكم نفسند اولجقدر اما مالدن تقدر
مالن تلف ايتسه كروا ول قدر مالن الا لر زياده حيف اعميلر ودخي بوندن صكره بيوردكي وَأَنْفِقُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ بو آيتوك
دخي سبب نزول بو ايدي كه رسول عليه السلام اصحابه بيوردكي غزايه چقلر مدينه قومسون
حاضر قلرندن برجماعت كلوب ددلر كه يا رسول الله بزنبله سفر يراغن ايدن له والله بزده زواده
يوق دخي هيچ برشمسه بزه يارد مراد ب زواده وبرمزحق تعالي اول وقت بو آيتي انزل ب بيوردكيم
اي انلركم بيسر اوزره سز الكوزده بول نعمتلركوزوار الله تعالي نوك رضا سي بولنلر صدقه ادك
الندن زواده سي اولمسه لر كندكزي ممسكلك ادب هلاكه كلكه برقمك دير تحقيكه سز اول ضعيف
لره زواده يله يارد مراتميه سز انلر زواده بولميوب سز كله كيميلر اولرندن قلا لر ايله اوبحق سز
انلر سز از قلورسز هركسكم سز وك اوزركوز ظلم ايتسه انلر سز وك هلاك ايلر ايله اول صدقه دن اك
تحقيكوب وبرمدكوكز سز وك هلاك لكوكز سبب اولوب سز هلاك ايلر ايله اول صدقه دن اك
اولمك كه يارن سز اولاسز اول مالكوزي برغير كمسه ميراث بيه سز هلاك ايلر ايله اولاسز اول
مالكوزك منفعتلندن محروم اولمغله كندكزي اوكرله هلاك ايلكه برقمك دير كندن بر معنيي
دخي بودر كم يعني حرام مالدن صدقه اتمك كه كروبوزكوزه ورلب قبول اولميه انوكله هلاك
اولاسز فنا ويكم كتوره مشكم بركشي حرامدن صدقه ايتسه اندن ثواب امسه كافر اولور قحن
كافر اولسه آيدي هلاك اولدر ديراء ابن عازب رضي الله عنه بركشي صوردكه كندوي ايله
هلاك كلكه برقمق اولمدركه صغ اسلامله صف كافرين برينه قرشوا وحق كافره حمله قلادخي
اندن دركيلوب براء ابن عازب ددكه اول دكل بلكه اول اولدركه كشي كناه اشليوب الله عاصي
اولا وانوك رحمتندن اميد كسوب توبه ترك ايليه وبو آيت آخرنده بيوردكه احسان ادك
كه حق تعالي محسنلري سوره بوندن احسان معنيسي بودركه اندكوكز نفقه نيكلوز اخلاص
ايدوك اعتقاد كزي الله تعالي يه كوكلوادك شوندكم اندكوكز نفقه سوك خلقيني الله تعالي برقه
توزواخرتده ثواب دخي وبرزير الله تعالي احسان اندلري سوره بوندن طكن بيوردكيم
وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ يعني حج كوزي وعمن كوزي خالص الله ايچون مواقيتدن جميع مناسكلر يله
وحدود لري يله وشرطلري يله وسننلري يله وار كانلري يله تمام ايدوك تيميه كزده كافرلر كبي الله
تعالي يه كمسه يي قتمك الله تعالا نك رضا سي اولمدوغي شلري نه حجكوزده نه عمن كوزده اشلمك
فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ يعني اول كيميكه كدركن احرام بغلندغكن دن صكره حابس
اولمسكوز يعني بيت الله وار مقدن منع اولمسكوز كيا دشمن منع ايتمكله يا برخستالق وافع اولغله
هدي دن نه ميسترا ولورسه كوندره سز كه التوب حرمده اني بغزليه لر اما اول بغز ايتحق كوبي
تعيين ايده سز كه اول اندن بغز ايتجي سز بوندن احرامكوزدن حلال اوله سز دوب اندن كروا هلكوزه
ومنزلكوزه كده سز كلسي بيلده كروكلوب اول محكزي يا عمن كوزي كروقضا ايده سز ودخي بيوردكه

وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ يعني اولركم محصر اولب مكيه هدي لرن كوندرمه لرجايز
دكلدر انلرة باشلرن بولدروب احرامدن چقمق ناا اولكون اولما يتجه كروعان قلسه لرة هدي لرن بغن لتمايجون چون اولكون اولا يالزكم هدي لري بغز لتدي بولرة دخي بوندن صيجارن بولدة
حرم لرندن چقلق ليس بو مسئله اصل اولدي جميع حاجيلرة كرك معتمر اولسون كرك قارن كرك
متمتع اولسون روا دكل هيچ برينه كم قربان بغز لتمدن بولدلرا كر محصرة دخي ولمزسه ودخي
بيورمركم فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ بورك
دخي سبب نزول بويديكم كعب بن عجره ايدي بيت الله كدركن صيحومه بيت دشدي شويلكه بورمدن
اقدي رسول عليه السلام كلوب بكا اوغدي بوحالو محي كورمدي دديكه يا كعب باشلدي عي حيوان
جنلن سني ايجدرلرمردمر بلي يا رسول الله رسول عليه السلام بيورمديكه يا كعب وازباشكي يولنك
امّا الّتي مسكين طعاملن دوذهر برينه بجن صاع بغداي ويرياخود اوج كون اوروج طوت يا
خوه برقيون قربان ويرجون رسول عليه السلام بوحكم بيورمدي حق تعالى انوك حاكمن رضا بن
انمكجون بوايتي انلرب بيورمديكه هر كمسكه سزدن صيرواولسه ياخود باشندة زحمتي اولسه
اكا وارزدركم صيجن بولدوب مسكينلرة فدية ويرة يا اوروج طوته يا قربان ايدن بتكم بيان
كجدي ودخي بيورمديكه فَإِذَا أَمِنتُمْ يعني قچن اولدشمندن امين اولب حصردن قورتلسكوزيه
خستلغدن صحت بولسكوزكروبحج ادك يا عمرة ايدوك اول سزة واجب اولاني قضا ايدوك
ودخي بيورمديكه فَمَن تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ يعني هركم تمتع ايسه اشهر حج
اچنده مكيه وارسه عمرة قلسه عمرة سندن فارغ اولب مكة ده طورسه حج وقتي كلجك حج چون
كروا حرام بغلمسه لازمدر اكا كم هدي دن قنفسي ميسّر اولورسه بغز لياهدي دخي اوج جنس
برياغلاوبرياوسط وبرياذبي دراغلا اولدركم دوه دن اولة اوسط اولدركم صغر دن اولة
ادبي اولدركم قيوندن اولكه بزوة علما مور قولي دخي بودر امّا شول كمسكم يا لكوز عمرة ايدب
حج ايمديه يا لكوز حج ايدة عمرة ايدة مديه انلرة هدي لازم دكل امّا اولكله متمتع يا قارن اولا يعني حجله
عمرة بچون بلة احرام بغلنوب تلبيه ايدة بولرة لازم دركه هدي وبرة لر اول اوج جنس دن قنفي
سندن ميسّر اولورسه ودخي بيورمديكم فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ
تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ذَٰلِكَ لِمَن لَّمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ يعني هركم مسنوكم هدي لمسه وصنون ايجق نسنه سيا ولمسه وازدواكا كم حج كونلرندن
اوروج طوتا اخر عرفه كون اولا وحجدن فارغ اولب كروا هلندن يكادونجاك يدي كون كروطوتا
كه تمام اون كون اولا اول هدي دن بدل اولا امدي باشقه وبرمك وتمتع ايتمك شول كمسار
حقنده دركه اول مكه اهلندن اولميه ايرقدن كلمش اولا يسن قورقك الله تعالى دن امر بي برينه
كتورك ونهي ايدوكندن بغلنوك بلوك كه الله تعالى نك عقاب قندر امرينه مخالفت قندر نه ودخي
بيورمديكم الحج اشهر معلومات فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا
تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ يعني حج

دفترى معلوم اولدر ذكر شوال ايدر ذي القعده ايدر وذي الحجه نوك اوّل اولكونلرنه هر كم سكم بو
ايلرا چندة كندوية حج واجب قلسه احرامه بغلنوب تلبيه ايمكله اكا بو قدركم جماع ايده يا دليله
كلام جماع كتورب سويليه يا كمسيه سوكه ومعصيت اوكجق شلر اشليه يا خود برمسئله مجادله
قلوب بزمجواده واني فاقدن واول حج كونلرى احرامنده وشول خبر لرد تكله سزشلر سزرفث وفسوق
وجدال ترك ايمكله اول حج ادا بولرن صفا معلة حق تعالى اني بلور سزه يارن انوك مجازاتن قلور
يس سزه زواده ايدوك حج عمرة سفر بچون شول قدركم سزى دلمكا محتاج قلميه بدرشتي زواده
لروك يكرمي اولدركم توكلي الله اولا طعامدن اثر وكمسيه الصفوة الحميه بوايتوك دخي سبب
نزول بويديكم يمندن برقوم راز قسوز جفر لردي دخي دولردكه برتوكل اهليون زواده كتورماك
برنه حاجت دكل دور لردي كرو مكدن جزا لرادوب خلقدن دلولردي وقتله اولوردكه خلقدن
ظلم ادب عصيله اولورلردي حق تعالى بوايتي اندن بانلرة بيورمديكه فچن سفره چقسكوز دلله
كوزده زواده اولوك شول قدركه انوكله منزلكوزه ايرشاسزبدرشتي زواده نك خيرلوسيني
اولدركم سزى دلمكدن منع ادب ظلم ايتمكدن صفليه بعضلرمردلركم سنوك معلمسي اولدة
زواده اولوك دنيا سفر بچون طعامدن دخي اول سفردن كرك اوكجق نسنلردن واخرت سفر بچون
دخي زواده اولوك تقوي دن كه بدرشتي زواده لرك يكرمي الله تعالى دن قورقب كناهلردن صقنمق
وسوز قرالرن برينه كتورمكدر ليس قورقك بندن امرمه مخالفت قلمك يا عقل ايتلرلر سزه
كم عجات بلا سزبوندن صكرة بيورمديكم ليس عليكم جناح ان تبتغوا فضلا من ربكم بوايتوك دخي
سبب نزول اولدركم كلوب رسوله عليه السلام صورلركم يا رسول الله بزوقت حاجلينده
عكاظه بزارلرنده ومنا بزارلرنده وذي المجاز بزارلرنده حجدن اوكدن وحجدن صكرة تجارت ايدرلرمي
بزه روا مدركه اول حجمزدن كونلرنده دخي الملق صنمق ايدوز اول وقت رخصت چون حق تعالى بوايتي
انلرب بيورمديكه سزه كناه يوقدر حق تعالى نك فضلندن سبب معيشت چون تجارتله رزق
طلب ايمكدن اول محكوم كونلرنده چونكه انوك شرايطلرن وار كانلرن تفصيرايتمسون برلرة
برنجه صقلاك ليسر بوندن صكرة بيورمديكه فَإِذَا أَفَضْتُم مِّنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِندَ الْمَشْعَرِ
الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ وَإِن كُنتُم مِّن قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ يعني قچن كون طلوندقدن صكرة
عرفاتدن دونسكوز مشعر حرامدة دخي يعني مزدلفه ده الله تعالى يي ذكر ايدوك تلبيه ايمكله
ودعا قلمغله دخي ذكر ايدوك اولا الله كوزيا نوك مقابله سندن سزه دين اسلامه هدايت
ويردي كه اول هدايت ويرمزدن اولك اولكم اهلدن ايدوكزكه هدايت نلدر خير كوزيو غدي
عطا ايدر عرفاتنه عرفات ديو اذو يردلر اندن اثر وكه جبرائيل عليه السلام ابراهيم عليه السلام
عليه السلام حجك مناسكن لرن اندة اوكرتدي دخي دديكه هل عرفت يا ابراهيم ابراهيم ددكه
بلي عرفت يعني بلدكي يا ابراهيم اول ددكه بلدر يوندن اثر وعرفات دنلدي وابن عباس ايدر
منايه دخي منا اندن اثر ودولجمرة جبرائيل عليه السلام آدم بيغامبره عليه السلام اندة ددكه
تمن يا آدم يعني ارزوايت دله آدم ددكه امنيتي على الله الجنة يعني ارزه اردب الله تعالى دن

جنت دلرن بوندن اتروكا دخي منادينلدي ومنايه ومزدلفيه جمع دخي دلرحوابلله ادم عليهما السلام
اكسيك اندن بلوشب جمع اولدقلرندن اترو بوندن صكره دخي بيوردكه ثم افيضوا من حيث افاض
الناس واستغفروا الله ان الله غفور رحيم بوآيتوك دخي سبب نزولي بويديكم قريشي قومي
حرمدن چقوب وقفيه طورمغاعرفاتنه كيمزلردي وقومك بعضيسي دخي حرمك طشرسنده
وقفيه طورمزلردي اما ميمن اهلي ودخي انلردن غيرعرفاتدن وقفيه طورزلردي ودونجاك
دخي اندن دونزلردي حق تعالي بوآيت اندرب قريش قومنه دخي بيوردكه يا قوم قريش كروقلن
خلق بردهه وقفيه طورمزلرسه سز دخي اندن طورمك دخي انلر بردن دونزلرسه سز دخي اندن
دونمك ثم وقفيه طورسكوز الله تعالي مغفرت طلب ادك اول اچمش كناهلركوزدن اتروكه
اول كناهلري يازلغانجي وقولري سرّيكجي پادشاهدر جوبوآيت كلدي رسول عليه السلام ابو
بكر صديقه رضي الله عنه بيوردي كه خلق الوب عرفاتنه وارديكي اندن وقفيه طوردي روايت
اولندي رسولدن عليه السلام بيوردي بدر سيتي الله تعالي فرشتهلرنه مباهات قيلور
اول عرفات اهليله كه وقفيه طورزلر بيوردكه يا فرشتهلرم نظر ادوك بوقوللرومه كه
ارق بللردن كلدلر سوم امتمي يرينه كتورمكچون يوزلرونوزلو صچلري طعوق سرطانوق
اولاتكه بن اولري يازلغدم ودخي بيوردكه فاذا قضيتم مناسككم فاذكروا الله كذكركم
اباءكم او اشد ذكرا بوآيتوك دخي سبب نزولي بويديكم عربلوك عادتي بويديكم ثم حجلرك افعال
لرندن فارغ اولسلر منادهه مسجد خيفه طاغ اركسندن طورب هر برسي اتالرنوك ابواشلرن
وخير عملرين اول اراده برلرذكر ادوب اندن دونب طاغلورلردي حق تعالي انلره تنبيه ادب
بيوردي بكه ثم حجلرك بتدكدن صكره كتوروب دنيا اخرت حسنه علم عباد تدر اخرتده حسنه
حاصل در بصبرلر ايدردنيده حسنه علم عباد تدر اخرتده حسنه اجماقدر امدي اول مؤمنلرك
اعمال خيرلرك توابلردن قتاده ايدن برزه ايله ذكر اولندي بكه رسول عليه السلام زمانندن بركتي
دعا قلوب دمشكم الهي شول نسنيلركه بكا اخرتده عقاب ادرسن ابي دنيده بكا تعجيل قليور
كه اخرتده سلامت اولم حق تعالي اكابر مرض حواله قلمشلكم تبي يولن ارقلبوب انجلمشلر ودر
انوك حالبي رسوله عليه السلام عرض ايتمشلر رسول عليه السلام طورب اكا كلوب صورمشلر
بوحال سكا ندن اولدي اول دعا قلدوغني رسوله عليه السلام خبر ويرمش رسول عليه
السلام اكا دمشكم يا ادم اوغلي سنوك اول قدر توك يوق كه الله تعالي عفو بيتمه طاقت
كتوره بلاسن ليكن دعا قلوب بيتكل اي تموزبرزه دنيا ده دخي حسنه واخرتده دخي حسنه
دوزقل عذاب نار بزدن دفع ايلكل رسول عليه السلام بوآيتي اكا تلقين ادي ويرمش اول دخي
دعا قلمش اول مرضدن كروانلدن دفع ادوب عافيت روزقلمش امدي بودعاتيه دعاء جامع
درلر يعني دكلي دنيا مقصود بوده واخرت مقصود بوده حاصللر برزيرده كتورب ذكر
ايتمك حاجت دكلدر بودعاء شرطيله يرمنه كتوزنه دنيا اخرت مرادلري حاصل اولور
استغفار مؤمن حم سورهسيندن ان شاء الله اول شرطلري دخي ادعوني استجب لكم آيتيندن
ذكر ايدرلر رزليس بوآيت اخرتده حق تعالي بيوردكه الله تعالي سريع الحساب در يعني حساب
تيز قيلجق رسول كمسلرد نكه دنياده انلره حسنه ويردي كناهلري عفو ادب حسنه لرين
زياده قلمق غله اما ضحاك ايدر حساب تيز اولدر كه حق تعالي جميع خلايقي قيامت
كونندن بردفعه حسابه طوتب شويله حساب قيله كه برني حساب قيلدغني دخي برنوك
حسابنه مانع اولميه نتكم بركوك اهلي بردفعه طورب كا مختلف عرضلرله دعا قلسلر
دوكلنوك مقصودني اشدر بلوب كا غلط واقع اولمز حسابدن دخي اجلين درلر كلسي دفعه
واحده شويله حساب قيلوركه اول حساب اولونمز هر برسي بله صبر حساب اولين انجق كندوز
دخي برکمسه اول حسابده اوكله شريك دكلدر ودخي حق تعالي كروبيوردكه واذكروا الله في ايام
معدودات فمن تعجل في يومين فلا اثم عليه ومن تاخر فلا اثم عليه لمن اتقى واتقوا الله
واعلموا انكم اليه تحشرون يعني تكبيرادبا الله تعالاي ذكرادوك هر نمازدن سلام ويروب فارغ
اولدغلرجه اول برفرض كونلرا چنده كه معدود در يعني تشريق كونلرندن كه بيرامردن صكره اوچ
كوندر عرفه كونوك ازتشدن تكبيرايدن لوبيرامكونيك كيندوسنه دكن امام ابو حنيفه
قتلك امتا ابو يوسف له محمد قتلرنه ايام تشريقك آخركونيك كيندوسنه دكن هر نمازدن عقيبنجه
تكبيرايتمك كركدر بومسئله فتوجي مامين قولاوزره در بعضلر دولركه بو تكبيردن مراد اول

روزقل عذاب نار دن بزي سن صغلغل ابن عباس ايدردنيده حسنه مغفرت در وقوبه در
وشهادت اوزرينه اولمكدر وصالحه عورتلرکه دينينه معاون اولا واخرتده حسنه اچماقدر
وابدي سعادته ايرشوب ديدار حاصل اولمقدر الله تعالي جميع مؤمنلرك ازرابي قلا بسرله
حسن بصرجي ايدردنيده حسنه علم عباد تدر اخرتده حسنه اچماقدر امدي اول مؤمنلرك
حاصللرنه تصيبلرلكم دعا قلوب دلدلر اول خجلري توابندن دخي اندن غيري جملد كلري
اعمال خيرلرك توابلردن قتاده ايدن برزه ايله ذكر اولندي بكه رسول عليه السلام زمانندن بركتي
دعا قلوب دمشكم الهي شول نسنيلركه بكا اخرتده عقاب ادرسن ابي دنيده بكا تعجيل قليور
كه اخرتده سلامت اولم حق تعالي اكابر مرض حواله قلمشلكم تبي يولن ارقلبوب انجلمشلر ودر
انوك حالبي رسوله عليه السلام عرض ايتمشلر رسول عليه السلام طورب اكا كلوب صورمشلر
بوحال سكا ندن اولدي اول دعا قلدوغني رسوله عليه السلام خبر ويرمش رسول عليه
السلام اكا دمشكم يا ادم اوغلي سنوك اول قدر توك يوق كه الله تعالي عفو بيتمه طاقت
كتوره بلاسن ليكن دعا قلوب بيتكل اي تموزبرزه دنيا ده دخي حسنه واخرتده دخي حسنه
دوزقل عذاب نار بزدن دفع ايلكل رسول عليه السلام بوآيتي اكا تلقين ادي ويرمش اول دخي
دعا قلمش اول مرضدن كروانلدن دفع ادوب عافيت روزقلمش امدي بودعاتيه دعاء جامع
درلر يعني دكلي دنيا مقصود بوده واخرت مقصود بوده حاصللر برزيرده كتورب ذكر
ايتمك حاجت دكلدر بودعاء شرطيله يرمنه كتوزنه دنيا اخرت مرادلري حاصل اولور
استغفار مؤمن حم سورهسيندن ان شاء الله اول شرطلري دخي ادعوني استجب لكم آيتيندن
ذكر ايدرلر رزليس بوآيت اخرتده حق تعالي بيوردكه الله تعالي سريع الحساب در يعني حساب
تيز قيلجق رسول كمسلرد نكه دنياده انلره حسنه ويردي كناهلري عفو ادب حسنه لرين
زياده قلمق غله اما ضحاك ايدر حساب تيز اولدر كه حق تعالي جميع خلايقي قيامت
كونندن بردفعه حسابه طوتب شويله حساب قيله كه برني حساب قيلدغني دخي برنوك
حسابنه مانع اولميه نتكم بركوك اهلي بردفعه طورب كا مختلف عرضلرله دعا قلسلر
دوكلنوك مقصودني اشدر بلوب كا غلط واقع اولمز حسابدن دخي اجلين درلر كلسي دفعه
واحده شويله حساب قيلوركه اول حساب اولونمز هر برسي بله صبر حساب اولين انجق كندوز
دخي برکمسه اول حسابده اوكله شريك دكلدر ودخي حق تعالي كروبيوردكه واذكروا الله في ايام
معدودات فمن تعجل في يومين فلا اثم عليه ومن تاخر فلا اثم عليه لمن اتقى واتقوا الله
واعلموا انكم اليه تحشرون يعني تكبيرادبا الله تعالاي ذكرادوك هر نمازدن سلام ويروب فارغ
اولدغلرجه اول برفرض كونلرا چنده كه معدود در يعني تشريق كونلرندن كه بيرامردن صكره اوچ
كوندر عرفه كونوك ازتشدن تكبيرايدن لوبيرامكونيك كيندوسنه دكن امام ابو حنيفه
قتلك امتا ابو يوسف له محمد قتلرنه ايام تشريقك آخركونيك كيندوسنه دكن هر نمازدن عقيبنجه
تكبيرايتمك كركدر بومسئله فتوجي مامين قولاوزره در بعضلر دولركه بو تكبيردن مراد اول

تكبير لردكم اتام تشريق كونلرنك منادة اول طاشلرا تدوغي وقت هر طاشي اتدقچه تكبير ايدم
اوچ كوندة دكن اما هر بسكم بش امدن صكرة اكي كون استاد ذخي اوجنجي كون امتدن تجميل ادوب
كوجسه اهل عدن يكا كنسه انوك اوزرينه كناه اولن سوك بسكم كه حجتوك كروقلن احكام
لرن ضايع ايتمكدن صاقنمق ايچون اكا ايشليه جكن ايشلري واشليه جكدن صقنمق
ودوشب منزلينى كلدكدن صكرة ذخي ايكي معاصيدن كندوي بغدي بر بخارا محجدن دوشب
جون كروه منزلنه كلوب لوديجي الله تعالي دن قورقيوب جرات ادب معصيتلرا شلرلوديجي حق تعالي
اندن حذر ايتدرب بايت اخرتدن بيوردكم قورقوك الله تعالي دن بلوك كه سزوك عاقبت دردلوب
جمع اولحق بركوزا نوك حضرتي دركه اندكوكر عملكره اول مجازات مكافات قلورككه خير اولسون
كركه شر ودخي بيوردكم ومن الناس من يعجبك قوله في الحيوة الدنيا ويشهد الله على ما
في قلبه وهو الد الخصام بوايتك دخي سبب نزولي بويديكم اخنس بن شريق دركوديجي بر
كافر وارديغايت دلبند سوزي حلاوتلويديي وصورت ظاهري سيدخي كوكلويديي
اما باطني خبيثدي بركون مدينه ده كلدكن رسوله صلتشديي عليه السلام ديديكه يارسول
الله تعالي بلوركه بيوردخي قصد فراولدركه سكا وارديوب ايمان كتوردم انوك بوسوزلري
رسوله بولق خوش كلدي كوجك صانوب انندي زيرا الله اوسوزنه طانوطوبب ديديكه
والله بن سكا مومن وبحبتي سني سورن حال بوددركم باطلي وزره انجلين قتي مجادله
ايدوب خصومتدا دخي بوغدي انوكجون بوايت اندرب حق تعالي بيوردكم بوخلا بشلك كمسه
وازكه يامحمد انوك سوزكلدمز سكا غايت خوش كلور ديك يعني برسوز سوبلمزكه اتدن
اكا اخرتن ثواب اولاهمان سوزدنيا حيوتنك خوشدا اخرتك دكل بوكلسيله اول كوكلندكي
يلان فصدينه سخي اندن سخي اندن ممنجون الله تعالا بي دخي طانوق طوتمز حال بوددركه اول باطل اوزره
غايت خصومتقلجلدر ودخي بيوردكم واذا تولى سعى في الارض ليفسد فيها ويهلك الحرث
والنسل والله لا يحب الفساد بودخي اول اخنس حقنده دركه حق تعالي بيوردكه يامحمد اول
اخنس بزمسلمكم قچن سندن ايرلسه سعي دايم بزيوزنده فساد معاصي اشلمك وقصدي
بودركه دايم بزيوزنده فساد اولا مسلمانلروك اكسلدنه اودقيوب هلاك ايليه واوغرغي
حيوانلرك سيكرن قوردي نسللريا ورمسون ديو الله تعالي خودفساد اهلي وفساد اشلري
سومزهم دخي اول منافق وظالم رسوله اوغريوب جون اول سوزي سوبلدي جون اندن
ايرلدي يا اوغرغي كنه اودقيوب يروب صتشدوغي حيوانك سيكرن قردي حق تعالي بوايتي
انزل ديو انوك باطنيدغي خباثت خبر ويردي تاكه رسول عليه السلام انوك سرني بلوب كلامنه
الدنميه ودخي حق تعالي بيوردكم واذا قيل له اتق الله اخذته العزة بالاثم فحسبه جهنم
ولبئس المهاد بوايت دخي اول اخنس منافق حقنده دركه قچن اكا دسلوك ديدن قورقوب
اشبو فساد كي ترك ايله اول تكبر لكيندن غيرت حميت ادب دخي كناه اوزجق اشلوا شلردي
حق تعالي انوك عاقبت مآلي نيه ايرجكدر اني خبر ويروب بيوردكه اول اخنسه جهنم

عذاب كفايتا دركه اول جهنم قرار طوتجق برلروك كي شرلو سيدر اكرچه بوايت اخنس لكي اخلسز
حقنده خاصدر يا مطلقي عام اولدي جميع خلايقا وزهرينه هر كمسكم اجلين فساد لق اوزرينه
مشغول اولا اكا واجب اولن عقوبت اجي اشليه دا خي واجب اولوز بندن اتروحكم دلركم
سوك كمسكم اشك دبليه وخرمن اوده يقا قيامت كونندك اول بوك كب ملامته وعذابه
مستحق اوجق سوك كمسكم مسلمانلري دبلمكا سعي اده وذايم انلرك زيانلرين شدة مكافقد
ايده انوك حالي نشا اولا اذكرا ولندي كه برييهودنك هارون الرشيد فتندن حاجتا ولدي
برييل انوك قيوسنه ملازمت ادب وارديكلدي اول حاجتني يرينه كتوره مدي بركون كلوب
قيوسندن طوره ديجون هرون اوندن چغدي الروواردي اليندن طوره ديديكه يا امير
المومنين قورق الله هرون اني اشدوب في الحال اندن اشغا اتب سجديه واردي جون
باشن سجدن دن قلدرديي امرا تديكه انوك حاجتن يرينه كتوره دلوجون دنب كروا وندكلدي
ديدلر يا امير المومنين برييهودي سوزلريه نته اولديكم اوكدن اتوب سجديه وارديك خليفه
ديديكم انوك سوزندن اتروا عدم بلكه الله تعالي نوك اول قوانيخ ذكر ايلدمكله بيوردي قچن اكا
دينسكم الله تعالي دن قورق اول عاد ادب حميت طوتوب تكبر لكله كناه مبتلا اولا انوك كبيك
بري جهنمدا اول قورقودن اتوب سجديه وارده بوندن اتروبيوردي رسول عليه السلام
كه قچن الله تعالي دن يكا دعوت اولنسكوزا كا اجابت ادوب مطيع اولك وقچن الله رضاسين
سزدن نسنه دلسلوبروك مومنلر خاصيت بولدرو حقيقت ايمان بوكلمه ظاهر
اولورو بوندن صكره بيوردكم ومن الناس من يشري نفسه ابتغاء مرضات الله والله
رءوف بالعباد وبوايتوك دخي سبب انمك لكي صهيب ابن سنان حقنده يدي ورسولك
اصحابندخي برجماعت حقنده يدي كه انلردن برسي ابو عمار دي وبري سميه كي مر عمار دي ودخي
خباب ادي ارت اوعلي دخي بولردن غيري بر قچ كيشي صحابه دركه مشركلري اولري طوتوب
عذاب ايلدلرا مااول صهيب غايت پيردي ومال متاع غايت چوغدي اول مكه اهلنه ددكم
يا قوم بن برييشي بر مركب سزه وكله اولايين كرك دشمانكدن بندن سزه زيان بوقدر كاوك
مالمي متاعم كلي سزه ويره بن دينوم وبرو نفسمي بكا قوك ماالوسله اني سزدن صاتون الايين اول
كافرلر اكا راضي اولدلر ليكن صهيب بندكي طوره جغدن ارتوغن انلره ويردي دينيكه نفسني
صتون الديا في قيوب برديلر دوب كروه مدينيه كلدي مدينيه كردوكي ساعتا بوبكر صديقه
اوغرديي بوبكر بوايتكله انوك حقنه انمشدي حق تعالي انوك حالندن خبر ويرمشدي اكا
بشارت ادوب ددكه يا صهيب بزارك اصلواولسون كه سنوك بيعوك زيانلواولمز صهيب
ددكه اول نه بازار دريا ابا بكر ليكن ابا بكر اكا ايتدي ايت خبر ويردي صهيب اشدوب قچي قرح
بولدي يا اول ابو عمار وام عمار وخباب عذابله دبلدلر بوايتا ندرلوب حق تعالي بيوردي
دبلكه بوخلقدن كمسه وازكه مالنجه ويرب كندو نفسني ودينني صتون الور حق تعالي رضاسين
طلب ايلكجون حق تعالي انوك كب قوللريا سركيوب مراد لرين برينه كتوره جكدر ليكن بوايتوك

دخي حكم عام اولدي جميع شول كمسلر حقنده كم مالنجي حق تعالي يولنده انفاق ايدوب انوكله نفسني
وديننجي زيانه ويرمكدن صقلايه اول قومردن اولميا كه مالنجي صقلايا ديننجي آخرتنجا انوكله
زيانه ويروب هيچ قبوله يه ودخي بيورديكم يا ايها الذين امنوا ادخلوا في السلم كافة
ولا تتبعوا خطوات الشيطان انه لكم عدو مبين بوايتي تمامكلكنوك دخي سبب بولديكم
عبد الله بن سلام كم اصحابيله اسلام كلدي يا رسول الله كلد كه نصكم كروا ول جاهليتدن عجي
كيجمه اذ تسنبه تعظيم ادب صقلاندي لرد وه اتين يمكي كنديولره حرام كورمدي لر حق تعالي انلري متبع
ادب بيورديكه اي انلركه ايمان كتوردي لر جميع كوزكي وك احكام ديني اسلام وتابيا ولك محمدك
جميع شرايع اوزره اول مودسترغدن طشره اولمك شول بولده بيورمك كم سزي اكا دعوت
قلن شيطاندر بلدرسيتجا ول شيطان سزهك اشكاره دشمنكوزدر اني كيسزه حق تعالي
حلال قلدي حلال بلوك واني كم حرام قلدي حرام بلوك وساوس شيطاندر انوب بولنده
بوسرمك كم هلاك اولورسز ودخي بيورديكم فان زللتم من بعد ما جاءتكم البينات فاعلموا ان
الله عزيز حكيم يعني اگر شيطان سزي طريق حقدن سرجلدرب شرايع محمددن غيرنه ميل ايدرسز
محمد كلوب سزه شرحيتال بي بيان قلدقدن صكره بلوك كم حق تعالي عزتردر وحكيم غالبدر انتقام
ادب عذابي قلمغا غلبه حكيم درجه دلوسه حكم ادر مانعي يوقدر ودخي بيورديكم هل ينظرون
الا ان ياتيهم الله في ظلل من الغمام والملائكة وقضي الامر والى الله ترجع الامور يعني بوكافرلر
نه نسنيه منتظر اولوب ايمان كتورمزلر منتظر در كل انلرلا اكا منتظر اولمشلردر كه اول حق
تعالي وعده قلدوغي عذاب انلروك اونهرنه كله بلوث كبي ظلمات قبلبيون واول عذاب فرشتلري
بلاكه انلره عذاب قيلا بولره اول وعده اولونن نسنلرانشلنه حق تعالي فصل قضادن فارغ
اولدقدن صكره يعني جنتا اهل جنته وطاموا هلي طاموسيه كوندكدن صكره كه جميع اشلروك
عواقبي الله تعالي يانه راجع درطاعت اهلنه ثواب وبرر اهل معاصيه عقاب عذاب قيلور
وبوندن صكره بيورديكه سل بني اسرائيل كم اتيناهم من اية بينة ومن يبدل نعمة الله من بعد
ما جاءته فان الله شديد العقاب يعني يا محمد صورا بني اول بني اسرائيل كم سكا انكار ادب محادله
ايدرلر اولره نقدار انعام ادب محتلر ظاهرا بلدك دكيزاكي يارو اولري قورتوب دشمنلرن
هلاك ادب انلري خلاص قيلمادقي ونتيجه اچون فرق بيل محبوس اولدقلرندن انلره من سلوي
الله هدكي وسنوك صفتوكي وسير نوكي توريه اچندن اولره بلدردكي كه شمدي بزوم بوانعام
لرموزك شكر في ترك ادب انكار اسنوكله محادله قيلورلرهر كمسكم الله تعالي اولره انعام
قيلدقدن صكره اول محمدك علم صفتلرن بلدردكدن صكره تبديل تغيير ادب بردرلر ودخي قيلسلر
اول حق كرليوب باطل تاويل لريله انكار ايتسلر بيله سيتي الله تعالي شديد العقاب درکه اولك
نعمتي اولردن زايل ادب انلره قتي عقاب عذاب ايليا بوايتي حكم دخي عامدر جميع اولكمسلره كه الله
تعالي ويردوكي نعمتلروك شكر في برنه كتورميلر ودخي بوندن صكره بيورديكم زين للذين كفروا
الحيوة الدنيا ويسخرون من الذين امنوا والذين اتقوا فوقهم يوم القيمة والله يرزق من يشا

بيرحساب بوايت دخي قريش كافرلريوك رسيلري حقنده نازل اولديكه حق تعالي بيوردي كوكجك
كسترلدي اول مكه كافرلريله بودنيانك اول فاني حياتي منغص لذتلري تاكيد انوكله الدنوب ويبلوب
اول ايمانه كلن فقيرلري خوركورب مسخريه طوتزلر امااولكم شركدن كفردن صقلنوب الله مطيع
اولدلرا اولكفتدر فقيرلرسه دخي بومشركلردن دنيده دخي اعلا درجتت بولنيدن واخرتده
دخي اعلا درمقامرتبه بولنيدن اولرخوطاموده اسفل سافلين ده معذبا اولورلر الله تعالي
كمه دلوسه چوق رزق ويرود اول انوك حسابيني بلمزوهيچ بركمسه دخي اني حسابا يتليمز وهيچ
احمد يعني برلردن اني رزق لندرزوكرانوك دنيده ستكرن بريه كتورمسه اخرتده اندن حساب دخي
المزامااختلاف قلمشلردركه بودنيا حياة دنيا اهلنوك كوزنه تزيين ادب كوكجك كوسترن
كمدر بعضلردد لركه شيطاندر زين حق تعالي قوللريدنيادن اعراض ادب نفرت اتدره مكجون
ايتدلر الدنيا اول دنياتوك فناسن وغرورن وخورلغين بيان قلدي ليكن شيطان اولري
اول باقي سعادتدن ارق ادب محروم قلمغا مجون بوفاني دزلكي اولره كوكجك كوسترديكه بوكوكل
اكا بغلنوب اخرته انكار قلدلرلر وبعضلردد لركه كوكجك كوسترن حق تعالي درسوكله كه بودنيانوك
اچندكوزه خوش كورنوب كوكل سوجاق چوق عجايب نسنلرن برندي امتلاوامتحان چون امتا
انلر اكا مغرور اولوب الدندلرلر بقاي ترك ادب دنيايه محتلره محكم بايشدلر سعادتي ايديدن
محروم قلدلرودخي بيوردي كم كان الناس امة واحدة فبعث الله النبيين مبشرين ومنذرين
وانزل معهم الكتاب بالحق ليحكم بين الناس فيما اختلفوا فيه يعني بوخلايق كلسي برد ين
ودرملتا وشريعتا اولدلرنوح زمانيندن شول وقتكم طوفان اولوب كافرلر هلاك اولدلر نوح حلاه
عليه السلام اول ايمانه كلن مسلمانلر كميه كروب خلاص بولدلرا انلردن ارتوقادمر اوغلانيدن
دنيده كمسه قلمامشدي كل اسلام اوزره اولمشدي اندن صكره دريتا اولردن اوردي دين
كروه متفرق اولوب ملت مختلف اولدي حق تعالي انلره كرود رسولار كوندروب طريق حقه دعوت ايلدي
وبعضلردد لركه خلايق كل بردين اوزره اولدوغي ولدركه كلي نوح زمانيندن كافرا ولدلر نوحيچ بركسني
برلرکمسه يوغدي حق تعالي بيغامبرلركوندروب نوح كبي وابرهيم اسمعيل ولوط وموسي كب عليهم
السلام ودخي بولردن صكره كلن رسولركب عليه السلام الله مطيع اولانلرا وچاغله مشتجلردي
وعاصي اولنلره طاموبله قورقدجيلردي دخي حق تعالي انلره كتاب انلردي احكام حق بيان
ايتمكله تاكيد خلايق ارا سيندا كوكله حكم ايدرلر اول دينده اختلاف قلدقلري تسنلردده وما اختلف
فيه الا الذين اوتوه من بعد ما جاءتهم البينات بغيا بينهم فهدى الله الذين امنوا لما اختلفوا
فيه من الحق باذنه والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم يعني اختلاف قلدلر بودينده الاشول
كمسلركه اولره كتاب ويرلدي الله تعالي دن دين اسلام حقدغنه بيان كلدي بوني بلدكدن صكره
كندوحسدلرندن اختلاف ادب دينلرن متفرق قلدلر بسبب الله تعالي اول دينده اولنن اختلافلردن
ايمان كتورنلره هدايت قلوب توفيق ويردكي حقدن باطل كورنلرن اكلدلر باطل ترك ادب حق
الروطوندلر الله تعالي نوك عنايت ورحمت برله حق تعالي هدايت ويروب كي دلرسه طوغري

اسلامه توفيق وبرور تحن حق طلب قلمقده جهاد دب اجنها د فلسه ودخي بيورديكه ام حسبتم ان
تدخلوا الجنة ولما يأتكم مثل الذين خلوا من قبلكم مستهم البأساء والضراء وزلزلوا
حتى يقول الرسول والذين آمنوا معه متى نصر الله الا ان نصر الله قريب بوايت دخي نازل
اولمشدر اعراب قصيبه سنده كه كافر غالبا اولدي اسلام لشكري آزاولدي رسول عليه السلام
خندق قزدي اصحابه قتي قورق واقع اولدي كوكلري طرلدي دزلودزلو ظنلره دشدلر حق تعالى
بيوردقه اي مؤمنلر ايلي صنوب سز سزكه اجماعه كلمز كلمه تاكه سزدن الرو كلمز مبتلا اولدوغنلين
سزدخي مبتلا اولما يجقه انلردن قوليش وحتا جلغله ودزلو بلالرله وخستلقلرله ابتلا
اولندن اضطرابه وطارلغه دشدلر تاكه رسول عليه السلام مؤمنلره دعا ايلدوكم الله تعالى بنك
نصرتي برله توقت ايرشه حق تعالى بيوردي كه بلكل يا محمد الله تعالى بنك نصرت سزه يتيشدر
يعني اول مكي فتح ايلمك كافرلرني قرمق ايسن الله تعالى اول كافرلرا اوزرنه بيل ويريب فرشته لشكرين
كوندردي اول كافرلري صيوب هلاك ايلدي مؤمنلرك نصرت قلوب نجات ايرشدردي بعضلر
دعا ايلدوكم بوايت كلي رسول الرحقندن عا مدركه امتلرينه دعوتنه كوندرلمشلردركه هرپري
كافرالندن طارلغا دوشب دعا ايلدوكده برزه توقت نصرتسز اولاحق تعالى اولره نصرت ويروب
اول كافردن خلاص دوزلدوردي ودخي بيوردركه يسألونك ماذا ينفقون قل ما انفقتم
من خير فللوالدين والاقربين واليتامى والمساكين وابن السبيل وما تفعلوا من خير
فان الله به عليم بوايت دخي اول وقت نازل اولديكه رسول عليه السلام خلق صدقيه قندي
عمرو بن جموح دزلودي صحابدن برينه پيل واردي چوق مال جمع ايلمشدي دوكه يا رسول الله
مالمزدن نه نسنه ونه مقدار ويرلوم وكلمزه انفاق ايدلوم حق تعالى بوايت انلره بيوردي كه
يا محمد سكا صورمزلرمي كه ومالمزدن نسنى انفاق ايدلوم سن اينكم سزوك كفايتلردن وحاجت
كورمزدن زياده سنى انفاق قاديك ودخي صورمزلركم كملره انفاق ايدلوم سن اينكم انالرك كورمزه
وانالرك كورمزه دخي سزه يتيملر قوم مكن وقبيله كورمزه ويتيملره ومسكينلره والندن مالي كيتمش قوم
كورمزه وقبيله كورمزه غريبلرن ومسافرلره ودخي نكم سزه مالكورمزدن احسان قلوب انفاق ايدن سز
الله تعالى اجي بلورديارن قيامت كونيدن انوك سزه مكافاتن قلوز بعضلر دديلركم بوصدقه
ايت زكوة ايتله منسوخ اولدي دخي نقل ركه قرآندن صدقيه بيورزايتلر وارزكوة حكيمل
منسوخلره بعضلر ديلركم وجوب منسوخ اولدي اما استحباب اوزره محكم كروم محكم در
زيرا بوندن آتيه آتيه وقومه قبيليه احسان ادب يتيملره ومسكينلره وضعيفلره خبر
اولشدرمق وارزهم ايت آخردخي معنا بوندن بوكادلالت قلورابوندن صكره حق تعالى جهاد
حكمين بيوردركه كتب عليكم القتال وهو كره لكم وعسى ان تكرهوا شيئا وهو خير لكم
وعسى ان تحبوا شيئا وهو شر لكم والله يعلم وانتم لا تعلمون بوايتوك دخي سبب نزولي
بويديكم چون حق تعالى غزايه وارمغي فرض ايلدي بوازاول غزايه وارمغي وسفر حكمسكي
رحمت سندلرا اول فرض كره كوزدلر بس حق تعالى بيوردركه سزوك اوزره كوزه جهاد قلمق

فرض اولندي حال بودركه اول سزه كي مشقت كلوزا تا سزوك خبر كوزبوقدر ونسنه اولاكه
سزا بي كريه كوره سز خوش كلمسه حال بودزا اول سزه خير اولوا ولا نتكم عزايه وارمغي خوش
كورمز سز مشقت كلوز حال بودركم اندن فتح كفايه وارا سلام ظاهر اولمق وارا ولنه شهادت
من تبسي وارودريا ولنه غزا تا بيله مال غنيمت حاصل اولمق وارونسنه اولاكه اول سزه
خوش كلمه اي سوسز اندن سزه خير اولديا نتكم غزايه وارمعيوبا ودعا اوزمق سزه خوش كلور
حال بودركه اول سزه شر دزاندن خير بوقدر زيرا اول غزا تمام كله كافر جوغلودعا قيلنيب شرك
اوزره كوزه مسلط اولوب رحمت قلوزواول دشكلوزفايده لردن دخي محروم اولورلر الله
تعالى بلوركم سزوك صلاحكوزه وفايده كوزاول غزا قلمقده در سزك اندن خبر كوزبوقدر
بلمز سز لسن بلمك كرك كم خير الله تعالى دلكدن دوزبرفرد لكوزده دكل اشوك برزه صلاحلوسز
بردن بلكرك اول بلورلركم غيبلرن بلجي اولدر هر نسنده نفس كوجنه اكا خوش كلمسه بلكل كه
دكلي خيرات اندن دزوهر نسنكله نفس كوجنه اندن لذت لا واكا خوش كله بلكل كه دوكلي
شر اندن دزودخي بيوردركم يسألونك عن الشهر الحرام قتال فيه قل قتال فيه كبير وصد عن
سبيل الله وكفر به والمسجد الحرام واخراج اهله منه اكبر عند الله والفتنة اكبر من
القتل ولا يزالون يقاتلونكم حتى يردوكم عن دينكم ان استطاعوا ومن يرتدد منكم
عن دينه فيمت وهو كافر فاولئك حبطت اعمالهم في الدنيا والاخرة واولئك اصحاب
النار هم فيها خالدون بوايتوك دخي سبب نزولي بويديكه رسول عليه السلام عبد الله بن جحش
جمادي الاخرا سنده الي اي اولدن بدر غزا سندن طقوز كشيله كوندردكده وارمغي قريشوك كاروانني
اوزره يوندن عبد الله كندي بوك اخريله كه اول كاروانه صنقشدلر اما نلري كورجك عبد الله اصحابنك
بعضيسنه بيوردكه باشلرن بولندلر اول كافرلر اولروك باشلرن بولدكلرن كورجك اما بين
اولدلر هنوز دخي هلال رجب يكي كورمشدي عبد الله بن جحش اصحابيله اول كاروان معالله
اداب اوزره دلرماللرن ومتاعلرن هپ الدلر اول كافرلر مسلمانلري نهيب اداب سوزنش قلديلر
كه حرم ايندن معالله قتال اطوزب رسول عليه السلام كلدلر صورديلركه بوحرم ايلدرن معالله
اثمك نجدر حق تعالى بوايت انزل قلدي حبر ويردي كه يا محمد بو مشركلر سندن صورزلركه بوحرم
ايندن قتال اثمك نجدر دعا مدر بيسنه دكلدر سن ايتكلكه اول ايلر اچندن قتال اثمك الله تعالى قتلدن
اولوكنا هدر اما تكري قولدري بيت الله طواف قلوب عبادتنا عكدن منع اثمك وحرم ايچندن الله تعالى
كافرلر اولمق اول بيت الله اهلي مكدن سوزب چقرمق عقوبت الله قتلدن دخي اولدر اندن دخي اول
الله تعالى يه شرك ادب وخلقي بتپرسته انكار قلدغكز اول حرم ايندن قتال اعكدن دخي اعظم در دوبيو
مشركلر زيل اولمايوب سزوكله معالله اداولر سول اميدن كه اگر كوكلري بتپرسته سزي اول دين اسلامدن
كروا اول باطل دينلرينه دندرلر ليكن اولروك اول بسنيه قدر تلري يتمز اما سزدخي كي حلد اولوك
صاقنوك كه انلروك دينيزنه رغبتا دب دين اسلامدن اعراض اتمه سز وهن كمسكم سزدن

کورواغواض ادوب دینندن دونسه دخی الله تعالی آیه کافراولوب اولسه اولردر انلرکه جمیع حسنات انلرک
دنیاده واخرتده باطل اولوب هباء منثور اولدیکه اصلا منفعت وحق دکل ابن اول عبدالله
ابن جحش اصحابیله کلوب رسول علیه السلام دیدیلر که یارسول الله بز اجر دوق که اول کافرلره مقاتله
قلمشدن بزه مجاهدلر اجر حاصل اولورمی دیدیلر امّا بز انلرک رجبا جنده مقاتله قلدق بزه اجر نه
اولا حق تعالی بو آیتی ندردکه ان الذین آمنوا والذین هاجروا وجاهدوا فی سبیل الله اولئک
یرجون رحمت الله والله غفور رحیم یعنی اول کیمسه لر ایمان کتوردیلر ودخی اول که قوم قبیله سن
ووطنلرن برتلر ترک ایدوب بنوم رضامچون مکه دن انتقال ایدوب مدینه یه واردیلر الله تعالی
دیننه نصرت ایدوب مشرکلرله مجاهده قلدیلر انلر لاینقطع الله تعالی دن رحمت وماله
رحمت دیدکلری ... الله تعالی غفور در ...
اسیر کوبس بو آیتله حق تعالی ... ودخی حق تعالی ...
قتال الامکی مباح قلدی بو آیتله که بیوردی فلا تظلموا فیهن انفسکم وقاتلوا المشرکین کافة
الله تعالی بو آیلر ... [illegible]
دستور ... [illegible]
جایزدر ... ودخی حق تعالی بیوردیکه یسئلونک عن الخمر
والمیسر قل فیهما اثم کبیر ومنافع للناس واثمهما اکبر من نفعهما بو آیت دخی عمر رضی الله
عنه ومعاذ وسعد بن وقاص حقنده ... رسول علیه السلام دیدیلر که
[illegible]

ابتکاد غبتلری قوبه چون بعض خلق ایی بلدیلر حرام اولدیغنی ایت کلمزدن اول ترک ایتدیلر تا که حق تعالی
اندن صکره مایده سورسنده اول حرام اولدیغنی ایتن اندرب بیوردی یا ایها الذین آمنوا انما الخمر
والمیسر والانصاب والازلام رجس من عمل الشیطان الآیة بونک تفسیری سوره مایده ده
تفصیل ایله ویرلور ان شاء الله چون بو آیتی اندی حرام اولدی جمیع مؤمنلره اوزره اچمکی دخی المغی صاتمغی دخی
روایت اولنور که اعشی ادلو بر کیشی قصد ایدوب مدینه یه بوتلدکه واروب انده اسلامه کله بولده بر
قچ مشرکلره سرکشدی صوردیلر اعشایه که قنجا کیدرسن اعشی خبر ویردیکم مدینه یه واروب
که محمده ایمان کتوره اول کافرلر دیدیلر کیم سن اول محمده وارمغلکم وارجوق سکا نه بیورر اعشی
دیدیکه قول اولنه مولیخه متابعت ایلیدم واجیدر که اداء دیدیلر که دخی بیورور سکا که مالکدن فقرایه
ویره سن اعشی دیدیکه درویشلره احسان دکورمک دخی واجبدر اولر دیدیلر که سنی زنا قلمقدن
دخی منع ایدر اعشی دیدیکه زنا قلمق دخی بر فحش قبیح نسنه در عقل ایی رواکورمز بکا خود اوش برلک
ارشدی بنوم اول حاجتم دکل دیدیلر سنی اول خمر اچمکدن دخی منع ایدر اعشی دیدیکه اما بو
نسنیه بن صبر ایدمزن ورایی بر ییل جقر بادیه ده اچمکا مشغول اولایم صکره کروب کلوب ایمانه
کلم دیدی کروب اوینه کیدرکن دوهدن دوشوب بوینی اوزلدی اولدی اوته دخی ایرشدی بس عقل
اولن بوندن فهم ایدرکیم خیر اشی تاخیر اتمک خیر اولمز عاقبت شر در دوتر جعفر طیار ایتدی رضی الله
عنه حالت جاهلیتده دخی بن خمر اچمدم زیرا نظر قلدم کوردم که عقل کیدر انسان دیدکلری خود
عقل در کر کیدرکیشی دایم عقلنی زیاده قلمق سعیده اولا تا که انوکله کماله ایره والا عقلولک قدرنی
بلمیوب نقصان ایدندن حیوان مرتبه سی بکر کیدر باری عاصی اولوب عذابه مبتلا اولمز اما میسر
دخی اول ار که بر قچ کیشی دیر اولوب بغرلمغیچون بر دوه صتون الورلردی دخی اوق بر غرلردی هر کمک
ادی اول چقسه اول دوه اندن نصیبین الوردی و بها سندن نسنه ویرمزدی و هر کمک
ادی کم اخرده چقسه دوه نوک اندن نسنه المزدی بهاسن دونک کلی اول ویرردی اما
عطا بله مجاهد رحمه الله دیدیلر کیم میسر قمار در هر نه وجهله اولور سه تا شول اوغلنجقلر قوز
یمرده او ینیدقلری و کموک الدقلری هپ اول قماردر که اکا میسر دیرلر خمر له بله حرام اولمشدی
ودخی حق تعالی بیوردیکه ویسئلونک ماذا ینفقون قل العفو کذلک یبین الله لکم الآیات
لعلکم تتفکرون فی الدنیا والآخرة بو آیته دخی سبب نزولی اولدیکم عمرو بن جموح رسوله
کلوب علیه السلام صوردیکه بو صدقه نه نسنه دن ویرمک کرک حق تعالی بو آیتی اندروب
بیوردیکه یا محمد سندن سؤال ایدرلرکم نه نسنه دن ویرمک کرک نه نسنه دن صدقه
ایدلر سن ایت کم سزوک وعیالکزوک نفقه سندن زیاده سن صدقه ایدک بس اول صورتده
کیشی بو حکم بلدکدن صکره نقل ایدرکه کسب ایدردی کندو یه واهل عیالنه کفایت قدر الوردی دخی
باقیسن صدقه ایلردی تا اکا دکن که زکوة ایتی کلدی بو صدقه نک وجوب منسوخ اولدی
استحبابی وزره قلدیکه آزدن چوقدن نه دلرلرسه ویرلر زیاده تقرب ومنزلت حاصل
قلمغیچون والا ویرمزلرسه دخی انوکله معاقب ومعذب اولمزلر اما زکوة منع ایدن معاقب ومعذب

اولوب وكر وفرضيتنه انكار ايدرسه كافر دخي اولور ابدي شفاوتا چنان قلوب ابدي تخليد اولور
ليس حق تعالي بوخمرله ميسر حرام لغو وصدقه ندن التفات ايتمك كركدكن بيان قلد غنلين امرى
نهيني دخي سره بيان قلورتا اولاكه سز بو دنيا امرنده فكر ادب بلا سز كه فنا در بقا سي يوقدر
وانوك حياة وتمتعي وعز منا صبي هيچ لعب لهو باطل در بلوث كلكسي كبي تيز كچر زايل در
واخرت امرنده دخي فكر ادب بلا سز كه باقيدر اكا فنا عارض اولمز انوك عز منا صبي دايم دور
نهايت بولنمز ليس بوذلت سز عزتنه والوهر سز حياته وعز سز منا صبه دولنه كشي ابر شمز الا
عمل صالحله وبوبولن اشي برنه كتورب نهجي اولنان نسنه دن يغلنمغله ليس بوفكر ادب كلمتي سي
انده معلوم اولوركه فنا سعيدن قيوب بقا يحون دور شلر ودخي حق تعالي بيورديكي ويسئلونك
عن اليتامى قل اصلاح لهم خير وان تخالطوهم فاخوانكم والله يعلم المفسد من المصلح ولو
شاء الله لاعنتكم ان الله عزيز حكيم بوايتوك دخي سبب نزولي بويديكم چون كه بوايت اندي
ان الذين يأكلون اموال اليتامى ظلما الآيه اول قومه غايت شدت كلوب طاول غندلر بيلمز
قرشمغي ومال الرن مالنه قرشدرمغي ترك ايتدلر انوك كه قيننده يتيم وارديكا ايروجه مكان دن
طعامين ايردي هيچ قرشدرمدي ليس عبد الله بن رواحه كلدي ديديكه يا رسول الله حق تعالي
بوايتام حقنده فيتي حكم ادب احتراز قلمغي ايتمك اندخي بزاندن قورقوب اولردن عزلت قلدق
طعاملرن ومسكنلرن ايردق انلرن قرشمقده بز صلاح وارمي نخسته بوق چون سؤال قلدلر
حق تعالي بوايتام خير قليو بريديكه يا محمد بوخلق سندن صورر لوكه بويتيملرن قرشمق
نجدر سن اينكم بولرن قرشمغي ترك ايتمكدن قرشب كندولري ومال لرني اصلاح ادي ويرمك
خير لودر كه انلردن اجر الميا سز اجرن الله تعالي دن اوما سز اكر انلرن قرشيسي اولور سكوز
نفقه لرندن وخادم منللرندن ومال لرندن طورلرندن انلر وكله شريك اولوب اشلرني قيامه
كتوردكوكردن اتروعوض بولنمدن انلروك مال لندن سزه نسنه اير شور سه اولر دخي سزوك
قوردشلكز دردين اعجندن قردش قردشه كركدركه هر اشنده مهين اولا وير برلوك مال لندن
نصيب دار اولاحوازره الله تعالي خوف عليم در بلورا ول يتيمك مالني كم اصلاح ايتمكا سعي
ايدر وكم افساد ادب خيانتله سعي ادراك حق تعالي دلسه سزه تكليف ادوب امرنده فتي
تضييق ادر دي ليكن اني دلمدي بلكه فضل عنايت برله سزه امر ايتي تسهيل ادباسان
قلديكه اول عزيز حكيم در هر اشي برلو برنجه اشلر فعلنده نقض بوقدر ودخي حق تعالي بيورديكه
ولا تنكحوا المشركات حتى يؤمن ولامة مؤمنة خير من مشركة ولو اعجبتكم ولا تنكحوا
المشركين حتى يؤمنوا ولعبد مؤمن خير من مشرك ولو اعجبكم اولئك يدعون الى النار
والله يدعوا الى الجنة والمغفرة باذنه ويبين ايا ته للناس لعلهم يتذكرون بوايتوك
دخي سبب نزولي بويديكم ابي مرثد غنوي دزلردي صحابه دن بركشي واردي قرشوتكيه واردي
اندخي مسلمانلردن مكه فتحنده طوغرو اكوب مدينيه رسول فتنه الندي چون كروتكيه
واردي اندن برعورت انوكله حالت جاهليتده دوستا ولمشدي ادي عناقدي كندوكا فرفن يدي

كلدي جاكا ديديكه يا مرثد فتي بويمله دوستلغوك كه بني اوندوك من ثدا كا ديديكه يا عناق اسلام برومله
اول نسنه اراسندن مانع اولدي سن برومراوزره حرام اولدوك ليكن اوش رسول الله صورمين
اكرروا اولورسه سنوك دخي برصاك اولورسه سني جفتلنين چونكه دونب رسوله كلدي يي
اول نسندن صوردي حق تعالي بوايتي اندوب خبرو بردكه سز مشركه عورتلري نكاح لتمك
نا ايمان كتورميجه كه برمؤمنه خلاقي جفتلتمك خير لودر اندن برازاد مشركه عورت جفتلتمكدن
اكرايي جفتلتمك خوش دخي كلورسه حسنيدن يا مالندن اترو ليس بومشركات دكي بوايتي
عامه دركلي كافريه كم رسوله عليه السلام انكار قلدي يا الله تعالي بوايتله انلروك نكاحن حرام
قلدي يا مامائده سوره سنده كلن ايتله ازاد اولن كتابيه عورتكم ايحيل اهلندن وتوريت زبور
وصحايف اهلندن اولا مشركه ومجوسيه اولميه انلروك نكاحن روا كوروب استثنا قلدي اني برنده
بيان قلاوزان شاء الله بعضلرو ددلوكم بوايت عبد الله بن رواحه حقنده اندلديكه برمؤمنه
جاريه سي واردي يازاد قلدي دلديكه اني جفتلنه خاتي كا طعن ادب ددلوكم برجاريه نكاحلنمي
قلانه حره مشركه السا كنه حق تعالي ايتنلرب بيورديكه برمؤمنه جاريه نكاحلمق خير لودر
حره مشركه نكاح لتمغدن اكرچه سزه اول خوش دخي اولورسه ليس چون كتابيه حره عورت
جفتلتمكدن دخي برايتله حلال اولندي يا مماجاريه كي كتابيه اولا حرا ملغي اوزره نكاحي باقي
قلدي على الاختلاف رديره شافعي فتيندن حر اولن اره كتابيه جاريه نكاحلمق روا دكلدر امما
علماي قنوي فتيندن كي برومراما ملرموزدر ايتدي جفتلتمك روادر اكر حره جفتلتمك قلدرت
دخي برسه خلاف شافعي بولنكه حريه قلدرت برتركن امه جفتلتمك روا دكلدر اكر كتابيه
اولسون كرك مسلمه ودخي حق تعالي بوايتده بيورديكه مؤمنه عورتلري مشركه اره جفتلنمدرمك
نا ايمانه كلوب مؤمن اولمايجه كه برمؤمن قوله جفتلنمدرمك خير لودر اندن نكه برمشرك
اره جفتلنمدره سز اكر سزه اول مشرك خوش دخي اولورسه ليس بوانتما قدركه برمؤمنه عورت
هيچ برحالده مشرك اره جفتلنمدره ميلرا ول مؤمنه كرك حره اولسون كرك جاريه اولسون واول
كافر دخي كرك كتابي اولسون كرك مشرك زيرا بومشرك اره مشركه عورت كشي دايم اهل نار عمل
قلمغا دعوت قلورا الله تعالي توحيده يلتر يعني كندو برلبوب شركدن كفردن رجوع ايمكا
دعوت قلورو مؤمنلره قرشوب عمل صالح قلمغا يلتر كندو امر يله كه بولوسبب در مغفرت
بولوب جنته كرمك لكه پس حق تعالي بوامرلرن ومنهي لرن قوللرنه بيان ادب ظاهر
قلورتا اولاكه اولرا يي ارشد ب متنبط اولا لوطرتي حفظ ضال اولميا لرودخي بيورديكه
عن المحيض قل هو اذى فاعتزلوا النساء في المحيض ولا تقربوهن حتى يطهرن فاذا تطهرن
فاتوهن من حيث امركم الله ان الله يحب التوابين ويحب المتطهرين يعني ابن عباس ايدر
بوايتوك دخي سبب نزولي بويديكم ابي مرثد غنوي دزلردي صحابه دن بركشي واردي قرشوتكيه واردي
اندخي مسلمانلردن مكه فتحنده طوغرو اكوب مدينيه رسول فتنه الندي چون كروتكيه
واردي اندن برعورت انوكله حالت جاهليتده دوستا ولمشدي ادي عناقدي كندوكا فرفن يدي

عذر حالنده اول عورتلرله مجامعت قلمق وارمجيه دوقنجي سنه اينكله اولكوزده كلوري فان قدر يحسدن
سزا برق اولمق اولك اول حالنده انلره يقين وازمقدن وجماع قلمقدن ناشي ايجه اكر اول ملاقتده حيض تمام
اولوب كسلديسه والا تمام اولمدن كسلسه اولن سنه صبر ايده غسل ايجه يا بر نماز وقتي اوزره
كاجنبه انمدن جماع ايده ليكن تحكله ايرتسلرسز انلره جماع ايداك شول حق تعالى سزه امر ايدوب
حلال قلمشدر يعني قبل ايرتمدن كلوك لوطلرك دبرلرندن كلمك بعضلردر دلركه چون حق
تعالى امر ايلدي عذر حالنده انلردن ايراق اولا لر بر نجه قوه اول حيضلري كونينده انلري سرور
اوردن چقرد لي عزلت قلدرلر نا اول عذر لرين ايرتجه انلردن بر عرب جماعت طرب رسوله كلدلر
ديدلركه يا رسول الله صو قلر قتي اولدي بز عورتلر موزدن عزلت قلوب اوردن چقرد ق بزوم
كوكلوز بوكا طاقت كتورمز زنهار كرك رسول عليه السلام اولره بيورديكه سزه انلر وكله مجامعت
قلمقدن عزلت بيورلديكي اوردن چقرمغا بيورلمدي بوخود عادت اعاجم در عادت عرب دكل
سزاني ترك ايدك بلكه رستي حق تعالى شركدن وكناهدن توبه قلنلري سوردكي جنابتدن وحدلرد
وعذر حالنده جماع قلمقدن ولوطلر عملين اشلكي ترك ادب صاقلنلردن راضي اولوب سوردكي
ودكي بيورديكه نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ وَقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ
ملاقوه وبشر المؤمنين بوآيتوك دخي سبب نزول بويديكم مسلما نلر دبرلرديكه بر حال اوزره يعني
ايدر نجه دلر سوزكاه اوكندن كاه ارقدن كاه چلق قيلن يترمكن كاه اوطورمكن كاه دوكلي ولد
تحكم حق تعالى بيورديكي اولا لوطيلر كبي دبرندن قلمكه يهود لر بوسوزي ايشيدوب دبرلرديكه
بر نوزشده بولدقكه چلق قوين اتمكدن عبرتي جايز دكلدر نجن ارقدن جماع ايتسه طوغن اولغان
كوزلري شاشي اولور ديو حق تعالى اول يهود لري يالغان لمغدن اترو بوآيت اندن خبر ويرديكه
عورتلركوز سزك اكنوكن بردن تكلم بويرر بوزاكنلركوز بردن هر قيقي طرفدن دلرسكوز كاكم
بر عورتسز وعورتلر كوزدخي اعول قزلر اوزنجك بر لركوزدن انلره دخي قيقي حصندن دلرسكوز
كلوك چونكه بيوردم بزدن اولاد دخي كندو نفسلركوز ايچون سزدن اولوا خرتنه عمل صالح
كندرك وصالح اعول قزلركوندرك كي سزه انده شفيع اولوب لركوز الا انوك سبيله نجات بولوب
سعادتنه اولشاسز وحالا لكوزله صحبت قلمق دلسكوز بسم الله الرحمن الرحيم ديو بشلك تاكه
شيطان انده بلكه شريك اولميه طوغن اعول قزصالح صالحه اولا قوزقاك الله تعالى دن عذر
حالنده عورتلركوز له جماع قلمك والله تعالى بيورمدعي بزدن ارشمك حقيقت بلوك كوزدوب
وارجق بركوزيارن قيامت كونينده الله تعالى حضرتنده اشلرسكوزلكا كوره جزا قلجلدر بشارت
قلوك شول مؤمنلره بوحدودلري صقلديالله تعالى ليدن قورقدي وانوك وعدلرين كرچكلدي
اكا كوره عبادتنه مشغول اولدي ودخي بوندن صكره بيورديكم وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ
أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ بوآيتوك دخي سبب نزولي بويديكم
عبد الله ابن رواحه اندا چدي كه كويكو سي لبشير نن نماكه سوكليميه وانوك اوننه كرميه وانوكله
كيسه خصم اولورسه انوك اركسنه كرميه قصن اي اولا شه دعوت قيلسالر دديكه بن اندا چمشم

اول شيا شلمز بكا اول حلا لدر كه اندن اوزه طورم اندن صيصم حق تعالى بوآيت اندن دخي ايلدي
بيورديكه سزي الله تعالى يه اندا چمكلكي ارقو طوتوب علت ادمك كه فصد له اندا چاسزدن دخي اي
علت ادبلر قرابتكوزدن كسلسزوانلر احسان قلمغي ترك ايده سزوحاق ايچنده اصلاح ايتميه سز
الله تعالى يه معصيت اولمق لسزيله اندكوز صقليا سزي الله تعالى خود سميع در سزوكا اندكوز
اشده واندكوزدن قصدكوزنيدوكن بلورا كاكوره مجازات قلورلسز فتها قولي يودركم هر
كيسكم بر معصيت اوكا بحق نفسنه ايله اندا چسه شولوك كبي انمه يا امنه سولايم ديو باخود صله
رحم قلميم يا غاز قلميم يا نماز جماعتله قلميم يا زكوة عشر ويرميم يا بر كيسيه خير احسان قلميم
يا شول فلان اولدر مه ينجه يا خود بر نسنه سنه زيان ازكوره ينجه قوميم ديو اندا چدي دا چي
بوله بكز نستارله كه اول معصيت اولوز البته واجبدر اول كيسكم اندي صيا ترك ايده اول
ايتميم دكن اده وادم ديو اندا چدسا انميا اندندن اترو كفارت ويره يا بر قول ازاد قلا يا اون
مسكين طعام لندرب طويره يا اون يا لنجي دزو پشي طوندره شول قدركم اتوكله نماز قلمق روا اولا
وكر برقسه طون اولسه كه دزي كوزيجا رتوله سه اتوكله جايز اولمز قيمن بوا وچدن برنه كوزيجي
يتميه اوح كون منتايع روح طوتا تاكه كفارت برنه كله عفا يدن قورتلا ودخي حق تعالى بيورديكم
لا يؤاخذكم الله باللغو في ايمانكم ولكن يؤاخذكم بما كسبت قلوبكم والله غفور رحيم يعني الله
تعالى سزي عفا يله طوغمز شول يمينكدن اترو كم لغو اولا ابن عباس ايدر يمينده لغو اولدركم بر شيئي
بر نسنيه اندا چاشوبله صنا كم اولا اندن كرچكدر اول ددكلرين درصكره بلديكم ايله دكلمش
اول اندي لغو اولوز اندن اكا كناه اولمز وبعضلر ددلركم يمين لغو اولدركم اندا چاسزدن بر نسناي
اشلميم ديو حال بودركم اني اشلمك خير اولدر واشلمامك معصيتندن توبه كم اوكا بحي اينده ذكر ايلدك
چون كوردي خير اشلمك ده دا نيدخي صيوب اني اشلدي واندنه ددكوز اين كفارت ويردي
پس اول اندي كفارتله لغو اولوز نهرا اول كفارت اولا اندك حكمي اندن ساقط ايدركنا هدن وعذابدن
قورتلورليكن الله تعالى شول اندله سزه عقاب ادركم بر معصيت اوكا بحق نفسنه اوزرنه اندا چاسزدن
قصد له تا بر خير كندكزدن اتوكله مع اين سزا اندا چدوقد يو علت قلاسزدن بلوزكن كه اول اندن
صفا لمقدن صيوب اني اشلمك خير اولدر ودخي اتوكله عقاب ادركم اندكي صيا سن كفارت
ويرميا بسن الله تعالى عفور در شول كيسيه كه اندن صيوب كفارت ويره ودخي حليم در
سزه تعجيل عقوبت ايتميوب بونسنه ده رخصت ويردي وبوندن صكره دخي بيوردكم لِلَّذِينَ
يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ
فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ يعني حق تعالى بيوردكم وارد شول كيسلركه كه عورتلرين يلله ايلا قيلدلر ددرت
اي كيجه مسنظر اولالر ايلا ديو اكا دللركه بر كشي اندا چوب عورتنه ديكم والله بن درت ايه دكين
سكا بعين لق اتميم ياخود والله بن يتعلق اتميم ددي بحق اول درت اي يلله ذكر اتمدي اول كشي مولي
اولور يعني عورتيله ايلا اتميش اولوز اكر اول درت اي اچنده اندن دونب عورتيله يتماق
قلسه حنيث اولور اول ايلا سي بوزلوز اول اندچون كفارت ويره وكر ايلا ادن كشي صيرولو اولسه

اول مدت ایچیندہ جماعه‌له رجوع ایدمسه یا خود عورت صیرقه‌سی اولسه جماعه قادر اولمسه یا خود
ادق سقرده اولسه کلوب جماعه‌له رجوع ایدنجه ایلاء مدتی که درت آیدر ایچنده اولور قدیمدر
دلیله اندمدن رجوع اندوکرسه جایز اولور ایلاء اندن ساقط اولور مدت تمامیله طلاق واقع
اولمز اما تحریر بوعذرلر اولماسا جماعه‌له رجوع ایتمکا قادر اولسه اول درت آیی تمامسه اکا جماع
ایتمسه عورت اندن بریان طلاق اولور اما الی آیی یا اوچ آیی دیوا ندا ایتمسه ایلاء ایتمش اولمز
اگر بومدتلر ایچنده کرو جماع ایتسه اندنه کفارت لازم اولمز لغو اولور الله تعالی عفو و درگذر لغفور
ورحیم در اسی کرشول کمسه‌لریکه ایلاء ادب کرو رجوع ایده اندنه کفارت ویره اما اگر جماع ترک
ایتمکدن قصد لری طلاق اوبجق اولرسه اول درت آیی تمامیله اول عورت طلاق اولور زیرا
اول درت آیی تحریر جماع قلمامق دلالت قیلور که اول ایلادن مقصود طلاق واقع اولمامق امساک
بعضلر دیدیلر که مدت تمامیله طلاق واقع اولمز لیکن اول کشیه دیلر که اول عورتکا جماع قلمایه
خود طلاق ویرا اما برو مرعا المراموز قتنده مدت تمامیله چون جماع اولمیه طلاق واقع اولور
بویابنده دخی مسائل چوغدر بما اولیکا صلاحیاتنه مناسب اولی ذکر ایلدک اول باقی که فروعدر
کتب فقهلرده مذکوردر واقع اولرسه اندن طلب اولنه بسم الله تعالی سمیع در اول ایلاء قلان
کرک کلامله اولسون اشهدرود دخی علیهم در ایلادن قصد لری تیدکن یلور دخی بوندن صکره حق تعالی
طلاق بیان ایتمکده بیوردی والمطلقات یتربصن بانفسهن ثلاثة قروء ولا یحل لهن ان یکتمن
ما خلق الله فی ارحامهن ان کن یؤمن بالله والیوم الاخر وبعولتهن احق بردهن فی ذلک
ان ارادوا اصلاحا ولهن مثل الذی علیهن بالمعروف وللرجال علیهن درجة والله عزیز
حکیم یعنی شول عورتلرکه اولره طلاق ویرلمشدر کندرکه البتده وجوب بولمندن اوچ حیض
کورمجه عدت جکا بعضلر اوچ طهر حاصل اولنجه دیدیلر اول قروء معناسنه ظهر له تفسیر
ایدرلر اما اکثر علما قتنده مراد اندن حیض در اگرچه بوایت عدت واجب قلمقده جمیع طلاق
ویرلمش عورتلر حقنده عامدر لیکن مراد بولندن خاصه در زیرا یشی مطلقا دخی واذکه بوایت
حکمندن داخل در کل برجا اولکم جاریه اولا برده دخی اولکم مالغه اولمدق صغیره اولا برده دخی آیسه
اولا کم هیچ عذر واقع اولمز اولرده دخی اولکم حاملله یکن طلاق ویرلمه ویرده دخی اولکم نکاح اولنه
دخی خول اندن طلاق ویرلمه زهر اجاریه‌نک عدت اگر حیض کورر سکه حاملله اولمیا الی حیض
یکمسکلار در اگر حیض کورمز سه طلاقدن عدت بر بحث ایدر اگر حاملله اولسا کرک حره اولسون
کرک جاریه کرک آیسه اولسون کرک حایضه بولروک عدتلری وضع حملله یکرا گر بر کوندن
صکره دخی برساعه اندن صکره دخی طهور ده سه طلاقدن صکره وگر صغیره اولسه که حیض
کورمز یا خود یاشیله یا بالغه اولمش اولا عدتلر کورمدون اگا دخی آیسه در اولر حاملله اولمایجی عدت
اوچ آیی بچه کله تمام اولونجا اولکم برکا اندن صکره دخول اتمدن طلاق ویرسه اگا عدت واجب
اولمز انوک دخی حکم اشهدکه سر ودخی بوعورتلره حلال دکللر کرکه الله تعالی اولروک رحملرنده
برده دخی انسانه دکرلسلر یمکلوبن دیلکلاروک حتی ضایع باطل قلمایجون رجعت

انکدن اگر طلاق رجعی اولرسه یا حیض کورمزدیه حال اولدرکه کورمش اولا اگر کوجك بولسر
الله ایمان کتورملرسه واخرتنه اینمدلرسه بواشیالری یمیلرکرکدکه اندن طلاق حقلرنده رجعت قلا لرلر اول علت
مدتلر ایچنده کم انلر اکا منتظر اولب کوزطتمشلردن انه وقت کیم
کچه کوندوزلره دخی وارمه لرلر اولما سا جماعه‌له رجوع اتمکا قادر اولسه ایرقدن اگر طلاق رجعی حقلرده کرو رلر
اگر اوچ طلاقدن اصلاح دلرلرسه وبوعورتلروك دخی اگر طلاق رجعی اولره وزره حقلری وارینکلم اگر طلاق
اولروك اوزره حقی وار الله تعالی بیوردغنلین اقرار حقی اولدرکه عورتدن اوزرینه کله اردنه مطیع
اولا بلدرسه طوتا مخالفت قیلمیه اگر بیوردوغی معصیت اوبجق نسنه دکلسه اما الله تعالی
قتنده معصیتلو نسنه اولورسه مطیع اولمیه ودخی اری دستور تنزه اوندن بچقوب
قبحه صنیا وارمیه اگر قرد شی والتی ایسی اودخی اولورسه وبینلرنده بولر قنشو دخی اولورسه
خصوصا کیه یا دا اولا ودخی اردنوك دوشکندن قچمیه واری دستور تنزه اوندن کمسیه نسنه
ویرمیه واگر ویرسیا اولورسه ثواب اردنوك کندوکنه کارا اولور ودخی اری دستور ویرمیجه
تطوع اوروج طلمیه اگر طوتسی اولورسه قبول اولمز همان اجابتی قلور ودخی اری سومدوکی
خوش کورمدکی کمسه‌لری اوینه قومیه کرک عورت کرک بلش اولسون کرک یا ودخی
اردندن غیرا رکمسه‌دن ترجمنی صقلیا ویوزن دخی کوسترمیه واردنوك نفقه‌لرینه کافی اولمیه سندن
هیچ بر شیئی ارشدم دمیه کندو اوندن اردنوق اوده طوتن چفرروب اوزمیه قچمن اری اوکله
صحبت قلمق استنسه کندی علذرلر اردیوبهانه ایدوب منع ایمیه وگرادی خمرده دخی اولورسه
وطوزار فسقنده دخی اولورسه واردندن دستور اوندن چقسه ناکروکلیجه فرشتهلر اگا لعنت
اوقورلر واگر اری دستور وربچقاسی اولسه دخی کرکدرکم کندویله کوجك قصولکتورمیه
وبرکلو طوتلر کیمیه که یا دا ارنلره کرکا وقصوسی انلروك برنینه طوقونب اندن فتنه قوبیه وکندیه
دخی زنا قلمق شبهه کناه اولا وکرطوتن کیمورسه دخی اوزرینه برچارله بوریکه برگیجی کمسه کورمیه
اما قصوکتورمکی ترك ایده اما تحریمن اوندن اولسه کندوی طوتوده برکله وقتا یقنب کورینه سرمیه
قوبا وکرکلو قصولر ایدینه اردنوك کندویه رغبتن ارتمجون ودلیله اری تحریمیه که تکری ضدنه
عاصی اولا حق تعالی اندن راضی اولمیه واردنوك بوزن کوزن دربه بقمیا که حق تعالی
اکا خشم ایلیه اردنوك اوزرینه چاغری سوبلمیه وکرارزنك کوده سی کلی قابله اری اولسه
اول الی دلیله یلیوب اکا خدمت ایتسه دخی منت ایمیه بلکه دخی قولغدن کندوی اکسوك اوکوره
واوی قولجغن کوجیتیدیجه برینه کتوره طعام پشوره وچراق یغا واتمك ایلیه ایرق شغلی قلمسه
اتوره ایلیجکلن اگیره که رسول علیه السلام بیوردی بر ساعت بر عورت اریله مطیع اولوب
اتوره ایلیجکلن اگرد کی اکا برسیل نافله عبادت قلمقدن خیر اولدرودخی بیوردی بر ساعت
سعادت اول عورتدر که اری اندن راضی اولا زیرا حق تعالی رضاسی دخی انوك اچندر درو هلاك
اول عورتدر که اری اندن خشنود اولمیه زیرا حق تعالی خشم وغضب دخی انوك اچندر
واری اندن برکون خشنود اولدوعی اکا برسیل نافله نماز ونافله اوروج ونافله صدقه نافله‌دن

خير لودر في الجمله دخي حقلوي چوقا تا شولكه مهتم اديجك اندن برز منا سبتله بيان قلدق بونى صقلين
باقيسين دخي يرينه كتورزا تا بوكن عورت حقندن دخي كه اراوزرينه وارزدن برزا تندن
دخي بيان قلا لوم كه اول ايتا شارت قلدوغي معنيي يرينه كله اولا بزبودركم كندونه بر سه
اكا دخي يدره ونه كيرسه اكا دخي كيدره اما بوكلي حلا لدن اولا حرامدن اولميه ودين اكسوكن
اكا اوكرده ايدست ونماز اوج اركا نلري وشرطلري ندر بلدوره وحيضي ونفاسي وقتنده
بيجه اغلك كرك اوكرده وكرگندو بلمرسه وارزوب برعالمدنكله دينكارا ولاگندو اوكرنه كله اونه
دخي اوكرده وكربويله ايمسه وارزدر اول عورتكم اري دستور نسوز علم مجلسينه وارزوب كندو
دينين اوكرنه اگاري منع ادب قومايجق اولورسه تكري قتندن عاصي اولور زيرا حق تعالى بيورمشدر
كيم يا ايها الذين امنوا قوا انفسكم واهليكم نارا الآيه يعني اي انلركم ايمان كتورمولگندو
نفسكزي دخي اهل عيالكزي دخي صقلك ضرول سبابلردن كه اودره كرمكا وسيلدر اول سبابلرك
امديي كي الوسي جهل دركه كشي دكلي بلايه ومحنته اوغرمردينده واخرتده الا بلمز لكله ودخي
اوندن طشره بنجك مصلحتين عورت قتندن بتورجك كمسه اولمسا اني كندو بتورديره عورتين
طشره چقرميه ودخي نسسه اوندن عجبون ودولدوكبون اولوا ولمز نسنلري بهانه قلوب دكميه
كه يارين اولرك دعوتيجي حق تعالى اولسون وكردگوسه شرع بيورمدوغي برلرده دوكا يعني نماز
قلمرسه وجنابتله بورنب عسل اغمسه ودستور سوزاوندن چقرسه وارني فيوب باد
ارله دركون ادرسا ودوشكندن قيوب مطيع اولمرسه وارتوك مالني بوق برلره كمه دلرسه ويا
يا اوغرلين صنوب بلاقا درسا اذن شرعله دكمك واذا تا ايتله دولميه كه براعضاسنه
زيان ابرشدره صفنا صورتنه وياشنه وقولرنه اوره ميا كه خطر لوبرلوردنا كه اوتوف
زيانده دخي صنشميه قرشو خير نسنلري اكا بلدوروبره اوكله مداري قلوب درلكه كه اولروك
اصلي يادد لما غي اكريا يكودن دوطغرلمق ممكن دكلدر رشول اكر لحكله ناچار درلمك كرك زيره
بيغامبر عليه السلام بيورمشدر كم قنفيي اركعورتنوك يوزخلقنه صبر ادب كتورمسه سحق
تعالى اكا ايوب بيغامبر بلاسنه صبر ايدوكبون ثفندز ثواب ويردسه اكا دخي اول قدر ثواب
ويرور بعض عالملردمشلركم عورتك جفاسنه صبر ايتمكدن برخ فايدن واز يرا ولكم اوغلنجقلرن
شابله يمكدن قورتلورو چنجي چوملكي صنمقدن قورتلورو برعوسي دكلمكدن قورتلور
وچتوكي دكلوب اج قلمقدن قورتلورو طوق برتلمقدن قورتلورو قنوغي دخي اودن كتمكدن
قورتلورزا تيسين دخي بوندن قياس ايت وبري دخي بودركم كوجي بتيدوكنه كوره اني خوش طوتا
اما تكر بلدن قورقرعورتا ولمسه كركا طوطوتلمادي وبرميه كه كيوب طوتانب صوقمقدره
دوشب كندوي يادا درله كوسترميه شول طوتلمري ادي ودركم انوكله طشره چقمغا عار لنه اوين
كليوب اتوره وكرعورتا كي اولسه يا دخي ارتوق اولسه هرنه برنه ابروا وادي وره عدل ادب
يملك كيمكدن ومصالحلردن فيوز مقدر هپ برابر طوتا برنه اكسك ادب ظلم ايلميه وبركيجه
برنوك وبركيجه دخي برنوك اوندن ينا اما جماع اتمكدن مخير درالبته شرط دكلدركم هرنيدقيجه

جماع اده قتنفسيه دلرسه اده بوندن تكليف بوقدر يا خود برنوك خلقتندن اترو يا جسينندن اترو
كوكلندن محبتي ايرو غندن اكا زياده رقا اولسه انوكله عقاب اولمز زيرا بو اختياري دكلدر اما
باقيسين عدل ادب حقلرن رعايت قلمق كرك زيرا بوكا رسولدن عليه السلام وعيد
وارد اولدي كه بيورر ايما رجل كان له امرا تان فلم يعدل بينهما في النفقة ولم يسو بينهما
في المضاجع والمطعم والمشرب فهو يوم القيمة مغلول حتى يجيء يوم القيمة وانا بريء منه ولا نصيب له في شفاعتي
الا ان يتوب يعني هر قنغي كشينوك كه اكي عورتي اولا ودخي اورنا لرندن نفقه وبرمكله
عدل ايتميه يا بله يتمكدن برابر ايتميه يملرن ايچملرن برابر قلميه اول يندن دكلدرزين اندن
دكولكه وبتورمشفاعتمدن اكا نصيب يوقدر الا مكركم اول اشدن توبه قلا ودخي عورتك
مالندن اترودوكب سكوب كندوميه بعشلدب نسنه سين المميه كه حلال دكلدر برياده
اودركه الورا خرتدن انوكله عذاب اولمز اكر دنيدن خوش كوكلله حلال اشمي يجق اولورسا وبو
حاللكه كابين بعشلمق دخي بوحلابن درتعتمد دنيا عالملري حلا للدر بوقتوي دخي وبرلرسه
اول تكري قتندن حلال اولمز چونكه رضا بيله اولميه ودخي اول عورتله وقتها مباح نسنلرله
لطيفه ومزاح كبي اده موا نسنجون زيرا كسي حلا ليله اوينمق اول اوينلردن دكلكم منهي وحرام
اولا اما انلروك قتندن كشينوك سوزندن سكوت چوغرق كرك كم هيئتلوا ولا اندن اوشنلر
نه كركسه سوبليب كندوي بيتي قلميا كه انلرك قتندن حرمت قلميا في الجمله بوندن دخي كلام
بوقا ما عتيلي اولنلره بوقدر اشارت كفايت قلور يا قيسين بوندن اكليا وبوكا سبيله انلروك
دخي عورتلرنه وزره زياده مرتكبي وارير فع نسبيله برنفقه وبرمكله برمهرين وبرمكله وبر
دخي عقلله وبردخي ميراث يمكدن كه اراكي يضيبا لاعورت برطلاقدن دخي ارمالكدركه اول قتنو
وبرميتجه قورتلمغا چاره يوق مكركه اوله وطلاق دخي رجعي اوبجق رجعتنا ثمك دخي اكر
الندن درعورت كرك راضي اولسون كرك اولما سون ودخي عزايه كتمكدن ارتكره فرض اولنمشدر
عورتلره دكل مكركه نفير عارا ولا ويردخي طا نقلق وبرمكدن كم اكي عورت براربرنه يكرودخي
قاضي اولمق وامير اولمق وخليفه اولمق ومفتي اولمق واذان اوقمق والرو يكوب عمارده امامت
قلمق هيچ برسي بويله روا دكل كلي ارتلرحقنده تاريتا ولمشدر الله تعالى عزيز حكيم دركلام اده دركه
رجعي طلاقدن ارتكرو عورتنه طلاق عدتا چندن رجعت قلا نتكم دوك ودخي طلاق رجعي بتوكله
اولورسه كم اركعورتنه ايكي سن بوش سن يا بوش اولمزش سن يا بن سني بوشدم ديه طلاق رجعي اولز
كرك باينه نيتيا نسسون كرك اغسسون چون لفظندن باين اكلميه ورجعت قلمق دخي بودركم دليله
اشكاره ايكي بن اول سكا دكوم سوزدن رجعت ادب دندم يا خود اول عدت چمدن كرو اكا
جماع اده يا خود شهوتله اول عورتنه يا پشه يا اوپه يا شهوتله فرجنه نظر قلا همان كرو رجعت
اولور نكاح اتمك حاجتا ولمز اكر بودكلمز موز عورتا رله اشلسه يعني اردنجا طوتب شهوتله
اوپسه يا فرجنه نظر ايلسه امام ابو حنيفه يله محمد قتندن كرو رجعتا اولور اما ابو يوسف عندنده
قاضيخان ده بويله ذكر اولنمشدر پس حق تعالى دخي اول رجعتنه مالك اولدن طلاق قتندن ريان

ادب بیورديكه الطلاق مرتان فامساك بمعروف او تسريح باحسان ولا يحل لكم ان تاخذوا
مما اتيتموهن شيئا الا ان يخافا الا ان يخافا الا يقيما حدود الله فان خفتم الا يقيما حدود الله
فلا جناح عليهما فيما افتدت به تلك حدود الله فلا تعتدوها ومن يتعد حدود الله
فاولئك هم الظالمون يعني حالت جاهليتده طلاق صاغشلا محصور دكلدي حق تعالى
بو طلاقي وجه حصر ادوب صاغشن بيان قلدي بو آيتدن اقلا اول اكي طلاق اكدكم امتوكله
رجعتنه مالك اولمق بو تدن صكره يعني آيتده اول اوچ طلاق ذكر ايلديكه امتوكله ايانت تعريفي
حاصل اولور ارله عورتي ارسيندن تابر زوج آخره وارمنجه كوره ارنه وارمق حلال اولمز
پس بو آيتده بيورديكه شول طلاق كه كشي امتوكله رجعتنه مالك اولور اكي كز طلاق ويرمكدر
يعني اول بر طلاق ويرسه وارزوكه كرو رجعت ادب الا عدتي چيقده اندن صكره بر طلاق كرو
ويرسه كرو رجعت ادوب املق واكر كر طلاق رجعي اولور سه عورتكرك راضي اولسون كرك
اولماسون وكز بر طلاق بائن اولورسه يا اكي طلاق بائن اولورسه وارزوكه عورتي رضا بيله
كروالا نكاح قيلا كرك عدتدن چيقمدن كرك عدتدن طشره پس تحن رجعت ادب كروالسه وارزو
اولاره كه اني ايلوكله طوتا كوجي تيدوكي قدر نفقه سن ويره وطوتوب ايليه وامتوكله ديرلكن
كركلوا يليه ايچون تخميه يا خود اوزرلنه نه حق وارسه ويره ايلوكله ويره صلي ويره رحمت
ويرميه ودخي حلال دكلدر اره كه ويردوكي مهردن كرو بنسنه الا اول عورتنه طلاق ويرمك
ايچون مكركه خلع ايدن اورتنكم عبد الله بن ابي قري جميله طوعرب رسوله كلدي عليه السلام
اري ثابت بن قيسدن شكايت قلوب ديديكه يا رسول الله ابرق ثابت ايله بر يره جمع اولمزدن اترلو
ركه رسول عليه السلام اول جميليه ديدكه اول ثابت سكا ويردوكي بغچي كرو ويرمكه راضي مسين جميله
ديدكه دخي زياده ويرين دك قسوب رسول عليه السلام بيورديكه زياده كركمدر پس رسول عليه السلام
ثابته قيغردي اول عورتيله خلع ايلدي خلع اكا دير لركه يا ارعورتين سوميه يا عورت ارندن قچا ما لندن
نسنه ويروب كندوي ارا لندن خلاص قيله امما ان تحقق نه دلرسه ويره وليكن عورت قچا حق اولور
ارعورتدن شول مهر ويردكندن زياده نسنه المياا اول حلال دكلدر يا خود عورتنه دمسيكم
كل بكا بوقدر مال لكدن نسنه ويرسكا طلاق ويرين بو حلال دكلدر الا مكر اول اريله عورت
اكسي بلا لركم حق تعالى بيورمغله وعني حقلري يرينه صفليونه ارعورت حقين يرينه كتورورنه عورت
ارحقين يرينه كتورورا يله اوحق تحقيقه تحن عورتي اولا اوانوك مالندن نسنه آلوب طلاق ويرمك
روادرنكم رسول عليه السلام ثابت يله جميله اراسيندكي مصالحه قلدي جميله اول ثابت كا مهد
ويردوكي باغجايي كروثابته ويردي ثابت دخي اكا طلاق ويردي امتا ارتخا حق اولورسه حلال
دكلدر كه عورتدن نسنه الا كرو فتطاريله الثون دخي ويرسه اكر قاضي وحاكم بلسكم اول اريكه
عورتي اكسي ير يرده طوغمغله حق تعالى بيورمغله وعني حقلري ضايع ادوب دينلرنه ضرر ادر پس اول
وقت روادر وكناه بوقدر كه عورتي نسنه ويروب كندوي فودره بتكلم دك حق تعالى اوك وعن
قلدوغي احكام بولردر سز بوندن اوكنه تجاوز قيلمك زيرا شول كمسنكم بو حكمدن تجاوز

قلوب حق تعالى امرين قيوب شولكه منهي دزا يي شلسه اولر ظالم اولردن اولركم كندو نفسلرنه ضرر
ادر بوندن صكره حق تعالى اول اوچ طلاق ويرمك حكم ندزا يي بيان ادب بيورديكه فان طلقها
فلا تحل له من بعد حتى تنكح زوجا غيره فان طلقها فلا جناح عليهما ان يتراجعا ان ظنا ان
يقيما حدود الله وتلك حدود الله يبينها لقوم يعلمون يعني تحن عورتنه اوچ طلاق ويرسه
اول عورت كروالمق اوچ طلاقدن صكره اكا حلال اولمز تا برارة دخي صحيح كابيله وارينجا
اول آلن اركا جماع اتمجه امتا اكيچي اره وارمق ثابت اولدي بو آيتله وجماع قلمغي ثابت اولدي
سنتله بتكم روايتدر ابن عتاسدن رضي الله عنه ايدر بلدر سهيلي رفاعه عورتنه اوچ طلاق
ويردي اندن صكره ابي عبد الرحمن بن زبير چيقلندي طوعرب اول عورت رسوله كلدي عليه السلام
كلدي ديدكه يا رسول الله رفاعه بكا اوچ بائن طلاق ويردي اندن بني عبد الرحمن چيقلندي
اولدخي سستا اندا ممسن نه بيورسن رسول عليه السلام بيوردي لمز مسنكه كرو رفاعه
واره سن ديدي يكي دلرمز رسول بيورديكه سن كروا روك رفاعه وارمق روا دكل تا عبد الرحمن
سنوك باكلدن وسن انوك باندن طتمامنجه پس اول نكاحدن صكره جماع دخي شرط لازم
اولدوغي بو رفاعه قضيته سيله ثابت اولديكه انسوزرا اولمز خلاف شافعيلرك دزكه ايدر
نكاحله جماع صرف دخي كروارنه حلال اولور بو ظاهر آيتله تمسك ادرن حديث عسيله برله كاتحت
قلوب دزنكم بيان ايلدك پس اول چيقلدن ارتحن كروا ول عورتنه طلاق ويرسه دخول اتدكدن صكره
كناه يوقدر اول اول كه ارزدخي اول عورتنه كركرو نكاح جديد برله جفت لنمالي تحن يقين بلسون
كه اول حق تعالى بيورمغله وعني حقلري يرينه تقصير اغيوب يرينه كتورولنا مدي بو دكلر مومن
كلي الله تعالى نوك احكاملري درك بون صقلمق فرض لازمدر انوجون دديكم بو حق تعالى نوك
احكاملرين بيان قلور شول قومكم اولوعالملردن زيرا عالم اولنلر ارشد رصقلوا مري يرينه كتورور
امتا اولكه جاهل اولانه نسنكه اولره بو احكام لردن بيان اولنه هيچ اكا اعتبار ادوب صقلمق اول
ويرينه كتورمكا قصد دخي ايمز اول بو تدن اتروسورديحق تعالى كه وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ
اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ اَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَلَا تَتَّخِذُوا اٰيَاتِ اللّٰهِ هُزُوًا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَمَا اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ
مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ يعني تحن عورتكوره طلاق
ويرسكوز عدتلري مدتي تمام اولمغا يقين اوحق اكا رجعت ادوب ايلوكله خوش طوتمك يا خود
قوك رجعت ايتمك مدتلري تمام اولب كندو نفسلرنه مالك اولوب كمه دلرسه قوك وارسونلر
سز انلري ضرر اوندن طتمك كه انلره ظلم ادرسز يعني عدتلري چيقمغا يقين اوحق المغا چون
كوكلوكز اولميه انلره رجعت ادب دست كروطلاق ويرمك كه قصد كوزانلره بر عدت دخي چكدرب
اوزغا برغا سز انلره ضرر اولاهركم كه بو ايله اشلسه بلسون كه حقيقت كندو نفسنه ظلم
ايتمش اولور عذابه ارزو طتمغله ديرا الله تعالى منع اتدوكي شيلري سبب كندوكي عذابه قرشو
طتمغا بس سز الله تعالى نوك كلامن سهل كورب اوينه طتمك كه عورتكوره طلاق ويره سز

دخي اني بيونه طوتاسن بوطلاق دكل ديه سزا كوك اول اسلام نعمتن كه حق تعالي سزه ويردي صفتلك
اني ضايع ايتمك ودخي صفتلك اولماوعظلري ونصايحلاركه حق تعالي سزوك ازركوره اللهدن دخي اول عزيز
كتابندن كه قراندر دخي اول حكمتدن سوندلريكه قران اچندن واردر انوكله سزه نصايحت قلوب ضرر لو
نسنلردن منع ادر سزدخي انوكله اكثلتب الله تعالي عذابندن قورقك بلوك حقيقتن كه الله تعالي
سزوك عملكوزدن قصدكوزه بيدركن بلورسكوز كوره سزه مجازات قلور ودخي حق تعالي بيورمش
واذا طلقتم النساء فبلغن اجلهن فلا تعضلوهن ان ينكحن ازواجهن اذا تراضوا بينهم
بالمعروف ذلك يوعظ به من كان منكم يؤمن بالله واليوم الاخر ذلكم ازكى لكم واطهر والله
يعلم وانتم لا تعلمون بو آيتك سبب نزول بويدركم معقل بن يسار اسمنده بر كشي قرندشي اني لدخداحوك
عورتيدي اني لدخداح اكا طلاق ويروب قيو ويردي عدة دخي بجوب تمام اولدي اني لدخداح اولك
اشسنه بشيمان اولوب دلديكه كروجعتلنه عورتي راضي اولديكه كروواره قرندشي معقل اني منع
ادب وارتفاقومدي ددكه اكر سن اكا كروجعت اولورسك سوم بورمكدمك سكا حرام اولور
ليس حق تعالي بو آيتاللهدب بيورديكه بجن عورتكزه طلاق ورسكز عدتلري مدتي دخي تمام
اولسا سزالري كروارتلرينه واردمقدن منع ايتمك بجن بر اراسنده ايلوكله رضا اولنسه اشبو
نسنه دركه سزه بيوردي الله تعالي هر برلوك برلرينه محبتي تمدد ايدوغن بلورسز اني بلمز سزدخي
الله تعالي بلوركه خيروفا ادب عدل ايمك چندن دراما سزبلمز سزكم اول اكوك اكا سجده تعظيم
ايدب برمقدن سزوك اوزركوره تعلم عقوبتا وليسر جون بو آيت كلدي رسول عليه السلام
معقل بن يسارك قرندشي اني لدخداحه ويرمكدن منع ايلمه
حق تعالي لمكمين برنه كتوه معقل ردديكه يا رسول الله بن ايمان كتوردم الله وانوك رسولينه ومطيع
اولدوم انوك حكمنه بن قول اول قراوشي نجه بيوردسه ايله ايت كروانى اكا جفتلندردم بس رسول
عليه السلام كروتا بنه اول عورتي نكاح ادب جفتلندردي بو آيت حكم اكا دلالت قلور كه قجن بر
عورتك وليسي اولسه راضي اولسه كه اول عورت كسسه جفتلندره حال بودركه بر برلرك كفو
اولله ايله عورت جهتندن رضا دخي ولمش اولا واردر حاكمه كركندوسي انى جفتلندره رضاسي
اولمسه دخي ودخي حق تعالي بر حكم دخي بيان ادب بيورديكه والوالدات يرضعن اولادهن
حولين كاملين لمن اراد ان يتم الرضاعة وعلى المولود له رزقهن وكسوتهن بالمعروف لا تكلف
نفس الا وسعها لا تضار والدة بولدها ولا مولود له بولده وعلى الوارث مثل ذلك فان ارادا
فصالا عن تراض منهما وتشاور فلا جناح عليهما وان اردتم ان تسترضعوا اولادكم فلا جناح عليكم
اذا سلمتم ما اتيتم بالمعروف واتقوا الله واعلموا ان الله بما تعملون بصير يعني سول انالرك دلرلسر
او علمتفلدن امزورك اكي بيل تمام امزرسولنلر اكر رضاع مدتن تمام اتمامك دلرلرسه واول اولنلرك
امزرمكي حق واتسه سوك نفقه سيله اولا تسيله فرهزيدر ودخي كيجك طونلري طاقت بيدوكي قدر

هيچ برانيه ضرر دكي ميلر اوغلنجوغن الندن چكونا مزورب تربيت قيله مكركه اول كندو راضي
اولا ايرغاويره لر ودخي انيا ضررا ولمسيه بوتوكله كه اوغلن انسي كوكسيندن ازتوق كسسه سودلن
امميا دخي انسي اوغلني امزوره انسي امزمبوبا انسي وزرنه برغه يا خود اوغلن انسي كوندك
برددهم ايستركه اوغلني بردايه بلدكي بحق درهمه امزدرا لبنده انيه جبرا دب دميلركوكوندن
برددهم ويرا انسي امزرسون مكركه انسي دخي اول قدره راضي اولا وكرا وغلنوك انسي اولسه
امما انسوك ودرتلري اولسه انيه نه واجبيا اولورسه اوغلن حقندن نفقه وكسوه دكه انسه
ودايسنه ويرا انلردخي اول قدر واجبدركه ويره لر ودخي اكرانا يله انا طانيشب راضي اولسلر
كه اكي بيل تمام اولمدن اوغلنه سددن كسارانلروك اوزرنه كناه اولمزودخي بيوردكه اكر
دلسكونركه ايرق دايه طوتا اوغلني امزرده سزشول وقتا انسي ايرق اره نكاح لنه كروه
سزوك اذركوزه كناه يوقدر فحينئذ اول نفقه دن كسوه دن شرط قلدعكز ايلوكله اكا تسليم
ايمه سزقورقك الهدن بوحكمده بر برلركوزه ضرر قلمك بلوك كه الله تعالي سزوك برلركوزه
نه وجهله ضرر قلدعكزي بلورا خرتده اكا مجازات قلور ودخي حق تعالي بيوردكه والذين يتوفون
منكم ويذرون ازواجا يتربصن بانفسهن اربعة اشهر وعشرا فاذا بلغن اجلهن فلا
جناح عليكم فيما فعلن في انفسهن بالمعروف والله بما تعملون خبير يعني شولركم سزدن اولالر
دخي عورتلرن قويلر اول عورتلركزستنظرا ولب كندو لرجون درت اي اون كون انورسونلر
كسسيه وآرمسونلرا ودن چقسونلر كندولري برمسونلر فحينئذ اول مدتلري تمام اولا اولسن
كندولره زينت قلوب اودن چقدقلرندن سزه كناه اولمز بوقدر انوك وليلريكه عدتلرن صكرن
حق تعالي انلره مباح قلدعي زينتلندن منع ادهلر فحينئذ انلروك مرادلري برلكسيي كندولره رغبت
اندورب جفت لمكجون اولا اولا ولدخي كندونوك كفو اولا اعلي واحسن اوليسه الله تعالي اولروك
نه قلدقلرن بلورواتلري جفت لمكدن منع ادن دخي بلورياردن هر برنه مكافاتن قلورا يت
حكم دخي عام مدرد خول ولمش عورتنه ودخول ولمامش عورتنه كركجي اولسون كركبيوك كه عدت
وفات واجبدر وزينت ترك ايمك كركدر تمامدتي تمام اولنجه مكركي برمصالحن قيورد كسسيي
اولميه اول وقت جفت اينتسون مصالحن قيوروب تركله ودخي حق تعالي بيوردكه ولا
جناح عليكم فيما عرضتم به من خطبة النساء او اكننتم في انفسكم علم الله انكم ستذكرونهن
ولكن لا تواعدوهن سرا الا ان تقولوا قولا معروفا ولا تعزموا عقدة النكاح حتى يبلغ الكتاب
اجله واعلموا ان الله يعلم ما في انفسكم فاحذروه واعلموا ان الله غفور حليم يعني عدت
تمكن عورتلري صريح دلمكدن وعقد نكاح قلمقدن منع ادوب تعريضله دلمكي مباح قلوب
بيوردكه سزوك اوزركوزه كناه يوقدركه اريا ولمش عورته وادوب تعريضله دليه سزتعريض
بودركه وادوب ايده سنوك خلقوك وسيرتوك بكا يوقي خوش كلورسن بنوملا اولمتلقي كي موافقدي
اومرتكي سنوكله بنوم ارامدن برسره جمع اولمق تقديرا ولنه دخي بوكا بكزر سوزلركه وادبو سرتله
دلمك مباحدر بوكا تعريض درلر عدت اچنده بوويجهله دلمك مباحدر اما آشكاره دلمك ونكاح

ممنوع دور واد كل باخود دلمكي كوكلوكزده كزليا سز تصريح اغيه سزقورقماك الله دن كه حق تعالى بلور
اولاروك عدة اچنده سزاولره نه ذكر اتدكوز انلري چفت ايتمكچون ليكن انلر كله وعد اتسون يا
نكاح يا جماع قلمك الا بوقدر سوبلمك كه سن جميله سن بنم سكا غايت رغبتم وانا مار دمكله نكاح
نصيب اولسه سن ليكن عدة اچنده عقد نكاح اتمكا قصد ايلمك تا عدة تمام ارميچه بلوك كه
الله تعالى سزوك كوكلكوزده نه وارد بلور عقلك وفا قلمقدن يا قلمامقدن حذر قلوك انوك
امرنه مخالفت قلمقدن ونهيينه مرتكب اولمقدن بلوك كه تحقيق اول الله عفو ايدوب سترا
ايدجيدر دخي حليم ذركه سزوك اوزركوزه عفو بتيجك دنيك تعجيل قلمز ودخي بيوردي كه لا جناح
عليكم ان طلقتم النساء مالم تمسوهن او تفرضوا لهن فريضة ومتعوهن على الموسع
قدره وعلى المقتر قدره متاعا بالمعروف حقا على المحسنين يعني كناه يوقدر سزوك
اوزركوزه تحقيكه بر عورت چفت كنه سز دخي انوكله بله اولمق سزه خوش كلميه انوكله جمع
اولمدن كرو طلاق ويره سز وانلره دخي كناه يوقدر كه بر عورت مهرين تسميه قلمدن نكاح
ايده سز دخي دخول اتمدن طلاق ويره سز زيرا اول كابي كلميانه مهر مثل اولور يعني كندو
تعلقنده ولتسبنده بر عورتنه نه مهر اتدي بر يسه اكا دخي اول مقدار اولا يا خود اجتنيدن
بر اكا يكرمي عورتنك مالدن وحسبنده كابي نيسه اكا دخي اول مقدار اولا اما اكر جماع عمدن
صكره يا خلوة صحيحه اولدقدن صكره طلاق ويرسه تمام مهرين ويرمك واجبا اولور كرك
مهري تسميه اولنسون كرك اولنماسون اكر جماع اولمدن طلاق ويرسه اكر مهر تسميه
اولمش ايسه مهرينك نصفي لازم اولور كه ويره اكر خلوت صحيحه اولدقدن صكره دخي مهر
تسميه اولنمق حكم بودر خلوت صحيحه اولدركه عورت طرفيندن يا ارطرفيندن بر عذر اولميا
كه اول جماع مانع اولا صوم رمضان كبي كندوزده يا محرم اولا يا خستالق اولا يا عورت حايض
اولا يا نفاس كورمش اولا قچمن بولردن بري اولميا كسي بر برده خلوت ايلسه ازاندن جماع قلمدغي
عذر اولمز كامل مهر لازم اولور كر مهر تسميه اولنمدق ايلسه خلوت اولمدن وجماع قلمدن
طلاق ويرسه وارد ذا زاوزره كه اكا كوچ يتدوكي قدر منفعه ويره يعني بركوكلك وبرد ريحك
وبرچادركه اكنه الا بواريخ واجيلدركه قلا محسنلر اوزره ودخي بيوردكه وان طلقتموهن من قبل
ان تمسوهن وقد فرضتم لهن فريضة فنصف ما فرضتم الا ان يعفون او يعفو الذي
بيده عقدة النكاح وان تعفوا اقرب للتقوى ولا تنسوا الفضل بينكم ان الله بما تعملون
بصير يعني كوسز انلره جماع قلمزدن اوك طلاق ويرسكوز حال بودركه مهرين دخي تقدير
ايتمش ايلسكوز انلره اول تقدير قلدغكز مهرك سزه نصفين ويرمك لازم اولور مكر كه
عفو ايدوب ترك ايده لر نسنه المبلر يا خود اول جنتلمن كندو فضل ادوب كابين تمام ويره
نسنه اكسيميه هر قنفكوزكه عفو اده تقوايه اول يقين قدر الله تعالى فضله وانسانيته
قندر ويروب بيوردكه بر بركوزدا راسنده فضل انسانيتي اونمك كه يا مهر تمام ويره سز
يا خود عفو ادب المياسز كه الله تعالى سزوك ته قلدغكوز دلور هر بركوزه احسانكوزه

كوره مجازات قلور وبوندن صكره حق تعالى بيوردكه حافظوا على الصلوات والصلوة الوسطى
وقوموا لله قانتين يعني صقلميوب حيا اولك فرض اولنمش بيش وقت نماز كوزي وقيلور وقيلمه
تمام ايدستا لمغله ودكوزعن سجودن تمام قلمغله ودخي اوزرنا نماز كوزي كي صقلك كه اندن
غافل اولميا سز بعضلر دولكه اول ارته نماز در بعضلر دولكه اوياله نماز در بعضلر دولكه
كه اكندو نماز در روايت مشهوردر دخي بودر زيرا ابي يونس كه عايشه نوك رضي الله عنه انا دلوبيد
ايله روايت قلدكه عايشه بكا بيوردكه انوكچون بر مصحف يازغر وبكا اصمر لديكه نچون بو اينه
كلمسك بكا خبر ايله چون بو اينه ايرشدكا خبر قلدم اول كندو ليله الوب بو اينى يازدي
صلوة وسطى صلوة العصر در بو يازدي هم حفصه بنت عمر دن دخي كه رسولك خاتونلر ندن
بودوجهله روايت اولنمشدر وهم امير المؤمنين علي دن رضي الله عنه روايتندركه بيوردي بن ايله
صفوردمكه صلوة وسطى ارته نماز دوتا اكادك كه كافولور رسول مشغول قلوب اركندو نماز دن
طار وقته قودلر ارشدم انده رسول عليه السلام بيوردكه الله تعالى بولاروك قورلرن وسنله
لرن اودله طولدرسونلكه بزي اورتا نماز دن غافل قلدلر انلرن بلدمكه صلوة وسطى اكندو
نماز دا مدي بواكندو نماز دي كي صقلمغا حق تعالى تخصيص ادب بيوردوعي اندن اترودركه
اول وقتده كيجه شغل حوق واقع اولور خلق اكا مقيدا اولوب اركندو نماز دن غافل اولب
اكثر فوت ادرلر ليس اني تاكيدا دب محكم اصمر لدعي اندن اترويدي هم عقل طر يتجه دخي
اوزيا نماز اركندو نماز زيرا اوليله ارته نماز كندوزدن صايلور اخشمله يتشوكيجه دن
اول اورتا يرده قلورودخي بيوردكه طوروك اول نماز لرده الله رضا سيچون بوحالكتده
كه مطيع اولردن وقايم اولردن اولا سز كاتنه حق تعالى قولا لله قانتين فيا مار بي حق ايله كما بيوردي
بنكم رسول دن عليه السلام صورد لركه نماز ك افضلي قنقي در جواب ايله بيوردكه افضل
نماز اولدركه سن اندن قيام نطويل ايده سن اما زيدبن ارقم ايدن نماز اچنده كلمه اد دركه
بو ايت انيب بزيا ول كلامدن منع ادب مكوته امر ايلدي ليس بوروايتجه معتبر بودركه طوروك
نماز لرده الله رضا سيچون سكوت ادجيا اولوبن ودخي بيوردكه فان خفتم فرجالا او ركبانا
فاذا امنتم فاذكروا الله كما علمكم ما لم تكونوا تعلمون يعني اكر دشمندن قورقسكز ايكي
اوزره طوركن قلوك اكر اكا كوجكز يتسا طورا اوزره يا ايله قالك هر قنقي يكا يوتكن
يوزلرسه كرك قبله اولسون كرك اولسون اما تحقيله دشمن قورقسندن امين اولا سز الله
ذكر ادب نماز كوزي قلوك شويلكم سزه بلدردي كي اكي كي اوج كي درت ودخي بلدردي سزه اولك
نماز يله اندن اول سزا كي بلمزدكز وبوندن صكره كه بيوردي كه والذين يتوفون منكم ويذرون
ازواجا وصية لازواجهم متاعا الى الحول غير اخراج فان خرجن فلا جناح عليكم فيما
فعلن في انفسهن من معروف والله عزيز حكيم يعني شول لركه سزدن وفات قلوب كندولرك
صكره عورتلرن قويلردخي اول عورتلر چون وصيت قلالر نفقه دن وكسوه دن تمام يرلرن بالرق
قدر كي اول پيل نماز اولنجه ارتوك اوندن چقميه اول شرعيناردي بويله ايدي كه عدت تمام

بر سیلدی هم جاهلیتده دخی بویله یدی صکره درت ایکی اون کوندن زیاده سی منسوخ اولدی یکن
ایتیله کیم بیان ایتدوك وعورتینه وصیت قلمق دخی منسوخ اولدی میراث ایتیلدیله ودخی
رسول قوللیله کیم بیورمشدی لا وصیة لوارث یعنی میراث خوریه وصیت قلمق یوقدر ودخی
بیورمشدی اگر اولاد عدتدن صکره یکنلر عدتدن صکره چیقنجق اولور لرسه کندو زینتلرینده
لسنة اذ لرسه سزه کناه یوق وکر عدتی تمام اولمدن دخی عدتدن اولوب چیقرلرسه دخی
سزه اثم کناه یوق الله تعالی غالب در قهر ایله حکیم در هر اشی برلو بیرنجه در نقص یوقدر
ودخی بیورمشدیکم وللمطلقات متاع بالمعروف حقا علی المتقین کذلك یبین الله لکم ایاته
لعلکم تعقلون یعنی طلاق ویرلمش عورتلره منعه وارد رطاقت بیندوکی قدر بوطلق
ویرلمش عورتلر دخی درت جنسدر برنجی اولدرکه اکا مهر تسمیه اولنمش اولکه ویرا اولدر
که اکا مهر تسمیه اولنمامش اولا ویرلیجا اولدرکه دخول اولندقدن صکره طلاق ویرلکه
ویرلی دخی اولدرکه اکا دخول اولمدن طلاق ویرلکه متعه واجبا اولمز الا شول طلاق
ویرلمشلرکه اکا مهر تسمیه اولنمیه دخول اولمزدن اول طلاق ویرلکه بیتکم بیان کچدی
بکا متعه واجبدر بوندن غیریه متعه مستحب در واجب مستقیل افهمنا الله ایله
کندولرا راسنده جبر له دکل شبونك اوزره سزه بیان قلدوکمدن بری امر نهی اوزره اولکه
بر متنبه اولب حق تعالی بویروغنی کلیا سزه طریق حق اوزره ثابت اولاسز بوندن صکره
بیورمکه الم تر الی الذین خرجوا من دیارهم وهم الوف حذر الموت فقال لهم الله موتوا
ثم احیاهم ان الله لذو فضل علی الناس ولکن اکثر الناس لا یشکرون
بو اینوك قضیه سی بودر کیم بر ولایتده وبا واقع اولدی اینوك قومندن اون سکز بیك بری وایتدی
بشمش بیك کشی اول وبادن اولورد یو قورقوب قچدلر کلوك بر منزله قندلر حق تعالی اولروك
کلسین هلاك ایلدی بیکفا مبرلردن برسی که اکا حزقیل درلردی کلدی اول قومه اوغردی کوردیکه
کلی هلاك اولب یتورلر الهی کورهب دیدیکه الحمد لله اول قادر پادشاهمکه بو اولب جرمشی
تفسیرلر کرو در کوه مکا قادر در دیکه طوره بکا عبادتدن اولسین اول نبی دعا قلدی حق تعالی
اولری دری قلدی حق تعالی بو قضیه رسولینه علیه السلام خبر ویروز تاکید اول بعثه منکر
اولنلره دلیل حجت اولوب منتبه اولالر اندن اثر یوقدر دیکه یا محمد سکا خبر ویرلدی شو
کروك کم ولا یتلردن بو نجه بیك کشی اولوبدن قچوب چیقدلر الله تعالی اولره اول دیدی کلسی
اولدلر اندن صکره اولری حزقیل دعا سیله حق تعالی دیری قلدی الله تعالی بو خلقه فضل
عطا قلیجدر امتا بو خلقوك چوغی اول نعمت ایسته کفران نعمت اولمشلردن دکه شکر
برنه کتورمز اول ایت ودخی بوك کبی بیتلردکه لا لت قلوزکم محمد حق رسولدر دیه کندو دن الوز
کلری خبر ویرو رحال بودر اول کتابك وقتنده کلدی ظاهر اولدی یهود له نصرانیه بلدلرکه
حقیقتنه اول رسولدر ودخی بو ایت باطل قلوزلر دیوك قوانیجه بعثه انکار قلوزلر وقبر عذابه
انکار ادرودخی بیورمکه وقاتلوا فی سبیل الله واعلموا ان الله سمیع علیم ابن عباس ایدر

رضی الله عنه چون خی تعالی اولری دیدی قلدی انلره بیورمکه الله یولنده مقاتله ایدوب عزا
قلوك امتا بعض لردن دلکم بو امتنه محال امر درکه الله یولنده غازی اده لر یولره بیورمکه اولله
قچمك الله یولنده مقاتله ایلك بلوك کبی الله تعالی سمیع در سزوك نه دیدکوزا شلدر دخی
علیمدر قصد کوزی بیلور ودخی بیورمکه من ذا الذی یقرض الله قرضا حسنا فیضعفه
له اضعافا کثیرة والله یقبض ویبسط والیه ترجعون بو اینوك سبب نزولی بویله دیکه
ابی الدحداح طوردی رسول قبنه کلدی علیه السلام دیدکه یا رسول الله بنوم اکی بغحم وار
اکر اول اکیدن برینی الله یولنه صدقه قلسم اینوك عوض بکا اوچ اقدن اینجلین بقجا ویرلمی رسول
علیه السلام دیدکه بلی ویرلور ابی الدحداح دیدکه یا رسول الله اوغلوم دحداحله انبی دخی
اندن بنوم یله اولدر می رسول علیه السلام دیدیکه بلی اولدر ابی الدحداح دیدکه یا رسول الله سزه طانوق
اولکه اول بغحه مولك برجا الله رضا سیچون صدقه اولسون اندن طوردب بغحه یی قبوسنه قیوب سنه کلدی
اچروکرمکله ادب ایدوب کرمدی چونکه لله چون صدقه قلدی قبوده طوردب عورتنه چاغردی
کیه یا ام الدحداح کل بو بغحدن چقله بن بویی الله چون قودم بس عورت ابی شدوب کلدی یه
چقدی رخصتی طاشیوب اول برجا بغحه سنه وارد یرنه دیدیکه مبارك اولسون سکا کرکه نه
کرکلو ایشلر اشلدك بس بو ایت حق تعالی الدرب بیورمکه کیدرا ولکم کندو مالندن الله
تعالی یه کوکل خوش لوغله ادیج ویره تاکید الله تعالی اکا اولقدر ویره اوچاق اچنده یعنی
الی بیاك کز بیاك اولقدر ویره الله تعالی صدقه لری قبض ادب قبول ادر دنیلدر واخرندن
انوك خلفنی وثوابنی بول قلی ویرر وقبض ادب ویردوکی نعمتی بول قلوزا ولوز شول فومدن فکره
شکرلدن برنه کتورمیه لر وبسط ادوب نعمتی بول قلوزا ولوزه کم انوك شکرلدن برنه کتورب
الله یولنه خرج ایدن لر خیر احسان ایدوب ما لکوزی خوش کوکلله الله تعالی قتنه کندرك
کبی سزوك دخی دوب ورحق برکوزاندن یکا دزا یا عثمان نهدیا یدن بکا خیر الله ارشدکی
ابو هریره رضی الله عنه روایت قلمشدرکه الله تعالی قوانك برحسنه سنه بیك کز بیاك ثواب
برزا یجا شدوبا ول بیل حجه وارد مرتاکید ابو هریره یه صانه شوب ایچی صورمکله تحقیق مدار
چون وارد مرایچی بولدم صورد مرکا اول ایله خبر ویردیکه سکا خبر ویرن اوکت صقلامش
یکلش خبر ویرمشدن برایچی بیاك کز بیاك دمدم بیاك کز بیاك دمدم را الله تعالی کتابندن بکا
دلیل بولدکوزمکم بیورمدی من ذا الذی یقرض الله الایة الله تعالی نوك چوق دفوکی بیاك
کز بیکدن واکی بیاك کز بیکدن دخی چقدرانك حسابنی کم بیلور وبوندن صکره دخی بیورمکه
الم تر الی الملا من بنی اسرائیل من بعد موسی اذ قالوا لنبی لهم ابعث لنا ملکا نقاتل فی سبیل
الله قال هل عسیتم ان کتب علیکم القتال الا تقاتلوا قالوا وما لنا الا نقاتل فی سبیل الله
وقد اخرجنا من دیارنا وابنائنا فلما کتب علیهم القتال تولوا الا قلیلا منهم والله
علیم بالظالمین یعنی یا محمد سکا خبر ویرلدیمی اول بنی اسرائیللك الولرندن ورسیللرندن
که موسیدن صکره بنی اسرائیل کافرلری غالبا اولب مومنلری قهر ایدلر کیجه ایدلر ولدرب

كمي اسير قلدلرندن يرتلرندن چقردلر انلرك ملاك لري جالوت يدي چون مسلما نلر
جاره سوز قلدلر لوطوب بيغامبر لري اشمويل بن هلقانا كلدلر عليه السلام دعا قلوب
الله تعالى يزه دخي بر ملاك ويره انوكله وار وب اول كافرلره الله يولنده مقاتله ايدن وذا شمويل
عليه السلام انلره ردكه الله تعالى سزه ملاك ويرجاغا اولورسه قتال سزه فرض ايدرسه
اولاكه سز مقاتله ايتمياسز قتالدن يوزدنلره سز اولردلر كه نه اولدي بزه كه مقاتله
ايتمياوز بو حالدن كه اولر بزي وطنلرمزدن چقردلر واهل عيالمزدن اسير قلدلر لوا شمويل
انبي شد وب دعا قلدي حق تعالى قتال فرض ايلدي اولر اول قتالدن يوزدنلدوب ترك ايدلر
اول عهدا وندن ثابت اولمدلر الا اوكردن اذكشي عهدن وفا قلدكه اولر اوج يوزاون اوج
كشيدي الله تعالى عليهم دوبلوب اول ظالملدري كه عهدا دوب كروب مخالفت قلدلر بوندن صكره
حق تعالى بو قصيه بيان ادب بيورديكه وقال لهم نبيهم ان الله قد بعث لكم طالوت ملكا
قالوا انى يكون له الملك علينا ونحن احق بالملك منه ولم يؤت سعة من المال قال
ان الله اصطفاه عليكم وزاده بسطة في العلم والجسم والله يؤتي ملكه من يشاء
والله واسع عليم يعني چون اولر ملاك استدلر كه انوكله وار وب مقاتله ايدلر لوا شمويل
عليه السلام دعا قلوب حق تعالى اجابت قلدي بيورديكه طالوت انلره ملك اچندر حقير
الشاندي زيرا نبوت لاويين يعقوب اوغلنلر ندن اولردي وملكلك يهودا اوغلنلر ندن
اولردي اول طالوت نه لاوي نسلندندي نه يهودا نسلندندي بلكه بزدباغ كشيدي
اشك الوز صنعتدي ليكن عالمدي اول علم سببيله حق تعالى انوك مرتبه سن رفع ايلدي
چون امر ايله اولدكه طالوت انلره ملاك اولا اشمويل انلره خبر ويردكه الله تعالى سزه
طالوت ملاك قلدي اولر دلركه اول بزدن اولوغ اوزمزه قندن ملاك اولسركه ملاك اولمغا اوندن
بزحقلو رعوز ملاك الك بزدن سبط زدن اولسه كرك اكا مال ويرلدي بولكم برجزا وزره
خرج ايلديا زيرا ملاك اولانه چوق مال كرك كه لشكر اوزره خرج ادب مصالحلون قيوره
اشمويل عليه السلام اولره ردبيكه تحقيق الله تعالى اول طالوت سزدن اوزره اختيار
قلدي واني زياده فضيلت بوندن علمله دخي جسملة كه اول مجسمة كشيدر هم
امر حرب سزدن اول بكرك بلور ملاك كلي الله تعالى توكلدركيه دلرسه اكا ويرر اسنخفا قله
اولمز الله تعالى نوك علم واسع در ملكه كم صالحدغن اول بكرك بلور چون بو قوم اني شندر
ايله ظن اتدبلركه اشمويل اول سوزه بولره كندوبدن سويلردلر اكا كه اكر يوحكم بزه الله
دنسه برايت نشان كتورركه حقيقت ظاهر اولاحق تعالى انبيدخي بيان ادب بيوردكه
وقال لهم نبيهم ان آية ملكه ان يأتيكم التابوت فيه سكينة من ربكم وبقية مما ترك
آل موسى وآل هرون تحمله الملائكة ان في ذلك لآية لكم ان كنتم مؤمنين يعني چون
انلر آيت نشان استندلر اولره اول بيغامبر لريكه اشمويل در عليه السلام ابتدي تحقيق
اول طالوت ملاك كلسوك علامتي بودركه سزه تابوت كلا انوك دخي قضيه سي بو

يديكم كافرلر اول تابوت مسلمانلر اليندن المشاردي يا اول مسلمانلر كدي بخن عنايه چقسلر اول
تابوت انلره وكله بله اولسه اوعرلديكم ظفر نصرت انلروك اولا كافرلر اني الوب البته برسيورلدكه
مشاردن حق تعالى اول سبيدن اول قوم يا سيرنجله مبتلا قلدي يا سيرلك اصل اندن قلمشدر
جدا مولك اصلي يوندن بر قلمشدر عليه السلام وات يمني بني اسرائيلدن قلمشدركه تبهده
ذخيره قلدر دي بولروك هرون پرلويرندن ذكر اولدوقدن شاء الله العزيز ليس حق تعالى اول تابوت
كلمكلي طالوتك ملاك لكينه علامت قلدي امر قلديكه فرشتلر كه اول تابوت الوب اوره كتورلر
دلر انوك اچندن رنكلرندن سكينه وارديوا شمويل خبر ويردي اول سكينه ده اختلاف قلدلر
بعضلر ردد لركه اول دولاك لكدر يعني هرمكاندركه اول تابوت انلروكله بله اولا كوكلرانده
مطمئن اولورركه نصرت انلروك اولا كوكلرانده مطمئن اولورركه نصرت انلروك اولا مقاتل
ايدرلر اول سكينه برحيوان در تابوت اچنده باشي كدي ياشينه بكزر اكي قندي وار نخمن اولك
تابوت اچندن اوا زوير سماء يلورلركه نصرت اولروكدر وبعضلر ردد لركه اول سكينه بر
يشل جوهر در اندن اوا زاشيدلر بعضلر ردد لركه اول بر بيلدر انوك اچنده اسرانوك اوا زسي
وار در اول اوا زدن يلورلركه انلره نصرت وار دخي اول تابوت اچنده موسي دن وهرون دن
قلمش بقيه وار در كه اول موسايه ان ان الواحك پاره لري واول مندن كه تبهده يغمشدي
اندن برا ولجاك برا لتون لكنجه اچنده وموسانوك عصاسي وهرونك عماميسي اول تابوتده
يدي اول تابوت دخي شمشاد اغجندن يدي چون حق تعالى اول قوم يا سوز نجله مبتلا قلدي يلدلر
كه اولره اويلا تابوتدن اولدي ردد لركه اولا كه بويلا بزه اول بني اسرائيلك اله لرندن اولمش
اولا كه اچورده كومه قومشوز يعني انلر اول تابوته بني اسرائيلك الهدري در در لردي وار دلر
اكي اناك كتورد لرندن بر قبله يه قويدلر اول تابوت چقر با اول قبله بني اسرائيل اوزره بركندلر اول اولا كوكلرك
بزغولرندن كندولرشهرلرنه الي قودلر سوروب اول قبله بني اسرائيلدن بكا يو نلندلر قيوروب ردلر
حق تعالى امر ايلدي فرشتلر كلوب اول صغر لري اكي طرفدن سوردلر تا كه بني اسرائيلك اچنه
كتوردلر اول صباح طوروب اول تابوت اچلرندن بولديلر اشمويل عليه السلام اولره ردبيكم
تحقيق شيوتا بوت سزه كلدكي علامتدر اول طالوت ملاك لكينه اكر كرجك مؤمن سكز
بو ملاك لكي اكا دندغنه تصديق ايدر سكوز چون اول قوم اني كوردلر الله دندر اكا
مطيع اولدلر ودخي حق تعالى خبر ويردكه ولما فصل طالوت بالجنود قال ان الله مبتليكم بنهر
فمن شرب منه فليس مني ومن لم يطعمه فانه مني الا من اغترف غرفة بيده فشربوا
منه الا قليلا منهم فلما جاوزه هو والذين آمنوا معه قالوا لا طاقة لنا اليوم
بجالوت وجنوده قال الذين يظنون انهم ملاقوا الله كم من فئة قليلة غلبت فئة
كثيرة باذن الله والله مع الصابرين يعني چون طالوت ملاك اولدي غزايه اغن بيوب لشكرلر
چقدي كه اولر يتمش بيك كشي جمع اولمشدي سير ادب كندلره هوا قيني اسيدي اولره قيني
صوسزلق واقع اولدي طالوته ردد لركه بزه صويه چاره قل والا هلاك اولورز طالوت

اولره دركه صيرايلاك كه كودكلوم اشمعيل نبي بنه دعا طالوت كلوب كا حال عرض ايلدي اشمعيل
حق تعالي يه نيازقلدي حق تعالي كا وحي اذ خبر ويردكه قضيته نه اولسون اول دخي
طالوتنه خبر ويردي طالوت كلوب اول قومه دعا دركه يا قوم حق تعالي سزي بتلا قيلسون
يرازمعله اردنلله فلسطينيون اراسنده بيوك هركم اول ازمقدن ياتوب اچسه اول
بندن دكلدر بنوم نصرتم انلر وكله دردشمنوم اوزرنه ليكن بوايتلادن مراد اولدركه ظاهرا ولايتيت
لرنن خالص اولنلر كمللرد رواولمينلر دخي كمللردن زيرا شولركم مقاتله ايتمك دلملرلر فحين اول
قتال يرنه وارسلر بوزدندر ب نحرلرا اول قلابي دخي اولري كوروب ضعيف اولرلر ليكن حق
تعالي دلديكه اولري قتال يرنه وارمدن تميز قلا چون بولرا ول مغازادن چتدلر قتي سوسزلق
اوزرنه كلوب اول ازمغا ايرشدلر كلي اندن اوجسز قناقنا اچلق بلا الا اولردن آز قوم اولدلر
كه حكم يرنه كتوروب اوجله اچدلر اول اولر اوج يوزاون اوج كشيدي ليكن حق تعالي اولچنلرله
اچمينلر اراسنده يعني حكم اوزره اچنلرله حكم سوزاچنلر اراسنده طود قلرندن علامت
قلديغي امرايلدي طالوتكه اول چنلر يغا اولمازادن كرود ندره كيش طالوت اول علامتدن
بلوب مخلص اولمينلري سجدي كرود ندره اول مخلصلرله اوج يوزاون اوج
چون طالوت اول ازمقدن كچدي اول مخلصلرله سير ايدوب جالوت لشكرنه يقين
كلدلركه انوك لشكري يوزبيك كشيدي كاسي سلاح اچنلر اني كوروب بوي مؤمنلر
ددلركه بوكا كوچوق لشكر بكون بزومرنه طاقتمز ديكله طروبلاوزامتا اولركه الومه
وبعثته اعتقادلري ويقينلري محكم ايدي كه اولر عالملاردي ددلر اولره كم قورقمق ايچون
صاغشده ازجق چري ساغشيي چوق چرنك اوزرنه غالب كلور الله تعالي يارديملاه و
حكميله فجنكيله اولروك نتلري خالص اولا الله تعالي يولنده اولدكلري خوش كلوب طار
لغنميلر الله تعالي نوك عوني ونصرتي الله يولنده صبر ادنلره اولودوديچي حق تعالي خبر ويردي
كه ولما برزوا لجالوت وجنوده قالوا ربنا افرغ علينا صبرا وثبت اقدامنا وانصرنا
على القوم الكافرين يعني چونكه بومؤمنلر قرشوا ولب جالوت برابر وصف طوندلر الله تضرع
برله دعا قلوب ددلركه اي بزومرنعمتون بزومرا وزرمزه صبر بول قلي ويرا يقلرمزني سو
قتال يولنده سن دولندوريركل بوكا قوم اوزرنه بزه سن نصرت قلي ويرودچي
دمشلردركه اول داود عليه السلام چوبانلق ادوب قيون كودردي انوك يدي قردشي
واردي طالوت قتنده بلاه اولرلردي انا لربوك ادي ايشادي يچون اوغلنلري يكلندي
خبر لرن بلمدي داود ياولره كلندردكه وارووب انلردن بزخبر كتوره چون داود اتاسي
قتندن چقوب سفره عزم ايلدي كندكن برطاشه اوغردي اول طاش الله تعالي دستوريله
سوبلبوب ددي يا داود بني آل بلكا كوترين اول طاشم كه ابرهيم عليه السلام بنوله دشمنلرن
هلاك ايلدي داود اول طاشي الوب زنبيلنه برقدي اندن برزبرد خي كتدي برطاشه دخي

اوغردي اول دخي چاغروب ددكه يا داود بنجه دخي الغلرن اول طاشم كه موسي عليه السلام بنوميله
بچه كزدشمنلرن هلاك ايتمشدر اني دخي الوب زنبيلنه برقدي اندن دخي برزكتدي برطاشه
دخي اوغردي اول طاشش دخي بيتدي كه جالوت بن اولده ورمزسي دخي كتوردي داود اول
طاشي دخي الدي زنبيلنه برقدي سرددي كلدي كوردكه بولرصف طوتوب جالوته قرشو
طورمشلر جالوت ميدانه كروب چاغرركه كمدر بوميله محاربه ايدن كاسون ميدانه كروب
هيچ بركمسنه چقوب اكا قرشو كلمز اندن اول كافر چاغردكه يا بنجاسرآيل اكر سزكرچك حق
اوزره سيكوز بريكوز چقوب بكا كلسكزنه داود ايشدوب غيرتنه كلدي قرداشلرنه
ددكه هيچ ايچكوزده بركمسنه يوقميكه بوسنت سوره چقوب قرشوره بولوردلركه
اغزك طوت يا داود بونه سوزدركه درسن داود اول طرفدن كدوب چرنوك بر طرفنه
دخي وارددكه اندن قرداشلرندن كمسنه بوغدي كلوب اول خلق محاربه يه قدلر طوردي ناكاه
طالوت اكا چقا كلدي داود كوردكه طالوت كلدي اكا ددكه يا طالوت بنجه معامله قلورسن
شول كمسيلمكه وارووب اول سنت سوزدپليه شرن بزنوزندن كتوره طالوت اكا ددكه
هركمسكم اني دپليه بن قوزمرا كاويرمرچنتلندرم وتملكتوم يارسن دخي اكا ويرمرداود
ددكه بن وريم انوكله معامله ايدبوطالوت اني ايشدوب سوندي چقوب زرهن وسلاحن
اكا ويردي داود اول زرهي كيدي كوردي بورده سوزبزه يراطالوت غايت اروق بويلويدي
چقردي داود اول زرهي كروطالوته ويردي ددكه بن بوكله قتالنمكا عادت طوتمش
دكولم شوليله محاربه ايدرمطالوت اكا ددكه هيچ كندكي بواشده تجربه قلدغك وارمداود
ددكه بلي وقت اولورددكه قيومنه قرت كلوردي يتب قلجلاه چالوب اكي پاره قلوردم طالوت
اكا ددكه قرت بوكانه بكزرا ول بر ضعيف حيوان دزبوبرقوتلوشوكندلو كمسنه هيچ اندن
ارتوق نسنيلاه دخي تجربه قلدكمي داود ددكه بلي وقت اولوردي قيومنه ارسلان كلوردي
اوريب دشورردم دخي اكي چكسنه يا پشوب قفاسنه ايرنجه اكي پاره قلوردم طالوت اني
ايشدوب ددكه هاي بوكبزرايت بكا كه ادك ندردكه ادم داود دديا يشا اوعلي طالوت
بلدكي كمدركوردكه كروقلن قردشلرندن بوجرانلودي بوراميدي دستور داود الروه
بوردي صبا برن الناه الدي جالوتا اني كوربرلروبوردي ددكي سنمي كلدك كه بنجي اولدوره
بوصبانلاه بنوكله خودا يتنه انرلردا وداكا ددكه سنده همان اول كلب اندن برسن اكا
لايتسن كه كلب كبا ولاسن اول جالوتك باشنده برايشق وارددكه وندن اوج يوز بمانديي
جالوت اكا ددكي اولاسنمي انرسن بنسنه بنمي داود اكا ددكه كركدر اولابن انم اول طاشلردن
برن چقروب صبانه قودي اتدي وربكوكسيني دلديغي رقسنده چتدي انوك اردنده صفه
طوقنوب چوق آدم هلاك ايلدي بعضلرددلر سوب زنبيلدن طاشي الجق اول اوج طاشن
برا ولدي چون اني صبانه قيب اتدي صباندن چقجق كوا وج پاره اولدي بري جالوته طوقنب
هلاك ايلدي يا كيسي صفه طوقنب كافرلردن چقي كمسنه هلاك اتدي اول لشكر صيوب برا كندم

قلدي تكلم حق تعالى خبر ويردي فهزموهم باذن الله وقتل داود جالوت وآتيه الله الملك و
الحكمة وعلمه مما يشاء ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض لفسدت الارض ولكن الله
ذو فضل على العالمين يعني الله تعالى اول جالوت لشكر بني داود الذي صيوب طاغتدي
كندنوك عون ونصر بيله داوده اول جالوت اولدرتدچول طالوت بولوكوردي قرني داوده
نكاح ادب ويردي دلديكه ملك نوك نصفين دخي ويره وزيرلرمنع ادب دلركه اكوسن
اكا ملكوك نصفين ويره سن اول سنوكله ملكوك باقيسنده دخي منازعه قلور ملكوك
هب فساده واذرا اني اشدوب كروا متناع قلدي دلديكه داودي اولدوره اول حال اوزره
قلدي بزمان جاره بولمديكه اني اولدوره لعتدرجيله قلدسه راست كلمدي داود
انوك اوزره غالب كلدي دلديكه اولدوريدي ضروري اولوب ملكوك ياروسن اكا ويردي
اندن صكره بزيره غزايه واروب اندة طالوت دبلندي ملك كلي داوده قلدي هيچ بني
اسرائيل اكا دكين بزملك قتنه جمع اولدلر ديا الا داود قتنه جمع اولدلر بزرا حق تعالى
اكا اون اكي سبطك پادشاهلغن ويردي دخي رسول لك ويروب اكا زبور انلردي كه
درت يوز يكرمي سوريدي دخي بلدردي اول داوده نكه داود دلدسه دمور دن زره دزمك
كب وقوشلرله سويلشمك كب وطاغلرك تسبيلحن اكلمق كب وطاغلرانوكله بله تسبيح
اقورلردي نه دكلرن اول بلعردي ودخي بيوردكه اكر الله تعالى نوك دفع اتمك لكي دكل مثله
وبرلردي بنكم بيغامبر سبيله عليهم السلام مومنلردن بلاي دفع ادرمومنلرله كافرلري
دفع الله ودخي اكر مطيعلر سبيله بلالري دفع اتمسه كلي عاصيلر هلاك اولالردي بنكم
اتردة كلمشدر اكوتكريدن قورقوب اولمياديي وسوداسز معصوم لرا اولمياديي واوت اوتلر
حيوان جنللرا اولمياديي دكليدي عذاب بولوك اوزرينه شول يعمور دوكلوركب وكرصالحلر
اولمياديي طالخلر هب هلاك اولردي لكن الله تعالى فضل عطا اسدر جميع عالم خلقنه
بولردن كندولره ضرر لو نسنلري دفع اتمكله ودخي بيوردكه تلك ايات الله نتلوها
عليك بالحق وانك لمن المرسلين يعني اول سكا خبر ويردكموذ حق تعالى نوك وحدانيتيني
وويريدكي رسول لردنوك كرحياك لكنوك عاه متلردركه خبر آيتل وريدك سنوك افترا كا
اوقوديي صدقله كه اندن خلاف بوقدر وسندخي اول ذكر اتدوكو مرسل لردن برسنكله
بولره ظاهر ايانلر ومعجزاتلر برلك كلدك وبوندن بيوردكه تلك الرسل فضلنا بعضهم على
بعض منهم من كلم الله ورفع بعضهم درجات واتينا عيسى ابن مريم البينات وايدناه
بروح القدس ولو شاء الله ما اقتتل الذين من بعدهم من بعد ما جاءتهم البينات
ولكن اختلفوا فمنهم من امن ومنهم من كفر ولو شاء الله ما اقتتلوا ولكن الله يفعل
ما يريد يعني اول رسول لركي سكا قرانده انلروك خبر لرن اندردك انلروك بعضيسن دنيدن
تفضيل قلدقاري وجه افترم بر نيوتنه دكلدر اولن نسنلري چوق قلما غله ويردخي امتيني

تكثير قلما غله ويركندنوك نفسيني تفضيل امكله تكلم بيان اداوب بيوردي يا ولردن كمسنلر
وارركه حق تعالى اولروكله مكالمه قلدي موسى دروكليمسه وارركه انوك درجه سين رفع ايلدوب
يوجليدركه اول ذريسيدر بعض تفسيرا هلي دلركه مراد يوكلندن هب محمد در عليه السلام
زيرا اني جميع خلايقه رسول كوندردي وهيچ بر بيغامبره معجزات ويرمديكي لا اني محمد ويردي
بلكه دخي زياده اكا ويردكه ايروغنه ويرمديكه اغجلوا كاسويلدي ويرا وح حرما يله
چوقلق جماعتي طويردي وام معبدك فيون اليله صغديارقليوب قرومشلكن شوك
قدر سود صغدلرا اوده قب قجق قلمدي هب طولدي وايه اشارت قلوب اكي پاره
قلدي بولر كلي رفع درجاتنه اشارت در ودخي بيوردكه بزمزم اوغلي عيسايه عليه السلام
ظاهر عجايب دليل لرويردوك كه اولولردر الدردي صاغر اولدسوزلرا وابرصلري صاغ
قلوردي ودخي اكا روح قدسيله يعني جبرائيل الله نصرت قلوب معاونت قلدوق
يقارولوكا كتوردك شول وقت كه اني اولدرمكا قصد ايلدلرا كوحق تعالى دلسيدي
هيچ بولره قنا له امر اتميدي يولمجتنا رظاهر اولدقدنصكن ياخود دلسه بولري البنده
مضطر قلا يديكه كلي بيانه كلكردي ليكن اني دلمدي بولردينده اختلافدا كي يلوك
اولدلر بربالوكي اولردن كتابه ورسوله ايمان كتوردلر وبربالوكي اولره كافراولوب انكار
قلدلرا كر الله تعالى دلسه هيچ بولر متقاتله قلميا لردي ملت واحد اوزره اولا لردي لكن الله
تعالى نه دلرسه اشلركي دلرسه صغدلر عصمت اجنداطوتركي ولرسه مخذول قيلور
انوك امري وحكمنيي كمسنه تبديل قلمز مجموع مخلوق تعالى الردندن سوال اولنور الله تعالى
فعلندن سوال اولنمز ودخي بيوردكم يا ايها الذين امنوا انفقوا مما رزقناكم من قبل ان ياتي
يوم لا بيع فيه ولا خلة ولا شفاعة والكافرون هم الظالمون يعني اي انلركه ايمان كتوردلر
انفاق ادب ويرك فقرايه شول نسنلردنكه سزه رزقا يلدك يا لكور كوتنه اقتصار قلمك
ويرمكي بلكه نافله صدقه لر قيلوك شول كون كلمزدن اوك اكي اندن فدا قلمغا مال ويروب كندوي
قورتارمغا چاره اولميه ياخود برادوستلردن اكا مدد ارميه وانك حقنده شفاعت قبول اولميه
يعني كافرلر بزكم دنيده اولمديلر اخرتده دخي اوبخي دكلرزيرا كافرلر ظالم لمزدركه كندو نفسلرينه
ظلم ايلدلركه سويلمكيجك سوز لري سويلدلر دنيايه مغرور اولوب فنا سندن غافل
اولدلر اكي جهان سعادتيندن دخي محروم اولدلر بوندن صكره دخي بيوردكه الله لا اله الا هو الحي
القيوم لا تاخذه سنة ولا نوم له ما في السموات وما في الارض من ذا الذي يشفع عنده الا
باذنه يعلم ما بين ايديهم وما خلفهم ولا يحيطون بشيء من علمه الا بما شاء وسع كرسيه
السموات والارض ولا يؤوده حفظهما وهو العلي العظيم يعني مقصود كامل اندة لردكه بوبيتلر
دخي كوك نكر سنوك شريك كويديه بلمزانوك فنده بزوم شفاعتجيلر موجود در الله تعالى كندونوك
وحدانيتين بيان قلما غجون وانلروك سوزلرين ابطال اتمكجون بوايتي اندردكه الله
حقيقي ومعبود يقيني يوقدر الا اولذاتكه حي قيوم مدر يعني اول حي در كه انوك حياتي كمسنه

انوك شركه احتياجي يوقدر ودخي دمشلر دركم كرسي درت فرشته كتورر هر فرشته نوك
درت يوزي وار در يوز يوزي ادم يوز وبر يوز يوزي صغير يوز وبر يوزي ارسلان يوزوبري كوكس يوزي
ايقلري تحت الثري ده اولطاش اورره در كه بالق ارقسنده در اول ادم يوزله دعا قلوب ادم
اوغلنلر نه حق تعالي بلدن رحمت ومغفرت وسرق بوللغل دلر وصغير يوزله حيوانلر چون دعا
قلوب سرقلون دلر وارسلان يوزيله وحشي وبرنجي جانور لر چون دعا قلوب انلره سرق دلر
وركس يوزله دعا قلوب قوشلر چون سرق دلر ودخي محمد بن حنفيه دن روايت در سول وقتكه
بو ايه الكرسي ايلدي دنيادن نقدر بوت وارسه هب بوزاوزره اخترلدي ونقدر كافر
بحلري وارسه يوزيله اوزره دوشب تا جلري ياشلندن ارتلدي شياطين لر قچوب برير نه
طوقنورلر لدي جميع كلوبا بليس لعين قبنه جمع اولدلر حالا لرندن اگاخبر ويردلر ابليس امللره
سوير دكه سيز اذك بودنيا ي طولنوك كورلر كه حادث اولدي جكز طولنو مدينه كلدلر
اندن بلدلر كه ايه الكرسي انمش بو واقع اولن اندن اترو بمش ليل ايت قران اچندن اولسو
ايتدر سنوك خاصه سي چوقدر هر صباح اوقه كه يجون بو ايتلر بقره سوره سنوك اخرلرن
كه ملازم اولبا وقسمه جميع مرادلري برنه كلوب وجميع شر لردن صقلنمغا بوكفايتدر
وبوندن صكره حق تعالي بيورر دكه لا اكراه في الدين قد تبين الرشد من الغي فمن يكفر
بالطاغوت ويؤمن بالله فقد استمسك بالعروة الوثقى لا انفصام لها والله سميع عليم
يعني دنيده اكراه يوقدر هيچ بركمسنيه اكراه ايتمك دينه كل دي تحقيق هدايت ظاهر
اولدي ضلالت دخي ظاهر اولدي واسلامله كفر دخي ظاهر اولدي هر كمسنه كه اسلامنه
كلدي قورتولدي والا كلمه سنه رجوعيه وضع اده سز اسلام اورزه اكراه قلمسيا سز هر كمسنه
كه يوقه وشيطانه كافر اولسه الله ايمان كتورمسه تحقيق اول بردينه ياپشديكه محكم در
اكار وال يوقدر اندن ايرلمز تا كه يدراني جنته التورديدار لا يتي ايلر الله تعالي اهل
اسلامك دخي واهل كفرك دخي دكلر ياشدرونه اشلدكلرين بلورهر بريته مجازات قلور
ودخي بيورر دكه الله ولي الذين امنوا يخرجهم من الظلمات الى النور والذين كفروا اولياءهم
الطاغوت يخرجونهم من النور الى الظلمات اولئك اصحاب النار هم فيها خالدون يعني
الله تعالي صقلديو جسيي ودايم دوشمسي دشولدك كه ايمان كتوردلر انلري كفردن چقاروب
ايمانه كتوردو دنيا ظلماتيندن وقبر وصراط ظلماتيندن جنته ويديدار الدر ما اولدكه
كافر اولدلر انلر اولوك معين وناصري يهوديسه كعب بن اشرف در اصحابيله وكونصر انيسه طشيا
اتباعيله بولري نور اسلامدن كفر ظلماتينه دعوت ايدر دنيادن وشنلفندن قبر وجهنم
ظلماتينه الترير لر دركه كلي اول نار اهلندن اولوب اندن محلد دايم اولسرلر بوندن صكره
دخي خبر ويروب بيورر دكه الم تر الى الذي حاج ابرهيم في ربه ان اتيه الله الملك اذ قال
ابرهيم ربي الذي يحيي ويميت قال انا احيي واميت قال ابرهيم فان الله ياتي بالشمس
من المشرق فات بها من المغرب فبهت الذي كفر والله لا يهدي القوم الظالمين يعني يا محمد

دكلدر وحيا بنوك ابتدا سي يوقدر قديمدن ذاتيله اگاموت عارض اولمز دخي فايدر بالذات و
دايمدر كه اگا زوال افنا متعرض اولمز ودخي فايدر هر نفس اوزره نه كسب ايتدكلرين يلورا گاكوره
مكافات قلور ودخي منزه در ايموت عارض اولمقدن وامن عصمتدر كه اگا نه سنه واقع اولور نه
حقيقتا بومثي سنه اولدركه اول كاشدن قيار كوزلره كله نه بللو ايور اولا نه بللو اويانور
اولا نوم اولدركه كوزدن كوكله انه كوكل ايو ياحس ظاهرهم مغطل قلا مقصود بوندن غفلت
دمك اولورا الله تعالي بوخلقك امورلرن تدبير قلمقدن غافل دكلدر اخبار ده كلمشدر كه موسي
بيغامبر عليه السلام خاطرنه دشدكه عجبا نمرود ايورم اما دله كاوب سويلمدي حق تعالي اگا امر
ايلدي يله يا موسي اكي صوچه شيشه اكي اوكا ال دخي طوصقلا انلرله دشرميا سين چون موسي
عليه السلام امري يرينه كتوروب طوردي حق تعالي اگا ايقوحواله قلدي كندوي يكميب ايوديي
شيشلر اليندن دوشب اولدي موسي اينوكلدي يا بي كوروب ملول اولدي حق تعالي اگا دخي قلدكه
يا موسي بوبرلرو كوكلي سوزم قلدم ثم ايندن سول شيشلر كيدرا گاكرن دخي وبوبا دمرلو لردخي اول
الكدكي شيشه لرو كيي كلي هلاك اولالردي ودخي برلرده كوكلرده نكه وار كل انوكدركه انوك
ملكلرندن كمسنوك اورتعلمي يوق واحد در بوكلي موجوداتك وجودانوك وحدانيتنه دليلدر
انوك كبر عظمتلو وهيبتلو پادشاهدركه هيچ بركمسه يادن انوك قيندن جرات قلوب
بركمسه ايچون شفاعت قلومييه الامكر اول دستور يرمه اندن شفاعت قيلا لرو بوكلامز
اگا دلالت قيلور كه شفاعت قيلمق حقدر انبيا يه واوليا يه وجميع صالحلره الله تعالي انوك
دستورييله ودخي دليلدر اكاكم اول مشركلر بتلرين موذيارين انوك قيندن شفاعت عجوز مزدر
ددكلري باطل در ودخي الله تعالي عالمدر بلوركه اوله اول بتلر دنيا ده اول كافرلره بزمعبودلر
بزه طيولديو دعوي قيلمدلرو يا خود اخرتده بزسره شفاعت عجوز يزمدلي بولوكلي كافرلر وك
افترا سيدر هيچ بركمسه الله تعالي نوك علمني احاطه قيلمز اول بلدوكن كمسنه بلمز بوايچون
انوكجون ددكه خلقوك بعضسي فرشتهلر طيرلرا نلروك شفاعتين الله تعالي بوكلامييله خبر
ويردكه اول فرشتهلر بتسيه مالك دكلدر دخي الروكجندن وصنملر اوجقدن خبر لري يوق
بلمزلر الا اني بلورلر كه الله تعالي خبر ويروب بلدردي بوندن صنملر كندنوك عظمتين بلدرمك
ايچون كوسيدن خبر ويروب بيورر دكه الله تعالي نوك كوسسيني كه يرتمشدر يرلردن كوك
لردن كيك دوشرلر كوكلرين سيله طوب طلوا ولمشدر صالح بن ابي ريا جدن روايتدر
كه يدي قات كوكلرين يدي قات يرلر كرسينوك اليندن شول ير حلقه كيدركه براولو يا ريه
برعلمش اولا عبد الله بن مسعوددن روايتدركه هر كوكك اراسي بش يوز يللق يولدر يدي بخي
كوكله كرسي اراسي دخي بش يوز يللق يول قدر در وكرسيله صوراسي دخي بش يوز يللق يوك
مقدار در عرش صو اوزرينه در الله تعالي عرشدن بقاردر يوجا اكله وقدرتله عرش الهي
كتورمز وعرش اوزره انوكمز بلكه عرش وعرش كتورن فرشتلر كلي انوك قدرتيله كتورلمش
لردر بو يرلرين كوكلرين قدرتله طوتوب صعملي اهي عاجز قلمز كه اول اولو ويوجه پادشاهدر

خبر ويرلمدمي سكا شول كمسه نك قصه سندنكه ابراهيملة عليه السلام مخاصمة قلوب
حجت لشدي حق تعالى نوك وحدانيتيندن كه الله تعالى دنيايي اكا كل ملك ويردي اندن
الو كمسه دنيايي ملك ادمي شدي كه اول غرودر انوك عادت بويديكم بيرا ملوي كول
جمع اولونن دكل بيره چقن لردي چون اول كونلري كلدي كروچقدلن ابراهيم عليه السلام
آنلوك بوت خانه لرنه كروب قمو بتلرني اوندي چون اولركرودندلن سرنكلون بيره دكلب
بيتوز بلدركه ابراهيم ايلدي ابراهيم كتوردلر دديلركه يا ابراهيم بو معبودلرمزي نيچون
اوندوك ابراهيم عليه السلام ددكه طپر مسز سز شول كمسلره كه كروا نلري سزا لكوزلسه
يوتر سزا نلر ابراهيمه ددلركه سن كمه طپرسن ابراهيم عليه السلام ددكه بن طپرم اول
دنلمه كم هم درلدرهم اولدرز بعضلرمز ددلركه بو منازعيه سبب بويديكم غرودك عادت
بويديكم طعاملر احتكار ادردي خلقه صنردي هرنه اكا طعام المغا ردي ايلبندن سجده
قلوردي ابراهيم سجده قلمادي غرود اكا ددكه سن نيچون سجده قلمدك ابراهيم ددكه بن اول
ديومه سجده قلورم كه هم درلدرهم اولدرز غرود لعين اكا ددكه بن دخي اولدورودم
هم ددكورودم ابراهيم اكا ددكه نجه اولدرسن ونجه دركورورسن امر ايلدي غرود لعين
زندانبندة اكي كشي كتوردلر بري اولدردي وبري قيوويردي ددكه اشدة بري اولدرديم
وبري دري قلدم ابراهيم عليه السلام ددكه سن دري دري قلدك اولمشي دري قلمدك
بنوم زمومرا اولمشي دري قلورسن ددكدن صكره ابراهيم فور قدكه غرود اول قومنه
كلا مبغي كروتلبيس ادة اول قوم ايلة صنملركم بودركيلرلوي دري قالوداني قيوب توزحك
برا يرون حجتنه دخي اردي ددكه بدر سبحي الله تعالى كنشي مشرقدن كتورذ كل احمدي
سن اني مغربدن كتور دركورسكم ابراهيم نچون اولكي حجتنه اوزده طوزمدي برحجتنه انتقال
قلدي بو مناظره ده برحجتدن دخي برحجتنه انتقال ايتمك محمود دكلدر جواب ايلة ويرلة كه
بو انتقال ايتمك اكي دللودر بري انتقال محمود در حجتكه الزامدن صكره اولا ويرا انتقال امدمو
حجتكه الزامدن اولكدن اولا ابراهيم خود الزام ادب حجتنن ابطال قلدي اول سوزلكه بنوم
ربومر اولمشي دري قلوردري سن خود دري دري قلدك ددي بنوكله اول ملزم اولدديي
اندن صكره برحجتنه دخي انتقال قلدي حجتنن تاكيدا تمكچون چون اول كافر اول حجتي اشتقي
برحجتنه دخي انتقال قلدي متحير قلوب سكوت ايدي نه قدرت واردكه كونش سيرشنه
تصرف قليديي الله تعالى ظالملره حجت طريقين وبيان يولين كشف ادوب روشن قلمن
خبر ورده ايلة كلمشدركه الله تعالى بو سورده عزم جاكم حقيچون قيامت قوپسه
دكل تابن كنشي مغربندن طلوع اتدرميجه نابالكه بن اكا دخي قادرن چون غرود قوم
اچنده ملزم اولوب عاجز قلدي عار ندن غضبه كلوب اما ايلديكه ابراهيم اوده انالرز
زيرا جبار لروك عادت بودرنچون برلسنده ده حجت بولميوب چاره سوز قلدلر عقوبته
مشغول اولرلر بوك قضيته سن برندن بيان قلة وزان شاء الله العزيز بوندن صكن

دخي

دخي سوره ده يكه او كالذي مر على قرية وهي خاوية على عروشها قال اني يحيي هذه الله بعد
موتها فاماته الله مائة عام ثم بعثه قال كم لبثت قال لبثت يوما او بعض يوم قال بل
لبثت مائة عام فانظر الى طعامك وشرابك لم يتسنه وانظر الى حمارك ولنجعلك
اية للناس وانظر الى العظام كيف ننشزها ثم نكسوها لحما فلما تبين له قال اعلم ان الله
على كل شيء قدير يعني يا محمد خبر ويرلمدمي سكا انلروك قصيته سندن كه بنجه يبناك كشي وناك
قحوب برلردن حقدلن بزا نلره تيلدك يا خود اول ابراهيملة حجت قلنلر بيته اولدلر دخي
شول كمسكم كاوب بركوبه اوغرديجا اول عزيزبن شرحيا يديي بنجا سزا ايتلك عالملردن
ايدي واسطله مدابن آراسنده بردديره اوغروب كجدي براشكا بمشدي ضحاك ابن
مزاحم ايدرا اول عزيز بيغامبردي بيتا لمقدسه اوغردي بحتنا لنصرا لي خراب قلمشدي
بمش بباك كشي بنجا سزا ايتلدن هلاك ادب بمش بباك دخي اسيرا ايلدي ابن عباس ايدر
بحتنا لنصر بنجا سزا ايتيل اوزرينه كلدي معانله ادب انلري صدي چوق خلق اولردن اسير
قلدي الدي كندي عزيزبن شرحيا انلر كله بليدي بنجا سزا ايتلوك عالملردن ادي انلر كلة
بابله كلدي بركون برحاجت واقع اولدي هرقلوك ديرندن بكا چقدي بنجا شجوكنه بنوبن
كلدي دجله كنارنده براغج كلكسنده اندي اول كلكده اشكن بغليوقدي دخي اول كوبي بر
طولندي هيچ اندن برسا كنلنوكمسه كورمدي مجموع ويران اولمش اول ديوارلري يتلوب
اندن سقفلري اشقا چاكمش اما بمشلري ارشمش بيچي كمسه بوق اول وزدوباول اوزمدن
انجيردن برقچ يدي برزدخي درشوردي دونب كروا شكي قيتنه كلدي انجير اوزرا اول
بمشدن دخي بدي اول اوزمدن برزصغدي شيرسندن اچدي ارتن انجير حكي سلسي
واردي اكا قويدي اول شيردن ارتن برتلوم حكي واردي اكا قويدي اندن دونب اول
كوندن بكا نظرا ايلبوب انوك اول بمشلري چوقلوغن وقوم اري هلاكلاين تعجب ايدوب
ديديكه بحن درلدر حق تعالى اشبولري اولدلدن صكره بوبولة ددكي بعثنه انكار ادب
دمزدي حق تعالى نوك قدرتنه شك بوغدي وليكن مقصود محبتي اولديكه اني
كورله كوزب يقين دخي غالب اوليدي چون عزيز بوكلام قلدي كورنه ايقو كلوب ايودي
الله تعالى اول ايقوا اچنده اني قبض ايلدي تمام يوز يل اندن بيندي واشكن دخي اولدي
خلق كوزندن وجانورلردن حق تعالى اني پردا ايدي هيچ برکمسه كورمزدي هواده اوچن
قوشلردن دخي محفوظ ايدي تا اكادكن كه وقت تمام اولدي حق تعالى اني كروب دركورمزدي
قولاغنه براواز ايرشديكه ايقوكدن نقدر يتدك يا عزيرا ول ددكه بركون يتمش اولامر
نظر قلدي كوردكه كونش هنوز طلمامش ددكه بركونك بعضيسن يتمش اولامركروا واز
كلدكه بوق بلكه يوز يل ايقوده وفاتادب قلدك اوش شمدي كروبعثا اولندك بوني
اوكيون حبن وبرددكه تاكندو حالندن عبرت الاودخي ندا اولندكي اول عمشوكا نظرا ايلة
سليه قويمش سن واول شمرا بكا دخي نظر قلكه اوزمدن صقوب تلومه قويدكدي هنوز

متغير اولب قوقما مشدر صنا سنكه اوزرنه هيچ ميل كجما مشدا ندن عزبرائلري كورمكه
بايغي حال اوزرينه قدغنلابن طورزاندن اشكنه نظر قلدي كورمكه اث دري چوم مش
اكا دخي ندا ارشدكه نظر قل اول حمارك دخي كه سني واني كرك بو خلقه برايت علامت
قيلاوزتا قيامته دكن دخي نظر قل اول چوم مش اثلري وطمغلري اول سكوك اوزره نيجه
جمع ادب كروا حيا ادرز عزبرجون اني ارشدي اول حمار دن يكا نظر قلدي برا واز ارشدكه
ايدردي اني چوم مش سكوكلرين سري كروا حيا ادوبن اچلوزه روح نفخ ايدركه بر بره
جمع اولك اول سكوكلرا غرب بلدرب متفرقا اولوب بتوركن اول ندا يي ارشدوب بر بره
جمع اولدرلر اول اوزلرش طمغلرين وكسلمش سكن برلوبرينه كلوبا وكلكي ترليب اوزره اعضالر
كروجمع اولدرلر اندن انوك اونهرينه اث بتوبات اونهرينه دري قبلكندي حاجتنه جان ورمك
في الحال برندن طوركلدي اغزمغا بشلدي عزبرائي كوزله مشاهده قلوب سجديه وارمدي
دوكه اني اول عيبله بلورمدمركه الله تعالي نيه كركسه
قادرزدر قلدرت بيترلرسه الوبي دري قادورلرسه دري اولو قلوزوخ بيورمكه وارد
قال ابراهيم رب ارني كيف تحيي الموتى قال اولم تؤمن قال بلى ولكن ليطمئن قلبي قال فخذ
اربعة من الطير فصرهن اليك ثم اجعل على كل جبل منهن جزءا ثم ادعهن يأتينك
سعيا واعلم ان الله عزيز حكيم سئل ايدر ابراهيم عليه السلام بجركن دكزقراكندن بر
جيفه كوردي دكرحيوان جملري وقوشلرا وشتندن برلردي بعضسي چوريوب يره سكب
كتمشدي ابراهيم اني كروب كوكلنه دشديكه شونك كه بعض اجزاسي دكزه طاغلره مشل اولا بعضسي
قوشلرقوهصفنه دشمش اولا عجبا حق تعالي اني نيه جمع ادب كروا حيا قلادلديكه بوندن كوزيله
معاينه كوره يدي بوندن اتروددكه اي بوم رتم كوستر بكا كه بوا ولورلري نيه دري قلورسن
حق تعالي اكا وحي ايدوب بيوردكه يا ابرهيم بن اولري دري قلدغمي تصديق المزمسن ابرهيم
دي يا رب بلي تصديق اركمكه سن تيا دلوساك قادرسن لكن دوست دوستك سوزين
ارشد جي ودكن قبول ادجي اولورجون سن بيوردك كه بن قلوبكي دوست دندم ديوبن دلكه
بودلكله كوكلوم اني تحقيق اث ساكن اولا انوك نشانيفي اول اولاكه بودلك برينه كلكه كوزله اني
مشاهده قلام تيتيم دخي زياده اولا اول كافرمه مشرك قوالروك احياء اموا تدن سؤال ادراسه
على اليقين جواب ويرمرجون ابرهيم بوكلام قلدي حق تعالي اكا بيوردكه وازدرت قوشل الي اتلري
كندكا ضم ادب باشلريني كسكل دخي انلروك يكلريني وانلريني وسكوكلريني دكوب برير يره قرشدرغل
اندن انلري درت طوب اليوب درت طاغ اوزره قويغل باشلريني اوكا اثوب انلري سندن يكا
دعوت قلغل نا قدرمموري كوزكله اندن معاينه كوره سن ابرهيم عليه السلام اول درت
قوشي الدكه انوك برسي خروسيدي وبرسي طاوسيدي وبرسي قرغابيدي وبرسي كوكرجيدي
حكم برينه كتوريا ولري بجنلدي دكوب قرشدردي درت طوب اليلري درت طاغ اوزره قدي
باشلرين الينه الوبن اولري كندوين يكا دعوت قلدي باشلرين همان ندم حق تعالي امرله درت

طرفدن

طرفدن درت يل اسدكي قيامت دخي اولركله قيوسري مشرقدن مغربه اسدي وبر مغريدن مشرقه
وبري جنوبدن شماله بري شمالدن جنوبه اول درت طوبدن اول درت قشولك قرشمش اعضالرين
قوبرب بر بره جمع ايلدلر لوشولكله بردره بر بر ينوك اتندن وسكوكندن وتكندن دخي بر نه وارمدي
دردي دخي دري لب ابرهيمدن يكا سعي ادوب باش سوزكلدلر ابرهيم عليه السلام كنا اللهباشلو
باشن برنه قودي اوجب كتدلر ابرهيم اني كوروب دوكه بن حقيقت بلورمركه الله تعالي عزبن
ملك اجندن حكيم درحكمله وحكمتله اولولري دري قلمقدن قادردرمحققا درمشلركه ابرهيم
عليه السلام قوشلردن بودرت قوشن تخصيص قلدوغي درت نسنيه اشارتلدر ادم اولادن
حالندن برشهوات نفسانيه كه انوكله مشغول اولوب اخرتن انوددري دخي انواع زينتنه
مغرور اولب الومرا غن ترك ادن دري دخي اهل اولاد اوردا انوكله مخراعكلن قلورلر الومي المزمر
دري دخي حلال حرام ومرداريلك دمزندلر نفسنه ويرورهيچ حساب كوبيكلمزبودرت
قوشك دخي طبيعت بنوك اونهرينه بحولدي خروس اسير شهوتندركه دايم اكا مشغولدر
طاوس دخي عجب ادب زينتنه مغرور دروغرغه مردار مثل غير اغبوب انوكله تمتعه مشغولدر
كوكرجين دايم اهل اولاد اوردمك اردنجه درا خرت يرا غندن اولمزبس عاقل اولانلر بوندن
عبرت الوب متنبه اولالر خروس كبي اسير شهوت اولوب طاوس كبي زينته الدغبلر وقرغا
كبي حلال حرامرنه بلورسماز بيوب كوكرجينلرين اهل اولاد اوردمك اردنجه اولميه لركه
بولركلي كشي غفلتنه برعنوان اخرت سعادتندن يابندم وجدلرينه واحوالنه نظر قلكله اهل عبرتدن
اولاسن غافل ذره سندن اولميا سن وبوندن صكره الله بولندن انفاق ادنلردن خبر وبرورو
بيوردكله مثل الذين ينفقون اموالهم في سبيل الله كمثل حبة انبتت سبع سنابل في كل
سنبلة مائة حبة والله يضاعف لمن يشاء والله واسع عليم بوايت عثمانله عبدالرحمن حقنده
نازل اولدي سبب نزول بويدركم رسول عليه السلام تبوك غزاسنه كتمكه قصدايلدي خلق
صدقيه قيلدردكه غزا اهلينه يارده مقولاوعبدالرحمن وارمدي درت بياك درهم كتوردي يدركله
يارسول الله سكز بياك قچم وارمدي درت بكن نفسوبحول واهل عيالوبحول الي قودم اوش
درت بيكن كتوردم الله تعالي يه اودنج ويرورمرسول عليه السلام اكا دعا قلوب دركله
حق تعالي سنوك اول كتوردكوكي دخي الي قدوعكي دخي مبارك قلوب بركتني چوق قيلسون
عثمان دخي دركله يارسول الله اول كه سنوك كه غزايه برا غي بوق انلروك بن دخي بوم اوزره
اولسون بن رضيم رسول عليه السلام اكا دخي دعا قلدي بوايت انذن انوب حق تعالي بيوردكي
اول الله يولنه صدقه ادنلروك مثلي شول انجاره بكزركه بريوزينه تخم برعوددردانه سندن
يدي باش بترهر باشنده يوزدانه اولوجمله سي بردانه دن يدي يوزدانه اولورليس حق تعالي
صدقه ادنلري انجاره تشبيه قلدي وصدقه ثمنه تشبيه قلدي بوبلدركي اول صدقه
ادنلروك برينه يدي يوزثواب ويرورمش بوندن صكره دخي بيوردكه الله تعالي اول يدي يوز
اوزرينه دخي زياده قلوراجرني كمدن دلرسه الله تعالي نوك فضلي بولدرزياده قلمقدن

هر كشيسوك بيتني وصدقني بلورا كاكوره مكافات قلورمتلا رتكم اكنجي اوستنا ذاولسه هراشيء
وقيلله طلسه ونخم كه اكوصاغ اولسه ويري كوكجك عمارتا ولسه حاصلي دخي كاكوره چوق
اولورو كوجاهل اولسه اكنج وقتيله طمسا واكدوكي تخم دخي جورك وقوقا ولسه اكدوكي بر
دخي چاولوا نلوا ولسه وقتيني برا ولسه حاصلي دخي كاكوره بر بلكه اصلا نسنه دخي يتمز
محرومر اولورزرا برخراب تخم جورك اندن حاصل بنه بر سوز اندن دركه بيري عمارت اولدعي
عالده دخي جورك تخم صحسا كروبتمز وكر تخم صاغ وتكي اولورسه دخي كه بيز خراب اولكر وبتمز
امدي بومثل اردن بتنيه اداولمزكه مقصود ندركليا سن اني عملكه كتورب صدقات اكنيني
چوعلده سن متلا اكنجلاك ده اوستنا ذاولق بودركه صدقه باندن بلكه بودنيا فانيدن
مال عمر الده باقي قلورنسنه دكلدر خصصتا لده بلكن اومر كلوب واديي دلرد لمن الدن المزدن
اولك احسان خير تحملوني صحاكوه وتخم صاغ اولدعي بودركه احسان قلدعي مال احلاندن اولا
دخي ويرزدوكن الله رضاسيچون ويره مرادي شهرت وخلق اچنده اكلمك اولمسه وريا عمار تلبني
بودركه ويره وكي برمحل اولا يتي صالح كشي وعالم كشي اولكه علمله عمل قلوب كندوي پاك
ايتمش اولا هموده ويشو دخي اولا برحلوا اهل عيالاتي اولا بونلك كب محله واقع اولن صدقلرندن
كه حق تعالي تصريفا درا كادك كه حسابيچكرو اول بلورتبندن اكلارغلكه اكنجي اوستنا ذاولق
دنيايه مغرورا اولب مال سوب محسك وبخيل اولمندن وتخم جورك تكي مال اخراغروشه ملو
اولمقدن ويرزدوكن دخي برياسيچون ويرمكدن وبرمكدن خراب اولمق اكنجي اولمياتا مال
عمرا اولا فاسقلر مفسدلر اولا وبدعتا اهل شخارا اولا ويا ترك دنيا يه خرقه پوشه اولمق
تاعشه دن اولا علي قوت هواي نفسله عمل ادرا اولا طرلمدن وعمالر قيوسنه مداومتا اولب
دنيالرن دنيايه صحيحا اولا بولرك كبيه ويرمكدن توقي اولن مكركه شتر تركمه مرا اولا وين
اولوسه مقصود حاصلي اوتوحكو نه ويرنه اولورسه عرضن بقرشول عرضن صقلياتوك
شتر تكدن قوتلمز نجون نسنه سوك ويرسه اول دخي برادتما تكدن اخراتيكه شويله طوتا
ياه قيلدن بوقاري يا خرو اليه دخي غاره همان حرام اتمكدن دركه اول كاحاكده دكل چونكه محل
دكل وانلر سوزيچون وكالاده تطويل اولق قورقسي دكلدر شويله بيانلر دكلرم تحقيق اولدي
تو عيله اهل تصريحا اولا ايسه وقلدر نسنه ويرمكدن اوتوكشي چاغروب دوزه مكله اولسوزه
اتما اوتوكه حيات توشلش اولا ايسه ويرمكدن اوتوكشي چاغروب دوزه مكله اولسوزه
صكره ويرمكه

يعني هر قندم اولورسه اتدوكي خيرا كاسوليه انوكله ثوابن بويايا خود اول خيرا تدوكي كشيه
منتايدن كه بن سكاشوني ويرد مرشيوني ويرد مرسن بنوملهبويلمي ايدرسن بكابر خرمتوك
بوق دخي بوكا بكزر سوزكرم وازاكاسوليمك كلي منت درثوابن فساده ويرزاما اذي ونعب بن
معذنيايا ولدركه سنوكله اول خيرا تدكوك درولشي ازاسندن برخصومت واقع اولا دخي حلق
ايچنده اكاديسنكه بن فلاندن وقت سكاشويله اتدمي وفلاندن وقتده دخي شويله اتدمي اكا
بوك كب سوزلرله سوزنش ادب بوزنه اورسن اني عيب لماغله ازحان سن اول اجتماك سبب
اولورثواب باطل اولمتلغا بوندن اترو بوسوزدي حق تعالي كه قول معروف ومغفرة خير من صدقة
يتبعها اذي والله غني حليم يعني قحن برد رولشي قبويه كلوب نسنه دلسه حاضم اولسه
كه اكاويرله اكابركركلوسوزسويليوب دعايله كوندرمك خير لودرا ول صدقه دن كه ويره
دخي باينجه برانجمسي دخي بله اولا ودخي كرتم كشيلروك وعدم قلوبا بودليله دخي بريره ده
ويرزدكي خير لودرليم خسيس كشيلروك صدقه سندنكه انجمكله اولا ودخي بوزلق
ادنه ايلك ادب اكاكركلوسوزسويليمك بكرك دركشول صدقه دن كه انجمكله ايدن اول والله تعالي
غنيدركشول نسنه دن كه سنروك قتلوزده درصدقه دن مالدن منت سوزاولا بي
قبول ايدرودخي حليم درصدقه سنه منتادنلره تخجيل عقوبتا ايتمزودخي بيان ايدوب
بيوردكه يا ايها الذين امنوا لا تبطلوا صدقاتكم بالمن والاذى كالذي ينفق ماله رياء
الناس ولا يؤمن بالله واليوم الاخر فمثله كمثل صفوان عليه تراب فاصابه وابل فتركه
صلدا لا يقدرون على شيء مما كسبوا والله لا يهدي القوم الكافرين يعني الله تعالي قولانه
رءوف شفقتا يدوب بيوردكه صدقه لونده منتاتميه لوناكه اجرلري باطل اولا بيوردكه
اي انلركه ايمان كتورمدلر صدقه لركزي منتاذي قلمغله باطل ايلمك شويله كمسلمان
كب كمسه مالني ريا قاتي اخلاق رياسيچون الله واخرتنه ايمان يوق يعني اول شركلر فحنكله
تصدق ايدن لرا اول شركلري صدقلرين باطل قلورنتكم منتله اذي مومنوك صدقه سن
باطل قلورتوا كسنه دخي مثل ادب بيوردكه بوك كب صدقه اذا نلروك صدقه سي مثل
شول قيتي طاشه بكزركه اوزرنده نسنه بيمزاتما اوزرنده طبرق كلوراكا برقت يغمور
ايرشورا ول طبرقي اوزرندن صوبرا لورا ني شويله يا ليجق صافي طاش قورطا يجق ريا يله
وشركله صدقه اذا نلروك دخي مثل بنجلين دركه اول ريا سي وشركي انوك ثوابني شويله صوبر
الورا ني ثواب سوزقورشويلكه يا رون اخرتده اول كسب اندكلري خيردن هيچ برنسنيه الري
ارمييه محروم قلا لرالله تعالي كافرلري طوغري سلامه ارشاد قلمز وريا اهليني اخلاص تولايه
توفيق ويرمز مادامكه كافر كفرا وزرينه اولا وريا اهل ريا سيچي اوزره اولا بلكه اولري بخذول
حقير قلورلر كفرلرندن وريالرندن اترو اول فعل لرينه محجوب اولمايچون بوندن صكره اول منت
سزاخلاصله صدقه اذا نلروك مثلن بيان ايدوب بيوردكه ومثل الذين ينفقون اموالهم
ابتغاء مرضات الله وتثبيتا من انفسهم كمثل جنة بربوة اصابها وابل فاتت اكلها

ضعفين فلان لو بصيها وابل نطل والله بما تعملون بصير يعني مثل شولروك كم ما الرنيا الله يولنه
تصدق اردلر الله تعالى توك رضاسين طلب ادب وكوكللرندن تصديق ادوسن كه الله تعالى اولره
دنيده خلف دخي ويروز واخرتده ثواب كوزيله ويرود بولروك مثلي شول بوجه يرده يرد يلدز بستان
كبيدكه اكا بركات كلوقتي يموه ايرشه دخي يميشي اكي قات ويره وكرقتي يموه ايرمزسه دخي
اوق يميشق يموه ايرشه برقات اول بستان يميش ويرمشكن بير عجي تازه لتنه كروقوت طوتنا اكيخي برقات
يميش دخي ويره الله رضا سيله يحصول صدقه قلنلر دخي تجلين درككه ثواب لري قات قات اولوز برنه اولن
ويدي يوز دخي حساب سز الله تعالى سزوك اول صدقه لرك اخلاصله ويردكلرك دخي بلوزور
ريا يله ويردكلرك دخي نيتلرنك كوره جزاسين ويرودلر ونمدن صنكره كافرلوزومنافقلر عمل ازيحون دخي
مثل قورث بيوردي يله ايودا حدكم ان تكون له جنة من نخيل واعناب تجري من تحتها الانهار
له فيها من كل الثمرات واصابه الكبر وله ذرية ضعفاء فاصابها اعصار فيه نار فاحترقت
كذلك يبين الله لكم الايات لعلكم تتفكرون يعني سوز مي سزدن بركورسكه انوك بر بستان اولا
دخي انوك اچنده خرما اغجلري وارزوم اغجلري ولا اولا اغجلر لنسنده ايرمقلر اقا ودخي انواع
يميشلر انوك اچنده كندويه دخي يراك ايرشمش اولا اولا وحق ضعيف وغلنيخفلري دخي
اولا كندولره برسبب معيشت طمعنا جاره لري اولميه كلسنوك معيشتنه سبب اولك
بستان اولا ناكاه اكسوزن اول بستانه برسيل ايرشكه بادسموم اولا انيا ودب قيصقره
كوينلره قدرت دخي يتميا كيم انوك كبي بر بستان دخي دكه وقوتلو ذريتي دخي اولميه كه
اكا يارد مراد ي ويره لر يوها لدن شويله قلا عاجز اولب يدعجلن يلميه كافرله منافق مثلي دخي
بيخلين درككه دنيا ده خير احسان قلوب اومركه كندويه برمنفعت اولا يارن حق تعالى حضرتنه
وبرحق كه غايت احتياج وقتنده كندوي خلاص قلمغا اول شرك ونفاق اودانوك خير لرن كوينده
اولا هيچ برخير يلميه كي انوكله منفعت لنه وبرشري كندودن دفع ايتمكا دخي چاره سي اولميه واكا بر
يارد مجي دخي بولميه كه الي قورتره دنيا يه كروكلمكي ارزو اده اول دخي الله كرميه سنكم اول بير
يكيلك اشارت وقلا كه اول بستانلر كروده كه اكا چاره اولميه ليس حق تعالى شنوك كبي مثل لرله يانلر
بيان قلورنا اولا كه برتدبر ادب بوموعظه لرعا كلياصلا لت بولنمدن حقوب هدايت بولنه كرسز
عقل اولن مؤمن بوسوزلرندن عبرت الوب كندو حالنه نظر قلا عملي ريادن خالص قلا حق
تعالى ويردكي نعمتلره كافرا ولميه انوك شكرن برنه كتورب الله بولنده سعي اده انوك رضاسين
حاصل قلا دلوسكه ابدي سعادت بولا سنكم بوكا اشارت ادب بوايتنده دخي بيوردي يا ايها
الذين امنوا انفقوا من طيبات ما كسبتم ومما اخرجنا لكم من الارض ولا تيمموا الخبيث منه
تنفقون ولستم باخذيه الا ان تغمضوا فيه واعلموا ان الله غني حميد يعني ايي انلركم عمل
كتوردكلرا ينماق ادوب خير لو وصدقه لو ادك شول كسب ادب جمع اتدكوكز مالك حلال لردندن
وكركلولردندن ليس حق تعالى بوايتنده حلال دن صدقه بيوردي بوكا دلالت قلورلركه حرامدن
صدقه قبولا ولمز زيرا الله تعالى طيبدر قبول ايمز الا كروطيب قبول ادر بونلردن اثرو مجتهد لر

علمايي سلفدن فتواده ذكر ايمشلركه هركسكم حرامدن بلوركن صدقه ايلسه واندن ثواب مسه
كافرا ولوزوا ول صدقه الله دخي انوك حرامدغن بلوبا لسه اكا دعا قلسه اول دخي كافر اولوز زيرا
الله تعالى حقير مذموم قلدوغن انلر تعظيم ايتمش اولوزوا ول مردار وخنزير الله بولنه ويرمكارواكرب
الله تخفيف ايتمش اولوزا كا واجب اولديكه بيورق رعايت ايدوب حلالدن ويرديكي حكم محلنده
صرف ايدي چون برعكس قلدي الله اطاعت قلمدي ليس ترك اطاعت قصد له كفر صرن بحدن
بوندن قيغي حذر قلمق كرك يلوكوبوما لدن صدقه امر ادب قومدي بلكه بيوردي سوك
سزلكون يردن بيورد كمز حاصل اردن دخي اتفاق ادك يعني عشر بي بزوم رضا مزجون ويرك
تاكه بزدخي سزه زياده لر ويره وزامتا اول ويردكلرك مالدن ياخود ياندن ياثمرا تدن برده قصد
ايتمك كه يارمزدن وچيلندن ويره سن شويلكه اكرايي سزه ويرسكز سزا لي اولوزدكل سز
الامكرنا چار اولب كوزيوب كره سنمكله الاسز قورقاسزكم اكرايي المزسكز حقكز كلي فوت
اولا عاجز قلا سز اول ضرورتله الاسز الله تعالى خود غني در مستغني در سزوك مالكوردن
دخي صدقه لركزدن اكا ضرورت بوقدكه سزوك خبيث وبرمز صدقه لوكزي قبول ايليه
انوك قصوفعل محمودودن ازي قبول ادب چوق عوضلرو برمز قجنكله طيبا ندن اولا بوا يتنوك
سبب نزول بويديكه رسول عليه السلام خلق صدقه يه قلدي خلق وارووب هربري طاقتي
يتدكجه صدقه سن مسجده جمع ايلدلر اوترو كشي اولردن برصاقلم خورما كتوردي هب برمزدي
رسول اني كريه كوردي بوايتي اندر انب بوحكم بيان ايلدي ليس عقل اولن بوني فكر ايلسه كه
اول كندو يحون ويردوكي اخرتده باقي ذخيره وزواده قلمقدر يا قيسي فنا يه خرج اولنب ضايع
اولمقدر بس بجه عاقل اولا اولكم كندويه زواده ايحون يا رحزن صفليه ايوسن يباسه
صحيوب ضايع قلا يا خود شيطان اغواسنه ايوب هيچ نسنه ويرميه كندوي محروم قلردن
قلان سنكم بوكا اشارت قلوب حق تعالى بوايت بيوردي الشيطان يعدكم الفقر ويامركم
بالفحشاء والله يعدكم مغفرة منه وفضلا والله واسع عليم يعني شيطان سزي چوق قورقدر
درويش اكله ايندركه مالوكي خرج ادب صدقه لرنمكل اولا كه پيرا ولب كسب ادمياسين يا
مالكي دوكدن سن درويش اولاسن سن دلمكا محتاج اولاسن بتوكله زكوتلدن دخي منع
ادب فواحشلر بيوردر ريا كبي وريا كبي ويلان خلق كبي امانا الله تعالى سزه وعده قلوكندو
قبلندن كه سزوك كناهلركزي برلغايه واول ويردوكوكز دنيا ده زياده خلفين دخي
ويره فضليله كه الله تعالى واسع الفضل در دخي عليم در بلوسزوكنه وجهله صدقه
قلدغكزي وصدقه لر محلنه ويردكزي كوره اكا كوره جزاسين قاوزامدي بلكل بوسوزلرده
چوق حكمتلر وارابي اكا كمز الاشول كمسنلركه اكا علم حكمتدن قبولرا چلمش اولا بوموعظه لري
فكر ادوب اكلنلر وابي عمله كتورب سعادت بولا سنكم حق تعالى بيوردي يؤتي الحكمة من يشاء
ومن يؤت الحكمة فقد اوتي خيرا كثيرا وما يذكر الا اولوا الالباب يعني حق تعالى ويرد
حكمت كمه دلوسه حكمتدن مراد علم دنيده علم فقيه عالم اولمق در وعلم قرائدن حاذق

اولمقدر دخي يه سويلرسه صوابلو اولب ونه اشلرسه شرعه موافق اولمقدر دخي اول شيطان
لعينوك كيدلرون وسوسه سلرون بلوب اكا متابعت قلمقدن صعب قمقدر وهر كمسيه كه بو نسنه
ويره لر بو معرفتلر اكا حاصل اولا اكا چوق خير لر ويرلمش اولور زيره نه سويلرسه ونه اشلرسه
كتابه سنته موافق اولور دنيا واخرت سعادتي اكا جمع اولور انوچون دمشدر بعض حكما كه
هر كمه كه علم حكمت وعلم قرآن ويرله انله كرك كم كندو نفسنوك قدرني بله دنيا اهلنه
دنيا سچون تواضع قلمسيه زيرا اول نسنه كه اكا ويرلمشدر اول دنيا اهلنه ويرلمندن
اولي افضلدر نقد دنياسي چوق اولب منصبي اولور دخي اولورسه دليل بوكا كه حق تعالي
جميع دنيايه خزانيني ومناصبيله متاع قليل دديا مثا علمه خير كثير ردي پس چوقله
ان فجمن برابر اولا با ازمر تبلو چوق مرتبلو فضيلتلو وشرفلو تجمن برابر اولا ودخي بو كله رسولدن
خبر وارد اولمشدر كه بر كمسه دنيا اهلنه دنيا سيچون تواضع قلسه دينوك ثلثان كيدر
مكر كه درتيچون ودندار لري سوب اهل فقره وصلحايه جود احسان قلدوغيچون اولا واول
افعال خيره واخلاق حميده يه ايالغت طنديغيچون اولا مثا بو نيتيله بو لمغي شمدي كبريت احمر كيدر
كه عزيز الوجود درنجه لر بو لندغ معروف اولب يعني طا يوب ضلالت چقورندن هلاك
خيري يوق پس بو قرآنله اكثر نمز اولكم ذوي العقول در بو في ارشد جاك كلر اولكم مقصود
اي فطوتربا قيسنه اعتيان ازمز اخرا نفاقدن بها دذا اولور وارني الله يولنده دريغ طوغمز اولك
امر شيطانه اتباعات ازمز زيرا يقين وارد در بلور كه ويرد كي نه دنيده ضايع اولور نه اخرتده
نتيجه حق تعالي بيورد ي وما انفقتم من نفقة او نذرتم من نذر فان الله يعلمه وما للظالمين
من انصار يعني شول نسنه كه سز صدقه ادن سز يا خود اله هله كه سزوك اركور ده نذر
لردن بر نذر ادن با كا وفا ايدوب بر نسنه كتوره سز الله تعالي اني بلور ضايع ازمز بلكه قبول
ايدوب دفتر لركور ده انوك توابلرن يا زدير كور نه يوز وبيك عطا لر قيلور امثا اولوكه ظالم
لردن امر معروف اولمز لر وذكوة منع ادب ويرمز لر يا رن حق تعالي عذابيندن اني قورقتر مقصا
هيچ بر يا ردمجي بلونجي دكلدر سز اني له صنمك كه سزك فعلكزي الله بلمز قيلد عكز خير ضايع
اولور كور سز مستكله بيورد ران تبدوا الصدقات فنعما هي وان تخفوها وتؤتوها الفقراء
فهو خير لكم ويكفر عنكم من سيئاتكم والله بما تعملون خبير سبب نزول آيتلرهم بويدركم
رسول عليه السلام چون صدقه اوزره اصحابه قلندي يا اول سوال ادب دد لركه يا رسول
الله بو صدقه نوك سزله ويرمك لكمي افضلدر يا خود اشكاره ويرمك لكمي حق تعالي بو آيت
انلدب بيان قيلدكه اكر سز اول صدقه لركوزي اشكاره قيلا سز نه كركلودر اول اشكاره
صدقه ويرمك وكر اول صدقه لركوزي كزليوب سزله ويرسيي اولور سكز اول فعليه سزه
اول خير لور قدر اشكاره ويرمكدن زيرا ريادن بو بعيد رقدر امثا علما سلف دمشلر لركه صدقه
سزله ويرمك بكركدر كرك فرض اولسون كرك تطوع سزك ثواب ارتفدر علانيه ويرمكدن
اكرچه اشكاره ويرمكدن دخي ثواب اولور امثا متاخرلر دمشلر كه شمدي زمان زمان نهمتدن

يكرك بودركه زكوة اشكاره ويره لر نهمتدن بريا ولما يجون كه زكوة ويرمز ديو طعن اتمه لر امثا
اتفا قدركه صدقه ء تطوع سزله ويرمك افضلدر ريادن خلاص اولما يجون پس الله تعالي
سزله واشكاره ويردكوز صدقه لري سزوك كنا هلكوده كفارت قلي ويرور الله تعالي سزك
صدقه سزله واشكاره ويردكوكزي دخي بلور دنيا ده قبول ادب كفارت ذنوب اولور اخرتده
دخي اولوثوا بالكر ويرور وبوندن صكره بيورد كه ليس عليك هداهم ولكن الله يهدي من يشاء
وما تنفقوا من خير فلانفسكم وما تنفقون الا ابتغاء وجه الله وما تنفقوا من خير يوف
اليكم وانتم لا تظلمون بو آيتوك دخي سبب نزول بويديكم رسول عليه السلام اول قتلكم مكه
عمره سن قضا قلمغا كلدي اسماء دخي بليدي بو بكر فري چونكه چقدر لركدر اسماء نوك انا سي قتيله
ودد سي ابو قحافه بو بكر انسبي يله چقدر لر اسماء دن اكسي يرد الك دلدر اسماء دكه بن سزه اول
دلكوكزدن نسنه ويرمزمان رسول الله عليه السلام مشاورت قلما يجه زيرا سزه سوم دينوم
اوزره دكل سزه وارووب رسوله خبر ويردي بو آيتلر اندن اب بيورد كه يا محمد سنوك اوزره كه
لازم دكل كم بولره هدايت ويره سن لكن الله تعالي دين اسلامه توفيق ويرر كمي دلرسه اكر
سؤال ادلرسكه بر بزده بيورد كه بدر سچي يا محمد سن هدايت ويرر سن طعن بولر اوزره
بو آيتلر نه بيورد يكه هدايت سنوك اوزره دكل هدايت كمه دلرسه الله ويرور بو لكي
آيت لر اسندن توفيق نته اولا جواب بودركه اول آيت دن مراد طريق هدايت بلدرب اكا
دعوت قلمقدر بو آيتلرن مراد هدايت خاصه در كه اول بيانه كلمكا توفيق ويرمكدر بو الله
مخصوص صدر لسن مقصود بو اولدكه سزنه صدقه ادرسكوز انوك ثواب كندو نفسكوز چوندر
كرك مؤمنه صدقه ادوك كرك كافره روا يتلرده كه عمر رضي الله عنه ذميلردن بر كشي كورد كه
يوريب مسلما نلرن قبوسندن نسنه دلاي كرب دديكه بوذميلردن بر سكا عدل اتمدوك ما
دامكه بكيددك جزيه وخراج الدق شمدي پيرلك وقفنده سني صايع قلدق بيورد ي كا بيت
المال دن كفايت قدر نفقه يازدر پس بو دخي دليل در كه كافره صدقه جايزدر پس سز انفاق
اتمز سز الا حق تعالي رضا سيچون ادن سز چون مقصود اولا كمه كركسه اذك سزه ثواب كور
حاصل اولور سؤال نسنه كم سز مال دن انفاق ايده سز سزه انوك ثواب كامل اولور تو ابلكدن
نسنه نقصان اولمز چون حق تعالي بوصدقه ايتلرن بيان قلوب قولاري صدقه يه تولدي
بوندن صكره اول صدقه ء كمله ويرمك كرك انلري بيان ادوب بيورد ي للفقراء الذين احصروا
في سبيل الله لا يستطيعون ضربا في الارض يحسبهم الجاهل اغنياء من التعفف تعرفهم
بسيماهم لا يسئلون الناس الحافا وما تنفقوا من خير فان الله به عليم يعني بو خير
صدقه قلمقدر دن شول فقير لر چون دركه كندولري الله يولنده حبس ادوب عمر لري انوك
طاعتنه صرف ادرلركه اولر اصحاب صفه در درت يوز مقدار كشيدر كسب تجارت
ترك ادب كندولري خاص عبادتچون قوم مشلردن سفر وتجارتنه چقمغا قوتلري يتمز
انلروك حالاري بلمينلر انله صنوب لركه اولر يا نلوز در ريا خلقدن نسنه دلميوب كندولري

عقتده طوتمق قلر چون اولري يا يلر صنور لردي سن انلروك حالري يورلر نوك علاميتيدن يلور
سنكله دون نمازدن قاچوب اويانق اولمقدن وكندوزن اوريج طوتمقدن بكزر ي صرر مشدي
ويبوتلري بيلر ي يحكمشدي هيچ بر وجهله خلقدن نسنه دلمز لردي نه الحاصله نه
الحاصل حسن نه نسنكه سزما لركوزدن اتفاق اده سزانلرم الله تعالي اني يلور سزه دنيا ده
واخرتده كروه عوضلرن قلوز وبوتدن صنكره كروسيوردكه الذين ينفقون اموالهم بالليل
والنهار سرا وعلانية فلهم اجرهم عند ربهم ولا خوف عليهم ولا هم يحزنون بوايتوك
اعمك لكي علي حقنده دركه اول درت درهمه مالكدي يا نجق اندن غير نسنيه مالك دكلدي
اول وقتكه صدقيه تخريص اولندي بردرهمدن كندوزن وبردرهمدن سزله ويردي وبردرهمدن
اشكاره وبردرهمدن كيجه صدقه يلدي بوايتا ندن اندر اولوب بيورلدكه شولركم مالري
اتفاق ادوب تصدق ادرلر كيجه دخي كندوزده سزله دخي اشكاره حاصل دراجر لري وثواب
لري اولوه ربلري قتنده اولره نه اخرتده قورقولوارلره دنيكه غصه وارلركي جهان بلاسندن
امين لردرلر كوچه بوايت علي حقنده حاصل دراما حكم جميع صدقه اهلنه عام درلركه كيجه
كندوزسزله واشكاره تصدق ادنلره بومرتبه حاصل اولور تحقيقه ويردوكي حلال دن اولا
وكوكل خوشلغله ويره خالصلله جول وبوتدن صنكره برحكم دخي ثبات ادوب بيورلدكه
الذين ياكلون الربوا لا يقومون الا كما يقوم الذي يتخبطه الشيطان من المس ذلك بانهم
قالوا انما البيع مثل الربوا واحل الله البيع وحرم الربوا فمن جاءه موعظة من ربه فانتهى
فله ما سلف وامره الي الله ومن عاد فاولئك اصحاب النار هم فيها خالدون يعني سولركم
حلال كوروب ربوا يرلر قيامت كونيده سزله لرندن طور ميسر لنما لا شول كمسلر كبي طورسز
لركه شيطان وجن اكا مكر ايشدروب مصروع وجنون قلمش اولا اغزلرن كيك لنب كوزلري
قزره كندولردن بي خبر اولاو بعضلرن دلكم قيامت كونيده قوپارلر شول حالده كم قرنلري كپ
كپ ششمش اولا بحن اكلب طورمق استسلر كروده شلر طورمه يه لر محشر خلقي قموا ولركوك
اوستيدن بصوب كجلر ربوا بينلروك علامتي اول اولا بويلا انلر واقع اولدوعي اتندن
اتروا ولاكه انلر دن لردكه بيع انمك دخي ربوا كبيدر يعني رباي حلال كورلردي بيع حلال
اولدوغنلدن قحن بركشي ويرسيه نسنه صتسه مدت تمام اولوب وعده سي يتسه واروب
مالني طلب ادردي اول برجلو مال استسه دردكه مدت وعده برزاترتر يچ آي دخي كوي ويرز
بندخي مالكدن بوقدر دخي زياده ويرمزديو معامله قلورلردي قحن انلره دسلركم اشبو قلدغكز
ربوادر انلر دردكه اول بيع اولندغي وقت زياده اصتيه صتمق بجه حلال لسه وعده اجل تمام
اولدقدن صكره كروه مال اوزره زياده قلمق دخي احللدن در ربوا دكل درلردي الله تعالي اولركوك
اول قولن ابطال ايتمكچون بيورلدكه الله تعالي حلال قلدي ورباي حرام قلدي هوكمكم رتبدن وعظ
نصيحت كلسه قرآن اجنده ربا نوك حرام لغني بيانيدن اول اني اشدب مطيع اولسه اول ربوا
يمكدن يغلسه اول دهيج اولمزدن اولكدن اشلدوكي كناهدن اكا عفو بتا اولمز ربوا انلروك

افترينه حجت قايم اولمدي انوك حرام لغني بلمدلرا تا شمدكي وقتده كه حجت قايم اولشدر حرام لغني
قطعي بلمشدر كمكه اني شلبوب كروتوبه قلسه لابد در اكاكم البتده اولا لدغي ربا ده
كروديره واول اشلدوكي دخي اندن عفو اولنمز انوك اشي بوندن صكره الله قلمشدر در
حق تعالي اني عصمت اجنده طوتب صقلياد لرسه مبتلا قلا ليس هركم بوندن صكره كروه
ه وتب اول رباي حلال كورب اشلسه اول اهل نار درلر دكه اندن محلد قلا ابن عباس ايدر
رضي الله عنه ربا بيجي واكا وكيل اولنجي ادر مكا يا المعا انوك يا رجسي وطا نلري يه لعون
اولنمشلر در رسول دلتدن عليه السلام دخي بيورمشدر رسول عليه السلام زمان كلمه
بوخلا يقوك افترينه كه هيچ ترك سنه قلميه الا ربا يه امما اول كسنه كم يه كركدر
انوك اترندن اكا دخي ايرشه ودخي روايتدر رسولدتكله عليه السلام اول بيوردي
بورربوا يتمش دخي برنوع درلوكناه درك اده اسي كشي انا سيله زنا قلمق كبيدر مؤمن اولن كركدر كه
بوندن حذر ادب صقنا بوفتنيه واقع اولميا ودخي حق تعالي بورياحقنده بيوردكه يمحق الله
الربوا ويربي الصدقات والله لا يحب كل كفار اثيم يعني حق تعالي رباي انوك برلكني باطل ادوب
كدرلرا تا صدقلري قبول ادب ثوابني تضعيف ادرودخي دمشلردركه ربوا يجنوك مال اوج
وجهدن برندن خالي دكل يا بودركه كندولندن تلف اولركدريا اوعلي قريي لندن تلف اولورو
ياخود برفساد اشه خرج ادركه اندن خيرا ولمرالله تعالي سوء من شول كمسلركه ربوا نوك حرام لغنه
انكار ادر اني فعله كتوروب اندن يروبوتدن صكره امر مطيع اولنلر حقنده بيوردكه ان الذين
امنوا وعملوا الصالحات واقاموا الصلوة واتوا الزكوة لهم اجرهم عند ربهم ولا خوف
عليهم ولا هم يحزنون يعني تحقيق اولركه الله وانوك كتابنه ايمان كتوردلر يعني لرن محكم
قلب شكلرن كتوردلر كركلوطا عتلر اشلدلر وقتيله بش وقت نمازلرني كوكلنك اوا خلاصلدلر
هر جمعه سندن مالري نوك زكوة لري اداقلدلر محلو محلنه ايرشدردلر انلره اجرلري وثواب لري
حاصل اولور لري قحن بركشي ويرسيه نسنه صتسه مدت تمام اولوب وعده سي يتسه
اولدلر بوندن صكره كروبيوردكه يا ايها الذين امنوا اتقوا الله وذروا ما بقي من الربوا ان كنتم
مؤمنين بوايتوك سبب نزول بويدركم برجماعت بني مغيره اوعلندري قريشدن خيلي
برين يله ربوا قلورلردي بولاردرت قرداشدي بري مسعود وعبد يا يل دخي اي قرداشلري بني معتب تلك
ربوا قلورلردي چون رسول عليه السلام اهل مكه اوزره غالب كلدي اما ربلدي كلي ربواي ترك
ايتمك لكله اهل طايف يه يرين يله مصالحه قلمشلردي شونك افترينه كم بولر كموكله ربوا قلدلر نسه
ويرد كلرن كروالا بولرنلروك افترينه ربوا قلنلره بولر نسنه ويرميلر رسول عليه السلام بولره
كتاب يازوب احكام اسلام بيان قلمشدي انوك النندن يازمشدكه حدودندن قصا صدن مسلمان
كره نكله لازم اولور سزه دخي اول لازم در مسلما نلره منفعتنا وحق لنسنلر دنكله ما لري و
درملري واهل اولادي ضرردن صقلنمقدر اول حكم سزه دخي ثابتدركه كمسه مالكوزا لميا
وقانكوزدكمسيه اهل اولادكوزا سيرا تميه چونكه اول مدتلري تمام اولدي اهل تنيف كلوب

اول ربا اکرن بنی مغیره دن طلب قلدکرا اولر مخاصمه ادب چکشوب مکتوك امیر ینه کلدکرکه اول عتاب
ابن اسید دی بو قضیه ء یاروب رسوله کوندردی اول وقت بو ایت اینب بیوردیکه ای ائلرکه
ایمان کتوردکرکه قورقك الله دن ربای حلال کورمه اول ربوا ما لندن باقی قالانی ترك ادوك
اکر بو انك حرام لغه کرجك ایتدکورسه شولکه اصل مالکورندرای طلب ادك اول زیاده که
ربا دن بریر کورسه اورندن دین قلمشدکدن اول دخی حرام در ای ترك ادك دنوب کروا ولره وعید
قلوب بیوردیکه فان لم تفعلوا فاذنوا بحرب من الله ورسوله فان تبتم فلکم رؤس اموالکم
لا تظلمون ولا تظلمون یعنی اکر بو انك حرام لغه اقرار ایتمز سکوز دوا ول باقی قالان طلب
اتمکدن یغلتمز سکز بلوك کوکافرلر سز نو فعلکدن الله له ورسوله محاربه قلمقدر بو ایشدن
سزه هلاکلك وارندر اولیون ارشد ب دولیون الله له یارسوله حرب قلمغانه طا قتمز
وارلیسن برزوم توبه موزنه اولا حق تعالی بیوردیکه اکر کوجلك ربادن توبه قلدکزسه وارندر سزه
کو اول سرمایه ظلم اولمیه وارتوق طلب ادب سزدخی ظلم ایلمیا سز کزدن نه وارسه الی
الکا سز اکسك الیا سز ودخی بیوردیکه وان کان ذو عسرة فنظرة الی میسرة وان تصدقوا
خیر لکم ان کنتم تعلمون یعنی کرسز اکا اول المکوکندرویسز اولسه شدة فقوده اولسه ویرجکی
اولمسه سز اکا نا خیر ادب مهلت ویروك تا اکا دکن که انلره یسرت اولوب ویرمکا کوجلری
یته وکل اول دین انلره تصدق ادوب الحوسکز سزه اول ثوابلودرکه اجرتدن ثواب باقی قالور الکن
صدقه خیر اولدیغن بلور سکز ودخی بیوردیکه واتقوا یوما ترجعون فیه الی الله ثم توفی کل
نفس ما کسبت وهم لا یظلمون یعنی قورقك شول کنوك عذابندن که اول کون اچنده سز
الله دن بکا دولیسز سز سؤال حسابا اولما غجونکه اول قیامت کونلرده هر نفسه قلدیغی عملك
اتدن کامل جزاسی اولیسز خیردن شردن ذره قدر ظلم اولنما یسز الله تعالی عادل در کمسیه
جفا ایتمز هر کیسیه فعلنه کوره جزا قلور یا خود فضلله عفو ادب رحمت قلور جون حق
تعالی ربای حرام قلدی انوك مقابله سدقه سلم قلمغی حلال قلدی بیوردیکه یا ایها الذین امنوا
اذا تداینتم بدین الی اجل مسمی فاکتبوه ولیکتب بینکم کاتب بالعدل ولا یاب کاتب ان
یکتب کما علمه الله یعنی ای ائلرکه ایمان کتوردکز نجن بر برکوزله بیع ادب شسکن بر وقت
اجلك تا اکا دکن اورنرکوزده دین اولا مدت تمام اوجون قضا ایده سز اول دین دخی
یازك که مقداری ندر اول اجل وقتن دخی بلك که نه وقته دکدر معلوم اولا مر ادبو کتابته
امر اتمکدن اشهاد در یعنی طانق طتمقدر زیرا طا نفسز کتابت ایتمك حجتسز اولمز وهم زمانه
امر اولندغی فایده بلدرکی اوندیلیا زیرا مرسلر دركه نجن برکشی اورنرندن انسه دخی
یازمسه اول دین نه مقدار دوعن انسه یا خود املوا لمن علیه الحق ولیتق الله ربه ولا یبخس منه شیئا
یعنی کاتب یازسون اول اورنرنلر حق اولان
انوك قبضنده اقرار قلوب یازدرسون لیکن الله دن قورقسون اولا ورنرنلرکی حقدن
نقص ادب اکسوك یزمسون واول کاتب دخی اقراردن اکسك یازمسون ودخی بیوردیکه
فان کان الذی علیه الحق سفیها او ضعیفا او لا یستطیع ان یمل هو فلیملل ولیه بالعدل
واستشهدوا شهیدین من رجالکم فان لم یکونا رجلین فرجل وامرأتان ممن ترضون
من الشهداء ان تضل احدیهما فتذکر احدیهما الاخری یعنی کرا اول اورنرنلر برح اولان
عقل سز اولسه طفل کب یا احمق کب یا ضعیف اولسه عاجز وصیسی کب املا ایده مزیا خود
دلودزیا صاغر در هیچ اشتمز یا دلسوز در سو یلمز کاتبنه اقرار ادب املا قلدرمغا کوجی یتمز
بس اول وقت املا قلدرمق املویه لازم اولور کبی حق اولدیا خود اول برجلوناك و
لیسی یا وصیسی اولسه اول املا قلدره عدل الله املوا املا قلور زیاده اثمیه برجلو ولیسی قلوب
نفس ثمیه بلکه حق تعالی یازمغله دخی اکتفا قلمدی بیوردیکه انوك افورنه ارنلردن اکی طانوق
طونك کم کندو دیکورا هلندن اولا حرا اولا بالغ اولا اکی ارندن اکی بلوغ سنه یتمش ارکی عورت
طانوق طونك کم بر سیی اول قضیه اوندرسه بر یکا اکدور ویره زیرا بولرنا قص عقل لردر دکمه
کز حفظ لری محکم اولمز ودخی نجن برسیی طانقلق ویرملدن امتناع ایتسه اول برجا ای اکلمیوب
اکسیلیه طا نقلق ویرلر ودخی بیوردیکه ولا یاب الشهداء اذا ما دعوا ولا تسئموا ان تکتبوه
صغیرا او کبیرا الی اجله ذلکم اقسط عند الله واقوم للشهادة وادنی الا ترتابوا الا ان تکون
تجارة حاضرة تدیرونها بینکم فلیس علیکم جناح الا تکتبوها واشهدوا اذا تبایعتم
ولا یضار کاتب ولا شهید وان تفعلوا فانه فسوق بکم واتقوا الله ویعلمکم الله والله بکل
شیء علیم یعنی اول دین اورنرنلر طانوق اولنلر نجنکم حاکم قتنه طانقلق ویرمکه قیزلرکی ایله کرك
کم امتناع ایتمیوب ورلر طا نقلق ویرلر زیرا امتناع ادوب ویرمك منهی در حرام اولدر ودخی دشمن

دعا قلیجه باغنی شششب قیمو ویرسکنه لسن نواکی بنسنده تقصیر قولدن دزکه کندویه زیان ایدر
امره مطیع اولمدوغیچون ودخی بیوردیکه بایعلمه مشتری یا اراسنده قضیه بندر یا رسول بر
کاتب که عادل اولا ولا مشتری اوزره زیاده حق یا رمیه بایع حقندن اکسك یا رمیه واجلی دخی
ارتوق اکسك یا رمیه بویا رمغا امر اولندغی کاتبه اندن ارتوید یکه اول وقت یا رمق واجلی
کاتبا اوزره زیرا یا رجیلق ازدی صکره بوحکم نسخ اولدی بوقوله که بیوردی ولا یضار کاتب ولا شهید
معنیسی برزدن بیان ایدن وزودخی بیوردیکه کرکز که کاتب یا رمقدن ایا
ایده یا زمزدیه بنکلم حق تعالی کا کرام ایدوب انعام قلدی اول کاتبا کا یلدردی برغیرن
اکا محتاج قلدی کرك کیم انوك شکرن برنه کتوره کا مقصودی اولورسه قتنك یا رمقدن
امتناع اغیه حاجتن برنه کتوره واول کمسکه انوك اوزرندن حق وارن برجلودرکلسون
کاتب قتنك اوزرندن کی حقه اقرار قلسون تاکه کاتب ایی یازه اول اقرار اول برجلو اوزرنه
حجتا ولا امتا الله تعالی وعید قلوب اول برجلویه بیوردیکه فلیکتب ولیملل الذی علیه
الحق ولیتق الله ربه ولا یبخس منه شیئا یعنی کاتب یازسون اول اورنرنلر حق اولان
انوك قتنك اقرار قلوب یازدرسون لیکن الله دن قورقسون اولا ورنرنلر کی حقدن
نقص ادب اکسوك یزمسون واول کاتب دخی اقراردن اکسك یازمسون ودخی بیوردیکه
فان کان الذی علیه الحق سفیها او ضعیفا او لا یستطیع ان یمل هو فلیملل ولیه بالعدل
واستشهدوا شهیدین من رجالکم فان لم یکونا رجلین فرجل وامرأتان ممن ترضون
من الشهداء ان تضل احدیهما فتذکر احدیهما الاخری یعنی کرا اول اورنرنلر برح اولان
عقل سز اولسه طفل کب یا احمق کب یا ضعیف اولسه عاجز وصیسی کب املا ایده مزیا خود
دلودزیا صاغر در هیچ اشتمز یا دلسوز در سو یلمز کاتبنه اقرار ادب املا قلدرمغا کوجی یتمز
بس اول وقت املا قلدرمق املویه لازم اولور کبی حق اولدیا خود اول برجلوناك و
لیسی یا وصیسی اولسه اول املا قلدره عدل الله املوا املا قلور زیاده اثمیه برجلو ولیسی قلوب
نفس ثمیه بلکه حق تعالی یازمغله دخی اکتفا قلمدی بیوردیکه انوك افورنه ارنلردن اکی طانوق
طونك کم کندو دیکورا هلندن اولا حرا اولا بالغ اولا اکی ارندن اکی بلوغ سنه یتمش ارکی عورت
طانوق طونك کم بر سیی اول قضیه اوندرسه بر یکا اکدور ویره زیرا بولرنا قص عقل لردر دکمه
کز حفظ لری محکم اولمز ودخی نجن برسیی طانقلق ویرملدن امتناع ایتسه اول برجا ای اکلمیوب
اکسیلیه طا نقلق ویرلر ودخی بیوردیکه ولا یاب الشهداء اذا ما دعوا ولا تسئموا ان تکتبوه
صغیرا او کبیرا الی اجله ذلکم اقسط عند الله واقوم للشهادة وادنی الا ترتابوا الا ان تکون
تجارة حاضرة تدیرونها بینکم فلیس علیکم جناح الا تکتبوها واشهدوا اذا تبایعتم
ولا یضار کاتب ولا شهید وان تفعلوا فانه فسوق بکم واتقوا الله ویعلمکم الله والله بکل
شیء علیم یعنی اول دین اورنرنلر طانوق اولنلر نجنکم حاکم قتنه طانقلق ویرمکه قیزلرکی ایله کرك
کم امتناع ایتمیوب ورلر طا نقلق ویرلر زیرا امتناع ادوب ویرمك منهی در حرام اولدر ودخی دشمن

كوا متناع ايتمك ويرمماك اوچ وجه اوزره دن بري اولدركم واروب طانقلق ويرمديه واكيجي اولدركه
وارمه طانقلق ويرمه امما بلدوكن تمام سوليمديه تعصير ايدر تاكه طانقلغني قبول ايتميه اول
حق ضايع اولا اوجنجي اولدركه طانق اولن كندوي صقلميه فسقه معاصيه مشغول اولا انوكله
شهادتدن مردود اولا شرع انوك شهادتين قبول ايتيوب رد ايده اول مومنوك حقي ضايع اولا
باطل قلمغله ودخي بيورديكه مملوك اولمك اول حق برمقدن يا روك اكر آزدر اكر چوق تا اجلنه
كلن زيرا اول برمق وعده كودجيدر ومال صقلامجيدر تاكه ضايع اولميه اول يا رمق لق عذله
كي بغيرمقدر ودخي كي صوابدن سزكيون الله تعالي انوك حاكمين صقلمقدن ودخي اول لايق وموافق
رقدركم حقكزده ووعده كوزده سزم شك كمان واقع اولميه الامكركه اول تجار تكوز نقصان
حاضر اولمه كه الوكزده دوادر سزم ويرسيه تا خير اولميه برزوم بوا جنبيا طمن مال موجل اولدغنده
چون نقد اولا يا رمز سكزدخي سزن اندن كناه اولمز تجنكه بيع اده سزا ول بيعكز اوزره طانق
طوتك كرك نقدا ولسون كرك موجل بوا فضلدر استحباب بولندن زيرا طانق طتمسه دخي
بيعلكري جايزدر اولور ودخي بيورديكه كاتبيه يا رمق ايچون وطانغا ضرر اولميه يعني سزدن
بركوز كلوب اول كاتبيه يا طانغا طانق اولما يچون الحاح ايتميه سزن تجنكه مهم حاجتلري
اولا البته آبي قوك كلوك بومصلحتي بركدميا سزن بلكه كويا سزن اولا روك حاجتي بتوب
فارغ اولنجه يا خود اولردن غير كاتب وطانق طلب اده سزا كر الحاح ايدب انكله لازم اولور
سكزا ول سزدن معصيت وادب تركايتمك دركوركم الله دن كمسيه ضرر ازكرب عاصي
اولمك الله مطيع اولوب اول يا رموب طانق طتمغي ترك ايلمك تحقيق الله تعالي سزه تعليم
تاديب ايدر انوكله ادب ايلتوك كم الله تعالي عليم دركزي بلور اكا كوره مكافات
قلور ودخي بيورديكه وان كنتم على سفر ولم تجدوا كاتبا فرهان مقبوضة فان امن بعضكم
بعضا فليؤد الذي اؤتمن امانته وليتق الله ربه ولا تكتموا الشهادة ومن يكتمها
فانه آثم قلبه والله بما تعملون عليم يعني اكر مسافر اولوب سفرده اولسكوز اندن بيع
اوزره يا زحق كاتب بلمسكوز يا خود ديوات صحيفه بولمسكوز ذكر يا زسزا ول حقجون
رهن آلوب قبض ايلك كم اول مالك وثيقه اولا يا ايتده دليل واذكر رهن صحيح اولمن ناقص
اتميجه زيرا بوندن رهن قبضلك وصفا يلديكر بعضكز بعضكزه امين اولسا كز يعني اول
برجلو كشي الملوكشي قبضنده امين لردن اولسه اندن طوتو طلب اتمدن طوتدسزا ندعي حقنه
راضي اولسه اول برجلو دخي اول حقكم اوزرندن اما نندر اول صاحبنه كركلوادا قلسون
ضايع اتمسون اول كاامين ديوب انا ندي طوتو طلب اتمدي اول دخي الله دن قورقسون انوك
حقني ويرمكدن امتناع اتمسون ودخي هركمسكم برامره طانق اولا طانقلغي حاكم قبضنده
تمام ادا قلسون بلدوكي وجه اوزره اني كزلمسون هركسكم اولطانقلغني بلبكزليه قلب
فاجر فاسقدر الله تعالي خود سزوك نه قلدغكزي بلور كرك كزلماك اكا معلوم در
بارن اكا كوره سزه جزاسن قلور بورسمه وعيد تهديد سزه اتوكچون قلوركم كمسه شهادتين

اكزليب برمؤمن حقين ضايع قلميه ودخي بيورديكم لله ما في السموات وما في الارض وان تبدوا
ما في انفسكم او تخفوه يحاسبكم به الله فيغفر لمن يشاء ويعذب من يشاء والله على كل
قدير يعني الله تعالي نوك خاص ملكدر كوكلر وكوكلر اچندنه وارسه ودخي برلر وبرلر اچنده
نه وارسه كاسبي انوك قولردر وقوشلر در بوكلي نوك خالقي اولدر ورزق ويرجسي اولدور
جمله سنه حكم نافذ در كه منع ادجسي يوقدر اكا طاپوك كه معبود مطلق اولدر اندن غيري
هيچ باطلدر مسيح دخي وفرشتهلري دخي واولصنملري دخي كه طپرتمز كلنوك خالقي الله در
بولر كل اكا عابددر معبود دكلدر واحد اولدر جميع برده كوكدن نقدر كه مخلوق مصنوع وارسه
انوك ربوبيتنه ووحدانيتنه دليل حجت درسزكوكلوكرده معصيتلردن تكه كزلو يا اشكار
قلورسزالله تعالي اني سزدن محاسبه قلوب انوكله مجازات قلورا ول وقتكه بوايت اندي
مسلما نلره يولق مشقت كلدي دللركه يا رسول الله بزكوكلمزده بر معصيت تصور ايدرز
اندن كورقاني ترك ادوب اشلمزديا خود اشلدزا ول اكيسي برابر مدر انلره بوقت مشقت ولدي
الله تعالي چون بلديكه بوحكم انلره شديدا ولدي رحمت برله فضل ادب اول غيدتن اولردن
كتورب يسيرا وزره حكم يلدي لا يكلف الله ايتن اندن صوكره اوش كلام بيانيله ارد وزسفيان ثوري
رحمة الله عليه بيورديكه بكا خبر ايلله ابرشدكه هر بيغامبركه قومنه كلوردي بوايتله كلوردي يعني
حكم انلروك اچندنه بوتله يدكي كوكل لردن كچن نسنه دن عقاب اولنه دي اولدردكه بزوم بوحكمه
طاقتمز يمز بزوم نفسمزه بوكا احتمال قلمز الله تعالي اول وسوسه دن اترو اولن عقاب ادب بتلا قلدردي
چون بوامت كلدي بولره عرض اولندي بولر قبول ايدلر منع اتمدلر الله تعالي بولره فضل ادوب
عفو نجه ايت تيسيرا ندردي پس حق تعالي بوايتله بيورديكه الله تعالي كمدن دلرسه اولو
كناهلري يا زلغر تجنكه توبه قلا وكمه دلرسه كيچي كناهلر چون علاقه قلوز تجنكه اكا مصر
اولا انوكچون ددي رسول عليه السلام استغفار له كبيره قلمز اصرار له صغيره اولمز يعني
اولوكناهلر توبه ايله محواولوز كچي كناه لوداييم اشلمكله كبيره يه دونر الله تعالي بنيه دلرسه
قدرتي بيتدلرسه عقوبت دلرسه عفوادده ودخي بيورديكه امن الرسول بما انزل اليه من
ربه والمؤمنون كل امن بالله وملائكته وكتبه ورسله لا نفرق بين احد من رسله وقالوا
سمعنا واطعنا غفرانك ربنا واليك المصير روايتدر حسندن ومجاهددن وضحاكدن
رحمهم الله بولردن دللركه بوايت معراج كيجه سي انلره لدي هم بعض روايتده عبد الله بن عباسدن
دخي بويله نقل ولمشدر وبعضلر دللركه جميع قران محمد عليه السلام جبرائيل اعلم دي
الا اشبوايت رسول عليه السلام معراج كيجه سي كندواشدي زيرا چون اول وقتكه كوكلردن
يتاروبريوجا مكانه ايرشدي سدرة المنتهي دن اوته كجدي اكا دك جبرائيل يلديي اوك
وقشجبرائيل اكا ددكه يا محمد بن بومكاندن اوته كجمكه دستور بوقلدر وسندن غير كمسيه
دخي دستور وير لما مشلدر چون رسول عليه السلام اول مكاندن كچوب الله تعالي دللري مكانه دك
وارديجبرائيل عليه السلام اندن اكا اشارت قلديكم يا محمد ربكا سلام وير رسول عليه السلام

الله مدح ادوب سلام قلدي دركه التحيات لله والصلوات والطيبات يعني جميع دللله اولن
عبادتلر وبندلة اولن وما لله اولن طاعتلر كلسي الله چوندن رسول عليه السلام بورسمه
سلام قلدي حق تعالى دن دخي جواباً كايله ايرشديكه بيورديي السلام عليك ايها النبي و
رحمة الله وبركاته يعني اللهك سلامي ورحمتي وبركتي يا بيغامبر سنوك اوزركا اولسون
رسول عليه السلام اني ايشدوب دلدركه اول سلامدن امتنه دخي نصيب بركره كروبيوردكه
السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين يعني اللهك سلامي بزوم اوزرمزه واللهك صالح
قولدي اوزرينه بله اولسون چون اللهك سلامي اولسون ديو تخيتلر اولندي جبرائيل اني كروب
دركه اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله بوندن صكره الله تعالى بيورديكه
امن الرسول بما انزل اليه من ربه الاية يعني رسول عليه السلام كرچكلدي شول نسنه
يه كه رب تندن اكا الله دي رسول عليه السلام دلدركه حق تعالى انوك امتيني بوكرا مندم وبو فضيلتدة
التوكله بله شريك قلا بيورديكه بوكل مؤمنلر دخي ايمان كتوردلر بزدن بزدن قديم درا ولنوك ايتدكلري
يوق واخر نوك انبياسي يوق شريكدن واهل اولاد اولمقدن منزهدر دخي فرشته لرنه دخي ايمان
كتوردلركه اولن اللهك مخلوقي وقوللردر هيچ بركوزا چوب بوسنجه عبادتدن خالي اولمزلر دخي
كتابلرنه ايمان كتوردلركه كلسي حقدر انوك كلام درقديم درمخلوق دكلدر ورسوللرنه
دخي ايمان كتوردلركه كلسي حق بيغامبردرلر انوك قوللردر دخي دركه اول مؤمنلركه بزبو
رسول لروك كلسنه ايمان كتوردوك ديو بعضيسنه نصاري كبي بعضيسني يغي غرز
ليس حق تعالى دركه امنوا بالله ورسله ولا نفرق بين احد من رسله يعني حق
انبياسي اراسنده فرق قلمزلر دركه ان تبدوا ما في انفسكم الاية رسول
عليه السلام دركه اشتدك مطيع اولدق بزه مغفرتك قل يارعوده دركه سندن مغفرت دلرز
دونب ورحق برموز سندن يكادر ليس حق تعالى بوايتوك شدتين كتورمشاولدوقدة بوايت
انزل بيورديكه لا يكلف الله نفسا الا وسعها لها ما كسبت وعليها ما اكتسبت يعني حق
تعالى هيچ بر نفسه كوجي يتدكين تكليف ايمز الا شولكم اكا طاقت يتيه اردوطوه معاكوجي يتميان
بيورمزكه الينا طوزركن نماز قلا وصوبولميانه الينا بيورمزكه صوبله ايدسنز ال اوزمزكن
قلمعا وطبر قدن تيمم المعا بيورمز حاصل درهر نفسه خيردن نه اشلرسه ويازلورهر نفسه
ضررنه اشلرسه شردن عفوايتدك انلردن اني كم كوكلدن كجورلر فعله كتورميلر ليس اول
وقت جبرائيل اشارت قلدي رسولكه حجت دله ورسول عليه السلام دركه ربنا لا
تؤاخذنا ان نسينا او اخطانا يعني يارعوده رزعوده بزي مواخذه ايدوب عقوبت قلمغل اكر
نسيان له ياخود خطا يله بزدن كناه صادر اولا جبرائيل دركه يارسول الله اول دلك ويرلدي
امتكدن خطا ونسيان كتورلدي دخي بسنه دله رسول عليه السلام دركه ربنا ولا تحمل
علينا اصرا كما حملته على الذين من قبلنا اي يارعوده يكلمكل برزوم اوزرمزه شول
بوكلركه بزدن اكروكلره بوكلندك يعني انلره كندو ظلملرندن بوتحه حلال اولمشي حرام
ايلدي كناه قلسلر تو ليسين كندو لري دييلمك بيورديي طونلرنه نتلرنه نجس دكسه كسوب

برقمي بيوردي وابدستي غسل البنده صويله بيوردي وكنده الي وقت نماز بيوردي اني دخي مسجد دن
غير برده قلمغي مراكعوده مدي واوزخن اوزخ چقتبحه عورتلرنه ابريشمكي حرام قلدي يكجه وكندزده
وطعام يمكي دخي اخشمله يتشوار اسندن حلال قلدي انجق وزكوتن مالكزنوك زيغي وبرمك
بيوردي امتا بوامتنه فضل ادب بوكلسنده تخفيف قلدي بنكه بلوغ سن بولندن صكره دخي
قلوب دركه ربنا ولا تحملنا ما لا طاقة لنا به واعف عنا واغفر لنا وارحمنا انت مولينا فانصرنا
على القوم الكافرين يعني اي اللهك سلامي بزوم اوزرمزه شول عمل كزي تكليف قلمغل كوجي يتمكي
ترك ايدوب وزسن انوكلمزه عذاب اده سن بزدن زلات لرومزي عفو ايلكل بزي اسركه رحمتكله
افدر موزه طاش يغلدمكله بزوم ولي موزوصفليوجمز كنا هلرمزي مغفرتكله محو ايلكل ومسخ
ايلكل يعني صورتلري دونب ويره كمكي صفليوجمز سنسيل وكافر قومرافدر يزه نصرت سرقلي ويرا
انلري مغلوب منهزم قلي ويرا اهل اسلام عالي وغالب قلي ويرحق تعالى اجابت قلوب دعاسن قبول
ايلدي انوكجون دديي رسول عليه السلام كه بن برايلق بولدن قورقويله نصرت اولندم بعبيني
قحمن غازيلكردياركلرندن چقوب خالص بتنله طبل افوب كافردن يكا توجه قلسه لر برايلق بولدي
كافرلروك كوكلنه حق تعالى قورقو برعوده دي انلروك چقدقلرن كركك يلسونلر كركك يلسونلر
چون حق تعالى بودعالري رسولك كوكلنه الهام ادوب بللدي رسول عليه السلام بودعاء قلدي
مراجدن دنب منزلنه كلدكدن صكره بوايتلري وحي ادب كوندردي كندو كلامندن قلدي تاكه
بوايتلري امتنه دخي تعليم ادة تاكه رسولك دعاسي بوله دخي دعا اوله اندن صكره تاقيامتنه دكن
بتوكله دعا قيله لر اجابتا ولازيم اجابت اولنمشدر دعا دركلدر هر مؤمنكم بولن حفظ ادوب
دايم بتوكله دعا قيله بتوك فضيلت چوقدركه رو قلدن دعا لرا وزرينه بوندن اترو كه رسول
عليه السلام بيوردي بن جميع خلق اوزرينه تفضيل اولندوم اوح حصلتله برا ولكم جميع بريوزي
بكا مسجد اولندي كه هر يه برده دلرسم نماز قلم وصو بولمسم اولك طيرقله تيمم اولوب نماز
قلم ودخي نمازده صفمز فرشتهلر صف قلندي واوجهي بكا سوره بقرنوك اخري ويرلدي
كه اول بركزده رعرش كنزلرندن بندن اوكدن اول هيچ بركمسيه ويرلدي بندن صكره دا اخي
ويرلسون دكل وابوامامه رضي الله عنه روايت قلور رسول دن عليه السلام كه اول بيوردي اخر لرنها
سوره ء بقره يله سوره ء ال عمران اوكرنوك كه اول اكسي قيامت كونندة بولنه كب اولنب كلسن
اول صاحبلري اوزره كولكه اولوب قيامت هولندن اني قورتر سرلر وبرلر ايدن بيوردي
اكسي اكي قشي كب اولنب كلسنلر اول صاحبلرندن اترو حجت لشوب اني قورتر سرلر اوكرنوك بقره
سوره سنكله اني حفظ ايدوب اتمق بركندن وترك اتمك اني قيامتده حسرتلرندن اني ترك ايتمش
الاشول كمسكه اهل باطلدن رساحرلركا هنكرب ودخي اول رسول تعلمين بوسوره حقنده
دمشدركه اكر بوسوره ء بقره اوح بوزايتنه ابرشيدي شول حالته ابريدكه كندو سويليديي
شوندن اترو كه هيچ برنسنه قلما مشدر الا بيوك اجلدن جمع اولمشدر سعادتلر اولان
بوندن اوكرنه حرمتي صفليوب عمله كتوره وبالله تعالى العون والتوفيق

سورة آل عمران وآياتها مائتان

بسم الله الرحمن الرحيم

الم الله لا اله الا هو الحي القيوم ابن عباس ايدرضي الله عنهما الف لام ميم وماك كما اشار تدركه حق تعالي بيودرن اول الهن كه جميع لسناي بلورن هيچ بر معلومات بوقدركه بيم علمدن طشن اولا تعدد دقيق دخي اولورسه بس اول الله در اولكم اندن غير معبود حق بوقدر ومقصود بوقدر الا اولدر دردركه ابدا اكا اولوم عارض اولمز وملك وسلطنتي زايل اولمز حي دركه حيا تبوك اولي بوق قيوم دركه قايم در نفسك اوزرنه امور لرن تدبير ايدوب بر قلرن وبر مكله واجل لرن احصي قلما غله دوكلي حي دن اول حي اولدرود كلي حي دن صكرن باقي قلن حي دخي اولدر دايم بي زوال در فعالدر كه عجايبلري دوكنور دكل ودخي درمشار در حي قيوم الله تعالي نوك اولوادلرن دندركه عيسي اولوي دري قلمق دلسه بوادلرله دردلردي واصف بن برخيا دخي بلقيسك عرشي سليمانه كوزاچوب بوميجه كنور دوكي بوادلري ليدي ودخي بني اسرائيل قوم موسا بيغامبره عليه السلام اسم اعظمدن سوال قلدقلرنده اول انلره بيوردكه ايدوك اهيا شراهيا يعني ياحي ياقيوم دركه اسم اعظم بودر ودخي بوكزاهللوك دعاسيدر فحص غرق اولمقدن قورقسانلر بودعايه قلسانلر قورقولر اندن خلاص اولالر ودخي حق تعالي بيوردكه نزل عليك الكتاب بالحق مصدقا لما بين يديه وانزل التورية والانجيل من قبل هدي للناس وانزل الفرقان ان الذين كفروا بايات الله لهم عذاب شديد والله عزيز ذو انتقام يعني اول الله در دركه يا محمد اندن سنوك اوزرنه جبرئيل قرائله دركه حق بيان ايدجك والروحين كتابلرده موافقدر الله لك برلكن بيان قلمقدن واحكام شرعيتوك بعضيسندن ودخي بوكتابدن الروتورية اندن صكرموسايه وانجيل اندن صكرعيسايه عليهما السلام اول بني اسرائيل طريق هدايته بيان اولوبن ضلالتدن صقلامقجون ودخي اولدر صكرن محمدك فرقان اندن صكرايدوك اول حلال حرام فرق ادوب بيان قلبيجك دوشبهالو نسنه لردن چقرجك سول كمسنلريله بوفراكه ومحكم واول كتنور دوكي رسالته انكار قلدقلرندن اخرتده عذاب شديد وار در دركه الله تعالي غالب در دوانتقام قلمقه غله عاجز در كل انتقام ادر اولردنكه اكا عاصي اولب شرك ايتدكلرودخي بيوردكه ان الله لا يخفي عليه شيء في الارض ولا في السماء هو الذي يصوركم في الارحام كيف يشاء لا اله الا هو العزيز الحكيم يعني تحقيق اول الله ايله عالم در دركه هيچ بر نسنه اكا خفي وغايب دكلدر بر ذره وكوكبده كافرلروك نه دكلرن ونه اشلدكلرن بلور قياميتده انلره مجازات مكافات قلورلرندن صكره كندوصنعتندن خبردار بوب بيوردي كه اول الله در اولكم سزي ير دوب مصور قلدوقرنلرنكه ورحمتنده نسنه دلرسه كي اوزون كي قصه كي كركلوكي بنيچ كي زكاك كي دشي كي سعيد كي شقي تكلم رسول بيوردي عليه السلام شقي اولدركه انسي قرنلرنده شقي اولدي سعيد اولدركه انسي قرنلرنده سعيد اولدي ودخي عبد الله بن مسعود رضي الله عنه دديكه اشبدم رسول الدنكه بيوردي يجاوغلن انسي قرنلرنده فرق كون نطفه اولب طورر اندن صكره فرق كون دخي

ابو شمس قانه دوكر وفرق كون دخي بر پاره اتنه دونر بوزكر مي كون تمام اولنجه اندن جان اولر اولوغلن حركتنه كلور اول وقتده اني يا سعيد يا زبرا يا شقي يا بدبخت دخي ذكر اولندي ابرهيم بن ادهمدن رحمه الله اهل علمدن بر جماعت انوك قتنه جمع اولدلركه اندن وعظ نصيحت الالر ابرهيم اولره عذر ادب ددكه بن شمدي درت نسنيه مشغول كرسزه روايت قلمغا فراغت حضور بلمز مز ددلركه اول نسنه شغللرركه سن انوكله مشغول اولوب حضور بولمزسن ابرهيم ددكه بري اولدركه بن اول ميثاق كونني فكرادر مزركه حق تعالي آدموك ذريتين اكي بلوك ايلدي بري اهل يمين قلوب ددكه بولر اهل جنتدر فيدر بوق بري اهل شمال قلوب ددلي بولر اهل نار در بلمز مزكه اول وقت قنقي بلوكدن اولدم اكبجي اول شغله مشغول كركه حق تعالي بني انان رحمنده چوت يا رد وب صورتنه كتور دجا اول فرشتكه رحم اوزره موكل در ددكه يا رب بوني سعيد مي يا زبن بخسه شقي مي يا زبن بلمزمزكه اول وقت بوفرجوابم بنه ويرلدي اوحنجي شغلم اولدركه چوت بيم عمرم اخرا ولا ملك الموت بني قبض اتمكا كلده يكه الهي بوك روحيني كفر اوزره يا خود ايمان اوزره بيشسه ايمان اوزره بلمزمزكه اول وقتده جوابم بنه كلا در دخي شغلم انلر در دركه چوت خلايق يارين محشر برينه جمع اولا سوال حسابا اولنه اندن صكره ندا اولنه كه مجرملر مطيع لردن ايرلسونلر عاصيلر نارده ومطيعلر جنتده وارسونلرن بلمزمزكه اول وقت قنقي بلوكدن اولسمزبو اشغال لكا وعظه محال قومشلركه تكلم قيلم واتحدث بوسوزلر خود تمام وعظ كامل در بو احوال اوتمايب بوكا كوره استعداد قلمق اثر سعادتدر وبوبو اوندبا حوال نفسه مشغول اولمق اثر شقاوتدر ودخي اولركه بوحديثلري نمسك ادنب دير لر شقي اولجق سعيد اولجق اولدي عملك نه فايده سي وار بوسوزدخي اولردن شقاوت اثر در دركه اهل سنت جماعت مذهبيدن حقوب جبرل طريقنه كوره لر بعوذ بالله ودخي حق تعالي بيوردكه مصور خالق بوقدر الا اول واحد اولدركه جميع اوقات قولري اوزره مطلقدر عالبدر انتقام قلمغله اهل انكار اولنه حكيم در حكم نجه دلرسه بوانسان قركور حم اچنده نصوير ادر ودخي بيوردكه هو الذي انزل عليك الكتاب منه آيات محكمات هن ام الكتاب واخر متشابهات فاما الذين في قلوبهم زيغ فيتبعون ما تشابه منه ابتغاء الفتنة وابتغاء تاويله وما يعلم تاويله الا الله والراسخون في العلم يقولون امنا به كل من عند ربنا وما يذكر الا اولوا الالباب يعني اول الله در دركه سكا جبرائيله كتاب اندر دي اول كتابك بعض آيالري محكم وواضح در دركه حلال حرام بيان قلبيجكدر وكندودن الروكي كتابلري نسخ ادجك ابدا كلمز كندو منسوخ اولسي دكل وبوآيتلركه محكما تدر كلي كتابلرك اصلدركي اول اوچ آيتدر سوره انعامدن كه بيوردي قل تعالوا اتل ما حرم ربكم عليكم الآيه ودخي رواية ابن عباس دن رضي الله عنه كه اول اشتدي بركشيدن كه ايدردي فاتحه ام القرآندن ابن عباس اكا دديكه بلكه ام الكتابدر اول انعام دكي آيتلردر ودخي بيوردكه اول آيتلروك بعضيسي متشابهاتدر يعني اول آيتلر در دركه يهود اوزره انلروك معنيسي مشتبه اولدي يلمدلر كعب ابن اشرف كبي

دخي انوك اصحاب كبا ول متشابه اولنلر سورلنا ولندن كلن حروف فلردن الم المر الر كبي بعضلر
ددلركه محكم اولدركه انوك معنيسي روشن اولا دخي بردرلوتا ويله احتمالا اولميا متشابه
اولدركه انوك لفظ دخي برنوك لغطنه مشابه اولا امتا معنيلري مختلف اولا ودخي دمشلركه
محكم اولدركه لغتنه معنيسنوك حقيقتي اولا متشابه اولدركه لغتنه معنيدن مراد
حقيقتي اولميه مجازا اولا اكر سؤال قلسلركه چون بوقرآن بيان ايچون نازل اولدي نيچون
كلسنوك معنيسي واضح اولدي بعضسي متشابه اولدي كا جواب دنلكه يكرمكن الله بلورز امتا
بوندن حكمت بويديكم علما نوك فضيلتين اظهار ايده زيرا اركر كلنوك معنيسي روشن اولسه
بعض عالملوك فضل بعضسنوك اوزرينه ظاهر اولميه دكوخ مسنكم بركسه بركتاب تصنيف
قلسه انوك بعض يرلري واضح روشن قلوز وبعض يرلرن مشكل قلوز اكي شويله قوز ناكه طالبلر
اني بلمكا حرص وجدي زياده اولا هر اول نسنه نلكه اله كرمكي اسان اولا كركسه الجاوله
انوك معداري سهل اولوز ودخي بيوردكه شول كمسلركه انلردوك كوكلنده حقدن باطله
ميل اولا بعضلر كبا انلردركه اول متشابه ايا انلره متابعتا دركه اكا معني ويرلر مقصود
اريجندن فتنه طلبا ايمك اولكه اول شر كلرا وزره قايم دايم اولمغدوزدخي
اكا تاويل طلبا درلر ناكه انوكله بوامتوك فناسين بلرو قيامت قيمغا لغنوك وقتين بلالر
حال بودركه بوقيامت قيمغنوك وقتين وبوامتوك فناسين هيچ كمسه بلمز الا الله بلوز
يعني قضيته بودركه يهود لردن برجماعت كلوب رسولنا فنهرنه كردلركه اولردن برسي
حيي بن اخطب ادي دخي انوك اصحاب ددلركه يا محمد سزه جبرائيله ايرشدكه الم
الله ديا كوبوسزوك كرچكسه سنوك امتوك بقا سي دنيده يتمش يل اولا زيرا
جمل حسابنده الف بردرلا اتوز درميم قرق درب وكلي يتمش برا ولوز چون بولر بويله تاويل
قلدلر حق تعالي بوايتي انلره كه وما يعلم تاويله الا الله يعني بوامتوك بقا سي نقدر اولور
يلمز الا الله بلوز دخي اولر بلوزكه علم اچنده راسخ اولردر هر منزل اولنن كنايك دقايقين
وحقايقين بلمكده مبالغه ايتمشلردر عبد الله بن سلام ركب وانوك اصحاب كبي
بعضلر دير لركه انوك تاويلين بلمز الا الله بلوز اما بجن اولكه علم اچنده راسخلردر هر نسنه نك
حقايقين بلمشلردر انلر دير لركه بزيكا ايمان كتوهر زكه بو متشابهلك حقيقتي معنيسي الله
قتنده در انلره مراد نده اولي بلوزيز اكا مراد بودر ديو قطع اغمز بس بو قرا تله اكتلمز
الا شول لركه عقل سليملردر اشبند كلرين ادراك ادرلر محكمله عمل ادب متشابهه ايمان
كتوب مراد الله تعويض ادرلر چون عبد الله بن سلام اصحابيله اول يهود لروك كلامين اشيدنا
وانلروك بوكلام الله تكذيب قلدقلرين اشيدنا ديلردركه ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هديتنا
وهب لنا من لدنك رحمة انك انت الوهاب ربنا انك جامع الناس ليوم لا ريب
فيه ان الله لا يخلف الميعاد يعني اي برزمرة كوكلمزي بوهدايتدن كروبا طله دنلكه
كل يزه هدايت ويروب رسلامله مكرم قلدقد نصكدن يزه سن هدايت عطا قلوب انوك

اوزرينه

اوزرينه كوكلوزي تاريت قلي ويركه عطا وهدايت قلجي سنسين جميع مؤمن قوللروكا واي برزمرة
الوندن صكره بوجميع خلا بقيدر كروب جمع ايلبجي سنسين شول كوندركه انوك قيمتلغنه مؤمنلر
قتنده هيچ شك كمان بوقدرالبته اولا سدر الله تعالي قلدغي وعدلره خلاف اولا سي دكل دعا
قيلنلروك دعاسين دخي قبول ادرز فضليله بوندن صكره كروبيوردكه ان الذين كفروا لن تغني
عنهم اموالهم ولا اولادهم من الله شيئا واولئك هم وقود النار كدأب آل فرعون والذين
من قبلهم كذبوا بآياتنا فأخذهم الله بذنوبهم والله شديد العقاب يعني اولركه كافر اولوب
حقنده انكار قلدلر انلروك اول مالدري واولادلري حق قلقلق انلري دنيا بلا لرندن وفتنه
لرندن دنيده قوتر مغا فايده قيلسون دكل لروا خرتده اندن عذاب منع ايدسون دكل چون اولك
مال الله يولنه وانوك رضا سي اولدوغي يرلره خرج اولنميه اول اكا قيامت كونده حسرت
اولمقدن ازتوق منفعت قيلسون دكل بوايتده حق تعالي اول قرله مال ذكر ايلدوكي افتدن
اتروذركه خلقك چوغي طاموبه كروب عذابه مبتلا اولدقلري اولد لركتوك اچندن
اولركه انلروك فتنه سنه دوشوب غافل مغرور اولوز بس حق تعالي اول اكسيندن خبر ويروب
بلدركه اول مال اولاد اخرتده انلره منفعت قيلسون دكل تاكه اولزا ني يلسون عمر لرني اول مال
اولاد محبتنده صرف ادب فنا يه ويرميلروذخي بوندن كافرلري ذكر اتدوكي افتدن اتروذ
دركه مؤمنلرا ني ايشدوب عبرت الا لرا نوكله اكتلنلر بس اول كافرلر اولردركه طاموا ودنه
تشرق اولسون لروبومكه كافرلروك فعلي سنوكله وسني تكذيب لدكلري اول فرعون قومركبيدر
كه موسا يله قيلدقلري واني يلا تلدلروبولر سني اخنمكا بن برنه يا ردم ونصرت قلد قلري اولك
قوم فرعون برير نه موسي اومزنه يا ردم قلد قلري كبيدر والله تعالي دخي بولري دنيده قتل
ادب هلاك اتمكا بيوردوغي اول فرعون قومي له غرق اتدوكي كبيدر دخي شول كبيدركه اولردن
اولكدن كلدلر نوح قومركبي دخي عاد وثمود وقوم لوط كبه يوم انذر دكمن ايا نلري وكوسترد كمن
عجا يبلري ورسولمز مزي يلا تلدلر سنكم رسول عليه السلام بوقومك سني وكنا عمزي يلا تلدلر
بس الله تعالي اولريا اول شر كلري سببيله دنياده عقوبتله طوتوب هلاك ايلدي كه حق تعالي انك
عقوبتي كافرلره كي قيندرنجم بوقدر دخي بيوردكه قل للذين كفروا ستغلبون وتحشرون
الى جهنم وبئس المهاد بوايتوك سبب نزولي بويديكم مكه كافرلري چون احد غزاسندن مؤمنلر
اوزره ظفر بولدلر اكا سوينب فرح قلدلر حق تعالي بوايتي انلره بيوردكه ايت يا محمد اول
مكه كافرلرنه كه فرح قلوز لر نزاولكه بوندن صكره سزوك اوزركوزه غالب اولنه هلاك اولب
جهنم ده جمع اولاسزكه قرار طوتجق برلروك كي يوزي اول جهنم در اما كلبي ايدر بوايت بني قريظه
حقنده انلر لدي سبب بويديكم رسول عليه السلام چون بدر غزاسندن مشركلري صدي
يهود لر ددركه بو محمد امتي بيقامزه دركه موسيا ني يزه بشارت قلوب خيبر ويردي وهم صفتيا وزيله
بولدق ولدركم رسولكه رجا ليوب اكا متابعت قلالر دوشب كروبعضسي بعضسنه ددكه اوملك
صبر ايلك واروب في الحال اول محمدك اوتيك برنظر اولوم كوره لوم دخي برمحاربه متاله واقع

اولحق بنه اولور بس منتظر اولدلر تا اگا دگنکه احد عنا سبی اولدی اصحاب محمد اندن نکبت
ایرشوب منهزم اولدلر اگا اولوا فی کوروب دیدلر که واللہ بو حال اولدی اول محمد الا اندن
اترو که آنلرك حال صفة تغییر اولب حال منقلب اولدی بو حالدن شکه دوشوب ارسلامه کلدلر
رسول لله آنلرك ارا سندن معاهدن واردی بر وقت معلومه دگین اول عهدی صدر اگاوفا
قلمدلر حق تعالی بو آیتی اندن دیی اما عکرمه ایلدن رضی الله عنه چون رسول علیه السلام
بدر کوندن نصرت اولب قریش اوندن غالب اولدی دوشب کروه مکیه کلدی بنی قینقاع سوقندن
یهود لری جمع ایلدی دیدکه یا یهود لر جماعتی اسلامه کلك شوندن اولکدنکه قریشه ایرشن
سزه دخی ایرشه اولر دیدلر که یا محمد تعسنوك سنی الدیب مغرور قلمسونکه سن واردوب ولیکن
بر قومله مقاتله قلدقکه اولر محاربه بلدن اولکرسن بزومله مقاتله قلیدك بلیدك اگلوا هل
حرب کیمدر هیچ بزجلین کمسیه صتشمامش اولاسن حق تعالی بو آیتی انزل دیدکه یا محمد
آیتی اول کافرلره که سزه تزه زمان دن غالبا اولنوب منهزم اولاسز مؤمنلرك قلبلجی اندن قهر
اولوب هلاك اولاسز اولاسزدن صکن جهنم جمع اولله سزه برلرك کی بویله عذاب یوندن اولدر
وبوندن صکن دخی بیورمدکه قد کان لکم آیة فی فئتین التقتا فئة تقاتل فی سبیل الله
واخری کافرة یرونهم مثلیهم رای العین والله یؤید بنصره من یشاء ان فی ذلك
لعبرة لاولی الابصار یعنی تحقیق سزه عبرت واردر اول اکی لشکر بر برینه قرشوا اولدقده یعنی
رسول الله جماعتیله کافرلر جماعتی که بدری الله تعالی یولنده قتالا ادرانوك رضاسنه سیچیوب وبر بلوکی
کیم کافرلر دیو تحون محاربه ایدرلر اما مسلمانلر اول کافرلری کندولرجه کورمدیلر صاغشدقده
کوندیلر تاکه اولرك کوکلنه قورقو وارنجه اولمیه زیرا الله تعالی اولره یلدرمشدکیه یوزمومن
اکی یوزکافره غالبا اولور مشرکلر اول وقت طقوز یوزدی اما مؤمنلر کوزنه التی یوز کورزدی
تاکه اولره قورقو اولمیه لیکن کافرلر کوزلرینه مسلمانلر اوچ یوزدن آز غرقلدی صکن بو
کلیسیله اول کافرلرك کوکلنه قورقو برغلدی صنوب قچدیلر بو دخی حق تعالیدن علامتلردندر
برعلامت مندیجه الله تعالی قوتله وبر نصرت وبرمکله کیمه دیلرسکه اهل بدره فرشتهلر وبرمیب
یاردم قلدی مشرکلری یانرکله منهزم قلدی تحقیق بو نسنه ده عبرتلر وارکه اهلی بصیرت
حق کوزیله کورمکدن عبرت آلوندوقدن صکن دخی بیورمدکه زین للناس حب الشهوات
من النساء والبنین والقناطیر المقنطرة من الذهب والفضة والخیل المسومة والانعام والحرث ذلك متاع الحیوة الدنیا والله عنده حسن المآب یعنی حق تعالی
بو آیتده مصایب دنیا قچلرنه که بو خلق آنرکله طوزغا طوتلوب آخرتی اونتمشدرلر بیان
ایدوب بیوردقده کوکلجك کوسترلدی بو آدملر اوغلنلرینه بو شهوات آرزولری مدیی بوکوکلجك
کوسترن یا حق تعالی دیو یا شیطاندن اکرمیدر حق تعالی دنیسه اکی وجه اوزره در مومن
اولانه امتحان چوندن عصمتیلکه صقلر وکافرلره عقوبتیلکه خذلانیلکه قهر یلیه اما اکر
شیطاندن ایسه اول وسوسه جهتندن دیو عرضه وسوسه دیو اکا متابعت ایدرهلاك اولور

انا یوخلقه حب شهوات الدن تزیین اولندقدن اولاعورتلری ذکر ایلدی یا عنی اولدن قزدن اولدن زیبا یوز
عورتلرك فتنه سنی دکل بشندلرك فتنه لرندن قتله وارتوقدرستکم روایتیله رسول الله علیه
السلام که بیوردی ما ترکت لامتی فتنة اشد من فتنة النساء یعنی بن قومدم امتمه اچیندن
بر فتنه اول عورتلر فتنه سندن قیرق اولاز یا بو لرك فتنلری عادمر یا ردللدن بر وظاهر دیدکا بو
کوندکن ودخی دمشلرکه عورتلرك کی وجهله فتنسی وارا وغلك قرك بر وجهله فتنسی وار عورتلرك
بر فتنسی اولله کم سبابا ولور قطع رحم اولمغا قومدن قبیله دن وادی کسمکه اندن اندن ایرمغا
اکیچی فتنه اولدکه ای دنیا جمع ایمکا میتلا قلور حلال حرام دیمز جمع ادرطاعتدن عبادتدن قلب
آخرتدن عنا یتله مشتغل اولور دیدیکا اغول قرفتنسی همان بر وجهله درکه انلر وکچون دنیا یه ریمکا
مشغول اولرکه قزه چهازادوب اوکله برکولون عمارتایلیه کندولرون دیبله یعقوب حرکب
ایلیه اغولیسه قالاك ویروب اوره انوکچون دخی برمقام دوزویره بوبجه غازلر فوت ایدوب
وفتلر ضایع ادوب عمرن اوکله فنایه ویره آخرتدن اوکله معاف اولاد خی اولدنیا طرفلرندن
برسی قنطر لرله النون کومشدر فنطار دیدکی یتمش بیك لتوندر مجاهد فتنه اون اکی بیك
وقیه دیر ابوهریره فتنه بیك اکی یوز وقیه دیر معاذ فتنه وبعض لر دیدلر که اون بر اوکسن
کون طاوس النوندر مقنطره دیدکی طقوز اول قدر دیر طوزق دخی سلمه یوز راتلر ویوندلر
دیدکه بر بچلرولك محبتلری اکا بغلنمشدر دیر دخی دوه صغیر وفیونلرکه اکثر خلق بولرولك محبتی
طوزغنه کرفنا راولب آخرت اونتمشدر دیر دخی اکین وباغ بستان محبتی طوزق اولوب بچه لرولك
کوکلی بغلنب طاعتدن وعبادتدن فارغ اولوب اولومن اونتمشدرکه اصلا برا ولومرا عندن
دکل لیس حق تعالی بو آیتنده مالدن درت در لو مال ذکر ایلدی که مصایدی دنیا دیکا اشارت
قلدیکه بوخلق دخی درت جنس دزهر جنسی اول مالدن بر نوعله فتنه لنمشدر اما لاما لدن النون
کومش ذکر ایلدی که بنوکله بازرکا نلر وخوجه لر فتنیه دشمشدر اکیچی صالما انلر ویوندلر
بنوکله بکلر وسپاهلر فتنیه دشمشدر اوچنجی دوه فیون وصغیر ذکر ایلدی یا نوکله بواهل صحرا
وطاغلر قومی فتنیه دشمشدر دوردنجی اکین وباغ بستان ذکر ایلدی شهر یلاد قومی دیدکه بنوکله
فتنیه دشمشدر درهر بری اول محبوبنی یکا تهکندیه معبودطوتیب الله اونتمشدر درس حق تعالی
بو لره بو آیتی اخرتدن اول محبوبلری فایندوغنه تنبیه ایدوب بیوردکه اول کل محبوبلرادنوب
کوکل بغلدغلری حیات دنیا منفعتی دونیکم دنیا باقی اولسون کل اول حیات دخی باقی دکل اولا
حیاة منفعت قلنلرکم اموالمنا صیدرا اولاد دخی فانیدرکه بقاسی یوقدر لیس نته کوکل بغلار
اکاکه یارن سندخی کدسرسن اول دخی الدن فوت اولسر اشك همان حسرتی ندامت
اولسرا کاکه یارن سن دخی کدسن اول دخی قلوزامدی یا آخرته توجه ایلکل الك دکیله
اندخی ورجق مقامك عمارت قلغل که کرکلو وارجق برالله تعالی قتلنك درکه باقی اولدر یوندن
صکن اول آخرتدن مؤمنلره وعد قلد قلرن ذکر ایدوب بیوردکه قل اؤنبئکم بخیر من ذلکم
للذین اتقوا عند ربهم جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها وازواج مطهرة ورضوان

مِنَ اللهِ وَاللهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ يعني اى محمد سر خبر ويرمي شول بندكه سزه اول خبر لو
اول كافرلره ودنيايه معروف اولنلره كوجك كوسترلن مال لونكله اولما الله قتندن شركدن ونفاقدن
وفواحشدن وكبائرلرندن صاقنمق قولارجون برقلمشدر ودنيا زينتنه الدنيا الله
عبادتندن غافل اولميا نلرنجون كه اول فلر بسنا نلرا عجلرلوك وكوشكلرلوك الينمدن ايرمكلر
اقرلكي سودكن كمي بالدن بوحالدكم اكاكرنلرا اندن محللا ولسرلركه هركزفنا وزوال عارض
اولمق دكل بنكم ابو سعيد روايت قلدي رسولدن عليه السلام كه اول بيوردي لقبر
من الجنة خير من الدنيا وما فيها وفي رواية اخرى قال الموضع سوط يعني اوچماقدن بر
قوش بردنيادن دخي كل دنيا اچندكدن يكرمكدن بر روايتده بر يحيى مقدار بردي زيرا اول
بقادر دنيا هيچ اچندن كيمله فنادن يكرمكدن بقا فنادن يكرمكدن نعمت راحت دخي اولمسه بلكه
بولرده كل بلكه حورلر چفتلنه مكجون بردب حاضر قلمشدر ياكلرا رلرده ريارده لمق يولندن دخي
خلق يولندن يا رده لمق يولندن ارلقلري بولدركه حيض ونفاس كورمزلر قضاي حاجت قلمقا
خلايه وارمزلر وتوكرمك سمكرمك اولرده يوقدر وخلق يولندن ارلقلري بولدركه حسد
وكوره وغيرت يوقدر ودخي ارنلرندن غير كمسيه نظرلري يوقدر بوكل نعمتلرله بولرده الله تعالى
رضاسي دخي وارد ركه اول رضادكل نعمتلرك اولوسيدر زيرا رضاكل نعمتلرندن رجحنت دخي اولمزسه
چون الله تعالى نوك رضاسي اولاهمان نعمه كامله حاصلدر ليس الله تعالى قولارك اعماللري اونه
بصيردرنه قلدقلرين بولرا كاكوره ثواب عقاب قلوب بولندن صكره اول متقي قولري كمدكين وصف اولنوب
بيوردكه الذين يقولون ربنا انا امنا فاغفر لنا ذنوبنا وقنا عذاب النار الصابرين والصادقين
والقانتين والمنفقين بالاسحار يعني بر قوم قوجي قوللر وهو اولردكه دنله لرده خلوت اولب
بزه نصرت عليه نيازقلوب درلركه اي بر قوم زعموز تحقيق بر سني كرجك لدكه بر سن وحق معبود
سكسن يا دلغا غل بر قوم اول خطالرومزي كه جاهليت حالنده واسلام اچنده بزدن صادر اولمشدر
وعذاب نار دخي بزدن سن دفع ايدي ويرا نوك اسبابلرندن بزي صقلايوب ويرودخي بزاولوك
جنت وعده قلدغمز قوللرا ولردركم طاعت عبادت زحمت اوزره صبر ايدرلر ومعصيت لردن
ونفس هوالرون دفع ايدوب مخالفت قلمقدن صبر ايدرلر دخي دنيا بلالرلرندن وقتللرلرندن ومصيبت
لرندن نه ايرشورسه صبر ايدب راضي اولرلر بزدن كمسيه شكايت دللرن اوزمزلر بوكا سبيله ايمان
لرنلر صادق قلدغمز كوكل لرندن كرجك لردردخي كندولرله الله تعالى اراسيندن وخلقلة كندولر
اراسيندن قلدقلري وعده يه وفا قلمقدن صادق قلدغمز دخي حق تعالى دن نه حكم اولرسه مطيع اولرده
دخي الله تعالى ويرد وكي مال دن الله يولنده انفاق ايدرلر ذرا نوك رضاسي ايچون ودخي دنله لرده
طهارت نماز قلب سحر وقتنده استغفار ايدرلر بس هركم بو صفتلرله متصف اولا الله تعالى كيم
اول قوللردن اولركه جنتله حورقصورباقي نعمتلرايله انعام قيلنمشدر وبو بندن صكره
كندوك وحدانيتن اثبات ايدوب بيوردي بكه شهد الله انه لا اله الا هو والملائكة واولوا العلم
قائما بالقسط لا اله الا هو العزيز الحكيم ان الدين عند الله الاسلام يعني بلدرستي حق تعالى

والمستغفرين ص

بوخلق برتمزدن اولكندوذاتنه طانتلق ويردكي تحقيق معبود حق اولدركه اندن غير اله يوقدر
اندن چونكه فرشتهلري يرندن يا نلردخي ايله طانتلق ويردلركه بولرا اولوا العلم دريعني مومنلرن
طانتلق ويردلركه الله تعالى قايم دركدر عدله هركس نفس اوزره كمسيه حيف ظلم ايتمز بوايتوك سبب
نزولي معاتل قتندن بودركه عبد الله بن سلام اصحابيله يهودك ريئيسلرندن دللركم كلوك محمد
دينينه متابعت قلوك كم دين حق بودرا ول يهود لردللركم بزم دينمز سزوك دينكوزدن افضلدر
بزاكا نته متابعت قلاكم ابو سعيد روايت قلدي رسولدن عليه السلام كه اول بيوردي لقبر
من الجنة خير من الدنيا وما فيها وفي رواية اخرى قال الموضع سوط يعني اوچماقدن بر
قوش بردنيادن دخي كل دنيا اچندكدن يكرمكدن بر روايتده بر يحيى مقدار بردي زيرا اول
بقادر دنيا هيچ اچندن كيمله فنادن يكرمكدن بقا فنادن يكرمكدن نعمت راحت دخي اولمسه بلكه
بولرده كل بلكه حورلر چفتلنه مكجون بردب حاضر قلمشدر ياكلرا رلرده ريارده لمق يولندن دخي
خلق يولندن يا رده لمق يولندن ارلقلري بودركه حيض ونفاس كورمزلر قضاي حاجت قلمقا
خلايه وارمزلر وتوكرمك سمكرمك اولرده يوقدر وخلق يولندن ارلقلري بودركه حسد
وكوره وغيرت يوقدر ودخي ارنلرندن غير كمسيه نظرلري يوقدر بوكل نعمتلرله بولرده الله تعالى
رضاسي دخي وارد ركه اول رضادكل نعمتلرك اولوسيدر زيرا رضاكل نعمتلرندن رجحنت دخي اولمزسه
چون الله تعالى نوك رضاسي اولاهمان نعمه كامله حاصلدر ليس الله تعالى قولارك اعماللري اونه
بصيردرنه قلدقلرين بولرا كاكوره ثواب عقاب قلوب بولندن صكره اول متقي قولري كمدكين وصف اولنوب
بيوردكه الذين يقولون ربنا انا امنا فاغفر لنا ذنوبنا وقنا عذاب النار الصابرين والصادقين
والقانتين والمنفقين بالاسحار يعني بر قوم قوجي قوللر وهو اولردكه دنله لرده خلوت اولب
بزه نصرت عليه نيازقلوب درلركه اي بر قوم زعموز تحقيق بر سني كرجك لدكه بر سن وحق معبود
سكسن يا دلغا غل بر قوم اول خطالرومزي كه جاهليت حالنده واسلام اچنده بزدن صادر اولمشدر
وعذاب نار دخي بزدن سن دفع ايدي ويرا نوك اسبابلرندن بزي صقلايوب ويرودخي بزاولوك
جنت وعده قلدغمز قوللرا ولردركم طاعت عبادت زحمت اوزره صبر ايدرلر ومعصيت لردن
ونفس هوالرون دفع ايدوب مخالفت قلمقدن صبر ايدرلر دخي دنيا بلالرلرندن وقتللرلرندن ومصيبت
لرندن نه ايرشورسه صبر ايدب راضي اولرلر بزدن كمسيه شكايت دللرن اوزمزلر بوكا سبيله ايمان
لرنلر صادق قلدغمز كوكل لرندن كرجك لردردخي كندولرله الله تعالى اراسيندن وخلقلة كندولر
اراسيندن قلدقلري وعده يه وفا قلمقدن صادق قلدغمز دخي حق تعالى دن نه حكم اولرسه مطيع اولرده
دخي الله تعالى ويرد وكي مال دن الله يولنده انفاق ايدرلر ذرا نوك رضاسي ايچون ودخي دنله لرده
طهارت نماز قلب سحر وقتنده استغفار ايدرلر بس هركم بو صفتلرله متصف اولا الله تعالى كيم
اول قوللردن اولركه جنتله حورقصورباقي نعمتلرايله انعام قيلنمشدر وبو بندن صكره
كندوك وحدانيتن اثبات ايدوب بيوردي بكه شهد الله انه لا اله الا هو والملائكة واولوا العلم
قائما بالقسط لا اله الا هو العزيز الحكيم ان الدين عند الله الاسلام يعني بلدرستي حق تعالى
اوزره كندوذاتنه طانتلق ويردكي تحقيق معبود حق اولدركه اندن غير اله يوقدر
اندن چونكه فرشتهلري يرندن يا نلردخي ايله طانتلق ويردلركه بولرا اولوا العلم دريعني مومنلرن
طانتلق ويردلركه الله تعالى قايم دركدر عدله هركس نفس اوزره كمسيه حيف ظلم ايتمز بوايتوك سبب
نزولي معاتل قتندن بودركه عبد الله بن سلام اصحابيله يهودك ريئيسلرندن دللركم كلوك محمد
دينينه متابعت قلوك كم دين حق بودرا ول يهود لردللركم بزم دينمز سزوك دينكوزدن افضلدر
بزاكا نته متابعت قلاكم ابو سعيد روايت قلدي رسولدن عليه السلام كه اول بيوردي لقبر
من الجنة خير من الدنيا وما فيها وفي رواية اخرى قال الموضع سوط يعني اوچماقدن بر
قوش بردنيادن دخي كل دنيا اچندكدن يكرمكدن بر روايتده بر يحيى مقدار بردي زيرا اول
بقادر دنيا هيچ اچندن كيمله فنادن يكرمكدن بقا فنادن يكرمكدن نعمت راحت دخي اولمسه بلكه
بولرده كل بلكه حورلر چفتلنه مكجون بردب حاضر قلمشدر ياكلرا رلرده ريارده لمق يولندن دخي
خلق يولندن يا رده لمق يولندن ارلقلري بودركه حيض ونفاس كورمزلر قضاي حاجت قلمقا
خلايه وارمزلر وتوكرمك سمكرمك اولرده يوقدر وخلق يولندن ارلقلري بودركه حسد
وكوره وغيرت يوقدر ودخي ارنلرندن غير كمسيه نظرلري يوقدر بوكل نعمتلرله بولرده الله تعالى
رضاسي دخي وارد ركه اول رضادكل نعمتلرك اولوسيدر زيرا رضاكل نعمتلرندن رجحنت دخي اولمزسه
چون الله تعالى نوك رضاسي اولاهمان نعمه كامله حاصلدر ليس الله تعالى قولارك اعماللري اونه
بصيردرنه قلدقلرين بولرا كاكوره ثواب عقاب قلوب بولندن صكره اول متقي قولري كمدكين وصف اولنوب
بيوردكه الذين يقولون ربنا انا امنا فاغفر لنا ذنوبنا وقنا عذاب النار الصابرين والصادقين
والقانتين والمنفقين بالاسحار يعني بر قوم قوجي قوللر وهو اولردكه دنله لرده خلوت اولب
بزه نصرت عليه نيازقلوب درلركه اي بر قوم زعموز تحقيق بر سني كرجك لدكه بر سن وحق معبود
سكسن يا دلغا غل بر قوم اول خطالرومزي كه جاهليت حالنده واسلام اچنده بزدن صادر اولمشدر
وعذاب نار دخي بزدن سن دفع ايدي ويرا نوك اسبابلرندن بزي صقلايوب ويرودخي بزاولوك
جنت وعده قلدغمز قوللرا ولردركم طاعت عبادت زحمت اوزره صبر ايدرلر ومعصيت لردن
ونفس هوالرون دفع ايدوب مخالفت قلمقدن صبر ايدرلر دخي دنيا بلالرلرندن وقتللرلرندن ومصيبت
لرندن نه ايرشورسه صبر ايدب راضي اولرلر بزدن كمسيه شكايت دللرن اوزمزلر بوكا سبيله ايمان
لرنلر صادق قلدغمز كوكل لرندن كرجك لردردخي كندولرله الله تعالى اراسيندن وخلقلة كندولر
اراسيندن قلدقلري وعده يه وفا قلمقدن صادق قلدغمز دخي حق تعالى دن نه حكم اولرسه مطيع اولرده
دخي الله تعالى ويرد وكي مال دن الله يولنده انفاق ايدرلر ذرا نوك رضاسي ايچون ودخي دنله لرده
طهارت نماز قلب سحر وقتنده استغفار ايدرلر بس هركم بو صفتلرله متصف اولا الله تعالى كيم
اول قوللردن اولركه جنتله حورقصورباقي نعمتلرايله انعام قيلنمشدر وبو بندن صكره
كندوك وحدانيتن اثبات ايدوب بيوردي بكه شهد الله انه لا اله الا هو والملائكة واولوا العلم
قائما بالقسط لا اله الا هو العزيز الحكيم ان الدين عند الله الاسلام يعني بلدرستي حق تعالى
وفرشتهلرد دخي طانتلق ويردلرا نوك قدرينمدن وعظمتندن شول نسنه كه انلره معاينة
اولندي واهل علم دخي طانتلق ويردلر شول نسنه بلكه بولرا وك قتندن ثابت اولدي بلدلركه
بو مصنوعات مخلوقات انوك فعلدر اندن غيري هيچ بر خالق دخي بوقدركه انوك مثلي ولا
بوايت اهل علوك فضيلتنه دلالت قلور زيرا اول كندو شهادتي ذكر ايلديجي اندن فرشتهلر
شهادتين بيان قلدي اندن اهل علمي ذكر ايلدي بوندن صكره شهادتي تاكيد قلمق اچون برد دخي
تكرار طانتلق ويروب بيوردي كه معبود حق اولدر اندن غيري الله بوقدر حكم جميع مخلوق اوزره
غالبدر وحكيم در حكم اده رنه اشلرسه حكمتله اشلركه هيچ بر فعلنده عبث ونقص يوق
شويله كه كركدر ايله بر نسنه رد دخي دين مرضي الله تعالى قتندن دين اسلام در اندن
غير مقبول دكلدر سعيد بر جبير ايدر الله تعالى كعبه نك چوره حرمز اچندن اوچ يوز التمش
يوت واردي هر قبيلنوك عريدن بر يوت ياخود اكي يوزلي واردي قحتكله بوايت اندي جميع
اول يوتلر يوزلرجا وزره دشدي بوايتوك كرا متندن ودخي بيوردكه وما اختلف الذين اوتوا
الكتاب الا من بعد ما جاءهم العلم بغيا بينهم ومن يكفر بايات الله فان الله سريع الحساب
يعني اختلاف قلمدجا رشيوده نيك يهود نصاري كه بولرده كتاب ويرلدجا لا بولرك محمدك امرندن
بيان ويرلي صدق معلوم اولدقد نصكره حسد بوندن كه اكرلرنده قويدي بولهل كتابدن دخي
مسلمانلر دي اولره دخي اهل اسلام دبو تسميه ادرلردي چون عيسى عليه السلام اصحابنه مسلمان

دیو تسمیه قلدی یهود لرا ولره حسد قلدلر اسلام ادنده یله شریاك اولدقلرنجون اول ادی
کندولرندن تغییر ادوب یهود آدی ویردیلر امانصاری دخی که وارانلرك ادینی بوتون تغییر
ایلدی نصاری دیو تسمیه قلدیلر ویرنلرنده حسدا وجندن هرکم مسلم قرانه ومحمد کافر
اولب انکار قیلسه الله تعالی سریع الحساب قلمغی دخی بزجکدر جمیع خلق دفعة
واحده حساب قیلور برزمان امام هریره بولرندن شویله صنور لرکم حساب اولسون
مخصوص کندوده ودخی بیورمشدرکه قال ءاسلمت وجهی لله ومن اتبعن وقل
للذین اوتوا الکتاب والامیین ءاسلمتم فان اسلموا فقد اهتدوا وان تولوا فانما علیك
البلاغ والله بصیر بالعباد یعنی یا محمد اگر یولرندن نبیك سنوکله خصم اولب مجادله قیلورلرسه
سن ایتکه دین دینمی الله ایچون اخلاص ایلدم قصد قلدم رکه عبادتمی الله چون ادعوا قیلدم
قلدم که بنم الهوم اولدر وبکا متابعت قیلنلرك دخی الهی اولدر انلردن غیر الله یوقدر
ودخی ایت شولکمسلره که انجیل توریة ویرلدی دخی اول عرب مشرکلرینه اسلامه کلوب
دینکزی خالص قلدکزمی وحق تعالی نك وحدانیتین تحقیق بلدکزمی یعنی اسلامه کلدك الله
یرلیك دمالك اولدرکه لفظ اسلم متضمنها مدلولی اولدیغندن امره اگر اسلامه کلب حقك برکینه
ومحمدك گرچك کینه وقرانکه تصدیق ادرلرسه تحقیق اولرهدایت بلوب ضلالتدن قورتلدیلر
وگر امتناع ادوب مطیع اولمزلرسه سن مبلوسن والمطلوب علیکه سکا واجب اولن بزوم خبر موزانلره
یرشدلرمکدر زمانمان سن امر اولنمیش کتورمدك باقی انلرولرك نه قلدیغن حق تعالی بلور
هرنه یارین مکافاتن قولوزه بوتون صلکن دخی بیورمشدرکه ان الذین یکفرون بایات الله ویقتلون
النبیین بغیر حق ویقتلون الذین یامرون بالقسط من الناس فبشرهم بعذاب
الیم اولئك الذین حبطت اعمالهم فی الدنیا والاخرة وما لهم من ناصرین یعنی تحقیق شولکمسلرکه
قرانه وبحمدانکار طوتدیلر وحشو زیره بیغامبرلری اولدرلرلری که انلری ددهلری دوست طوتدیلر
اول یولدن اول اجلرندن امر معروف ونهی منکر اشلردن یغنلری اولدرلر
مؤمنلردن بشارت قلوب مشتمله انلره برعذاب الیم که اول عذاب قتی مولمدر انجق اولبسن اولر
انلردن گرکه دنیده آخرتده حسنالری باطل اولوب محو اولدی یارین اولری حق تعالی عذابندن برخور
ترجمه دمایغ بولمیه ودخی بیورمشدرکه الم تر الی الذین اوتوا نصیبا من الکتاب یدعون الی کتاب الله
لیحکم بینهم ثم یتولی فریق منهم وهم معرضون ذلك بانهم قالوا لن تمسنا النار الا ایاما
معدودات وغرهم فی دینهم ما کانوا یفترون مقاتل ایدرسه بوایت انلره یعنی کعب بن الاشرف ودخی انلرك
اصحابی حصنده نازل اولدیکه اولرده دلرینه دن طغرو بول طغمشلر یوقدر وبزه موسی دن صکره
حق تعالی الهمینی رسول کوندرمدی رسول علیه السلام اولره ردیکه سز یالوزسز تحقیق که بن بزه
نه درسم حقده کتورمشکزدر توریت قتومه کوره لم کمل بین حقمده یعنسه یوق بولرامتناع
ادب توریت کتورمدلر حق تعالی بوایت اندردی امام کلبی ایندردی ایما کلبی یهود حقنده الله الدی
خیبر دن که اولرده نا قلدیلر حکم انلرك کتابنده دخی برنا قلنانره محصن اولسه رجمدی بولسه

خصومتلره رسولله کلدلر علیه السلام رسول انلره رجملة حکم ایلدی انلردی الله حکم بوبله
دکل کم سن بیغمبرك رسول علیه السلام توریتده کتوردیکدی ودخی ابن صوریای کتوردیکه انلرك
عالملرندی فدك قلعه سندن اولوردی گا رسول الله اندویردی که توریتده بوحکم یندر دکر لیکن
طغرو خبر ویرمه اولدی دخی اقرار اده وب ذکر ایلدی که حکم بوندن رجم دن بسن حق تعالی بوایتی اندیرب بیغمبر
دکه نظر قلغز حسن تا محمد شولکمسلره کم علم توریتده اولره نصیب ویرلدی انلردعوت اولنلر
الله کتابندن یکا تاکه بولرك اراسنده اوکله حکم اولنه اندن برطایفه اولرکه یوزدنوب معرض
اولمزلرو حالدن که الله حکمندن اولرا عراض ادجلردن بولرك اجزای قیامتده اندن ایروا ولسزلکه
سنوك حکمکدن اعراض ایدلرکه کندوقیاس لرینه مغرور اولوبکله دللرینه طغمش الهدن برخ کون
مرادلری بوبرخ کون دمکدن اول بزاعویه طبلدقلری کونلرصاغ عیدلری که فرق کوندر یعنی
بزی طاموعذاب شولك قدر طوتر که بزموزاعویه طبلدق بعضلر دللرکه اول برخ کوندر مراد دنیاکونلری صاغ عیدلرکه
اول قدر عذاب چکملر دخی اندن خلاص بولالر بعضلر دخی دللرکه
اولرولك مذهبی اهل جهنم مذهبیدی که دللرطاموده هیچ برملتله خلود یوقدر انلر دخی انولك
ایچون ددللرکه بزی اود طغمش الابرخ کون بولرالله تعالی حقنده افترا قلوب بولاردن دنیده عذاب
ناخیر اولندیغی بولری دینلری ایچندن مغرور قلدیکه سولك کب کلام اردی لیس بولری قورقدوب بوسوزدکه
فکیف اذا جمعناهم لیوم لاریب فیه ووفیت کل نفس ما کسبت وهم لا یظلمون یعنی بولر لیس لر
ونه چاره قلسونلر قیمتکه بزبولری جمع ادوزاول قیامت کونندکه انولك فیصله غلغنه موسی نلر
قتنده شك کمان یوقدر البته اولاسدر هر نفس جزدن شوزدن نه کسب ایتدیسه کامل
جزاسن بولاسلرکه ذره قدر ثواب اردن نقص اولمیه وکناهلرندن زیاده عقوبتا اولمیه
زیرا حق تعالی قتنده کمسیه حیف ظلم اولمز بوندن صکن بیورمشدرکه قل اللهم مالك الملك تؤتی
الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل من تشاء بیدك الخیر
انك علی کل شیء قدیر تولج اللیل فی النهار وتولج النهار فی اللیل وتخرج الحی من المیت و
تخرج المیت من الحی وترزق من تشاء بغیر حساب یعنی حضرت رسول صلعم ابن عباس ایدر رضی الله عنهما بوایت صنوکله
شانده نازل اولدی سبب بویدیکم چون رسول علیه السلام مکه یی فتح ایلدکه عبد الله ابن
ابی کمسنافقلرك باشیدی دللرکه بدر بستی محمدا ومرکبه ملك فارسه قلدوصه ملك
اولکه بوارزو قچن اکا حاصل اولمز وبجن دکل حق تعالی اندن بوایت اندردی ایما منافقلر ایدردی
رسول علیه السلام رستدن دللرکه فارسلره روم ملکینی متنه ویره حق تعالی اکا ودعای تعلیم
ایدوب الهام قلدی تاکه بوکلمه دعا قلا اول حاجتی یرینه کلا ودخی بعضلر دللرکه شولکه
وقتلکه رسول علیه السلام خندق قزمغا امر ایلدیجا ول خندق قاچندن برطاش ظاهر اولدیکه
اصحابی قزمقدن عاجز قلدلر قالقوب رسول گندوالتنه الدی برکرچون افردیجا ول طاشدن
برنور چقدی سلمان ایی کروب رسول علیه السلام ددیکه بزعجب نسنه کوردم یا رسول الله
رسول علیه السلام ددیکه ایی کوردکمی سلمان ددیکه بلی کوردم رسول ددیکه اول نورا چندن

شام اهليتوك قصر لرك كوزدن يزدجي اولردي كيمسه لجلابن برلوظاهر اولدي ديدكه فارسي
اهليتوك قصر لرك كوزدن يوتوزاجنده رسول عليه السلام ديدكه نزاولاكه ملك شاملكه ملك
فارس يوزم امتمه ويرله الله اولوانوك اوزره عالمنا ولاولمامش فتنه اولمايا شديوب ديدلركه بلديسني
بو محمد كندو نفسيي اوزره قورقدن امين اولمز جاره سز قلوب دوشت يا نيه خندق قزطوب مشدد
قارسنله روم ملكن تمجي قلوز بوقدنه اولسنر حال بوددكه روميله فارس ملكلري حين رد پياج اوزره
يوزم ابو محمد حصيرا وزره يوزوركن بويفيا منه مسكه حال بوتلمي ولا يديي بوايسه اندن ايلرلكه
حق تعالي بيوردكه ايت يا محمد اي اللهم ويا دشاهلر يادشاه كيمه دلرسك ملك ويرر سن
حسبك محمد كب ودجي اكا اويناركب وكمدن دلرسك چكب ملكين الندن الورسن فارسله
روم ملك لري كيمجه دجي كيمي دلرسك عزيز قلوز سن اهل اسلام كب وكيمي دلرسك خوار
ذليل قلوز سن اهل شرك واهل طغيان كب هدايت سعادت ويرمك سنوك الكده دركم
سن كل بسنه افدريه قادرسن دلرسك سعادت وهدايت ويره سن دلرسك شقاوت
ضلالت اجنده قياسن الهي دلرسك كيمجه كوندوزه كوره سن كولدرون قلوز سن كه اون لشن
ساعته جفر كيمجه قصا قلوز سنكله طقوز ساعته اترعايت قصلده جي اولوردلرسك كندوي
كيمجه كوره سن كيمجه اون بيش ساعته چيقاردسن كه عايت اوزده جي اولوردكولدي طقوز
ساعته اندرسنكله عايت قصا صحي اولدرودجي كيجاي كلدرب كندوكنوزدسن تا قيامته
دكن ودجي اولودن دري كنوزمسنكله يمرودن يوزدي چيقاردسن ودريدن اولوچيقاردسن
كه قوشدن يمرده كنوزدسن بعضلاردلركه دريدن اولوادمدن نطفه كنوزمكدوودجي
دلركم اولودن دري نطفه دن ادم كنوزمك دوودجي دلركم اولودن دري كافر يلندن
مؤمن كنوزمكدوودريدن اولمؤمن صلبندن كافر كنوزمكدوياخود عالمدن جاهل جاهلدن
عالم كنوزمكدوزهريدن روايت دركه ايدرسول عليه السلام بركون خاتونلرنوك بعضسنك
اونه كردي بركر كلوصفتلو عورتلر وتوزرصوردركه اشسو كمدردلركم خاله لركدن برسدز
كروصوردكه بونه كمسدردلركه خالكدن دزاسود قزي واسود عبديا غوث وعلي دزرسول
عليه السلام اي شديوب ديدكه سبحان الله زهي قادركه اولودن دري چيقاردزريا اولعورت
مؤمنه وصالحه يديي اوتوك اكسي كافردي ودجي ديدكه الهي كيمه دلرسك حساب سوزسز رزق ويرر
هيچ صنما دجي برلردن وهركيسكم توايت كيجه وصباحدن اوقسه حق تعالي اني عزتنه ازكروب فلدن
صقلياوالمش كلكيي دركه ويرقجي بولقلي ويره كندوفضلي برله ويوندن صكن بيوردكه
لا يتخذ المؤمنون الكافرين اولياء من دون المؤمنين ومن يفعل ذلك فليس من الله في
شيء الا ان تتقوا منهم تقاة ويحذركم الله نفسه والي الله المصير ابن عباس ايدر رضي الله عنه بو
ايت دجي منافقلرك شانيندر ايدر لديكه عبد الله بن ابي رباقي اصحابيله ايمان اظهار ايدوب
كافرلرندن كفرلرلردي عاد تلري بويديكه يهود لرله دوستلق طوتيدب انلردن يارديم ونصرت اومرلر
ايدي رسول صلعم اولدن خبر لردن كلوبا ولره دكودرلردي اوحرلردي كه اولر محمد اوزره ظفر

بولاكردي اصحابيله الله تعالي اولري نهي ايدوب بيوردكه مؤمنلر كافرلري دوست طوتمسونلر
مؤمنلردن غيرتاكه اولردن عون نصرتا ومالاهر كمسكم مؤمن اولوب كافري دوست
طوتنسنه الله تعالي دينندن هيچ برنسنه ده دكلدر زيرا كافره دوست اولن انوك كفرينه
راضي اولسنه كرك وهر كمسلم كفره راضي اولا اول دجي انجلابن كافر اولور الا مكن كه كندنوك
هلاك اكندن قورقب دللكه اني راضي قلا كوكلي ايمان اوزره مطمئن اولا ايماندن تردد اولميا
بس الله تعالي سزي قورقلكه كندو عقوبتيله كه ضرورتا اولمدن اهل كفر كندولكن دوست
طوتميا سز حذر قلوب صقينا سزكه دوشب ودخي بركوزا خرنده الله حضرتندن سزوك عملكوزه
كوره جزا قلوز ودجي بيوردكه قل ان تخفوا ما في صدوركم او تبدوه يعلمه الله ويعلم ما
في السموات وما في الارض والله على كل شيء قدير يعني ايت يا محمد اكر سز كوكلوكزده عهدكوزصيوه
كافرلري دوست طوتدوغكزي كزلر سكوز ياخود اني مؤمنلره اشكاره دجي دركسكوز الله
تعالي اني بلوردجي كوكلوزيرلراجنده اشلدرسه قصاول بلوركه هيچ برنسنه اكا خفي
دكلدر بس الله تعالي كزلوي اشكاره بلمكا وكمه عذاب كيمه مغفرت قلمكا قادير دركه قدرت
بزم عجزي بوق هركشي نه اشلدرسه خيردن وشردن اكا كوره جزاسن قلوزنتكم بيوردي يوم
تجد كل نفس ما عملت من خير محضرا وما عملت من سوء تود لو ان بينها وبينه امدا بعيدا ويحذركم
الله نفسه والله رؤف بالعباد يعني قيامت كونيده هر نفس حاضر بولسردنيده خير عملدن
نه اشلدرسه شويلكه هيچ توايتدن برذره نقصان اولميه امما اول شر وخبيث عمل ازكه دنياده
اشلدي اي كور رجاك شويله غبني قلا هر نفسكه اي كاشكه بنوكله اول عمل ارا سيندن مشرق مغرب
ارا لغنجه اراقلق اوليدي اول عمل اول هركز اشلميدي بس الله تعالي سزي عفو بتله قورقدرتاكه
حذر اديوب اول يا وز عمل دن اشلميا سز بلاسزكه الله تعالي قولرلي اسركيجه دركناه اشلمك
ايله نزحاك نجيل عقوبت قلمزنا خير اداولاكه برا كتلنوب توبه قلاولوطريق صلاله لتدن
دونب طريق هدايته كلاولتاكه رحمت مغفرت بلوب سعادته ايرلرودجي بيوردكه قل ان
كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله ويغفر لكم ذنوبكم والله غفور رحيم بوايتوك
سبب نزول بويديكم رسول عليه السلام چون كعب بن الاشرف اصحابيله اسلامه دعوت
قلديغي نلردوكه بزوم الله قنيندن مرتبه سوشولانا فتنده اعول مرتبه سي كيبي دركه محبت بولمندن بر
الله تعالي نوك محبلر يوزچون بولزبولله دوللرالله تعالي بوايتي الله رب جبينه دوكه ايت
يا محمد اولركه بزالله تعالي نوك محبلر يوزدرلرا كرسزالله كرجاك سوزسكز سوزدسكز سوزم دينمه متابعت
قلوك كه تحقيق ان الله تعالي سنك رسولليكم انوك خبردركه سره ارشدرم اكر سزمنكا متابعت
قلوبا نوك طاعتنه قصادرسكز انوك امرن يرنه كتوزسكز محبتكزكرجاك اولورالله تعالي
دجي سزي سوزوكناهلركزي دجي يارلغركه اول الله غفوردزرحيم دزاسركز قلوزرحيم دزاسركز
سوللريكه توبه قلوب اندن يكا محبتله توجه قلاولزيرا قولدن محبت الله ورسوله وانلرك
امرنه مطيع اولب حكمنه راضي اولمقدروالله دن دجي محبت قولنه اندن كناهن عفو

اولوب رحمتله انوك اوزره انعام قلمقدر دخي اكا توفيق ويروب عصمتا چنده طوتمقدر وقولسدن
محبتا اكا مطيع اولمقدر چون بو ايتا اندي اولدي يهود اولرده بن سنچي محمد دركه بزاني خاص
دوست طوتيا كا اكرام عزت قلاورز سكم نصاري عيسي اچي دوست طوتدلر وا كا مطيع اولدلر چون
اولر بو كلام ارشد اولر حق تعالي بو ايتا اندي قل اطيعوا الله والرسول فان تولوا فان الله لا يحب
الكافرين يعني ايت يا محمد الله تعالا يه مطيع اولك رسول احكم اوزره كوا اندي ودرسوله مطيع
اولك رسول سنده كه بيان قلوب خبر ويردي امر ويادن واز اخر اندن اكر مطيع اولب منقاد
اولمرسه سعادتسز اولرك وكوا اولمايب اعراض ايدرلرسه كفر اچنده قالرلر الله تعالي كافرلري سومز
دشمن طوتر اولره رحمت مغفرت قلمز ايدي خذلان اچنده طوتر ليس بو ايتده نظر قيل كوزكه الله
تعالي كنده وجه اطاعت قلمغي رسولك اطاعتني مقارن قلدي اولكا فرلرك رغمنه ودخي اكا
اشارت قلدركه رسول عليه السلام كرچك اطاعت قلمين الله دخي مطيع اولمش اولمز سكم اول
كمسن ايتدن بيان ايدوب حق تعالي كندوك محبتي اكا متابعت قلمغني شرط قلدي ردكه ايت يا
محمد اكر الله سوكز لكا اولبك بس حق مومن اولنلره ايله كوكدركه رسول مطيع اولوب اكا
متابعت قلوب سنتيله عمل ايليه ولكرسكه الله تعالي دخي اني سوه اكا رحمت مغفرت قلوب
عصمتا چنده طوتا بوندن صكره آدمدن ونوحدن عليهما السلام خبر ويروب بيورديكه
ان الله اصطفى آدم ونوحا وآل ابرهيم وآل عمران على العالمين ذرية بعضها من بعض
والله سميع عليم يعني الله تعالي دخي ونوح پيغمبري اختيار قلدي اولا اول مختار درلر دخي دين
اسلام درواني اختيار قلدوغي دخي بيش خاصيتله دراقال بوكه اني قدرت ايله كركلو صورت
اوزره پيغمبر اكيچي كل اسماي اكا يلدرديي وحيچي امر ايلديكه فرشته لر اكا كل سجده قيلدلر
درد بحي اني اچاقده ساكن لندرديي بشنچي اني دكلي آدم اوغلانوك اشي قلدي ونوح دخي
عليه السلام اختيار قلدي بش سن سنه ايله اول بوكه اني دخي بو بشترك اسن قلدي زيرا طوفاند
كل خلق غرقا اولوب هلاك اولدلر انوك درتي باقي قلب كرو نسل اندن اولردي اكيچي انوك عمري
اوزون قلدكه طقسوز يوز الي يل حق تعالي قوملرك مولا لري قيلوسنه دعوت قلدي محنت وسعادت
انوك كم عمر اوزون اولا عملي كوركلو اولا ويل هلاك اولسون كم عمري اوزون اولا اني شكر عمل اچنده
سايع وقلا اوچيچي انوك دعاسن كافرلرا وزره اجابت قلوب كلسن هلاك اياديي ومومنلر
چون دخي مستجاب قلوب كافرلر اذا سندن نجات بولدلر درد بحي اني درتنجله واكا متابعت
قلنلرله كمي اوزره كشتي غرقدن صقلدي بشنچي انوكا شرايع منسوخ اولمغلق انوك سببيله
اولدي كه اندن اوك كشي خالنه سن وعمتسن يعني انا سنوك قزقردشن وانا سنوك قزقردشن
وكندوقزقردشن المق حرام اردوب كلدي نوح شريعتني منسوخ ايدوب حرام اولدي ودخي حق تعالي
ابرهيم اختيار قلدي عليه السلام بيش سنه ايله اولا اني بيغامبر وك اشي قلدي زيرا روايت قلندركم
انوك صلبندن بيك بيغامبر وجوده كلدي كندوزمانيندن تا رسول زمانيندك عليه السلام اكيچي
حق تعالي اني كندوبه خليل طوتدي اوچيچي نمرود لعين اودندن اني صقلايوب اودي اكا سلامت

ايلدي دردنجي اني جميع خلقته امام ايلدي بشنچي حق تعالي اني برج كالمسائله اينلادقلدي واكا توفيق
ويردي اول كالمدركه اول تمام ايلدي بنكم سوره ء بقره ده بيان ايلدك ودخي بيوردي كه آل
عمران دخي اختيار قلدوغي مقاتل ايدر مراد آل عمران دن موسي ايله هرون انا سي دركلي ايله مريم
انسي عمران دركه سليمان اوغلنلرندن درعليه السلام اكي مراد هرون وموسي انا سي ايسه
عالملرا فضل پيغمبرنه اختيار قلدوغي بو اولا كه انلرك قومرا فضل من سلوي يعني دردي اول تيه اچنده
قرق يل كه يورلر عالم اچنده هيچ بر بيغامبر مبر قلمدي وكر مراد بوندن مريم انسي عمران ايسه عالملرا
اوزره اني اختيار قلدوغي بو اولا كه مريمدن عيسي عليه السلام انسوز وجوده كلدي كه هيچ عالمده
بو نسنه دخي مسبه واقع اولمدي كه بولر بر برنوك دريتي درلكه بعضسي بعضسنوك ابريجه
كلمشدرلر بر برنوك دين اوزره درلكسنوك ديني دين اسلامدر الله تعالي بولرك كلاملرن ارشد دخي
وحالدرك يلجدركه اكا دخي بنسنه يوقدر ودخي الله تعالي عليهم درارشد ربلورنكه عمران عورت
سوكلكيب خبر ويردي بنكم بيوردي اذ قالت امرأة عمران رب اني نذرت لك ما في بطني محررا
فتقبل مني انك انت السميع العليم يعني چون اول حنكه مريم انسي درعمران ابن ماتان عورت
حامله اولدي دديكه اكر بني حق تعالي بو حمله دن سلامت قورتر حق اولورسكه اسا تلعله دنيايه
كنورم اول تكرچون محررا اولسون محررا كا دلركه هركز دنيا عملن اشلميه عورت چنتلكنيه مجرد
اخرت عملنه مشغول اولا محرابندن چمميه الا قضاي حاجتچون بلكه دايم ملازم اولوب اتيه
عبادته قلا چون اول حنا بو كلام قلدي حلال عمران اكا ددي كه اكر بو حمله دن دشي اولسه دشي
چون عورتلر مستوره كركي دخي قلسين سن اول حنه اني اشدوب عصيه وارديا اول حالدن ددي
كه يارب بن سنوكچون بو حملو مي نذرا ايلدم تا كه امر دنيادن ازاد اولب سنوك قبوكا خدمتكار
اولا عمري سنوك عبادتكا صرف ايليه سن بلور سنكله بو نيتم قبول مراد چندن ارتك مادر
يا خود دشي هر نيسه بندن بو نذرم قبول ايلكل كه دعا لرا شدچي سكسنسن وبيتم حملوم و
نيتوم ربلجي سكسنسن اميد درسوم دعام ضايع قلمياسن فلما وضعتها قالت رب اني وضعتها
انثى والله اعلم بما وضعت وليس الذكر كالانثى واني سميتها مريم واني اعيذها بك و
ذريتها من الشيطان الرجيم يعني چون حنه نوك حملي مدتي تمام اولدي اني صاغ سلامت وجوده
كنورديي كوزدكه قزاولديي دديي يارب بن اول حملوم دشي وجوده كنوردم الله تعالي خود اني كي
بلجدركه نه طعديجارتك دشي كبي اولمز خدمت پرينه كنورمكا بن اكا مريم ديوآدوبردوم
يعني انلرك لعنتلندن مزكم دمك غادم دمك اولوردي واني يارب سكا صغنلدوردم دنيا
واخرت شرلرندن واندن كلن ذريتيني دخي كوتلديرتلدكسه كه اندن ذريت كلة شيطان
رجيمدك كه ملعون مطرود دروسا وسندن واعوا لرندن سن صغلغل حق تعالي انوك
دعاسن قبول ايلدي شيطان رجيمدن اندخي وذريتين دخي صغلدي بنكم رسول عليه
السلام خبر ويردي هيچ برا وغلن اولمياكه اول اندن وجوده كلة الا شول طعدغي وقت
شيطان اني ايله درتر اول اوازويروبا غلدوغي اندندا الا مريم كه اوغلي عيسي عليهما

السلام مشق ايلدي اول ملعون حنه نوك دعا سندن اثر و ليس حق تعالي انوك اخلاصندن اثر و
اني قبول ايلدي اولوكرامتنه ايرشدردي بيورردي فتقبلها ربها بقبول حسن و
انبتها نباتا حسنا و كفلها زكريا كلما دخل عليها زكريا المحراب وجد عندها رزقا
قال يا مريم اني لك هذا قالت هو من عند الله ان الله يرزق من يشاء بغير حساب يعني حنه
مريم اسمي اني بركاره بيرنه صوروب قندن ايلدي التوب بيت المقدسدن محراب قيلندن قودي
نقدركه عالم عابد و وارد هر بري جمع اولب طلب قلدركه اني التوب تربيت قلا زكريا بيغامبر
عليه السلام دركه بونوك تربيتنه سزدن برجقلوردن كه خالنه بنوم قيلمش در بر زكريا يا زكريا بك
خاتون مريم اسمي حنه نك قوقدشي ايدي عيسايله يحيايا اكي قرقدش اوغلنلر دن اول عالمك
و عابدلر دن ايدي لوكن بو محموره دركه بوني تربيت قلا امه كلوك قرعه برعلوم كمه دوشربسه اول اولوب تربيت
كندي اسمي حق رقدركه بوني تربيت قلا امه كلوك قرعه برعلوم كمه دوشربسه اول اولوب تربيت
قيلسون بنوك اوزره اتفاق ايدوب چقدلر عين سلواته كلدلر هر بري قلملوقلدن اول ارمغا
برقدي لركه اول قلملر بر نجدنديا نلوك كلنوك قلملري صويه بنوب غايب اولدي زكريا
قلم صو يوزنه قالدي و بر دوايته دمشلركه قلملري صوالدي يا شعاسنه اقب كندي
امه زكريا قلمي صويك يغاردوسندن يكا اقوب كندي ليس اول كل بلدلركه اني تربيت قلمغا زكريا
حقلوردقدوقدلر فارغ اولدلر زكريا اقوب كندويه ضم ايلدي بوايت معلنسي بوكا اشارت
قيلوركه حق تعالي بيوردي فتقبلها ربها الآية يعني اول حنه نوك نذر ني انوك رب كركلو
لكله قبول ايلدي اني كركلو غدالرك غدالندردي وكركلو تربيتله اني زياده قيلوب ازتردي اني
زكريا يه ضم ايلدي تربيتلرينه كه بيغامبر دراول كا دلالت قيلوركه غيرته و بر مدي رسولنوك
كمالنسندن تودي خبرده ايله روايت قيلنوركه زكريا عليه السلام انوچون بر مقصوره بنيا دقيلدي
اندن محراب ايلدي اما قيوسيني ديوار اورنسندن قيلدي كه اكا كمسه چقمزدي الا نردبانله
بس زكريا انوچون بر دايه اجرته طتدركه اني مزرب تربيت ادردي اول قبو يني انوك اوزره
كيلدردي كاهيچ بركمسه چقمزدي الا زكريا چقردي تا اكا دكن كه بالغه اولدي بو يديكه اول
مقصوره ده يالكوز عبادت قيلوردي تحن كه اكا علم واقع اولندي مقصوره دن چقوب
خالنسي قتنه كلوردي انوك قتندن طهوردي تا عذر دفع اولنجه اندن غسل ادب كروب مقصوره يه
ودردي عبادتنه مشغول اولوردي كندو محرابنده بعضلر دردلركه ايسه بديهيدر عذر
كورمزدي طاهر بديا مادركه انوك محرابنه قليشن كريديي يا زن مشلرن بلوردي
و يا زن كرسه قشن مشلرن بلوردي تازه تازه حكمت بولندي بو يديكي اكو وقتنك عيشن بولندي
زكريا نوك كوكلنه ايله خطور ايدركه بنوك قتنه ادميدن كمسه كروز چقر اندن بركا نه دشيدي بس اول
وقتنس مشلرن بولدوغي كا بنيين اولردكه اول نسنه كا ادم جهتندن دكل بس اندن اثر و صروب
دركه يا مريم بوسكا قتندن حاصل اولور مريم دركه اول بكا الله قتندن دركه فضليله عطا
قيلور بدر حيي الله تعالي نه رزقلنه ركي درلرسه وقتلو وقتسز صنما دغ بردن ودحي بيوردركه

هذالك دعا زكريا ربه قال رب هب لي من لدنك ذرية طيبة انك سميع الدعاء يعني حين
زكريا كه دركه الله تعالي اكا يا رزق قوشن طعامين و بررو قيشن يا رطعامين و بررو كندنوك دحي
يا شيي بر اكا ايرشمشدي يا عوله قوحاصل اولما مشدي اولمقدن اميد دحي كسمشدي يا اندن دردن
بيت المال مفتاح و محكم نوت انوك الندي يدي قوه قردركه كندي اولكه اول اهل بيتيندن بر غيرينه
ارتقا لاده اني كوب دعا دركه اول الله كه قادر درقدرتي يا زمشل و بره و يا زن قليشن مشل و بره
قادر دراكا دحي كه بير لكدن صكره عقيم عورتدن اولغلن و بره بس اول وقت زكريا ربنه دعا
قلوب دعا دركه يا رب اكابر اغول بعشلا غل سنوك قتندن فضلكله كه اول ذريت طيبه
اولاد كلي يا رمن صفتلردن يا اك ادي اولا يا ردلما مي و خلق دحي كركلو اولاسكا مطيع منقاد
اولاسن دعا لر قبول ادحي يا دشاه سن بو دعا مي اجابت قلي و بر ليس حق تعالي دعا سن قبول
ايلدي فرشتهلر كونده دركه اكا بشارت ايدوب اغول مشتليلر ستكم بيوردي فنادته الملائكة
وهو قائم يصلي في المحراب ان الله يبشرك بيحيى مصدقا بكلمة من الله وسيدا وحصورا
ونبيا من الصالحين يعني جبرائيل عليه السلام كلوب اكا بشارت بر له ندا قلدي اول محرابنده
غاز قيلوردي دعا دركه الله تعالي انوك كلمه سيدر يعني كن دمك لكله
وجوده كلمشدر اول كمسه كه عيسايي كرچكلدي يحيى يديي هنوز اوج ياشنده يديي يحيى
اوج ياشنه كرمشدركه عيسا وجوده كلديا ندن طا نتلق و بردركه عيسى الله تعالي انوك كلمه سيدن
دحي روحدر تحن اول وقت كه طا نتلق و بردي بني اسرائيل اني عجلدي يالن لكجي لكله نسبته طا نتلق
و بردي زكريا اول طا نتلقي ايشتدركه وقت طوردي عيسي يي اوب كندويه ضم ايلدي عيسي
بر پاره يزه صاريلوب قوندن اولمشدي بنوك قصتيه سي اشعا مزمم سوره سنده ذكر اولنه
ان شاء الله تعالي ودحي جبرائيل عليه السلام يحيا نوك وصفلندن كه ذكر اولوب يشاوت
قلدي دركه اول سيد در يعني اولود رحكمتدر حق ودحي حصور لندر عورتلو ايرشمك
اردر وسيا ندن يوقدر انوچون كه اول نفس شهوا ندن منع ايدندر بود كل كه عقبين اولا يا صلبنده
نطفه سيا و لميه زبرا بوار تلرده عيسى در خصوصا كه بيغامبر اولا بيغامبر خود عيبلو اولمز
بالكله حصور اولدوعي اول فعله قدرة يتركن كندو منع ايدوكدر زيرا فضيلت اندر توقدرشوندن
كه قدرت يتميوب منع ايده ودحي اول يحيى بيغامبر در صالحلر زمره سندن چون جبرائيل بوبشارت اكا
دكوردي زكريا اني تعجب ادب جبرائيل كروسوال قلدي ستكم حق تعالي بيوردي قال رب انى يكون لي غلام
وقد بلغني الكبر وامرأتي عاقر قال كذلك الله يفعل ما يشاء يعني زكريا دي تعجب يونيدن دكل كه
شك يونيدن يا سيدي بكا بو ولكدقندن اولوزكه من اوش پيرلكه ايرشدم كه عمر يوزيكرمي يله
يتين درعورتم دحي عاقره درا وغلن كوزمزجبرائيل عليه السلام دركه ايلدركه درسن پيرسن
عورتك عاقر امانا الله تعالي نه دلرسه اشلر قادر درلرسه كجي لكي وقتندن ويره دلرسه
پيرلكي وقتندن بس چون بلدي حقيقت كه حق تعالي دلكن برنه كوردي وسوال قلدي ستكم

يوردي قال ربّ اجعل لي آية قال آيتك ألّا تكلّم الناس ثلثة أيام إلّا رمزا واذكر ربّك
كثيرا وسبّح بالعشيّ والإبكار يعني ذكريا دده يا رب بكا بر علامت قلغل كوه انوكله عورتم
حامله اولدوغني بلكه حق تعالى دده سكا علامت اول اولاكه اوچ كون بوخلقله سويلشمكه
طاقتك يتميه الا اشارتله بعضلر دده لركم ذكر يا كلامدن منع اولندوغي عقوبت بونندر دي
زيرا اكا اوغلن بشارت قلدقلرنا اول الله حمدن مشغول اولمغي قودي اكا علامت دلدي حق تعالى انوك
دلغي خلقله كلامدن اوچ كون حبس ايلمه يا ماذكردن ونمازدن منع قلمدي وبعضلر دده لركم
اول عقوبت يونندن دكل بلكه اكا كرامت بونندن دركه عورت حامله اولدوغنوك اول
علامت اولاكا مبخع اولادوغي مشلركم اول علامت دلكنه سبب بواولدكه چون اكا يحيا بله
بشارت قلوب ندا اولندي شيطان لعين كاذب اكا دده يا زكريا اشبو ندا كه سن اشيدرسن
بشارتله اول شيطاندندر اكا اول الله دن اولسه سكا وحي اولنيدي كرو فلكن تسته لرو وحي
اولندوغلين بس بوشبهه زايل قلما غجون دده يا رب بكا بر علامت قلغل تا كه انوكله بله بو
بشارتنا الله دندر چون حق تعالى كلامدن منع ايلدي كندوذكردن منع ايتدي بيورده كه دنوكي
ذكر ايلكل چوق چوق كيجه كندوز اكا نماز قلوب عبادت ايلكل ودغي بيورده بله واذ قالت الملائكة
يا مريم ان الله اصطفاك وطهرك واصطفاك على نساء العالمين يا مريم اقنتي لربك و
اسجدي واركعي مع الراكعين ذلك من انباء الغيب نوحيه اليك وما كنت لديهم اذ يلقون
اقلامهم ايهم يكفل مريم وما كنت لديهم اذ يختصمون يعني جبرائيل عليه السلام ندا قلوب
دده يا مريم الله تعالى بدر سني سيني اختيار قلدي دين اسلامله وسيني كناهلردن وفواحشدن وارنلر
سكا يا پشمقدن وحيضدن پاك قلدي دغي سنوك زمانك عورتلرنا چاوزره سيني اختيار قلدي
يا مريم سندغي اول ربكا مطيع اولغل قيام وسجدايدنلر يله سندغي يله ركوع ايلكل يعني بيت
المقدس عايدلر يله بله عبادت ايلكل مجاهدايدرچون بوخطاب اكا ايرشدي ايندن صكره نماز ده
سجول قدر طور دده قلمدي شيشردي وحيضدن دغي پاك بولنوب انجلم شدي بس حق تعالى
رسولنه خبر ويرمكه ايشبو آيتلرده ذكر اولنن زكريا ومريم قصيه لري اول غايت نبوت خبرلردن در كه
سن اول وقت حاضر دكلدك بزنون سكا وحي ايدوب بلدردك يا محمد كه سن قاترنده دكلدك
اول وقت كه مريم حقنده خصومت ايدوب سويلشدلر ودغي حق تعالى اول مريم قصيه سنكله
بعضسيندن خبر ويروب بيورده كه اذ قالت الملائكة يا مريم ان الله يبشرك بكلمة منه اسمه
المسيح عيسى بن مريم وجيها في الدنيا والاخرة ومن المقربين ويكلم الناس في المهد وكهلا
ومن الصالحين يعني چون مريم عذرا واقع اولدي كوراريندي كلوب اول غسل ايدجك بر حجره
دلدكيه غسل ايدركوره عبادتنه مشغول اولاحق تعالى جبرائيل ويريدي كلوب اول احوالدن كه غسل
ديكن اكا ندا قلوب دده يا مريم بدر سني الله تعالى سكا بشارت ايدر اوغلنله كه انكا سوز
سوندن وجوده كتوره كتدونوك كلمسله كه كن ديه اول دغي اولا انوك ادي مسيح عيسى اولا
مريم اوغلي مسيح دكلوي بر بوزندن سياحت ايدب سير ايدوب ويحيون ودغي كوزكور مزلروك

كوزن مسح ايدب كوزنا ولدوغنچون دده يلرودغي اول عيسا دنيه جاه منزلتا ايچا ولسون واخرتده
الله قتنده مقربلردن اولسون عدن اوچماغي چندده ودغي اول مشلكه كيچيكن انسي وزندن خلق
سويلمسون ودغي پيرلكي وقتنده كولكدن اندكدن صكره كلام حكمت عبرت سويلمسون وجنتده
صالحلر له بله اولسون چون مريم بونداي ايشندي تعجب ايدب سوال ايلدي بزكم حق تعالى خبر
ويردي قالت انى يكون لي ولد ولم يمسسني بشر قال كذلك الله يخلق ما يشاء اذا قضى امرا
فانما يقول له كن فيكون يعني مريم دده يكه يا رب بكا اوغلن بردن حاصل اولوركه هيچ بر بشر
بكا الچه كلمدي ليكن الله تعالى ندر لرسه بر ادم دن قادر دن چون بر نسنه بر شئ دلسه اول دم اول
دغي اولور بس جبرائيل عليه السلام مريمدن يكا اوزدي اوزمك ايلكي رحمنه واقع اولدي
عيسى ايندن علوقه كلب مريم حامله اولدي ايشا بعضلر دده مشلركم بوجبرائيل اوزمكندن
حامله اولمق جايز ده كل زيرا الارزم كلوركه اوغلانوك بعضسي برشتهدن وبعضسي آدمدن اولا
امّا بنوك تحقيقي بودركه اول وقتله الله تعالى ادم بر تدي بانوك ذريتيندن عهد ميثاق الدي
اول نطفه لروك بعضسين انا لرصلبنده قودي وبعضسين انا لرحمنده قودي چون ارله عورت
جمع اولسالر اول انا صلبنده غي صويله انا رحمنده كي صوا كسيلله جمع اولب اندن ولد وجوده كلور
بس الله تعالى اول وقتا ناده قوبجق صوي دغي مريمدن قومشدي بعضسين صلبنده وبعضسين
رحمنده بس جبرائيل نفخ ادب اردكي اول شهوة حركتنه كنور مكچون ادي زيرا عورتك شهوت
حركت قلما يجه حامله اولمزچون جبرائيل اوردي اول شهوت انوكله مريمده حركته كلوب اول
صلبنده قولنن صوانب رحمنه جمع اولدي اول رحمدكي صويله اكسيي بر برنه قرشب اندن عليوقه
حاصل اولب مريم عيسايه عليه السلام حامله اولدي حق تعالى قادر دز اول دده يي همان انسان اوغلن
اولدي ودغي خبر ويروب بيورديكه ويعلمه الكتاب والحكمة والتورية والانجيل ورسولا
الى بني اسرائيل اني قد جئتكم بآية من ربكم اني اخلق لكم من الطين كهيئة الطير فانفخ فيه
فيكون طيرا باذن الله وابرئ الاكمه والابرص واحيي الموتى باذن الله وانبئكم بما
تاكلون وما تدخرون في بيوتكم ان في ذلك لآية لكم ان كنتم مؤمنين يعني الله تعالى بلدره
اول عيسايه كندودن الروكي انبيا لروك كتابلر ني ودغي خط كتابت قلمغي اكا وحي الهام قلغله
دغي علم وحكمت بلدرب فقيه قلا وتورية انجيل دغي ظاهر دن اكا بلدرب حفظ ائتدرب
سهل وقتا چندن بعضلر دده لركه طوغدغي وقت اول تورية حفظ ادوب طوغدي حق تعالى
قدرتندن بو بعيد دكل دركه اولميا ودغي سويلديه خلا بيقه رسول اولون دياكه تحقيق
يا قومز سزه رسالتله كلوب نبوتمه علامت كتوردوم ديلركه علامتوك ندر عيسى ديكه
علامتا اولدركون سزوك قتلكزده يا ليقدن برقوش صفتيندن نسنه دركم اندن اكا كزن
اوزم قوش اولا اوجالله تعالى دستوريله بعضلر دده لركم عيسى نبوتيله كلوب رسالت
خبرين ويرجك اول قوم بجايه آيتلر عنادادب اندن معجزه استدلرده دلي اكا كه اكر وجك رسول
ايسك بزه بر برسنه بردا كا جان ويركور الوم وادي عيسى عليه السلام بر پاره بلجق دلدي

اندن برسنه دردي اكا برنفس ويرو بارديجي وچوب برله كوشارا سنه هوايه كندي حق تعالي
اذ نيله اول بالجمله اندن دروب اكا اومهك عيسي دندي ما اني ورلدب اچورمق الله دندي سكا
مريمه اورمك جبرائيل دندي عيساي رحم اچنده برنمق الله دندي ودخي درمشلركه اول
خلق اندن برسنه درمك دلدلوا برعمر دلمدلوا زيرا كروقلن محاوقدن محبر قلدر عجايبندن
برسي اولله كه اندر قندر يوكي يوق وچرد خي حيوان اركب طغوسي قوش كب يمرد ملر دخي بيلدي
عمسي وارسود ويرد كندن زياشغندن كوري كورمز وليكه قركوسندن دخي كورمز همان كوردمكي
اكي ساعدن دن زكون طولندغندن نصكرن برساعت وبرارتسه بريا عرد قدنصكرن برساعت
كون چقمقحا يمين اولنجه وبرد خي بودركه ادم كولركي كولروعوره تاركب علم كوردرجون عيسي
عليه السلام اني درمدي واوچدي كوردلرا اول قوم كولشب ددلركه زهي سحراوارمش ياعيسي
ديوب اكا انكار قلدلركه عيسي عليه السلام ددكه بن اندن كوزسن طوغمشلردي كوردرقلورمز وتني
الا اولنلره علاج ايده مز صاغ اولورا اول قوم دردلركه بزوم طبيبلر ومزوازبرسن قلدغات انلر
دخي قلورا اول عصرده حكمادن جالينوس واردي اول قوم جمع اولب جالينوس قوتنه كلدلركه عيسا اوك
عليه السلام سوزلرني اكا خبرويردلر جالينوس ددكه اول كمسنلم كوزسن طوغمش اولا اول علاجله
كوردرا ولمزوشول نبي لاعلم اكا اكنه اورلرفان چقمسه اول دخي علاجله كمزدوتبا اول قوم كروعيسا
كلدلرنزادن طوغمش كورسوزلره برتبي اله طوتا كلدلردلركه ياعيسي دياجدي بولري يخه صاغ
ادرسن كورلم عيسي عليه السلام دعا قلوب انلري ايله صغدي كوزسوزكوردرا ولدياجدي برص دخي صاغ
اولدياي لاسي كندي اني كوريب اول قومك بعضسي ايمانه كلدلر بعضسي كروانكار ادوب بوسحردر
دديجس عيسي عليه السلام اول قومه ددكه بن اولولجي دريقلورمز الله دستور يله اول قوم
كروجالينوسه وارد لرا اول خبري دخي اكا دكوردلر جالينوس انلره ددكم اولمش كشي اصلا علاجله
دريا ولمز اكا اول اولوي دركورسه يلوك يه اول بيغامبر دز طبيب دكل دوتب كلدلردلركه دياجدي
كرجاسك برا ولودرلت كورا لوم عيسي عليه السلام درت كشي دريلندي برسي عاذر اديكندنك
يارنلرندنياكا خبرا برشمشادي كي اول وفات قلدي اصحابيله طورب اكا وارديبرفح كون كحمشدي
كه اول دفن اولمشدي انوك قبرباروب طوروكلدياالله دستور يله شول
كه يعجي فاطورمزدياولندياوغلنجغلري دخي اولدياكنجي برقرجوغك اوغلن درلندي كه اكا
اوعردي جنازيله الوب كلدلردي دعا قلدي دريوب طرفوكلدياالله دستور يله اوزرندكي
طوننيكيدي جنازه سن بوبنيه الوب سوريدوندي اهلنه كلدياوجنجي عشر درجلردن
برنوك قوجري وفات قلمشدياودرنه برگيجه كحمشدي دعا قلدياولدخي درلدياالله
دستور يله اندن صكره اره ويرد يلراوغلنجغلري دخي اولدي دردنجي نوح عليه السلام
اوغل سام درلندي زيرا اول قوم اكا دلركه بوسن درلتدكوك هب يكي اولمش قومدنا ولا
كه بولرا ولمديدياولا بولره برسكنه واوغمق واقع اولمش اولا كل برده نوح اوغلي سام درلت كه
چوفلك برووفات قلمشدر طبرق اولمشدر عيسي عليه السلام ددكه انوك قبرقندم دن

بكا كوسترك اول قوم الوب سامك قبرنه كلدلرودعا قلوب فيالحال قبرياريلوب اچندن طوغه
كلدي كوردلرياشيخ اعرمش عيسي عليه السلام اكا صورديوياشك ندن اعرديسن روك
زمانكردهخودا عرمق يوغدي سام ددكه ياروح الله چون سن بكا دعا قلدك براوازشدم
كه طورتكري رسولنه اجابت قل شويله ظن ايلدم كه قيامت قوپديا ولقورقدن باشوم اعرديكي
عيسي عليه السلام اكا صورديكه جان نرعن نه كوردك سام ددكه ياروح الله اليوم اراجسي
هنوزبوغارمدن كيمامشدر حال بودركه اول اولليدورت بياك بيلدن دخي كحمشدي سام اول
قومه دنوب ددكه يا قوم بوكا تصديق تادب متابعتادك كه يوحق رسولدر بعض قوم كروو
ايمانه كلوب بعضسي انكار قلدلركه بوقلدوعي سحردردلر لس عيسي عليه السلام ددكه بن سزه
خبرويرمدم كه اوكرده نه برسزوه نه سنده ذخيره ادب كلوسزدولكه ديامدي خبرويرمه
تاكه اول برده سنوك صدقكا علامتاولا بشلدي عيسي عليه السلام هرنه اذلوا ديله
خبرويردكه يا فلان سن اولكن شول يدك وسول ذخيره ايلدك چوبوني ايشتدلر بعضسي
كروايمانه كلوب بعضسي انكار ايلدلر دمشلركه الله تعالي هربيغامبره بركه برقوم كوندردياول
قوم اچنده غالب نه نسنه ايشلرسه اول بيغامبره معجزه يا ول جنسدن ظاهر قلوردي تا
بللر دكه اول سحردكلدرموسي زمانندسحر غالبدي اكا اول جنسدن عصاويرديا نوكله
نه دلرسه ايشلردي عيسي زمانندطب غالبدي طبيبلر چوغدي عيسايه اول جنسدن
معجزه ويرديكه طبيبلرانلره عاجز قلدلر زمانندهمرموزمانندفصاحت اشعار چوغدي
اكا معجزه حق تعالي قرآن ويردكه فصحا وشعرا عاجز قلدلر اكا بكزر براياتكنوزمدلر ايسن عيسي
عليه السلام اولره بومعجزه لري كوسترديدي ددكه ايشبونسنلرده سزه علامت نبوت واركه كوناب
ادراكي مصدق قلوردنسكن سندن صكره حق تعالي كروخبرويردكه ومصدقا لما بين يدي من التورية
ولاحل لكم بعض الذي حرم عليكم وجئتكم بآية من ربكم فاتقوا الله واطيعون ان الله
ربي وربكم فاعبدوه هذا صراط مستقيم يعني حق تعالي خبرويرعيسي اول قومه ددكه
بن سزه كتابله كلام سزه كه اول بجلدموسا فغدن اول كتابله كه يندن اولكدن موسا يا نذرلدي
كه اول توريه دردنجي كلدمزدن سزه انوكجون كه رخصت ويرم حلال لغنه شول سزه اوزركوزه
حرام اولنوك بعضسندن انت يغ ودوه لرا ني كبي دخي فيتق اسي قوشلرات كب بنوك تخميق
سوره ء انعامدن ذكر اولنه ان شاء الله تعالي واما اول كه مينه دردوطوكرا نيدرا صلدن جميع
كتابلرده حرامدرا بدا بن سزه دليل سوزبرهان سزن برنسنه يا حلال قلمازدن اما سزه دين دليل
برهانله كلدم واجبدر سزه كه بكا متابعت قلاسز قوم قالله دن شول نسنه كه سزه بيورديي
اني طوتك واول نسنه لردنكه نهي ايلدي يغلنوك وبكا دخي مطيع اولك نكه سزه درمراني
طوتك كه بن سزه خبر صادقا نوحيلم بدر ستيجا الله تعالي بيورمخالقم وراز قمدر سزوك دخي
خالغكز وراز قكزدر اكا طپوك اني برلك هيچ برنسنه ايله كا شرك كتورمك اشبو طريق توحيد
كه بن سزه يكا دعوت ددم بلوك كه طغروبولدر سزه يا يدي سعادتاولشدر دبوايتدي

نصارای یلنلوق وارد رکه بعضلر دیدلر مسیح الله دکلدر وبعضلر دیدلر که الله اوچلرك اوچنجیسیدر
عیسی کندو یوندن اقرار قلدیکه الله تعالی انوك قولیدر انوك مخلوقدر خالقی دکل دیدی حق تعالی
خبر ویردیکه فلما احس عیسی منهم الکفر قال من انصاری الی الله قال الحواریون نحن انصار
الله امنا بالله واشهد بانا مسلمون ربنا امنا بما انزلت واتبعنا الرسول فاکتبنا مع
الشاهدین یعنی چون عیسی علیه السلام اول نبی سرائیلدن کلمه کفر اشدب یلدیکه انوك
قتلینه قصد ایلدیلر دیدیکه بکا یاردمجی کیمدر الله یولنده دینینه اول حواریون دیدیلر که الله یولنده
دینینه بز معاون ولوز کلیی ایدرز اول حواریلر اون اکی کشیدی عیسیدن انوك خالص اصحابیدی
اولکادر دیلردی بیرز اعتدر دیلردی عیسی علیه السلام انلره اوعردی نه اشکن سز دیسو
صوردی دیدیلر کوفه طونلری دیدیکم بن سزی اعتدر جلغا قلمایه یعنی که
یوندن دنجی اصلو رقا اولا دیدیلر بلی ای نبی الله عیسی علیه السلام دیدیکه کلك کتاهلردن نسخه
اردلوه یوزلرموز اعتدر نم اولرای اشدون مطیع اولدیلر انوکله عهد بیعت قلدیلر دین اوزره رسول
الله دن روایت دذکه بیوردی ربیین که عمتم اوغلدر بیوم اتتم حواریسی اولدر یعنی خالص اولدر
دمك اولور بو حدیث دلیلدر کلمی قولنجه کیدیدی اولر عیسی انوك خاص اصحابیدی دیدیلر که بز
ایمان کتوردك الله وانوك بزلکی کرجك لدك بز سنی یا روح الله طانق طوتردك طانق اولکم بز
مسلمانلر وانوك یولکده دنجی دوشدك بزی دنجی اولر دیدیلر که دیدیکه کم عیسی یه
الله دك واولر رسولکا دیدیلر اوندم متابعت قلدق بزی دنجی اولر دیدیلر قالك بزدن الروا سلامه
کلوب سنوك وحدانیتکه طانشلق ویردیلر یوندن صکره حق تعالی اول عیسی قومنك کافرلرینه
حکایت ادب خبر ویردی ومکروا ومکر الله والله خیر الماکرین یعنی اول عیسی قومی
دیلدیلر که بر مکر له عیسایی اولدیره لر الله تعالی دنجی اولره اول مکر لرنوك جزاسن قلدیکه مکره جزا
ویلنلروك یکر کی جزا قلمقدر الله دن زیرا انلروك فعلی جور وظلم در الله تعالی فعلی عدل در
کلمی ایلدی قصه یه بویدیکم یهودیلر جمع اولب عیسایی قتل ایمکا قصد ایتدیلر عیسی انلردن قچوب
براوه کوه دیجی خبر آیل علیه السلام کلوب انی محاصره یه انلروکا کتوردی یا انلروك بکلری بی اصل
وکندو خبیث کسیسه بیوردیکه اکا یهودا دیلرکر اول عیسایی دیله دیدیکه اول خبیث قیودن
اچروا وه کردی عیسایا یانده یولدیکا الله تعالی عیسی شکلنی اکا ویردی کوه طشره چقدی کوردیلر
کوچقن عیسایه بکزر فی الحال انی طوتب اولدیره لر اکا نظر ادب دیدیلر که بنوك
یوزی عیسایا بوزینه بکزر ولیکن کروقلن اندام صاحبی یهودایه بکزر اکربو عیسایسه یهودا
قچی وکربو یهودایسه عیسی قچی بولروك اوزلشدی بوسوزدن مجادله دشدیکی اولر مجادله
مقاتله یه برشدیکی برین مقاتله ادب اولدیره لر اول مکر لرنوك جزاسیدر اولره اولدیره لر اما
ضحاك راویسندن قصه یوذرکم چون یهودیلر قصد ایتدیلر عیسایی اولدیره لر اول حواریون که
اون اکی کشیدی بز مقصوره اچنه جمع اولدیلر عیسی کلوب درجه دن انلروك اوزرینه کردی ابلیس
لعین انی کروب اولره جزا یرشدیردی جمع اولب درت سیاك کشی انلدیلر کلوب اول مقصوره یی

درت طرفدن اورتیا الدیلر عیسی علیه السلام اول حواریونه دیدیکم قنفکزدن چقادیلیه اول
اوچماقدن بنوملیله اولا اولردن برسی دیدیکه اوشن بن یا نبی الله عیسی علیه السلام اکا بزعبا
کوکلك وبزدنجی عبادتن عمامه ویردی وبزدنجی عصا ویردی حق تعالی عیسی نوك شکلن اکا ویردی
چقدیجا اول یهودیلردن یکا انی طوتب دیلدیلر اصا قودیلر اما عیسی بیغامبر علیه السلام حق تعالی
قندویردی وانی نوزله لبا سلندردی بیجاك اچجاك لدن اندن قطع ادب کتوردی اوجدی قوشنلر
اچنه چقدیجا نارو کله عبادتنه مشغول اولدی ویوندن صکره بیوردیکه اذ قال الله یا عیسی انی متوفیك
ورافعك الی ومطهرك من الذین کفروا وجاعل الذین اتبعوك فوق الذین کفروا الی یوم القیامة
ثم الی مرجعکم فاحکم بینکم فیما کنتم فیه تختلفون یعنی حق تعالی دیدیکه یا عیسی بن سبی
دنیادن کوکا کتوردیجین وکرو اخر زمانده دجال عصرنده سنی یره الله جین وانده سنی اولدیرب
باقی قرد شلرو کا اولشله جین ومشلدرکه انسنر غربدن بر قرخنلی نسنه دجال اولدیرکدن
صکره اولدنجی اولسنر زیرا حق تعالی دن دلمشلدرکه ای یوا متندن قبلا الله تعالی انوك دعاسن
اجابت قلدی بس حق دنجی دیدی یا عیسی بن سبی نجات ویرب فورتجین شولردن کافرلردن
دنجی سنوك دینوکا متابعت قلنلری غالب قلسرن کافرلردن حجت برهانله نا قیامتده دکین
عبد الله بن عباس ایدر اولردکه اکا متابعت قلانلر اولر امت محمد در علیه السلام زیرا بولردن که ای
تصدیق لمشلردر دنجی حق تعالی ایدر سکا متابعت قلنلروك دنجی وقلمایین کافرلروك دنجی
کل سنوك دینوکا متابعت قلنلری یری یندن یکادرن اول کافرلره سیرك اراکوزده حکم یلیم شول تسنه
که دنیده اختلاف قلدکوزحق فتفکرلی اندن درظاهر اولا یوندن صکره اول اکی یلوکك حالندن
خبر ویردیکه اخرتده نولسون فاما الذین کفروا فاعذبهم عذابا شدیدا فی الدنیا والاخرة وما لهم
من ناصرین واما الذین امنوا وعملوا الصالحات فیوفیهم اجورهم والله لا یحب الظالمین یعنی
شولرکم کافرلر اولدیلر دنیاده عذاب اله درمعذاب شدیدله دنیاده دنجی اخرتده دنیاده مقاتله
ادب اولدیره مکله دنجی جزیه وخراج ویرمکله اخرتده اودله وانواع شکنجیله که نهایتا ولیا
وانلره یرمیردنجی دنجی بولمیه که عذابدن اولری مع اده لرامتا اولرکم ایمان کتوردیلر کرکلو عمل
اشلدیلر کیه اولر امت محمد در انلروك اجر لری حق تعالی هر بریه کامل قلیویرر والله تعالی اعلم
لری سوه مز وانلروك دینلرندن راضی اولمز دنجی بیوردیکم ذلك نتلوه علیك من الایات و
الذکر الحکیم ان مثل عیسی عند الله کمثل ادم خلقه من تراب ثم قال له کن فیکون الحق من ربك
فلا تکن من الممترین یعنی اشیوا یا انلره بو قصه صدلرکه قرآن اچنده بیان قلدق یا محمد جبرئیل
الله دك سنوك اوزرکه که بو ایتلری یا وقیامه دنجی بو قرآن کلسی اول ذکر حکیم در که سنوك
ربوك قتنده یرد ربیضا نوك اچنده در که اول لوح محفوظدر ودنجی بلکلکه تحقیق عیسی نك
مثل الله تعالی قتنده ادم مثل کبیدر که ای یرتدی طوپراق قتدن وکرکلو تصویر قلدی انسنر النسنر
اندن اکا کن دیدی اول دنجی ادم اولدی انا سوز عیسی دنجی بحلاین ادم اولدی انسنر بوایتی بحرکله
الجلوی حقتنده نازل اولدی که سید وعاقب دنجی اسقف دنجی برزجما عت عالملرندن رسول

كلولر عليه السلام عيسي امرندن مجادله ايدرلر رسول عليه السلام انلرك دديكه اول حق تعالي نوك
قولدرواتوك رسولدر بس اول قوم ددلركه كلامدي يزه بزمسه كوسترتبو محلوقدن كه اول انسور
انادن دنيايه كلمش اولادنجي اولوي دري قلاه بولر ددلرديكه عيسي ابن الله دنا نلرك رسول
عليه السلام بيورديكه كلوك مسلمان اولوك بوحجت قوك كه عيسي شك سوزاول الهك وولد
اولددلوكم بزسندن اروه مسلمان اولمشوزرسول عليه السلام انلرك ددكه يلان سويلرسز
سزدنجي اوج نسنه ايمانكدن مغ ادرلر طكوزاتن ربك كيجي يوتمه طيمق اوچيج الهك ولدي
وارديمك بس اول قوم ددلركه يزه ايتر عيسي نوك انسي كمدر حق تعالي بوايتي اندرب بيورديكه
عيسي نوك مثل ادم كبدر انا سوم وجوده كلمكدن كه حق تعالي اكا اول ددي اولدنجي اولدي
بلكل يا محمد تحقيق اول خبر عيسي كه سكا توان اچندن بيان اولندي ربكدن اول حقدر سزه اكا كمان
ايدنلردن اولمك كه انوك مثل ادم مثلي كبدر بوندن صكره دنجي بيورديكه فمن حاجك فيه من
بعد ما جاءك من العلم فقل تعالوا ندع ابناءنا وابناءكم ونساءنا ونساءكم وانفسنا وانفسكم
ثم نبتهل فنجعل لعنة الله على الكاذبين يعني چون حق تعالي عيسينك مثلين خبر ويردي اول
نصاري اني ردا ايدلر ددلركه بوايله دكل درلكه سن درسن بوخود مثل دكل چون اولر بوكا انكار
قلدلر حق تعالي بوايتي اندرب بيورديكه يا محمد هر كمسه كم عيسي امرندن سنوكله حجت ادب مخاصمه
قلا انوك امر عيان اولب بلندكدن صكره سن انلره دكل كم كلوك بزاوغلنلر موز چقسن لوم
سزدنجي اوغلا نلرو كوزي چماروك وبزعورتلرو مزي چماروله سزدنجي عورتلركوز چركوك وبزكندموز
دنجي چغلوم سزدنجي كندكوز چقك بوكلمه ديرلرمه جمع اولا لوم اندن مبالغه الله تضرع قلوب
اخلاصله دعا قيلا لوم دليلوم كه الله تعالي نوك لعنت يلا نجلرا وزرينه اولا رسول عليه السلام
بولره بوخبر ويروب وعده قلديكه درلب حقلر فلان وفلان بولعنت ادشكرا اول قوم دنجي بوعده
اوزرينه طاغلدلوا متابوا شكرينه يتشيمان اولدلرچون اول وعده لري كون اولدي رسول عليه
السلام حسنله حسينوك الن الدي فاطمه بلسنان عليله رضي الله عنهم كلوب اول وعده
قلدقلري يرده طوردلرا اول قوم دنجي كل جمع اولدلر رسول عليه السلام بولردن طلبا يلديكه يلان
جيلرا وزره لعنت ادشكرا ولردلركه بزبنوك كيجي اشدن الله صغير زرسول عليه السلام
ددكه بوق البته اوج اشدن يزه قلمق كرك سزيا لعنت ادشك باخود اسلامه كلوك ياجزيه
ويرمكه راضي اولك اولوجزيه ويرمكي قبول اتدلرا نوك اوزرينه مصالحه قلدلركه هر يلدن اكي
بيك حلله ويره كه بيكين محرمدن وبيكين رجبدن رسول عليه السلام عبيدة بن الجراح انلره اوزرينه
امير ددكي كه اول مال مصالحه يي اولردن جمع اده دونلرلكندلر رسول عليه السلام بيورديكه اكر
اولر لعنت ادشلرد كلسي هپ هلاك اولمه لري ناشول ديوار قوعندنجي سرجدن برسي دري قلمزدي
بوندن صكره كه وحي تعالي بيورديكه ان هذا لهو القصص الحق وما من اله الا الله وان الله لهو
العزيز الحكيم فان تولوا فان الله عليم بالمفسدين يعني شول نسنه كه عيسي دن خبر ويرلدي
خبر حق اولدركه عيسي عليه السلام تكري بوك قولدرورسولدرودنجي قران حقدر ونكه قران

خبر

خبر ويرديا اول حقدله الله دن غير معبود بوقدر الا اولدر ملكدن عزيزدر حكم غالب درودنجي امر دن حكيم
كم عيسي بوك عليه السلام بارد لما غنه محال ايلدي انبي رحمندن انسور وجوده كتوره يا كربوكا اولر بوحق
بلدكلرندن صكره ايمانه كلمز اولر لوسه تحقيق الله تعالي مفسدلري بلورانلوك اولفسادنه كوره
جزالرن قلودردنجي بيورديكه قل يا اهل الكتاب تعالوا الى كلمة سواء بيننا وبينكم الا نعبد الا الله
ولا نشرك به شيئا ولا يتخذ بعضنا بعضا ارباب من دون الله فان تولوا فقولوا اشهدوا بانا
مسلمون يعني ايت يا محمد اولركه توريه انجيل ويرلدي يا كتاب اهل كلوك انكار قوك تصديق بنا دب
رغبت قلوك اول كلمه وتوحيده كه لا اله الا الله محمد رسول الله كلمه سدر اكا اطاعت قلمق سزوكله
بزوم افتخار موزده برابر دربالكوزينه مخصوص دكل اول كلمه دركم تجن دياسن سزوك فانكوره
وما لكوزبزوم قانموزوما لموز كبي حرام اولور الامكوكه حجتي شرعله اولا كلوك جمع اولا لوم انوك
افتره كم الله دن غيري كمسيه طيميا وذوا كاهيچ برنسنده شرك اتميا وذوبر محلوقا كا اورتق
قتميا وذدنجي بعضمز بعضمز الله دن غير رب عولي طوتميا وذريره نصاري عيسايي رب طتمشلردن
درلردكه اوجاك اوجسدر ودنجي كلك بعضمز بعضمز معصيت اولن نسنلرده مطيع اولميالو
شولكه حقدا كامتابعت قلا لوم سن بوخبري يا محمد بولره ايرشدركم اكر متناع ادب مطيع
اولدلرسه سزكه مؤمنلر جماعتي سزنايدك انلره چون سن حق مطيع اولمدكوزطانق اولك
كه تحقيق بزمسلمانلر الله ورسوله مطيع بوايتا كا دلالت قلوركم حقيقت مؤمن اولنلر
منكر وبدعتدن اهلينه اولا حق وسنتي لطفيله وعطا ادب بللره لر باطلدن حتاه دعوت
قلا لوم اكر مطيع اولميه سيا اولرلرسه انلري نفيليله دشمن طوتب انلردن اختيار اطلرلر و
دوستلقلرن كسلرا كر انبي وانبي وقوم وقرديشي ونسبدن اولي دنجي اولرسه زيرا ايمان بنوكله
كامل اولوردنجي بيورديكه يا اهل الكتاب لم تحاجون في ابراهيم وما انزلت التوراة والانجيل
الا من بعده افلا تعقلون سبب قضيه ايت بوديكم يهود نصاري جمع اولدلر ابراهيم بزدندر بزوقردي مور
يهود لروك مدرسه سيدي هر بري اندن منازعه قلوب ددلركه ابراهيم بزدندر بزوقردي مور
اوزره دركم تعالي بوايتي كوندرب بيورديكه اي كتاب اهل يهود نصاري نولدي سزه كم ابراهيم
حقيقتده محادله ادب محجت لشور سزحال بوددركه سزه توريت انجيل انمدي الا ابراهيم دن صكره
انددي سزم بويهودلق ونصرانيلق ادي اندن صكره ان كوزا ول كتابلر وكوزده دين اسلامدن
ارتوق اندن برددين ادي دنجي مذكور دكلدر هركتابكه انلر لدي جمع نده ذكر اولان خشوع دلو
دين الله قتنده دين اسلامدن سزبو باطل دينلري حسد كردن شيطانه متابعت قلوب صكره
وضع اتدكوزهيچ سزده برذهن انسانيت بوفهم كم اشبو ددكوكز كلامه برفكر ادب اكليا سز
عقللله برابي ادراك اده سزودنجي خبر وبروب بيورديكه ها انتم هؤلاء حاججتم فيما لكم به علم
فلم تحاجون فيما ليس لكم به علم والله يعلم وانتم لا تعلمون ما كان ابراهيم يهوديا ولا نصرانيا
ولكن كان حنيفا مسلما وما كان من المشركين يعني سزيا يهود لرونصارا نيلر جماعتي خصومت
ادرسز محمدك صفتلرنده وحقيقتنده حال بوددركم ابي حقيقت بلورسز ليكن دونب حسد كوردن

انکار انکار ادر سزنش تا حجت لشود سزاوار ابرهیم حنیفند که سزکینا بکوزده انوك اخرندن بزیان
بلمدکزکه اول یهود دزیا نصرانیدزا الله تعالی عالمدزبلوزکه ابرهیم نه دین اوزره دزسزوك
اندن علمکوزیوق علمکوزا ولدوغی نسنه ییجون محاصمه قیلاسزدوینب بیان قیلدکه اول
ابرهیم نه یهود دزدونه نصرانی بیدر لیکین اول اسلام طریقینه قدم بصوب محکم طوغرمشدر
میللیی وقدعبتیی دین اسلامدن دخی برغیرنه دنلدغمشدزا اول مشرکلردین اوزره دکلدر
ودخی بیورمشدرکه ان اولی الناس بابرهیم للذین اتبعوه وهذا النبی والذین امنوا والله ولی
المؤمنین یعنی خلقوك کی احقرغی وافضلرغی ابرهیم دینینه لایق اولمغا اولردزکه انکا اقتدا
ادب ایمان کتوردیلر وبو بیغامبر مزمود محمد دخی وانکا ایمان کتوردی مؤمنلردندر دخی کل اول ابرهیم دین
اوزره دزکه الله تعالی مؤمنلروك ولیلریدزنصرت معاونت قلوب دشمنی اولره قهرادی
ویرمکدن وکلمه توحیدی اعلاء قلوب کلمه کفرابطال ایتمکدن ودخی خبرویردکه ودت
طائفة من اهل الکتاب لو یضلونکم وما یضلون الا انفسهم وما یشعرون یا اهل
الکتاب لم تکفرون بایات الله وانتم تشهدون یا اهل الکتاب لم تلبسون الحق
بالباطل وتکتمون الحق وانتم تعلمون یعنی یا محمد ارزوایدوب تمنی قلوزن برجماعت بوا هل
کتابدن که ای کاشکا برچاره بلوب دین اسلامدن سزی دندرب ضلالته برغلردی ازدرمزلر اولاز الا اولرکه کندولرلین ضال کمراه اولا واول ضلالته برقدقلرنوك وبالکلیه ولکندولره
راجعلدخبرلری یوق ودخی بیورمشدرکه یا یهود نصاری نیته انکارادرسزوك الله تعالی نوك
کلامنه وانوك عجایب مصنوعاتنه که انوك برلکینه دلیل درحال بودرسزاول بیغامبر کلمزدن
اولکه انوك امرندن خبرویرزدکزکه اول حق رسولدراي کتاب اهل یجون حق باطللاه اورتمه
قدکزکفرایمانه وشبهه سزیعضسینه اتابعضسینه انکارادرسزاول محمدك صفتی
که حقدرتوریتده سزه بیان اولنمشدرانی بلورسزبلورکن انی کزلیوفورسزدکلدربوالا
حسددزندکه بیغامبرسزدن کلمدیالله تعالی بوایتلرنی رسولنه دلالت قلوبنا نلروك
ضلالتینی وازدرمغا قصدقلدقلرنی معلومزقلدی تاکه مؤمنلرانلردن عبرت الوب ایمانلرینی وزره
محکم طوره ودخی بیان قلوب بیورمشدرکه وقالت طائفة من اهل الکتاب امنوا بالذی انزل
علی الذین امنوا وجه النهار واکفروا اخره لعلهم یرجعون سبب نزول ایت بودیکه اول وقت
که رسول علیه السلام مدینیه کلدیاوندیدی یا اون سکزای نمازبیتا لمقدس دن یکاقلدی
حق تعالی امرایلدی رسولکه نمازین کعبه دن یکاقلا اولکون ازنه نمازین قدسه قلمشدی اوبلیله
اکیدونمازین کعبه دن یکاقلدیاول یهودلروك اولرکه کعب بن الاشرف ومالك بن الضیف دزدخی
برنچه بولروك کب درلرلرا ول کندولردن اشعاجاهل لرینه دللرکه سزتصدیق ایدب برحکملر
مؤمنلروك شول قبله لرنکه کنوك اولنده صباح نمازین اکاقلدلرا ول حقدرانکارقلوك شول
قبله لرنه که کونك اخرندن نمازین اکاقلدلرا ولکه اولردخی سزوك قبله کوزه دونلردخی درلر
ایدیاي اولرا ول اشعاجاهل تبلبو قومکم سزمحمد وقرانه متابعتادك کونك اولنده وکروانکارادب

کافرا ولك کونك اخرندن زیرا بوفعل لایقرقلدرکه انوك اصحابلردن شك برعاسزویاسزکمسه
توریته نظرقلدق بولدق که یوحمد حقدرکه اولکه اولردخی سزوك دینکزه دونلردیوندن
صکره دخی خبرویردکه ولا تؤمنوا الا لمن تبع دینکم قل ان الهدی هدی الله ان یؤتی احد مثل ما
اوتیتم او یحاجوکم عند ربکم قل ان الفضل بید الله یؤتیه من یشاء والله واسع علیم یختص
برحمته من یشاء والله ذو الفضل العظیم یعنی اول یهود زسزیلدیاول سزملره دیدلرکه
سزنصدیق ادب متابعت قلمك لایقدرکه انلرسزه متابعت قلوب سزوك قبلکزه نماز
قلاسزدین ایت یا محمد اول مؤمنلره که تحقیق دین الله قتندن دین اسلامدن بوکلکه که هیچ بر
کمسیه ویرلمدی شولکه سزه ویرلدی دین اسلامدن دخی اول قرانلردن که حلال حرامزا نوك
اچندن بیان اولدی یا شول محتلرکه یهود اولسزوکلکه زیکلوز قتندن خصوصا متادسزلر قیامت
کونندن اول دخی اندن بیان اولنوزایت یا محمد که بلدیرسنی فضل الله قتندن درکمه دلوسه کتاب
وسنوت وهدایت ویرزکه توفیقلکه الله واسع الفضل درفضلی بولدزاول فضل کوله بغدوغن
بلورا کاویرزکه اولوفضل اسجی اولدوغی بیورمشدرکه ومن اهل الکتاب من ان تامنه بقنطار
یؤده الیك ومنهم من ان تامنه بدینار لا یؤده الیك الا ما دمت علیه قائما ذلك بانهم
قالوا لیس علینا فی الامیین سبیل ویقولون علی الله الکذب وهم یعلمون بلی من اوفی بعهده
واتقی فان الله یحب المتقین یعنی قضیه بودرکه عبدالله بن سلامه بیاك الی یوزوقیه التون
امانت قودیلر اول ایی صاحبینه کذروی نجه قودسه ویرکشی دخی فنحاص ابن عازوره که یهود دن
دندرلر التون امانت قودیلر اول اکاخاینلر اولدی حق تعالی امانتنه امین اولنی مدح ایدب وخاینلری
اولنی ذم ایدوسن بوایتلرنی خبرویردی بیورمشدرکه بوا هل کتابدن کمسه وازکمسه ایی امین طوتوب
قنطارلرله التون قویاسه ایسه اولورسك طغرو اغلیه کروسکا نقص ایتمدن اداایدرویرنجه واردربولدن
کمسه یوزدینار الدن قویاسن اول اکاخیانت ایدرکلواداایتمز بلکه ایی کندوییه غنیمت
کورزتکلم شمدی مسلمانلردن دخی بعضسیی ایله ادرمال امانت کندوالندن مال غنیمت کبی صرف
ادرانکارادب خیانت قلورکلمزلاماکرانوك اوزرینه محکم طوب لازم اولوب
الحاصله تفاضا قلاسزامدی اولوایی ایله قلدوغی حلال کوزب بدوکی قبیحه مدخی اندن اتروی
درکه درلرعزبوك مالین یمکدن بزه کناه یوقدرخوتکه اولرنزوردیوزکرمیلرا ولوك مالی
حلال لدرینه درلرشول خراج کبی کوکندولرك مذهبلرینه اولمیانوك مالکندوله حلال کوزلرالله
تعالی اوزرینه افترا قلوب یلدان سویلرلرزلرکه توریتده بوحلال درالله تعالی خبرویرکه بولرلر
یلانجیلردرحال بودرکه بولرلرالله تعالی اولره کتابلرندن بیورمشدرکه امانته خاینلر اولمیلر
بولروك اوزره عهد میثاقی دخی اولمشدرانوکیون بیورمشدرکه هرکمسکم قلدوغی عهدی وفا
قلسه امانت صفلمق اوزره الله دن قورقسه کمسیه ظلم ایلمسه اول متقیلردن اولور
حق تعالی متقیلری سویرایت دخی وعید درشولروك حقلرنده که برمؤمن فرد شولروك حقلرنده
خیانت قلوب ظلم ایلیه مؤمن حقیقی اولن کرك کندوی یهودده نسبت قلمیه ایمانی یمز قلاه

عهده وفا قلوبا مانند امين اولاد وذبيحي بيورد كه ان الذين يشترون بعهد الله وايمانهم ثمنا قليلا اولئك لا خلاق لهم في الاخرة ولا يكلمهم الله ولا ينظر اليهم يوم القيامة ولا يزكيهم ولهم عذاب اليم ابن عباس ايدرنوايت عبداله اشوع واخرين العبس حقنده نازل اولدي كه بري ذبيحي بر ندن حق دعوي قلديغي اول حق طلب اولنن كيشي دكه انكار ادب يلدن بره انداغي اول حقي منع ايتيكيون بوايت انده نازل اولدي بعضلر دير لركه يهود لرك عالملري ورئيسيلري حقنده نازل اولدي كه رسولك صفتلرني كزلدلرده بيلورلرني عهد لرني دنيا دن ازشتيه صتديلري ذبيحي ودخي دير لركه يهود لرك عالملرندن بن حما عن حراب شامدن حديثيه كلدلر تاكه اسلامه كله لركعب بن اشرفه صتشدلر صوصودي يا ولره كه تيه كلدكوز اولر خبرو بر دلركه كلدك مسلمان اولاوز كعب اولره دديكه حقيقت يلدكوز بكم بوبيغامبر دز اولر دلر بلي يلدك كعب اولره ديدكه بوا شكارده كندوفشكوزي چوق خبر دن محرومز قلدكوز انوكجون كه بن ديلدكله سزه چوق هديه لر وكوندرمز بوكله منع ايلدكوز اول جماعتا بي ارشدب ديدلركه صبر ايله بن بوا شده نظر قلالوم برز نظر ادب طوهر لردديلركه سهو ايتمشوز اول قورتيدي صفتن بولدوغمز بولدكلمسن بوكلدي اولا اقرار لريا وقهرينه خط اندرب نشان الدي يمين قلدردي هر بريته كه اول كتابدن صفتني ذكر اولن محمد بوكلدي بوكلندن صكره اولروك هر بريته سكزر اسئون بر وسكزر صاع ارزيا ويردي ليس بوايت حق تعالي انلروك حقيقتي اندرب بيورديكه تحقيق شولركه عهد لري وييمانلري دنيدن برسهل ثمنيه صتدلر انلر اولر دركه اخرتدن انلروك نصيب يوقدر ذبيحي الله تعالي اخرتدن انلره كلام بيشارت برله سويلميا يا خود سويلدكين دوستلري يا رشد لر انلره اشتدي ميا يتكم دنيده موسايه سويلدي يا اولا شتدي يا بر وعجا شمدي يا خود مراد يوندن حق تعالي نوك غضبي اولاركه كمسه يه غضبا يشه اكا سويلكمز ودخي اولره رحمتله نظر قلميا قيامت كونيده ذبيحي كناهلرندن پاك ادب ارتميا يعني مغفرت قلميه بلكه اولره عذاب اليم اولا ودخي بيورديكه وان منهم لفريقا يلوون السنتهم بالكتاب لتحسبوه من الكتاب وما هو من الكتاب ويقولون هو من عند الله وما هو من عند الله ويقولون على الله الكذب وهم يعلمون يعني بلده شتي يهوديلردن بر طايفه وارديركه تحريف تغيير ايدرلر اول كتابلرنده ذكر اولن محمدك صفتلري يا خود قلري وفتن عكسينجه افهم لرينا ويلين ذبيحي عكسينجه قلورلرنا شدلر ايله صتنا لركله اول افوتن كتابدن حال بوذركيا اول كتابدن دكل ذبيحي دير لركم بوافوتن الله تعالي شتدي حال بوذركيو اول الله فتندن دكل الله افهمزه افتري قلوب يلدن سويليلر حال بوذركندولرن ذبيحي بلوه لركه اولدقدكلري يلانلره ذبيحي بيورديكه ما كان لبشر ان يؤتيه الله الكتاب والحكم والنبوة ثم يقول للناس كونوا عبادا لي من دون الله ولكن كونوا ربانيين بما كنتم تعلمون الكتاب وبما كنتم تدرسون ولا يامركم ان تتخذوا الملايكة والنبيين اربابا ايامركم بالكفر بعد اذ انتم مسلمون يعني اولدي يشوعدن هيچ بر كمسه كم الله تعالي اكا نوبيتا يجيل ويره وعلم اجيدن فهم ادراك ويره وذبيحي بيغامبر لق ويركه اول مرتبكم اوغلي

عجمجدر

عيسي دنيه جابر اولكم اول خلقته ايده اول الله قول اولمغي قوك كلوك بكا قول اولك بكا عبادت ادرك ديه ودخي دمشكوكه يهود له نصاري اولرندن اختلاف واقع اولوب خصومت قلدلر اكي بلوكي ذبيحي رسولكلدي عليه السلام هر بري ددي لركه ابرهيم بولردندر بزاولي بوزكه كندموزي اكا نسبت ادوز رسولا نلره ددكه سزوك كلكوز خطا اوزره سزهيچ بركوز اكا لايق دكل سزنا نلر اشدوب غضب الله لوددي لركه والله سزن دلمز سز الاي دلر سزكه بزسزي كندومزه خالص دوستادنه ورز الله تعالي بوايت الله رب بيورديكه يوقدر هيچ بر بشره كه الله تعالي اكا قران ويره وحكم ل فوك بكا قول اولك ولكن اولره ديركه عالم اولكز الهه عبادت ادجلردن اولك اول كتابدن بلدكوكز نسبتله عمل ايدوك زيرا عالم اكادر لركه بلد كيله عمل ايليه اما بخن علميله عمل قلمسه اول عالم اولمز جون بركمسه علمندن كندويه عمل برله منفعت طقيا انوكله جاهل كشي برابر در بلكه اول جاهل عالمدن يادر انوك حالا شدا ولا عذاب يوندن بلوب عمل قلمدغنيه مجرد علميله عمل سوزو نفوي سزا الله قندن تقرب اولمسه هيچ شيطاندن مقرب كومسه اولميا ودخي حق تعالي ايدرا ول رسوله يوخلقناه دخي ابي در كه سزن عمل ادجلردن اولك سؤال نسبتله ايلكله افوسزن ودخي دمشكوكه بالميداره اوكره دسزن سزه بيورمش اول رسوله الله قيوب فرشتهلره طيا سزا توجيك وبيغامبر لري دب موليجاد لسن عيسايله عزير كبي اكا اول سزه بيوره بونسنايله كندوكا فر اولب نبوت اندن نزع اولنه يعني اول بيغامبر سزه كفره مي امر ادركه فرشتهلره طيا سزا توجيك اخلاص قلدغكردن بلكه بونسنه سزه اندن ابدا كا كمسيس ودخي بيورديكه واذ اخذ الله ميثاق النبيين لما اتيتكم من كتاب وحكمة ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم لتؤمنن به ولتنصرنه قال ءاقررتم واخذتم على ذلكم اصري قالوا اقررنا قال فاشهدوا وانا معكم من الشاهدين يعني چون الله تعالي بيغامبر لردن عهد ميثاق الدي بشول كوندكه ادمك ذريتن صلبندن چقردي ذبيحي اولردن عهد الدي كه اول كلر صولك كلنه اخيار شدره لوصولك كلنلر ذبيحي اول كلري كرچكليا لر چون بيغامبر لردن بوا قراري الدي شولك اوزركم وفتي كم بن سزه كتاب انلره حكم نه كتابا ولوسكم اول حلال حرام بيان اديجي ولا ودخي سزه اول محمدك صفتلن وحقيقتلن بيان اديجي ولا اندن سزه يا اهل الكتاب اول رسول كلا كه نعت صفتن سزه بيان اولنمشدر رسول سزه اني خبرو برمشدركه اول محمد كوجاك ايجدر سزوك كتابكزي كه توريت دوزايني تصديق ليا سزقجن وبرينلسه رسالتله اكا ايمان كتوره سزوا نوك دين اوزره اكا نصرت ايدسزبنوك اوزره قهرينه كلتدن عهد الدي بيغامبر لرله امتلرندن اندن صكره اولن دديكيم اقرار ادمسزبوقلدغكز عهدا وزره كواهي كرچكليوب اكا نصرت قلاسزقبول ايلدمسزنا شبوك اوزره اول عهد ملكه سزدن الدوغم محمد ايمان كتوره سزدديلر كلكله اقرار قلدق قبول ايلدوك حق تعالي ددي كه بعضكز بعضكز طانق اولك بوعهدا وزهرينه كه بن سزدن الدوغمز دخي اولا قرار كوز اوزره سزوكلكله بلي طانغنمز بس الله تعالي نوك طانغلغي بيغامبر لرچون اولدركه انلروك بيغامبر لغن بيان روشن قلا مغي انلرله وعلاه متنالرله كه خالق اندن عاجز اولا وبوندن

غير عامل

١١١

صكن بيورديكم ممن تولى بعد ذلك فاولئك هم الفاسقون افغير دين الله يبغون وله اسلم من في السموات
والارض طوعا وكرها واليه يرجعون قل امنا بالله وما انزل علينا وما انزل على ابرهيم واسمعيل
واسحق ويعقوب والاسباط وما اوتي موسى وعيسى والنبيون من ربهم لا نفرق بين احد منهم ونحن له مسلمون يعني هركيم ايمان كتورمكدن بوردوجوده اعراض ايتسه اول عهدا قرار
قلدقدن صكره انلرفاسقلردركه حق تعالى امريني ترك ادب عهدلرين صدلرمعيني بولرمخالفت ادب
امله دينيندن غير دينجي طلب ادرلرسه اول وقت كلدركه كعب بن اشرف اصحابيله خصومت قلدلر
دينده نصارى يله طوب رسوله كلدلرد دلركه برزوق قتمن حقلوقلدلر ابرهيم دينيه رسول عليه
السلام بيوردكه اكي كوزداچيلرك دينيندن برچيسين بولردد دلركه برزسنوك محكم وكارا چي دكولرن
سنوك دينوكي طتمازدر حق تعالى بوايتلرنلدرب بيوردكه بولرا الله تعالى دينيندن ازتوق دينجي طلب
ادرلركه ايي طوق تلرحال بودركه اول الله مطيع منقاد اولب خشوع خضوع ادرلرسه كوكلرده
كوزارسه دلرحالنا اولركه كوك اهللرا الله حكمنه مطيع اولمش لردر طوعله امااولركم برا هللر
هركيم اسلامه اچنده طوعدرجه الله اولدرجي منقاد اولدري طوعله اولكله امتناع ايدجاي دلرلدلرمقابله
قلمغله اسلامه منقاد اولدري وبعضلرن الله تعالى قوللرينه غنيمت قلدكه سبتي ادب زنجيرلركه كنورلر
دلردلرا اسلامه كلدلرن بوكلبي قولدرا امتا محاهدايدرمسلما نلروك كلدكه لرجي الله سجده قلورلر
طوعله شخصينه متابعت قلوبا امتاكافرلروك كلدكه لرى سجده قلورلر اول كافرلردرسه دخي دخي لمزن
دخي بعضلرد دلركم كوك اهللي فرشته لرا الله منقاد مطيع دزاردتله ودخي برا هللندن مؤمنلر
مطيع دزاردتله امتاكروقلان تعدد دين اهل وارسه ضروري كامطيع اولب دلركه خالقمز
اولدرا اسلاكم كوهله الله بوقدردروليكندولرمشركلردرا متاشول خلقيني جيليدن امتناع قلمزلر
اقراري تعيين ادمزلرخالقي حقيقي اولدرا اول اصنام لرى اندن عاجزدرغن ظاهر بلورلرنتكم غيرندن
عاجزدرا متا اول خلقتدن غيرندن اولركندولرغمنجه انلره افتدارا ثبات اتدرلرراي فاسدله بس حل
تعالى ايدرديعني بولردين اسلامدن غير دينجي طلب ادرلرنوحالنده كم كلنوك دنوب ورجق پريي
الله تعالى حضرتي دزاندن رسولينه عليه السلام خطاب ادب بيوردكه يا محمد ايتا اول ايمان
كتورن مؤمنلره اكراول اهل كتاب ايمان كتورمزلرسه اولردسونلركه برزالله ايمان كتوردك
ودخي برزوم اوزرموزه ايمان قرآنه وابرهيمه ان صحايفه ودخي اسمعيل واسحق ويعقوب واسباطه
انلرن صحايفه وموسايه ان توريته وعيسايه ان انجيله وكروقلن جميع بيغمبرلره انلرن
احكامه ايمان كتورب تصديق ايدرك جميع الله تعالى كلامدرحقدرهيچ برنوك رسالتيني
وسوتيني دخي برندن فرق اعزكم بعضندن كل برا برد دركرچه فضيلتلندن بعضيسنك اوزره
رتبسي وارد رسزكم بقره ده بيان كچدي وبوندن صكره دخي بيوردكه ومن يبتغ غير الاسلام
دينا فلن يقبل منه وهو في الاخرة من الخاسرين بوايت مرتدين طعمه ومقيس بن صبابه وحارث
ابن سويد حقنده نازل اولديكه بولراولن كيشي دزاما اصح بودركه بوايت عموم لرظه دزرين سبب
خاص دخي عموم حكم مانع دكل بس هر كمسكم دين اسلامدن غير دينيله دين كنسه اني كندوبه

دين طوتسا اول دين اندن مقبول دكل دزاول اخرتده خاسر اولدن ومغبون نلردن دركه جنتده كي منزل
ترك ادب كامدنجي منزل اختيار قلدي ودخي بيوردي كه كيف يهدي الله قوما كفروا بعد ايمانهم
وشهدوا ان الرسول حق وجاءهم البينات والله لا يهدي القوم الظالمين يعني حق تعالى نتسي
هدايت ويره برقومه كه ايمان كتورندن صكره كافر اولدياروا ول طا نلق ويردلركم رسول حق بيغامبر دزدر
كه كلسه دزحال بودركم كتاب كتورندن انلره بيان دخي كلديكه انوك حقيقتني بلدلروا كا اقرار اتدلروا ناندلر
يوندن صكره دونب كروا نكار ادب كافر اولدلر حق تعالى اولره نته هدايت ويرزبلكه ويرمز زيرا
اولر ظالملراولدلر حقه انكار ادب ظلم ايلدلرا الله تعالى ظالملره هدايت ويرمز اكر سؤال ادرلر
لرسكه بوايتوك ظاهري كا دلالت قلورمكه اسلامدن صكره كافر اولنلره حق تعالى هدايت ويرمميه
وظالم اولنلره هدايت ويرميه حال بودن نرجوق مرتدلر كورمكدركم كروا سلامه كلدلر حق انلره
هدايت ويردي وجوق ظالملر دخي كورمكدركه ظلمدن توبه قلدلر هدايت وزره اولدلر بوندن
توفيق نته اولا جواب بودركم مراد بومعنيدنا ولدركم مادامكه كافر كفر وزره قايم اولا وظالم
ظلم اوزره قايم اولا واول اسلامه وجوب توبه اقتضا لا تميلر هدايت بولمزلرا متاجمهور جهاد وب
اول حالدن دمكا قصد ايتسلر الله تعالى انلره توفيق ويروب هدايته كتورن بوندن صكره بوردكه
اولئك جزاؤهم ان عليهم لعنة الله والملائكة والناس اجمعين خالدين فيها لا يخفف عنهم
العذاب ولا هم ينظرون الا الذين تابوا من بعد ذلك واصلحوا فان الله غفور رحيم يعني اولركم
اسلامدن صكن كافر اولدلر اسلامدن ايرق دين طلب ايدلرا نلروك جزالري الله تعالى قتندن
لعنت در يعني غضب سخط دزور حمتدن ايرق اولب سرملكدر وفرشتهلردن دخي جميع خلايقدن
دخي نصيبا نوك لعنت در زيرا نجمن بركشي بركمسيه لعنت قلسه اول لعنت قلدغي كشي لعنته
مستحق اولمسه اول لعنت دونركافره وادرود دخي دنيده شول كمسكم اكا دين دشمن اولميا اولا
اكا لعنت قلورامتا اولكله دينده شيخ اولا اخرتده اول دخي لعنت قلورلر بس جميع خلقدن اكا لعنت
حاصل اولور بوحالنده كه اول لعنتله واجب اولن عذابا جنده محلدا اولا هركز اول عذابدن بيتليه
وبرزوقتا نلره مهلت دخي ويرليه ابدي اول في عذابا جنده مبتلا اولا اولا مكر شول كمسلر
كه اول حالدن دنوبدن خلاصله توبه قلالر وعمل لري فسادن صلاحه وظلمدن عدله وكفردن
ايمانه وشردن خيره دنله لرا الله تعالى غفور دزاول كافرا جنده اولا بي برالغفور رحيم درتوبه قلانلره
وبوندن صكن بيوردكه ان الذين كفروا بعد ايمانهم ثم ازدادوا كفرا لن تقبل توبتهم واولئك هم الضالون
ان الذين كفروا وماتوا وهم كفار فلن يقبل من احدهم ملء الارض ذهبا ولو افتدى به اولئك لهم
عذاب اليم وما لهم من ناصرين يعني چونكه اولره رخصتا بدي توبه ايلكه توبه ادن قبول اولنه
حارث نوك فرد شي حارثه بتي يا زدي كوندركه الله سزوك اوزركوزه توبه عرض ايلدي بوخبر
مكه ده انوك دوستلرنا برشدي اولردي لركه بلدشني محمد انه ادرسه انسون كه بزمنتظر
اولمشوزرمانوك واقعه لرندا كابرا اولومزا برشه هله بزمكه ده طورا لوم بوكفراوزره وقتكم بزوم
كوكلومزده دونمكلك دوشا دونمك دليا وزا اول وقت دونوز حارثدن توبه بزوم حقمزده

دخي انه تورعور قبول اولنه ودلرا الله تعالي بو ايت اندرب بيورد كه شولركه ايمان كتردن صكره كافر
اولدلر دخي اول كفرلرنه زياده ثابت اولدلر بلكه دخي زياده قلدلر انلرك توبه سي قبول اولنمز زيرا كه
اول توبه قلمق دكل ريسن اولركه كفرا زترب توبه قلمدلر اولرا سلام بولندن كفرده اولب هلاك
اولمشلردر ودخي شولركه كافر اولدلر واول كفرا وزره اولدلر اكر دنيا طولوسي التون اولسه كندوي
قورتره مغجون ويرسه اندن قبول اولنمز دخي انلرك حقنده قورتاجق دكل واتوكله قورتاجق دكل اولره عذاب اليم اوجق در كه هيچ
بركمسنه بولنميه انلره نصرت ويرب اولعذاب اندن قورتره بس بو ايت دلالت قيلور كه يارين هيچ
بركمسنه اسلام عمل صالحدن ارتوق نسنه خلاص ايتمز مثل عقلي اولن ايروغن قويا اسلامي و
اركان ديني محكم قيلوب اخلاصله كركلو عمله مشغول اوله اولمدن كندوكيه سعادت قپوسن
اچاو دخي بيورديكه لن تنالوا البر حتى تنفقوا مما تحبون وما تنفقوا من شيء فان الله به عليم
يعني سز ارشمز سزا اول الله قتنده اني ثوابكره جنتا چنه تا سودكوكز مالدن صدقه ايتمجه
بعضلر دمشلركم بو ايت حكم منسوخ در لوه ايتيله اتما اصح بودر كه منسوخ اولميه بوصدقه
دخي مراد زكوة اولا بعضي بوا ولاكيه سزا چمغه كروب سعادتلره مزسزتا اول سوكلو مالكزدن زكوة
ويرمينجه كه انوكله نعمتكري بحلدن ومحبت مالدن ارد سترودخي يزركه زكوة ويرمكدن مكره
صدقه تطوع حقنده بو ايت حكم دخي ثابت ولا بس الله تعالي يه كرلو نسنه يوق هرنه
نسنكيه سزانوك بولنده انفاق ايده سزالله تعالي انى بلور دنياده دخي خلفين ويروبا خرتده
ثوابلو درجه لو زياده قلوز بولندن انرواديكم عمر بن عبد العزيز يكلرله شكر اولوب صدقه ايلردي
ديرلردي كاكر بوشكر ويرد كوك اچلري يميون صدقه قلمزسن بوشكر صدقه ايدرسن اولك
دردكه بكا بوشكر سوكلو درلرمكه اول سودكمدن صدقه ايليم ودخي روايتلرده عبد الله بن
عمر رضي الله عنه بركر كلو جاريه صنون الدي اني غايت سوردي برنجه كون بلسنده طورد قدن
صكره انى ازاد قلدي بركمسيه چغلندنه دي اول كشيدن براوغلن حق وجوده كتوردي عمر اول
اوغلنكوجغي اولوب كوكسنه قحردي ويبلردي ديردكه انوك فقوسني سنده بلور مرد لردي
اكا كلم الله تعالي انوك النسل سكار رزقا غشدي حلا لدن چون سوردك يميون ترك ادب
بركويه ويردك اول دوكه سز بو ايت شهد كوميكه كشي سودكن ويرمينجه سودكي اليته كرمز
ودخي هرون الرشيدك خاتون زبيده انون خرج ادبر مصحف يازدردي چون تمام
اولدي كتوردلر اليته الدي اجدي اجدغتلاين بو ايت چدي في الحال كوميدي ويردي دوكه وارولك
بون هديه سنه ويرك دخي اچسي فقرايه ويرك شمدي بكا بو مصحفدن سوكلو نسنه يوقدر
بس عاقل اولردركه فاني محبوبي ويرلرباقي محبوبي الاللهودخي حق تعالي بيورد كه كل الطعام كان
حلا لبني اسرائيل الا ما حرم اسرائيل على نفسه من قبل ان تنزل التورية قل فاتوا بالتورية
فاتلوها ان كنتم صادقين بو ايتنوك سبب نزولي بويدركم يعقوب پيغامبر عليه السلام چقوب
بيتا لمقدسه كيدردي بولدن اكا برفرشته صنكشدي يعقوب ايا وعري صنوب انوكله كشي
دلدكه منع ايليه اول فرشته انوك ايا غني طوتوب قصدي صقرديخي قيوو يردي كتدي

يعقوبك ايا غنده عرق النساد ترلدن ريح وار اول بلوردي يعقوب اندن قيني رحمت چكدي ندايلدي
كه اكر اول علتدن كدسي اولورسه كي سودكي طعامي كندويه حرام ايليه اني يعقوب سنه ويرميه چون
اول علتدن كدب خوش اولدي اكا كي سوكلو طعام دوه اتي ودوه سودي يي انلري كندو نفسنه حرام
قلدي كه يميه يهود لرا قيترا قلوب دلرلكه اني يعقوب حرام قلمدي بلكه اول تورية اچنده الله حكملة
حرام اولمشدر ديو كندو لردخي اني حرام كورد لرليس انلري تكذيب ايتمكيچون حق تعالي بو ايت اندرب
بيورد كه كل طعام يحيا سرائيل اوزره حلا لا ولمشدي قاندن ومردار اولمشدن وطوكزاتندن ارتوغي
الا شول نسنكه بحي اسرائيل اوزره حرام قلدي تورية انمزدن اول انوك حرام لغي تورية اچنده
يوقدر ايت يا محمد اول يهود لره كه دلرا اول تورية حرام اولمشدر كتورك اول تورية قوك
كورد لم اكر بو تورية حرام اولندي دديكزده كرچك سكوز زيره اولر دلردكه بو نوح زمانندن
حرام اولمشدر شمدي سزاني حلا لكورسز چاغ ايدر محمدك رسالتنه كي اولود لا لتا ايدركه انلروك كتا بلرندن اولمين نسنايا اولره خبر ويردي بيورد يي اولره كه كتا بكز كتورك اولن
امتناع ادب كتوره مدلر زيرا بلور لردكه اول خبر ويردي وحيله دركيلوندن صكره كروبيورد كه فمن افترى
على الله الكذب من بعد ذلك فاولئك هم الظالمون قل صدق الله فاتبعوا ملة ابرهيم حنيفا وما كان
من المشركين يعني هركمسنكم كندودن يلان درب الله تعالى بيورد يي دبو خبر ويرسه كتا بلرندن بيان
كلدكدن صكره وحقيقتي معلوم اولدقدن صكره اولرا اندرد كندو نفسلرنه ظلم ايشلاردر عذابه
مبتلا قلمايا غله ايت يا محمد كه الله تعالى سوزكر جلدركه بوردكلري تورية حرام اولمامشدر سز
اول ابرهيم ملتنه وانوك دينيه متابعت قلوك اخلاصله وطوغرولغله اول دوكه اندن ياك و
سودندن اجك ينكم ابرهيم اندن يدي چدي كندودلكوكزله برحلال اولمشي كندكوره حرام قلمك
كه ابرهيم مشركلردين اولدره دكلدر انوك ديني ومذهبي اسلام طريقيدر ودخي بيورد كه ان اول
بيت وضع للناس للذي ببكة مباركا وهدى للعالمين فيه ايات بينات مقام ابرهيم ومن
دخله كان امنا ولله على الناس حج البيت من استطاع اليه سبيلا ومن كفر فان الله غني عن العالمين
يعني اول مسجد كه مؤمنلر چون وضع اولندي كه اندن عبادت قيلالر اول بكه در بكه دديكلري اول
كعبه نك بردركه اندن بنيا د اولمشدر مكه انوك جوارسيدركه اول موضع مباركدر كه بركت چوقدر
كنا هلره مغفرت بردر واندن بكا نماز قيلنلره اول قبله در اكا كرام حرمت قيلمق دليل در كشي جنسنه
قويمغه بوكلام اندن اتروذكر كه بهود لرمؤمنلره دلردركه سبب ندركه بوطاشه طوروب طواف
ادرسز اندن بكا نماز قيلورسز اول بيت المقدسه تعظيم ادرلر ليس بو ايت انلروك قولنه حجت وبيت
الله تعظيم اثبات قيلمجون اندلردي كليي ايدر اول كعبي آدم عليه السلام بنا قلدي بن بو زندن اندن
عبادتا ولندي نا نوح زمانينه دك كه طوفان اولدي يا اول طوفان وقتيندن حق تعالي بيورد يي اول آدم
بنيادين يعاروا لنبيجي كوكا كمورد لرحق كعبه نك برابرنده فود لرشمدي اكا بيتا لمعمور دركوندن
بنمش بيك فرشته اكا طواف قيلور لرمركز طواف قيلن كرو نوبت دكمزكه برد خي طواف قيلا نا قيامتك
تركن بس اول بيت الله ده روشن علامتلر وازكه اول حجر الاسود در دخي اول حطيم در كه اسكي بنيادين

طشره قلمشدر انوك اردندن اي بله طواف درلو دخي انوك علامتلرندن برسي مقام ابرهيم در كه اندن
قدملرنوك اثري وار هركمسه كه اول حرمه كرسه امين اولور يعني رحمايت شلسه وار وب اندن كبر سه
قصاصدن امين اولور ودخي فرض اولمشدر الله رضاسن حاصل قلمق اغجون اول بيت وار وب طواف
قلمق شول كمسلره كه انده وار وب كليجه بتجك قدر اوغنه بنده كوجي يته وبو لدخي امين اولا
هركمسلر كوجي يتوب ول حجي كندويه فرض كورمسه تحقيق اول الله كافرلولور الله تعالي خود جميع
عالمدن منزه غني در كوك حج ايتمسون لركه انوك اندكلرنوك فايدسي وكوچ ادوب
ايتمدوكلرنوك زيانلري كوركندولره در بنتكم علي رضي الله عنه روايت قلورلركم رسول عليه السلام
خطبه سنده درلكه بلوك اي خلايق الله تعالي حج فرض ايلدي شول كمسلره كه اول يوله وارمغا طاقتي
يته وكركوجي يته وارمسه اول كشي فنعي حالنه اوزره دلرسه اولسون كركه يهودي كركه نصراني
كركه مجوسي كه انوك دخي اعتقادي وسير تي ولروك اعتقادنه مشابه اولدكه اول كعبي تخفيف
ادوب وارمدي دنيا يي الله اوزره اختيار قلدي اول حكم ترك ايتمكا قيدي لامكركه خسته اولا
وارمغا محالي اولميا يا خود سلطان جهتندن مانع اولا كه ظلم ادب وارمغا قومياكر بوعذرله
اولمايوب وارمغي ترك ايلسه بلوك كه بتوم شفاعتمدن اكا نصيب يوقدر وبتوم حوضمدن يارين
صورلمقدن محروم در وبوندن كروبتوم دركه قل يا اهل الكتاب لم تكفرون بايات الله والله
شهيد علي ما تعملون قل يا اهل الكتاب لم تصدون عن سبيل الله من امن تبغونها عوجا وانتم
شهداء وما الله بغافل عما تعملون يعني ايت يا محمد اول كتاب اهلنه كه يهود نصاري در نته انكار
ادرسز الله تعالي نوك اول ايا تلرنه كه قرآندر دخي فرض حجدر ومحمد در كه حق بيان ادوب كلدي يا الله
تعالي خود شاهد در سزوك اول كمسه كوزلرنكار كزبلور اكا كوره مكافاتن قلور ودخي ايت يا محمد
اولره كه يا اهل كتاب نولدي سزه كه منع ادرسز الله تعالي دينندن ودخي وار وب حج ايتمكدن شول كمسلر يكم
اسلامه كلوب محمولك فرضيتنه ايمان كتوردلر لرسزكم اولري حقندن باطله ميل ايتدره سز
حال بودر كه سز دخي طانوق سزبنوك اوزره كه بوحكم لروك حقيقتي تورتنك ثابت ولمشدور
الله تعالي غافل دكل بلوركه سز اول محمدك نعتين صفتين كزليوب نجه انكار قلدكوزانوك جواسن
يارين سزه قيلسون ودخي بيورركه يا ايها الذين امنوا ان تطيعوا فريقا من الذين اوتوا الكتاب
يردوكم بعد ايمانكم كافرين وكيف تكفرون وانتم تتلى عليكم ايات الله وفيكم رسوله
ومن يعتصم بالله فقد هدي الى صراط مستقيم يعني اي انلركم ايمان كتوردلر اكر سزه طيع اولب
منا بعت قلسيلر اولر سكزاول اهل كتابدن سزي دعوت قلن طايفه كه يهود لروك اولولري در سزي
محمد وقرآنه ايمان كتوردكوكدن صكره كوكفره دنده ب كافر قيلورلر اندن اتردد كه بعض
منافقلر دونب انلره منا بعت قيلدر لر الله تعالي مؤمنلري نهي ايلدي كه اول منافقلر كبي انلره
منا بعت قيلميلر وبوندن صكره تحيط ادب بيورركه سزدنه انكار ادرسز الله تعالي نوك وحدانيتنه
ومحمدك رسالتنه وقرآنك حقيقتنه بوحالكم سزوك اوزركوره حق تعالي نك كلامي اوقنور
انوك اجنده نجه عجايب دليل لروار وبحتلرواركه حقك بزركين اثبات ادر وانوك رسولدخي

اجي كورنده بله دركه حاج ايدر يارركه بوخطاب اصحابنه اولاكه زمره رسول اجلرندي اي هركون
مشاهدم قيلورلردي ودخي بارركه جميع امته خطاب اولا زيرا انوك اثارلري وعلامتلري دخي قرآن
كه اكا اندر لدي بر وفراجو نده در ليس جوبلده كم بزاي كوره طورور ذكر چه معاينه دكل هركم حق تعالي
دينني كندويه حصل ادوب اكا محكم باغلسه تحقيقا توفيق ويرلوب طريق صلا لندن صراط
مستقيمه ارشاد اولندي كه اول طريق قرآن وطريق سنت در اكا بوريندركه طغري جنته واصل
اولورودخي تقوايه امر ادب بيورركه يا ايها الذين امنوا اتقوا الله حق تقاته ولا تموتن
الا وانتم مسلمون يعني اي انلركه ايمان كتوردكوز قورقك الله دن اكا مطيع اولك شويلكه اطاعت
اولله كم اكا مطيع اولا لوكوزاجوب يومشجه اكا عاصي اولميلر وانوك نعمتلري شكرنه مشغول اولا
كوزاجوب يومشجه انوك نعمتنه كافر اولميه منكسوزا ولميلر ودخي دايم اني ذكر ايده لوكوزاجوب
يومشجه اولميلر بس بوجهله اطاعت ايتمك مسلما نلره مشقت كلدي زيرا بشر غفلت دن
خالي اولمز قورقدر كركم بوحق يرنه كتوره مبه لرعاصي اولب عذابه مستحق اولا لر الله تعالي فضل
ادوب قولردن تخفيف قلدي بوايت كوندركه فاتقوا الله ما استطعتم يعني طاقتكز اولدوغي
قدر اطاعت كتوره ب الله دن قورقك بس اولايت بوايتله منسوخ اولندي اما بعضلر ديركه
جايزدركل كه بوايت منسوخ اولا زيرا بوسوزاكل كه الله تعالي قولرنه برحكم ايده كم اولروك اكا
طاقتي يتميه ليكن بوندن جواب بودركه الله تعالي حكم ايدوكي اطاعتدن انلروك طاقتلري يتمزدي
امامشقتله في زحمت حكمكله بس انوك اوزره مدار ومت قلمقا طاقتلري يتمزدي الله تعالي
خود قولرنه تكليف قلمن الا اي كم طاقتلري يتر بس تخفيف ادب اول مشقتي كتوردي بيورركه
طاقتكز يتوب مشقتسلة ولما بحق قدر اطاعت ادب بندن قورقك ثابت اولك اسلام اوزره
شول حال اوزره اولك كه قيحن سزه اولكلسه سزه اسلام اوزره بولنيا ايمان اوزره اولاسز
بس بوايتوك منسوخ اولدوغي تقديرجه كلي منسوخ دكل بلكه شول حق تقاته كلمه سي در اول
اخركروه محكمه ثابت در اول امر اوزره كه بيورلدي تاكه مؤمن اولنلر الله دن قورقب مطيع
اولا لر اسلام اوزره ثابت اولب كروانوك اوزره اولا لر بوندن صكره كروا عتصامه امر ادب
بيورركه واعتصموا بحبل الله جميعا ولا تفرقوا واذكروا نعمت الله عليكم اذ كنتم اعداء فالف
بين قلوبكم فاصبحتم بنعمته اخوانا وكنتم على شفا حفرة من النار فانقذكم منها كذلك يبين
الله لكم اياته لعلكم تهتدون يعني محكم يا بشوك دين اسلامه وقرآنه وسنت رسول الدن
قومك نصرت معاونت الله دن طلب ادك قوم قبايلدن امتك قرآندن شولكه معلنسي وشندر
اني محكم طوتك اول كه مشكل ومتشابه در اني الله تفويض ايدوك بعض حكمادر مشكم بودنيا كاتنه
برفيودركه اجنده يلانلر عقرب لرواعوسي جوق ازدها لروار بوخلق انوك اجنه دشمشلردور
اندن چمقلغا امكان بوقدر الا بر محكم ايلكم اكا يا پشلر چقلر نجات بولا لرليس بودنيا دخي انجلين
دار محنت دنيا نواع افتلر وبلا لر بوزوك اجنلر درخصوصا كه شمدكي زمانلر هيچ بر وجهله راحتلغي
بوقدر محنت بلاسي زياده اولمشدر بس بوندن قورتلب خلاص وجهله راحتلغي بوقدر محنت

بلا سيمندن خلاص بولمغا هيچ بر وسيله قلما مشدنا ندن اترتوق كه قرآن اينه محكم يا پيشلر دينده
اختلاف فاميه لر تكم يهود نصاري دكي بلا بولوندن اثر ورد دي حق تعالي كه متفرق اولمك ذكر ايدوك
الله تعالي نوك اول نعمتنا سلاميكم سزه عطا قلدي اي كركلو صفلك صنايع ايمك شكر دن برينه كتوره
سزه سزجا لنرجا هليتده بر بركوره دشمند وكزا الله تعالي سزي جا سلامزا وشهره جمع ادب كوكلو كزي
بر برينه الفت طوتدرب سود دي سزا ولسا سلامز نعمتنه اولتشمق سبيله دين اچنده قرداشلر
اولدوكزدن خي سزا ولجا هليتده طاموغك كنارينه وارديوب دوشب هلاك اولمغلغا يقين
اولدكوزدي اول نعمتي كوكزه عدا وتكز سبيله الله تعالي سزي ايمدن قورتردي بوايت دخي وسله
خزرج قبيله سي حقنده نازل اولدي كه اكسينوك ارا سنده اسلامدن اوك قتال واقع اولدي
تمام فرق پيل تا يعين اولدركه بن برن اصل كوكيله قيروب فنا يه ويرلر حتي نكه رسول كوندركان
مكده انوك بيغامبر لغي ظاهر اولدي اول اوسيله خزرج قبيله سي مدينيه دكين اشتمكله رسوله
ايمان كتوردلر هنوز رسول هجرت اعزدن اوك اول اكي قبيله دن تمش كشي درت يوز مكيه رسوله
كلدلر منا بعت قلدلر رسول عليه السلام عمو سي عبا سله عقبيه ده اول تمش كشيكم انصار
لردندر قرشوچ قدي آنلر رسول الله عليه السلام عهد وبيعت ادب ايمان لردن محكم قلدلر مدينيه
كروندلر اندن اكي ييل صكره رسول عليه السلام هجرت ادي آنلردن يكا وارديول اكي قبيله نك
اراسنه الفت واقع اولب عدا وت كتوردي نسبدن قوده شلر كبا ولدلر ليس حق تعالي اني كدرب
اولره بوايتي اندي دكيله اشبو تجلين حق سزه ايا تلرن بيان قلوردي لدركه سزجا هليتده
بر بركوزله عدا وتادب قتال ادردكوز شمدي سلامز اچنده سزي الفت طوتدرب بري بريكوزه
قرد ش قلدي ناكه سزي اشبو نعمتي بلوب ضلالتدن طريق هدايته سلوك ادب نجاتا بولاسز
وبوندن صكره كوسيوردي كه ولتكن منكم امة يدعون الي الخير ويامرون بالمعروف وينهون
عن المنكر واولئك هم المفلحون يعني اولسون سزدن بر جماعت كه دعوت ايليه لر بوخلقي اسلامه
ودخي اندن غير خيرلره كوه ارديروشرع اچنده مقبول مرضي اولن اشلري وسوزلري اشلمكا
وسوليمكا بيوره لر وشول اشلركه مردود دروا ول سوزلركه منكروه حرامدر آنلري اشلمكدن
وسوليمكدن منع ايدن لركه اخرتده فلاح بولب سعادتا يرن آنلردر بس امر معروف قلمق واجد
ومنكردن دخي نهي قلمق انمك واجبدر تمش بر فعل اشلسه كه اول علمانوك اختلاف فيندن طشره
اولسه اول اشلدوكي هيچ بر علمايي سلف قيندن روا اولمسه ودخي حق تعالي بوخلقك
بعضلسنه امر ايلديكه امر معروف نهي منكر قلا كلينه بلكه واجب قلمدي يوكا اشارت قلديكه
خلقك بعضلسي معروف ندر منكر ندر كلوبلمز كشي اولا كه معروف منكر كوره ومنكر معروف
كوره معروف دن نهي ادوب منكر بيوره منافقلردن اولا لسلر هركم اول معروف ندر منكر ندر
اصل اوزره نظر ادب بيلكه اول كتاب سنت دركا واجب درکه امر معروف ونهي منكر قلاوي
دخي مشلركه امر معروف نهي منكر اوچ قسم در بري الله يعني اوزمانغله دكما كله در اول بكلره
مخصوص صدر دخي لله اول عالملر ولدر وبر دخي كوكللة منع ايمكدندكه اكا انكار اده اشليني

دشمن طوتنا اول كروقلن عوام خلقه واجبدر تكم رسول بيوردي عليه السلام اذا رأى احدكم منكرا
فليغيره بيده يعني قچن سزدن بركز منكر كوره سه اول اكا دليله انكار ايليسون اكا دخي كوچي يتمزسه
انكار ادب ايله منع ايليسون اكرا وكا كوچي يتمزسه كوكليله انكار ادب دشمن طوتسون كه بو اضعف
ايماندر وبعض صحابه دن روايتدركه ايدرهر كسكم بر منكر كوره اي دفع ايمكا كوچي يتمسه دخي كوركليله
كره كوره ما وخيكرا ايتسون اللهم ان هذا منكر فانا بريء منه يعني اي جلا يكم اشبو بر فعل منكر دن
كه بن بوندن بيزارم قچن بوندن بيزارم سزدن بوندن واجبا ولنجي ساقط اغمش اولور كنا هدن
قورتلوردوخي بيوردكه ولا تكونوا كالذين تفرقوا واختلفوا من بعد ما جاءهم البينات واولئك
لهم عذاب عظيم يعني اي مؤمنلر سزدن اول يهود له نصاري كبا ولمك كه دينده اختلافا دوب
متفرق اولدلر بر بلوك يهود اولدي وبر بلوك نصاري ولدي شوندن صكره كه اولوم كنا بلرندن محمدك
صفتين دن بيان كلدي طريق حق آنلره معلوم اولدي اولدا نلردن كه قيامتدن اولره اولوعذا بلرجا صل
اولور دايم كه ابدا هيچ اولردن اولعذاب مرتفع اوحق دكل اندن بيان قلدكه اول متفرق اولتلوك
دا ولميتلوك مرتبلري يارين تولسن بيوردكه يوم تبيض وجوه وتسود وجوه فاما الذين اسودت
وجوههم اكفرتم بعد ايمانكم فذوقوا العذاب بما كنتم تكفرون واما الذين ابيضت وجوههم
ففي رحمة الله هم فيها خالدون يعني اول قيامت كونيندن نجه يوزلرا قي اولسون وبنجه يوزلرقرا اولسون
اولركه دين اسلام طوتب محكم طوتدرلر بيوزلري اقي اولسون اما بوندن اختلاف قلدلركه نه وقت
مؤمنلر يوزي اقي اولب نه وقت كافرلردن منافقلر يوزي قرا اولسون يعضلردلركه سئلدن
قوبدقلري وقت بعضلردلركم برا تلون اوقدقلري وقتلرن كه مؤمنلر وكا كنا بلرندن خيس عملا
وانواع حسنا تلر بازلمش كورلرشاذ اولب يوزلري نورلنه آق نورا ولا واما كافرلردن منافقلر
بتلرندن شركلر ونفاقلر وانواع سيئا تلر بازلمش كورلرا ول قورقدن يوزلري عضبله قره ره
وبعضلردلركم تراز وده مؤمنلر وكا نوا بلري طرتلوبا عركله بسا دندن يوزلري اعمره
وكافرلردن منافقلر وكا طرتلوب كنا هلري اعركلجك عصه دن يوزلري قره ره وبعضلردلركم
يارين قيامت كونيندا مر اولنه هر قومكم معبود لرمعبود قتنه جمع اولا لرچون هر بري معبودينه
اولا شه لرکوره لركه برعاجز كندوي قورتر معنا چاره سي يوق بولوه تحن منفعت ايرشه آنلري
معبود طوتدقلرينه پشيمان اولبا ول قده حسرت بيلركه يوزلري قراره مؤمنلر قلا لرسا فقلره
ودخي كتاب اهلي الله تعالي مؤمنلره صوركه سزدن دركو كمدر آنلردي بلركم رحموا الله درحق تعالي
كردي بكه تحن رحمتكوري كه رستكوري بلمسين بولوردي بلركم اي بر وم مقدس پادشاهمز تحن كه اول بر ده
بلدوره بردخي جلا وزحق تعالي بوره لي اولرا بي كوره لرسول قدركه الله دلرا ندن مؤمنلر كل
سجديه وارديول سجدا چنده يوزلري قارا كبا ق اولا منافقلره اهل كتاب سجدا قلمغا كوجلري
يتمييه اوكوقلرينه اوجلري بردم بيوزركبا ولا اكلوميلركه سجدا يده لرا ول عضه دن يوزلري قره
امنا اولروكم بيوزلري قرا ردي اولره توبيخ سرزنش قلوب ديلرکم يعني اول ميثاق وقتنده بلي
ديوب ايمان كتوردكوزدن صكره كفر لوكا مزا ولدكوزواهل كتابه دليله كه سز محمد كلمزدن اول

اکا اقرار ادب کرجکلرد کوزصکره کلیجک اکا انکار ادب کافر اولدکوندر دیاک امدی طلدک اول عذابلری
اول محمد قرآنه انکار قلدعوکی چون امتا اولوکز بویوردیکی قاولا اولوجنت اچنده حق تعالی نوک
فضل رحمتیله کوا کا ایرشدیلمکله اولت دایم تنعم قیلا لوبوندن صکره بیوردیکی تلک ایات
الله نتلوها علیک بالحق وما الله یرید ظلما للعالمین ولله ما فی السموات وما فی الارض والی
ترجع الامور یعنی ایشبو قرآنکه جبرئیل سنوک اوزرکا انزل ربانی اوقدی صدقیله ودخی شول سکا
ذکر اولنان کل الله تعالی نوک حجتلری وعلامتلر درکه ای پیغمبر سکا بلدردک تا بیلا لوکه بزیزلمسیه
کناه سوزیره عذاب قیلمادق تا اول رسول کوندرب حجت بیان قیلماینجه زیرا بولر حق تعالی نوک
قولاریدر الله تعالی دلمزکم عالمده قولاریه ظلم اولنه جمیع یرلرده وکوکلرده یاردملیشی نه وارسه
کلسی الله تعالی نوک مخلوقی ومرزوقدر کرکدرکه کلی حاجتلرین ومرادلرین اندن دیلیلر واکا عبادت
قیلا لر اندن غیری نه طلمیله لوکه عاقبت بوقولاروک دوشب ورحق یولریجا الله حضرتلرینه جمیع اشلر
اخرنده اکا راجعدر ودخی بیوردیکه کنتم خیر امة اخرجت للناس تامرون بالمعروف وتنهون عن
المنکر وتؤمنون بالله ولو امن اهل الکتاب لکان خیرا لهم منهم المؤمنون واکثرهم
الفاسقون لن یضروکم الا اذی یعنی الله تعالی خبر ویررکه الله قتلندن خیر لودین اهل اسلامه
دینلرنا نوکچون بولری وکایله وصفادب بیوردیکه سزدین اهلنوک خیر لوسیسز زیرا بولر
برخلق دزلرکه کندولره قرشنه دخی ظلم ایلمزلر اندن اترو حق تعالی بولری خیر
ناس دیو اکدیکه خلق چون چقاردلدی تا کیه امر معروف ایدیه لر کافرلره قتال ایدیه لر اکا دلک کیه مسلمان
اولا لر یا درکه بوخطاب اصحابه اولا کیه سزامتلوک خیر لوسیسز دیو بیتکم رسول بیوردی علیه
السلام قرنلروک خیر لوسیبوم اصحابمدر اندن انلروک یلیسنجه کلن تابعین زمانسیی اندن
بونلروک خیر لوا ولمق لغتلرین بوکله وصف ایلدیکه بیوردی سزامتلرینه الله برلمک ایکلاه
واسلامه دوشمکله وشرکلدن وکفردن ونفاقدن دخی درسزالله برلکی یوکرچاک ایوب
انوک اوزرینه طور میوب ملازم اولرسز ومحمدک بیغامبرلغیه تصدیق ایدرسز سزلیسیل اولوکم
بوصفتیله موصوف اولمیلر اولرشرامتا اولولر اکر بوکتاب اهل یهود نصاری یا بیانه کلا لری
بولره اول خیر لوید یاولدین لری اوزره قایم اولمقدن بولردن بعضیسی اهل کتابک مؤمنلردن
عبد الله بن سلام رکبی اصحابیله دخی اولکیه یهودلردن نصاری دن ایمان کتوردیلر امتا بولروک چوغی
کروه فاسقلردر کعب بن اشرف رکبی اصحابیله دخی اولکیه ایمانه کلمدیلر اولر سوزه ضرر ایرشدرر
دکلدر الا همان دلاله سکب محش لرسونلیکله اذتوق قونلری یوکیله فتالله محاربه قیلا لر ودخی بیورر
دیکله وان یقاتلوکم یولوکم الادبار ثم لا ینصرون یعنی اکر اولرسزه قتالدن معاونت قیلا لر انلردن
سزه منفعت اولاجق دکل زیرا اولر نزجک یوزدنلرب قچرلر منهزم اولورلر اندن صکره نصرت
اولسزدکل کافه حق تعالی اولروک قتالده ضعیف لغلرندن خبر ویررکه اکر اولرسزروک اورکورر
کلورلرسه سزه ضرر ایدیه منزلرکه سزوکله بیله اولورلرسه سزه اصلری طوقنمز اولروک حالدری
اشبودر تا بوکوندک یهود لروک شوکتی بوقدر دخی هیچ برموضعده قتاله قونلری یوقدر

وبوندن صکره دخی بیوردیکه ضربت علیهم الذلة اینما ثقفوا الا بحبل من الله وحبل من الناس وباؤا
بغضب من الله وضربت علیهم المسکنة ذلک بانهم کانوا یکفرون بایات الله ویقتلون الانبیاء
بغیر حق ذلک بما عصوا وکانوا یعتدون یعنی بولروک اوزرینه جزیه وضع اولندی ودخی قتال لازم
هر قندکیه بولنلر الا مکر کم بولرده الله لک عهد وامان اولا دخی خلقدن بولر وکله برعهدا ولونه
بولرا ول خلقه جزیه لرین ویروب انلروک حکملری اجرا اولنده اولا لر وکر عهد لری اولیجق اولوسه
دیکلنلرا لله لک غضبنه وعنابنه مستحق اولا لر دخی اولروک اوزرینه درویش سیرة قونله
قچن برلرکروب عنی صحنا سیلن صوره وارسیلن غایت فقیر درویعضیسی کندوی فقیر کوسترمه
اوزرینه جزیه بی زیاده قلمیه لر اول بسنه کیه اولره ایرشورا ندن اترو دوکیه اولر حق تعالی نوک
ایا انلرینه کافرا ولورلرسه قرآنه ومحمد انکار ادلرا ولا انلری دلکیه حقسوزیره بیغامبرلری اولدرر
بولرا کا راضی اولب خوش کورد لرا ولروکله اولا شده بله شریک اولدلرکا نه بله اولدرمشرکلر
اولدلرلیسل اولغضبه دخی مستحق اولدقلری اندندر کیه الله عاصی اولدلرومعصیتلرینده حد دن
کچدلرهر بریزده کیه الله تعالی برقومک عقوبتین بیان ایده اول عقوبتلرینک سبب دخی اندن ایدی بلیه بیان
ایدرنا ایله ظن اتمیلرکه حق تعالی اولره کنا هلرینه عذاب ایدرسه عذاب ایدرمیسندن صکره اهل کتابدن ایمانه
کلنوک فضیلتین بیان قلدی ایمانه کلمیناللرا وزرینه بنکم بیوردی لیسوا سواء من اهل الکتاب
امة قائمة یتلون ایات الله اناء اللیل وهم یسجدون یؤمنون بالله والیوم الاخر ویامرون
بالمعروف وینهون عن المنکر ویسارعون فی الخیرات واولئک من الصالحین وما تفعلوا
من خیر فلن تکفروه والله علیم بالمتقین یعنی برابر دکلدر اولوا بدن مرتبه بو اهل کتابدن
شولرکم مؤمن اولا لر اولا ر اولادروکله کم فاسقلرکافرلر اولا لر دخی برابر اولا هل کتابدن برجماعت وارکم
کندولری پاک قلمشلردر الله کتابیله عمل ایدیلر لر طرب کیجه ساعتلرنده نماز قیلورلر نماز
اچنده حق تعالی نوک کلامین اوقورلر بوحالنده کره بوزلرینه قیوب تضرع علرادیلر الله دن
اقرار ادوب محمدی تصدیق ایدرلر وقیامت کونی کروبعث ولمغا اعتقاد ایدرلر ومنکرا شلق
کندولری دخی خلق بغرلرکر کلوطاعتلره واتواع خیرلره اوشورلر بولرکلی صالحلردن اولوب
جنتده اچنده محمدک علیه السلام اصحابی اولسرلر دخی بولر خیر لردن نه کیه اشلرلرا کا انکار
اولنمز واوندلمز بلکه اوکله عوضلنوب اخرنده اولورلرکیه الله تعالی دن کندولری قورقوب شرکدن
کناهدن صاقنلری بلورا ول کتابک مؤمنلرندن انلره عوضلر ویرورا نلروک کبی اولنلر
دخی صایلمز انمز بوندن صکره کافرلرک صفتلرینی بیان قلوب بیوردیکه ان الذین کفروا لن تغنی
عنهم اموالهم ولا اولادهم من الله شیئا واولئک اصحاب النار هم فیها خالدون یعنی شولر
کیه الله وانوک کتابیه ورسولیه انکار قلدلرمالدن بله واولادلرله چوقلغیله فخر ادب دلرکم
بزدکلو مالله واولادله عذاب مجی اولنورز تحقیق بلسونلرکیه اولمالری واولادلری یوقوا اولمق
اولری الله تعالی عذابندن قورتارمز اصلا هیچ برشیئه ده فایده قلمز اولرکلی اصحاب نار دندر
اولب انوک اچنده مخلدا ولسرلر ابدا اندن خلاص بولمیجق دکل بوبودنیا اولره منفعت قیلسر

دكل بوندن صكره اول دنيا اهل مثلين ذكر ادوب بيورديكه مثل ما ينفقون في هذه الحيوة الدنيا
كمثل ريح فيها صر اصابت حرث قوم ظلموا انفسهم فاهلكته وما ظلمهم الله ولكن كانوا
انفسهم يظلمون يعني مثل شول نسنه دوستلرك كه مالدن الله يولندن عبرت ايلرك هواي نفسه خرج
ادرلر دنيا عمارتنه مشغول اولرلر شول غايت صوفي سبيل كيدركه بر قوم ماكنيه ايرشديي اولك
قوم الله حقنده مالدن منع ادب وبر محكمه كتدولر نفسلرينه ظلم ايتمشلردي اول صوفي سبيل انلرك
اكنلرن كيندوب هلاك ايلديي هيچ اندن برنسنه منفعت طوقمديي لر بس اول مالدن دخي
الله طاعتنده غيرتره خرج ادرلر بو مجلدن دركه اولمالر تكاريدي وتغافل يلي اسباب اولر بلي
محواديدر اخرتده هيچ بر وجهله اندن منفعت طوقمشلردي كما لر بس اول اكن اهلينه حق تعالي بزلكم
ظلم ادمياكنلرن يلله يمديي بلكه كندولرنفسلرينه ظلم ايلدلر الله حقدن وبر محكمه كافرلر مثالنده
دخي انلر جلادن دركه ثوابلرن كندولرنه باطل قيلدولر الله شرك كتوره محكمه ودينده نفاق محكمه
وبر حكم دخي بيان ادب بيورديكه يا ايها الذين امنوا لا تتخذوا بطانة من دونكم لا يالونكم
خبالا ودوا ما عنتم قد بدت البغضاء من افواههم وما تخفي صدورهم اكبر قد بينا لكم
الايات ان كنتم تعقلون يعني ايمانلركله ايمان كتوردلر سزكندكوزه دوست طوتمك سول مسلمانلر
كه سزوك دينوزا اهل دكل سبب بوايتمكدخي بويديكم انصار لردن برحماعت كه جاهليتنده
اولر دكله يهود لرا راسنده دوستلق وصواصلت وارديي سلامه كلدكده نصكره دخي يهود لرله
اول دوستلغي كسدلر حق تعالي اولرايماندن نهي ادب بوايتي اندرديي بس كركدر دينا هلنه كه
كندو دينينه ومذهبينه مخالف اولنلرله دوستلق بغلميه زيرا مثلده دمشلركه كشنوك
كندوحالندن صورمغله انوك يولداشينه وصاحبينه نظر قيلمغل كه يولدشي يولداشنه ايوجي
اولوز سكم رسول دخي بيورمشدر المرء على دين خليله فلينظر احدكم من يخالل يعني كشي دوستلق
مذهبي وطرز يقيي اوزره اولوز نظر قيلسون سزدن بركوزكه دوست دوستنه كموكله دوستلق
بغلر صالحمدر طالحمدر عالم مدر جاهل مدر عاقل مدر سفيه مدر تاكه اندن اكا دين ودنيا
جهتندن ضرر ايرشميه بس حق تعالي اول مؤمنلري كافرلرله دوستلق اتمكدن يغدغنوك
سبين بيان ادوب بيورديكه اول كافرلر سزه دوستلق كوسترب اكرچه ظاهرده سزوكله
معاملة اتمزلر اما باطندن سزه بر مكر خداع قيلمقده جهدلر تكي دخي ترك اتمزلر وسزه برضرر يرشدرمكا
سعي ادرلر يا خود سعي ادرلر بلكه معاونت قيلورلر سوزلركه سزدخي ركبوزه عاصي اولا اول
سبيدن سزه مشقت محنت واقع اولا اغزلرندن سزه عداوت بغضا وتكذيب اظهار ايدرلر
ارشد سزدن اما اول شكاره قيلدقلرندن كزلد كلري عداوت دخي اولرقلدكه محمدي اولدرمكه
فكر ادرلر تحقيق بزسزه اولدرمكن نشانلر وعلامتلر بيان ادوب خبر ويردوك اكر عقللكوز وارسه
فهم ادوك كه اكلياسز بوندن صكره بويله دركه ها انتم اولاء تحبونهم ولا يحبونكم وتؤمنون
بالكتاب كله واذا لقوكم قالوا امنا واذا خلوا عضوا عليكم الانامل من الغيظ قل موتوا
بغيظكم ان الله عليم بذات الصدور يعني سزاي مؤمنلر حماعتنا ولري سوزسز ظاهرده سزه

دوستلق كوسترديكلرن بحون واقعده اولرسزي سوزمزلرزيرا اولردينكوز اهل دكلدر بس اولرسزي سوزمزلري
بلدكلرسز سوزسزدخي سزدكل كولدن ارتن كنايلري تصديقلرسزكه حقدر انلر كلمسنه ايمان كتورمزلر
الا كندوكنايلرينه انا نزلنا الله تعالي سزي اولروك اوزرينه تفضيل قلديي بوخاصيتلة سزي بحون اولرسزكله
محبت بغليا سزحالبوزركه اولر بحن سزه اوغرسلرديرلركه بزمحمدي ايمان كتوردك له اولحق سوي
بحن بزبللة خلوتا ولسلرسزه اولسوزي ددكلرينه قانيوب برمقلرن اصرلرسزوك اوزركوره
كنلرطوتزلر بزبرينه ديرلركه كورمزسزبوبحلا متنينه كم بحه غالبا ولدلر چوقلدلرا الله تعالي رسولينه
ايدرايت يا محمدا ولره كم سزاولك اول فقمقلغوكزا راسينه مقصود بوندن اولره بوردعا قلوب
حضرتدن سوركلدرامر ايجاب دكل زيرا اولك دعايي اكر ايجاب چون اولديي هيچ بري قلمبوب
قيرلديي ودخي بعضلرددلرلكم بواولك ديوامر قلدغي اخبار معنيسيدر يعني ايت يا محمد كه سزعافيت
شول تقمق اوزرينه اولسزسزالله تعالي اولروك كوكلندعداوت وارن بلورا نوكله انلره مجازات
قلورلر بوندن صكره مؤمنلره بيورديكه ان تمسسكم حسنة تسؤهم وان تصبكم سيئة يفرحوا
بها وان تصبروا وتتقوا لا يضركم كيدهم شيئا ان الله بما يعملون محيط يعني اكر سزه برنصرت ظفر
ايرسه سوبنرلر وبرهزيمت ومعيشتده شدت واقع اولسي اولرسزه بتكم سزه احدده واقع اولديي اولرا كاسوز
شاد اولورلر اكر سز صبر ادب تحمل ادرسكوز اول منافقلرك ومنهود لروك اذاكرنه والله تعالي نوك
امرني برنه كتفوره مك رحمتنه ومعصيتدن شركدن صاقنسي اولورساكوز اولروك عداوت
قلوب كيداتدوكندن سزه ضرر يوق كه تحقيق الله تعالي اولروكنه ايشلدكلرن كل علميله قيملمشدر
بلورا كاكوره جزا قلورردخي بيورديكم واذ غدوت من اهلك تبوئ المؤمنين مقاعد للقتال والله
سميع عليم يعني يا محمد تحن سن صباح وقتنده چتسك مؤمنلر چون حرب يرن يرقليوب برسك
اول خندق كوبندن الله تعالي سميع درد عاكي شلوب قبول ادرعليم درككا قولروك نه قلدقلرن بلور
ودخي بيورديكم اذ همت طائفتان منكم ان تفشلا والله وليهما وعلى الله فليتوكل المؤمنون يعني
بحن دلسلرسز مسلمانلردن اكي طايفه كه انصار لردندور رسوللة قتال اتمكدن كافرلردن قورقسلر
دخي كردوبتسلرقورقمسونلركه الله تعالي اولروك ناصر لريدوركوكللرن صقليوحلة قورقدن
شول وقتكه كافرلردن كردوعميا بس لكزمردمؤمنلره كم الله اعتماد ادوب شلرن اكا اصمر لياسلر
بوكل حق تعالي نوك منتلريدرسوللينه ذكر ادرناكه بلوب انوك شكرنه مشغول اولا لركافرلروك خيملر
صبراده لوا ندن اولره بدر قصيه سين اكدريي وبرب بيورديكه ولقد نصركم الله ببدر وانتم اذلة
فاتقوا الله لعلكم تشكرون اذ تقول للمؤمنين الن يكفيكم ان يمدكم ربكم بثلثة الاف من الملئكة
منزلين بلى ان تصبروا وتتقوا ويأتوكم من فورهم هذا يمددكم ربكم بخمسة الاف من الملئكة
مسومين يعني بدر شهيتي الله تعالي سزه معاونت قلديي بدركوندن بوحالدن كه سزاز كوز فورقلك
الله دن بوغمتي بلوك اكا عاصي اولمك اولاكه الله شكر ادجي قولردن اولاسزاكي كه سزمؤمنلره
ايلدوك سزه كفايت قلمزمي اولكه ربكوز سزه مدد ايرشدرب ثوتاده اوچ بيايك فرشتيلكة كولد

انذرله الله تعالى ايدن بلكي كفايت ايدر اكر بيغامبر كوزله بله طور بصبر ايده سن يوزدن ندر وب قچمق معصيتدن
قورقاسن صنعتمياسن دخي دشمن سزه وجوه لريله كلهاول ريتكبوز سزه مدد ايرشدره بيش بيك
فرشتيله كه نشان ليمشلر اولار يعني انلرنوك الي قلچ اق اولاوقويرقلري دخي اق اولاوكندولراورمش
دخي اق طوملي اولاوعمامه لرنوك اوجلرين چكنلري يارا سسنه برقمش اولاكه الله تعالى اولروك اوزرنه
بكه كونندن اوچ بيك فرشته انلردي واولره وعده قلديكه احدده بيش بيك اندره ليكن اولر
چون عاصي اولوب رسول الله امرينه مخالفت قلدقلرندن انلره ايرلردي مدد اداب يارديم قلوب
لردي بس الله تعالى اكي وبيوردي وما جعله الله الا بشرى لكم ولتطمئن قلوبكم به وما النصر
الا من عند الله العزيز الحكيم ليقطع طرفا من الذين كفروا او يكبتهم فينقلبوا خائبين يعني حق
تعالى اول فرشته لرمعاونلوب مدد قلمغي اول مؤمنلره قلمديكه اولره بشارت قلدي بعضلرمزسزلرله
اول فرشته لرمعاونلوب كلمدقلرندن ليكن حق تعالى اولري بشارت ايچون ومؤمنلروك كونكلي قوت بولسون
ساكن اولمغچون كوندردي زيره ملائيكه لرقتالده جاك مؤمنلره فضيلتلي اولمز مؤمنلره فضيلت
اول وقت اولركه فعال كافرله كندولرقتال ايدوكافرلر اولروك الندن هزيمت بولا كلر اول فرشتهلر
انلره معاونت ايچون كلمسلرايدي فرشته اولره بيتردكه انلري هلاك قلديدي سزكم لوط قومن هلاك
ايلدي يا مغا بعضلرمزدن كزكم فرشتهلر معاونت ايچون كلدقلرندن انلردخي معاونله اندرلردي اول فرشتهلر
اوردخي اول كافرلرده ظاهر علامتلي اولردي هزبيت بولا كلر اول كافرلري وريديي اول بردن اودياكلي
چقردي تاكه ابوجهل بن مسعوده رضي الله عنه دديكه بني سن دوشره مدك بنجي اول مسنه دشمن
هلاك اتدكي نفللره جهدا تدلم سكوم اوجنجي آت طوينغنه ايرشدلر مدم ودخي اول فرشتهلر
چوق كلدكي فايده بودركيم مؤمنلروك كوكل ساكن وثابت اولا وهم بوندن اترولكه حق تعالى
اول فرشتهلري مجاهد لردن قلدكه تا قيامنه دكن قنوق مؤمن لشكريكه صبر اد جي اولا وثواب
الله دن اومجي اولا اول فرشتهلرانلره كاوب يارد مقلورلر وانلر وكلهمعاونله اد لرلر ودخي اولروك
چوقلغندن برفايده دخي بودركه انلرد عالرنستيجاب قلورلر توابني اول معاونله قلنلره ويرورلر
بوك تمام قصته سن ان شاء الله انفال سوره سنده ذكر ايده وزلسن دكولدر نصرت الا من الله
قنتدندكه عزيز دغالب ديدر ملك الجنان حكيم دزهر شي حكمتيله اشلركا مكافريمؤمن اوزرنه
غالب قلورلركا مؤمنيي كافراولررزه غالب قلورلر حكمتا قضا قلديغيله يعني فرشتهلركونلدروب
مؤمنلره نصرت قلدوغي اندن اترو دركه اول كافراولنلردن برجماعت اصليله هلاك اولوب نقطع
اليه يا خود منهزم قلوب خوا اليه توميدا اولوب كروملكيه دونلرظفر بولوب مراد كرنه ارميلر
اولديكه يتمش كشيلري دكلندي ويتمش كشي لري اسير اولندي ودخي حق تعالى بيوردي كه ليس لك
من الامر شي او يتوب عليهم او يعذبهم فانهم ظالمون جبير رضي الله عنه روايت قلدوا ول
كونكه احد جنكي اولدي رسول عليه السلام مباركدشي وندي يجوكي زخم اولندي قندي
صحابه دن يتمش كشي شهيد اولدي رسول عليه السلام قصد اتديكه اول مشركلره يوزدن عاقلا
حق تعالى بوايتي اندرب بيوردي كه يا محمد سنوك اولكه حكم دن نسنه قلنلري حكم ارادت

الله الندن دزدلرسه بولره توبه وبرورسه طريق هدايته اسلامه كتوره دلرسه اولري اول حال اوزره اولدر
اخرتده عذاب اليمه چون بولرظالم لردن اولدلرچون بوايتي اندي رسول عليه السلام دعا قلمقدن
يغلندي چون يلدرلركه الله تعالى علمينده وار مشكه انلردن بعضلري توبه قلوب ايمانه كلسرلر هم چون خلق
اولردن صكره ايمانه كلدقلرا انلردن بري خالد بن وليد وعكرمه بن العاص وعكرمه بن ابي جهل دخي عتيبه
بولروك كب بوندن صكره حق تعالى كندوك عظمتن ذكر ادب بيوردي كه ولله ما في السموات وما في
الارض يغفر لمن يشاء ويعذب من يشاء والله غفور رحيم يعني جميع برده كولكن كيه يارد لمش وار
كل انوك ملكي دزوقولدركمدن دلرسه اولوكناهلرن دخي يا دلغوعفو ادزوكمدن دلرسه
كيجي كناه لرچون دخي عذاب قلورنحن كرا اول صغيره اودره مصر اولسه ترك اتمسه الله تعالى غفور دزد
توبه قبلا نوك توبه سن قبول ادزودخي رحيم دزقولري سركن قچن كناه قبلنلرتعجيل عقوبت اغير
بلكه مهلت ويرورب تاخير ادزتا اولاكه برانصاف ادب توبه قبلا نوبوندن صكره مؤمنلري ريادن
نهي ادوب بيوردي كه يا ايها الذين امنوا لا تاكلوا الربوا اضعافا مضاعفة واتقوا الله لعلكم
تفلحون واتقوا النار التي اعدت للكافرين واطيعوا الله والرسول لعلكم ترحمون يعني اي انلركم
ايمان كتوردلرسه ما لكوري ريا يه ويرمكله قت قت زياده ايليوب بيمك كه برنسنه اي قيمتلدن
ارتغا صنا سزودخي اجلكوزوعدكوزبتجاك كوره مال ومنفعته نسنه ارتوره سزبرمدت كوزو
كويي ويرملكچون قورقاك الله دن اول ريا يي حلال كورمك تاركه عذابدن نجات بولمق قورتلاسزسز
ودخي قورقاك شول اوددن كه ريا ردلب برقلنمشدر كافرلر چون معترض ليلرومشلركم هركسكم
برا ولوكناه اشلسه توبه اتمدن انوك اوزرينه اولسه اولطاموده محلدقلورلركيجي يزه
ريوا قلنلره حق تعالى طاموليله وعده قلديي سزكم كافرلره وعده قلديي تماما كثرا هل علم بيوك اوزره
دركم بوو عيبا اولره دركم اول ريا يي حلال كورلر زيرا اول حلال كورمك كافرلر اولوركافرلر اولسه محلد
قلورلبس ايت معلنسي مك اولوركه قورقاك شول عمل اسلمك دكله اول سزدن ايمان نزع ادر
اوده واجب قلورزيرا كناهلردن كناه وازكم عاقبتا ول ايمان كيمكا سبب اولورقورقي وازكم
انيه انيه عاصي اولمق دخي اولكناه دن اولا تحقيق اثرده كلمشكم بركشي انا سسنه انسسنه عاصي
اولدي كا علقمه دزلردي چون اجلي يتوب حالتن نزعه كلدي كا كلمه ء شهادت تلقين ايتديلر
طاقت يتمدكه ديوليله دلي بغلندي تا كا دكله اينمي كلدي اندن راضي اولب سيكون عفوا يلدي اندن
ديوليلدي واول ايمان كتمكه سببا ولن كناهلردن دزقطع رحم اتمك وريا يمك وامانده حابين
اولمق ابوبكر وراق رحمه الله امام ابوحنيفه دن ايله روايت قلديكه اول ايندي كي كفن كيشيدن كناه
چوقلغي لوم وقينمنده ايمان نزع ادزاندن ابوبكر ديديكه برنظر قلدق شول كناه لرکم ايمان نزع
ادزهيچ ظلم اتمكدن ايمان نزع ايتماك كورمدك ودخي حق تعالى بيوردي كه الله مطيع
اولك نواضلري برنه كنوزك ورسوله مطيع اولك ستنلري برنه كنوزك واول فريضه لردن
جميع قرآن اچنده ورسوله دلنده حرام اولنن نسنه لري ترك اتمك كرك فعلله اولسون كرك
قوللره زيرا ارشاد ايچون فريضه لروك كه نماز وزكوة واوروج وحج وغزا قلمق دزفايده سي اولمن

وقوعلمغا سببا ولمن بوترك اديجك توبصلري كه حرام لردن يغلمغدن بريته كنوهما بنجاه وبوندن
صكره بيورمكه وسارعوا الى مغفرة من ربكم وجنة عرضها السموات والارض اعدت للمتقين
الذين ينفقون في السراء والضراء والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس والله يحب المحسنين
يعني سرعت ايدوك اولمريادن ودخي اول جميع ايمان نرخ اديجي كنا هلردن توبه قلمغه ودخي سرعت
ادك اولفورتجي سبب لريي بريته كنوهمكا كه اول نمازده اول صفه كحملدر وقتنا لصفندن محكم طورمقدر
وامامله اول تكبيره ايرشمكدر ودخي اول جنتنه كرمكا انوك كيتكلكي يديي بريي ويديي قت كوكي بريريته
اولنشه رسلرينه مقدارا اولورسه اول دخي اول قدر درجه تعالي اينجي ذكرا يلديجا روبنجي ذكرا يلمديي
زيرا اني بزوم عقلمز ادراك ايتمز انوك حد الي الله بلور كليي يدردبيشلركم جنت درندر بريي عدندر
كه اول يوجاه درجه در بريي جنة الماوي درو بريي جنة الفردوس درو بريسي جنة النعيم درو هر
جنت بودرندن يكتكلكي برلركوكلريك كيكبجدر فحشكم بريي بريته اولنشه مقصود بوندن بودركم
يادرد لمش بسنه ده اوچمقدن كيك بسنه يوقدر بنكم اسمعيل سدي دديكا كربريلري كوكلري خردل
دانسي قدر طغرسلر انوك صاغ يشي مقدار حق تعالي نك جنتلري دركه هربري برلركوكلريكتكلكي
سهل بن سعد ايدر رحمه الله اچمق اهلنوك فتي صكره كرسنه حق تعالي ديكه دي دله تمحي قل سكا
نقدر جنت كرك اول ديكه الهي اشبو قدر جنت ويرنا شوكا دكن ابرق بسنه بولمكه اشبو قدر
ديو للكه كوكلنه انوك تلقين اولنه كه دي اشبو قدر دخي دله اني دخي دلبكه اندن صكره اكا دله
كه وار اول اولقدر كه دلدك سنوك اولسون ويرا ولقدر دخي بله اولسون ويرر وايكيده دخي كاور
اولقدر اولون دخي اولسون امدي بوا وچمقلو بولوغيله ونعمتلر بله كل برقلفش متقي لر يحون
امدي اول متقي لرمدح حق تعالي وصف ادب بيورديكم جنتنه لايق اولان متقيلرا ولردركم يا يلغده
يوقلقده وبولقده طارلقده وصغلقده صيرولقده دخي درلكيندن مال انكدن سوكا ولكين واولوم
وقتنده وصيت قلمقدن في الجمله هرحالده كوكيوكرمالندن الله يولنه انفاق اده ودخي اولر
كه فحش بركمسيه قفسالر قمغن بودب اني عفو ايليه انتقام انمكا وزجر قلمغا كوجي بتركن
ترك اده ودخي اولركه فحش بركمسيه قفسالر قاقمغن بودب اني عفو ايليه انتقام انمكا وزجر
قلمغا كوجي بتركن ترك اده ودخي اولركه فحش بركمسيه قفسالر قاقمغن بودب اني عفو ايليه انتقام
انمكا وزجر قلمغا كوجي بتركن ترك اده وجميع خلقدن وقولندن خلاصيقندن بوك حقندن كه
زلت كلورسه عفو ايليه كه الله تعالي احسان قلنلري سوا اولا حسان قلدقلري كرك ازادلي
اولسون كرك قول يعني اولا صحلودن عفو ادب قومياكه اكا دخي زياده احسان قلا تا محسنلر
اولا ودخي رسولدن عليه السلام روايتدركه بيوردي هركم قمغن يوتسه انتقامه كوجي بتركن
ترك ادب عفو ايتسه حق تعالي اكا برده دلرسه برحور چفتلندرو دخي عرتن زياده ايدر
وبوندن صكره بيوردكه والذين اذا فعلوا فاحشة او ظلموا انفسهم ذكروا الله فاستغفروا
لذنوبهم ومن يغفر الذنوب الا الله ولم يصروا على ما فعلوا وهم يعلمون اولئك جزاؤهم مغفرة
من ربهم وجنات تجري من تحتها الانهار خالدين فيها ونعم اجر العاملين بوايت برخورما

صابحي كشي حقنده نازل اولديكه برعورت كاكلديكه اندن خورما صتون الا اني دكا بنه كورمايه دي
امام كروا ولد اشنه يشيمان اولديي بوايت نبي بيوردكه سوال كمسلركم قحبه زنا قلاكوياكندو نفسلرنه
ظلم ايده كوبرا جبي عورت طوتب اتمامكلا يا برجنيش حساب اوبحق اسلرا شلمكله اندن الله كيندن
طورجقلركوكوب قومقسلر دخي اولكنا هلردندن دلله استغفار ادب كوكلله اكا يشيمان اولسلر
بلسلركم كناه الله دن غيري كمسنه يارالغمز اولا شلد كلري ايشه دايم اولب طورمسلركه معصيتنده
بولدركه بلورلركه اول معصيتندر اندن صكره اول ايشه ابرق رجوع ايتمسلر انلروك عوضلري اولا
توبه لرينه توا يدرو درجه لرندن مغفرتندر دخي جنت اچنده باغلر وازدركه انجلر نوك التنده انهار
اقر بوحالندن كه انوك اچنده محلدا ولا لرينه كركلو توا بلرومن تبلروا رجنت اچندن اول توبه قبلنده
كه صدقبله كرجك توبه قبلا لرزيرا دمشلرد كم دلله استغفار كوكللرندا متا ولما بحق اولك
يالا يحلو توبه سيدرا توكيجون دديي حسن بصري برزوم استغفار من كروا استغفاره محتاجدر
يعني چون اولا استغفار كوكللرندن ندامتيله اولميا اولكروكناهدن اكا برا استغفار ودخي كرك
ودخي بيوردكه قد خلت من قبلكم سنن فسيروا في الارض فانظروا كيف كان عاقبة المكذبين هذا
بيان للناس وهدى وموعظة للمتقين يعني تحقيق كجدي سزدن اكدنكلر هربري برسيرت بر
طريق دوتوبن كمي خير سيرت وحسن طريق اوزره كجدي لر نجات بولدلر وكمي طريق فساد وقبيح
سيرت اوزره كجدلر هلاك اولدلر هربريوك بويوزدنه اثارلري قلمشدركه انده اولو غبرلر واز
بس سيرادب طواف قلوك بويريزه بي نظر ايلك كورك كه اول حق ايله نيلنلر وك عاقبت نيه
ايردي تا اندن سزدخي عبرت لاسين بعضلر دولي سيرادك بريويزنا ودكي يعني قران اوك دخي
معنيسنده فكرادب نظر قلوك تا بلاسين اول مكذبلرك حالي نيلدي بلسين نو معنيا وزره سيردن
مراد سير قلبي اولوزيرا قران اوقومين اكوجه بربرده اوقورغرب شرق وبركوك وجميع مصنوعات
اولا تردوعيبردن كوكللره سيرادب مشاهده قلوزره هيچ برنسنه بوقدر رطب يابس
قليل كثير صغير كبير شريف حقير الاقران اچنده مذكوردر بوندن اترودركه اشبو قران بيانيدر
بوخلايقه كل ضلالدن ودليلدركوسرلكدن كفر شركدن غيا ديلكوكل كوزنه سبيل اچوك
اولنلره قران هاديدر طريق حقه دخي اولك نصيحت وكرامت حرمتدر سولره كه تكريدن
قورقب كناهلردن صاقنورلر ودخي بيوردكه ولا تهنوا ولا تحزنوا وانتم الاعلون ان كنتم
مؤمنين يعني كندكور ضعيف قلوب دشمندن قورقب عاجز اولمك اولا حذركوندن سزه ايرشن
مصيبتلره غصه لنمك كه عاقبت سزغالب اولسز انلروك امنيه طغرلوبولما غله قتل بولندن
دخي حجت بوندن دخي اكر حقيقتا مؤمنلر سكوز بوحزن ترك ادبا لله حكمنه راضي اولك بوكلام
حق تعالي اصحاب رسولا وزمره وعده يدي كه قلدي نا احدن صكره اولره نصرت اولادشمن اوزره
ليس اندن صكره نقدركه رسول عصرندن غزايه چندلر اچلرندن بر صحابي بله اولديي ظفر انلروك
اولديي اول شهر اركه فتح اولنديي كل رسول عصرندن فتح اولديي انلر كجدكدن صكره هيچ برشهر
فتح اولنمديي شول وجه اوزره كه انلر فتح اتدبلر ودخي بوايتده بوامتك شرف بيان واز زمره

حق تعالى بيغامبر لرنه نجاه خطاب قلدرسه بولره دخي ايله خطاب قلدي موسا يه عليه السلام انك
انت الاعلى دوي بولره انتم الاعلون دوي ليس بود لالت شرف در حق تعالى دن بوامتنه بعضلر
دوللرکه بوکلامه انلره وعده يديکله غالبا ولالدي کورسول حکمن طوتوب برلرندن ثابتا ولسلر غالب
اولرلردي نتکم بدرده غالبا ولدلر لکن چون رسولدن امر ترک ادب مخالفت قلدلر بوکره غالبلقي
انلروك اونرينه اولدي قصه بودر کم چون رسول عليه السلام اصحابيله بدره کلوبنده مشرکلر
اوزره غالب اولدلر نکه بولردن انلره ايرشدي بوقضيه انشاء الله تعالى ذکرايده وزليس اوك
وقت ابوسفيان بن حرب دندي کادبانله مکيه کندي مشرکلر صندلر ابوجهل وعلى عکرمه
کندي بن قومنله کم انلروك بدرده کمسنوك اوغلي کمسنوك انتيجي کمسنوك قدشي ولمشدي اول ابوسفيان
وارد لر مکه نوك رئيسيدي کا قضيه خبر ويردلر دخي اول کادبانده هرکمسنوك که مال واردي
اکا کلدلر دوللرکه بلدر سني محمد سزوك الولري کزي هپ دللري امدي کلوك سن يوما لله معاون
قلوك که واروب اول محمد له محاربه قيلالر اول لر ينقام اندن الا لر ليس ابوسفيان بوزدوه انيله
ودخي اوزرنده يوز کشي سيلاحيله واز غيله اولره معاون يتجون ويردي قريش قومي جمع اولوب
اوچ بيك کشي اولدلر ابوسفيان اونرلرينه ناظر ومدبر اولوب انلر کله يله چقدي اول قوم اچنه
خالد بن وليد وعمرو بن العاص وعکرمه بن ابي جهل يلديي هنوز اول وقتا ولر اسلامه کلمامش ايدي
قريشدن هيچ برکمسنه قلمدي اهل واولادي يله تاکه اولري اغه اردوب مقاتله اره لرچون رسول
عليه السلام اولروك قضيه لرن ايشتدي دوشن دخي کورمش اصحاب جمع ايلدي حق تعالى
مدح ثنا قلدي دوکه يا اصحاب بوکيجه بن دشمنلر کورديم که قلجلرني کديلرينه تاويل قلدم که
اصحابمدن بعضيسي شهيدا ولسون ودخي کورديم که الومر برمحکم دمور کوکلکه صوقدم شويله
تاويل قلدم که اول مدينه دن صوغاب بواشدي نلدر مشاورت قيلوب بکا بيورك رسول عليه السلام
خوش کورمديکه چقوبا ولا روبکله محاربه اره عبدالله بن ابي کي منافقلر دندي انوك فکري بو
اولديکه دوي يا رسول الله چقمايالم دن کافرلردن يکا وارمعلم زيره هرکمچنکله برچقب دشمنه قرشو
وراوزالبنده بزه برمصيبت ايرشوريچ برزدشمن کلوب بزوم افنه رموزه کرميه الا البنده بز
انلره غالب يکلورز چون اول بوسوزي سويلدي مسلمانلردن برسي که حق تعالى اکا اکرام ادب
اکا شهادت قسمت قلمشدي ودخي اندن غير مسلمانلرکه بلدر انلردن فوت اولمشدي دوللر
که يا رسول الله حق دشمنلردن يکا تاکه اول ذکري دشمنلري يزي قوم قدلر ديوب کندولرده ضعيف
صنماسونلر طوغريسيوبا ولقدر سويللرکه رسول طوب اچرو کردي سلاحين کيدي کروچدي
خلق دخي چقدلر برينه دوللرکه رسول عليه السلام جهر سنده بزغمام کراهت کورورز صوره لردديللر
که يا رسول الله تمام جهر کورده کراهت ارتن کوره رزينه اولدرکه بزبوحالي سنده کورورز بزوم بو
اشده محکم وموثوق کاسورسکا مطيعن حقمن دللرساچقلوم اتومق دللرساك اوترلوم رسول
عليه السلام بيورديکه ايله کرکمز کم بن بيغامبرين غالب چقلوم اتومق دللرساك چقلوم رسول
حقم البنده کتسون ذکرك بس رسول عليه السلام سيراتدي اصحابيله احدده يکا اول منافق

عبدالله که منع ايدردي نخذول اولوب قلدي خلقك ثلث مقداري ايله توکله دندي يديي يوزکشي مقداري رسول الله
قلدي رسول عليه السلام کلديي احد قتنه اکي طاغ اره سنده بر اچوق يره قوندي که درينده اغزيديي
اندن برچوق کشي درينده اغزين صقلمايه چون اوقچيلر قدلر عبدالله بن جبير رضي الله عنه رسول انلروك
اونرينه اميردکديي اولر اللي کشيديي ويرر واتيده يتمشديي رسول عليه السلام انلره اصمر لرکه اشبو
يرده محکم طورك دخي برزه ايرلب کيمك اکرصنا وذکرصنا وذکرسني بوندن ايرلمك ليس رسول
عليه السلام اندن قلغديي باقي اصحابيله مشرکلره يتيشن کلدلر اراقلرن احاطا غنه قلوب مقاتله
يشلديلر ابوسفيان عورت هندي مصاحب عورتلله تمام حرب کرم اوچوق طردي قريش اردنده
دفلر چلوب قريش مدح ادب دوللردکه برطارق قرلر بوزغارق اوزره هم يورزلر اکر غالب دولسن
برملله معانقه قلاسن وکريوغرد نلدرب قچاسن برزه فراق قيوسن اچاسن بس اول ابودحانه مسلمانلردن
برحمانغنله فيتي محاربه قلدي ودخي علي رضي الله عنه مقاتله قلدي تاکاذکن که قلجي بکلدي دخي سعد بن
وقاص اوق دکلب مقاتله ايدردي رسول عليه السلام درديکه اتفل يا سعد اتم سکا فدا اولسون مشرکلردن
برحما عتي قتل ايدي لرالله تعالى اولره وعده سين کرچکلدي ظفر روزي قلدي تاکه اول قومك ارهسندن
يعني اولدي اول حرب ايدنلر کلري يردن برزاکروايردلر دربيرايدنلر کوردم اول سفيان عورت هندي
صاحبه لريله تجيلردي اول درينده قوتلن قوم اولري کوردلر چري صندي صنوب يغمايه يوندلر لن
عبدالله بن جبير رضي الله عنه انلره ددکه ايشبو مکا تکزدن ايرلمك کم رسول سزوکلله عهدايلدي
مخالفت قلمك اولر انوك سوزينه التفات قلمديلر ايله صندلر که مشرکلر منهزم اولدي همان اوك
مکاندن عبدالله قلدي سکن کشيله خالد بن وليد کي يوزالي کشي يله مشرکلردن ناکاه اول درده
اغزيندن چقا کلدي حمله ادب اول قلنلر ي اندن شهيد قلدلر کلوب اول يردن اکثرين مسلمانلروك
اردندن چقدلر مسلمانلرا نلري کوروب متفرق اولدلر مشرکلر کلوب حمله بردفعه حمله قلدلر
مسلمانلرا نلره اوچ درلوحاله واقع اولدلر بعضلري مجروح اولدلر وبعضلر شهيد اولدلر وبعضلر
منهزم اولدلر امادخي مصعب بن عمير طوتمشدي نکري رسولينه کافرلردن قورديي تاکه اني رسول الله
شهيد قلدلر بوکرز ياد بن مسکن الانصاري اوروب طوردي رسول قورديي اولدخي انوك اکا
مقاتله قلدي تاکاذکن که اني دخي شهيد قلدي لر بوکن حرب مقاتله نوبت بالکن رسول دکديي کاکاه
برطاشله اندلر کلوب مبارك طود قلرينه طوقندي طوطغلري مجروح اولب مبارك دشندن برين
اوندي واول عزيزا نجوکنه دخي زخم ارب قندي سفيان بن عيينه ايدرانور مقداري کشي واردي
رسول اوکنده يکلوب محاربه ايدرلردي کليسنه زخم ارشب مجروح اولمشلردي هريري رسولك عليه
السلام الينه کلوب دردکه يا رسول الله بتوم دائم سنوك ذاتوکا فلعه اولسون الله تعالى انوك سلام
سکا اولسون ديو وداع ادب دونب مقاتله ادب شهادت حاصل ايدرلردي اول مصعب بن عمير
اللدن ايله ظن ايلديکه اولدردي رسول ذريعه سبب چاغردکه محمدي اولدردم اني شديد اوته بردخي
چاغردي که اکاه اولك بدر سنتي محمد پلندي بعضلر دوللر که اول چاغرن ايلبسيدي عليه اللعنه
اني شديد مسلمانلر منحير اولوب دندلر قچدلر ايلبس کلوب زدا قلوب چاغردي مدينه دکي کاه

اولمك محمد دیكندي ایچي شدوب مدینه قومیناك اولرندن غزا بولوردي مجموع خاتونلري كوزیاشین دكمكا
وزاریه مشغول اولدیلر انس بن نضیر ایله اولدب عمر بن خطاب وطلحة بن عبید الله فتنه كلدیلر اوسز
انصار لره مهاجرلردن برجماعتله انلره دیدیكه سزي بولاردهنه تنسنه حبس ایلدیلر اولر
دیدیلركه محمد دیكندي انوك ملاذ لتن حبس ایلدیلر بس محمد دن صكره دین لك سزك نه ایشكوزه
كرك سز دخي وارولك كرامتله اولك شوبك وقهرینه كه اول رسولكزاولدیلر اندن طورب دشمندن
بكا اقبال ایلدي وارب مقاتله ادب اولدیلر شهید ولدي كعب بن مالك ایدر اول كمسنه رسول ایله
بندم مؤمنلردن ایكي كوندر لرندن بولدم اشق الننده كه چراق كبي یلدیرردي قتا وازله ندا قلوب
چاغیردي یا مسلمانلر جماعت ایشارت اولسون سزه كه اوش محمد رسول الله صاغ سلامت بكا
اشارت قلوب دیدیكه یا انس سكوت قل انس بن مالك ایدر رسولك مباركدر یوزلرندن زخم وازدي
قاني فردي ایبله اولدیلر سلدي دخي ایدردي بتسه فلح بولسه شول قومكه رسول الله هك یوزلرندن قانلره
بویایلر حال بوكه اولدیلر مولاري قیوسنه دعوت قلاچون اصحاب دن قاچنه كلدلر دیو
كه یا رسول الله ولیدي سنوكله اشسوا شي اولره بزیوزدعا قیلیدك هلاك اولدي رسول علیه
السلام دیدیكه بن طعان ولعان كوندرلمدم لیكن دعوت اچي عالمله رحمت ویرلمدم ای جلیوسن
سن هدایت ویرقومكه كه بولر بلمزلر بلمدن اشلرلر بس ابي بن خلف حمحی كلدي ایدردیكه یا محمد بن قوریلسین
اگر سن قوریلاسن مسلمانلر اكا فصد ایلدیلر بس رسول علیه السلام اولره دیدیكه توك ابي كلسون
چون یقین كلدي صندي رسول الله حاربتوك حربسن الوب ابي انوكله اندي یوبینه طوقنوب
یرندي یرزحق دكل اندن الرواولمكله رسوله بركز صتشمشدي دمشدي اكا بتوم قصد یرانوم
وارگوندن یراوجاك طرویله یلدرن شوندن انروكه سنجي انوك اوزرندن اولدم رسول علیه
اكا دیدیكه بلكه بن سنجي اولدم ران شاء الله چون رسول علیه السلام انوك بوبنجي یرندي
دندي قریش قتنه كلدي ایدردیكه محمد بني دیلدي دیدلركه نولدي سكا یرحربه زخمندن انروی
بویله درسن اول دیدیكه محمد بكا سنجي اولدرردن دیدي مدي والله اگر اول سوم اوزرمه اولك
سوزدن صكره نلرجاك دخي اولورسه اولدرزوار دي مكنه كدركن بولدك اولدي بس رسول
علیه السلام احد فتنه طورردي اصحابك بعضسي قتنه جمع اولدلر قریشدن برقوم یتاردي
طاغك یوجسنه جقدلر رسول علیه السلام دیدیكه ایله كركمز كه انلن یزدن یتاردي اولا اولار عمر مهاجر
لردن برزقومیله اقبال ادب وارلر مقاتله قلدلر تاكه طاغدن اشغا اندیلر اول جبیر بن
مطعم قریشدن برقولي وازادي وحشي ادلو اول قوله ایتدي اگر سن محمدي اولدرسي اول سك سكا
برسرات ویرگر علي اولدرسك سكا كوزي سرملو یوزدوه ویرمزكر حمزه ني اولدرسي اولورسك
سن ازاد اولغل اول وحشي دیدیكه امامحمدك اوزرنه الله دن صتیجاري وازهیچ برسه سني یاكوز
بلومز امامعلي دخي برسه سدركي كوزینه كوزیني دیري قومز ولیكن حمزه برباهادر كشیدر اولاكه بن
ابي برغافل بلوبا اولدرمز بس اول هند وسفیان عتبه وحشیه اوغرد قحه دیردیكه هاكي جهد ایله
بزه برشفا ایرشدرسكا دخي شفا اولسون اول ظالم وحشي برقیا نوك اردنده كرلندي حمزه مشرك اولدن

برقومه حمله قلوب قودي طاغ ایچندي اول حمله سندن دوشوب كلوزكن اول وحشي قتنه اوغردیكه قیا
اردنده كولوبدي ایكسوزن ابي حربیله اندي كلدي حمزه یه طوقندي حمزه دشدي اول كافر هندي
صاحبلریله كه عتبه قردا اول هوبنلردن اولكلوك بوربوب برولرن قولقلرن كسردي كلدي
حمزه نك قرنجي یاروب بغرني چقردي ایاغزنه الوب چینه دي دخي اول قیا اوزرینه چقوب ایاغزدیكه
اوشن برلدردي. بولرینه قلدوعجبا نشقام الدق اول سنین كافري چاغردي قتا وازله هبل بوكون
یوجلدي دیوبرسول علیه السلام اكا دیدیكه یا عمر شوكا جواب ویرمزسا اكا جواب ویروب دیدیكه
یوجه واولوالله درسروكله برابر اردكلوزبرومز اولكرومور جنتده وسزوك اولكرو زجهنمده
بس رسول علیه السلام كروقرینه بندي ایكي قت چوقل كیدي مبارك ایي چوقل یقا سندن چقاروب
اول دوالفقار قلجن چلدي كندوسي مقاتلیه یشلدي مشركلرن اوزرینه حمله قلدي مسلمانلردن
انوك قتنه جمع اولدلر اكا معاونت قلدلر الله تعالي نصرت ویردیكه كافرلر جماعتن صیوب طاغلر
مسلمانلردن اول غزاده یتمش كشي شهید اولدي حمزه مهاجرلردن التمش اكنب انصارلردن اما
كافرلردن اون طقوز كشي [illegible] اتدي یاد دخي زیاده رقاما سن رسولك اصحابندن یاش برد چوغدي
الله تعالي انكره تسلي قلوب بوایتاندي ان یمسسكم قرح فقد مس القوم قرح مثله وتلك
الایام نداولها بین الناس ولیعلم الله الذین امنوا ویتخذ منكم شهداء والله لا یحب الظالمین
ولیمحص الله الذین امنوا ویمحق الكافرین یعني ای مؤمنلر اكو یوا حد كوندن سزه جراحتلر ایرشدي
ایسه اول قومه دخي انجلین جراحتلر ایرشدي بدر كوندن بوكوندك درك اوزره بزدندر زوخلق اراسنده
كون الور ظفر ونصرت سزوك اولورسكون اولدرانلروك اولر بوبنلره اولدوعجبا اندن اترودركه الله تعالي
خالص مؤمنلري منافقلردن بیان ادب سنجكلره دینلرندن شكلري واذهرایمانندن خالص اولنلر
حال بلاوشدت وفتنده ظاهر اولور تنكم لقمان اوغلنه دمشدربلا سنجي انوك كومشك خالص
اولدیغه سزمغله تجربه اولنورمؤمنوك دخي حال صبي بلاوشدتله تجربه اولنورامانجربه الله تعالي جهندن
اظهار ایلمك درككندوعلمندن بلدوكني كه ایرق كمسنه بلمز زیرا حق تعالي ثواب ویرمزوعقوبت دخي قلمز
شول بنسنا چون كه كندوبلورمادامكه طهوره كلمیه مثلا حق تعالي بلوره كه برخیر عمل كلسه یازولدن
فساد كلسه اول بلدوكیله اكا ثواب ویرمزوعقوبت دخي قلمزنا اوفعل قولدن ظهوره كلما یتجه
تنكم حق تعالي علمندن معلومدركه ابلیس عاصي اولسه اول بلدكیله اني لعنت قلوب طرد اغمدي نا اولك
فعل اندن وجوده كلما یتجه بس انجلین مؤمنلردن دخي ایمان خالصكمدي وشهادتلرنه اوجك
كمدي ابي بلوردي دلدكه اول احد كوندن ابي ظهوره كتوره نا اول مرتبه اولره ویرله انوكچون دیدیكه
الله تعالي بلله شول ركبه ایمانلري وارد دخي سزوك بعضكزي شهادتله اولدره یومرتبلري سزه ازراني قلا
سزه بوشدة انوكچون قلدي اندن انرود كلكم سزن حبیبلر اولاسزكافرلروك انوك قتنه كرامت اولا الله تعالي
خوظنا لمزي سوم سزه بوانكسارانوكچون قلدیكه سزه كفارتا اولوب كناه كرلوكوردن پاك قلا وكافرلرك
اصلیله هلاك قلا تابركز دخي جرئت ادب بتوك كیرشه اقدام قلمیه لوبوندن صكره بیوردیكم
ام حسبتم ان تدخلوا الجنة ولما یعلم الله الذین جاهدوا منكم ویعلم الصابرین ولقد كنتم تمنون